



**ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava



**PROGRAMY A PROJEKTY
ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V
SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

odpočet plnenia k 31.12.2012

Bratislava, február 2013

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA
MUDr. Kvetoslava KOPPOVÁ, PhD. – vedúca odboru

1.5 PROJEKT DEMOCOPHES (DEMONSTRATION STUDY OF THE COPHES)

Gestor v SR: ÚVZ SR

Koordinátor medzinárodného projektu: FPS (Belgicko)

Riešiteľské pracoviská: 16 krajín EÚ

Riešiteľské pracoviská v SR: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica

Cieľom medzinárodného projektu je praktická realizácia ľudského biomonitoringu v členských štátoch EÚ pomocou jednotného protokolu a štandardných operačných protokolov, ktoré boli sformulované v projekte COPHES.

Prostredníctvom biomarkerov je zisťovaná expozícia voči vybraným chemickým látkam a súvislosť medzi environmentálnym zdravím a možnými ochoreniami. Študovanou populáciou v projekte boli deti v predpubertálnom veku (6- až 11-roční) a ženy (matky vybraných detí vo veku 20-45 rokov). Vyšetrovanými biomarkermi sú ortuť vo vlasoch, kadmium, kofeín a ftaláty v moči.

V rámci plnenia úloh projektu Democophes bolo na RÚVZ Banská Bystrica v roku 2012 uskutočnené:

A: Terénna časť štúdie

- Terénna časť štúdie prebiehala do 23.1.2012. Interview a odber vzoriek bol vykonaný od 7 dvojíc matka – dieťa. Celkovo sa štúdie zúčastnilo (interview a odber vzoriek) 66 rodín – matka a dieťa.
- Vypracované bolo zhodnotenie priebehu celej pilotnej štúdie na základe ktorého boli zistené fakty pre vypracovanie záverečnej správy pilotnej štúdie projektu Democophes prebiehajúcej vo vidieckej oblasti, a to napr.:
 - počet oslovených detí a ich matiek: 301 (Slovenská Ľupča 178, Brusno 123)
 - počet akceptovaných konečných súhlasov s účasťou v štúdiu: 71-23,6% (Slovenská Ľupča 59-33,1%, Brusno 12-9,8%)
 - pôvodný počet akceptovaných súhlasov s účasťou v štúdiu 75, 4 rodiny odmietli účasť v priebehu štúdie
 - počet odpovedí s definitívnym nesúhlasom s účasťou v štúdiu: 85-29,3% (Slovenská Ľupča 80-44,9%, Brusno 16-13%)
 - počet odpovedí bez akéhokoľvek vyjadrenia sa, bez adresy a tel. kontaktu: 105-34,9% (Slovenská Ľupča 39-21,9%, Brusno 66-53,7%)
 - počet nevrátených odpovedí: 29-9,6% (Brusno 29-23,6)
 - počet zaslaných pripomínacích listov: 30 Brusno 30)
 - počet súhlasov s účasťou v štúdiu na základe pripomínacieho listu: 4-13,3%
 - počet nesúhlasov s účasťou v štúdiu na základe pripomínacieho listu: 7-23,3%
 - napriek zaslaným pripomínacím listom nebol získaný dostatočný počet súhlasov s účasťou v štúdiu v každej sledovanej vekovej skupine, t.j. 5 chlapcov a 5 dievčat, prehľad je uvedený v tabuľke 1
 - 51 matiek, ktoré odmietli účasť v štúdiu bolo telefonicky kontaktovaných za účelom získania odpovedí podľa dotazníka určeného pre účastníkov, ktorí odmietli účasť v štúdiu

Tabuľka 1: Počet účastníkov projektu Democophes podľa pohlavia a vekových skupín

Rok nar.	2000		2001		2002		2003		2004		2005	
Pohlavie	Ch	D	CH	D	CH	D	CH	D	CH	D	CH	D
Počet	4	9	6	6	5	6	3	5	11	5	4	2

(CH – chlanci, D - dievčatá)

- Skúsenosti z priebehu pilotnej, terénnej časti štúdie:
 - počet súhlasov s účasťou v štúdiu 23,65% bol menší ako predpokladaný minimálny počet podľa metodiky štúdie Democophes 30%
 - problematikou bolo získavanie potrebného počtu detí podľa pohlavia a vekových skupín
 - výber respondentov prostredníctvom škôl a spolupráca so školami bola vyhovujúca
 - väčšina rodín uprednostňovala ako miesto rozhovoru a odberu vzoriek prostredie školy, alebo RÚVZ Banská Bystrica - projektové centrum; len u 20 (30,3%) rodín bola miestom rozhovoru a odberu vzoriek ich domácnosť
 - metodikou projektu Democophes predpísaný spôsob zasielania informácií spolu s potvrdením miesta, dátumu a času konania interview a odberu vzoriek prostredníctvom pošty bol zhodnotený ako zdĺhavý, nákladný a rizikový postup, ktorý nezaručuje, že vybraný respondent na listy zaslané poštou bude reagovať
 - metodikou projektu Democophes predpísaný spôsob zasielania pripomínacích listov, informovaného súhlasu, odberových nádob na moč, protokolového listu a zberu všetkých písomných materiálov prostredníctvom pošty bol zhodnotený ako zdĺhavý, nákladný a rizikový postup, ktorý nezaručuje, že vybraný respondent bude reagovať na takúto požiadavku
 - pre ďalšie pokračovanie štúdie Democophes navrhujeme pre výber a komunikáciu s respondentom pripraviť stručnejší písomný materiál, ktorý neodradí potenciálnych respondentov čítaním dlhých a obsahom opakovaných listov
- Záverečná správa o plnení terénnej časti pilotnej štúdie projektu Democophes vo vidieckej oblasti bola na ÚVZ SR zaslaná dňa 1.3.2012 v anglickom jazyku.
- V dňoch 21.10.-25.10.2012 sa v Larnake - Cyprus uskutočnilo záverečné pracovné stretnutie partnerov zapojených do riešenia projektov COPHES/DEMOCOPHES. Hlavným cieľom bolo prerokovanie administratívnych a odborných otázok súvisiacich s ukončením realizácie štúdie v jednotlivých krajinách. Koordinátori projektu partnerov oboznámili s úlohami pre finálnu etapu projektu, predbežným časovým harmonogramom a rozsahom záverečných správ požadovaných od jednotlivých partnerov. Výsledkom rozsiahlych diskusií o skúsenostiach a problémoch súvisiacich s aplikáciou európskej metodiky biomonitoringu v jednotlivých krajinách bola formulácia prínosov a záverov projektu, ktoré budú podkladom pre zdokonalenie zavedenej metodiky biomonitoringu v Európe. Predstavitelia výskumného tímu z belgickej organizácie VITO, ktorá sa zaoberala štatistickým vyhodnotením údajov získaných analýzou vzoriek vlasov a moču a údajov získaných prostredníctvom dotazníkov na medzinárodnej úrovni prezentovali prítomným partnerom najvýznamnejšie výsledky štúdie DEMOCOPHES. Výsledky budú po komparácii s údajmi z národnej analýzy podkladom pre spracovanie záverečných správ a zároveň aj podkladom pre ďalšiu prezentáciu výstupov na národnej úrovni. Skúsenosti, výsledky a informácie o priebehu projektu na Slovensku na uvedenom pracovnom stretnutí prezentovali aj zástupcovia Úradu verejného zdravotníctva SR a RÚVZ Banská Bystrica formou posteru.

- Účastníkom pilotnej časti štúdie DEMOCOPHES – matkám a ich deťom bolo listom zaslané poďakovanie za účasť v štúdiu DEMOCOPHES. Zároveň im boli oznámené výsledky, ktoré boli získané vyšetrením ich vzoriek moču a vlasov s vysvetlením, čo uvedené hodnoty znamenajú a čo je potrebné urobiť v prípade zistenia takých hodnôt, pri ktorých prekročení sa predpokladá možný vplyv na ľudský organizmus.
- V roku 2013 je plánované:
 - Podieľať sa na príprave národného workshopu k problematike biomonitoringu s prezentáciou výsledkov pre odbornú verejnosť a zástupcov médií.
 - Pripraviť seminár k problematike biomonitoringu s prezentáciou výsledkov pre odbornú verejnosť, zástupcov médií a účastníkov štúdie v regióne Banská Bystrica.

B: Analytická časť štúdie

- Vo februári 2012 boli vyhodnotené výsledky medzinárodnej medzilaboratórnej porovnávacej skúšky COPHES EQUAS 02, v rámci ktorej laboratórium OCHA –RÚVZ Banská Bystrica s výsledkami stanovenia ortuti vo vlasoch uspel
- Výsledky COPHES EQUAS 02 a technické otázky meraní boli účastníkmi testu hodnotené a diskutované aj na medzinárodnej webkonferencii dňa 22.2.2012
- Laboratórna analýza súboru 260 vzoriek vlasov odobratých v SR bola v ukazovateli ortuť ukončená a 23.3.2012 boli výsledky zaslané na ÚVZ SR za účelom ďalšieho spracovania.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Úlohu plnia všetky RÚVZ v SR. Cieľom úlohy bolo získať prehľad o používaných spôsoboch dezinfekcie vo verejných vodovodoch a o prevádzke verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru. Na základe podkladov RÚVZ bol spracovaný Prehľad verejných vodovodov bez chlórovania za obdobie rokov 2000 – 2011 (a výsledky hodnotenia ich kvality na základe monitorovania RÚVZ za roky 2007 – 2011) a Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, zásobujúcich viac ako 5000 obyvateľov za obdobie rokov 2005 – 2010 so zameraním na používané dezinfekčné prostriedky a počet obyvateľov, zásobovaných pitnou vodou podľa druhu dezinfekčných prostriedkov používaných na dezinfekciu vody. Poslednú časť úlohy, ktorá mala byť zameraná na Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo VV, ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov bolo navrhnuté nahradiť účasťou v projektoch Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie. Gestorom projektov je odbor OFŽP na ÚVZ SR, riešiteľmi sú vybrané RÚVZ a spoluriešiteľmi vodárenské spoločnosti. Cieľom je zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie.

V rámci plnenia úlohy 1.7 boli spracované **dve prednášky** prezentované na odborných konferenciách a publikované v zborníkoch z konferencií:

- Koppová, K., Bartová, P., Avdičová, M.: Výskyt infekčných ochorení prenosných pitnou vodou v Slovenskej republike vo vzťahu ku zdravotnému zabezpečeniu pitnej vody (Odborná konferencia “ Modernizácia a optimalizácia úpravni vôd”, Stará Lesná, marec 2011).

- Koppová, K.: Biologická hodnota pitnej vody (Odborná konferencia "Optimalizácia a modernizácia zásobovania pitnou vodou", Nový Smokovec, apríl 2012).

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Odbor HŽPZ využíva informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie na tvorbu databázy údajov zo štátneho zdravotného dozoru a posudkovej činnosti vykonávaných nad vodou na kúpanie. V priebehu letnej turistickej sezóny je informačný systém využívaný na priebežnú týždňovú aktualizáciu informácií o stave v prevádzkovaní kúpalísk odosielaných ÚVZ SR a na odosielanie hodnotiacich správ pre ÚVZ SR. **V informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie boli k 16.11.2012 vykonané zmeny, súvisiace s prijatím novej legislatívy v oblasti vôd na kúpanie, ktorá nadobudla účinnosť 15.10.2012.** V systéme boli aktualizované ukazovatele kvality vody pre prírodné a pre umelé kúpaliská a ich medzné hodnoty podľa vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom a na umelom kúpalisku. Aktualizácia bola zavedená do praxe a je využívaná pri tvorbe databáz. V roku 2012 boli do informačného systému vložené výsledky vyšetrení 181 vzoriek vôd na kúpanie.

1.9 POSILNENIE IMPLEMENTÁCIE HIA V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Hodnotenie dopadov na zdravie je v SR zákonnou požiadavkou na základe novely zákona č. 355/2007 Z. z. s účinnosťou od 1.1.2011. V súčasnosti je spracované vecné znenie vykonávacieho predpisu vyhlášky HIA, prijatie ktorej je závislé od postupu legislatívneho schvaľovania - zákon č. 355/2007 Z. z. neobsahuje splnomocňovacie ustanovenie na jej vydanie .

V pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica sa v zmysle usmernenia hlavného hygienika posudzuje opodstatnenosť vyžiadania HIA v rámci posudzovania navrhovaných činností a strategických dokumentov podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. V roku 2012 bolo posúdených 7 zámerov navrhovaných činností a tri návrhy strategických dokumentov.

V dvoch prípadoch navrhovaných činností RÚVZ žiadal doplnenie podaní o vyhodnotenie hlukovej situácie a vplyvu navrhovanej činnosti na hlukovú situáciu v okolí. V prípade posudzovania navrhovanej činnosti „**Ťažba stavebného kameňa - Šalková Kiare**“ **bolo požadované vyhodnotenie vplyvu navrhovanej činnosti na hlukovú situáciu**, vzhľadom k navrhovanej preprave vyťaženej materiálu cez obytné územie obce. **Nakoľko navrhovateľ podanie nedoplnil, RÚVZ vydal k posudzovanému návrhu nesúhlasné záväzné stanovisko.** V prípade posudzovania zámeru k navrhovanej činnosti „**Areál kompostárne Senica**“ bolo tiež **požadované vyhodnotenie vplyvu navrhovanej činnosti na hlukovú situáciu** vzhľadom k navrhovanej lokalizácii v blízkosti obytného územia a navrhovanej doprave odpadu do kompostárne cez obytné územie. **Nakoľko navrhovateľ podanie nedoplnil, konanie bolo v danej veci zastavené.** K žiadnemu z posudzovaných

zámerov posudzovaných činností nebolo požadované spracovanie hodnotiacej správy. Opodstatnenosť spracovania HIA bola posudzovaná aj v prípade predložených strategických dokumentov s nasledovnými témami:

- **Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2007 – 2013**, aktualizácia. RÚVZ uplatnila požiadavku doplniť hodnotenie predpokladaného vplyvu strategického dokumentu na zdravie obyvateľov a doplniť kapitolu životné prostredie o ochranu pred hlukom. ÚVZ SR spracoval k dokumentu stanovisko, v ktorom žiada spracovanie HIA. Krajský úrad životného prostredia Banská Bystrica však následne rozhodol, že materiál sa nebude posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z. z.

- **Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Banskobystrického kraja** – správa o hodnotení SEA. Predložený materiál nebol aktuálny, preto RÚVZ Banská Bystrica odporúčal: spracovať pre Banskobystrický kraj aktualizovaný plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií a pri jeho príprave zohľadniť ochranu zdravia ľudí ako jednu z priorít. Stanovisko RÚVZ bolo dňa 21.02.2012 zaslané ÚVZ SR. ÚVZ SR vydal k hodnotiacej správe súhlasné záväzné stanovisko s požiadavkou rešpektovania pripomienok jednotlivých RÚVZ Banskobystrického kraja. Požiadavka RÚVZ Banská Bystrica na spracovanie Aktualizovaného plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Banskobystrického kraja, bola premietnutá do záverečného stanoviska, ktoré vydal k posudzovanému strategickému dokumentu Krajský úrad životného prostredia v Banskej Bystrici.

- **Územný plán mesta Banská Bystrica**. ÚPN mesta nebol posudzovaný podľa zákona č. 24/2006 Z. z., nakoľko jeho obstarávanie bolo začaté v marci 2004, pred účinnosťou zákona č. 24/2006 Z. z. (HIA nebolo možné v poslednom štádiu schvaľovania ÚPN požadovať).

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

MUDr. Ľubica HETTYCHOVÁ – vedúca odboru

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie .

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1., 2.1.3., 2.1.4.,2.1.5.)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2.,2.1.3.,2.1.6.)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

rok 2012 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Pripravovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR
- počte nových rizikových prác v danom roku

- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať :

- vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

Plnenie:

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Banská Bystrica a Brezno.

Podľa výstupov z programu informačného systému **ASTR_2011 v.4_2** k 31.12.2012 bolo v spádovom území RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v 3. a 4. kategórii rizikových prác **evidovaných celkom 4 479 zamestnancov**, z toho **1048 žien**. Z celkového počtu bolo v **3. kategórii** evidovaných **4 247 zamestnancov**, z toho **1 013 žien**. V **4. kategórii** bolo evidovaných **232 zamestnancov**, z toho **35 žien**. Počet zamestnávateľských subjektov, v ktorých sú evidované rizikové práce je 98.

K 31.12.2012 bolo vydaných celkovo 21 rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórií prác.

V piatich (5) prípadoch boli zaradené pracovné činnosti do kategórie rizika u **nových právnych subjektov**, v **troch (3) prípadoch** boli **na nových pracoviskách spoločností**, v ktorých už boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce.

Dvanásť (12) rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu **prehodnotenia miery rizika**, z tohto v **štyroch (4) spoločnostiach** bola **miera rizika znížená z 3. do 2. kategórie (subjekty boli vyradené z evidencie rizikových prác)** na základe aktuálnych výsledkov meraní, zhodnotenia a posúdenia expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia. **V šiestich (6) prípadoch** boli **zmeny organizačnej štruktúry spoločností, organizácie práce a náplne práce zamestnancov**, ktoré sa prejavili zmenami v pracovnom zaradení, profesiách a v počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do **kategórie 3**.

Dve (2) rozhodnutia boli vydané spoločnostiam, ktorým v minulom kalendárnom roku boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce 4. kategórie na obdobie jedného roka. Napriek zabezpečeniu opatrení na pracoviskách nebolo možné technicky znížiť riziko zamestnancov. Vzhľadom na uvedené RÚVZ vydal opakovane rozhodnutia **o zaradení prác do 4. kategórie** rizika na obdobie jedného roka, počas ktorého zamestnávateľa zrealizujú ďalšie opatrenia na zníženie rizika.

V jednej (1) spoločnosti na základe záveru z vykonaného štátneho zdravotného dozoru zamestnancami RÚVZ zamestnávateľ vykonal aktuálnu objektivizáciu faktorov pracovného prostredia z dôvodu zmeny dispozičného členenia jednotlivých pracovísk a organizácie práce. Napriek vykonaným technickým a organizačným opatreniam boli na pracoviskách spoločnosti na obdobie jedného roka do **4. kategórie** rizika vo faktore **zváračský pevný aerosól** zaradené činnosti vykonávané v profesii **zvárač**.

V poslednom polroku došlo k **miernemu zvýšeniu celkového počtu zamestnancov** vykonávajúcich rizikové práce, pričom **počet subjektov**, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce, **klesol o 3**. Dôvodom poklesu počtu subjektov bolo zníženie objemu výroby v spoločnostiach, ale aj realizácia opatrení na zníženie rizika zamestnancov, ktoré

vykonali zamestnávateľa v spolupráci s pracovnými zdravotnými službami. Práce vykonávané v týchto spoločnostiach boli zaradené do **2. kategórie**.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané kontroly rizikových prác u **šesťdesiatpäť (65) subjektov**. V **dvoch (2) spoločnostiach**, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce, boli uložené **sankcie za správne delikty** na úseku verejného zdravotníctva spočívajúce v nesplnení povinnosti **kvalitatívne a kvantitatívne zisťovať zdraviu škodlivé faktory** a v opomenutí povinnosti **hodnotiť zdravotné riziká** vyplývajúce z expozície faktorom pracovných podmienok.

Zamestnávateľa v spolupráci s pracovnými zdravotnými službami zabezpečujú na pracoviskách opatrenia na zníženie expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia, posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu a uchovávajú posudky o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na výkon konkrétnych činností podľa platnej legislatívy.

Aktuálne údaje o subjektoch s vyhlásenými rizikovými prácami, pracoviskách, profesiách, počtoch zamestnancov, faktoroch práce a kategóriách rizika boli zadávané do informačného systému ASTR_2011 v.4_2.

V rámci aktualizácie informačného systému, ako aj vykonaného štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, bola posúdená opodstatnenosť už vydaných rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe)
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V roku 2012 bolo vykonaných **dvadsaťdeväť (29) kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno** so zameraním na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný najmä v chemických laboratóriách (8) vo výrobných podnikoch (4) a v lekárňach (15).

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení noviel a ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnych situácií a lekárničiek prvej pomoci asi v 20%. Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určeným termínom na ich odstránenie, čo bolo následne overené v rámci výkonu ŠZD.

Pri výkone ŠZD bolo zistené, že spoločnosti stále menej používajú toxické a veľmi toxické látky a zmesi, niektoré z nich sa nedajú nahradiť a používajú sa aj naďalej v minimálnych množstvách na laboratórne analýzy alebo sú súčasťou reagenčného aparátu v lekárňach. V jednom výrobnom závode sa nám podarilo odbornou argumentáciou presvedčiť vedenie spoločnosti, aby zlikvidovali nepotrebné a staré zásoby nebezpečných chemických látok (cca 15 kg), medzi ktorými boli aj veľmi toxické a toxické látky – dichróman draselný, síran ortuťnatý, dichróman sodný.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru v chemických laboratóriách bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ (v počte 22), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

V roku 2012 bolo vydaných celkom **štyridsaťsedem (47) osvedčení o odbornej spôsobilosti** na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. **Tridsaťdeväť (39) osvedčení** bolo vydaných na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe **t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať**. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami **pre oblasť Banskobystrického kraja** zasadala 5-krát, pričom bolo vydaných **osem (8) osvedčení na základe úspešne vykonanej skúšky**.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vydalo osemnásť (18) rozhodnutí na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok a zmesí podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č.355/2007 Z.z. Súčasne boli schválené prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými faktormi, ktorých súčasťou boli aj posudky o riziku.

Počas roku 2012 bolo v problematike veľmi toxických a toxických látok a zmesí poskytnutých **šesťdesiattri (63) konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových

poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a zmesí, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

V roku 2012 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a oprávam odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V roku 2012 bolo vykonaných **štyridsaťdva (42) kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov vrátane azbestu** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný najmä v chemických laboratóriách výrobných podnikoch (8), lekárnach (15), v laboratóriách zdravotníckych zariadení (3), pri odstraňovaní azbestu (14).

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č.356/2006 Z. z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, vymedzeniu a označeniu oblasti nebezpečenstva (kontrolované pásmo), dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných podnikoch a chemických laboratóriách bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom **Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“** (v počte 14), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. drevospracujúce prevádzky atď.), evidujeme aj pracoviská kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratóriá) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií.

K 31.12.2012 evidujeme celkom 192 zamestnancov z toho 162 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica (zdroj ASTR_2011 v 4 2). Uvedené údaje nie je možné porovnať s údajmi z roku 2011 vzhľadom na odlišné štatistické vykazovanie údajov pomocou programu ASTR.

Najviac exponovaných zamestnancov v počte 140/132 žien bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami (zdroj ASTR_2011 v 4 2).

V sledovanom období boli vykonané previerky (14) zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov **vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.**

ŠZD bol vykonaný u tých organizácií, ktoré oznámili začatie výkonu prác. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu.

V rámci ŠZD pomocou kontrolných listov **Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“** (v počte 6), bolo overené dodržiavanie požiadaviek na poskytovanie informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci (NV SR č.253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu) zo strany zamestnávateľov. Kontrolné listy poukázali na dostatočnú informovanosť o vplyve pracovných podmienok pri práci s azbestom na zdravie zamestnancov.

V roku 2012 RÚVZ v BB vydal:

1. **devätnásť (19) rozhodnutí** na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním **chemických karcinogénov** podľa § 13 ods.4 písm. j) zákona č.355/2007 Z.z.;
2. **šestnásť (16) rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z., z toho jedenásť (11) rozhodnutí

sa týkalo odstraňovania azbestu, ktorý bol súčasťou azbestocementových odpadových potrubí v bytových jadrách jednotlivých bytov v bytových domoch v okrese Banská Bystrica. Všetky spoločnosti mali Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov poskytnutých **päťdesiatšedem (57) konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

Podľa anotácie bola táto úloha rozšírená o sledovanie znižovania zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém. Látky poškodzujúce reprodukciu sme zaznamenali ako súčasť reagenčného aparátu, ktorý je používaný v niektorých lekárnach. Tieto chemické látky sa však používajú v minimálnych množstvách.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzoricou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Realizačné výstupy

- Prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž.
- Prehodnocovať podkladové materiály k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaž, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaž aj podľa prevažujúcej činnosti.
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na konkrétnych pracoviskách.

Plnenie:

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred psychickou pracovnou záťažou ustanovených v § 38 ods. 2 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z.

Kontroly boli vykonané:

- **v zdravotníckych zariadeniach** na pracoviskách lôžkových oddelení (4 kontroly FNŠP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici), ktoré poskytujú komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť pacientom s onkologickými ochoreniami a ambulantných pracoviskách (2 kontroly – Onkomed, s.r.o. Banská Bystrica, Mammacentrum, a.s., Banská Bystrica)

- **v bankových domoch** – (5 kontrol)

Predmetom štátneho zdravotného dozoru bola kontrola zabezpečenia opatrení na predchádzanie zvýšenej psychickej pracovnej záťaže zamestnancov týkajúca sa kvality pracovného prostredia, organizácie práce a režimu práce a odpočinku zamestnancov.

Po vykonaní kontroly v spolupráci s orgánom inšpekcie práce v **spoločnosti Slovenská sporiteľňa, a.s.**, na pracovisku Centrálny Back Office – CBO (na základe anonymného podnetu zamestnanca na neprimeranú psychickú záťaž) v 1. polroku 2012 zamestnávateľ predložil „Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže administratívnych zamestnancov“. Hodnotenie bolo vykonané u 125 zamestnancov v profesii referent CBO, ktorí vykonávajú administratívne spracovanie dokumentácie týkajúcej sa poskytovania úverov klientom banky. Výsledky hodnotenia psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristik práce a pracovného prostredia preukázali 1. stupeň záťaže. Výsledky subjektívneho hodnotenia práce podľa Meistera preukázali, že hodnotený súbor zamestnancov dosiahol 1. stupeň psychického preťaženia (psychická záťaž, pri ktorej pravdepodobne nie je ovplyvnené zdravie, subjektívny stav a výkonnosť).

Záver kontroly preukázali splnenie všetkých opatrení na znižovanie psychickej pracovnej záťaže pri práci so zobrazovacími jednotkami.

V súčasnosti na našom úrade **nevidujeme rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže**. V uvedenej problematike sme zabezpečovali najmä poradenstvo s cieľom minimalizovať psychickú pracovnú záťaž zamestnancov, tam kde to je možné úpravami na pracoviskách, obmedzením senzorickej záťaže, zlepšením kvality pracovného prostredia a organizácie práce zamestnancov.

Za účelom **vypracovania návrhu novelizácie vyhlášky MZ SR č. 542/ 2007 Z. z.** bola hlavným hygienikom SR ustanovená pracovná skupina, ktorej dvaja členovia sú zamestnancami tunajšieho odboru RÚVZ.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

Cieľ

Výbor vrchných predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC), združujúci zástupcov zo všetkých členských krajín Európskej únie sa dohodol na uskutočnení spoločnej kampane venovanej psychosociálnym otázkam pri práci. Gestormi tejto kampane za SR sú Úrad verejného zdravotníctva SR a Národný inšpektorát práce, ktorí spolupracujú na základe vzájomnej Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi Národným inšpektorátom práce a Úradom verejného zdravotníctva SR. Cieľom kampane je pomocou posúdenia psychosociálnych rizík pri práci upozorniť zamestnávateľov, zamestnancov a odborníkov (napr. pracovná zdravotná služba, bezpečnostnotechnická služba) na nevyhnutnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii psychosociálnych záťaží pri práci a zabezpečovať tak pohodu pri práci, zdravé pracovné podmienky, spokojnosť zamestnancov, efektívnu kooperáciu, komunikáciu a pracovný výkon.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v sídle kraja a vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Kampaň má jednotný medzinárodný metodologický protokol, hodnotiace nástroje a výstupy - na základe spoločných previerok regionálnych úradov verejného zdravotníctva a inšpektorátov práce poukázať na psychosociálne riziká pri práci, upozorniť zamestnávateľov na potrebu pravidelne vykonávať preventívne opatrenia na elimináciu psychosociálnych záťaží na pracovisku. Realizácia kampane bude prebiehať v malých a stredných podnikoch v troch odvetviach:

- zdravotníctvo a sociálne služby,
- služby – hotely a reštaurácie,
- tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov).

V každom kraji sa vykonajú 4 previerky v každom z 3 odvetví, čo predstavuje 12 previerok za kraj (96 previerok za SR).

Etapy riešenia

rok 2012 - 2013

rok 2012:

- príprava národného protokolu kampane (úprava dotazníkov, informačných materiálov, postupu pre hodnotiteľov),
- príprava podkladov pre národnú internetovú stránku kampane,
- realizovanie spoločných previerok na pracoviskách, Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2012 a na ďalšie roky
- sumarizácia dotazníkov, vyhodnotenie celkových výsledkov spoločných previerok v rámci SR,
- vypracovanie národnej správy za SR.

rok 2013:

- vyhodnotenie čiastkových výsledkov spoločných previerok v rámci SR,
- porovnanie európskych a slovenských výsledkov kampane,
- vyhodnotenie výsledkov európskej kampane v rámci Poradného orgánu hlavného hygienika SR a generálnej riaditeľky NIP pre spoluprácu a koordináciu činností v rámci ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci.

Realizačné výstupy:

Vyhodnotiť psychosociálne faktory na hodnotených pracoviskách. Porovnať výsledky zamestnávateľov s výsledkami zamestnancov. Zistiť realizované opatrenia a navrhnúť preventívne opatrenia. Realizovať intervenčné aktivity na ochranu a podporu zdravia zamestnancov a kontrolovať ich efektívnosť.

Z každej spoločnej previerky budú vyhodnocované nasledujúce materiály:

- dotazníky pre zamestnávateľov a pre zamestnancov na zisťovanie psychosociálnych rizík,
- správa z previerky,
- opatrenia (realizované a navrhované).

Plnenie:

V priebehu r. 2012 v úvode riešenia projektu bola **z titulu hlavnej odborníčky HH SR pre odbor PPLa T** zabezpečená komunikácia na najvyššej úrovni medzi MZ SR – hlavným hygienikom a generálnym riaditeľom Národného inšpektorátu práce.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici sa podieľal na organizačnom zabezpečení kampane v rámci Banskobystrického kraja nasledovne:

- komunikácia s Inšpektorátom práce v Banskej Bystrici týkajúca sa návrhu a výberu podnikov, personálneho, materiálneho a organizačného zabezpečenia previerok zahrnutých v kampani,
- komunikácia so zástupcami RÚVZ v kraji týkajúca sa návrhov a výberu podnikov a určenia riešiteľských tímov,
- komunikácia s ÚVZ SR v Bratislave vo veci výberu podnikov v rámci kraja.

Po absolvovaní vstupnej inštruktáže a komunikácii so štatutárnymi zástupcami vybraných podnikov sme spolu so zástupcami orgánu bezpečnosti práce vykonali previerky vybraných podnikov podľa stanoveného protokolu, t.j. vyplnenie dotazníkov zamestnávateľmi, vyplnenie dotazníkov zamestnancami v rámci reprezentatívnych profesií a záverečný pohovor so zamestnávateľom vrátane poradenstva.

V pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica boli previerky vykonané nasledovne:

1. **Rezort zdravotníctvo a sociálne služby** – *Nemocnica s poliklinikou, n.o. Brezno*, počet vyplnených dotazníkov zamestnancami 30 (návratnosť dotazníkov 100%) v profesiách **lekár, sestra, sanitár**.
2. **Rezort služby** – *Hotel Partizán Tále, a.s.*, počet vyplnených dotazníkov zamestnancami 17 (návratnosť dotazníkov 100%) v profesiách **prevádzkar, kuchár, čašník, recepčná, chyžná**.
3. **Rezort doprava** – *STD DONIVO, a.s., Banská Bystrica*, počet vyplnených dotazníkov zamestnancami v počte 29 (návratnosť dotazníkov 100%) v profesii **vodič diaľkovej dopravy**.

Vyplnené dotazníky zamestnávateľmi a zamestnancami, ako aj ďalšie dokumenty boli zaslané na ÚVZ SR na spracovanie.

Získané údaje z dotazníkov boli spracované aj do databázy pre potreby RÚVZ v BB pre účely výkonu štátneho zdravotného dozoru, poradenstva a pod.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

- Zber celoslovenských údajov
 - a) rizikové práce - faktor DNJZ
 - b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
 - c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29

- d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
- Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
 - Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
 - Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Plnenie:

V záujme zníženia výskytu a **prevencie** vzniku **ochorení podporno-pohybovej sústavy - končatín z preťaženia**, bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred fyzickou záťažou ustanovených v § 38 ods. 1 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia .

V hodnotenom období roku 2012 bolo vykonaných **78 kontrol** na pracoviskách v ktorých pracovná záťaž zamestnancov je spojená s prevažnou záťažou horných končatín **jednostrannou lokálnou záťažou horných končatín**, najmä svalov ruky a predlaktia, resp. v kombinácii s polohovou záťažou pri práci v sede, pri zrakovo náročnej činnosti a s vibráciami. Najviac kontrol **59** bolo vykonaných v prevádzkárňach autoservisov a pneuservisov, následne v stolárskych, zámočníckych a krajčírskych dielňach.

Všetky kontroly boli zamerané najmä na zabezpečenie opatrení na predchádzanie nadmernej fyzickej záťaži - ergonomická úprava pracovísk, organizačné a iné opatrenia podľa požiadaviek vyhl. MZ SR č.542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenie končatín z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia sa postupovalo podľa odborného usmernenia hlavného hygienika SR, ktoré bolo pripravené pod gesciou hlavnej odborníčky na zabezpečenie jednotného postupu pri hodnotení pracovných podmienok a spôsobu vykonávanej práce.

Celkom bolo v hodnotenom období **prešetrených 13 podozrení na chorobu z povolania**, odborné stanoviská ukončených prešetrení v počte **10** boli zaslané žiadateľom – špecializovaným pracoviskám klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. So závermi a výsledným hodnotením pracovného zaťaženia boli oboznámení všetci zamestnávateľia písomným stanoviskom.

V jednotlivých prípadoch neboli na pracoviskách zistené závažné nedostatky, prípadne porušenie povinností zo strany zamestnávateľa. Jednalo sa o sporadické prípady, pričom súvislosť s prácou a pracovnou záťažou bola až na 1 prípad nepravdepodobná.

Pri sledovaní vývoja, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, neevidujeme profesie, u ktorých by bol zaznamenaný častejší výskyt uvedených ochorení.

V súčasnosti evidujeme **rizikovú prácu 3. kategórie**, v profesii **dorábač v spol. ZLH Plus, odštepny závod Hronec** a najvyšší počet zamestnancov (mužov-144, žien-58) v 3. kategórii je evidovaný v profesiách **rovnač a delič** pri výrobe rúr v **Železiarňach Podbrezová a.s.**

Z titulu výkonu funkcie hlavnej odborníčky HH SR a krajskej odborníčky pre PPLaT sme sa zúčastňovali na prerokovaní sporných prípadov na zasadaniach Celoslovenskej komisie pre posudzovanie chorôb z povolania ako poradného orgánu MZ SR, konaných na Klinike pracovného lekárstva a toxikológie UNsP Kramáre v Bratislave ako aj na regionálnych

kožných konzultačných dňoch konaných na kožných klinikách v Martine a v Banskej Bystrici pre kožné choroby z povolania.

Osobitnú časť týchto zasadaní tvorilo prehodnocovanie podozrení na CHzP u baníkov Hornonitrianskych baní a.s. Prievidza (HBP), kde bol roku 2008 a v roku 2009 zaznamenaný enormný nárast (cca 400) podozrení na profesionálne ochorenie so žiadosťou o posúdenie profesionality. Participovali sme tiež účasťou na riešení tejto situácie na poradách organizovaných ÚVZ SR za prítomnosti zamestnávateľa, zástupcov dotknutých kliník pracovného lekárstva, príslušného RÚVZ, ako aj na priamom prehodnocovaní vo vyžiadaných súdnych sporoch. Od roku 2011 sa frekvencia výskytu podstatne znížila, preto prípady podozrenia na profesionálne ochorenia baníkov podané v roku 2012 sa už môžu posudzovať aj na regionálnych konzultačných dňoch (okrem sporných).

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, najmä na dodržiavanie limitov fyzickej záťaže a hmotnosti manipulovaných bremien, hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce a ďalších prispievajúcich faktorov podieľajúcich sa na vzniku ochorení chrbtice.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

Realizačné výstupy

- Evidovať profesie, u ktorých sa ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin vyskytujú najčastejšie
- Vytvárať databázu celoslovenských údajov
 - a) podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin (zdroj NCZI)
 - b) prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin
 - c) priznané profesionálne ochorenia chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania (zdroj NCZI)
- Usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení

Plnenie:

S ohľadom na **prevenciu ochorení chrbtice** boli vykonané kontroly zamerané na uplatňovanie ustanovení nariadenia vlády č.281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Predmetom bola kontrola zabezpečenia a používania primeraných mechanických zariadení na vylúčenie ručnej manipulácie s bremenami a dodržiavanie smerných hmotnostných hodnôt pri nevyhnutnej manipulácii s nimi najmä v nasledovných prevádzkarniach:

- **vo veľkokapacitných obchodných a nákupných centrách (4 kontroly)**
- **v prevádzkarniach strojárrenskej výroby (9 kontrol)**

- vo veľkoskladoch (10 kontrol)
- v prevádzkarniach autoservisov a pneuservisov (59 kontrol)
- v stolárskych dielňach (7 kontrol)
- v zdravotníckych zariadeniach (5 kontrol)

Úroveň zabezpečenia informovanosti a školenia zamestnancov bola preverená kontrolnými listami, celkom bolo vyplnených 75 dotazníkov. V uvedenej problematike neboli zo strany zamestnávateľa zistené žiadne závažné porušenia zákonných povinností.

V hodnotenom období bolo vykonané 1 prešetrenie podozrenia na **poškodenie chrbtice** z práce u zamestnanca v profesii **strojník cestných strojov**, ktorý podstatnú časť svojho profesionálneho života vykonával činnosti na mechanizmoch využívaných pri výstavbe ciest. Nakoľko spoločnosť, v ktorej bol zamestnaný posledných 6 rokov zanikla, prešetrovanie nie je ešte ukončené.

2.2 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Cieľ

Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Analyzovať riziká práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Sledovať zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníka. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Etapy riešenia

rok 2011 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Zhodnotiť výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia vo vybranej organizácii a vyhodnotiť ich v spolupráci s vedením organizácie. Realizovať intervenčné programy na ochranu a podporu zdravia zamestnancov a kontrolovať ich efektívnosť.

Plnenie:

V rámci **kampane Zdravé pracoviská 2012-2013** s názvom **Spolupráca pri prevencii rizík** sme vykonali spoločnú previerku s orgánom bezpečnosti práce v spoločnosti **strojárskaj výroby - Ironal, s.r.o. Kynceľová**, zameranej na prevenciu rizík v spojitosti s expozíciou zamestnancov nadmernému hluku.

Skríningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným individuálnym poradenstvom boli poskytnuté:

- v spoločnosti Železiarne Podbrezová, a.s. - **24 klientom**
- v Špeciálnej základnej škole Čierny Balog – **18 klientom**

Bolo vykonané spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie) ktoré orientačne určia hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta. So zreteľom na získané údaje z osobnej a rodinnej anamnézy bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti životného štýlu – stravovanie, pohybová aktivita, atď. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Poradenstvo zamestnancom bolo ďalej zamerané aj na predchádzanie rizikám súvisiacich s prácou, najmä pri práci s bremenami a zobrazovacími jednotkami, s poskytnutím propagačných materiálov.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ

Sledovať príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na ochorenia a nádory pankreasu a pľúc.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

v spolupráci s Medzinárodnou agentúrou pre výskum rakoviny (IARC) v Lyone, Francúzsko

Etapy riešenia

rok 2011 a ďalšie roky

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Martine, Žiline, Trenčine

FNsP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, BB Biocyt diagnostické centrum Banská Bystrica, Jeséniova lekárska fakulta UK v Martine, FNsP akad. L. Dérera v Bratislave, Martinská fakultná nemocnica, NsP v Žiline, FN v Trenčine a ďalšie vybrané zdravotnícke zariadenia

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad – kontrola zameraná na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt ochorení a nádorov pankreasu. Práca bude zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu.

Realizačné výstupy

- Zvýšiť úroveň poznania o etiológii vzniku nádorov pankreasu uplatnením epidemiologických metód a metód molekulárnej epidemiológie
- Skúmaním genetickej vnímavosti a vonkajších faktorov identifikovať biomarkery pre včasnú detekciu zdravotných rizík
- Objasniť etiologickú súvislosť medzi chronickou pankreatitídou a rakovinou pankreasu

- Odhadnúť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu a prostredia v etiológii vzniku rakoviny pankreasu (fajčenie, konzumácia alkoholu a mäsa, pohybová aktivita, pracovná expozícia)
- Zhodnotiť úlohu osobnej a rodinnej anamnézy (diabetes mellitus, chronická pankreatitída, cholelitiáza, hereditárna pankreatitída) a reprodukčnej anamnézy u žien
- Pátrať po možných súvislostiach medzi pracovnou expozíciou chemickým faktorom a rakovinou pankreasu
- Odobrať a uchovať vzorky biologického materiálu (krv, nádorové tkanivo, pankreatická šťava) na genetickú analýzu a analýzu helicobakteriovej infekcie v spolupráci s IARC
- Publikovať výsledky v odbornej domácej a zahraničnej tlači, prezentovať ich na odborných vedeckých podujatiach, výsledky zakomponovať do preventívnych a poradenských činností v rámci špecializovaných úloh RÚVZ.

Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Plnenie:

Štúdia ESNAP sa realizovala ako vedecko výskumný projekt schválený MZ SR v roku 2007 (číslo zmluvy: 2007/17-RUVZBB-02). Vlastná realizácia sa začala 18. septembra 2008 a projekt mal byť ukončený 31.12.2010. Vzhľadom na finančnú krízu bola podpora projektu zo strany MZ SR opakovane prerušovaná a obnovovaná v priebehu rokov 2008 až 2012. Ukončenie projektu bolo stanovené MZ SR na 31.12.2012, a preto sa do tohto termínu ukončili práce na zbere údajov. Analýza údajov a príprava výstupných správ pre MZ SR je stanovená do 28.2.2013. Databáza údajov bude zaslaná tiež do IARC k spoločným medzinárodným analýzám možných príčinných súvislostí nádorových ochorení slinivky brušnej a ku genetickým analýzám. Výstupy budú podkladom na vedecko-odborné publikácie, na prípravu preventívnych opatrení a usmernení pre prax.

Projekt sa riešil podľa jednotného protokolu. Išlo o medzinárodne plnenú štúdiu typu prípadov a kontrol koordinovanú Medzinárodnou agentúrou pre výskum rakoviny (IARC/SZO) v Lyone. Riešitelia štúdie oslovovali a prizývali do štúdie pacientov s novo diagnostikovanými nádorovými ochoreniami slinivky brušnej a s chronickou pankreatitídou. Komunikáciu s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a prácu s prípadmi a kontrolami zabezpečovali v príslušných spádových nemocniciach odborní pracovníci RÚVZ v Banskej Bystrici, ÚVZ SR v Bratislave, Ústavu VZ JLF v Martine, RÚVZ v Martine, RÚVZ v Trenčíne a RÚVZ v Žiline. Spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami v rámci Slovenska boli Fakultná nemocnica F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, Dérerova Fakultná nemocnica v Bratislave, Fakultná nemocnica Milosrdných bratov v Bratislave, Národný onkologický ústav v Bratislave, Martinská fakultná nemocnica, Fakultná nemocnica v Trenčíne a Fakultná nemocnica v Žiline, BB Biocyt - diagnostické centrum v Banskej Bystrici, Martinské bioptické centrum s.r.o., praktickí lekári pre dospelých na výber a zaradenie kontrol k študovaným prípadom. Doplňujúce údaje k plneniu úloh projektu sa získavali aj spolupracou s Národným onkologickým registrom Národného centra zdravotníckych informácií. Podľa protokolu štúdie malo byť celkovo počas štúdie oslovených 400 prípadov a 400 kontrol. Za celé obdobie trvania projektu v rokoch 2007 až 2012 bol získaných k spolupráci spolu 265 prípadov a 307 kontrol. Od všetkých pacientov aj kontrol bol získaný biologický materiál a vyplnený dotazník. Dotazníky sú vkladané do počítača na RÚVZ v Banskej Bystrici. Vzorky biologického materiálu odobraté od respondentov boli spracované na určených RÚVZ a ÚVZ SR. V januári 2013 bude celý materiál z participujúcich RÚVZ v SR pozbieraný a zvezený do RÚVZ v Banskej Bystrici,

odkiaľ bude odoslaný do IARC v Lyone na ďalšie spracovanie ku genetickým analýzám podľa protokolu štúdie a druhá polovica bude uložená na RÚVZ v Banskej Bystrici.

2.3.2 Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m. SR
v spolupráci s riešiteľskými zahraničnými zdravotníckymi pracoviskami

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola nadväzuje na štúdiu realizovanú uvedenými riešiteľskými pracoviskami v rokoch 1998 – 2003. Štúdia je zameraná na preskúmanie najvýznamnejších ukazovateľov podmienujúcich prežívanie a prognózu pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému v krajinách Strednej a Východnej Európy. Práca bude zameraná na preskúmanie faktorov životného štýlu, zdravotných zvyklostí, terapeutických postupov, zamestnania, stravovacích zvyklostí a ich výsledného vplyvu na prežívanie pacientov s definovanými onkologickými ochoreniami.

Realizačné výstupy

- Monitorovať dĺžku a okolnosti prežívania u pacientov
- Monitorovať výskyt mnohopočetných primárnych nádorov u pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému
- Vyhodnotiť rozdiely v prežívaní a vo výskyte druhého primárneho nádoru medzi mužmi a ženami s definovanými onkologickými ochoreniami
- Preskúmať determinanty prežívania súvisiace s pacientom, nádorom, liečbou a viacnásobnými primárnymi nádormi
- Zistené poznatky uplatniť v štátnom zdravotnom dozore nad chemickými faktormi a osobitne karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pri práci a v rámci poradenstva v oblasti zdravia pri práci.

Plnenie: Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad - kontrola

Nadväzujúca štúdia na stredoeurópsku štúdiu „Zamestnanie, životné prostredie a rakovina pľúc“(1998-2003 – pod koordináciou IARC, Lyon), skúmala v rokoch 2010- 2012 najvýznamnejšie ukazovatele podmienujúce prežívanie a prognózu pacientov s rakovinou pľúc, ktorí boli zahrnutí do tejto štúdie. Doplnili sa údaje z osobnej a zdravotnej dokumentácie a preskúmali sa súvislosti životného štýlu, návykov, osobných a rodinných charakteristík, zamestnania, včasnosti zistenia ochorenia, typu nádoru a ďalšie okolnosti. Všetky zistenia sa vkladali do jednotnej databázy IARC, Lyon, kde sa z medzinárodne získavaných zistení spracúvajú vedecko-odborné publikácie. Základné informácie o zisteniach v štúdiu na Slovensku boli prezentované na XX. Medzinárodnej konferencii Životné podmienky a zdravie, Nový Smokovec, september 2012 a budú prezentované v zborníku z konferencie. **Základné údaje o zisteniach** od prípadov – členov štúdie na Slovensku:

Priemerný vek pri stanovení diagnózy u mužov bol 61.35 rokov, u žien 59.98 rokov. Vekové rozmedzie u mužov i 37-79 a u žien ženy 31–79 rokov. Vo veku do 50 rokov bolo 14%, od 50 do 59 26%. Väčšina členov súboru (61%) bola staršia ako 60 rokov pričom 40% tvorili osoby od 60 do 69 rokov a 20,5% starší ako 70 rokov. Podľa vzdelania u prípadov aj kontrol

dosiahla väčšina členov súboru strednú úroveň vzdelania(64% vs.60%), u prípadov bolo viac osôb so základným vzdelaním (25% vs.20%) a u prípadov bolo menej osôb s vysokoškolským vzdelaním- u prípadov 11% a u kontrol 20%. Z hľadiska vykonávanej práce u prípadov prevažovala manuálna práca (66%), u kontrol (55%). Duševnú prácu vykonávalo 24% prípadov a 40% kontrol. Väčšina prípadov mužov pracovala v manuálnych profesiách (72%); u žien prevažovala duševná práca (53%).

Osobitne sa posudzovalo fajčenie tabaku ako najsilnejší zdroj expozície karcinogénom. Z hľadiska fajčenia za fajčiara sa považoval každý, kto vyfajčil za celý svoj život aspoň 100 cigariet.

Väčšina prípadov boli silní (54%) alebo stredne silní fajčiari (28,3%).

Z celkového počtu prípadov bolo 93,1% fajčiarov a z kontrol 59,3%. Z prípadov fajčiarov tvorili muži 88,2%, ženy 11,8%. Z kontrol fajčiarov tvorili muži 92,6%, ženy 7,4%.

Muži prípady boli z 98,6% fajčiari a 1,4% tvorili nefajčiari. V kontrolnom súbore bolo 66,1% mužov fajčiarov a 33,9% nefajčiarov. Ženy prípady tvorilo 65,5% fajčiarok a 34,5% nefajčiarok. Zo žien kontrol bolo 25,8% fajčiarok a 74,2% nefajčiarok.

Úmrtnosť do 5 rokov bola zistená u 88,22% - prežívanie nad 5 rokov zistené len u 9,24%, nezistené u 2,55%. Viac ako 5 rokov sa dožilo 9,27% mužov a 9,1% žien.

Priemerná dĺžka dožitia u študovaných prípadov bola 458 dní (1,25 roka) od stanovenia diagnózy; z toho u mužov 461 dní (1,26 roka) a u žien 443 dní (1,21 roka).

Podľa histológie bola väčšina nádorov epiteliálnych so skvamóznymi bunkami (53,65%), adenokarcinómov bolo 29,52% a 15,56% predstavovali malobunkové karcinómy (1,27% iné). U mužov prevažoval epiteliálny karcinóm (57,7%), druhý najčastejší typ karcinómu bol adenokarcinóm (26,15%), malobunkový predstavoval 15%. Iná situácia bola a u žien – najčastejšie diagnostikovaný bol adenokarcinóm (45,5%), druhý bol epiteliálny karcinóm (34,55%) a tretí malobunkový (18,2%).

U fajčiarov u mužov aj u žien dominoval epiteliálny karcinóm so skvamóznymi bunkami (58,2% vs. 41,67%).

U žien nefajčiarok dominoval adenokarcinóm (63,16%) a u mužov nefajčiarov malobunkový karcinóm (50%)

Posudzovala sa aj včasnosť záchytu, ale v nám dostupných zdravotných dokumentoch u 71,75% prípadov nebola uvedená aktivita maligného procesu v zmysle kritérií pre „grading“ nádorového procesu podľa WHO. Podľa stupňa rozvoja nádorového procesu v zmysle kritérií pre „staging“ podľa medzinárodnej onkologickej klasifikácie bola väčšina prípadov zachytená v štádiu diseminácie do regionálnych uzlín (35,9%). Včasný záchyt bol zistený iba u 13,3% prípadov (in situ, lokalizovaný nádor). Rodové rozdiely neboli významné, iba u mužov bolo viac diseminovaných nádorov so vzdialenými metastázami.

Podobné zistenia sú podľa TNM klasifikácie, kde väčšina prípadov bola zachytená v štádiu diseminácie v pľúcach a v regionálnych uzlinách. Väčšina prípadov bola klasifikovaná v stupni T2, T3 a T4; N2 a N3; najviac prípadov bolo bez vzdialených metastáz (M0 41,9%) a vzdialené metastázy boli zistené u 34,3%. U žien bolo zistených viac vzdialených metastáz (41,8% vs. 32,7%).

Uplatnenie liečebných postupov hodnotilo uplatnenie operačného zákroku, chemoterapie a rádioterapie a ich kombinácií. Operovaných bolo 14,3%, rádioterapiu podstúpilo 29,8% a chemoterapiu 48,7% pacientov.

Najsilnejšia asociácia medzi hodnoteným faktorom a rakovinou pľúc bola preukázaná u fajčiarov tabaku. Na Slovensku je u mužov šanca ochorieť 107-násobne vyššia u fajčiarov ako u nefajčiarov (CI 36, 75 ; 311,2). Toto zistenie je vysvetliteľné tým, že v našom sledovanom súbore bolo 98% fajčiarov a fajčenia sa nevzdalo ani po diagnóze 38,4%

fajčiarov. U žien šanca mať rakovinu pľúc je pre fajčiarky 10,1-násobne vyššia ako u nefajčiarok (CI 3,76 ; 27,13).

U všetkých členov súboru sa hodnotila pracovná expozícia dokázaným a pravdepodobným karcinogénom (70 látok a procesov). Hodnotilo sa pracovné zaradenie podľa profesií (klasifikácia zamestnaní), aj výkon práce podľa odvetví ekonomickej činnosti (NACE). Členovia súboru boli rozdelení podľa prevažujúcej práce, a to manuálnej alebo duševnej do 3 skupín: tzv. modré, biele a zmiešané goliere. Ako indikátor sociálno-ekonomického postavenia sa použila aj výška dosiahnutého vzdelania a súbor sa rozdelil na 3 skupiny: so základným, stredným a vyšším vzdelaním.

Pri študovaní asociácie sme zistili, že šanca ochoriť na rakovinu pľúc bola vyššia u ľudí pracujúcich manuálne (crude OR 2,228, CI 1,545 – 3,213). Aj po upravení zistených asociácií na vek, fajčenie, typ cigariet a expozíciu vybraným karcinogénom nedošlo k zmene významnosti (OR 1,885, CI 1,268-2,802). U žien sa nepreukázal významný vplyv zamestnania alebo vzdelania na šancu ochorenia na rakovinu pľúc. Získané údaje zo štúdií sú postupne spracovávané a publikované vo väčších súboroch údajov vo vedeckých článkoch. Získané poznatky sú podkladom na preventívne opatrenia.

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľ:

Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Špecifické ciele:

- Praktické presadzovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH),
- Participovať na prvom spoločnom projekte EHP na presadzovanie predregistrácie a registrácie zavedených látok a kariet bezpečnostných údajov (KBÚ),
- Vybudovanie odborných kapacít verejného zdravotníctva na tvorbu, kontrolu dodržiavania a presadzovanie legislatívnych opatrení EÚ a SR na ochranu zdravia pred rizikami z chemických látok,
- Zlepšenie medziinštitucionálnej spolupráce národných orgánov v oblasti presadzovania právnych predpisov týkajúcich sa chemických látok

Gestor

ÚVZ SR

v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Medzirezortná spolupráca:

Ústredný inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie, Centrum pre chemické látky a prípravky, Ministerstvo hospodárstva SR, Slovenská Inšpekcia životného prostredia, Národný inšpektorát práce

Etapy riešenia

rok 2012 a ďalšie roky

Riešiteľské pracoviská

V 1. etape RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre
V ďalších etapách všetky RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. etapa: štvrtý štvrťrok 2009 - prvý polrok 2010
2. etapa: od druhého štvrťroka 2010

Anotácia

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa od 1.6.2007 uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH). Je potrebné zapojiť sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na kontrolu zabezpečenia zodpovedajúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“. Prvý projekt (participácia vybraných RÚVZ v 4. štvrťroku 2009 – 1. polroku 2010) na presadzovanie nariadenia sa zameriava na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v prípravkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov. V rámci tohto projektu sa vyplní špeciálny dotazník odbornými pracovníkmi vybraných RÚVZ v konkrétnych podnikoch uvádzajúcich na trh chemické látky. Poznatky všetkých zúčastnených orgánov kontroly činných podľa zákona č. 67/2010 Z. z. budú podkladom pre ďalší postup na usmernenie uvádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok.

Realizačné výstupy

- Zvýšenie odbornej úrovne používania chemických látok a prípravkov u „povinných subjektov“
- Zjednotenie v praktickom presadzovaní nariadenia REACH a súvisiacej ďalšej národnej a EÚ legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva ako aj ďalšími kontrolnými orgánmi
- Vypracovanie dotazníkov zisťujúcich stav v problematike, ich analýza a príprava nápravných riešení
- Prijímanie nápravných opatrení
- Zvyšovanie odbornej úrovne práce a príprava špecialistov na problematiku celého spektra aspektov používania chemických látok z hľadiska účinnej ochrany zdravia

Plnenie:

Do projektu sa zapojilo všetkých 36 RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici ako spolu gestor úlohy spracovával dokumentáciu za SR, ktorá sa posielala do Európskej chemickej agentúry (ECHA) v Helsinkách. Tri regionálne úrady vykonali po dve kontroly. Spolu bolo na RÚVZ v Banskej Bystrici zaslaných 39 vyplnených dotazníkov. V I. polroku 2012 boli dotazníky spracované a odoslané k 31.5.2012 do ECHA na ďalšie spracovanie. Kópia skompilovaného dotazníka bola zaslaná aj na ÚVZ SR a na Národný inšpektorát práce v Košiciach. Nesúlad s nariadením REACH a CLP bol zistený v 12 prípadoch kontroly. Na odstránenie nedostatkov stačilo ústne alebo písomné upozornenie. Sankcie nebolo zatiaľ potrebné uložiť.

Vypracované dotazníky z inšpekcí boli pozitívne hodnotené. Výstupy z dotazníkov boli v lete 2012 zaslané do ECHA. Podľa vyhodnotenia v ECHA sa spätne prerokovali nesúľady v textoch dotazníkov s príslušnými inšpektormi RÚVZ v SR a opravené doplnili do

spoločného dotazníka pre ECHA. V mesiaci január 2013 prebieha ukončenie prác na elektronickej databáze zistení z kontrol REF 2.

Do 30.6.2013 bude na RÚVZ v Banskej Bystrici pripravený odborný seminár pre pracovníkov PPLaT z RÚVZ v SR k problematike uplatňovania požiadaviek REACH a CLP pre výkon štátneho zdravotného dozoru pri práci s chemickými látkami a zmesami s využitím materiálov ECHA k prípadovým štúdiám.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

MUDr. Ivana SEDLIAČIKOVÁ, MPH – vedúca odboru

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V roku 2012 bolo v rámci projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“ vyšetrených 80 ľahko pracujúcich respondentov z okresu Banská Bystrica a Brezno. Každý vyplnil dotazník o životospráve, fyzickej aktivite, 1 dňový jedálny lístok a absolvoval somatometrické a biochemické vyšetrenia, v rámci ktorých boli zisťované údaje o výške, hmotnosti, obvode pása a bokov, tlaku krvi a biochemické ukazovatele lipoproteínového metabolizmu /C CHOL, TGL, HDL, LDL/ a glykémie v krvi. Jedálne lístky a údaje z dotazníkov boli počítačovo spracované a spolu s údajmi z ostatných RÚVZ BB-kraja zosumarizované a zaslané do RÚVZ Poprad. Na plnení tohto projektu sa podieľajú aj pracovníčky odboru podpory zdravia.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Odobratých bolo spolu 24 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli), v ktorých bolo analyzované množstvo KJ, KJO_3 a ferokyanidu draselného. Kontrolované bolo aj označovanie na obale. V 1 vzorke bolo zistené prekročenie deklarovaného množstva jodičnanu draselného, v druhej vzorke bolo zistené nesprávne označenie na obale (v zložení nebol uvedený jodičnan draselný), o čom boli zaslané informácie miestne príslušným RÚVZ.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V rámci tejto úlohy boli odobraté 2 sklenené dojčenské fľaše, v ktorých analýza, vykonaná v RÚVZ Poprad, bola zameraná na migráciu ťažkých kovov Cd, Pb. Zároveň boli zaslané aj vyhlásenia o zhode a podporná dokumentácia.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V rámci tejto úlohy bola odobratá 1 vzorka potravinárskeho výrobku baleného do papierového obalu a zaslaná bola na analýzu do RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba dvoch vybraných prídavných látok: E 129 Allura červená AC, E 950 Aspartam a dvoch aróm: Mentofurán a Kumarín u respondentov vo vekovej kategórii 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci (5 žien a 5

mužov/každá veková kategória, spolu 20 respondentov). Odovzdané boli dotazníky, v ktorých respondenti vyplňajú 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x): jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa, 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov a týždenný dotazník frekvencie spotreby. Odoberaté boli 2 vzorky potravín, chemická analýza bola zameraná na obsah E 129 a E 951. Zistené údaje boli spracované do súmárov a zaslané ÚVZ SR.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.8 SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KOŠ OBYVATEĽOV V SR

V roku 2012 prebiehala prípravná fáza - príprava PC programu a dotazníkov na zber údajov.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

MUDr. Katarína SLOTOVÁ, PhD. – vedúca odboru

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Gestor: ÚVZ SR a ÚH LF UK v Bratislave

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Cieľom úlohy bolo získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe spracovaného metodického postupu boli v roku 2011 vyšetrované iba deti vo vekových skupinách od 7-18 rokov, nakoľko sa nepodarilo získať finančné prostriedky potrebné na zabezpečenie meraní najmenších vekových skupín pediatriami.

Realizácia siedmeho celoštátneho antropometrického prieskumu bola uskutočnená podľa plánu v dňoch od 26.9.2011 do 4.11. 2011. Materiálno-technické vybavenie pre realizáciu úlohy (záznamové hárkky, papierové metre a krajčírské metre) bolo zabezpečené z ÚVZ SR. Výber škôl v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bol uskutočnený na základe centrálnych pokynov vykonať merania v ZŠ v Čiernom Balogu, Podbrezovej, Brezne, Banskej Bystrici a v SŠ v Brezne, Banskej Bystrici tak, aby boli naplnené požadované počty respondentov v jednotlivých vekových skupinách podľa pohlavia. V každej základnej škole bolo potrebné odmerať 40 chlapcov a 40 dievčat. V každej ŠS bolo potrebné odmerať 32 chlapcov a 32 dievčat.

Meranie sa uskutočnilo v ZŠ Čierny Balog – Jánošovka, ZŠ Pionierska 2, Brezno, ZŠ Podbrezová – Kolkáreň, ZŠ Moskovská, Banská Bystrica a v SŠ – Hotelová akadémia Brezno, Obchodná akadémia Tajovského, Banská Bystrica, Gymnázium J. G. Tajovského, Banská Bystrica. Výber detí do prieskumu bol uskutočnený podľa Metodického postupu zaslaného ÚVZ SR.

Antropometrické údaje boli získané celkovo od 512 študentov, a to od 320 žiakov v ZŠ a od 192 študentov v ŠS. U každého študenta bolo merané: výška a hmotnosť, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov, obvod ramena. Ďalej sa hodnotil typ študenta – nápadne chudý, nápadne tučný, alebo sa nápadne nelíši od ostatných. Dotazníková časť prieskumu bola zameraná na životný štýl žiaka – stravovanie, telesná výchova, na sociálne prostredie žiaka, na údaje o výške a hmotnosti rodičov.

Spolupráca s vedením jednotlivých škôl bola na dobrej úrovni. Školy poskytli zoznamy detí, zabezpečili rozdanie doplňujúcich dotazníkov rodičom detí zaradených do prieskumu a počas realizácie boli k dispozícii vhodné priestory na vykonanie merania.

Databáza získaných údajov bola ukončená v marci 2012 a spolu so záznamovými listami – hárkami zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave dňa 23.3. 2012.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU (PROJEKTU ESPAD – EURÓPSKY ŠKOLSKÝ PRIESKUM O ALKOHOLE A DROGÁCH U ŠTUDENTOV STREDNÝCH ŠKÔL A ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL)

Gestor: Úrad vlády SR – odbor koordinácie protidrogovej stratégie (OKPS), Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (VÚDPaP) a ÚVZ SR.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich

štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

V roku 2012 nebola požiadavka gestora projektu získať údaje v regióne, ktoré je v pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

V mesiaci apríl 2012 bola zahájená IV. etapa riešenia projektu. – monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín u detí vo vekovej skupine 11-14 rokov. Uskutočnil sa výber 3 školských zariadení, jednej mestskej a dvoch vidieckych. Dotazníkovou metódou boli získané údaje od 120 detí. Za spolupráce vybraných škôl boli oslovení rodičia detí, ktorým bol zaslaný informovaný súhlas s účasťou na prieskume. Vypĺňanie dotazníkov bolo vykonané v škole priamo s deťmi. Súčasne boli vykonané odbery obedov a podávaných nápojov v školských jedálňach vybraných škôl za účelom posúdenia dodržiavania a plnenia odporúčaných výživových dávok pre príslušnú vekovú kategóriu detí a to v energetických a nutričných ukazovateľoch (KJ, obsah bielkovín, tukov, cukrov), dusičnanov a obsahu NaCl v podávaných pokrmoch a nápojoch. V priebehu mesiaca máj boli vykonané u zapojených detí základné antropometrické meranie (výška, hmotnosť, obvod pásu, brucha) a hodnoty tlaku krvi.

Získané údaje z dotazníkov a nameraných hodnôt detí boli vložené do pripravenej databázy. Kompletná databáza všetkých získaných údajov (dotazníky, antropometria, 24 hodinové hodnotenie príjmu jedla - Alimenta, 24 hodinový energetický výdaj – pohybová aktivita) bola zaslaná na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote elektronickou poštou dňa 26.9.2012.

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici , ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR, ÚVZ SR

Plnenie projektu Zdravé deti v zdravých rodinách 2 (ZDZR2) pokračuje a jeho riešiteľské zameranie smeruje k hlavnému cieľu, ktorým je sledovanie výskytu rizikových faktorov aterosklerozy u detí, sledovanie ich variability a porovnanie údajov za 10 rokov – t.j. od začiatku realizácie projektu MZ SR „Primárna prevencia aterosklerozy v detskom veku“, ktorého epidemiologickou súčasťou bol aj projekt WHO „Zdravé deti v zdravých rodinách“.

V prvom polroku roka 2012 bola odborná činnosť v rámci plnenia projektu zameraná na zber a analýzu údajov o kardiovaskulárnom zdraví detí, ktoré navštívili pediatrické ambulancie a bola im v roku 2011 vykonaná preventívna prehliadka. Deťom bol vykonaný odber krvi, boli im vyšetrené lipidové parametre, vykonané somatometrické merania a vyplnili dotazník o životnom štýle. V roku 2011 sa podarilo v rámci plnenia projektu zozbierať údaje od detí z 8 okresov na Slovensku, pričom počet vyšetrených detí s kompletnými údajmi, ktoré poskytli detskí lekári RÚVZ, bol 1780 detí. Analýzou získaných údajov bolo zistené, že v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi plnenia projektu priemerná hodnota celkového cholesterolu a prevalencia rizikového cholesterolu klesá, avšak riziko obezity a preobezity v študovanej populácii vzrastá. Vzťah medzi obezitou a rizikovým cholesterolom poukazuje na skutočnosť, že obezita podľa BMI u 11-ročných a 17-ročných detí signifikantne ovplyvňuje hladinu celkového cholesterolu ($P < 0,0001$; $OR = 2,167$). Ďalej boli korelačnou analýzou vyhodnotené súvislosti medzi systolickým tlakom, diastolickým tlakom, BMI, váhou, obvodom pása a výškou s hodnotami celkového a HDL cholesterolu osobitne u 11- a 17-ročnej mládeže. Zistenia poukazujú na nutnosť posilnenia intervencií v poradniach zdravia pre deti a rodiny na RÚVZ v SR s cieľom ochrany a podpory zdravia rizikových detí. Z tohto pohľadu je potrebné rozvíjať spoluprácu s praktickými lekármi pre deti a dorast ako aj so špecializovanými pracoviskami detskej kardiológie a endokrinológie.

Záverečná správa o plnení projektu Zdravé deti v zdravých rodinách bola zaslaná MUDr. J. Hamade, PhD. na ÚVZ SR v Bratislave dňa 5.12.2012.

Ďalšie činnosti:

Na celoslovenskej porade riešiteľov projektu ZDZR2, ktorá sa konala dňa 20.6.2012 na RUVZ Banská Bystrica boli diskutované aktuálne otázky prevencie obezity, otázky intervencie a algoritmu vyšetrení v Poradni zdravia pre deti a rodiny.

V príprave je publikácia zameraná na inovovaný spôsob intervencie v prevencii dislipidémii u detí, ktorú vo vzájomnej odbornej spolupráci pripravujú odborníci v oblasti pediatrie, bioštatistiky a verejného zdravotníctva.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR, ÚVZ SR

Cieľom projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V júni 2012 boli prostredníctvom dotazníkovej metódy zbierané údaje o spôsobe stravovania a životnom štýle u 5 ročných detí prostredníctvom predškolských zariadení a rodičov detí. Rodičia detí vyplňovali dotazník o 24 hod spotrebe, t.j. 24 hod jedálny lístok detí a dotazník o životospráve t.j. dotazník o stravovacích zvyklostiach.

Na základe 24 hodinového jedálneho lístka sa bude u detí hodnotiť príjem aspartamu, allury červenej AC, kumarínu a mentofuránu. Dotazník o stravovacích zvyklostiach je zameraný na hodnotenie príjmu potravín s obsahom mäty, alebo mentolu, škorice, potravín so zníženou energetickou hodnotou a bez prídavku cukru.

Pre získanie uvedených údajov od 20 detí bolo potrebné osloviť 3 materské školy (MŠ cesta k nemocnici, Banská Bystrica, MŠ Dr. Clementisa 3, Brezno a MŠ Nálepškova 50, Brezno). Napriek dostatočnému počtu detí v jednotlivých MŠ, ústretovosti vedenia jednotlivých MŠ rodičia detí nemali záujem spolupracovať, vyplniť príslušné dotazníky. Do MŠ vracali nevyplnené dotazníky.

Databáza údajov z dotazníka zameraného na 24 hodinovú spotrebu jedál a z dotazníka o životospráve – frekvencia konzumovania u detí predškolského veku, ktoré boli získané podľa predloženého metodického postupu od 20 rodičov detí z dvoch materských škôl bola elektronickou poštou zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave dňa 20.9.2012 na ďalšie spracovanie.

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU PRÁCE A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR, ÚVZ SR

Projekt "Sledovanie režimu práce a odpočinku detí a mládeže v školách všetkých stupňov" je zameraný na zhodnotenie denného režimu a zdravotného stavu žiakov základných škôl na vybraných mestských a vidieckych základných školách v SR.

Prieskum je sústredený najmä na záťaž vyplývajúcu z pedagogického procesu a zameriava sa na sledovanie jednotlivých činností v rámci denného režimu.

Režim u žiakov ZŠ sa sledoval vo forme časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa so zameraním na časové hodnoty výchovno-vyučovacích a záujmových činností, a tiež aktívnych a pasívnych oddychových prvkov v priebehu dňa.

Záznam "Denný režim" bol určený pre žiakov jednej triedy daného ročníka sledovanej základnej školy.

Dotazníky zahrňujúce túto problematiku boli vytvorené tak, aby bolo možné porovnať vybrané ukazovatele s údajmi z roku 1999 a porovnať trendy v sledovaných oblastiach.

V regionálnej pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica bolo v máji 2012 rozdanych celkom 40 uvedených dotazníkov pre žiakov 2. ročníka ZŠ Valaská, okr. Brezno (vidiecka ZŠ). Na záverečné spracovanie bolo vybraných 20 úplne vyplnených dotazníkov. Údaje z vyplnených dotazníkov boli zadané do určenej databázy v priebehu mesiacov jún - júl 2012 a elektronickou poštou zaslané na ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie dňa 7.8.2012.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM **MUDr. Pavol ADÁMEK – vedúci odboru**

5.1 MONITORING PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V MINERÁLNYCH VODÁCH PLNENÝCH DO FLIAŠ DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

Anotácia

Minerálne vody sú dnes významným zdrojom príjmu vody pre ľudí všetkých vekových kategórií v rámci ich pitného režimu. Konzumácia minerálnych vôd sa stala veľmi populárnou ako na Slovensku, tak v rámci Európskeho spoločenstva. To znamená, že nezanedbateľná časť ľudskej populácie pije minerálne vody plnené do fliaš alebo nápoje pripravené z týchto vôd.

V záujme ochrany zdravia konzumenta sa dnes dostáva do popredia otázka rizika pre zdravie človeka a predovšetkým pre deti, vyplývajúceho z konzumácie minerálnych vôd s vyšším obsahom rádionuklidov napr. rádia a uránu.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina z odborníkov ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V koncom augusta 2012 pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR dostali písomné stanovisko Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR (ŠVPS) „Vyjadrenie k žiadosti o súhlas s vykonaním odberu vzoriek balených vôd“ spolu s prílohou, v ktorom sa uvádza postup spolupráce ŠVPS a ÚVZ SR pri odberoch vôd. Následne koncom roku 2012 boli realizované prvé odbery vôd na stanovenie prírodných rádionuklidov.

5.2 RADIČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

Cieľ

Zhodnotiť úroveň radiačnej ochrany pri vykonávaní defektoskopických prác a vypracovať usmernenie pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre NDT s použitím zdroja žiarenia a pre oznamovanie prepravy rádioaktívnych žiaričov.

Anotácia

Radiačná defektoskopia na dočasných pracoviskách je činnosť, ktorá má svojím charakterom a používanými zdrojmi žiarenia (väčšinou sa jedná o vysokoaktívne žiariče) významný potenciál ohroziť zdravie pracovníkov a pri niektorých možných mimoriadnych situáciách aj jednotlivcov z obyvateľstva. Legislatíva požaduje od prevádzkovateľov defektoskopických zdrojov žiarenia, ktorí majú povolenie na zriaďovanie dočasných pracovísk, aby zriadenie pracoviska oznámili orgánom dozoru 24 hodín vopred. Často sa práce vykonávajú len jeden deň, prípadne v noci a zriedka je v praxi možné zorganizovať zo dňa na deň previerku na takomto pracovisku. Vzhľadom na dôležitosť dodržiavania požiadaviek radiačnej ochrany na dočasných pracoviskách je potrebné podrobnejšie rozpracovanie požiadaviek platných predpisov v oblasti radiačnej ochrany pre tieto pracoviská formou odborného usmernenia.

Riešenie projektu vychádza z požiadaviek MAAE uverejnených v Specific Safety Guide No. SSG11 Radiation Safety in Industrial Radiography (Radičná ochrana v priemyselnej rádiografii). Pracovná skupina zriadená na metodickú koordináciu úlohy pripravila postup riešenia projektu a spresnila postup v jednotlivých ďalších etapách.

Vypracoval sa rozsiahly a veľmi komplexný dotazník, ktorý slúži na zisťovanie údajov o pracoviskách a ich vybavení v zmysle platnej legislatívy, druhu a množstva defektoskopických prác a dávok pracovníkov. Pri úpravách dotazníka bolo čerpané

z dotazníkov MAAE o profesionálnej expozícii v priemyselnej rádiografii, ktoré vypracovala pracovná skupina pre priemyselnú rádiografiu WGIR.

Do prieskumu je zaradených 8 pracovísk v Žilinskom kraji a 5 pracovísk v Banskobystrickom kraji. Priebežne sa analyzujú a dopĺňajú údaje z jednotlivých defektoskopických pracovísk získané previerkami v rámci štátneho zdravotného dozoru. Získané údaje budú slúžiť ako podklady na zhodnotenie a porovnanie úrovne radiačnej ochrany týchto pracovísk v priebehu roku 2013.

Pripravujú sa neohlásené previerky na dočasných pracoviskách, ktoré budú vyžadovať kontroly realizované v nočných hodinách.

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Cieľ

Zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok aplikovaných pacientom pri jednotlivých typoch rádiologických výkonov, stanoviť veľkosť kolektívnych dávok obyvateľov z jednotlivých typov rádiologických vyšetrení a zhodnotiť celkovú kolektívnu dávku populácie Slovenskej republiky z lekárskeho ožiarenia. Na základe výsledkov navrhnúť nové národné diagnostické referenčné úrovne pre vybrané typy rádiologických vyšetrení.

Anotácia

Hodnotenie veľkosti ožiarenia populácie z lekárskeho ožiarenia v jednotlivých členských štátoch Európskej únie je jednou zo základných požiadaviek ochrany zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením, ktoré sú zakotvené v základnej zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre Atómovú energiu EURATOM. Smernice Európskej komisie č. 97/43/EURATOM vyžaduje od členských štátov zabezpečiť hodnotenie dávok jednotlivých skupín obyvateľstva z lekárskeho ožiarenia. Na veľký nárast ožiarenia zo zdrojov žiarenia používaných v medicíne upozorňujú v súčasnosti aj mnohé medzinárodné inštitúcie a organizácie – IAEA, UNSCEAR, Európska komisia.

Ochrana zdravia obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením je jednou zo základných úloh radiačnej ochrany a úradov verejného zdravotníctva. Optimalizácia rádiologických vyšetrovacích postupov z hľadiska radiačnej ochrany je základným postupom pre znižovanie ožiarenia populácie so zdrojov ionizujúceho žiarenia a môže zabrániť zbytočnému ožiareniu pacientov a znížiť riziko vzniku radiačných poškodení zdravia vyvolaných ionizujúcim žiarením. Úloha bude zameraná na sledovanie a hodnotenie ožiarenia pacientov pri vybraných rádiologických vyšetreniach a odhad veľkosti ožiarenia populácie Slovenskej republiky z lekárskeho ožiarenia.

Rok 2012 bol ťažiskovo zameraný na zber údajov o aplikácii rádiofarmák pacientom pri diagnostických vyšetreniach v nukleárnej medicíne, ktoré sú potrebné na výpočet efektívnej dávky prostredníctvom elektronických formulárov. Tieto formuláre boli rozdistribuované na všetky pracoviská a pracovníci boli poučení ako je potrebné ich vyplniť.

Na základe dotazníkov pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením RÚVZ Banská Bystrica pripravili prehľad o počtoch, typoch vyšetrení na pracoviskách nukleárnej medicíny v Banskobystrickom a Žilinskom kraji. Pri vyšetreniach musel byť evidovaný typ vyšetrenia, použité rádiofarmakum, aplikovaná aktivita a forma rádiofarmaka.

V Banskobystrickom kraji boli oslovené 2 zdravotnícke zariadenia, kde vykonávajú vyšetrenia pomocou rádiofarmák (1 pracovisko nukleárnej medicíny a 1 pracovisko PET/CT).

V Žilinskom kraji bolo oslovené 1 zdravotnícke zariadenie.

Na poslednom pracovnom stretnutí pracovnej skupiny bol prehodnotený postup ďalšieho plnenia hlavnej úlohy na rádiodiagnostických pracoviskách.

5.4 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE C(2000) 1299)(2000/473/EURATOM A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU.

Anotácia

ÚVZ SR a vybrané regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečujú monitorovanie radiačnej situácie na území SR a súčasne vykonávajú dozor na pracoviskách, kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu. Údaje o monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia požaduje Európska komisia na základe čl. 35,36 Euratom Treaty od každej členskej krajiny a slúžia ako základ pre hodnotenie ožiarenia obyvateľstva. Tieto úlohy sa musia vyhodnocovať, spracovať a v pravidelných intervaloch zasielať Európskej komisii. Úloha zahŕňa aj zabezpečenie komunikačného informačného kanálu medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou a reagovanie na požiadavky Európskej Komisie súvisiace s obsahom monitorovania spôsobov komunikácie výsledkov.

Cieľ úlohy

Pre účely monitorovania je potrebné pravidelné hodnotenie toho, ktoré zložky životného prostredia a ktoré kategórie rádionuklidov sú relevantnými indikátormi skutočných a potenciálnych úrovní rádioaktivity v životnom prostredí a ožiareni populácie. V podmienkach Slovenskej republiky sa monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí vykonáva v zložkách životného prostredia ako sú vody (pitné a povrchové), vzduch, pôda a potraviny. Pre účely hodnotenia vonkajšieho ožiarenia sa vykonáva aj monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu. Namerané hodnoty sa po ich spracovaní a vyhodnení komunikujú do výskumného centra Európskej komisie.

Monitorovanie sa vykonáva podľa schváleného monitorovacieho plánu.

V rámci povinného merania rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie 2000/473/Euratom vykonáva OOZPŽ RÚVZ Banská Bystrica najmä tieto úlohy

- monitorovanie výskytu rádionuklidov ^{137}Cs a ^{90}Sr v mlieku (Zvolen 1 x mesačne)
- Stanovenie rádionuklidov ^{137}Cs , ^{90}Sr , ^{40}K a stabilného Ca v celodennej strave (FNsP FDR Banská Bystrica - 1 x štvrtročne)
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v povrchových vodných tokoch (Zvolen, Hron, 1 x mesačne)
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v pitnej vode (vodná nádrž Turček, 1 x mesačne, vodná nádrž Nová Bystrica, odberové miesto RÚVZ Žilina, štvrtročne, podzemný vodný zdroj Ladová studňa, odberové miesto RÚVZ Banská Bystrica, štvrtročne, ^{137}Cs , ^{90}Sr , sumárna alfa, sumárna beta, trícium)

Zložka ŽP Odberové miesto	Meraná kategória	
	Hustá sieť	Riedka sieť
Ovzdušie Turček, Zvolen, Nová Baňa, Hronský Beňadik, Tlmače, Nový Tekov, Bátovce, Dudince		Príkon dávkového ekvivalentu, mesačne
Povrchové vody		Cs- 137

Hron		mesačne
Pitné vody Banská Bystrica, Žilina	H-3, Sr-90. Cs-137 Prírodné rádionuklidy podľa Smernice Rady 98/83/EC, štvrtročne	
Mlieko Zvolen		Cs- 137, Sr-90 mesačne
Celodenná strava FNsP FDR Banská Bystrica	Cs- 137, Sr-90 štvrtročne	

Zabezpečenie kvality (QA/QC): Laboratórium OOZPŽ sa povinne musí zúčastňovať medzinárodných laboratórnych porovnávacích meraní, ktoré určí každoročne EÚ.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

MUDr. Mária AVDIČOVÁ, PhD. – vedúca odboru

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha:

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Kontrola priebehu imunizácie sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie, najmä u pediatrov, ale aj u praktických lekárov pre dospelých najmä pri ochoreniach preventabilných očkovaním. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín.

V jarných mesiacoch - po zmene systému dodávania očkovacích látok - sme vykonali kontrolu priebehu očkovania, t.j. či lekári nakupujú očkovacie látky na zabezpečenie povinného očkovania. Pri tejto kontrole bolo zistené, že len 2 lekárky v okrese Brezno dočasne pozastavili očkovanie, čo bol okamžité riešené a došlo k náprave. Pri administratívnej kontrole očkovania vykonanej v septembri neboli už takéto nedostatky zistené, avšak lekári prejavovali svoju nespokojnosť s týmto stavom. Iniciovala sa zmena zákona, ktorá bola akceptovaná a došlo k zmene na pôvodný stav s platnosťou od 1.1.2013.

V II. polroku 2012 prebiehala vzdelávacia kampaň o očkovaní zameraná na stredných zdravotníckych pracovníkov. V okrese Banská Bystrica a Brezno boli zorganizované semináre SZP pracujúcich v pediatrii a príbuzných odboroch. Zúčastnilo sa 236 sestier a vzdelávanie malo pozitívny ohlas.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie:

Hlásenie chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozorneniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej procese. Rovnako sme propagovali on-line hlásenie jednotlivých prípadov prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami.

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, STV 1, STV 2, TA 3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína, rádiu Lumen a rádiu Viva a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Prevencia hnačkových ochorení v letnom období, Pravidelné očkovanie detí, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, ochorenia prenášané kliešťami a možnosti ich prevencie, Prevencia chrípky, Prevencia AIDS, Zdravý

životný štýl – prevencia chronických neinfekčných ochorení – propagácia účasti na vyšetreniach v rámci štúdie HES na národnej úrovni vystúpenie v STV 2 a TV Hronka, TV Patriot.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Úlohy:

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek
- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru
- inovácia a rozširovanie systému
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

Plnenie:

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. V roku 2012 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne.

Nadálej bežala činnosť pracovnej skupiny pre dopracovanie on-line hlásenia laboratórných výsledkov do systému EPIS z vybraných laboratórných pracovísk. Členmi pracovnej skupiny sú pracovníci ÚVZ SR, RÚVZ hl. mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica RÚVZ Trenčín a RUVZ Komárno, zástupcovia laboratórií HPL. V roku 2012 sa PS zišla 1x na pôde RÚVZ BB, kde sa riešilo rozširovanie spektra hlásenia vybraných pozitívnych výsledkov, rokovalo sa aj individuálne s predstaviteľmi laboratória HPL a NRC. 1x sa rokovalo na pôde ÚVZ SR. Bola podaná informácia pre účastníkov konferencie mikrobiológov v Dudinciach u pozitívach on-line hlásenia laboratórných výsledkov.

Bol pripravený manuál pre užívateľov EPIS, ktorý bol prebratý na troch seminároch o využívaní a novinkách v EPIS-e a to v Nitre pre kraj BA, TT, TN a NA, v Banskej Bystrici pre kraj BB a ZA a v Košiciach pre kraj KE a PV. Následne bol tento manuál elektronicky distribuovaný.

V septembri bolo zvolané zasadnutie prevádzkovateľov všetkých softvérov, ktoré využívajú mikrobiologické laboratória, aby sa dosiahlo rozšírenie elektronického hlásenia laboratórných výsledkov.

V priebehu roka 2012 sa pokračovalo v štvrtročnom hlásení zoonóz do TESSy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov, kontrolovali sa údaje za 52 hlásených ochorení za rok 2011. Bolo potrebné vykonať doplnenie údajov podľa požiadaviek tzv. Metadatasetu č.25, požiadavkám ktorého museli byť uspôsobené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

V roku 2012 sa zaviedlo mesačné hlásenie prípadov ochorení na morbili a rubeolu a to aj nepotvrdených. Úloha súvisí s európskym eradikačným procesom týchto dvoch chorôb

V systéme EPIS bolo v roku 2012 nahlásených celkom za SR 60 544 individuálnych prípadov ochorení, ktorých kvalitu pracovníci odboru priebežne kontrolovali a vybrané aj exportovali

do TESSy. V systéme bolo spracovaných 570 epidémií a 445 hlásení do systému rýchleho varovania.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- organizácia prevalenčnej štúdie výskytu NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ
- zapojenie sa do štúdie HELICS
- zapojenie sa do kampane Umy ruky, zachráň život.
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku. So zameraním na hygienu rúk

Plnenie:

Surveillance NN:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v roku 2012 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V roku 2012 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B. Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 620 nozokomiálnych nákaz (NN), čo je takmer rovnaký počet ako v predchádzajúcom polroku.

Podľa lokalizácie infekcie prevládajú náказы močových ciest po zavedení katétra a bronchopneumónie po umelej pľúcnej ventilácii.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrtročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení bolo sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie kliník a oddelení upozorňované na zistený neuspokojivý technický stav umývadiel a dezinfektorov podložných mís na lôžkových pracoviskách.

Celkovo bolo v roku 2012 vykonaných 226 kontrol HER v ambulantných a lôžkových ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno a 566 kontrol účinnosti sterilizačných prístrojov. Celkom

bolo odobratých 2201 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu, ovzdušia, vody a sterilizačných indikátorov.

Štúdie:

HELICS

V roku 2012 sa RÚVZ BB zapojil do projektu na 2 ZZ a to:

- V FNŠP FDR Banská Bystrica na oddelení brušnej chirurgie, kde boli za jeden štvrt'rok sledované komplikácie po cholecystektómii. Celkom bolo skontrolovaných 78 chorobopisov, spracovaných a nahodených do systému
- na SÚSCCH na oddelení kardiochirurgie, kde boli sledované komplikácie po chirurgických výkonoch celkom u 86 pacientov.

Prevalenčná štúdia NN

Pre RÚVZ Banská boli vybrané 2 ZZ a to DFNSP Banská Bystrica a SÚSCCh Banská Bystrica. V rámci štúdie bolo skontrolovaných celkom 68 chorobopisov, spracovaných a nahodených do systému.

Intervencie

V roku 2012 prebiehala kampaň „Umy si ruky, zachráň život“ (Clean hands, save life).

V rámci tejto kampane prebiehali v ZZ oboch okresov vzdelávacie aktivity zamerané na zvýšenie vedomostí zdravotníckych pracovníkov v problematike umývania a dezinfekcie rúk a jej významu pre prevenciu NN. Okrem prednášok boli pripravené aj nástenky zamerané na túto tématiku a tiež boli poskytnuté informácie cez médiá.

Vzdelávanie:

V roku 2012 bola zorganizovaná medzinárodná konferencia XI. Červenkové dni preventívnej medicíny v Banskej Bystrici, kde jedna veľká sekcia bola venovaná prevencii a problematike nozokomiálnych nákaz. Konferencia mala veľmi dobrú účasť ako aj odozvu.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Úlohy:

Skvalitňovanie podmienok pre odbornú prácu v poradniach zdravia

Vyhodnotenie EHES na národnej úrovni.

Plnenie:

Skvalitňovanie podmienok pre odbornú prácu v poradniach zdravia

Kvôli skvalitneniu poradenstva a zvýšeniu možností získavania dát z činností Poradní zdravia sa priebežne upravuje nová verzia softvéru: „Test zdravé srdca „a priebežne sa vylepšuje podľa pripomienok pracovníkov základných poradní zdravia z regiónov. V I. polroku 2012 sa na pracovnej porade odborov podpory zdravia podali základné nové informácie a zároveň sa zbierali ďalšie podnety na zlepšenie programu Spoluprácou OHDM a OPZ sa zlepšuje vyhľadávanie a ovplyvňovanie rizikových faktorov u príbuzných detí, ktorým boli pri skríningu u obvodných pediatrov zistené hyperlipidémie, resp. dyslipoproteinémie. Bola vytvorená pracovná skupina odborníkov z viacerých RÚVZ pre prevenciu aterosklerózy.

Vyhodnotenie národnej štúdie „Vyšetrovanie zdravotného stavu Európanov“ tzv EHES.

Štúdia bola vykonaná v spolupráci so všetkými RÚVZ v SR za finančno-technickej pomoci NPPOSC. V rámci plnenia tohto programu bola ako jeden z projektov odsúhlasená aj štúdia EHES.

Realizácia štúdie

Národná štúdia bola realizovaná v novembri a decembri roku 2011 a začiatkom roku 2012.

Koordinátor: MUDr. Mária Avdičová, PhD. - vedúca odboru epidemiológie RÚVZ Banská Bystrica a pracovníci odboru epidemiológie a odboru podpory zdravia RÚVZ Banská Bystrica.

Realizácia: Personál odborov podpory zdravia na 36 RÚVZ na Slovensku,
Biochemické laboratórium Fakultnej NsP F. D. Roosevelta Banská Bystrica

Financovanie štúdie: materiálo technické vybavenie – prostriedky z projektu NPPOSC. Materiálo – technické vybavenie zahŕňalo nákup tlakomerov, váh, vodováh, spotrebného materiálu – ihly, striekačky, rukavice, dezinfekcia, skúmavky na skladovanie sér, papier, poštovné náklady, občerstvenie pre pozvaných účastníkov, úhrada nákladov pre účastníka formou nákupných lístkov v hodnote 5€, vyšetrenie krvi, odmena riešiteľom, výstupy, záverečná správa.

Príspevok jednotlivých RÚVZ v SR: pokrytie nákladov na cestovné na školenie realizátorov na RÚVZ Banská Bystrica. Pokrytie nákladov na prepravu vzoriek do spolupracujúcich laboratórií (biochemických alebo mikrobiologických).

Časový harmonogram realizácie

- 9.8.2011 - začiatok projektu
- 15.8. -31.8.2011 - príprava zmluvy, návrh rozpočtu, zostavenie pracovného tímu z jednotlivých RÚVZ.
- 13.9. 2011 - zasadnutie pracovnej skupiny menovanej hlavným hygienikom SR, príprava celoslovenského školenia realizátorov štúdie.
- 10.10.2011 - zasadnutie etickej komisie pri VÚC Banská Bystrica podľa sídla gestora štúdie a koordinátora štúdie. Etickej komisii bola predložená anotácia štúdie, dotazník, informovaný súhlas respondentov.
- 1.10. - 30.10.2011 - nákup materiálu pre zabezpečenie štúdie, príprava dotazníka, ostatných pomocných materiálov a dokumentácie.
- 19.10. 2011 - stretnutie riešiteľov štúdie na RÚVZ Banská Bystrica – základné informácie o projekte EHES, školenie v štandardných metodikách, prevzatie materiálu. Školenie personálu jednotlivých RÚVZ bolo zamerané na:
 - komunikáciu s respondentom
 - štandardné pracovné postupy pri meraní tlaku krvi, meraní hmotnosti, výšky, obvodu pása
 - odber krvi na biochemické vyšetrenie, ďalšie spracovanie vzoriek
 - kontrola úplnosti dotazníka, usmerňovanie respondenta pri jeho vyplňaní
 - štandardné zhodnotenie a informovanie respondenta o výsledkoch vyšetrenia, prípadných zistených rizikových faktoroch, ponuka intervenčných aktivít ak sú potrebné
 - pravidelná kalibrácia prístrojov
 - elektronické spracovanie zistených údajov, vkladanie odpovedí dotazníka aj výsledkov vyšetrení do programu Epi Epi Data.
- 1.11.2011 – Kombinovaný stratifikovaný náhodný výber respondentov vo veku 18-64 rokov v počte 4030 z obyvateľov okresov so sídlom RÚVZ. Podklady pre výber: zoznam obyvateľov v evidencii obyvateľstva REGOB Banská Bystrica. Výber bol rovnomerný podľa pohlavia a zastúpení ročníkov v jednotlivých vekových skupinách. Pozývanie respondentov a začiatok realizácie štúdie.

- Január 2012 - zber zmrazených sér, vyšetovanie sér, rozosielanie výsledkov, informovanie respondentov, zaslanie informácie zmluvnému všeobecnému lekárovi (pre deti a dospelých).

Marec –Apríl 2012

Analýza výsledkov a záverečná správa.

December 2012 – publikácia výsledkov v monografii: **Monitoring rizikových faktorov chronických neprenosných chorôb v SR.**

Záver:

V novembri a decembri roku 2011 bola vykonaná štúdia mapovania zdravotného stavu obyvateľov Slovenska v 36-tich okresoch so sídlom RÚVZ. Dosiahla sa cca 50% účasť oslovených respondentov, čo zodpovedá očakávaniam podľa publikovaných skúseností z podobných štúdií v iných európskych krajinách. Predbežná analýza výsledkov národnej štúdie mapovania zdravia dospeljej populácie realizovanej v rámci NPPOSC potvrdila vysokú proporciu obyvateľstva v riziku rozvoja srdcovocievnych ochorení, nakoľko sa zistila:

- vysoká prevencia respondentov s rizikovou hladinou celkového cholesterolu (46,2%)
- vysoká prevencia respondentov s rizikovou hladinou glukózy (32,9%)
- vysoká prevencia osôb s nadváhou až obezitou (61,8%)
- vysoká prevencia osôb s nízkou hladinou HDL cholesterolu (43%)
- vysoká prevencia osôb v riziku hypertenzie I. a II. stupňa (21.1%)
- stredne vysoká prevencia fajčenia (18%)
- Vo všetkých sledovaných parametroch sa muži nachádzajú vo vyššom riziku ako ženy.
- Napriek tomu muži vnímajú svoje zdravie ako kvalitnejšie oproti ženám, z čoho sa dá odvodiť, že muži podceňujú prítomnosť vybraných RF srdcovo-cievnych ochorení.
- Zaznamenali sa regionálne rozdiely vo výskyte RF, ktoré podrobíme detailnejšej analýze vo vzťahu k ďalším sledovaným faktorom ako sú socio-ekonomické podmienky života respondentov, ich vzdelanie, zamestnanie, pohybová aktivita, spôsob stravovania

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako ak laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky v rámci sezónneho očkovania
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky.

Plnenie:

- zabezpečovali sme represívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR a kontrolovali sme dodržiavanie nariadených opatrení .

Informovali sme všetkých lekárov prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach pri epidemickom výskyte chrípky a CHPO. Bola vykonávaná zostrená aktívna surveillance „SARI“ t.j. závažných akútnych respiračných infekcií, ich diagnostike, sledovanie dopadu výskytu SARI na zdravie obyvateľstva a ich priebežné hlásenie do IS EPIS a ich transfer do TESSy.

V roku 2012 bol aktualizovaný evakuačný plán pre okresy Banská Bystrica a Brezno a bola vykonaná predpríprava aktualizácie havarijného plánu a zloženia protiepidemických komisií.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: **január – február 2012**

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: **marec 2012 – február 2013**

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2012** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovaní.

Plnenie: V priebehu roka 2012 bolo vykonaných 6 odberov vzoriek odpadových vôd na čističke odpadových vôd v Rakytovci. Všetky vyšetrenia na divoké Polio vírusy ako aj VDPV a iné vírusy boli negatívne.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ Košického kraja

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutoční v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- v mesiacoch január - február vypracovanie metodického postupu na riešenie projektu v danom roku a zaslanie riešiteľským pracoviskám – RÚVZ Košice;
- marec - vypracovanie špeciálneho dotazníka na vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na jednotlivých stretnutiach – RÚVZ Košice;
- marec - november vlastná realizácia projektu na RÚVZ Košického kraja;
- dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí - RÚVZ Košického kraja;
- december - zaslanie, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov stretnutí na školách na RÚVZ Košice;
- december - zaslanie, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov dotazníkov na RÚVZ Košice;

RÚVZ Košice predloží záverečnú správu na ÚVZ SR.

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia

December 2016

Plnenie:

Vedenie poradne na prevenciu AIDS

- Komunikácia so záujemcami o informácie a vyšetrenia na HIV protilátky
- Vykonávanie odberov, interpretácia výsledkov,

Poradňu prevencie HIV/AIDS navštívilo 74 klientov, ktorým bola odobraná vzorka krvi na zistenie protilátok proti HIV, z nich 23 požiadalo o anonymné vyšetrenie. Telefonicky požiadalo o poradenstvo 186 klientov. Bolo vydaných 24 medzinárodných certifikátov o HIV negativite pre potreby cestovania.

Realizácia projektu „Hrou proti AIDS“. V roku 2012 sa zúčastnilo projektu „Hrou proti AIDS“ 264 žiakov a študentov z 9 ZŠ a stredných škôl z B. Bystrice a Brezna. Projekt je veľmi populárny, avšak účasť žiakov a škôl je limitovaná len jednou sadou panelov pre celý BBSK. Bolo by vhodné zvážiť výrobu ďalšej sady, čo by zvýšilo počet edukovaných detí.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

priebežne

Realizačné výstupy

zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
zníženie odmietaní očkovania.

Plnenie:

Činnosť poradne pre očkovanie

Od 1.1.2012 bola otvorená činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj tlačovou správou, ktorú prevzalo 15 médií. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 8 x osobne a 92x telefonicky.

V priebehu roka sme začali s pozývaním rodičov odmietajúcich očkovanie svojich detí na pohovory. Zo 4 pozvaných, jeden x nebola pozvánka prebratá, 3x sa dostavili na pohovor len otcovia detí, podpísali a prevzali poučenie o možných rizikách a priamo na pohovore

nezmenili názor a dostali 2 mesiace na rozmyslenie. V pozvaniach budeme systematicky pokračovať.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 182, z toho 48 osobne v poradni pre očkovanie. Zároveň bolo vydaných 24 medzinárodných očkovacích preukazov a 34 certifikátov o negativite HIV pred cestou do zahraničia..

6.10 OSTATNÉ ÚLOHY

6.10.1 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantné i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie:

Celkove bolo vykonaných za rok 2012 226 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadenia a lekárňach v okresoch B. Bystrica a Brezno.

- kontrolovaných bolo 566 sterilizačných prístrojov na funkčnosť sterilizačnej techniky.

6.10.2 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie:

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných ohnisk v okrese Banská Bystrica a Brezno, v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia

6.10.3 Posudková činnosť

zameraná na zdravotnícke zariadenia novovznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii.

Na odbor epidemiológie bolo doručených v roku 2012 432 podaní, na riešenie ktorých bolo vydaných 92 rozhodnutí a 11 záväzných stanovísk a 682 iných stanovísk. Zároveň bolo poskytnutých 46 konzultácií.

6.10.4 Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna - cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ - www.vzbb.sk, systému EPIS – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami
- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačených informácií – skladačky, brožúry,...

6.10.5 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia porád pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie:

2x sa uskutočnila porada epidemiológov Banskobystrického samosprávneho kraja (júl, december). Počas roka bolo poskytnutých 29 konzultácií ohľadne plnenia úloh.

6.10.6 Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a plnenie

- Vedenie PS pre EPIS – *konzultácie prebiehali 2x formou stretnutia a pomocou internetu.*
- Práca v PS pre podporu zdravia – poradne zdravia (ÚVZ SR).
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, poradný zbor zasadá 4x, z toho účasť 2x.
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – *úloha sa plní kontinuálne.*
- *Národný bod pre surveillance prenosných ochorení za SR pri ECDC.-2x ročne.*
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – úloha sa plní priebežne.
- Členstvo v Poradnom zbore HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) *účasť na zasadnutiach poradného zboru podľa plánu hlavnej odborníčky pre epidemiológiu, v roku 2012 4x..*
- Vedenie CINDI programu v SR (MZ SR).
- Členstvo v PS pre realizáciu NPPOSC.
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR .
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení.

6.10.7 Komisia pre skúšky na výkon epidemiologicky závažných činností pre prácu v masážnych salónoch

Skúšobná komisia má 5 členov a skúšky sa vykonávajú podľa potreby uchádzačov – v roku 2012 nikto nepožiadaval o skúšky s vydaním potvrdenia o vykonávaní epidemiologicky závažnej činnosti.

6.10.8 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy:

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie:

V jarých mesiacoch marec, apríl a máj 2012 – jaré premnoženie bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti . Tento proces sa opakoval aj v jesenných mesiacoch september, október.

6.10.9 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy:

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie:

V roku 2012 prebehli 2 kurzy so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 26 prihlásených účastníkov.

7 ODBOR CHEMICKÝCH ANALÝZ

Ing. Zuzana VASSÁNYI – vedúca odboru

A./ Úlohy, ktorých gestorom je OCHA RÚVZ Banská Bystrica:

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

Cieľ:

Sledovať hladinu PAU v pracovnom ovzduší a ich metabolitu hydroxypyreínu (1-OHP) v moči pracovníkov vykonávajúcich práce v prostredí, ktoré je zdrojom PAU, ako faktora ohrozujúceho zdravie. Súčasne slúži ako príprava pre rozšírený biomonitoring u ľudí v rámci celoeurópskeho programu „Biomonitoring záťaže ľudí faktormi z prostredia“ (HBM).

Plnenie:

V marci 2012 sa skúšobné laboratórium zúčastnilo medzinárodného medzilaboratórneho testu (CSLab, Praha, ČR) a získalo osvedčenie na stanovenie PAU v ovzduší.

V hodnotenom období boli odobraté vzorky pracovného ovzdušia a vyšetrené na obsah PAU pri pracovných činnostiach bitumenácia, asfaltovanie, výroba karbidu vápnika, výroba uhlíkových materiálov a elektród.

Počet vyšetrených vzoriek ovzdušia bol 9, počet stanovených ukazovateľov 144.

Analyzované vzorky ovzdušia v dvoch prípadoch vykazovali hodnotu benzo(a)pyrénu na úrovni NPEL $0,002 \text{ mg/m}^3$ a v jednom prípade jeho prekročenie (benzo(a)pyrén $0,039 \text{ mg/m}^3$), čo predstavuje 19,5-násobok hodnoty NPEL.

Pri uvedených pracovných činnostiach bol od exponovaných pracovníkov odobratý biologický materiál (moč) na stanovenie 1-hydroxypyreínu, ako BET pre riziko PAU.

Počet vzoriek biologického materiálu 46, počet ukazovateľov (1-OHP, kreatinín) 92. Stanovené hodnoty 1-OHP v moči sa pohybovali v intervale (0,038 – 34,2) $\mu\text{mol/mol}$ kreatinínu. Najvyššia nameraná koncentrácia 34,2 $\mu\text{mol/mol}$ kreatinínu zodpovedá 17,5 násobnému prekročeniu BMH. Zo 46 vyšetrených vzoriek bola v 10 prípadoch prekročená biologická medzná hodnota pre 1-OHP v moči (1,95 $\mu\text{mol/mol}$ kreatinínu).

7.12 STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINÁNT V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

Cieľ:

Zavedenie vhodných laboratórnych postupov na izoláciu a kvantifikáciu chemických kontaminantov (anorganických a organických) v piesku.

Monitorovanie kontaminácie piesku detských pieskovísk vo vybraných lokalitách za účelom hodnotenia zdravotného rizika.

Plnenie:

Vo februári 2012 bola vypracovaná záverečná správa plnenia úlohy za celé trojročné obdobie 2009-2011. Správa bola predložená hlavným odborníkom HH SR pre odbor hygieny detí a mládeže a pre odbor chemických analýz, ako aj všetkým kooperujúcim laboratórnym pracoviskám RÚVZ v SR.

Z výsledkov úlohy sa realizovali nasledovné výstupy:

Dňa 3.8.2012 v rámci vzdelávacieho projektu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici názvom „Chémia po Urpínom“ bolo formou prednášky prezentované hodnotenie výsledkov analýz piesku z pieskovísk v banskobystrickom kraji:

Borošová, D., Krčmová, E., Vassányi, Z.: Monitorovanie chemických ukazovateľov v detských pieskoviskách.

Prednáška autorov Borošová D. a kol.: Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk bola prezentovaná v Košiciach na celoslovenskej konferencii „Využitie

experimentálnych metód pri ochrane zdravia obyvateľstva a životného prostredia“ (11.9.2012).

V roku 2012 boli vznesené ďalšie požiadavky na analýzu 2 vzoriek piesku za účelom kontroly pieskoviska na ktorom bola v minulosti zistená kontaminácia (PAU) a jedenkrát v súvislosti s riešením sťažnosti na kvalitu piesku pieskoviska. V prvom prípade bol zistený pokles koncentrácií PAU, v druhom prípade bola dokázaná kontaminácia piesku organickými látkami ako benzén a xylén.

7.13 STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

Cieľ:

Sledovať koncentráciu markerov tabakového dymu vo vnútornom prostredí. Vykonať biomonitring exponovaných osôb (fajčiarov a pasívnych fajčiarov).

Plnenie:

Úloha bola ukončená k 31.12.2011 vypracovaním záverečnej správy.

B./ Plnenie úloh vo všetkých kapitolách v spolupráci s odborními HŽP, HV, HDM a PPL:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
1.5	Projekt DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)	262	262
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	336	1125
3.2	Monitoring jodidácie kuchynskej soli	144	432
3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách	16	32
4.3	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	60	600
7.6	Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	12	82
7.9	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií	55	236
7.10	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	9	9
7.12	Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk	2	36
7.14	Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov	2	6

8 ODBOR LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP) **RNDr. Jozef Strhársky, PhD. – poverený vedením odboru**

Vzťahuje sa k bloku 6., 7., 8.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor ÚVZ SR; **Riešiteľské pracoviská** RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

V roku 2003 bol po prvý krát na území SR zo vzorky odpadovej vody odobratej v čističke odpadových vôd vo Vrakuni a Skalici izolovaný vakcínou derivovaný poliovírus typ 2. Vyšetrenie v Regionálnom referenčnom laboratóriu v Helsinkách poukázalo na takmer 15% divergenciu od vakcinálneho kmeňa a genetická identita zo Sabinovým vakcinálnym kmeňom bola len 86,6%.

V roku 2005 bola v SR potencionálne infekčná orálna poliovakcína nahradená inaktivovanou vakcínou.

Environmentálna surveillancie spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ SR. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: január – február 2012

Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

II. etapa marec – november 2012

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Materiál a metodika:

ŠPP_OLM 16/03 LV – akreditovaná metodika

Odpadové vody odobraté z ústia čističiek odpadových vôd vo vybraných mestách. Vody boli odoberané z každého odberového miesta cca každé dva mesiace.

Izolácia bola vykonávaná na 3 druhoch bunkových kultúr – RD, Hep2, L20B. Vykonávali sa najmenej dve pasáže na všetkých druhoch bunkových kultúr. Cytopatogénny efekt (CPE) bol na bunkových kultúrach sledovaný každý deň mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Pasáž bola v prípade negatívneho výsledku udržiavaná najmenej po dobu 7 dní pri 36°C, alebo bola ukončená, ak bol na bunkových kultúrach CPE 3+ alebo 4+.

Pozitívne materiály boli otypované v NRC pre poliomyelitídu v Bratislave, prípadne aj v Regionálnom referenčnom laboratóriu pre poliomyelitídu v Helsinkách, vo Fínsku.

Vyhodnotenie:

Gestorom tohto projektu je ÚVZ SR a je zameraný na monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd, s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses). Virologické oddelenie OLM na RÚVZ v Banskej Bystrici je jedným z riešiteľských pracovísk.

rok 2012

V roku 2012 sme vyšetřili spolu 84 odpadových vôd odobratých z mestských čističiek odpadových vôd v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a z jednej ČOV z utečeneckého tábora vo Veľkom Krtiši.

Odpadové vody boli určené na izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov na bunkových kultúrach. V tomto období nebol izolovaný žiadny poliovírus, v odpadovej vode z Prievidze, odobratej v júli 2012 bol izolovaný vírus ECHO25.

**Výsledky vyšetřenia vzoriek odpadových vôd ČOV
v Stredoslovenskom regióne za rok 2012**

Protoko- lové číslo	Odberová lokalita	Dátum odberu	Výsledky kultivácie na BK		
		Začiatok a koniec vyšetřenia	RD	HEP-2	L20B
1	Liptovský Mikuláš	31.1.2012 13.2. - 27.2.	negat.	negat.	negat.
2	Dolný Kubín	31.1.2012 13.2. - 27.2.	negat.	negat.	negat.
3	Čadca	31.1.2012 13.2. - 27.2.	negat.	negat.	negat.
4	Banská Bystrica	1.2.2012 13.2. - 12.3.	negat.	negat.	negat.
5	Veľký Krtíš	7.2.2012 20.2. - 19.3.	negat.	negat.	negat.
6	Veľký Krtíš- Opatová	7.2.2012 5.3. - 19.3.	negat.	negat.	negat.
7	Martin	7.2.2012 5.3. - 19.3.	negat.	negat.	negat.
8	Žilina	7.2.2012 5.3. - 19.3.	negat.	negat.	negat.
9	Považská Bystrica	7.2.2012 5.3. - 26.3.	negat.	negat.	negat.
10	Zvolen	14.2.2012 19.3. - 30.3.	negat.	negat.	negat.
11	Žiar nad Hronom	14.2.2012 19.3. - 30.3.	negat.	negat.	negat.
12	Prievidza	14.2.2012 19.3. - 30.3.	negat.	negat.	negat.
13	Lučenec	14.2.2012 19.3. - 30.3.	negat.	negat.	negat.
14	Rimavská Sobota	14.2.2012 19.3. - 23.4.	negat.	negat.	negat.

Protoko- lové číslo	Odberová lokalita	Dátum odberu	Výsledky kultivácie na BK		
		Začiatok a koniec vyšetrenia	RD	HEP-2	L20B
15	Liptovský Mikuláš	13.3.2012 26.3. – 7.5.	negat.	negat.	negat.
16	Dolný Kubín	13.3.2012 16.4. – 7.5.	negat.	negat.	negat.
17	Banská Bystrica	13.3.2012 16.4. – 7.5.	negat.	negat.	negat.
18	Čadca	13.3.2012 16.4. – 14.5.	negat.	negat.	negat.
19	Žilina	20.3.2012 16.4. – 14.5.	negat.	negat.	negat.
20	Považská Bystrica	20.3.2012 30.4. – 21.5.	negat.	negat.	negat.
21	Martin	20.3.2012 7.5. – 21.5.	negat.	negat.	negat.
22	Veľký Krtíš	20.3.2012 7.5. – 21.5.	negat.	negat.	negat.
23	Veľký Krtíš- Opatová	20.3.2012 7.5. – 28.5.	negat.	negat.	negat.
24	Žiar nad Hronom	27.3.2012 7.5. – 28.5.	negat.	negat.	negat.
25	Zvolen	27.3.2012 14.5. – 4.6.	negat.	negat.	negat.
26	Prievidza	27.3.2012 21.5. – 4.6.	negat.	negat.	negat.
27	Rimavská Sobota	27.3.2012 21.5. – 4.6.	negat.	negat.	negat.
28	Lučenec	27.3.2012 21.5. – 18.6.	negat.	negat.	negat.
29	Dolný Kubín	15.5.2012 21.5. – 18.6.	negat.	negat.	negat.
30	Liptovský Mikuláš	15.5.2012 28.5. – 18.6.	negat.	negat.	negat.
31	Banská Bystrica	15.5.2012 4.6. – 18.6.	negat.	negat.	negat.
32	Čadca	15.5.2012 4.6. – 18.6.	negat.	negat.	negat.
33	Martin	22.5.2012 4.6. – 18.6.	negat.	negat.	negat.
34	Považská Bystrica	22.5.2012 4.6. – 29.6.	negat.	negat.	negat.
35	Žilina	22.5.2012 11.6. – 9.7.	negat.	negat.	negat.
36	Veľký Krtíš	22.5.2012 25.6. – 9.7.	negat.	negat.	negat.

Protoko- lové číslo	Odberová lokalita	Dátum odberu	Výsledky kultivácie na BK		
		Začiatok a koniec vyšetrenia	RD	HEP-2	L20B
37	Veľký Krtíš- Opatová	22.5.2012 25.6. – 9.7.	negat.	negat.	negat.
38	Prievidza	29.5.2012 25.6. – 9.7.	negat.	negat.	negat.
39	Zvolen	29.5.2012 25.6. – 30.7.	negat.	negat.	negat.
40	Lučenec	29.5.2012 2.7. – 30.7.	negat.	negat.	negat.
41	Žiar nad Hronom	29.5.2012 16.7. – 30.7.	negat.	negat.	negat.
42	Rimavská Sobota	29.5.2012 16.7. – 30.7.	negat.	negat.	negat.
43	Liptovský Mikuláš	10.7.2012 16.7. – 30.7.	negat.	negat.	negat.
44	Dolný Kubín	10.7.2012 16.7. – 17.9.	negat.	negat.	negat.
45	Banská Bystrica	10.7.2012 6.8. – 20.8.	negat.	negat.	negat.
46	Čadca	10.7.2012 6.8. – 3.10.	negat.	negat.	negat.
47	Martin	17.7.2012 6.8. – 20.8.	negat.	negat.	negat.
48	Veľký Krtíš- Opatová	17.7.2012 6.8. – 20.8.	negat.	negat.	negat.
49	Veľký Krtíš	17.7.2012 6.8. – 8.10.	negat.	negat.	negat.
50	Žiar nad Hronom	24.7.2012 27.8. – 8.10.	negat.	negat.	negat.
51	Lučenec	24.7.2012 27.8. – 8.10.	negat.	negat.	negat.
52	Prievidza	24.7.2012 27.8. – 8.10.	ECHO25	negat.	negat.
53	Zvolen	24.7.2012 27.8. – 8.10.	negat.	negat.	negat.
54	Rimavská Sobota	24.7.2012 27.8. – 8.10.	negat.	negat.	negat.
55	Považská Bystrica	14.8.2012 10.9. – 8.10.	negat.	negat.	negat.
56	Žilina	13.8.2012 10.9. – 15.10.	negat.	negat.	negat.
57	Liptovský Mikuláš	18.9.2012 24.9. – 15.10.	negat.	negat.	negat.

Protoko- lové číslo	Odberová lokalita	Dátum odberu	Výsledky kultivácie na BK		
		Začiatok a koniec vyšetrenia	RD	HEP-2	L20B
58	Dolný Kubín	18.9.2012 24.9. – 15.10.	negat.	negat.	negat.
59	Banská Bystrica	18.9.2012 24.9. – 29.10.	negat.	negat.	negat.
60	Čadca	18.9.2012 22.10. – 13.11.	negat.	negat.	negat.
61	Martin	25.9.2012 22.10. – 5.11.	negat.	negat.	negat.
62	Žilina	25.9.2012 22.10. – 5.11.	negat.	negat.	negat.
63	Považská Bystrica	25.9.2012 22.10. – 19.11.	negat.	negat.	negat.
64	Veľký Krtíš	25.9.2012 22.10. – 5.11.	negat.	negat.	negat.
65	Veľký Krtíš- Opatová	25.9.2012 29.10. – 26.11.	negat.	negat.	negat.
66	Žiar nad Hronom	2.10.2012 12.11. – 26.11.	negat.	negat.	negat.
67	Lučenec	2.10.2012 12.11. – 26.11.	negat.	negat.	negat.
68	Zvolen	2.10.2012 12.11. – 26.11.	negat.	negat.	negat.
69	Prievidza	2.10.2012 12.11. – 10.12.	negat.	negat.	negat.
70	Rimavská Sobota	2.10.2012 12.11. – 10.12.	negat.	negat.	negat.
71	Liptovský Mikuláš	13.11.2012 26.11. – 10.12.	negat.	negat.	negat.
72	Dolný Kubín	13.11.2012 3.12. –	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
73	Čadca	13.11.2012 3.12. –	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa

Protokolo- vé číslo	Odberová lokalita	Dátum odberu	Výsledky kultivácie na BK		
		Začiatok a koniec vyšetrenia	RD	HEP-2	L20B
74	Banská Bystrica	13.11.2012 3.12. –	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
75	Martin	20.11.2012	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
76	Veľký Krtíš	20.11.2012	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
77	Veľký Krtíš- Opatová	20.11.2012	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
78	Žilina	20.11.2012	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
79	Považská Bystrica	20.11.2012	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
80	Zvolen	27.11.2012	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
81	Prievidza	27.11.2012	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
82	Lučenec	27.11.2012	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
83	Žiar nad Hronom	27.11.2012	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa
84	Rimavská Sobota	27.11.2012	vyšetř.sa	vyšetř.sa	vyšetř.sa

Publikačná činnosť

Rok 2012

1. Borsányová, M., Sobotová, Z., Kissová, R., Klement, C., Bopegamage, S.: Virologická diagnostika: Možnosti súčasnej virologickej diagnostiky na Slovensku z virologického pohľadu. Interná medicína, 7-8, 2012

Prednášková činnosť

rok 2012

2. Kissová, R., Klement, C.: Izolácie poliiovírusov a iných enterálnych vírusov z klinických materiálov a odpadových vôd na virologickom oddelení OLM RÚVZ v Banskej Bystrici. [poster]. In: IX. Odborná konferencia NRC: Bratislava, MZ SR

3. Klement, C., Kissová, R., Lengyelová, V., Štípalová, D., Sobotová, Z., Galama, J., Bopegamage, S.: „Monitoring ľudských enterovírusov v Slovenskej Republike v rokoch 2001 až 2011. [prednáška]. In: II. Fórum verejného zdravotníctva, SZU Bratislava, 18.10.2012

4. Kissová, R.: NRC pre chrípku, NRC pre poliomyelitídu, NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu, NRC pre salmonelózy, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky. Prednášky v rámci realizácie projektu „Tvorba a realizácia vzdelávacích programov RÚVZ v SR“ na tému: „Laboratórne aspekty surveillance infekčných ochorení vykonávanej NRC odborov lekárskej mikrobiológie v SR“. RÚVZ v Banskej Bystrici, 11.6-12.6.2012, 7.12.2012.

Absolvované konferencie

1. IX. odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 27.03.2012, Bratislava, MZ SR, aktívna účasť - poster

2. II. Fórum verejného zdravotníctva, SZU Bratislava, 18.10.2012, aktívna účasť - prednáška

8.2 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Cieľom projektu je diagnostika respiračných ochorení vírusového aj bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Gestorom projektu je ÚVZ SR v Bratislave

Riešiteľské pracovisko RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie.

Anotácia

Metódou kultivácie vírusov na bunkových kultúrach zisťovať prítomnosť vírusov chrípky typu A a B. Metódou rýchlotestu Directigen EZ Flu A+B orientačne zisťovať prítomnosť vírusov chrípky typu A a B u pacientov so SARI (závažná akútna respiračná infekcia). Pomocou sérologických metód dokazovať prítomnosť vírusov chrípky A a B, *Bordetella pertussis*, *Bordetella parapertussis*. Metódou bakteriálnej kultivácie zisťovať prítomnosť *Bordetella pertussis* a *Bordetella parapertussis*. Metódami molekulárnej biológie (PCR, RT-PCR, real-time PCR) dokazovať prítomnosť vírusov chrípky A a B, pandemického typu vírusu chrípky A/H1N1, RSV a baktérií *Bordetella pertussis*, *Bordetella parapertussis* a *Streptococcus pneumoniae*. Do diagnostiky bola zavedená a validovaná pulzná elektroforéza (PFGE) na dôkaz genetickej príbuznosti resp. odlišnosti jednotlivých kultivačne zachytených kmeňov *S. pneumoniae*. Taktiež bola validovaná PFGE na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov *B. pertussis* od kmeňa vakcinálneho. Metóda bola validovaná za použitia zbierkových referenčných kmeňov.

Etapy riešenia Etapy projektu sú rozvrhnuté na obdobie troch rokov s ročnými hodnoteniami etáp projektu.

Výstupy Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Metodika:

ŠPP_OLM 14/01 LV – akreditovaná metodika

Virologická kultivácia bola vykonávaná v súlade so štandardnými virologickými technikami a v súlade s manuálom a odporúčaniami WHO a Hlavného hygienika SR. Vzorky boli odoberané počas chrípkovej sezóny 2011/2012 pacientom so suspektnou chrípkou. Vyšetrovanie vzoriek prebiehalo aj medzi chrípkovými sezónami, kedy sa ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia vyskytovali sporadicky. Biologický materiál bol od dospelých aj detí odoberaný sentinelovými aj nesentinelovými lekármi z regiónu stredného Slovenska (Banskobystrický a Žilinský kraj).

Vzorky nazofaryngálnych výterov u pacientov so SARI diagnózou boli testované rýchlotestami Directigen EZ Flu A+B (Becton Dickinson), na prítomnosť chrípky A a B.

Sérologické metódy

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so ŠPP, všetky metódy na sérologickú diagnostiku respiračných ochorení sú akreditované, tiež metóda dôkazu *B. pertussis* a *B. parapertussis*, v nazofaryngeálnom výtere je akreditovaná. Akreditovanou ELISA metódou sa vyšetrovala prítomnosť resp. neprítomnosť protilátok triedy IgG, a IgA proti *B. pertussis*. Táto metóda dôkazu je kvantitatívna.

Kultivácia *B. pertussis* a *B. parapertussis* sa vykonáva z odobratých nazofaryngeálnych výterov, výtery musia byť odobraté v akútnom štádiu ochorenia. Po dopravení sa tampóny opracujú v penicilíne a naočkujú na špeciálne selektívne kultivačné médium (Bordet-Gengou agar) a uložia do termostatu pri 37°C, v ktorom sa kultivujú 10 dní. Denne sa sledujú kultivačné platne a izolujú podozrivé kolónie. Po narastení podozrivých kolónií sa vykoná diferenciálna diagnostika pomocou real-time PCR na oddelení molekulárnej biológie.

ŠPP_24_OLM - Stanovenie protilátok proti vírusu chrípky metódou hemaglutinačno-inhibičného testu (HIT)

ELISA ŠPP_19_OLM

ELISA ŠPP_20_OLM

Aglutinácia ŠPP_22_OLM

Hemaglutinačno inhibičný test ŠPP_24_OLM

Aglutinácia ŠPP_25_OLM

Kultivácia ŠPP_62_OLM

Molekulárno-biologické metódy

PCR, ŠPP_34_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA respiračných vírusov a baktérií prípadne iných mikroorganizmov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Pomocou krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov) dôjde za špecifických podmienok ku namnoženiu hľadanej DNA vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia patogénnej DNA jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti DNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbavy (kity) GenePak® DNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva).

RT-PCR, ŠPP_43_OLM - Akreditovaná metodika,

RT-PCR, ŠPP_79_OLM

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť RNA respiračných vírusov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogénu vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Využívajú sa dve spojené reakcie- reakcia spätnej (reverznej) transkripcie (RT), kedy dochádza ku prepisu z RNA do cDNA (komplementárna DNA) a následne polymerázová reťazová reakcia (PCR), kedy sa namnožuje (amplifikuje) komplementárna cDNA získaná prvou reakciou.

Za špecifických podmienok dochádza ku namnoženiu hľadanej nukleovej kyseliny vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia nukleovej kyseliny jednotlivých agens jednoznačná a jednoduchá.

Real-time PCR na diagnostiku Bordetella pertussis a Bordetella parapertussis,

ŠPP_42_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA *Bordetella pertussis* resp. *Bordetella parapertussis* vo vyšetrovanej vzorke, pričom sa zisťuje prítomnosť oboch patogénov naraz z jednej vzorky. Dokazuje sa prítomnosť opakujúcej sa inzerčnej sekvencie *IS 481* u *Bordetella pertussis* a prítomnosť opakujúcej sa inzerčnej sekvencie *IS 1001* u *Bordetella parapertussis*. Reakcia sa vyhodnocuje kvalitatívne. Každá reakcia obsahuje okrem vyšetrovaných vzoriek aj pozitívnu kontrolu (DNA *Bordetella pertussis* a DNA *Bordetella parapertussis*) a negatívnu kontrolu (H₂O). Reakcia prebieha v uzavretom systéme sklenených kapilár a vyhodnocuje sa na počítači.

Vyhodnotenie
rok 2012

Vyšetrenia vzoriek podozrivých na prítomnosť chrípky za rok 2012

Kraj	Okres	P o č e t vzoriek na rýchlotest	Rýchlotest pozit. chr. A	Rýchlotest pozit. chr. B	Počet vzoriek na PCR	PCR pozit. chr. A nesubtyp.	PCR pozit. chr. B	PCR pozit. Sw.A/H1N1	Počet kultivačne vyšetrených vzoriek	Kultivačne pozitívna chrípka A	Kultivačne pozitívna chrípka B
BB	BB	34			181	6	4		38		
	LC										
	RS								18		
	VK								1		
	ZH	3		1	2		1		10		
	ZV				4				2		
ZA	CA										
	DK								5		
	LM	9			11	2			20		
	MT	1			3	1			3		
	ZA	1	1		1	1			7	1	
Iné	TN				2						
	KE				1						
SPOLU		48	1	1	205	10	5	0	104	1	0

V chrípkovej sezóne 2011/2012 a 2012/2013 sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) vykonávala kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach MDCK. Každá vzorka od pacientov so SARI, podozrivá na prítomnosť vírusu chríčky, bola vyšetrená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlotestov Directigen EZ Flu A+B a následne aj kultivačne na bunkových kultúrach. Vzorky od non SARI pacientov boli vyšetrované kultiváciou na bunkových kultúrach. Všetky kultivačne pozitívne (resp. suspektné) vzorky boli následne vyšetrované (resp. typizované a subtypizované) molekulárno-biologickými metódami.

Každá vzorka od pacientov so SARI bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chríčky typu A bez bližšej identifikácie a chríčky typu B. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chríčky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtypizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chríčky typu A/ H1N1. Postup pri týchto vyšetreniach bol v súlade s najnovším manuálom na diagnostiku chrípkových vírusov vydaným WHO (www.who.int).

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky respiračných ochorení molekulárno-biologickými metódami v roku 2012

Obdobie	Vyšetrované agens	Počet vzoriek	Z toho pozitívnych
01.01.2012-31.12.2012	<i>Bordetella pertussis</i>	348	23
	<i>Bordetella parapertussis</i>	348	2
01.01.2012-31.12.2012	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	191	100
01.01.2012-31.12.2012	<i>RSV</i>	238	7
Spolu všetkých vzoriek		1125	132

Vyhodnotenie kultivácia *B. pertussis* a *B. parapertussis* v roku 2012.

V roku 2012 bolo celkovo pomocou kultivácie vyšetrených 182 materiálov (nazofaryngeálnych výterov) na prítomnosť *B. pertussis* resp. *B. parapertussis*. Ani v jednom z vyšetrovaných materiálov nebola kultivačne dokázaná prítomnosť týchto agens. U troch vzoriek k dátumu 31.12.2012 ešte nebola kultivácia ukončená.

Vyhodnotenie sérologickej diagnostiky *B. pertussis* a *B. parapertussis*.

V roku 2012 bolo pomocou aglutinácie vyšetrených 73 vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a 83 vzoriek na prítomnosť *B. parapertussis*, ako pozitívne sa hodnotili vzorky s minimálne 4 násobným vzostupom titra protilátok resp. vzorky, u ktorých došlo ku sérokonverzii. Prítomnosť *B. pertussis* ani *B. parapertussis* sa nepodarilo dokázať v žiadnom prípade. V súlade s odporúčaniami EU.Pertstrain Group sa v nadchádzajúcom roku od vyšetrovania prítomnosti protilátok pomocou aglutinácie upustí v dôsledku nízkej citlivosti tejto metódy.

Pomocou ELISA dôkazových metód bolo vyšetrených 254 vzoriek na prítomnosť protilátok triedy IgG, 254 vzoriek na prítomnosť protilátok triedy IgA. Prítomnosť protilátok triedy IgM v tomto roku nebola v súlade s poslednými odporúčaniami EU.Pertstrain Group zisťovaná, nakoľko táto metóda vykazuje vysokú falošnú pozitivitu. Pozitivita bola dokázaná v prípade protilátok triedy IgG 71 krát, u protilátok triedy IgA 33 krát. Do systému EPIS bolo celkovo nahlásených 27 pacientov, ktorí na základe klinickej diagnózy a kombinácie laboratórnych vyšetrení na prítomnosť *B. pertussis* resp. *B. parapertussis* spadali pod definíciu potvrdených resp. pravdepodobných prípadov pertussis a prapertussis.

Vyhodnotenie sérologickej diagnostiky vírusov chríčky za rok 2012.

Vyhodnotenie sérologickej diagnostiky vírusov chríčky pomocou hemaglutinácie na RÚVZ BB je uvedené v tabuľke.

Vyšetrenie	Počet vzoriek	Počet analýz	Počet pozit.vzoriek
Chrípka A1 hemaglutinácia	24	44	0
Chrípka A3 hemaglutinácia	22	38	0
Chrípka pandemická H1N1 hemaglutinácia	24	44	0
Chrípka B hemaglutinácia	24	44	0

Novozavedené metódy rok 2012

Do diagnostiky bola zavedená a validovaná pulzná elektroforéza (PFGE) na dôkaz genetickej príbuznosti resp. odlišnosti jednotlivých kultivačne zachytených kmeňov *S. pneumoniae*. Pre potreby NRC pre pneumokokové nákazy bola zavedená do diagnostiky jednotlivých sérotypov *S. pneumoniae* metóda Multiplex PCR.

Pre potreby NRC pre pertussis a parapertussis bola validovaná PFGE na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov *B. pertussis* od kmeňa vakcinálneho. Metóda bola validovaná za použitia zbierkových referenčných kmeňov. Diagnostika prítomnosti *B. pertussis* vo vyšetrovaných vzorkách pomocou real-time PCR bola doplnená v súlade s poslednými odporúčaniami EU.Pertstrain Group o real-time PCR metódu na dôkaz prítomnosti génu *ptxP* kódujúceho tvorbu pertussického toxínu.

V roku 2012 bola do diagnostiky respiračných agens zavedená metóda PCR na dôkaz prítomnosti adenovírusu. Metóda bude začiatkom roka 2013 validovaná a následne zaradená do bežnej laboratórnej praxe na diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku respiračných agens.

Publikačná činnosť

Maďarová L.

Zahraničné školenia a konferencie:

- 24.04.2012-28.04.2012, Fínsko, Turku, pertussis PCR workshop; zamerané na real-time PCR diagnostiku *B. pertussis*, aktívna účasť
- 03.06.2012-05.06.2012, the 5th Pneumo Surveillance Workshop, Poľsko, Varšava, aktívna účasť, prednáška
- 11.11.2012-16.11.2012, Fínsko, Turku, pertussis typing workshop; zamerané na diagnostiku resp. typizáciu kmeňov *B. pertussis* pomocou ELISA sérotypizácie, real-time PCR typizácie a pulznej elektroforézy (PFGE), aktívna účasť
- 21.11.2012-23.11.2012 EUROVACCINE.NET konferencia, vakcínami preventabilné ochorenia

Domáce školenia a konferencie:

- IX. odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 27.03.2012, Bratislava, MZ SR, aktívna účasť prednáška a poster
- Podujatie Nové poznatky o diagnostike a liečbe infekcií dýchacích orgánov, 03.04.2012, LF UK v Bratislave, aktívna účasť prednáška
- Účasť na prednáškach v rámci projektu tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ

Kissová R.

Domáce školenia a konferencie:

- IX. odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 27.03.2012, Bratislava, MZ SR, aktívna účasť - poster
- II. Fórum verejného zdravotníctva, SZU Bratislava, 18.10.2012, aktívna účasť - prednáška

Bottková E.

Zahraničné školenia a konferencie:

- 03.06.2012-05.06.2012, the 5th Pneumo Surveillance Workshop, Poľsko, Varšava, aktívna účasť, spoluautorka prednášky

Domáce školenia a konferencie:

- IX. odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 27.03.2012, Bratislava, MZ SR, aktívna účasť spoluautorka posteru, spoluautorka prednášky
- Podujatie Nové poznatky o diagnostike a liečbe infekcií dýchacích orgánov, 03.04.2012, LF UK v Bratislave, aktívna účasť spoluautorka prednášky
- Účasť na prednáškach v rámci projektu tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ
- Odborný seminár Roche, 15.11.2012, 16.11.2012, Bratislava a Košice, aktívna účasť prednáška

Prednášky a publikácie:

Maďarová L.

1. Maďarová L., Klement C., Bottková, E., Avdičová, M., Morihládková, V. Diagnostika pertussis v NRC pre pertussis a parapertussis (Prínos zavedenia real-time PCR do diagnostickej praxe tohto agens), prednáška, IX. Odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 27.03.2012, Bratislava, MZ SR
2. Klement, C., Hupková, H., Maďarová, L., Piačková, V., Bottková, E. Činnosť NRC pre pneumokokové nákazy v roku 2011. poster, IX. Odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 27.03.2012, Bratislava, MZ SR.
3. Maďarová, L., Klement C., Bottková, E., Avdičová, M., Morihládková, V. Možnosti laboratórnej diagnostiky pertussis. Odporúčania EU.Pertstrain Group. Prednáška, prezentovaná na podujatí Nové poznatky o diagnostike a liečbe infekcií dýchacích orgánov, na LF UK v Bratislave, 03.04.2012
4. Klement C., Maďarová L., Bottková E., Hupková H., Piačková V., Avdičová M. Surveillance of *Streptococcus pneumoniae*. Current situation in Slovakia. Prednáška, The 5th Pneumo Surveillance Workshop, Poľsko, Varšava, 04.06.2012
5. Maďarová, L. prednášky, v rámci projektu tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ: „Laboratórne aspekty surveillance infekčných ochorení vykonávanej NRC odborov lekárskej mikrobiológie SR“, RÚVZ BB, 12.06.2012, 13.06.2012, 07.12.2012.

Kissová R.

- a. Borsányová, M., Sobotová, Z., Kissová, R., Klement, C., Bopegamage, S.: Virologická diagnostika: Možnosti súčasnej virologickej diagnostiky na Slovensku z virologického pohľadu. Interná medicína, 7-8, 2012
- b. Kissová, R.: Monitoring a detekcia chrípkových vírusov vo virologickom laboratóriu. Celoústavný seminár vysokoškolákov RÚVZ v Banskej Bystrici, 28.2.2012.
- c. Kissová, R.: Monitoring a detekcia chrípkových vírusov vo virologickom laboratóriu. Seminár LF UK v Bratislave: „Nové poznatky o diagnostike a liečbe infekcií dýchacích orgánov“, Mikrobiologický ústav LF UK a UNB Bratislava, 3.4.2012.
- d. Kissová, R.: Chrípka, pandémia chrípky. Prednáška študentom 1. ročníka fakulty zdravotníctva na SZU v Banskej Bystrici, 25.4.2012
- e. Kissová, R.: NRC pre chrípku, NRC pre poliomyelitídu, NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu, NRC pre salmonelózy, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky. Prednášky v rámci realizácie projektu „Tvorba a realizácia vzdelávacích programov RÚVZ v SR“ na tému:“

Laboratórne aspekty surveillance infekčných ochorení vykonávanej NRC odborov lekárskej mikrobiológie v SR“. RÚVZ v Banskej Bystrici, 11.6-12.6.2012, 7.12.2012.

Bottková E.

1. Maďarová L., Klement C., Bottková, E., Avdičová, M., Morihládková, V. Diagnostika pertussis v NRC pre pertussis a parapertussis (Prínos zavedenia real-time PCR do diagnostickej praxe tohto agens), prednáška, IX. Odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 27.03.2012, Bratislava, MZ SR.
2. Klement, C., Hupková, H., Maďarová, L., Piačková, V., Bottková, E. Činnosť NRC pre pneumokokové nákazy v roku 2011. poster, IX. Odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 27.03.2012, Bratislava, MZ SR.

8.3 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA HNAČKOVÝCH OCHORENÍ

Cieľom projektu je diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení vírusového a bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici - odbor lekárskej mikrobiológie.

Anotácia

Metódou kultivácie vírusov na bunkových kultúrach vyšetrujeme enterálne vírusy typu Coxsackie, Echo a Polio. Pomocou sérologických metód (vírusneutralizačným testom) vyšetrujeme enterálne vírusy Coxsackie a Poliovírus.

Metódou bakteriálnej kultivácie sme pripravení vyšetřovať salmonely, šigely a *Campylobacter jejuni*.

Metódami molekulárnej biológie – PCR, RT-PCR budeme vyšetřovať adenovírusy, enterovírusy, *Vibrio cholerae*, *Campylobacter jejuni*.

Do diagnostiky bola úspešne zavedená metóda identifikácie resp. bližšej typizácie pomocou pulznej elektroforézy (PFGE).

Etapy riešenia

Etapy projektu sú rozvrhnuté na obdobie troch rokov s ročnými hodnoteniami etáp projektu.

Výstupy

Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Metodika

ŠPP_{OLM 16/03 LV} – akreditovaná metodika

ŠPP_{OLM 17/04 LV} – akreditovaná metodika

Virologická kultivácia

Vyšetrovaným materiálom boli stolice a dvojice sér (akútne a rekonvalescentné) od pacientov z Banskobystrického a Žilinského kraja.

Kultivačná virologická diagnostika sa vykonávala metódou izolácie enterálnych vírusov na 3 druhoch bunkových kultúr – RD, Hep2, L20B. Vykonávali sa najmenej dve pasáže na všetkých druhoch bunkových kultúr. Cytopatogénny efekt (CPE) bol na bunkových kultúrach sledovaný každý deň mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Pasáž bola v prípade negatívneho výsledku udržiavaná najmenej po dobu 7 dní pri 36°C, alebo bola ukončená, ak bol na bunkových kultúrach CPE 3+ alebo 4+. Pozitívne materiály boli posielané na typizáciu do NRC pre poliomyelitídu na ÚVZ SR v Bratislave.

Vyšetrovania sér a likvorov sa vykonávali metódou sérumneutralizačného testu na bunkových kultúrach Vero buniek, s antigénmi Polio 1, 2, 3 a Coxsackie B 1-6, A7 a A9. Odčítanie testu sa

vykonalo mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Za signifikantný vzostup protilátok bola považovaná sérokonverzia alebo štvornásobný vzostup protilátok v rekonvalescentnom sére oproti akútnemu séru.

Kultivačné vyšetrenie na prítomnosť pôvodcov črevných infekcií

Odobratý a do laboratória dopravený biologický materiál (stolica, rektálny výter, moč, žlč, kostná dreň, krv) bol očkovaný na neselektívny krvný agar, selektívny dezoxycholát citrátový (DC) agar, McConkey agar, slaný agar s manitolom a tekutú pomnožovacu selenitovú pôdu, z ktorej po 16-18 hodinovej inkubácii pri 37°C bol materiál očkovaný na dezoxycholát citrátovú pôdu, McConkey agar a xylóza-lyzín-dezoxycholátový (XLD) agar.

Kultivačné vyšetrenie sa vyhodnocovalo po 24 a 48 hodinovej inkubácii pri 37°C. Podozrivé kolónie boli izolované a podrobené morfolologickej, mikroskopickej, fyziologickej, biochemickej, príp. sérologickej analýze na ich presné určenie.

Molekulárno-biologické metódy

PCR, ŠPP_34_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA vírusov a baktérií, spôsobujúcich hnačkové ochorenia, vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Pomocou krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov) dôjde za špecifických podmienok ku namnoženiu hľadanej DNA vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia patogénnej DNA jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti DNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbory (kity) GenePak® DNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® DNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina.

RT-PCR, ŠPP_43_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť RNA hnačkových vírusov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Využívajú sa dve spojené reakcie- reakcia spätnej (reverznej) transkripcie (RT), kedy dochádza ku prepisu z RNA do cDNA (komplementárna DNA) a následne polymerázová reťazová reakcia (PCR) kedy sa namnožuje (amplifikuje) cDNA získaná prvou reakciou. Amplifikácia prebieha za pomoci krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov). Za špecifických podmienok dochádza ku namnoženiu hľadanej nukleovej kyseliny vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia nukleovej kyseliny jednotlivých agens jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti RNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbory (kity) GenePak® RNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® RNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení virologickými kultivačnými metódami

rok 2012

V roku 2012 sme vyšetřili spolu 76 vzoriek biologického materiálu (stolíc, likvorov a výterov) určených na izoláciu enterálnych vírusov na bunkových kultúrach. Nebol izolovaný žiadny enterálny vírus.

V roku 2012 bolo sérumneutralizačným testom vyšetrených 252 sér, resp. likvorov (126 pacientov) na vírusy Coxsackie A7, 9 a B1-6. V troch prípadoch bol zaznamenaný významný vzostup protilátok, Coxs. A7 a Coxs. B6 u dvojíc sér a Coxs. B2 u dvojice sérum – likvor.

Štatistika vyšetrení na enterálne vírusy za rok 2012

Klinické materiály	ACHO/ z toho pozit.	Neuroinfekcie/pozit.	Ostatné/pozit.
Stolice/pozit.:	8/0	7/0	4/0
Ostatné			
<u>Likvory</u>	7/0	25/0	12/0
<u>Výtery</u>	2/0	5/0	6/0
<u>Spolu ostatné</u>	9/0	30/0	18/0
Spolu všetko	17/0	37/0	22/0

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení molekulárno-biologickými metódami za rok 2012

V roku 2012 bola, v rámci diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení, molekulárno-biologickými metódami do diagnostiky zavedená nová Nested RT-PCR metóda na zisťovanie prítomnosti Enterovírusov.

Taktiež pokračovala spolupráca s Národným referenčným centrom pre *Vibrionaceae*.

Pokračuje sa v zhromažďovaní kultivačne pozitívnych vzoriek na prítomnosť *Campylobacter jejuni*, ktoré budú testované pomocou PFGE a bude určená ich genetická príbuznosť resp. rozdielnosť.

Tab.: Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení molekulárno-biologickými metódami v roku 2012.

Obdobie	Vyšetrované agens	Počet vzoriek	Z toho pozitívnych
01.01.2011-31.12.2011	Enterovírusy	1	-
01.01.2011-31.12.2011	<i>Campylobacter jejuni</i> (BK)	13	13

Účasť na školeniach rok 2012

RNDr. Kissová R., PhD.

RNDr. Maďarová L.

- Mimoriadne školiace miesto vo virológii, diagnostika enterálnych vírusov, 06.06.2012-07.06.2012, SZU Bratislava

Publikačná činnosť rok 2012

1. Borsányová, M., Sobotová, Z., Kissová, R., Klement, C., Bopegamage, S.: Virologická diagnostika: Možnosti súčasnej virologickej diagnostiky na Slovensku z virologického pohľadu. Interná medicína, 7-8, 2012

Prednášková činnosť rok 2012

1. Kissová, R., Klement, C.: Izolácie poliovírusov a iných enterálnych vírusov z klinických materiálov a odpadových vôd na virologickom oddelení OLM RÚVZ v Banskej Bystrici. [poster]. In: IX. Odborná konferencia NRC: Bratislava, MZ SR
2. Klement, C., Kissová, R., Lengyelová, V., Štípalová, D., Sobotová, Z., Galama, J., Bopegamage, S.: „Monitoring ľudských enterovírusov v Slovenskej Republike v rokoch 2001 až 2011. [prednáška]. In: II. Fórum verejného zdravotníctva, SZU Bratislava, 18.10.2012
3. Kissová, R.: NRC pre chrípku, NRC pre poliomyelitídu, NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu, NRC pre salmonelózy, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky. Prednášky v rámci realizácie projektu „Tvorba a realizácia vzdelávacích programov RÚVZ v SR“ na tému:“ Laboratórne aspekty surveillancie infekčných ochorení vykonávanej NRC odborov lekárskej mikrobiológie v SR“. RÚVZ v Banskej Bystrici, 11.6-12.6.2012, 7.12.2012.

Absolvované konferencie

1. IX. odborná konferencia NRC pre surveillancie infekčných chorôb v SR, 27.03.2012, Bratislava, MZ SR, aktívna účasť - poster
2. II. Fórum verejného zdravotníctva, SZU Bratislava, 18.10.2012, aktívna účasť - prednáška

8.4. EPIDEMIOLOGIA MEŇAVKOVÝCH INFEKCIÍ NA SLOVENSKU

Projekt je zameraný na zistenie výskytu a rozšírenia patogénnych druhov meňaviek a možné cesty prenosu nákazy z prostredia v súvislosti so zhodnotením ekologických súvislostí. Cieľom je dobudovanie komplexnej laboratórnej diagnostiky meňavkových infekcií na Slovensku.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie; ÚVZ SR odbor objektivizácie životných podmienok

Anotácia:

Kultivačným vyšetrením izolovať v klinických a environmentálnych vzorkách meňavky s možným patogénnym účinkom. Keďže vznik niektorých ochorení priamo súvisí s využívaním vôd (vody na kúpanie, voda z distribučnej siete, roztokov na uchovávanie a vyplachovanie kontaktných šošoviek), je sledovanie v prostredí rovnako dôležité ako diagnostika z klinického materiálu. Navyše pôsobí preventívne, lebo mechanizmus prispôsobenia sa meňaviek zmeneným podmienkam po preniknutí z voľného prostredia do organizmu človeka je doposiaľ neobjasnený. Súčasný trendy diagnostiky sú zamerané na rýchlu detekciu patogénov pomocou molekulovo-biologických metód s podporou priameho a kultivačného dôkazu patogénov. V prípade tohto typu infekcií je včasné stanovenie správnej diagnózy a okamžitej liečby veľmi dôležité vzhľadom na fulminantný priebeh ochorenia a vysokú mortalitu. Väčšia šanca na vyliečenie existuje, ak sú tieto infekcie zistené včas a včas sa aj liečia, čo preukázali viaceré prípadové štúdie úspešne vyliečených pacientov. Dostupnosť molekulárno-biologických metód je nádejným postupom k získaniu rýchlych, konkrétnych a diagnózu potvrdzujúcich údajov. Za týmto účelom boli vyvinuté rôzne PCR metódy (konvenčné, multiplex, real-time PCR, nested PCR a i.), ktoré boli potvrdené ako dôležitý a špecifický nástroj na identifikáciu *N. fowleri*, *Acanthamoeba* spp. a *B. mandrillaris* v klinických vzorkách.

Okrem problematiky týkajúcej sa diagnostiky a liečby, je dôležité riešiť otázky ich výskytu a eliminácie z prostredia využívaného človekom. Predpokladom riešenia týchto problémov je poznanie vplyvu faktorov prostredia na populácie potenciálne patogénnych druhov meňaviek. Potvrdenie izolátov ľudského a environmentálneho pôvodu napomôže pri skúmaní epidemiológie meňavkových ochorení.

Ciele projektu:

1. Zistiť prítomnosť patogénnych druhov meňaviek v klinických a environmentálnych vzorkách
2. Skompletizovať laboratórnu diagnostiku meňavkových infekcií na štandardnú svetovú úroveň - zaviesť nové metódy dôkazu patogenity na tkanivových kultúrach, real-time PCR pre dôkaz *Acanthamoeba* spp. a *Balamuthia mandrillaris*
3. Spolupracovať na medzinárodnej úrovni pri vývoji a zavádzaní nových metód s európskymi referenčnými laboratóriami pre danú problematiku

Etapy riešenia:

1. uplatňovať metódy PCR, a zaviesť metódy multiplex PCR, real-time PCR pre dôkaz *Acanthamoeba* spp. a *Balamuthia mandrillaris* - priebežne 2013;
2. odskúšať a optimalizovať nové metódy na modelových vzorkách životného prostredia – priebežne 2013;
3. spracovať reálne vzorky štátneho zdravotného dozoru a klinické vzorky – priebežne 2013.

Výstupy: Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov, výročne bude spracovaná správa o zavedení a uplatnení metód molekulárnej biológie vo vyhodnotení činnosti odboru.

Vyhodnotenie rok 2012

Metódou kultivačného stanovenia boli spracované environmentálne vzorky vôd štátneho zdravotného dozoru. Celkovo bolo vyšetrených 45 vzoriek vôd, z nich bolo 30 pozitívnych na prítomnosť meňaviek. Jediná suspektná klinická vzorka – tkanivo mozgu z autopsie (príčinou smrti bola meningoencefalitída nejasného pôvodu) sme metódou real-time PCR potvrdili ako negatívnu na prítomnosť *N. fowleri*.

Vyhodnotenie vzoriek vyšetrených na prítomnosť meňaviek v roku 2012

Obdobie	Druh vzorky	Počet vzoriek	Améby kultivačne negatívne	Améby kultivačne pozitívne	Vyšetrenie RT- PCR
01.01.2012-31.12.2012	environmentálne	45	15	30	-
01.01.2012-31.12.2012	klinické	1	-	-	negatívne
Spolu všetkých vzoriek		46	(15)	(30)	(1)

Publikačná činnosť:

Domáce školenia a konferencie:

- 25.-29. jún 2012, Jasná, „Od molekúl po ekosystémy” - XVI. Medzinárodná konferencia Slovenskej limnologickej spoločnosti a České limnologickej spoločnosti
aktívna účasť, prednáška
- 12. 9. – 14. 9. 2012, Nový Smokovec, konferencia Mikrobiológia vody a životného prostredia 2012
aktívna účasť, prednáška

- 3.12.2012, Bratislava, algologický a limnologický seminár, Ústav botaniky SAV
- Účasť na prednáškach v rámci projektu tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ

Publikácie:

Trnková, K., 2012: Ecology and extension of free living amoebae in swimming pools: or how to create optimal conditions for their life. In: Čiamporová-Zaťovičová Z. (ed.) 2012: XVI. konferencia Slovenskej limnologickej spoločnosti a České limnologické společnosti - Zborník príspevkov, 25.-29. jún 2012, Jasná, 235 pp. Vydavateľ: Slovenská limnologická spoločnosť pri SAV, Bratislava, 1. vydanie, 2012

Trnková, K., 2012: Ekológia a rozšírenie medicínsky významných voľne žijúcich meňaviek v bazénoch. In: Mikrobiológia vody 2012: zborník prednášok a posterov [z vedeckej konferencie]: Kongresové centrum Nový Smokovec, 12. 9. – 14. 9. 2012 – Bratislava: Československá spoločnosť mikrobiologická, 2012. – ISBN 978-80-971197-2-0. – S. 73-75.

9 ODBOR PODPORY ZDRAVIA **MUDr. Silvia KONTROŠOVÁ, MPH – vedúca odboru**

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Vláda SR schválila Aktualizáciu Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike dňa 14. decembra 2011.

Naše skriningové aj intervenčné aktivity pomáhajú dosiahnuť aktualizované ciele NPPZ. Skriningy a prieskumy reflektujú aktuálny stav zdravia populácie, zisťujú najakútnejšie problémy a indikujú smerovanie intervencií. OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici plní preventívne programy v spolupráci s ďalšími inštitúciami, organizáciami, občianskymi združeniami a ďalšími zložkami spoločnosti tak, aby sa darilo dosiahnuť zlepšenie zdravia obyvateľstva čo najefektívnejšie, s využitím zdrojov, možností, kompetencií a vplyvu partnerov a našich overených medicínskych postupov (EBM). Vedúca OPZ je členkou Poradného zboru HH, ako aj pracovných skupín na ÚVZSR, kde sa aktívne podieľa na novelizácii koncepcie odboru podpory zdravia a tvorbe programov. OPZ RÚVZ v BB má najdlhšie skúsenosti s implementáciou CINDI programu a ďalších medzinárodných a národných programov podpory zdravia obyvateľov Slovenskej republiky, je prirodzeným lídrom v poradenskej praxi všetkých OPZ RÚVZ v SR a tvorcom metodiky pre poradenstvo v rámci OPZ RÚVZ na celom Slovensku, ako aj koordinátorom vyhodnocovania dát a výsledkov získaných pri vyšetovaní klientov poradní zdravia OPZ. Vyhodnocuje efektivitu našich nefarmakologických prístupov pri znižovaní rizík a zlepšovaní zdravia klientov poradní v našom regióne aj na celom Slovensku.

1) PREVENTÍVNE OPATRENIA ZAMERANÉ NA ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHRONICKÝCH NEINFEKČNÝCH OCHORENÍ

Pri plánovaní a realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ spolupracujeme s úradmi, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami. Snažíme sa o presadzovanie našich cieľov aj posilnením komunikácie s médiami, aby prinášali čo najširšiemu okruhu obyvateľov informácie o zdravom životnom štýle a o možnostiach eliminovať riziká ohrozujúce zdravie, o možnostiach poradenstva v podpore zdravia a o našich projektoch.

A) VÝŽIVA A STRAVOVACIE ZVYKLOSTI

V súlade s Programom ozdravenia výživy obyvateľov SR a s Národným programom prevencie obezity informujeme všetkých klientov našich poradní o zásadách správnej výživy.

Vzdelávame aj účastníkov našich prednášok, s cieľom zlepšiť ich stravovacie návyky a zvyšovať ich celkové uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy a režimu stravovania na zdravie človeka. Zdravá výživa, ako jeden z nosných pilierov prevencie chronických chorôb, je pevnou súčasťou všetkých výchovných a vzdelávacích prednášok o životospráve a o možnostiach znížiť riziko rozvoja kardiovaskulárnych, metabolických a onkologických ochorení. Distribúcia zdravotno-výchovných materiálov je súčasťou poradenstva aj skupinových aktivít.

V r. 2012 sme mali o zdravom životnom štýle prednášku pre študentov Spojenej školy v Brezne. Na SOU vo Valaskej boli 2 prednášky s besedami pre 32 žiakov vo veku 15-17 rokov. Dve prednášky pre budúce opatrovatelky sme mali o správnej výžive a zložení stravy, pre členky spolku Živena sa konala prednáška na tému „Prekyslenie organizmu – jeho následky a prevencia“. S onkologickými pacientkami, členkami klubu Viktória v Banskej Bystrici, sa podrobne rozoberala téma zdravej životosprávy, súčasťou podujatia bola aj prednáška o zdravej

výžive v prevencii onkologických chorôb, o možnostiach zlepšiť úpravou stravy a pitného režimu detoxikáciu organizmu po chemoterapii. Pri príležitosti *Svetového dňa výživy* sme v Banskobystrickom okrese mali na 3 školách (ZŠ Staré Hory, 8-ročné gymnázium M. Kováča v Banskej Bystrici, ZŠ v Badíne) zdravotno-výchovné podujatia – prednášky doplnené individuálnymi vyšetreniami a poradenstvom. Problematike zdravia a životnému štýlu detí v predškolskom a školskom veku bola venovaná prednáška „Ako si chrániť zdravie“ a beseda „Ako byť zdravý“, ktorá sa konala v Brezne počas štrajku učiteľov.

Ukážky zdravých pokrmov bývajú súčasťou viacerých našich skupinových edukačno-zážitkových podujatí, obvykle ich zabezpečujú spolupracujúce firmy venujúce sa výrobe a distribúcii zdravých potravín. Pri príležitosti otvárania „Kyslíkovej dráhy“ v Brezne sa zúčastnení zároveň mohli oboznámiť s produktmi firmy Alfa Bio, ktorá tu pripravila ich ochutnávku.

V spolupráci s OHV sa na prieskume „VÝŽIVOVÝ STAV OBYVATELSTVA“ podieľame meraniami, vyšetreniami, biochemickou analýzou, zberom anamnestických dát a poradenstvom pre vybrané populačné skupiny. V r. 2012 sa prieskum zameriaval na ľudí so zamestnaním vyžadujúcim ľahkú fyzickú aktivitu – získali sme, vyšetřili a edukovali 80 respondentov vyhovujúcich tomuto kritériu.

V roku 2012 sme vypracovali súhrnnú správu za banskobystrický kraj o výsledkoch programu OVOCIE A ZELENINA DO ŠKÔL, ktorý sme spolu s odborom hygieny detí a mládeže realizovali v r. 2011. Spolupracovali sme pri monitorovaní vstupných a výstupných údajov spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity a zdravého životného štýlu detí, žiakov a rodičov. Odbor podpory zdravia získal 381 dotazníkov v 10 školských zariadeniach v okrese Banská Bystrica a Brezno. Zabezpečili sme distribúciu, vyplnenie a zber výstupných dotazníkov a vytvorili sme databázu v programe EPI info (297 detí).

B) FYZICKÁ INAKTIVITA

OPZ RÚVZ BB pomáha vytvárať podporné fyzické, sociálne a kultúrne prostredie pre realizáciu činností, ktoré zvýšia pohybovú aktivitu a fyzickú zdatnosť populácie, najmä tým, že informuje partnerské organizácie a obyvateľstvo o tom, že fyzická inaktivita sa na rozvoji metabolického syndrómu a obezity podieľa najvýznamnejšou mierou. Informujeme cieľové skupiny obyvateľstva o benefitoch pohybovej aktivity pre zdravie všetkými dostupnými formami – prostredníctvom médií, web stránky, panelov, organizovaním zážitkových podujatí a prednášok, inštruktívnymi pohybovými kurzami aj odborným individuálnym poradenstvom.

Dve pracovníčky OPZ sa zúčastnili 2. a 3. mája v Trenčíne stretnutia pracovnej skupiny na zvýšenie a optimalizáciu fyzickej aktivity, kreovanej z pracovníkov RÚVZ pod vedením ÚVZ SR. Lekárka poradne optimalizácie pohybovej aktivity (POPA opakovane zaslala OPZ ÚVZ SR návrhy na standardizáciu činnosti POPA v systéme RUVZ v SR. V rámci projektu ÚVZ SR „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“ ako lektor témy modulu 11 „Miesto pohybovej aktivity v poradenstve OPZ RÚVZ“, bola lekárka POPA.

Na OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici od r. 1995 pracuje Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity (POPA). Telovýchovná lekárka v POPA poskytla v r. 2012 špecializované poradenstvo na základe 250 absolvovaných vyšetrení a testov 75 klientom (17 mužom a 58 ženám). Popri vyššie uvedených špeciálnych testoch a vyšetreniach 52 osôb absolvovalo aj základnú antropometriu, 43 z nich vrátane stanovenia hmotnostného podielu telesného tuku a 29 aj čiastočnú spirometriu (FEV1). Aj v r. 2012 prebiehali pravidelné skupinové cvičenia pod vedením našich inštruktoriek spojené s kontrolou krvného tlaku. V roku 2012 bola poskytnutá inštruktáž 8 skupinám. Celkom 117 klientom. Okrem toho obidve inštruktorky robili ukážky vhodných cvičení počas Svetového dňa pohybu pre zdravie a pre žiakov KGŠM na zážitkovom a vzdelávacom podujatí, ktoré bolo v priestoroch RÚVZ pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku. V Brezne naša pracovníčka viedla 2-hodinové inštruktážne kurzy s nácvikom

relaxačných a liečebných cvičení pre 16 členiek klubu Viktória. V r. 2012 sa konali 4 takéto edukačno-zážitkové podujatia zamerané na liečebný telocvik pri bolestiach chrbtice a dve prednášky na tému „Dychové cvičenie s relaxačnými technikami“. Veľmi významnou propagáciou aktívneho spôsobu života a krokom k prevencii obezity už medzi najmladšími deťmi bola Olympiáda materských škôl okresu Brezno, kde malo OPZ svoju zástupkyňu medzi organizátormi a realizátormi, ktorá zabezpečila zdravotnícku časť tejto súťaže. Pre 65 návštevníkov pri príležitosti slávnostného otvorenia „Kyslíkovej dráhy“ v Brezne naša inštruktorka pripravila 2-hodinovú pohybovú inštruktáž s ukážkami a nácvikom zdravotne orientovaných cvičení, ako aj s poradenstvom a poskytovaním informácií k jednotlivým cvičeniam.

Popri prednáškach a besedách venujúcich sa viacerým zložkám životného štýlu bolo zdôrazňovaniu významu pohybovej aktivity pre zdravie a nabádaniu na zvýšenie jej podielu v každodennom živote venovaných 5 prednášok (2 pre študentov SPŠ J. Murgaša pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie, po jednej pre 62 členov Jednoty dôchodcov v Nemeckej – Zámostí, pre zamestnancov Bankového inštitútu v Banskej Bystrici a pre žiakov KGŠM. Beseda s onkologickými pacientkami, členkami klubu Viktória v Banskej Bystrici, ktorá nasledovala po prednáške o výžive a zdravom životnom štýle, bola venovaná rehabilitácii a vhodným cvičeniam odstraňujúcim svalovú nerovnováhu a obmedzenie pohyblivosti ramena po aktinoterapii pre Ca mammae.

Pri príležitosti *Svetového dňa pohybu pre zdravie* (10. mája) sme v spolupráci s Bytovým podnikom mesta Banská Bystrica zorganizovali na krytej plavárni na Štiavničkach poradenský výjazd pre návštevníkov plavárne. Služby POPA tu využilo 19 ľudí. Aktivity k Svetovému dňu pohybu pre zdravie propagovala lekárka POPA v regionálnej TV Hronka.

V októbri OPZ ponúkalo poradenské služby na základe meraní a testov aj počas Olympiády seniorov, ktorá sa konala 2 dni – na športoviskách ZŠ Golianova a na krytej plavárni v Banskej Bystrici. Poskytli sme tu odborné poradenstvo o zdravom životnom štýle 97 záujemcom spomedzi účastníkov tohto podujatia.

C) TABAK, ALKOHOL, DROGY

V roku 2012 sa uskutočnilo viacero významných podujatí akcentujúcich škodlivosť látkových závislostí. V máji prebiehala súťaž Quit and Win, pre ktorú sme získali 16 účastníkov, zorganizovali sme pre nich aj regionálne žrebovanie a víťazom sme otestovali vzorky moču na prítomnosť kotinínu a vydychovaný vzduch smokerlyzerom na prítomnosť CO.

Vedúca OVkZ a Poradne pre odvykanie od fajčenia (POF) je členkou pracovnej skupiny "Prevencia fajčenia" a zúčastnila sa pracovného stretnutia 22.5.2012 na RÚVZ v Nitre. V roku 2012 systematicky pomáhala pri odvykaní od fajčenia 2 fajčiarom. Lektorsky zabezpečovala Vzdelávanie pre pracovníkov RÚVZ - časť modulu 11 venovanú prevencii fajčenia v BB kraji. Dve pracovníčky OPZ boli v BB kraji lektorkami častí modulu 11 venovaných drogovej problematike.

V prvom polroku 2012 problematike prevencie fajčenia a drogových závislostí boli venované 4 prednášky pre deti a mládež, edukovaných bolo celkom 120 detí a študentov.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sa uskutočnili 2 podujatia:

- blok vzdelávacích, poradenských a zážitkových aktivít pre deti z KGŠM, do ktorého bola zaradená aj prednáška o škodlivosti fajčenia a drog.
- kampaň Prestaň fajčiť, daj si jablko, ktorú sme na podnet ÚVZSR s podporou zdravotnej poisťovne UNION robili v Banskej Bystrici aj v Brezne. Podtextom kampane bolo heslo „Exfajčiari sú nezastaviteľní“, ktoré má fajčiarov pozitívne motivovať poukázaním na výhody zanechania fajčenia. V Banskej Bystrici v spolupráci s úradom Banskobystrického samosprávneho kraja a Strednou zdravotníckou školou, aktivity zabezpečovali 3 pracovníčky,

v Brezne v spolupráci s denným centrom Prameň a študentkami Spojenej školy 1 lekárka. V oboch mestách sa vymieňalo jablko za cigaretu ľuďom, ktorí boli „pristihnúť“ pri fajčení.

V Brezne vymenilo cigaretu za jablko vyše 120 ľudí, z nich si 41 dalo zmerať smokerlyzerom obsah CO vo vydychovanom vzduchu a 52 klientov vyplnilo neanonymný dotazník o svojich fajčiarskych zvyklostiach a názoroch, prečo považujú odvykanie od fajčenia za ťažké. Aj tí, ktorí sa zdráhali dať si vyšetriť dych na prítomnosť CO, alebo tí, ktorým sa už dotazníky neušli, dostali výmenou za svoj „špak“ nielen jablko, ale aj informácie o škodlivosti fajčenia a vhodných alternatívach zlepšujúcich kvalitu života a zmierňujúcich abstinenčné príznaky po jeho zanechaní, a tiež zdravotno-výchovné materiály.

V Banskej Bystrici bolo vyšetrených 27 respondentov, 48 záujemcom bol zmeraný krvný tlak a 20 ľudí si nechalo vyšetriť CO vo vydychovanom vzduchu.

Ďalšie aktivity na podporu nefajčenia sa koncentrovali okolo Medzinárodného dňa bez fajčenia.

V novembri sa konala prednáška pre 40 učiteľov a výchovných pracovníkov v Krajskom pedagogicko-psychologickom centre v B. Bystrici na tému „Prevencia fajčenia u školskej mládeže“.

V roku 2012 v novembri pracovníčky OPZ poskytovali 47 záujemcom v priestoroch EUROPA SC vyšetrenie celkového cholesterolu, meranie tlaku krvi, percenta telesného tuku, obvodu pásu, bokov, výpočet BMI ako aj meranie objemu sekundového úsilného výdychu (FEV1) spirometrom. Fajčiari mali možnosť zmerať si CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzerom a otestovať si svoj stupeň nikotínovej závislosti pomocou Fagerströmovho dotazníka. Zároveň im bolo poskytnuté krátke individuálne odborné poradenstvo v súvislosti s ich fajčiarskou závislosťou, informácia o možnosti bezplatného odvykania od fajčenia v Poradniach pre odvykanie od fajčenia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva, ako aj edukačný materiál s rôznou tematikou zameranou na prevenciu fajčenia a s krátkymi radami pre fajčiarov pri zanechávaní fajčiarskeho návyku. Fagerströmov dotazník nikotínovej závislosti si vyplnilo 14 klientov a 12 si zmeralo CO vo vydychovanom vzduchu. Spirometriu absolvovalo celkove 37 klientov. Pre regionálnu TV Hronka a Rádio Lumen bol poskytnutý rozhovor na tému prevencia fajčenia.

Spirometria (50 kl.), meranie CO (2 fajč.) a zhodnotenie vyplneného Fagerstromovho dotazníka nikotínovej závislosti (5) boli súčasťou opakovaných poradenských výjazdov na 8-ročné gymnázium M. Kováča v B. Bystrici, kde sa študentom a zamestnancom vyšetrovali kardiovaskulárne rizikové faktory, poskytovalo sa im individuálne odborné poradenstvo k rizikovým faktorom a edukačný materiál.

Na SZŠ v Banskej Bystrici sme 2x premietli DVD film „Kým stúpa dym...“ 130 študentom 1. ročníka. Premietanie bolo spojené s besedou o škodlivých účinkoch aktívneho aj pasívneho fajčenia na zdravie ako aj o možnostiach odvykania od fajčenia. Súčasťou tohto preventívneho podujatia bol aj „Monitoring nikotínovej závislosti“ formou anonymného dotazníka – získali sme 118 respondentov. U 98 respondentoch sme zmerali CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a 84 študentom FEV1 spirometrom.

Spomínaný DVD film bol premietnutý v decembri 48 žiakom ZŠ v Selciach, kde sa uskutočnilo okrem besedy zameranej na predchádzanie fajčiarskej závislosti aj meranie CO (21 žiakom).

V okrese Brezno sa v rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia uskutočnili 2 besedy spojené s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“ pre 30 žiakov ZŠ v Polomke a pre 50 žiakov 9. ročníka v meste Brezno. Súčasťou podujatí bolo aj testovanie - celkove sa na obidvoch základných školách dalo otestovať na prítomnosť oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu 37 žiakov a z nich 15 vyplnilo aj Fagerströmov dotazník nikotínovej závislosti.

OPZ RÚVZ BB popri poradenských a zdravotno-výchovných aktivitách prispieva k dosahovaniu cieľa znížiť prevalenciu fajčenia aj tým, že sumarizuje každý mesiac výsledky kontrol dodržiavania zákona na ochranu nefajčiarov, vykonaných odbormi RÚVZ, ktoré vykonávajú bežný hygienický dozor.

Na škodlivosť nadmerného pitia alkoholu mala upozorniť celoslovenská kampaň Deň zodpovednosti. V Banskej Bystrici v obchodnom centre Európa sme v júli 2012 v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu vyšetrili 59 klientov na pečeňový test GGT, 60 klientom (32 mužom a 28 ženám) sme zmerali krvný tlak. Poskytli sme im poradenstvo o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a o rozsahu a povahe zdravotných problémov v dôsledku zvýšeného užívania alkoholu. K tejto problematike sme rozdávali klientom edukačné materiály a poskytli sme rozhovor regionálnej TV a rádiu Lumen.

D) ZDRAVÉ PRACOVNÉ A ŽIVOTNÉ PODMIENKY

OPZ RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici BB zabezpečuje výjazdy základnej poradne zdravia do škôl a na pracoviská okresov Banská Bystrica a Brezno, niektoré z nich popri poradenstve o zdravom životnom štýle, ktoré na základe anamnézy a vyšetrení poskytujú pracovníčky OPZ, zahrňujú aj zhodnotenie pracovných podmienok a ergonomické poradenstvo lekárky OPPL. V prvom polroku sa uskutočnil takýto výjazd v spolupráci s OPPL do Železiarní v Podbrezovej (24 pracovníkov) a do Špeciálnej základnej školy na Čiernom Balogu (18 pracovníkov). Pracovníčky OPZ okrem toho samostatne zrealizovali 6 poradenských výjazdov pre zamestnancov na ich pracoviská a 25 výjazdov Poradne zdravia na materské, základné a stredné školy a 1 výjazd do rómskej komunity, kde sa poskytovalo poradenstvo rómskym spoluobčanom.

Informácie a rady o tom, ako zabezpečiť zdravé životné podmienky pre svoje rodiny, boli v roku 2012 poskytované 32 rómskym rodičom z 24 rodín zapojených do projektu Dobrý začiatok (A good start), v ktorom lekárka z OPZ spolupracovala s Krajskou asociáciou rómskych iniciatív ako zdravotníčka asistentka. S touto aktivitou súvisí aj prínos OPZ RÚVZ BB k napĺňaniu ďalšej časti aktualizovaného NPPZ .

Preventívne opatrenia vedúce k zníženiu výskytu infekčných ochorení

Pri práci s rómskymi rodinami angažovanými v projekte Dobrý začiatok boli súčasťou poradenstva aj upozornenia rodičov na nutnosť zabezpečiť pre svoje deti povinné očkovanie v určených termínoch, udržiavať príbytok a jeho okolie v čistote, dbať na osobnú hygienu, hygienu vlasov, oblečenia a bytového textilu, na prípravu pokrmov tak, aby nedošlo k ich kontaminácii a na dodržiavanie liečebného režimu detí postihnutých nákazlivými chorobami, ako aj na potrebu izolovať ich od kolektívu.

Takýmito témami sa zaoberala 1 prednáška s besedou v jednej rómskej komunite v Banskej Bystrici, prednáška pre žiakov 2. stupňa ZŠ v Badíne a 2 prednášky pre žiakov Špeciálneho odborného učilišťa vo Valaskej, kde sa popri význame osobnej a dentálnej hygieny venovala osobitná pozornosť aj parazitárnym ochoreniam a prevencii sexuálne prenosných nákaz.

V Brezne pre budúce opatrovatelky bola odprednášaná a prediskutovaná téma „Najčastejšie infekčné ochorenia a ich prevencia“ v štvorhodinovom výukovom bloku.

V novembri 2012 v NsP Brezno mala naša pracovníčka v spolupráci s Červeným krížom 2 prednášky na témy súvisiace s touto problematikou: „Štádia infekčnej choroby“ a „Hygiena a epidemiológia“.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“

Celý rok 2012 - Európsky rok aktívneho starnutia a medzigeneračnej solidarity - bol venovaný širokej propagácii a diskutovaniu témy Zdravé starnutie.

Náš OPZ sa zapojil do projektu „Mosty medzi generáciami“, ktorý je súčasťou Akčného plánu mesta Banská Bystrica a rozšíril aktivity tohto projektu aj do okresu Brezno.

Na projekte ÚVZSR „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“ v časti modulu 11 venovanej problematike dotýkajúcej sa seniorov participujú ako autorky a oponentky výukových materiálov alebo ako lektorky aj pracovníčky OPZ RÚVZ BB.

Súčasne máme v rámci projektu „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“ už z minulých rokov rozpracovanú intenzívnu zdravotno-výchovnú, vzdelávaciu, poradenskú a podpornú spoluprácu so seniormi, seniorskými organizáciami a zariadeniami sociálnych služieb pre dôchodcov.

Pokračujú výjazdy Poradne zdravia vyhradené starostlivosti o seniorskú klientelu - do denných centier seniorov (11 výjazdov), do domovov dôchodcov (1 výjazd), pre Jednotu dôchodcov (2 výjazdy). Zážitkovo-vzdelávacie podujatie primárne zamerané na aktívny životný štýl, spojené s vyšetreniami a poradenstvom sa konali aj pre rómskych seniorov v Banskej Bystrici. Do denných centier a do Agentúry sociálnych služieb chodia pracovníčky merať seniorom krvný tlak, v niektorých kluboch vedú aj skupinové cvičenia seniorov. Skupinových cvičení v priestoroch OPZ pod vedením našich inštruktoriek sa tiež zúčastňujú v prevažnej miere seniorky.

V roku 2012 sa uskutočnilo 35 prednášok a besied so seniormi. V rámci projektu Mosty medzi generáciami sa konali viaceré podujatia, ktorých náplňou bolo cvičenie pamäti. V predlekárskej prvej pomoci sa v Brezne školili seniori-záchranári, mali 11 prednášok na túto tému. V školskom roku 2011/2012 v Brezne pokračoval nový kurz vzdelávania seniorských peer-školiteľov, ktoré lektorsky zabezpečuje pracovníčka OPZ RÚVZ BB a pre veľký záujem od septembra 2012 bol otvorený ďalší ročník. Títo seniori absolvovali prednášky zo zdravotvedy, zahrňujúce anatómiu, fyziológiu a patofyziológiu rôznych orgánových systémov a životosprávu v prevencii aj pri rôznych ochoreniach.

Starostlivosť o starších ľudí bola témou 3 prednášok pre budúce opatrovatelky.

Ochraňovanie a podpore zdravia v seniorskom veku sa v rámci projektu Mosty medzi generáciami a tiež pri príležitosti Mesiaca úcty k starším venovali aj prednášky, besedy a zážitkové podujatia pre žiakov a študentov (5 aktivít).

V októbri pri príležitosti Mesiaca Úcty k starším prebiehali aj ďalšie aktivity, napr. už spomínaná Olympiáda seniorov. Na podujatí v Trnave „Rok aktívneho starnutia“ naša pracovníčka zabezpečovala zdravotnú službu pre zúčastnených a 19 seniorom-spevákom urobila spiometriu. Na radnici v Banskej Bystrici sa konala medzinárodná konferencia „Aké podmienky aktívneho starnutia majú seniori v Európe?“, kde mala naša pracovníčka prednášku o prvej predlekárskej pomoci pri stavoch bezprostredne ohrozujúcich život, pracovníčky OPZ v rámci tejto akcie merali záujemcom krvný tlak.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

OPZ RÚVZ BB má dobrú spoluprácu s materskými školami v oboch okresoch. Naše pracovníčky uskutočňujú poradenské výjazdy pre zamestnancov predškolských zariadení a pre rodičov, distribuujú v škôlkach zdravotno-výchovné materiály, podporujú zdravý životný štýl u detí.

V roku 2012 sa uskutočnili dva výjazdy do MŠ v meste Banská Bystrica a do MŠ Poniky.

V breznianskom okrese naša pracovníčka v marci odprednášala „Prvú pomoc“ pre deti MŠ v meste Brezno a v máji sa zúčastnila na zasadnutí prípravného výboru Olympiády MŠ v okrese Brezno. Jej úlohou bolo vypracovanie otázok do zdravotnej časti, ktoré sa týkali súťaže v poskytovaní prvej pomoci detí predškolského veku. V decembri mala prednášku o poskytovaní prvej pomoci pre rodičov MŠ Hradby.

Poskytovanie prvej pomoci bolo v lete programom 3 aktivít pre deti z letného Putovného tábora Puťáčik, ktoré zorganizovalo CVC a prednášky aj inštruktáže poskytla naša pracovníčka.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

V zime 2011/2012 prebiehala celonárodná štúdia projektu EHES. Každý RÚVZ mal zabezpečiť vyšetrenie 70 náhodne vybraných osôb. V decembri r. 2011 OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetřil a získal údaje od 25 ľudí, projekt pokračoval aj v roku 2012. V januári 2012 sme vyšetřili 49 pozvaných klientov. Údaje sme vložili do programu Epi info.

Z celorepublikovej databázy pracovníčka POPA OPZ urobila analýzu vzťahov deklarovanej fyzickej aktivity respondentov s ďalšími anamnestickými údajmi týkajúcimi sa vnímania vlastného zdravia, zdravotných ťažkostí, obmedzení a dlhšie trvajúcich chorôb, zvládania stresov, ako aj s niektorými výsledkami biochemických testov a s hmotnostnými kategóriami podľa BMI. Výsledky boli v 3 etapách prezentované na odborných fórach v jeseni 2012.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

Deň chorých sme si pripomenuli pri 2 prednáškach lekárky z OPZ a následných besedách s 32 žiakmi ŠOU vo Valaskej v rámci vzdelávacieho bloku o prevencii a profylaxii nákaz.

V štvorhodinovom vzdelávacom bloku pre budúce opatrovatelky naša breznianska pracovníčka podrobne prebrala tému prevencie najčastejších infekčných chorôb, možností ich liečby a starostlivosti o chorých ľudí. Pre budúcich mladých záchranárov z Gymnázia v Brezne zorganizovala a viedla 4-hodinový kurz s nácvikom resuscitácie.

Pri príležitosti *Týždňa mozgu* sa konali prednášky pre študentov aj seniorov o mozgových funkciách a poruchách, ako aj o možnostiach prevencie a spomalenia progresie mozgových ochorení.

Pri príležitosti *Svetového dňa zdravia* bol organizovaný celý rad poradenských aktivít. V marci sa uskutočnil poradenský výjazd pre rómskych seniorov, vyšetřených bolo 20 klientov. Podujatie sa nieslo pod heslom „Starnutie a zdravie“. 5. apríla sa konal V Poradni zdravia 5. apríla bol Deň otvorených dverí Poradne zdravia a výjazd Poradne zdravia v Brezne.

V predvečer *Dňa narcisov* sa lekárka z OPZ zúčastnila na stretnutí klubu onkologických pacientok Viktória v Banskej Bystrici s prednáškou o zdravej výžive v prevencii onkologických chorôb a o možnostiach zlepšiť úpravou stravy a pitného režimu detoxikáciu organizmu po chemoterapii. Následná beseda bola venovaná rehabilitácii a vhodným cvičeniam odstraňujúcim svalovú nerovnováhu a obmedzenie pohyblivosti ramena po aktinoterapii pre Ca mammae.

V Brezne sa na *Deň narcisov* pracovníčka OPZ aktívne zapojila do zbierky pre Ligu proti rakovine ako spoluorganizátorka a koordinátorka dobrovoľníkov.

V období medzi *Európskym imunizačným týždňom* a *Svetovým dňom hygieny rúk* navštívila lekárka z OPZ v azylovom centre Kotva v Banskej Bystrici rodiny s deťmi zapojené do projektu „Dobrý začiatok“ a v rozhovoroch zdôrazňovala význam očkovania aj hygieny, kontrolovala osobnú hygienu a zaočkovanosť detí a poskytovala individuálne poradenstvo podľa zistených problémov, najmä gravidným a chorým matkám.

Pri príležitosti *Svetového dňa Pohybu pre zdravie* sme mali na OPZ v Banskej Bystrici aktivity celý týždeň, podujatia boli propagované aj v regionálnej TV Hronka. Počas Dní otvorených dverí (7., 9. a 11.mája) v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity na OPZ RÚVZ bolo individuálne poradenstvo na základe vyšetřenía a funkčných testov poskytnuté 9 klientkam. Dňa 10.5. Deň otvorených dverí POPA na OPZ RÚVZ BB zabezpečovali naše inštruktorky formou ukážok zdravotne vhodných cvičení od skorého rána do 10,30 hod, následne viedli skupinové

cvičenia pre seniorky v klube seniorov. Lekárka mala 10.5. na SPŠJM v B. Bystrici prednášky o význame pohybovej aktivity pre zdravie a besedy so študentmi - v 2 blokoch pre 2 triedy, zúčastnilo sa spolu 48 detí a 2 pedagógovia. S bytovým podnikom mesta BB OPZ poskytol poradenstvo pre návštevníkov krytej plavárne spojené s meraním krvného tlaku a jednoduchými kondičnými testami. Služby využilo 19 klientov, z toho 6 žien a 13 mužov.

V okrese Brezno sa naša pracovníčka zúčastnila v tento deň (10.5.) na zasadnutí prípravného výboru Olympiády materských škôl okresu Brezno a nasledujúci deň k *Svetovému dňu pohybu* pre zdravie a v rámci „*Európskeho roku aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami*“ pripravila podujatie pre 28 obyvateľov Domova dôchodcov Luna v Brezne.

OPZ participoval na podujatiach konaných v nedeľu 20. mája pri Pamätníku SNP v Banskej Bystrici ku *Dňu rodiny*, naše pracovníčky poskytli poradenstvo na základe vyšetrení a meraní pre 89 klientov.

K *Svetovému dňu bez tabaku* sa uskutočnili 2 podujatia, prvé z nich - zážitkovo-vzdelávací blok pre deti - sa uskutočnilo na pôde RÚVZ, druhé podujatie bolo zamerané na propagáciu odvykania od fajčenia a zdravých alternatív. Prebiehalo na frekventovaných uliciach a námestiach mestách Brezno a Banská Bystrica – podrobnejšie sú všetky tieto aktivity uvedené v časti 9.1.C a KONTROLA TABAKU.

Pri príležitosti *Svetového dňa darcov krvi* sme v Banskej Bystrici uskutočnili výjazd Poradne zdravia na Transfúziu stanicu, spomedzi darcov krvi a pracovníkov transfúznej služby sme vyšetřili 21 klientov za štandardných podmienok a okrem nich sme poskytli poradenstvo aj ďalším 5, ktorí neboli nalačno, a tak sa im robili len niektoré vyšetřenia.

Aktivita k 26. júnu - *Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi* - sa pripravovala v poslednom júnovom týždni a pod názvom *Deň zodpovednosti* prebehla 2. júla.

V septembri sme sa zapojili do kampane *MOST* - mesiac o srdcových témach a vo zvýšenej miere sme sa snažili dostať do povedomia ľudí *kód zdravého srdca* a zásady životosprávy znižujúcej riziko srdcovocievnych chorôb. Kampaň vyvrcholila 28.9.2012 – na *Svetový deň srdca*, kedy sme zorganizovali 2 zdravotno-výchovné a poradenské aktivity zamerané na vyhľadávanie kardiovaskulárnych rizikových faktorov - v Banskej Bystrici v priestoroch nákupného centra EUROPA SC a v Brezne v priestoroch DC Prameň. Záujemcom sme merali celkový cholesterol, tlak krvi, výšku a hmotnosť s výpočtom BMI, % telesného tuku, obvod pásu, oxid uhľnatý vo vydychovanom vzduchu. V Banskej Bystrici prejavilo záujem 54 klientov (16 mužov, 38 žien), v Brezne 34 klientov (11 mužov a 23 žien). Z obidvoch podujatí sme vypracovali podrobné hodnotiace správy, ktoré sme odoslali gestorovi kampane – Slovenskej nadácii srdca.

Ďalším významným dňom, ku ktorému sme na podnet Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti pripravili množstvo aktivít, bol *Svetový deň Alzheimerovej choroby*.

V Brezne bola v tento deň slávnostne otvorená „Kyslíková dráha“ - 1,5 km dlhý lesný chodník, na ktorom je vybudovaných deväť stanovišť zameraných na rozvoj koordinácie, sily, pohybu, správneho dýchania a precvičovania zmyslov. Na otvorení sa zúčastnilo 65 záujemcov, 26 z nich si na začiatku dalo odmerať sekundový úsilný výdych spirometrom. Všetci mali možnosť vyskúšať si na dráhe rôzne cvičenia a náradia a dostali približne 2-hodinovú pohybovú inštruktáž od našej pracovníčky. Nasledovala ochutnávka produktov Alfa Bio. Na kyslíkovej dráhe bol zabezpečený aj pitný režim. Účastníkom sme rozdali edukačný materiál o Alzheimerovej chorobe a dotazník zmien správania.

V Brezne sa v súvislosti s týmto dňom konali v dlhšom časovom období aktivity pre seniorov zamerané na cvičenie pamäti.

V októbri – *mesiaci úcty k starším* sme mali poradenský výjazd v DC Prameň. V Dubovej v KD a DD Hron. Dubová sa uskutočnila akcia so študentmi Gymnázia. Organizovali sme tiež individuálne návštevy osamelých seniorov v rámci monitoringu SOS systému – elektronický

strážca (aby ľudia nezomierali sami). Konali sa častejšie besedy so seniormi na tému zdravie, rozbehli sa prednášky v rámci projektu 65+ a výuka prvej pomoci pre seniorov záchranárov.

V Banskej Bystrici sme k *Svetovému dňu Alzheimerovej choroby* pripravili tiež viacero aktivít. V septembri bola prednáška s besedou v DC Nádej, Deň otvorených dverí Poradne zdravia a poradenský výjazd do KD pri penzióne seniorov na Krivánskej ulici v B. Bystrici, spojený s prednáškou, besedou a rozdáním edukačných materiálov a dotazníkov zmien správania. Ďalšie aktivity prebiehali v októbri k *Medzinárodnému dňu seniorov a k Mesiacu úcty k starším*. (2 x prednáška, dvojdňová olympiáda, 1x výjazd základnej poradne zdravia). Medzigeneračná solidarita bola zdôrazňovaná v októbri na zážitkových podujatiach pre školákov. Pre deti sme pripravili nielen prednášky a besedy, ale aj konkrétne rady, ako starším ľuďom pomáhať, ako sa správať s úctou k zdravotne postihnutým seniorom, ako poskytnúť prvú pomoc, naučili sme ich merať správne krvný tlak. Zdôrazňovali sme im tiež význam zdravého životného štýlu v prevencii chorôb častejšie sa vyskytujúcich vo vyššom veku. Tieto aktivity sa konali na 2 –och ZŠ v Sásovej, na ZŠ v Badíne a na 3 stredných školách v BB a Brezne.

Pri príležitosti *Svetového dňa výživy* sme v banskobystričskom okrese mali na 3 školách (ZŠ Staré Hory, 8-ročné gymnázium M. Kováča v Banskej Bystrici, ZŠ v Badíne) zdravotno-výchovné podujatia – prednášky doplnené individuálnymi vyšetreniami a poradenstvom.

Pred *Medzinárodným dňom nefajčenia*, ku ktorému sa pripravovalo množstvo zdravotno-výchovných aktivít, sa v novembri konala v CPPPaP (Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie) pracovná porada výchovných poradcov a koordinátorov základných a stredných škôl v okrese B. Bystrica. Pracovníčka OPZ tu predniesla prednášku „K aktuálnym otázkam o fajčení“. Následne sa konali ZV a poradenské aktivity spojené s prednáškami „O škodlivosti fajčenia“ a videoprojekciou „Keď stúpa dym“ na SZŠ BB pre 60 študentov, na ZŠ Pionierska 2 Brezno pre 50 detí, na Špeciálnej základnej škole v Polomke pre 30 detí, na ZŠ Selce pre 2 skupiny 18+30 žiakov, na SZŠ BB pre 70 študentov.

V rámci *významných dní v roku 2012* bolo vytvorených 62 násteniek a panelov s vlastnými textovými materiálmi, doplnenými zväčša z prekladov s využitím cudzojazyčných internetových zdrojov.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Tento projekt v roku 2012 nepokračoval, avšak pripravuje sa jeho pokračovanie a pracovníčky OPZ pripomienkovali závery zo stretnutia odborníkov, na ktorom sa zúčastnila aj vedúca OPZ.

Pre rómske etnikum sme spolupracovali na dvoch projektoch, ktorých gestormi boli rómske mimovládne organizácie.

- V rámci projektu „*Zdravé starnutie*“ išlo o aktivity Základnej poradne zdravia v primárnej prevencii KVCH u rómskych spoluobčanov mesta Banská Bystrica. Bolo vyšetrených 20 osôb, ktorým bolo poskytnuté individuálne lekárske poradenstvo o zdravom životnom štýle.
- Pri projekte „*Dobry štart*“ sme spolupracovali formou kontroly starostlivosti o zdravie detí pred nástupom do materskej školy a zdravotného stavu škôlkarov a školákov, ktorí vymeškávali vyučovanie. Zodpovedná pracovníčka - lekárka OPZ navštívila 24 rodín, kde sa venovala celkom 50 deťom a 32 dospelým osobám. V rámci tohto projektu pripravila pre rómskych rodičov prednášku s besedou o problematike starostlivosti o choré deti a o prevencii prenosných ochorení.

9.7 INTERVENČNÉ AKTIVITY – CELOŠTÁTNE KAMPANE SPOJENÉ SO SÚŤAŽOU

9.7.1 „Quit and win“

V máji prebiehala súťaž Quit and Win, ktorú pracovníčky OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici široko propagovali, získali sme 16 účastníkov, zorganizovali sme pre nich aj regionálne žrebovanie a víťazom sme otestovali vzorky moču na prítomnosť kotinínu a vydychovaný vzduch smokerlyzéróm na prítomnosť CO.

9.7.2 „Vyzvi srdce k pohybu“

V r. 2012 sme začali s organizačnou prípravou 5. ročníka celoslovenskej kampane oslovovaním potenciálnych partnerov a sponzorov pre súťaž 2013. Získali sme prísľub hodnotných cien pre výhercov spomedzi účastníkov súťaže od viacerých subjektov, vrátane vyjadrenia podpory tomuto projektu od riaditeľky Kancelárie Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Úlohu plníme v rámci práce Poradne zdravia a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity (POPA). Každý klient základnej poradne zdravia a každý účastník našich výjazdových poradenských propagačných podujatí so zistenou nadváhou alebo obezitou je poučený o tom, aké významné zdravotné riziko obezita predstavuje a aké sú možnosti zbaviť sa nadmerného telesného tuku. I tí klienti, ktorí nevyhľadajú služby Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity z dôvodu snahy o zníženie hmotnosti, sú v prípade, že sa im zistí riziko nadváhy či obezity, informovaní o tom, aké fyzické aktivity v ich konkrétnej situácii im môžu pomôcť schudnúť a pri akej týždennej frekvencii a objeme môže byť ktorá aktivita efektívna. Na základe vykonaných testov aeróbnej kondície sú tiež poučení, pri akej srdcovej frekvencii majú intenzitu záťaže takú, že činnosť môže trvať dostatočne dlho a tak dochádza za aeróbnych podmienok k energetickému krytiu práce svalov oxidáciou tukov. U klientov s nadváhou je nezanedbateľnou zložkou poradenstva v POPA klinické a funkčné vyšetrenie oporno-pohybového systému, lebo pri kombinácii nadváhy s chybným držaním tela, svalovou nerovnováhou a nevhodnou aktivitou môže pri zvýšenej záťaži týchto štruktúr dochádzať k ich poškodeniu, k mikrotraumám, entezopatiám, zápalovým afekciám a k urýchleniu degeneratívnych štruktúrnych zmien. Bolesť sa tak stáva limitujúcim faktorom pri vykonávaní pohybových činností. Individuálna starostlivosť v POPA, dohromady v objeme 67 výkonov, zahrňujúcich vyšetrenia, testy a pohybovú inštruktáž s ohľadom na cieľ dosiahnuť zníženie podielu telesného tuku sa v roku 2012 venovala 5 ženám, 8 mužom a jednému 11-ročnému chlapcovi. Lekárka POPA celkovo poskytla individuálne poradenstvo 75 klientom na podklade viac než 250 testov a vyšetrení.

K prevencii a znižovaniu obezity významne prispievajú programy telesných cvičení pod vedením našich inštruktoriek – pravidelne pokračujúce v priestoroch OPZ, pri klubových stretnutiach seniorov v DC. Pravidelných cvičení sa v r. 2012 zúčastňovalo 132 žien a 1 muž, z nich 38 ľudí sa do skupinových cvičení zapojilo v tomto roku. V Brezne sa v roku 2012 konali 4 dvojhodinovky pokračujúceho kurzu s pohybovou inštruktážou pre onkologické pacientky v remisii a jedna dvojhodinová inštruktáž pre širokú verejnosť, ktorej sa zúčastnilo 65 osôb.

Na pracovnom stretnutí v Trenčíne boli pracovníčky OPZ oboznámené s cvičebnými systémami a náradiami, ktoré z iniciatívy ich tvorca v spolupráci s ÚVZ SR majú byť v záujme znižovania prevalencie obezity a pasívneho spôsobu života obyvateľstva široko zavádzané do POPA. Na implementáciu tejto metodiky sme v prípade bezplatného dodania náčinia a inštruktáže pripravení.

Zdravotnú výchovu zameranú na prevenciu a elimináciu obezity spolu s vysvetľovaním jej rizík a dôsledkov poškodzujúcich zdravie vykonávame pri skupinových aktivitách pre predškolskú a školskú mládež, pre pedagógov a pre rodičov školákov, pre seniorov a ich opatrovatelky. V roku 2012 boli ozdraveniu životného štýlu venované mnohé (v predošlých kapitolách bližšie uvedené) prednášky, zážitkovo-vzdelávacie aktivity, besedy a poskytovali sme aj individuálne

poradenstvo s interpretáciou antropometrických indexov, meraním krvného tlaku a hmotnostného podielu telesného tuku, ako aj ukážky cvičení zlepšujúcich zdravie.

OPZ priestorovo, prístrojovo a personálne umožňovalo lekáre Odboru hygieny detí a mládeže, ktorá mala na starosti realizáciu projektu Zdravé deti v zdravých rodinách, robiť kontrolné vyšetrenia po odoslaní pediatrom u detí, ktorým boli zistené rizikové hodnoty niektorého zo sledovaných parametrov pri skríningoch 11- a 17-ročných detí. Tento projekt zahŕňa do následnej starostlivosti, pozostávajúcej z kontrolných vyšetrení rozšírených o sledovanie ďalších súvislostí (popri somatických aj psychických a behaviorálnych) a z individuálne špecifikovaného poradenstva celé rodiny rizikových detí. OPZ pri tomto výrazne pomáha nielen sprístupnením možností základnej poradne, ale aj tým, že indikovaným osobám z tohto projektu poskytuje špecializované poradenstvo. V r. 2013 sa tieto aktivity pretransformujú do založenia špecializovanej obezitologickej poradne.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Program CINDI sa mimo obdobia skríningov uplatňuje najmä prostredníctvom Poradní zdravia, formou vyhľadávania rizikových faktorov KV, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk. Návštevníci Poradní zdravia sú vyšetřovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti lekárov v kuratíve.

V základnej poradni zdravia RÚVZ Banská Bystrica v čase od 1.1. 2012 až do 31.12.2012 bolo celkom vyšetřených 746 osôb, z toho 458 klientov bolo prvý krát. Z celkového počtu prvovyšetřených klientov 63 % z nich, prišlo na opakovanú kontrolu. Od svojho vzniku v r. 1993 do 31.12.2012 Základná poradňa zdravia pri RÚVZ Banská Bystrica vyšetřila 20 366 klientov, na opakovanú kontrolu prišlo 24% klientov z celkového počtu prvovyšetřených. V roku 2012 najviac bolo klientov s vysokoškolským vzdelaním (38%) a stredoškolským s maturitou (32%). O hodnotách svojho krvného tlaku nevedelo 29 % prvovyšetřených klientov, predovšetkým u 25 – 34-ročných (20%). U 59 % klientov bolo zistené, že sú absolútni nefajčiari (103 mužov a 338 žien). Štatistika parametrov u vyšetřovaných klientov v roku 2012 zistila, že u klientov s vyššími hodnotami rizikových biochemických parametrov po opakovaných kontrolách došlo u 33 % klientov k zníženiu celkového cholesterolu, u 73% sa znížila glukóza a u 79% klientov sa znížili triglyceridy. Systolický krvný tlak sa znížil u 46 % a diastolický u 27,3% klientov. Dobrý HDL cholesterol sa zvýšil u 55% mužov a 60% žien čo je potešiteľné. Nadváha bola zistená pri prvom vyšetření u 104 klientov (23%), u 44 mužov a 60 žien, najviac vo vekovej skupine 45-54 ročných (24%). **Obezita** bola zistená u 64 klientov (14% z prvovyšetřených klientov), išlo o 24 mužov a 40 žien, väčšinou sa jednalo o osoby staršie ako 45 rokov (67%). Poradenské služby sa poskytujú nielen na ambulancii Poradne zdravia, ale aj výjazdovo. V roku 2012 Základná poradňa zdravia mala 64 výjazdov (MÚ B.Bystrica - 12x, MŠ - 3x, ZŠ - 14x, SŠ - 17x, VŠ -3x, zariadenia seniorov - 5x, Mesto Brezno - 8x, Slov. rozhlas - 1x, STV - 1x, železiarne Podbrezová - 1x, rómska komunita - 1x, transfúzna stanica - 1x, EUROPA SC - 1x, Jendota dôchodcov - Nemecká, 1x DATALAN, Slov. elektrárne - 1x, UMB - 21x), v rámci ktorých vyšetřila 511 klientov, ktorým bolo dané individuálne poradenstvo na základe zistených skutočností možného získania kardiovaskulárneho rizika.

Kvôli skvalitneniu poradenstva a zvýšeniu možností získavania dát z činností Poradní zdravia sa od januára 2010 aplikuje nová verzia Testu zdravé srdce, ktorá sa priebežne vylepšuje podľa pripomienok pracovníkov základných poradní zdravia z regiónov. Spoluprácou s Odborom hygieny detí a mládeže sa zlepšuje vyhľadávanie a ovplyvňovanie rizikových faktorov u príbuzných detí, ktorým boli pri skríningu u obvodných pediatrov zistené hyperlipidémie, resp. dyslipoproteinémie. Klientmi Poradne zdravia sú aj pracovníci určených profesií - respondenti dotazníkových prieskumov projektu „SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU U

VYBRANÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA“, ktorým sa robí kompletne vyšetrenie. V roku 2012 sme získali dáta od 80 takýchto klientov, ktorým sa poskytlo aj poradenstvo. Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľajú aj špecializované poradne, pracovníčky OPZ vedú Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity, Poradňu pre odvykanie od fajčenia a Poradňu pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku.

Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľajú aj špecializované poradne, pracovníčky OPZ vedú Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity, Poradňu pre odvykanie od fajčenia a Poradňu pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku.

Kvôli skvalitneniu poradenstva a zvýšeniu možností získavania dát z činností Poradní zdravia sa od januára 2010 aplikuje nová verzia Testu zdravé srdce, ktorá sa priebežne vylepšuje podľa pripomienok pracovníkov základných poradní zdravia z regiónov RÚVZ v SR..

- *Nadstavbová poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity:*

Telovýchovná lekárka v POPA poskytla špecializované poradenstvo 75 klientom na základe 250 absolvovaných vyšetrení a testov, venovala im 9 pohybových inštruktáží. Základnú antropometriu absolvovalo 12 mužov a 40 žien s výpočtom antropometrických indexov, 43 osôb malo stanovený hmotnostný podiel telesného tuku a spirometricky vyšetrený parameter FEV1 s interpretáciou a poradenstvom malo 29 klientov tejto poradne.

Aj v r. 2012 prebiehali pravidelné skupinové cvičenia pod vedením našich inštruktoriek spojené s kontrolou krvného tlaku. Naše kvalifikované inštruktorky v Banskej Bystrici poskytujú pravidelne pohybovú inštruktáž 8 skupinám. Celkovo naše pracovníčky viedli 181 cvičebných inštruktáží, z nich 5 (v Brezne) bolo dvojhodinových. Spomedzi 133 klientov zúčastňujúcich sa skupinových cvičení v Banskej Bystrici a Brezne bolo v r. 2012 nových 38 klientok.

Okrem toho obidve inštruktorky v Banskej Bystrici robili ukážky vhodných cvičení počas Svetového dňa pohybu pre zdravie a pre žiakov KGŠM na zážitkovom a vzdelávacom podujatí, ktoré sme im zorganizovali v priestoroch RÚVZ pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku. V Brezne naša pracovníčka popri 2-hodinových inštruktážach v kurze pre členky klubu Viktória viedla pri príležitosti otvorenia „Kyslíkovej dráhy“ v Brezne dvojhodinovku s nácvikom relaxačných a liečebných cvičení. Ukážkami dychových a relaxačných cvičení dopĺňala tiež svoje prednášky venované téme duševného zdravia a zvládania stresu. Podieľala sa tiež ako spoluorganizátorka na Olympiáde MŠ okresu Brezno a pripravila zdravotnícku časť tejto súťaže.

- *Nadstavbová poradňa pre odvykanie od fajčenia - POF:*

O poradňu pre odvykanie od fajčenia v Banskej Bystrici v prvom polroku 2012 prejavil záujem 1 klient v rámci individuálneho kurzu a zúčastnil sa 2 stretnutí. V druhom polroku sa individuálneho kurzu zúčastňoval ďalší klient a absolvoval 3 stretnutia. Súčasťou jednotlivých stretnutí bolo okrem zisťovania osobnej a fajčiarskej anamnézy aj meranie tlaku krvi, oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer, spirometricky boli vyšetované parametre FEV1 a PEF. Klientom sme sledovali zmenu telesnej hmotnosti a monitorovali sme abstinenčné príznaky. Odborné poradenstvo sa poskytovalo obidvom týmto klientom pri každej návšteve ku každému problému. Vedúca POF lektorsky zabezpečovala Vzdelávanie pre pracovníkov RÚVZ - časť modulu 11 venovanú prevencii fajčenia.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Dotazníky štúdie HBSC náš OPZ nemal k dispozícii, z tohto dôvodu daný program nerealizoval v danej anotácii.

Pokračuje však dosahovanie cieľov úlohy 9.10 tak, ako sme ich zvykli už v uplynulom desaťročí plniť pri spolupráci so Školami podporujúcimi zdravie.

Aktivity OPZ pozostávajú z výjazdov Poradne zdravia do škôl a poskytovania vyšetrení a poradenských služieb pre pedagógov, zamestnancov a žiakov, z distribúcie zdravotno-výchovných materiálov na školy, z metodických a podporných vzdelávacích aktivít pre

pedagógov, zo skupinových aktivít pre deti a študentov (besied, prednášok, zážitkových podujatí). So základnými a strednými školami v Brezne je tiež dlhoročná spolupráca v príprave mladých zdravotníkov – záchranárov, dobrovoľných pomocníkov ČK a mladých zdravotníckych peer-aktivistov.

V roku 2012 boli 3 výjazdy Poradne zdravia na MŠ, 5 výjazdov na 4 ZŠ, 17 výjazdov na 4 SŠ a 3 výjazdy na 2 VŠ. Na stredných školách sme vyšetrenia a poradenstvo poskytovali nielen pedagógom a zamestnancom, ale aj študentom. Individuálne poradenstvo na základe čiastkových meraní alebo vyšetrení za neštandardných podmienok bolo tiež doplňujúcou súčasťou zážitkových podujatí, prednášok a besied pre deti.

Z edície ÚVZ SR na ZŠ a SŠ boli pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl na prevenciu násilia, týrania a zneužívania detí distribuované zdravotno-osvetové materiály. Brožúra „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých“ je určená na osvetovú, výchovnú a vzdelávaciu prácu so žiakmi. Ďalej bol distribuovaný aj plagát na tému „Hľadáme to, čo nás spája, nie to, čo nás rozdeľuje“. V októbri súčasťou skupinových aktivít pre žiakov, venovaných medzigeneračnej solidarite, bola distribúcia v našich poradniach používaných zdravotno-výchovných materiálov o zdravej výžive a o prevencii aterosklerózy, hypertenzie, diabetu 2. typu, osteoporózy a ďalších chorôb častejších vo vyššom veku a ovplyvniteľných životným štýlom, ako aj materiálov nadácie Memory tým záujemcom spomedzi detí, ktoré majú príbuzných s príznakmi Alzheimerovej choroby. V novembri 2012 sme na školy distribuovali materiály z UVZSR na podporu skončovania s tabakovou závislosťou: „Vieš prestať fajčiť? Chceš? Dokážeš?“

Pre pedagógov v Brezne naša inštruktorka pripravila 24. apríla 2012 celookresné metodické stretnutie s inštruktážou o nových prístupoch v poskytovaní prvej pomoci a s pripomenutím a zopakovaním všetkých dôležitých zásad, ako aj s nácvikom jednotlivých krokov pri záchrane života, postupov pri úrazoch a iných činnosti potrebných pri ochrane zdravia v školách. Následne sa v júli, v auguste, v septembri a v decembri konali inštruktáže a nácviky v poskytovaní predlekárskej prvej pomoci na 3 stredných školách, na ZŠ pre všetkých zamestnancov a v ŠD pre vychovateľky a na jednej základnej umeleckej škole breznianskeho okresu.

V novembri 2012 mala vedúca Oddelenia výchovy ku zdraviu a POF prednášku pre 40 učiteľov a výchovných pracovníkov v Krajskom pedagogicko-psychologickom centre v B. Bystrici na tému „Prevencia fajčenia u školskej mládeže“.

Pedagógovia a študenti breznianskych stredných škôl boli metodicky usmerňovaní pri príprave kampaní, na realizácii ktorých s OPZ spolupracovali – na Deň narcisov, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň darcov krvi, MOST a Svetový deň srdca, Deň nezábudiek a Medzinárodný deň bez fajčenia.

Pre žiakov a študentov sa konali prednášky a besedy na témy:

- súvisiace s hygienou a životosprávou dospelujúceho školáka a adolescenta so špeciálnym dôrazom na prevenciu chorôb z nedostatočnej hygieny zubov, tela, vlasov, oblečenia, prostredia, ako postupovať pri zvládaní parazitárnych nákaz a iných prenosných ochorení (2 bloky pre žiakov špeciálneho učilišťa vo Valaskej),
- o zmenách v dospievaní a ochrane zdravia pubescenta, o prevencii úrazov, prenosných ochorení a ďalších porúch zdravia, ku ktorým môže dôjsť v dôsledku nevhodnej životosprávy
- o význame zdravého životného štýlu v prevencii chronických chorôb
- o význame správnej výživy
- o dôležitosti primeranej pohybovej aktivity a o vplyve fyzickej záťaže na zdravie a vývoj mladého človeka (2 monotematické bloky pre študentov SPŠJM v B. Bystrici a prednáška pre žiakov KGŠM)
- o zložení ľudskej krvi a o význame bezplatného darcovstva krvi
- výuka a nácvik v poskytovaní prvej pomoci, vysvetľovanie postupov starostlivosti o chorých členov rodiny a fyziologických súvislostí a inštruktáže, ako pomáhať v rôznych situáciách

- o medzigeneračnej solidarite, úcte k starším, asistencii seniorom pri aktivitách podporujúcich zdravie a radosť zo života, ako dbať na vhodné správanie k seniorom a zvládnuť pomoc pri ochrane a ohrození zdravia starších členov rodiny a pri starostlivosti o človeka s príznakmi Alzheimerovej choroby (3 ZŠ a 1 SŠ v banskobystrickom okrese a 2 SŠ v Brezne)
- o škodlivosti fajčenia a zdravotných dôsledkoch zneužívania návykových látok a o možnostiach zbaviť sa závislosti, konkrétne fajčiarskeho návyku s odbornou pomocou POF (prednáška v rámci akcie pre septimánov z KGŠM na RÚVZ a 8 žažitkových, osvetových a poradenských podujatí - 5 na stredných a 3 na základných školách - pri príležitosti Medzinárodného dňa nefajčenia, ktorých súčasťou boli prednášky, besedy, premietanie filmu a prieskum pomocou Fagerströmových dotazníkov, spojený so spirometriou, meraniami CO a individuálnym poradenstvom pri zistenej nikotínovej závislosti.

9.11 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

Pri OPZ RÚVZ BB pracuje špecializovaná Poradňa pre odvykanie od fajčenia (POF). Vedúca OVkZ a Poradne pre odvykanie od fajčenia (POF) je členkou pracovnej skupiny "Prevenia fajčenia" a zúčastnila sa pracovného stretnutia v máji 2012 na RÚVZ v Nitre. V roku 2012 systematicky pomáhala pri odvykaní od fajčenia 2 fajčiarom. Lektorsky zabezpečovala Vzdelávanie pre pracovníkov RÚVZ - časť modulu 11 venovanú prevencii fajčenia v BB kraji. 2 pracovníčky OPZ boli v BB kraji lektorkami častí modulu 11 venovaných drogovej problematike.

OPZ pripravoval nástenky a panely a distribuoval edukačný materiál pri príležitosti významných dní pre podporu nefajčenia.

OPZ RÚVZ BB popri poradenských a zdravotno-výchovných aktivitách prispieva k dosahovaniu cieľa znížiť prevalenciu fajčenia aj tým, že sumarizuje každý mesiac výsledky kontrol dodržiavania zákona na ochranu nefajčiarov, vykonaných odbormi RÚVZ, ktoré vykonávajú bežný hygienický dozor. V roku 2012 bolo pri výkone štátneho zdravotného dozoru v regióne Banská Bystrica a Brezno vykonaných 1961 kontrol dodržiavania zákona č. 87/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Ani v jednom prípade sa nezistilo nedodržiavanie zákona.

Odbor podpory zdravia v roku 2012 participoval na 3 projektoch zameraných na prevenciu zneužívania tabaku:

• PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

V I. polroku v máji 2012 sa konal už 10. ročník súťaže pre fajčiarov "Prestaň a Vyhrať 2012", ktorú od roku 1994 organizuje každé dva roky Národný úrad verejného zdravotníctva vo Fínsku v spolupráci so Svetovou zdravotníckou organizáciou. Slovensko sa prvýkrát do tejto súťaže zapojilo v roku 1994. Hlavným koordinátorom súťaže „Prestaň a Vyhrať 2012“ na národnej úrovni bol Úrad verejného zdravotníctva SR v spolupráci s jednotlivými regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v SR, partnermi sú Ministerstvo zdravotníctva SR, kancelária WHO na Slovensku.

Fajčiari, ktorí fajčili rok a viac a rozhodli sa skončiť so svojou fajčiarskou závislosťou v čase od 1.5. do 31.5.2012 a ku dňu 30.4.2012 dosiahli vek 18 rokov, mohli sa do súťaže prihlásiť formou zaslania vyplnenej prihlášky do 30.4.2012.

Celkove sa do národnej súťaže zapojilo 361 účastníkov, z toho bolo 197 mužov a 164 žien. V rámci krajov skončil banskobystrický s počtom 61 súťažiacich na druhom mieste. RÚVZ Odbor podpory zdravia dňa 1.6.2012 uskutočnil žrebovanie regionálneho kola súťaže "Prestaň a Vyhrať 2012" zo 16-tich prihlásených fajčiarov za región Banská Bystrica a Brezno. Ceny do regionálnej súťaže venovali lekáreň ARCHA, Mestský úrad v B.Bystrici, Všeobecná zdravotná

poist'ovňa a poist'ovňa UNION. Výhercovia súťaže sa pred odovzdaním ceny museli podrobiť vyšetreniu kotinínu v moči a meraniu oxidu uhľoňatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer, vyšetrenia boli negatívne.

Za celé obdobie existencie tejto súťaže je to najnižší počet zúčastnených osôb či za celé Slovensko, alebo v rámci regiónu. Je potrebné, aby sme hľadali dôvody prečo je to tak. Pravdepodobne je potrebné sa zamerať na inú formu motivácie a na dôslednejšiu edukáciu osôb s touto závislosťou.

- **CELOSLOVENSKÁ KAMPAŇ "VYMEŇ CIGARETU ZA JABLKO":**

Regionálny úrad verejného zdravotníctva Odbor podpory zdravia v Banskej Bystrici sa v spolupráci so zdravotnou poist'ovňou UNION a VÚC v B. Bystrici zapojil v máji 2012 pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku do celoslovenskej kampane "Vymeň cigaretu za jablko". Kampaň prebiehala na Námestí SNP v B.Bystrici a v meste Brezno na Námestí Generála M.R. Štefánika. Koordinátorom kampane bol ÚVZ SR v spolupráci so zdravotnou poist'ovňou UNION. Podtextom kampane bolo heslo „Exfajčiari sú nezastaviteľní“, ktoré má fajčiarov pozitívne motivovať poukazaním na výhody zanechania fajčenia V Banskej Bystrici v spolupráci s Úradom banskobystrického samosprávneho kraja a Strednou zdravotníckou školou aktivity zabezpečovali 3 pracovníčky, v Brezne v spolupráci s Denným centrom Prameň a študentkami Spojenej školy 1 lekárka. V oboch mestách sa vymieňalo jablko za cigaretu ľuďom, ktorí boli „pristihnutí“ pri fajčení.

V Brezne vymenilo cigaretu za jablko vyše 120 ľudí, z nich si 41 dalo zmerať smokerlyzerom obsah CO vo vydychovanom vzduchu a 52 vyplnilo anketový dotazník o svojich fajčiarskych zvyklostiach a názoroch, prečo považujú odvykanie od fajčenia za ťažké. Aj tí, ktorí sa zdráhali dať si vyšetriť dych na prítomnosť CO, alebo tí, ktorým sa už dotazníky neušli, dostali výmenou za svoj „špak“ nielen jablko, ale aj informácie o škodlivosti fajčenia a vhodných alternatívach zlepšujúcich kvalitu života a zmiernujúcich abstinenčné príznaky po jeho zanechaní, a tiež zdravotno-výchovné materiály.

Bystrický tím pod vedením vedúcej OVkZ a POF získal 27 respondentov, vyšetřil 48 záujemcom krvný tlak a 20 ľudí si nechalo vyšetřit' CO vo vydychovanom vzduchu.

- **SKUPINOVÉ AKTIVITY NA PODPORU NEFAJČENIA**

V prvom polroku 2012 problematike prevencie fajčenia a drogových závislostí boli venované 4 prednášky pre deti a mládež, edukovaných bolo 120 detí a študentov. Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sa uskutočnil blok vzdelávacích, poradenských a zážitkových aktivít pre deti z KGŠM, do ktorého bola zaradená aj prednáška o škodlivosti fajčenia a drog.

Ďalšie aktivity na podporu nefajčenia sa koncentrovali okolo Medzinárodného dňa bez fajčenia. V novembri 2012 sa konala prednáška pre 40 učiteľov a výchovných pracovníkov v Krajskom pedagogicko-psychologickom centre v B. Bystrici na tému "Prevencia fajčenia u školskej mládeže" a v priestoroch EURÓPA SC bolo realizované pre záujemcov vyšetřenie celkového cholesterolu, meranie tlaku krvi, percenta telesného tuku, obvodu pásu, bokov, výpočet BMI ako aj meranie objemu sekundového úsilného výdychu (FEV1) spirometrom. Fajčiari mali možnosť zmerať si CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzerom a otestovať si svoj stupeň nikotínovej závislosti pomocou Fagerströmovho dotazníka. Zároveň im bolo poskytnuté krátke individuálne odborné poradenstvo v súvislosti s ich fajčiarskou závislosťou, informácia o možnosti bezplatného odvykania od fajčenia v Poradniach pre odvykanie od fajčenia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva, ako aj edukačný materiál s rôznou tematikou zameranou na prevenciu fajčenia a s krátkymi radami pre fajčiarov pri zanechávaní fajčiarskeho návyku. Celkove bolo vyšetřených 47 klientov, z toho 14 si vyplnilo Fagerströmov dotazník nikotínovej závislosti a 12 si zmeralo CO vo vydychovanom vzduchu. Spirometriu absolvovalo celkove 37 klientov. Pre regionálnu TV Hronka a Rádio Lumen bol poskytnutý rozhovor na tému prevencia fajčenia. Spirometria (pre 50 klientov), meranie CO (2 fajčiari) a zhodnotenie

vyplneného Fagerstromovho dotazníka nikotínovej závislosti (5 klientov) boli súčasťou opakovaných poradenských výjazdov na 8-ročné gymnázium M. Kováča v B. Bystrici, kde sa študentom a zamestnancom vyšetrovali kardiovaskulárne rizikové faktory, poskytovalo sa im individuálne odborné poradenstvo k rizikovým faktorom a edukačný materiál. Zároveň bolo poskytnuté aj špecializované odborné poradenstvo k rizikovým faktorom 5 fajčiarom.

V novembri a v decembri 2012 sme na SZŠ v Banskej Bystrici premietli DVD film „Kým stúpa dym...“ 130 študentom 1. ročníka. Premietanie bolo spojené s besedou o škodlivých účinkoch aktívneho aj pasívneho fajčenia na zdravie ako aj o možnostiach odvykania od fajčenia. Súčasťou tohto preventívneho podujatia bol aj „Monitoring nikotínovej závislosti“ formou anonymného dotazníka, ktorý vyplnilo 118 respondentov. 98 záujemcom sme zmerali CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a FEV1 spirometrom 84 ľuďom. Odborné poradenstvo sa poskytlo 34 fajčiacim študentom a 1 profesorky.

Spomínaný DVD film bol premietnutý v decembri 2012 aj 48 žiakom ZŠ v Selciach, kde sa uskutočnilo okrem besedy zameranej na predchádzanie fajčiarskej závislosti aj meranie CO (21 žiakom). 4 žiakom z 8. a 9. ročníka sa poskytlo individuálne odborné poradenstvo.

V okrese Brezno sa v rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia (22.1. a 26.11.) sa uskutočnili 2 besedy spojené s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym...“ pre 30 žiakov ZŠ v Polomke a pre 50 žiakov 9. ročníka na Pionierskej ul. č.2. Súčasťou podujatí bolo aj testovanie - celkove sa na obidvoch základných školách dalo otestovať na prítomnosť oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu 37 žiakov a z nich 15 vyplnilo aj Fagerströmov dotazník nikotínovej závislosti. 6 mladým fajčiarom sa poskytlo individuálne odborné poradenstvo.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1 HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom aktualizovaného akčného plánu je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho a vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou vodou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Akčný plán pre životné prostredie a zdravie je oddelením hygieny životného prostredia a zdravia priebežne plnený v rámci monitorovania kvality pitnej vody, výkonu štátneho zdravotného dozoru a posudkovej činnosti.

V rámci monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov bolo odobratých na laboratórne vyšetrenie 158 vzoriek (v rámci preverovacieho monitoringu – úplný rozbor – 27 vzoriek, v rámci kontrolného monitoringu – minimálny rozbor – 131 vzoriek). Z celkového počtu vyšetrených vzoriek nevyhovovalo Nariadeniu vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality pitnej vody určenej na ľudskú spotrebu v znení neskorších predpisov 24 vzoriek (15,19 %). Vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch nevyhovovalo 13 vzoriek (8,23 %), v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch 14 vzoriek (8,86 %). Takmer vo všetkých prípadoch išlo len o nízke prekročenie limitných hodnôt. V jednom prípade bola za opakovane nevyhovujúcu vzorku vody uložená náhrada nákladov šetrenia.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 7 kontrol verejných vodovodov zameraných na kontrolu vodárenských objektov a ochranných pásiem v súvislosti so zistenými nedostatkami, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť pitnej vody boli vydané 3 pokyny na ich odstránenie. Ďalšie 3 kontroly boli zamerané na splnenie už vydaných pokynov v predchádzajúcom roku. V 12 verejných vodovodoch bola vykonaná kontrola zameraná len na dezinfekciu vody.

Zvyšovanie povedomia obyvateľstva o pitnej vode bolo zabezpečené formou informovania s využitím web. stránky, článkom v regionálnej tlači, prednáškovou činnosťou na školách (8), priebežnými individuálnymi konzultáciami a poskytnutím konzultácii, poradenstva a letákov pri príležitosti svetového dňa vody (9).

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie bolo vykonaných 17 kontrol a odobratých 113 vzoriek (všetky na objednávku), z ktorých 41 nevyhovovalo Vyhláske MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

Z celkového počtu stanovených ukazovateľov 1582 malo prekročenú medznú hodnotu 47 ukazovateľov (24 mikrobiologických, 22 fyzikálno – chemických a 1 biologický ukazovateľ). Opakovane vyšetrené vzorky vôd, resp. po vykonaní príslušných opatrení boli vyhovujúce. Stery z plôch odobratých v priestoroch bazénov boli vyhovujúce. V súvislosti s LTS 2012 bol v regionálnej tlači uverejnený článok o kúpaliskách a na webovej stránke aktuálna informácia o LTS 2012.

Ochorenia súvisiace s pitnou vodou a vodou na kúpanie sme nezaznamenali.

Dopad environmentálneho hluku sa sledoval v rámci posudkovej činnosti (30 – posudzovanie vplyvov na ŽP a územné konania). Konkrétnu problematiku environmentálneho hluku sme riešili v súvislosti s podnetom vlastníkov a užívateľov pozemkov v oblasti elektrárne na biomasu BIOENERGY BARDEJOV, s.r.o., na ul. Štefánikova v Bardejove. K problematike hluku v životnom prostredí bol v regionálnej tlači uverejnený 1 článok.

Problematika ÚV žiarenia sa sledovala pri výkone štátneho zdravotného dozoru v soláriách (6), ktorá bola zameraná na vedenie záznamu o prevádzkových hodinách opaľovacích prístrojov a ich výmenu. Meranie žiarenia zo solárií bolo vykonané v dvoch zariadeniach v rámci ich skúšobnej prevádzky.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach sa kontrolovalo dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov (168 kontrol).

1.2. Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Do informačného systému Pitná voda a informačného systému Voda na kúpanie sa priebežne zadávali výsledky laboratórnych rozborov odobratých vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov a bazénových vôd, pripravenosť kúpalísk na LTS 2012, priebeh LTS 2012 a vyhodnotenie LTS 2012.

1.7. Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Cieľom tejto úlohy je spracovanie prehľadu o spôsoboch úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v SR a používaných chemických látok na báze chlóru, vytipovať verejné vodovody v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov napr. trihalometany a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch. Súčasťou úlohy má byť zhodnotenie výskytu infekčných ochorení prenosných pitnou vodou v SR podľa administratívneho členenia a typu zásobovania pitnou vodou. V tomto roku k plneniu tejto úlohy neboli žiadne požiadavky ani nové pokyny. Zo strany prevádzkovateľov verejných vodovodov sme nemali ani jednu žiadosť o vydanie súhlasu k prevádzkovaniu vodovodu bez zabezpečenia dezinfekcie vody. V rámci monitoringu bolo vyšetrených 27 vzoriek pitných vôd, v ktorých bol stanovený chloroform ako vedľajší produkt dezinfekcie vody. Ani v jednom prípade nebola prekročená limitná hodnota.

1.8. Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

V roku 2012 sme v rámci posudkovej činnosti predloženie hodnotenia dopadov na verejné zdravie nepožadovali. V hodnotenom období bolo RÚVZ Bardejov predložené hodnotenie dopadov na verejné zdravie k navrhovanej činnosti Plazmové splyňovanie odpadov Bardejov, ktorého vypracovanie a predloženie bolo požadované v roku 2011.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradovanie prác do kategórií.

V okrese Bardejov evidujeme 22 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2012 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 119 zamestnancov z toho 18 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

V roku 2012 bolo vydaných 5 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) AVV WOOD, a. s., Kružlov 213 – výroba komponentov z dreva a biomasy,
- 2) KFŠ – DELTA, s. r. o., Štefánikova 78, 085 01 Bardejov – kovovýroba,
- 3) KOVO, spol. s r. o., Čergovská 539, 086 41 Raslavice - kovovýroba,
- 4) LESY SR, š. p., Odštepny závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva,
- 5) H & P Slovakia, s. r. o., Priemyselná 25, 085 01 Bardejov – kovovýroba

z ktorých 2 rozhodnutia boli vydané pre nové právne subjekty a 3 rozhodnutia pre KFŠ – DELTA, s. r. o., KOVO spol. s r. o. a LESY SR, š. p., boli vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

V roku 2012 došlo k poklesu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce z dôvodu zániku niekoľkých subjektov, v ktorých boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce, v niektorých spoločnostiach sa znížil objem výroby, čo sa prejavilo poklesom počtu zamestnancov. K zníženiu prispelo aj prehodnotenie kategórií rizikových prác, kde po predložení výsledkov objektivizácie rizikových faktorov zamestnávateľmi boli rizikové práce zrušené.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí hluk, chemické látky a zmesi a vibrácie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 24 previerok. Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2012 uložené sankcie.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2012 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru
(1. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	6	0	3	0	3	0
C	Priemyselná výroba	88	5	85	5	3	0
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	7	0	7	0	0	0
G	Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	1	0	1	0	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	17	13	17	13	0	0
	Spolu	119	18	113	18	6	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2012 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru
(2. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
02	Lesníctvo a ťažba dreva	6	0	3	0	3	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	4	0	4	0	0	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	50	4	47	4	3	0
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	2	0	2	0	0	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	12	0	12	0	0	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	9	0	9	0	0	0
31	Výroba nábytku	11	1	11	1	0	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	7	0	7	0	0	0
45	Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	1	0	1	0	0	0
86	Zdravotníctvo	17	13	17	13	0	0
	Spolu	119	18	113	18	6	0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 29 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí, vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie veľmi toxických a toxických látok a zmesí, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a

zmesami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby.

Previerkami neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

V roku 2012 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo použitých 53 kontrolných listov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2012 bolo spotrebovaných 4 992 ampuliek, čo je o 345 viac ako v roku 2011.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V roku 2012 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 25 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t.j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielnach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotriestkový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2012 vydané 1 rozhodnutie pre firmu RONAR s.r.o., Kmeťova 24, Košice a 1 rozhodnutie pre firmu FEROMETAL, s. r. o., Jurkovičova 419, 059 35 Batizovce na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest pri odstraňovaní a opravách odpadových a kanalizačných potrubí v bytových jadrách v budovách na bývanie na ul. Komenského č. 26 blok K 9, 1 rozhodnutie pre firmu SAMP SLOVAKIA s. r. o., 29. augusta 4, Bardejov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb - demontáž strešnej krytiny v objekte rodinných domoch v Beloveži č. 137 a v Kurove č. 65, 1 rozhodnutie pre firmu KOMSTAV STRECHY s. r. o., Subežná 75, 945 01 Komárno na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb – sanácia

azbestovocementových materiálov zo strešnej krytiny hospodárskej budovy Kongregácia sestier božského vykupiteľstva SDR v Raslaviciach a 1 rozhodnutie pre firmu ČOPA, s. r. o., Tehelná 573/23, 082 04 Drienov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest pri odstraňovaní a opravách odpadových a kanalizačných potrubí v bytových jadrách v budovách na bývanie na ul. T. Ševčenku č. 1 – vchod č. 22 a v Bardejove.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vrátane azbestu bolo celkovo použitých 12 kontrolných listov.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Psychickú pracovnú záťaž nemáme vyhlásenú a zaradenú do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže na žiadnom pracovisku v okrese Bardejov.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V našom okrese nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia postupujeme podľa odborného usmernenia MZ SR – HH SR číslo: HH SR – 4802/2002 – HŽPP/HU zo dňa 22.11.2002.

V roku 2012 sme šetрили jedno podozrenie na chorobu z povolania z hľadiska DNJZ vo výrobnej prevádzke TB – TLAČIAREŇ Bardejov, spol. s r. o., Dukelská 14, Bardejov – tlačiareň a kartonáž.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cieľom úlohy je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci začala svoju novú dvojročnú kampaň „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“. Od 22. októbra 2012 sa začal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v rámci ktorého sme dňa 27. 10. 2012 pripravili Deň otvorených dverí „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“, o uskutočnení ktorého bola uverejnená informácia v regionálnej tlači a na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove. V rámci toho dňa pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali poradenstvo pre zamestnávateľov, ale aj zamestnancov v otázkach – právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, preventívne hodnotenie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívne pôsobenie na zdravie zamestnancov. Tiež sa vykonáva poradenská činnosť pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Cieľom úlohy je presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

V rámci ŠZD sú vykonávané kontroly zamerané prevažne na kontrolu kariet bezpečnostných údajov v prevádzkach s výskytom chemických látok v pracovnom prostredí. Tiež sa vykonáva poradenská činnosť týkajúca sa upozornení zamestnávateľov na novú chemickú legislatívu a povinnosti im z nich vyplývajúce.

3 OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Úloha spočívala v sledovaní vývoja výživového stavu, v sledovaní spotreby potravín a vybraných výživových ukazovateľov. Dotazníkovou metódou sa sledovala frekvencia konzumácie vybraných komodít v priebehu týždňa, respektíve mesiaca a aktuálny príjem energie, makro- a mikronutrientov formou 24-hodinovej retrospektívnej anamnézy. Výsledky poskytli údaje o energetickom príjme základných živín (bielkoviny, sacharidy, tuky), minerálií, vlákniny a cholesterolu, ďalej spotrebe NaCl a príjme tekutín v porovnaní s OVD vo vybraných vekových kategóriách.

Vo vekových kategóriách 19 – 34 rokov dospeljej populácie ľahko pracujúcich bolo vyšetrených v roku 2012 spolu 40 klientov – 20 mužov a 20 žien.

Vo vekovej kategórii 35 – 59 ročných dospeljej populácie ľahko pracujúcich bolo vyšetrených v roku 2012 spolu 40 klientov - 20 mužov a 20 žien.

Monitorovanie výživového stavu 80 klientov vybraných vekových skupín dospeljej populácie ľahko pracujúcich mužov a žien bolo ukončené a spracované údaje boli zaslané na oddelenie HV RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci tejto úlohy bolo v roku 2012 odobratých a laboratórne analyzovaných na množstvo jodidu draselného a feroxyanidu draselného spolu 28 vzoriek soli, z toho 2 vzorky soli zo ZSS.

Výsledky laboratórnych rozborov v dvoch vzorkách soli poukázali na nízky obsah KI. Nakoľko distribútor obidvoch predmetných solí pochádzal z Prešovského regiónu uvedené sme dali na vedomie RÚVZ so sídlom v Prešove. Obsah KI a feroxyanidu draselného v ostatných vzorkách bol v súlade s údajmi deklarovanými na obale odobratých vzoriek a vyhovoval požiadavkám Potravinového kódexu SR.

3.3 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

V rámci tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky výrobkov určených na styk s potravinami – plastový tanier s detským motívom a kojenecký pohár, ktoré boli vyšetrené na obsah formaldehydu a melamínu vo výluhu. Výsledky rozborov vzoriek potvrdili, že predmetné výrobky spĺňajú požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Kontroly s odberom vzoriek boli zároveň zamerané na označovanie a dokumentárnu časť – dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Označovanie na obaloch sledovaných výrobkov bolo v súlade s ustanovením platných právnych predpisov.

3.4 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V rámci tejto úlohy sa v roku 2012 zabezpečoval monitoring spotreby 2 vybraných prídavných látok – E129 allura červená AC, E 950 aspartam a 2 aróm mentofuránu

a kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Monitoringu sa zúčastnilo spolu 20 respondentov a to vo vekovej kategórii 19 – 35 r. (5 žien a 5 mužov) a vo vekovej kategórii 36 – 54 r. (5 žien a 5 mužov).

Údaje boli získavané na základne týždenného frekvenčného dotazníka a 24 hodinového dotazníka, ktorý bol zvlášť pre pracovný deň a víkend. Na základe 24 hodinového dotazníka bol vykonaný odber vzoriek na kvantitatívne a kvalitatívne stanovenie 4 vybraných prídavných látok. V súvislosti s touto úlohou bolo odobratých 5 vzoriek (2 vzorky – E129 allura červená, 2 vzorky – aspartám, 1 vzorka – kumarín) vybraných potravín na laboratórnu analýzu predmetných prídavných látok. Sumár výsledkov laboratórnych rozborov a spracované údaje z dotazníkov boli zaslané na ÚVZ SR.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010 - 2014 na úseku verejného zdravotníctva a na RÚVZ sa plní každých 10 rokov. Gestorom úlohy je ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava.

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi.

Práce na realizácii siedmeho celoštátneho antropometrického prieskumu prebiehali hlavne v druhom polroku roka 2011. Antropometrickým meraniam detí a mládeže predchádzala príprava - oslovenie a oboznámenie štatutárnych zástupcov vybraných škôl s projektom, vyžiadanie si zoznamov žiakov, stanovenie veku žiakov ku dňu merania podľa metodiky WHO, štatistický výber žiakov podľa veku a pohlavia z predložených zoznamov žiakov jednotlivých škôl podľa metodického pokynu gestora – ÚVZ SR a príprava dotazníkov na doplňujúce otázky pre rodičov. Riaditelia vybraných škôl boli požiadaní o spoluprácu listom Ministerstva školstva SR – generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva.

Po príprave sa v stanovenom termíne v dňoch od 26. 9. 2011 do 4. 11. 2011 vykonával samotný antropometrický prieskum vo vybraných školách – merania žiakov a zber súvisiacich údajov. V okrese Bardejov boli vybrané 4 základné školy – ZŠ na Komenského ul. 23 v Bardejove, ZŠ v Zborove, Malcove a v Raslaviciach a 3 stredné odborné školy a gymnázia - Gymnázium L. Stockela na Jiráskovej ul. 12 v Bardejove, Stredná priemyselná škola na Komenského ul. 5 v Bardejove a Súkromná stredná odborná škola na Hviezdoslavovej ul. 14 v Bardejove. Zo základných škôl sa meraní zúčastnilo spolu 320 žiakov, so stredných odborných škôl a gymnázií 192 žiakov, celkom sa projektu zúčastnilo 512 žiakov, z toho 256 dievčat a 256 chlapcov. Merania boli vykonané v zmysle metodického pokynu a jeho príloh ÚVZ SR.

Všetky získané údaje boli v priebehu 1 štvrt'roku 2012 zapísané do predložených hárkov a zároveň vložené do pripravenej masky v programe Excel. Takto spracované údaje boli v stanovenom termíne k 31. 3. 2012 zaslané gestorovi projektu - ÚVZ SR v Bratislave k ďalšiemu vyhodnoteniu.

4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. Gestorom projektu je Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie) a Úrad verejného zdravotníctva SR. Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Úlohy sa týkajú prieskumov ESPAD – európsky školský prieskum o alkohole, tabaku a drogách a TAD – tabak, alkohol, drogy, ktoré sa realizujú priebežne podľa požiadaviek gestora. Prieskum ESPAD bol realizovaný v roku 2011. V roku 2012 nebola zo strany gestora zadaná požiadavka na realizáciu prieskumov v uvedenej oblasti v okrese Bardejov.

Výsledky prieskumov užívania legálnych a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR z predchádzajúcich rokov sú využívané v rámci aktivít zameraných na prevenciu užívania legálnych a nelegálnych drog u najviac ohrozenej skupiny populácie, ktorou sú deti a mládež. V tejto oblasti sa vykonávajú rôzne zdravotno-výchovné aktivity, najmä prednášky a poradenská činnosť v predškolských a školských zariadeniach v okrese Bardejov. V roku 2012 bolo pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže vykonaných 21 prednášok s tematikou prevencie uvedených závislostí, z toho 13 prednášok bolo vykonaných pomocou projekcie DVD s názvom „Kým stúpa dym“ so zameraním na prevenciu fajčenia stredoškolskej mládeže. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 231 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

4.3. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Gestorom je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a ÚVZ SR. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

V roku 2012 sa realizovala IV. etapa monitoringu stravovacích zvyklostí u detí vo veku 11-14 rokov. Plneniu úlohy predchádzali prípravné práce, príprava materiálov – dotazníkov, výber škôl a oslovenie riaditeľov týchto škôl so žiadosťou o spoluprácu. Do prieskumu boli vybrané dve školy, jedna vidiecka - ZŠ Kurima a jedna mestská - ZŠ na Wolkerovej ulici v Bardejove. Z každej ZŠ bolo vybraných 30 dievčat a 30 chlapcov vekovej skupiny 11-14 ročných, spolu sa prieskumu zúčastnilo 120 detí staršieho školského veku.

Na základe písomne potvrdeného informovaného súhlasu zákonného zástupcu žiaka boli v spolupráci s rodičmi a učiteľmi ZŠ vyplnené dotazníky o stravovacích návykoch dieťaťa, frekvenčný dotazník a dotazník výživových preferencií. Zároveň bolo zabezpečené meranie TK u detí a základné vybrané antropometrické údaje štandardnou metodikou. Dotazníkové prieskumy boli vykonávané v mesiacoch apríl až jún 2012, v rámci tohto obdobia bol v 17. kalendárnom týždni zabezpečený prieskum 24 hodinovej stravovacej anamnézy a pohybového

režimu, za účelom zhodnotenia vyváženosti energetického príjmu a výdaja, spojený s odberom vzoriek hotových pokrmov na energetickú a biologickú hodnotu, na obsah dusičnanov a chloridu sodného. Spolu bolo odobraných 10 vzoriek hotových pokrmov – obedov zo zariadení školského stravovania pri obidvoch vybraných školách. Získané údaje boli spracované a vložené do počítačových databáz, ktoré boli odoslané gestorom projektu v stanovenom termíne.

4.4. Zdravé deti v zdravých rodinách

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. Okres Bardejov nebol zaradený do plnenia tejto úlohy.

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Cieľom uvedeného projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín. Gestorom projektu je ÚVZ SR.

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte. Úloha sa bude plniť v dvoch etapách v rokoch 2012 a 2013.

Úloha sa realizovala zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže na základe metodického usmernenia gestora. Najprv bola vykonaná odborne – metodická príprava monitoringu a príprava dotazníkov s príslušnými pomocnými materiálmi a listom pre rodičov. Do plnenia projektu boli vybrané 5-ročné deti z Materskej školy na Komenského ul. č. 47 v Bardejove. Dotazníky boli prostredníctvom učiteliek materskej školy odovzdané rodičom detí spolu s metodickými pokynmi za účelom ich vyplnenia. Spolu bolo vyplnených 22 dotazníkov o životospráve a stravovacích zvyklostiach so zameraním na frekvenciu konzumovania vybraných potravín a 22 dotazníkov zameraných na spotrebu prídavných látok, do ktorých sa zapisoval jedálny lístok dieťaťa počas jedného dňa. Získané údaje boli spracované a následne vložené do vytvorenej databázy, ktorá bola v stanovenom termíne zaslaná gestorovi projektu - ÚVZ SR so sídlom v Bratislave.

Analýza údajov, vyhodnotenie monitoringu a záverečná správa z plnenia 1. etapy úlohy majú byť ukončené do konca roka 2012.

4.6 Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl na Slovensku

Cieľom úlohy je na základe údajov získaných od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na Slovensku porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v roku 1999. Gestorom je ÚVZ SR Bratislava. Prieskum sa realizuje formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa u všetkých ročníkov na školách. Celkovo sa posúdi viacero druhov rôznych činností a režimových prvkov. Výsledkom bude súhrnný prehľad o celkovej časovej záťaži žiakov 1. až

9. ročníkov základných škôl na Slovensku. Súčasťou prieskumu je aj zhodnotenie zdravotného stavu žiakov a jeho porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Úloha sa realizovala zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže na základe metodického usmernenia gestora. Po príprave materiálov – dotazníkov pre žiakov sa uskutočnil zber dát od vybraných respondentov - žiakov siedmeho ročníka Základnej školy na Komenského 1 v Bardejove, ktorá bola vybraná do plnenia úlohy. Spolu bolo vyplnených 24 dotazníkov o dennom režime žiakov a 24 dotazníkov o zdravotnom stave žiakov. Získané údaje boli spracované a vložené do pripravených počítačových databáz, ktoré boli v stanovenom termíne zaslané gestorovi projektu – ÚVZ SR so sídlom v Bratislave.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti deviatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2012, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č.355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2012. Od 1.1.2012 bolo zrušené povinné očkovanie detí proti TBC v 4. dni života.

Samotné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 18 praktických lekárov pre deti a dorast a 23 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola naposledy vykonaná v roku 2012 podľa Usmernenia hlavného hygienika OE/5262/2012, RZ-13429/2012 z 10.7.2012 a bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 95 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiaduce postvákcináčne reakcie po očkovaní.

Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi, zasielaním upozornení rómskym spoluobčanom, aby sa dostavili na povinné očkovanie.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 4 prípadoch. V 2 prípadoch boli pri šetrení zistené trvalé kontraindikácie, preto sa priestupkové konanie zastavilo. V jednom prípade išlo o odmietnutie základného očkovania u 8. mesačného dieťaťa hexa vakcínou a vakcínou proti pneumokokovým infekciám, v rámci priestupkového konania bola zákonným zástupcom uložená pokuta vo výške 60 eur, rodič sa odvolal, v rámci odvolacieho konania bolo potvrdené naše rozhodnutie o priestupku. Posledné odmietnutie je v štádiu riešenia, rodič bol pozvaný na priestupkové konanie, na ktorom požiadal o prerušenie konania, ktorému bolo z našej strany vyhovené (rodič je s dieťaťom pozvaný do poradne pre očkovanie detí s kontraindikáciami v marci 2013).

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (18) ambulanciách sú k dispozícii samostatné

chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote. Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 21.4. do 27.4. 2012 boli pracovníkmi nášho Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. V regionálnej tlači, v Bardejovských novinách, bol uverejnený článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV) uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii o očkovaní.
3. Všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast v okrese Bardejov (19) bola zaslaná informácia o význame EIW. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov ako informácia pre rodičov.
4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove bol na nástenke vyvesený leták „Európsky imunizačný týždeň“ pre informovanie verejnosti so základnými informáciami o očkovaní.
5. Na webovej stránke nášho RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní.
6. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli rozdistribuované letáky s témou očkovania.
7. V rámci poradenstva v oblasti očkovania boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov (62) najčastejšie o očkovaní pred cestou do zahraničia, povinnom očkovaní a očkovaní zdravotníckych pracovníkov proti VHB.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach.

Vzdelávanie verejnosti sme v roku 2012 zabezpečili nasledovne:

- vydávaním článkov v mestskej tlači - 4 články v týždenníku Bardejovské novosti – Európsky imunizačný týždeň; Aktuálna epidemiologická situácia vo výskyte ARO a chrípky; Deň hygieny rúk; 1.december – svetový deň HIV/AIDS,
- podávaním aktuálnych informácií v mestskej televízii (15 x príspevok o aktuálnej informácii vo výskyte ARO a chrípky v okrese Bardejov, 1x Deň hygieny rúk, 1x Európsky imunizačný týždeň),
- zverejňovaním aktuálnej epidemiologickej situácii na web stránke nášho úradu,
- vykonávaním prednášok v školách k téme HIV/AIDS (18 prednášok),
- vykonávaním prednášok pre zdravotníckych pracovníkoch (2x).

Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novými informáciami v očkovaní a výskyte preventabilných ochorení.

Pri oddelení epidemiológie pracuje poradňa očkovania, ktorá za rok 2012 poskytla informácie 62 klientom poradne, zväčša telefonický, osobne, prípadne prípisom. V poradni očkovania sa viedol 4 x pohovor o s rodičmi, ktorí odmietajú povinné očkovanie svojho dieťaťa a zároveň sa viedlo 3 x priestupkové konanie.

Analýza prenosných ochorení za rok 2012, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2011, a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká takmer 100 % nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu „A“ (VHA). Cyklicky výskyt VHA je každých 4 – 5 rokov v našom okrese, čo potvrdzuje aj 20 ročné sledovanie. V roku 2008 sme zaznamenali 104 prípadov ochorenia v epidemickom výskyte. V roku 2009 nastal pokles ochorení na 57 prípadov, čo svedčí o spomínanej cykličnosti výskytu tohto ochorenia. V roku 2010 a 2011 sme nemali ani jedno ochorenie na VHA, ale v roku 2012 sme zaznamenali 2 prípady akútnej VHA.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s malým výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kamylobakteriázy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním. Parotitídu sme nezaznamenali od roku 2000, morbilli od roku 1997 a rubeolu od roku 1996. V roku 2008 sme zaznamenali 2 prípady ochorenia na pertussis. V roku 2009, 2010, 2011 a v roku 2012 sme nezaznamenali žiadne ochorenie preventabilné očkovaním.

Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, od roku 2003 evidujeme výrazný pokles ochorení. V roku 2012 bolo zaznamenaných 72 ochorení, čo je o 20 prípadov menej oproti roku 2011 (92). Vo výskyte salmonelóz sme nezaznamenali žiadnu explozívnu epidémiu, okrem 7 malých rodinných epidémií (16 ochorení), kde faktorom prenosu boli najčastejšie domáce vajcia a nedostatky pri príprave stravy po kontakte s hydínovým mäsom. Pôvodcom nákaz v týchto rodinných epidémiách bola po 7 prípadoch *Salmonella enteritidis*, *S.typhimurium* a v 2 prípadoch *S. Newport*.

Za posledné roky zaznamenávame nárast výskytu alimentárnych ochorení vyvolaných kamylobakteriami. Počet ochorení za rok 2012 bol 124 prípadov, čo znamená nárast o 23 prípadov oproti roku 2011 (101). Z toho počtu boli len 2 malé rodinné epidémie, v ktorých ochorelo 6 rodinných kontaktov. Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí častý sporadický výskyt tohto ochorenia hlavne u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť).

Podobná situácia bola aj u dyzentérie, kde posledným vyšším výskytom bol rok 2000/68 prípadov. V roku 2012 sme zaznamenali výrazný nárast počtu ochorení - 27 prípadov, všetky ochorenia boli v rodinách s nízkym hygienickým štandardom. Zaznamenané boli tri rodinné epidémie, v ktorých ochoreli 7 členovia domácnosti. V 5 prípadoch išlo o *Shigella Sonnei* S a v 2 prípadoch ochorenie vyvolala *Shigella flexneri*.

Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (*E.coli* enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. V roku 2012 bolo evidovaných 37 ochorení, vyvolaných rôznymi sérotypmi, čo je nárast oproti roku 2011 (25).

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatítid zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2009 sme zaznamenali 10 prípadov, v roku 2010/4, v roku 2011/5 a v roku 2012 až 9 prípadov ochorenia na VHC.

Od roku 2002 evidujeme nárast prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2008 a v roku 2009 sme zaevidovali 14 prípadov nových nosičov HBsAg, v roku 2010 bolo 13 nových prípadov, v roku 2011 18 nových prípadov a v roku 2012 sme evidovali 10 prípadov nosičstva. Takmer vo všetkých prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky, alebo ako súčasť vyšetrení v rámci predoperačného vyšetrenia.

Počet ochorení na varicellu kolíše. V roku 2008 sme zaznamenali 192 ochorení, v roku 2009/125, v roku 2010/380 prípadov. V roku 2011 bol výrazný pokles počtu ochorení, zaznamenaných bolo len 104 prípadov ochorenia, ale rok 2012 znamenal zase nárast počtu hlásených ochorení na 263 prípadov. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

Čo sa týka výskytu nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ojedinele zaznamenávame výskyt ochorení na trichinelózu a echinokokózu.

V roku 2007 sme zaznamenali 3 prípady ochorenia na meningokokovú meningitídu, v roku 2010 sme mali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 15 ročného chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B. V roku 2011 sme tiež zaznamenali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 2,5 ročného rómskeho chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B (6 rodinných kontaktov - ZZD). V roku 2012 nebol hlásený ani jeden prípad tohto ochorenia. Iné druhy meningitíd a encefalitíd nezaznamenávame.

Za posledných 20 rokov nebolo hlásené žiadne ochorenie na leptospirózu. Do roku 2007 sa nevyskytol ani jeden prípad kliešťovej encefalitídy, v roku 2008 bol hlásený 1 prípad kliešťovej encefalitídy u dôchodcu, pracujúceho celý život v poľnohospodárskej výrobe. Od vtedy nezaznamenávame dané ochorenie. V roku 2012 sme zaznamenali 1 prípad listérieovej septikémie u 67 ročnej ženy po konzumácii surového kravského mlieka.

Čo sa týka výskytu Lymeskej boreliózy, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku 2007 bolo hlásených 32 ochorení, v roku 2008 a 2009 bolo hlásených len po 5 prípadov ochorení, ale už v roku 2010 bolo zaznamenaných 31 prípadov ochorenia, v roku 2011/21 a v roku 2012 evidujeme 44 ochorení. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešťá.

V máji 2012 sme zaznamenali 1 epidémiu u klientov Bardejovských Kúpeľov, a.s., vyvolanú norovírusom, pri ktorej ochorelo 29 klientov kúpeľov.

V našom okrese nemáme zatiaľ evidovaný výskyt nosičstva HIV a ani ochorenie na AIDS.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a za rok v písomnej forme.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Cieľom EPISu je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za rok 2012 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 1133 prípadov, zadali sme 3 hlásenia do SRV (1x epidémia, 2 x VHA, 1 x

B370). Za uvedené obdobie sme spracovali 326 ohnisk nákaz (salmonelóz, dyzentérií, VHC, L. borelióz, kampylobakterióz, nosičov HBsAg, toxoplazmóz, toxokaróz, VHA).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 1 prípade (epidémia B.Kúpele, a.s.), a 80 rozhodnutí ako LD a ZZD (kontakty VHA, vyradenie potravinárov, pri výskyte salmonelóz a kampylobakterióz).

Prístup do EPISu je umožnený 3 pracovníčkam oddelenia epidemiológie, ktoré vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každá pracovníčka oddelenia, a ktoré sa mení každý polrok.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach. Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2012:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n.o. Bardejov sa každým rokom zvyšuje, čo považujeme za pozitívne a za snahu nemocnice riešiť túto problematiku. Za rok 2012 bolo hlásených 147 NN. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (78). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, kožu a sliznice a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bol *Klebsiella pneumoniae* ESBL, *St. aureus* methicilin R, *Pseudomonas*, *E.coli* ESBL, *Proteus*.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:
viď tbl.

Tab. IV.8.2 Porovnanie výskytu NN podľa oddelení v lôžkových zariadeniach v okrese Bardejov				
	rok 2009	rok 2010	rok 2011	rok 2012
Chirurgické	1	0	1	1
Detské	6	8	5	3
Interné	3	0	4	0
Neurologické	1	1	1	0
Novorodenecké	1	1	0	2
OAIM	13	26	29	43
Geriatra	4	7	8	9
FRO	9	2	4	5
Gynekologické	2	0	1	6
LDCH	26	89	71	78
Psychiatrické	0	0	0	0
Spolu	66	134	124	147

Za rok 2012 bolo vykonaných 116 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky:

58 vzoriek sterilného materiálu, 227 sterov z prostredia a skontrolovaná bola účinnosť 32 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov 91 bioindikátormi.

V čase od 22.5.2012 do 4.6.2012 prebiehala pilotná štúdia počas ktorej na 9 lôžkových akútnych oddeleniach NsP Sv. Jakuba n.o., sme aktívne vyhľadávali akútne NN u v tom čase

hospitalizovaných pacientov. V uvedenom období bolo na oddeleniach hospitalizovaných 163 pacientov a u 6 pacientov bola zistená akútna NN, čo predstavuje 3,68 %.

6.5. Surveillance chronických ochorení

Aktivity súvisiace s týmito projektmi vykonáva v RÚVZ so sídlom v Bardejove oddelenie podpory zdravia. Poradňa zdravia vykonala v roku 2012 - 24 výjazdov. V základnej poradni bolo vyšetrených 566 klientov. V poradni výživy bolo poskytnuté poradenstvo 183 klientom. V poradni optimalizácie pohybovej aktivity bolo vykonaných 171 cvičení pre klientov.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (11x) na teletexte Bardejovskej televízie, na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove, na web stránke MÚ v Bardejove a vydaním článku o prevencii chrípky a ARO v tlači (Bardejovské novosti). Taktiež v bardejovskej televízii zazneli v priamom prenose aktuálne informácie pre verejnosť o význame očkovania proti chrípke a aktuálna epidemiologická situácia v jej výskyte.

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne oddelením HŽPaZ.

V roku 2012 bol odber odpadovej vody vykonaný 5 x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov, v termínoch:

21.3.2012, 30.5.2012, 25.7.2012, 19.9.2012 a 21.11.2012.

V 2 vzorkách boli izolované ECHO vírusy.

Všetky výsledky odpadových vôd boli negatívne na prítomnosť poliovírusov.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení. RÚVZ so sídlom v Bardejove sa zapojil do aktivít v rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS

v Slovenskej republike na roky 2009 – 2012 a v rámci plnenia úlohy č. 6.8 z programov a projektov za rok 2012 nasledovne:

V priebehu celého roka sa RÚVZ so sídlom v Bardejove podieľal na plnení úloh realizáciou projektu „Hrou proti AIDS“ v stredných a základných školách okresu Bardejov, kde sa stretol s veľkým ohlasom. Projekt bol realizovaný v 12 školách okresu (5x SŠ, 7x ZŠ). Do projektu bolo zapojených 443 žiakov a študentov.

1. decembra 2012 a niekoľko dní pred a po tomto dni bolo realizovaných 18 prednášok k téme HIV/AIDS na stredných a základných školách okresu Bardejov (7x ZŠ, 11x SŠ). Týchto prednášok sa zúčastnilo 746 študentov. Účastníkom boli poskytnuté informačné letáky.

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné, bezplatné vyšetrenie vzoriek krvi a poradenstvo (5 konzultácií).

V našom okrese nemáme evidovaný výskyt nosičstva HIV ani ochorenie na AIDS.

Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR. Taktiež v regionálnej tlači (Bardejovské Novosti) je ku dňu „1. december, svetový deň AIDS“ uverejnený článok s danou problematikou. Tento článok bol uverejnený aj na webovej stránke nášho úradu a na nástenke úradu vo vstupnej časti budovy. Taktiež pracovníci oddelenia epidemiológie a podpory zdravia boli k dispozícii poskytnúť v tento deň poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií.

Všetky informačné letáky o HIV/AIDS sú pripravované RÚVZ so sídlom v Bardejove.

6.9. Poradne očkovania

Od 1.1.2012 pracuje pri oddelení epidemiológie poradňa očkovania, kde sú poskytované informácie o očkovaní. Tieto informácie sa v poradni očkovania poskytujú priamo pri osobnej návšteve, telefonicky, prípadne písomne. V rámci poradenstva boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov. Za rok 2012 sme poskytli v poradni informácie 62 klientom.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 4 prípadoch. V 2 prípadoch boli pri šetrení zistené trvalé kontraindikácie, preto sa priestupkové konanie zastavilo. V jednom prípade išlo o odmietnutie základného očkovania u 8. mesačného dieťaťa hexa vakcínou a vakcínou proti pneumokokovým infekciám, v rámci priestupkového konania bola zákonným zástupcom uložená pokuta vo výške 60 eur, rodič sa odvolal, v rámci odvolacieho konania bolo potvrdené naše rozhodnutie o priestupku. Posledné odmietnutie je v štádiu riešenia, rodič bol pozvaný na priestupkové konanie, na ktorom požiadal o prerušenie konania, ktorému bolo z našej strany vyhovievané (rodič je s dieťaťom pozvaný do poradne pre očkovanie detí s kontraindikáciami v marci 2013).

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Nadalej pokračujeme v realizácii aktivít zameraných na plnenie cieľov a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ. Presadzujeme uplatňovanie zásad zdravého spôsobu života, preventívnych opatrení smerujúcich k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení obyvateľstva. Ovplyvňujeme determinanty zdravia, zvyšovaním informovanosti obyvateľov s cieľom ochrany, zachovania alebo vrátenia zdravia edukáciou prostredníctvom besied, prednášok, individuálnym poradenstvom zdravého životného štýlu a ďalšími zdravotno-výchovnými aktivitami. Celkom bolo vykonaných 276 prednášok: škodlivosť fajčenia 38 prednášok, drogy 38 prednášok, alkohol 38 prednášok, riziká pohlavného života 5 prednášok, dospievanie 5 prednášok, prvá pomoc 6 prednášok, stomatohygienu 27 prednášok, základné hygienické návyky 20 prednášok, 30 prednášok s workshopom na tému AIDS, o problematike chrčtice školáka 10 prednášok, 47 prednášok ozdravenie výživy, starostlivosť o vlastné zdravie 2 prednášky, Alzheimerova choroba 7 prednášok, poruchy príjmu potravy 2 prednášky, sex a zdravie 1 prednáška. Boli edukovaní žiaci MŠ, ZŠ, študenti SŠ a verejnosť. Pri besedách využívame aj zdravotno-výchovné videofilmy, ktoré sme premietli 68 krát a zdravotno-výchovný materiál, letáky, ktoré sme počas roka vytvorili k besedám /11/.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“

Postavenie seniorov v spoločnosti sa javí ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti. Je nutné eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Vykonávame poradenstvo a edukačnú činnosť spojenú s cvičením v priestoroch RÚVZ pre seniorov. Témy podľa záujmu boli zamerané na prevenciu osteoporózy, prevenciu úrazovosti v staršom veku, zlepšenie celkovej pohyblivosti a na zvyšovanie kondície. Zároveň vykonávame poradenstvo v oblasti zdravej výživy, individuálne vyhodnocujeme jedálničky. Celkovo bolo 157 stretnutí – cvičení so ženami seniorkami. Zorganizovali sme 3 turistické vychádzky do prírody pre seniorov, spolu s rodinnými príslušníkmi na jar v rámci svetového dňa pohybu, v letnom období v čase prázdnin a v októbri spojenú s cvičením obratnosti a postrehu. 1.10.2012 sme zrealizovali deň otvorených dverí a vykonali sme výjazdy poradne zdravia s vyšetrovaním seniorov v penzióne Bardejov a v spolupráci s obecným úradom v Zborove. Vyšetrovali sme biochemické parametre ako cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL cholesterol, meranie krvného tlaku a podkožného tuku a spiometriu. Vytvorili sme letáky na témy všeobecne k problematike starnutia, prevencii vzniku osteoporózy vhodným stravovaním a o prevencii úrazov v staršom veku, ktoré sme poskytovali verejnosti a seniorom pri výjazdoch. V Klube dôchodcov Bardejov sme vykonali besedu na tému „Alzheimerova choroba“ a vykonali sme tréning pamäti. Klientom boli zadávané písomné cvičenia vyžadujúce dobrú schopnosť uvažovania a sústredenia sa, cvičenia na vizuálno-priestorovú a slovnú pamäť. Edukácie sa zúčastnilo 37 seniorov. V Penzióne Čergov sme vykonali v rámci iniciatívy „Týždeň mozgu“, ktorú organizuje trojica organizátorov - Nadácia MEMORY, Slovenská Alzheimerova spoločnosť a Centrum MEMORY v úzkej spolupráci s Neuro - imunologickým ústavom SAV/, 2 prednášky a didaktické cvičenia zamerané na tréning psycho -motorických a kognitívnych funkcií mozgu. Celkom sa cvičení zúčastnilo 31 seniorov.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

Najviac ovplyvňuje životný štýl celej rodiny matka. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť. Pre zvýšenie informovanosti matiek organizujeme stretnutia mamičiek s deťmi od 0 do 3 rokov v rámci Klubu matiek. Aktivity sú zamerané na pohybovú aktivitu, zdravú výživu, dentálnu hygienu a zdravý vývoj dieťaťa. V rámci stretnutí pripravujeme rôzne zdravotno-výchovné besedy, poskytujeme propagačné materiály k problematike ochrany detí a mládeže pred násilím s osobitným dôrazom na problematiku komerčného sexuálneho zneužívania detí a mládeže. Stretnutia sa uskutočnili 30 krát.

Pre budúce mamičky sme zorganizovali edukačno - intervenčný cyklus prednášok o problematike tehotenstva, životospráve v tehotenstva a psycho- profylaktickú prípravu na pôrod. Vykonali sme prednášky o zdravej výžive počas tehotenstva a počas dojčenia a praktický nácvik starostlivosti o novorodenca, kúpanie, prebaľovanie, dojčenie a cvičenie pre tehotné ženy. Pri týchto aktivitách sme sa s tehotnými stretli 24 krát.

9.3.2. Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku- stomatohygiena

Intervenčné, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí v materských školách prebieha formou hry, využívame vytlačené obrázky rôznych potravín – zdravých a nezdravých jedál, ktoré vplyvajú na kazivosť zubkov detí. Na objasnenie stavby zuba využívame anatomickú pomôcku zub a pri čistení zubov máme veľký model zubov a zubnej kefky. Deti si názorne na modeli skúšajú čistenie zubov. Zdôrazňovali sme potrebu správnej techniky denného umývania zubkov, ale aj pravidelných preventívnych prehliadok u zubného lekára. V MŠ a ZŠ sme počas roka vykonali 27 besied, ktorých sa zúčastnilo 703 žiakov. 27 krát bola premietnutá rozprávka – Zúbky. 4 krát sa uskutočnila beseda pre deti znevýhodnených skupín a edukovaných bolo 90 detí z MŠ a ZŠ. Pri každej besede bola premietnutá rozprávka. Sponzorsky sme získali zubné kefky a pasty, ktoré sme rozdali deťom, aby si prakticky nacvičovali správnu techniku čistenia zubkov. V rámci „Svetového dňa orálneho zdravia“ sme vykonali 2 prednášky o orálnom zdraví aj pre stredoškôľakov.

9.4. EHES – European health examination survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Zapojili sme sa do projektu EHES. V našom okrese bolo náhodným výberom určených 70 respondentov, ktorých sme pozvali na vyšetrenie. Však dostavilo sa len 55 klientov, ktorým sme odobrali venóznou krv a vyplnili dotazník. Krv bola odoslaná na RÚVZ v Banskej Bystrici, kde bolo zabezpečené i vyšetrenie. Výsledky nám boli doručené v priebehu 3 mesiacov a tieto sme zasielali jednotlivým klientom aj s písomným vyhodnotením a odporúčaním prípadnej potrebnej zmeny v stravovaní, pohybovej aktivity resp. ďalšieho potrebného vyšetrenia u obvodného lekára.

9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

V rámci spolupráce s nadáciou srdca a Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou sme uskutočnili aktivity v rámci **Týždňa mozgu**. Týždeň mozgu sme spropagovali informačnou tabuľkou, na web stránke RÚVZ a reportážou v regionálnej televízii. Pre rôzne vekové kategórie sme pripravili úlohy na testovanie pamäti a zručnosti, ktoré riešili za určený čas. Testovania sa zúčastnilo 59 žiakov 3. ročníka ZŠ zo základnej školy na Komenského ulici a súťažnou

formou si precvičili pamäť. Po vyhodnotení boli odmenení vecnými cenami od sponzorov. Prednášku o mozgu, potrebe tréningu mozgu a o prevencii pred Alzheimerovou chorobou sme si pripravili aj pre seniorov žijúcich v penzióne Čergov. Po prednáške sme vykonali aktivity na testovanie pamäti a zručnosti zamerané na tréning mozgu.

Vytvorili sme informačnú tabuľu a letáky zamerané na dôležitosť precvičovať si mozog. Po skončení Týždňa mozgu sme odoslali Alzheimerovej spoločnosti vyplnený dotazník o priebehu aktivít a fotodokumentáciu z vykonaných akcií.

Z príležitosti „**Svetového dňa zdravia**“ sme uskutočnili výjazd poradne zdravia do priestorov Slovenskej pošty. Záujemcom sme vyšetrovali hladinu cholesterolu, individuálne sme radili v oblasti ozdravenia stravovacích návykov a zvýšenia pohybovej aktivity. K svetovému dňu zdravia sme uverejnili článok na web stránke RÚVZ. Vyšetrenia sa zúčastnilo 23 záujemcov.

Na „**Svetový deň pohybu**“ sme zorganizovali turistickú vychádzku, ktorej sa zúčastnila skupina 18 seniorov. Uskutočnili výjazd s poradňou zdravia a v priestoroch fy Pemax – Nefro s.r.o. v nefrologickej ambulancii sme vykonávali vyšetrenie a poradenstvo pre verejnosť. Vyšetřili 34 klientov na cholesterol a HDL cholesterol, glukózu, merali sme krvný tlak a informovali sme verejnosť o potrebe pohybovej aktivity. V spolupráci so základnou školou Pod Vinbargom v Bardejove bolo venované dopoludnie pre žiakov 5. ročníka, v rámci ktorého boli žiaci oboznámení teoreticky aj prakticky o vhodných cvikoch pre zdravú chrbticu a cvičenia sa realizovali na školskom ihrisku. Pre zamestnancov RÚVZ Bardejov sme vykonali prednášku o pozitívnom pôsobení pohybu na zdravie a precvičovali sme prakticky cviky na posilňovanie chrbtových svalov a uvoľňovanie stuhnutej chrbtice, ktorá je častý následok sedavého zamestnania. Uverejnili sme na web stránke RÚVZ článok k svetovému dňu pohybu.

Na „**Svetový deň bez tabaku**“ sme s poradňou zdravia vykonali výjazd do priestorov OD Centrum AB. Záujemcom sme vyšetřili základné biochemické parametre a fajčiarom sme zmerali prístrojom smokerlyzer množstvo COHb a poskytli sme krátku intervenciu o škodlivosti fajčenia. Upozornili sme na možnosť poradenstva na odvykanie od fajčenia v našej poradni. Zapojili sme sa aj do kampane „Prestaň fajčiť a daj si jablko“, ktorá sa vykonávala v spolupráci s poisťovňou Union. Poisťovňa poskytla jablká a študenti z Obchodnej akadémie chodili po meste a verejnosti – fajčiarom ponúkali jablko za cigaretu. Bardejovská regionálna televízia uviedla z tejto akcie krátku reportáž a taktiež boli v priamom prenose televízie vylosovaní výhercovia súťaže „Prestaň a vyhráš“ v rámci regionálneho kola. Ceny získané od sponzora boli odovzdané na RÚVZ v Bardejove výhercom až po negatívnej skúške na kotinín v moči. Bolo vykonaných 6 besied pre ZŠ, SŠ. **K „Svetovému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi “** - sme vykonali 22 besied na základných a stredných školách spojených s premietnutím zdravotno-výchovného videofilmu o problematike zneužívania drog, požívania alkoholu. Zapojili sme sa do kampane „Deň zodpovednosti“ ktorá bola zameraná na zvýšenie povedomia o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov. Poskytli sme zdravotno-výchovné materiály o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených nadmerným užívaním alkoholu. aj informácie o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. V rámci výjazdu poradne zdravia v priestoroch OC v Bardejove sme vykonávali záujemcom vyšetrenie jedného z pečňových testov gama glutamyltransferázy (GGT) v krvi, ktorého zvýšená hladina môže súvisieť s nadmernou konzumáciou alkoholu, merali sme tlak krvi a vyplnili krátky dotazníka týkajúci sa konzumácie alkoholu. V rámci tejto kampane celkom sme vyšetřili 60 záujemcov / 34 mužov a 26 žien/. Správa z kampane a vyplnene dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR.

Svetový deň Alzheimerovej choroby“. Prednášku o Alzheimerovej chorobe sme poskytli pre verejnosť – dospelých v strednom veku v priestoroch RÚVZ Bardejov.. Po prednáške sme

vykonali aktivity na testovanie pamäti a zručnosti zamerané na tréning mozgu. Všetci dostali rovnaké úlohy, otestovali si svoju pamäť a zručnosť. Prednášku o potrebe tréningu mozgu ako o prevencii pred Alzheimerovou chorobou a precvičovanie pamäti sme si pripravili aj pre seniorov v „Klube dôchodcov“ v Bardejove. Celkom sa zúčastnilo týchto aktivít 40 záujemcov.

V Bardejovskej televízii bola odvysielaná z tejto aktivity reportáž.

Z príležitosti „**Svetového dňa srdca**“ v meste Bardejov v spolupráci so Slovenskou Nadáciou srdca sme vykonali akciu pre verejnosť. V tento deň sme záujemcom na dvoch stanovištiach v meste /v lekárni Dr. Max a v lekárni Átrium/ merali niektoré rizikové faktory srdcovocievnych ochorení - hladinu cholesterolu, krvný tlak, BMI, obvod pásu. Taktiež sme testovali presnosť prinesených tlakomerov porovnaním nameraných hodnôt kalibrovaným tlakomerom. Dve skupiny študentov- hliadky zdravia informovali občanov v meste, kde si môžu na meracích miestach dať vyšetriť svoje rizikové faktory a boli im poskytnuté zdravotno-výchovné letáky.

Vyšetřili sme 118 občanov mesta. Otestovali sme 5 domácich tlakomerov. Z príležitosti akcie MOST 2012 sme uverejnili článok na web stránke RÚVZ a v regionálnej tlači - Bardejovské novosti. Správa o aktivitách bola zaslaná Nadácii srdca.

Z príležitosti „**Svetový deň ústneho zdravia**“ prejavili záujem o prednášku študenti zo strednej priemyselnej školy. Vykonali sme pre nich 4 besedy.

Na „**Svetový deň diabetu**“ sme uskutočnili výjazd do priestorov OD Žaba v Bardejove. Záujemcom sme merali hodnoty glykémie, poskytli zdravotno-výchovný materiál o príznakoch a rizikách diabetu.

Z príležitosti „**Európskeho dňa nefajčenia**“ na stredných školách v Bardejove bolo vykonaných 21 edukačných aktivít. Spolu sa zúčastnilo 393 stredoškolákov. Záujemcom študentom – fajčiarom sme zmerali COHb smokerlyzerom. Na základných školách sme vykonali 7 besied. Celkom sa zúčastnilo 199 žiakov. V rámci Klubu matiek sme pre mamičky a tehotné vykonali 2 prednášky o škodlivosti fajčenia v tehotenstve. Všetky besedy-prednášky boli spojené s premietnutím filmu z DVD „Kým stúpa dym“. Film je pre študentov veľmi pútavý. V rámci výjazdu poradne zdravia na SPŠ sme učiteľom premietli tento film a taktiež bol zo strany učiteľov hodnotený veľmi pozitívne. DVD bo premietnutý aj na internom seminári pre zamestnancov RÚVZ. Film bude využívaný pri ďalších zdravotno-výchovných, edukačných aktivitách proti fajčeniu. Na webovej stránke sme uverejnili článok ku dňu nefajčenia.

V rámci „**Svetového dňa boja proti AIDS**“ sme pokračovali v projekte primárnej prevencie „Hrou proti AIDS“. Projekt plníme v spolupráci s oddelením epidemiológie priebežne celý rok. Cieľom projektu je dať mládeži netradičným spôsobom –súťaživou hrou možnosť získať základné informácie o spôsoboch prenosu HIV infekcie, ako aj ďalších pohlavne prenosných ochoreniach a premýšľať o vlastných spôsoboch a správani v možných rizikových situáciách (vrátane i. v. užívania drog). Celkom sme vykonali 30 prednášok a workshopov pre študentov stredných škôl a žiakov II. stupňa základných škôl. Víťazným družstvám sme poskytli ceny od sponzora. Z príležitosti svetového dňa AIDS bol uverejnený článok v regionálnej tlači a na webovej stránke RÚVZ.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených komunit

Projekt sa tento rok neuskutočnil avšak na RÚVZ boli požiadavky zo základných škôl na vykonanie prednášok.

Pre 1101 detí znevýhodnených komunit sme vykonali celkovo 37 prednášok na témy: Dentálna hygiena / 4 /, Základné hygienické návyky /8 /, Dospievanie /3/, Riziká pohlavného

života /3/, Drogy / 5/, Fajčenie /5/, Alkohol / 5/, Starostlivosť o vlastné zdravie /2/, Prvá pomoc / 1/, Sex a zdravie /1/.

Spolupracovali sme s komunitnými pracovníkmi v obci Gerlachov, kde sme pre rómske ženy pripravili dopoludnie s pohybovou aktivitou. S rómskymi ženami sme nacvičovali tance a zostavy cvikov / zumba, aerobic, /. Cvičenia sa zúčastnilo 15 žien.

9.7. Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ organizuje už od roku 1994 Národný úrad verejného zdravotníctva vo Fínsku v spolupráci so Svetovou zdravotníckou organizáciou. Súťaž na Slovensku prebieha od roku 1996.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum. Zapojili sme sa do celoslovenskej súťaže „Prestaň a vyhraj“. RÚVZ Bardejov vyhlásil aj regionálne kolo súťaže. Po skončení súťaže sme za účasti miestnej Bardejovskej televízie boli v priamom prenose vyhlásení víťazmi súťaže „Prestaň a vyhraj“ v rámci regionálneho kola. Ceny získané od sponzora sme odovzdali na RÚVZ v Bardejove víťazom až po negatívnej skúške na kotinín v moči.

9.8. Národný program prevencie obezity

Plnenie aktivít Národného programu prevencie obezity sa vykonáva formou individuálnych a skupinových intervencií, a to aj realizáciou programov, zameraných na oblasť ozdravenia výživy a pohybovej aktivity. Obezita patrí medzi najzávažnejšie rizikové faktory neinfekčných ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou. V rámci plnenia tejto úlohy organizujeme poradňu optimálnej pohybovej aktivity. Sledujeme výskyt obezity klientov poradne zdravia formou poradenstva vhodným životným štýlom sa snažíme u klientov upraviť nadváhu. K plneniu tejto úlohy prispieva poradňa optimálnej pohybovej aktivity. V rámci tejto úlohy plníme projekty na znižovanie nadváhy a zvyšovanie kondície pre 2 skupiny starších žien /157 stretnutí / a 1 skupinu mladších žien /14 stretnutí/. Cvičenia sa vykonávajú dva krát týždenne v dvoch skupinách. Celkom sa cvičení zúčastňuje 26 žien v seniorskom veku a skupina 7 žien v produktívnom veku. Boli vykonané prednášky pre žiakov a študentov na témy zdravý životný štýl, zdravá výživa /47/. V rámci poradne zdravia sledujeme a vyhodnocujeme hodnoty obsahu telesného tuku, centrálnej obezity u každého klienta a upozorňujeme na riziká z hľadiska nadváhy a obezity. Klient s nadváhou je odporúčaný do poradne pohybovej aktivity a do poradne výživy.

V rámci poradne výživy vyhodnocujeme jedálničky a radíme ako upraviť stravovanie s cieľom zníženia nadváhy. Celkom poradňu výživy navštívilo 183 klientov.

9.9. CINDI program SR

Stratégia zameraná na populačné riziko zahŕňa skupinové intervenčné aktivity, mediálne kampane, súťaže.

Individuálna stratégia zameraná na individuálne riziko zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých. Systematicky pravidelne monitorujeme zdravotný stav a vyhľadávame relatívne zdravé osoby v riziku a chorých nepodchytených v kuratíve. Identifikujeme individuálne riziko poskytujeme poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií do obcí, na pracoviská, školy, úrady a pod. V rámci základnej poradne bolo vyšetrených

566 klientov. Celkom sme vykonali 24 výjazdov s poradňou zdravia. V poradni výživy sme poskytli poradenstvo 183 klientom a poradňu optimalizácie pohybovej aktivity sme uskutočnili 171 krát.

9.10. Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí a mimoškolskom prostredí (HBSC štúdia)

Dôraz sa dáva na budovanie individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie aj u detí a mládeže. Dôležité je vytvoriť aktivitu osobnosti vo vzťahu k zdraviu – aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu

Snažíme sa deti a mládež viesť k individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie.

Podľa záujmu MŠ, ZŠ a SŠ sme realizovali prednášky v spolupráci s oddelením HDM na rôzne zdravotno-výchovné témy:

škodlivosť fajčenia 38 prednášok, drogy 38 prednášok, alkohol 38 prednášok riziká pohlavného života 6 prednášok, dospievanie 5 prednášok, prvá pomoc 6 prednášok, stomatohygiena 27 prednášok, základné hygienické návyky 28 prednášok, 24 prednášok s workshopom na tému AIDS, o problematike chrbtice školáka 10 prednášok, 45 prednášok ozdravenie výživy, starostlivosť o vlastné zdravie 2 prednášky, poruchy príjmu stravy 2, Alzheimerova choroba 2 prednášky. Celkovo bolo vykonaných 270 prednášok a besied a spolu bolo edukovaných 5660 žiakov a študentov MŠ, ZŠ a SŠ. Pri besedách využívame aj zdravotno-výchovné videofilmy a zdravotno-výchovný materiál, letáky, ktoré sme počas roka vytvorili k besedám /11/.

Do všetkých ZŠ a SŠ škôl sme distribuovali plagáty brožúry a CD z ÚVZ SR s tematikou „Násilie páchané na deťoch“.

V rámci programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sa zrealizovali prednášky na tému Zdravá výživa /25/.

9.11. „Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014“

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

Na „Svetový deň bez tabaku“ sme s poradňou zdravia vykonali preventívnu kampaň v priestoroch OD Centrum AB v Bardejove. Záujemcom sme vyšetrili základné biochemické parametre a fajčiarom sme zmerali prístrojom smokerlyzer množstvo COHb a poskytli sme krátku intervenciu o škodlivosti fajčenia, poskytli sme edukačný materiál na odvykanie od fajčenia. Upozornili sme na možnosť poradenstva na odvykanie od fajčenia v našej poradni. Zapojili sme sa aj do kampane „Prestaň fajčiť a daj si jablko“. Študenti z Obchodnej akadémie chodili po meste a verejnosti – fajčiarom ponúkali jablko za cigaretu. Bolo vykonaných 38 besied pre ZŠ, SŠ. Zamestnancami RÚVZ bolo v r. 2012 vykonaných 901 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bratislave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE SR IV. (NEHAP IV)

V priebehu roka 2012 sa pokračovalo v plnení úloh daných v súčasnej dobe realizovaným akčným plánom NEHAP IV. Týkali sa najmä štátneho zdravotného dozoru na úseku kontroly kvality vnútorného ovzdušia v priestoroch s dlhodobým pobytom osôb, kontroly kvality pitnej vody v rámci monitoringu, kontroly kvality vody na kúpanie, sledovania expozície obyvateľov hlukom, kontroly zariadení starostlivosti o ľudské telo (najmä so zameraním na expozíciu UV žiarenia v soláriách) a tvorby zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri príprave obytných zón a objektov.

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia poskytovali informácie o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a o aktuálnych environmentálno-zdravotných témach v rámci environmentálno-zdravotnej poradne na odbore hygieny životného prostredia (ústne, telefonicky a e-mailom) a prostredníctvom viacerých vstupov do masmédií.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Úrad priebežne zabezpečoval informovanie obyvateľov o kvalite prostredia, najmä o kvalite pitnej vody a vody na kúpanie, prostredníctvom príslušných informačných systémov. Výsledky boli k dispozícii verejnosti na webovej stránke úradu. O aktuálnej situácii a prípadných problémoch sa ďalej poskytovali informácie prostredníctvom masmédií. Informácie sa operatívne poskytovali i na základe písomných, e-mailových a telefonických dotazov.

V priebehu roka 2012 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Pracovníci úradu v roku 2012 aktívne participovali na plnení projektu „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty chlórovania“:

- účasťou na ÚVZ SR na vyhodnotení I. etapy projektu - výsledkov monitorovania vodovodu „Skupinový verejný vodovod Záhorský, časť Sološnica“ za obdobie rokov 2008 – 2011 a vodovodu „Verejný vodovod Bratislava, miestna časť Devín“ za obdobie rokov 2010 – 2012 .

V tejto súvislosti bol Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava poverený prípravou podkladov pre plnenie realizačnej fázy projektu pre rok 2013 pre vodovod Sološnica, nakoľko zistenia z I. etapy nepreukázali vo VV Devín vznik vedľajších produktov chlórovania ani akútnu ekotoxickosť v ňom. Požadované podklady sa týkali :

1) Vypracovania návrhu osnovy žiadosti pre účastníka konania (BVS, a.s.) na schválenie skúšobnej prevádzky verejného vodovodu „Skupinový verejný vodovod Záhorský, časť Sološnica“ za účelom overenia kvality pitnej vody s obmedzeným režimom na báze dezinfekcie chlóróm

2) Prípravy podkladov pre rozhodovaciu činnosť regionálneho hygienika pre povolenie vodárenskej úpravy pitnej vody s obmedzeným režimom dezinfekcie na báze chlóru pre Skupinový vodovod – Záhorský, časť Sološnica v období 01.01. – 31.12.2013

1.8 POSILNENIE IMPLEMENTÁCIE HIA V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

Pracovníčka úradu je členkou pracovnej skupiny pre hodnotenie dopadov na zdravie.

Pre zvýšenie znalostí pracovníkov RÚVZ v SR na úseku HIA predniesla v roku 2012 šesť prednášok na témy Hodnotenie dopadov na zdravie a Hodnotenie zdravotných rizík z životného prostredia ako súčasť projektu Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR.

V rámci hodnotení činností podľa zák. č. 24/2006 Z.z. sa priebehu roku 2012 sa požadovalo hodnotenie HIA pri posudzovaní

- zámeru „Diaľnica D1, Bratislava – Trnava, 6-pruh + kolektory“
- strategickom dokumente „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2014 – 2020“.

Ostatné posudzované dokumenty neboli z hľadiska ochrany verejného zdravia tak významné, aby sa HIA požadovalo.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci. Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov sa v roku 2012 priebežne vykonával štátny zdravotný dozor a prehodnocovali rizikové práce na základe hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z konkrétnych faktorov práce a pracovného prostredia. Podkladom pre hodnotenie zdravotných rizík boli objektívne merania faktorov práce a pracovného prostredia vrátane biologických expozičných testov. Vyhlásenie rizikových prác pre zamestnávateľa bolo spojené s povinnosťami na úseku ochrany zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení na zníženie alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci, zvýšený zdravotný dohľad vrátane zabezpečenia cielených lekárskech preventívnych prehliadok zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby. Rizikové práce zaradené do kategórie 4 sa určovali na časovo vymedzené obdobie max. 1 roku. Podkladom pre rozhodnutie vo veci vyhlásenia rizikových prác boli zamestnávateľom garantované opatrenia a časový horizont ich realizácie za účelom zníženia expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia.

V roku 2012 sa vykonalo 85 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami. Opatrenia, v počte 8, uložené organizáciám na odstránenie zistených hygienických nedostatkov na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami sa v prevažnej miere týkali realizácie technických, organizačných a iných opatrení na zníženie rizika, aktualizácie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku na základe objektívnych meraní, aktualizácie rizikových prác z dôvodu zmenených podmienok pri výkone práce a zabezpečenia PZS.

Na základe hodnotenia zdravotných rizík bolo v roku 2012 vydaných 44 rozhodnutí o zaradení prác do 3. a 4. kategórie. V 28 prípadoch boli rizikové práce aktualizované po roku (4.kategória práce), resp. prehodnotením prác na základe novej objektivizácie práce a pracovného prostredia. Hodnotenie zdravotných rizík z hľadiska expozície zamestnancov hluku, chemickým faktorom, pevným aerosólom a vibráciám a z toho vyplývajúce zaradenie prác bolo vykonané napr. v spoločnosti VW SLOVAKIA, a.s. BA na pracoviskách H4 Karosáreň Audi Q7, H6b Karosáreň SUV/Touareg, H8 Výroba agregátov, Zvarovňa náprav a hala H2 Lakovňa; z hľadiska expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom - pevný aerosól z tvrdého dreva buk, dub v spoločnosti Swedspan Slovakia, s.r.o., Malacky so zaradením prác do 4. kategórie; z hľadiska fyzickej záťaže v spoločnosti RAJO, a.s., BA na pracoviskách výroby čerstvých mliek a kyslomliečnych nápojov, výroby sprejovej šľahačky a smotany do kávy a v prevádzke trvanlivých mliek a smotany so zaradením prác do 3. kategórie. Novovyhlásené boli rizikové práce v 16 prípadoch s rizikovým faktorom: pevný aerosól, chemické faktory, hluk, vibrácie prenášané na ruky, laser a ionizujúce žiarenie. K návrhom na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie bolo vydaných 6 rozhodnutí o prerušení konania. Dôvodom boli nedostatočné podklady vo veci- nekompletné posúdenie rizík z expozície pracovníkov faktorom práce (VW SLOVAKIA, a.s. Výrobná hala H4-karosáreň AUDI Q7; VW SLOVAKIA, a.s. Výrobná hala H6b-karosáreň SÚV; VW SLOVAKIA, a.s. Hala H2 – lakovňa; Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o., Bernolákovo ; Stroje a mechanizmy, a.s., Vlčie hrdlo 5985, BA; Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Patologická anatómia, Antolská 11 a Sasinkova 4, BA). V 2 prípadoch bolo konanie vo veci vyhlásenia rizikových prác zastavené z dôvodu nedoloženia prevádzkového

poriadku, posudku o riziku a protokolov z merania (Rozhlas a televízia Slovenska, OZ STV, Mlynská dolina, BA; Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o., Bernolákovo).

V roku 2012 bolo vydaných 10 rozhodnutí o zrušení rizikových prác s rizikovým faktorom pevný aerosól, hluk, vibrácie prenášané na ruky, chemické faktory, fyzická záťaž na základe zrealizovaných technických a organizačných opatrení a na základe zmien v spoločnosti, ktorými sa zamestnanci stali zamestnancami iného zamestnávateľa. V 1 prípade sa rozhodnutie o zaradení prác na pracoviskách Swedwood Slovakia, s.r.o. OZ Malacky stalo neúčinným z dôvodu zastavenia výroby. Vo viacerých prípadoch prišlo k zániku rizikových prác bez rozhodnutia RÚVZ BA z dôvodu ukončenia činnosti a zrušenia prevádzky (Harmanec-Kuvert spol. s r.o., prevádzka Pri Šajbách 1, BA; B&Z Holz s.r.o., Senec; Stredisko prof. J. Červeňanského, Záporožská 12, BA; I.G.GASKET INTERNATIONAL s.r.o., Michalská 7, BA; in Shine s.r.o., Karloveská 58, BA; TOMA – hutný materiál, s.r.o., Stará Vajnorská 39, BA; ISTROCHEM PLASTY s.r.o., Nobelova 34, BA; MUDr. Renáta Kurišová NZZ ReSkin- dermatovenerologická ambulancia, Svetlá 2, BA), pričom táto skutočnosť bola následne zistená pri pokuse o výkon štátneho zdravotného dozoru. Vydané bolo 1 rozhodnutie o prerušení konania vo veci zrušenia rizikových prác z dôvodu nesúladu záverov z protokolu o meraní expozície hluku s predloženým prevádzkovým poriadkom a posudkom o riziku (dĺžka hlukovej expozície obsluhy sušičky, traktorov a mechanizmov) pre PD Chorvátsky Grob Bernolákovo so sídlom Chorvátsky Grob, konanie bolo následne zastavené.

Sledovanie a registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy, alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa realizovalo v programe automatizovaného systému triedenia rizík ASTR_2011.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) bola v roku 2012 vykonávaná kontrola dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami. ŠZD bol zameraný na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, a to:

- používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí
- používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku
- používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z.
- schválenie používania veľmi toxických látok a prípravkov orgánom verejného zdravotníctva
- schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, predloženie posudku o riziku
- zabezpečenie evidencie veľmi toxických látok a zmesí
- preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami
- poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie
- likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom
- zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov.

V roku 2012 sa vykonalo 32 cielených kontrol na pracoviskách s toxickými a veľmi toxickými látkami na vedecko-výskumných pracoviskách, v priemysle, v lekárňach a predajniach na území Bratislavského kraja. Nedostatky, zistené pri ŠZD, sa týkali manipulácie bez súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva a nepreukázania odbornej spôsobilosti zamestnancov. Odstránenie zistených nedostatkov bolo riešené uložením 4 opatrení. Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V roku 2012 bolo posúdených a schválených 309 prevádzkových poriadkov pracovísk s nebezpečnými chemickými faktormi, pričom množstvo konaní bolo prerušených z dôvodu nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov a nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka priamo riadiaceho prácu s toxickými látkami (napr. Asanačná s.r.o., Sklad DDD, Stupava; AGROVITA spol. s r.o., Predajňa záhradkárskeho potrieb, Malinovo).

V roku 2012 boli vydaných 14 rozhodnutí k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami v priemyselných a vedecko-výskumných spoločnostiach pre spoločnosti: NAFTA, a.s., CA PZZP Plavecký Štvrtok, Chemické laboratórium (síran ortuťnatý, dichróman draselný, sírovodík); Ústav polymérov SAV, Dúbravská cesta 9, BA, výskum v oblasti polymérov; Neuroimunologický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA, výskum neurodegeneračných ochorení ľudí a zvierat; SYNKOLA, s.r.o., Výskum a výroba chemických látok, Prírodovedecká fakulta UK, CH2, Mlynská dolina, BA (Di-tertbutyl dicarbonate, Ethyl dichlorophosphate 96%, P-Toluenesulfonyl azide sol.); SLOVNAFT,a.s., Kontrola kvality, Vlčie hrdlo 1, BA (síran ortuťnatý); Ústav molekulárnej biológie SAV, Dúbravská cesta 21, BA (actinomycín d, azid sodný, cycloheximid, dichroman didraselný, dimetylsulfát, etídiumbromid, paraquat, chlorid kademnatý, seleničitan sodný v množstvách 0,05g – 38,0g); Prírodovedecká fakulta UK, Katedra organickej chémie, Mlynská dolina, BA; OÚSA, s.r.o., Genetické laboratóriá, Kolárska 12, BA (etídium bromid v laboratórnych množstvách); Národná transfúzna služba SR, Spracovateľské stredisko Ďumbierska 3, BA (azid sodný); Duslo,a.s., Šaľa, VJ Ekológia, laboratórium odd. ŽP a ochrany zdravia (azid sodný, brucín, dichróman didraselný, jodid ortuťnatý, etylén-di(nitrít), oxid arzenitý, seleničitan sodný, síran ortuťnatý v množstvách 10-1000g), Nobelova 34, BA; Asanačná s.r.o., Sklad chemických prípravkov, Cementárska 15, Stupava (fosfid hlinitý); Ústav biochémie a genetiky živočíchov SAV, Moyzesova 61, Ivanka pri Dunaji (aminopterín, azid sodný, cykloheximid, ergosterol, etídiumbromid, oxid ortuťnatý, sodium kyanoborohydride, tiomersal, valinomycín); Zsl. vodárenská spoločnosť,a.s., Stredisko technologickej a laboratórnej činnosti Trnavská 32, BA (dichroman draselný, jodid ortuťnatý, kyanid draselný, síran ortuťnatý, vodný roztok Hg, vodný roztok arzenu, Nesslerovo činidlo); Duslo, a.s. Nobelova 34, BA, SBU organika, laboratórium MOTK (dichróman draselný).

V 1 prípade bolo konanie prerušené z dôvodu nepredloženia platného osvedčenia vedúceho pracovníka o odbornej spôsobilosti a protokolu o meraní rýchlosti prúdenia vzduchu v pracovných otvoroch digestorov: SYNKOLA, s.r.o., BA- výskum a výroba chemických látok.

Osobitná pozornosť bola venovaná manipulácii a skladovaniu veľmi toxických látok a zmesí na základných a stredných školách, vzhľadom k zisteným hygienickým nedostatkom - manipulácia žiakov s T, T+, chemickými karcinogénmi a mutagénmi pri riešení chemických olympiád, nedostatky v skladovaní, evidencii, chýbajúca odborná spôsobilosť učiteľov). Odborní pracovníci RÚVZ BA (odbor HDM a PPL) pokračovali aj v roku 2012 v činnosti pracovnej skupiny pre skupinu odborov Technická a aplikovaná chémia k riešeniu problematiky bezpečnosti práce s chemickými faktormi na ZŠ a ZŠ v SR, ktorej členmi boli zástupcovia MŠVVŠ SR, Štátneho inštitútu odborného vzdelávania, Štátneho pedagogického ústavu, Prírodovedeckej fakulty UK, Fakulty práva Paneurópskej VŠ, ZŠ, SŠ, IUVENTY BA, ÚVZ SR,

RÚVZ BA s cieľom zosúladiť systém práce s chemickými faktormi na školách s platnou legislatívou. Pracovnou skupinou vytvorený metodický materiál k niektorým právnym a technickým aspektom realizácie školských chemických pokusov „Bezpečnosť pri práci s chemickými faktormi na základných a stredných školách“, ktorý pozostáva zo základných pojmov, legislatívneho rámca, štruktúry prevádzkového poriadku, praktickej časti dokumentu, najčastejšie používaných chemikálií, motivačných laboratórnych prác, kontrolných otázok a odpovedí vydalo v roku 2012 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v spolupráci so Štátnym inštitútom odborného vzdelávania a Štátnym pedagogickým ústavom. Materiál bol poskytnutý základným a stredným školám a odborom HDM a PPL RÚVZ v SR.

V predajniach sú vo všeobecnosti uprednostňované prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi toxické alebo toxické. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje len podľa aktuálnej situácie na priamu spotrebu, aplikácia prípravkov na ochranu rastlín sa zabezpečuje zväčša dodávateľským spôsobom.

V roku 2012 sa odbor 3x vyjadroval k pracovným priestorom určeným na zaobchádzanie s omamnými a psychotropnými látkami pri poskytovaní veterinárnych činností vo veterinárnych ambulanciách.

Vykonal sa 4 školenia na zaobchádzanie s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami pre 72 účastníkov. V ŠZD sa použilo 59 kontrolných listov – dotazníkov informovanosti zamestnancov.

V roku 2012 Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami, zriadená na RÚVZ Bratislava zaevidovala 58 žiadostí o vydanie osvedčenia odbornej spôsobilosti. Vydaných bolo 62 osvedčení odbornej spôsobilosti, z toho na základe overenia predložených dokladov bolo vydaných 46 osvedčení, na základe skúšky 16 osvedčení. V 1 prípade žiadateľ pri skúške neuspel a skúšku opakovoval. Vo viacerých prípadoch sa žiadatelia na skúšku nedostavili aj opakovane. Skúšky sa uskutočnili 4 x. Na odborné využívanie chemických látok, uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z. bolo vydávané osvedčenie výlučne na základe vykonanej skúšky. Osvedčenia o odbornej spôsobilosti sa od 31.05.2010 udeľujú na dobu neurčitú. V roku roku 2012 pracovala komisia s 5 členmi. Z pohľadu komisie sa ako problematické naďalej javí vydávanie osvedčení na základe potvrdenia dĺžky odbornej praxe žiadateľov zamestnávateľmi, ktorým záleží na tom, aby zamestnanec disponoval požadovaným osvedčením a absencia dopĺňania znalostí o aktuálnych poznatkoch a platnej legislatíve u žiadateľov a držiteľov osvedčení.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2012 boli rozhodnutím RÚVZ BA schválené činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov v 11 spoločnostiach: NAFTA, a.s., CA PZZP Plavecký Štvrtok, chemické laboratórium (dichróman draselný, chróman draselný, chlorid kobaltnatý, gazolín, ropa, fenoltaleín, tetraboritan sodný v malých laboratórnych množstvách); Reming Consult a.s., BA – geodeti (benzín); Ústav polymérov SAV, BA- výskum v oblasti polymérov (karcinogény kat. 1 a 2 v malých laboratórnych množstvách); SYNKOLA, s.r.o., BA - výskum a výroba chemických látok (karcinogény kat. 1 a 2 v malých laboratórnych množstvách 500g – 4 l/rok); Neuroimunologický ústav SAV, BA -výskum neurodegeneračných ochorení ľudí a zvierat (karcinogény kat. 1 a 2 v množstvách od 0,001 g po 10 l); Ústav molekulárnej biológie SAV, Dúbravská cesta 21, BA (akrylamid, benzén, o-dianizidín, 3,3 diaminobenzidín tetrachlorid, dichróman draselný, dimetylsulfát, hydrazín, chlorid kademnatý, kobaltnatý, nikelnatý v množstvách 0,005 – 1,9 kg (akrylamid); Prírodovedecká fakulta UK, Katedra organickej chémie, Mlynská dolina, BA (karcinogény kat. 1 a 2 v množstvách od 0,001 g po 10

l); OÚSA, s.r.o., Genetické laboratóriá, Kolárska 12, BA (kyselina boritá, formamid v laboratórnych množstvách); Duslo, a.s., Šaľa, Nobelova 34, BA, VJ Ekológia, laboratórium odd. ŽP a ochrany zdravia (oxid arzenitý, oxid arzénový; dichróman draselný, chróman draselný, chlorid kobaltnatý, petroleter, oxid hlinitý, síran kobaltnaný heptahydrát, fenolftalein v množstvách 10-1000g); Ústav biochémie a genetiky živočíchov SAV, Moyzesova 61, Ivanka pri Dunaji (akrylamid 300g/rok, calcofluor white 2 mg/rok, chlorid nikelnatý 5 g/rok, kyselina chromsírová 4 l/rok, trypan blue 0 g/rok); Duslo, a.s. Nobelova 34, BA, SBU organika, laboratórium MOTK (dichróman draselný).

Rozhodnutím bol schválený v 16 prípadoch prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom:

- vo výrobe a v priemysle

(Swedspan Slovakia, s.r.o., Malacky- tvrdé drevo buk, dub; Provence BRUTUS s.r.o., Stolárska výroba, Sliachka 10, BA tvrdé drevo-dub, buk; SLOVNAFT, a.s., BA - Z1 Destilácia ropy, P -1.1 Destilácie a asfalty, P-1.3 Výroba vykurovacích olejov- PAU; SLOVNAFT, a.s., BA, Riadenie údržby, stredisko 30340 Technický dozor statických zariadení, 30350 Technický dozor rotačných zariadení, 30360 Technický dozor EA zariadení, benzén, PAU; SLOVNAFT, a.s. Terminál BA, Stáčanie a expedícia etylénu automobilové benzíny s biozložkou- benzén; NAFTA, a.s., CA PZZP Plavecký Štvrtok, chemické laboratórium; Duslo, a.s., Šaľa, Nobelova 34, BA, VJ Ekológia, odbor RaREP, prevádzka ČOV BA, Čistenie kanalizačných trás a žump kanálov - fenoly, cyklohexylamín;; Duslo,a.s., Šaľa, Nobelova 34, BA, VJ Ekológia, laboratórium odd. ŽP a ochrany zdravia zlúčeniny 6- mocného chrómu; Duslo,a.s. Nobelova 34, BA, SBU organika, laboratórium MOTK, dichróman draselný)

- vo vede a výskume

(Ústav polymérov SAV BA, výskum v oblasti polymérov, karcinogény kat. 1, 2; Ústav molekulárnej biológie SAV, Dúbravská cesta 21, BA; Neuroimunologický ústav SAV, BA, výskum neurodegeneračných ochorení ľudí a zvierat; Ústav biochémie a genetiky živočíchov SAV, Moyzesova 61, Ivanka pri Dunaji – akrylamid, calcofluor white, chlorid nikelnatý, kyselina chromsírová, trypan blue; OÚSA, s.r.o., Genetické laboratóriá, Kolárska 12, BA - kyselina boritá, formamid;)

- pri geodetických prácach

(Reming Consult a.s., BA- benzín)

- pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu

(DILMUN SYSTEM, s.r.o., Pri Šajbách 1, BA; ARGUSS, s.r.o., Záhradnícka 27, BA, azbest; TechNick s.r.o., Lachova 4, BA, skladové priestory Pluhova 49, BA – výkon ištalačných prác spojených s výmenou vodovodných a kanalizačných potrubí s obsahom azbestu).

Rizikové práce boli vyhlásené v 3 spoločnostiach: Swedspan Slovakia, s.r.o., Továrnska 2614/19, Malacky: Brusiareň, Váha na prísune materiálu, Príprava triesok – pevný aerosól z tvrdého dreva buk, dub kat. 4; Príprava a Výroba drevotrieskových dosiek DTD kat. 3.; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Vlčie hrdlo, BA: PS 120 100 Diagnostika, PS 220 000 Dozor nad analyzačnými zariadeniami, PS 335 000 Závod Area 5, benzén kat. 3; SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA: Závod 3 Výroba palív a arómátov, Reforming a arómáty, Extrakcia arómátov; Riadenie údržby, benzén, kat. 3.

V ŠZD boli v roku 2012 vykonané preverky v počte 34 zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov najmä v odvetví zdravotníctva, priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s

karcinogénnymi látkami boli uložené Prírodovedeckej fakulte UK BA, nakoľko účastník konania nedisponoval kladným rozhodnutím na uvedenie priestorov do prevádzky rozhodnutím na skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi podľa § 13 ods. 4 písm. j) zák. č. 355/2007 Z.z. a nebola preukázaná zdravotná spôsobilosť zamestnancov. V ŠZD sa použilo 61 kontrolných listov – dotazníkov informovanosti zamestnancov.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu. V súvislosti s rozsiahlou výstavbou bytových komplexov a polyfunkčných centier sa posudzovali viaceré stavby v Bratislave, ktoré boli určené na asanáciu. Príslušným stavebným úradom boli oznámené povinnosti, ktoré je povinný vlastník stavby splniť, v prípade, že pri búracích prácach dôjde k manipulácii a likvidácii azbestocementového stavebného alebo izolačného materiálu (Autosklo H&M, s.r.o., Vajnorská ul. 10, BA; Rodinný dom, Kultúrna 4, BA; Skladový objekt Pestovateľská 8/A, BA; Likvidácia SO 7244, úsek skladovania granúl, Slovnaft,a.s.; búracie práce v areáli NAD, Hraničná ul. BA; zbúranie skladu objektu bývalej rozvodne 22 kW ES BA Ostredky, Ružinovská 7; asanácia športovej haly, Jégého ul. BA – Ružinov; odstránenie budovy bývalého Termostavu, Bajkalská 32, BA a iné). V prípade preukázania materiálu s obsahom azbestu v stavbe bol stavebník zaviazaný zabezpečiť demontáž a likvidáciu AZC materiálu firmou, ktorá má na túto činnosť oprávnenie ÚVZ SR a pred uvedením dočasných pracovných priestorov s kontrolovaným pásmom počas demontáže a likvidácie AZC materiálu do prevádzky požiadať RÚVZ BA o ich posúdenie (napr. rekonštrukcia garáže na hasičskú zbrojnicu, Plavecký Mikuláš; asanácia časti objektu TermoPa, Šúrska ul., Modra a iné). Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (strešná krytina a krytina z fasád rodinných a bytových domov, podhlady vstupných priestorov a pivníc v bytových domoch, AZC obloženie vstavek vo výrobných halách, podložky pod svietidlami, dosky z objektu TR a objektu káblové lávky, krytina z prekrytia dopravníkového pásu objektov bývalej výroby, platne z revízie el. vedenia, kanalizačné a odvetrávacie potrubia, AZC platne z káblových energokanálov, voľne zložené platne, izolačné platne, izolačné šnúry z objektu výhrevne, zbytky a úlomky v rozvodných kanáloch) v množstvách 0,35t – 32,5t bolo v roku 2012 realizované na 177 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia zapuzdrovacích a viažucích prípravkov firmami A.A.SERVICE, s.r.o.; ARGUSS, s.r.o., Bratislava; Oto Banyák, BA; BELFOR, spol. s r.o., Bratislava; CINDEL, s.r.o., Bratislava; Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE; DILMUN SYSTEM, s.r.o., BA; Dobrovodský Peter, TT; Emtrade NR, s.r.o., Nitra; FEROMETAL, s.r.o., Batizovce; FILLA, spol. s r.o.; GAMA MONT s.r.o, Nitra; Marián Chmelár – KROVMONT; KOMSTAV STRECHY s.r.o., Komárno; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina; KOPOS-BV spol. s r.o., BA; Ján Manák, BA; Dušan Miezga – MOVAK, MODACO, s.r.o., BA; OK- plus, s.r.o.; Plastic People, s.r.o.; PROSERVIS Strážske, s.r.o.; Regena ES s.r.o., Strážske; SAMP SLOVAKIA s.r.o., Bardejov; SD Gelnica, s.r.o.; STAVBA A INŽINIERING, s.r.o., Vráble; TERMOTECHNA, a.s.; VÝŠKOP, s.r.o., ktoré disponujú povolením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. Z dôvodu nepredloženia požadovaných podkladov (posudok o riziku pre práce s chemickými a karcinogénnymi faktormi a bremenami, prevádzkový poriadok, posudok o zdravotnej spôsobilosti pracovníkov) a nesúlady plánu práce so žiadosťou boli 3 konania žiadateľov FEROMETAL, s.r.o. a CINDEL, s.r.o., Bratislava vo veci odstraňovania materiálov s obsahom azbestu zastavené. Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu v pracovnom prostredí (podľa NV SR č. 253/2006 Z.z.) a po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z.) boli uložené viacerým spoločnostiam, najmä pri odstraňovaní AZC kanalizačných potrubí z obytných domov. Podľa predložených protokolov z merania v 28 prípadoch neboli zistené azbestové vlákna

respirabilných rozmerov, v 2 prípadoch boli zistené hodnoty, ktoré neprekračovali limitné hodnoty (109 vl.m^{-3} – amozit po skončení odstraňovania kanalizačných potrubí v priestore WC a v šatni zamestnancov). V 1 prípade bolo na základe predloženého protokolu z merania (1111 vl.m^{-3} – chryzotil, amozit) uložené vyčistenie priestoru a vykonanie opätovných meraní, ktoré preukázali súlad s platnou legislatívou. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný pri odstraňovaní AZC materiálu celkovo v 32 prípadoch u účastníkov konania, ktorí disponujú oprávnením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu, a to: Pavol Černek (BD Bilikova 10-14); DILMUN SYSTEM, s.r.o.(RD Líščie údolie 11, BA) ; EMTRADE NR s.r.o. (Družstevná 396, Malinovo); Filla, spol. s r.o. (3x Karloveská 21-27; Púpavová 39-45; Kuklovská 7, BA); GAMA MONT s.r.o., Nitra (Silvánska 1-29, BA); KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. (BD Tranovského 26-30, BA) Milan Marčan Cobra (Most p. BA); PROSERVIS Strážske, s.r.o.(L. Zúbka 15, BA); REGENA ES s.r.o.(BD Uhrová 16, BA); SD Gelnica, s.r.o. (6x BD: Dudvážska 12; Hronská 26-30; Lipského 9; Riazanská ul. 68; Kpt. Rašu 23; Saratovská 15,BA); Imrich Vankó-VAREMONT (Sibírska 36 - 42, BA); VÝŠKOP, s.r.o., Šamorín (Družstevná 36, Malinovo) a pri prešetrovaní podnetov na neodborné odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. Na základe podnetu na neodborné odstraňovanie AZC materiálu spoločnosťou Filla s.r.o. bol vykonaný ŠZD v BD Karloveská 21-27 a Púpavová 39-45, BA. Podnet bol vyhodnotený ako neopodstatnený, nakoľko spoločnosť disponuje súhlasným rozhodnutím ÚVZ SR, k odstraňovaniu kanalizačného potrubia s obsahom azbestu na Karloveskej 21-27 v BA a Púpavovej 39-45 v BA vydal RÚVZ BA súhlasné rozhodnutie, spoločnosť doručila na RUVZ potvrdenie o zneškodnení AZC materiálu oprávnenou organizáciou a ŠZD neboli zistené hygienické nedostatky. Snaha odstraňovať azbestový materiál bez splnenia príslušných opatrení na ochranu verejného zdravia z ekonomických dôvodov, vzhľadom k finančnej náročnosti odstraňovania azbestu oprávnenou firmou, ale i z dôvodu ignorovania platných predpisov pretrvávala aj v r. 2012. Pokuty boli uložené v 5 prípadoch. Pokuta vo výške 1 327,- € (na základe podnetu obyvateľov) bola uložená Milanovi Póšovi SANITAX, IČO: 14 017 822 za demontáž kanalizačných potrubí s obsahom azbestu v bytovom dome na Holíčskej ul. 3 v BA bez súhlasného rozhodnutia RÚVZ BA, pričom účastník konania disponuje povolením ÚVZ SR. Účastník konania pokutu uhradil. Predbežné opatrenie podľa § 43 ods. 1 písm. a) správneho poriadku bolo vydané I.Z.K.-plus s.r.o., Nám. 1. mája 20, 900 51 Zohor, IČO: 45 421 817. Účastníkovi konania sa nariadilo, aby sa zdržal akejkoľvek manipulácie so stavebným materiálom obsahujúcim azbest na stavbe „Asanácia existujúcich objektov BCT – Páričkova – Svätoplukova – Košická ul. Bratislava“ nachádzajúcej sa v území ohraničenom ulicami Košická, Páričkova a Svätoplukova v Bratislave, parc. č. 9747/14, 9747/18, 9747/26, 9747/16, 9747/15, 9747/25, 9747/19, 9747/23 a 9747/13 kat. ú. Nivy a bola mu uložená povinnosť označiť výstražnými páskami a zákazovými značkami miesta v okolí asanovaných objektov, na ktorých sa nachádza azbestocementový materiál za účelom zamedzenia prístupu nepovolaným osobám. Súčasne sa účastníkovi konania uložila povinnosť zabezpečiť kropenie stavebného odpadu s obsahom azbestu za účelom zníženia sekundárnej prašnosti v životnom prostredí ihneď po doručení rozhodnutia. I.Z.K.-plus s.r.o. bola uložená pokuta za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. č. 355/2007 Z.z.- nepredloženie návrhu podľa § 13 ods. 4 písm. k) zák. č. 355/2007 Z.z. na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu na stavbe Asanácia existujúcich objektov BCT –Páričkova-Svätoplukova-Košická ul. Bratislava vo výške 3 319,- €, rozhodnutie účastník konania neprevzal. Spoločnosti Plastic People, s.r.o., Dunajská 14/A, 811 08 Bratislava, IČO: 35 846 666 bola uložená pokuta za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. f),l) zák. č. 355/2007 Z.z. pri odstraňovaní strechy RD vo výške 331,- € na Kultúrnej 4 v BA s AZC materiálom – v rozpore s § 52 ods. 1 písm. g) nedodrжал pracovné a technologické postupy, schválený prevádzkový poriadok a v rozpore s § 52

ods. 1 písm. n) neoznámil všetky významné okolnosti na predchádzanie ochorení a v rozpore s § 3 písm. f) NV SR č. 253/2006 Z.z. nepredložil pred začiatkom prác oznámenie s dátumom začatia práce a jej trvaním, pokuta bola uhradená. Spoločnosti FEROMETAL, s.r.o. Jurkovičova 419, 059 35 Batizovce, IČO: 31 722 687 bola uložená pokuta vo výške 165,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. l) zák. č. 355/2007 Z.z. pri odstraňovaní strešnej krytiny s obsahom AZC bývalej stolárskej dielne na Istrijskej 68 v BA – Devínskej Novej Vsi (na základe podnetu) nakoľko nepredložila pred začiatkom prác oznámenie s dátumom začatia práce a jej trvaním, čím neumožnila orgánu na ochranu verejného zdravia vykonať kontrolu dodržiavania schváleného pracovného postupu a prevádzkového poriadku. Spoločnosti SAMP SLOVAKIA s.r.o., 29. augusta 4, 085 01 Bardejov, IČO: 36 503 576 bola uložená pokuta vo výške 165,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. l) zák.č.355/2007 Z.z.- porušenie všeobecných záväzných právnych predpisov súvisiacich s vykonávanou činnosťou a podmienok na vykonávanie činnosti - nesplnenie oznamovacej povinnosti podľa § 52 ods. 1 písm. n) zák. č. 355/2007 Z.z. o presnom termíne začiatku prác spojených s odstraňovaním azbestového materiálu AZC dosiek nachádzajúcich sa voľne na podlahe starej haly na Záhradníckej ul. v BA (Bauset- bývalá Drutechna). Pokuta bola uhradená.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Správu k subjektívnemu a objektívnemu posúdeniu psychickej pracovnej záťaže predložili, na základe požiadaviek RÚVZ Bratislava, 4 organizácie. Práce boli z hľadiska psychickej pracovnej záťaže zaradené do 2. kategórie.

V roku 2012 neboli vyhlásené ani zrušené rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC 2012 – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

V rámci Európskej kampane SLIC 2012 – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci boli uskutočnené previerky RUVZ BA a IP BA v 12 spoločnostiach v rezortoch:

A. Zdravotníctvo a sociálne služby

1) ARCHA Domov Seniorov, Rozvodná 25, 831 01 Bratislava, IČO: 30 779 278

počet zamestnancov 67/60

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 29

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ neuskutočnil, neboli prijaté opatrenia zamestnávateľom

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

2) Domov jesene života, Hanulova 7, 844 01 Bratislava, IČO: 00 490 873

počet zamestnancov 160/145

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 15

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ neuskutočnil, neboli prijaté opatrenia zamestnávateľom

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

3) Špecializovaná nemocnica pre ortopedickú protetiku (ŠNOP) Bratislava, s.r.o., Záhradnícka 42,

Bratislava, IČO: 36 077 739

počet zamestnancov 73/58

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 16

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1
hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ uskutočnil (práca v noci, práca zahŕňajúca náročné vzťahy s klientmi, pacientmi, iné riziká, stres); hodnotenia sa zúčastnili zástupcovia zamestnancov, zamestnávateľom boli prijaté preventívne opatrenia (stretnutia so psychológom, školenie zamestnancov v oblasti zvládnutia stresových situácií a vysporiadania sa s prejavom násillia zo strany pacientov, dotazník spokojnosti zamestnanca 1x/rok)
opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo, pokyny (IP)

4) Onkologický ústav sv. Alžbety, Heydukova 10, Bratislava, IČO: 35 681 462

počet zamestnancov 874/672

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 70

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ neuskutočnil, zamestnávateľom prijaté preventívne opatrenia

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

B. Služby – hotely a reštaurácie

1) HOTEL SENEC a.s., Hattalova 12/a, 831 03 Bratislava, IČO: 35 735 953

počet zamestnancov 73/58

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 17

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ uskutočnil (práca v noci, práca zahŕňajúca vzťahy s klientmi, mobing), posúdenia sa zúčastnili zamestnanci, zástupcovia zamestnancov, BTS, prijaté preventívne opatrenia

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

2) ROJAX GASTRO spol. s r.o., Zelená 5, 811 01 Bratislava, IČO: 35 720 654

počet zamestnancov 12/8

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 7

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ neuskutočnil, neboli prijaté opatrenia zamestnávateľom

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

3) MAC-GASTRO spol. s r.o., Dulovo nám. 1, 821 08 Bratislava, IČO: 31 320 589

počet zamestnancov 49/36

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 27 (2 neúplné)

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ neuskutočnil

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

4) POLUSKA a.s., Halašova 2, 831 03 Bratislava, IČO: 35 815 515

počet zamestnancov 5/3

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 5

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ neuskutočnil, neboli prijaté opatrenia zamestnávateľom

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

C. Tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov)

1) C.S. CARGO Slovakia, Mliekarenká 10, 824 92 Bratislava, IČO: 35 892 404

počet zamestnancov 498/33

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 24 + 1 neúplný (chýba Meisterov a Valmeriho)

dotazník)

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ neuskutočnil, neboli prijaté opatrenia zamestnávateľom

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

2) Duvenbeck Slovensko, s.r.o., Opletalova 71, 841 07 Bratislava, IČO: 35 782 986

počet zamestnancov 110/7

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 16

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ uskutočnil (pracovná záťaž, časová tieseň, vyhrážky a násilie, práca zahŕňajúca vzťahy s klientmi, stres), posúdenia sa zúčastnili BTS, neboli prijaté opatrenia

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

3) KLACSKA, s.r.o., Kopčianska 65, 851 01 Bratislava, IČO: 31 384 111

počet zamestnancov 72/2

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 16

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ uskutočnil (pracovná záťaž, časová tieseň, vyhrážky a násilie, práca zahŕňajúca náročné vzťahy s klientmi, stres), posúdenia sa zúčastnili BTS, opatrenia neboli prijaté

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

4) CEDULA s.r.o., Šamorínska 10, 903 01 Senec, IČO: 35 881 437

počet zamestnancov 84/6

počet vyplnených dotazníkov zamestnancami: 20

počet vyplnených dotazníkov zamestnávateľom: 1

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ neuskutočnil, opatrenia prijaté zamestnávateľom: zavedenie kolektívneho rozhodovania o závažných problémoch na pracovisku

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

hodnotenie psychosociálnych rizík zamestnávateľ neuskutočnil, zamestnávateľom prijaté preventívne opatrenia

opatrenia RÚVZ a IP – poradenstvo

Vyplnené dotazníky a správy z previerok vo vyššie uvedených spoločnostiach boli dňa 20.09.2012 zaslané na ÚVZ SR.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2012 bolo prešetrených 5 podozrení na chorobu z DNJZ z r. 2011(2x SKT bilat; 1x SKT l. sin; 1x SKT l. utr., PHS l. utr. chron. Epicondylopathia radialis humeri l.utr. recid.; 1x epikondylitis rad. et uln. humeri bilat. viac vpravo) a 1 žiadosť o došetrenie choroby z vibrácií a DNJZ (SKT bilat., epikondylitída humeru vpr., impingement sy ramenných kĺbov obojstr.) z roku 2011.

Z prešetrených podozrení na chorobu z DNJZ z roku 2011 v 3 prípadoch bol súvis s výkonom práce potvrdený, resp. sa nedalo vylúčiť, v 2 prípadoch nebol potvrdený, v 1 prípade (došetrenie choroby z vibrácií a DNJZ) sa k súvisu ochorenia s výkonom práce nedalo jednoznačne vyjadriť:

1) 51-ročná montážna pracovníčka v Hella Innenleuchten – Systeme Bratislava, s.r.o., Tehelňa 8, 841 07 Bratislava 49. Prácu vykonávala 8 rokov na montážnej linke stropnej konzoly a vnútorného osvetlenia VW Touareg a Porsche Cayenne vo vnútenom tempe určenom

zamestnávateľom. Pri kompletizácii stropných konzol a osvetlenia manipulovala počas pracovnej zmeny s veľkým množstvom drobných súčiastok a vykonávala veľké množstvo rovnakých pohybov malými svalovými skupinami rúk a prstov. Počas pracovnej zmeny sa vyskytovali aj nepriaznivé polohy oboch rúk spojené so zvýšeným napätím svalov ruky- flexie, extenzie. Pri pracovnej činnosti používala nástroje s krátkymi rúčkami a tvrdými hranami – skrutkovač, štetec, pilník, pinzeta. V zimnom období sa mohli na pracovisku vyskytovať aj nepriaznivé mikroklimatické podmienky (chlad, priedan) počas expedície hotových výrobkov z montážnej haly otvorenou rolovacou bránou. Súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým ochorením u menovanej (SKT bilat.) nebolo možné vylúčiť.

2) 44-ročný grafik v spoločnosti PEREX, a.s., Trnavská cesta 39/A, BA 11 rokov vykonával zalamovanie strán novín, ktoré zahŕňa import textu, obrázku, fotografie v elektronickej forme do vzorovej strany (mustry) v PC, následne jeho úpravu podľa grafických zásad (zadanie správnej veľkosti titulku, citátu, textu pod fotografiou). Z hľadiska ergonomie neboli na pracovisku zistené nedostatky. Je pravák, pri pracovnej činnosti používa z 80 % pravú ruku, ktorou obsluhuje optickú myš. Ľavú ruku používa zriedka, len pri obsluhu znakov ctrl x, ctrl c, ctrl v, shift, alt, ktoré údajne od vykonanej operácie ľ. ruky v 12/2011 obsluhuje pomerne neštandardným spôsobom, pričom ľavá ruka zaujíma nepriaznivú polohu s vytáčaním dlane do strany. Počas mesiaca odpracuje priemerne 13 zmien v dĺžke 8,5 hod., počas týždňa 2–3, max. 4 zmeny. Vzhľadom na počet odpracovaných zmien počas týždňa je u zamestnanca zabezpečený dostatočný čas na zotavenie a vzhľadom na spôsob vykonávanej činnosti počas pracovnej zmeny je zabezpečený dostatočný čas i na mikrorelax počas pracovnej zmeny. Prácu na PC vykonáva počas zmeny max. 6 hod. čistého času. Práca nie je normovaná, intenzívnejšie vykonáva pracovnú činnosť na PC počas cca 2 hodín/ zmenu. Ide o práce staticko-dynamické s prevahou dynamickej zložky, vykonávané prevažne PHK, s malým vynakladaním svalovej sily. Pohyby ľavej ruky sú rýchle, ale ich početnosť je nízka. Vzhľadom k vyššie popísanému spôsobu práce nie je predpoklad, že k ochoreniu (SKT I. sin) došlo v priamej príčinnej súvislosti s výkonom práce.

3) 48-ročný tunelár pracoval v spoločnosti HOCHTIEF Construction Slovakia s.r.o., resp. predtým HOCHTIEF Solutions AG o.z. Slovensko, Bratislava. Cca 2 roky pracoval do 05.10.2010 v profesii tunelár pri razení tunelov v ČR a vo Švédsku v turnusovej práci v predĺžených 10-hodinových pracovných zmenách. Pri pracovnej činnosti bol vystavený chladu a vlhkosti. Pracoval s vibrujúcimi nástrojmi, údaje o vibráciách prenášaných na ruky zamestnávateľ nepredložil. Pri práci tunelára sa vyskytuje preťažovanie horných končatín nadmernými pohybmi so silovými prvkami a vyšším podielom statických prvkov. Tunelár denne vykonáva ručnú manipuláciu s bremenami aj za nepriaznivých podmienok. Posúdenie fyzickej záťaže celkovej, lokálnej a hodnotenie pracovných polôh z hľadiska fyziológie práce zamestnávateľ nepredložil. Pracovník pri pracovnej činnosti používal aj nástroje s dlhou pákou (pákové nožnice na oceľový drôt). Už pred zamestnaním v HOCHTIEF Construction Slovakia s.r.o. vykonával od roku 1986 profesiu baníka-rúbača a od roku 1999 profesiu tunelára v iných spoločnostiach. Prešetrením bolo zistené, že nie je možné vylúčiť súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým ochorením (SKT I. utr., PHS I. utr. chron. Epicondylopathia radialis humeri I. utr. recid) u menovaného.

4) 53 – ročná pracovníčka pracovala v spoločnosti EUREST, spol. s r.o., Bratislava 3 roky na dohodu v profesii pokladníčka a pomocná sila v kuchyni 6,0 – 21,25 hod./týždeň, od roku 2003 v trvalom pracovnom pomere v profesii pomocná sila v kuchyni a od roku 2008 ako predavačka/ pokladníčka až do 04/2011, kedy bola preradená na pozíciu pomocná sila v kuchyni v trvalom pracovnom pomere a súčasne uzavrela pracovný pomer na dohodu 10 hod./týždeň na

pozíciu predavač/pokladníčka. K 16.10.2011 ukončila pracovný pomer dohodou, od 18.10.2011 pracuje ako pomocná sila v kuchyni v STU BA. Počas vykonávania práce na dohodu pracovala súčasne v Agrosem, s.r.o., Bratislava ako upratovačka na dohodu cca 30 hod./týždeň, podľa zamestnávateľa túto činnosť vykonávala aj neskôr na dohodu, čo pracovníčka neguje. V spoločnosti EUREST, spol. s r.o. vykonávala prevažne dynamickú fyzickú prácu rôznymi veľkými i malými svalovými skupinami, pričom pracovná činnosť bola rôznorodá. Jednotlivé pracovné operácie netrvali viac ako 30 min., pracovné činnosti a pohyby sa striedali, počas zmeny sa mohli zamestnankyne vystriedať, pracovné tempo, režim práce a odpočinku si určovali podľa individuálnych potrieb a množstva práce. Krátkodobo mohlo dôjsť k zvýšenej záťaži rúk pri čistení/krájaní zeleniny, umývaní/ručnom prenášaní gastronádob, avšak dlhodobá zvýšená záťaž, dlhodobá krajná flexia, extenzia a dukcia, resp. preťažovanie v lakti pri výkone činnosti neboli zistené. Práca s bremenami bola nepravidelná, smerné hmotnostné hodnoty ani maximálna celozmenová hmotnosť bremien neboli prekročené. Hygienickým prieskumom pracoviska bolo zistené, že kritériá jednostrannosti a nadmernosti pri vzniku ochorenia (SKT bilat.) neboli splnené.

5) 54-ročná strojníčka plničky MIROPACK na Stredisku výroby kyslomliečnych výrobkov pracovala v spoločnosti RAJO a.s., Bratislava cca 5 rokov. Práca strojníčky je zaradená do 2. kategórie z hľadiska fyzickej záťaže. Vykonávala prevažne dynamickú fyzickú prácu veľkými i malými svalovými skupinami, pričom pracovná činnosť bola rôznorodá. V pozícii strojníčky nevykonávala dlhodobo práce vo vnútenom tempe, vo vynútenej pracovnej polohe HK, ani práce s nadmerným preťažovaním svalstva HK. Zamestnávateľ však nevyklúčil, že vykonávala prácu aj v pozícii mliekar – odoberač pri odoberaní výrobkov z pásu a ukladaní na paletu, ktorá bola na základe predloženého hodnotenia ručnej manipulácie s bremenami zaradená do 3. kategórie s rizikovým faktorom fyzická záťaž – bremená. Taktiež zamestnávateľ nevyklúčil vykonávanie prísunu komponentov rôznej hmotnosti cca 150-1000 kg ručne ťahaným a tlačným paletovacím vozíkom. Prešetrením bolo zistené, že nie je možné vylúčiť súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým ochorením (epikondylitis rad. et uln. humeri bilat. viac vpravo) u menovanej.

6) Došetrenie z roku 2011 - choroba z DNJZ a vibrácií SKT a impingement sy obojstranne, radiálna epikondylitída humeru vpravo. 37-ročný pracovník vykonával 11 rokov profesiu robotníka vo výrobe protektorovaných pneumatík v spoločnosti A.R.S. spol. s r.o., Medený Hámor 4, 974 01 Banská Bystrica, prevádzka Ivanská cesta 22/A, 821 04 Bratislava pričom podľa údajov zamestnávateľa 90 % pracovnej zmeny obsluhoval drásací stroj Euroline BANDAG. Pri obsluhu stroja a ani pri ostatných pracovných činnostiach sa podľa údajov zamestnávateľa aj zástupcu PZS nevyskytovali podmienene prijateľné, resp. neprijateľné polohy HK, zamestnanec nezdvíhal a neprenášal bremená väčších hmotností. Z hľadiska ručnej manipulácie s bremenami vykonával iba gúľanie pneumatík po zemi pri ich premiestňovaní. Pri uvedenej činnosti nedochádzalo k extrémnej flexii, resp. extenzii zápästí, nedochádzalo k tlaku na zápästia a nie je reálny predpoklad výskytu nadlimitného počtu pohybov drobných svalov rúk a predlaktí vo vzťahu k predpokladanej vynakladanej svalovej sile. Všetky operácie s pneumatikami boli vykonávané pomocou technických prostriedkov – pneumatické zdvíhaky, žeriav. Prenos významnejších vibrácií pri stanovenom spôsobe obsluhy drásacieho stroja sa nepredpokladá. Pri nedodržaní dĺžky používania ručnej brúsky REMA TIP-TOP model RT -1523 D - 20 min./zmenu, namerané hodnoty vibrácií prekračovali najvyššiu prípustnú hladinu zrýchlenia vibrácií. Z mimopracovnej činnosti bolo zistené, že pracovník bol aktívny ligový futbalista. Vzhľadom k tomu, že technologická linka bola v roku 2008 demontovaná, nie je v súčasnosti možné overiť všetky údaje, ktoré zamestnávateľ i pracovník uvádzajú a jednoznačne sa vyjadriť k uvedeným skutočnostiam. Pracovník v doplnení však v podstate nemal zásadné

námietky proti údajom, uvedeným v hygienickom prieskume pracoviska zo dňa 15.07.2011, PZS trvá na údajoch uvedených v hygienickom prieskume zo dňa 15.07.2011 a predložená štatistika výroby protektorov v prevádzke Bratislava za roky 2004-2008 podporuje údaje uvedené zamestnávateľom. K súvisu ochorenia s výkonom práce sa nedá jednoznačne vyjadriť.

Z 8 prešetrených podozrení na chorobu z DNJZ z roku 2012 v 5 prípadoch bol súvis s výkonom práce potvrdený, resp. sa nedal vylúčiť (3x SKT bilat., 1x SKT l. sin., 1x epicondylitis radialis humeri l.dx.), v 3 prípadoch nebol potvrdený (1x epicondylitis radialis humeri l.dx., 1x SKT l.sin., 1x PHS l.dx.). Ďalšie 2 prípady doposiaľ nie sú uzavreté (1x SKT bilat., 1x impingement sy vpravo):

7) 58-ročná pracovníčka VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s., Bratislava pracuje 20 rokov ako referent na personálnom oddelení. Vykonáva odbornú konzultačnú a administratívnu personalistickú prácu pre cca 7000 zamestnancov VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.. Zobrazovacie jednotky používa od roku 1992, do roku 1995 používala aj písací stroj. So zobrazovacou jednotkou pracuje priemerne 5 hod./zmenu, pri nárazových prácach 7,5 hod./zmenu, pričom vykonáva rutinné vkladanie číselných údajov podľa podkladov, rutinné písanie textov podľa podkladov, nahrávanie do systému a vyhľadávanie informácií. Je praváčka, pri pracovnej činnosti s klávesnicou používa obe ruky a všetkých 10 prstov, používanie myši je intenzívne. Ide o stereotypné práce so staticko-dynamickou záťažou rúk s prevahou dynamickej zložky- opakujúce sa rýchle pohyby zápästia a prstov pri zadávaní údajov na klávesnici s výrazným podielom statickej záťaže najmä pri zadávaní údajov na numerickej klávesnici. Práce sú vykonávané oboma rukami s malým vynakladaním svalovej sily. Pohyby rúk sú rýchle, ich početnosť je vysoká, poloha rúk nie je fyziologická najmä pri práci s myšou. Hygienickým prieskumom pracoviska bolo zistené, že pri výkone práce z hľadiska lokálnej záťaže dochádzalo k naplneniu kritérií dlhodobého, nadmerného (početnosť pohybov) a jednostranného zaťaženia (SKT bilat).

8) 39-ročný operátor lakovne pracuje cca 12 rokov v spoločnosti VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s., Hala H2 lakovňa, pričom vykonával rôzne činnosti. V rokoch 1998- 2004 cca 4-6 mesiacov opravoval poškodené miesta na karosériách vibračnými a rotačnými brúskami. Expozícia pracovníkov vibráciám v tom období nebola objektivizovaná, t.č. limity pri tejto činnosti nie sú prekračované. Cca 3-4 roky v tomto období pracoval vo vynútenom pracovnom tempe so vzduchovou pištoľou Gracco. Vykonával utesňovanie spojov karosérie pred lakovaním (boky, zvnútra, motorový priestor) a cca 1,5 roka pracoval vo vynútenom pracovnom tempe na pracovisku Decor, kde vykonával ručné lepenie ozdobných líšt a znakov. V roku 2005 bol PN po laminectomii L5 a extirpácii disku L5/S1. V rokoch 2006-2009 vykonával prácu bez fyzického zaťažovania, nenáročnú na jemnú motoriku rúk. Táto činnosť bola v roku 2009 ukončená a pracovník bol v roku 2010 preradený na pracovisko štuľovania, kde pracoval vo vynútenom pracovnom tempe a vykonával repetitívne činnosti so zvýšeným svalovým napätím malých svalových skupín a nepriaznivými polohami oboch rúk. Pri práci používal klipovák, vzduchovú pištoľ a skrutkovačku a využíval silu oboch rúk. Prešetrením bolo zistené, že nie je možné vylúčiť súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým ochorením u menovaného (SKT bilat.). V rokoch 2010-2012 pracoval vo vynútenom pracovnom tempe a vykonával činnosť s DNJZ malých svalových skupín HK.

9) 50-ročný montážny pracovník pracoval 2 roky v spoločnosti VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s., Hala H3 Montáž, pričom 75 % z činnosti tvorilo momentovanie ťažného zariadenia a deformačného člena pomocou zariadenia tzv. kombajnu. Pracoval vo vynútenom pracovnom tempe, vykonával prácu bez fyzického zaťažovania, nenáročnú na jemnú motoriku rúk. Nevykonával činnosť s DNJZ malých svalových skupín rúk. (SKT l.sin.)

10) 45-ročný pracovník montáže sedačiek pracoval cca 10 rokov v spoločnosti JOHNSON CONTROLS INTERNATIONAL spol. s r.o., pričom vykonával montáž sedákov osobných automobilov VW Polo, VW Touareg, Porche Cayenne. Ide o prácu náročnú na jemnú motoriku rúk a súčasne o prácu so zvýšeným svalovým napätím malých svalových skupín oboch rúk a nepriaznivými polohami rúk. Pracoval vo vynútenom pracovnom tempe a vykonával repetitívne činnosti s DNJZ malých svalových skupín oboch rúk. Pri práci používal elektrický a ručný skrutkovač, pneumatickú uťahovačku, nastreľovaciu pneumatickú pištoľ, nitovaciu pištoľ, natáhovaciu mechanickú pištoľ na pásku, klipovacie kliešte, plastové kladivo, ihlu. Vzhľadom k vyššie popísanému spôsobu práce nie je možné vylúčiť, že k ochoreniu (SKT I. sin.) došlo v priamej príčinnej súvislosti s výkonom práce. Ako vyučený mäsiar, podľa údajov spolupracovníkov, v zimnom období vykonával pravidelne zabíjačky, pri ktorých používal nástroje s tvrdými hranami a bol vystavený chladu.

11) 53-ročná operátorka výroby pracovala cca 5,5 roka v spoločnosti Tramico Slovakia, s.r.o., resp. od 01.07.2012 Metzeler Slovakia s.r.o., ktorá je právnym nástupcom spoločnosti Tramico Slovakia, s.r.o. ako operátorka výroby. 97,5% pracovnej činnosti v spoločnosti tvorila činnosť striekanie a lepenie, ktorá pozostávala z vlastného striekania (max. do 50 % z pracovnej zmeny) komponentov z PUR peny a textilných doplnkov v polouzavretom lokálne odsávanom striekacom boxe striekacou pištoľou Walter Pilot hmotnosti 600 g zavesenou na lanku cez kladku, zo vzdialenosti cca 1 m pod uhlom 25 -35° a práce vo vynútenom tempe – lepení PUR peny a textílií prikladaním a jemným pritláčaním na dopravníkovom páse. Pri stanovenom spôsobe striekania sa nevyskytujú neprijateľné a podmienené prijateľné polohy horných končatín. Pri prieskume pracoviska bol zistený nevyhovujúci spôsob striekania z výšky so zdvihnutými rukami v úrovni pleca a nad plece viacerými pracovníčkami, prešetrovaná pracovníčka takýmto spôsobom podľa vlastného vyjadrenia nestriekala. Prieskumom pracoviska nebolo preukázané splnenie podmienok jednostrannosti a nadmernosti pri vykonávaní profesie operátor výroby v spoločnosti Tramico Slovakia, s.r.o., resp. Metzeler Slovakia s.r.o. (PHS I. dx.).

12) 49-ročná montážna pracovníčka v Hale H3 Montáž SÚV vykonávala v spoločnosti VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. cca 5,5 roka repetitívne činnosti vo vnútenom pracovnom tempe. Dva roky vykonávala uťahovanie kokpitovej platne v motorovom priestore pomocou EC uťahovačky. Od r. 2010 pracovala na pracovisku ECOS, pričom vykonávala klipovanie drobnými klipmi pomocou silikónového kladiva, uťahovanie skrutiek pomocou AKU uťahovačky a za/odpojenie vozidla na externý zdroj napätia. Pri tejto činnosti používala štartovacie – prepojovacie kliešte (sada 2 klieští na pripojenie kladného a záporného pólu). Zapojenie 1 klieští trvá 0,0276 min., počet zapojení/odpojení externého zdroja napätia počas zmeny je cca 205. Manipulácia s kliešťami je veľmi obtiažna, vyžaduje si zvýšené svalové napätie svalov ruky, pričom dochádza k mechanickému tlaku rukovätí na dlaň. Pracovníčka je praváčka, pri stláčaní klieští si vypomáhala aj ľavou rukou. Pracovníčka pracovala od roku 2010 v podmienkach, v ktorých môže vzniknúť choroba z DNJZ – SKT bilat.

13) 52-ročný lakovač a natierač pracuje cca 14 rokov v spoločnosti VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. Od 02.02.1998 do 31.10.1999 na pracovisku Logistika, materiálové hospodárstvo ako výrobný pracovník - skladník, vodič vysokozdvížneho vozíka. Po preradení na základe LPP od 01.11.1999 vykonával v Hale H2 Lakovňa 1. a 2. manuálne štuľovanie. Na pracovisku štuľovanie pracoval vo vynútenom pracovnom tempe a vykonával repetitívne činnosti so zvýšeným svalovým napätím malých svalových skupín a nepriaznivými polohami oboch rúk. Pri práci používal klipovák, vzduchovú pištoľ a uťahovačku a využíval silu oboch rúk. Prešetrením bolo zistené, že nie je možné vylúčiť súvis medzi výkonom povolania a vzniknutým

ochorením (radiálna epikondylitída humeru l.dx.) u menovaného. Pracoval 12 rokov vo vynútenom pracovnom tempe a vykonával činnosť s DNJZ malých svalových skupín HK.

14) 34-ročný montážny pracovník pracoval 2 roky v spoločnosti VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. v hale H3 Montáž SÚV na pracovisku KB2- káblovanie od 20.09.2010. Od 01.02.2012 bol PN, t.j spolu odrobil vo VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. cca 15 mesiacov. Pracoval vo vnútenom pracovnom tempe v stoji, vykonával viaceré operácie na vozidlách zn. Audi Q7, Touareg a Porsche Cayenne NSF, za nepretržitého pohybu montážnej plošiny s drevenou podlahou v úrovni podlahy. Vzhľadom k dĺžke čistého času výkonu práce v takte mal dostatok času na relax. Pri pracovnej činnosti používal AKU a EC uťahovačky a hydraulický nakladací manipulátor diaľkovo ovládaný pomocou tlačítok, ktorého smer presunu manuálne usmerňoval. Nevykonával prácu s preťažovaním svalstva predlaktia. V rokoch 2002 – 2009 pracoval v spoločnosti DELPHY Slovensko s.r.o. Senica, montáž káblových zväzkov, ako skokan. V roku 2009 bol PN 58 pracovných dní a následne rozviazal pracovný pomer dohodou. Nepracoval vo VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. za podmienok, v ktorých môže vzniknúť choroba z DNJZ - epicondylitis radialis humeri l.dx..

Vypracovať a predložiť posúdenie lokálnej fyzickej záťaže zamestnancov, zabezpečiť vyhovujúce mikroklimatické pomery bolo uložené Hella Innenleuchten – Systeme Bratislava, s.r.o.. V tejto spoločnosti bola priznaná choroba z DNJZ aj v roku 2011. Rizikové práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž, bremená boli z hľadiska fyzickej záťaže aktualizované v spoločnosti RAJO, a.s., Studená 35, BA na pracoviskách výroby čerstvých mliek a kyslomliečnych nápojov, výroby sprejovej šľahačky a smotany do kávy a v prevádzke trvanlivých mliek a smotany so zaradením práce odoberačov výrobkov do 3. kategórie. Spoločnosti JOHNSON CONTROLS INTERNATIONAL spol. s r.o. bolo uložené kvalitatívne a kvantitatívne zisťovať zdraviu škodlivé faktory pracovného prostredia a objektivizovať expozíciu zamestnancov vibráciám a fyzickej záťaži.

KPLaT bola priznaná choroba z DNJZ montážnej pracovníčke Hella Innenleuchten – Systeme Bratislava, s.r.o., Tehelňa 8, 841 07 Bratislava (700); strojníčke plničky MIROPACK RAJO, a.s., Studená 35, BA administratívnej pracovníčke VW SLOVAKIA, a.s. (500); operátorovi lakovne VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s., Hala H2 lakovňa, ktorý vykonával štuľovanie (500).

Prešetrovaním bolo zistené, že aj v spoločnostiach, ktoré majú zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu, nie je vypracované posúdenie rizika pri ručnej manipulácii s bremenami, nie je posúdená fyzická pracovná záťaž a nie je objektivizovaná expozícia zamestnancov vibráciám. Vzhľadom k odstupe času sa často stáva, že strojnotechnologické zariadenia, spôsob vykonávania pracovnej činnosti a často ani samotné pracoviská pri prešetrovaní novej choroby z povolania už neexistujú. V prípade, že sa na prešetrení nezúčastní ani dotknutá osoba, ktorá je vždy pozvaná na prešetrenie, je možné vychádzať len z ústneho podania zástupcov zamestnávateľa

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

V rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) boli aj v roku 2012 sledované pracovné podmienky a režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami a na plnenie povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľov z NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. ŠZD bol orientovaný na pracoviská, na ktorých zamestnanci pracujú so

zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny (viac ako 4 hodiny denne), pričom bolo vykonaných 37 previerok u poskytovateľov právnych, bankových, poštových, poisťovacích služieb, služieb v oblasti vedenia a správy informačných systémov, ekonomického a marketingového poradenstva, sprostredkovateľskej, redakčnej a vydavateľskej činnosti, reklamnej a propagačnej činnosti, u prevádzkovateľov telekomunikačných sietí, pri správe nehnuteľností, majetku, podielových a dôchodkových fondov, správcov PC sietí, poskytovateľov software, prenajímateľov, v štátnej správe, vo veľko a malobchode, pri uskutočňovaní vzdelávania. Celkove bolo skontrolovaných 2559 pracovníkov rôznych profesií (projektant, účtovný, ekonomický, finančný, daňový, bankový a marketingový poradca, manager, analytik, metodik, logista, účtovník, administratívny pracovník, účtovník, odborný a personálny referent, obchodný zástupca, bankový pracovník, IT pracovník, operátor, programátor, ekonóm, vedecko-výskumný pracovník, informatik). V organizáciách bolo vyplnených 146 dotazníkov informovanosti pre prácu so zobrazovacou jednotkou. Na odstránenie zistených nedostatkov bolo vydaných 11 rozhodnutí, ktorými sa nariadilo vykonať opatrenia zamerané najmä na objektivizáciu umelého osvetlenia na pracovisku, ergonomické úpravy pracovísk a vybavenie pracovného miesta ergonomickými pracovnými pomôckami (oddelenie obrazovky od klávesnice, poskytnutie prídavnej klávesnice k notebookom, výškovo nastaviteľné sedadlá s nastaviteľnými opierkami chrbta (výška, sklon) a opierkami na ruky, podložky pod chodidlá), preukázanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu so ZJ vyšetrením očí a zraku, zabezpečenie zaškolenia a informovanosti zamestnancov vrátane zamestnancov, ktorých dočasne prenajíma na výkon činnosti v spoločnosti iná spoločnosť. Plnenie opatrení, uložených rozhodnutím RUVZ BA, preukázalo 17 organizácií. K sankčným opatreniam nebolo pristúpené. Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci boli spoločné dozorné aktivity RUVZ Bratislava a IP Bratislava v roku 2012 zamerané na prevenciu rizík v organizáciách TOWER AUTOMOTIVE, a.s., Továrenská 13, 901 01 Malacky, IČO: 31 106 880 a Komandor Slovensko a.s., Elektrárnská 1, 831 04 Bratislava, IČO: 35 813 415. Štátny zdravotný dozor RUVZ Bratislava bol vykonaný podľa platnej legislatívy na ochranu verejného zdravia. V spoločnosti TOWER AUTOMOTIVE, a.s., Továrenská 13, Malacky s predmetom činnosti strojárnská výroba komponentov pre stavebné, poľnohospodárske a iné stroje a automobilový priemysel boli priestory uvedené do prevádzky v roku 2002. Ide o nepretržitú prevádzku s počtom zamestnancov 650/63 s pracovnými priestormi zvarovne, lisovne, nástrojárne, administratívno-prevádzkovými a skladovými priestormi. Štátnym zdravotným dozorom RUVZ Bratislava bola zistená zmena technologického vybavenia v lisovni a výstavba novej zvarovne, pričom nebola vykonaná objektivizácia pracovného prostredia. Z toho dôvodu boli priestory lisovne a zvarovne uvedené v máji 2012 do skúšobnej prevádzky do 31.12.2012, počas ktorej bolo spoločnosti uložené vypracovať a predložiť na schválenie prevádzkový poriadok pre prácu s expozíciou hluku a chemickým faktorom. Spoločnosť zabezpečila na základe štátneho zdravotného dozoru pracovnú zdravotnú službu pre zamestnancov. Predmetom činnosti spoločnosti KOMANDOR Slovensko a.s., Elektrárnská 1, 831 04 Bratislava s počtom zamestnancov 49/13 je výroba a montáž nábytku. Vo výrobnej časti boli vykonané technické opatrenia - výmena jednotlivých strojnotechnologických zariadení za účelom zníženia hladiny hluku v pracovnom prostredí. Na základe vykonanej objektivizácie hluku bol vypracovaný a RUVZ Bratislava schválený prevádzkový poriadok a práce na pracoviskách drevovýroby s rizikovým faktorom hluk boli preradené z kat. 3 do kat. 2. Spoločnosť t.č. nemá zabezpečenú PZS. RUVZ Bratislava a IP Bratislava prijali návrh k spolupráci, a to oznamovať si navzájom zistenia závažných porušení pri svojej dozornej činnosti, ktoré sa týkajú kompetencií druhej strany.

Porušenie povinnosti zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu, predložiť návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác a zabezpečiť pre svojich zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti lekárom pracovnej zdravotnej služby bolo riešené s účastníkmi konania RELAD spol. s r.o., Veľký Meder a Mgr. Štefan Vrábek, Nová Ľubovňa, ktorí zabezpečujú zamestnancov na dodávku pracovných výkonov na pracoviskách s rizikovými prácami. Tieto skutočnosti boli oznámené aj IP Bratislava.

V roku 2012 vydalo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v spolupráci so Štátnym inštitútom odborného vzdelávania a Štátnym pedagogickým ústavom metodický materiál k niektorým právnym a technickým aspektom realizácie školských chemických pokusov „Bezpečnosť pri práci s chemickými faktormi na základných a stredných školách“, ktorý pozostáva zo základných pojmov, legislatívneho rámca, štruktúry prevádzkového poriadku, praktickej časti dokumentu, najčastejšie používaných chemikálií, motivačných laboratórnych prác, kontrolných otázok a odpovedí. Materiál, ktorého spoluautorkami boli odborné pracovníčky odb. HDM a PPL RÚVZ BA, bol poskytnutý školám a odborom HDM a PPL RÚVZ v SR.

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii: SHERLOCK, s.r.o., Ľubovnianska 7, 851 07 Bratislava, IČO: 31 341 578, pracovisko Továrenská 15, Malacky.

V roku 2012 RÚVZ Bratislava hlavné mesto v rámci plnenia úloh vyplývajúcich z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR a zahraničných programov a projektov pokračoval v riešení úlohy „Zdravé pracoviská“ v spoločnosti SHERLOCK, s.r.o. Výrobný závod SHERLOCK bol uvedený do prevádzky rozhodnutím RÚVZ BA zo dňa 27. 11. 2009. Nachádza sa na Továrenskej ul. č. 15 v Malackách vo vlastných účelových priestoroch trojpodlažnej administratívno-prevádzkovej budovy a prízemnej výrobnéj haly s podlahovou plochou 6215 m². V závode Malacky pracuje 101 zamestnancov, z toho 12 výrobných pracovníkov. Výrobná hala pozostáva z dielne tvarovania kovov, dielne kovovýroby a povrchovej úpravy, vývojevej dielne, lakovne so sušiarňou, skladu vstupného materiálu a skladu hotových výrobkov a materiálu. Pracovná činnosť výrobných zamestnancov súvisí s vývojom, výrobou, predajom, montážou, údržbou mechanických zámkov, bezpečnostných dverí a trezorov. Prevádzka je jednozmenná s výnimkou pracoviska tvarovania kovov, kde sa pracuje na tri pracovné zmeny. Na základe hodnotenia zdravotných rizík a kategorizácie prác, boli práce s expozíciou chemickým faktorom a hluku zaradené do druhej kategórie a práce súvisiace s expozíciou hluku na pracovisku výroba dverí, časť zväračských boxov a stolárska časť zaradené rozhodnutím č. RÚVZ BA zo dňa 27.11.2009 do tretej kategórie. Zdrojmi hluku na predmetných pracoviskách sú karbobrúsky, zváranie, manipulácia s materiálom ako i ručné brúsky. Pracovnú činnosť vykonáva 12 zamestnancov (muži) v jednozmennej prevádzke, všetci absolvovali vstupnú preventívnu lekársku prehliadku vo vzťahu k práci.

V roku 2011 sa v rámci preventívnej výjazdovej činnosti Poradne zdravia a ako súčasť projektu „Zdravé pracoviská“ realizovalo skreeningové vyšetrenie pracovníkov. Vyšetrenie bolo zamerané na prevenciu tzv. voľnoradikálových ochorení (KVCH, DM, onkologické), ktorých prevalencia má v našej populácii stúpajúci trend a kardiovaskulárne ochorenia sú napriek mnohým osvetovým a zdravotno – preventívnym projektom na poprednom mieste v chorobnosti a úmrtnosti našej populácie. Vyšetrenie bolo komplexné, sledovali sa základné somatometrické ukazovatele (výška, hmotnosť), z ktorých sa vypočítal BMI-index telesnej hmotnosti a v rámci klinického vyšetrenia sa zmeral krvný tlak, stanovila sa hladina celkového cholesterolu, frakcie HDL, LDL, rizikový index (cholesterol celk.: HDL), hladina triacylglycerolov a hladina glykémie. Vyšetrenie bolo doplnené o analýzu spôsobu výživy

a životosprávy. Dotazníkovou formou sa zmapoval výživový režim a frekvencia konzumácie vybraných potravinových komodít, ktoré sú nositeľmi jednak rizikových nutričných faktorov, ale aj potravinových komodít, ktoré sú nositeľmi ochranných nutričných faktorov. Súbor tvorilo 17 mužov a 8 žien. Športovej alebo inej fyzickej aktivite (záhradka, turistika) sa pravidelne venuje 56% vyšetrených, 36% len nepravidelne a 8% nešportuje vôbec. Fajčí 12% vyšetrených. Pozitívnu rodinnú anamnézu (ischemická choroba, infarkt myokardu, náhla cievna mozgová príhoda, cukrovka, rakovina GIT u najbližších rodinných príslušníkov) uvádzalo 36% vyšetrených a 16% malo pozitívnu osobnú anamnézu, prevažne sa liečia na hypertenziu a hypercholesterolémiu. Charakteristickým javom pre našu populáciu je neadekvátny, nepravidelný režim prijímania stravy. V súbore vyšetrených sa takto stravovalo 32%, väčšina – 68% jedáva pravidelne. V spotrebe mäsa 56% preferuje hydinu, 20% bravčové, hovädzie je konzumované minimálne, 2 probandi sa stravovali alternatívne – vegetariánsky. Spotreba rýb je stále deficitná, 80% vyšetrených jedáva ryby len 1-2x mesačne, Naopak spotreba mäsových výrobkov a údenín bola vysoká, až 76% ich konzumuje viac ako 4x/týždenne. Negatívne treba hodnotiť nízku konzumáciu ovocia a hlavne zeleniny. Ak majú tieto komodity plniť svoju ochrannú úlohu v prevencii voľnoradikálových ochorení, mali by sa konzumovať v množstve 400-500g denne. Dennú, avšak kvantitatívne nie dostatočnú konzumáciu ovocia uvádzalo len 48% a zeleniny dokonca len 28% probandov. Ostatní ich jedávajú len nepravidelne, príležitostne. Deficitná bola tiež spotreba strukovín. Prevalencia nadhmotnosti a obezity z hodnôt BMI, podľa všeobecne platných kritérií, bola vysoká v súlade s celoslovenskými údajmi - 48%. Zvýšené hodnoty krvného tlaku sa zistili u 24% Na hypertenziu sa lieči 12% vyšetrených. Zvýšenú hladinu cholesterolu malo 48% a zvýšené hodnoty triacylglycerolov malo 20% vyšetrených. Deficitnú hladinu frakcie HDL cholesterolu malo 12% vyšetrených. Pri hodnotení pomocou Framinghamského bodového skóre, ktoré komplexne zohľadňuje viaceré ovplyvniteľné (fajčenie, hmotnosť, výživa, životospráva, fyzická aktivita, krvný tlak, lipidové spektrum..) aj neovplyvniteľné (vek, pohlavie, genetická dispozícia, rodinná a osobná anamnéza..) rizikové faktory, malo zvýšené riziko 12% probandov. Zistený spôsob výživy a životosprávy zamestnancov SHERLOCK, s.r.o. sa nelíšil od celoslovenských ukazovateľov. Rovnako tiež zistený spôsob výživy je v súčasnosti charakteristický pre celú populáciu a predstavuje určité rizikové trendy. Z tohoto dôvodu boli všetci individuálne poučení o možných rizikách a cielene nutrične usmernení.

Spoločnosť v rokoch 2011 a 2012 zrealizovala zmeny v pracovnom prostredí výrobného závodu oproti pôvodnému stavu, a to: bolo inštalované poloautomatické strojové zariadenie na brúsenie a frézovanie polodrážky KINETIK, čím sa dosiahlo zníženie podielu ručnej práce v dielni kovovýroby v časti povrchovej úpravy dverí; pôvodná manipulácia s komponentmi-kovovými časťami bezpečnostných dverí pomocou ručných paletovacích vozíkov bola nahradená 4 hydraulickými manipulátormi; hlučná časť výroby bola premiestnená do novovybudovaného vstavku; uskutočnili sa stavebné úpravy pracovísk súvisiace s inštaláciou nového strojnotechnologického zariadenia s cieľom znížiť záťaž pracovníkov hlukom; zrealizovali sa dispozičné zmeny (presun striekacích boxov) na pracovisku lakovne a používané farby boli nahradené ekologickými farbami.

Cieľom aktivít RÚVZ Bratislava v roku 2012 bola najmä objektivizácia pracovných podmienok po opatreniach zrealizovaných na pracoviskách výrobnéj haly za účelom zníženia miery expozície zamestnancov a miery zdravotných rizík z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce. Prevádzka povrchovej úpravy dverí – Centrum 1-7 sa nachádza v jednopodlažnej montovanej hale o rozmeroch cca 78 x 25 x 8 m. Podlaha je z liateho betónu. Na pracoviskách v Centrách 1 – 7 pracuje 20 pracovníkov v profesii výrobný robotník. Centrá,

okrem Centra 5 a 6, ktoré sú umiestnené vo vstavku, nie sú stavebne oddelené, práce sa na jednotlivých pracoviskách vykonávajú priebežne. V r. 2012 RÚVZ BA vykonal meranie hluku na pracovisku povrchovej úpravy dverí na meraných miestach: Centrum 1 – montáž vlisu, ručná pásová brúska MAKITA, ručná pásová brúska BOSCH; Centrum 2 – lepenie povrchovej úpravy dverí, hluk z vedľajších pracovísk; Centrum 3 – frézovanie polodrážok na dverách, stroj KINETIK; Centrum 4 – brúsenie polodrážok na dverách, ručná pásová brúska BOSCH; Centrum 4 – gitovanie a brúsenie polodrážok na dverách, ručná pásová brúska BOSCH; Centrum 5 – čistenie povrchu dverí, vysávač Kärcher; Centrum 6 – výstupná kontrola, vzduchotechnika; Centrum 7 – brúsenie celého povrchu zárubní, vibračná plochá brúska BOSCH. Charakter hluku je premenný, bez tónovej zložky. Dolná, horná a limitná akčná hodnota L_{CPk} nebola prekročená v čase merania na žiadnom meranom pracovnom mieste pre žiadnu pracovnú profesiu. Dolná akčná hodnota expozície $L_{AEX,8h,a}$ bola prekročená pre profesiu výrobného robotníka v Centre 1 (89,2 dB), 2 (80,7 dB), 3 (82,8 dB), 4 (86,7 dB) a 7 (84,3 dB). Horná akčná hodnota expozície $L_{AEX,8h,a}$ bola prekročená pre profesiu výrobného robotníka v Centre 1 (89,2 dB) a 4 (86,7 dB). Práce výrobného robotníka v Centre 1 a 4 s expozíciou hluku sú zaradené do kategórie 3. Limitná akčná hodnota expozície $L_{AEX,8h,a}$ bola prekročená pre profesiu výrobného robotníka v Centre 1, bez započítaní účinkov chráničov sluchu. Pracovníci majú k dispozícii zátkové chrániče sluchu 3M E-A-R Classic, EN 352-2, SNR=28, H=30, M=24, ktoré používali pri najhlučnejších technologických operáciách. Výpočtom získaná redukovaná normalizovaná hladina expozície hluku $L'_{AEX,8h,a}$ u pracovníka v Centre 1 pri práci s pásovou brúskou = 51,6 dB. Pri započítaní účinkov chráničov sluchu, ktoré pracovníci používajú, limitná hodnota expozície $L_{AEX,8h,L}$ nebola prekročená pre pracovníkov v Centre 1. Protokolom o meraní umelého osvetlenia na pracovisku povrchovej úpravy dverí bolo preukázané dosiahnutie požadovanej hodnoty osvetlenosti \tilde{E}_m v meranom priestore včítane miesta zrakovej úlohy a jej okolia, v zornom poli stojacej osoby nebolo pozorované oslnenie zo svietidiel, rovnomernosť celkového osvetlenia r bola dosiahnutá. Protokolom o meraní koncentrácií pevného aerosólu a acetónu na pracovisku povrchovej úpravy dverí bolo preukázaný súlad s $NPEL_c$ pre inertný prach ($C_m = 0,74 \text{ mg}\cdot\text{m}^{-3}$) a súlad s $NPEL$ pre acetón ($C_m = 119,40 \text{ mg}\cdot\text{m}^{-3}$).

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

V roku 2012 RÚVZ Bratislava úlohu neriešil.

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTKOK

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa od 1.6.2007 uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH). Na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“ sa úrad zapojil do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO. Projekt na presadzovanie nariadenia sa zameriava na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v zmesiach, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov.

V oblasti chemických faktorov bolo vydaných 264 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky a 13 rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky (CLEAN s.r.o., Čistiareň, práčovňa, žehliareň, Dunajská Lužná; Faurecia Slovakia s.r.o., výroba plastových prvkov pre automobily, Opletalova 73, BA; Volvo Truck Slovak, s.r.o., Diaľničná cesta 9, Senec; TOWER AUTOMOTIVE a.s., Zvarovňa, Továrenská 13, Malacky; ecorec Slovensko s.r.o., Phoenix –modernizácia výrobného procesu, areál ecorec Slovensko Glejovka 15, Pezinok; FINAL – CD Bratislava, spol. s r.o. Predajno-servisné centrum motorových vozidiel, Ivanská cesta 30, BA; SEHRING BRATISLAVA, s.r.o., Ťažba a úprava štrkopieskov, parc. č. 5798/9, Vinohradnícka 15, Podunajské Biskupice; Lukáš Koník- STEELDESIGN, kovovýroba, Šúrska 136, Modra; FiZZ-MI, s.r.o. výroba tabakových výrobkov na Malobielskej 2 vo Veľkom Bieli; UNIVOLT-REMAT s.r.o., zámočníctvo, kovoobrábanie, výroba tovarov z plastov, Šenkvickej cesta 16, Pezinok; IDEAL ČESKÁ s.r.o., o.z. Čistiareň odevov 5 a SEC, Metodova 6, BA; Miroslav Polakovič-MARTINA-DOPRAVA, SERVIS, ŠKOLA, Autoservis v areáli Holcim (Slovensko),a.s. Rohožník; KDC Kúgele Distribution Center k.s., Etiketovanie, úprava a balenie podlahových lišt, Kopčianska 14, BA), 11 rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, 177 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. Prevádzkový poriadok, ktorého súčasťou bolo posúdenie rizika pre práce s expozíciou chemickým faktorom, karcinogénnym a mutagénnym faktorom a azbestu bol schválený v 482 prípadoch. Kontrolné listy (dotazníky informovanosti zamestnancov) boli pri výkone štátneho zdravotného dozoru použité v 107 prípadoch pri chemických faktoroch a 61 prípadoch pri karcinogénnych a mutagénnych faktoroch.

V nadväznosti na uplatňovanie zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh, Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení a nariadenia (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry sa pri posudzovaní prevádzkových poriadkov vyžadovala klasifikácia chemických látok aj podľa nového globálneho harmonizovaného systému klasifikácie a označovania chemikálií v EÚ (GHS). V roku 2012 bolo riešené dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov v predajniach elektronických cigariet. Prevádzkovatelia nemali k dispozícii karty bezpečnostných údajov k náplňiam do elektronických cigariet, resp. bola náplň v predložených KBÚ klasifikovaná a označená aj na etikete ako veľmi toxická, alebo toxická. Konania boli prerušené a účastníkom konania bolo uložené predložiť kartu bezpečnostných údajov, vypracovanú v súlade s platnou legislatívou.

K žiadosti o vydanie stanoviska k udeleniu certifikátu "Bezpečný podnik" bolo vydané negatívne stanovisko pre Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o., Gaštanová Alej 7, Bernolákovo, nakoľko nebol predložený na schválenie prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým faktorom pri práci v demontážnej a montážnej hale, vypracovaný v súlade s NV SR č. 355/2006 Z.z v znení NV SR č. 471/2011 Z.z. a Nariadením Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1272/2008 Z.z. s uplatnením GHS klasifikácie a označovania chemikálií v EÚ a nebol vypracovaný a predložený posudok o riziku pri ručnej manipulácii s bremenami v súlade s NV SR č. 281/2006 Z.z. Po predložení požadovaných materiálov a ich schválení bolo vydané súhlasné stanovisko RÚVZ BA.

Na základe hygienických nedostatkov, zistených štátnym zdravotným dozorom v školách pri riešení chemických olympiád, bol spracovaný a vydaný metodický materiál k niektorým právnym a technickým aspektom realizácie školských chemických pokusov „Bezpečnosť pri práci s chemickými faktormi na základných a stredných školách“, ktorého spoluautorkami boli odborné pracovníčky odb. HDM a PPL RÚVZ BA.

Výkon koordinovanej kontroly orgánov štátnej správy podľa zák. NR SR č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií prebiehal v roku 2012 podľa zaslaného harmonogramu v spoločnostiach: Slovnaft Petrochemicals, s.r.o., Etylénová jednotka, Vlčie hrdlo 4846, BA (B); SLOVNAFT, a.s., Hydrogenačná rafinácia reformingu 4 (HRR4), Vlčie hrdlo 1, BA (B); LAMPOGAS.sk s.r.o., prevádzka stáčacie miesto propan-butánu, areál Asset real,a.s., Prievozská 32, BA (A)- prvá; VOLKSWAGEN SLOVAKIA,a.s., J, Jonáša 1, BA, Lakovňa hala H2 a Centrálny sklad pomocných materiálov a chemikálií L1 (A). Previerky boli zamerané na dodržiavanie zák. NR SR č. 261/2002 Z.z., zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, platných nariadení vlády SR a zák. NR SR č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh. Záznamy z previerok boli zaslané Slovenskej inšpekcii životného prostredia, Inšpektorátu životného prostredia Bratislava, odbor inšpekcie ochrany vôd a ÚVZ SR. U opakovaných kontrol štátnym zdravotným dozorom nebolo zistené porušenie platných právnych predpisov. V spoločnosti LAMPOGAS.sk s.r.o., prevádzka stáčacie miesto propan-butánu, areál Asset real,a.s., Prievozská 32, BA (A) nebolo zistené porušenie zák. NR SR č. 355/2007 Z.z., zák. č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh, NV SR č. 355/2006 Z.z. v znení NV SR č. 471/2011 Z.z. Podľa oznámenia o zaradení podniku z r. 2011, výsledná odhadovaná pravdepodobnosť výskytu závažných priemyselných havárií je vyššia ako spoločenská prijateľnosť hodnotených rizík. Bolo zistené porušenie zák. NR SR č. 261/2002 Z.z.: spoločnosť nedisponuje platným rozhodnutím Obv. úradu ŽP na zabezpečenie plnenia úloh záchranej služby, prevádzka nemá vybudované stabilné hasiace zariadenie pre stáčanie CNG zo ŽC do AC, vrátane bezpečnej manipulácie s AC na stáčacom mieste. Uvedené nedostatky sú opísané v protokole zo dňa 18.09.2012. Porušenie zákona č.124/2006 Z.z. bolo zistené IP Bratislava, zákona č. 314/2001 Z.z. Hasičským a záchranným útvarom hl. m. SR Bratislavy. SIŽP IŽP Bratislava, odbor inšpekcie ochrany vôd, vysunuté pracovisko Mariánska dolina 7, Nitra na základe výsledkov kontroly uložil kontrolovanému subjektu prijať konkrétne opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, predložiť SIŽP, IŽP Bratislava do 15.01.2013 správu o splnení opatrení na odstránenie nedostatkov a uplatniť právnu zodpovednosť voči zodpovedným zamestnancom.

Zamestnanci odboru preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ Bratislava sa vyjadrovali pre SIŽP, IŽP BA k integrovanému povoleniu stavby Solidifikačná linka v areáli skládky odpadov Zohor, A.S.A. SLOVENSKO, spol. s r.o. a 47 x k zmene integrovaného povolenia. Nakladanie s nebezpečným odpadom bolo posúdené v 96 prevádzkach a 177 x pri schvaľovaní odstraňovania materiálov s obsahom azbestu.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Riešenie prebieha od roku 1999, v úlohe sa naďalej bude pokračovať.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava - odbor hygieny výživy sa každoročne zapája do riešenia úlohy "Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie" v rámci vládou prijatého „Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR dňa 17. 12. 2008.

V roku 2012 boli cieľovou skupinou ľahko pracujúci muži a ženy v produktívnom veku (v zmysle Odporúčaných výživových dávok pre obyvateľstvo v SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO -1586/1997-08).

Vyšetrené a spracované údaje boli od 80 respondentov v nasledujúcom zložení: mladší muži (19 - 34 roční) – 20 respondentov, starší muži (35 - 59 roční) – 20 respondentov, mladšie ženy (19 - 34 ročné) – 20 respondentov, staršie ženy (35 - 59 ročné) – 20 respondentov.

V rámci plnenia projektu účastníci vyplnili dotazník, ktorý bol tvorený:

- 1-denným jedálnym lístkom (záznam všetkých jedál a nápojov, ktoré respondent skonzumoval v priebehu jedného ľubovoľného dňa)
- dotazníkom o stravovacích zvyklostiach a pohybovej aktivite
- údajmi: meno, vek, výška, hmotnosť, obvod pása a bokov

Súčasťou projektu bolo vyšetrenie každého účastníka, ktoré pozostáva z merania krvného tlaku, pulzu a z odberu kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu (cholesterol, HDL, LDL, triglyceridy, glukóza).

Získané údaje z vyplnených jedálnych lístkov boli spracované v programe Alimenta, verzia 4.3e. Z výsledkov jednotlivých respondentov boli následne vyhodnotené % plnenia odporúčaných denných dávok živín pre dané vekové skupiny.

Údaje z dotazníkov a vyšetrení respondentov boli zaznamenané do jednotných tabuliek a zaslané v požadovanom termíne na RÚVZ so sídlom v Poprade na ďalšie spracovanie.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Monitoring prebieha od roku 1992, v úlohe sa naďalej pokračuje.

1. etapa: Odber vzoriek

V rámci monitorovania obsahu jódu v kuchynskej soli sa za účelom kontroly jodidácie kuchynskej soli odobralo a vyšetřilo 32 vzoriek, v ktorých sa stanovoval jodid draselný a jodičan draselný, z toho v 23 vzorkách sa stanovoval i ferrokyanid draselný. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

2. etapa: Kontrola používania jodidovanej soli výrobcami

Pri kontrole používania soli výrobcami potravín a pokrmov bolo zistené, že pri ich výrobe je používaná prevažne jodidovaná jedlá soľ. Jedlá soľ na prípravu pokrmov bez pridaného jódu sa používa v zariadenia spoločného stravovania siete MC'Donald.

Chemicky bolo vyšetřených 38 vzoriek soli, čo predstavuje 76 ukazovateľov (stanovoval sa jodid a jodičan draselný).

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

V roku 2012 RÚVZ Bratislava úlohu neriešil.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Úloha prebieha od januára 2010. Na rok 2012 bol naplánovaný a vykonaný odber dojčenských plastových fliaš, plastových výrobkov pre deti (misky, hrnčeky, tanierne a pod.) a sklenených dojčenských fliaš. Vzorky boli odobraté podľa plánu úradnej kontroly na rok 2012 – 2 vzorky dojčenských plastových fliaš v ktorých sa stanovovali primárne aromatické amíny, 2 vzorky plastových výrobkov určené pre deti v ktorých sa stanovoval formaldehyd, melamín, primárne aromatické amíny, bisfenol A, zároveň sa vykonalo i senzorické hodnotenie a 2 vzorky sklenených dojčenských fliaš na stanovenie obsahu Cd a Pb. Vzorky boli odobraté podľa plánu v mesiaci október z distribučnej siete a zaslané na laboratórne vyšetrenie na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade do Národného referenčného centra pre predmety bežného užívania a obalové materiály. Výsledky k dnešnému dňu nemáme k dispozícii.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V roku 2012 sa vykonal odber 4 vzoriek potravín balených v papierovom a kartónovom obalovom materiáli v ktorých sa vykonalo vyšetrenie na 4-hydroxybenzofenón, benzofenón, 2-hydroxybenzofenón, 4-metylbzofenón, 4-benzoylbifenyl, 2-izopropyltioantón a quancure. Vzorky boli odobraté v mesiaci október z distribučnej siete a zaslané na laboratórne vyšetrenie na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade do Národného referenčného centra pre predmety bežného užívania a obalové materiály. Výsledky k dnešnému dňu nemáme k dispozícii.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva V roku 2010 sa uskutočnila pilotná štúdia, v roku 2011 bola úloha zameraná na sledovanie spotreby vybraných syntetických farbív (E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A a E 102 tartrazín).

V roku 2012 bola úloha zameraná na monitoring vybraných dvoch prídavných látok – E 129 (Allura červená AC), E 950 (Aspartam) a dvoch aróm – Mentofurán a Kumarín. Monitoring bol vykonaný na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Cieľovou skupinou boli ľahko pracujúci muži a ženy. Vyšetrené a spracované údaje boli od 20 respondentov v nasledujúcom zložení: mladší muži (19 - 34 roční) – 5 respondentov, starší muži (35 - 59 roční) – 5 respondentov, mladšie ženy (19 - 34 ročné) – 5 respondentov a staršie ženy (35 - 59 ročné) – 5 respondentov.

Účastníci monitoringu vyplnili dotazník frekvencie spotreby potravín, ktorého súčasťou bol 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov skonzumovaných počas

jedného pracovného a jedného víkendového dňa. Zapisovaný bol priemer z týchto dvoch dní za jedného respondenta. Výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka boli spracované jednotlivo za každého respondenta s hodnotou sumáru a priemeru. V rámci úlohy bolo odobratých 5 vzoriek potravín za účelom ich laboratórneho vyšetrenia na stanovenie obsahu uvedených prídavných látok a arómy. Všetky vzorky na stanovenie prídavných látok zodpovedali požiadavkám platnej legislatívy.

Výsledky z laboratórneho vyšetrenia vzoriek potravín s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok, výsledky z dotazníka a 24 hodinového dotazníka spotreby potravín boli v stanovenom termíne zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR. Stanovenie obsahu mentofuránu sa nevykonávalo z dôvodu nezavedenia metodiky na analýzu stanovenej arómy.

Fyzikálno-chemicky bolo vyšetrených 124 vzoriek potravín na vybrané prídavné látky, čo predstavuje 254 ukazovateľov.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

V mesiaci október roku 2012 bol vykonaný odber 2 vzoriek plastových výrobkov pre deti a 2 vzoriek obalových materiálov v ktorých sa stanovoval bisfenol A. Vzorky boli odobraté z distribučnej siete a zaslané na laboratórne vyšetrenie na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade do Národného referenčného centra pre predmety bežného užívania a obalové materiály. Výsledky k dnešnému dňu nemáme k dispozícii.

3.8 SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KÔŠ OBYVATEĽOV V SR

Táto úloha priamo nadväzuje na vládou SR v roku 1999 prijatý Program озdravenia výživy obyvateľov SR, ktorý bol v roku 2008 aktualizovaný a ktorého ciele sú plne v súlade s celoeurópskymi princípmi zapracovanými v dokumente „Zdravie 21. storočia“.

V tomto roku začala prebiehať teoretická príprava na realizáciu daného projektu. Monitoring sa začne vykonávať až v roku 2013.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

V zmysle metodického usmernenia sa realizovalo počítačové spracovanie údajov VII. celoštátneho prieskumu telesného vývoja detí a mládeže.

Spracované údaje boli od 512 vyšetrených respondentov, z toho 320 žiakov základných škôl a 192 študentov stredných škôl a zaslané na ÚVZ SR .

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V roku 2012 RÚVZ Bratislava úlohu neriešil.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Na základe požiadaviek bol realizovaný anonymný prieskum - 60 respondentov vo veku 11-14 ročných žiakov mestskej školy - Spojenej školy sv. Vincenta de Paul, Bachova 4, 821 03 Bratislava 2 a 60 respondentov vidieckej školy – Základná škola, Kupeckého 74, 902 01 Pezinok.

Súčasne v 17. kalendárnom týždni bolo odobratých 10 vzoriek celodennej stravy na fyzikálno-chemické vyšetrenie (energetická hodnota, sušina, popol, tuk, bielkoviny, sacharidy, dusičnany, chlorid sodný, kadmium, olovo, ortuť, chróm a nikel).

Spracovaná databáza a výsledky analýz vyšetrených vzoriek boli zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Záver projektu boli uplatňované v rámci výkonu zvýšeného štátneho zdravotného dozoru v stravovacích zariadeniach pri školách a školských zariadeniach rôzneho typu so zameraním na ozdravenie výživy.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Podľa metodického usmernenia bolo vybratých 20 detí vo veku 5 rokov, Základnej školy s materskou školou M. R. Štefanika, Grösslingová 48 v Bratislave.

Získané údaje z dotazníkov o prehľade potravín skonsumovaných v priebehu 24 hodín a frekvencii spotrebe potravín boli zadané do masky v programe excel a zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU DŇA A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL V SR

Podľa metodického usmernenia bolo vybratých 20 žiakov prvého ročníka Základnej školy s materskou školou M. R. Štefanika, Grösslingová 48 v Bratislave.

Získané údaje z dotazníkov denný režim a zdravotný stav žiakov boli zadané do masky v programe excel a zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.2 RADIAČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

V Bratislavskom kraji ku koncu roku 2012 evidujeme 8 stálych spoločností, ktoré sa zaoberajú defektoskopiou. Jedná sa o tieto spoločnosti:

- 1) RTD Slovakia, s.r.o. so sídlom Vlčie hrdlo,
- 2) Slovnaft montáže a opravy, s.r.o., Vlčie hrdlo,
- 3) Nievelt-Labor Slovakia, s.r.o., Bulharská 10,
- 4) Kemka, s.r.o., Hradská 124,
- 5) Výskumný ústav zvaračský-Priemyselný inštitút SR, Račianska 71,
- 6) SEPS, a.s., Búdková cesta 33,
- 7) NDB, s.r.o., Zálužická 9,
- 8) PSJ Hydrotranzit, a.s., Vlčie hrdlo 90.

Všetky majú sídlo v Bratislave. Na uvedených pracoviskách pri hygienických previerkach sa preverovali podklady o platnosti ADR na všetky vozidlá, v ktorých sa prepravuje nebezpečný náklad po cestách v Slovenskej republike. Preverovala sa platnosť osvedčení uzavretých žiaričov používaných v defektoskopii. Súčasťou kontroly boli aj podklady o ročných zdravotných prehliadkach pracovníkov a kompletnosť dokumentácie, ktorú vedie odborný zástupca. V ďalšej fáze sa fyzicky kontrolovali osobné signálne dozimetre pracovníkov. V roku 2012 sme zaznamenali a prešetrili 3 nadexpozície v prvom štvrtroku a 1 nadexpozíciu v druhom štvrtroku u spoločnosti Seps, a.s. a 2 nadexpozície v druhom štvrtroku v spoločnosti PSJ Hydrotranzit, s.r.o. Nadexpozície vznikli pri zložitých defektoskopických meraniach. Činnosť pri zabezpečení pracoviska v mieste, kde sa vykonávali defektoskopické merania bola u všetkých spoločností na veľmi dobrej úrovni, čo zabezpečuje dostatočnú ochranu pred zbytočným ožiarením pracovníkov. Z hľadiska hygieny žiarenia sme nezaznamenali u žiadnej z vymenovaných spoločností porušenie pracovných predpisov.

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

Na zber a spracovanie údajov efektívnych dávok a orgánových dávok pacientov sa použil databázový softvér z programu Microsoft Office Access, v ktorom sa vytvorili formuláre na zaznamenávanie všetkých základných údajov o pacientoch, ktorí absolvovali CT vyšetrenie. Zaznamenávajú sa aj nastavené a dávkové parametre u jednotlivých vyšetrení, ktoré sú dôležité pri výpočte efektívnych dávok pacientov vo vekovej skupine od batoliat až po 19 rokov. Vytvorený formulár je uložený na rtg pracovisku, čo umožňuje pravidelný zber údajov. Na ďalšie spracovanie údajov slúžia programovo vytvorené tabuľky na štatistické vyhodnotenie výsledkov. V mesačných intervaloch sa sleduje úroveň efektívnej a orgánovej dávky u pacientov z detskej populácie s prihliadnutím na pohlavie a vek detského pacienta. Uspôsobený databázový program a metodiku jeho použitia sme rozvinuli v DFNsP, Limbová 1, 833 40 Bratislava na rádiologickom oddelení s CT pracoviskom. Program umožňuje sledovať v čase vývoj strednej hodnoty efektívnej a orgánovej dávky v jednotlivých vekových skupinách detí a dorastu. Priemerný počet rtg vyšetrení sa na spomenutom pracovisku pohybuje v intervale (200 – 250) pacientov/ mesiac s nadpolovičnou prítomnosťou chlapcov.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

V rámci Národného imunizačného programu sa v roku 2012 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. V tomto období bolo hlásených a epidemiologicky vyšetrených celkom 547 ochorení (4x parotitída, 1x rubeola, 1x osýpky a 541x pertussis), ktoré sú preventabilné očkovaním.

V štyroch prípadoch (19, 2x20 a 22 roční študenti Ekonomickej univerzity, z toho 3 zahraniční študenti) bola na základe klinických príznakov hlásená suspektná parotitída, avšak laboratórnym vyšetrením (ELISA IgM a IgG) sa ochorenie nepotvrdilo ani v jednom prípade. Očkovanie proti parotitíde udávali 3 študenti, u 20 ročnej ženy z Ruska nebolo očkovanie v minulosti realizované (IgM – negat. a IgG - negat.)

Suspektná rubeola stanovená na základe klinických príznakov bola hlásená u neočkovanej 45 ročnej ženy z okresu Bratislava II, u ktorej ochorenie nebolo laboratórne potvrdené (ELISA IgM negat.).

Laboratórne potvrdené (ELISA IgM – pozit. a IgG – negat.) ochorenie na osýpky bolo zaznamenané u 18 ročnej neočkovanej ženy z Rumunska. Pacientka bola hospitalizovaná na KIGM a boli vykonané príslušné protiepidemické opatrenia na zabránenie šírenia infekcie.

Ochorenia na pertussis boli hlásené v 541 prípadoch, z toho v 4 prípadoch u 0 ročných vzhľadom k veku ešte neočkovaných detí. Najvyššia chorobnosť bola hlásená vo vekovej skupine 15-19 ročných (chorobnosť 174,00/100 000). U dospelých osôb nad 20 rokov bolo evidovaných 475 ochorení s najvyššou vekovo-špecifickou chorobnosťou v skupine 20-24 ročných osôb (153,24/100 000). Z celkového počtu ochorení bolo v minulosti riadne očkovaných 374 osôb, 167 osôb nebolo očkovaných (ide o osoby staršej vekovej kategórie, prípadne o osoby očkované len proti diftérii a tetanu, bez pertussickej zložky).

Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. Pre odbornú verejnosť boli prezentované 3 prednášky o najčastejších otázkach týkajúcich sa očkovania, legislatíve očkovania ako i o najčastejších argumentoch rodičov odmietajúcich očkovanie svojich detí.

V priebehu septembra a októbra vykonali pracovníci epidemiológie kontrolu povinného pravidelného očkovania u 145 praktických lekárov pre deti a dorast v 150 ambulanciách Bratislavského kraja. V porovnaní s kontrolou očkovania realizovanou v minulom roku sme zaznamenali pokles celokrajšej zaočkovanosti vo všetkých druhoch povinného očkovania. Na okresnej úrovni klesla zaočkovanosť pod 95% v 2 okresoch Bratislavského kraja (okresy Bratislava III- 93,0% a Bratislava IV- 93,3%) a v obidvoch okresoch išlo o očkovanie proti morbilám, rubeole a parotitíde u detí narodených v roku 2010. Hlavnou príčinou poklesu zaočkovanosti v uvedených okresoch je nárast rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie svojich detí.

Vzhľadom na časté dotazy a telefonické konzultácie o odmietaní alebo odložení povinného očkovania boli lekári prvého kontaktu informovaní o uvedenej problematike na viacerých seminároch formou prednášok. O význame očkovania a riziku infekčných ochorení bola laická verejnosť poučená formou besied, ktoré sa konali v materských centrách a na rodičovských združeniach predškolských zariadení.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V priebehu roka 2012 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 6539 infekčných ochorení. Z exotických ochorení bol hlásený 1 prípad horúčky dengue a 2 ochorenia na maláriu. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2011 bol v skupine črevných nákaz zaznamenaný vzostup u salmonelovej enteritídy (o 18,2%), kampylobakteriálnych infekcií (o 20,4%) a adenovírusových črevných infekcií (o 6,1%). V skupine vírusových hepatítid bol evidovaný vzostup ochorení u VHA (4 prípady oproti nulovému výskytu v roku 2011) a 1,8 násobný vzostup u akútnej VHB, naopak k poklesu došlo u chronickej VHB (o 33,3%) a taktiež u chronickej VHC (o 40,7%). Zvýšenie chorobnosti sme zaznamenali i u varicelly (o 31,7%), herpes zoster (o 28,0%) a dermatofytóz (29,2%). Značný vzostup bol zaznamenaný i u niektorých pohlavne prenosných ochorení (chlamýdiové infekcie o 134,5% a gonokokové infekcie o 72,5%). Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymskú boreliózu, črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

V roku 2012 bolo v informačnom systéme spracovaných 6450 prípadov ochorení, z toho v 1287 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 4192 potvrdených a 2258 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 4926 ohnisk nákazy a vydaných 25 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia o lekárskom dohľade. Očkovanie bolo vykonané u 18 priamych kontaktov. V roku 2012 boli v Bratislavskom kraji zaznamenané 4 epidémie črevných ochorení:

- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 11 ochorení u pacientov a 13 ochorení u zdravotníckych pracovníkov V. internej kliniky Nemocnice Ružinov, Univerzitná nemocnica Bratislava. Celkový počet exponovaných 130 osôb (70 pacientov, 60 zdravotníckych pracovníkov).
- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 4 ochorenia u pacientov Psychosomatickej kliniky Psychiatrickej nemocnice P. Pinela v Pezinku. Celkový počet exponovaných 71 osôb (55 pacientov, 16 zdravotníckych pracovníkov)
- Salmonelová enteritída vyvolaná *S. enteritidis* u detí predškolského zariadenia v okrese Bratislava II, kde zo 60 exponovaných ochorelo 16 detí vo veku 18 mesiacov až 5 rokov.
- Norovírusová enteritída u účastníkov hudobného festivalu „Pohoda Trenčín 2012“, kde z cca 30 000 exponovaných osôb bolo v Bratislavskom kraji zistených celkom 52 ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1) *Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE*

V roku 2012 sa pokračovalo v plnení programu EÚ HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance), ktorý je založený na sledovaní vybraných nozokomiálnych nákaz v anonymne a dobrovoľne zapojených zdravotníckych zariadeniach jednotlivých krajín EÚ. Program umožňuje zistiť a porovnať ich výskyt, zosúladiť údaje, určiť

mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz v jednotlivých štátoch Európy a v konečnom dôsledku aj navrhnúť opatrenia, ktoré by efektívnym ovplyvňovaním rizikových faktorov redukovali množstvo nozokomiálnych infekcií a nárast rezistencie na antibiotiká.

Od roku 2007 sme zapojení do surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti, sleduje sa výskyt infekcií u pacientov hospitalizovaných viac ako 48 hodín na Klinike anesteziológie a intenzívnej medicíny Univerzitetnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad.L. Dérera. V roku 2012 sme retrospektívne dotazníkovou formou spracovali 30 chorobopisov pacientov hospitalizovaných na tejto klinike v čase od februára do apríla 2012. Podľa protokolu sú zbierané údaje od každého pacienta hospitalizovaného viac ako 2 dni so zameraním sa na vnútorné (trauma, akútna koronárna starostlivosť, antimikrobiálna terapia, pôvod pacienta, typ prijatia, Glasgow Coma Score, SAPS II score) a vonkajšie rizikové faktory (intubácia, umelá pľúcna ventilácia, zavedenie centrálného venózneho katétra, permanentného močového katétra, podávanie parenterálnej výživy a výživy cez nasogastrickú sondu). Pozornosť sa sústreďovala na pacientov, u ktorých v priebehu hospitalizácie vznikla nozokomiálna infekcia (pneumónia alebo infekcia krvného riečišťa). Dotazníky boli spracované elektronickou formou a elektronické výstupy za rok 2012 budú zaslané odboru epidemiológie Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne ako celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

V roku 2011 sa v SR začala realizovať aj druhá časť programu HELICS zameraná na sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu. Sledovanými chirurgickými výkonmi v rámci SR sú cholecystektómie a minimálne časové obdobie pre sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu je 3 mesiace. Proces výberu minimálneho setu údajov bol zameraný na najvýznamnejšie premenné pre analýzu rizika infekcie v mieste chirurgického výkonu. Používa sa rizikový index NNIS v súvislosti so zaradením pacienta podľa hlavných rizikových faktorov: riziko kontaminácie rany (čistá rana, čistá-kontaminovaná rana, kontaminovaná rana, znečistená alebo infikovaná rana), kondícia pacienta podľa ASA skóre (zdravý pacient, pacient s miernym systémovým ochorením až moribundný pacient), trvanie operácie, urgentnosť intervencie, endoskopické procedúry.

V roku 2012 sme pokračovali v sledovaní infekcií v mieste chirurgického výkonu v programe Helics. Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky sme spracovali 194 chorobopisov pacientov, u ktorých bola na Chirurgickej klinike Univerzitetnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad. L. Dérera v období január-október 2012 vykonaná cholecystektómia. Elektronické výstupy budú zaslané celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

2) *Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík podľa štandardného protokolu ECDC*

V roku 2012 prebiehalo na Slovensku bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC. Cieľom sledovania bolo zistiť reálny výskyt (prevalenciu) nozokomiálnych nákaz a spotrebu antibiotík v nemocniciach s akútnou starostlivosťou v krajinách EÚ a zároveň analyzovať a porovnať výskyt na lokálnej, regionálnej, národnej úrovni a na úrovni EÚ so spätnou väzbou nemocniciam so zámerom posilniť štruktúry surveillance, identifikovať problémy, priority a následne v budúcnosti vyhodnotiť účinok stratégií a programov. Zdravotnícke zariadenia boli pre dané sledovanie vybrané metódou náhodného výberu tak, aby boli do sledovania zahrnuté zdravotnícke zariadenia rôznej veľkosti i zamerania.

V Bratislavskom kraji sa bodové prevalenčné sledovanie realizovalo v Univerzitetnej nemocnici Bratislava Nemocnica Ružinov, ktorá disponuje 804 akútnymi lôžkami. Sledovanie prebiehalo na

21 oddeleniach poskytujúcich akútnu starostlivosť v čase od 14.5. do 31.5.2012. Dotazníkovou formou boli spracované chorobopisy 485 pacientov hospitalizovaných na týchto oddeleniach v čase sledovania spĺňajúcich kritériá štandardného protokolu. Sledoval sa celkový výskyt nozokomiálnych nákaz, ich typ a závažnosť (lokalizácia, mikroorganizmy, markery rezistencie na antibiotiká), spotreba antibiotík (zloženie, indikácie) a rizikové faktory vzniku nozokomiálnych nákaz (centrálny a periférny venózný katéter, intubácia, permanentný močový katéter, Mc Cabe skóre, chirurgická intervencia). Dotazníky boli následne spracované elektronickou formou a elektronické výstupy boli zaslané odboru epidemiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne ako celoslovenskému koordinátorovi tohto sledovania.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Realizácia projektov v rámci programu CINDI :

Prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení je priebežne riešená v oboch poradniach zdravia (ďalej len „PZ“) pri RUVZ Bratislava.

Cieľom je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom – nezdravá výživa a životospráva, fajčenie, nedostatočná pohybová aktivita, nadmerný konzum alkoholu a neschopnosť zvládnuť stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a tým dosiahnuť pokles morbidita a mortality populácie na choroby srdcovo-cievne a nádorové.

Poradňa zdravia Petržalka

- vyšetrenie rizikových faktorov kardiovaskulárnych chorôb a kompletne poradenstvo zdravého životného štýlu 86 klientom
- odborná edukácia 90 klientov

Poradňa zdravia Ružinovská

- vyšetrenie rizikových faktorov kardiovaskulárnych chorôb a kompletne poradenstvo zdravého životného štýlu 1090 klientom
- odoslanie do systému zdravotnej starostlivosti pre nález neriešeného stavu vysokého kardio - metabolického rizika u 61 klientov
- realizovali sme 21 výjazdových preventívnych akcií s cieľom zachytiť rizikových jedincov , v PZ boli takto ďalej sledovaní a edukovaní 168 klientov

Špecializovaná odborná poradenská činnosť:

- poradenstvo na zvýšenie pohybovej aktivity u 831 klientov
- poradenstvo na ozdravenie výživy u 1090 dospelých, 412detí, telefonicky 48 klientov
- poradenstvo zamerané na znižovanie tlaku u 501 klientov a edukácia u 1090 klientov
- poradenstvo, zamerané na podporu nefajčenia vykonané u 32, telefonicky 26 klientov
- edukácia formou prednášok a pohovorov 269 klientov
- poradenstvo zamerané na zvládanie stresu, vykonané u 11 a telefonicky 22 klientov
- edukácia formou prednášok a pohovorov 285 klientov

Spoluúčasť na projekte „Obezita“:

Cieľom programu je vytvoriť systém preventívnych opatrení, ktoré povedú k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii. V rámci tohto programu zamestnanci RUVZ Bratislava odboru podpory zdravia trvale realizujú skríningové výjazdové aktivity spojené s individuálnym aj hromadným odborným poradenstvom s cieľom ozdravenia výživy,

výživového režimu a životosprávy. Pri týchto aktivitách spolupracujeme so zdravotnou poisťovňou Union, VŠZP, Združením pre zdravie a výživu, SKS, Úniou dôchodcov, Únia žien Slovenska a ďalšími neziskovými a organizáciami.

Realizovali sme 21 screeningových akcií, na ktorých sme vyšetrili resp. edukovali cca 950 klientov. Realizovali sme špeciálne poradenstvo z oblasti nutriície a životosprávy u 287 klientom u ktorých bola diagnostikovaná nadhmotnosť a obezita a preventívne poradenstvo u 1114 klientov

Realizovali sme 13 odbornou – popularizačných prednášok pre mládež, produktívny vek a seniorov.

Realizovali sme edukáciu formou masmediálnych aktivít v počte -85 a individuálne poradenstvo formou webového a telefonického kontaktu v počte -36

Rešpekt pre zdravie - prevencia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK – projekt v spolupráci s BSK, vykonaný skrining rizikových faktorov - dotazníkové, antropometrické a biochemické vyšetrenie - chronických kardio-metabolických ochorení u 1483 študentov z 56 stredných škôl BSK

Na odborných fórach bolo prezentovaných 8 odborných prednášok, v tlači sú 2 odborné publikácie.

- zamestnanci RÚVZ Bratislava odboru podpory zdravia spolupracujú s MŠ SR a ZZV pri novej stratégii školského stravovania. Participoval na organizácii medzinárodnej konferencii „Prevenca a životný štýl detí a mládeže v školách“ kde bol prezentovaný odborný príspevok – Mýty a fakty o výžive.

Spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe

Zamestnanci RÚVZ Bratislava odboru podpory zdravia zabezpečovali zvyšovanie zdravotnej gramotnosti širokej verejnosti formou odbornou-populárnych prednášok a besied v počte 13, ako aj individuálnym poradenstvom pri 21 výjazdových akciách. V PZ zabezpečovali priebežne informovanosť o problematike zdravia, zdravého životného štýlu a výživy – edukovaných bolo cca 2300 toho individuálne poradenstvo bolo realizované u 1096 osôb, reagovali na otázky fyzických i právnických osôb písomnou, telefonickou i mailovou formou v počte 91.

Komunikovali s masmédiami a pripravovali odborné populárno-vedecké informácie pre novinárov i priame vstupy v relácií televízií, rádií a dennej i periodickej tlače. – v počte 89.

Zamestnanci RÚVZ Bratislava odboru podpory zdravia sa tiež aktívne zapájali do plnenia projektov zaradených do NPPZ – CINDI, Zdravé pracoviská, Zdravé mestá, Výživový stav populácie SR, 65+, Prevencia obezity, Zdravé školy, Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, Program - ovocie a zelenina do škôl.

Zamestnanci RÚVZ Bratislava odboru podpory zdravia sú v spolupráci s BSK autorom, realizátorom a odborným garantom projektu:

Rešpekt pre zdravie - prevencia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK – projekt v spolupráci s BSK, vykonaný skrining rizikových faktorov - dotazníkové, antropometrické a biochemické vyšetrenie - chronických kardio-metabolických ochorení u 1483 študentov z 56 stredných škôl BSK

V spolupráci so zdravotnými poisťovňami Union, VŠZP, ZZV, agentúrou Webster, Jednota dôchodcov SR, Únia žien SR sme realizovali Dni zdravia kde sme vyšetrili 216 a edukovali 905 klientov

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V Bratislavskom kraji pokračovalo monitorovanie (hlásenie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii, informovanie o očkovaní) a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom sezónnej i pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. V priebehu roka 2012 nebol zaznamenaný na území Bratislavského kraja žiadny prípad pandemickej chrípky, úmrtie na chrípku alebo SARI. Zo 129 odberov realizovaných v Bratislavskom kraji bolo v NRC pre chrípku pozitívnych na chrípkové vírusy 29 odberov (A/Perth-10x, B/Brisbane-8x, B/Wisconsin-3x, A bez bližšieho určenia-3x, A/H3-1x, B bez bližšieho určenia-4x). U lekárov prvého kontaktu sa vykonávalo očkovanie proti sezónnej chrípke vakcínou, ktorá obsahovala i pandemický kmeň. Lekári prvého kontaktu boli vyzvaní, aby dôsledne vykonávali očkovanie proti chrípke a pneumokokovým infekciám najmä v domovoch dôchodcov, liečebniach pre dlhodobo chorých a pod.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V priebehu roka 2012 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 14 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2012 pokračovala v Bratislavskom kraji realizácia projektu „Hrou proti AIDS“. Tento interaktívny projekt je cielený na HIV infekciou a pohlavne prenosnými chorobami najohrozenejšiu skupinu populácie, ktorou sú u nás mladí ľudia a je súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS a jeho aktivity č. 6.1.5 Edukačné programy zamerané na mládež. V rámci výučby predmetov verejné zdravotníctvo a preventívne lekárstvo bola prednesená problematika HIV infekcie, pohlavne prenosných chorôb a ich prevencie v šiestich triedach Strednej zdravotníckej školy v okrese Bratislava V. V týchto triedach boli študenti oboznámení s projektom „Hrou proti AIDS“ a bola vykonaná praktická demonštrácia interaktívnej časti projektu.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

V dôsledku nárastu antivakcinačných aktivít sme v Bratislavskom kraji zaznamenali zvyšujúci sa počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť bola zavedená poradňa očkovania, kde 1x týždenne sú rodičom poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín a nežiaducich reakciách po očkovaní. Rodičia, ktorí majú pochybnosti o očkovaní sa môžu informovať i telefonicky mimo vyhradeného času v poradni očkovania a to kedykoľvek v priebehu pracovných dní. Na RÚVZ Bratislava bolo taktiež v priebehu roka 2012 prešetrených v priestupkovom konaní 234 prípadov rodičov odmietajúcich očkovanie, ktorým sme v rámci prešetrenia poskytovali informácie o význame povinného očkovania.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

V roku 2012 sa vykonalo stanovenie cyanobaktérií v 90-tich odobratých vzorkách povrchových vôd.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V roku 2012 sa vykonalo stanovenie legionel v 17-tich odobratých vzorkách vody z bazénov s atrakciami. Všetky vzorky boli negatívne. Odber vzoriek zabezpečil odbor hygieny životného prostredia.

7.4 RADIČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Podľa plánu úradnej kontroly potravín boli v mesiaci apríl odobraté 2 vzorky potravín rastlinného pôvodu a v mesiaci september 1 vzorka potraviny obsahujúca tuk. Vzorky boli zaslané na vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR, všetky vzorky vyhovelí požiadavkám platnej legislatívy.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa plánu úradnej kontroly potravín bolo v mesiaci marec odobratých 5 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na báze obilia, ktoré boli zaslané na vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR, výsledky vyšetrení t.č. nemáme k dispozícii.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Podľa plánu úradnej kontroly potravín bolo v mesiaci apríl odobratých u výrobcu 5 vzoriek potravín vhodných pri diéte pre celiatikov, ktoré boli zaslané na vyšetrenie na ÚVZ SR, jedna vzorka nespĺňala ustanovenia Nariadenia Komisie (ES) č. 41/2009 z 20.januára 2009 o zložení a označovaní potravín vhodných pre osoby trpiace neznášanlivosťou gluténu pre nadmerné množstvo gluténu. Všetky vzorky nevyhovovali v označení podľa platnej legislatívy.

7.11 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Pracovníci úradu v r. 2012 aktívne participovali na plnení projektu účasťou na meraniach ultrafialového žiarenia v 20 vybraných solárnych zariadeniach Bratislavského kraja . V 17 prípadoch sa zistila nevyhovujúca kvalita UV žiarenia solárnych žiaričov , čo bolo riešené zaslaním výzvy prevádzkovateľom na zjednanie nápravy s následnou kontrolou v rámci štátneho zdravotného dozoru. Kontrolné zistenia preukázali splnenie varovných opatrení.

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLOGIA

RÚVZ Bratislava nemá v organizačnej štruktúre odbor lekárskej mikrobiológie, preto úlohy tohto odboru neplní.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva zabezpečovali zvyšovanie zdravotnej gramotnosti širokej verejnosti.

Formou odborného-populárnych prednášok a besied v počte 13 ako aj individuálnym poradenstvom pri 20 výjazdových akciách a v PZ zabezpečovali priebežne informovanosť o problematike zdravia, zdravého životného štýlu a výživy – edukovaných bolo cca 2300 toho individuálne poradenstvo bolo realizované u 1096 osôb, reagovali na otázky fyzických i právnických osôb písomnou, telefonicou i mailovou formou v počte 91.

Komunikovali s masmédiami a pripravovali odborné populárno-vedecké informácie pre novinárov i priame vstupy v relácií televízií, rádií a dennej i periodickej tlače. – v počte 89

Zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva sa tiež aktívne zapájali do plnenia projektov zaradených do NPPZ – CINDI, Zdravé pracoviská, Zdravé mestá, Výživový stav populácie SR, 65+, Prevencia obezity, Zdravé školy, Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, Program - ovocie a zelenina do škôl.

Okrem toho sme realizovali vlastné preventívno-edukačné projekty :

- Rešpekt pre zdravie - prevencia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK - vykonaný skrining markerov kardio metabolického rizika a zvýšenie zdravotnej gramotnosti. Klinicky, antropometricky a biochemicky bolo v roku 2012 vyšetrených 1483 študentov vo veku 15-18 rokov z 56 stredných škôl BSK
- Dni zdravia - spolupráca so zdravotnými poisťovňami Union, VŠZP, ZZV, agentúrou Webster, Jednota dôchodcov SR, Únia žien SR

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

V roku 2012 v rámci plnenia projektu bolo v oboch PZ RÚVZ Bratislava vyšetrených spolu 248 klientov - starších ako 65 rokov. Edukácia z oblasti optimálneho životného štýlu a výživy bola poskytnutá aj v rámci 4 preventívnych výjazdových aktivít v DD a kluboch dôchodcov v spolupráci s Magistrátom hl.m. a MČ Staré mesto. Edukovaných a vyšetrených bolo 164 seniorov.

V spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska Bratislava II a Domom kultúry Ružinov sme spoluorganizovali III. ročník Akadémie tretieho veku.

Realizované boli prednášky:

- Predchádzajme zimným chorobám – výživa, imunita, prevencia.
- Imunitný systém – dobrý sluha, zlý pán.
- Chráňme si svoje srdce.
- Zdokonaľuj si svoju pamäť.

- Urologické ochorenia staršieho veku.
- Psychologické problémy seniorov.
- Lieky a starší ľudia.
- Nové trendy v liečbe rakoviny.

V spolupráci s MČ Staré mesto sme spoluorganizovali II. ročník Akadémie staromestského seniora 2012/2013. Realizované boli prednášky :

- Prevencia úrazov v staršom veku.
- Výživa, imunita a prevencia zimných ochorení

V roku 2013 bude cyklus pokračovať prednáškami :

- Výživa a prevencia osteoporózy
- Škola hypertenzie
- Škola chrbta
- Urologické ochorenia seniorov
- Fajčenie a alkohol v staršom veku
- Životaspráva v letnom období

PZ Petržalka v spolupráci s MÚ – Petržalka pokračovala v nácviiku kondično-posilňovacích cvičení na zlepšenie fyzickej a psychickej kondície seniorov. Aktivity sú zamerané na zvýšenie sebavedomia a elimináciu sociálnej izolácie starších ľudí v Petržalke. Uskutočnilo sa 92 hodín nácviiku, s návštevnošou 45 osôb na 1 hodinu. Vykonalo sa 92 hodín cvičení so 45 účastníkmi na 1 hodine – cca 4140 účastí

Cyklus psychologických prednášok pre Jednotu dôchodcov Slovenska a Domovy dôchodcov :

- Alzheimerova choroba – možnosti jej predchádzania a prevencia - DD Rača
- Psychologické osobitosti starnutia - JD BA I
- Stres a jeho dôsledky v seniorskom veku - DD Dúbravka
- Prechádzanie vzniku Alzheimerovej choroby - JD Bratislava III
- Príčiny vzniku Alzheimerovej choroby a jej prevencia - DD Rača

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Zamestnanci RÚVZ Bratislava odboru podpory zdravia v spolupráci s Úniou materských centier prediskutovali možnosti spolupráce. Na požiadanie poskytneme odborné informácie z oblasti životasprávy a výživy dojčiacich matiek a detí predškolského veku, tiež z oblasti psychológie v detskom veku. V PZ sme poskytli záujemcom preventívne vyšetrenie spojené s individuálnym poradenstvom. Edukácia bola realizovaná tiež formou e-mailovej komunikácie. V nasledujúcom období budeme spolupracovať formou ponuky a záujmu jednotlivých materských centier.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Projekt EHES zameraný na získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe. Informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-

ekonomických podmienok a veku. Zamestnanci RÚVZ Bratislava odboru podpory zdravia sa podľa usmernenia RUVZ Banská Bystrica v roku 2012 dokončil vyšetrenie 58 probandov.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Odbor podpory zdravia sa aktívne zapája do edukačných a preventívnych aktivít pri príležitosti Svetových dní vyhlásených WHO - Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň srdca - MOST..

Realizovali sme výjazdové preventívne akcie kde sme vyšetrili a edukovali cca 950 klientov. V printových a audiovizuálnych masmédiách sme prezentovali príspevky na témy zdravá výživa a životný štýl v počte 91, pre pedagógov a mladú generáciu sme realizovali 4 odbornopopularizačné prednášky na tému životospráva a riziká neadekvátnej výživy, škodlivosti fajčenia

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT

V roku 2012 RÚVZ Bratislava úlohu neriešil

9.7 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „PRESTAŇ A VYHRAJ 2012“

Cieľom súťaže je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia.

Pracovná porada na RÚVZ so sídlom v Nitre, prerokovaný spôsob najúčinnnejšej propagácie vo výrobných podnikoch, na školách a inštitúciách. Zabezpečili sme propagáciu prostredníctvom plagátov, internetu a osobnými návštevami. Na pracovnej skupine „Prevencia fajčenia“ bolo konštatované, že o tento spôsob „súťaž- Prestaň a vyhraj“ je málo účinný a je potrebné vypracovať iné formy motivácie.

Dalšie preventívno-edukačné aktivity:

- Prednáška „Škodlivosť fajčenia, poradenstvo a liečba na odvykanie od fajčenia“, spojená s meraním CO Smokerlyzérom vo vydychovanom vzduchu a s premietaním DVD- „Kým stúpa dym...“ na 2 stredných školách -Pedagogická a sociálna akadémia, Bulova 2, Stredná škola obchodu a služieb Samuela Jurkoviča, Sklenárova 1.Edukovaných bolo 146 študentov.
- Realizácia zdravotno-výchovnej kampane – „Deň zodpovednosti“ AUPARK pri príležitosti Medzinárodného dňa zneužívania drog a nezákonného obchodovania s nimi. Účelom bolo zvýšiť povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. a fajčenia. Vyšetrených a edukovaných bolo 59 klientov.
- Deň zdravia“ – Incheba Bratislava. V spolupráci s ÚVZ SR edukácia a vyšetrenie rizikových faktorov a CO vo vydychovanom vzduchu u 64 klientov spojené s odborným poradenstvom

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľom programu je vytvoriť systém preventívnych opatrení, ktoré povedú k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii. V rámci tohto programu zamestnanci RÚVZ Bratislava odboru podpory zdravia trvale realizujú skriningové výjazdové aktivity spojené s individuálnym aj hromadným odborným poradenstvom s cieľom ozdravenia výživy, výživového režimu a životosprávy. Pri týchto aktivitách spolupracujeme so zdravotnou poisťovňou Union, VŠZP, Združením pre zdravie a výživu, SKS, Úniou dôchodcov, Únia žien Slovenska a ďalšími neziskovými organizáciami.

Realizovali sme 21 screeningových akcií, na ktorých sme vyšetrili resp. edukovali cca 950 klientov. Realizovali sme špeciálne poradenstvo z oblasti nutričie a životosprávy u 287 klientov u ktorých bola diagnostikovaná nadhmotnosť a obezita a preventívne poradenstvo u 1114 klientov

Realizovali sme 13 odbornou – popularizačných prednášok pre mládež, produktívny vek a seniorov.

Realizovali sme edukáciu formou masmediálnych aktivít v počte -85 a individuálne poradenstvo formou webového a telefonického kontaktu v počte -36

- Rešpekt pre zdravie - prevencia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK – projekt v spolupráci s BSK, vykonaný skrining rizikových faktorov- dotazníkové, antropometrické a biochemické vyšetrenie - chronických kardio-metabolických ochorení u 1483 študentov z 56 stredných škôl BSK.

Na odborných fórach sme prezentovali 8 odborných prednášok, v tlači sú 2 odborné publikácie.

- zamestnanci RÚVZ Bratislava odboru podpory zdravia spolupracujú s MŠ SR a ZZV pri novej stratégii školského stravovania. Participoval na organizácii medzinárodnej konferencii „Prevenčia a životný štýl detí a mládeže v školách“ kde bol prezentovaný odborný príspevok – Mýty a fakty o výžive.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení je priebežne riešená v oboch PZ pri RUVZ.

Cieľom je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom – nezdravá výživa a životospráva, fajčenie, nedostatočná pohybová aktivita, nadmerný konzum alkoholu a neschopnosť zvládnuť stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a tým dosiahnuť pokles morbidity a mortality populácie na choroby srdcovo-cievne a nádorové.

Poradňa zdravia Petržalka

- vyšetrenie rizikových faktorov kardiovaskulárnych chorôb a kompletne poradenstvo zdravého životného štýlu 86 klientom
- odborná edukácia 90 klientov

Poradňa zdravia Ružinovská

- vyšetrenie rizikových faktorov kardiovaskulárnych chorôb a kompletne poradenstvo zdravého životného štýlu 1090 klientom
- odoslanie do systému zdravotnej starostlivosti pre nález neriešeného stavu vysokého kardio - metabolického rizika u 61 klientov

- realizovali sme 21 výjazdových preventívnych akcií s cieľom zachytiť rizikových jedincov , v PZ boli takto ďalej sledovaní a edukovaní 168 klientov

Špecializovaná odborná poradenská činnosť:

- poradenstvo na zvýšenie pohybovej aktivity u 831 klientov
- poradenstvo na ozdravenie výživy u 1090 dospelých, 412detí, telefonicky 48 klientov
- poradenstvo, zamerané na podporu nefajčenia vykonané u 32, telefonicky 26 klientov
- poradenstvo zamerané na zvládanie stresu, vykonané u 11 a telefonicky 22 klientov

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ A MIMOŠKOLSKOM PROSTREDÍ (HBSC ŠTÚDIA)

V rámci regionálnej implementácie úlohy realizoval RUVZ Bratislava v spolupráci s BSK projekt Rešpekt pre zdravie - prevencia metabolického syndrómu v prostredí stredných škôl BSK - vykonaný skrining markerov kardio metabolického rizika a zvýšenie zdravotnej gramotnosti u 1483 študentov vo veku 15-18 rokov z 56 stredných škôl BSK

Zamestnanci RÚVZ Bratislava odboru podpory zdravia spolupracujú s MŠ SR a ZZV pri novej stratégii školského stravovania. Participoval na organizácii medzinárodnej konferencii „Prevencia a životný štýl detí a mládeže v školách“ kde bol prezentovaný odborný príspevok – Mýty a fakty o výžive.

9.11 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014“

Úloha sa priebežne plní, správa o plnení bude predložená do vlády SR v roku 2014. Zamestnanci RÚVZ Bratislava odboru podpory zdravia boli spoluorganizátorom nasledujúcich podujatiach. K Medzinárodnému dňu bez fajčenia bolo v spolupráci s organizáciou „EX-SMOKERS“ realizované podujatie „Prestaň fajčiť a daj si jablko“. Formou symbolickej motivácie a obdarovania náhodných okoloidúcich zeleným jablkom, zmeraním vydychovaného CO pomocou Smokerlyzera sme motivovali 71 fajčiarov.

Realizovali sme edukačné aktivity pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia:

- Prednáška „Škodlivosť fajčenia ,poradenstvo a liečba na odvykanie od fajčenia“, spojená s meraním CO Smokerlyzérom vo vydychovanom vzduchu a s premietaním DVD- „Kým stúpa dym...“ na 2 stredných školách -Pedagogická a sociálna akadémia, Bulova 2, Stredná škola obchodu a služieb Samuela Jurkoviča, Sklenárova 1.Edukovaných bolo 146 študentov.
- Realizácia zdravotno-výchovnej kampane – „Deň zodpovednosti“ AUPARK pri príležitosti Medzinárodného dňa zneužívania drog a nezákonného obchodovania s nimi. Účelom bolo zvýšiť povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. a fajčenia. Vyšetrených a edukovaných bolo 59 klientov.
- Deň zdravia“ –Incheba Bratislava. V spolupráci s UVZ edukácia a vyšetrenie rizikových faktorov a CO vo vydychovanom vzduchu u 64 klientov spojené s odborným poradenstvom.

10 KONTROLA TABAKU

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Pracovná porada na RÚVZ Nitra, prerokovaný spôsob najúčinnnejšej propagácie vo výrobných podnikoch, na školách a inštitúciách. Zabezpečili sme propagáciu prostredníctvom plagátov, internetu a osobnými návštevami. Na pracovnej skupine „Prevencia fajčenia“ bolo konštatované, že o tento spôsob „súťaž- Prestaň a vyhraj“ je málo účinný a je potrebné vypracovať iné formy motivácie.

Edukačné aktivity:

- Prednáška „Škodlivosť fajčenia, poradenstvo a liečba na odvykanie od fajčenia“, spojená s meraním CO Smokerlyzérom vo vydychovanom vzduchu a s premietaním DVD- „Kým stúpa dym...“ na 2 stredných školách -Pedagogická a sociálna akadémia, Bulova 2, Stredná škola obchodu a služieb Samuela Jurkoviča, Sklenárova 1. Edukovaných bolo 146 študentov.
- Realizácia zdravotno-výchovnej kampane – „Deň zodpovednosti“ AUPARK pri príležitosti Medzinárodného dňa zneužívania drog a nezákonného obchodovania s nimi. Účelom bolo zvýšiť povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. a fajčenia. Vyšetrených a edukovaných bolo 59 klientov.
- „Deň zdravia“ –Incheba Bratislava. V spolupráci s UVZ edukácia a vyšetrenie rizikových faktorov a CO vo vydychovanom vzduchu u 64 klientov spojené s odborným poradenstvom.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR IV. (NEHAP IV.)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie úlohy: zamerané na zber údajov o kvalite pitnej a bazénovej vody, vkladanie do databázy informačných systémov

PITNÁ VODA: do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2012 v okrese Čadca 29 vodovodov (do správy SeVaK a.s. Čadca patrí 14 vodovodov, 13 do správy samospráv, 2 vodovody v správe akciových spoločností), v okrese Kysucké Nové Mesto 15 vodovodov (9 vodovodov patrí do správy SeVaK, a.s. Čadca 6 vodovodov majú v správe samosprávy). V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia UVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálné spracováva RUVZ so sídlom v Žiline, rádiologické stanovenia RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých celkovo 140 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie a to v rozsahu minimálnej analýzy 111, v rozsahu úplnej analýzy 27 a 2 vzorky na rádiologické stanovenie. Za okres Čadca minimálna analýza 79, úplná analýza 18, v okrese Kysucké Nové Mesto minimálna analýza 32, úplná analýza 9 a 2 stanovenia na rádiológiu. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a taktiež v zmysle platnej legislatívy nebolo treba udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Nekvalita vody sa prejavila v mikrobiologických ukazovateľoch vo vodovode Raková, Snežnica, Nesluša a SeVaK-Rudinka. Príčinou bolo nedodržanie dezinfekcie vody za extrémnych klimatických podmienok. Prevádzkovatelia vykonali nápravu vrátane predloženia laboratórneho rozboru vody. Týmto odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody pre roky 2012- 2016 pre Európsku komisiu.

Prebehla akcia „**Deň vody**“. Občanmi bolo podľa inštruktáže prinesených 124 vzoriek pre stanovenie v ukazovateľoch dusitany a dusičnany. Vzorky preukázali nevyhovujúcu kvalitu vody v ukazovateli dusitany v 4 prípadoch a v ukazovateli dusičnany v 5 prípadoch. Poskytnutých bolo 56 konzultácií na tému pitná voda, ochrana vodných zdrojov. Na požiadanie občanov bolo vykonaných 46 odberov vzoriek vôd za účelom zistenia kvality vody a vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja.

KÚPACIE VODY: v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci, v zariadení Baby Lucy Kysucké Nové Mesto. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium. Nosnú časť tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody. Majiteľom objektu je Mesto Čadca a prevádzkovateľom ZZO a.s. Čadca. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody na Krytej plavárni Čadca 12 vzoriek, ktoré vykázali vyhovujúcu kvalitu (spracované v IS kúpacie vody). Prevádzkovateľ má objednaný výkon odberu vzoriek bazénovej vody prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Žiline a odberom vzoriek cez Čadcu. V prevádzke je zariadenie Baby Lucy Kysucké Nové Mesto, firmou JOGI s.r.o. Kysucké Nové Mesto - zariadenie pre sporadické plávanie detí predškolského veku. Za uplynulé obdobie nebol zistený nesúlad s platnou legislatívou. Zariadenie má vyhovujúcu prevádzkovú a osobnú hygienu a prevádzkovateľ si

plní legislatívou stanovené povinnosti. Prevádzka nekrytého netermálneho neplaveckého umelého bazéna na rekreačný účely pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie nebola povolená, prevádzkovateľ nepredložil potrebné doklady vrátane kvality bazénovej vody. RÚVZ Čadca vykonal na objednávku 2 analýzy kvality bazénovej vody a 2 analýzy napúšťacej vody (nevyhovovali platnej legislatíve).

POSUDZOVANIE STAVIEB: v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených 68 stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona, v 6 prípadoch bolo vypracované odborné stanovisko pre tzv. integrované povoľovanie stavieb pre MŽP SR. Posúdené boli 2 hlukové štúdie. Pre územné konanie stavieb bolo vypracovaných 45 a pre kolaudáciu stavieb 53 záväzných stanovísk. Celkovo konzultačných stretnutí bolo 174, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk.

1.3 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie úlohy: podľa inštrukcií gestora bola táto úloha napĺňaná nasledovne

WEB STRÁNKA: na webovej stránke sú zverejnené dozorované zariadenia, kvalita kúpacích vôd je sprístupnená cez IS kúpacie vody internetovým spojením, kde sa vkladajú údaje, vykonáva sa týždenné hlásenie s aktualizáciou údajov. Na web stránke sú zverejnené údaje o získaní odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologicky závažnej činnosti, uvedené sú pokyny pre občanov - Proti záplavové opatrenia, Problematika prevádzkarní solárií, Katalóg služieb a vzorový prevádzkový poriadok.

INFORMAČNÉ SYSTÉMY: IS Pitná voda - priebežne sú vkladané údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za r. 2012, ktoré sú podkladom pre výročnú správu oddelenia. Bazénová voda- napĺňaná a využívaný je IS Kúpacie vody prístupný cez internetové spojenie aj pre verejnosť. Do systému sú vložené údaje za zariadenie Krytá plaváreň Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie – relaxačný bazén sezóny - tento rok nebol v prevádzke. Vykonáva sa tzv. týždenná hlásna služba počas letnej turistickej sezón

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia

Plnenie úlohy: úloha bola plnená podľa pokynov gestora, získavané údaje boli vložené do databázy, spracované tabuľky č.1 zoznam vodovodov, v ktorých nie je zabezpečená dezinfekcia vody chlóróm, č.2 kvalita, dezinfekcia vody a vedľajšie produkty dezinfekcie vody vo vodovodoch, ktoré zasobujú viac ako 5 000 obyvateľov, bola vykonaná príprava pre spracovanie obdobných údajov pre tzv. malé vodovody za 5 – ročné obdobie. Zo získaných údajov a v zmysle záverov celoslovenskej porady hygieny životného prostredia a zdravia 05/2012 gestor úlohy tento projekt plánuje ukončiť.

1.8 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: oddelenie hygieny životného prostredia

Plnenie úlohy: podľa odborného usmernenia HH SR, neboli na posúdenie predložené také stavebné akcie, ktoré by si vyžiadali posúdenie HIA. Bol vykonaný preskríning v 2 prípadoch (ČS PHM Raková, ŽSR trasa Krásno nad Kysucou – Svrčinovec). Odpočet bol vykonaný elektronickou poštou ÚVZ SR v 04/12. Úloha je stála a pokračuje.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. PPLaT

Prioritou znižovania miery zdravotných rizík bolo vyžadovanie zabezpečovania technických opatrení už pri uvedení pracovných priestorov do prevádzky, tam kde to technológia výroby neumožní, boli požadované organizačné a iné opatrenia. V ostatných prípadoch na znižovanie miery zdravotného rizika pracovníkov boli uplatňované náhradné opatrenia.

Súčasťou tejto činnosti bolo i zisťovanie informovanosti zamestnancov o výskyte faktorov pracovného prostredia a pôsobení na nich. Konkrétne u 12 zamestnávateľov bola dotazníkovou metódou zisťovaná informovanosť o podmienkach práce s hlukom a chemickými látkami. Oddeleniu PPLaT bolo z celkového počtu 200 dotazníkov vrátených 163 na ďalšie spracovanie. Ostatné budú urgované.

V zmysle príslušných nariadení vlády bolo požadované spracovanie podkladov pre vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. V hodnotenom období bolo vydaných 17 rozhodnutí k prevádzkovým poriadkom pre pracovné činnosti s expozíciou hluku a chemickým látkam a 5 – krát boli prevádzkové poriadky schválené súčasne s odovzdaním priestorov do prevádzky.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V zmysle Vyhlášky MZ SR číslo 448/2007 sa pokračovalo v prehodnotení evidencie rizikových prác za príslušné okresy podľa predložených návrhov, resp. z nášho podnetu. Po prehodnotení boli postupne podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia o určení rizikových prác pre novovzniknuté organizácie, resp. zamestnávateľov s podstatnými zmenami, celkom bolo vydaných 15 rozhodnutí, z toho 1 x bolo vydané rozhodnutie na preradenie z kategórie 3 do kategórie 2 rizika a z dôvodu technologických zmien v spoločnosti INA Kysuce bolo rozhodnutie vydané 2 – krát. K neobjektívnej miere znižovania zdravotných rizík vedie tá skutočnosť, že objektívne hodnotenia faktorov v pracovnom prostredí vykonávané na žiadosť organizácií nie sú v súlade s poznatkami zo zdravotného dozoru a títo zamestnávatelia zámerne znižujú kategóriu rizika. Evidencia a prekategorizácia prác sa vykonáva v programe ASTR, v súčasnosti je už spracovaná jeho nová verzia. Výstupné zostavy budú zaslané na ÚVZ SR v určenej lehote.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V evidencii tunajšieho úradu sú 3 priemyselné organizácie, kde sa zaoberá s veľmi toxickými látkami a zmesami - INA Kysuce, a.s., Kysucké Nové Mesto, OMNIA KLF, a.s., Kysucké Nové Mesto a JJ Elektronik, s.r.o ,Čadca. V spoločnosti KINEX KLF Kysucké Nové Mesto sa používajú chemické látky, ktoré sú klasifikované ako toxické látky a zmesi. V 2. polroku 2011 a 1. polroku 2012 bol vykonaný dozor manipulácie a skladovania na týchto pracoviskách, nedostatky zásadného charakteru zisťované neboli. Podľa platného odborného usmernenia pracovníci poskytujú informácie ako získať osvedčenie o odbornej spôsobilosti, ktoré teraz spadá do kompetencie RÚVZ Žilina

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušujúcich endokrinný systém

V rámci preventívneho dozoru sú aktívne vyhľadávané pracovné postupy a technológie, kde by sa riziká z týchto látok mohli vyskytovať.

Vzhľadom na charakter okresov sa venuje pozornosť novému prehodnocovaniu miery rizika pracovísk, kde sa spracováva tvrdé drevo.

Posudky o rizikách, ktoré Kysucká nemocnica v Čadci mala vykonať do konca roku 2009, doteraz spracované neboli. Po písomnom upozornení tunajšieho úradu boli s poverenými pracovníkmi nemocnice opätovne prebrané legislatívne a odborné požiadavky na vypracovanie týchto posudkov a vykonanie kategorizácie prác.

V sledovanom období boli vykonávané práce, kde sa manipulovalo s azbestom pri búracích prácach objektov určených na likvidáciu v 2 organizáciách, činnosť vykonávali oprávnené subjekty Kovomat Slovakia Kysucké Nové Mesto a Ferometal Batizovce.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Pracoviská s psychickou pracovnou záťažou hodnotené podľa metodík príslušného nariadenia vlády evidujeme u pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb a domovov dôchodcov, ďalej na pracoviskách administratívy v profesiách vedúci segmentu, útvaru, a vedúci výroby v akciovej spoločnosti INA Kysuce Kysucké Nové Mesto. Prehodnotenie podľa platnej legislatívnej úpravy nebolo vykonané vo všetkých spoločnostiach, kde túto záťaž evidujeme v kategórii prác 3. Predtým hodnotenie vykonávali pracovníci tunajšieho oddelenia. V súčasnosti prehodnotenia vykonáva len pracovná zdravotná služba ProBenefit Púchov. V 1. polroku 2012 prehodnotenie vykonala u pracovníkov Centrum sociálnych služieb Fantázia Kysucké Nové Mesto, prevádzka Horný Vadičov. Na základe predloženého hodnotenia mohlo byť rozhodnuté o preradení pracovníkov z kategórie 3 do kategórie 2.

V rámci tejto úlohy bola plnená špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci formou spoločného prieskumu orgánmi verejného zdravotníctva a inšpekcie práce vo vybratých 3 odvetviach - zdravotníctvo a sociálne služby, hotely a reštaurácie a preprava tovaru. Riadeným pohovorom bolo spracovaných 53 dotazníkov so zamestnancami a 3 dotazníky so zamestnávateľmi. Súčasťou úlohy bolo spracovanie záverečnej správy, ktorá bola i s dotazníkmi doručená gestorovi úlohy – ÚVZ SR.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Ochorenia majú v organizáciách v pôsobnosti RÚVZ sporadický výskyt. Preto nemohli byť riešené a uplatňované opatrenia na zamedzenie výskytu týchto ochorení. V sledovanom období ochorenie z DNJZ bolo prešetrované v spoločnosti JJ Electronic Čadca u pracovníčky pri výrobe elektróniek, kde dochádzalo k nadmernej záťaži zápästného a laktového zhybu. Ochorenie priznané KPL Martin, po námietkach zamestnávateľa postúpené celoslovenskej komisii pre riešenie sporných prípadov, kde profesionálny pôvod ochorenia bol tiež odobrený. Ďalší prípad podozrenia na toto ochorenie v spoločnosti Molitas Raková vzhľadom k dg záveru bol nepreukazný. Obdobne u operátorky jednotkových strojov v spoločnosti INA Kysuce Kysucké Nové Mesto bol profesionálny pôvod príčinnej súvislosti ochorenia s vykonávanou prácou nepreukazný. V šetrení je podozrenie na profesionálny pôvod ochorenia z DNJZ u fúkačky vianočných ozdôb súkromnej firmy Štefan Delinčák Zákopčie.

Rizikové práce s faktorom DNJZ vyhlásené nemáme, neevidujeme profesie s výskytom ochorení z DNJZ.

Profesie, kde podmienky práce a pracovného prostredia signalizujú podozrenie na DNJZ HK v rámci subjektívneho hodnotenia, sú zamestnávateľom navrhované na objektívne hodnotenie podľa platnej legislatívy pracovnou zdravotnou službou. Takéto opatrenie na základe komplexného hodnotenia bolo uložené spoločnosti ASPERA SPINN Čadca

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. PPLaT

Poznatky zo zdravotného dozoru a hodnotenia informovanosti pracovníkov o faktoroch práce a pracovného prostredia boli pre zmiernenie zdravotných rizík v priebehu roka uplatňované u 12 zamestnávateľov s počtom pracovníkov cca 4850. Prevažne sa týkali pracovísk, kde sú zamestnanci exponovaní hluku, a chemickým látkam. Hodnotených bolo 163 dotazníkov, ktoré boli vrátené z celkového počtu 200. Osobitne boli pracovníci spoločnosti M&H Slovensko Čadca usmernení o vplyve nebezpečných izokyanátov na ich zdravie a o význame kapacity používaného núteného vetrania týchto pracovísk. Spoločnosť zamestnáva cca 230 osôb.

Usmerňovania a opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia pracovníkov Kysuckej nemocnice s poliklinikou v Čadci nie sú zo strany zamestnávateľa akceptované, doteraz operačné sály chirurgického oddelenia pracujú bez núteného vetrania a nebolo vykonané ani objektívne posúdenie novopoužívaného celkového inhalačného anestetiká meraním.

2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. PPLaT

V súčasnosti prebieha 2. etapa plnenia tejto úlohy, pracovníci oddelenia priebežne sa oboznamujú s uplatňovaním novej legislatívy, ktorá im bola približená gestorom tejto úlohy. V 1. polroku 2012 sa riešilo používanie nových chemických látok a zmesí pri výrobe interiérových automobilových komponentov v spoločnosti M&H Slovensko (lepidlá, riedidlá, tvrdidlá), vyžadujeme predloženie kariet bezpečnostných údajov a kontroluje sa ich zosúladenie s platnou legislatívou, ďalej v spoločnosti OMNIA KLF Kysucké Nové Mesto, INA Kysuce a.s. Kysucké Nové Mesto, OKRASA Čadca a LBT s.r.o. Oščadnica. Slúžia ako podklad pre posúdenie rizika a spracovanie prevádzkových poriadkov. Kontrola plnenia opatrení z predchádzajúceho obdobia bola vykonaná v spoločnosti BAL Slovakia, s.r.o. prevádzka Čadca.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie.

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

K sledovaniu výživového stavu bola zvolená ľahko pracujúca skupina mužov a žien zamestnaných vo výchovno – vzdelávacích zariadeniach a zamestnanci úradov a štátnych inštitúcií okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto. Do súboru boli zaradené len populačné skupiny ľahko pracujúcich žien a mužov podľa vekových kategórií vo veku od 19 do 34 rokov a od 35 do 54 až 59 rokov v presnom počte po 20, teda **celkom 80 klientov**. Keďže nebolo možné z obmedzených priestorových a časových možností pracovať so všetkými spolu, jednotlivým skupinám bol vysvetlený cieľ projektu a jeho samotná realizácia.

Úlohu sme rozdelili do nasledujúcich častí: sledovanie výživového stavu vybraných populačných skupín, dotazník o spotrebe potravín, životospráve a pohybovej aktivite. V spolupráci s pracovníkmi poradne zdravia bol spracovaný klinicko-somatický dotazník a vyhodnotený odber krvi na prístroji reflotron pre stanovenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (TGL, HDL, LDL, GLU, CHOL).

Zo záverov hodnotenia vyplynulo, že energetický príjem bol znížený v každej vekovej kategórii. Najnižší bol u mladších žien vo veku 19 – 34 rokov - z počtu 20 respondentov malo 17 respondentov nižší príjem energie a u starších žien – z počtu 20 respondentov malo 15 respondentov nižší príjem energie v porovnaní s odporúčanou výživovou dávkou. V skupine mladších mužov sme nižší energetický príjem zaznamenali u 10 osôb a v skupine starších mužov u 13 osôb. Naopak prekročený energetický príjem oproti OVD bol zistený v skupine u mladších žien v počte 1 respondent, u starších žien v počte 2 respondenti. Zvýšený energetický príjem vo vekovej skupine mladších mužov mali 5 respondentí a u starších mužov v počte 4 respondenti.

Príjem základných živín:

❖ príjem bielkovín bol prekročený najviac u mladších mužov v počte 15 respondentov, ako i v kategórii starších mužov v počte 10 respondentov. V kategórii starších žien bol prekročený denný príjem bielkovín u 10 respondentov a v kategórii mladších žien u 9 respondentov. V poklese príjmu bielkovín sme zaznamenali nižší počet respondentov v porovnaní s minulým rokom, najvyšší pokles príjmu bielkovín v roku 2012 bol zaznamenaný v kategórii mladších žien v počte 7 respondentov z celkového počtu 20.

❖ spotrebu tukov najviac prekročilo 13 respondentov - mužov mladšej vekovej kategórie 19 -34 rokov a 7 žien staršej vekovej kategórie. V skupine starších mužov bolo prekročenie spotreby tukov zistené v šiestich prípadoch, pričom v ostávajúcej kategórii mladších žien bolo prekročenie zaznamenané u 4 osôb. Najnižší príjem tukov bol zaznamenaný v skupine mladších žien a to v 13 prípadoch.

❖ spotreba sacharidov bola znížená vo všetkých vekových kategóriách. Z celkového počtu 80 respondentov len 6 respondenti (po jednom respondentovi v kategóriách mladších žien, starších žien a mladších mužov, 3 respondenti zo skupiny starších mužov) prekročili príjem sacharidov. Výsledky príjmu sacharidov sa v desiatich prípadoch pohybovali v medziach normy.

❖ príjem vitamínu C bol u 39 osôb z celkového počtu respondentov 80 znížený. OVD bola splnená v 41 prípadoch. Zaznamenali sme vyšší príjem vitamínu C v porovnaní s minulým rokom.

Z pozorovania sme zistili mierne zvýšený výskyt nadhmotnosti u celkom 37 osôb, najviac v skupinách starších mužov v počte 15 respondentov a u mladších mužov v počte 9

respondentov. Obezita bola zaznamenaná v 12 prípadoch z celkového počtu 80, najviac v skupine starších žien v počte 8 osôb.

Hodnoty biochemického vyšetrenia krvi:

❖ hodnota celkového cholesterolu bola zvýšená u mladších mužov v počte 9 osôb a u starších žien v počte 8 osôb. V skupine starších mužov bola zvýšená hodnota celkového cholesterolu u 3 respondentov, u mladších žien v 2 prípadoch.

❖ hodnoty triglyceridov prekročovali normu iba v 2 prípadoch z celkového počtu 80 respondentov.

❖ hladina glykémie bola najviac prekročená len v skupine starších žien v počte 6 respondentov a u starších mužov v štyroch prípadoch.

Pri vyhodnotení biochemických vyšetrení bol zaznamenaný prevažný počet respondentov s krvným tlakom v rámci normy. Výskyt vyššieho krvného tlaku bol najčastejšie zaznamenaný v skupine starších mužov.

Všetky výsledky dotazníka o spotrebe potravín a pohybovej aktivite a životospráve sú uvedené v tabuľkách. Upozorňujeme, že v tabuľkovej časti s hodnotami vybraných výživových faktorov, v stĺpci pod názvom hrubá vláknina sa nachádzajú hodnoty potravinovej vlákniny. Zaznamenali sme pozitívnu zmenu životosprávy našich klientov a to zväčša v zaradení pravidelnej teplej stravy, ovocia, zeleniny a vo zvýšenej pohybovej aktivite. Prevažná väčšina respondentov žije bez zlozvykov ako je fajčenie a pitie alkoholu. Väčšina respondentov považuje svoju životosprávu za uspokojivú a nemení ju. Vo veľkej prevahe klienti uvádzali, že sú vystavený stresovým faktorom. Projekt sledovanie výživového stavu obyvateľstva má opakovane dobrú odozvu u sledovaných skupín populácie, ktorí prejavujú záujem hlavne o meranie základných živín - biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu a tlaku krvi.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V roku 2012 bolo odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Čadci – oddelenie hygieny výživy a PBP odobratých na území spadajúcom do našej kompetencie - okres Čadca a Kysucké Nové Mesto celkom **24 vzoriek jedlej soli**. Všetky vzorky boli zo zahraničnej produkcie. Z tohto počtu v okrese Čadca bolo odobratých 19 vzoriek jedlej soli a v okrese Kysucké Nové Mesto bolo odobratých 5 vzoriek jedlej soli. Všetky vzorky boli vyšetrené na KJ a zároveň na KJO_3 i na ferrokyanid draselný. Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, že z celkového počtu 24 vzoriek jedlej soli v žiadnej vzorke nebol zistený obsah KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) menej ako je minimálna hodnota – 15 mg/kg. Všetky vzorky jedlej soli zodpovedali rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) – 15 - 35 mg/kg. Najvyššia nameraná hodnota je 33,9 mg/kg. Najnižšia nameraná hodnota je 21,00 mg/kg.

V žiadnom prípade nebol zaznamenaný obsah $FeCN_6$ vyšší ako 20 mg/kg. Analýza vzoriek jedlej soli v stanovených chemických ukazovateľoch bola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline, oddelenie chemických analýz. Všetky vzorky soli boli v stanovenej lehote spotreby. V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto neregistrujeme žiadne prevádzky s výrobou soli ani sklady soli. V okrese Čadca sa nachádzajú 2 dodávatelia soli do obchodných reťazcov (V.O. sklad COOP Jednota - Raková a LIBEX Čadca - Horelica). V zariadeniach spoločného stravovania bolo odobratých celkom 20 vzoriek soli. Zo zariadení spoločného stravovania otvoreného typu sa odobralo 18 vzoriek a zo zariadení spoločného stravovania - uzavretého typu boli odobraté 2 vzorky soli. V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto sa nachádza 1 výrobná lahôdkárskych výrobkov a 10 pekárenských výrobní, kde sa používa jodidovaná soľ.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: vybrané RÚVZ v SR

K plneniu danej úlohy boli vybraté len RÚVZ v SR, na území ktorých je odsúhlasená výroba predmetných výrobkov. Na základe uvedenej skutočnosti RÚVZ Čadca sa na plnení danej úlohy nepodieľalo.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade, RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V roku 2012 boli určené prevádzkové jednotky so zameraním kontrol na označovanie výrobkov určených pre deti v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Bolo vykonaných celkom **16 kontrol**, pri ktorých nebol zistený nesúlad s PK SR. Úloha bola plnená v súlade s harmonogramom stanoveným pre žilinský kraj. Odber vzoriek bol realizovaný len v okresoch, kde sa nachádza výroba daných výrobkov.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie, RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

Pri plnení tejto úlohy bolo **5 úradných kontrol** zameraných na správnosť označovania a kontrolu požadovanej dokumentácie výrobkov, hlavne kartónových obalov. Tieto obaly boli kontrolované predovšetkým pri balení potravín v ZSS, jednalo sa o obaly z vlnitej lepenky, ale i polypropylénové misky na potraviny, plastové viečka a tetrapakové obaly. Kontrolou vyhlásení o zhode nebol zistený nesúlad s požiadavkami Nariadenia EP a Rady č. 882/2004, ako i nariadenia EP a rady č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Plnenie tejto úlohy, ako i ostatných úloh, bolo zapracované do vyhodnotenia ÚK nad PBP a zaslané v stanovenom termíne na RÚVZ v Poprade.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

V roku 2012 boli spracované podklady získané dotazníkovou formou, pričom sledovanie bolo zamerané na príjem vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok – E129 Allura červená AC, E 950 Aspartam a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu. Skupinu respondentov tvorilo **20 klientov** vo vekovej kategórii 19 až 35 ročné ženy a muži a vo vekovej kategórii 36 až 54 roční muži a ženy. Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov, pričom jeden deň tvoril jedálny lístok z pracovného týždňa a druhý deň z víkendy, týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Súčasťou monitoringu bol i odber vzoriek. Na stanovenie Aspartámu bola odobratá 1 vzorka sýtenej limonády s príchuťou pomaranča s cukrom a náhradnými sladidlami, na stanovenie Allury červenej 1 vzorka želé cukroviniek s ovocnou príchuťou a na vyšetrenie Kumarínu 1 vzorka cereálnej potraviny s obsahom škorice pre deti do 3 rokov. Výsledky laboratórnych vyšetrení preukázali zdravotnú bezpečnosť. Získané údaje boli tabuľkovo spracované a s vyhodnotením zaslané v stanovenom termíne na ÚVZ SR.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, odd. HV a PBP

Úloha bola plnená kontrolou dodržiavania obmedzenia používania bisfenolu A v plastových fľašiach používaných na dojčenskú výživu. V súlade s Nariadením Komisie EÚ č. 321/2011 a č. 10/2011 bolo vykonaných celkom **6 kontrol** sústredených na výrobky určené pre deti do jedného roka života.

3.8 Spotrebný potravinový kôš obyvateľov v SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

V roku 2012 príprava podkladov k plneniu úlohy bola spracovaná len ÚVZ SR a na základe rozpracovania jednotlivých etáp bude úloha plnená až v budúcom období.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Gestor úlohy: ÚVZ SR a vybrané okresy

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Plnenie úlohy: Úloha bude plnená v ďalších rokoch podľa usmernenia ÚVZ SR

Termín ukončenia: rok 2020

4.2 Zneužívanie návykových látok /alkohol tabak drogy/ u detí a mládeže na Slovensku

Gestor úlohy: ÚVZ SR a vybrané okresy

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca

Plnenie úlohy: Úloha bude plnená v ďalších rokoch podľa usmernenia gestora úlohy

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Gestor úlohy: ÚVZ SR a vybrané okresy

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Čadca odd. HDM

Plnenie úlohy: Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR. Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybového režimu. Náhodným výberom 2 škôl – jednej mestskej – Základná škola, Rázusova 2260 Čadca a jednej vidieckej – Základná škola, Oščadnica, Nižný Koniec 1374 sa u vekovej skupiny 11-14 ročných vybralo 60 chlapcov a 60 dievčat. (spolu bolo vyšetrených 120 detí). Prieskum bol realizovaný v jednotnom čase od 19.03.-30.06.2012. Údaje sa čerpali z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bola získaná laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Odber vzoriek stráv sa uskutočnil v 18. – 19. kal. týždni (celotýždňová strava). Meranie antropometrických ukazovateľov a TK sa uskutočnilo v 20. kal. týždni. Na spracovanie údajov do databázy sa využíva softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy je možné priebežne doplňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa využíva MS Excel a EPI INFO.

Termín ukončenia: rok 2014

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Gestor úlohy: ÚVZ SR a vybrané okresy

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Čadca

Plnenie úlohy: Úloha bola riešená v minulom roku v rozsahu spracovania dotazníkov, ktoré boli zaslané podľa usmernenia RÚVZ v Banskej Bystrici. V súčasnosti nám boli výsledné analýzy z plnenia projektu zaslané.

Termín ukončenia: rok 2012

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ Čadca, odd. HDM

Plnenie úlohy: Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Projekt sa realizoval dotazníkovou metódou u detí vo veku 5 rokov cestou predškolského zariadenia – Materská škola, Fraňa Kráľa 1707 Čadca. V rámci tohto zariadenia bolo vyšetrených 20 detí. Vzhľadom na nízky vek respondentov dotazníky vyplňali rodičia. Zber údajov sa uskutočnil v 26. kal. týždni. Údaje boli následne vložené do databázy v MS EXCEL a zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

Termín ukončenia: rok 2013

4.6 Sledovanie režimu dňa a odpočinku u žiakov základných škôl v SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ Čadca, odd. HDM

Plnenie úlohy: Prieskum sa realizoval formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa u 20 žiakov 2. ročníka Základnej školy, M.R.Štefánika 2007, Čadca. Súčasťou prieskumu je aj zhodnotenie zdravotného stavu žiakov a jeho porovnanie s predchádzajúcim obdobím. Zber údajov dotazníkovou formou bol uskutočnený v 20. kal. týždni. Údaje boli vložené do databázy v MS EXCEL a zaslané na ÚVZ SR .

Termín ukončenia: rok 2012

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

- V roku 2012 boli realizované nasledovné zmeny v očkovačom kalendári
Dňom 1.1.2012 nadobúda účinnosť vyhláška MZ SR č. 544/2011 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 273/2010 Z. z.. V súlade s predmetnou vyhláškou sa ruší povinné pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze.
- Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním – vykonáva sa priebežne. Zaznamenali sme 11 ochorení preventabilných očkovaním na pertussis. Bol zaznamenaný jeden rodinný výskyt – 3 ochorenia. Okrem jedného prípadu boli všetci chorí riadne očkovaní vzhľadom na dosiahnutý vek. Očkovanie proti pertussis bolo zavedené v roku 1951 a neočkovaná chorá je ročník narodenia 1939. Nahlásený nám bol 1 prípad ochorenia na parotitídu u dieťaťa riadne očkovaného.
- Manažment očkovania – 72 lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto sme zaslali aktuálne zmeny v očkovačom kalendári. Očkovací kalendár je uverejnený aj na webovej stránke tunajšieho RÚVZ. Vo februári 2012 na požiadanie MZ SR sme spracovali a poskytli informácie z 29 ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dospelých o aktuálnom vývoji v obstarávaní očkovačích látok na pravidelné povinné očkovanie detí. V septembri 2012 sme na oddelení epidemiológie zriadili poradňu očkovania, v ktorej sa v určených hodinách poskytujú pre verejnosť odborné konzultácie v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. V decembri 2012 pracovníčky oddelenia usporiadali odborný seminár pre zdravotné sestry „Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dospelých a všeobecného lekára pre dospelých“. Prezentované boli 4 prednášky.
- Kontrola očkovania – vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých 29-tich pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo zaznamenaných 6660 očkovačích výkonov.
- Vlastná administratívna kontrola očkovania bola vykonaná k 31. 08.2012 v zmysle OU ÚVZ SR – HH SR zo dňa 10. 07. 2012 č. OE/5262/2012, RZ-13429/2012 v jednotlivých zdrav. obvodoch v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dospelých. Zaočkovanosť v okrese Čadca sa pohybovala od 99,2% do 100%, v okrese Kysucké Nové Mesto od 99,5% do 100%. Neboli zaznamenané vážne nedostatky v evidencii dokumentácie, vo výkone očkovania, v skladovaní vakcín a dodržiavaní chladového reťazca. Preplnenosť chladničiek nebola zistená v žiadnom obvode. Očkovacie látky sú uskladnené podľa dĺžky expirácie.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

- Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení – aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. V mesačných výkazoch upozorňujeme PZS na povinnosť hlásnej služby pri výskyte, podozrení prenosných ochorení

a nosičstve choroboplodných zárodkov. Na dodržiavanie hlásnej povinnosti bol upozornený i vedúci laborant mikrobiologického odd. KNsP Čadca.

- Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení – systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných ochorení – 12 prípadov a mimoriadnych epid. situácií – 3 epidémie. V mesiaci jún 2 epidémie na nešpecifikované vírusové črevné infekcie v ZŠ Makov a v hoteli Severka v Zákopčí. V mesiaci november 1 epidémia s etiologickým agens *Sal. enteritidis* po rodinnej oslave v obci Dunajov.
- Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sa uskutočňuje priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ – Imunizačný týždeň, Kampaň – hygiena a dezinfekcia rúk ako prevencia NN, informácia o výskyte osýpok na Ukrajine, regionálnych novín, médií.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

- Systematický zber, sumarizácia, analýza údajov o infekčných ochoreniach sa vykonáva priebežne. Evidujeme 1222 prenosných ochorení. Analýza výskytu v mesačných intervaloch je zasielaná všetkým lekárom prvého kontaktu, primárom lôžkových oddelení KNsP Čadca. V pravidelných týždenných intervaloch prostredníctvom programu EPIS zasielame od 72 lekárov prvého kontaktu hlásenie chrípky.
- Reagovanie na nové požiadavky siete a ich implementácia do položiek programu EPIS – vykonávame priebežne, podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica v súlade s požiadavkami „TESSy.“
- Manažment kontaktov a ohnisk vykonávame priebežne. Evidujeme 136 ohnisk s protiepidemickým zabezpečením kontaktov. Boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia – 136x, informovanie zainteresovaných – 5x, sprísnenie hyg. epid. režimu – 42x, vyhľadanie podozrivých z nákazy – 134x, zdravotná výchova – 136x, lekársky dohľad – 76x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia – 2x, zvýšený zdravotný dozor – 3x, likvidácia odpadu – 1x, 1 osobe bol nariadený zákaz výkonu epid. závažných činností.
- Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY. Denne dopĺňame centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO od 72 lekárov prvého kontaktu, priebežne dopĺňame výsledky vyšetrení vykonaných v NRC, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV).

6.4 Nozokomiálne nákazy

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

- Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN – vykonávame priebežne. Názorné ukážky umývania a dezinfekcie rúk sme vykonali na všetkých lôžkových oddeleniach KNsP Čadca. Následne sme odobrali 151 sterov z rúk zdravotníckeho personálu.
- Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz. Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 5 NN z KNsP Čadca. Celkovo na oddeleniach KNsP Čadca bolo odobratých 1378 sterov

z prostredia. Z tohto počtu bolo 135 vzoriek pozitívnych. Zo sterilného materiálu bolo odobratých 280 vzoriek, z toho 9 s pozitívnym nálezom. Na oddeleniach s pozitívnymi výsledkami boli vykonané opakované kontrolné stery a kontrola HER. V rámci kontroly funkčnosti sterilizačnej techniky sme otestovali 95 HVS s negatívnym nálezom. Otestovaných bolo 41 autoklávov, 4x formaldehydový prístroj s negatívnym výsledkom.

➤ Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz sa vykonáva mesačne a k 31.12.2012. Celkovo evidujeme 5 NN. Na detskom oddelení 4 NN – hnačkové ochorenia – 3x rotavírusová enteritída, 1x dg. A09. Jednu NN T81.4 evidujeme na gyn.-pôr. oddelení KNsP Čadca.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

➤ Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo – monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie. Mimoriadna epidemiologická situácia v roku 2012 nebola zaznamenaná.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

➤ Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm.k/ zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 5 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Výsledky boli s negatívnym nálezom.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ Košického kraja

Na tejto úlohe neparticipujeme

6.9 Poradne očkovania

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

V septembri 2012 sme na oddelení epidemiológie zriadili poradňu očkovania, v ktorej sa v určených hodinách poskytujú pre verejnosť odborné konzultácie v oblasti očkovania. Poradňa očkovania je sprístupnená aj na webovom sídle nášho RÚVZ.

Mimo hlavných úloh sme participovali na európskej štúdi:

Bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach

Samotnému začatiu štúdie predchádzalo školenie v Martine, ktorého sa zúčastnili 2 pracovníci oddelenia. Následne sme získali súhlas riaditeľa KNSP Čadca na jej realizáciu. Fyzicky vykonaná bola v čase od 18.6. – 25.6.2012. Vykonávala sa na všetkých lôžkach poskytujúcich akútnu zdrav. starostlivosť u všetkých hospitalizovaných pacientov v súlade s protokolom. Spracovali sme 168 štandardných protokolov pacienta s následnou evidenciou v počítačovom programe HELICS.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V rámci plnenia Národného programu podpory zdravia sme nadviazali a pokračovali vo vytvorenej spolupráci s regionálnymi printovými médiami, a to MY Kysucké noviny, Kysuce, Staškovské noviny, ďalej s elektronickými médiami, ako sú internetový portál e-kysuce, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, Kysucká knižnica v Čadci, Dom kultúry v Čadci, Mestská polícia v Čadci, Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Čadci – odbor komunikácie a prevencie, so zdravotnými poisťovňami – Dôvera, Všeobecná zdravotná poisťovňa, UNION, s organizáciami Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, Jednota dôchodcov na Slovensku, spoločnosť Lacalut, Colgate, Drogéria DM.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska sme pre 36 členov odprezentovali tému „Racionálna výživa – prevencia predčasného starnutia“. Prezentácia bola doplnená o meranie tlaku krvi u 29 členov ÚNSS, a to u 2 mužov a 27 žien. Zdravotnovýchovná aktivita bola doplnená o propagačné materiály, ktoré nám poskytol Úrad verejného zdravotníctva.

Prednášku na tému „Alzheimerova choroba – tichá epidémia“ sme odprednášali pre 63 členov Jednoty dôchodcov na Slovensku v Kultúrom dome v Čadci. V rámci prezentácie sme zmerali 15 záujemcom krvný tlak digitálnym prístrojom OMRON a 13 záujemcom stanovili % telesného tuku digitálnym prístrojom OMRON BF 300. V rámci prezentácie sme členom JDS rozdistribuovali letáky z Nadácie MEMORY s rôznymi témami týkajúcimi sa Alzheimerovej choroby.

Ďalšiu prezentáciu na tému „Alzheimerova choroba – tichá epidémia“ sme odprednášali pre 19 členov Jednoty dôchodcov na Slovensku na Obecnom úrade v Zborove nad Bystricou. Pri prezentácii sme 9 záujemcom zmerali tlak krvi digitálnym prístrojom OMRON. V rámci prezentácie sme členom JDS rozdistribuovali letáky z Nadácie MEMORY s rôznymi témami týkajúcimi sa Alzheimerovej choroby.

9.4 EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Projekt EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov) sa začal realizovať v mesiaci december roku 2011 a bol dokončený vo februári roku 2012. Zúčastnilo sa 56 respondentov, respondenti mali k dispozícii po vyšetrení občerstvenie a boli odmenení 5 € poukážkou. Výsledky biochemických testov boli zaznamenané do programu Epi Data a zaslané na sumarizáciu na RÚVZ Banská Bystrica a následne výsledky boli zaslané na adresu respondentov.

9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitým zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitým zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou sme zabezpečili uverejňovaním článkov v printových médiách a elektronických médiách a edukačno, intervenčnými prednáškami. V roku 2012 sme spropagovali Svetový deň zdravia, Svetový deň vody, Svetový deň červeného kríža, Svetový deň pohybom k zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň seniorov.

22. marec – Svetový deň vody

Pri príležitosti Svetového dňa vody sme zaslali článok na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií, ako sú redakcie printových médií MY Kysucké noviny, Kysuce, Staškovské noviny, Zvesti Kysuckého Nového Mesta, internetový portál e-kysuce, internetové portály mesta Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a obce Oščadnica a tiež zverejnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci.

7. apríl - Svetový deň zdravia

V rámci Svetového dňa zdravia sme zrealizovali sériu prezentácií pre študentov a pedagógov na Strednom odbornom učilišti v Kysuckom Novom Meste na témy obezita, poruchy prijímania potravy, zdravý životný štýl a abúzy. Študentom boli odprezentované aj témy od odborníkov zo železničnej polície, hasičského zboru, sociálnej pracovníčky z centra Náruč. Prezentácie na tému obezita, poruchy prijímania potravy a zdravý životný štýl sa zúčastnilo 30 študentov 2. ročníka a 4 pedagógovia. Prezentácia bola doplnená o DVD s filmom s názvom „Play True“ a o fotoprezentáciu, príbehy obéznych ľudí a ľudí s poruchou prijímania potravy. Na prednáške zaoberajúcou sa problematikou fajčenia a drog sa zúčastnilo 30 študentov 2. ročníka a 4 pedagógovia spomínaného odborného učilišťa. Súčasťou prednášky bolo zdôraznenie negatívneho účinku fajčenia, dopadu alkoholu a taktiež legálnych a nelegálnych drog na zdravie. Prednáška bola doplnená o DVD s filmom s názvom „Vraždiaci návyk fajčenie“. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci sme uverejnili článok s vyššie uvedenou témou.

8. máj - Svetový deň Červeného kríža

V rámci Svetového dňa Červeného kríža sme sa zúčastnili na regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov I. a II. stupňa, ktorú organizoval Slovenský Červený kríž - Územný spolok Čadca. Svojou aktívnou účasťou sme sa zúčastnili testovania zdravotných vedomostí z oblasti prvej pomoci u žiakov I. stupňa základných škôl z okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto. Regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov sa na I. stupni celkovo zúčastnilo 14. skupín, pričom každá skupina pozostávala z 5 členov.

10. máj – Svetový deň - Pohybom ku zdraviu

V rámci tohto dňa sme pripravili článok s prosbou o sprístupnenie športových areálov a zaslali na základné (ZŠ Rázusova Čadca, ZŠ M.R.Štefánika Čadca, ZŠ Clementisova KNM) a stredné školy (Gymnázium J.M.Hurbana Čadca, Obchodná akadémia Čadca, Stredná odborná škola obchodu a služieb Čadca, SOŠ strojárské Čadca) a tiež na internetové portály e-kysuce, mesta Čadca, Kysuckého Nového Mesta.

31. máj - Svetový deň bez tabaku

V súvislosti s týmto svetovým dňom sme zrealizovali v spolupráci s poisťovňou UNION a Úradom verejného zdravotníctva kampaň s názvom „Prestaň fajčiť, daj si jablko“ na Palárikovej ulici v meste Čadca. V rámci kampane sme zmerali prístrojom Micro Smokerlyzer 57 záujemcov, 63 záujemcov o meranie tlaku krvi, v rámci kampane mohli záujemcovia vyplniť anketový lístok a zapojiť sa do súťaže, ktorú organizovala poisťovňa

UNION. V rámci tohto dňa sme zrealizovali prednášku na tému „Vraždiaci návyk fajčenie“ pre 109 študentov Združenej strednej školy hotelových služieb a obchodu v Čadci, Gymnázium J. M. Hurbana v Čadci. Prednášky boli doplnené meraním oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Micro Smokerlyzér u 37 študentov, a to u 9 chlapcov a 28 dievčat. Informáciu o svetovom dni sme uverejnili na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci a taktiež na informačnom paneli vo vstupnej časti tunajšieho RÚVZ. K spomínanej téme sme pripravili a zaslali článok na uverejnenie do printových médií MY Kysucké noviny a Kysuce a taktiež na internetové portály e-kysuce, mesta Čadca, Kysuckého Nového Mesta, Turzovky, Krásna nady Kysucou.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

Na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci sme uverejnili článok v rámci svetového dňa, taktiež informáciu o tomto dni sme zaslali do printových (redakcia MY Kysucké noviny a Kysuce) a elektronických (internetové portály e-kysuce, mesto Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka) médií a na informačnom paneli vo vstupnej časti tunajšieho RÚVZ. V rámci tohto svetového dňa sme organizovali zdravotno - výchovnú kampaň „Deň zodpovednosti“, ktorej cieľom bolo zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov, spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Počas kampane sme 51 záujemcom analyzovali pečňové amylázy z kapilárnej krvi (GGT) a 83 klientom sme zmerali krvný tlak. Kampaň sme organizovali v spolupráci s Mestskou políciou v Čadci, kde príslušník mestskej polície meral záujemcom množstvo alkoholu v dychu.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby

Pri príležitosti svetového dňa sme pripravili článok a zaslali na uverejnenie na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci, portál e-kysuce a internetové portály mesta Čadca, Kysuckého Nového Mesta a do redakcie printových médií Kysuce a MY Kysucké noviny. Prednášku na tému „Alzheimerova choroba – tichá epidémia“ sme odprednášali pre 63 členov Jednoty dôchodcov na Slovensku v Kulúrom dome v Čadci. V rámci prezentácie sme zmerali 15 záujemcom krvný tlak digitálnym prístrojom OMRON a 13 záujemcom stanovili % telesného tuku digitálnym prístrojom OMRON BF 300. V rámci prezentácie sme členom JDS rozdistribuovali letáky z Nadácie MEMORY s rôznymi témami týkajúcimi sa Alzheimerovej choroby. Ďalšiu prezentáciu na tému „Alzheimerova choroba – tichá epidémia“ sme odprednášali pre 19 členov Jednoty dôchodcov na Slovensku na Obecnom úrade v Zborove nad Bystricou. Pri prezentácii sme 9 záujemcom zmerali tlak krvi digitálnym prístrojom OMRON. V rámci prezentácie sme členom JDS rozdistribuovali letáky z Nadácie MEMORY s rôznymi témami týkajúcimi sa Alzheimerovej choroby. Informačný panel s témou tohto svetového dňa sme pripravili vo vstupných priestoroch tunajšieho RÚVZ, kde boli taktiež priložené letáky s témou Alzheimerovej choroby.

29. september – Svetový deň srdca

V rámci tohto dňa sme pripravili článok s uvedenou témou a zaslali na uverejnenie do redakcií printových médií MY Kysucké noviny, Kysuce, na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci, webové stránky mesta Čadca Kysucké Nové Mesto a Turzovka a internetový portál e-kysuce. V rámci tohto dňa sme zorganizovali kampaň MOST, ktorú sme zrealizovali v supermarkete Tempo Čadca, pri ktorej sme 95 záujemcom zmerali krvný tlak digitálnym prístrojom OMRON, tiež stanovili BMI a poskytli odborné poradenstvo, 3 záujemcom sme zmerali cholesterol.

1. október – Medzinárodný deň seniorov

Pri príležitosti tohto dňa sme v našej organizácii pripravili a spropagovali „Deň otvorených dverí“ v rámci, ktorého sme 7 klientom vykonali kompletné biochemické vyšetrenie a poskytli odborné poradenstvo. V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali do regionálnych printových médií MY Kysucké noviny a Kysuce, na webovú stránku RÚVZ so

sídlom v Čadci, a na internetové portály e-kysuce, mesta Čadca, Kysuckého Nového Mesta. V priestoroch pred ambulanciou poradne zdravia sme pripravili informačný panel venovaný Svetovému dňu a taktiež Mesiacu úcty k starším. Informačný panel s podobnou tematikou bol pripravený i v priestoroch 3. poschodia tunajšieho RÚVZ.

22. november – Medzinárodný deň bez fajčenia

K medzinárodnému dňu bez fajčenia sme pripravili prezentáciu pre 23 žiakov 6. ročníka ZŠ Vysoká nad Kysucou s názvom „Nebezpečenstvo modernej doby – fajčenie“. Prezentácia bola doplnená meraním CO pomocou prístroja Smokerlyzér. Tento medzinárodný deň bol propagovaný aj v prezentáciách pod názvom „Nie drogám – áno životu!“ pre 53 študentov 2. ročníka Gymnázia v Turzovke. Prezentácia bola doplnená meraním CO pomocou prístroja Smokerlyzér.

9.7 Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Oddelenie Podpory zdravia pripravilo kampaň k súťaži pre fajčiarov. Z úradu verejného zdravotníctva boli zaslané plagáty a letáky k súťaži. Následne bola informácia o súťaži zaslaná do printových médií Kysuce, MY Kysucké noviny, Stašovské noviny, taktiež sme informáciu zaslali na webové stránky 4 miest a 29 obcí okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto, na riaditeľstvo Kysuckej nemocnice s poliklinikou v Čadci, Poliklinika Turzovka, Poliklinika v Kysuckom Novom Meste, Všeobecná zdravotná poisťovňa, poisťovňa Dôvera, Kysucká knižnica Čadca, Mestská knižnica R. Jašíka v Turzovke, Mestská knižnica v Krásne nad Kysucou, supermarket Tempo Čadca, mestský úrad Čadca a Turzovka, do 25 ambulancií praktických lekárov. Spolu s plagátom sme zaslali i sprievodný list s krátkou informáciou o súťaži, taktiež sme pripojili plagát, leták a prihlášku do súťaže. Vo vstupných priestoroch a na poschodí oddelenia OPZ tunajšieho úradu sme vytvorili informačný panel k súťaži Prestaň a Vyhraj 2012, informácia bola zverejnená i na webovej stránke RÚVZ Čadca.

9.8 Národný program prevencie obezity

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Na ZŠ Olešná sme pre 54 žiakov 4. ročníka, 5. ročníka, 6. ročníka a 7. ročníka odprezentovali tému obezita, anorexia, zdravý životný štýl a bigorexia. Odprezentovaná téma bola doplnená kvízom, príbehmi obéznych ľudí, pracovnými listami, fotoprezentáciou. V kvíze boli správni riešitelia odmenení darčkovými predmetmi od ZP Dôvera, Všeobecnej zdravotnej poisťovne (šumivé vitamíny, pastelky, bumerangy, perá kľúčienky, náramky a iné), spoločnosť Lacalut (zubné pasty pre ochranu nových trvalých zubov) a Slovenskej nadácie srdca (diáre na rok 2012). Na ZŠ Zákopčie sme pre 62 žiakov pripravili prezentáciu na tému obezita, anorexia, zdravý životný štýl, bigorexia, „Čo môžeme urobiť pre svoje zdravie „Žijeme zdravo?“. Prezentácia bola doplnená o DVD film s názvom „Play True“, o meranie prístrojom OMRON u 37 žiakov, a to u 14 chlapcov a 23 dievčat. Pre 19 žiakov ZŠ Vysoká nad Kysucou sme odprezentovali prezentáciu na tému obezita, poruchy príjmu potravy, bigorexia, prezentácia bola doplnená o DVD film s názvom „Play True“, o meranie prístrojom OMRON u 13 žiakov, a to u 9 chlapcov a 4 dievčat. Pre študentov 1. ročníka Gymnázia v Turzovke sme odprezentovali 2 prezentácie s názvom: „Čo môžeme urobiť pre svoje zdravie“. Prezentácií sa zúčastnilo 35 študentov. Prezentácia bola doplnená o DVD film „Play True.“ V ZŠ E.A.Čerňana sme vykonali prezentáciu s názvom : „Zdravá výživa – žijeme zdravo?“ pre 2 triedy 9. ročníka. Prezentácie sa zúčastnilo 26 žiakov. Na tejto škole sa vykonala aj

prezentácia s názvom: „Stravovanie u detí – predpoklad zdravého života“. Prezentácie sa zúčastnilo 25 žiakov 6. ročníka a 1 pedagóg. Prezentácie bola doplnené o prehratie DVD filmu „Play True.“ Pre 14 pracovníkov Tesco Stores sme pripravili prezentáciu s názvom: „Dobré rady pre zdravú výživu“. Záujemcom sa meral krvný tlak a percento tuku prístrojom OMRON BF 300.

9.9 CINDI program SR

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov pomocou prístroja REFLOTRON s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo k 31.12.2012 vyšetrených 247 klientov, z toho 74 klientov bolo prvýkrát vyšetrených a 173 klientov opakovane vyšetrených. Poradňu zdravia sme spropagovali v regionálnych printových médiách MY Kysucké noviny, Kysuce, Zvesti Kysuckého Nového Mesta a taktiež na internetovej stránke RÚVZ Čadca, informácia o možnosti vyšetrenia v základne poradni je dlhodobo zverejnená na internetovom portáli e-kysuce. S odd. HV a PBP sme spolupracovali na celoštátnom projekte „Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospeljej populácie“, kde sme vyšetrili 80 osôb.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí a mimoškolskom prostredí /HBSC štúdia/

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

V rámci tohto projektu sa organizovali prezentácie na tému „Zdravé zúbky“ pre žiakov 1. stupňa základných škôl. Celkovo boli do projektu zapojené 3 základné školy, a to Základná škola Zákopčie, kde boli vykonané prezentácie pre 4 triedy 1. stupňa (1 – 4 ročník), počet zúčastnených žiakov bol 62. Na prezentácii boli prítomní aj 4 pedagógovia. Druhou zapojenou školou bola Základná škola Rázusova v Čadci, kde boli realizované 2 prezentácie pre 4 triedy prvého ročníka ZŠ a prezentácií sa zúčastnilo 77 žiakov a tiež 4 pedagógovia a tiež 2 prezentácie pre 4 triedy druhého ročníka ZŠ. Prezentácie sa zúčastnilo 68 žiakov a 4 pedagógovia. Treťou zúčastnenou školou bola ZŠ E.A.Čerňana vo Vyskej nad Kysucou, kde sme odprednášali 2 prezentácie pre žiakov 1., 2., 3. a 4. ročníka. Celkovo sa prezentácie zúčastnilo 65 žiakov a 2 pedagógovia. Prezentácie boli doplnené o kvíz, DVD rozprávky s názvom „Čo sa stalo medvedíkovi“, „Lakomý sysel“, „Maškrtná veverička“. Počas prezentácie boli žiaci odmeňovaní darčekomými predmetmi vo forme vzoriek zubnej pasty, omaľovánkami a pod. od spoločností: Zdravotná poisťovňa Dôvera, Lacalut, Colgate, Drogerie DM. 17 tried z 12 základných škôl z okresu Čadca sa zapojilo do nadnárodného preventívneho projektu „Tvoja správna voľba“, na ktorom okrem Odd. podpory zdravia participovalo aj Okresné riaditeľstvo PZ v Čadci a Mestská polícia v Čadci. Počas trvania projektu navštívilo putovnú interaktívnu tvorivú dielnu 441 detí vo veku 9 až 10 rokov. Hlavným cieľom projektu bola snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti užívania tabaku, alkoholu a marihuany.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE SR IV. /NEHAP IV/

Spolu bolo k vyhodnocovaciemu obdobiu odobratých v rámci monitoringu pitnej vody 130 vzoriek pitných vôd, z toho v rámci kontrolného monitoringu 109 vzoriek, v rámci preverovacieho monitoringu 21 vzoriek a v rámci štátneho zdravotného dozoru 6 vzoriek /z toho 3 vzorky na ukazovatele rádioaktivity/. Z celkového počtu nevyhovovalo 5 vzoriek pre nadlimitnú hodnotu železa /Oravský Biely Potok, Rabčice, Zákamenné, Breza, Ťapešovo/. Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný aj na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia - odobratých 25 vzoriek pitných vôd.

Voda na kúpanie bola odobratá v rámci štátneho zdravotného dozoru v Aquarelaxe Dolný Kubín - 7 vzoriek, na plavárni Nižná – 1 vzorka, na termálnych kúpaliskách /v Oraviciach – Meander Thermal, s.r.o. – 10 vzoriek a Thermalšport, s.r.o. – 8 vzoriek/, ale aj na prírodných kúpaliskách na Oravskej priehrade /pri ATC Stará Hora, ATC Slanica, ATC Jami, Prístav a Nábřežie v Námestove/ - 8 vzoriek a po jednej vzorke v Kral'ovanoch - Rieka – veľké jazero a z vodného toku Orava v Dolnom Kubíne. Celkovo bolo odobratých 36 vzoriek vody na kúpanie. Všetky odobraté vzorky vyhovovali vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedených v platnej legislatíve.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA EHIS

Na našej webovej stránke sú uverejňované informácie pre verejnosť aj z oddelenia hygieny životného prostredia. Informácie sú zamerané na novú legislatívu a postupy pri jej uplatňovaní v praxi . Výsledky laboratórnych analýz vôd na kúpanie sú uvedené v Informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie na webe UVZSR.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

V okresoch pôsobnosti nášho RÚVZ je 27 vodovodov. Zásobovanie obyvateľov pitnou vodou je z podzemných vodných zdrojov, len v obci Zákamenné je zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z povrchového zdroja. Kvalita tejto vody – zákal - je upravovaná síranom železitým v kombinácii s chlóróm. V časti obci Istebné je voda vo vodojeme upravovaná v prevzdušňovacej veži s ventilátorom, ktorá zabezpečuje zníženie objemovej aktivity radónu pod 50 Bq/l. Zdravotné zabezpečenie pitnej vody vo verejných vodovodoch je plynným chlóróm /4 vodovody/, prípadne tekutým chlóróm /23 vodovodov/ - chlórňan sodný. Vodovody, ktoré nemajú zabezpečenú dezinfekciu pitnej vody, sa v okresoch pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nenachádzajú.

1.8 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR a RÚVZ v SR

HIA – hodnotenie dopadov na verejné zdravie pri posudzovacej činnosti v zmysle § 6 ods.3 písm. c) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia

v znení neskorších predpisov uplatňujeme pri posudkovej činnosti podľa § 13 ods. 2 a ods. 8 zákona č. 355/2007 Z. z., pri predkladaní návrhov strategických dokumentov podliehajúcich posudzovaniu ich vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia podľa prílohy č. 1 k zákonu č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a činností podliehajúcich posudzovaniu ich vplyvu na životné prostredie podľa prílohy č. 8 k zákonu č. 24/2006 Z. z., a pri posudzovaní rozvojových dokumentov, koncepcií a programov v ich pôsobnosti. Hodnotenie dopadov na verejné zdravie, podľa § 52 ods.1 písm. d) zákona 355/2007 Z. z., je povinný zabezpečiť predkladateľ návrhu. Počas platnosti novely zákona, v ktorom je táto povinnosť uvedená, neboli na RÚVZ ani v roku 2012 predkladané na posúdenie také dokumenty, ktorých súčasťou by malo byť vypracovanie HIA.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonáva podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. Bolo vykonaných 211 kontrol v spoločnostiach, kde sú vyhlásené rizikové práce. V 6 prípadoch boli vydané nové rozhodnutia RP, napr. Sopúch CaV Oravská Poruba, ZŤS Strojárne s.r.o. Námestovo.

Na druhej strane bola zmenená z kategória č. 4 na č. 3 v Spolumajiteľstvo bývalých urbarialistov obce Podbiel, pozemkové spoločenstvo, Zámotie, 027 42 Podbiel a z kategórie 3 na 2:

- XPS Slovakia s.r.o., Závodná 459, 027 43 Nižná,
- SPP-Distribúcia, a.s. Nová Doba 508, Nižná
- Poľnohospodárske družstvo Párnica

Dôsledne rešpektujeme uznesenie vyplývajúce z porady vedúcich odborov a oddelení PPL vo Vyhniciach tohto roku a protokoly neakreditovaných meracích spoločnosti sa do úvahy už neberú, čo je v súlade so zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Počet spoločností, ktoré manipulujú s jedovatými látkami je minimálny. Jedovaté chemické faktory sa sporadicky používajú v galvanických procesoch, v poľnohospodárstve už nie. Pre spoločnosť, ktorá prevádzkuje MEANDER PARK Oravice sa opakovane vykonali opatrenia súvisiace s prácou s plynným chlóróm.

Sledované v praxi bolo usmernenie pre prácu s jedovatými látkami. V 16 prípadoch bolo uložené subjektom pri riešení problematiky vykonať opatrenia, ktoré smerujú k vytvoreniu vhodnejších pracovných podmienok. Najmä u živnostníkov, ktorí zhotovujú výrobky z dreva pri vykonávaní povrchovej úpravy.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Manipulácia sa sleduje v zdravotníctve pri podávaní cytostatík, v priemysle sa vo výrobnom procese nevyskytujú. V priebehu roka sme riešili problematiku manipulácie s azbestom pri demolačných prácach v dvoch prípadoch spoločnosti TERMSTAV a.s. Trnava.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

V priebehu sledovaného obdobia sme začali program realizovať v týchto spoločnostiach:

- **Zdravníctvo a sociálne služby**

- Domov sociálnych služieb a zariadenia núdzového bývania
Matúškova 1631, 026 01 Dolný Kubín
- Počet vyplnených dotazníkov 21 zamestnancov a 1 zástupca zamestnancov

- **Služby – hotely a reštaurácie**

- Hotel Orava – Srňacie
Infinity relations a.s.
Priekopy 20 821 08 Bratislava
- Počet vyplnených dotazníkov 7 od zamestnancov a 1 zástupca zamestnancov

- **Tovarová preprava – obchodné reťazce**

- COOP Jednota Námestovo SD
Hviezdoslavova 1/11, 029 01 Námestovo
 - Počet vyplnených dotazníkov 11 zamestnancov a 1 zástupca zamestnancov
- V spolupráci s IP Žilina boli vykonané práce v súlade s programom. Postupovať sa bude podľa dopredu určených propozícií.

Okrem toho, pri riešení problematiky najmä v rámci štátneho zdravotného dozoru v súlade s koncepciou poradne zdravej práce sa vykonávali konzultácie so zamestnávateľom, ale najmä so zamestnancami priamo na pracovisku. Tam, kde je to účelné sa poskytoval písomný materiál s problematikou. Intenzívna spolupráca bola so sektorom bankovníctva, zdravotníckymi zariadeniami a u drobných podnikateľov, ktorí takpovediac prežívajú ťažkú dobu.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Boli vykonané šesť prešetrení na podozrenie na ChzP z DNJZ pri riešení ktorých boli vykonané tieto opatrenia:

- zabezpečenie správneho režimu práce (napr. striedanie vykonávaných prác)
- používanie OOPP pri práci
- preradenie zamestnancov na prácu primeranú ich zdravotnému stavu a schopnostiach
- dodržiavanie legislatívy, najmä zákonníka práce
- zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby

V jednom prípade je problematika v štádiu šetrenia.

2.2 INTERVENÍCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

V priebehu roka sa vykonalo 1754 konzultácií formou písomnou, mailovou a telefonickou. Boli zamerané najmä na riešenie problémov v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 391/2006 Z. z. a ďalších vykonávacích predpisov.

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNEOCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI CEMICKÝCH LÁTOK

V priebehu sledovaného obdobia sme vykonali opakované v rámci programu REACH v spoločnosti PPG Deco Slovakia, s.r.o.010 Žilina, Dom farieb Dolný Kubín Matúškova1634/9 prevádzka Dolný Kubín sledovanie podmienok pri manipulácii s chemickými látkami. Dotazník bol zaslaný kompetentným štátnym inštitúciám. Dlhodobo sa riešia opakované podnety obyvateľov obce Rieka na spoločnosť Sopúch CaV Oravská Poruba. Vykonali sa účinné opatrenia na zamedzenie sekundárnej prašnosti v lome pri ťažbe dolomitu.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJPOPULÁCIE

V rámci riešenia predmetného projektu bolo v regióne Orava v roku 2012 vyšetrených 80 klientov.

Všetci respondenti vyplnili dotazníky o životospráve a pohybovej aktivite s cieľom zistenia stravovacích návykov. Ďalej sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Bola hodnotená konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá bola počítačovo spracovaná v programe Alimenta č.4-3e – nadstavbová verzia a bola porovnávaná s odporúčanými výživovými dávkami.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Na základe vypracovaného plánu pre odber vzoriek boli zo zariadení spoločného stravovania a z distribúcie odoberané vzorky tuzemskej a zahraničnej kuchynskej soli na stanovenie jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. V roku 2012 bolo odobratých 24 vzoriek NaCl.

3.6 MITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Do projektu „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“ sa zapojilo v roku 2012 20 klientovmužov a žien vo vekových kategóriách 19 – 35 a 36 – 54 rokov . Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník 2 krát (1 pracovný deň a 1 deň pracovného pokoja) a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V I. polroku 2012 bola realizovaná IV. etapa projektu u detí vo vekovej skupine 11-14 ročných. Uskutočnil sa výber 2 základných škôl, vidieckej (ZŠ Lokca) a mestskej (ZŠ M. Medveckej Tvrdošín) po 60 detí z každej ZŠ (30 chlapcov, 30 dievčat).

V mesiaci máj 2012 bolo vykonané antropometrické meranie (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov) a hodnoty tlaku krvi u vybraných 120 detí.

Rodičia detí vyplnili dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, frekvenčný dotazník. V jednotom čase v 16. kal. týždni rodičia vyplnili 24 hodinovú stravovaciu anamnézu a 24 hod. pohybový režim detí. V 17. kalendárnom týždni (počas celého týždňa) boli vykonané odbery vzoriek stravy (obedov) a podávaných nápojov vo vybraných ZŠ, spolu 10 vzoriek stravy.

V II. polroku sa zozbierané a zosumarizované údaje zadávali do pripravených masiek v programe Excel a boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Odd. HDM sa v I. polroku 2012 zapojilo do plnenie uvedeného projektu. Cieľom je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí predškolského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom a získať informácie o životospráve detí. Išlo o dotazníkový prieskum, do ktorého bolo zapojených 20 detí predškolského veku (veková skupina 5 ročných detí) z materskej školy v Dolnom Kubíne.

V II. polroku sa zozbierané, vyplnené dotazníky zadávali do pripravených masiek v programe Excel a boli zaslané na ÚVZ SR.

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU PRÁCE A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU

V mesiacoch apríl – jún bol realizovaný projekt sledovania režimu práce a odpočinku na mestskej Základnej škole M. Medveckej v Tvrdošíne. Do projektu boli zapojení žiaci 3. ročníka. Anonymný dotazník vyplnilo spolu 20 detí. Získané údaje z dotazníkov boli zadávané do pripravenej masky v programe Excel, v mesiaci jún zaslané na ÚVZ SR.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V roku 2012 boli realizované nasledovné úlohy:

- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2012, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1.2012, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškolenie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít. V mesiaci november bol realizovaný projekt „Hodnota očkovania“ v rámci ktorého boli pre zdravotné sestry na seminári v Dolnom Kubíne a v Námestove prezentované prednášky „Princípy vakcinácie a typy očkovacích látok“, „Vedľajšie účinky očkovania a kontraindikácie očkovania“, „Správna aplikácia vakcín“ a „Skladovanie vakcín a manipulácia s vakcínami“.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom. Pre manažment očkovania je potrebné urýchliť prijatie odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania, ktoré chýba už niekoľko rokov.

Kontrola očkovania:

Kontrola očkovania bola vykonaná v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v troch okresoch - Dolný Kubín, Tvrdošín a Námestovo v zmysle usmernenia hlavného hygienika ÚVZ SR č. OE /5262/2012, RZ-13429/2012 zo dňa 10.7.2012, podľa § 5 ods. 4 písm. c) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s § 14 vyhlášky č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Ku dňu 31.8.2012 bola prekontrolovaná preočkovanosť vybraných ročníkov detskej populácie na 33 ambulanciách pre deti a dorast (okres Dolný Kubín 10 ambulancií, okres Tvrdošín 8 a okres Námestovo 15 ambulancií). Preočkovanosť proti vírusovej hepatitíde typ B bola zisťovaná na nefrologických ambulanciách, resp. na 3-och oddeleniach dialýzy (pacienti zaradení do dialyzačného programu).

Preočkovanosť detí v kontrolovaných ročníkoch bola viac ako 95%.

V kontrolovaných obvodoch (33 ambulancií) a v kontrolovaných ročníkoch detí nebola zistená preočkovanosť nižšia ako 90%.

Pri kontrole neboli zistené závažné nedostatky vo výkonoch očkovania. Nedostatky menšieho charakteru boli pri evidencii očkovaných detí a v dokumentácii očkovania, ktoré boli odstránené na mieste. Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej

kontroly. V posledných 2 rokoch klesá počet detí očkovaných proti chrípke. V kontrolovanom období bol pokles o 60% v porovnaní s kontrolou k 31.8.2011.

Závažným problémom je v našom regióne narastajúci počet rodičov, ktorí odmietajú očkovanie, väčšinou pod vplyvom antivakcinačných internetových stránok a médií.

Správa z kontroly očkovania bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Žiline.

Ďalej bolo vykonávané:

- usmernenie lekárov ku kategorizácii a k indikačným obmedzeniam vakcín
- informácia o realizácii Európskeho imunizačného týždňa 2012 - informácia v lokálnych periodikách na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, realizácia Európskeho imunizačného týždňa -beseda v materskom centre, dotazníkový prieskum vedomostí rodičov o očkovaní 520 dotazníkov, spracovanie a distribúcií letákov o realizácii a význame očkovania -115 letákov
- informácia o zmenách v očkovačom kalendári na rok 2012, zrušenie očkovania proti tuberkulóze
- informácia o novom kategorizačnom zozname, nová kategorizácia vakcín rozposlaná všetkým očkujúcim lekárom prvého kontaktu
- lekári v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne boli informovaní o epidémiách osýpok v niektorých krajinách v Európe, spracovaný leták k prevencii ochorenia počas ME vo futbale na Ukrajine, distribúcia po zdravotníckych zariadeniach
- informácia lekárom prvého kontaktu o hlásení nežiaducich účinkov v súvislosti s očkovaním
- v súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast boli realizované pohovory s rodičmi a boli im doporučené zasielané písomné poučenia s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania, rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný, problematika si vyžaduje legislatívne zmeny v povinnom očkovaní

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovačích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2012 bola mesačne vykonávaná analýza prenosných ochorení za každý okres v regióne.

Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy.

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie mailom informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu. U pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných 5 odberov na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky nebol potvrdený.

V jednom prípade pri podozrení na ochorenie na parotitídu u 20 ročnej očkovanej študentky, bol zabezpečený odber biologického materiálu. V NRC pre morbily, rubeolu a parotitídu bolo ochorenie potvrdené.

V zmysle záverov z celoslovenskej porady epidemiológov, boli analyzované prípady ochorenia po očkovaní proti vírusovej hepatitíde A u osôb, ktoré ochoreli v rámci epidémie v SR.

V súvislosti so skvalitnením individuálnej prevencie obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení zverejňujeme mesačné analýzy hlásených infekčných ochorení na webovej stránke RÚVZ a na stránke zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach. V mestskej televízii v rámci diskusného fóra bola prezentovaná problematika infekčných ochorení a možností ich prevencie.

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 2285 prípadov, čo je takmer 200 hlásení prenosných ochorení mesačne. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 748-ich ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania a začali sme pracovať aj s manažérskym informačným systémom- MIS. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Každý štvrt'rok sa realizujú opravy a doplnenie databáz. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. Pracovníci oddelenia sa zúčastnili školenia k novému manuálu EPIS-u.

V teréne bolo propagované využívanie on-line hlásenia infekčných ochorení z ambulancii všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých.

Koncom roku bolo zavedené on-line hlásenie z oddelenia klinickej mikrobiológie DO NsP v Dolnom Kubíne. Mesačne a štvrt'ročne je vykonávaná kontrola kvality údajov v EPISe.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2012 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 94 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach
- odobratých 110 sterov zo sterilného materiálu, 843 sterov z prostredia
- overená funkčnosť 88-ich sterilizačných zariadení
- na základe výsledkov kontrol a analýz hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 75x
- začlenené výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti
- v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú prijaté postupy pre manažment jednotlivých NsP, k 31.12.2012 bolo hlásených 110 ochorení nozokomiálneho charakteru, 47 z DNsP v Dolnom Kubíne a 63 z HO NsP v Trstenej, komisia nozokomiálnych nákaz zasadala v DNsP 1x

- na základe spolupráce s laboratóriami je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení

- v pracovnej skupine pre prípravu štandardných postupov bol prepracovaný už pripravený štandardný postup pre kontrolu sterility vysterilizovaného materiálu na odborné usmernenie

Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz:

V mesiaci máj sme realizovali na 9-ich oddeleniach Dolnooravskej NsP bodovú **prevalenčnú štúdiu** zameranú na výskyt nozokomiálnych nákaz, multirezistentných kmeňov a spotrebu antibiotík. Do štúdie sme zaradili 147 pacientov. Údaje boli exportované národnej koordinátorke.

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2012 realizovali **kampaň „Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“**. V rámci tejto kampane bolo realizovaných 89 sterov a distribuovaný leták k edukácii zdravotníckeho personálu.

Surveillance vybraných nemocničných nákaz i a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC.

Boli doplnené údaje do projektu Helics SSI z chirurgického oddelenia DO NsP v Dolnom Kubíne.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Úlohu plní oddelenie podpory a ochrany zdravia.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

K 31.3.2012 bol aktualizovaný krízový plán a zoznam členov protiepidemickej komisie.

V roku 2012 nebola riešená mimoriadna epidemiologická situácia.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte novel flu chrípky vo svete, SR a v regióne a výskyt ochorení na osýpky a pertussis v Európe.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie a hlásenie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny obidvoch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetřovať pacientov so SARI.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2012 sa priebežne plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickkej meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2012 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2012 boli vykonaných 6 odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenie-zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí Odbery na ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2012 sme realizovali projekt „**Hrou proti AIDS**“ (panely zapožičané z RÚVZ so sídlom v Žiline). Výchovného projektu sa v roku 2012 zúčastnilo na 4-och stredných školách 497 študentov (Stredná zdravotnícka škola Dolný Kubín 200 študentov, Stredná odborná škola polytechnická Dolný Kubín 80 študentov, Gymnázium Tvrdošín 135 študentov, Stredná odborná polytechnická škola Námestovo 82 študentov). Vedenie škôl aj študenti pozitívne hodnotili túto formu vzdelávania. Študenti preukázali dobrú úroveň vedomostí a záujem o uvedenú problematiku.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 3 rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít bol výrazný hlavne v poslednom štvrťroku 2012. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu a z bulvárnych médií, podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ, nebol zo strany rodičov záujem o odborné poradenstvo. Osobne sa do poradne dostavili 2 rodičia, ktorí mali záujem očkovať svoje deti proti diftérii, pertussis a tetanu, ale odmietajú hexavakcínu. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR.

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Monitoring v rámci štátneho zdravotného dozoru, počas LTS 2012 nezistil výskyt cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách /Oravská priehrada,

Kraľovany - Rieka – Veľké jazero nevyhlásených príslušným krajským úradom životného prostredia/ a nezisťoval toxicitu a prítomnosť cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode. Na základe vizuálnej kontroly a s prihliadnutím na poveternostné podmienky a vhodnú epidemiologickú situáciu v danej lokalite nebolo nutné zisťovať osídlenosť vodných plôch makrofyty v súvislosti s premnožením cyanobaktérií.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v rámci monitoringu 2012 zisťoval výskyt legionel vo vodnom prostredí fontán a tobogánov na kúpaliskách – v Aquarelaxe v Dolnom Kubíne /2 vzorky/ a v Oraviciach – Meander Thermal, s.r.o. /4 vzorky/. Prevádzkovatelia kúpalísk – plaváreň Nižná a Thermalšport, s.r.o. Tvrdošín v Oraviciach, pri pravidelnom predkladaní výsledkov kvality vody na kúpanie, predložili výsledky prítomnosti legionel vo vode na kúpanie bazénov ich prevádzok /po 1 vzorke/. Výsledky rozborov vyšetrených vôd boli v súlade s platnou legislatívou. Monitoring výskytu legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch vo vybraných nebytových budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v rehabilitačných zariadeniach sa nevykonával.

7.15 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

Nezistili sme výskyt enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných a umelých kúpaliskách v danom regióne.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Bola zrealizovaná odborná diskusia a spracovanie návrhu zmien v NPPZ, ich predloženie hlavnému hygienikovi Slovenskej republiky na diskusiu a pripomienkovanie.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

V rámci „Týždňa mozgu“ 2012 sme urobili besedu o mozgu, jeho chorobách a možnostiach tréningu pamäti pre 40 seniorov Penziónu v Dolnom Kubíne. Taktiež sme pre nich urobili besedu na témy „Vysoký tlak krvi a zvládanie letných horúčav“ a „Imunita a jej poruchy“. V Klube dôchodcov v Dolnom Kubíne sme urobili besedu na tému „Chronické choroby a seniorský vek“. Intervenciu v oblasti zdravého životného štýlu sme v rámci vyšetrenia v poradni zdravia urobili u 110 seniorov.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Projekt sme riešili v rámci projektu stomatohygieny, edukáciou rodičov v oblasti racionálnej výživy ako prevencie chronických chorôb a zubného kazu. Urobili sme 5 aktivít, na ktorých sa zúčastnilo 65 matiek.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Projekt sme riešili prostredníctvom intervenčných, zdravotno-edukačných pôsobení u detí v materských školách a na prvom stupni základných škôl, ktoré boli spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov, upevňovania návykov celodenného udržiavania ústnej hygieny, rozvíjania kladných postojov k prehliadke a ošetrovaniu zubov.

Urobili sme 82 aktivít pre 2080 detí, z toho 62 aktivít pre deti v materských školách (1317 detí) a 20 aktivít pre prvý a druhý ročník základných škôl (763 detí). Aktivít sa zúčastnilo aj 65 matiek.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV) (LEN II. FÁZA PROJEKTU)

V zmysle anotácie a metodického pokynu sme projekt zrealizovali u 55 respondentov.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

Zapojili sme sa do Týždňa mozgu 2012 prezentáciou pre študentov Strednej zdravotníckej školy v Dolnom Kubíne na tému: Alzheimerova choroba, ktorej sa zúčastnilo 28 študentov a aktivitou pre deti a školákov Ukryté slovíčka., Logické úlohy pre najmenších., ktorých sa zúčastnilo 90 detí.

K 7. aprílu, Svetovému dňu zdravia, sme mali deň otvorených dverí v poradni zdravia.

K 10. máju, Svetovému dňu pohybu, sme uskutočnili propagačnú akciu, vrátane výjazdového vyšetrenia poradne zdravia, v gymnáziu v Námestove.

K Svetovému dňu bez tabaku, 31. máju, sme organizovali kampaň „Vymeň cigaretu za jablko“. U 50 respondentov bol zrealizovaný dotazník o fajčení a vyšetrený obsah CO vo vydychovanom vzduchu. Rozdali sme 193 jablák a edukačný materiál vyrobený v spolupráci ÚVZ SR a zdravotnej poisťovne UNION.

K boju proti drogovým závislostiam sme sa zapojili 2. júla akciou „Deň zodpovednosti“, ktorý bol zameraný na prevenciu závislosti na alkohole, v obchodnom dome TEMPO Námestovo. Okrem osvetu a rozdávania zdravotnovýchovných materiálov, sme 60 účastníkom vyšetrili GGT prostredníctvom prístroja Reflotron IV.

Svetový deň srdca 2012, akcia MOST – aktivitu sme uskutočnili v obchodnom dome TESCO Dolný Kubín v zmysle anotácie projektu. Vyšetřili sme a kompletne zdokumentovali 80 respondentov.

K „Medzinárodnému dňu bez fajčenia“ sme urobili 5 edukačných aktivít na základných školách pre 78 žiakov a 8 edukačných aktivít na stredných školách pre 200 žiakov. Použili sme aj DVD „Kým stúpa dym“.

K 1. decembru, Svetovému, zdravotnovýchovnú aktivitu formou interaktívnej hry „Hrou proti AIDS“ na Strednej zdravotníckej škole v Dolnom Kubíne pre 60 žiakov.

9.6 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Spropagovali sme súťaž na regionálnej úrovni (tlač, školy, pracovitá, zdravotnícke zariadenia, lekárne). 19 prihlášok, ktoré sme dostali na náš RÚVZ, sme následne poslali na ÚVZ SR. Respondenti mohli prihlášky poselať aj priamo na ÚVZ SR.

9.7 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENCIE OBEZITY

Projekt sme realizovali prostredníctvom práce v poradni zdravia a zdravotno-výchovnou prácou pre cieľové skupiny deti a mládež a dospelú populáciu.

V poradni zdravia sme vyšetrili a poskytli poradenstvo 557 klientom. Urobili sme 82 aktivít pre 2479 osôb na podporu zdravého stravovania a 25 aktivít pre 793 osôb na podporu pohybovej aktivity. Na regionálnej úrovni sme spropagovali 10.máj, Svetový deň pohybu, vrátane výjazdového vyšetřenia poradne zdravia, v gymnáziu v Námestove.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Projekt sme realizovali prostredníctvom práce v poradni zdravia, kde uplatňujeme individuálnu stratégiu zameranú na individuálne riziko, ktorá zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve.

V poradni zdravia sme vyšetrili a poskytli poradenstvo 557 klientom.

Druhou formou realizácie je populačná stratégia, zameraná na populačné riziko, ktorá zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (prednášky, besedy, hry), prácu s médiami a súťaže. V rámci populačnej stratégie sme urobili 179 zdravotno-výchovných aktivít pre deti a mládež a 31 aktivít pre dospelú populáciu.

9.9 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Pre zdravie detí a mládeže v školskom prostredí sme celkovo urobili 179 aktivít pre 5512 detí a mládeže. Jednalo sa o aktivity v rámci zdravej životosprávy, podpory pohybovej aktivity, podporu duševného zdravia, prevenciu HIV/AIDS a prevenciu závislostí.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Na základe obdržaných pokynov sme spracovali tabuľku ku skupinovému vodovodu Veľká Paka, ktorý je v prevádzke bez dezinfekcie na báze chlóru. Podkladom boli výsledky laboratórnych analýz vzoriek vôd z uvedeného vodovodu za obdobie rokov 2007 – 2011. Spracovaná tabuľka bola odoslaná gestorovi projektu na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie. Taktiež sme sa podieľali na pripomienkovaní projektu „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“, ktorého hlavným cieľom je zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana verejného zdravia pred nežiadúcimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie. Riešiteľmi projektu sú ÚVZ SR, Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Nitra a tunajší RÚVZ. Ako model pre plnenie tohto projektu bol vybraný verejný vodovod v obci Gabčíkovo t.j. verejný vodovod s kvalitnou pitnou vodou. Našou úlohou bolo pokračovať v monitoringu kvality pitnej vody v predmetnom vodovode. Gestorom projektu boli ku koncu roku zvolané dve rokovania, na ktorých boli prerokované doterajšie výsledky a boli rozdiskutované podmienky skúšobnej prevádzky vodovodu s postupným vynechávaním dezinfekcie vody na báze chlóru. Prevádzkovateľ predmetného vodovodu zatiaľ nepredložil žiadosť o povolenie skúšobnej prevádzky tohto vodovodu za dohodnutých podmienok

1.8 Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie

Na webovej stránke tunajšieho regionálneho úradu verejného zdravotníctva je uverejnený profil vody vhodnej na kúpanie podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES (Šulianske jazero). Pred začiatkom LTS bol vykonaný štátny zdravotný dozor na prírodných i umelých kúpaliskách okresu a v požadovanom termíne bola zaslaná správa o ich pripravenosti na LTS 2012. Aktualizáciu stavu kúpalísk sme vykonávali priebežne každý štvrtok a v požadovanom termíne sme odoslali správu o vyhodnotení LTS za rok 2012 cez informačný systém „Voda na kúpanie“.

Na základe spracovaného harmonogramu bol v priebehu LTS realizovaný monitoring kvality vody na prírodnom kúpalisku - na Šulianskom jazere, kde bolo odobratých spolu 11 vzoriek vôd na laboratórne vyšetrenie. Do informačného systému bolo doplnené ďalšie významné zariadenia s umelými bazénmi, pre ktoré uverejňujeme aj údaje o kvalite vody na kúpanie.

1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ

V rámci posudkovej činnosti pri každej významnej akcii vykonávame hodnotenie dopadov na zdravie formou preskriningu. V šiestich prípadoch bol spracovaný prescreening k predloženým stavebným aktivitám a v 2 prípadoch bol investor stavby požiadaný o predloženie HIA („Výroba batérií Bannen Batery“ a „Betonáreň v k.ú. Kostolné Kračany“).

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Znižovanie zdravotných pri Údaje o rizikových prácach sme spracovali pomocou programu ASTR_2011. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2012 je 606 z toho 75 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (419 z toho 33 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (154 z toho 18 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (448 z toho 34 žien), ďalej v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (107 z toho 12 žien), zdravotníctve a v sociálnej pomoci (36 z toho 29 žien).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu obdobiu len k výraznému zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (zo 779 na 606), a to najmä pre zníženie počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu s expozíciou hluku z dôvodu zrušenia pracoviska alebo rizikovej práce (napr. Crown Packaging Slovakia, s.r.o., Dunajská Streda), organizačných zmien na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca (ENVIROPLAST, spol. s r.o., Bratislava), zmeny vo výrobnom procese a zníženia kapacity výroby (KOVOTECH spol. s r.o., Vydrany), resp. vykonania protihlukových opatrení technického charakteru na pracoviskách (EUROPACK akciová spoločnosť, Dunajská Streda) a pre zníženie počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu pre faktor agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov) u poľnohospodárskych subjektov, kde došlo k zlepšeniu podmienok práce (výmena starej poľnohospodárskej techniky na modernejšiu a bezpečnejšiu) a k nahradeniu nebezpečných chemických látok na menej nebezpečné pre zdravie a bezpečnosť zamestnancov na úseku chemickej ochrany rastlín a tým aj k preradeniu prác do druhej kategórie.

Vo vykazovanom období sme pokračovali v prehodnocovaní rizikových prác podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V hodnotenom roku celkom bolo vydaných 13 rozhodnutí o návrhu na zaradenie prác do kategórií, z toho v 1 prípade bolo vydané nové rozhodnutie o zaradení prác do kategórie 3 a kategórie 4 pre faktor hluk (Wertheim, s.r.o., Dunajská Streda), v 6 prípadoch došlo k zmene zaradenia prác z 3. kategórie do 2. kategórie, a tým práce prestali byť rizikovými prácami (pre faktor hluk – Okresné stavebné bytové družstvo Dunajská Streda, Gustáv Szabó a Pavol Kevický, Veľký Meder, EUROPACK akciová spoločnosť, Dunajská Streda, BOTH, s.r.o., Povoda, ENVIROPLAST, spol. s r.o., Bratislava – výroba v Trhovej Hradskej, KOVOTECH spol. s r.o., Vydrany), v 2 prípadoch došlo k zmene zaradenia prác z kategórie 4 do kategórie 3, pričom niektoré práce ostali v kategórii 4 pre faktor hluk (Wertheim, s.r.o., Dunajská Streda, WERTHEIM Kovo, s.r.o., Dunajská Streda), v 2 prípadoch došlo k zmene zaradenia prác z kategórie 3 do kategórie 4 (pre faktor hluk – MOTOKOM SLOVAKIA s.r.o., Veľký Meder, pre faktor živočíšny pevný aerosól – Farma HYZA a.s., Topoľčany, výrobné stredisko v Padáni) a v 2 prípadoch stratili platnosť rozhodnutia o zaradení prác s organofosfátovými insekticídmi do 3. kategórie rizikových prác, nakoľko dotknuté právnické osoby uvedené prípravky nahradili menej nebezpečnými z hľadiska ochrany zdravia a práce s inými pesticídmi boli na základe posudkov o riziku zaradené do kategórie

2 (ŠKOLSKÉ HOSPODÁRSTVO – BÚŠLAK, spol. s r.o., Veľké Dvorníky, Dan – Slovakia Agrar a.s., Veľký Meder).

K 31.12.2012 sme vykonali 28 hygienických previerok na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskeho prehliadok a aktualizovali sme evidenčné karty pracovísk (celkom 28). Nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol. Nedostatky sme zistili najmä v nezabezpečení pracovnej zdravotnej služby, resp. pri aktualizácii posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. Kontrolu odstránenia týchto nedostatkov vykonávame postupne. Ďalšie zistené nedostatky boli kontrolovanými subjektami odstránené ku koncu tohto vyhodnoteného obdobia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v sledovanom období sankcie neboli uplatnené.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v 111 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 300/2007 Z. z.

V 34 prípadoch sme cielene kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od týchto látok a prípravkov. Kontrolou boli zistené najmä tieto nedostatky: organizácie nemali zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu, prevádzkové poriadky s posudkami o riziku neboli aktualizované. Niektoré zistené nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol.

V sledovanom období nebolo vydané rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým látkam a zmesiam a toxickým látkam a zmesiam sme v 63 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť nám túto činnosť písomne oznámili v 21 prípadoch.

V sledovanom období sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období nenastali zmeny v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese. V NsP v Dunajskej Strede na oddelení POKO je 7 zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom - cytostatikám. Na tomto pracovisku priebežne aktualizujeme register exponovaných zamestnancov.

V sledovanom období tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 7 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 6 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéroch a 1 rozhodnutie na odstraňovanie kanalizačných potrubí s obsahom azbestu z bytových jadier v interiéri. Do konca sledovaného obdobia sme v 4 prípadoch vykonali štátny zdravotný dozor pri práci s azbestom pri odstránení strešnej krytiny, resp. kanalizačných potrubí s obsahom azbestu podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Nedostatky boli zistené v jednom prípade (zamestnanci nedodržiavali ust. prevádzkového poriadku), dvom zamestnancom boli uložené blokové pokuty. Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu sme v 11 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Zo strany správcov panelových bytových domov neboli oznámené ďalšie práce súvisiace s odstraňovaním azbestových stien, ktoré sa používali pri montovaní bytových jadier.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v našom okrese neevidujeme.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

V rámci kampane v spolupráci s Inšpektorátom práce Trnava sme v našom okrese vykonali 3 previerky na vybraných pracoviskách v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, tovarová preprava, služby – hotely a reštaurácie.

Pri previerkach sme informovali zamestnávateľov i zamestnancov o kampani, poukázali sme na psychosociálne riziká pri práci, upozornili sme zamestnávateľov na potrebu pravidelne vykonávať preventívne opatrenia na elimináciu psychosociálnych záťaží na pracovisku. Z každej spoločnej previerky sme obdržali vyplnené dotazníky pre zamestnávateľov (3) a pre zamestnancov (spolu 42) a spracovali sme správu z previerky s navrhovanými opatreniami. Originály vyplnených dotazníkov a správ z kontroly v stanovenom termíne sme zaslali na ÚVZ SR Bratislava, kópie dotazníkov a správ z kontroly boli doručené Inšpektorátu práce Trnava. Spolupráca so zamestnancami inšpektorátu práce ako aj so zástupcami vybraných kontrolovaných subjektov bola dobrá, bez problémov. Iba v jednom prípade boli zamestnanci trochu skeptickí, čo sa týka anonymity a účelu vyplnených dotazníkov, ale po poradenstve a úspešnej konzultácii s nimi boli ochotní dotazníky vyplniť.

Prijaté opatrenie zo strany tunajšieho regionálneho úradu verejného zdravotníctva bolo v každom prípade iba poradenstvo, v každom prípade sme poskytli zamestnávateľovi a zamestnancom, resp. ich zástupcom ústne poradenstvo ako aj písomný informačný materiál o kampani a o možných opatreniach na zníženie psychosociálnych rizík na pracoviskách.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Vo vykazovanom období sme v 3 prípadoch vykonali prieskum práce a pracovných podmienok z dôvodu podozrenia na chorobu z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia (ďalej len DNJZ).

V prvom prípade sa jednalo o podozrenie na profesionálnu chorobu: syndróm karpálneho tunela l.dx – stav po operácii, vl. tiež znaky syndrómu karpálneho tunela u bývalej zamestnankyne v profesii robotníčka pri príprave kartónov a pomocná sila vo výrobe nábytku v prevádzke spoločnosti FIT Möbel SK, s.r.o., Dunajská Streda.

V druhom prípade sa jedná tiež o syndróm karpálneho tunela bilat., viac vpravo u zamestnankyne v profesii montér káblových zväzkov v prevádzke výrobnéj haly spoločnosti DSG Dräxlmaier Slovakia s.r.o., Dunajská Streda.

V oboch prípadoch sme u zamestnávateľov vykonali hygienický prieskum práce a pracovných podmienok na pracoviskách dotknutých zamestnankýň, výsledky prešetrení boli zaslané príslušnej klinike pracovného lekárstva. Konania v týchto veciach do konca vyhodnoteného obdobia ešte neboli uzavreté (od príslušnej kliniky sme neobdržali hlásenia choroby z povolania alebo ohrozenia chorobou z povolania).

V treťom prípade sme boli zo strany kliniky pracovného lekárstva požiadaní o hygienický prieskum pracoviska a pracovných podmienok zamestnanca spoločnosti ŠKOLSKÉ HOSPODÁRSTVO – BÚŠLAK, spol. s r.o., Veľké Dvorníky, u ktorého v januári 2012 bola priznaná choroba z povolania v profesii dojič - kŕmič, a to DNJZ – syndróm karpálneho tunela viac vľavo a v novembri 2012 sa zistilo zhoršenie jeho stavu. Tento prípad je v štádiu riešenia, avšak už do konca hodnoteného obdobia sa zistilo, že dotknutý zamestnanec bol preradený z uvedenej profesie do profesie vrátnik už v roku 2011.

Ku koncu sledovaného obdobia evidujeme len dve organizácie, v ktorých sa choroba z povolania z DNJZ v 1 – 1 prípadoch potvrdila.

Aj počas roku 2012 sme poskytovali zamestnávateľom a zamestnancom informácie o možnostiach prevencie profesionálnych poškodení zdravia z DNJZ osobne pri výkone ŠZD ako aj prostredníctvom telefonických a osobných konzultácií.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

V našom okrese neevidujeme právnické osoby ani fyzické osoby – podnikatelia, ktoré by boli zapojené do projektu „Zdravé pracoviská“.

V rámci 2-ročnej Európskej kampane „Zdravé pracoviská – spolupráca pri prevencii rizík“ sme zverejnili zdravotno-výchovné materiály o kampani a článok na webovej stránke úradu. V rámci výkonu ŠZD sme v 14 prípadoch propagovali uvedenú kampaň a poskytovali sme informačné letáky o prebiehajúcej kampani a poradenstvo na prevenciu rizík, riadenie rizík, podporu vrcholových manažérov pri aktívnom zapojení sa do znižovania rizík, podporu spolupráce zamestnancov, ich zástupcov a ďalších zúčastnených strán s manažérmi s cieľom znižovať riziká. V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v 43. kalendárnom týždni sme k uvedenej problematike organizovali 25.10.2012 deň otvorených dverí na tunajšom úrade.

Individuálne bolo poskytnutých 979 konzultácií v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci. Pri výkone ŠZD na pracoviskách sme zamestnávateľom aj zamestnancom poskytovali informácie o platných legislatívnych úpravách z oblasti ochrany zdravia pri práci. Osobitná pozornosť bola venovaná usmerneniam v oblasti hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície faktorom pracovných podmienok a vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Na oddelení podpory zdravia pracuje mobilná poradňa, ktorá vykonáva svoju preventívnu činnosť aj v závodoch a v podnikoch. Preventívnym vyšetrením zamestnancov (135 zamestnancov na 3 pracoviskách v roku 2012) sa zisťovala hladina cholesterolu, cukru, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, meral sa krvný tlak a vybrané somatické ukazovatele a boli zisťované anamnestické údaje. Opakované vyšetrenie zamestnancov s rizikovými

hodnotami boli spojené s intervenciou zameranou na zmenu životného štýlu a na odstránenie škodlivých návykov.

2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Na začiatku hodnoteného obdobia v rámci koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“ sme zasielali na ÚVZ SR dotazník vyplnený u jedného následného užívateľa v rámci projektu REACH-EN-FORCE 2 v roku 2011. V roku 2012 ďalšie špecifické úlohy neboli nášmu oddeleniu pridelené zo strany gestora úlohy. V rámci štátneho zdravotného dozoru u používateľov chemických látok priebežne kontrolujeme karty bezpečnostných údajov, prevádzkové poriadky pre práce s chemickými faktormi a dodržiavanie platných právnych predpisov, poskytujeme konzultácie a poradenstvo v tejto problematike.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Sledovanie výživového stavu sa uskutočňovalo u ľahko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19-34 ročné a 35 – 54 ročné). Na realizácii projektu sa zúčastnilo 80 respondentov, po 20 osôb v každej skupine. Každý klient vyplnil 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktoré boli na oddelení hygieny výživy počítačovo spracované v programe ALIMENTA 4.3 E. U každej osoby sa vyhodnotila biologická a energetická hodnota skonzumovanej stravy a zistené hodnoty sa porovnávali s odporúčanými výživovými dávkami.

Dotazníkovým spôsobom bola sledovaná ich životospráva - stravovacie zvyklosti (spotreba vybraných druhov potravín a pokrmov a požívatín so zvýšeným obsahom jódu) a pohybová aktivita. Každému respondentovi bol vyplnený aj klinicko- somatometrický dotazník, ktorý poskytuje informácie o hmotnosti, výške, BMI a WHR. V spolupráci so zamestnankyňami poradne zdravia u klientov bol odmeraný ich krvný tlak a bola odobratá krv pre zistenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (celkový cholesterol, HDL – cholesterol, LDL - cholesterol, glukóza, triglyceridy).

Získané údaje a hodnoty boli na oddelení hygieny výživy tabuľkovo spracované a prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Trnave zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Úloha bola zameraná na monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom kontroly zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. Na zistenie obsahu KJ a KJO_3 v kuchynskej soli bolo v sledovanom období v zariadeniach spoločného stravovania odobratých 24 vzoriek na laboratórne vyšetrenie v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trnave. Na základe výsledkov laboratórných rozborov obsah KJ a KJO_3 , prepočítaný na obsah KJ v 23 vzorkách pohyboval v rozmedzí 15 – 35 mg/kg a v 1 vzorke bol vyšší ako 35 mg/kg, pričom priemerný obsah KJ bol 30,11 mg/kg, minimálny obsah 17,40 mg/kg a maximálny obsah 37,00 mg/kg.

Výsledky laboratórných rozborov boli tabuľkovo spracované a zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ v Trnave

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Podľa Plánu úradnej kontroly orgánov verejného zdravotníctva na rok 2012 náš úrad nebol zapojený do realizácie úlohy.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Podľa Plánu úradnej kontroly orgánov verejného zdravotníctva na rok 2012 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2012 v septembri bola na kontrolu dodržiavania bezpečnosti výrobkov určených pre deti odobratá z obchodnej siete 1 vzorka sklenenej dojčenskej fľaše a 1 vzorka plastovej dojčenskej fľaše. Vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie v NRC RÚVZ so sídlom v Poprade. Laboratórne vyšetrenia boli zamerané na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov, na zistenie migrácie Cd a Pd (zo sklenenej dojčenskej fľaše) a bisfenolu A (z plastovej dojčenskej fľaše). Na základe výsledku laboratórných rozborov odobraté vzorky v sledovaných ukazovateľoch vyhovovali požiadavkám piatej hlavy druhej časti Potravinového kódexu SR.

Pri odbere vzoriek bola vykonaná aj kontrola ich označovania, potrebnej dokumentácie a spôsobu ich skladovania. Kontrolované kritériá vyhovovali požiadavkám príslušnej hlavy

Potravinového kódexu SR a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami .

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Podľa Plánu úradnej kontroly na rok 2012 a časového harmonogramu odberov vzoriek predmetov určených na styk s potravinami v rámci Trnavského kraja na rok 2012 v septembri bola odobratá 1 vzorka papierového obalu s poduškou určeného na balenie dezertov. Vzorka bola vyšetrená v laboratóriu NRC RÚVZ so sídlom v Poprade na nasledovné rizikové ukazovatele: 4-hydroxybenzofenón (4-HBP), benzofenón (BP), 2 – hydroxybenzofenón (2-HBP), 4-metylbenzofenón (4-MBP), 4-benzoylbifenyl (PBZ), 2-izopropyltioantón (ITX), quanture (QTC-EHDAB-2-etyl(hexyl-4-dimethylaminobenzoát). Kontrolované rizikové ukazovatele vyhovovali požiadavkám piatej hlavy Potravinového kódexu SR.

Pri odbere tejto vzorky taktiež bola vykonaná aj kontrola jej označovania, potrebnej dokumentácie a spôsobu skladovania. Kontrolované kritériá vyhovovali požiadavkám nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a príslušnej hlavy Potravinového kódexu SR.

3.6. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok sa uskutočňoval u ľahko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19-34 ročné a 35 – 54 ročné). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba farbiva Allura červená (E 129), sladidla Aspartam (E 950) a 2 druhov aromatických látok: Mentofurán, Kumarín.

Na realizácii projektu sa zúčastnilo 20 osôb (5 osôb v každej skupine), ktorí vyplnili 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov, pričom jeden deň tvoril jedálny lístok z pracovného týždňa a druhý deň z víkendu.

Dotazníkovým spôsobom bola priebežne sledovaná aj ich životospráva - stravovacie zvyklosti (frekvencia spotreby vybraných druhov potravín a nápojov).

Sumár výsledkov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky respondentmi a sumár výsledkov frekvencie spotreby vybraných druhov potravín boli tabuľkovo spracované a do stanoveného termínu zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

V rámci úlohy boli odobraté 2 vzorky potravín s obsahom škoricice pre deti do 3. rokov na zistenie obsahu kumarínu. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu ÚVZ SR, ktoré na základe výsledkov laboratórnych rozborov v sledovanom ukazovateli vyhovovali požiadavkám prílohy č. III. nariadenia (ES) č. 1334/2008.

3.7. Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Podľa Plánu úradnej kontroly orgánov verejného zdravotníctva na rok 2012 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2012 na kontrolu dodržania špecifického migračného limitu bisfenolu A bola v septembri odobratá 1 vzorka plastovej dojčenskej fľaše. Vzorka bola vyšetrená v laboratóriu NRC RÚVZ v Poprade. Na základe výsledku laboratórneho rozboru migrácia bisfenolu A z vyšetrovanej vzorky neprekročil špecifický migračný limit stanovený nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011.

4 ODDELNIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Pracovníci odboru hygieny detí a mládeže RÚVZ v Dunajskej Strede priebežne zadávali získané údaje pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže vo veku od 7 do 18 u 320 žiakov základných škôl (Základná škola Lászlóa Amadéa s vyučovacím jazykom maďarským v Gabčíkove, Základná škola Bélu Bartóka s vyučovacím jazykom maďarským vo Veľkom Mederi, Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským v Zlatých Klasoch a Základná škola Zoltána Kodálya s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede) a u 192 žiakov stredných škôl (Gymnázium Árpáda Vámbéryho s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede, Stredná odborná škola rozvoja vidieka s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede a Stredná odborná škola s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede) z hárkov do pripravenej masky v programe Excel. Vyplnené hárky boli zaslané poštou na ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže a zároveň aj údaje, ktoré boli vložené do masky v programe Excel aj elektronicky dňa 13.3.2012.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V roku 2012 sme neobdržali metodiku na realizovanie projektu.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí v SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt, cieľom ktorého je zhodnotiť stravovacie zvyklosti populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybového režimu, je navrhovaný pre štyri vekové skupiny detí. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál z citlivých skupín populácie detí SR. V roku 2012 prebiehalo monitorovanie vekovej skupiny 11-14 ročných detí v jednej mestskej a jednej vidieckej základnej škole (v obci Vrakúň a v Dunajskej Strede na ulici Gyulu Szabóa), ktoré boli vybraté náhodne. V základných školách bolo vybratých 30 dievčat a 30 chlapcov, spolu 120 žiakov z príslušnej vekovej skupiny. Monitorovanie sa vykonávalo v spolupráci s učiteľmi základnej školy a rodičmi. Údaje zistené zamestnankyňami oddelenie HDM (meranie hmotnosti, výšky, tlaku, obvodu pásu, bokov), údaje získané od žiakov boli spracované v programe Alimenta, MS Excel a EPI INFO do 30.09.2012 a zaslané na RÚVZ v Rimavskej Soboti.

V rámci projektu bol realizovaný celotýždenný odber stravy – obeda v školských jedálňach pri predmetných základných školách na vyšetrenie vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení. Rozsah požadovaných vyšetrení pre stravu bol nasledovný: energetická hodnota, bielkoviny, tuky, sacharidy, NaCl. Do vzoriek boli brané aj podávané nápoje.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

V roku 2012 sme neobdržali metodiku na realizovanie projektu.

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Cieľom tohto monitoringu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V prvom polroku 2012 prebehla metodická príprava prvej etapy monitoringu a zber údajov u 20 detí predškolského veku v 2 materských školách v Dunajskej Strede. Vyplnené tabuľky predmetného projektu boli zaslané e-mailom dňa 02.08.2012 na ÚVZ SR.

4.6 Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl na Slovensku

Cieľom tohto projektu je na základe údajov, získaných od žiakov získaných od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na Slovensku porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v roku 1999.

Prieskum, zber údajov v okrese Dunajská Streda bol realizovaný formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa u 22 žiakov tretieho ročníka základnej školy. Celkovo sa posúdilo viacero druhov rôznych činností a režimových prvkov. Súčasťou prieskumu bolo aj zhodnotenie zdravotného stavu žiakov. Vyplnené tabuľky boli zaslané e-mailom dňa 02.08.2012 na ÚVZ SR.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Epidemiologickú situáciu v roku 2012 je možné hodnotiť ako priaznivú, hlavne u tých ochorení, u ktorých základom prevencie je očkovanie. Výnimku tvorí zvýšený výskyt ochorení na pertussis. Vykazujeme výskyt 22 ochorení na pertussis a 1 ochorenie na parapertussis.

O aktuálnych zmenách v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie boli poskytovatelia zdravotníckej starostlivosti informovaní a usmernení pomocou očkovacieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek. Dňom 1.1.2012 bolo zrušené povinné pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze.

Administratívna kontrola očkovania a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami bola vykonaná v mesiacoch september a október s nasledovnými výsledkami:

Povinné očkovanie:

Ročník narodenia 2011 **TBC**: 95,11%,

Ročník narodenia 2010 - **DTP,VHB, Hemofil.inf., POLIO**: 99,55%

- ročník narodenia 2005 – preočkovanie **DTaP**: 99,53%,

- ročník narodenia 1998 – preočkovanie **dT – IVP**: 99,57%,

Ročník narodenia 2010 - **MMR**: 99,29%

- ročník narodenia 2009 - **MMR**: 99,28%

- ročník narodenia 2000 preočkovanie **MMR**: 99,62%,

Iné druhy očkovania u detí do 15 rokov života

Očkovanie bolo vykonané u – 1543 detí na žiadosť rodičov alebo odporúčanie ošetrojúceho lekára. Najviac detí -502 bolo očkovaných proti chrípke, z toho počtu 31 detí boli očkovaných do 3 rokov a ostatné (471) boli očkované od 3 rokov života. Proti kliešťovej encefalitíde bolo zaočkovaných 437 detí. Proti ostatným ochoreniam bolo zaočkovaných menej detí, proti rotavírusovým infekciám 254, proti rakovine krčka maternice 127, proti meningokokovej meningitíde 1 dieťa, proti vírusovej hepatitíde A 141 a kombinovanou vakcínou VHA+VHB bolo zaočkované 3 detí. Proti varicelle 67 detí, proti infekciám spôsobeným S. pneumónie bolo zaočkovaných 8 detí.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Hlásenie prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a hlavne mikrobiologickými laboratóriami je na dobrej úrovni. Mikrobiologické laboratóriá hlásia pozitívne výsledky vyšetrených biologických materiálov podľa vzoru určeného zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Od 10. mája 2010 sa uviedlo do praxe elektronické on-line hlásenie laboratórnych výsledkov z vybraných laboratórií v SR.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy vykonávajú prevenciu prenosných ochorení a informujú osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčným ochoreniam.

Osoby podozrivé z nákazy sú v rámci opatrení na predchádzanie ochorení rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekárske dohľadom alebo zvýšeným zdravotným dozorom u svojho zmluvného lekára. V roku 2012 lekársky dohľad bol nariadený 10 osobám, ktorí boli v kontakte s infekčne chorým pacientom. Osoby vykonávajúci epidemiologicky závažnú činnosť boli vyradení z pracovnej činnosti a to po dobu inkubačného času ochorenia resp. získania negatívneho laboratórneho výsledku 19x, formou čerpania náhradného voľna 2x, formou čerpania dovolenky 9x a formou pracovnej neschopnosti 8x.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania sa používa priebežne na monitorovanie a surveillance infekčných ochorení. V systéme rýchleho varovania, ak je výskyt takého ochorenia, ktoré sa tam má hlásiť, sa hlási a monitoruje sa.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2012 bolo zo zdravotníckych zariadení hlásených 41 nozokomiálnych nákaz. Incidencia na 100 hospitalizovaných bola 0,25% (v roku 2011 činila 0,36%).

Kultivačné vyšetrenie na dôkaz etiologického agensa bolo vykonané 35x, t.j. 85,36 % z počtu hlásených NN, 6x s negatívnym výsledkom.

Izolovali sa nasledovné mikroorganizmy:

Grampozitívne mikroorganizmy:

3x Staphylococcus aureus

1x Staphylococcus haemophilus

2x Staphylococcus hominis

1x Staphylococcus lentus

2x Pseudomonas aeruginosa

1x Proteus mirabilis

3x Klebsiella pneumóniae

1x Klebsiella ornithinolytica

Gramnegatívne mikroorganizmy:

8x E. coli

1x Enterobacter cloacae

2x Enterobacter fecalis

Stolica na Rotavírusy: 4x pozit.

Najvyššia hlásená incidencia NN v prepočte na počet hospitalizovaných sa evidovala na NsP Dunajská Streda – 0,25%, zo zdravotníckeho zariadenia Vitalita Lehnice nebola hlásená NN.

Najviac NN hlásilo neurologické oddelenie NsP Dunajská Streda (12), novorodenecké oddelenie(9), geriatrické oddelenie (9), detské odd. (4), FRO (1), chirurgické(2) a interné odd. (4).

Z celkového počtu (41) vykazovaných NN bolo hlásené úmrtie v 6 prípadoch. Úmrtie hlásilo :Geriatrické oddelenie na dg. J18, neurologické odd. na dg N30, J15.1 a J15.0 a úmrtie na sepsu hlásilo v jednom prípade interné a v jednom prípade neurologické odd.

Analýza hlásených NN podľa lokalizácie klinických príznakov a oddelenia, na ktorom boli zistené, ukázala nasledovné skutočnosti:

Nákazy kože a slizníc, bolo hlásených 9x z novorodeneckého oddelenia, t. j. 21,95 % z celkového počtu hlásených NN . Klinicky sa prejavili ako konjunktivitída (8 x), omfalitída (1x) .

Kultivačné vyšetrenie na dôkaz etiologického agensu bolo vykonané v 5 prípadoch.

Výsledky kultivačného vyšetrenia: ster z oka: 1x Staphylococcus aureus, 2x E.coli, 2x POS a 3 x materiál neodobratý.

tampón z pupka: materiál nebol odobratý

Nákazy rán, boli hlásené 2x, t. j. 4,87 % z celkového počtu hlásených NN z chirurgického oddelenia NsP Dunajská Streda. Ochorenia sa klinicky prejavili ako infekcia v mieste operačného výkonu. Kultivačné vyšetrenie na dôkaz etiologického agensu boli vykonané v 2 prípadoch:

tampón z rany – 1x Staphylococcus aureus a 1x Enterobacter faecalis, multirezistentný kmeň .

Črevné nákazy, bolo hlásených 10x, t. j. 24,39 % z celkového počtu hlásených NN. Detské odd. NsP Dunajská Streda hlásilo rotavírusovú infekciu 4x, tj 9,75 % a Geriatrické odd. hlásilo hnačku pravdepodobne infekčného pôvodu 6x t.j. 14,63 % z celkového počtu hlásených NN..

Stolica na Rotavírusy: 4x pozit, **kult. TR:** 6x negat

Urogenitálne nákazy, bolo hlásených 8x, t.j 19,41% z celkového počtu hlásených NN. Neurologické odd. NsP Dunajská Streda hlásilo 6x, tj 14,63%, rehabilitačné oddelenie 1x, tj. 2,43% a interné oddelenie 1x t,2,43% z celkového počtu NN. Materiál na kult. Vyšetrenie bol odobratý 8x. 6x uroinfekt po zavedení PK.

Kultivačné vyšetrenie, moč.: 4x E.coli, 1x Enterococcus faecalis, 1x Proteus mirabilis, 1x Klebsiella pneumóniae, 1x Pseudomonas aeruginosa.

Respiračné nákazy, boli hlásené 6x, t.j 14,63% z celkového počtu hlásených NN. Hlásilo neurologické oddelenie NsP Dunajská Streda 5x, tj 12,19% a geriatrické oddelenie 1x, t.j. 2,43% z celkového počtu hlásených NN. Ochorenia sa klinicky prejavili 4x ako pneumónia a 2x ako zápal priedušiek.

Kultivačné vyšetrenie, spútum.: 1x Pseudomonas aeruginosa, 1x Klebsiella ornitinolytica, 2x Klebsiella pneumóniae, 1x Staphylococcus lentus.

Kultivačne, TN: 1x E.coli

Sepsy boli hlásené 6x, t.j 14,63% z celkového počtu hlásených NN. 1x neurologické odd., tj.2,43%, 3x interné odd. t.j. 7,31% a 2x Geriatrické odd. t.j.4,87% z celkového počtu NN.

Z počtu hlásených sepsí v dvoch prípadoch došlo k úmrtiu pacienta.

Na zamedzenie výskytu NN v nemocničných zariadeniach sme vykonali ŠZD na 7 oddeleniach NsP Dunajská Streda.

Kampaň čisté ruky

V mesiaci máj 2012 sa uskutočnil 4. ročník kampane "Umývaj si ruky - zachrániš si život". Hlavným cieľom kampane je poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

V rámci kampane čisté ruky boli odobraté stery na zistenie mikrobiálnej kontaminácie prostredia, z rúk personálu 29x .Boli zapojené oddelenia NsP Dunajská Streda a.s. nasledovne:

Oddelenie centrálnej sterilizácie	9 sterov
Chirurgické oddelenie	11 sterov
Novorodenecký úsek	4 stery
Detské oddelenie	5 sterov

Výsledky mikrobiologického vyšetrenia sterov z rúk:

Staphylococcus koagl. negatívny : 6x

Staphylococcus epidermidis: 19x
Staphylococcus aureus : 1x

Na základe výsledkov mikrobiologického vyšetrenia boli nariadené protiepidemické opatrenia na vybraných oddeleniach, ktoré boli do kampane zapojené. Z dôvodu prítomnosti patogénov a podmienených patogénov v prostredí bolo nariadené vykonávanie dôkladnej mechanickej očisty a zvýšená dezinfekcia prostredia .

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz

V mesiaci máj 2012 sa uskutočnilo Bodové prevalenčné sledovanie výskytu nozokomiálnych nákaz a spotreby antimikrobiálnych látok v NsP Dunajská Streda a.s.

Do prevalenčného štúdia boli zapojené oddelenia NsP Dunajská Streda: Detské lôžkové oddelenie a novorodenecký úsek, gynekologické, chirurgické, interné, neurologické oddelenie, geriatria a OAIM.

Počet sledovaných pacientov :158

Počet pacientov užívajúcich ATB: 40

Počet pacientov , ktorí mali v čase sledovania nozokomiálne nákazy: 7

Zber údajov pre prevalenčné sledovanie NN sa uskutočnilo na oddeleniach nemocnice, i na úrovni pacienta podľa zadaných kritérií Európskeho centra prenosných ochorení.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Plán opatrení pre prípad výskytu pandémie chrípky bol aktualizovaný. V roku 2012 nebolo hlásené ochorenie na SARI. Všetky dôležité informácie pre občanov sú dostupné na webovej stránke úradu .

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda a z kanalizácie utečeneckých táborov v Medved'ove a v Rohovciach. Vzorky vôd sa vyšetrujú na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov s osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vakcína Derived Polio Víruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Celkom v roku 2012 bolo odobratých 21 vzoriek odpadových vôd. Výsledky vyšetrenia boli nasledovné: 15 x bol negatívny a 6x bol pozitívny, s nasledovnými miestami a časom odberu:

Miesto odberu:	Dátum odberu:	Výsledok lab. vyšetrenia:
ÚT Medved'ov	30.01.2012	Echovírus 11 – pozit.
ÚT Medved'ov	21.03.2012	Echovírus 11 – pozit.
ZT Rohovce	23.05.2012	Echovírus 22 – pozit.
ZT Rohovce	13.06.2012	Echovírus 11 – pozit.
ÚT Medved'ov	13.06.2012	Echovírus 11 – pozit.
ČOV Kútniky	13.06.2012	Echovírus 11 – pozit.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo Watercooleroch

Cieľom overovania zdravotnej neškodnosti balených prírodných minerálnych a pramenitých vôd vo Watercooleroch, určených pre používanie vo verejných priestoroch a v zdravotníckych zariadeniach boli podľa Plánu úradnej kontroly na rok 2012 a časového harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2012 v júli odobraté 3 vzorky na laboratórne vyšetrenie v laboratóriu RÚVZ v Trnave. Na základe výsledkov laboratórných rozborov 2 vzorky boli nevyhovujúce pre zvýšený obsah mikroorganizmov kultivovateľných pri 20 °C a 37 °C. Vyšetrované vzorky v sledovaných chemických ukazovateľoch boli vyhovujúce.

7.4 Radiačne ošetrované potraviny

Podľa Plánu úradnej kontroly orgánov verejného zdravotníctva v roku 2012 a harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2012 boli v zariadeniach spoločného stravovania v apríli odobraté 3 vzorky bylenných korenín. Vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR na zistenie ionizujúceho žiarenia v nich. Na základe výsledkov laboratórných vyšetrení dôkaz ožiarenia bol negatívny.

7.6 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľom monitoringu obsahu rezíduí prípravkov na ochranu rastlín v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu boli podľa Plánu úradnej kontroly orgánov verejného zdravotníctva v roku 2012 v mesiaci marec v obchodnej sieti odobraté 2 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na báze obilia a následne zaslané na vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR. Výsledky laboratórných rozborov sme neobdržali.

7.9 Glutén v diétnych potravinách

Podľa harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2012 náš úrad nebol zapojený do realizácie tejto úlohy.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉHO CENTRA

9.1 Národný program podpory zdravia

1. Zabezpečiť plnenie projektov Národného programu podpory zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti na roky 2010 – 2014

Cieľ č.1

Zdravý životný štýl

Aktivity na úseku výchovy obyvateľstva okresu boli v roku 2012 zamerané hlavne na propagáciu pohybovej aktivity na znižovanie nadhmotnosti a správnu výživu.

Odborné poradenstvo v tejto problematike bolo poskytnuté 7543 klientom navštevujúcim poradenské centrum a 337 občanom v rámci poradne zdravej výživy a dní zdravia, ktoré sa uskutočnili v Trstenej na Ostrove, v Hornej Potôni, v spolupráci so Slovenským červeným krížom a s Klubom dôchodcov, v Obchodnom dome MAX v DS, ďalej v obciach: Lehnice, Šipošovské Kračany, Holice a Orechová Potôň počas „Maratónu zdravia“ organizovaného neziskovou organizáciou Vitalita a v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, v rámci Dňa srdca v hypermarkete Tesco v DS a na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny v DS.

Zdravotno-výchovné informácie pre občanov maďarskej národnosti žijúcich na území Slovenskej republiky sme zabezpečili prostredníctvom denníka Új Szó, vysielania Slovenského rozhlasu - Rádio Pátria, online novín Parameter, a týždenníka Csallóköz - Žitný Ostrov, Vasárnap, internetového portálu hírek.sk, Szabad Ujság a vysielania pre národnostné menšiny STV.

V uvedených médiách dostupných na celom území Slovenska a v regionálnych médiách odzneli relácie zamerané na výskyt a prevenciu chrípky a ostatných ochorení z prechladnutia, Deň vody na Žitnom Ostrove, Riziká letnej dovolenky a prevencia kliešťovej encefalitídy, k Svetovému a Medzinárodnému dňu bez tabaku, k súťaži a kampani pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“ a „Vymeň cigaretu za jablko“, o Kvalite vody na kúpanie a ku Dňu zodpovednosti.

Cieľ č. 2

Starostlivosť o zdravie

Starostlivosť o zdravie občanov okresu sa zameralo na prevenciu infekčných a neinfekčných ochorení. Na prevenciu neinfekčných ochorení bolo zameraných 14638 zdravotno-výchovných výkonov, hlavne v oblasti prevencie onkologických, kardiovaskulárnych ochorení a toxikománií. V prevencii infekčných ochorení bola venovaná zvýšená pozornosť na kontrolu a propagáciu významu očkovania a v prevencii vzdušných a alimentárnych nákaz.

Z príležitosti „Svetového dňa AIDS“ bol na ZŠ Z. Kodályja v Dunajskej Stredě s vyučovacím jazykom maďarským a na ZŠ Jilemnického ulici s vyučovacím jazykom slovenským rozdáný dotazník zameraný na zisťovanie vedomostí žiakov o AIDS a zdravotno-výchovný materiál s tematikou prevencie AIDS. 142 žiakov vo veku od 13 do 16 rokov vyplnilo dotazníky a po vyhodnotení dotazníka sme zistili, že 86% žiakov má uspokojivé vedomosti v problematike AIDS. Zdravotno-výchovný film k danej problematike bol premietnutý žiakom na školách, po ktorom nasledovala beseda s učiteľkami.

Cieľ č. 3

Zdravá výživa

Výchova a edukácia obyvateľov na zlepšenie stravovacích návykov bola zameraná na ženy – matky v poradni zdravej výživy a na zamestnancov školských jedální pri výkone štátneho zdravotného dozoru v stravovacích zariadeniach detí a mládeže.

Poradňu zdravej výživy za rok 2012 navštívilo 530 osôb, z toho u 78 novo vyšetrených osôb bolo stanovené riziko kardiovaskulárneho ochorenia a následne prostredníctvom odborného poradenstva boli u nich odporúčané zmeny vo výžive, fyzickej aktivite a nefarmakologickom ovplyvnení TK.

Sledovanie výživového stavu obyvateľstva a rizikových faktorov vznikajúcich v nadväznosti na nesprávnu výživu sa realizuje v rámci plnenia úlohy „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“ dotazníkovou formou u 80 respondentov vykonávajúcich stredne ťažkú prácu.

Monitoring rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení sa v rámci projektu EHES uskutočnil aj v našom okrese prostredníctvom poradní zdravia.

Projekt prebiehal u 55 náhodne vybraných respondentov vyplnením dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a biochemickej analýzy vzoriek krvi klientov vo veku od 18 – 64 rokov. Projekt bol vyhodnotený a respondenti boli oboznámení s výsledkami.

Cieľ č.4

Znížiť škody spôsobené alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie sa uskutočnilo hlavne cestou poradne prevencie protidrogovej závislosti do ktorej je začlenená poradňa prevencie a odvykania fajčenia. Poradňu za rok 2012 navštívilo celkom 823 osôb. Protidrogová prevencia bola zameraná hlavne na žiakov základných, špeciálnych základných a stredných škôl a bola zabezpečená hlavne interaktívnymi prednáškami, po ktorých nasledovali besedy s učiteľkami a inštruktorkou poradne. Edukačnými pomôckami pri prednáškach boli aj plagáty a premietanie zdravotno-výchovných videofilmov.

Individuálneho kurzu odvykania fajčenia sa zúčastnilo 10 osôb, ktorí boli následne prihlásení do súťaže „Prestaň a vyhraj 2012“.

Fagerströmov dotazník vyplnili aj klienti odvykacieho kurzu, ktorý bol následne spracovaný a vyhodnotený odbornou pracovníčkou poradne.

K súťaži boli rozdane propagačné plagáty na školách, pre širokú verejnosť a tiež uverejnený článok na webovej stránke RÚVZ, v denníku Új Szó a poskytnutý rozhovor pre mestskú televíziu.

Z príležitosti Svetového dňa bez tabaku, témou ktorého bolo „Stop zásahom tabakového priemyslu“ sa uskutočnila aj kampaň pod názvom „Prestaň fajčiť, daj si jablko“, počas ktorej pracovníčky OPZaPC ponúkali širokej verejnosti za zahasenie tabakového výrobku jablko. Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu fajčiara sa zisťovalo u 37 fajčiarov. Fajčiarom bol poskytnutý aj zdravotnovýchovný materiál a odborné poradenstvo, anketový lístok vyplnilo 42 občanov.

Prednášky spojené s besedou pod názvom „Cigareta zlý priateľ človeka“ a „Fajčenie detí a dospievajúcej mládeže“ sa uskutočnili na Špeciálnej základnej škole v Okoči pre 66 žiakov, na Špeciálnej základnej škole v Dunajskej Strede v počte 22 žiakov a 5 prednášok v rámci Medzinárodného dňa bez tabaku na ZŠ na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede,

na ZŠ v obci Malé Dvorníky a sa zúčastnilo 151 žiakov. Motiváciou pre žiakov podporiť rodičov a kamarátov v zanechaní fajčenia bola aj detekcia CO vo vydychovanom vzduchu, ktorú mohli absolvovať po prednáške.

Detekcia CO vo vydychovanom vzduchu bola za rok 2012 vykonaná 97 klientom.

V súvislosti s realizáciou aktivít k „Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sa uskutočnila kampaň „Deň zodpovednosti“, ktorá prebiehala priamo na oddelení v rámci Dňa otvorených dverí. Cieľom kampane bolo zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednosti konzumácie alkoholických nápojov, o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Zúčastnilo sa 41 osôb, ktorým sa vyšetruvalo GGT, meral sa tlak krvi a zároveň bol s každým klientom vyplnený dotazník k danej téme. Oznam o tejto kampani bol uverejnený na web. stránke RÚVZ DS.

V rámci prvého národného antidopingového projektu pre tínedžerov bolo pre 131 žiakov ZŠ zabezpečené premietanie zdravotno-výchovného filmu pod názvom: „Ži pravdivo, neklam sám seba“, „Biele hroby“ a „Výťah do neba“.

Z príležitosti „Svetového dňa AIDS“ bol na ZŠ Z. Kodály v Dunajskej Strede s vyučovacím jazykom maďarským a na ZŠ Jilemnického ulici s vyučovacím jazykom slovenským rozdáný a následne vyhodnotený dotazník u 142 žiakov, zameraný na zisťovanie vedomostí o AIDS.

Cieľ č.5

Prevenca úrazovosti

Pre deti predškolského veku, žiakov I. a II. stupňa ZŠ v Dunajskej Strede bolo zabezpečené premietanie DVD filmov:

„Becepáčik a dopravná výchova pre deti materských škôl“

„Dopravná výchova a prvá pomoc pre deti I. stupňa ZŠ – Autoškola pre deti“

„Informácie o bezpečnosti cestnej premávky pre širokú verejnosť“

Uskutočnili sa 2 skupinové akcie pre 105 detí materských škôl, 3 akcie pre 72 žiakov základných škôl v Dunajskej Strede a 1 akcia pre širokú verejnosť priamo na oddelení podpory zdravia v počte 56 osôb.

Jednotlivé DVD filmy boli zapožičané aj pre materské školy, základné školy a stredné školy v okrese.

V rámci projektu „Emka to vie...“, ktorý je zameraný na pomoc deťom rozpoznať rôzne nebezpečenstvá dnešnej doby, k osvojeniu správnych hodnôt boli na 3 akciách pre 72 žiakov ZŠ na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede premietnuté zdravotno-výchovné videofilmy a rozdáný edukačný materiál.

Okresnú súťaž prvej pomoci „Hliadka mladých zdravotníkov“ pre žiakov základných škôl z okresu Dunajská Streda usporiadal Územný spolok SČK v Dunajskej Strede, ktorej sa zúčastnili pracovníčky oddelenia podpory zdravia ako odborná porota. Vedomosti žiakov v poskytovaní predlekárskej prvej pomoci boli na výbornej úrovni.

Inštruktorka z poradne zdravia sa pravidelne zúčastňuje všetkých akcií organizovaných ÚS SČK.

Cieľ č. 6

Zdravá rodina

Cieľom udržania zdravia vo vyššom veku bola venovaná osobitná pozornosť zdravotnej výchove starých ľudí žijúcich v rodinách so zameraním na motivovanie k pohybovej aktivite a k upevňovaniu mentálneho zdravia.

V spolupráci s Obecnými úradmi v okrese počas „Maratónu zdravia“ organizovaného neziskovou organizáciou Vitalita a v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme organizovali pre občanov „Deň zdravia“ v Trstenej na Ostrove, v Hornej Potôni, v Lehniciach, v Šipošovských Kračanoch, v Holiciach a v Orechovej Potôni a v rámci „Dňa srdca“ v hypermarkete Tesco v DS so zameraním na propagovanie správneho životného štýlu. V rámci týchto akcií bolo poskytnuté odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál 212 osobám.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie sa uskutočnili počas „Týždňa mozgu“ v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou a boli zamerané na deti predškolského a školského veku a seniorov.

Do vedomostného kvízu o ľudskom mozgu a jeho fungovaní sa zapojilo 78 detí z materskej a základnej školy a 45 seniorov z Klubu dôchodcov z Dunajskej Stredy. Fotodokumentácia z akcií je uverejnená na stránke Alzheimerovej spoločnosti.

V súvislosti so Svetovou zdravotníckou organizáciou vyhláseným dňom 21.9.2012 za „Svetový deň Alzheimerovej choroby“ sme uskutočnili zdravotno – výchovné vzdelávacie aktivity zamerané na danú problematiku v Domove dôchodcov DS, kde sa zapojilo 18 dôchodcov, v ZŠ Hviezdoslavova ul. v DS (6.,7.ročník) – bolo zapojených 55 detí, v ZŠ Školská ul. v DS (7. ročník) – bolo zapojených 52 detí, v MŠ Alžbetínske nám. v DS - bolo zapojených 20 detí a v MŠ Októbrova ul. v DS – bolo zapojených 23 detí. Akcie sa spolu zúčastnilo 168 osôb.

Uskutočnili sa aktivity zamerané na precvičenie myslenia a pamäti, spoločenskými hrami a vedomostný kvíz o ľudskom mozgu a jeho fungovaní doplnený maketami. Tréning pamäti pre seniorov sa uskutočnil vyplňaním pracovných listov pre mozgový jogging. Fotodokumentácia z uskutočnených aktivít bola dodaná na ÚVZ SR.

Cieľ č.7 a 8

Zdravé pracovné podmienky a Zdravé životné podmienky

V roku 2012 bolo vykonaných celkom 117 hygienických previerok na pracoviskách, v rámci ktorých odborné pracovníčky oddelenia PPL usmernili vedúcich zamestnancov v otázkach vytvárania zdravých pracovných podmienok pre zamestnancov s cieľom zníženia miery expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Cieľ č. 9

Zníženie výskytu infekčných ochorení

Epidemiologickú situáciu v okrese Dunajská Streda za rok 2012 možno hodnotiť celkovo ako priaznivú, hlavne u tých ochorení je veľmi priaznivá, u ktorých základom prevencie je očkovanie. Výnimku tvorí zvýšený výskyt ochorení na pertussis - 22 ochorení. Výskyt respiračných nákaz mal priaznivý trend, nedošlo ku vzniku epidémie sezónnej chrípky a chrípke podobných ochorení.

Cieľ č. 10

Zníženie výskytu neinfekčných ochorení

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“.

Úlohy sa plnia v poradni zdravej výživy, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity, v poradni pre deti a mládež a v poradni prevencie protidrogovej závislosti, ktorej súčasťou je aj poradňa odvykania fajčenia. Súčasťou „Intervenčného programu podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“ je sledovanie zdravotného stavu obyvateľov. V rámci tohoto programu sú v databáze k dispozícii údaje o zdravotnom stave 10 380 osôb.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na odstránenie negatívnych faktorov zo životosprávy a na podporu a upevnenie pozitívnych postojov vedúcich k upevneniu zdravia. Zvýšená pozornosť bola venovaná prevencii kardiovaskulárnych a onkologických chorôb, presadzovaniu zásad správnej životosprávy, prevencii behaviorálnych rizík znižovaním nadhmotnosti. Poradne zdravia za rok zaznamenali 7543 návštev občanov okresu.

Cieľ č. 11

Pohybová aktivita

Propagácia zdraviu prospešnej pohybovej aktivity bola realizovaná hlavne v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, kde sme za rok zaznamenali 3211 návštev, z toho na 57 akciách poriadanych pre skupiny sa zúčastnilo 817 osôb a na individuálnom cvičení 2394 osôb. Cieľom upevnenia fyzického a duševného zdravia dospelých osôb boli pre ľudí s nadváhou pravidelne zabezpečené kondičné a redukčné cvičenia.

Pre 40 klientov, ktorí sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu, sa vypracoval individuálny redukčný program.

V rámci akcie „Športový vietor do materských škôl“, poriadanej s klubom Rekreačnej telesnej výchovy a športu v Dunajskej Strede, cieľom ktorej bolo hravou formou upútať deti k pohybu, pracovníčka poradne optimalizácie pohybovej aktivity odcvičila úvodnú rozcvičku so 110 deťmi v Mestskej športovej hale.

Spevňovacie cvičenie na chrbtové a brušné svalstvo u 26 detí predškolského veku sa uskutočnilo v priestoroch oddelenia podpory zdravia.

Pre mamičky s deťmi vo veku od 1 do 3 rokov, ktoré navštevujú Materské centrum pri Mestskom kultúrnom stredisku v Dunajskej Strede, sú organizované v poradni skupinové cvičenia a ukážky špeciálnych cvikov na prevenciu vzniku plochých nôh u detí. Túto akciu navštívilo 31 mamičiek s deťmi.

V rámci Svetového dňa zdravia sa konal „Týždeň otvorených dverí“, ktorého sa zúčastnilo 93 osôb z okresu a využili služby poradní zdravia, ktoré boli zamerané hlavne na aktívny pohyb.

Z príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ a plnením Národného programu prevencie obezity boli v spolupráci s mestom a športovým klubom „Rekreačná telesná výchova a šport v Dunajskej Strede“ organizované aktivity pre všetky vekové kategórie, zamerané hlavne na zníženie nadváhy a obezity. Občania mali k dispozícii aj všetky vonkajšie športové priestory v areáloch ZŠ a SŠ v meste.

Pre 22 detí špeciálnej základnej školy boli premietnuté videofilmy s danou problematikou na tému „Obezita a Zdravá výživa“.

Oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum v rámci „Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012“ a „Medzinárodného dňa starších ľudí“ uskutočnilo počas mesiaca október aktivity pre seniorov aj v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, zamerané na zlepšenie kvality ich života. Za mesiac október navštívilo poradňu

v rámci individuálneho cvičenia 122 osôb a na 3 skupinových akciách sa zúčastnilo 61 osôb. Do aktivít boli oslovené a zapojené aj materské škôlky prostredníctvom poradne detí a mládeže, kde sa uskutočnilo cvičenie seniorov s vnúčatami vo voľnej prírode, ktoré odovzdala inštruktorka poradne zdravia. Po cvičení nasledovala beseda na tému „Aké dôležité je cvičiť v každom veku“. Uskutočnila sa 1 akcia na ktorej sa zúčastnilo 63 osôb.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma že žijem zdravo“.

Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradňu optimalizácie pohybovej aktivity, poradňu podpory psychického zdravia a poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme dôchodcom odborné poradenstvo a edukačný materiál, zamerané na zlepšenie kvality ich života tak, aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda.

Poradňu optimalizácie pohybovej aktivity navštívilo 1437, poradňu zdravej výživy 104, poradňu prevencie a odvykania fajčenia 15, poradňu podpory psychického zdravia 410 a poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci 88 občanov v poproduktívnom veku.

Preventívne vyšetrenie mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo sa uskutočnilo v rámci projektu, v spolupráci s klubom dôchodcov u obyvateľov obce Horná Potôň v počte 27 osôb.

V rámci *Svetového dňa zdravia sa uskutočnil „Týždeň otvorených dverí“*, zameraný na odborné poradenstvo v oblasti prevencie kardiovaskulárnych ochorení a bol prezentovaný hlavne poradňou podpory psychického zdravia. Celý týždeň bolo oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum otvorené pre širokú verejnosť. V rámci tejto akcie poradne zdravia navštívilo 45 občanov v poproduktívnom veku.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie *„Týždňa mozgu“* v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou boli zamerané aj na seniorov. Do vedomostného kvízu o ľudskom mozgu a jeho činnosti sa zapojilo 45 seniorov z Klubu dôchodcov z Dunajskej Stredy.

Oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum v rámci *„Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012“* a *„Medzinárodného dňa starších ľudí“* uskutočnilo počas mesiaca október aktivity pre seniorov v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni prevencie odvykania fajčenia a v poradni zdravej výživy, zamerané na zlepšenie kvality ich života. Za mesiac október navštívilo oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum 430 osôb v poproduktívnom veku a boli im vykonané preventívne vyšetrenia na - GLU., CHOL., merania krvného tlaku, CO vo vydychovanom vzduchu, BMI, WHR, antropometrické ukazovatele, poskytnuté odborné poradenstvo a zdravotnovýchovný materiál.

V súvislosti s vyhláseným dňom 21.9.2012 za *„Svetový deň Alzheimerovej choroby“*, Svetovou zdravotníckou organizáciou sme uskutočnili zdravotno – výchovné vzdelávacie aktivity zamerané na danú problematiku v Domove dôchodcov DS, kde sa zapojilo 18 dôchodcov. Tréning pamäti pre seniorov sa uskutočnil vyplňaním pracovných listov pre mozgový jogging. Fotodokumentácia bola dodaná na ÚVZ SR.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1. „Materské centrá“

Pre mamičky s deťmi vo veku od 1 do 3 rokov, ktoré navštevujú Materské centrum pri Mestskom kultúrnom stredisku v Dunajskej Strede, sú organizované v poradni zdravia skupinové cvičenia a ukážky špeciálnych cvikov na prevenciu vzniku plochých nôh u detí. Tieto akcie navštívilo 31 mamičiek s deťmi.

9.3.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku -stomatohygiena“

Cieľom upevnenia správnych stomatohygienických návykov u detí predškolského a školského veku bolo počas roka 2012 prostredníctvom poradne detí a mládeže zabezpečené premietanie zdravotno-výchovných videofilmov: „Pozor na zubokazy a Prečo zvieratká bolia zúbky“ a „Lakomý sysel“ na 4 akciách pre 152 detí z materských a základných škôl v Dunajskej Strede.

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Monitoring rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení sa v rámci projektu EHES uskutočnil aj v našom okrese prostredníctvom poradni zdravia. Projekt prebiehal u 55 náhodne vybraných respondentov vyplnením dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a biochemickej analýzy vzoriek krvi klientov vo veku od 18 – 64 rokov. Projekt bol vyhodnotený a respondenti boli oboznámení s výsledkami.

9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

V rámci Svetového dňa zdravia sa uskutočnil „Týždeň otvorených dverí“, zameraný na odborné poradenstvo v oblasti prevencie kardiovaskulárnych ochorení a bol uskutočnený aj poradňou podpory psychického zdravia akciou pod názvom – „Ozdravujúca meditácia -sila mysle – vôľa – zdravie“, ktorej sa zúčastnilo 25 osôb. Celý týždeň bolo oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum otvorené pre širokú verejnosť, kedy obyvatelia mesta a okresu mohli získať informácie a poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci tejto akcie poradňu zdravia navštívilo 93 občanov, ktorým bolo vykonaných 186 preventívnych vyšetrení.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie „Týždňa mozgu“, ktoré boli realizované v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou, boli zamerané na deti predškolského a školského veku a seniorov.

Do vedomostného kvízu o ľudskom mozgu a jeho fungovaní sa zapojilo 78 detí z materskej a základnej školy a 45 seniorov z Dunajskej Stredu.

Z príležitosti Svetového dňa bez tabaku, témou ktorého bolo „Stop zásahom tabakového priemyslu“, sa uskutočnila aj kampaň pod názvom „Prestaň fajčiť, daj si jablko“, počas ktorej pracovníčky OPZaPC ponúkali širokej verejnosti za zahasenie tabakového výrobku jablko. Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu fajčiara sa zisťovalo u 37 fajčiarov. Fajčiarom bol poskytnutý aj zdravotno-výchovný materiál a odborné poradenstvo, anketový lístok vyplnilo 42 občanov.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog prostredníctvom poradne prevencie protidrogovej závislosti bolo zabezpečené premietanie DVD filmu na tému „Ži zdravo bez doping“ 131 žiakom základnej školy v Dunajskej Strede.

Z príležitosti *Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“* a plnením Národného programu prevencie obezity boli v spolupráci s mestom a športovým klubom „Rekreačná telesná výchova a šport v Dunajskej Strede“ organizované aktivity pre všetky vekové kategórie, zamerané hlavne na zníženie nadváhy a obezity. Občania mali k dispozícii aj všetky vonkajšie športové priestory v areáloch ZŠ a SŠ v meste.

Medzinárodný deň bez fajčenia, ktorého témou bolo „Fajčenie detí a dospievajúcej mládeže“ bol spropagovaný 5 prednáškami a besedami na základnej škole Jilemnického ulici v Dunajskej Strede a na ZŠ v obci Malé Dvorníky v počte žiakov 151. Motiváciou pre žiakov podporiť rodičov a kamarátov v zanechaní fajčenia bola aj detekcia CO vo vydychovanom vzduchu, ktorú využilo 20 žiakov po prednáške.

Oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum v rámci „*Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012*“ a „*Medzinárodného dňa starších ľudí*“ uskutočnilo počas mesiaca október aktivity pre seniorov v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni prevencie odvykania fajčenia a v poradni zdravej výživy, zamerané na zlepšenie kvality ich života. Za mesiac október navštívilo oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum 430 osôb v poproduktívnom veku a boli im vykonané preventívne biochemické vyšetrenia na - GLU., CHOL., merania krvného tlaku, CO vo vydychovanom vzduchu, BMI., WHR, antropometrické ukazovatele a poskytnuté odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál.

V súvislosti s realizáciou aktivít k „*Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sa uskutočnila kampaň „Deň zodpovednosti“*, ktorá prebiehala priamo na oddelení v rámci Dňa otvorených dverí. Cieľom kampane bolo zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednosti konzumácie alkoholických nápojov o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Zúčastnilo sa 41 osôb, ktorým sa vyšetrovalo GGT, meral sa tlak krvi a zároveň bol s každým klientom vyplnený dotazník k danej téme. Oznam o tejto kampani bol uverejnený na web. stránke RUVZ DS.

Z príležitosti „*Svetového dňa AIDS*“ bol na ZŠ Z. Kodály v Dunajskej Strede s vyučovacím jazykom maďarským a na ZŠ Jilemnického ulici s vyučovacím jazykom slovenským rozdáný dotazník zameraný na zisťovanie vedomostí žiakov o AIDS a zdravotno-výchovný materiál s tematikou prevencie AIDS. 142 žiakov vo veku od 13 do 16 rokov vyplnilo dotazníky a po vyhodnotení dotazníka sme zistili, že 86% žiakov má uspokojivé vedomosti v problematike AIDS. Zdravotno-výchovný film k danej problematike bol premietnutý žiakom na školách, po ktorom nasledovala beseda s učiteľkami.

9.7 “Quit and win“ Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012 „Vyzvi srdce k pohybu“

Motivácia fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia sa uskutočňuje prostredníctvom poradne odvykania fajčenia, individuálnym prístupom u každého fajčiara.

Vyšetruje sa im CO vo vydychovanom vzduchu. Počas súťaže „Prestaň a vyhraj 2012“ sa do individuálneho odvykacieho kurzu prihlásilo 10 fajčiarov.

Efektívnosť súťaže „Prestaň a vyhraj 2012“ v rámci okresu a poradne bola 80% -ná.

Súťaž bola medializovaná na webovej stránke RÚVZ, v denníku Új Szó a v týždenníku Csallóköz a aj vyvesením plagátov na verejných miestach v meste.

Meranie koncentrácie CO vo vydychovanom vzduchu fajčiara za rok 2012 využilo 97 osôb.

9.8 Národný program prevencie obezity

V rámci aktivít poradne zdravej výživy, poradne optimalizácie pohybovej aktivity a poradne detí a mládeže bola venovaná osobitná pozornosť k prevencii nadváhy a obezity. Za rok 2012 sa na týchto akciách zúčastnilo 4441 osôb.

Cieľom ovplyvnenia determinantov detskej obezity boli organizované prednášky a premietanie filmov, ktoré sú zamerané na správnu výživu, zníženie nadhmotnosti, podporu pohybovej aktivity a na otázky dospievania. Na týchto akciách sa zúčastnilo 700 detí.

Pre dospelých s nadváhou boli zabezpečené redukčné cvičenia a pre 40 klientov, ktorí sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu, bol vypracovaný individuálny redukčný program.

Pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže pri výkone štátneho zdravotného dozoru v 138 školských jedálňach kontrolovali a usmerňovali zostavenie jedálnych lístkov v zmysle zásad správnej výživy detí.

Z príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ a plnením Národného programu prevencie obezity boli v spolupráci s mestom a športovým klubom „Rekreačná telesná výchova a šport v Dunajskej Stredě“ organizované aktivity pre všetky vekové kategórie, zamerané hlavne na zníženie nadváhy a obezity. Občania mali k dispozícii aj všetky vonkajšie športové priestory v areáloch ZŠ a SŠ v meste. Pre 22 detí špeciálnej základnej školy boli premietnuté videofilmy s danou problematikou na tému „Obezita a Zdravá výživa“ . U 26 detí predškolského veku sa uskutočnilo v priestoroch oddelenia podpory zdravia cvičenie v rámci prevencie obezity a na spevnenie chrbtového a brušného svalstva.

9.9 CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. V rámci tohto programu sú v databáze údaje o zdravotnom stave 10 380 občanov okresu Dunajská streda. Úlohy sa plnia v poradni zdravej výživy, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, v poradni pre deti a mládež, v poradni protidrogovej závislosti, a v poradni nefarmakologického ovplyvnenia TK.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na odstránenie negatívnych faktorov zo životospripravy a na podporu a upevnenie pozitívnych postojov vedúcich k upevneniu zdravia. Zvýšená pozornosť bola venovaná prevencii kardiovaskulárnych ochorení, presadzovaniu zásad správnej životospripravy, prevencii behaviorálnych rizík. Na týchto aktivitách sa zúčastnilo 7543 osôb.

Poradňu zdravej výživy za rok 2012 navštívilo 530 osôb.

Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity za rok 2012 navštívilo 3211 osôb.

Poradňu podpory psychického zdravia za rok 2012 navštívilo 1048 osôb.

Poradňu detí a mládeže za rok 2012 navštívilo 700 osôb.

Poradňu prevencie protidrogovej závislosti, do ktorej je začlenená poradňa prevencie a odvykania fajčenia za rok 2012 navštívilo 823 osôb.

Poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci za rok 2012 navštívilo 369 klientov.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania TK za rok 2012 navštívilo 862 klientov.

Poradňa pre HbSAg pozitívne rodiny za rok 2012 poskytla odborné poradenstvo 45 osobám.

V spolupráci so samosprávami v šiestich obciach okresu sme organizovali „Deň zdravia“. V rámci týchto akcií bolo poskytnuté poradenstvo 337 osobám.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí a mimoškolskom prostredí (HBSC štúdia)

Pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže pri výkone štátneho zdravotného dozoru v 138 školských jedálňach kontrolovali a usmerňovali zostavenie jedálnych lístkov v zmysle zásad správnej výživy detí.

Spolupráca so školami podporujúce zdravie sa realizuje cestou poradní pre deti a mládež a poradňou prevencie protidrogovej závislosti. Pre žiakov základných a stredných škôl boli usporiadané prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti, škodlivosti užívania alkoholu, AIDS, dospievania, prevencie nadváhy a obezity, prevencie úrazov, dopravná výchova a týranie detí.

Na týchto akciách sa za rok 2012 zúčastnilo 696 žiakov.

V rámci monitoringu stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácii detí SR sme v spolupráci s oddelením HDM vykonávali meranie tlaku krvi na základných školách v okrese žiakom od 12 – 15 rokov v počte žiakov 120.

9.11 „Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014“

V rámci Národného akčného plánu na kontrolu tabaku sa v areáli nemocnice s poliklinikou v Dunajskej Strede uskutočnila kampaň pod názvom „Prestaň fajčiť, daj si jablko“, počas ktorej pracovníčky OPZaPC ponúkali širokej verejnosti za zahasenie tabakového výrobku jablko. Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu fajčiara sa zisťovalo u 37 fajčiarov. Fajčiarom bol poskytnutý edukačný materiál, odborné poradenstvo a ponúknutá možnosť odvyknúť si od fajčenia prostredníctvom poradne prevencie a odvykania od fajčenia. Anketový lístok vyplnilo 42 občanov.

Meranie koncentrácie CO vo vydychovanom vzduchu sa uskutočnilo aj v rámci dní zdravia, na školách po prednáškach a besedách prostredníctvom mobilnej poradne u 97 osôb. Pracovného stretnutia v Nitre v rámci plnenia úloh Národného akčného plánu na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 sa zúčastnila pracovníčka poradne, ktorá je členka pracovnej skupiny.

Školenia k „Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“, ktoré sa uskutočnilo v Bratislave a školiaceho seminára v prevencii fajčenia a k organizovaniu súťaže „Prestaň a vyhraj“, ktorý sa uskutočnil v Martine sa zúčastnila pracovníčka poradne.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Naše oddelenie sa na vypracovávaní aktualizovaného dokumentu NEHAP IV priamo nepodieľa, avšak sleduje niektoré zložky životného prostredia ako je pitná voda, voda na kúpanie, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľstva. V oblasti pitnej vody sledujeme zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a monitorujeme kvalitu pitnej vody vo verejných vodovodoch.

V rámci monitoringu bolo v roku 2012 odobratých spolu 72 vzoriek pitných vôd, v rámci ŠZD to bolo 27 vzoriek pitných vôd. Počas svetového dňa vody pracovníci oddelenia poskytovali odborné konzultácie a poradenstvo pre záujemcov – bolo poskytnutých 45 konzultácií a bolo vyšetrených spolu 75 vzoriek vôd. Kvalita vody na kúpanie sa sleduje na umelých kúpaliskách a to v 7 zariadeniach s celoročnou prevádzkou a v troch zariadeniach so sezónnou prevádzkou. Spolu bolo v tomto roku odobratých 31 vzoriek vôd na kúpanie v zariadeniach s celoročnou prevádzkou. Počas letnej sezóny sme 1x zmonitorovali v našom okrese aj kvalitu vôd na 8 vybraných prírodných lokalitách.

Oddelenie svoj výkon ŠZD zameriava aj na kontrolu dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Kontrola zameraná na dodržiavanie tohto zákona bola vykonaná v 202 prípadoch.

1.2 ERA-ENVHEALTH: Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni - ERA-NET v oblasti životného prostredia a zdravia

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4 Projekt COPHES

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.5 Projekt DEMOCOPHES

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.6 Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení, náš úrad nebol vybraný medzi riešiteľské pracovisko.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali. Podľa pokynov gestora (ÚVZ SR) zo dňa 27.6.2011 pre plnenie úlohy č. 1.7 boli zaslané v stanovených termínoch požadované

podklady a pripomienky, analyzovali sme spôsoby dezinfekcie vody v jednotlivých vodovodoch prevádzkovaných v okrese Galanta, vodovody bez dezinfekcie, vyhodnotila sa kvalita vody v požadovaných ukazovateľoch (vedľajšie produkty dezinfekcie), následne na požiadanie gestora boli doplnené ním požadované údaje.

1.8 Posilnenie implementácie HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií a zámerov v odôvodnených prípadoch sa požaduje spracovanie HIA pre navrhovanú činnosť - v tomto roku bola HIA spracovaná už ako súčasť posudzovaného zámeru podľa z. č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení, v dvoch prípadoch sme stanovili požiadavku na spracovanie HIA pre posúdenie návrhu zmeny územného plánu v štádiu spracovania ako strategického dokumentu, v jednom prípade sme žiadali spracovanie HIA v rámci stanoviska k posudzovanému zámeru, avšak MŽP SR túto našu požiadavku neakceptovalo.

1.9 TACTICT

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znížovanie expozície rizikovým faktorom.

Evidencia rizikových prác za okres je vedená v novom ASTR, databáza sa aktualizuje priebežne.

Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle požiadaviek vyplývajúcich z výstupu úlohy:

- návrh na vyhlásenie, resp. prehodnotenie rizikových prác sa prejednáva so štatutárnym zástupcom organizácie, za prítomnosti zástupcu zamestnancov za bezpečnosť pri práci, niekedy aj za prítomnosti PZS
- vyžaduje sa aktuálne kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie škodlivých faktorov vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok
- kontroluje sa plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík) prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade ich neplnenia sa vyvodí sankčné opatrenia
- vyžaduje sa návrh opatrení na zníženie vystavenia pracovníkov rizikovým faktorom
- vyžaduje sa primeraný zdravotný dohľad so zreteľom na rizikový faktor, evidencia pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- v prípade zrušených rizikových prác je zamestnávateľ upozornený na výstupné lekárske prehliadky

V rámci cieľného štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2012 vykonaných 48 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 25 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác a 3 rozhodnutia, ktorými boli RP zrušené. Súčasťou návrhov boli aj posudky o riziku a prevádzkové poriadky.

Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa v prípade záujmu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí

Cielene sa pri ŠZD kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečuje sa poradenstvo a konzultácie o novej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku.

Bolo vykonaných 12 cieľných previerok v prevádzkach s výskytom chemických látok, použitie toxických a veľmi toxických látok a zmesí nebolo zistené. Prebehli konzultácie s dvoma školami ohľadne používania chemických látok pri výučbe chémie, o ich skladovaní, odstraňovaní obalov a vypracovania prevádzkového poriadku.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Boli vydané 3 rozhodnutia - súhlas na manipuláciu s materiálom, obsahujúcim azbest pri búracích prácach. V jednom prípade sa jednalo o likvidáciu AZC potrubia v bytových domoch a v dvoch prípadoch o likvidáciu strešnej krytiny. Kontrolou bolo zistené, že nariadené opatrenia na ochranu zamestnancov a obyvateľov boli dodržané.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Oddelenie PPLaT bolo zapojené do špecifickej úlohy: Európskej kampane SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci. Kampaň bola realizovaná v zmysle usmernení medzinárodného metodologického protokolu, boli použité hodnotiace nástroje a výstupy. Previerky boli realizované podľa harmonogramu, ktorý bol dohodnutý na spoločnom stretnutí regionálnych úradov verejného zdravotníctva a inšpektorátu práce na úrovni kraja. Realizácia kampane prebiehala v malých a stredných podnikoch v troch odvetviach:

- zdravotníctvo a sociálne služby
- služby – hotely a reštaurácie
- tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov)

Priebeh spoločnej previerky:

1. Prevádzkovateľ bol oboznámený s cieľom Európskej kampane SLIC a s účelom posudzovania psychosociálnych rizík na pracovisku.
2. Boli rozdane dotazníky pre zamestnancov a dotazník pre zamestnávateľa.
3. K jednotlivým otázkam dotazníka prebehlo vysvetlenie a diskusia a bol dohodnutý termín na odovzdanie vyplnených dotazníkov.
4. Pre zachovanie anonymity boli vyplnené dotazníky odovzdávané v zalepenej obálke.
5. Fotokópie dotazníkov boli zaslané na IP v Trnave.
6. Originály dotazníkov so správou z previerky boli odoslané na ÚVZ SR v Bratislave.

Zamestnávateľ bol upozornený na posudzovanie rizík so zreteľom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a výkon preventívnych lekárskech prehliadok zamestnancov súvisiacich s výkonom práce na základe osobitných predpisov.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prevádzkach, ktorých predmetom činnosti je montáž, skladanie a balenie výrobkov pre elektrotechnický a automobilový priemysel je práca vykonávaná vo väčšine prípadov v stoji so zapojením oboch horných končatín. V týchto prípadoch sa rieši možnosť úpravy miesta výkonu práce, primeraná pracovná poloha, organizácia práce a režim práce a odpočinku, tak, aby boli v súlade s legislatívnymi požiadavkami vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Riešenie v týchto prípadoch je problematické, nakoľko sa jedná o zahraničné (kórejské) spoločnosti, ktoré sú zamerané na objem produkcie.

Tento rok nebolo riešené ani jedno podozrenie na vznik choroby z povolania v súvislosti s výkonom práce z DNJZ.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Tejto problematike sme sa venovali pri výkone ŠZD v každom podniku, kde sa zobrazovacie jednotky používajú na stabilných pracovných miestach väčšinu pracovného času.

Pri previerkach sme kládli dôraz najmä na priestorové usporiadanie a svetelné podmienky na týchto pracoviskách a vybavenie vhodným nábytkom so zreteľom na ergonómiu. V niektorých prípadoch bolo zistené, že nesprávnym usporiadaním pracoviska dochádzalo k oslneniu monitorov a následným tienením žalúziami dochádzalo k zníženiu intenzity prirodzeného osvetlenia pracoviska. Režim práce a odpočinku je vyhovujúci. Na veľkej väčšine pracovísk sa používajú LCD monitory.

Zamestnancom, pracujúcim so zobrazovacou jednotkou väčšinu pracovného času, bolo rozdáných 38 kontrolných listov.

Pracovníci nie sú zo strany zamestnávateľa informovaní o možnosti zabezpečenia účasti zamestnancov na skriningovom vyšetrení očí a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí) a taktiež o možnosti účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce). Previerky boli vykonávané v rámci výkonov ostatných previerok ŠZD, respektíve ako súčasť previerok pred uvedením administratívnych priestorov do prevádzky v spolupráci aj s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najčastejšie s oddelením HŽPaZ. Pri previerkach boli zohľadnené aj výsledky z kontrolných listov informovanosti pracovníkov pracujúcich so zobrazovacími jednotkami. Na orientačné zhodnotenie svetelných pomerov na mieste výkonu pracovných úloh sa využíva aj novozakúpený luxmeter.

2.3 Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

Na RÚVZ so sídlom v Galante bola podaná 1 žiadosť o stanovisko k vydaniu certifikátu „Bezpečný podnik“ NIP. Kladné stanovisko bolo vydané v zmysle usmernení ÚVZ SR.

2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Pracovníci odd. PPLaT pri previerkach v prevádzkach s výskytom chemických látok zabezpečujú poradenstvo a konzultácie o novej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, Karte bezpečnostných údajov, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku. V prípade rozporov s požiadavkami Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) sú prevádzkovatelia na tieto skutočnosti upozorňovaní. Tieto povinnosti sa vyžadujú aj pri vypracovávaní prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, posudkoch o riziku a návrhoch na vyhlásenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemických látok.

Do mimoriadnej úlohy RÚVZ so sídlom v Galante nebolo zapojené.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Plnenie úlohy v roku 2012 bolo zabezpečené v rámci v spolupráci s odd. podpory zdravia priebežne u 80-tich respondentov - ľahko pracujúcich, rozdelených do štyroch skupín podľa pohlavia a veku (ženy, muži, 19 – 34 roční a 35 – 54 roční). Od respondentov boli získané údaje o životospráve a pohybovej aktivite dotazníkovou metódou, vykonaním určených somatometrických meraní – klasickými antropometrickými vyšetreniami, vrátane biochemických ukazovateľov pomocou prístroja „Reflotron“ a vyhodnotením 24-hodinového spotrebného koša. Údaje boli spracované v programe Alimenta.

Projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“ má opakovane dobrú odozvu u sledovanej populácie. Respondentom, u ktorých boli zistené rizikové faktory bola daná možnosť navštíviť poradenské centrum, kde pracovníci odd. podpory zdravia na základe výsledkov individuálne pristupovali ku každému klientovi. Zdravotno-výchovnú intervenciu bola zameraná na zmenu životného štýlu, hlavne na zmenu stravovacích návykov a zvyklostí a na zvýšenie pohybovej aktivity.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Projekt sa plní priebežne, podľa rozpracovaného plánu (2 odbery vzorky soli mesačne).

V roku 2012 sa v okrese Galanta odobralo a vyšetřilo 29 vzoriek soli tuzemskej a zahraničnej. Z toho u 24 vzoriek (82,76 %) - obsah KJ vyhovel v sledovaných ukazovateľoch, v 1 vzorke (3,45 %) KJ bol nižší ako 15 mg/kg a to len 0,59 mg/kg, u 4 vzoriek solí (13,79 %) bol obsah KJ vyšší ako 35 mg/kg, maximálna hodnota KJ bola 37,55 mg/kg.

Výsledky vzoriek solí odobratých počas celého roka boli spracované v programe excel a v mesiaci december zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave za účelom vyhodnotenia v rámci trnavského kraja.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

RÚVZ so sídlom v Galante sa nepodieľal na kontrole bezpečnosti PET fliaš. Kontrolu bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácie určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetyléneteraftalátu a senzorické hodnotenie zabezpečilo RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbory, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – detí so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia, bola realizovaná podľa časového harmonogramu stanoveného vo „Viacročný národný plán úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva“ vykonaná v mesiaci september. Za účelom laboratórneho vyšetřenia (formaldehyd, melamín, prírodné aromatické amíny, bisfenol A) bol odobraný pohár s 3 D efektom v počte 4 ks z distribučnej siete mesta Sereď. Vzorky boli odoslané na RÚVZ so sídlom v Poprade.

Zároveň bola vykonaná kontrola zameraná na označovanie a dokumentárnu časť – dostupnosť vyhlásenia o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – materiály a predmety určené na styk s potravinami.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môže migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov bola podľa časového harmonogramu stanoveného vo „Viacročný národný plán úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva“ vykonaná v mesiaci september.

V rámci úlohy bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k potenciálnej migrácii sledovaných chemických látok cez primárny obalový materiál do potraviny sa realizoval odber 1 vzorky čierneho listového čaju (2 ks) z distribučnej siete mesta Sereď.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok – E 129 Allura červená AC, E 950 Aspartam a 2 aróm Mentofuránu a Kumarínu. Monitoringu sa zúčastnilo 20 ľahko pracujúcich respondentov (10 žien a 10 mužov vo vekovej kategórii 19 – 35 rokov a 36 – 54 rokov s rovnakým zastúpením u oboch pohlaví). Predpokladané množstvo skonzumovanej prídavnej látky respondentmi bolo zistené na základe 24 – hodinového dotazníka spotreby potravín, pokrmov a nápojov. Spracované boli taktiež výsledky týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín.

Zároveň bol v mesiacoch september a október z distribučnej siete vykonaný odber vzoriek potravín s predpokladaným obsahom sledovaných vybraných prídavných látok a aróm.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu, ako aj monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk.

RÚVZ so sídlom v Galante sa v roku 2012 nepodieľal na monitoringu bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine. Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Celoštátny prieskum telesného vývoja detí a mládeže sa v okrese realizoval v II. polroku 2011 na vybraných 4 ZŠ a 3 SŠ (celkom 512 respondentov). Získané údaje pracovníci v priebehu I. polroka 2012 nahodili do databázy a zaslali na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva.

V priebehu roka 2012 sa úloha v okrese nerealizovala.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V priebehu mesiacov marec-máj 2012 sa zrealizovala IV. etapa celoslovenského projektu na 2 vybraných základných školách v okrese, u súboru 60+60 žiakov (vo veku 11-14 rokov).

Dotazníkový prieskum bol zameraný na zhodnotenie stravovacích zvyklostí, s dôrazom na 24-hodinovú spotrebu potravín a pohybový režim žiakov. V rámci projektu sa vykonal aj odber celotýždňovej stravy (10 vzoriek obedov) zo sledovaných základných škôl. Získané údaje z dotazníkov sa nahodili do databáz (Alimenta, Excel) a k 31.09.2012 zaslali na celoslovenské spracovanie gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti.

4.5

Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí. Úloha naväzuje na Viacročný plán pre úradnú kontrolu a štátny zdravotný dozor.

V priebehu mesiacov marec-jún 2012 sa zrealizoval projekt na vybranej MŠ v meste Galanta (súbor 20 detí vo veku 5 rokov). V spolupráci s rodičmi sa vyplnili 2 štandardizované dotazníky, zamerané na 24 hodinovú spotrebu konzumovaných potravín, množstvo a frekvenciu konzumácie potravín.

Získané údaje z dotazníkov sa spracovali a nahodili do databáz (Alimenta, Excel) a k 15.10.2012 zaslali na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

4.6

Sledovanie režimu dňa a odpočinku u žiakov základných škôl v SR.

Prieskum bol realizovaný dotazníkom, formou časových snímok pracovných a voľných dní, zameraných na záťaž vyplývajúcu z pedagogického procesu a sledovanie jednotlivých činností žiakov v rámci denného režimu. Realizácia úlohy sa uskutočnila v mesiaci máj 2012 na vybranej vidieckej základnej škole v okrese (ZŠ Pata) u žiakov 5. ročníka.

Získané údaje z dotazníkov sa spracovali a nahodili do databázy (Excel) a k 05.10.2012 zaslali na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2011 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie odbornej verejnosti o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín formou prílohy k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na rok 2012.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 21.4.-27.4.2012 sme zabezpečili publikovanie článku s tematikou významu očkovania v lokálnych médiách. Pri zdravotno-výchovných akciách pre obyvateľov okresu boli distribuované informačné letáky o rôznych druhoch očkovania, problematika očkovania bola zaradená do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. Informácie o EIW aj článok o očkovaní boli zverejnené na WEB stránke RÚVZ, ako aj na nástennom paneli RÚVZ.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ zriadená poradňa pre očkovanie.

K 31.8.2012 bola vykonaná previerka ochranného očkovania v zmysle usmernenia HH SR číslo OE/5262/2012 zo dňa 10.7. 2012.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2012 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2011.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, mesačné a štvrt'ročné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre očkujúcich lekárov týkajúce sa očkovacích látok, aktuálnej epidemiologickej situácie u nás a vo svete a protiepidemických opatrení.

V rámci chrípkovej sezóny 2011/2012 sme naďalej zabezpečovali zber biologického materiálu od chorých na izoláciu vírusu chrípky a jeho následné doručenie do NRC pre chrípku.

Vzhľadom na priaznivú chrípkovú sezónu sa v roku 2012 odobralo 5 biologických materiálov z toho 4x od detí (1x izolovaný vírus chrípky A/H3N2 variant A/Perth/16/2009(H3N2)-like) a 1 x od dospeléj osoby.

Závažné akútne respiračné ochorenie (SARI) nebolo v uplynulom období hlásené.

Zaznamenali sme 1 komunitné ochorenie na legionársku chorobu, 1 prípad na Creutzfeldtovu – Jakobovu chorobu a 1 ochorenie na nešpecifickú vírusovú meningitídu.

Z ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásených 31 prípadov diagnostikovaných ako divý kašeľ vyvolaný Bordetellou pertussis, z toho 19 u očkovaných osôb, 11 u neočkovaných osôb vzhľadom k danému veku a v 1 prípade sa očkovanie nepodarilo zistiť. Zaznamenali sme 3 rodinné výskyty po 2 ochorenia u súrodencov.

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 11 prípadov na šarlach, 391 ochorení na varicellu a 1 ochorenie na piatu chorobu.

Bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu A, 2 ochorenia na akútnu vírusovú hepatitídu B, 8 bezpríznakových nosičstiev HCV a 2 bezpríznakové nosičstvá HBV.

Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované.

Bolo vydaných:

- 13 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorým na VHA (2 osoby boli v kontakte s chorým z iného okresu)

- 3 rozhodnutia pre osoby v kontakte s chorým na VHB
- 3 rozhodnutia pre osoby, ktoré sa poranili ihlou kontaminovanou krvou pacientov s neznámym stavom infekciozity.

V roku 2012 bolo hlásených 51 prípadov salmonelózy. Zaznamenali sme 1 rodinný výskyt - 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy kuracie mäso). Boli vydané 4 rozhodnutia pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť v kontakte s chorými na salmonelózu.

Prešetrili sme 192 hlásených prípadov kampylobakteriálnej enteritídy. Zaznamenaných bolo 7 rodinných výskytov (3x po 3 ochorenia, 4x po 2 ochorenia), predpokladaný faktor prenosu nákazy zmiešaná strava 2x, vajcia z obchodnej siete 2x, mäsové výrobky 1x, kuracie mäso 1x, nezistený 1x. Pre 8 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorými na kampylobakteriózu, boli vydané rozhodnutia.

Bolo hlásené 1 ochorenie na dyzentériu, 1 infekcia enteropatogénnymi E. coli, 15 prípadov gastroenteritis acuta a 1 yezíniová enteritída. Predpokladaný faktor prenosu nezistený.

Z vírusových črevných infekcií bolo hlásených 28 sporadických rotavírusových infekcií, 14 adenovírusových enteritíd a 4 nešpecifikované vírusové črevné infekcie.

Zaevidovali sme 17 prípadov septikémie.

Z antropozoonóz bolo hlásených 19 poranení spôsobených neznámym zvierateľom. Vykázali sme 6 prípadov na trichofýciu u detí rómskeho pôvodu v jednej rodine.

V rámci monitoringu pohlavných chorôb bolo hlásených 55 prípadov prenosných sexuálnym spôsobom, z toho 7x syfilis, 16x gonokoková infekcia, 31x iné sexuálne prenášané chlamýdiové choroby a 1x asymptomatické nosičstvo infekcie HIV.

Pre všetky mestské a obecné úrady okresu Galanta bolo zaslané odporúčenie na vykonanie celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov v jarých a jesenných mesiacoch.

Zabezpečili sme pravidelné informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte infekčných ochorení prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Zabezpečili sme rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania.

Do centrálného registra prenosných ochorení (EPIS) bolo v roku 2012 zaevidovaných spolu 1117 prípadov.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Z nemocničných zariadení okresu bolo v roku 2012 hlásených 82 nozokomiálnych nákaz, z toho 34 prebehlo pod obrazom sepsy, ktoré boli aktívne vyhľadané.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu bola vykonaná v 81 zdravotníckych zariadeniach, z toho 17x na lôžkovom oddelení, 7x na operačných sálach, 1x na pôrodnej sále, 8x v ambulatnom zariadení všeobecného lekára pre dospelých, 3x v ambulatnom zariadení všeobecného lekára pre deti a dorast, 18x v odbornom ambulatnom zariadení, 17x na stomatologickej ambulancii, 4x v spoločných vyšetrovacích zložkách (2xRTG, 1xOKB, 1x OKBaHT), 2x na dialýze, 2x v zariadeniach na poskytovanie jednodňovej zdravotnej starostlivosti, 1x v stanici záchranej zdravotnej služby a 1x v upratovacej firme Dussmann .

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 22 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, resp. odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Nadalej pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u hospitalizovaných pacientov.

V rámci bodovej prevalečnej štúdie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík sa oddelenie epidemiológie zapojilo do jej sledovania v období 2.5. – 25.5. 2012 v NSP Sv. Lukáša Galanta. Do sledovania bolo zaradených 207 hospitalizovaných pacientov na 16 oddeleniach.

V mesiaci máj sme v rámci národnej kampane „Hygiena a dezinfekcia rúk“ zabezpečili distribúciu odborných materiálov všetkým lekárom prvého kontaktu, uverejnenie odborných materiálov na WEB stránke RÚVZ, ako aj na nástennom paneli RÚVZ.

Na piatich vybraných oddeleniach NsP Sv. Lukáša v Galante sme vykonali kontrolu účinnosti dezinfekcie rúk u 15 zdravotníckych pracovníkov s následnou edukáciou pracovníkov v problematike dzf. rúk.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Pokračovali sme v realizácii programu Cindi formou individuálneho poradenstva v centre podpory zdravia pri RÚVZ Galanta ako aj formou skupinového poradenstva výjazdmi pracovníkov centra na pracoviská a rôzne spoločenské a hromadné akcie pre obyvateľstvo. V centre podpory zdravia bolo v roku 2012 vyšetrených 902 klientov, z toho prvýkrát navštívilo centrum 356 klientov a opakovane vyšetrených bolo 546 klientov.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Nadalej rutinne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillance ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení.

V lokálnych médiách ako aj prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ pravidelne podávame informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance poliomyelitídy a sledovania VDPV sme podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu zabezpečili 7 odberov odpadovej vody s negatívnym výsledkom.

Vedíme evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. V roku 2012 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn sme vykonali vo výročnej správe za rok 2011.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Tematike prevencie drogových závislostí, výchove k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu, rizika promiskuitného správania a prenosu pohlavných ochorení bola venovaná pozornosť realizáciou prednáškovej činnosti, besied a prezentácií so zameraním na žiakov základných a stredných škôl v spolupráci s vedením škôl, osvetovými zariadeniami, centrami voľného času, Osvetovým strediskom v Galante a z príležitosti významných svetových dní WHO (Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog, Svetový deň AIDS). Na internetovej stránke RÚVZ bol uverejnený informačný materiál o HIV/AIDS. Lekári prvého kontaktu sú pravidelne cestou mesačných hlásení informovaní o tejto problematike. Téma HIV/AIDS je jednou z hlavných súčastí školenia pre potravinarov a táto problematika bola diskutovaná aj na odborných seminároch určených pre sestry v rámci projektu vzdelávania. V priestoroch RÚVZ Galanta boli vyhotovené propagačné panely k danej problematike.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Zdravotno-výchovná intervencia vychádzala z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR, aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skriningového vyšetrenia zdravotného stavu. Z. v. aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

Jednou z úloh PVV na roky 2010 – 2014 je realizovať prehodnotenie plnenia úloh NPPZ a jeho aktualizácia s cieľom posilniť prevenciu a motiváciu k nej, vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Na PZ HH pre odbor podpory zdravia, ktorého členom je vedúca lekárka OPZ boli prediskutované najdôležitejšie úlohy, koordinácia a postupnosť krokov v aktualizácii NPPZ a zainteresovanosť jednotlivých rezortov podieľajúcich sa na jeho plnení., otázka koncepcie odboru, realizácia EHES, aktualizácia PaP .

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo.

Téma: „ Seniori v rodine a v spoločnosti.“

Cieľom tohto programu v nasledujúcom období je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenie seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na problematiku starnutia, jeho prijímanie hlavne mladou generáciou, podporovať harmonické spolunažívanie niekoľkých generácií a aktívny prístup k životu.

OPZ spolupracovalo s Nadáciou Memory a Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou na spoločných aktivitách – propagácia Týždňa mozgu, na propagácii prednáškových aktivít týchto organizácií, na distribúcii propagačných materiálov o najčastejších ochoreniach CNS v staršom veku. Pracovníci OPZ realizovali pre seniorov v DD Patria Galanta prednášky: Mozog a jeho činnosť, Ako si trénovať mozog? Akcia bola spojená s riešením hlavolamov, logických úloh a taktiež meraním hodnôt krvného tlaku.

V rámci svetového dňa - Pohybom ku zdraviu sa uskutočnil Deň otvorených dverí v Poradni pohybovej aktivity RÚVZ Galanta so zameraním na cvičenia v prevencii chrbtice, ktorého sa zúčastnilo 6 seniorov.

Zdravotno-vzdelávacie aktivity k Svetovému dňu Alzheimerovej choroby v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou v Bratislave, s vedením DD v Sereďi boli zrealizované prednášky zamerané na danú problematiku a distribuované letáky. V Domove dôchodcov Sereď bola zrealizovaná prednáška k Svetovému dňu Alzheimerovej choroby a meranie krvného tlaku. Akcie sa zúčastnilo 63 seniorov.

K Medzinárodnému dňu starších boli zrealizované edukačné aktivity zamerané na zdravý životný štýl, biochemické vyšetrenia krvi a distribuované letáky. Na RÚVZ v Galante

v Poradni zdravia bol 1. októbra 2012 „Deň otvorených dverí“. Pre seniorov v Domove dôchodcov Sereď bola zrealizovaná prednáška a boli realizované biochemické vyšetrenia krvi (celkový cholesterol, glukóza), meranie krvného tlaku, meranie BMI, podkožného tuku. Vyšetrených bolo 61 seniorov. Pre širokú verejnosť bol 1. októbra 2012 na RÚVZ v Galante v Poradni zdravia „Deň otvorených dverí“ (meranie krvného tlaku, meranie antropometrických ukazovateľov, stanovenie BMI a WHR indexu, meranie percenta telesného tuku, meranie hladiny oxidu uhoľnatého, odborné poradenstvo). Vyšetrení sa zúčastnilo 10 seniorov. Pre obyvateľov mesta Sereď boli realizované dňa 26.10.2012 v DK Sereď v spolupráci s Mestským úradom Sereď k „Medzinárodnému dňu starších ľudí“ biochemické vyšetrenia krvi (celkový cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL cholesterol), meranie krvného tlaku, meranie BMI, podkožného tuku a odborné poradenstvo. Vyšetrených bolo 15 seniorov.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu s cieľom ovplyvniť a zmeniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

V meste Galanta pracuje Materské centrum Bambuľkovo. RÚVZ v Galante je i naďalej odborným garantom.

OPZ ako odborný garant edukačno intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti centra ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike. V roku 2012 boli zrealizované prednášky a besedy na témy:

- Stomatohygiena
- Zdravá životospráva

Pohybové aktivity v Materskom centre Bambuľkovo zabezpečovalo OPZ:

- Cvičenie pre mamičky s deťmi (6 x za rok 2012)

Pri príležitosti Dňa matiek MC Bambuľkovo realizovalo zdravotno-výchovnú akciu – „Míľa pre mamu.“, ktorej sa zúčastnilo okolo 150 účastníkov. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybu pre zdravie. Najmenším účastníkom sa prihovorila mimická bábka Adamko a deti spolu s rodičmi zábavnou formou odpovedali na otázky so zameraním na otužovanie organizmu.

O svojej činnosti Materské centrum Bambuľkovo informuje prostredníctvom svojej webovej stránky.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena.

Zlepšiť vedomosti a stomatohygienické návyky u cieľovej skupiny 4-6 ročných detí MŠ , ich rodičov a pedagógov.

V rámci poradenského centra je zriadená Poradňa orálneho zdravia so zameraním na preventívne zdravotné aktivity na zlepšenie stavu orálneho zdravia, prevenciu zubného kazu a hygienu dutiny ústnej doplnené o poradenskú činnosť. Na požiadanie bolo realizované individuálne poradenstvo. Jednalo sa hlavne o deti predškolského a mladšieho školského veku a ich rodičov.

OPZ zrealizovalo intervenčné – zdravotno-výchovné aktivity s využitím mimickej bábky Adamko formou tvorivej dramatiky a názornou demonštráciou správnej techniky čistenia zubov a správneho používania pomôcok v stomatohygieni (zubná kefka, zubná pasta) pre I.

stupeň ZŠ Hviezdoslavova Sereď, ZŠ SNP Galanta a MŠ Nová Doba boli realizované prednášky s besedou a interaktívnymi hrami na tému: „Staráme sa o zúbky“ počet zúčastnených detí - 82.

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES je realizovaný z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe.

Na RÚVZ Galanta prebiehali vyšetrenia zamerané na získanie informácií o zdravotnom stave obyvateľstva prostredníctvom vyplnenia dotazníka, jednoduchého fyzikálneho vyšetrenia (hmotnosť, výška, obvod pásu, tlak krvi) a odberu krvi (vyšetrenie celkového a HDL cholesterolu, glukózy - cukru, triacylglycerolov - tukov) od novembra 2011 do februára 2012 na vyšetrení sa zúčastnilo 56 respondentov. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od socioekonomických podmienok a veku

9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Cieľom zdravotno-výchovných aktivít je zvýšiť informovanosť obyvateľstva o aktívnej ochrane a podpore zdravia, zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva (chorobnosť na ochorenia srdca a ciev, nádory, diabetes) pozitívnym ovplyvnením vedomostí, postojov a rizikového správania sa vylúčením rizikových faktorov - fajčenie, nesprávna výživa a stravovanie, nedostatok telesnej aktivity, zdôrazniť význam pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovať minimálny objem a intenzitu pohybovej aktivity, ktoré môžu byť efektívne v priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca a vytvorením návyku na pravidelnú pohybovú aktivitu a tak prispieť k zvýšeniu zdatnosti k zlepšeniu zdravotného stavu všetkých vekových skupín a k predĺženiu aktívneho života v pokročilom veku.

Týždeň uvedomenia si mozgu

Zdravotno-výchovné aktivity k „Týždňu uvedomenia si mozgu“ boli realizované v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou v Bratislave, s vedením DD Patria v Galante, MÚ Sereď a ZŠ Vinohrady nad Váhom pre seniorov v DD Patria Galanta, pre obyvateľov mesta Sereď a pre žiakov ZŠ Vinohrady nad Váhom. Pracovníci OPZ realizovali prednášky a besedy na tému: Mozog a jeho činnosť, Ako si trénovať mozog?. Akcia bola spojená s riešením hlavolamov, logických úloh a taktiež meraním hodnôt krvného tlaku. Prednášok a besied sa zúčastnilo 43 dospelých a 44 žiakov.

V priestoroch RÚVZ Galanta bol realizovaný k tejto tematike propagačný panel.

Svetový deň vody:

V rámci Svetového dňa vody boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním na dôležitosť pitného režimu pre zdravie.

Svetový deň zdravia :

1. Oddelenie podpory zdravia každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k Svetovému Dňu zdravia v spojení s Dňom narcisov. V prvom polroku 2012 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotronom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 44 klientov, s MsKS Sereď bolo vyšetrených 70 klientov, v ÚS SČK Veľké Úľany bolo vyšetrených 58 klientov.

Uvedené zdravotno-výchovné aktivity sa dostali do povedomia klientov a stretávajú sa so záujmom a kladným postojom občanov, o čom svedčí aj horeuvedený počet vyšetrení.

2. Dni zdravia boli realizované aj na školách (MŠ Sever Galanta, ŠZŠ Galanta, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Pata, ZŠ Hviezdoslavova Sereď, ZŠ Štefániková Galanta, ZŠ Abrahám ZŠ Vinohrady nad Váhom) deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov.

Deň narcisov:

1. V spolupráci s Ligou proti rakovine a MsKS bol realizovaný „Deň zdravia“ pre občanov mesta Galanty.
2. V spolupráci s OÚ Veľké Úľany a SČK bol realizovaný „Deň zdravia“ pre občanov s možnosťou zakúpenia narcisov a tak podporiť dobročinnú akciu - Liga proti rakovine.

Svetový deň astmy:

K Svetovému dňu astmy boli realizované prednášky na tému „Fajčenie škodí tvojmu zdraviu“ pre žiakov II. Stupňa ZŠ Abrahám a žiakov ŠZŠ Galanta. Prednášok a besied sa zúčastnilo 47 žiakov a možnosť merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér využilo 30 žiakov.

Svetový deň - Pohybom ku zdraviu:

1. V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bol zrealizovaný Športový deň pre deti s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a utužovanie zdravia pohybom“. Športového dňa sa zúčastnilo cca 140 účastníkov.
2. Pri príležitosti Dňa matiek MC Bambuľkovo realizovalo zdravotno-výchovnú akciu – „Míľa pre mamu.“, ktorej sa zúčastnilo okolo 150 účastníkov. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybu pre zdravie, poradenstvo vhodnej pohybovej aktivity spojené s preventívnymi vyšetreniami – meranie TK, meranie podkožného tuku a BMI.
3. V spolupráci z MC Bambuľovo boli realizované cvičenia pre mamičky s deťmi.
4. V spolupráci s MÚ Sereď sa realizovali vyšetrenia mobilnou poradňou so zameraním na pohybovú aktivitu ako významnú zložku zdravého životného štýlu.
5. Na RÚVZ Galanta sa uskutočnil Deň otvorených dverí v Poradni pohybovej aktivity a cvičenia boli zamerané na prevenciu ochorení chrbtice.
6. V rámci zdravotno-výchovných podujatí boli využité vhodné edukačné materiály a v priestoroch RÚVZ Galanta bol realizovaný k tejto problematike propagačný panel.

Svetový deň mlieka:

Na ŠZŠ v Galante bola realizovaná Prednáška o mlieku na prednáške sa zúčastnilo 35 žiakov.

Svetový deň bez tabaku:

1. Zdravotno-výchovné aktivity z príležitosti Svetového dňa bez tabaku boli realizované v rámci kampane: „Vymeň cigaretu za jablko“. Kampaň bola realizovaná v lekární Domov

zdravia v Galante, pracovníci OPZ zmerali respondentom hodnoty CO vo vydýchnutom vzduchu prístrojom Smokerlyzér, každý účastník vyplnil anketový lístok, obdržal leták o rizikách fajčenia a vymenil cigaretu za jablko. Kampane sa zúčastnilo 85 fajčiarov.

2. V spolupráci s vedeniami ZŠ v Galante, Seredi, Pate, Abraháme a ŠZŠ v Galante boli realizované zdravotno-výchovné akcie zamerané na riziko vzniku nikotínovej závislosti a škodlivosti fajčenia na zdravie detí a mládeže s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 171 žiakov.

3. V prvom polroku 2012 bola realizovaná súťaž pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“. Občanom bola poskytnutá možnosť vyšetrení mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku. Zároveň im bolo poskytnuté vyšetrenie prístrojom Smokerlyzér a fajčiarom bola ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže.

4. V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním o škodlivosti fajčenia a jeho dôsledkoch na ľudský organizmus.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi:

V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre žiakov 2. ročníkov ZŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 130 detí.

Ďalšou aktivitou k horeuvedenému dňu bola realizácia celoslovenskej kampane “Deň zodpovednosti“ v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu. Cieľom kampane bolo zvýšiť informovanosť verejnosti o zodpovednej konzumácii alkoholu, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených nadmernou konzumáciou alkoholu, o orientačnom čase odbúrania alkoholu v krvi. Súčasťou kampane bolo vyšetrenie GGT v krvi prístrojom Reflotron, meranie TK a dotazník, distribúcia z. v. materiálu. Akcia bola realizovaná vo vstupných priestoroch NsP Svätého Lukáša v Galante a stretla sa s veľkým záujmom. Počas akcie bolo vyšetrených 60 osôb. V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli vyhotovené propagačné panely k danej problematike.

Svetový deň Alzheimerovej choroby:

K Svetovému dňu Alzheimerovej choroby v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou v Bratislave, s vedením DD v Seredi a s vedením firmy Bekaert Slovakia, s.r.o. Sládkovičovo boli zrealizované prednášky zamerané na danú problematiku a distribuované letáky. V Domove dôchodcov Sered' bola zrealizovaná prednáška k Svetovému dňu Alzheimerovej choroby a meranie krvného tlaku. Akcie sa zúčastnilo 63 seniorov. Pre zamestnancov firmy Bekaert Slovakia, s.r.o. Sládkovičovo boli realizované biochemické vyšetrenia krvi (celkový cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL cholesterol), meranie krvného tlaku, meranie BMI, podkožného tuku a meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér. Zamestnanci boli informovaní o problematike Alzheimerovej choroby a boli poskytnuté letáky k danej problematike. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 91 zamestnancov.

V priestoroch RÚVZ Galanta boli vyhotovené propagačné panely k danej problematike.

Svetový deň srdca:

Z príležitosti Dňa srdca – 28.9.2012 v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca, Mestským úradom v Seredi a Obchodnou akadémiou v Seredi pracovníci Poradenského centra realizovali preventívne vyšetrenia na Námestí Slobody v Seredi. V rámci tejto akcie bolo vyšetrených 65 klientov, u ktorých boli vyšetrené všetky parametre stanovené SI. Nadáciou srdca / anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, BMI, meranie tlaku krvi a pulzu a vybrané biochemické parametre : celkový cholesterol a glukóza. Pracovníci OPZ realizovali individuálne poradenstvo so zameraním na rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení a zdravý životný štýl a vysvetlili obsah a zmysel Kódu zdravého života a doplnili vhodným propagačným a edukačným materiálom.

V rámci edukačnej kampane MOST boli počas tohto týždňa realizované mobilnou poradňou sprievodné podujatia. Deň srdca bol realizovaný v spolupráci s vedením firmy Samsung a v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union , kde boli vyšetrené biochemické parametre /glukóza , cholesterol /, detekcia CO vo vydychovanom vzduchu, meranie podkožného tuku. Vyšetrenia boli realizované u 45 pracovníkov.

Preventívne vyšetrenia boli zamerané na anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, meranie tlaku krvi a pulzu, z biochemických parametrov celkový cholesterol, meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer, meranie podkožného tuku. Pracovníci PCZ realizovali individuálne poradenstvo zamerané na rizikové faktory orientované na osobnosť klientov, zároveň doporučili pohybovú aktivitu ako významný faktor v prevencii nadváhy a kardiovaskulárnych ochorení.

V priestoroch RÚVZ Galanta boli vyhotovené propagačné panely k Svetovému dňu srdca.

Medzinárodný deň starších:

Realizované boli edukačné aktivity zamerané na zdravý životný štýl, biochemické vyšetrenia krvi a distribuované letáky. Na RÚVZ v Galante v Poradni zdravia bol 1. októbra 2012 „Deň otvorených dverí“. Pre seniorov v Domove dôchodcov Sereď bola zrealizovaná prednáška a boli realizované biochemické vyšetrenia krvi (celkový cholesterol, glukóza), meranie krvného tlaku, meranie BMI, podkožného tuku. Vyšetrených bolo 61 seniorov. Pre širokú verejnosť bol 1. októbra 2012 na RÚVZ v Galante v Poradni zdravia „Deň otvorených dverí“ (meranie krvného tlaku, meranie antropometrických ukazovateľov, stanovenie BMI a WHR indexu, meranie percenta telesného tuku, meranie hladiny oxidu uhoľnatého, odborné poradenstvo). Vyšetrení sa zúčastnilo 10 seniorov. Pre obyvateľov mesta Sereď boli realizované dňa 26.10.2012 v DK Sereď v spolupráci s Mestským úradom Sereď k „Medzinárodnému dňu starších ľudí“ biochemické vyšetrenia krvi (celkový cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL cholesterol), meranie krvného tlaku, meranie BMI, podkožného tuku a odborné poradenstvo. Vyšetrených bolo 15 seniorov.

Svetový deň duševného zdravia:

V rámci činnosti poradne podpory psychického zdravia a prevencii stresu bola venovaná pozornosť depresiám, ich príčinám, možnostiam prevencie a ich liečbe. V mesačníku ZDRAVIE bol uverejnený príspevok MUDr. Mária Straku k terapii nespavosti, ktorá je tiež jedným z príznakov depresií pod názvom Hypnotiká len dočasne.

Tejto problematike bola venovaná pozornosť v rámci individuálneho poradenstva a názornej propagácie formou panelu.

Svetový deň diabetu:

Pre žiakov ZŠ SNP Galanta, ZŠ Pata, ŠZŠ Galanta a MŠ Matúškovo boli realizované prednášky a besedy na tému Zdravá životospráva, Stop obezite, ktorých sa zúčastnilo 265 žiakov. Zdravotno-výchovné aktivity boli doplnené interaktívnymi hrami.

Medzinárodný deň bez fajčenia:

Pre žiakov ZŠ Pata, SZŠ Sereď a ZSSŌaS Galanta boli realizované prezentačno- vzdelávacie prednášky a besedy na tému Prevencia fajčenia. Z.v. aktivít sa zúčastnilo 127 žiakov. Prístrojom Smokerlyzér bolo merané CO vo vydychovanom vzduchu u 38 žiakov.

V spolupráci s PZ SR v Galante MV SR bol realizovaný projekt Tvoja správna voľba, ktorý bol zameraný na poukázanie škodlivosti fajčenia, alkoholu a marihuany na zdravie ľudského organizmu. Deti sa formou interaktívnych hier zapájali do tohto projektu. Na projekte sa zúčastnilo 250 žiakov 3 roč. a 4 roč. I. stupňa ZŠ v okrese Galanta.

V denníku SME v rámci tematiky venovanej problematike fajčenia, jeho škodlivosti a možnostiach odvykania od fajčenia bol uverejnený príspevok MUDr. Mária Straku zameraný na dôležitosť motivácie na odvykanie od fajčenia : „Kto chce prestať, musí mať dôvody.“ Článok sa stretol s pozitívnym ohlasom a následným zvýšením počtu individuálneho a telefonického poradenstva. V priestoroch RÚVZ Galanta bol k tejto problematike zrealizovaný propagačný panel.

Svetový deň AIDS:

K Svetovému dňu AIDS boli na SZŠ Sereď a ZSSŌaS Galanta realizované prednášky na tému Prevencia AIDS , ktorých sa zúčastnilo 71 žiakov, v priestoroch RÚVZ Galanta boli zhotovené propagačné panely.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených komunit

RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

9.7 Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Pracovníci OPZ RÚVZ v Galante sa podieľali na realizácii súťaže pre fajčiarov „Prestaň fajčiť a vyhraj“ v okrese Galanta. O realizácii projektu Prestaň fajčiť a vyhraj a možnosti zapojenia sa do súťaže boli informovaní pracovníci RÚVZ v rámci odborného seminára. V rámci zdravotno-výchovných aktivít boli realizované Dni zdravia pre občanov miest a obcí v okrese Galanta. Občanom bola poskytnutá možnosť vyšetrení mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku. Zároveň im bolo poskytnuté vyšetrenie prístrojom Smokerlyzér a fajčiarom bola ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže.

V celoslovenskej súťaži „Prestaň a vyhraj“ bol vyžrebovaný jeden účastník z okresu Galanta, ktorý absolvoval kontrolný test nikotínu v moči a CO vo vydýchnutom vzduchu, ktorý bol pozitívny a na základe týchto testov účastník nebol odmenený.

V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli realizované panely s propagáciou súťaže a informácie o podmienkach zapojenia sa do súťaže boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ Galanta.

9.8 Národný program prevencie obezity

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na doporučenia týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na ZŠ Pata, ZŠ Vinohrady nad Váhom, ŠZŠ Galanta, ZŠ SNP Galanta, CVC Galanta a CVC Nebojsa zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 314 žiakov.

Na základe Výzvy č. 4/2012 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ OPZ vypracovalo regionálne projekty: „Prevencia obezity u obyvateľstva v okrese Galanta“ a „Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“. Projekt „Prevencia obezity u obyvateľstva v okrese Galanta“ k tejto výzve bol schválený TTSK.

9.9 CINDI program SR

Cieľom Cindi programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov, zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

V roku 2012 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami DK Sereď, spoločnosť Samsung Galanta, MsKS Sereď, MsKS Galanta, SČK Galanta, SČK Veľké Úľany, Lekáreň Domov zdravia Medica Galanta, ZŠ SNP Galanta, ZSSOaS Galanta, SOŠ technická Galanta, firmy Bekaert Sládkovičovo, Sociálnej poisťovni v Galante.

Na základe Výzvy č. 4/2012 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ bol OPZ vypracovaný projekt: „Prevencia obezity u obyvateľstva v okrese Galanta“, ktorý bol schválený. Za získané finančné prostriedky boli zakúpené diagnostiká pre realizáciu Dní zdravia.

V roku 2012 bolo vyšetrených spolu 902 klientov, z toho bolo prvovyšetrených klientov 356 a opakovane vyšetrených 546 klientov.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Zdravotno-výchovné pôsobenie NPDD vychádzalo z EU stratégie pre zdravie a rozvoj detí a dorastu, ktorého strategické direktívy zdôrazňujú sedem hlavných priorít: 1 Zdravie matky a novorodenca, 2 Výživa a fyzická aktivita, 3 Infekčné choroby, 4 Úrazy a násilie, 5 Životné prostredie, 6 Dorastový vek, 7 Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

V rámci projektu bola venovaná pozornosť zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch, k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie a vytvoriť aktívnu osobnosť vo vzťahu k zdraviu - aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Pokračovalo sa vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách, orientovaných na aktívne zapojenie a samostatné uvažovanie mladých ľudí o svojom zdraví.

K tematike racionálna výživa a životospráva, pitný režim a zdravý životný štýl boli realizované z.v. aktivity pre MŠ Sever Galanta, ŠZŠ Galanta, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Pata, ZŠ Hviezdoslavova Sereď, ZŠ Vinohrady nad Váhom - počet 372 zúčastnených žiakov.

V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast na r.2008 -2015, ktorý je zameraný proti negatívnym javom ako užívanie návykových látok, tabaku, alkoholu a drogám boli zdravotno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu fajčenia a jeho dôsledky na zdravie detí a mládeže. Boli realizované prednášky na tému Alkohol, fajčenie a drogy pre žiakov ZŠ Hviezdoslavova Sereď, ZŠ Štefániková, ŠZŠ Galanta, ZŠ Abrahám a ZŠ Pata - spolu 171 žiakov. Zv. aktivity boli doplnené vhodnými filmami, zv. materiálom a oboznámením sa so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre žiakov 2 ročníkov ZŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 130 žiakov.

AKTIVITY V PREVENCII FAJČENIA

Pracovníci OPZ RÚVZ v Galante sa podieľali na realizácii súťaže pre fajčiarov „Prestaň fajčiť a vyhraj“ v okrese Galanta. O realizácii projektu Prestaň fajčiť a vyhraj a možnosti zapojenia sa do súťaže boli informovaní pracovníci RÚVZ v rámci odborného seminára. V rámci zdravotno-výchovných aktivít boli realizované Dni zdravia pre občanov miest a obcí v okrese Galanta. Občanom bola poskytnutá možnosť vyšetrení mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku. Zároveň im bolo poskytnuté vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer a fajčiarom bola ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže.

V celoslovenskej súťaži Prestaň a vyhraj bol vyžrebovaný jeden účastník z okresu Galanta, ktorý absolvoval kontrolný test nikotínu v moči a CO vo vydýchnutom vzduchu, ktorý bol pozitívny a na základe týchto testov účastník nebol odmenený.

V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli realizované panely s propagáciou súťaže a informácie o podmienkach zapojenia sa do súťaže boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ Galanta.

- Zdravotno-výchovné aktivity OPZ v prevencii fajčenia.

V prvom polroku 2012 zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na prevenciu fajčenia u detí a mládeže a riziko vzniku nikotínovej závislosti a jej škodlivosti na mladý organizmus s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzer vo vydychovanom vzduchu formou prednášok a besied. Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Z.v. aktivít sa zúčastnilo 171 žiakov.

Na základe Výzvy č.4/2012 TTSK a témy: Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji OPZ vypracovalo projekt: „Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“, ktorého cieľom bolo informovať o nebezpečenstve a škodlivom vplyve návykových látok na zdravie mladej generácie, ktorý nebol schválený.

V spolupráci s vedením lekárne Domov zdravia Medicen v Galante bola zrealizovaná kampaň: „Vymeň cigaretu za jablko“, ktorá bola zameraná na informovanie verejnosti o škodlivosti fajčenia na zdravie a možnostiach odvykania od fajčenia. Vyšetrení sa zúčastnilo 85 klientov a 60 fajčiarov využilo možnosť merania oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer.

V prípade záujmu mali klienti možnosť konzultácie s MUDr. Máriom Strakom – psychiatrom, ktorý poskytol požadované informácie a špecializované poradenstvo odvykania od fajčenia. OPZ zabezpečilo propagáciu akcie prostredníctvom informačných plagátov v priestoroch lekárne a RÚVZ.

V denníku SME v rámci tematiky venovanej problematike fajčenia, jeho škodlivosti a možnostiach odvykania od fajčenia bol uverejnený príspevok MUDr. Mária Straku zameraný na dôležitosť motivácie na odvykanie od fajčenia : „Kto chce prestať, musí mať dôvody.“ Článok sa stretol s pozitívnym ohlasom a následným zvýšením počtu individuálneho a telefonického poradenstva.

- Školenie pracovníkov RÚVZ v oblasti prevencie fajčenia

Pracovníčka OPZ sa v prvom polroku 2012 zúčastnila Školiaceho seminára v prevencii fajčenia na RÚVZ v Martine a tematického celku Prevencia fajčenia a alkoholizmu vo výchove ku zdraviu na SZU v Bratislave.

- „Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012-2014“

Na plnení sa podieľa ÚVZ SR a ministerstvá.

**Úlohy nad rámec a iné úlohy
riešené na RÚVZ so sídlom v Galante k 31.12.2012**

príloha

Názov úlohy	riešilo odd., odbor	spoluriešilo
Bodová prevalenčná štúdia nemocničných nákaz a spotreby antibiotík v NsP sv. Lukáša v Galante, v čase od 02.05.-25.05.2012 u 207 hospitalizovaných pacientov.	Odd. epidemiológie	
Hygiena a dezinfekcia rúk – národná kampaň (máj 2012) - medializácia kampane - kontrola dezinfekcie rúk (stery u 15 zdrav. zamestnancov).	Odd. epidemiológie	
Európsky imunizačný týždeň (21.4.-27.4.2012) - medializácia imunizácie (letáky, školenie, webová stránka, nástenky).	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti hepatitíde B a hepatitíde A u zdravotníckych pracovníkov na detských, obvodných a odborných ambulanciách.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke v sezóne 2011-2012 u zdravotníckych pracovníkov na detských a obvodných a odborných ambulanciách.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke v sezóne 2011-2012 u celého obyvateľstva a v kolektívnych zariadeniach.	Odd. epidemiológie	
Kontrola základného očkovania a preočkovania u detí a dospelých obyvateľov okresu Galanta.	Odd. epidemiológie	
„Kampaň SLIC“ – Posudzovanie psychosociálnych rizík (3 kontroly)	Odd. PPLaT	Inšpektorát práce Trnava
Kontrola očkovania proti chrípke k 31.08.2012 u všetkých obyvateľov okresu Galanta	Odd. epidemiológie	
Sledovanie výživového stavu obyvateľstva vybraných vekových skupín dospelaj populácie (80 respondentov)	Odd. HV	Epidemiológia PPLaT, OPZ
Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospievajúcich (64 plagátov na ZŠ, SŠ v okrese)	Odd. HDM	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo systému RAPEX „o nebezpečných kozmetických výrobkoch“ (26 prípadov/232 kontrol/115 kontrolovaných výrobkov)	Odd. HV	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo sys. RASFF (3 prípady/297 kontrol)	Odd. HV	
Mimoriadne úlohy na základe pokynu ÚVZ SR v Bratislave (8 mimoriadnych úloh/383 kontrol)	Odd. HV	

<p>Poradňa zdravia: Hromadné vyšetrenia - Mestský úrad Sered', MsKS Galanta, MsKS Sered', OÚ Veľké Úľany, ÚPSVaR Galanta, SČK Veľké Úľany, MC Bambuľkovo Galanta, Samsung Galanta, Lekáreň Domov zdravia Mediana Galanta, ZSSOaS Galanta, SOŠ technická Galanta, ZŠ Pata, HaZZ Galanta, ZŠ Abrahám, Galantské trhy, OÚ Gáň, Bekaert Sládkovičovo, DD Sered', Sociálna poisťovňa Galanta počet vyšetrených – 508 Zamestnanci podnikov - 220 Zamestnanci MŠ, ZŠ a SŠ + rodičia - 101 Individuálne poradenstvo – 73 Spolu vyšetrených - 902 Horeuvedená z. v. prevencia zahŕňa aj aktivity k projektom Zdravé mestá, Zdravé školy.</p>	<p>OPZ odd.epid., Odd. PPLaT</p>	<p>MÚ,OÚ, vedenia MŠ, ZŠ vedenia podnikov</p>
<p>Projekt : Adamko hravo - zdravo - počet detí ZŠ zúčastnených prednášok a besied - 451 - počet detí MŠ zúčastnených prednášok a besied – 94</p>	<p>OPZ</p>	<p>vedenia MŠ, ZŠ</p>
<p>Projekt: Materské centrá - cvičenie s deťmi, cvičenie s tehotnými mamičkami - počet stretnutí - 6 Besedy na témy: Stomatohygiena Zdravá životospráva</p>	<p>OPZ</p>	<p>MC Bambuľkovo</p>
<p>Projekt: Prevencie protispoločenskej činnosti mládeže s dôrazom na problematiku záškoláctva a požívania alkoholu a tabakových výrobkov na území mesta Galanty.</p>	<p>MÚ Galanta</p>	<p>vedenia ZŠ a SŠ</p>
<p>Prevencia fajčenia, alkoholu a drogových závislostí: - na prednáškach a besedách sa zúčastnilo 358 žiakov II. stupňa ZŠ a študentov ZSSOaS Galanta - prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 156 žiakov. V spolupráci s PZ SR v Galante MV SR bol realizovaný projekt Tvoja správna voľba, ktorý bol zameraný na poukázanie škodlivosti fajčenia, alkoholu a marihuany na zdravie ľudského organizmu. Deti sa formou interaktívnych hier zapájali do tohto projektu. Na projekte sa zúčastnilo 250 žiakov 3 roč. a 4 roč. I. stupňa ZŠ v okrese Galanta.</p>	<p>OPZ</p>	<p>Osvetové stredisko GA, vedenia ZŠ (Pata, Hviezdoslav. Sered', Štefánikova Galanta, Abrahám) ŠZŠ Galanta, Sered', ZSSOaS Galanta, PZ SR Galanta</p>
<p>V rámci projektu EHES zameranom na získavanie údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe boli realizované Poradenským centrom ochrany a podpory zdravia skriningové vyšetrenia, ktoré spočívali v získavaní údajov prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi. V rámci projektu bolo vyšetrených v okrese Galanta 56 respondentov.</p>	<p>OPZ</p>	

<p>Projekt : Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo OPZ spolupracovalo s Nadáciou Memory a Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou na spoločných aktivitách – propagácia Týždňa mozgu , na propagácii prednáškových aktivít týchto organizácií, na distribúcii propagačných materiáloch o najčastejších ochoreniach CNS v staršom veku.</p> <p>V rámci svetového dňa - Pohybom ku zdraviu boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním dôležitosti pohybovej aktivity v staršom veku.</p> <p>K Medzinárodnému dňu starších boli zrealizované edukačné aktivity zamerané na zdravý životný štýl, biochemické vyšetrenia krvi a distribuované letáky. Pre seniorov v Domove dôchodcov Sered' bola zrealizovaná prednáška a boli realizované biochemické vyšetrenia krvi (celkový cholesterol, glukóza), meranie krvného tlaku, meranie BMI, podkožného tuku. Vyšetrených bolo 61 seniorov.</p> <p>Pre širokú verejnosť bol 1.októbra 2012 na RÚVZ v Galante v Poradni zdravia „Deň otvorených dverí“ (meranie krvného tlaku, meranie antropometrických ukazovateľov, stanovenie BMI a WHR indexu, meranie percenta telesného tuku, meranie hladiny oxidu uhľnatého, odborné poradenstvo). Vyšetrení sa zúčastnilo 10 seniorov. Pre obyvateľov mesta Sered' boli realizované v spolupráci s Mestským úradom Sered' biochemické vyšetrenia krvi (celkový cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL cholesterol), meranie krvného tlaku, meranie BMI, podkožného tuku a odborné poradenstvo. Vyšetrených bolo 15 seniorov.</p>	<p>OPZ</p>	
<p>Na základe Výzvy č. 4/2012 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ OPZ vypracovalo regionálne projekty, ktoré boli zamerané na plnenia nasledovných úloh: Projekt: „Prevencia obezity u obyvateľstva v okrese Galanta“ Projekt: „Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“ Projekt: „Prevencia obezity u obyvateľstva v okrese Galanta“ k tejto výzve bol schválený TTSK.</p>	<p>OPZ</p>	

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Humenné**

1 Odbor hygieny životného prostredia a zdravia

1. Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v SR

1.1 Akčný plán pre životné prostredie a zdravie SR IV (NEHAP IV)

V roku 2012 sme sa zamerali najmä na plnenie Regionálneho prioritného cieľa I., ktorého hlavným zámerom je chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Snahou je zabezpečiť prístup k nezávadnej zdravotne bezpečnej pitnej vode, k sanitácii, a tiež sledovanie kvality vôd na kúpanie. Pozornosť bola venovaná aj plneniu regionálneho cieľa IV. so zameraním na monitoring dopravného hluku, kontrolu dodržiavania prevádzkových poriadkov v soláriách a kontrolu zabezpečovania výmeny ÚV žiaričov po uplynutí počtu prevádzkových hodín stanovených výrobcom s cieľom redukcie ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom a ÚV žiarením.

Hromadné zásobovanie pitnou vodou:

RÚVZ zabezpečuje monitoring a ŠZD v oblasti zásobovania pitnou vodou z verejných vodovodov v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce.

V rámci vykonaného kontrolného monitoringu (minimálny rozbor) bolo celkovo odobratých a vyšetrených 137 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov. Preverovací monitoring (úplné rozbor) bol zrealizovaný u 35 vzoriek. Vzorky boli odoberané z vodovodných sietí.

Prehľad o odobratých vzorkách a ich kvalite za jednotlivé okresy je uvedený v tabuľke.

Okres	Nevyhovujúce vzorky									
	Celkový počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich		Fyzik.a chemické		Mikrob. a biol.		Rádiologické	
					abs.	%	abs.	%	abs.	%
Humenné	20	84	8	7,69	4	3,85	4	3,85	0	0
Snina	7	26	7	21,21	2	6,06	5	15,15	0	0
Medzilaborce	8	27	12	34,29	7	20,00	8	22,86	0	0
Spolu	35	137	27	15,70	13	7,56	17	9,88	0	0

Z prehľadu o mikrobiologickej, biologickej a fyz.-chemickej závadnosti vzoriek vôd vyšetrených v rámci vykonávaného monitoringu je možné konštatovať, že podiel závadných vzoriek v porovnaní s rokom 2011 je mierne vyšší. Na uvedenom konštatovaní majú najvýraznejší podiel problémy pri prevádzke vodovodov v okrese Medzilaborce. Za zistené nedostatky boli prevádzkovateľom vodovodov uložené pokuty vo forme náhrad nákladov za vyšetrenia.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo celkovo v troch okresoch odobratých a vyšetrených 7 vzoriek. Vzorky boli odoberané z vodovodných sietí a z úpravni vôd. Mikrobiologická závadnosť bola zapríčinená hlavne nedostatočným zabezpečením dezinfekcie vody. Dlhodobo nevyhovujúcu kvalitu nevykazoval ani jeden verejný vodovod.

Individuálne vodné zdroje:

Cieľom úlohy je získavanie objektívnych údajov o kvalite vody v individuálnych zdrojoch vody v obciach, ktoré zatiaľ nemajú vybudované verejné vodovody a zhodnotenie možných vplyvov užívanej vody na zdravie obyvateľov.

V okrese Humenné zo 62 obcí nemá verejný vodovod 24 obcí, v okrese Snina z 34 obcí je 24 obcí bez verejného vodovodu a v okrese Medzilaborce z 23 obcí je bez verejného vodovodu 13 obcí.

Celkovo bolo z 37 obcí okresov Humenné, Snina, Medzilaborce odobratých 58 vzoriek. Väčšina individuálnych zdrojov vody je vybudovaná záchytným prameňom, veľmi často odborne nevyhovujúcom, bez ochranných pásiem, s možnosťou kontaminácie zdrojov povrchovými vodami.

Prehľad o kvalite vody v individuálnych zdrojoch podľa okresov

Okres	Nevyhovujúce vzorky								
	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho nevyhovujúcich		Fyzik.a chemické		Mikrob. a biol.		Rádiologické	
		počet	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Humenné	16	16	100,0	16	100,0	13	81,25	0	0
Snina	26	24	92,31	24	92,31	20	76,92	0	0
Medzilaborce	16	16	100,0	16	100,0	11	68,75	0	0
Spolu	58	56	96,55	56	96,55	44	75,86	0	0

Z protokolov o skúškach vzoriek vôd vyplýva, že kvalita vody nezodpovedala požiadavkám ustanoveným v nariadení vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z. (ďalej NV SR č. 354/2006 Z.z.). Až v 75,86% prípadoch, bolo zistené nedodržanie limitných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov, s prekračovaním najvyšších medzných hodnôt a medzných hodnôt. Z mikrobiologických a biologických ukazovateľov bol najčastejšie zistený pozitívny nález koliformných baktérií, enterokokov, Escherichia coli, kultivovateľných mikroorganizmov pri 22°C a 37°C, živých organizmov a abiosestónu. Z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo najčastejšie zisťované prekračovanie limitných hodnôt železa, mangánu, zákalu, chemickej spotreby kyslíka manganistanom, amónnych iónov a dusičnanov.

Porovnaním kvality vody v individuálnych vodných zdrojoch v rokoch 2011-2012 vyplýva, že závadnosť vzoriek vo všetkých troch okresoch je na takmer rovnakej úrovni. Závadnosť odobratých vzoriek je jednak ovplyvňovaná podložími v danej lokalite (železo, mangán), ale je aj dôsledkom nevyhovujúceho stavebného zabezpečenia zdrojov vody, umiestnenia a nezabezpečením dezinfekcie vody.

Prehľad o kvalite vody v individuálnych zdrojoch vody za rok 2011

Okres	Nevyhovujúce vzorky								
	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Z toho nevyhovujúcich		Fyzik.a chemické		Mikrob. a biol.		Rádiologické	
		počet	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Rok 2011									
Humenné	26	25	96,15	16	61,53	21	15,38	0	0
Snina	13	12	92,30	9	69,23	10	76,92	0	0
Medzilaborce	8	7	87,50	3	37,50	7	87,50	0	0
Spolu	47	44	93,61	28	59,57	38	80,85	0	0

Vysoké percento závadnosti vzoriek odobratých z individuálnych zdrojov vody a počet osôb zásobovaných z individuálnych zdrojov vody v našom regióne (cca 20 %) sú jednoznačným dôvodom, aby tejto problematike bola stále venovaná pozornosť.

Dopravný hluk:

V roku 2012 bol sledovaný vplyv dopravného hluku na obyvateľov regiónu Humenné po trase štátnej cesty Humenné – Snina, ktorá je najvýznamnejším zdrojom hluku v životnom prostredí regiónu. Najvýraznejšie sa to prejavuje v meste Humenné, kde hlavná trasa vedie cez obytné územia a križuje centrum mesta. Mesto Humenné je svojou polohou dôležitou dopravnou križovatkou smerom na Ukrajinu (cez Sninu) a smerom do Poľska (cez Medzilaborce). Zo západnej strany mesta vybiehajú dopravné trasy smerom na Prešov a Košice. V uplynulom roku boli vykonané merania dopravného hluku na Mierovej, Štefánikovej, Družstevnej a Ševčenkovej ulici v meste Humenné v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Prešove. Všetky sledované ulice sa nachádzajú v centrálnej zóne mesta. Z výsledkov objektivizácie hluku v cestnej doprave vyplynulo, že posudzovaná hodnota ekvivalentnej hladiny akustického zvuku pre deň vo vonkajšom prostredí na Mierovej ulici prekračuje prípustnú hodnotu o 7,6 dB, na Štefánikovej ulici o 9,6 dB, na Družstevnej ulici o 11,9 dB a na Ševčenkovej ulici o 6,8 dB.

Porovnanie nameraných hodnôt ekvivalentnej hladiny hluku od roku 2007

Meracie miesto	Rok 2007	Rok 2010	Rok 2012	Prípustná hodnota pre deň
Humenné, Mierová ul.	63,6	64,8	67,6	60,0
Humenné, Štefánikova ul.	66,2	65,8	69,6	60,0
Humenné, Družstevná ul.	69,1	71,4	71,9	60,0
Humenné, Ševčenkova ul.	65,0	65,1	66,8	60,0

V porovnaní z výsledkami objektivizácie dopravného hluku, ktoré boli vykonané v roku 2007 a 2010 na rovnakých miestach bolo konštatované, že napriek vykonaným opatreniam (presmerovanie dopravných ťahov, kruhové objazdy) sa hluková situácia nezlepšila. Z toho dôvodu je potrebné postupne vytvárať reálne akčné plány pre znižovanie expozície obyvateľstva dopravnému hluku na základe poznania problémových oblastí v danom území.

ÚV žiarenie:

V záujme prevencie ochorení vznikajúcich následkom nadmernej expozícii ÚV žiareniu bola v priebehu roka vykonávaná kontrola dodržiavania prevádzkových poriadkov v soláriách a kontrola technickej dokumentácie ÚV žiaričov s prihliadnutím na odborné usmernenie ÚVZ SR zo dňa 12.04.2012. RÚVZ so sídlom v Humennom vykonáva štátny zdravotný dozor v jedenástich zariadeniach prevádzkujúcich solárne prístroje, v ktorých sa nachádza šestnásť solárií (osem horizontálnych a osem vertikálnych). Prevádzkovatelia solárií boli upozornení na povinnosť dodržiavať STN EN 60335-2-27 Elektrické spotrebiče pre domácnosť a na podobné účely. Bezpečnosť. Časť 2-27: Osobitné požiadavky na spotrebiče určené na ožarovanie pokožky s ultrafialovým a infračerveným žiarením (ďalej len STN EN 60335-2-27) a ustanovenia vyhl. MZ SR č. 554/2007 Z.z., z ktorých vyplýva aj povinnosť informovania návštevníkov prevádzok solárií o zdravotných rizikách používania opaľovacích prístrojov a o regulovaní rizík poškodenia zdravia. V rámci zvyšovania verejného povedomia a vedomosti o negatívnych účinkoch ÚV žiarenia bola na web stránke RÚVZ so sídlom v

Humennom uverejnená informácia o platnosti novej STN EN 60335-2-27 a informácia o komplexnom zozname kontraindikácií ÚV žiaričov. Vzhľadom na závažnosť problematiky bude RÚVZ so sídlom v Humennom v programe NEHAP IV v oblasti ochrany zdravia pred ÚV žiarením pokračovať aj v roku 2013.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Cieľom bolo získať prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. V okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce je 62 verejných vodovodov, ktorých prevádzkovateľom je VVS a.s., Košice, závod Humenné. Verejné vodovody v obciach Jablň, Oľka, Habura, Čertižné a Volica prevádzkujú obce. Dezinfekcia pitnej vody je vykonávaná plynným chlórrom na úpravniach vôd a chlórnanom sodným vo vodojemoch. Chloráciu, ako aj kontrolu koncentrácie zvyškového dezinfekčného prostriedku v pitnej vode zabezpečuje prevádzkovateľ. Prevádzková kontrola sa vykonáva pred úpravou, počas úpravy a po jej úprave na pitnú vodu, pri doprave, akumulácii a dodávke vody odberateľovi.

V roku 2012 bola prevádzkovateľom skupinového vodovodu Medzilaborce vykonaná zmena vodárenskej úpravy pitnej vody pre spotrebisko Medzilaborce – Vydraň – Krásny Brod (pre časť Vydraň - dĺžka potrubnej siete cca 5 km, dolnú časť mesta Medzilaborce - dĺžka potrubnej siete cca 4 km a hornú časť v dĺžke 8 km), spočívajúca v zmene spôsobu dezinfekcie vody, s prechodom na zabezpečovanie dezinfekcie ÚV žiarením. Na základe zhodnotenia protokolov o mikrobiologických skúškach vody vykonaných v rámci prevádzkovej kontroly (frekvencia min. 1x za dva týždne) i ŠZD bolo konštatované, že pitná voda počas zabezpečovania dezinfekcie ÚV žiarením spĺňala limity ustanovené nariadením vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z., až na občasné prekročenie limitov v ukazovateli mŕtve organizmy. Vzhľadom na uvedené bol daný súhlas na zmenu vodárenskej úpravy pitnej vody a zabezpečovanie dezinfekcie vody pre dotknutú časť verejného vodovodu Medzilaborce ÚV žiarením s týmito podmienkami:

- prevádzková kontrola kvality vody bude vykonávaná v súlade s predloženým harmonogramom odberu vzoriek, pričom z dotknutých lokalít bude min. 1x mesačne vykonaný základný mikrobiologický a biologický rozbor vzoriek vody z jedného odberného miesta v lokalite Vydraň a jedného odberného miesta v lokalite dolná časť a horná časť mesta Medzilaborce (odberné miesta sú uvedené v aktualizácii prevádzkového poriadku),
- v prípade zistenia nevyhovujúcej kvality vody vo vodovodnej sieti spotrebiska Medzilaborce – Vydraň – Krásny Brod bude VVS a.s., závod Humenné bezodkladne informovať RÚVZ so sídlom v Humennom a následne podá písomnú informáciu o vykonaných nápravných opatreniach,
- pri zistení nevyhovujúcej kvality vody v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch a počas čistenia ÚV lúčom bude voda dezinfikovaná chlórrom,
- v prípade opráv porúch vodovodnej siete bude vykonané odkalenie potrubia a zabezpečená jednorazová dezinfekcia vody chlórrom, bude zabezpečené pravidelné odkalovanie vodovodnej siete v súlade s prevádzkovým poriadkom,
- kontrola funkčnosti ÚV žiaričov bude pracovníkmi obsluhy zabezpečená vo VDJ Vydraň denne, vo VDJ DTP Medzilaborce 2x týždenne, vo vodomernej šachte VDJ DTP Medzilaborce 2x týždenne, o kontrole bude vedený záznam.

Ďalší postup pri plnení úlohy bude v súlade s usmernením gestora úlohy ÚVZ SR. Spracovanie tabuľky č. 3 „Prehľad o dezinfekcii vody vo verejných vodovodoch zásobujúcich menej ako 5000 obyvateľov“ gestor úlohy nepožadoval.

1.8 Posilnenie implementovania HIA (Health Impact Assessment) v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Hodnotenie dopadov na zdravie je v SR zákonnou požiadavkou na základe novely zákona č. 355/2007 Z.z. s účinnosťou od 1. januára 2011. Z tohto dôvodu je v rámci posudkovej činnosti, najmä pri vydávaní stanovísk v rámci EIA, pravidelne vykonávaný screening. Na RÚVZ so sídlom v Humennom nebolo v roku 2012 dané podanie, kedy by na základe výsledkov vykonaného screeningu bolo potrebné vyžadovať vypracovanie posudku vplyvu posudzovanej činnosti na zdravie (HIA).

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

1. Kontrola kvality vody a režimu hospodárenia v PHO VN Starina

Na úpravni vody v Stakčine bolo v priebehu roka 2012 odobratých na vyšetrenie 12 vzoriek surovej a 12 vzoriek upravenej vody, ktoré boli skúšané v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že surová voda zodpovedala kategórii A1 a v ukazovateli živé organizmy a v jednom prípade v ukazovateli mangán kategórii A2 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch (ďalej len vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.). Upravená voda nezodpovedala požiadavkám stanoveným vyhláškou NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády SR č.496/2010 Z.z. v jednom prípade v ukazovateli enterokoky a v jednom prípade v ukazovateľoch Escherichia coli a koliformné baktérie. Okrem toho bolo odobratých 8 vzoriek vôd z prítokov do VN Starina - Cirocha, Stružnica, Berezovec a z hladiny pri priehradnom múre. U týchto prítokov boli vyšetrované NEL, CHSK_{Mn}, reakcia vody, vodivosť a zákal. Všetky ukazovatele zodpovedali kategórii A1 a v ukazovateľoch zákal a chemická spotreba kyslíka manganistanom kategórii A2 vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.

V rámci plnenia úlohy bola zabezpečená aj kontrola režimu hospodárenia v PHO VN Starina. Kontrola bola vykonávaná v rámci kontrolných dní zvolávaných orgánom štátnej vodnej správy.

Prehľad o odobratých vzorkách upravenej vody a ich kvalite

Odberové miesto	Počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
		Fyzikálno-chemicky		Mikrobiologicky		Biologicky		Spolu	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín - upravená voda	12	0	0	2	16,67	0	0	2	16,67

Prehľad o kvalite surovej vody a jej zaradenie do kategórií

Odberové miesto	Počet vzoriek	Kategórie úpravy					
		A1		A2		A3	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín - surová voda	12	8	66,67	4	33,33	0	0
Prítoky VN Starina	15	9	60,00	6	40,00	0	0
Spolu	27	17	62,96	10	37,04	0	0

2. Prírodné kúpacie lokality – pozitíva a negatíva z hľadiska dopadov na zdravie

V spádovej oblasti v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom nie sú vybudované kúpaliská s termálnou vodou a nie sú tu vyhlásené prírodné kúpacie oblasti. V mesiacoch jún a júl boli odobraté na laboratórne skúšky vzorky vôd z toku Laborec v mieste jeho vzdutia v Humennom a z rybníkov v Slovenskej Volovej a v Chlmci (okres Humenné). Vzorka vody odobratá z toku Laborca nevyhovovala požiadavkám ustanoveným nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská z dôvodu prekračovania medzných hodnôt v mikrobiologických ukazovateľoch, vzorky odobraté z rybníkov pre nedodržanie hodnôt v mikrobiologických ukazovateľoch a zvýšený obsah rias, nedostatočné nasýtenie vody kyslíkom a celkový fosfor. Uvedené oblasti boli správcami vody označené nápismi „Zákaz kúpania“.

Prevádzkovú kontrolu na prírodnom kúpacom biotope na Sninských rybníkoch zabezpečoval prevádzkovateľ (Mesto Snina) prostredníctvom laboratórií RÚVZ so sídlom v Prešove, kvalita vody bola kontrolovaná aj v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Kvalita vody bola posudzovaná v súlade s požiadavkami ustanovenými nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. Celkovo bolo odobratých 8 vzoriek vôd (4x prevádzkovateľ, 4x ŠZD). Vzorky zodpovedali požiadavkám ustanoveným nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z., až na nedodržanie limitu nasýtenia vody kyslíkom v jednom prípade a prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli riasy v troch prípadoch. V priebehu sezóny neboli pri kontrolách (8 kontrol) a pri odberoch vzoriek zistené v prevádzkovej hygiene nedostatky. Prevádzka kúpaliska bola ukončená 17.09.2012. Z hľadiska požiadaviek na prevádzku kúpalisk je potrebné pred ďalšou sezónou dobudovať vyhovujúce priestory pre zamestnancov a miestnosť prvej pomoci. Zvýšenie kapacity kúpaliska je možné iba za predpokladu dobudovania ďalších zariadení osobnej hygieny pre návštevníkov a kúpacej plochy pre deti.

Zdravotné problémy v súvislosti s kúpaním v prírodných kúpaliskách a lokalitách na území s pôsobnosťou RÚVZ so sídlom v Humennom neboli hlásené ani zaznamenané.

3. Kontrola pitnej vody v individuálnych vodovodoch

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce vykonáva RÚVZ so sídlom v Humennom kontrolu individuálnych vodovodov využívaných verejnosťou (zariadenia starostlivosti o ľudské telo, ubytovacie zariadenia, zdravotnícke zariadenia a zariadenia sociálnych služieb).

Z celkového počtu 21 zariadení bolo v roku 2012 vyšetrených 17 vzoriek z individuálnych vodovodov. Plánovaný počet odberov vzoriek bol splnený na 80,95 %.

Prehľad o odobratých vzorkách a ich kvalite

Odberové miesto	Počet zariadení	Počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
			Fyzikálno-chemicky		Mikrobiologicky		Biologicky		Spolu	
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Zariadenia starostlivosti o ľudské telo	4	4	2	50,0	2	50,0	1	25,0	2	50,0
Ubytovacie zariadenia	8	5	2	40,0	2	40,0	1	20,0	2	40,0
Zdravotnícke zariadenia	2	2	1	50,0	0	0	0	0	1	50,0
Zariadenia sociálnych služieb	7	6	3	50,0	3	50,0	1	16,7	5	83,3
Spolu	21	17	8	47,1	7	41,2	3	17,6	10	58,8

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že prevádzkovatelia zariadení nevenujú dostatočnú pozornosť zdrojom pitnej vody. Kritická situácia bola najmä v zariadeniach sociálnych služieb. Tejto problematike bude venovaná pozornosť aj v roku 2013. V prípade ak prevádzkovatelia nezrealizujú uložené nápravné opatrenia budú uložené sankčné postihy.

2 Odbor preventívneho pracovného lekárstva

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom projektu je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch .

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2012 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli prehodnotené: z evidencie bola vyradená riziková práca v troch organizáciách. Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo v 31 organizáciách na 74 pracoviskách. Z toho do kategórie rizika 3 bolo zaradených 50 pracovísk a do kategórie rizika 4 24 pracovísk pre rizikové faktory hluk, vibrácie, pevné aerosóly a biologický faktor – TBC, cytostatiká, formaldehyd. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 136 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V roku 2012 sme uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cieľene sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Bolo vykonaných 10 previerok. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme upozorňovali na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých látok a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2012 neevidujeme vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Nezaznamenali sme žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2012 sme naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenských, pri výkone ŠZD. Pokračovali sme vo vyhľadávaní pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Bolo vydaných 8 súhlasných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vykonávatelia týchto prác nám doručili 190 oznámení o likvidácii azbestu zo stavieb. Bolo vykonaných 9 previerok na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu a jedna konzultácia k uvedenej problematike. Zabezpečili sme vyplnenie 23 kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Bola uložená jedna pokuta za odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest za vykonávanie týchto prác bez vydaného rozhodnutia na výkon takýchto činností vo výške 1659 €. Pokuta bola zaplatená.

Zameriavali sme sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Vedeťme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme 4 takéto organizácie, v roku 2012 sme pritom vydali dve súhlasné rozhodnutia na prácu s karcinogénmi a mutagénmi – VVS a.s. závod Humenné a Nemocnica A. Leňa v Humennom.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. V roku 2012 sme nezaraďovali do kategórií pre riziko psychickej záťaž.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

Výbor vrchných predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC), združujúci zástupcov zo všetkých členských krajín Európskej únie sa dohodol na uskutočnení spoločnej kampane venovanej psychosociálnym otázkam pri práci. Gestormi tejto kampane za SR sú Úrad verejného zdravotníctva SR a Národný inšpektorát práce, ktorí spolupracujú na základe vzájomnej Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi Národným inšpektorátom práce a Úradom verejného zdravotníctva SR. Do tejto kampane bol vybraný v rámci jej výkonu v Prešovskom kraji aj náš RÚVZ.

Cieľom kampane je pomocou posúdenia psychosociálnych rizík pri práci upozorniť zamestnávateľov, zamestnancov a odborníkov (napr. pracovná zdravotná služba, bezpečnostnotechnická služba) na nevyhnutnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii psychosociálnych záťaž pri práci a zabezpečovať tak pohodu pri práci, zdravé pracovné podmienky, spokojnosť zamestnancov, efektívnu kooperáciu, komunikáciu a pracovný výkon.

Kampaň má jednotný medzinárodný metodologický protokol, hodnotiace nástroje a výstupy - na základe spoločných previerok regionálnych úradov verejného zdravotníctva a inšpektorátov práce poukázať na psychosociálne riziká pri práci, upozorniť zamestnávateľov na potrebu pravidelne vykonávať preventívne opatrenia na elimináciu psychosociálnych záťaží na pracovisku.

Realizácia kampane prebieha v malých a stredných podnikoch v troch odvetviach:

- zdravotníctvo a sociálne služby,
- služby – hotely a reštaurácie,
- tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov).

V každom kraji sa vykonajú 4 previerky v každom z 3 odvetví, čo predstavuje 12 previerok za kraj (96 previerok za SR).

Etapy riešenia sú stanovené na roky 2012 – 2013.

Rok 2012:

- príprava národného protokolu kampane (úprava dotazníkov, informačných materiálov, postupu pre hodnotiteľov),
- príprava podkladov pre národnú internetovú stránku kampane,
- realizovanie spoločných previerok na pracoviskách,
- sumarizácia dotazníkov, vyhodnotenie celkových výsledkov spoločných previerok v rámci SR,
- vypracovanie národnej správy za SR.

Rok 2013:

- vyhodnotenie čiastkových výsledkov spoločných previerok v rámci SR,
- porovnanie európskych a slovenských výsledkov kampane,
- vyhodnotenie výsledkov európskej kampane v rámci Poradného orgánu hlavného hygienika SR a generálnej riaditeľky NIP pre spoluprácu a koordináciu činností v rámci ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci.

V rámci tejto kampane sme preverili štyri organizácie v našom regióne. Boli to Zariadenie sociálnych služieb Slniečny dom v Humennom (24 zamestnancov), DSS Jabloň (41 zamestnancov), Hotel Karpatia v Humennom (20 zamestnancov) a Eurohotel Laborec v Medzilaborciach (11 zamestnancov). V zmysle vypracovanej metodiky boli spracované dotazníky zamestnávateľa a dotazníky zamestnancov spolu so záverečnými správami. Tieto podklady boli odoslané na ÚVZ SR v Bratislave a budú slúžiť ako podklad pre vypracovanie národnej správy za SR.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2012 sme sa snažili zdokonaľiť systém prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Pri šetrení sme sa zameriavali na širší a podrobnejší postup činností a zabezpečovali sme fotodokumentáciu a videozáznamy z vykonávaných prešetrovaných činností. Skvalitnili sme hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Evidencia prešetrení podozrení na chorobu z povolania sú zasielané aj na ÚVZ SR.

V roku 2012 sme prešetrovali 11 chorôb z povolania pre DNJZ, z nich jedna bola prešetrovaná už koncom roka 2011. Pri prešetrovaní chorôb z povolania sa jednalo o jedného zamestnanca pracujúceho ako vodič v spoločnosti AGRI FOP a.s. Stakčín, jedného zamestnanca v profesii sústružník v spoločnosti KOVOSTROJ a.s. Medzilaborce, tri zamestnankyne spoločnosti GALAND s.r.o. Snina v profesiách dispečerka a šička, dvoch zamestnancov Chemes a.s. Humenné v profesiách údržbár a obslužný robotník na teplárni,

jednu zamestnankyňu JAS Export s.r.o. Snina v profesii kvalifikárka, jednu predavačku v COOP Jednota SD Humenné, jedného skladníka v spoločnosti Yazaki s.r.o. Michalovce, prevádzka Snina a jedného pilčíka Štátnych lesov š. p – LPM Ulič.

V porovnaní s rokom 2011 došlo v roku 2012 k nárastu počtu prešetrovaných chorôb z povolania pre expozičný faktor JNDZ o 6 prípadov. O prešetrovaní chorôb z povolania je na oddelení vedená evidencia.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cieľ je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci je potrebné v priebehu roku 2012 a nasledujúcich:

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská a i.),
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Riešenie tejto problematiky je náplňou bežnej činnosti oddelenia preventívneho pracovného lekárstva. Vzhľadom na termín zmeny programov a projektov na rok 2012 (august 2012) nebolo možné zabezpečiť riešenie týchto aktivít v plnom rozsahu. Dôležitým aspektom pri riešení tohto komplexného problému je totiž úzka a účinná spolupráca s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najmä s oddelením podpory zdravia. Tieto oddelenia plnia v priebehu roku svoje úlohy a tak zabezpečenie ďalších spoločných termínov nie je jednoduché. Napriek tomu sa nám podarilo zabezpečiť spoločnú aktivitu zrealizovanú v mesiaci október 2012 v hypermarkete Tesco v Humennom, kde bolo vyšetrených 20 klientov (meranie cholesterolu, krvného tlaku, telesného tuku a obvodu pásu). Týmto klientom boli poskytnuté zároveň základné informácie o pracovnom prostredí. Spoločnosť Tesco má prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby vypracované posudky o riziku pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým faktorom pri práci, pre pracovné činnosti pri záťaži chladom a teplom, hodnotenie psychickej a senzorickej záťaže a pre pracovné činnosti spojené s ručnou manipuláciou s bremenami – fyzická záťaž. Zisťovali sme, do akej miery sú zamestnanci informovaní o týchto podkladoch a o uplatňovaní ich záverov v praxi.

V rámci poradenskej činnosti sme v priebehu roku 2012 poskytli poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám. Išlo najmä o drobné drevovýroby, o zamestnancov v zdravotníctve a sociálnych službách a v hoteloch a reštauráciách (spoločný projekt s IP v rámci projektu SLIC), kde boli základné informácie a konzultácie poskytnuté celkom 96 zamestnancom.

2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Cieľom je presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok a praktické presadzovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH). Zapojili sme sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“.

Na základe dohôd s krajskou odborníčkou sme vykonali ešte v 2. polroku 2011 spoločnú previerku zameranú na REACH-EN-FORCE 2 s pracovníkmi IP. Na riešenie tejto problematiky sme vybrali odborných pracovníkov odd. PPL.

Po obdržaní ďalších inštrukcií k tejto problematike ju budeme následne riešiť.

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

1. Znižovanie rizika chorôb podmienených prácou v prevádzkach drevovýrob

Cieľom je zvýšenou kontrolou prevádzok drevovýrob a presadzovaním potrebných opatrení znížiť riziko chorôb podmienených prácou. Pozornosť zamerať hlavne na dodržiavanie požiadaviek ustanovených NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku a požiadaviek ustanovených v NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci.

V roku 2012 v dozorovanom regióne evidujeme 92 prevádzok drevovýrob s rizikom ohrozenia zdravia expozíciou hluku. Z uvedeného počtu cca 26 prevádzok spracováva aj tvrdé drevo, kde pretrváva riziko poškodenia zdravia karcinogénnym faktorom – prach z tvrdého bukového a dubového dreva. V rámci plnenia projektu sme vykonali 53 previerok. Boli vydané 4 rozhodnutia s 11 uloženými pokynmi na odstránenie zistených nedostatkov. Pri ŠZD sme pozornosť zamerali na konzultácie a besedy o možnom riziku a poškodení zdravia zamestnancov. Na drevovýrobe sme neprešetrovali žiadnu chorobu z povolania ani ohrozenie. Boli spracované dotazníky informovanosti zamestnancov v počte 98 kusov, z toho 43 pre riziko prachu a 55 pre hluk.

Na prehodnotenie rizikovej práce bolo vydaných 7 rozhodnutí v kategórii rizika 3 na 10 pracoviskách pre rizikový faktor hluk a prach. V kategórii rizika 4 boli vydané 2 rozhodnutia pre rizikový faktor hluk, prach a vibrácie.

2. Prehodnotenie práce z pohľadu expozície JNDZ na vybraných pracoviskách s cieľom zabezpečiť posudzovanie rizík pri JNDZ.

Sústavnou kontrolnou činnosťou sa snažíme dosiahnuť na vybraných pracoviskách zabezpečenie posúdenia rizika pri JNDZ. Hlavný dôraz venujeme vypracovaniu opatreniam, ktoré vylúčia alebo znížia na najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru zvýšenú fyzickú záťaž pri práci v zmysle vyhlášky MZ SR 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

Na Slovensku pribúdajú choroby z povolania z JNDZ, ktoré vznikajú v súvislosti s prácou na pracoviskách s vynúteným pracovným tempom. Práca na týchto pracoviskách je jednostranná, vynútená, s nadmernou záťažou a už aj dlhodobá. Zamestnávateľa, keďže navonok ide o ľahkú prácu jej nevenujú dostatočnú pozornosť – často chýba základné posúdenie rizika. Z tohto dôvodu je potrebné zvážiť a prehodnotiť prácu na takýchto pracoviskách a na základe výsledkov určiť zamestnávateľom také povinnosti, aby sa zamedzilo zvyšovaniu počtu chorôb z povolania z JNDZ ručnej manipulácie s bremenami. Je potrebné sústrediť sa aj na súbežné pôsobenie viacerých expozičných faktorov (hluk, mikroklimatické podmienky a pod.). V súčasnosti je podiel ochorení vznikajúcich pri pôsobení expozičného faktora JNDZ a manipulácie s bremenami na celkovom počte prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania vysoký a má stúpajúcu tendenciu.

V prvom polroku sme vybrali skupinu zamestnávateľov, u ktorých je potrebné pri výkone ŠZD vykonať kontrolu zabezpečenia posúdenia možných rizík z pohľadu expozície JNDZ a ručnej manipulácie s bremenami

V priebehu 2. polroka 2012 sme vykonali 16 previerok v prevádzkach drevovýrob s cieľom preveriť zabezpečenie posúdenia možných rizík z pohľadu expozície JNDZ a ručnej manipulácie s bremenami. Skonštatovali sme, že v preverovaných subjektoch nebolo posúdené riziko pre JNDZ a manipuláciu s bremenami. V súčasnej dobe je vysoký podiel mechanizácie základných pracovných činností v stredných a veľkých drevovýrobách a relatívne znižujúci sa podiel hrubej manuálnej práce. Zamestnanci hlavne vo výrobách s výrobnými linkami sa špecializujú na jeden druh vykonávaných činností, ktorá má charakter klasickej pásovej výroby s vysokou špecializáciou vykonávaných pracovných úkonov. V nasledujúcom roku bude potrebné v týchto výrobných organizáciách vykonať následné previerky s cieľom vysvetliť význam posúdenia možných rizík a ich vplyv na možné ochorenie zamestnancov v súvislosti s JNDZ a manipuláciou s bremenami.

Ďalej zvážime, či sa danou problematikou súvisiacou s vynúteným pracovným tempom nebudeme zaoberať aj u iných pracovných subjektov (sklárska výroba, predavačky, prevádzka lisov a pod.).

3 Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Plnenie:

V roku 2012 bolo monitorovaných 80 klientov (po 20 z každej vekovej skupiny). Každý klient vyplnil jednodňový jedálny lístok, dotazník o životospráve a pohybovej aktivite. Vyplnené jedálne lístky boli počítačovo spracované v programe ALIMENTA verzia 4.3E, ktorý poskytol informácie o energetickom príjme, príjme základných živín, vitamínov, minerálov, hrubej vlákniny, cholesterole, spotreby NaCl, príjme tekutín a kyseliny listovej. V poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Humennom sa každému klientovi z kapilárnej krvi vyšetrili parametre lipoproteínového metabolizmu a glukózy na prístroji Reflotron. Súčasne bol vyplnený klinicko – biochemický dotazník. Výsledky sa hodnotili podľa kritérií programu CINDI.

Vyhodnotenie:

Z výsledkov sledovania vyplýva, že energetický príjem vo všetkých skupinách vo väčšine prípadov nedosahoval OVD a zastúpenie jednotlivých živín bolo v nesprávnom pomere. Naďalej pretrvávajú znížený príjem sacharidov, hrubej vlákniny a zvýšený príjem NaCl a bielkovín vo všetkých vekových skupinách.

Základom primárnej prevencie civilizačných chorôb je potrebné usmerňovanie výživy s cieľom zmeniť nesprávne stravovacie zvyklosti zaužívané u obyvateľstva, zlepšiť výživu, fyzickú aktivitu a zdravie obyvateľov. Ako vyplýva z výsledkov našej štúdie je potrebné naďalej pokračovať v zdravotno-výchovných aktivitách o zásadách správnej výživy obyvateľstva.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Plnenie:

Za účelom monitorovania obsahu jódu v kuchynskej soli (vrátane morskej soli) bolo odobratých 26 vzoriek na laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃. Vzorky sa odoberali pravidelne 1x mesačne.

Vyhodnotenie:

Z vyšetrených vzoriek 3 nevyhovovali chemickým ukazovateľom.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľ:

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácia v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Plnenie:

Zamestnancami RÚVZ so sídlom v Humennom boli podľa harmonogramu odberov predmetov určených na styk s potravinami na rok 2012 v mesiaci apríl odobraté 2 vzorky sklenenej dojčenskej fľaše na chemické vyšetrenie vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov (stanovenie migrácie Pb a Cd). Vzorka bola odoslaná do laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade.

Vyhodnotenie:

Výsledky laboratórneho vyšetrenia vyhovovali vyšetrovaným ukazovateľom.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Plnenie:

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok, a to: 2 prídavné látky – E129 Allura červená a E 950 Aspartam a 2 arómy – mentoforán a kumarín. Bolo monitorovaných 20 respondentov - ľahko pracujúci (10 žien a 10 mužov). Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x - jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa) a týždenný dotazník frekvencie spotreby.

Vyhodnotenie:

V rámci monitoringu bol vykonaný odber 2 vzoriek potravín s obsahom sledovaných prídavných látok (Allura červená, Aspartam), ktoré boli deklarované výrobcom na obale potraviny. Údaje získané na základe spotreby vybraných prídavných látok boli zaslané na Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na ďalšie spracovanie.

4 Odbor hygieny detí a mládeže

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

4.2 „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zisťovať trendy v danej oblasti, porovnávať naše výsledky s výsledkami vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou. Projekt sa týka žiakov ZŠ, študentov SŠ ako aj učiteľov a koordinátorov prevencie vo vybraných školských zariadeniach v každom regióne. Plnenie tohto projektu bolo koordinátorom plánované aj na rok 2012 a RÚVZ so sídlom v Humennom sa mal zapojiť do tejto činnosti. Zo strany koordinátora nebola však v roku 2012 vznesená požiadavka na spoluprácu.

4.3 „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“

Cieľom tohto projektu je zhodnotenie stravovacích zvyklostí vybraných vekových skupín detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín bude vytvorená databáza so zohľadnením veku a regiónov SR.

Takto vzniknutá databáza vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradne zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy je dotazníková metóda z dotazníka pre rodičov detí a pedagógov. Časť údajov sa získa laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením živín a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Ďalšie údaje sa získavajú aj metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Táto metóda dovoľuje kvantifikovať zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive a identifikovať hlavné potravinové zdroje jednotlivých živín. Projekt je rozdelený do viacerých etáp, v priebehu roka 2012 bol zamestnancami odd. HDM monitoring vykonaný vo vekovej kategórii 11 – 14 ročných v zariadeniach : ZŠ s MŠ Topoľovka č. 1 a ZŠ Dargovských hrdinov č. 1832/19, Humenné, celkovo bolo do prieskumu zapojených 120 detí.

Dotazníkový prieskum bol realizovaný v čase od 19.03.2012 – 27.04.2012. Odber vzoriek stravy bol realizovaný v 17. kal. týždni, rozsah požadovaných vyšetrení bol : energetická hodnota, B,T,C, NaCl, dusičnany.

Údaje z dotazníkov boli spracované v programe Excel – mustra a Alimenta verzia 4.3, v termíne 03.09.2012 boli zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota, ktorý je gestorom projektu na celoslovenské spracovanie.

4.4 „Zdravé deti v zdravých rodinách“

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej i populačnej úrovni.

I. etapa tohto projektu sa uskutočnila v rokoch 2001 – 2003 na celoslovenskej úrovni. V tejto etape ide o rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolemie u detí vo veku 11 a 17 rokov.

Ďalej je sledovaný rast a vývoj detí od narodenia a životný štýl rodičov. V okrese Humenné boli prim. MUDr. Kovaľom, PhD. určené pre plnenie tohto projektu tieto detské lekárky : MUDr. Grecová, MUDr. Kusendová, MUDr. Tornyosová, MUDr. Ševčíková a MUDr. Olšová.

Na zber údajov sa používa spracovaný a overený skriningový formulár, ktorý bol doplnený o dotazníkovú časť, ktorá je zameraná na sledovanie frekvencie konzumácie jednotlivých potravín.

Skriningové formuláre s dotazníkmi zabezpečilo odd. HDM aj k 30.06.2012, boli rozdane detským lekárom, ktorí ich priebežne vyplňali s rodičmi detí.

K 31.12.2012 boli zozbierané v počte 77 a v programe Epi-info budú analyzované a získaná databáza zaslaná na RÚVZ Banská Bystrica do 30.01.2013 na celoslovenské spracovanie.

4.5 „Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí“

Cieľom uvedeného projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy sme chceli získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín. Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

V priebehu I. polroka 2012 bol zamestnancami odd. HDM monitoring vykonaný u detí vo veku 5 rokov, zapojených do projektu bolo 20 detí z MŠ Osloboditeľov č. 1, Humenné. Dotazníkový prieskum bol realizovaný v čase od 15.03.2012 – 30.06.2012.

Údaje z dotazníkov boli spracované v programe Excel a v termíne 28.08.2012 boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

4.6 „Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl v SR“

Cieľom projektu je na základe údajov, získaných od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na Slovensku porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v roku 1999. Prieskum sa realizoval formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa u všetkých ročníkov na školách. Celkovo sa posudzovalo viacero druhov rôznych činností a režimových prvkov. Výsledkom bude súhrnný prehľad o celkovej časovej záťaži žiakov 1. až 9. ročníkov základných škôl na Slovensku. Súčasťou prieskumu bolo aj zhodnotenie zdravotného stavu žiakov a jeho porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

V priebehu I. polroka 2012 bol zamestnancami odd. HDM monitoring vykonaný vo vybranej vidieckej škole v našom regióne u žiakov 8. ročníka. Zapojených do projektu bolo 20 žiakov zo ZŠ s MŠ Koškovce č. 134. Dotazníkový prieskum bol realizovaný v čase od 03.05.2012 – 11.05.2012.

Údaje z dotazníkov boli spracované v programe Excel a v termíne 28.08.2012 boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava na celoslovenské spracovanie.

6 Odbor epidemiológie

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

6.1 Národný imunizačný program SR

Udržanie a zvyšovanie úrovne imunity populácie v Slovenskej republike proti nákazám preventabilných očkovaním, s osobitným dôrazom na udržanie eliminácie morbill a na certifikáciu a eradikáciu poliomyelitídy v SR.

Plnenie imunizačného programu je realizované v spolupráci s detskými, dorastovými a praktickými lekármi. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie stavu zaočkovanosti.

V mesiaci september bola vykonaná kontrola očkovania v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce za obdobie od 1.9.2011 do 31.8.2012.

Na základe výsledkov kontroly očkovania v roku 2012 boli prijaté opatrenia na udržanie zaočkovanosti v regióne na úrovni predchádzajúcich rokov, kedy sa percento zaočkovanosti pohybovalo od 98% do 100% pri jednotlivých druhov očkovania a v jednotlivých okresoch.

V roku 2012 sme v rámci pravidelného očkovania zaznamenali pri kontrole dobrú zaočkovanosť vo všetkých ročníkoch .

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde B, invazívnym hemofilovým infekciám a poliomyelitíde, ročník narodenia 2010 bolo percento zaočkovanosti v okresoch Humenné 99,27%, v predchádzajúcom roku 99,14%, Snina 100%, v predchádzajúcom roku 99,68%, Medzilaborce 99,06%, v predchádzajúcom roku 92,52%. Očkovanie v okresoch Humenné a Snina bolo na rovnakej úrovni ako v roku 2011. V okrese Medzilaborce došlo k zlepšeniu zaočkovanosti o 8%.

Preočkovanie proti DTP v ročníku narodenia 2005, percento zaočkovanosti v okresoch Humenné 98,80%, v predchádzajúcom roku 97,55%, Snina 100%, v predchádzajúcom roku 99,70%, Medzilaborce 99,10%, v predchádzajúcom roku 98,45%.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, poliomyelitíde v ročníku narodenia 1998, percento zaočkovanosti v okresoch Humenné 97,87%, v predchádzajúcom roku 98,97%, Snina 100% na úrovni predchádzajúceho roka, Medzilaborce 100% v predchádzajúcom roku 99,24%.

Základné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze, ročník narodenia 2011 Humenné 97,74%, v predchádzajúcom roku 98,51%, Snina 98,67% v predchádzajúcom roku 98,57%, Medzilaborce 95,00%, v predchádzajúcom roku 99,07%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2010 – Humenné 98,35%, v predchádzajúcom roku 96,58%, Snina 98,67%, v predchádzajúcom roku 95,33%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde ročník narodenia 2000 v okresoch Humenné 97,10%, v predchádzajúcom roku 97,49%, Snina 99,73%, očkovanie na rovnakej úrovni ako v roku 2011, Medzilaborce 100,0%, v predchádzajúcom roku 99,25%.

Očkovanie HBsAg pozitívnych matiek proti vírusovej hepatitíde B sa vykonáva na novorodeneckom oddelení.

Očkovanie proti chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb sa vykonáva každý rok, proti pneumokokovým nákazám 1x za 3 roky, a preto je počet očkovaných nižší.

Pri kontrole očkovania sme iba v 2 – och obvodoch zaznamenali pokles zaočkovanosti pod 90% a to v obvodoch lekárov z okresu Humenné a okresu Medzilaborce, ktorí majú vysoký počet detí rómskeho etnika a očkovanie nemohlo byť vykonané, pretože deti sú v Anglicku. Zväčša po príchode domov majú očkovanie, alebo sú doočkované.

V okrese Humenné bol v roku 2006 zriadený záchytný tábor, očkovanie spadá do kompetencie MVSR. Očkovanie v záchytnom tábore sa nevykonáva, deti ktoré sú umiestnené

v zariadení s rodičmi odchádzajú do tretích krajín, kde sú doočkované podľa platnej legislatívy danej krajiny.

Jediným negatívom zisteným pri kontrole očkovania je každý rok opakujúca sa migrácia detí, hlavne rómskeho etnika do Anglicka .

V roku 2012 sme nemali hlásené reakcie po očkovaní. Mimoriadne očkovanie v roku 2012 nebolo nariadené pre priaznivú epidemiologickú situáciu .

Poklesol počet hlásených kontraindikácií očkovania z okresu Humenné 67, z okresu Snina 10 a z okresu Medzilaborce 14 prípadov.

V januári bol doručený na všetky očkujúce strediska očkovací kalendár na rok 2012. V priebehu roka boli lekári pravidelne informovaní o zmenách v očkovaní. Pravidelne mesačne sme informovali lekárov o aktuálnej epidemiologickej situácii ako i o výskyte ochorení preventabilných očkovaním.

V roku 2012 sme zaznamenali opäť nárast hláseného počtu ochorení na pertussis. Ochorenia boli hlásené u očkovaných jedincov u ktorých v anamnéze dominoval hlavne dlhodobý dráždivý kašeľ bez teploty. Ochorenia boli sérologicky potvrdené.

Pripravili sme leták o očkovaní pre verejnosť, hlavne so zameraním na rómske etnikum, ktorý sme distribuovali do jednotlivých osád. Leták obsahoval informácie o povinnom očkovaní a o význame očkovania.

V čase zvýšeného výskytu respiračných ochorení sme informovali verejnosť prostredníctvom médií o možnosti očkovania proti chrípke.

Pravidelne každý rok pripravujeme seminár pre lekárov a sestry, ktorý sa konal v novembri v nemocnici v Snine.

Zabezpečenie Európskeho imunizačného týždňa :

- informácie pre detských a praktických lekárov - spracovali sme informačný materiál a leták, ktorý lekári umiestnili na nástenných tabuliach pred ambulanciami vo všetkých troch okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce,

- na informačnej tabuli RÚVZ Humenné,

- v osadách Podskalka a Stakčín,

- informačný materiál a leták bol zaslaný všetkým lekárom,

- pripravili sme reláciu o význame očkovania pre Humenskú televíziu a spracovaný materiál bol zverejnený na teletexte, na webovej stránke RÚVZ Humenné a bol poskytnutý dvom regionálnym denníkom - Podvihorlatské noviny a Pod Vihorlatom.

- na oddelení epidemiológie je zriadená vakcinačná poradňa pre verejnosť ako aj zdravotníckych pracovníkov - informácie poskytujeme denne.

V roku 2012 sme nemali hlásené z obvodov odmietnuté očkovania. Riešili sme v poradni očkovania len prípady, kedy nás rodičia vyhľadali za účelom poskytnutia informácie.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života. Skvalitnenie surveillance prenosných ochorení. Edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Hlásením a protiepidemickými opatreniami znižujeme riziko prenosu infekčných ochorení. Pravidelne týždenne sledujeme výskyt osýpok, detskej obrny, meningitíd a hlavne akútnych chabých paréz.

Podľa stanoveného harmonogramu zabezpečujeme odber odpadových vôd z ČOV na poliovírusy a enterálne vírusy. V roku 2012 sme odobrali 8 vzoriek vody z ČOV s negatívnym nálezom.

Hlásenie prenosných ochorení z jednotlivých obvodov nie je pravidelné. Najväčší počet hlásených ochorení je z infekčných ambulancií. Hlásenie respiračných ochorení sa pohybuje od 80 – 100 %.

Pravidelne jednotlivé ambulancie ako aj zdravotnícke zariadenia informujeme o výskyte inf. ochorení, nariadeniach a odborných usmerneniach. Celkove sme navštívili zdravotnícke zariadenia za účelom poskytnutia informácií 16 x 78 zariadení. Analýzu epidemiologickej situácie robíme denne, týždenne, mesačne a štvrťročne do spravodaja RÚVZ „Cesta k zdraviu“, ktorý zasielame všetkým zdravotníckym pracovníkom, obciam, školám.

V rámci edukácie obyvateľstva sa zameriavame hlavne na poradenstvo v rodinách chorých, ako aj v zdravotníckych zariadeniach pri VHA, VHB.

V roku 2012 bolo hlásených na RÚVZ so sídlom v Humennom 632 ochorení, z toho do episu bolo hlásených 602, 30 ochorení nebolo hlásených do episu – zmeny dg.

Ochorenia preventabilné očkovaním - nárast prípadov ochorení na pertussis - hlásených 23 prípadov. Veľmi priaznivá situácia je vo všetkých troch okresoch vo výskyte vírusovej hepatitídy typu A. V roku 2012 sme nemali hlásené ani jedno ochorenie. Túto veľmi priaznivú situáciu môžeme pripísať edukácií obyvateľstva a očkovaníu proti VHA. Nárast hláseného počtu ochorení na VHB a VHC je ovplyvnený výskytom pozitivity u azylantov záchytného tábora v Humennom.

Situácia vo výskyte infekčných ochorení je ovplyvnená nielen hlásnou službou, ale aj laboratórnymi vyšetreniami. Lekári iba sporadicky odoberajú materiál, či už na mikrobiologické vyšetrenie, sérologické vyšetrenie a veľmi zriedka na virologické vyšetrenie. V roku 2012 sme poskytli 10 informácií pre tlač a televíziu /aktuálna epidemiologická situácia 7, očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, výskyt respiračných ochorení/.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení. Začlenenie surveillance infekčných ochorení do siete EÚ.

Do systému EPIS pravidelne denne vkladáme údaje o výskyte infekčných ochorení, hlásených z jednotlivých obvodov, infekčných ambulancií a laboratória. Týždenne vkladáme údaje o výskyte chrípky a ARO ochorení. Hlásna služba sa pohybuje od 80% do 100%. V roku 2012 bolo do systému nahlásených 632 ochorení, počet spracovaných ohnisk 266, zvýšený lekársky dohľad bol nariadený u 42 osôb, zdravotná výchova ako aj dezinfekcia bola nariadená v 486 prípadoch. Opakované návštevy v ohniskách nákazy boli vykonané 2 krát. V 30 prípadoch diagnóza nebola potvrdená, ale opatrenia v rodinách boli vykonané. Išlo hlavne o pohryznutia a podozrenia na VHA - nepotvrdené. V prípade, že zviera bolo vakcinované a vyšetrené veterinárnym lekárom, pacient nebol vakcinovaný, do hlásenia sme ho nedávali. Do systému EPIS vkladáme len vakcinovaných pacientov.

Do SRV sme v roku 2012 hlásili 5 epidémií – rodinné s malým počtom ochorení. Situáciu vo výskyte infekčných ochorení môžeme hodnotiť ako veľmi priaznivú, hlavne vo výskyte VHA. Systém EPIS je prínosom pre poskytovanie informácií, ako aj získavania informácií o výskyte infekčných ochorení v jednotlivých regiónoch.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach

Pri plnení tohto projektu sme sa zamerali na:

- sledovanie výskytu nozokomiálnych nákaz na jednotlivých oddeleniach zdravotníckych zariadení v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce

- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov
- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách
- hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz do IS EPIS

Pravidelne každý rok vykonávame analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz na jednotlivých oddeleniach v rámci zasadania nozokomiálnej komisie zriadenej pri nemocniciach. Pretrváva stále problém s hlásením NN. Počet hlásených nozokomiálnych nákaz nezodpovedá skutočnému výskytu NN. V rámci prevencie nozokomiálnych nákaz, všetky zdravotnícke zariadenia majú vypracovaný ako dodatok k prevádzkovému poriadku i hygienicko – epidemiologický režim.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu v roku 2012 sme vo všetkých troch okresoch vykonali 299 previerok zdravotníckych zariadení, odobrali sme 314 vzoriek zo sterilného materiálu a 530 vzoriek sterov z prostredia. Odobrali sme 27 roztokov na kontrolu účinnosti.

Počet otestovaných sterilizačných prístrojov HS 35, AUT 48 a formaldehydový sterilizátor v centrálnej sterilizácii bol otestovaný 8 x.

Pripravili sme 1 seminár s problematikou MRSA pre ošetrojúci personál v Nemocnici A. Leňa v Humennom. Ku dňu „Dezinfekcia rúk“ sme pripravili materiál, ktorý sme poskytli zdravotníckym zariadeniam. Aktívnou účasťou s 2 prezentáciami sme vystúpili na IX. Humenskom dni ošetrovateľstva na tému dezinfekcia, sterilizácia a prevencia NN. Epidemický výskyt nozokomiálnych nákaz sme nemali hlásené.

V mesiaci jún bola vykonaná v Nemocnici A. Leňa v Humennom prevalenčná štúdia NN. Celkovo bolo preverených 13 oddelení a spracovaných 160 dotazníkov hospitalizovaných pacientov. V čase konania prevalenčnej štúdie bolo zistených 6 nozokomiálnych nákaz u hospitalizovaných pacientov z toho 4 hlásené.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Úloha je vyhodnotená oddelením podpory zdravia.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame program EPIS – Systém rýchleho varovania. Údaje sú vkladané do systému denne.

Mimoriadne situácie a ich riešenia sú rozpracované v Havarijnom pláne RÚVZ a Pandemickom pláne v prípade pandémie chrípky. Tieto materiály sú pravidelne aktualizované. V roku 2012 sme nemali hlásenú mimoriadnu epidemiologickú situáciu.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2012 sme odobrali 8 vzoriek odpadovej vody z ČOV Humenné s negatívnymi výsledkami v 7 vzorkách v 1 vzorke boli izolované ECHO vírusy.

Výskyt akútnych paréz sledujeme týždenne. V roku 2012 sme nemali hlásené ani jedno ochorenie ani podozrenie na ochorenie poliomyelitídou.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Úlohu plní oddelenie podpory zdravia. Zamestnanci oddelenia podpory zdravia realizujú besedy týkajúce sa ochorenia AIDS. V roku 2012 uskutočnili 20 besied na základných

a stredných školách v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce. Spolu sa besied zúčastnilo 677 žiakov a študentov. Besedy obsahovali informácie o HIV/AIDS, žiakom a študentom sme priblížili ochorenie AIDS, čo je príčinou tohto ochorenia, aký je možný prenos ochorenia. Najdôležitejšou časťou besied bolo oboznámenie žiakov s možnosťami prevencie nákazy HIV/AIDS. Besedy realizovali aj zamestnanci oddelenia epidemiológie na Strednej zdravotníckej škole v Humennom – 2 besedy pre 43 študentov.

Počas mesiacov február – marec 2012 zamestnanci OPZ realizovali prieskum vedomostí žiakov základných škôl o HIV/AIDS. Do prieskumu bolo zapojených 5 základných škôl. Dotazník vytvorený pracovníčkou oddelenia podpory zdravia bol anonymný a obsahoval 10 otázok. Dotazníky vyplnilo 149 žiakov 8. a 9. ročníka, návratnosť dotazníkov bola 100 %. Záverom môžeme konštatovať a ako pozitívny môžeme hodnotiť fakt, že až 80,5% respondentov vie, že existuje prevencia HIV/AIDS. Ale zároveň respondenti nepoznajú všetky možnosti prevencie. Prevažná väčšina respondentov nepozná príčinu AIDS ani nevie vysvetliť skratku AIDS a nemá vedomosti o spôsobe prenosu HIV.

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS bol e-mailom zaslaný informačný materiál základným, stredným školám a lekárom v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Humennom. Článok venovaný problematike AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu. Prostredníctvom besied bola priblížená téma HIV/AIDS študentom stredných škôl a žiakom základných škôl. Spolu bolo realizovaných 9 besied. Stredná odborná škola A. Warhola v Medzilaborciach a Cirkevná spojená škola v Snine, na ktorých sa taktiež konali besedy, sú zapojené do školskej preventívnej kampane „Červené stužky“.

9 Podpora zdravia

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

9.1 Národný program podpory zdravia

Nadalej pokračujeme v realizácii aktivít zameraných na plnenie čiastkových cieľov aktualizovaného NPPZ.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby oddelenie podpory zdravia vykonávalo edukačné aktivity v Dennom centre v Humennom a v Domove sociálnych služieb v Medzilaborciach. V Dennom centre sme dôchodcom poskytli základné informácie o Alzheimerovej chorobe a o možnostiach prevencie, zároveň záujemcovia vyplnili Dotazník porúch pamäti a zmerali sme im krvný tlak. V Domove sociálnych služieb sme sa na žiadosť riaditeľa zariadenia zamerali na personál, poskytli sme im informácie o Alzheimerovej chorobe, ktoré budú nápomocné pri ich náročnej práci. Edukačných aktivít sa zúčastnilo spolu 43 osôb. Pri oboch edukačných aktivitách sme distribuovali letáky zaslané Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou. Článok o Alzheimerovej chorobe sme uverejnili na internetovej stránke úradu a v Humenskom korzári.

V rámci Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami a v rámci Mesiaca úcty k starším boli realizované nasledovné aktivity zamerané na podporu zdravia seniorov:

- vytvorená vlastná edícia „Medzinárodný deň starších ľudí“ zameraná na špecifiká stravovania a pohybovej aktivity u seniorov, obsahovala základné informácie o osteoporóze, starostlivosti o chrup, o výhodách očkovania proti chrípke a pneumokokom a o psychohygiene v staršom veku;
- distribúcia vlastnej edície;
- distribúcia edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti;
- propagácia „Medzinárodného dňa starších ľudí“ v regionálnych médiách a na webovej stránke úradu;
- realizácia „Dňa otvorených dverí“ v Poradni zdravia – 1. október – meranie krvného tlaku, množstva telesného tuku a hladiny cholesterolu v krvi (vyšetrených 21 klientov)
- beseda so žiakmi a pedagógmi základnej školy na tému „Medzigeneračná solidarita“ uskutočnená 12.10.2012 na ZŠ Pugačevovej v Humennom
- edukačná činnosť spojená a aktivitami mobilnej poradne zdravia (meranie krvného tlaku a množstva telesného tuku) – spolu edukovaných 259 seniorov a vyšetrených 129 seniorov – konkrétne realizované aktivity:
 - DC sídl. II, Humenné – meranie tlaku krvi, telesného tuku; edukácia – Zdravý životný štýl, Alzheimerova choroba, Výhody očkovania proti chrípke – 12 seniorov;
 - DC Brekov – meranie tlaku krvi, telesného tuku; edukácia – Alzheimerova choroba, Výhody očkovania proti chrípke – 30 seniorov;
 - DC Topoľovka - meranie tlaku krvi, telesného tuku; edukácia – Výhody očkovania proti chrípke – 10 seniorov;
 - DC sídl. III, Humenné – meranie tlaku krvi, telesného tuku; edukácia – Zdravý životný štýl, Výhody očkovania proti chrípke, Osteoporóza – 15 seniorov;
 - DC Lackovce - meranie tlaku krvi, telesného tuku; edukácia – Zdravý životný štýl, Výhody očkovania proti chrípke, Osteoporóza – 12 seniorov;

- DC sídl. III, Humenné – akcia s názvom Radostná jeseň života – prítomná primátorka mesta Humenné, zástupcovia okresnej organizácie Jednoty dôchodcov, primárka onkologického oddelenia, pracovníčka RÚVZ – prítomných 180 seniorov, realizované meranie tlaku krvi, telesného tuku – 50 seniorov; edukácia – Zdravý životný štýl; vytvorený panel – Výživa a pohyb v staršom veku.

Prostredníctvom Operačného programu Vzdelávanie, v rámci modulu č. 11 Postupy v oblasti podpory zdravia sa pracovníci OPZ vzdelávali v problematike podpory zdravia vrátane súčasných odborných poznatkov a aktuálnych vývojových trendoch v danej oblasti.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

Materským centrá v našej spádovej oblasti sme e-mailom zaslali letáky a články k Týždňu mozgu a k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Daná úloha sa realizuje v materských školách prostredníctvom 6. stretnutí. Tieto intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity u detí spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov. V roku 2012 sa úloha realizovala v 5-ich materských školách.

Jednorazové prednášky o starostlivosti o ústnu dutinu a rozvíjaní kladného postoja k preventívnym prehliadkam sme vykonávali aj u žiakov základných škôl. Spolu bolo vykonaných 10 prednášok na 2 základných školách v Humennom.

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES sme začali realizovať v roku 2011. V prvom polroku 2012 sme pokračovali vo vyšetrovaní respondentov. Vyšetřili sme 55 respondentov vo vekovej kategórii 18 – 64 rokov. Údaje sme sumarizovali prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetřenia (meranie výšky, hmotnosti, obvodu pása), merania tlaku krvi a analýzy vzoriek krvi (celkový cholesterol, HDL cholesterol, glukóza, triacylglyceroly). Následne sme údaje zadávali do programu EpiData a po zaslaní výsledkov vzoriek krvi z Banskej Bystrice sme tieto výsledky doplnili do programu. Výsledky v tlačenej forme boli zaslané všetkým respondentom spolu s kópiou pre ošetrojúceho lekára.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Svetový deň proti rakovine (4. február) - článok uverejnený v spravodaji Cesta k zdraviu, ktorý štvrtročne vydáva RÚVZ.

Týždeň mozgu (12. – 18. marec) – aktivity k Týždňu mozgu sme vykonávali pre žiakov základných škôl, študentov stredných škôl a pre seniorov. Žiaci a študenti škôl v Humennom, v Snine a v Medzilaborciach si vypočuli základné informácie o mozgu a jeho fungovaní a následne riešili logické úlohy. Celkovo bolo edukovaných 244 žiakov a študentov. Seniorom v denných centrách v Humennom sme podali informácie o Alzheimerovej chorobe a neskôr seniori riešili úlohy. Spolu sme edukovali 57 seniorov.

Článok o Týždni mozgu bol uverejnený v Podvihorlatských novinách a v spravodaji Cesta k zdraviu. V priestoroch úradu a na internetovej stránke úradu bol uverejnený leták s danou tematikou, ktorý bol taktiež e-mailom rozposlaný na všetky školy v našej spádovej oblasti

Svetový deň vody (22. marec) – k danému dňu sme realizovali prednášky o význame vody pre ľudský organizmus na štyroch školách pre 284 žiakov.

Svetový deň zdravia (7. apríl) – pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme usporiadali „Deň otvorených dverí“ pre občanov nášho regiónu. Tejto akcie sa celkovo zúčastnilo 14 občanov, ktorým bol vyšetrený celkový cholesterol v kapilárnej krvi, množstvo telesného tuku a krvný tlak.

V rámci Svetového dňa zdravia sme realizovali merania vybraných parametrov u študentov Strednej zdravotníckej školy v Humennom. Meraní sa zúčastnilo 35 študentov prvého ročníka. Z celkového počtu vyšetrených študentov je až 45,7% fajčiarov. Abdominálnu obezitu sme zaznamenali u 17,6% študentov, zvýšené množstvo telesného tuku sme zistili u 20% študentov a rizikové hodnoty krvného tlaku sme namerali 17,6% študentom.

Informácia o Svetovom dni zdravia bola zverejnená na internetovej stránke úradu a v regionálnych médiách.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu (10. máj) – pri príležitosti tohto svetového dňa bol uverejnený článok v Podvihorlatských novinách. Leták a článok o pozitívnych účinkoch pohybovej aktivity boli e-mailom zaslané na všetky školy a obecné úrady v našej spádovej oblasti a zároveň boli uverejnené na internetovej stránke úradu. Prostredníctvom e-mailu sme školám zaslali výzvu k otvoreniu športovísk pre verejnosť. Na našu výzvu reagovali 2 školy v Humennom. Realizovali sme aj dve prednášky pre 40 žiakov na základnej škole o význame pohybovej aktivity. Na ZŠ Pugačevovej v Humennom sme výjazdovou poradňou zdravia vyšetrili 17 pedagogických zamestnancov.

Svetový deň bez tabaku (31. máj) – v tento deň prebiehala celoslovenská kampaň „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Informácia o kampani bola zverejnená v Humenskej televízii, v Humenskom korzári a na internetovej stránke úradu. Kampaň prebiehala v Humennom a v Snine. Fajčiari mali možnosť zistiť množstvo CO vo vydychovanom vzduchu, zapojiť sa do súťaže prostredníctvom vyplnenia anketových lístkov (62 respondentov).

Pre 35 študentov CSS v Snine sme pripravili prednášky o negatívnych dôsledkoch fajčenia a zároveň sme študentom merali množstvo CO v dychu smokerlyzerom. Merania sa zúčastnilo 15 študentov.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi (26. jún) – ÚVZ SR v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu organizovali v rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi 2. júla zdravotno-výchovnú kampaň s názvom **DEŇ ZODPOVEDNOSTI**. Cieľom zdravotno-výchovnej kampane bolo zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia v priestoroch úradu informovali širokú verejnosť o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Aktivity boli spojené s vyšetrením jedného z pečňových testov, ktorého zvýšená hladina môže súvisieť s nadmernou konzumáciou alkoholu, meraním tlaku krvi a vyplnením krátkeho dotazníka týkajúceho sa konzumácie alkoholu.

Svetový deň ústneho zdravia (12. september) – na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok zameraný na správnu techniku čistenia zubov.

Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september) - Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby oddelenie podpory zdravia vykonávalo edukačné aktivity v Dennom

centre v Humennom a v Domove sociálnych služieb v Medzilaborciach. V Dennom centre sme dôchodcom poskytli základné informácie o Alzheimerovej chorobe a o možnostiach prevencie, zároveň záujemcovia vyplnili Dotazník porúch pamäti a zmerali sme im krvný tlak. V Domove sociálnych služieb sme sa na žiadosť riaditeľa zariadenia zamerali na personál, poskytli sme im informácie o Alzheimerovej chorobe, ktoré budú nápomocné pri ich náročnej práci. Edukačných aktivít sa zúčastnilo spolu 43 osôb. Pri oboch edukačných aktivitách sme distribuovali letáky zaslané Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou. Článok o Alzheimerovej chorobe sme uverejnili na internetovej stránke úradu a v Humenskom korzári.

Svetový deň srdca (28. september) – v Deň srdca bolo zriadené 1 meracie miesto v obchodnom dome Laborec na Námestí slobody v Humennom. Zamestnanci OPZ záujemcom z radov občanov merali hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, krvný tlak a pulz, obvod pása, množstvo telesného tuku, vypočítali BMI a fajčiarom stanovili množstvo oxidu uhľnatého v dychu. V tento deň sme vyšetrili 92 klientov vo vekovom rozpätí 24 – 78 rokov. V blízkosti meracieho miesta sa nachádzali 2 hliadky zostavené zo študentiek Strednej zdravotníckej školy v Humennom. Študentské hliadky oslovovali okoloidúcich, rozdali im letáky, kartičky s Kódom zdravého života a s oslovenými vyplňali dotazník zameraný na kardiovaskulárne ochorenia. Študentky vyplnili dotazník so 124 okoloidúcimi. Akcia má pozitívne ohlasy u občanov nášho mesta. Každý rok stúpa počet záujemcov o vyšetrenia práve v Deň srdca.

Medzinárodný deň starších ľudí (1. október) - realizácia „Dňa otvorených dverí“ v Poradni – meranie krvného tlaku, množstva telesného tuku a hladiny cholesterolu v krvi (vyšetrených 21 klientov).

Svetový deň duševného zdravia (10. október) – leták pripravený oddelením podpory zdravia bol uverejnený na internetovej stránke úradu, v priestoroch RÚVZ a e-mailom zaslaný základným a stredným školám.

Svetový deň potravy (16. október) – k danému svetovému dňu oddelenie podpory zdravia pripravilo a prezentovalo 9 prednášok o zdravej výžive pre 240 žiakov základných škôl. Pre študentov Gymnázia v Humennom odznela prednáška o cholesterole ako rizikovom faktore kardiovaskulárnych ochorení. Zároveň sme záujemcom z radov študentov a pedagógov merali hladinu celkového cholesterolu v krvi. O merania prejavilo záujem 23 študentov a 21 pedagógov. Článok o zdravej výžive bol uverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch RÚVZ.

Medzinárodný deň bez fajčenia (22. november) - pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia zamestnanci oddelenia podpory zdravia vykonávali edukačné aktivity na základných a stredných školách. Spolu bolo uskutočnených 8 prednášok (6 pre žiakov základných škôl a 2 pre študentov stredných škôl). Edukačných aktivít sa zúčastnilo spolu 214 žiakov a študentov. Súčasťou aktivít bolo aj meranie CO v dychu smokerlyzerom. Článok o negatívnom vplyve fajčenia na ľudský organizmus bol uverejnený v regionálnych médiách a leták k Medzinárodnému dňu bez fajčenia vytvorený zamestnankyňou OPZ bol uverejnený na internetovej stránke úradu a e-mailom zaslaný školám.

Týždeň boja proti drogám – prezentované štyri prednášky o škodlivosti drog. Zástupca oddelenia podpory zdravia sa zúčastnil odborného seminára s názvom „Alkohol a ženy“, ktorý bol organizovaný Úradom verejného zdravotníctva SR. Hlavným zámerom seminára

bola výmena informácií, skúsenosti a poznatkov týkajúcich sa nadmerného užívania alkoholických nápojov u žien a ich škodlivých vplyvov na zdravie.

Svetový deň boja proti AIDS (1. december) – v rámci Svetového dňa boja proti AIDS bol e-mailom zaslaný informačný materiál základným, stredným školám a lekárom v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Humennom. Článok venovaný problematike AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu. Prostredníctvom besied bola priblížená téma HIV/AIDS študentom stredných škôl a žiakom základných škôl. Spolu bolo realizovaných 9 besied. Stredná odborná škola A. Warhola v Medzilaborciach a Cirkevná spojená škola v Snine, na ktorých sa taktiež konali besedy, sú zapojené do školskej preventívnej kampane „Červené stužky“.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009-2015

V roku 2012 sa Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku nerealizoval.

9.7 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ má motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. Súťaž sme propagovali na obecných a mestských úradoch, stredných školách, v zdravotných poisťovniach, v mestských kultúrnych strediskách a v ďalších inštitúciách v našej spádovej oblasti. Informácia o súťaži spolu s prihláškou boli zverejnené na internetovej stránke úradu, na stránke mesta Snina a v regionálnych médiách.

9.8 Národný program prevencie obezity

OPZ realizuje na školách prednášky z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity. V roku 2012 bolo týchto prednášok 40 na školách v Humennom, Snine a Medzilaborciach.

V spolupráci s pedagógmi na ZŠ Budovateľskej v Snine sme pripravili pre žiakov 7. a 8. Ročníka pripravili preventívnu akciu. Žiaci pracovali v skupinách – tvorili výkresy o zdravom životnom štýle, ktoré každá skupina prezentovala. Taktiež sme im merali množstvo telesného tuku. Tejto akcie sa zúčastnilo 47 žiakov.

Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia realizovalo merania krvného tlaku, telesného tuku a obvodu pása u žiakov 8. ročníkov základných škôl v Humennom. Merania sa uskutočnili na štyroch základných školách a spolu bolo vyšetrených 237 žiakov.

V rámci plenárneho rodičovského združenia odznela pre rodičov detí materských škôl informácia o prevencii obezity u detí a význame pitného režimu. Rodičom bol meraný krvný tlak a množstvo telesného tuku. Meraní sa zúčastnilo 46 osôb. Rodičovské združenie bolo spojené s ochutnávkou zdravých jedál.

9.9 CINDI program SR

Program CINDI je zameraný na skrining zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetrením základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

V roku 2012 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 452 (135 mužov a 317 žien), z toho 249 prvovyšetrených a 203 klientov bolo opakovane vyšetrených. Poradňu

zdravia najčastejšie navštívili klienti vo vekovej skupine 45 – 54 rokov a so stredoškolským vzdelaním. Z celkového počtu klientov bolo 75 fajčiarov (27 mužov a 48 žien). Komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce sme vykonávali aj počas výjazdov poradne zdravia. Spolu sme realizovali 6 výjazdov a vyšetrených bolo 88 klientov (z celkového počtu vyšetrených klientov). Zvýšenú hodnotu cholesterolu nad 5 mmol/l malo 92 prvovyšetrených klientov (36,9%). Hypertenzia (krvný tlak nad 140/90 mmHg) bola zistená u 31 prvovyšetrených klientov (12,4%).

V Poradni zdravej výživy bolo intervenovaných 70 klientov (14 mužov a 56 žien). Prvýkrát navštívilo poradňu zdravej výživy 30 klientov. Intervencia v spomínanej oblasti je zameraná na úpravu stravy, príp. životného štýlu.

Počas roka sme vyšetřili 56 zamestnancov spoločnosti TESCO Humenné. U zamestnancov sme vykonali meranie krvného tlaku a pulzu, množstva telesného tuku, hladiny celkového cholesterolu v kapilárnej krvi a obvodu pásu.

V roku 2012 sme spolupracovali aj s obecnými úradmi. Navštívili sme 6 obecných úradov v našej spádovej oblasti, kde sme obyvateľom vyšetřili hladinu celkového cholesterolu v krvi, odmerali krvný tlak, obvod pásu a zistili množstvo telesného tuku. Týchto vyšetření sa spolu zúčastnilo 123 osôb a u 61 osôb (50,1%) sme zistili zvýšenú hladinu celkového cholesterolu v krvi.

Na základe vyšetření študentov Strednej zdravotníckej školy v Humennom pri príležitosti Svetového dňa zdravia sa uskutočnili merania aj študentov druhého ročníka pre potreby porovnania. Merali sme krvný tlak, množstvo telesného tuku, obvod pásu a u fajčiarov množstvo CO vo vydychovanom vzduchu. Vyšetřili sme 36 študentov. Merania sme uskutočnili aj u študentov ďalších ročníka. Vyšetřených bolo ďalších 54 študentov.

V rámci plenárneho rodičovského združenia odznela pre rodičov detí materských škôl informácia o prevencii obezity u detí a význame pitného režimu. Rodičom bol meraný krvný tlak a množstvo telesného tuku. Meraní sa zúčastnilo 46 osôb.

V spolupráci s Vihorlatskou knižnicou v Humennom sme pripravili stretnutie pre ženy s názvom „Žena a stres“, ktorého sa zúčastnilo 19 žien a 13 žien využilo možnosť merania krvného tlaku a hladiny cholesterolu v krvi.

Zamestnankyňa PCOAPZ bola prizvaná na stretnutie členiek Únie žien, kde záujemkyniam merala krvný tlak a telesný tuk. Záujem o meranie malo 45 žien.

Počas roka sme v rámci spolupráce pri plnení projektu Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie, zabezpečili pre odd. hygieny výživy kompletné vyšetřenia.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Počas roka sme v materských, na základných a stredných školách realizovali prednášky a besedy na témy týkajúce sa zdravia, zdravého životného štýlu a prevencie závislosti. V rámci drogovej prevencie bolo prezentovaných 43 prednášok, 24 prednášok o rizikách predčasného sexuálneho života a prevencie HIV/AIDS a 18 besied o možných negatívnych následkoch piercingu a tetovania. Na základných školách realizujeme aj besedy o následkoch nedostatočného obliekania, spolu sme realizovali 9 besied. O poruchách príjmu potravy a ich následkoch sme informovali 110 žiakov základných škôl. 40 prednášok bolo realizovaných na témy týkajúce sa zdravej výživy, základných hygienických návykov a správneho pitného režimu. Pri realizácii projektu BECEP sme vykonali 7 aktivít na základných a v materských školách, spolu sa ich zúčastnilo 167 detí. O riziká kontaktu s túlavým psom, o nebezpečenstve zoonóz (besnota a parazity) a ich prevencii informovala pracovníčka OPZ prostredníctvom besied žiakov 1. stupňa základných škôl. Na danú tému odzneli 4 prednášky. Ďalšie témy prednášok: Prevencia chrípky (3 prednášky), Úcta k starším (4 prednášky), Pozor na slnko

a soláriá (2 prednášky). Spolu odznelo na základných a stredných školách 167 prednášok. Prednášky sú prezentované v programe PowerPoint a sú spojené s diskusiou.

6.5 Surveillance chronických ochorení (Programy a projekty odboru epidemiológie)

Prostredníctvom činnosti poradenského centra ochrany a podpory zdravia vykonávame individuálnu intervenciu rizikových faktorov v životnom štýle obyvateľov regiónu. V roku 2012 navštívilo poradenské centrum 452 klientov (135 mužov a 317 žien), z toho 249 prvovýšetrených a 203 klientov bolo opakovane vyšetrených. Zvýšenú hodnotu cholesterolu nad 5 mmol/l malo 92 prvovýšetrených klientov (36,9%). Hypertenzia (krvný tlak nad 140/90 mmHg) bola zistená u 31 prvovýšetrených klientov (12,4%). V rámci činnosti základnej poradne bol vykonávaný skrining rizikových faktorov zdravia (biochemické ukazovatele, hypertenzia, obezita, fajčenie, fyzická inaktivita) a stanovené celkové riziko pre kardiovaskulárne choroby Testom zdravé srdce.

Činnosť poradne zdravej výživy bola zameraná na intervenciu v oblasti ozdravenia výživy u jednotlivých klientov i klientov v rámci nových i existujúcich skupín. V prvom polroku bolo intervenovaných v oblasti zdravej výživy 70 klientov.

V rámci činnosti poradne prevencie a odvykania od fajčenia sme naše intervenčné aktivity sústredili okrem prevencie fajčenia u mládeže formou prednášok aj na odvykanie od fajčenia u fajčiarov – klientov POF v rámci individuálneho poradenstva.

V skupinovej intervencii sme pokračovali pri akciách organizovaných pri príležitosti významných dní, akým bol napr. Svetový deň zdravia, kedy sme usporiadali Deň otvorených dverí, kde sme záujemcom zmerali krvný tlak, telesný tuk a z biochemických ukazovateľov cholesterol a Svetový deň – Pohybom ku zdraviu a Svetový deň bez tabaku.

Projekt EHES sme začali realizovať v roku 2011. V prvom polroku 2012 sme pokračovali vo vyšetrení respondentov. Vyšetřili sme 55 respondentov vo vekovej kategórii 18 – 64 rokov. Údaje sme sumarizovali prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia (meranie výšky, hmotnosti, obvodu pása), merania tlaku krvi a analýzy vzoriek krvi (celkový cholesterol, HDL cholesterol, glukóza, triacylglyceroly). Následne sme údaje zadávali do programu EpiData a po zaslaní výsledkov vzoriek krvi z Banskej Bystrice sme tieto výsledky doplnili do programu. Výsledky v tlačenej forme boli zaslané všetkým respondentom spolu s kópiou pre ošetrojúceho lekára.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. 1. 1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

- V rámci zlepšenia zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom enviromentálnych determinantov zdravia, redukcie ochorení súvisiacich s kvalitou pitnej a rekreačnej vody , ochorení súvisiacich s nadmerným hlukom v životnom prostredí, ÚV žiarením sa situácia sleduje v regióne Komárna pri výkone štátneho zdravotného dozoru. V rámci preventívnej a kontrolnej činnosti sa venuje pozornosť aj podmienkam zdravého bývania, rekreácie a športu.
- Monitoruje sa kvalita pitnej vody a vody určenej na kúpanie. Celkom bolo odobratých z verejných vodovodov 227 vzoriek pitnej vody, z toho v rámci kontrolného monitoringu 167 vzoriek, v rámci preverovacieho monitoringu 45 vzoriek a pri výkone štátneho zdravotného dozoru 15 vzoriek pitnej vody. Z celkového počtu vzoriek mikrobiologicá závadnosť bola zistená u 8 vzoriek t.j. 3,52 % z odobratých vzoriek pitnej vody. K 31.12.2012 bolo odobratých spolu 163 vzoriek vody určenej na kúpanie, z toho 10 z prírodných kúpalísk.
- V súvislosti s aktivitami na podporu nefajčenia sa priebežne sledovalo dodržiavanie ustanovení zák. č. 465/2005 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov pri každom výkone štátneho zdravotného dozoru . Celkom bolo vykonaných 268 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Č.1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Prehľad o spôsobe úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch okresu Komárno bol gestorovi úlohy predložený. Výsledky plnenia úlohy – prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch zásobujúcich viac ako 5000 obyvateľov so zameraním na používané dezinfekčné prostriedky boli spracované v stanovenom termíne.

Č.1.8 Posilnenie implementácie HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

V rámci posudkovej činnosti bola upriamená pozornosť na hodnotenie dopadov na zdravie pri posudzovaní návrhov rôznej investičnej činnosti v regióne. Spracovaných bolo 6 pre – skríningových nástrojov. Výsledky pre – skríningu nepreukázali nepriaznivý vplyv na verejné zdravie alebo boli vplyvy zanedbateľné, preto sa hodnotenie dopadov na verejné zdravie nepožadovalo.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík / rizikové práce /.

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradovanie prác do kategórií.

Evidencia rizikových prác je spracovaná v novom programe ASTR_2011. Údaje do tohto systému boli priebežne zadávané. K 31. 12. 2012 evidujeme 993 zamestnancov zaradených do 3. kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

Na základe výsledkov merania a zhodnotenia rizikových faktorov boli v roku 2012 vydané 3 rozhodnutia - určenia rizikovej profesie z titulu hlučnosti.

V roku 2012 došlo k zníženiu počtu exponovaných pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce oproti predchádzajúcim rokom z dôvodu, že výroba v SLKB a.s. Komárno bola pozastavená a spoločnosť predaná. Nový majiteľ zahájil výrobu v roku 2013.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 351, pri ktorých sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov. V 19 prípadoch bola overená informovanosť zamestnancov o podmienkach práce a ochrany zdravia formou anonymného dotazníka.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3. majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 471/2011 Z. z.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 46, z uvedeného počtu 9 bolo vykonaných pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, v 12 prípadoch v skladoch agrochemikálií poľnohospodárskych organizácií, pričom u týchto subjektov nebola zistená manipulácia s veľmi toxickými látkami a prípravkami.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť nám túto činnosť písomne oznámili v 39 prípadoch.

Mimoriadne situácie a havárie sa v roku 2012 nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami na Oddelení klinickej onkológie a ambulancii klinickej onkológie Forlife n.o.

Všeobecná nemocnica a v Zdravspol s r.o. (súkromná onkologická ambulancia). V uvedených subjektoch je exponovaných 29 osôb z toho 26 žien.

Práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu pri spracovaní tvrdého dreva (buk, dub) - evidujeme 8 exponovaných stolárov.

V sledovanom období tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 10 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Riešili sme 10 hlásení na búracie práce s odstraňovaním materiálu obsahujúceho azbest, na ktorých bol zároveň vykonaný štátny zdravotný dozor. V 11 prípadoch bola overená informovanosť zamestnancov o podmienkach práce a ochrany zdravia formou anonymného dotazníka.

Počet exponovaných zamestnancov je spracovaný v programe ASTR_2011, ktorý je pravidelne aktualizovaný.

Na základe požiadavky ÚVZ SR sme u podnikateľských subjektov v okrese vykonali cieľnú kontrolu, v rámci ktorej sme zisťovali používanie udaných CMR látok potenciálne používaných ako farbivá v spotrebiteľských výrobkoch.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže .

Úlohy vyplývajúce z riešenia Európskej kampane SLIC – posúdenie psycho-sociálnych rizík pri práci sme riešili v troch vybraných prevádzkach okresu. Zisťovanie formou anonymného dotazníka bolo vykonané u 47 zamestnancov a 3 zamestnávateľov v odvetví zdravotníctvo, HORECA a doprava.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

V našom okrese nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia. Nebolo hlásené podozrenie na ochorenie z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

V rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík prebiehal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Oddelenie pripravilo Deň otvorených dverí, ktorý sa uskutočnil na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne. Zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali individuálne konzultácie odbornej aj laickej verejnosti v problematike ochrany zdravia pri práci v 19 prípadoch. Informačné materiály ku kampani boli uverejnené na webovej stránke regionálneho úradu.

Počas výkonu ŠZD sú pracovníci dozorovaných prevádzok oboznamovaní s platnou legislatívou, vykonáva sa objektivizácia faktorov pracovného prostredia a pracovných podmienok, kontroluje sa dodržiavanie preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci, používanie OOPP.

Č. 2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V 46 prípadoch bol štátny zdravotný dozor zameraný na pracoviská s rizikom chemické faktory. Bolo vydaných 8 rozhodnutí na schválenie prevádzkového poriadku a zmien prevádzkového poriadku a 14 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky, súčasťou ktorých bolo aj schválenie prevádzkového poriadku.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. 3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenského projektu:“ Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie“, v rámci ktorého bolo k 31.12.2012 poskytnuté poradenstvo a urobené vyšetrenia 80 respondentom. Výsledky boli zaslané.

Č. 3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci monitoringu jodidácie kuchynskej soli bolo k 31.12.2012 odobratých 24 vzoriek soli z dovozu. Správa v tejto súvislosti bola zaslaná.

Č. 3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Odber vzoriek kozmetických predmetov určených na styk s potravinami je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2012, v rámci ktorého sme k 31.12.2012 nemali plánovaný odber.

Č. 3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Odber vzoriek výrobkov určených pre deti je vykonávaný na základe usmernenie ÚVZ SR na rok 2012, v rámci ktorého sme k 31.12.2012 nemali plánovaný odber.

Č. 3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Odber vzoriek papierových a kartónových materiálov je vykonávaný na základe ÚVZ SR na rok 2012, v rámci ktorého sme k 31.12.2012 nemali plánovaný odber.

Č. 3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenskej úlohy – monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách, v rámci ktorého sme k 31.12.2012 vykonali poradenstvo a monitoring predpokladaného množstva skonzumovaných aditív u 20 respondentov vybraných vekových kategórií.

Odobraté boli 3 vzorky potravín na monitoring obsahu vybraných prídavných látok – ASPARTAM, KUMARÍN, ALLURA ČERVENÁ.

Č. 3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Odber vzoriek predmetov určených na styk s potravinami je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2012, v rámci ktorého sme k 31.12.2012 nemali plánovaný odber.

Č. 3.8 Spotrebný potravinový kôš obyvateľov v SR

RÚVZ so sídlom v Komárne sa na plnení tohto programu v roku 2012 nepodieľal.

Č. 7.4 Radiačne ošetrené potraviny

Podľa viacročného plánu úradnej kontroly potravín sme k 31.12.2012 odobrali 1 vzorku potraviny z obchodnej siete – PERFECTA ochucovadlo univerzálne na zistenie, či nebola prekročená maximálna dávka povoleného ionizujúceho žiarenia v potravine.

Č. 7.7 Glutén v diétnych potravinách

Odber vzoriek potravín určených pre bezlepkovú diétu je vykonávaný na základe viacročného plánu úradnej kontroly potravín, v rámci ktorého bola k 31.12.2012 odobratá 1 vzorka z obchodnej siete – pohánka lúpaná krúpy bio harmonie, na stanovenie obsahu gluténu.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. 4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Praktické riešenie projektu v terénnych podmienkach okresu Komárno bolo vykonané v roku 2011, v súčasnosti sa realizuje vyhodnocovacia fáza projektu, ktorú vykonáva ÚVZ SR a Ústav hygieny LFÚK Bratislava - prof. Ševčíková.

Č. 4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Projekt bol realizovaný v školských zariadeniach okresu Komárno v roku 2011, v súčasnosti prebieha vyhodnocovacia fáza, ktorú zabezpečuje ÚVZ SR a Výskumný ústav detskej psychológie a potopsychológie v Bratislave – Doc. Nociar

Č. 4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie SR

Dlhodobým cieľom projektu je zhodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín.

Základom pre vytvorenie databázy sú informácie získavané dotazníkovou metódou o problematike stravovacích návykoch detí, časť je získaná laboratórnym rozborom stravy, antropometrickými meraniami žiakov druhého stupňa podľa vybraných ZŠ.

V prvom polroku 2012 sme vykonali antropometrické meranie 11– 14 ročných detí podľa vytypovaných ZŠ /výška, váha, obvod pása, obvod bokov, meranie krvného tlaku/ a distribúcia a zber 5 druhov dotazníkov, ktoré zahŕňali oblasť stravovania. V ZŠ na Ul. pohraničnej v Komárne bolo respondovaných 30 chlapcov a 30 dievčat -60 detí, v ZŠ Komenského v Nesvadoch taktiež, spolu bolo respondovaných **120 detí**. V rámci mestskej ZŠ bola vybraná ZŠ na Ul. pohraničnej v Komárne, vidiecka škola ZŠ Ul. Komenského v Nesvadoch. V rámci uvedeného projektu bola odobratá celodenná strava z týchto 2 ZŠ počas jedného týždňa - spolu 10 vzoriek stravy /obed/ v zmysle pokynov gestora projektu. Získané údaje o stravovacích návykoch, o fyzickej aktivite, 24 hodinovom jedálnom lístku frekvenčného dotazníka a výživových preferencií sme zadávali a spracovávali v počítačovom programe Alimenta, čo celkovo zahŕňa 580 údajov/ 1 dieťa, spolu 69 600 údajov, ktoré boli zaslané gestorovi projektu.

Projekt je rozpracovaný na roky 2008 až 2013, podľa jednotlivých stupňov školských zariadení.

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR,
Riešiteľské pracoviská : RUVZ v SR vrátane odd.HDM RÚVZ Komárno
Termín ukončenia: rok 2014

Č. 4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu bolo na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Uvedený projekt bol realizovaný v druhom polroku roku 2011, do projektu sa zapojilo

13 všeobecných lekárov pre deti a dorast vo vidieckych a mestských obvodoch okresu Komárno s poskytnutím **115 dotazníkov**, ktoré boli zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu. V súčasnosti v roku 2012 bola vykonávaná fáza vyhodnocovania a príprava publikácie z výsledkov tohto projektu.

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR
Termín ukončenia: 2012

Č. 4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Cieľom projektu bolo získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať skutočný denný príjem so stanoveným denným príjmom /ADI/.

Projekt bol realizovaný v I. polroku 2012 u detí Materskej školy na Ul. kapitánovej v Komárne dotazníkovou formou u vzorky **20 detí** vo veku 5 rokov. Priebežne sme získané údaje spracovávali v počítačovom programe a zaslali gestorovi úlohy – ÚVZ SR Bratislava.

Gestor úlohy: ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR
Termín ukončenia: 2013

Č. 4.6 Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl na Slovensku

Cieľom projektu bolo na základe výsledkov získaných údajov od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na Slovensku porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie uvedeného projektu v roku 1999. Prieskum sme realizovali formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa u všetkých ročníkov ZŠ, čoho výsledkom bol súhrnný prehľad o celkovej záťaži žiakov 1.-9. ročníka ZŠ. Projekt bol realizovaný dotazníkovou formou na vzorke **20 žiakov** 8.ročníka ZŠ na Ul. Komenského v Komárne. Zber dát sa uskutočnil v mesiaci apríli – júni 2012. Výsledky boli zaslané gestorovi riešenej úlohy – ÚVZ SR Bratislava.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Č. 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania:

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou. Pravidelné očkovanie bolo aj naďalej v roku 2012 vykonávané všeobecnými lekármi pre deti a dorast a všeobecnými lekármi pre dospelých, ktorým bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár. Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej poskytovali súčinnosť pri zabezpečovaní očkovania najmä informovaním verejnosti o význame očkovania a nabádaním k jeho absolvovaniu a poskytovaním konzultačnej činnosti a metodickým usmerňovaním očkujúcich lekárov. Zamestnanci oddelenia epidemiológie v roku 2012 prejednali 8 priestupkov pre odmietnutie očkovania a uložili sankciu vo výške 246 €.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2012:

- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR: oddelenie epidemiológie naďalej vykonávalo aktivity na podporu očkovania, zabezpečovalo metodické poradenstvo pre očkujúcich lekárov, činnosť poradne očkovania, prejednávalo priestupky pre odmietnutie očkovania, zabezpečovalo školenia týkajúce sa očkovania (napr. seminár sestier – Hodnota očkovania)
- zabezpečenie očkovacieho kalendára pre rok 2012 nebolo v kompetencii RÚVZ. Schválený očkovací kalendár pre rok 2012 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom.
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovacieho kalendára pre rok 2012
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania - v okrese Komárno naďalej pretrvávala vysoká úroveň zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Na propagácii očkovania sa oddelenie aktívne podieľa cestou médií, školení, činnosťou poradne očkovania.
- Príprava registra očkovaných osôb – nie je v náplni RÚVZ so sídlom v Komárne
- Aktívna činnosť „Poradni očkovania“ – v rámci poradne očkovania bolo realizovaných 14 konzultácií.
- realizácie v prípadoch ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC:
RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

V priebehu roka 2012 oddelenie epidemiológie pokračovalo vo výkone surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu poskytovali konzultácie a vykonávali metodickú činnosť v otázkach očkovania určenú pre odbornú aj laickú verejnosť. Oddelenie epidemiológie sa v apríli 2012 aktívne zapojilo do každoročnej kampane Európskeho imunizačného týždňa. Pozornosť bola venovaná propagácii očkovania medzi laickou verejnosťou a odvrátenie narastajúcich antivakcinačných aktivít. V septembri zamestnanci oddelenia zorganizovali školiacu akciu pre sestry „Hodnota očkovania“, kde odznelo 5 prednášok týkajúcich sa významu očkovania, spôsobu aplikácie a postupov v prípade antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. Očkujúci lekári boli informovaní o platnej vyhláške a očkovacom kalendári pre rok 2012. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti očkovania osôb vystavených

riziku nákazy na základe rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva. Širokej verejnosti boli sprístupňované informácie o dobrovoľnom očkovaní a očkovaní pred cestou do zahraničia. V máji 2012 sa 1 zamestnankyňa oddelenia epidemiológie zúčastnila vzdelávacej aktivity „Škola vakcinológie“.

Kontrola očkovania v SR:

Kontrola očkovania bola vykonaná vo všetkých pediatrických obvodoch. Z kontroly vyplynulo, že zaočkovanosť v okrese je v 7 obvodoch nižšia ako 95%. Na tejto skutočnosti sa podieľalo zrušenie povinného očkovania s platnosťou od 1.1.2012, pričom pre nedostupnosť očkovacej látky ostali deti narodené koncom roka 2011 už nezaočkované, čo sa negatívne prejavilo na výsledných hodnotách. V 10 prípadoch nebolo očkovanie u detí realizované pre kontraindikácie a v 62 prípadoch z iných dôvodov (odmietanie očkovania, nedostavenie sa, casus socialis,...). Tieto prípady sú následne riešené zamestnancami odd. epidemiológie.

Č.6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (HPL s.r.o.), národnými referenčnými centrami. Spolupráca s laboratóriami bola zameraná na dôslednú diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku ochorení, propagáciu včasného hlásenia pozitívnych výsledkov zo strany laboratórií za účelom možnosti realizácie včasných opatrení na zabránenie šíreniu nákazy.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Podstatnú časť hlásených ochorení tvoria ochorenia hlásené cestou mikrobiologických laboratórií. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom HPL s.r.o., boli ochorenia hlásené priebežne priamo do informačného systému EPIS. Ďalšie laboratóriá pôsobiace v našom regióne nevyužívajú možnosť online hlásenia, boli však vyzvané na včasné a dôsledné hlásenie. Ošetrovúcim lekárom bola opakovane zdôrazňovaná povinnosť dôsledného hlásenia prenosných ochorení, všeobecným lekárom aj týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS, ktorého súčasťou je aj systém rýchleho varovania (SRV). Vykonané boli analýzy, na základe ktorých sa prijímali a nariaďovali príslušné opatrenia. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali jednak formou samoštúdia, ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách. 1 zamestnankyňa sa zúčastňuje Európskeho systému vzdelávania v intervenčnej epidemiológii EPIS, ktorého súčasťou je aj systém surveillance prenosných ochorení.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Vzhl'adom na lokalizáciu okresu v hraničnom pásme bola naďalej rozvíjaná spolupráca s orgánom verejného zdravotníctva Maďarskej republiky (ANTSZ) predovšetkým pri prijímaní protiepidemických opatrení.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie opakovane informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií, informačných letákov, webovej stránky RÚVZ. Poskytované boli najmä informácie ohľadne respiračných ochorení, parazitárnych nákaz (toxoplazmóza, toxokaróza), vírusových hepatítid a ďalších ochorení preventabilných očkovaním, ako aj konzultácie pre osoby pred cestou do zahraničia. Cestou regionálnych médií bola verejnosť upozornená aj na dostupnosť verejného portálu programu EPIS, ktorý poskytuje informácie o jednotlivých prenosných ochoreniach.

Č. 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Nadalej sme propagovali možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne, aktuálne je registrovaný 1 lekár. Regionálne mikrobiologické laboratórium HPL s.r.o. už túto možnosť pravidelne využíva.

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií:

Oddelenie epidemiológie manažovalo epidémie regionálneho rozsahu. V roku 2012 bolo riešených 12 epidémií. Konkrétne sa jednalo o:

- epidémiu norovírusových gastroenterítid v Zariadení sociálnych služieb Magnólia Hurbanovo
- epidémiu varicelly v Detskom domove Komárno
- epidémiu enterobiózy v Krízovom stredisku SOS Hurbanovo
- epidémiu akútnych gastroenterítid pravdepodobne infekčného pôvodu v ZS Vrbová
- pomerne rozsiahlu epidémiu salmonelózy v zariadení školského stravovania súvisiacu s porušením zásad správnej výrobných praxe a použitím vajec kontaminovaných Salmonelou enteritidis (pozitívna zo škrupiny). Informácia o zisteniach bola postúpená RVPS a bola podnetom k odhaleniu rozsiahleho nelegálneho predaja.
- 4 rodinné epidémie salmonelózy (ochorelo 6, 4, 11, 5 osôb)
- 2 rodinné epidémie enterobiózy (ochorelo 4, 7 osôb)
- 1 rodinná epidémia trichuriózy (ochoreli 4 osoby)

Manažment kontaktov a ohnísk:

Bolo vykonané epidemiologické vyšetrenia v 562 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Rozhodnutím bolo vydaných 80 opatrení na zabránenie šíreniu nákazy. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Pri svojej činnosti úzko spolupracujeme s ošetrojúcimi lekármi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Č. 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC(HELICS).

- RÚVZ so sídlom v Komárne je zapojené do programu HELICS. V roku 2012 boli spracované údaje od 59 pacientov.
- Vykonanie bodovej prevalečnej štúdie nemocničných nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC
- RÚVZ so sídlom v Komárne sa zúčastnilo projektu bodovej prevalečnej štúdie nozokomiálnych nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC, kde bolo sledovaných 165 pacientov.

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa naďalej pravidelne vzdelávali a zúčastňovali vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

Č. 6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Realizácia projektov v rámci programu CINDI a EHES

V rámci RÚVZ sa touto problematikou prednostne zaoberá oddelenie podpory zdravia, s ktorým oddelenie epidemiológie v danej problematike spolupracuje. Oddelenie sa aktívne podieľalo najmä na realizácii projektu EHES.

Č. 6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno. Pre zamestnancov RÚVZ sú zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach. Od regionálnej nemocnice bol vzhľadom na reorganizačné zmeny vyžiadaný aktualizovaný plán reprofilizácie lôžok pre prípad pandémie.

V roku 2012 sme zaznamenali uvoľnenie ortuti z meracieho zariadenia v Strednej priemyselnej škole v Komárne. Situácia bola riešená v spolupráci s HaZZ, Obvodným úradom životného prostredia v Komárne, členmi krízového štábu obvodného úradu a policajným zborom.

V 1. polroku bol implementovaný Metodický pokyn MZ SR, ktorým sa ustanovuje systém vzájomnej komunikácie pri riešení následkov udalosti s hromadným postihnutím osôb v rezorte zdravotníctva do interných predpisov úradu.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR nebolo v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Č. 6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2012 bolo realizovaných 7 odberov, výsledky boli vyhovujúce.

Č. 6.8 Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne je riešiteľom projektu „Hrou proti AIDS“. V roku bolo realizovaných 6 akcií na 2 základných a 4 stredných odborných školách, spolu sa projektu zúčastnilo 184 žiakov. Ďalej boli realizované 3 prednášky s tematikou prevencie HIV/AIDS na 3 školách (2 základné školy a 1 gymnázium) spolu pre 190 žiakov a študentov.

Č 6.9 PORADNE OČKOVANIA

Zamestnanci odd. epidemiológie propagovali činnosť zriadenej poradne očkovania cestou očkujúcich lekárov aj médií. V roku 2012 bolo realizovaných 12 konzultácií.

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (NRC)

Národné referenčné centrum pre Vibrionaceae RÚVZ Komárno

Č. 7.17 Monitoring baktérií z čeľade Vibrionaceae vo vodnom prostredí s cieľom ochrany verejného zdravia

Predkladaný projekt rieši širšie koncipované štúdium vybraných mikrobiálnych patogénov vyskytujúcich sa v rôznych typoch akvatických biotopov Slovenska. V rámci projektu bolo v roku 2012 vyšetrených 93 vzoriek povrchových vôd z toho 45 vzoriek tečúcich povrchových vôd (Dunaj a Váh) a 48 vzoriek vôd štrkoviskových jazier (Apáli, Bohatá, Kava). Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 198 kmeňov baktérií z čeľade *Vibrionaceae* – 138 kmeňov *Vibrio cholerae non O1*, 48 kmeňov rodu *Aeromonas sp.* a 12 kmeňov *Plesiomonas shigelloides* - kmene izolované iba na našom pracovisku.

ODBOR PODPORY ZDRAVIA

Č. 9.1 Národný program podpory zdravia

Oddelenie podpory zdravia (OPZ) dňa 15. 3. 2012 v súvislosti s medzinárodnou akciou „Brain Awareness Week“ – „Týždeň uvedomovania si mozgu“ realizovalo „Deň otvorených dverí so zameraním na duševné poruchy a ich prevenciu“ v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia (PCOaPZ) RÚVZ so sídlom v Komárne (RÚVZ Komárno). PCOaPZ v uvedený deň navštívili 3 záujemcovia. Pri uvedenej príležitosti bol distribuovaný aj edukačný materiál v počte 250 ks do vybraných ZŠ a SŠ okresu Komárno.

Na podporu zdravia seniorov v rámci Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami v mesiaci október boli realizované nasledovné aktivity: Deň otvorených dverí v PCOaPZ, 4 prednášky o hypertenzii a diabetes mellitus II. typu pre 157 ľudí v 4 domovoch dôchodcov a meranie tlaku krvi 45 klientom domova dôchodcov.

Od roku 2005 OPZ realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. Projekt pozostáva z prednášok, jednotlivé prednášky pozostávajú z 3 častí. V prvej časti sa realizuje ľahké telesné cvičenie, po cvičení nasleduje prednáška o zdravom životnom štýle, na záver prednášky je ochutnávka zdravých jedál (nátierky a zeleninový šalát). Projekt finančne podporuje Mesto Komárno.

OPZ realizuje pravidelné a nepravidelné prednášky. Pravidelné prednášky sú plánované 1x mesačne v priestoroch RÚVZ v Komárne, striedavo v jazyku slovenskom a maďarskom, nepravidelné prednášky sa realizujú na základe dohody. OPZ nepravidelné prednášky realizuje „úplné“ ako aj „neúplné“ (bez cvičenia).

V roku 2012 boli realizované 3 nepravidelné neúplné prednášky pre 65 ľudí (materské centrum – 2x, zamestnanci mestského úradu), pravidelné prednášky sa nekonali kvôli nezáujmu zo strany obyvateľov.

Vedúci OPZ bol nominovaný za člena pracovnej skupiny pre Duševné zdravie a prevenciu drogových závislostí, pracovná skupina v roku 2012 zasadala 2x.

Č. 9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku alebo mám 65+ a teším sa, že žijem zdravo“

Aktivity zamerané na seniorov vid'. vyššie.

Č. 9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

OPZ v mesiacoch apríl a december 2012 zabezpečilo prezentáciu projektu „Zdravý životný štýl“ (bez cvičenia) v Klube matiek v Komárne pre 25 mamičiek (bližšie vid'. bod č. 9.1.).

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Problematika ústnej hygieny bola prezentovaná v 2 MŠ a v 3 ZŠ (ročníky I. – IV.) celkovo pre 260 (98 + 162) detí.

Č. 9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

V roku 2011 v rámci Projektu EHES bolo vyšetrených 17 ľudí (odber krvi, vyplnenie dotazníkov, fyzikálne vyšetrenie). V mesiacoch január-február 2012 sa pokračovalo v jeho realizácii, vyšetrených bolo 38 ľudí. Údaje získané z dotazníkov a výsledky vyšetrení boli zadané do programu Epi Info a odoslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Č. 9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané svetovou zdravotníckou organizáciou

OPZ / PCOaPZ v roku 2012 realizovalo nasledovné aktivity pri príležitosti významných dní:

- 7. 4. 2012 - Svetový deň zdravia

OPZ požiadalo o spoluprácu všetky základné školy a špeciálne ZŠ okresu Komárno pri realizovaní 6. ročníka súťaže výtvarných prác na tému „Zdravý životný štýl očami detí“. V rámci súťaže bolo vytvorených 333 výtvarných prác v 3 ZŠ, v 3 špec. ZŠ a v 1 spojenej škole (špec. ZŠ a MŠ). Práce hodnotili zamestnanci RÚVZ v Komárne. Okrem výhercov ocenení boli aj pedagógovia, ktorí zabezpečili najviac výtvarných prác do súťaže. Ceny do súťaže vo forme vecných darov venovali RÚVZ v Komárne, 1 spotrebné družstvo a 1 firma.

V mesiaci september 2012 boli práce prezentované verejnosti vo forme výstavy v Knižnici Józsefa Szinyeiho v Komárne.

- 10. 5. 2012 – Svetový deň pohybom ku zdraviu

Z príležitosti uvedeného dňa RÚVZ v Komárne realizoval „Deň otvorených dverí na podporu pohybovej aktivity“ Program tvorili: prednáška o význame pohybu a telesné cvičenie (ľahké cviky zamerané najmä na svaly chrbtice).

- 31. 5. 2012 - Svetový deň bez tabaku

V spolupráci s UNION zdravotnou poisťovňou, a. s. (ďalej len Union ZP) bola realizovaná celoštátna zdravotno-výchovná kampaň s názvom „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Pracovníci OPZ a študentky jednej strednej odbornej školy ponúkali verejnosti v Komárno Shopping Center a na pešej zóne v centre mesta možnosť zahasenia cigariet výmenou za jablko. Záujemcom bolo ponúknuté odborné poradenstvo, ďalej bol ponúknutý leták s názvom „Prestaň fajčiť, daj si jablko“, (vyrobený ÚVZ SR v spolupráci s Union ZP.), reklamné predmety a iné letáky. Verejnosť mala možnosť aj zapojiť sa do súťaže o zaujímavé ceny formou vyplnenia anketového lístka. Vyšetrovanie oxidu uhoľnatého vo vydýchnutom vzduchu nebolo realizované kvôli nefunkčnosti Smokerlysera.

- 26. 6. 2012 - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami

V spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu (SZVPS) bola realizovaná celoštátna zdravotno-výchovná kampaň s názvom „Deň zodpovednosti“. Cieľom kampane bolo zvýšiť povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. V Komárne kampaň prebiehala v Komárno Shopping Center, pracovníci OPZ vyšetrovali hladinu gama glutamyltransferázy v krvi prístrojom reflotron, merali tlak krvi, zabezpečili vyplnenie dotazníka

o konzumácii alkoholu, informovanie širokej verejnosti o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi, ďalej rozdávanie letáku s názvom „Každý deň môžete mať Deň zodpovednosti“ (vyrobený ÚVZ SR v spolupráci s SZVPS) a rozdávanie reklamných predmetov.

- 21. 9. 2012 - Svetový deň Alzheimerovej choroby:

Z príležitosti uvedeného dňa pracovníci OPZ realizovali vo vybranom domove dôchodcov v Komárne:

- prednášku o Alzheimerovej chorobe a podpore duševného zdravia pre 36 záujemcov
- distribúciu 8 druhov letákov s tematikou uvedeného ochorenia v počte 180 kusov.

- 28. 9. 2012 - Svetový deň srdca

OPZ v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca aj v roku 2012 sa zapojilo do kampane MOST 2012. V rámci uvedenej kampane pracovníci OPZ dňa 28. 9. 2012 získavali vybrané anamnestické údaje, realizovali meranie hladiny cholesterolu, tlaku krvi, pulzu, BMI a realizovali individuálne poradenstvo v otázkach prevencie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a v otázkach zdravého životného štýlu u 49 záujemcov.

- 1. 10. 2012 – Medzinárodný deň starších ľudí

Realizácia „dňa otvorených dverí“ v PCOaPZ s ponukou merania tlaku krvi, odborného poradenstva v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení a v otázkach zdravého životného štýlu. Seniori neprejavili záujem o uvedenú akciu.

- 22. 11. 2012 – Medzinárodný deň bez fajčenia

Realizované aktivity:

- 3 prednášky o zdravom životnom štýle a fajčení pre 104 žiakov 1 ZŠ a 1 SŠ
- 1 prednáška o zdravom životnom štýle (s ochutnávkou zdravých jedál) a fajčení v „detskom kútiku“ v Komárne pre 15 mamičiek

- 1. 12. 2012 – Svetový deň AIDS

Realizované aktivity:

- 4 prednášky o AIDS pre 104 žiakov v 2 SŠ v Komárne

Č. 9.7 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj 2012“

OPZ v súvislosti s kampaňou „Prestaň a vyhraj 2012“ realizovalo / zabezpečilo:

1. Informovanie obyvateľstva - vrátane ponuky služieb PCOaPZ v súvislosti so zanechaním fajčenia – cestou:

- webovej stránky RÚVZ so sídlom v Komárne
- webovej stránky dvojtyždenníka Komárňanské listy (v jazyku slov. aj maď.)

2. Distribúciu plagátov do vybraných školských zariadení, úradov, firiem, obchodných centier, na všetky oddelenia Všeobecnej Nemocnice Forlife n. o. Komárno a ďalšie vybrané verejne prístupné miesta.

3. Regionálnu cenu – futbalovú loptu (od sponzora)

Č. 9.8 Národný program prevencie obezity

Vid'. projekt „Zdravý životný štýl“ v bode 9.1.

Pracovníci OPZ v rámci svojich prednášok o zdravej výžive, o zdravom životnom štýle, o poruchách príjmu potravy, o cukrovke, o stomatohygiene sa venovali problematike optimálnej hmotnosti. Realizovaných bolo celkovo 28 prednášok pre 1378 záujemcov.

Vid'. ZV akciu s názvom „Pohybom ku zdraviu“ v bode 9.9.

Č. 9.9 CINDI program SR

Pracovníci Základnej poradne PCOaPZ v roku 2012 vyšetřili 148 klientov, realizovali 9 výjazdov na vybrané miesta (pôdohospodárske družstvo, obecný úrad, základná škola, stredná škola). Poradňu podpory duševného zdravia vyhľadalo 62 klientov (celkovo 79 návštev), poradenstvo v oblasti zdravého stravovania využili 5 klienti (6 návštev), poradenstvo v otázkach zdravého životného štýlu žiadali 5 klienti, v poradni na odvykanie od fajčenia nie je evidovaný klient.

Pracovníci PCOaPZ spolupracovali aj s hygienou výživy pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“.

Pracovníci PCOaPZ

- v dňoch 26. a 27. apríla 2012 v rámci 21. Komárňanských dní v centre mesta Komárno vyšetřili hladinu cholesterolu - a podľa potreby poskytli aj individuálne poradenstvo - 107 záujemcom
- dňa 30. júna 2012 v rámci „Dňa obce Okoličná na Ostrove“ realizovali vyšetřenie hladiny cholesterolu 60 záujemcom
- opakovane vyšetřovali tlak krvi návštevňikom Komárno Shopping Center, Coop Jednota Supermarket v Komárne a návštevňikom Termálneho kúpaliska v Komárne. V rámci 12 výjazdov bolo vyšetřených 217 ľudí. Vyšetření klienti – v prípade záujmu - obdržali letáky propagujúce aktivity PCOaPZ a letáky propagujúce projekt „Zdravý životný štýl“.

Č. 9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí a mimoškolskom prostredí (HBSC štúdia)

V spolupráci s Regionálnym osvetovým strediskom v Komárne, s Katedrou telesnej výchovy Univerzity J. Selyeho v Komárne v máji 2012 bola realizovaná už v poradí štvrtá zdravotno-výchovná akcia s názvom „Pohybom ku zdraviu“ na podporu pohybovej aktivity detí MŠ. Akciu tvorili pohybové hry a pohyb s hudbou. Pohybové hry s deťmi realizovali študenti a pedagógovia menovanej univerzity. Súčasťou akcie, ktorej sa zúčastnilo 131 detí zo štyroch MŠ v Komárne, bola aj ochutnávka zdravých jedál pre pedagógov MŠ.

Vedúci OPZ spolupracoval s Gymnáziom Ľ. J. Šuleka pri príprave projektu Ministerstva školstva SR s názvom „Zdravie v školách 2012“. Realizácia projektu bola plánovaná na jeseň 2012, škola od realizácie projektu odstúpila.

V roku 2012 OPZ eviduje 3 prednášky o závislostiach pre 77 žiakov 1 špec. ZŠ a 1 SŠ, 4 prednášky o sexuálnej výchove pre 106 žiakov 2 ZŠ a 2 SŠ, 6 prednášok o AIDS pre 288 žiakov 2 ZŠ, 1 špec. ZŠ a 3 SŠ a 5 prednášok o základoch hygieny pre 260 ľudí v 2 MŠ a v 3 ZŠ.

Pracovníci OPZ spolupracovali s oddelením epidemiológie pri realizácii projektu Hrou proti AIDS. Projekt bol prezentovaný 190 žiakom v 3 školách (ZŠ 2x, osemročné gymnázium).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV).

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia vykonávajú štátny zdravotný dozor a pravidelne monitorujú kvalitu vody na kúpanie v troch prírodných vodných nádržiach, v umelých kúpaliskách s celoročnou i sezónnou prevádzkou ako aj v relaxačných zariadeniach a hotelových komplexoch. Zároveň sporadicky kontrolujú kvalitu vody na kúpanie aj v prírodných nádržiach, ktoré sa nachádzajú v blízkosti Košíc a využíva ich menší počet kúpajúcich sa. Pri uskutočňovaných kontrolách dôsledne dbajú na dodržiavanie zásad schválených prevádzkových poriadkov a na vykonávanie prevádzkovej kontroly kvality vody. V hodnotenom období neboli zaznamenané žiadne závažné nedostatky, ktoré by viedli k uzatvoreniu prevádzok tohto typu. Z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody bolo v troch prípadoch nariadené opatrenie, ktorým bolo dočasne zakázané kúpanie v hydromasážnych bazénoch. Na RÚVZ neboli hlásené žiadne ochorenia súvisiace s kúpaním.

V roku 2012 bolo v rámci prevádzkovej kontroly kvality vody celkovo odobratých 300 vzoriek vôd z bazénov na kúpaliskách, v relaxačných a v ubytovacích zariadeniach s celoročnou prevádzkou (18 zariadení), 53 vzoriek vôd z bazénov na sezónnych kúpaliskách (6 zariadení) a 33 vzoriek vôd z bazénov v zdravotníckych zariadeniach.

Podľa pripraveného harmonogramu boli odoberané vzorky vody z VN Pod Bukovcom, v ktorej bola voda vyhlásená za vhodnú na kúpanie. V roku 2012 bolo odobratých 21 vzoriek vôd v rozsahu ukazovateľov podľa NV 87/2008 Z.z. Z toho počtu 11 vzoriek vyhovelo vo všetkých skúšaných ukazovateľoch, v 10-tich vzorkách bola prekročená medzná hodnota niektorého z ukazovateľov kvality vody (9x reakcia vody, 2x črevné enterokoky). Z dôvodu pozitívneho nálezu v ukazovateli črevné enterokoky (vždy len na jednom odbernom mieste, kvalita vody na druhom odbernom mieste vyhovela požiadavkám NV SR č. 87/2008 Z.z.) bol 2x uskutočnený opakovaný odber vody. Pozitívne výsledky neboli potvrdené, preto nebol vydaný zákaz kúpania.

Vodná nádrž Ružín bola v LTS 2012 z dôvodu nedostatku vody (nádrž bola počas realizácie rekonštrukčných prác v roku 2011 vypustená a nedostatok zrážok v jarnom období 2012 neumožnil napustenie na bežnú prevádzkovú hladinu) uzavretá. V rámci štátneho zdravotného dozoru však boli odobraté 3 vzorky vody (jún, júl, august), z ktorých ani jedna nevyhovela požiadavkám nariadenia vlády SR č. 87/2008 Z.z. vo všetkých skúšaných ukazovateľoch. Nadlimitná hodnota bola zistená 2x v ukazovateli reakcia vody, 1x v ukazovateli koliformné baktérie a 1x črevné enterokoky. Štrkovisko Jazero bolo v časti sezóny prevádzkované ako prírodné kúpalisko. Celkovo bolo v sezóne 2012 odobratých 13 vzoriek vody (7 vzoriek v rámci ŠZD a 6 vzoriek ako platená služba), kvalita vody nevyhovela v ukazovateľoch: 13x priehľadnosť a 4x celkový fosfor. V roku 2012 sme nezaznamenali zvýšený výskyt cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet. Ich maximálny počet, 66100 buniek/ml vody, bol zistený koncom augusta, kedy už prevádzka kúpaliska skončila. Taktiež boli odobraté 2 vzorky vody zo štrkoviska Čaña (kvality vody nevyhovela na kúpanie v ukazovateľoch riasy, črevné enterokoky a priehľadnosť vody preto pretrváva zákaz kúpania v tejto vodnej nádrži), 2 vzorky vody zo štrkoviska Geča (kvality vody vyhovela požiadavkám na kúpanie) a 1 vzorka z jazera Izra (kvality vody vyhovovala vo všetkých skúšaných ukazovateľoch).

Mikrobiologická a biologická analýza piesku

V priebehu roku 2012 bolo odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 107 vzoriek piesku, z toho pre odbor HDaM RÚVZ Košice 51 vzoriek, pre RÚVZ Michalovce 27 vzoriek, pre RÚVZ Trebišov 25 vzoriek a RÚVZ Rožňava 4 vzorky, podľa ukazovateľov

uvedených vo Vyhláske MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Z uvedeného počtu 3 vzorky piesku nevyhoveli mikrobiologickým ukazovateľom a to limitu pre fekálne streptokoky. 15 vzoriek piesku boli pozitívne na prítomnosť vajíčok helmintov.

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V rámci peľového monitoringu bolo analyzovaných 203 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní boli týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu. V priebehu roka boli stredné až veľmi vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovné: v jarných mesiacoch to boli hlavne peľové zrná liesky, tisu, javora, brezy a čeľade borovicovitých. V letných mesiacoch bola vysoká až veľmi vysoká koncentrácia peľových zŕn tráv, skorocelu a čeľade žihľavovitých a v jesennom období dominovali peľe ambrózie a paliny. Stredná až veľmi vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná v priebehu celého roka u rodu *Cladosporium*.

1.3 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

V rámci poskytovania informácií obyvateľstvu SR boli na webovej stránke úradu k dispozícii výsledky monitorovania kvality pitnej vody a vody na kúpanie.

Informačný systém o vode určenej na ľudskú spotrebu predstavuje prostredie pre podporu procesu, evidencie, kontroly a hodnotenia ohlasovacích povinností súvisiacich s kvalitou pitnej vody. Na RÚVZ Košice sa začal systém skúšobne používať už v roku 2010. Po pridelení prístupových kont a po spustení IS do prevádzky boli od marca 2011 postupne zainteresovaní a zaškolení jednotliví pracovníci. Pracovníci odboru HŽP od druhej polovice roka 2011 priebežne kontrolovali všetky pevne vložené zoznamy terénnymi odbormi (verejné vodovody, spotrebiská, prevádzkovatelia, vodné zdroje, zásobované oblasti) a chyby, ktoré sa vyskytli konzultovali s ÚVZ SR. V priebehu roka 2011 boli do IS vložené údaje týkajúce sa verejných vodovodov (odberné miesta, vzorky, výsledky a počty obyvateľov) nielen za aktuálny rok, ale aj za roky 2008, 2009 a 2010. V roku 2012 sa pokračovalo v zakladaní nových aktuálnych údajov.

Počas vývoja a prevádzky Informačného systému Voda na kúpanie sa v roku 2011 vyskytli určité nedostatky, vyplývajúce z prijatia novej legislatívy v oblasti vody na kúpanie a nových typov kúpalísk. V rámci celoslovenských pracovných stretnutí boli tieto problémy diskutované a riešené. V roku 2012 pracovníci odboru hygieny životného prostredia aktívne priebežne zadávali do systému aktuálne údaje, ktoré boli prostredníctvom web stránky sprístupnené aj verejnosti.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch.

V okrese Košice - mesto a Košice - okolie neevidujeme verejné vodovody bez dezinfekcie.

Na úpravu pitnej vody vo verejných vodovodoch v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Košiciach slúžia tieto Úpravne vody :

1. *Úpravňa vody Bukovec*: úprava As, Sb, Mn (hlavný koagulant - síran železitý). Úpravňa vody Bukovec je jedným z najväčších vodovodných systémov, z ktorého je v prevažnej miere zásobované mesto Košice (najmä časť Poľov, Lorinčík a sídliská - Terasa, Jazero, Pereš, Myslava, KVP) a obce okresu Košice - okolie (Bukovec, Malá Ida, Baška). Ide o klasickú vodárenskú úpravu povrchovej vody, doplnenú po roku 2000 o technológiu na odstránenie arzénu, antimónu a mangánu. Technológia úpravy vody je založená na princípe dvojstupňovej úpravy vody. Technologicky pozostáva z: dávkovania hlavného koagulantu (síran železitý, manganistan draselný, zeolit), rýchleho miešania, pomalého miešania,

sedimentácie, zdravotného zabezpečenia upravenej vody (plynný chlór). Prevádzka Úpravne vody je centrálnne sledovaná, evidovaná a kontrolovaná vo veľine nepretržite (dávka Cl_2 , voľný chlór, dávka CaO , dávka $\text{Fe}_2(\text{SO}_4)_3$, dávka zeolitu, dávka NH_4 , pH). Výkon úpravne je t.č. 125 l/s. Dezinfekcia upravenej vody sa vykonáva plynným chlórrom.

2. *Úpravňa vody Kechnec*: úprava priemyselnej a pitnej vody, technológia úpravy priemyselnej vody: homogenizácia - zníženie elektrickej vodivosti, obsahu rozpustených látok, vápnika, horčíka a síranov, chemická úprava - zníženie koncentrácie železa a mangánu. Úprava pitnej vody zahŕňa aj tretiu etapu, a to: ozonizáciu, ÚV žiarenie, filtráciu na pieskovo - zeolitových filtroch, dezinfekciu chlórdioxidom.

3. *Úpravňa vody Medzev*: klasická vodárenská úprava povrchovej vody na úpravu zákalu (potok "Čierna Moldava"). Hlavný koagulant - síran hlinitý.

4. *Úpravňa vody Zlatá Idka*: vodárenská úprava podzemnej vody, technológia na odstránenie arzenu, antimónu. Hlavný koagulant - chlorid železitý. ÚV v obci Zlatá Idka upravuje vodu iba pre dolnú časť obce, cca 170 obyvateľov.

5. *Úpravňa vody Bidovce*: slúži pre úpravu vody v skupinovom vodovode Bidovce - Ďurkov - Ďurďošík - Ruskov - Trst'any v ukazovateli arzén. Úprava vody spočíva vo filtrovaní v tlakových filtroch, ktoré sú naplnené sorpčným materiálom GEH - $\text{Fe}(\text{OH})_3$. Voda z vodného zdroja je čerpaná ponorným čerpadlom tak, že časť vody preteká cez inštalované technologické zariadenie a časť vody preteká priamo do vodojemu. Orientačný pomer miešania vody 3:1 zaručuje zníženie obsahu arzenu pod limitnú hodnotu. Pomer vody je určený samostatnými vodomermi osadenými na prítoku do vodojemu a na prítoku na tlakové filtre. Tlakové filtre sú umiestnené vo vstupnej časti armatúrnej komory vodojemu.

6. *Úpravňa vody Herľany*: klasická vodárenská úprava povrchovej vody, potok "Svinický a Medvedí".

7. *Úpravňa vody Poproč*: klasická vodárenská úprava povrchovej vody, potok "Zábava a Hájny".

Voda z podzemných a povrchových zdrojov je **upravovaná aj dezinfekciou**. V rámci vodovodných sietí je vybudovaných 66 vodojemov, 7 úpravní vôd a 80 čerpacích staníc. Dezinfekcia pitnej vody v čerpacích staniciach a centrálnych vodojemoch je uskutočňovaná plynným chlórrom, na chlórovanie vody v obecných vodojemoch sa využíva chlórnan sodný, okrem skupinového vodovodu Kechnec - Seňa - Milhošť, kde sa dezinfekcia vody vykonáva chlórdioxidom. Dezinfekciu vody a následné meranie obsahu voľného chlóru vo vodovodnej sieti v okrese Košice - mesto a Košice - okolie vykonávajú zamestnanci, ktorí majú zdravotnú a odbornú spôsobilosť. Ukazovatele kvality pitnej vody v roku 2012 neprekračovali z hľadiska ochrany verejného zdravia významne limitné hodnoty stanovené Nariadením vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, v znení NV SR č. 496/2010 Z. z.. V dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch neboli riešené žiadne infekčné alebo neinfekčné ochorenia u spotrebiteľov.

V rámci ŠZD a monitoringu kvality pitnej vody sa podľa platnej legislatívy v roku 2012 analyzovalo odborom mikrobiológie životného prostredia 1378 vzoriek pitných vôd, z toho 720 vzoriek pitných vôd pre RÚVZ Košice, RÚVZ Michalovce 231, RÚVZ Rožňava 287 a RÚVZ Trebišov 140 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných vzoriek pitných vôd bolo po mikrobiologickej stránke pozitívnych 131 vzoriek vôd z vodovodov, 88 zo studní, 5 vzorky z prameňov a 3 z vrtov, spolu je to 227 pozitívnych vzoriek, čo predstavuje 16,5%. V súvislosti s hnačkovým ochorením bol stanovovaný ukazovateľ *Salmonella* sp. v 7 vzorkách pitnej vody s negatívnym výsledkom. V jednej vzorke pitnej vody odobratej v rámci ŠZD bola izolovaná *Salmonella* sp.

Biologickým požiadavkám na kvalitu pitnej vody nevyhovelo 21 vzoriek, a to v ukazovateli abiosestón, bezfarebné bičikovce a živé organizmy.

1.8 Posilnenie implementovania HIA (Health Impact Assessment) v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

V roku 2012 pracovníci odboru HŽP vykonali v 6 prípadoch vyplnenie preskríningového nástroja, vo všetkých prípadoch sa však dospelo k záveru, že celkové HIA nie je potrebné vypracovať. Išlo o nasledovné zámery stavieb :

1. zámer "Termovalorizátor - Linka na úpravu popolčeka", navrhovateľ KOSIT a.s. Košice,
2. zámer "Zariadenie na zber a zhodnocovanie odpadov v areáli US Steel Košice", navrhovateľ US STEEL s.r.o. KOŠICE,
3. zámer "Výrobná hala s prevádzkovou budovou Rozhanovce", navrhovateľ PRIFOL s.r.o. Rozhanovce,
4. zámer "Rozšírenie mletia a sušenia uhlia v areáli US Steel Košice", navrhovateľ US STEEL s.r.o. Košice,
5. zámer „Košice – ČOV Kokšov Bakša – úprava a spracovanie kalu fluidným splyňovaním“, navrhovateľ VVS a.s. Komenského 50 Košice,
6. zámer „Stredisko na zber a spracovanie elektroodpadu Košice“ navrhovateľ ENVIROPOL s.r.o., Lamačská cesta, Bratislava.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

V roku 2012 bol štátny zdravotný dozor zameraný hlavne na dodržiavanie predpisov na pracoviskách s rizikovými prácami.

Vydaných bolo **65 rozhodnutí** na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, a to:

a) na základe prehodnotenia zdravotných rizík bolo vydaných 47 rozhodnutí. Pôvodné rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác v tomto prípade stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.

b) na základe objektivizácie pracovného prostredia, hodnotenia zdravotného rizika a predloženia návrhov na zaradenie prác do rizikových kategórií zamestnávateľom bolo vydaných 18 nových rozhodnutí.

Na základe prehodnotenia zdravotných rizík, vykonaných organizačných zmien a zánikom prevádzok bolo zrušených 55 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác. V sledovanom období bolo na rizikových pracoviskách vykonaných 220 kontrol. V rámci toho boli rozdane zamestnancom na vyplnenie kontrolné listy informovanosti v počte 297 (typ H - 209, C – 5, K – 34, V – 9, Z - 40).

Evidencia rizikových prác bola v tomto období priebežne doplňovaná v programe ASTR_2011.

Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí a ŠZD za roky 2011 a 2012.

Rok	2011	2012	trend
Nové rozhodnutia RP	17	18	+ 1
Prehodnotenú rozhodnutia RP	48	47	- 1
Vydané rozhodnutia spolu	65	65	0
Zrušené rozhodnutia RP	58	55	- 3
ŠZD – previerky RP	226	220	- 6

Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom a subjektov za roky 2011 a 2012

Okres	Za rok 2012			Za rok 2011		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku		Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku	
		celkom	z toho ženy		celkom	z toho ženy
Košice I, II, III, IV a Košice – okolie	102	12 386	1 069	100	12 076	1 043

**Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom
za obdobie rokov 2008 - 2012**

<i>Počet exponovaných rizikovým faktorom</i>									
2012		2011		2010		2009		2008	
spolu	ženy	spolu	ženy	spolu	ženy	Spolu	ženy	spolu	ženy
12 386	1 069	12 076	1 043	12 274	1 024	13 263	1 150	14 794	1 376

Z prehľadov je zrejmé, že v roku 2012 došlo oproti minulému roku k zvýšeniu počtu zamestnancov zaradených do kategórie rizikových prác o 310 v dôsledku prehodnotenia pracovných činností zaradených do kategórie rizikových prác v existujúcich prevádzkach a zaradenia zamestnancov do kategórie rizikových prác v nových prevádzkach, napr. Mesto Košice 158 zamestnancov, Steelcom Slovakia s.r.o. 46 zamestnancov a Raciostyl a.s. Košice 15 zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V priebehu roka bolo vykonaných **23 kontrol** zameraných na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami alebo toxickými látkami a zmesami.

Na **používanie veľmi toxických látok a zmesí** bolo vydaných **sedem súhlasných rozhodnutí**. V rezorte veda a výskum išlo o Ústav materiálového výskumu SAV (Laboratórium in vitro testov biomateriálov a bunkových kultúr) a Katedru biofyziky UPJŠ v Košiciach (Experimentálne pracovisko). Ďalšie súhlasy boli vydané pre Technickú univerzitu v Košiciach, spoločnosť U. S. Steel Košice, s.r.o., Východoslovenské stavebné hmoty a.s. a Carmeuse Slovakia s.r.o. Spoločnosti ASANARATES s.r.o. bol vydaný súhlas na používanie veľmi toxických látok a zmesí pri výkone DDD činnosti.

V súvislosti s používaním toxických látok a zmesí v procese výroby bez dokladovania odbornej spôsobilosti u vedúcich zamestnancov boli spoločnostiam VSS Foundry s.r.o. a Crown Bevcan Slovakia s.r.o. nariadené opatrenia na odstránenie tohto nedostatku. Spoločnosti VSS Foundry s.r.o. bolo zároveň nariadené zabezpečiť skladovanie používaných toxických zmesí v uzavretých priestoroch zabezpečených proti vniknutiu nepovolaných osôb.

Sankcia bola uložená Strednej odbornej škole veterinárnej v Košiciach, ktorá vykonávala podnikateľskú činnosť zameranú na dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov bez schváleného prevádzkového poriadku pre prácu v expozícii chemickým faktorom. Zároveň si neplnila oznamovaciu povinnosť pri výkone dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov.

Od začiatku roka bolo vydaných **spolu 58 osvedčení, z toho 53 na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (ďalej VTL a Z a TL a Z) a 5 osvedčení na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.**

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s **VTL a Z a TL a Z** zasadala **1x. Komisia** na preskúšanie odbornej spôsobilosti na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s **dezinfekčnými prípravkami** na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na **reguláciu živočíšnych škodcov** na profesionálne použitie v priebehu uplynulého roka nezasadala.

	Počet
Previerky	23
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTL a Z a TL a Z	58

Chemické faktory:

Pevný aerosól

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	158	227	297
<i>stacionárny</i>	14	16	28
spolu	172	243	325

Stanovenie koncentrácie pevných aerosólov bolo vykonávané za účelom objektivizácie pracovného prostredia v košickom kraji v okresoch Košice, Košice - okolie, Sp. N. Ves, Trebišov, Michalovce a v prešovskom kraji. Sledovali sa pracoviská s rôznym zameraním. V niektorých vzorkách pevného aerosólu bol na základe zloženia používaného materiálu stanovený oxid kremičitý, oxid horečnatý a umelé minerálne vlákna.

Prekročenie najvyšších prípustných expozičných limitov (NPEL) bolo zistené na prevádzkach:

Bulk Transshipment - prekládková stanica Čierna n/Tisou (okres Trebišov)- prekročenie v troch prípadoch, z toho u 2 pracovníkov viac ako dvojnásobné.

Wamex Košice – pekáreň kde u 2 pracovníkov bolo zistené viac ako dvojnásobné prekročenie.

Intocast Košice – výroba žiaruvzdorných materiálov, stanovoval sa pevný aerosól aj oxid horečnatý, prekročenie u 1 pracovníka pevný aerosól aj oxid horečnatý a stacionárny odber prekročenie pevného aerosólu viac ako dvojnásobné.

SEZ Krompachy (okres Sp. N. Ves)– prekročenie viac ako 2-násobné u 1 pracovníka, kde bol stanovený aj vysoký obsah oxidu kremičitého až 79%.

Na zväračskom pracovisku vo **firme Hakov** (okres Michalovce) bolo u 2 pracovníkov prekročenie menej ako 2-násobné.

Štrkovňa Geča z piatich osobných odberov jedenkrát prekročenie menej ako 2-násobné a u ostatných viac ako 2-násobné.

Vysoké koncentrácie pevného aerosólu aj obsahu oxidu kremičitého boli zistené u 2 pracovníkov **stavebnej firmy Bolda**, ktorá vykonáva vŕtacie a rezacie práce do železobetónu.

Merania boli ešte vykonané na prevádzkach so zameraním na prácu s drevom (pily), pri výrobe betónových tvárnic, v kameňolome a pod.

Chemické faktory v ovzduší

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	81	162	411
<i>stacionárny</i>	136	159	628
spolu	217	321	1039

Stanovenie koncentrácie chemických faktorov bolo vykonané pre okresy Košice, Sp. N. Ves a Rožňava. Z chemických faktorov to bol formaldehyd, ktorý bol objektivizovaný pre **Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou**, meranie bolo vykonané v Pitevni v Košiciach, kde bolo zistené prekročenie v troch prípadoch, z toho v jednom prípade viac ako dvojnásobné. V rámci ŠZD bolo pre **RÚVZ v Sp. N. Vsi** vykonané meranie dichlórmetánu, izopropylalkoholu a cyklohexanónu. Ďalšie sledované faktory boli oxid uhoľnatý a uhličitý pri zváraní, kyselina sírová, minerálne oleje a oxid uhoľnatý vo firme **Getrag Ford Kechnec** (merané pre Ergomed), šesťmocný chróm - **Pocínovňa U. S. Steel**, prchavé organické látky – **Mayser Rožňava**. V rámci ŠZD boli vykonané merania formaldehydu a amoniaku na **Daňovom úrade v Košiciach**. Meralo sa v štyroch miestnostiach a všetky výsledky boli v

limite. Na prevádzke **Labortest U. S. Steel Košice** z troch osobných odberov bola v 1 prípade koncentrácia benzénu prekročená menej ako 2-násobne.

Biologické expozičné testy

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET ÚKAZOV	POČET ANALÝZ	
	dodaných		odobraných			analyzovaných
	2011	2012				
<i>Kreatinín</i>	-	2	-	2	6	
<i>Fenol v moči</i>	-	2	-	2	15	
<i>ALA a Pb v moči</i>	8	38	-	46	360	
Spolu	8	42	-	50	381	

Zo **Železničného zdravotníctva Košice** boli analyzované 2 vzorky moča na stanovenie fenolu, 46 vzoriek moča na stanovenie kyseliny delta-aminolevulovej a olova v moči. Súčasťou analýzy biologického materiálu je aj stanovenie kreatinínu v moči z dôvodu prepočtu koncentrácie fenolu, kyseliny delta-aminolevulovej a olova v moči na kreatinín. Z dodaných vzoriek bolo prekročenie v piatich vzorkách moča na stanovenie kyseliny delta-aminolevulovej.

Počet vzoriek olova v krvi je uvedený v úlohe 7.10

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Na sledovanom území evidujeme **70 subjektov**, v ktorých sa používajú chemické karcinogény a mutagény, resp. v ktorých dochádza ku expozícii zamestnancov chemických karcinogénom a mutagénom.

V riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom 836 zamestnancov, z toho 199 žien (619 v kategórii 3. a 217 v kategórii 4). Z uvedeného počtu je v riziku cytostatík 116 zamestnancov, z toho 108 žien.

V priebehu roka bolo vydaných **7 súhlasov** na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov. Okrem Ústavu materiálového výskumu SAV (Laboratórium in vitro testov biomateriálov a bunkových kultúr) bol súhlas vydaný aj Katedre biofyziky UPJŠ v Košiciach (Experimentálne pracovisko), Technickej univerzite v Košiciach, spoločnostiam Východoslovenské stavebné hmoty a.s. a Carmeuse Slovakia s.r.o. Dva súhlasy boli vydané pre U. S. Steel Košice, s.r.o. V 6-tich prípadoch boli jedným rozhodnutím zároveň vydané súhlasy aj na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Spolu bolo vykonaných **24 previerok** zameraných na kontrolu používania chemických karcinogénov a mutagénov, z toho 7 previerok bolo vykonaných na DZ Koksovňa U. S. Steel Košice, s.r.o.

V sledovanom období bolo vydaných **25 súhlasných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest**, pričom v dvoch prípadoch išlo o výmeny azbestocementových kanalizačných potrubí. Práce s odstraňovaním azbestu v exteriéri (strechy) boli posudzované v 17-tich prípadoch.

Sankčné opatrenia súvisiace s chemických karcinogénmi a mutagénmi neboli v uplynulom roku uplatnené.

V priebehu 2. polroka 2012 bol posudzovaný návrh Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác na oddelení

riedenia cytostatík nemocničnej lekárne UN L. Pasteura Košice, pracovisko Trieda SNP 1, Košice. Rozhodnutím boli zaradené pracovné činnosti vykonávané profesiou farmaceut a farmaceutický laborant do 3. kategórie práce pre karcinogénne a mutagénne faktory.

V sledovanom období bolo začaté konanie vo veci posúdenia návrhu Východoslovenského onkologického ústavu, a.s. (ďalej len VOÚ, a.s.) na zaradenie pracovných činností vykonávaných profesiou farmaceutický laborant na pracovisku nemocničná lekáreň VOÚ a.s. do kategórie rizikových prác pre karcinogénne a mutagénne faktory. Konanie bolo v predmetnej veci prerušené do doby predloženia právoplatného rozhodnutia na uvedenie priestorov nemocničnej lekárne VOÚ, a.s. do prevádzky.

Uvedené návrhy boli podané na základe ustanovenia § 20 ods. 3 zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov a § 6 ods. 1 písm. d), § 10 a § 25 ods. 7 vyhlášky MZ SR č. 129/2012 o požiadavkách na správnu lekárenskú prax. Z vyššie uvedených právnych predpisov vyplynulo, že je súčasťou zdravotníckeho zariadenia onkologická ambulancia, musí mať nemocničná lekáreň zriadené oddelenie na prípravu cytostatík.

Azbest

ODBER stacionárny	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>Pracovné ovzdušie</i>	-	-	-	-
<i>Vnútorne ovzdušie</i>	4	4	-	-
<i>Voľné ovzdušie</i>	-	-	-	-
<i>Materiál</i>	-	-	-	-
<i>Spolu</i>	4	4	-	-

2 vzorky vnútorného ovzdušia na stanovenie azbestu boli odobraté v prešovskom kraji a ďalšie dve pre Krajské riaditeľstvo policajného zboru v Košiciach. Všetky vzorky boli zaslané na analýzu do **NRC v Nitre**.

Počet vzoriek benzo(a)pyrénu a PAU je uvedený v úlohe 7.9

Počet vzoriek 1-hydroxypyrénu v moči je uvedený v úlohe 7.9

Genetická toxikológia

V roku 2012 boli monitorované nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity, respektíve prevádzky s mutagénnym rizikom v pracovnom prostredí a chemické látky s možným mutagénnym vplyvom:

- U. S. Steel, s.r.o. Košice, prevádzka DZ Koksovňa - VKB1, VKB3, Chémia
- U. S. Steel, s.r.o. Košice, Labortest
- EBSTER SK, s.r.o. Michalovce
- Colný úrad, Michalovce
- Bola testovaná mutagénna aktivita antokyanidov z extraktov rastlín pre Prešovskú univerzitu, Fakultu humanitných a prírodných vied, Katedru ekológie.
- Kontrolnú skupinu tvorili zdravotnícky pracovníci z východoslovenského regiónu

Expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov v roku 2012 (suma 112):

- 7 pracovníkov prevádzky DZ Koksovňa Labortest

- 2 pracovníkov EBSTER SK, s.r.o. Michalovce
- 35 Pracovníkov Colného úradu v Michalovciach
- 18 pracovníkov Nemocnica sv. Barbory v Rožňave
- 1 jednotlivec - MUDr. Páll
- 30 vzoriek na mutagénnu aktivitu extraktov rastlín
- 6 vzoriek periférnej krvi sme vyhodnotili v rámci medzilaboratórneho testu
- Pre štatistické porovnania bolo vyšetrených 13 probandov kontrolnej skupiny - vypracované protokoly zostávajú na OGT

V expedovaných vzorkách je zarátaných aj 26 vzoriek, ktoré boli odobraté v roku 2011, analyzované však boli až v roku 2012. V týchto vzorkách bolo stanovených 112 ukazovateľov a uskutočnených 11 200 analýz.

V roku 2012 bolo celkovo odobratých 191 vzoriek na analýzu mutagénnej aktivity pracovného, resp. životného prostredia. Odobraté, no neexpedované sú nasledovné vzorky: 33 vzoriek periférnej krvi od pracovníkov DZ Koksovňa-VKB1, 30 vzoriek periférnej krvi od pracovníkov DZ Koksovňa -VKB3, 30 vzoriek periférnej krvi od pracovníkov DZ Koksovňa - Chémia U. S. Steel, s.r.o. Košice a 12 vzoriek z testovania mutagénnej aktivity extraktov z rastlín.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V sledovanom období bolo prehodnotené zaradenie prác do rizika psychickej záťaž v jednej spoločnosti, a to Mesto Košice. Na základe návrhu zamestnávateľa na vyhlásenie prác do rizika a po predložení nového posudku o riziku bola do 3. kategórie práce zaradená nová profesia – policajt v priamom výkone služby. Jedná sa celkom o 158 zamestnancov, z toho 21 žien. Predložený posudok o riziku bol spracovaný zmluvnou PZS Besoft a.s. v zmysle požiadaviek vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci spolupráci, pričom boli použité základné metódy hodnotenia - štandardná metodika pre objektívne hodnotenie (Hladký, Matoušek, subjektívne hodnotenie psychickej záťaž pri práci podľa Meistera a bol použitý dotazník zrakových ťažkostí pri práci (Hladký, Židková). Psychická záťaž pri práci bola v spoločnosti Mesto Košice posúdená celkom u 8 profesií pracujúcich na 9-ich Košických staniach Mestskej polície. Práca ostatných posudzovaných profesií (veliteľ stanice, zástupca veliteľa, koordinátor, priestupkár, operačný pracovník, operátor monitorovacieho centra) bola zaradená do 2. kategórie, resp. profesia vodič odľahovej služby do 1. kategórie.

Okrem tejto spoločnosti je v spádovom území RÚVZ Košice evidovaná v riziku psychickej záťaž ešte jedna spoločnosť, a to U. S. Steel Košice, s.r.o., v ktorej bol výkon ŠZD zameraný na kontrolu opatrení na zníženie psychickej záťaž u 5 zamestnancov pracujúcich v profesii pilot, resp. v oblasti riadenia leteckej prevádzky.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

V rámci EU kampane SLIC zameranej na psychosociálne riziká bol v spolupráci so zástupcami Inšpektorátu práce vykonaný štátny zdravotný dozor v 4 spoločnostiach. Jednalo sa o 3 spoločnosti, ktoré poskytujú služby v oblasti dopravy tovaru (Labaš, s.r.o., UND 03, a.s. Košice, Vamex, a.s.) a o 1 spoločnosť, ktorej činnosť je zameraná na poskytovanie sociálnych služieb (ARCUS - Špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb). Pri realizácii kampane sa postupovalo podľa dohodnutých postupov. Formou dotazníkov boli získané informácie o výskyte rôznych psychosociálnych faktorov na pracovisku tak od zamestnávateľa všetkých participujúcich spoločností ako aj od 71 zamestnancov. Dotazníky a správy z kontrolnej činnosti boli zaslané ÚVZ SR na záverečné spracovanie. V priebehu kampane získali zamestnávateľia nové poznatky v oblasti

psychosociálnych rizík, pričom boli oboznámení aj so širokou škálou možností výkonu opatrení v danej oblasti.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2012 pretrvával nižší počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke č. 29 (DNJZ). Spolu bolo vykonaných **38 hygienických prešetrení**, čo je o 4 viac oproti minulému roku a o 35 menej oproti r. 2010. V 17 prípadoch bola v závere hygienického prešetrenia potvrdená profesionálna súvislosť.

Šetrenie bolo vykonané celkom v 25 spoločnostiach, najčastejšie v spoločnosti U. S. Steel Košice, s.r.o. (9x, z toho u 3 žeriavnikov), VSS Foundry alebo Trading a.s. Košice (3x), EuroCast s.r.o. (2x) a u SZČO (3x).

Prešetrenia boli vykonané u širokého spektra profesií, 4x u žeriavnika, 3x u hutného murára, 2x u frézara kovov, 2x u zlievarenského robotníka, 2x u vodiča, 2x u predavača a po jednom prípade u zubného technika, zvárača – paliča, vypaľovača odliatok, valciara, úpravára vody, traktoristu, stolára, rehabilitačného pracovníka, piliara, mlynára, frézara ciest, expedienta, elektromechanika, baníka, baliča a u ďalších ôsmich robotníckych profesií.

Všetky ochorenia boli lokalizované na horných končatinách, z toho v dvoch prípadoch boli postihnuté zároveň aj dolné končatiny. Rovnako ako predchádzajúci rok bol vysoký počet šetrení zameraný aj na poškodenia v oblasti ramien (27 prípadov), najmä pre diagnózu Impingement syndróm. Vo všetkých prípadoch sa postupovalo podľa možností aspoň orientačne podľa návrhu metodického postupu a u poškodení ramien podľa kritérií stanovených platnou legislatívou a STN.

Ku koncu uplynulého roku bolo v súvislosti s dlhoročným vysokým výskytom ochorení HK z DNJZ u hutných murárov vykonané posúdenie rizika fyzickej záťaže, vrátane hodnotenia lokálnej svalovej záťaže horných končatín a polôh v spoločnosti RMS a.s. Košice, ktorá vznikla koncom roka zlúčením viacerých podnikov sídliačich vo Vstupnom areáli US. Steel Košice, a to Vulkmont a.s. Košice, Refrako a.s. a Reliningserv s.r.o. Výsledky hodnotenia lokálnej svalovej záťaže budú predmetom ďalších konzultácií.

V r. 2012 bolo v položke č. 29 priznaných 14 prípadov choroby z povolania, z toho bolo 5 prípadov šetrených v r. 2010, 6 v r. 2011 a 3 v r. 2012. V spoločnosti US. Steel Košice, s.r.o. sa jednalo o 9 prípadov, z toho boli 3 žeriavnici, v spoločnosti Vulkmont, a.s. Košice o 2 prípady, Termostav-Mráz s.r.o. Košice, VSŽ Foundry, s.r.o. a Inžinierske stavby Košice po jednom prípade.

Vo väčšine šetrených prípadov neboli práce zaradené do rizika a nebolo predložené hodnotenie zdravotných rizík. Predmetné nedostatky boli so zamestnávateľmi prekonzultované a boli stanovené termíny na ich odstránenie.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

V priebehu roka bol realizovaný projekt Zdravé pracovisko v spoločnosti **ARCUS - Špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb**, kde bolo poskytnuté priamo na pracovisku skupinové a individuálne poradenstvo 96 zamestnancom. Okrem niekoľkých odborných prednášok zameraných na prevenciu bolestí chrbtice sa zamestnanci prakticky zoznámili s fyziologickými polohami a postupmi pri manipulácii s bremenom, najmä pri manipulácii s nespolupracujúcim alebo čiastočne spolupracujúcim pacientom.

2.3 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl.

RÚVZ so sídlom v Košiciach túto úlohu neplnil.

2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

V priebehu 1. polroka sa v rámci spolupráce so Slovenskou inšpekciou životného prostredia uskutočnili 2 previerky zamerané na prevenciu priemyselných havárií, pri ktorých bol štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu dodržiavania legislatívnych povinností v oblasti chemických látok. ŠZD bol vykonaný v spoločnosti Transpetrol, a.s. a Probugas, a.s.

V 2. polroku sa uskutočnila 1 koordinovaná kontrola, a to v U. S. Steel Košice, s.r.o., DZ Oceliareň, prevádzka Kyslíkové konvertory oceliarne 2, stredisko Plynočistiareň a zachytávanie konvertorového plynu.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Plnenie projektu sa naďalej vykonávalo podľa aktualizovanej osnovy. Projektom boli sledovaní klienti v 2 vekových kategóriách mužov a žien vykonávajúci ľahkú prácu a to v každej kategórii po 20 klientov, celkovo 80 klientov.

Dosiahnuté výsledky:

Sledovanie vybraných výživových faktorov z 1 dňových údajov o spotrebe:

Na základe analýzy vybraných nutričných faktorov, ktoré boli spracované u všetkých respondentov počítačovým programom ALIMENTA prostredníctvom údajov o stravovaní 1-dňová retrospektívna spotreba od 80 respondentov možno konštatovať:

Energetický príjem zo skonzumovaných potravín vyšší ako ho odporúčajú VD bol zistený spolu u 24-och respondentov sledovaných skupín, čo predstavuje 30%. Na vyššom energetickom príjme sa podieľali najviac bielkoviny 68,75% (55 klientov), tuky 42,5% (34 klientov) a vyšší príjem sacharidov, čo predstavuje 20% (16 klientov). U 40 klientov - v 50% bol zistený nižší energetický príjem ako je odporúčaný VD. U 30 klientov - v 37,5% bol zistený nedostatočný príjem vitamínu C. Pitný režim nebol vyhovujúci v 47,5% (38 klientov), príjem hrubej vlákniny je nedostatočný u 71 klientov, čo predstavuje 88,75%. Nadmerný príjem NaCl bol u 38 klientov, čo predstavuje 47,5% (zvýšený príjem NaCl bol výraznejšie zaznamenaný u ľahko pracujúcich žien v oboch vekových kategóriách). Príjem cholesterolu v nadmernom množstve bol zistený u 11 respondentov (13,75%).

Dotazník o spotrebe potravín

Z vyplnených dotazníkov vyplynulo nasledovné:

Hodnotením stravovacích zvyklostí bolo zistené, že 77 respondentov (96,25%) konzumuje bežnú stravu, z toho 12 klientov (15%) sa stravuje 5-krát denne, 4-krát denne sa stravuje 28 klientov (35%), 3-krát denne konzumuje stravu 33 (41,25%) respondentov, 2-krát denne 6 klientov (7,5%), 1-krát denne 1 respondent – 1,25%. Pri hodnotení frekvencie konzumovania vaječných, resp. majonézových jedál bolo zistené, že 7 klientov (8,75%) vaječné resp. majonézové jedlá konzumuje veľmi často, t.j. 4-5krát do týždňa, vôbec nekonzumuje 16 respondentov (20%), 57 respondentov (71,25%) udávalo konzumáciu jedál 1-2 krát do týždňa.

Pri hodnotení konzumácie mäsitých jedál z vyplnených dotazníkov vyplýva:

- pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) konzumuje **bravčové mäso** 14 klientov (17,5%), **hovädzie mäso** 3 respondentov (3,75%) okrem respondentov skupiny ľahko pracujúce ženy veková kategória 19-34 rokov, **iné mäsa** (*baranie, králičie...*) 1 klient (1,25%) zo skupiny okrem skupiny ľahko pracujúci muži vo vekovej kategórii 19-34 rokov.
- menej často (1-2 krát do týždňa) konzumuje **bravčové mäso** 61 klientov (76,25%), **hovädzie mäso** 53 klientov (66,25%), **iné mäsa** (*baranie, králičie...*) 18 klientov (22,5%)
- nekonzumuje **bravčové mäso** 5 (6,25%) klientov **hovädzie mäso** 24 klientov (30%), **iné mäsa** (*baranie, králičie...*) 61 klientov (76,25%)

Mäsové výrobky /mäkké mäsové výrobky a údeniny, mäsové konzervy/ :

- pravidelne a veľmi často konzumuje 14 klientov (17,5%)
- menej často konzumuje 50 klientov (62,5%)
- nekonzumuje 16 klientov (20%)

hydinu

- pravidelne a veľmi často konzumuje 29 klientov (36,25%)
- menej často konzumuje 49 klientov (61,25%)
- nekonzumuje 2 klientov (2,5%)

hydínové výrobky

- pravidelne a veľmi často konzumuje 8 klientov (10%)
- menej často konzumuje 53 klientov (66,25%)
- nekonzumuje 19 klientov (23,75%)

vnútornosti

- pravidelne a veľmi často nekonzumuje žiaden z klientov
- menej často konzumuje 21 klientov (26,25%)
- nekonzumuje 59 klientov (73,75%)

Pri posudzovaní frekvencie konzumovania **tukov** klienti udávali zvýšenú konzumáciu rastlinných tukov (40% klientov) pred živočišnými (3,75%) klientov. Pri hodnotení spotreby **mlieka** bola najvýraznejšia frekvencia spotreby polotučného mlieka 36,25%, nízkotučného mlieka 7,5%, plnotučného mlieka 8,75%. Kyslo mliečne nápoje (acidofilné mlieko, kefir, zakysanka) nekonzumovalo 32 klientov (40%), 37,5% respondentov uprednostňuje v stravovaní smotanové *jogurty* pred nízkotučnými 11,25% klientov, v konzumácii **tvrdých mäkkých a tavených syrov** klienti preferujú vysoko tučné syry (viac ako 30%v sušine) 15% klientov pred nízko tučnými 3,75% klientov. Konzumácia *vajec* bola najvýraznejšia vo frekvencii 1-2 krát do týždňa u 73 sledovaných respondentov (91,25%), vajcia nekonzumujú 4 klienti (5%).

Spotreba **strukovinových pokrmov** bola udávaná v 6,25% u sledovaných skupín s frekvenciou konzumácie pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa), v 82,5% u sledovaných skupín s frekvenciou konzumácie 1-2 krát do týždňa, 10 % respondentov strukovinové pokrmy nekonzumuje. **Pekárenské výrobky** celozrnné konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) 32 respondentov (40%), 16 klientov (20%) nekonzumuje celozrnné pekárenské výrobky vôbec, tmavé pekárenské výrobky konzumuje 32,5% klientov pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) a vôbec nekonzumuje 15% respondentov, okrem respondentov v skupine ľahko pracujúci muži vo vekovej kategórii 35-54 rokov). Biele pekárenské výrobky pravidelne a veľmi často konzumuje 21,25% a nekonzumuje 35% klientov. **Múčne jedlá** a sladkosti v stravovaní pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) udáva 20% klientov a nekonzumuje 6,25% klientov. Konzumácia **rôznych sladkostí (torty, zákusky, čokolády cukríky)** s frekvenciou pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) bola zaznamenaná u 28 klientov (35%) a nekonzumujú vôbec 20% respondentov. Konzumácia *zemiakov* pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) bola zaznamenaná u 31,25% respondentov a 1 respondent (1,25%) nekonzumuje vôbec.

Zeleninu vrátane mrazenej a konzervovanej konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) 43 klientov (53,75%), 1-2 krát do týždňa 37 klientov (46,25%), **hlúbovú zeleninu** najviac klientov konzumovalo 1-2 krát do týždňa 56 klientov (70%), 7 (8,75%) klientov nekonzumuje hlúbovú zeleninu vôbec. **Ovocie čerstvé a mrazené** pravidelne a veľmi často konzumuje 43 klientov (53,75%), 1-2 krát do týždňa 34 klientov (42,5%) a nekonzumujú vôbec 3 klienti (3,75%). Konzumácia **sóje a sójových výrobkov** bola najvýraznejšia vo frekvencii 1-2 krát do týždňa u 32 respondentov (40%), 47 klientov (58,75%) nekonzumuje sóju a sójové výrobky vôbec. Konzumácia **špenátu** pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) bola zaznamenaná u 3 (3,75%) respondentov a u mužov v oboch vekových kategóriách, 1-2 krát do týždňa 39 klientov (48,75%), špenát nekonzumuje vôbec 38 klientov (47,5%). Konzumáciu **morských rýb (aj konzervovaných) a živočíchov** najčastejšie konzumovalo 1-2 krát do týždňa 63 klientov (78,75%). Hodnotením **pitného režimu** bolo zistené: pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) sladené nápoje konzumuje 22 klientov (27,5%), nesladené 53 klientov (66,25%), prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru 6 klientov (7,5%), 1-2 krát do týždňa sladené nápoje konzumuje 26 klientov (32,5%), nesladené 23 klientov (28,75%), prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru 35 klientov (43,75%), nekonzumovalo sladené nápoje 39 klientov (48,75%), nesladené nápoje 4 klienti (5%), prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru nekonzumovalo vôbec 39 klientov (47,85%),

čo sa týka spotreby čaju klienti pravidelnú a častejšiu konzumáciu čierneho čaju udávalo 12 respondentov (15%) a ovocného čaju 25 respondentov (31,25%), bylinkového 28 klientov (35%), spotrebu zalievanej kávy (turecká káva) udávalo 28 klientov (35%), presso a nescafé 55 klientov (68,75%), kávu (zalievaná káva/turecká, presso a nescafé) nekonzumuje vôbec v jednotlivých sledovaných skupinách celkovo 74 klientov, z toho 42,5 % žien a 50% mužov v oboch vekových kategóriách. *Alkoholické nápoje* destiláty konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) 3 klienti (3,75%), víno 3 klienti (3,75%), likéry 1 klient vo vekovej kategórii 19-34 rokov (muži), pivo 5 klientov (6,25%) – obe vekové kategórie u mužov, 1-2 krát do týždňa konzumuje destiláty 20 klientov (25%), likéry 9 klientov (11,25%), pivo 34 (42,5%) klientov. Výživové doplnky s jódom nekonzumovalo 66 klientov (82,5%), 1-2 krát do týždňa 13 klientov (16,25%) klientov, 4-5 krát do týždňa 1 klient (1,25%).

Dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

Z dotazníkov vyplýva, že pohybovej aktivite v priebehu týždňa (telesná výchova, šport, turistika) sa aktívne venuje (6 h. a viac) 7 klientov (8,75%), 4-5 h. týždenne 12 klientov (15%), 2-3 h. týždenne 22 klientov (27,5%), 1 hod. týždenne 17 klientov (21,25%), žiaden pohyb nevykonáva 22 klientov (27,5%). Respondenti, ktorí uviedli, že nevykonávajú žiaden pohyb ako jeden z najčastejších dôvodov v dotazníkoch uviedli nedostatok času 19 klientov (23,75%), zdravotné dôvody uviedol 1 respondent (1,25%), nepokladá to za potrebné 3 klienti (3,75%). Pri hodnotení životosprávy z dotazníkov vyplynulo, že 15 (18,75%) respondentov má dobrú životosprávu, 39 respondentov (48,75%) má uspokojivú životosprávu, 11 (13,75%) klientov uviedlo málo uspokojivú a zlú uviedlo 15 klientov (18,75%). Vo zvýšenej miere je vystavených stresovým faktorom 37 klientov (46,25%), odpoveď - niekedy uviedlo 38 respondentov (47,5%) a 5 (6,25%) klientov nepociťuje stresovú záťaž doma ani v zamestnaní.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie.

Index telesnej hmotnosti BMI

- v sledovanej skupine mužov vekovej kategórie 19 - 34 rokov malo z celkového počtu respondentov % zastúpenie 8 klientov (10%) BMI<25, 7 klientov (8,75%) mužov 25<=BMI <30, 5 muži (6,25%) BMI>=30
- v sledovanej skupine mužov vekovej kategórie 35 - 59 rokov malo z celkového počtu respondentov % zastúpenie 6 klientov (7,5%) BMI <25, 7 klientov (8,75%) mužov 25<=BMI <30, 7 mužov (8,75%) BMI>=30
- v sledovanej skupine žien vekovej kategórie 19 - 34 rokov malo z celkového počtu respondentov % zastúpenie 12 klientov (15%) BMI <24, 7 ženy (8,75%) 24<=BMI <29, 1 respondent (1,25%) BMI>=29
- v sledovanej skupine žien vekovej kategórie 35 - 54 rokov malo z celkového počtu respondentov % zastúpenie 7 klientov/žien (8,75%) BMI <24, 8 klientov (10%) žien 24<=BMI <29, 5 klientov (6,25%) žien BMI>=29

Index centrálnnej obezity WHR

- WHR <=0,9 malo 20 klientov (25%) z toho 13 (16,25%) vo vek. kategórii 19-34 rokov WHR >0,9 malo 20 klientov (25%) z toho vyššie % zastúpenie mali muži vo vekovej kategórii 35-59 rokov (16,25%)
- WHR <=0,85 bolo zaznamenané u 33 respondentiek (41,25%) z toho vo vek. kategórii 19-34 rokov bolo 22,5% respondentov, WHR >0,85 malo 7 respondentiek (8,75%), % rozdiel v oboch vekových kategóriách pri hodnotení WHR u žien tvorí 3,75%.

Krvný tlak TK

- muži

TK syst.

TK syst.< 140 malo v sledovaných skupinách mužov 34 respondentov (42,5%), s rovnakým %-ným podielom v oboch vekových kategóriách mužov, 140 <= TK syst.< 160 malo 6 (7,5%) klientov s rovnakým %-ným podielom v oboch vekových kategóriách, TK syst.> 160 nemal žiaden z respondentov

TK diast.

TK diast.< 90 malo 34 klientov (42,5%) zvýšené % vo vek. kategórii 19-34 r., 90<=TKdiast.<95 mali 2 klienti (2,5%), TK diast.>=95 malo 6 klientov (7,5%) s vyšším % vo vek. Kategórii 35-59 r. (2,5%)

- ženy

TK syst.

TK syst.< 140 malo 37 klientok (46,25%), 140<= TK syst.< 160 bol zaznamenaný u 3 respondentiek (3,75%) vo vekovej kategórii 35 – 54 r., TK syst.> 160 žiadna klientka

TK diast.

TK diast.< 90 bol nameraný u 36 klientok (45%) z toho minimálny % rozdiel medzi jednotlivými vekovými skupinami žien, 90<=TKdiast.<95 u 1 klientky (1,25%) vo veku 35-54 r., TK diast.>95 bol opakovane nameraný u 3 respondentiek (3,75%) vo vekovej kategórii 35-54 r.

Biochemické parametre:

Celkový cholesterol, HDL, LDL

- muži

C. chol. < 5,0 mmol/l vo vek. kategórii 19-34 r. malo 16 respondentov (20%)

C. chol. < 5,0 mmol/l vo vek. kategórii 35-59r. 13 klientov (16,25%), 2 klienti (2,5%) mali hodnoty v rozpätí 5,0<= c.chol.<6,0 vo vekovej kategórii 19- 34 r. a vo vek. kategórii 35-59 r. 6 klientov (7,5%), vysoké hodnoty c. chol. > 6 mmol/l boli zaznamenané u 3 klientov 3,75%, z toho s vyšším zastúpením vo vek. kategórii 19 – 34 r.

HDL>= 1,4 mmol/l bol u 12 (15%) klientov s rovnakým % zastúpením v oboch vek. kategóriách, hodnoty v rozpätí 1,4 > HDL >1,0 malo 11 respondentov (13,75%), HDL< 0,9 bolo u 17 klientov (21,25%) minimálny % rozdiel v obidvoch vek. kategóriách.

Hodnoty LDL<2,5 mmol/l boli zistené u 13 (16,25%) respondentov vo vek. kategórii 19-34 r. a u 7 (8,75%) respondentov vo vek. kategórii 35-59 r., 2,5<=LDL< 3,5 mmol/l vo vek kat. 35-59r. boli zaznamenané u 8 klientov (10%) a vo vek. kategórii 19-34r. u 5 klientov (6,25%), u 2 klientov (2,5%) boli hodnoty v rozpätí 3,5<=LDL<4,0 vo vek. kategórii 35-59r. a 1 klient (1,25%) vo vekovej kategórii 19 -34 r., u 3 klientov (3,75%) vo vek. kategórii 35-59 r. a u 1 respondenta vo vekovej kategórii 19 – 34 r. boli hodnoty 4,0<=LDL<=5,0.

LDL > 5,0 nebolo u žiadneho z respondentov.

Celkový cholesterol, HDL, LDL

- ženy

C. chol. < 5,0 mmol/l malo 33 (41,25%) žien mierne vyššie % zastúpenie je vo vek. kategória 19-34 r. (19 klientov), celkový chol. v rozpätí 5,0<= C.chol.<6,0 7 klientok (8,75%) z toho 6 (7,5%) vo vek kat. 35-54 r., C. chol. > 6 mmol/l – žiadna klientka.

HDL>= 1,6 mmol/l bol zaznamenaný u 25 (31,25%) respondentiek, hodnoty v rozpätí 1,6 > HDL >1,2 malo 15 klientok (18,75%), z toho 12,5% vo vekovej kategórii 35-54 r., HDL< 1,2 malo 7 klientok (8,75%) v oboch vekových kategóriách boli pri hodnotení min.% rozdiely.

LDL<2,5 bol vo vek kat. 19-34r. u 17 klientok (21,25%), vo vek kategórii 35-54 r. bola hodnota LDL <2,5 u 8 (10%), vo vek kategórii 35-54 r. bola LDL hodnota 2,5<=LDL<3,5 zaznamenaná u 11 žien (13,75%) a vo vek kategórii 19-34 nebol žiadny respondent, 1

(1,25%) ženy vekovej kategórie 35-54 r. malo hodnoty LDL v rozpätí $3,5 \leq \text{LDL} < 4,0$ a žiadna klientka z vekovej kategórie 19-34 r. $4,0 \leq \text{LDL} \leq 5,0$ a $\text{LDL} > 5,0$ nebolo u žiadneho z respondentov.

Triacylglyceroly TG

- muži

TG < 2,0 boli zaznamenané u 33 mužov (41,25%), hodnoty v rozpätí $2,0 \leq \text{TG} < 3,0$ u 5 (6,25%) mužov, $3,0 \leq \text{TG} \leq 5,5$ u 2 klientov (2,5%) vo vekovej kategórii 19-34 r., $\text{TG} > 5,5$ u žiadneho z respondentov

- ženy

TG < 2,0 boli zaznamenané u 35 žien (43,75%) s 1,25 % vyšším rozdielom vo vek. kategórii 19-34 r.

$2,0 \leq \text{TG} < 3,0$ malo 3 (3,75%) žien s 1,25% vyšším rozdielom u žien vo vek kat. 35-54 r., hodnoty TG v rozpätí $3,0 \leq \text{TG} \leq 5,5$ mali 2 ženy (2,5%) bez rozdielu v oboch vekov. kategóriách.

Glykémia

- muži

Glyk < 6,1 mmol/l bola u 38 mužov (47,5%), 2 muži vo veku 19-34 r. mali glyk $\geq 6,1$ mmol/l

- ženy

Glyk < 6,1 mmol/l bola u 39 žien (48,75%), 1 klientka vo veku 35-54 r. mala glyk $\geq 6,1$ mmol/l

a) Porovnanie s predchádzajúcim rokom

1. Sledovanie vybraných výživových faktorov z 1- dňových záznamov o spotrebe:

Energetický príjem vo vybraných populačných skupinách v r. 2012 bol vyšší celkovo o 6,25% oproti r. 2011, prispela k tomu zvýšená konzumácia tukov o 1,25%. Bielkovín bolo konzumovaných v r. 2012 o 7,85% viac oproti r. 2011 a taktiež sa to týka sacharidov, ktorých konzumácia sa zvýšila v r. 2012 o 7,5%. V roku 2012 bol v 50% (40 klientov) zistený nižší energetický príjem v porovnaní s rokom 2011, rozdiel oproti r. 2011 je 13,75% (11 klientov). Príjem vitamínu C bol v tomto roku nižší o 32,5 %, príjem hrubej vlákniny oproti r. 2011 sa nezmenil. Pitný režim bol oproti r. 2011 vyšší o 10%, príjem NaCl bol vyšší o 7,5%, v príjme cholesterolu bola zaznamenaná výrazná zmena v porovnaní s rokom 2011, oproti r. 2011 sa znížil nadmerný príjem cholesterolu o 60% (48 klientov).

2. Dotazník o spotrebe potravín a pokrmov

Stravovacie zvyklosti sledovaných skupín sa oproti r. 2011 zmenili nasledovne:

Zvýšil sa počet klientov, ktorí konzumujú stravu 5-krát denne o 2,5%, 4-krát denne o 13,75%, vo frekvencii 3-krát denne zmeny nenastali, vo frekvencii 2-krát denne sa počet klientov znížil o 16,25%, zvýšil sa počet klientov, ktorí sa stravujú 1-krát denne o 1,25% t.j. o 1 klienta. Z hodnotenia konzumácie mäsitých jedál vyplynulo: v r. 2012 sa znížila konzumácia bravčového mäsa o 2,5%, v konzumácii hovädzieho mäsa bol zaznamenaný pokles konzumácie o 3,75%, konzumácia hydiny v r. 2012 mierne poklesla (3,75%) a v konzumácii vnútorností neboli žiadne zmeny, konzumácia hydinových výrobkov v r. 2012 sa znížila, a to o 16,25%, celková spotreba mlieka a mliečnych výrobkov v r. 2012 mierne stúpila, spotreba polotučného mlieka stúpila o 8,75%, spotreba kyslo mliečnych výrobkov mierne poklesla o 5% v porovnaní s r. 2011, najviac preferované boli v stravovaní v r. 2012 smotanové jogurty 37,5% pred nízkotučnými 11,25% klientov. Konzumácia vajec bola najvýraznejšia vo frekvencii 1-2x do týždňa u 73 sledovaných respondentov (91,25%) a v porovnaní s r. 2011 stúpila v tejto frekvencii o 7,5%. Vajcia nekonzumujú 4 klienti, čo je o 50% menej ako v roku

2011. Konzumácia strukovinových pokrmov v r. 2012 poklesla o 3,75% oproti minulému roku, stúpol % podiel respondentov oproti r. 2011, ktorí strukovinové pokrmy nekonzumovali vôbec. Pekárenské výrobky celozrnné konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 32 respondentov (40%), čo je o 11,25% viac ako v roku 2011. 16 klientov (20%) nekonzumuje celozrnné pekárenské výrobky vôbec, čo je o 6,25% viac ako v minulom roku, tmavé pekárenské výrobky konzumuje 32,5% klientov pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) a vôbec nekonzumuje 15% respondentov. Múčne jedlá a sladkosti sa v porovnaní s r. 2011 konzumovali o 3,75% menej s frekvenciou pravidelne a veľmi často (4 – 5 x do týždňa). Zvýšil sa príjem sóje a sójových výrobkov o 5%, a znížila sa spotreba špenátu o 9,5%. Hodnotením stravovacích zvyklostí z hľadiska zásad správnej výživy konštatujeme u sledovaných skupín mierne zlepšenie konzumácie potravín a pokrmov z hľadiska frekvencie. V r. 2012 klienti konzumovali vo zvýšenej miere potraviny s vyšším % podielom tuku (mliečne výrobky, syry).

3. Dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

V porovnaní s r. 2011 sa v r. 2012 zvýšenej telesnej aktivite (6 hod. a viac) venovalo o 11,25% menej respondentov, 2-om až 3 – om hod. týždenne sa viac venovalo o 1,25% klientov. V r. 2012 respondenti uviedli ako jeden z najčastejších dôvodov, prečo sa nevenujú športu – nedostatok času (23,75%). V roku 2012 sa % zvýšil počet respondentov, ktorí sú vystavení stresovým faktorom doma alebo v zamestnaní o 7,5%, 5% rozdiel bol zaznamenaný u klientov, ktorí neudali stresovú záťaž v porovnaní s r. 2011, ako uspokojivú životosprávu udávalo v r. 2012 o 7,5% klientov viac ako v r. 2011; v r. 2012 uviedlo 18,75% klientov dobrú životosprávu, uspokojivá životospráva bola zaznamenaná v 48,75% a málo uspokojivú a zlú životosprávu 18,75%.

4. Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

Index telesnej hmotnosti BMI

V r. 2012 sa počet žien, ktoré mali BMI ≥ 29 oproti r. 2011 zvýšil o 2,5%, znížil sa počet žien o 3,75%, ktoré mali BMI $24 \leq \text{BMI} < 29$; u mužov sa oproti r. 2011 zvýšil počet o 3,75%, ktorí mali BMI > 30 , v r. 2012 sa znížil počet mužov o 1,25%, ktorí mali BMI $25 < \text{BMI} < 30$

Krvný tlak

TK syst.

systolický TK v rozpätí $140 \leq \text{TK} < 160$ bol oproti r. 2011 zaznamenaný u 3,75% žien (veková kategória 35-54r.), u mužov klesol o 8,75%, $\text{TK} \geq 160$ nebol prekročený u žien a mužov v oboch vekových kategóriách

TK diast.

TK diastolický v rozpätí $90 \leq \text{TK} < 95$ sa v porovnaní s r. 2011 nezmenil u žien, u mužov sa znížil o 2,5%, $\text{TK} > 95$ bol prekročený u 3-och žien, 6-ich mužov

Biochemické parametre:

V r. 2012 došlo k zníženiu počtu klientok s hodnotami cholesterolu v rozpätí $5,0 \leq \text{C Chol} < 6,0$ oproti minulému roku u žien o 1,25 %, u mužov bol zaznamenaný pokles o 3,75%, hodnoty C Chol. $\geq 6,0$ boli namerané len u 3 –och mužov (vo vek. kategórií 19-34 r.), u žien neboli namerané hodnoty C Chol. $\geq 6,0$

HDL

Hodnoty HDL $< 1,2$ boli zaznamenané v nižšom počte ako v r. 2011 a to o 6 žien menej (7,5%), HDL $< 0,9$ u mužov sa oproti r. 2011 sa zvýšilo o 8,75%

LDL

Hodnota LDL $> 5,0$ v r. 2012 nebola zaznamenaná ani v jednom prípade u vybraných sledovaných skupín tak ako v r. 2011

Triacylglyceroly TG

Hodnoty v rozpätí $2,0 < TG < 3,0$ boli znížené oproti r. 2011 o 10% u žien a mužov o 1,25%, hodnoty $TG > 5,5$ ne boli zaznamenané u žiadneho z respondentov oboch pohlaví

Glykémia

Hodnoty glyk $\geq 6,1$ boli u 2- och mužov a 1 ženy (vo vek. kategórií 35-54 r.)

b) Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie

Pozitívom úlohy je skutočnosť, že klienti sa oboznámia s aktuálnymi hodnotami a ukazovateľmi rizikových faktorov. V rámci plnenia úlohy dostanú usmernenia a odporúčania ako je možné znížiť príp. eliminovať rizikové faktory. **Negatívom** úlohy je, že nie je možné hodnotiť dopad na zdravie nakoľko klienti sa vo väčšine prípadov nevracajú na opätovné vyšetrenie.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Pred začiatkom plnenia úlohy bol vypracovaný plán plnenia. Odber vzoriek kuchynskej soli bol stanovený v mesačných intervaloch á 2 vzorky, vrátane morskej. Odber bol vykonávaný z distribučnej siete okresov Košice, výroba resp. baliareň kuchynskej soli sa na dozorovanom území nenachádza.

Za hodnotené obdobie bolo celkom odobratých **27 vzoriek jedlej soli, z toho 7 vzoriek soli morskej**, s cieľom stanovenia jodidu resp. jodičnanu draselného.

Obsah jodidu draselného resp. jodičnanu draselného (vyjadrený na KI) bol vo všetkých vzorkách posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (15 – 35 mg/kg) a zároveň podľa označenia obsahu jódu na obale výrobku.

Z vyšetrených vzoriek kuchynskej soli bol v jednej vzorke (Jedlá morská soľ jódovaná jemná) zistený vyšší obsah KI. Ostané vyšetrené vzorky kuchynskej soli v obsahu jódu **vyhoveli** požiadavke Potravinového kódexu SR.

V rámci plnenia tejto úlohy bol v roku 2012 od 103 klientov z okresov Košického kraja (Spišská Nová Ves, Michalovce, Trebišov, Rožňava) zabezpečený na laboratórne vyšetrenie (chem. lab. RÚVZ Košice) prvý ranný moč – stredný prúd. Zároveň klienti vyplnili dotazník, v ktorom odpovedali na otázky týkajúce sa konzumácie potravín s predpokladaným vyšším obsahom jódu a výskytu ochorenia štítnej žľazy v rodine. Laboratórne skúšky vzoriek močov respondentov nie sú ukončené vzhľadom na poruchovosť laboratórneho zariadenia, na ktorom sa vykonávajú. Po ukončení skúšok budú údaje tejto čiastkovej úlohy spracované a vyhodnotené.

V rámci tejto úlohy bolo odborom chemických analýz vyšetrených 88 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 263 ukazovateľov a bolo uskutočnených 604 analýz.. Konkrétne boli analyzované ukazovatele - KI, KIO_3 a ferokyanidy. V niektorých soliach sa vyšetřil aj fluór podľa požiadavky terénneho oddelenia. Z analýz sa zistilo, že sedem vzoriek bolo nevyhovujúcich, kde obsah KI bol v dvoch vzorkách pod povolený rozsah a v piatich vzorkách nad povolený rozsah.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Na plnenie úlohy bol gestorským pracoviskom ÚVZ SR vypracovaný metodický pokyn k výkonu úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, ktorý je prílohou viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva s harmonogramom odberu vzoriek.

V zmysle usmernenia bol vypracovaný plán plnenia tejto úlohy s plánom odberu vzoriek predmetov a materiálov určených na styk s potravinami určených pre deti.

Podľa vyššie uvedeného plánu boli z distribučnej siete mesta Košice v roku 2012 odobraté **2 vzorky výrobkov určených pre deti**, a to **súprava lyžičiek Baby Ono z plastu**, za účelom chemického skúšania v ukazovateľoch: **migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov a melamínu** a **sklenená dojčenská fľaša SIMAX 250 ml**, ktorá bola laboratórne skúšaná na obsah chemických prvkov - **kadmia a olova**

Predmetné výrobky boli zaslané na laboratórne skúšky RÚVZ so sídlom v Poprade NRC pre PBU a obaly. Výsledky laboratórných skúšok vzorky **súprava lyžičiek Baby Ono z plastu**: vzorka **spĺňala** požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami, vzorka **sklenená dojčenská fľaša SIMAX 250 ml**: **spĺňala** požiadavky piatej hlavy druhej časti PK SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Pri odbere vzoriek bola zároveň vykonaná aj kontrola označovania a dokumentácie v zmysle požiadaviek nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS a PK SR (II časť 5 hlava) Materiály určené na styk s potravinami, ktorými neboli zistené nedostatky.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Na plnenie úlohy bol gestorským pracoviskom ÚVZ SR vypracovaný metodický pokyn k výkonu úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, ktorý je prílohou viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva s harmonogramom odberu vzoriek.

V roku 2012 bola odobratá **1 vzorka** potraviny balenej v papierových a kartónových obalových materiáloch a to **Maces tradičný**.

Predmetná vzorka bola zaslaná na laboratórne skúšky RÚVZ so sídlom v Poprade NRC pre PBU a obaly. Výsledky laboratórných rozborov do t. č. nie sú k dispozícii.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Plnenie úlohy sa vykonávalo podľa určenej metodiky v stanovenom termíne. Na monitoringu sa zúčastnilo 20 klientov v 2 vekových kategóriách mužov a žien, ktorí vykonávajú ľahkú prácu (zaradení podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach pre obyvateľov SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO -1586/1997-08), a to v každej kategórii po 5 klientov nasledovne:

- ľahko pracujúce ženy, veková kategória 19-35 rokov
- ľahko pracujúce ženy, veková kategória 36-54 rokov
- ľahko pracujúci muži, veková kategória 19-35 rokov
- ľahko pracujúci muži, veková kategória 36-54 rokov

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok a 2 aróm:

Prídavné látky:

- E 129 Allura červená AC
- E 950 Aspartám

Arómy

- Mentofurán
- Kumarín

Spotreba týchto prídavných látok v potravinách bola zisťovaná dotazníkovou metódou a laboratórnym vyšetrením vytypovaných potravín.

Na zber dát (dotazníkovou metódou) boli použité 2 druhy dotazníkov:

1. 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (2x jedálne lístky): jeden deň pracovný a jeden deň sobota alebo nedeľa (zaslaná príloha 1),
2. týždenný dotazník frekvencie spotreby vybraných potravín (príloha 2).

1. 24 hodinové dotazníky (jedálne lístky) boli spísané respondentmi retrospektívne. Na jeden dotazník vypísal každý respondent druh potraviny (presný obchodný názov), presný názov pokrmu, nápoja, ktorý skonzumoval v pracovný deň a na druhý v deň pracovného voľna v merných jednotkách. Údaje z dotazníkov o spotrebe slúžili na zistenie najčastejšie konzumovaných potravín s obsahom sledovaných prídavných látok a aróm.

2. Týždenný dotazník (dotazník o životospráve) monitoroval frekvenciu konzumácie vybraných, najvýznamnejších druhov potravín z hľadiska obsahu aspoň jedného zo sledovaných prídavných látok a aróm.

Laboratórne vyšetrenie

Na základe údajov získaných o spotrebe (najfrekvencovanejšie konzumované potraviny, ktoré obsahovali aspoň 1 sledovanú prídavnú látku alebo 1 sledovanú arómu), boli vytypované druhy potravín za účelom odberu vzoriek na laboratórne skúšanie, t.j. na stanovenie obsahu uvedených prídavných látok a aróm.

Odobraté boli vzorky nasledujúcich druhov potravín, ktoré obsahovali aspoň jednu zo sledovaných prídavných látok alebo aróm:

Na stanovenie obsahu prídavných látok:

Aspartám:

- Nealkoholické nápoje ochutené (2x – 1 balenie 200 ml)
- Alkoholický nápoj (1 balenie – 500 ml)

Allura červená AC:

- Zmrzlina (6x – 1 dávka 30 ml)

Na stanovenie obsahu aróm:

Kumarín:

- Pekársky cereálny výrobok (2x – 1 balenie 140g)

Poznámka: vzorky na stanovenie mentofuránu neboli odobraté z dôvodu nezavedenia laboratórnej metódy skúšania.

Odber vzoriek bol zabezpečený z distribučnej siete: supermarkety, hypermarkety, bufety. Odobratých bolo 5 vzoriek potravín. V odobratých, vytypovaných potravinách boli vykonané kvalitatívne a kvantitatívne laboratórne skúšky na sledované prídavné látky v potravinách v akreditovanom laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach.

Spracovanie údajov

Získané výsledky (hodnoty) počas monitoringu (dotazníkovou metódou aj laboratórnym vyšetrením) boli vložené do určených tabuliek vo formáte Excel a zaslané ÚVZ SR pre ďalšie spracovanie - porovnanie získaných výsledkov s aktuálnymi hodnotami ADI.

Z prídavných látok boli sledované konzervačné látky (kyselina benzoová a kyselina sorbová), syntetické sladidlá (acesulfám K, sacharín a aspartám) a syntetické farbivá. Odborom chemických analýz bolo spracovaných 226 vzoriek, v ktorých bolo sledovaných celkovo 522 ukazovateľov a vykonaných 721 analýz. Najčastejšou komoditou boli šaláty (hlavne majonézové), zmrzliny a v menšom počte aj iné komodity (zákusky, nealko nápoje, bagety,

sirupy, výživové doplnky). V žiadnej z analyzovaných vzoriek nebol prekročený stanovený limit pre prídavné látky.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Na plnenie úlohy bol gestorským pracoviskom ÚVZ SR vypracovaný metodický pokyn k výkonu úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, ktorý je prílohou viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva s harmonogramom odberu vzoriek pre SR.

V roku 2012 bola odobratá **1 vzorka plastovej fľaše na dojčenskú výživu** a to: NUBY s cumlíkom, dovozcu: Femina Family, s.r.o., Bratislava.

Predmetný výrobok bol laboratórne skúšaný RÚVZ so sídlom v Poprade v NRC pre PBU a obaly. Testovaná vzorka v parametri obsah bisfenolu A **spĺňala** požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

V roku 2012 a v ďalších rokoch gestor úlohy získané údaje spracuje a zovšeobecni získané poznatky o trendoch vývinu slovenských detí a mládeže. Získané údaje využije pri ochrane zdravia a podpore telesného vývinu detí a mládeže v SR.

4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V roku 2012 nebola zo strany gestora daná požiadavka na realizáciu úlohy.

4.3. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V roku 2012 sa uskutočnila IV. etapa prieskumu vo vekovej skupine 11.-14.ročných detí. V mesiaci marec sa začalo s prípravou materiálov na realizáciu projektu (rozmnženie dotazníkov, kontaktovanie vybraných škôl vrátane stravovacích zariadení). Do projektu boli zapojené 3 ZŠ (ZŠ Masarykova, L. Novomeského na území mesta Košice a ZŠ Rozhanovce z okresu Košice-okolie). V 16.-17.kal.týždni sa uskutočnilo získavanie antropometrických údajov (výška, váha, obvod pásu, obvod bokov a meranie tlaku krvi) v súlade s metodikami uplatňovanými pri práci v poradniach zdravia. Zároveň boli zozbierané rodičmi vyplnené dotazníky. Odber stravy sa uskutočnil v 17. kalendárnom týždni - odobratá strava bola doručená na laboratórne vyšetrenie vybraných výživových ukazovateľov na RÚVZ Košice (vyšetrenie energetickej hodnoty, obsahu bielkovín, tukov, cukrov, kuchynskej soli a dusičnanov).

Získané údaje sa priebežne nahrávali a vkladali do mustry. Databáza bola zaslaná gestorovi projektu v požadovanom termíne.

Pri plnení tejto úlohy bolo odborom chemických analýz vyšetrených 40 vzoriek (z jednotlivých okresov Košice, Michalovce, Rožňava a Trebišov po 10 vzoriek), v ktorých bolo stanovených 240 ukazovateľov a vykonaných 576 analýz. Vzhľadom na náročnosť stanovenia niektorých požadovaných ukazovateľov (energetická hodnota) sa stanovovali aj ďalšie ukazovatele, ktoré sú potrebné na výpočet energetickej hodnoty, čo sa prejavilo v celkovom počte ukazovateľov aj analýz v tejto úlohe.

4.4. Zdravé deti v zdravých rodinách

Do projektu sme sa v tejto fáze už nezapojili. V mesiaci jún 2012 sa uskutočnila porada riešiteľov daného projektu so zameraním na prezentáciu výsledkov za roky 2009-2011. Gestor projektu predniesol koncepciu WHO zameranú na redukciu nadváhy a obezity u detí a mládeže v európskom regióne.

4.5. Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou u detí vo veku 5 rokov cestou predškolských zariadení. Vzhľadom na nízky vek respondentov boli dotazníky vyplňované rodičmi.

Do projektu boli zapojené 3 MŠ, a to MŠ Žižkova, Rumanová a Zádielska na území mesta Košice. V mesiaci máj – jún sa uskutočnil zber údajov. Aj napriek ústretovosti predškolských zariadení pre realizáciu daného projektu sa nepodarilo zozbierať od rodičov gestorom

požadovaných vyplnených 20 dotazníkov (spolu sa vrátilo len 16). Dôvodom neochoty rodičov na realizácii daného projektu bola „zložitosť až nereálnosť“ vyplňovania požadovaných údajov. Napríklad k názvu skonzumovanej potraviny bolo treba v dotazníku uviesť prídavnú látku aspartám, allura červená, kumarín a mentofurán vtedy, ak sú tieto údaje uvedené na obale potraviny. Ani jeden z rodičov požadované údaje nevyplnil.

Získané údaje sa vkladali do pripravených masiek v programe Excel (maska k prílohe č. 1 a maska k prílohe č. 2) a boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR elektronickou poštou v termíne do 15.10.2012.

Pri plnení tejto úlohy bolo odborom chemických analýz vyšetrených sedem vzoriek. Tieto vzorky odobrali v okrese Trebišov a jedna vzorka bola odobraná v okrese Rožňava. Boli to cukrárenské výrobky a výživové doplnky určené pre deti. V týchto vzorkách bolo stanovených 8 ukazovateľov a vykonaných 21 analýz. Všetky vzorky boli vyhovujúce.

4.6. Sledovanie režimu dňa a odpočinku u žiakov základných škôl v SR

V roku 2012 RÚVZ Košice do plnenia projektu nebol zaradený.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR

Dňa 31. januára 2012 sa na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici konala celoslovenská pracovná porada k riešeniu hlavnej úlohy. Na porade sa zhodnotili výsledky doterajších porovnávacích meraní, bolo upravené rozdelenie zodpovedností medzi Úradom verejného zdravotníctva SR a regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva, bol aktualizovaný časový harmonogram plnenia úlohy a prerokovali sa pripomienky k zjednoteniu a spresneniu postupov pri odbere, spracovaní a príprave vzoriek minerálnych vôd na rádiologické vyšetrenia.

Na pracovnej porade bolo dohodnuté nasledovné:

1/ Výsledky porovnávacích meraní ukázali, že v ukazovateľoch celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta laboratórium Odboru ochrany zdravia pred žiarením na RÚVZ Košice dosahuje neuspokojivé výsledky a že starý proporcionálny detektor neumožňuje pracovníkom laboratória spĺňať požadované kritériá na citlivosť a presnosť stanovenia rádiologických ukazovateľov a na porovnateľnosť výsledkov s inými laboratóriami. Preto bolo dohodnuté, že RÚVZ Košice bude pokračovať v plnení úlohy avšak jeho výsledky v týchto ukazovateľoch nebudú v ďalšom akceptované.

2/ V priebehu roku 2012 budú odbory ochrany zdravia pred žiarením odoberať:

a/ balené vody priamo u výrobcu vo svojom spádovom regióne:

1. ÚVZ SR v Trnavskom, Nitrianskom a Trenčianskom kraji - Lucka, Matúšov prameň, Santovka, Slatina, Mitická, Zlatá studňa (Dobrá voda), Bonaqua,
2. RÚVZ so sídlom v Košiciach v Košickom a Prešovskom kraji - Drobček, Baldovská, Salvator, Ľubovnianska, Savior, Tatra quelle, Zlatá studňa (Široké), Evina, Cígeľka,
3. RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v Žilinskom a Banskobystrickom kraji - Baby Bella, Korytnická, Budiš light, Eurowater, Oravská, Rajec, Vita aqua, Ostrolúcka, Gemerská, Maxia, Budiš, Čerínska, Kláštorňa, Korytnica, Fatra, Maštinská, Ave.

b/ balené vody priamo v distribučnej sieti nasledovne:

1. ÚVZ SR - všetky balené vody dovážané z ČR a všetky vody predávané v lekárňach,
2. RÚVZ so sídlom v Košiciach - všetky balené vody dovážané z iných krajín ako ČR.

c/ liečivé vody vo svojom spádovom regióne.

3/ Stanovenie celkovej objemovej aktivity alfa a beta budú vykonávať ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. RÚVZ so sídlom v Košiciach bude odobraté vody na stanovenie celkovej objemovej aktivity alfa a beta posielat' na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Stanovenie objemovej aktivity ²²²Rn bude vykonávať ÚVZ SR, ostatné RÚVZ budú odobraté vody posielat' na ÚVZ SR. Pri posielaní vzoriek medzi úradmi verejného zdravotníctva boli určené zodpovední pracovníci.

Odbery vzoriek balených vôd úrady verejného zdravotníctva plánovali zabezpečiť v súlade s § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 152/1995 Z. z. v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru priamo u výrobcov vôd. 18. januára 2012 bola podpísaná Trojdohoda o spolupráci orgánov štátnej veterinárnej a potravinovej správy, orgánov verejného zdravotníctva a Slovenskej obchodnej inšpekcie, ktorá v článku 3, ods. 1. písm. e) uvádza: „Orgány štátnej veterinárnej a potravinovej správy vykonávajú úradnú kontrolu potravín nealkoholických a alkoholických nápojov vrátane spotrebiteľsky balenej pitnej vody, pramenitých vôd, minerálnych vôd, a sódovej vody vo výrobe, pri manipulovaní s nimi a pri ich umiestňovaní na trh, okrem prevádzkarní verejného stravovania“. Na základe tejto dohody ŠZD pri výrobe balených vôd okrem dojčenských vôd vykonáva už ŠVPS SR a nie úrady verejného zdravotníctva. Okrem toho, s účinnosťou od 1. novembra 2011, bol prijatý nový "Potravinový zákon", ktorý nariaďuje robiť všetky rozbery len v akreditovaných laboratóriách. Je to ďalší

problém, pretože nie všetky laboratória odborov ochrany zdravia pred žiarením sú akreditované na alfaspektrometrické stanovenia izotopov uránu a rádia. Preto sa regionálna hygienička RÚVZ v Banskej Bystrici v uvedenej súvislosti 28. februára 2012 obrátila na ÚVZ SR v Bratislave so žiadosťou o odborné usmernenie, ako interpretovať uvedené ustanovenia dohody o spolupráci z hľadiska príslušnosti úradov verejného zdravotníctva na odber a laboratórne vyšetrenie vzoriek balených vôd v roku 2012 a nasledujúcich kalendárnych rokoch tak, aby bolo zabezpečené úspešné riešenie hlavnej úlohy.

Na základe stanoviska ÚVZ SR je možné odoberať vzorky balených vôd v plniarňach balených vôd v spolupráci s odborními Hygieny výživy za prítomnosti inšpektorov v súlade s vypracovaným harmonogramom odberov. Na porade odborných pracovníkov odborov ochrany zdravia pred žiarením na ÚVZ SR dňa 05. 12. 2012 boli dohodnuté prvé odbery na obdobie marec/apríl 2013. Zároveň boli spresnené množstvá odobratých vzoriek.

Dňa 20. marca 2012 pracovníci Odboru ochrany zdravia pred žiarením na RÚVZ so sídlom v Košiciach zorganizovali na Sivej Brade odbery vzoriek vysoko mineralizovaných vôd pre porovnávacie merania na stanovenie rádiologických ukazovateľov celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ^{222}Rn , objemová aktivita ^{226}Ra a hmotnostná koncentrácia U_{nat} . Vzorky vôd boli odoberané z prameňov svätého Ondreja a svätého Kríža. Výsledky a zhodnotenie týchto meraní nám neboli doteraz zaslané.

5.2 Radiačná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviská v SR

Prvá etapa riešenia úlohy sa zamerala na skompletizovanie údajov o pracoviskách, odbornej spôsobilosti a kvalifikácii pracovníkov, ktorí vykonávajú defektoskopické práce v rámci Košického a Prešovského kraja. Sumarizovali sa aj hlásenia prevádzkovateľov defektoskopických zdrojov žiarenia o zriadení dočasných pracovísk orgánom dozoru.

V I. polroku 2012 boli vykonané obhliadky na pracoviskách s defektoskopickými zdrojmi žiarenia - AQUATEST a.s. Slovakia, organizačná zložka, Pražská 2, 040 11 Košice, Karotáž a cementace, s.r.o. Hodonín odštepny závod Michalovce, Priemyselná 6, 071 01 Michalovce a Inžinierske stavby, a.s., Priemyselná 7, 042 45 Košice. Zodpovední pracovníci boli upozornení na nutnosť vopred informovať príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva o zriaďovaní dočasných pracovísk. Za sledované obdobie bolo zriadených 47 prechodných pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v rámci Košického a Prešovského kraja.

Pri preprave zdrojov ionizujúceho žiarenia musia byť dôsledne dodržiavané základné podmienky bezpečnosti prepravy vecí, ktoré počas prepravy môžu rôznymi nebezpečnými vlastnosťami ohroziť život a zdravie ľudí a zvierat a poškodiť životné prostredie – podľa dohody ADR. Na prepravu uzavretých zdrojov ionizujúceho žiarenia je vypracovaný havarijný plán s odôvodnením prepravy a opisom technického vybavenia na zabezpečenie prepravy. V roku 2012 bolo podaných 45 informácií o preprave uzavretých zdrojov ionizujúceho žiarenia.

5.3. Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia

K riešeniu úlohy sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia sa dňa 16. 02. 2012 konala na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave celoslovenská porada. Hlavnou témou rokovania bolo zhodnotenie prvej etapy riešenia projektu úradov verejného zdravotníctva zameraného na hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov v diagnostickej rádiológii v Slovenskej republike, ktorá bola realizovaná v roku 2011. Členovia pracovnej skupiny prezentovali výsledky prieskumu uskutočneného v roku 2011 na pracoviskách diagnostickej rádiológie a na pracoviskách nukleárnej medicíny v príslušných

krajoch a informovali prítomných o výsledkoch a problémoch spojených s realizáciou tejto štúdie.

V rámci Košického a Prešovského kraja boli zosumarizované aktuálne informácie o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti v oblasti diagnostickej rádiológie o používanej prístrojovej technike, o používaných klasických zobrazovacích systémoch a informácie o celkovom počte vykonaných rádiodiagnostických vyšetrení na jednotlivých pracoviskách. Na základe získaných výsledkov bolo zistené, že v rámci Košického kraja bolo v stomatologických zariadeniach vykonaných 50 838 rtg snímok a v rámci Prešovského kraja 55 503 rtg snímok. Sumárny počet rtg vyšetrení na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v zdravotníckych zariadeniach je $8,35 \cdot 10^6$. Zistili sa aj prevádzkové a radiačné parametre pri najfrekvencovanejších rádiologických výkonoch na jednotlivých zdravotníckych pracoviskách v Slovenskej republike.

Na pracovnej porade bol navrhnutý ďalší postup pri riešení etapy projektu, ktorej hlavným cieľom a náplňou bude zber údajov o radiačných a prevádzkových parametroch používaných pri vyšetreniach jednotlivých pacientov na rádiodiagnostických pracoviskách, ktoré sú potrebné pre stanovenie dopadovej dávky a vstupnej povrchovej dávky. Poukázané bolo aj na hlavný problém spojený s realizáciou úlohy – úplne chýbajúce, nevhodné resp. nedostatočné vybavenie pre meranie radiačných parametrov rtg prístrojov.

Dňa 18. 07. 2012 sa uskutočnila porada odborných pracovníkov odborov ochrany zdravia pred žiarením, ktorí sa podieľajú na riešení projektu – Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia. Témou rokovania bolo navrhnuť ďalší postup pre zabezpečenie plnenia úloh projektu v oblasti hodnotenia veľkosti ožiarenia pacientov pri diagnostických vyšetreniach vykonávaných metódami nukleárnej medicíny. Rozdané boli elektronické formuláre pre vyšetrenia v nukleárnej medicíne, ktoré pripravil vedúci pracovnej skupiny RNDr. Böhm, PhD. Pracovníci boli pučení o postupe pri vyplňovaní tabuliek, vypracovaných pre vyšetrenia v nukleárnej medicíne.

V rámci Košického a Prešovského kraja je v prevádzke 5 pracovísk nukleárnej medicíny (Inštitút nukleárnej a molekulárnej medicíny Košice, Vivamed, s.r.o., Bratislava - Oddelenie nukleárnej medicíny vo FNŠP J. A. Reimana Prešov, Nemocnica Poprad, a.s., Wesper, s.r.o. – Poliklinika Sekčov Prešov, Nemocnica s poliklinikou Štefana Kukuru Michalovce). V dňoch 25. 07. - 08. 08. 2012 pracovníci Odboru ochrany zdravia pred žiarením Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach vykonali kontrolu na uvedených pracoviskách nukleárnej medicíny. Pri kontrole boli prerokované postupy, odovzdané boli tabuľky a poučenie pre vyplňovanie tabuliek. Vstupné údaje bolo potrebné vyplniť za obdobie od januára 2012.

Dňa 04. 12. 2012 sa na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave uskutočnilo pracovné rokovanie zástupcov z jednotlivých odborov ochrany zdravia pred žiarením z regionálnych úradov, kde sa informovalo o aktuálnom stave riešenej úlohy v roku 2012. Ťažisko bolo zamerané na zber údajov o aplikácii rádiofarmák pacientom pri diagnostických vyšetreniach v nukleárnej medicíne, ktoré sú potrebné pre výpočet efektívnej dávky pacientov. Účastníci porady poukázali na skutočnosť, že vzhľadom na chýbajúce a nedostatočné prístrojové vybavenie jednotlivých pracovísk dozoru v oblasti radiačnej ochrany nie je možné zabezpečiť potrebné dozimetrické merania na rádiodiagnostických röntgenových pracoviskách a pokračovať ďalej v riešení tejto hlavnej úlohy v oblasti diagnostickej a intervenčnej rádiológie. Pokiaľ nebude zabezpečený nákup aspoň minimálneho potrebného vybavenia dozimetrickou prístrojov technikou a meracími pomôckami, nebude možné splniť túto časť úlohy č. 5.3. v rámci vlastných možností, ktoré majú úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

Určitým východiskom by mohlo byť využitie výsledkov meraní uskutočňovaných komerčnými firmami v rámci skúšok dlhodobej stability röntgenových prístrojov v prípade,

že tieto firmy uskutočnia merania radiačného výkonu röntgenových prístrojov v rozšírenom rozsahu prevádzkových napätí röntgenových žiaričov, minimálne pri 4 až 5 rôznych prevádzkových napätiach.

5.4 Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania európskej komisie C(2000) 1299)(2000/473/Euratom a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou.

Rádioaktivita stavebných materiálov

Na obsah prírodných rádionuklidov sa vyšetrilo 35 vzoriek stavebných materiálov a surovín. V odobratých vzorkách sa stanovovala aktivita nasledujúcich rádionuklidov: ^{226}Ra , ^{232}Th , ^{40}K a index hmotnostnej aktivity - I. Prekročenie úrovne 120 Bq.kg^{-1} pre ^{226}Ra nebolo zistené v žiadnej vzorke. Maximálna hodnota aktivity ^{226}Ra - $66,46 \pm 0,41 \text{ Bq.kg}^{-1}$ – bola zistená vo vzorke: Troska – mletá vysokopecná, Turňa nad Bodvou. Minimálna hodnota ^{226}Ra – $1,29 \pm 0,09 \text{ Bq.kg}^{-1}$ – vo vzorke: Prírodné kamenivo, Lom Gombasek.

Rádioaktivita pitných vôd

Zo 128 odberových miest bolo odobratých 365 vzoriek pitných vôd a vykonalo sa v nich 394 vyšetrení.

V ukazovateli celková objemová aktivita alfa smerná hodnota $0,20 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola prekročená vo vzorkách vôd: vodovod verejný – OcÚ – Bidovce - $a_{V,\alpha} = 0,25 \pm 0,09 \text{ Bq.l}^{-1}$ a vodovod verejný – ZŠ – Borša (z 28. 06. 2012) - $a_{V,\alpha} = 0,23 \pm 0,10 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli celková objemová aktivita beta namerané hodnoty neprekročili smernú hodnotu $0,50 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke vody odobratej z výtokového stojanu v rodinnom dome č. 14 v Bočiari (okres Košice-okolie) – $a_{V,\beta} = 0,37 \pm 0,04 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli objemová aktivita ^{222}Rn nebola smerná hodnota 100 Bq.l^{-1} prekročená v žiadnej vzorke vody. Maximálna hodnota bola stanovená vo vzorke vody z verejného vodovodu vo výdajni stravy na Poľnohospodárskom dvore v Čečejevciach (okres Košice-okolie) – $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 36,2 \pm 9,3 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Rádioaktivita minerálnych vôd

Z 28 lokalít bolo odobratých 119 vzoriek minerálnych vôd. Vykonalo sa v nich 126 vyšetrení. Vo vzorkách minerálnych vôd sa oproti pitným vodám zaznamenávali vyššie hodnoty rádioaktivity. Tá sa však pohybovala na úrovni dlhodobých priemerných hodnôt charakteristických pre daný zdroj vody. Rádioaktivita minerálnych a termálnych vôd je určovaná predovšetkým vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Maximálna hodnota celkovej objemovej aktivity alfa $a_{V,\alpha} = 9,93 \pm 3,97 \text{ Bq.l}^{-1}$, maximálna hodnota celkovej objemovej aktivity beta $a_{V,\beta} = 6,55 \pm 1,56 \text{ Bq.l}^{-1}$ a maximálna koncentrácia prírodného uránu $c_{\text{U}_{\text{nat}}} = 0,769 \pm 0,046 \text{ mg.l}^{-1}$ bola stanovená v liečivej vode z vrtu CH-1-Cígeľka v Cígeľke (okres Bardejov). Maximálna hodnota objemovej aktivity radónu-222 bola zaznamenaná vo vzorkách z vrtu na Sivej Brade (okres Levoča): prameň Sv. Ondreja - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 225,6 \pm 28,4 \text{ Bq.l}^{-1}$ a $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 207,7 \pm 1,1 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota objemovej aktivity rádia-226 bola stanovená vo vzorkách z prameňa Sv. Kríž - $a_{V,^{226}\text{Ra}} = 0,912 \pm 0,030 \text{ Bq.l}^{-1}$ a $a_{V,^{226}\text{Ra}} = 0,897 \pm 0,031 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Rádioaktivita termálnych vôd

Z 5 lokalít bolo odobratých 25 vzoriek termálnych vôd. Vykonalo sa v nich 25 vyšetrení. Vo vzorkách termálnych vôd nebolo zaznamenané významné zvýšenie rádioaktivity nad dlhodobý priemer charakteristický pre daný zdroj vody. Rádioaktivita termálnych vôd je určovaná vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Maximálne hodnoty rádioaktivity v ukazovateľoch celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita rádia-226 a koncentrácia prírodného uránu U_{nat} boli

stanovené vo vodách z vrtov vo Vrbove (okr. Kežmarok): $a_{V,\alpha} = 15,53 \pm 1,37 \text{ Bq.l}^{-1}$ (vrt 1), $a_{V,\beta} = 4,15 \pm 0,31 \text{ Bq.l}^{-1}$ (vrt 2), $a_{V,226\text{Ra}} = 2,528 \pm 0,054 \text{ Bq.l}^{-1}$ (vrt 1) a $c_{\text{Unat}} = 0,084 \pm 0,003 \text{ mg.l}^{-1}$ (vrt 1). Maximálna hodnota v ukazovateli objemová aktivita radónu-222 bola zaznamenaná vo vode z vrtu Kráter vo Vyšných Ružbachoch (okr. Stará Ľubovňa): $a_{V,222\text{Rn}} = 25,3 \pm 5,8 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Rádioaktivita povrchových vôd a ich sedimentov

Vzorky povrchových vôd boli odoberané v lokalite Krásna nad Hornádom v mesačných intervaloch a v lokalite Borša (okres Trebišov) v kvartálnych intervaloch. Bolo odobratých 42 vzoriek povrchových vôd a uskutočnilo sa v nich 42 vyšetrení rádioaktivity. V meraných vzorkách povrchových vôd neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity. Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita alfa bola zistená vo vzorke odobratej 22. novembra v Krásnej nad Hornádom – $a_{V,\alpha} = 0,21 \pm 0,06 \text{ Bq.l}^{-1}$, v ukazovateli celková objemová aktivita beta maximálna hodnota bola zistená vo vzorke odobratej 25. septembra v Borši – $a_{V,\beta} = 0,18 \pm 0,02 \text{ Bq.l}^{-1}$. V odberovom mieste rieka Hornád v Krásnej nad Hornádom vzorka povrchovej vody z dôvodu vysokej hladiny rieky 16. 02. 2012 nebola odobraná.

Spolu so vzorkami povrchových vôd sa z odberových miest odoberajú aj vzorky riečnych sedimentov a trávnatých porastov. V roku 2012 bolo odobraných 18 vzoriek riečnych sedimentov. Obsah ^{137}Cs sa pohyboval v intervale (0,43 – 16,17 Bq.kg^{-1}).

Rádioaktivita zrážkových vôd

Dňa 19. februára 2012 boli na Ipeľskej 1 v Košiciach odobraté 2 vzorky snehu. V meraných vzorkách neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity.

Dňa 3. októbra 2012 boli na Ipeľskej 1 v Košiciach odobraté 3 vzorky dažďovej vody. Tieto sa v súčasnosti premeriavajú.

Kontinuálne meranie príkonu dávkového ekvivalentu – RÚVZ Košice

Merania príkonu dávkového ekvivalentu (PDE) sa uskutočňovali sondou FHZ 621 G-L2 na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Celodenné meranie pozostáva z kontinuálneho merania PDE v hodinových intervaloch. Priemerný mesačný PDE sa stanovuje z priemerných denných PDE. Zistené hodnoty sa zasielajú do Ústredia radiačnej monitorovacej siete SR (RMS SR) na ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2012 bolo vykonaných 364 celodenných meraní. Významné zvýšenie hodnôt PDE nad dlhodobý priemer nebolo zaznamenané. Priemerný denný PDE bol $112,0 \text{ nSv.h}^{-1}$ s maximálnou hodnotou $134,5 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 16. apríla a minimálnou hodnotou $92,6 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 10. septembra. Dlhodobý priemer PDE pre dané odberové miesto je $111,2 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Plošné integrálne a jednorazové meranie príkonu dávkového ekvivalentu

Na 18-tich pevných stanovištiach v Košickom a Prešovskom kraji boli od roku 1989 rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre (TLD), ktorých pravidelná výmena sa uskutočňovala v kvartálnych intervaloch. Pretože RÚVZ Košice nevlastní zariadenie na vyhodnocovanie dozimetrov tieto sú po výmene zasielané na ÚVZ SR, ktorý ich vyhodnotí a výsledky spätne zašle na RÚVZ Košice.

Pretože činnosť monitorovacej siete v SR v súčasnosti dostáva nový rozmer došlo v Ústredí radiačnej monitorovacej siete na ÚVZ Bratislava k prehodnoteniu priorít a kapacitných možností monitorovania územia SR. Na základe toho bol znížený počet monitorovacích miest v rámci Košického a Prešovského kraja z 18 pevných stanovišť na 3 - Košice, Prešov a Kamenica nad Cirochou.

V roku 2012 prebehli výmeny TLD v dňoch 19. januára, 11. apríla a 26. septembra. Namerané hodnoty PDE boli oproti dlhodobým priemerom podstatne nižšie. TLD za IV. kvartál 2012 budú vymenené začiatkom januára 2013.

Dňa 05. 12. 2012, na rokovaní odborných pracovníkov odborov ochrany zdravia pred žiarením, ktorí sa podieľajú na monitorovaní rádioaktivity životného prostredia na

jednotlivých RÚVZ, bolo doporučené merania príkonu dávkového ekvivalentu v rámci Košického a Prešovského kraja uskutočňovať na pôvodných 18 lokalitách.

Pri odberoch vzoriek v teréne sa meria aj aktuálny príkon dávkového ekvivalentu (PDE) v danom odberovom mieste. Za rok 2012 bol PDE zmeraný jednorazovými meraniami prenosným meračom DC-3-E v 148 odberových miestach. Nebolo zaznamenané významné zvýšenie hodnôt PDE oproti dlhodobým priemerom. Hodnoty PDE sa pohybovali na úrovniach charakteristických pre dané lokality. Maximálne hodnoty PDE boli namerané na inkrustovom poli pri 3. vrte (bazén) na Sivej Brada (okres Levoča) - $PDE = 249 \pm 7 \text{ nSv.h}^{-1}$ a na odberových miestach na kopci Branisko (okres Levoča): pri triangulačnom bode - $PDE = 232 \pm 8 \text{ nSv.h}^{-1}$, na svahu kopca pod krížom - $PDE = 232 \pm 8 \text{ nSv.h}^{-1}$ a na sedle kopca (Chvalabohu) - $PDE = 212 \pm 8 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Rádioaktivita prašného spad

Odberové miesto pre vzorky mesačného spad sa nachádza na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Meranie vzoriek sa uskutočňuje na gamaspektrometri (^{137}Cs a ^7Be) a nízkopozad'ovom alfa-beta merači. Vzorky sa v súčasnosti premeriavajú.

Rádioaktivita aerosolov v ovzduší

Jedno zo stanovišť merania aerosolov v ovzduší sa nachádza v priestoroch Slovenského hydrometeorologického ústavu v Stropkove - Tisinci, kde ich pracovníci odoberajú kontinuálne počas jedného týždňa v každom mesiaci. Filtre zasielajú na vyhodnotenie na RÚVZ v Košiciach.

Za rok 2012 bolo odobratých 12 filtrov. Vyhodnocovanie filtrov sa vykonáva gamaspektrometrickou analýzou. Výsledky meraní aktivity ^{137}Cs ani v jednom prípade nezaznamenali zvýšené hodnoty od dlhodobého priemeru.

Meranie vzoriek potravinového reťazca

Pri monitorovaní sa berie zreteľ na sledovanie tých druhov potravín, ktoré predstavujú rozhodujúci zdroj príjmu rádionuklidov obyvateľstvom.

V roku 2012 v rámci monitorovania rádioaktivity boli sezónne odobraté vzorky potravín v spolupráci s RÚVZ Košického a Prešovského kraja v jednotlivých okresoch. V sledovaných lokalitách sa stanovovali hodnoty ^{137}Cs v obilninách (51 vzoriek - z toho kukurica (10), jačmeň (12), pšenica (12), raž (7), ovos (10)), jačmeň sladovnícky (1), sladový kvet (1) a slad svetlý(1), v ovocí (14 vzoriek - z toho hrušky (6), jablká (8)), v zelenine (25 vzoriek - z toho zemiaky (10), mrkva (8) a petržlen (7)) a v hubách - 26 vzoriek. Zároveň sa odobrali aj vzorky medu (1) a liečivých bylín (17). U plodín sú hmotnostné aktivity na takej nízkej úrovni, že sa vytvárajú zmesné vzorky a pomocou špeciálnej metodiky sa ^{137}Cs koncentruje. Merania sa vykonávali na RÚVZ Košice gamaspektrometrickou analýzou. Odobraté vzorky sú v súčasnosti v štádiu merania.

V rámci monitorovania rádioaktivity v životnom prostredí boli v sledovanom období odoberané vzorky kravského (25) a ovčieho (23) mlieka. Kravské mlieko sa odoberalo v mliekárni Kežmarok a na troch poľnohospodárskych družstvách (Jarovnice, Perín a Turnianska Nová Ves) a ovčie mlieko sa vzorkovalo na PD Kluknava-Slatvina, PD Hermanovce a PD Uzovské Pekl'any. Hodnoty aktivity sa stanovovali v mesačných zlievaných vzorkách (100 ml/deň). Najvyššia objemová aktivita ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke kravského mlieka z lokality Jarovnice ($0,022 \pm 0,005 \text{ Bq.l}^{-1}$) odobranej v januári 2012. Vo vzorke ovčieho mlieka najvyššia hodnota sa stanovila z lokality Uzovské Pekl'any a hodnota bola $0,052 \pm 0,006 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V súvislosti s požiadavkou Európskej únie sa od roku 2005 odberajú vzorky celodennej stravy bez diétnych obmedzení na pracoviskách Fakultnej nemocnice L. Pasteura. Z odobratých vzoriek sa vytvára zmesná vzorka, ktorá sa po spracovaní gamaspektrometricky vyhodnocuje. Obsah ^{137}Cs vo vzorkách celodennej stravy bol pod detekčným limitom.

Gamaspektrometricky boli vyhodnotené aj vzorky sladu, sladovníckeho jačmeňa a sladového kvetu zo sladovne v Michalovciach. Vo vzorkách namerané hodnoty ^{137}Cs boli pod detekčným limitom.

Meranie vzoriek pôd a porastov

V súvislosti so vstupom do Európskej únie za účelom sledovania migrácie ^{137}Cs v hĺbkovom profile vrstvenom na 0 – 5 cm, 5 – 15 cm a 15 – 30 cm sa v lokalite Krásna nad Hornádom, v povodí rieky Hornád a v lokalite Borša, v povodí rieky Bodrog, raz kvartálne odoberajú vzorky pôd. Spolu so vzorkami pôd sa v uvedených lokalitách odoberali aj vzorky porastov.

V roku 2012 bolo odobraných 119 vzoriek pôd a 29 vzoriek porastov. Najvyššia hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z II. vrstvy z lokality Kamenica nad Cirochou odobratej 10. 07. 2012 a dosiahla hodnotu $28,18 \pm 0,66 \text{ Bq.kg}^{-1}$. Minimálna hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z III. vrstvy z lokality Košice odobratej 11. 07. 2012 a dosiahla hodnotu $1,47 \pm 0,35 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Radón v pobytových priestoroch a pôdnom vzduchu (v životnom prostredí)

Dňa 9. augusta boli uskutočnené merania objemovej aktivity radónu (OAR) v pobytových priestoroch rodinného domu - Šemša 94 (okres Košice – okolie). Výsledky meraní v priestoroch rodinného domu preukázali, že smerná hodnota na vykonanie opatrení na obmedzenie ožiarenia v existujúcich stavbách s pobytovými priestormi (OAR = 400 Bq.m^{-3} v priemere za rok) nebola prekročená v žiadnom meracom mieste. Vzhľadom na to, že v ovzduší v technologickej časti budovy (Suterén – kotolňa – stred miestnosti a Suterén – chodba – pri tlakovej nádobe) bola preukázaná prítomnosť radónu a existuje potenciálna možnosť prenikania radónu do ostatných priestorov budovy, bolo doporučené ovzdušie suterénu sanovať odvetraním, resp. stavebnými úpravami zamedzujúcimi prenikaniu radónu z podlažia stavby. Príležitostný a krátkodobý pobyt v týchto priestoroch nepredstavuje významné zvýšenie radiačnej záťaže a zdravotného rizika osôb.

Jahodná – okolie prieskumných vrtov a priľahlé lokality

V súvislosti s pokračujúcou geologicko-prieskumnou činnosťou lokality Jahodná, vo vzťahu k ťažbe uránu, bol dňa 22. novembra vykonaný odber vzoriek v lokalitách Jahodná, Košická Belá, Alpinka a Myslava.

Odobratých bolo 24 vzoriek povrchových vôd a 4 vzorky ich sedimentov, 15 vzoriek pôd, 8 vzoriek porastov, 4 vzorky húb. Odobraté vzorky sa v súčasnosti premeriavajú. V odberových miestach bolo vykonaných 30 meraní príkonu dávkového ekvivalentu (PDE). Príkon dávkového ekvivalentu sa v odberových miestach pohyboval v intervale $76 \pm 6 \text{ nSv.h}^{-1}$ (Alpinka, pri moste) až $163 \pm 7 \text{ nSv.h}^{-1}$ (na Jahodnej, vrt KU 1 RGV).

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Zabezpečenie prioritných úloh pre r. 2012

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/8667/2011, RZ-25148/2011 zo dňa 30. 12. 2011 bol aktualizovaný očkovací kalendár na povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2012. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam bola určená 13-valentná alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Základné očkovanie sa má vykonať rovnakou očkovačou látkou. Preočkovanie dospelých sa vykonáva kombinovanou očkovačou látkou proti záškrtu a tetanu každých 15 rokov. Prvé preočkovanie dospelých sa odporúča vo veku 30 rokov. Aktualizované očkovacie kalendáre boli uverejnené na web stránke RÚVZ.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring všetkých ochorení preventabilných očkovaním, vrátane sledovania laboratórnych výsledkov. Výskyt ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie je nulový s výnimkou ochorení na **pertussis**.

V súlade s listom č. OE/391/2012 zo dňa 03. 04. 2012 boli dňa 24. 05. 2012 vyhodnotené aktivity *Európskeho imunizačného týždňa* 2012, ktoré boli realizované pracovníkmi RÚVZ v týždni od 21.- 27. 04. 2012. Cieľom realizácie EIW je nárast zaočkovanosti, eliminácia tzv. vakcinačných dier, zlepšenie informovanosti o očkovaní proti nákazám, ktorým sa dá vďaka očkovaniu úspešne predchádzať a odpoveď na antivakcinačné aktivity, ktoré sú problémom všetkých krajín európskeho regiónu SZO.

Kľúčovým cieľom EIW je podpora dopytu po očkovaní. SZO v rámci EIW 2012 zdôrazňuje:

- nutnosť podpory EIW zo strany zdravotníckych pracovníkov,
- zabránenie šíreniu osýpok v Európe,
- 10. výročie eradikácie poliomyelitídy v Euroregióne SZO.

Aktivity na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania sú realizované odbornými zamestnancami RÚVZ v priebehu celého roka pre laickú verejnosť v rámci Poradne očkovania, pre zdravotníckych pracovníkov organizovaním seminárov, odbornými konzultáciami a aktuálnymi informáciami na web stránkach RÚVZ.

V rámci EIW podobne ako v minulých rokoch boli realizované aktivity pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov s využitím printových médií (KORZÁR), web, letákov a telefonických informácií. Spolu realizovaných 20 aktivít, z toho určených pre laickú verejnosť 13 a 7 pre zdravotníckych pracovníkov. Letáčik vypracovaný v spolupráci s odborom podpory zdravia v počte 260 ks bol distribuovaný na pediatrické ambulancie a vybrané zdravotnícke zariadenia v rámci okresov Košice I-IV.

Na organizácii každoročného *Východoslovenského vakcinačného dňa*, ktorý sa konal 05. 07. 2012, sa podieľalo 5 zamestnancov odboru epidemiológie a 1 lekár aktívne s odbornou prednáškou. V roku 2012 sme sa aktívne podieľali na projekte „Hodnota očkovania“, ktorého odbornými garantmi boli SEVS a SLS. Prednášky pre zdravotné sestry o význame očkovania boli odprednášané v 5 okresoch na RÚVZ.

Kontrola očkovania

Kontrola očkovania k 31. 08. 2012 bola vykonaná v zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR č. OE/5262/2012, RZ-13429/2012 zo dňa 10. 07. 2012 v období september až november, vrátane spracovania a vyhodnotenia výsledkov na okresnej a krajskej úrovni. Celková zaočkovanosť v okresoch Košice I-IV, Košice okolie i v Košickom kraji neklesla pod 95%.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Surveillance infekčných ochorení vykonávajú pracovníci odboru epidemiológie, ktorých počet každoročne klesá. V teréne sa vykonáva epidemiologické vyšetrenie a následne sú získané údaje zadávané do EPISu. V roku 2012 dominovali črevné infekcie, kde u salmonelóz sme zaznamenali rozsiahle epidémie. V rámci požiadaviek TESSY sme rozšírili počet premenných u vybraných ochorení. Napr. monitorovala sa *rezistencia na ATB* (pneumokokové nákazy). V sledovanom období boli zaznamenané 4 ochorenia na pneumokokový zápal mozgových plien u dvoch 56 ročných žien z okresu Košice III a 15 a 62 ročných mužov z okresu Košice IV. Etiologické agens *Streptococcus pneumoniae* vo všetkých prípadoch citlivý na všetky ATB.

Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosti u nákaz* zaradených do NIP (ACHO, osýpky, tbc...). V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie na rubeolu a mumps. Pretrváva výskyt ochorení na pertussis. V okresoch Košice I-IV bolo v sledovanom období 48 ochorení na pertussis a v okrese Košice okolie 4 ochorenia.

Pravidelne sa uverejňovali na webových stránkach RÚVZ aktuálne informácie o rizikách infekčných ochorení a aktuálne informovalo obyvateľstvo prostredníctvom masmédií.

Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2011/2012.

Aktivitu chrípky v chrípkovej sezóne 2011/2012 v okresoch Košice I-IV a Košice okolie možno charakterizovať ako nízku. Nebola zaznamenaná typická zimná epidémia. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky, alebo v ojedinelých lokálnych epidémiách.

V **okresoch Košice I-IV** bolo hlásených 55 440 ARO, čo predstavuje chorobnosť 47 169,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov, z toho ako chrípka bolo 2 073 ochorení, chorobnosť 1 763,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu ARO chrípka tvorila 3,7%. Spolu bolo hlásených 586 komplikácií (1,1%). Zvýšený výskyt ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný od 6. do 10. KT. V 6. KT stúpol celkový počet ARO z 1 819 chorobnosť 1 574,4 hlásených v 5. KT na 2 420 ochorení chorobnosť 2 206,6 hlásených v 6. KT, t.j. o 33%. Z toho počet ochorení hlásených ako chrípka stúpol zo 66 v 5. KT na 116 hlásených v 6. KT t.j. o 76%. Počet komplikácií stúpol z 2 na 27.

Nárast ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách.

KT	0 - 5		6 - 14		15 - 19		20 - 59		60 - +		Spolu	
6.	30 5	4568, 72	468	4300,1 1	443	5464,9 9	112 5	1658,2 6	79	458,8 0	2420	2206,5 5
7.	29 1	4594, 63	440	4261,3 7	277	3601,8 7	949	1676,8 1	107	744,8 9	2064	2255,9 2
8.	41 2	4833, 12	511	3676,9 7	417	4028,6 2	109 7	1550,6 5	77	428,8 4	2514	2198,2 1
9.	30 5	3549, 41	309	2205,7 3	221	2118,0 6	133 9	1419,5 4	264	1102, 72	2438	1598,8 2
10	34 3	3991, 63	403	2876,7 3	275	2635,6 0	116 8	1668,1 2	98	551,4 5	2287	2020,4 5

Spolu počas epidémie bolo zo zdravotníckych zariadení na území okresov Košice I-IV hlásených 11 723 ARO, z toho ako chrípka 489 ochorení. Počet komplikácií 120.

Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 8. KT, kedy bolo hlásených 2 514 ARO, chorobnosť 2198,21, z toho ako chrípka 79 ochorení, chorobnosť 69,08. Najviac komplikácií - 37 bolo hlásených v 7. KT, čo tvorí 1,79% z celkového počtu ochorení v tomto KT. K poklesu chorobnosti ARO došlo v 11. KT o 21%, u chrípky o 63,5%. Hlásených bolo 1 851 ochorení chorobnosť 1 594,0, z toho 49 ochorení na chrípku. Z dôvodu viac ako 30%

absencie žiakov prerušené vyučovanie v 14 MŠ, 5 ZŠ a 3 SŠ a v okrese Košice okolie v 20 MŠ a 8 ZŠ.

V okrese Košice okolie bolo hlásených 20 522 ARO, chorobnosť 53095,7/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov, z toho ako chrípka bolo hlásených 815 ochorení, chorobnosť 2108,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 4,0%. Komplikácii bolo hlásených 54. Zvýšený výskyt ochorení na ARO, chrípku a chrípke podobné ochorenia zaznamenaný od 4. do 8. KT (5 KT). V 4. KT stúpol počet ARO z 532 chorobnosť 1328,5 hlásených v 3. KT na 728 ochorení chorobnosť 1 817,9 hlásených v 4. KT, t.j. o 36,8%. Z toho počet ochorení hlásených ako chrípka stúpol zo 17 v 3. KT na 25 hlásených v 4. KT t.j. o 47,1%. Počet komplikácií klesol z 1 na 0.

Nárast ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách.

KT	0 - 5		6 - 14		15 - 19		20 - 59		60 - +		Spolu	
4.	16 3	3846, 2	259	4286,4	179	4697,2	103	612,1	24	546,1	728	1817 ,9
5.	13 9	3553, 2	273	4894,7	189	5372,9	225	891,4	49	743,4	875	1911 ,9
6.	21 8	5143, 9	364	6024,2	211	5536,9	208	899,0	45	744,7	1046	2285 ,5
7.	23 8	4562, 9	382	5136,7	270	5756,7	223	963,8	45	744,7	1158	2249 ,1
8.	24 0	6692, 7	287	5613,4	219	6791,7	169	803,4	66	1201,5	981	2449 ,7

Spolu počas epidémie bolo zo zdravotníckych zariadení na území okresu Košice okolie hlásených 4 788 ARO, z toho ako chrípka 178 ochorení. Počet komplikácií bol 11. Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 7. KT, kedy bolo hlásených 1158 ARO, chorobnosť 2249,1, z toho 49 ochorení ako chrípka, chorobnosť 95,2. Najviac komplikácií - 4 bolo hlásených v 8. KT, čo tvorí 0,4% z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT. K poklesu chorobnosti na ARO došlo v 9. KT a to o 38,6%, u chrípky o 20,5%. Hlásených bolo 631 ochorení chorobnosť 1504,1, z toho 35 ochorení na chrípku.

V sledovanom období nebol Real time-PCR potvrdený v okresoch Košice I-IV a Košice okolie vírus chrípky A (H1N1). V chrípkovej sezóne 2011/2012 bol zaznamenaný v okrese Košice I-IV 1 prípad SARI, ktorý si vyžiadal hospitalizáciu.

Pravidelne sa uverejňovali na webových stránkach RÚVZ aktuálne informácie o rizikách infekčných ochorení a aktuálne sa informovalo obyvateľstvo prostredníctvom masmédií.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Do systému EPIS sa zadávajú všetky hlásené prípady infekčných ochorení.

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty, v ohnisku. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniska nákaz vírusových hepatitíd, meningokokovej meningitídy a pertussis.

V r. 2012 bolo spracovaných a do systému EPIS:

- vložených a potvrdených prípadov: 3821
- počet spracovaných ohnísk: 26 (Košice I-IV 11, Košice okolie 15 - VH, meningitídy)
- počet chránených kontaktov zadaných do EPIS: 180 (Košice I-IV 65, Košice okolie 115)
- zoznam epidémií:

- Okresy Košice I-IV: 9

1 x Košice I (B15 rodina Nagyová)

3 x Košice II (A02 Tiller, A08 Trembecky, USS Sodexo)

5 x Košice IV (A02 DD Skladná, A08 Faurecia, B15 Reichova, NN - Centrum pre liečbu drogových závislostí, NN - IV. Interná klinika UNLP Košice)

- Okres Košice okolie: 2

2 x (A02 Medzev, A53 Drienovec)

V rámci epidemiologického vyšetovania a prijatých opatrení bolo vydaných 87 rozhodnutí (55 v okresoch Košice I-IV a 32 v okrese Košice okolie), z toho 5 rozhodnutí na výkon dezinfekcie a 82 rozhodnutí osobám podrobených lekárskej dohľadu. Úplnosť a validita povinných údajov zadávaných DAHE do programu EPIS je kontrolovaná vedúcim pracovníkom oddelenia.

Vďaka EPISu sa zrýchlila spätná informovanosť a využitie aktuálnych informácií o výskyte ochorení. To sa využilo pri vypracovaní *výročných správ* za r. 2011 za okr. Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu. Pravidelne sa vykonávali analýzy a vyhodnocovala *epidemiologická situácia* v spádovom území RÚVZ.

Nadálej priebežne pri metodických návštevách lekárov I. kontaktu a v rámci odborných seminárov sú zdravotnícki pracovníci informovaní o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi. Dostiaľ túto možnosť využívajú naďalej len 7 praktickí lekári, z toho 2 z okr. Košice okolie.

Pracovníci odboru sa v decembri zúčastnili školenia EPIS, ktoré sa konalo v Košiciach.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Nozokomiálne nákazy (NN) ako infekčné ochorenia sa spracovávajú a zadávajú do programu EPIS. Sú hlásené takmer zo všetkých oddelení a kliník na území okresov Košice I-IV. V roku 2012 bolo spolu zo zdravotníckych zariadení hlásených **411 NN**: UN L. Pasteura Košice 230, Nemocnica Košice-Šaca a.s. 1, súkromná nemocnica 30, Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb a.s. 4, Východoslovenský onkologický ústav a.s. Košice 3, DFN Košice 122, Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický sv. Lukáša, n.o. 3, Letecká vojenská nemocnica, a.s. 1 a Centrum pre liečbu drogových závislostí 18 NN.

Počet nozokomiálnych nákaz a seps hlásených v rokoch 2008-2012

Rok	celkový počet NN	z toho počet seps	%
2012	411	121	29,44
2011	421	112	26,60
2010	414	134	32,36
2009	365	95	26,02
2008	341	98	28,73

Podľa klinického rozdelenia boli NN zastúpené ako: infekcie gastrointestinálneho traktu 73, infekcie krvného riečiska 121, pneumónie a iné NN 97, infekcie močového traktu 45 a chirurgické ranové infekcie 51.

Mesačne resp. podľa potreby je vykonávaná analýza hlásených NN. Zvýšená pozornosť je zameraná na analýzu seps vyvolaných rezistentnými mikroorganizmami.

Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky. Účinnými nariadenými opatreniami (včasná izolácia chorého, dodržiavanie barierovej ošetrovacej techniky) sa predišlo ďalšiemu šíreniu ochorení medzi pacientmi. V steroch odobratých na vybraných pracoviskách z prostredia, predmetov a plôch neboli izolované polyrezistentné kmene mikroorganizmov.

V rámci ŠZD bol zdravotnícky personál upozorňovaný na správny postup vykonávania hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk za použitia alkoholových dezinfekčných prípravkov.

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 5633 vzoriek, čo predstavuje 7650 ukazovateľov a 28919 analýz. Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetrených 16 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 1134 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov a ovzdušia. Na tento účel bolo vyšetrených 4483 vzoriek.

V rámci Európskeho prevalenčného sledovania NN a užívania ATB sme sa zúčastnili realizácie bodovej prevalenčnej štúdie sledovania NN na akútnych lôžkových oddeleniach vybranej nemocnice – v rámci RÚVZ Košice bola vybraná UN L. Pasteura Košice so svojimi pracoviskami na Triede SNP 1. a na Rastislavovej 43. Prevalenčné sledovanie sa uskutočnilo v mesiacoch apríl - september 2012. Sledovanie bolo vykonávané podľa vypracovaného protokolu Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) za účasti zodpovedných pracovníkov lôžkových oddelení UN L. Pasteura Košice a zamestnancov RÚVZ Košice. Celkovo bolo vyplnených, spracovaných a zanalyzovaných 576 štandardných protokolov pacientov. Zistené údaje boli transportované na RÚVZ Trenčín, ktorý protokoly zozbieral a zanalyzoval za SR.

6.5 Surveillance chronických ochorení

A. Realizácia individuálneho poradenstva

V roku 2012 bolo v Poradni zdravia vyšetrených spolu **1380** osôb, z toho **446** mužov **934** žien. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. Odobratá bola kapilárna krv na vyšetrenie parametrov, sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL cholesterol, triacylglyceroly) prístrojom Reflotron, uskutočnené boli antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Respondenti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali sa možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu.

Analýza výsledkov vyšetrení všetkých klientov poradne je v nižšie uvedenej tabuľke:

Rizikový faktor	počet dotazovaných	spolu	muži	ženy
rok 2012 OPZ				
fajčenie	počet dotazovaných	1380	446	934
	z toho fajčiarov	375	179	196
	percent. vyjadrenie	27,17	40,13	20,99
BMI	počet vyšetrených	1398	446	952
	nadváha – BMI □□ 25, <30	513	214	299
	percentuálne vyjadrenie	36,70	47,98	31,41
	obezita – BMI □□ 30	248	76	172
	percent. vyjadrenie	17,74	17,04	18,07
krvný tlak	počet vyšetrených	1380	443	937
	z toho TK □□ 140/90 mmHg	407	153	254
	percent. vyjadrenie	29,49	34,54	27,11

cholesterol celkový	počet vyšetrených	1405	450	955
	z toho chol □□ 5,2 mmol/l	496	136	360
	percent. vyjadrenie	35,30	30,22	37,70
glukóza	počet vyšetrených	718	212	506
	z toho glukóza □□ 6,0 mmol/l	82	32	50
	percent. vyjadrenie	11,42	15,09	9,88
konzumácia alkoholu	počet dotazovaných	581	188	393
	vôbec	183	37	146
	príležitostná	387	142	245
	pravidelná	11	9	2
fyzická aktivita	počet dotazovaných	581	188	393
	žiadna	53	14	39
	rekreačná	403	119	284
	pravidelná	125	55	70
príjem ovocia a zeleniny	počet dotazovaných	581	188	393
	do 2 porcií/deň	264	101	163
	3 – 5 porcií/deň	277	76	201
	> 5 porcií/deň	40	11	29

V rámci spoluúčasti pri plnení úlohy **3.1. „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“**, sme v roku 2012 zabezpečili pre odd. fyziológie výživy kompletné vyšetrenia a odborne sme poradili 80 klientom.

V rámci tejto úlohy bol vyšetrený a vyhodnotený uzavretý kolektív pracovníkov firmy VAMEX, a.s. – 31 zamestnancov (15 mužov, 16 žien).

B. Realizácia skupinového poradenstva

Na základe dohody so zdravotnou poisťovňou **UNION** boli počas akcie „**Deň zdravia**“ vyšetrené vybrané ukazovatele rizika MS v Kultúrno-spoločenskom centre a v Študentskom domove, Jedlíkova 7, Košice, a to 47 účastníkom (19 mužov, 28 žien).

Na základe dohody so **Všeobecnou zdravotnou poisťovňou** boli počas akcie „**Deň pre Vaše zdravie**“ vyšetrené vybrané ukazovatele rizika MS u 46 zamestnancov (22 mužov, 24 žien) firmy SKANSKA SK, a.s., Alejová 2, Košice. V spolupráci s touto poisťovňou boli realizované aj ďalšie dve akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenia vybraných antropometrických ukazovateľov, tlaku krvi a celkového cholesterolu):

- pre zamestnancov Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., Odštepny závod Košice, Ďumbierska 14, v rámci športového dňa na Alpínke (22. 6. 2012). Vyšetrenie absolvovalo celkovo 47 osôb. O poradenstvo k odvykaniu od fajčenia prejavilo záujem 5 osôb (1 muž, 4 ženy);
- pre učiteľov a študentov nad 18 r. z Obchodnej akadémie na Polárnej ulici č. 1 v Košiciach, v rámci športového dňa (27. 6. 2012). Vyšetrených bolo 53 klientov. O poradenstvo k odvykaniu od fajčenia prejavilo záujem 26 osôb (8 mužov, 18 žien);
- pre zamestnancov Úradu práce sociálnych vecí a rodiny na Staničnom námestí v Košiciach (19.9.2012). Vyšetrenie absolvovalo celkovo 60 osôb. O poradenstvo k odvykaniu od fajčenia prejavilo záujem 8 žien;
- pre záujemcov akcie „Deň otvorených dverí“ na Technickej univerzite v Košiciach (7.11.2012). Spolu bolo vyšetrených 93 osôb, z nich 18 klientov (12 mužov, 6 žien) boli nalačno a mali urobené kompletné vyšetrenie a posúdenie rizika metabolického syndrómu. O poradenstvo k odvykaniu od fajčenia prejavilo záujem 13 osôb (5 mužov, 8 žien);

- pre zamestnancov fy Heineken v Košiciach (6.12.2012). Vyšetrených bolo spolu 21 zamestnancov. O poradenstvo k odvykaniu od fajčenia prejavili záujem 4 osoby (2 muži, 2 ženy).

Na základe dohody s firmou **Ergomed Poliklinika s. r. o.** v Košiciach boli počas akcie „**Deň zdravia**“ (konaných v dňoch 25.4., 27.4. a 23.10.2012), s určením pre zamestnancov spoločnosti Getrag, s. r. o. v priemyselnom parku Kechnec, vyšetrené vybrané ukazovatele rizika metabolického syndrómu (antropometrické parametre, tlak krvi, celkový cholesterol) a ponúknuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Akcie sa zúčastnilo celkom 197 osôb, z toho 40 osôb (31 mužov, 9 žien) využilo služby Poradne na odvykanie od fajčenia. Pre internú potrebu vedenia predmetnej spoločnosti boli vypracované analýzy výsledkov vyšetrenia všetkých klientov (výlučne na skupinovej úrovni).

Na základe **požiadaviek** vedenia organizácii boli vyšetrené vybrané ukazovatele rizika MS u návštevníkov a pracovníkov inštitúcií :

1. SSOŠ Bukovecká 17, Košice - 18 klientov;
2. ZŠ Bukovecká 17, Košice – 16 pracovníkov školy;
3. ZŠ L. Fullu, Maurerova 21, Košice – 29 pracovníkov školy. O poradenstvo k odvykaniu od fajčenia prejavil záujem 1 muž;
4. ZŠ Košická Belá - 13 zamestnancov školy. O poradenstvo k odvykaniu od fajčenia prejavil záujem 1 muž;
5. ZŠ Belehradská, Košice - 25 učiteliek. O poradenstvo k odvykaniu od fajčenia prejavili záujem 3 ženy;
6. ZŠ Bernolákova, Košice – 27 zamestnancov školy;
7. SOŠ Učňovská 5, Košice Šaca – 20 zamestnancov školy.

S cieľom zvýšiť záujem o vlastné zdravie a poznať hodnoty vybraných rizikových faktorov, ktoré ho ovplyvňujú zrealizovali sme štúdiu „**Prevalencia metabolického syndrómu u zamestnancov RÚVZ so sídlom v Košiciach**“, na ktorej sa zúčastnilo – 74 pracovníkov (5 mužov, 69 žien).

V rámci **agendy kontaktnej osoby MZ SR** pre spoluprácu s WHO v oblasti **neprenosných ochorení**, boli v hodnotenom období realizované nasledujúce aktivity:

- pripomienkovanie pripravovanej rezolúcie „Strengthening noncommunicable disease policies to promote active ageing“ pre 66. zasadnutie Svetovej zdravotníckej organizácie (január 2012)
- pripomienkovanie návrhu „Globálneho kontrolného systému surveillance neprenosných ochorení“, diskusia k cieľom Regionálneho informačného systému pre monitorovanie a hodnotenie cieľov Akčného plánu pre implementáciu Európskej stratégie na kontrolu a prevenciu neprenosných ochorení v rámci pracovného stretnutia Regional Technical Consultation on NCD Surveillance, Monitoring and Evaluation (Oslo, Nórsko, február 2012),
- pripomienkovanie návrhu novej Európskej stratégie pre zdravie „Health 2020“ – stratégia Svetovej zdravotníckej organizácie (marec 2012),
- pripomienkovanie návrhu členských štátov EU k cieľom a indikátorom kontroly rizikových faktorov chronických ochorení (máj 2012),
- pracovné stretnutie Národného implementačného tímu vytvoreného v rámci realizácie projektu ECHIM - European Health Indicators (EU projekt realizovaný ako „Joint Action“ za účasti všetkých členských štátov – Slovenská republika sa prostredníctvom kontaktnej osoby Ivety Rajničovej-Nagyovej, PhD. pripojila k projektu koncom minulého roka) s cieľom pripomienkovania záverečnej správy tohto projektu, ako aj plánovania ďalších implementačných krokov.

- Pripomienkovanie tretej verzie Globálneho monitorovacieho systému neprenosných ochorení (MUDr. J. Kollárová, august 2012)
- Účasť na pracovnom seminári s názvom „Seminar on Working Across Sectors for Noncommunicable Diseases“, so zameraním na možnosti využitia fiškálnej politiky pre kontrolu rizikových faktorov NCD (tabak, alkohol, potraviny), ktorý sa uskutočnil v septembri 2012 v Birštonas, Litva

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pre posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) Systém rýchleho varovania SR. Informácie o výskyte infekcií sú priebežne aktualizované na web stránke RÚVZ.

6.7 Environmentálna surveillancie poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci plnenia úlohy sa v hodnotenom období vykonali odbery odpadových vôd v lokalitách spádového územia v zmysle harmonogramu, ktorý vypracovalo Oddelenie virológie Lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice. Spolu odobratých v lokalitách spádového územia ČOV Kokšov - Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou 10 vzoriek odpadových vôd. Výsledky vyšetrení zo štyroch odberov: 29. 02., 25. 04., 27. 06. a 17. 10. boli na prítomnosť enterálnych vírusov negatívne. V odpadovej vode odobratej dňa 22. 08. v ČOV Moldava nad Bodvou bol na BK izolovaný ECHOVÍRUS 11.

Počas celého roka sa sledoval výskyt polio like ochorení - akútnych chabých obrn u detí do 15 rokov. Ochorenie nebolo hlásené.

V okresoch Košice I-IV bolo zaznamenané 1 ochorenie s dg. Paréza nervu facialis (G51) do 15 rokov a v okrese Košice okolie 7 ochorení u detí do 15 rokov.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Gestor úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach

1. Ťažisko tejto úlohy je hlavne v realizácii projektu „Hrou proti AIDS“. Na plnení sa podieľali pracovníci rôznych pracovísk RÚVZ v SR, predovšetkým z oddelení epidemiológie, podpory zdravia, lekárskej mikrobiológie a hygieny detí a mládeže s cieľom zážitkovou formou upevniť charaktery mladých ľudí vo vzťahu k bezpečnému a zdravému spôsobu života. V tomto roku bolo zrealizovaných 100 edukačných aktivít v rámci projektu „Hrou proti AIDS“ minimálne pre 4 467 žiakov ZŠ a študentov SŠ.

Vedenie škôl a študenti pozitívne hodnotia túto formu vzdelávania. Študenti preukazujú dobré vedomosti a záujem o problematiku prevencie HIV/AIDS. Aktívne sa zapájajú do diskusií.

Moderátori z RÚVZ si ústnou formou overujú vedomostnú úroveň študentov počas realizácie projektu. Z výsledkov možno konštatovať, že študenti majú dobré všeobecné informácie o ochorení a jeho prevencii, avšak mnohým pojmom nerozumejú, napr. nerozlišujú pojmy HIV a AIDS. V priebehu panelových diskusií nastáva výrazná zmena najmä postoja a správania sa k chorým na AIDS pred edukáciou a po nej. Projekt plní očakávaný cieľ a pomáha mladým ľuďom získať nové informácie.

2. V roku 2012 RÚVZ Košice pracovalo na vypracovaní nového dotazníka na vyhodnotenie edukačných aktivít projektu „Hrou proti AIDS“ na roky 2012 – 2016. Dotazník sa v teréne začne používať až v r. 2013.

V roku 2012 overenie vedomostnej úrovne o HIV/AIDS realizovali 2 okresy pomocou dotazníkov vypracovaných v rokoch 2007 -2011:

- RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede

RÚVZ z príležitosti „Svetového dňa AIDS“ uskutočňuje tieto aktivity už niekoľko rokov. Žiakom sú rozdane dotazníky vo veku od 11 do 16 rokov, z ktorých sa zisťujú vedomosti v problematike AIDS. V roku 2012 boli rozdane dotazníky na 2 ZŠ v Dunajskej Strede – na ZŠ Jilemnického ul. a na ZŠ Z. Kodálya v počte 142 (71 dievčat a 71 chlapcov). Z vyhodnotenia dotazníkov vyplýva, že 86% žiakov má dobré vedomosti v tejto problematike. Žiaci zároveň dostanú aj zdravotno-výchovný materiál s tematikou prevencie AIDS. Zdravotno-výchovný film k danej problematike bol premietnutý žiakom na školách a po premietnutí filmu nasledovala beseda s učiteľkami.

- RÚVZ so sídlom v Humennom

Zamestnanci realizovali prieskum vedomostí u žiakov ZŠ počas mesiacov február – marec 2012. Do prieskumu bolo zapojených 5 ZŠ. Dotazník bol anonymný a obsahoval 10 otázok. Dotazníky vyplnilo 149 žiakov 8. a 9. ročníka, návratnosť dotazníkov bola 100 %. Záverom môžeme konštatovať a ako pozitívny môžeme hodnotiť fakt, že až 80,5% respondentov vie, že existuje prevencia HIV/AIDS. Ale zároveň respondenti nepoznajú všetky možnosti prevencie. Prevažná väčšina respondentov nepozná príčinu AIDS ani nevie vysvetliť skratku AIDS a nemá vedomosti o spôsobe prenosu HIV.

3. V rámci workshopov a aktivít peer aktivistami boli realizované besedy na ďalšie témy týkajúce sa drog a primárnej prevencie, prevencie iných sexuálne prenosných ochorení, duševného zdravia vo vzťahu k stresu a i.

4. Zamestnanci niektorých RÚVZ sa zapojili do celoslovenskej preventívnej školskej kampane „Červené stužky“ podporou kampane na školách a poskytnutím odborných poznatkov v problematike boja proti HIV/AIDS.

5. Na edukáciu a informačnú kampaň boli využité médiá, webové stránky jednotlivých RÚVZ a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov na školské a zdravotnícke zariadenia, nástenky, panely, verejné tabule.

Edukačné aktivity v rámci projektu „Hrou proti AIDS“ realizované RÚVZ v SR a iné :

RÚVZ	Hrou proti AIDS			Besedy (prednášky)	Iné aktivity
	Počet aktivít/ počet osôb	ZŠ/ počet žiakov v	SŠ/ počet štud.		
1. Bardejov	12/443	7/-	5/-	18/746 (7 ZŠ, 11 SŠ)	Informačné letáčky, médiá 1x, nástenka
2. Banská Bystrica	9/246	9/246	0		
3. Bratislava hl. mesto	6/-	0	1/-		
4. Čadca	0				
5. Dolný Kubín	4/497		4/497		
6. Dunajská Streda	0				Edukačný materiál na ZŠ, vedomostný prieskum na 2 ZŠ (142 žiakov)
7. Galanta	0			5/174 (2 ZŠ, 3 SŠ)	Zdr. vých. akcia: Drogám nie!“ pre 130 žiakov ZŠ
8. Humenné	0			29/677 (-ZŠ, -SŠ) 2/43 (SZŠ)	Prieskum na 5 ZŠ pre 149 žiakov, ed. mat. pre ZŠ a SŠ, „Červené stužky“ 2 SŠ

9. Komárno	3/190	2/-	1/-	6/184 (2 ZŠ, 4 SŠ)	
10. Košice	13/865	4/195	9/670	12/306	Besedy – vých. k partnerstvu a prev. STD „Červené stužky“ - 1 ZŠ, média 1x,
11. Levice	0			11/- (-/SŠ)	Média 4x, panely 3x
12. Lučenec	0				Média 1x, edukácia, prev. aktivita so symbolom červ. stužky pre VLDD, VLD
13. Martin	0			-/Jeseniova lek. fakulta	
14. Michalovce	0			12/350 (-/ZŠ, -/SŠ) 2/20 (róm. matky)	Nástenky, eduk. materiál na zdrav. zar., informácia na web regionálnych médií
15. Nitra	0			2/- (SŠ)	Červené stužky - 1 ZŠ, nástenka, panel, média, distribúcia eduk. materiálu na ZŠ
16. Poprad	0			9/168 (1 ZŠ, 1 SŠ))	Dotazníková akcia (228 žiakov a 9 učiteľov), letáky pre 72 ZŠ a 27 SŠ
17. Pov. Bystrica	0			5/- (3 ZŠ, 2 SŠ)	Média 1x, názorná propagácia 2x
18. Prešov	2/-	1/-	1/-		
19. Prievidza	2/111	-	-	1/35 (SOU) 2/- (2 ZŠ)	Konzultácie na 2 ZŠ, sviečkový pochod, vývesky 6,
20. Rožňava	7/425	3/179	4/246		Nástenka, média 1x+zdr. zariadenia, primátori a starostovia obcí
21. Senica	5/235	5/235	0		
22. Spišská N. Ves	6/365	1/69	5/296	48/- (ZŠ, SŠ)	Workshop pre 120 účast., 4 odb. výcviky pre nových peer aktivistov
23. Stará Ľubovňa	0			16/- (7 ZŠ, 9 SŠ)	Vlastná edícia – leták (112 MŠ, ZŠ, SŠ, lekárne, APL, mestá a obce), nástenka 2x
24. Svidník	3/227	1/-	2/-	12/- (- ZŠ)	Média 3x, sviečkový pochod
25. Trebišov	10/300	2/150	3/150	12/450 (3 ZŠ, 3SŠ)	Sviečkový pochod, nástenka
26. Trenčín	13/363	12/34 3	1/20	27/719 (12 ZŠ, 2 SŠ)	
27. Topoľčany	0			4/- (2 ZŠ, 1 SŠ, 1 pre verejnosť)	Výveska, nástenka
28. Trnava	-/90			13/-	Média 1x, postery, eduk. materiál
29. Veľký Krtíš	0			2/- (2 SŠ)	Nástenka, zdrav-vých. materiály, premietanie krátkych filmov
30. Vranov n/T	0			10/- (-ZŠ, -SŠ)	Média 1x

31. Zvolen	0			4/- (1 ZŠ, 1 SŠ, Poradňa,	Ed. materiál na ZŠ, SŠ, nástenka, prev. edukácia ako súčasť iných úloh
32. Žiar n/H	5/110	2/43	3/67		
33. Žilina	0				Nástenka, média 1x, podpora kampane „Červené stužky“
SPOLU	100/44 67				

- údaj neuvedený, 0 edukácie nevykonávali

6.9 Poradne očkovania

Priebežne sa realizuje vzdelávanie zdravotníckeho personálu a laickej verejnosti o význame očkovania ako o prevencii infekčných chorôb vzhľadom na opakované a silnejšie antivakcinačné aktivity. Lekári sú opakovane upozorňovaní a usmerňovaní v oblasti zabezpečenia dôslednej dokumentácie o odmietnutí očkovania, informovaní rodiča o očkovaní a vzniku možných komplikácii

Od 21. 09. 2012 je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na RÚVZ Poradňa očkovania. V rámci poradne sa poskytujú informácie týkajúce sa akejkoľvek oblasti očkovania vrátane očkovania pri cestách do zahraničia. V rámci poradne sa tiež pokračovalo v riešení odmietaní povinného očkovania detí do 15 rokov veku zo strany rodičov.

Spolu bolo v r. 2012 hlásených zo strany pediatrov 97 odmietnutí očkovania. Ústne na odbore epidemiológie RÚVZ bolo prejednaných len 36 prípadov vzhľadom k tomu, že 61 prípadov bolo hlásených po vykonaní kontroly očkovania k 31. 08. 2012. Postúpených k priestupkovému konaniu bolo 18 prípadov, jeden prípad bol odstúpený príslušnému RÚVZ, v 2 prípadoch bola dodatočne v zdravotnej dokumentácii písomne doložená zdravotná kontraindikácia od odborného lekára. Ostatné prípady sú v riešení.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.1 Cyanobaktérie

Pri plnení úlohy roku 2012 bolo odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 113 vzoriek vôd z rekreačných nádrží, 47 vzoriek z RÚVZ Košice z vodných nádrží: Bukovec, Ružín, Košice Jazero a štrkovisko Čaňa, 65 vzoriek z RÚVZ Michalovce z vodných nádrží: Zemplínska Širava a Vinianske jazero a 1 vzorka z RÚVZ Rožňava. Dve vzorky nevyhoveli ukazovateľom podľa NV SR č. 87/2008 Z.z. a to z vodnej nádrže Vinianske jazero, kde boli zvýšené limity cyanobaktérií.

Okrem cyanobaktérií sa vo vodách z rekreačných nádrží sledovali aj mikrobiologické a ďalšie biologické ukazovatele.

Z mikrobiologických ukazovateľov boli v 7 vzorkách prekročené limity pre enterokoky - z vodnej nádrže Bukovec, Čaňa a Vinianske jazero; vo 2 vzorkách boli prekročené limity pre koliformné baktérie - z vodnej nádrže Ružín a Bukovec.

Z biologických ukazovateľov bol v 2 vzorkách prekročený limit pre riasy - zo štrkoviska Čaňa a v 2 vzorkách chlorofyl - z Vinianskeho jazera.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

V rámci plnenie úlohy bolo v roku 2012 odborom hygieny výživy odobratých celkom **8 vzoriek pramenitej vody**, z toho 4 vzorky bolo skúšané v mikrobiologických ukazovateľoch a 4 vzorky v chemických ukazovateľoch. Boli odobraté pramenité vody tuzemské: LUCKA pramenitá voda neperlivá, AQUA PRO pramenitá voda neperlivá balená v plastovom galóne o objeme 18,9 l (dátum výroby 28. 5. 2012), EUROWATER nesýtená pramenitá voda a z dovozu: (ČR) Toma natura pramenitá voda jemne sýtená. Pri odbere nesýtenej pramenitej vody EUROWATER boli zo stojanu vykonané aj 2 stery z výtokového kohútika vnútornej plochy na studenú a horúcu vodu.

Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Košiciach v senzorických znakoch, mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch.

Podľa platnej legislatívy sa za rok 2012 analyzovalo odborom mikrobiológie životného prostredia 24 vzoriek vôd z watercoolerov. V 17 vzorkách boli prekročené limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a pri 37°C, čo predstavuje 70,83% pozitívnych vzoriek. Ďalej sa vyšetřilo 11 vzoriek minerálnych vôd a 12 vzoriek pramenitých vôd. V 4 vzorkách (Lucka pramenitá voda a Drobček dojčenecká voda nesýtená) boli prekročené limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a pri 37°C, čo predstavuje 17,4% mikrobiologicky pozitívnych vzoriek.

V roku 2012 boli na odbor chemických analýz dodané na vyšetřenie 2 vzorky vôd z watercoolerov. Bolo v nich stanovených 26 ukazovateľov a vykonaných celkovo 52 analýz.. Vzorky sa analyzovali ako pitné vody. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity pre sledované ukazovatele.

Vyšetřené vzorky **vyhoveli** požiadavkám prílohy č. 1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti PK SR. V odobratých steroch z výtokového kohútika stojanu neboli zistené patogénne ani podmienené patogénne mikroorganizmy.

7.4. Radiačne ošetřené potraviny

V rámci plnenia tejto úlohy bola odborom hygieny výživy odobratá **1 vzorka výrobku**: PODRAVKA NATUR ochucovadlo – dehydrovaný výrobok. Vzorka bola zaslaná na laboratórne skúšky ÚVZ SR. Laboratórnymi skúškami **nebolo zistené radiačne ošetřenie** predmetnej potraviny.

7.6 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

V rámci plnenia úlohy bolo v priebehu roka 2012 odborom hygieny výživy odobratých celkom **9 vzoriek** potravín pre dojčatá a malé deti. Z toho bolo 7 vzoriek (mliečno-ovocné kaše, mliečno – obilné kaše mäsovo-zeleninové príkrmy) vyšetrené v laboratóriu tunajšieho úradu na obsah a prítomnosť reziduí chlórovaných pesticídov. Všetky vyšetrené vzorky **vyhoveli** požiadavkám PK SR (jedenásta hlava druhá časť).

Výsledky dvoch vzoriek (mliečno – ovocná kaša a mliečno-obilná kaša) počiatkovej výživy pre dojčatá, ktoré boli zaslané ÚVZ SR do t. č. nie sú k dispozícii.

V rámci plnenia úlohy bolo oddelením chemických analýz vyšetrených 7 vzoriek, v ktorých sa sledovalo spolu 70 ukazovateľov z kategórie chlórovaných insekticídov. Žiadna zo vzoriek tieto látky neobsahovala. Dve vzorky boli navyše analyzované aj na obsah kongenéro PCB.

7.7 Glutén v diétnych potravinách

Na plnenie úlohy bola podľa aktuálneho plánu úradnej kontroly potravín na rok 2012 zamestnancami tunajšieho úradu odobratá jedna vzorka výrobku Bezlepkový plátkový celozrnný chlieb – Ertha.

Vzorka bola zaslaná na laboratórne skúšky ÚVZ SR. Skúšaná vzorka vyhovela požiadavke nariadenia komisie (ES) č. 41/2009 o zložení a označovaní potravín vhodných pre osoby trpiace neznášanlivosťou gluténu (zistená hodnota: **7,65 mg/kg**).

7.9 Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrenu v moči u pracovníkov vybraných profesií

a) Polycyklické aromatické uhl'ovodíky

V rámci tejto úlohy boli vzorky odobraté formou osobných odberov na **DZ Koksovňa U. S. Steel** v roku 2011 a spracovanie bolo dokončené v roku 2012. 2 vzorky boli odobraté pri výrobe a **pokládke asfaltu v Barci**. 1 vzorka odobratá v U. S. Steel bola vyradená z dôvodu preexponovania. Celkovo bolo analyzovaných 26 vzoriek, v ktorých bolo stanovených 416 ukazovateľov a uskutočnených 656 analýz

b) Benzo(a)pyrény

Bolo odobratých 8 vzoriek na **DZ Koksovňa U. S. Steel**, v ktorých bolo stanovených 8 ukazovateľov a uskutočnených 12 analýz. Všetky výsledky boli v limite.

c) Biologické expozičné testy: 1-hydroxypyren

Vzorky 1-hydroxypyrenu odobrali pracovníci PZS Šaca v **DZ Koksovňa U. S. Steel- prevádzky VKB1, VKB3 a Chémia**. Celkovo bolo odobraných 349 vzoriek. V roku 2012 bolo v rámci jednej objednávky expedovaných 12 vzoriek, čo predstavuje 24 ukazovateľov a 60 analýz (vo vzorkách sa súčasne stanovoval aj kreatinín). V 2 prípadoch bolo prekročené menej ako dvojnásobné a v 2 prípadoch viac ako dvojnásobné. Ostatné dodané vzorky sa priebežne spracovávajú.

Plnenie úlohy 7.9 sa v plnej miere kryje s úlohou 2.1, pri hodnotení ktorej sa získané výsledky môžu využiť.

7.10 Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov

V hodnotenom období bolo analyzovaných a expedovaných 47 vzoriek krvi exponovaných pracovníkov, spadajúcich pod PZS Železničného zdravotníctva v Košiciach. Ani v jednej z analyzovaných vzoriek nebol prekročený povolený limit ($100 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre ženy do 45 rokov a $400 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre mužov a ženy nad 45 rokov veku).

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.2 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Priamy dôkaz: pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach a metóda PCR.

V roku 2012 bolo vyšetrených 330 materiálov od pacientov s ochorením horných ciest dýchacích. Z toho bolo 16 pitevných materiálov od 4 pacientov. S diagnózou SARI bolo vyšetrených 5 materiálov, od sentinelových lekárov 3 materiály.

U pacientov s diagnózou SARI a v pitevnom materiáli nebol dokázaný vírus chrípky.

V 9 materiáloch bol 2-krát dokázaný vírus chrípky typu A/Perth/16/2009(H3N2)-like, 4 –krát vírus chrípky typu B/Brisbane/60/2008-like, 1-krát vírus chrípky typu B/Wisconsin/1/2010-like a metódou PCR 1-krát vírus chrípky typu A(H3N2) a 1-krát vírus chrípky typu B bez bližšej identifikácie.

Rýchlotestom bolo vyšetrených na chrípku A a B 68 materiálov, z nich bol 1 pozitívny na chrípku A a 6 pozitívnych na chrípku B.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok.

V roku 2012 bolo na respiračné vírusy vykonaných 7020 sérologických vyšetrení. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 5 antigénov: vírusy chrípky A a B, adenovírusy, RS-vírus a Mykoplazma pneumoniae, z čoho na každé etiologické agens pripadá 1404 vyšetrení. Chrípka A bola potvrdená v 2 prípadoch, chrípka B v 5 prípadoch, RS-vírus v 4 prípadoch, Mykoplazma pneumoniae bola diagnostikovaná v 12 prípadoch, adenovírusy boli potvrdené v 3 prípadoch.

8.3 Diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení

1. Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V roku 2012 bolo vyšetrených 85 vzoriek odpadových vôd. U 8 z nich bol výsledok pozitívny (6-krát ECHO vírus 11 a 2-krát Cocksackie vírus B5).

V hodnotenom období sme vyšetřili 4 stolice a 2 liquory od 1 pacienta s diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) s negatívnym výsledkom.

2. V roku 2012 sme vyšetřili 3 vzorky stolíc od pacientov s diagnózou hnačkové ochorenie suspektne vírusového pôvodu s negatívnym výsledkom.

V hodnotenom období sa na území mesta Košíc nevyskytli epidémie hnačkových ochorení, ktoré by boli vyvolané patogénnymi či podmienené patogénnymi baktériami.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Plnenie aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v SR z roku 2011 (ďalej len NPPZ), realizujeme činnosťou vzťahujúcou sa k obom vymedzeným oblastiam.

Oblasť č. 1: *Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení*

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, súčasne participujeme na plnení ďalších programov, t. j. *Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev* (2010) v gescii MZ SR, *Národného programu prevencie obezity* (2008) v gescii ÚVZ SR, *Národného programu duševného zdravia* (2004), *Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015*, *Národného programu prevencie HIV/AIDS*, *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2009 – 2012*, *Národného programu kontroly tabaku* (spolu s *Národným akčným plánom na kontrolu tabaku*, t. č. v schvaľovacom procese na roky 2012 – 2014) a v neposlednom rade na *Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2007 – 2015* (realizovanom v pôsobnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR).

V praxi, prevenciu vybraných chronických ochorení realizujeme ovplyvňovaním zdravotného uvedomenia a informovanosti obyvateľov v zmysle zásad zdravého spôsobu života, a to najmä prostredníctvom zdravotno-výchovnej edukácie a činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). V poradni sú klienti, resp. záujemcovia vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov je poskytované odborné poradenstvo zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt.

V hodnotenom období sme okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej Poradni zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie výjazdovou formou pre pracovné kolektívy, seniorov a ostatnú verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená v **bodoch 6.5, 9.8**).

Výchovno-vzdelávacie aktivity sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu, objektom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti NPPZ – t. j. bodov A) – D):

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory výživy obyvateľstva sledujeme hlavne cez analýzy anamnestických dát od klientov poradenského centra ochrany a podpory zdravia, vkladaných do Testu zdravé srdce. Edukáciou a propagáciou v oblasti zásad správnej výživy sa snažíme zvyšovať celkové uvedomenie obyvateľstva, zlepšiť stravovacie návyky u všetkých jeho vekových skupín.

Ďalším príkladom činnosti v tomto smere je dvojročný projekt Európskej komisie „Viac chuti“, nad ktorým prevzali odbornú záštitu Kancelária WHO na Slovensku a RÚVZ so sídlom v Košiciach. Projekt je súčasťou Stratégie riešenia zdravotných problémov súvisiacich s výživou, nadváhou a obezitou, ktorú Európska komisia prijala v roku 2007. Je zameraný na zdravé stravovanie, podporu konzumácie čerstvého ovocia a zeleniny formou vzdelávania v oblasti výživy. Projekt prebieha v dvoch mestách na Slovensku, v Poprade a Košiciach. Jeho cieľom je zvýšiť motiváciu a spotrebu ovocia a zeleniny najmä u detí, tehotných žien a seniorov. V každom z miest sú do projektu zapojené vybrané centrá voľného času, materské centrá, denné centrá pre seniorov, resp. krízové centrá. V partnerských centrách sa od októbra 2012 realizujú v mesačných intervaloch praktické hodiny varenia a nadväzujúce prednášky.

Osobne sme sa zúčastnili úvodnej kampane k projektu, tzv. Kuchyne na kolesách (Road show) v 5 vybraných centrách v Košiciach. Následne sme v rámci doplnkovej

participácie na projekte – v edukačnej oblasti, ponúkli spoluprácu Rodinnému/Materskému centru Stonožka, pobočke Košice-Juh a Dennému centru MČ Košice-Juh na ul. Milosrdenstva č. 4.. Pripravili sme časový a obsahový harmonogram vzdelávacích seminárov pre seniorov vyššie zmieneného centra (päť stretnutí v období január – máj 2013), na organizácii ktorých sa bude aktívne podieľať Oddelenie kultúry, mládeže a športu pri Miestnom úrade MČ Košice-Juh a RÚVZ Košice.

Edukačný charakter mala z našej strany i podpora Národnej stratégie SR pre program „Ovocie a zelenina do škôl“, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Z hľadiska sumárneho prehľadu, sme v roku 2012 v spádovom území realizovali skupinové edukačné aktivity so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života na 9 ZŠ (I. a II. stupeň, na 5 zo škôl opakovane), 1 SŠ a v 1 stredoškolskom internáte. Intervenovaných bolo spolu 989 žiakov a študentov. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sme zostavili tri letáky (na témy: *Správna výživa, Cholesterol a jeho vplyv na zdravie, Leto a strava*).

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) vo vzťahu k obyvateľstvu (školskej mládeži, dospeljej populácii, seniorom) využívame najmä edukáciu, poradenstvo, výstupy cez médiá.

Uvedená priorita NPPZ o. i. úzko súvisí s úlohou pod názvom "Vyzvi srdce k pohybu", ktorá sa realizuje bez časového obmedzenia, každé dva roky zväčša v jarnom období. V roku 2011 sme sa zapojili do 4. ročníka tejto celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane zameranej na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie. Predmetná akcia si kladie za cieľ upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizovaných ochorení. Gestorom kampane na národnej úrovni je RÚVZ v Banskej Bystrici v rámci CINDI programu SR. Naša účasť na danej kampani zahŕňala propagačné a intervenčné aktivity rôzneho cieľového určenia, realizované aj v spolupráci s inými regionálnymi inštitúciami a médiami (viac v popise činnosti za rok 2011, v úlohe č. 9.7).

V pláne je uskutočniť prieskum zdravotného uvedomenia obyvateľstva na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike, v rámci ktorého sa získajú vstupné údaje o stravovacích zvyklostiach, o rozsahu, intenzite pohybovej aktivity a o ďalších zložkách spôsobu života opýtaných.

C) Tabak, alkohol, drogy

Zvýšenú pozornosť v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venujeme vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené zvýšenému riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži, ženám v reprodukčnom veku a sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Často využívanými formami sú:

- výchovno-vzdelávacia a poradenská činnosť,
- propagačná a edičná činnosť – tvorba informačných materiálov pre školskú mládež, kontaktné dospelé osoby (učitelia, rodičia a i.) a iné cieľové skupiny,
- participácia na preventívnych programoch zameraných na škodlivosť návykových látok a na zmysluplné využívanie voľného času v spolupráci s inými subjektmi,
- pôsobenie cez mienkotvorné médiá v oblasti propagácie aktivít a spôsobu života bez drog.

Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí ako aj na oblasť prevencie tabakizmu. Za hodnotené obdobie sme uskutočnili vzdelávacie akcie na 4 základných a 10 stredných školách (na viacerých opakovane).

Z didaktického hľadiska, podujatia pozostávali zväčša z teoretického výkladu, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencií premietnuté videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ sa z hľadiska edukačných cieľov volila hravá forma oboznamovania sa s danou problematikou (využívanie prostriedkov, ako mimická bábka Adamko, maľovanky a i.). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovali, napr. prostredníctvom dotazníkovej metódy, názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a špeciálne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo vydychovanom vzduchu.

K informačno-propagačným a edukačným aktivitám, realizovaným na regionálnej a lokálnej úrovni v spolupráci s inými subjektmi, môžeme zaradiť napríklad viacročnú spoluprácu – v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti – s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Košiciach, menovite s kpt. Mgr. D. Šemegdovou, z Oddelenia komunikácie a prevencie a s mjr. Ing. L. Koribským, vyšetrovateľom, z Oddelenia všeobecnej kriminality Odboru kriminálnej polície. Spoločne sme zorganizovali a uskutočnili edukačné podujatia s protidrogovou tematikou pod názvom „Svoj život si riadiš Ty!“ s určením najmä pre študentov stredných škôl. Program týchto podujatí pozostáva zo vzdelávacích blokov, kde na sklادbe prednášok sa podieľajú lektori z rôznych inštitúcií, a ich súčasťou bývajú aj ukážky činnosti služobnej kynológie pri vyhľadávaní drog. Akcia tohto druhu sa konala, napr. na Strednej zdravotníckej škole v Košiciach, ul. Moyzesova 17 (s účasťou 125 študentov 1. ročníka) a na Strednej odbornej škole v Medzeve (elokovanom pracovisku), s prevahou študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia (účasť 45 študentov 1. – 2. ročníka).

Pri príležitosti významného termínu – *Medzinárodného dňa bez fajčenia (22. november), sme našu edukačno-poradenskú činnosť s určením pre cieľovú skupinu detí a mládeže zintenzívnili. Interaktívnu edukáciu (spolu 29 prednášok s diskusiou) sme uskutočnili na 8 školách (2 ZŠ, 5 SŠ, 1 VŠ), pre 786 žiakov a študentov. Ponuku služieb mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia využilo celkovo 139 študentov (z toho 85 chlapcov, 54 dievčat) a 3 učiteľky. Podrobnejší prehľad realizovaných aktivít uvádzame v bode 9.5.*

V Poradni na odvykanie od fajčenia sme v hodnotenom období poskytli poradenstvo individuálnou formou (vrátane telefonických konzultácií) pre 375 fajčiarov (179 mužov, 196 žien). Výrazne dominoval produktívny vek a záujem o jednorazovú intervenciu.

Z odbornovo-vzdelávacích podujatí, ktorých sme sa zúčastnili (aktívne/pasívne), môžeme menovať nasledovné:

školiaci seminár v prevencii fajčenia pre regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR (RÚVZ so sídlom v Martine, dňa 31. 1. 2012). Organizátormi akcie boli ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia a RÚVZ so sídlom v Martine;

školenie k pripravovaným aktivitám počas "Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi" (Bratislava, hotel Crowne Plaza, dňa 13. 6. 2012). Organizátormi boli ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu;

vzdelávacia aktivita (č. 3-3024) – tematický kurz – Prevencia fajčenia a alkoholizmu vo výchove k zdraviu (SZU v Bratislave, v dňoch 28. – 29. 6. 2012). Organizátorom školiacej akcie bola SZU Bratislava v spolupráci s ÚVZ SR;

medzinárodná vedecká konferencia "Sociálna patológia optikou sociologického skúmania" – česko-slovenské sociologické dni (Centrum ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského – Študijné a kongresové stredisko Modra-Harmónia, v dňoch 3. – 5. 10. 2012). Organizátormi boli Katedra sociológie FF UK v Bratislave, Masarykova česká sociologická spoločnosť, Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV. Prezentovali sme sa prednáškou: Schnitzerová,

E. *Etika v sociálnej práci s užívateľmi drog* (ktorej plný text bol zaslaný na opublikovanie do zborníka z konferencie);

vedecká konferencia 37. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu – Duševné zdravie ako predpoklad celkového zdravia, pod záštitou Hlavného hygienika SR (Kongresové centrum Kúpeľov Nový Smokovec, a. s., Vysoké Tatry, v dňoch 16. – 17. 10. 2012). Organizátormi boli ÚVZ SR, MZ SR, VŠZaSP sv. Alžbety v Bratislave, Kancelária SZO na Slovensku, Slovenská spoločnosť sociálneho lekárstva SLS. Na podujatí sme prezentovali poster: Schnitzerová, E. *Účasť verejného zdravotníctva a sociálnej práce na prevencii drogových závislostí* (plný text príspevku bol zaslaný na opublikovanie do zborníka z konferencie).

V súvislosti s celoslovenskou a regionálnou pôsobnosťou, sme sa ako členovia (resp. náhradníci) zúčastnili:

prvého zasadnutia pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“ (RÚVZ so sídlom v Nitre, dňa 22. 5. 2012). Organizátormi stretnutia boli ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia a RÚVZ so sídlom v Nitre;

následného zasadnutia pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“ (ÚVZ SR, dňa 5.11.2012). Organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia.

prvého zasadnutia pracovnej skupiny "Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí" (ÚVZ SR, dňa 12. 6. 2012). Organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia.

V rámci publikačnej činnosti, v hodnotenom období boli uverejnené nasledovné príspevky:
SCHNITZEROVÁ, Eva. Mýty a fakty o návykových látkach a ich užívateľoch. In Šimko, Gabriel – Ochaba, Róbert (eds.). *Hodnotenie dopadov na verejné zdravie. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie 36. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu* [CD-ROM]. Bratislava : ÚVZ SR, 2011. ISBN 978-80-7159-210-5;

SCHNITZEROVÁ, Eva. Sociálna práca – etika – prístup ku klientom/klientkam so závislosťami. In Kvašňáková, Lenka – Šoltéssová, Denisa (eds.). *Aktuálne výskumné otázky pomáhajúcich profesií – nové výzvy pre prax. Zborník príspevkov z konferencie mladých vedeckých pracovníkov s medzinárodnou účasťou 30. apríla 2010 v Prešove* [CD-ROM]. Prešov : FF PU v Prešove, 2012, s. 167-174. ISBN 978-80-555-0580-0 – *dodatok za rok 2010.*

Z hľadiska masmediálneho pôsobenia, sme problematiku prevencie závislostí prezentovali formou tlače, rozhlasu, televízie a internetu – zoznam vybraných výstupov uvádzame nižšie:

Webová stránka Miestneho úradu MČ Košice-Sever – položka Program Senior domu na Severe – *Primárna prevencia drogových závislostí (užívania alkoholu, liekov a iných omamných látok)* – téma prednášky (február 2012),

Košický Korzár (denník) – *Zbavte sa fajčenia a vyhrajte* (5. 4. 2012),

Rádio Hornet, Rádio Košice, Rádio Lumen, Rádio Regina, Rádio Kiss, TV Naša, lokálna TV Moldava nad Bodvou, Košický Korzár (denník) – *Propagácia informácie o celonárodnej súťaži pre fajčiarov "Prestaň a vyhraj!" – pravidiel a prihlášky do súťaže, plagátu a letáka k súťaži z edície ÚVZ SR* (apríl 2012),

Rádio Košice – relácia Správy rádia Košice – *Informácia o celonárodnej súťaži pre fajčiarov "Prestaň a vyhraj!" a Poradni na odvykanie od fajčenia pri RÚVZ so sídlom v Košiciach* (interview dňa 17. 4. 2012),

webová stránka RÚVZ Košice – *Súťaž pre fajčiarov – "Prestaň a vyhraj 2012" (Quit and Win) – 4 prílohy: pravidlá a prihláška do súťaže, plagát a leták k súťaži z edície ÚVZ SR* (od 10. 4. 2012),

webová stránka RÚVZ Košice – *Svetový deň bez tabaku – 31. máj (2 prílohy: pozvánka pre verejnosť, leták "Chcete prestať fajčiť? Rady pre vás.")*, od 25. 5. 2012,

Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas – *Svetový deň bez tabaku – 31. máj*

a kampaň "Prestaň fajčiť, daj si jablko" (interview v relácii: Rádiobudík – Košice, dňa 31. 5. 2012),

Rádio Košice – Svetový deň bez tabaku – 31. máj a kampaň "Prestaň fajčiť, daj si jablko" (interview v reláciách: Téma dňa, Správy rádia Košice, dňa 31. 5. 2012),

webová stránka RÚVZ Košice, Rádio Košice, Rádio Lumen, Rádio Regina, TV Naša, Košický Korzár (denník) – Kampaň "Deň zodpovednosti", oznam o akcii v obchodnom dome AUPARK KOŠICE (od 26. 6. 2012),

Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas – Zdravotno-výchovná kampaň "Deň zodpovednosti" (meracie miesto v obchodnom dome AUPARK KOŠICE), interview dňa 2. 7. 2012,

webová stránka RÚVZ Košice, Košický Korzár (denník); Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas; Rádio Košice; Rádio Šport; Rádio Lumen – Propagácia dvoch významných termínov: Európskeho týždňa boja proti drogám a Medzinárodného dňa bez fajčenia – informácia pre médiá a zaslanie dvoch letákov: "Prečo povedať drogám NIE!", "Európsky týždeň boja proti drogám – 47. týždeň" (november 2012).

Z ostatnej činnosti vyberáme nasledovné. Na základe požiadaviek ÚVZ SR sme spracovali a zaslali podklady, ktoré sa týkali napríklad:

návrhu aktivít za oblasť Verejného zdravotníctva do nového Akčného plánu pre problémy s alkoholom v SR – vo forme dvoch odpovedí, jedna v nadväznosti na prijaté závery (bod č. 2) z prvého stretnutia pracovnej skupiny Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí (konaného na ÚVZ SR dňa 12. 6. 2012) a druhá odpoveď v zmysle záverov (bod č. 3) z druhého stretnutia skupiny (ÚVZ SR, dňa 22. 10. 2012);

návrhu aktivít za oblasť podpory duševného zdravia detí a mládeže – odpoveď v nadväznosti na prijaté závery (bod č. 3) z prvého stretnutia pracovnej skupiny Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí (ÚVZ SR, dňa 12. 6. 2012).

D) Vytváranie zdravých pracovných a životných podmienok

V rámci podpory zdravého životného štýlu na pracoviskách sme participovali ako spoluorganizátori na akciách, ako Deň zdravia, resp. Športový deň, s určením pre vybrané profesijné skupiny, pozri body 6.5, 9.8.

Oblasť č. 2: Preventívne opatrenia vedúce k zníženiu výskytu infekčných ochorení

V súvislosti s danou oblasťou, nami uskutočnené zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané hlavne na zvyšovanie informovanosti mladej generácie ohľadom prevencie sexuálne prenosných nákaz a infekcie HIV/AIDS (pozri bod 9.10). Ďalšou problematikou bola prevencia prechladnutia a chrípky. V októbri 2012 sme vytvorili a uverejnili na internetovej stránke RÚVZ Košice plagát: „Predchádzajte akútnym respiračným ochoreniam“. V rámci špecifickej prevencie chrípky sme vybraným subjektom (miestnej samospráve a školám rôzneho stupňa – ZŠ, SŠ, VŠ) zaslali informačný leták pod názvom "Ako predísť chrípke", z edície ÚVZ SR a SZO, s určením pre širokú verejnosť, a požiadali ich o spoluprácu v propagačnej oblasti. Súčasne sme daný leták umiestnili na webovú stránku RÚVZ Košice.

Pre účely vzdelávania sme sa zúčastnili XV. východoslovenského vakcinačného dňa Louisa Pasteura (LF UPJŠ Košice, dňa 5. 6. 2012). Podujatie zorganizovali: Univerzitná nemocnica Louisa Pasteura, Košice, Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Košiciach, Slovenská pediatrická spoločnosť SLS, Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Rok 2012 bol vyhlásený za „*Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami*“. V tej súvislosti sme zintenzívnili zdravotno-výchovnú činnosť (poradenskú spojenú s edukáciou) vo vzťahu k seniorom v denných centrách (ďalej len DC), resp. ostatných zariadeniach a upriamili ju najmä na oblasť zdravého životného štýlu.

Propagačnou formou sme podporili nasledovné *informačné kampane*:

- celosvetovú akciu pod názvom „*Týždeň mozgu – Brain Awareness Week*“ (12. 3. – 18. 3. 2012), ktorej iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V tej súvislosti sme oslovili rôzne inštitúcie vrátane všetkých DC v Košiciach a okolí (spolu 27), Zariadenie pre seniorov na Garbiarskej ul. č. 4, Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb na Andráščikovej ul. č. 2, Košice-Barca. Do uvedených zariadení sme distribuovali list s tromi titulmi zdravotno-výchovných materiálov (dva z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie MEMORY, Centra MEMORY a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. s. r. o. a jeden titul našej proveniencie). Prostredníctvom aktivít edukačno-poradenského charakteru sme uvedenú kampaň spropagovali v 4 DC v Košiciach a v 2 DC v územnom obvode Košice-okolie (viac o kampani v **bode 9.5**). O aktivity tohto zamerania je záujem, preto v informovaní verejnosti pokračujeme i mimo kampane;
- všetkým denným centrám v Košiciach a okolí a ďalším inštitúciám (ako stredné a vysoké školy, študentské domovy, médiá) sme spropagovali národnú *súťaž pre fajčiarov pod názvom "Prestaň a vyhraj!" (Quit and Win)*, organizovanú ÚVZ SR. Spolu s prípisom sme rozposlali štyri prílohy – súhrnnú informáciu o kampani pre región Košíc a okolia, prihlášku do súťaže, plagát a leták k súťaži z edície ÚVZ SR;
- tohtoročný *Svetový deň zdravia (7. apríl)*, v zmysle výzvy SZO sa niesol pod heslom „*Starnutie a zdravie*“. Pri tej príležitosti sme zorganizovali *Dni otvorených dverí pre seniorskú verejnosť v Poradni zdravia* (2. – 5. apríla a 10. – 13. apríla 2012) s ponukou poradenských služieb v oblasti prevencie hlavných rizikových faktorov vybraných chronických ochorení (najmä srdcovo-cievnych) a podpory zdravého spôsobu života. Zameranie významného termínu a súvis s dôležitosťou prevencie ochorení sme spropagovali verejnosti cez sedem regionálnych médií (*Rádio Hornet, Rádio Košice, Rádio Lumen, Rádio Regina, TV Naša, TV Moldava n. Bodvou, denník Košický Korzár*) a webovú stránku RÚVZ Košice;
- významné termíny, ako *Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september), Medzinárodný deň starších ľudí (1. október) a mesiac október – mesiac úcty k starším*, sme súbežne propagovali a činnosť k nim obsahovo vymedzili a rozvrhli na dlhší časový úsek, t. j. od 11. 9. do 31.10. 2012. **Realizované aktivity mali dvojaký charakter:**
informačno-propagačný – písomne sme oslovili vo veci spolupráce v propagačnej oblasti všetky DC, domovy dôchodcov, domovy sociálnych služieb a príslušnú miestnu samosprávu, v pôsobnosti ktorej sú dané inštitúcie zriadené. Adresátom (v celkovom počte 27) boli spolu so sprievodným listom distribuované informačné materiály (osem titulov z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie MEMORY, Centra MEMORY, n. o.). *Širokú verejnosť sme informovali prostredníctvom masmédií, a to uverejnením oznamu a letáka „Trápi vás pamäť?“ na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach (v položke Aktuality) ako aj oslovením vybraných regionálnych médií: Rádia Regina – štúdiá Košice, Slovenský rozhlas; Rádia Košice; Rádia Lumen; Rádia Šport; denníka Košický Korzár (článok „Vyšetria tlak, pulz i tuk“ zo dňa 20. 9. 2012). Niektoré samosprávne orgány, napr. MČ*

Košice-Sever či Rozhanovce, sa spolupodieľali na propagácii predmetných aktivít a uverejnili nami sprostredkované informácie na vlastných webových stránkach;

poradensko-edukačný (t. j. poradenská činnosť spojená s edukáciou, obsahujúca vybrané vyšetrenia - fyzikálne a biochemické z kapilárnej krvi, u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu, zistenie anamnézy, odborné poradenstvo spojené s distribúciou tlačенých zdravotných výchovných materiálov a uvedením monotematickej prezentácie).

Aktivity boli realizované formou:

Dňa otvorených dverí pre seniorov v stabilnej Poradni zdravia na Sennom trhu č. 4 v Košiciach s ponukou vyšetrení nalačno (dňa 21. 9. 2012 v čase 7:30 h. – 12:00 h., s celkovou návštevnosťou 23 osôb, z toho 12 mužov a 11 žien);

Poradensko-edukačných podujatí mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia – šesť akcií s určením pre seniorov (z toho dve primárne orientované na Svetový deň Alzheimerovej choroby a štyri na Medzinárodný deň starších ľudí) s celkovou účasťou 97 seniorov (26 mužov a 71 žien). Súčasťou troch akcií bola edukácia zameraná na prevenciu Alzheimerovej choroby.

V hodnotenom období sme uskutočnili návštevu v šiestich denných centrách seniorov, z toho v štyroch opakovane (ďalej len DC), a v dvoch domovoch sociálnych služieb, náplňou ktorej bolo poskytnutie služieb mobilnej Poradne zdravia a ponuka tlačенých zdravotných výchovných informácií. Navštívili sme nasledovné DC: v *Moldave nad Bodvou, na Hlavnej ul. č. 69* (s celkovým počtom 17 vyšetrených osôb, z toho 7 žien bolo vyšetrených nalačno); v *Medzeve* (u 23 osôb boli merané vybrané parametre, následne u 12 a 11 osôb boli vyšetrené všetky základné ukazovatele); v *Košiciach na Laboreckej ul. 2* (bolo 39 vyšetrených osôb nalačno); *na Hlavnej ul. č. 100* (25 vyšetrených, s meraním celkového cholesterolu); *na ul. Obrancov mieru č. 2* (s účasťou 7 vyšetrených seniorov) a *na Železiarenskej ul. v MČ Košice-Šaca* (kde všetky parametre boli vyšetrené u celkovo 29 klientov). V *Domove sociálnych služieb, n. o. Kráľovce 195* s účasťou 17 osôb (s meraním celkového cholesterolu) a v *Domove sv. Anny, n. o. – Domov dôchodcov a sociálnych služieb v Poproči, Vlčia dolina, ul. Oľšavského č. 25*, (s ponukou vyšetrení nalačno, ktorých sa zúčastnilo 23 osôb).

Pokračovalo sa v spolupráci s DC pri Miestnom úrade mestskej časti Košice-Sever a DC pri MÚ mestskej časti Košice-Staré Mesto, t. j. v organizovaní vzdelávacích seminárov pre seniorov, ktoré sme odborne garantovali. V zmysle nami zostaveného obsahovo-časového harmonogramu, sa stretnutia realizovali s mesačnou periodicitou počnúc novembrom roku 2011. V januári sa konalo v poradí druhé stretnutie v oboch DC, so zameraním na „Správnu výživu a pitný režim seniorov“ (s počtom účastníkov celkovo 50). Ďalej nasledovali témy: „Primárna prevencia drogových závislostí – užívanie alkoholu, liekov a iných omamných látok“ (s počtom 40 zúčastnených); prezentácia „Poradne na odvykanie od fajčenia“ doplnená o propagáciu kampaní „Prestaň a vyhraj!“ a „Týždeň mozgu“ (s počtom 40 účastníkov); „Metabolický syndróm“ (32 účastníkov), a napokon v DC na Hlavnej ul. č. 100, to boli témy „Prevencia a základy predlekárskej prvej pomoci pri vybraných náhlych stavoch ohrozujúcich život a zdravie seniorov“ a „Význam očkovania vo vyššom veku“ (s počtom 15 edukovaných).

Obdobnú spoluprácu plánujeme s DC pri MÚ mestskej časti Košice-Juh v zmysle pripraveného harmonogramu vzdelávacích seminárov pre seniorov so začiatkom od januára 2013.

Z hľadiska celoslovenského a regionálneho pôsobenia, zúčastnili sme sa ako členovia, dvoch zasadnutí pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov, ktorých organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia. Prvé stretnutie sa konalo na RÚVZ so sídlom v Trenčíne dňa 12. 1. 2012, v poradí druhé na ÚVZ SR dňa 27. 6. 2012.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

Plnenie celoslovenského projektu nadväzuje na činnosť z predchádzajúceho obdobia. V zmysle harmonogramu úloh sme aktualizovali zoznam materských centier (ďalej len *MC*) z hľadiska ich sídla a počtu v spádovom území RÚVZ Košice.

Distribuovali sme materiál „*Ponuka na spoluprácu pri realizácii zdravotno-edukačných aktivít*“ všetkým *MC* (v počte 10) ako aj iným inštitúciám (centrám voľného času, predškolským zariadeniam, základným a stredným školám v územných obvodoch Košice-mesto a Košice-okolie).

V rámci informačno-propagačnej činnosti sme všetky *MC* a taktiež vybrané inštitúcie intervenovali – prostredníctvom zaslania zdravotno-výchovných materiálov – ohľadom *medzinárodnej kampane* pod názvom „*Týždeň mozgu – Brain Awareness Week*“ (12. 3. – 18. 3. 2012), do ktorej sa Slovensko zapojilo po piatykrát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Adresáti dostali metodický list a tri prílohy (1. „Dotazník porúch pamäti“, 2. „Nedovoľ mozgu zostarnúť“ – leták, oba materiály z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. s. r. o., 3. „Alzheimerova choroba – kedysi a dnes“ – nami vytvorený leták). Predmetnú tému sme verejnosti spropagovali aj cez webovú stránku RÚVZ Košice (podrobná informácia o zapojení RÚVZ Košice do kampane je uvedená v bode 9.5).

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Pilotná časť projektovej úlohy (pod názvom „*Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia*“), so začiatkom realizácie na regionálnej úrovni v roku 2008, sa stala komponentom celoslovensky riešeného projektu od roku 2009. Obsahový rámec pilotnej časti nadväzuje na pôvodný celoslovenský projekt z roku 2005, je však z hľadiska stratégie a metodického postupu doplnený a rozpracovaný na podmienky územných obvodov Košice-mesto a Košice-okolie. Hlavnými riešiteľmi a odbornými garantmi na regionálnej úrovni sú dve pracoviská: Odbor podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Košiciach a Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a UN L. Pasteura v Košiciach.

Na základe požiadavky ÚVZ SR, sme začiatkom roka aktualizovali anotáciu predmetnej úlohy č. 9.3.2. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“, ktorá je súčasťou dokumentu Programy a projekty ÚVZ v SR na rok 2012 a ďalšie roky (kap. 9. Podpora zdravia).

Spoluriešiteľmi sú vybrané materské školy (ďalej len *MŠ*) z Košíc a okolia (v celkovom počte 19, t. j. 9 mestských a 10 vidieckych, z toho 3 *MŠ* s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia), ďalej *príslušná samospráva* podľa miestne spadajúcich *MŠ* (11 samosprávnych orgánov – zriaďovateľov škôl) a *iné oslovené subjekty (partneri a donori)* v celkovom počte 14, menovite Union zdravotná poisťovňa, a. s., Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., Interpharm Slovakia, a. s., EuDent, s. s. r. o., MČ Košice – Staré Mesto, KK Dent, s. s. r. o. Prešov, Listerine[®], Zdravé zuby – franšízová predajňa spoločnosti Profimed International, s. s. r. o. Košice, Anežka centrum, s. s. r. o., Magistrát mesta Košice, Mesto Medzev a od roku 2010 aj PROFIMED International, s. s. r. o., *GC EUROPE N.V.* Slovakia a stomatológ MUDr. Milan Tomka.

Projekt zahŕňa edukačné pôsobenie, dotazníkový prieskum (realizované cez RÚVZ) a monitorovanie stavu orálneho zdravia (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na úlohe) a jeho hlavnou cieľovou skupinou sú deti vo veku 3 – 6 rokov. Podľa metodického plánu sú vytvorené dve intervenčné skupiny škôl s odlišne načasovanou intervenčnou etapou

vzhľadom ku vstupnej a výstupnej kontrole stavu chrupu. *Cieľom tejto klinickej časti projektu* je zhodnotenie stavu v kazovosti chrupu detí a posúdenie efektívnosti preventívnych opatrení po ukončení intervenčno-edukačnom pôsobení (s odstupom dvoch rokov). *Cieľom dotazníkového prieskumu*, ktorého respondentmi sú rodičia detí a učiteľky MŠ, je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup, ako aj informácie o skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre orálne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu prospektívneho zdravotno-edukačného pôsobenia. V súčasnosti sa pilotná časť projektu nachádza v etape vyhodnocovania výsledkov. O výsledkoch a záveroch pilotného projektu bude prostredníctvom publikačných výstupov oboznámená odborná i laická verejnosť vrátane participujúcich subjektov.

Ďalšie informácie k plneniu projektovej úlohy:

V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, o osvetu v oblasti orálneho zdravia prejavujú záujem okrem materských škôl aj základné školy, podľa možností na ich požiadavky reflektujeme. V roku 2012 sme intervenovali 6 ZŠ (s účasťou 409 žiakov) a 2 MŠ (s účasťou 51 detí). Navyše bola problematika stomatohygieny prezentovaná v dvoch denných centrách seniorov.

Aktívne sme sa zúčastnili odborného podujatia 21. dni zubných lekárov SKZL – Regionálnej komory Košice (s miestom konania v KSC Južan pri Miestnom úrade MČ Košice-Juh, v dňoch 1. 6. – 2. 6. 2012). Organizátorom podujatia bola Slovenská komora zubných lekárov – Regionálna komora Košice. Prezentovali sme sa prednáškou: FRANKOVIČ, Koloman – SCHNITZEROVÁ, Eva – GREGOVÁ, Soňa – ŠVÍDA, Marián. *Analýza kazovosti chrupu u 12-ročných detí v regióne Košice.*

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov).

Vzhľadom k skutočnosti, že v roku 2011 prišlo zo zoznamu 70 respondentov určených z Registra obyvateľov Slovenska na vyšetrenie len 13 osôb, a povinnosť bola vyšetrit' minimálne 55 ľudí z každého regiónu, ihneď 02.01.2012 bolo poštou distribuované tretie oslovenie pre 44 adresátov. Na základe mena a korešpondenčnej adresy respondenta boli z verejne dostupných zdrojov o účastníckych staniaciach pevných liniek a od mobilných operátorov zistené telefonické kontakty na 32 respondentov a títo boli telefonicky opakovane intervenovaní dňa 05.01.2012. Krátko na to gestor projektu (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici) zaslal dodatkový súbor – 42 ďalších vybraných osôb z REGOB SR, ktorým boli odoslané pozývacie listy. Na základe veľmi nízkej účasti vybratých respondentov na projekte na celom Slovensku gestor úlohy súhlasil s doplnením počtu vyšetrených respondentov o náhradníkov pri striktnom dodržaní podmienok – súhlasné pohlavie a veková skupina.

V roku 2012 bolo vyšetrených 55 respondentov, z toho 31 (56%) boli klienti určení z REGOB SR a 24 (44%) boli náhradníci. Po naplnení počtu vyšetrených, boli údaje z dotazníka (46 otázok), výsledky antropometrických vyšetrení a hodnoty priemerného tlaku krvi vložené vo 2 verziách do elektronického formulára. Vzorky venóznej krvi boli odobraté, spracované, uskladnené, a podľa usmernení gestora úlohy, aj pripravené na transport odborom lekárskej mikrobiológie úradu. Po doručení výsledkov biochemického vyšetrenia krvi v referenčnom laboratóriu, boli tieto zapísané do záznamov o meraniach a do určenej mustry a boli elektronicky zaslané na ÚVZ SR na spracovanie. Výsledky s vyhodnotením a s individuálnym odporúčaním boli zaslané všetkým respondentom.

Nami spracované výsledky za región boli prezentované na dvoch odborných seminároch úradu. Po ďalšej, vlastne a podrobnejšej analýze výsledkov bola na vedeckej konferencii „Surveillance chronických chorôb“, ktorú na Starých Horách organizovali – Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS, Kancelária WHO na Slovensku, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR, prezentovaná prednáška č. 4,

BLOK I. : Kožárová, M. : Rozdiel medzi udanými a nameranými hodnotami výšky a hmotnosti u klientov štúdie EHES v regióne Košice I. Spracovaný abstrakt prednášky bol odoslaný a publikovaný v zborníku z konferencie.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Cieľom našich aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných dní je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti.

Kampaň pod názvom „*Týždeň mozgu – Brain Awareness Week*“ (12 – 18. marca 2012) sa celosvetovo organizuje od roku 1996 a Slovensko sa v tomto roku do nej zapojilo po štvrtýkrát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Hlavným zámerom kampane bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme akciu verejnosti pripomenuli viacerými druhmi aktivít:

prednáškou pre verejnosť, ktorej obsahom boli informácie o kampani „Týždeň mozgu 2012“ a edukácia na tému „Pre lepšiu pamäť“, resp. „Ako funguje mozog“ realizovaná zväčša v rámci Poradne zdravia. Podujatia sa konali v 4 denných centrách seniorov v Košiciach (t. j. na Laboreckej ul. č. 2, Obrancov mieru č. 2, Hlavnej ul. č. 100, na ul. Milosrdenstva č. 4) a v 2 denných centrách seniorov v okolí Košíc (v Moldave nad Bodvou na Hlavnej ul. č. 69 a v Medzeve), s celkovou účasťou 143 seniorov a pre jednu otvorenú skupinu;

prezentáciou pre študentov, ktorej obsahom boli informácie o kampani „Týždeň mozgu 2012“ a edukácia na témy „Pre lepšiu pamäť“ a „Tajomstvá fungovania mozgu“, s realizáciou na 2 školách: na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach pre študentov 1. ročníka bakalárskeho štúdia (dennej formy), odboru Verejné zdravotníctvo; na Katolíckej strednej pedagogickej škole sv. Cyrila a Metoda, Charkovská č. 1 v Košiciach pre študentov 2. ročníka (s celkovou účasťou 36 študentov);

aktivitou pre deti a školákov – prednáška s besedou na Základnej škole Juhoslovanská č. 2 v Košiciach (pre 52 žiakov 1. – 4. ročníka);

prezentáciou aktivít v médiách – umiestnením informácie (tlačovej správy a 5 titulov letákov) na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach a zaslaním tlačovej správy s letákom „Týždeň mozgu – Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť!“ regionálnym médiám v počte 7 (denníku Košický Korzár, Rádiu Regina – štúdiu Košice, Slovenský rozhlas, Rádiu Lumen, Rádiu Hornet, Rádiu Košice, prvej košickej lokálnej TV Naša, Mestskej televízii Moldava nad Bodvou);

za účelom intervencie ako aj spolupráce v propagácii uvedeného termínu a problematiky *bolo oslovených (písomne – emailovou cestou) 216 inštitúcií v spádovom území RÚVZ Košice* (t. j. v meste Košice a okrese Košice-okolie). Kontaktované boli všetky denné centrá pre seniorov (spolu 27) prostredníctvom miestnej samosprávy (miestnych, obecných resp. mestských úradov), ďalej základné školy (spolu 117), stredné školy (spolu 53), centrá voľného času (4), materské centrá (9) a vybrané zdravotnícke zariadenia (celkom 6). Uvedeným adresátom sme zaslali list a tri prílohy: dva letáky „Alzheimerova choroba“, „Týždeň mozgu – Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť!“¹ a Dotazník porúch pamäti² (^{1,2}edícia Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. r. o.); navyše sme o kampani osobne informovali 5 zariadení pre seniorov, kde sme zároveň doručili rôzne tituly informačno-propagačných materiálov k danej tematike;

súčasťou všetkých edukačných podujatí bola distribúcia rôznych titulov informačno-propagačných materiálov (letákov, brožúr, plagátov, skladačiek a i.) z produkcie RÚVZ Košice, ÚVZ SR a Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. r. o.

O našich aktivitách k Týždňu mozgu sme v zmysle požiadavky súhrnne informovali (dotazníkovou formou) Slovenskú Alzheimerovú spoločnosť.

Tohtoročný **Svetový deň zdravia (7. apríl)** sa v zmysle výzvy SZO niesol pod heslom „*Starnutie a zdravie*“. Pri tej príležitosti sme zorganizovali *Dni otvorených dverí pre seniorskú verejnosť v Poradni zdravia* (2. – 5. apríla a 10. – 13. apríla 2012) s ponukou poradenských služieb v oblasti prevencie hlavných rizikových faktorov vybraných chronických ochorení (najmä srdcovo-cievnych) a podpory zdravého spôsobu života.

Zameranie významného termínu a súvis s dôležitosťou prevencie ochorení sme spropagovali verejnosti cez 7 regionálnych médií (Rádio Hornet, Rádio Košice, Rádio Lumen, Rádio Regina, TV Naša, TV Moldava n. Bodvou, denník Košický Korzár) a webovú stránku RÚVZ Košice. Danú tému vo vzťahu k činnosti Poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ Košice sme spropagovali aj v rámci aktivity realizovanej v spolupráci s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura na Rastislavovej ul. 43 v Košiciach a Klubom turistov „Medicína“. t. j. turisticko-osvetovej akcie pre verejnosť pod názvom „Onkokardioturistika“ (25. ročník – jarná časť) na Alpínke dňa 1. 4. 2012. O poradenstvo v otázkach prevencie rizikových faktorov životného štýlu (spojené s meraním celkového cholesterolu, krvného tlaku, hmotnosti, výšky, obvodu pása a bokov) prejavilo záujem celkovo 53 účastníkov akcie. V súvislosti s **Európskym imunizačným týždňom (21. – 27. apríl)** sme z materiálov WHO pre potreby odboru epidemiológie pripravili leták „Očkovanie = ochrana pred nákazami“ s informáciami o špecializovanej poradni očkovania na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj sme verejnosti spropagovali prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Košiciach (publikovaním dvoch letákov pod názvami: „Pohyb, to je zdravie tela a ducha“ a „Cvičenia pre chrbticu“).

V rámci **Svetového dňa bez tabaku – 31. máj** sa realizovala celoslovenská kampaň „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Posolstvom témy bolo upútať pozornosť na škodlivé účinky tabakového marketingu a fajčenia. Ohľadom spolupráce pri propagácii témy a prevencii tabakizmu sme oslovili všetky základné a stredné školy v Košiciach a okolí a zaslali im spolu s pozvánkou na akciu dva informačné letáky pod názvami „Chcete prestať fajčiť“ a „Nikdy nie je neskoro prestať fajčiť“. Z hľadiska spracovania boli materiály určené pre žiacku i dospelú populáciu. Akcia pre verejnosť k danému dňu sa konala pred Štátnou vedeckou knižnicou v Košiciach. Mobilná Poradňa na odvykanie od fajčenia poskytla služby pre 90 záujemcov, u ktorých sa merali hodnoty vydychovaného CO a COHb.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – 26. jún** - ÚVZ SR v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu (SZVPS) zorganizovali v 36 mestách SR kampaň s názvom „**Deň zodpovednosti**“. Zdravotno-výchovná celoslovenská kampaň prebiehala prostredníctvom pracovníkov odborov podpory zdravia z Regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR. Na základe metodického usmernenia z ÚVZ SR, cieľom zdravotno-výchovnej kampane bolo zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Kampani predchádzala celoslovenská tlačová konferencia v Košiciach (25.6.2012). Pre informáciu širokej verejnosti v regióne bol umiestnený oznam o kampani na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach (v položke Aktuality). Rovnako boli oslovené vybrané regionálne médiá: Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas; Rádio Košice; Rádio Lumen; Rádio Šport a denník Košický Korzár. V určený deň - 2.7.2012, v čase od 12:00 do 16:00 hod. bolo

v priestoroch obchodného domu AUPARK KOŠICE, Námestie osloboditeľov, Košice 130 náhodných okoloidúcich (62 mužov, 68 žien) informovaných o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, o orientačnom čase odbúravania alkoholu z krvi a zároveň bol každému odmeraný tlak krvi. Pre 120 záujemcov bola prístrojom Reflotron stanovená hladina gama glutamyltransferázy (GGT) z kapilárnej krvi. Každý návštevník stanoviska vyplnil orientačný dotazník bol mu poskytnutý leták, ktorý vyrobil ÚVZ SR v spolupráci s SZVPS - „Každý deň môžete mať Deň zodpovednosti“. Na mieste kampane bol na požiadanie poskytnutý rozhovor pre Rádio Regina – štúdio Košice. Všetky dotazníky a zoznamy osôb boli zaslané na ÚVZ SR ku spracovaniu.

Významné termíny, ako *Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september)*, *Medzinárodný deň starších ľudí (1. október)* a *mesiac október – mesiac úcty k starším*, sme súbežne propagovali a činnosť k nim obsahovo vymedzili a rozvrhli na dlhší časový úsek, t. j. od 11. 9. do 31.10. 2012. Realizované aktivity mali dvojaký charakter:

informačno-propagačný – písomne sme oslovili vo veci spolupráce v propagačnej oblasti všetky DC, domovy dôchodcov, domovy sociálnych služieb a príslušnú miestnu samosprávu, v pôsobnosti ktorej sú dané inštitúcie zriadené. Adresátom (v celkovom počte 27) boli spolu so sprievodným listom distribuované informačné materiály (osem titulov z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory, n. o.). *Širokú verejnosť sme informovali prostredníctvom masmédií, a to uverejnením oznamu a letáka „Trápi vás pamäť?“ na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach (v položke Aktuality) ako aj oslovením vybraných regionálnych médií: Rádia Regina – štúdiá Košice, Slovenský rozhlas; Rádia Košice; Rádia Lumen; Rádia Šport; denníka Košický Korzár (článok „Vyšetria tlak, pulz i tuk“ zo dňa 20. 9. 2012). Niektoré samosprávne orgány, napr. MČ Košice-Sever či Rozhanovce, sa spolupodieľali na propagácii predmetných aktivít a uverejnili nami sprostredkované informácie na vlastných webových stránkach;*

poradensko-edukačný (t. j. poradenská činnosť spojená s edukáciou, obsahujúca vybrané fyzikálne a biochemické vyšetrenia, u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu, zistenie anamnézy, odborné poradenstvo spojené s distribúciou tlačených zdravotnovýchovných materiálov a uvedením monotematickej prezentácie).

Aktivity boli realizované formou:

Dňa otvorených dverí pre seniorov v stabilnej Poradni zdravia na Sennom trhu č. 4 v Košiciach s ponukou vyšetrení nalačno (dňa 21. 9. 2012 v čase 7:30 h. – 12:00 h., s celkovou návštevnosťou 23 osôb, z toho 12 mužov a 11 žien;

Poradensko-edukačných podujatí mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia – šesť akcií pre seniorov (z toho dve boli primárne orientované na Svetový deň Alzheimerovej choroby a štyri na Medzinárodný deň starších ľudí) s celkovou účasťou 97 seniorov (26 mužov a 71 žien). Súčasťou troch akcií bola edukácia zameraná na prevenciu Alzheimerovej choroby. Uvedené podujatia sa konali v štyroch denných centrách seniorov (Laborecká ul. č. 2 v Košiciach, Železiarska ul. v MČ Košice-Šaca, Medzev, Moldava nad Bodvou, Hlavná ul. č. 69) a v dvoch domovoch sociálnych služieb (Kráľovce, Poproč).

Pri príležitosti *Svetového dňa srdca – 29. september*, s tohtoročným mottom „Jeden svet, jeden domov, jedno srdce“, sa na Slovensku organizoval 6. ročník celonárodnej kampane *MOST – Mesiac o srdcových témach*, ktorým je už tradične *september*. Kampaň je súčasťou Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jej hlavným cieľom je zvýšenie povedomia verejnosti o najzávažnejších rizikových faktoroch, ktoré sa podieľajú na predčasnom vzniku ochorení obehovej sústavy, ako sú napr. vysoký krvný tlak, vysoká hladina cholesterolu v krvi, obezita, fajčenie, stres, nedostatok telesnej aktivity.

Iniciátormi kampane boli Slovenská nadácia srdca a Slovenská kardiologická spoločnosť. Aktivity v rámci Slovenska sa sústredili na tzv. „*Deň srdca – 28. september*“.

V Košiciach sa na organizačnom zabezpečení kampane podieľali aj Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou na Kukučínovej ul. č. 40. Aktivity poradensko-edukačného charakteru s určením pre verejnosť sa konali dňa 28. 9. 2012 a boli venované košickej verejnosti. Program aktivít pozostával z prezentácie poradenských služieb stabilnej a mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia na dvoch meracích miestach. V Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia na RÚVZ so sídlom v Košiciach, Senný trh č. 4, sme v čase od 7:30 do 11:30 hod. zorganizovali „Deň otvorených dverí“ s ponukou vybraných vyšetrení - stanovenie hladiny celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, pulzu, určenie indexu telesnej hmotnosti (BMI), index centrálnej obezity (WHR), hmotnostné percento telesného tuku a poradenstvo. Klienti, ktorí prišli nalačno mali biochemicky vyšetrené i ďalšie parametre - HDL cholesterol, triglyceridy a glukózu. Kompletne bolo vyšetrených 13 osôb. Ďalšia akcia sa konala v OD Tesco Košice, Hlavná ul. č. 111, kde v čase od 10:00 do 15:00 hod. ponúkala mobilná Poradňa zdravia svoje služby verejnosti. Vyšetrenie hladiny celkového cholesterolu a vybraných antropometrických parametrov absolvovalo 105 osôb, protifajčiarske poradenstvo bolo poskytnuté 8 osobám (5 mužov, 3 ženy).

O uvedených akciách sme vopred informovali vybrané regionálne médiá (Rádio Regina – štúdio Košice, Slovenský rozhlas, Rádio Košice, Rádio Lumen, Rádio Šport, denník Košický Korzár). Napríklad Rádiom Regina bolo odvysielané interview ku kampani MOST (dňa 28. 9. 2012, v relácii Rádiobudík – rannom prúde informácií, publicistiky, zaujímavostí a hudby) a interview k Svetovému dňu srdca (dňa 29. 9. 2012, v relácii Raňajky s Rádiom Regina – v prúde ľudovej hudby, aktuálnych informácií a publicistiky z východného Slovenska), denníkom Košický Korzár bol publikovaný príspevok „Vyšetria tlak, pulz i tuk“ (dňa 20. 9. 2012). Na webovej stránke RÚVZ Košice sme uverejnili informáciu pre médiá, upútavku na aktivity RÚVZ v rámci kampane MOST a plagát ku kampani. Taktiež sme kontaktovali miestnu samosprávu v pôsobnosti územných obvodov Košice-mesto a Košice-okolie, ktorej boli zaslané informácie ku kampani.

Podrobné správa z podujatia bola spracovaná a spolu s fotodokumentáciou odoslaná Slovenskej nadácii srdca (5.10.2012). V zmysle prípisu HH SR, bol zaslaný na ÚVZ SR odpočet činností (10.10.2012).

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa bez fajčenia – 22. november**, sme aktivity sústredili na **cieľovú skupinu detí a mládeže**. Z hľadiska preventívno-edukačných cieľov, mali dvojaký charakter:

informačno-propagačný – písomnou formou (e-mailom) sme oslovili všetky základné a stredné školy v územných obvodoch Košice-mesto a Košice-okolie. Požiadali sme ich o spoluprácu v propagačnej oblasti a informovali ich o zameraní **Medzinárodného dňa bez fajčenia** a **Európskeho týždňa boja proti drogám (47.kalendárny týždeň)**. Adresátom (v počte 172) sme spolu so sprievodným listom distribuovali dva informačné letáky z našej edície (s titulmi: 1. Prečo povedať drogám „nie“!; 2. Európsky týždeň boja proti drogám), po obsahovej stránke vhodné pre staršiu žiacku populáciu, mládež i dospelých. Širokú verejnosť sme informovali *prostredníctvom masmédií*. Konkrétne, uverejnili sme informáciu pre médiá a dva letáky (vyššie zmienené) z našej produkcie na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Košiciach, v položke Aktuality. Zároveň sme oslovili vybrané regionálne médiá (v počte päť).

edukačno-poradenský (t. j. interaktívna edukácia na školách rôzneho stupňa, spojená s poradenstvom v oblasti prevencie tabakizmu, stanovením hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu u záujemcov – fajčiarov a vyplnením Fagerströmovho dotazníka; s využitím edukačných pomôcok, ako DVD „Kým stúpa dym...“, z edície ÚVZ SR a občianskeho združenia Športom proti drogám, DVD „Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo“

od ANIMFILM, s. s. r. o., a tlačene zdravotno-výchovné materiály rôznej proveniencie k voľnej distribúcii, resp. nástennému vystaveniu). **Edukačné aktivity** (spolu 29 prednášok) sme uskutočnili na 8 školách (2 ZŠ, 5 SŠ, 1 VŠ), pre 786 žiakov a študentov. Ponuku služieb mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia využilo celkovo 139 študentov (z toho 85 chlapcov, 54 dievčat) a 3 učiteľky. Kvôli prehľadu, podujatia sa konali na týchto školách v Košiciach: ZŠ Hroncova 23, ZŠ Belehradská 21, SZŠ Moyzesova 17, SZŠ Kukučínova 40, SOŠ Gemerská 1, SOŠ automobilová, Moldavská cesta 2, SOŠ Učňovská 5, Košice-Šaca, Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (študenti 2. ročníka bakalárskeho štúdia, odbor Verejné zdravotníctvo).

Významný termín **Svetový deň boja proti AIDS – 1. december** sme školám pripomenuli prostredníctvom projektu „**Hrou proti AIDS**“, s ktorým sme navštívili v danom čase spolu 8 škôl z Košíc, z toho 2 ZŠ (s celkovou účasťou 110 žiakov) a 6 SŠ, z toho jednu opakovane (s účasťou 505 študentov).

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015.

V januári tohto roku bol spracovaný a zaslaný ÚVZ SR odpočet činnosti komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy, ktorí sa podieľali na plnení tohto programu v roku 2011. V roku 2012 sa program neplnil na celom Slovensku.

Iné súvisiace aktivity:

- účasť na prezentácii predbežných výsledkov výskumu Nadácie Milana Šimečku v rámci projektu Nadácie otvorenej spoločnosti „Rómovia v európskych mestách - Košice“, ktorého cieľom je zhodnotiť efektívnosť lokálnych politík zameraných na zmysluplnú integráciu marginalizovaných rómskych komunit v 12 európskych mestách,
- účasť na Sondážnom výskume organizovanom Spoločnosťou komunitných centier „Skúsenosti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti zo spolupráce s KPZV a názory KPZV na dopad a vplyv ich práce na zlepšenie zdravotného stavu Rómov,
- účasť na pracovnom stretnutí EU expertnej skupiny pre sociálne determinanty zdravia a nerovnosti v zdraví s hlavným cieľom diskutovať o možnostiach a perspektívach využitia štrukturálnych fondov v budúcom programovacom období, najmä v kontexte aktivít zameraných na znižovanie nerovností v zdraví (jún 2012),
- plánovanie aktivít na plnenie úlohy Cielový program v oblasti budovania kapacít (CB) hodnotenia dopadu na zdravie (HIA) so zameraním na rovnosť a súvisiace nástroje posudzovania politiky na umožnenie rozvoja a realizácie spoločných noriem regionálnych úradov verejného zdravotníctva pri monitorovaní sociálnych determinantov zdravia a zdravotných nerovností (SDH /HI) a úlohy Program budovania kapacít na posilnenie know-how a zručností potrebných na implementáciu úplných vládnych a spoločenských prístupov k SDH/HI. Zahŕňajúc výmenu sľubných postupov a inovácií vo formulovaní politiky, investovaní, plnení a pri zodpovednosti za rovnosť v oblasti zdravia, ktoré vyplývajú z Dvojročnej dohody o spolupráci medzi MZ SR a Regionálnym úradom WHO pre Európu na obdobie rokov 2012 a 2013 (máj, jún 2012),
- v rámci edukačných aktivít dlhoročne spolupracujeme so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, príkladom toho sú aktivity na Špeciálnej základnej škole, Inžinierska ulica č. 24 v Košiciach, resp. ZŠ v Jasove, kde boli žiaci opakovane intervenovaní v otázkach, ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, stomatohygiena, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu, diabetes mellitus,
- účasť na Medzinárodnom okrúhlym stole „Rómovia v Košiciach“, ktorý sa uskutočnil v rámci odpočtu plnenia medzinárodného projektu URBACT (september, 2012),

- účasť na konferencii Šanca pre Rómov, organizovanej ETP Slovensko (september 2012),
- vypracovanie stanoviska k Návrhu finančnej stabilizácie Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit (MUDr. J. Kollárová, november 2012).

9.7 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Na základe organizačných pokynov gestora – ÚVZ SR sme sa v roku 2012 zapojili do celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane na podporu nefajčenia. Súťaž sa konala pod záštitou ÚVZ SR a Kancelárie WHO na Slovensku. Jej cieľom bolo motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a zanechaniu fajčenia.

Z hľadiska prehľadu, v úvode intervenčnej fázy sme oslovili a požiadali o spoluprácu v oblasti propagácie viaceré inštitúcie. Plagát a leták k súťaži z edície ÚVZ SR ako aj pravidlá a prihlášku do súťaže spolu so sprievodným listom s metodickým usmernením sme zaslali rôznym inštitúciám (všetkým základným školám – v počte 115, stredným školám – v počte 53, vysokým školám – v počte 12, študentským domovom – v počte 6, vybraným samosprávam, ako Úradu Košického samosprávneho kraja, Magistrátu mesta Košice, miestnym úradom v Košiciach a vybraným obecným a mestským úradom v územnom obvode Košice-okolie – v súhrnnom počte 34, a to s určením do denných centier v ich pôsobnosti, vybraným pracoviskám Slovenskej pošty – v počte 2, vybraným športovým útvarom – v počte 5, Mestskej krytej plavárni v Košiciach, materským centrámi – v počte 10 a 6 zdravotníckym zariadeniam). S cieľom prezentovať kampan **širokej verejnosti**, sme v regióne písomnou cestou – zaslaním oznamu kontaktovali 7 médií (Košický denník Korzár, Slovenský rozhlas Rádio Regina, Rádio Košice, Rádiu Hornet, Rádio KISS, lokálnu TV Naša, miestnu káblovú TV v Moldave nad Bodvou). Po skončení súťaže sme obdržané účastnícke listy zaslali gestorovi kampane – ÚVZ SR a Union zdravotná poisťovňa, a.s. za účelom centrálného vyhodnotenia.

9.8 Národný program prevencie obezity

Činnosť v súvislosti s plnením Národného programu prevencie obezity je možné charakterizovať z viacerých hľadísk. Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách Poradenského centra ochrany a podpory zdravia, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, pre seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

Služby mobilnej základnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia sme prezentovali napríklad na nasledovných akciách:

V spolupráci s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura v Košiciach a Klubom turistov „Medicína“ Košice sme sa podieľali na usporiadaní turisticko-osvetovej akcie pod názvom Onkokardioturistika (25. ročník – jarná časť) s realizáciou na Alpínke dňa 1. 4. 2012. O služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi a meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet BMI, WHR) prejavilo záujem celkovo 53 účastníkov akcie. Jesenná časť ročníka sa konala na Hornom Bankove dňa 21. 10. 2012, kde poradenstvo s vyšetreniami v mobilnej Poradni zdravia absolvovalo 36 účastníkov, z toho 3 ženy a 2 muži využili aj protifajčiarske poradenstvo.

Ďalším príkladom spolupráce s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura v Košiciach a športovým klubom ČH Hornets Košice bolo usporiadanie športovo-osvetovej akcie pre onkologických pacientov, ich

priateľov a rodinných príslušníkov, ktorá sa konala v priestoroch kúpaliska Ryba Anička. O služby mobilnej Poradne zdravia (vyšetrenie celkovej hladiny cholesterolu) prejavilo záujem 72 účastníkov akcie a o poradenstvo na odvykanie od fajčenia 11 osôb (3 muži, 8 žien).

Na konferencii edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou – VIII. patientsky seminár v rámci XVI. košických chemoterapeutických dní, pod záštitou Z. Zvolenskej, ministerky zdravotníctva SR, L. Mirossaya, rektora UPJŠ v Košiciach a R. Rašiho, primátora mesta Košice, sme spropagovali činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ Košice formou prezentačnej tabule a poskytnutím služieb mobilnej Poradne zdravia účastníkom podujatia (v celkovom počte 61). Akcia sa konala v dňa 1. 12. 2012 v priestoroch Magistrátu mesta Košice. Organizátormi boli: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť, Slovenská onkologická spoločnosť, SLS – Sekcia onkologických sestier, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek, Východoslovenský onkologický ústav, a. s. Košice, LF UPJŠ Košice, Liga proti rakovine – pobočka Košice.

Mobilná Poradňa zdravia participovala na akcii pre verejnosť – „Dni zdravia“, ktorú organizovalo Občianske združenie „Život a zdravie“ a „Cirkev adventov siedmeho dňa“ – Slovenské združenie, ktorá sa konala pred Kaplnkou sv. Michala na Hlavnej ulici v Košiciach v dňoch 19.7. – 20.7. a 23.7.2012. O služby poradne zdravia (vyšetrenie hladiny celkového cholesterolu a poradenstvo v oblasti správnej výživy) prejavilo záujem 257 osôb.

V spolupráci so rôznymi inštitúciami v regióne sme realizovali akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenie celkového cholesterolu, zmeranie vybraných antropometrických ukazovateľov a tlaku krvi s následným individuálnym poradenstvom) a poradenstva na odvykanie od fajčenia (podrobnejšie uvedené v bode 6.5).

9.9 CINDI program SR

Pre aktuálne šírenie hovoreného, písaného slova i obrazovej formy sprostredkovania informácií, slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciami, pri verejne dostupných hromadných akciách i v prístupe k jednotlivcom) ako aj prostriedky masmediálnej prezentácie (denná tlač, rozhlasové a televízne vysielanie) a internetovej komunikácie.

Plnenie cieľa na lokálnej úrovni predstavujú, napr. aktivity vo vzťahu ku konkrétnym úlohám – 9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“, 9.3.1. „Materské centrá“, 9.3.2. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“, 9.5. „Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO“, 9.8. „Národný program prevencie obezity“, ale i k vymedzeným oblastiam NPPZ.

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre ďalšie rozširovanie informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov matiek, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné zdravotníctvo na LF UPJŠ v Košiciach, u ktorých sa spája záujem o danú problematiku s potrebou prispieť k riešeniu celospoločensky naliehavých úloh.

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložík životného štýlu jedincov, sa podieľame na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia. Zo strany odborných škôl je záujem o exkurzie s inštruktážou v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia, ktoré sme napríklad usporiadali pre študentov SZŠ Kukučínova 40, Košice, odboru Diplomovaná všeobecná sestra, vyššie odborné štúdium, 2. ročník (denná forma) - 18 účastníkov dňa 24.1.2012 a 11 účastníkov dňa 13.12.2012.

Rozsiahla je prednášková činnosť, orientovaná prioritne na školskú mládež, v rámci ktorej sú najviac preferované témy zdravý životný štýl a prevencia závislostí.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (predtým kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých mamičiek s deťmi, ktoré sa zapájajú do činnosti v materských centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie pre pracovné kolektívy, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Pre potreby odborného-metodického usmernenia sa konala v dňoch 29.2.–1.3. 2012 celoslovenská porada vedúcich odborov/oddelení podpory zdravia RÚVZ v SR (hotel Remata v Ráztočne). Organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia.

V rámci projektu ÚVZ SR „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“ sa počnúc 2. štvrtrokom 2012 zúčastňujeme vzdelávania (prezenčnou a e-learningovou formou) v odbore Verejného zdravotníctva. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí a mimoškolskom prostredí (HBSC štúdia)

V rámci edukačného pôsobenia na školách v spádovom území sme realizovali zdravotno-výchovné aktivity uvedené v bodoch 9.1, 9.3, 9.5 – 9.10.

Dominovali **skupinové intervenčné metódy** – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená k 9 hlavným témam (prevencia drogových závislostí, prevencia fajčenia, zdravý životný štýl a zdravá výživa, hygiena životného prostredia, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevencia pohlavných ochorení a infekcie HIV/AIDS, stomatohygiena, prevencia infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A, diabetes mellitus). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Tradičné skupinové edukačné aktivity boli vykonané na 11 základných školách (I. a II. stupeň) a 12 stredných školách – gymnáziách, SZŠ, SOŠ a i. (na niektorých opakovane). Intervenovaných v rámci vyššie uvedených tém a navštívených škôl bolo spolu 1959 žiakov a študentov.

Projekt Hrou proti AIDS (interaktívnu panelovú diskusiu) – hromadnú vzdelávaciu aktivitu, sme prezentovali na 4 ZŠ a 9 SŠ (na jednej opakovane), s celkovou účasťou 865 žiakov a študentov.

Začiatkom kalendárneho roka bola všetkým školám v našej pôsobnosti zaslaná aktualizovaná ponuka zdravotno-výchovných aktivít z oblasti výchovy k zdraviu a činnosti PCOPZ.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Participáciu na **medzinárodnej štúdii „Health Behaviour in School Aged Children“ (HBSC)** môžeme charakterizovať účasťou na tlačovej besede k vydaniu medzinárodnej správy štúdie HBSC – So zdravím súvisiace správanie školákov (Košice, máj 2012), prezentáciou výsledkov národného výskumu HBSC, realizovaného v rokoch 2009/2010 v rámci odborných seminárov RÚVZ so sídlom v Košiciach, administratívnou prácou v súvislosti s prípravou nasledujúcej vlny zberu dát a účasťou na medzinárodnom stretnutí koordinátorov HBSC štúdie, ktoré sa uskutočnilo v októbri 2012.

9.11 Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

V rámci plnenia vyššie uvedeného akčného plánu sa v hodnotenom období uskutočnili dve pracovné stretnutia pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“ a kampaň organizovaná pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31. máj) pod názvom „Prestaň fajčiť, daj si jablko“, ktorá je podrobnejšie uvedená v časti 9.5.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia: redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Oddelenie HŽP zabezpečovalo monitoring pitnej vody z verejných vodovodov v okrese Levice (pričom mnohé odberné miesta sú v základných a materských školách), v roku 2012 bolo vyšetrených 245 vzoriek pitných vôd z obcí v okrese Levice zásobovaných prostredníctvom verejných vodovodov. Na základe požiadavky boli bezplatne vyšetrené 4 kojenecké vody.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie bolo zabezpečené oddelením HŽP ako aj prevádzkovateľov jednotlivých lokalít v celoročných aj v sezónnych zariadeniach. V rámci ŠZD bolo odobratých 42 vzoriek vôd na kúpanie zamestnancami oddelenia HŽP z kúpalísk Wellness Santovka a RZ Margita – Ilona a z prírodnej rekreačnej lokality Lipovina v Bátovciach. Prevádzkovatelia kúpalísk predložili 96 vzoriek vôd na kúpanie, prírodná lokalita nemá prevádzkovateľa. V rámci ŠZD bolo vykonaných 20 kontrol zásobovania obyvateľov pitnou vodou, v rekreačných zariadeniach 54 kontrol. Na ochranu zdravia obyvateľov boli uložené trikrát na mieste opatrenia - zákaz používania pitnej vody, ktorá nie je zdravotne bezpečná, do preukázania jej vyhovujúcej kvality.

Počas uvedeného obdobia sa spolupracovalo so samosprávami a prevádzkovateľmi vodovodov pri riešení problémov ohľadne zásobovania obyvateľov pitnou vodou a pri výstavbe nových vodovodov, zvyšovala sa informovanosť obyvateľov o potrebe konzumácie zdravotne nezávadnej pitnej vody a o rizikách.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

Pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí.

Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v roku 2012 odobratých oddelením HDM 59 vzoriek piesku z pieskovísk v meste Levice.

Počas roka 2012 bolo vykonaných oddelením HŽP 196 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

1.3. Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Cieľom toho projektu je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej úrovni aj regionálnej úrovni.

Na regionálnej úrovni je zabezpečované uverejňovanie informácií na internetovej stránke RÚVZ Levice a v regionálnej tlači. V roku 2012 boli na internetovej stránke uverejnené údaje o zásobovaní obyvateľov pitnou vodou a verejných vodovodoch v okrese Levice, všeobecné informácie o pitnej vode, umiestnení individuálnych vodných zdrojov a spôsobe ich dezinfekcie, výsledky monitoringu pitných vôd priebežne aktualizované počas celého roka, článok o rizikách rekreačného kúpania, článok pri príležitosti Svetového dňa vody 2012 uverejnený aj v regionálnej tlači s ďalšími dvoma článkami o kvalite pitnej vody a vody na kúpanie v okrese Levice, článok o opaľovaní v soláriu. Údaje z monitoringu vody na kúpanie sú celoročne zhromažďované a vyhodnocované v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, údaje z monitoringu pitnej vody v Informačnom systéme o pitnej vode. Obidva tieto systémy slúžia aj na poskytovanie informácií pre verejnosť.

1.7. Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Cieľom tejto úlohy bolo vypracovať prehľad úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania.

Na základe podkladov z jednotlivých RÚVZ na Slovensku bol ÚVZ SR v Bratislave vypracovaný Prehľad verejných vodovodov bez chlórovania za obdobie rokov 2000 – 2011 s výsledkami hodnotenia ich kvality za roky 2007 - 2011 a Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch zásobujúcich viac ako 5000 obyvateľov za obdobie rokov 2005 – 2010 so zameraním na používané dezinfekčné prostriedky a počet obyvateľov, zásobovaných pitnou vodou podľa druhu dezinfekčných prostriedkov používaných na dezinfekciu vody.

Posledná časť úlohy, ktorá mala byť zameraná na vodovody ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov, bude nahradená účasťou v projektoch Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie, ktoré boli zahájené v minulom roku v spolupráci s ÚVZ SR, vodárenských spoločností a dotknutých RÚVZ.

1.8. Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie

Hodnotenie dopadov na zdravie je v SR zákonnou požiadavkou od 1.1.2011. Cieľom tejto úlohy je posilniť odbornosť zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie, zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov hodnotenia dopadov na zdravie vydaním vyhlášky MZ SR.

Odbornosť zamestnancov RÚVZ v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie bude posilnená v rámci projektu „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“. Na ÚVZ SR v Bratislave bola pripravená modifikácia metodického usmernenia k postupu pri uplatňovaní pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva pri HIA a návrh vyhlášky HIA.

Hodnotenie dopadov na zdravie sa realizovalo v roku 2012 podľa závažnosti predložených zámerov, tak aby bol vylúčený negatívny dopad na zdravie obyvateľov okresu Levice. Vypracovanie HIA vo väčšom rozsahu nebolo nutné, vzhľadom na rozsah vypracovania predložených dokumentácií, ktoré obsahovali hlukové a rozptylové štúdie, svetelnotechnické posudky a pod.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradovanie prác do kategórií.

Ku dňu 31.12.2012 za okres evidujeme 62 subjektov, v ktorých sú určené práce z hľadiska zdravotných rizík. Počty exponovaných zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie sa vedú v programe ASTR_2011. V roku 2012 boli v 4 organizáciách určené práce z hľadiska zdravotných rizík, v 13 organizáciách boli práce z hľadiska zdravotných rizík prehodnotené a v 1 organizácii boli rizikové práce z 3. kategórie preradené do 2. kategórie. K 31.12.2012 v okrese evidujeme 3955 zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie z hľadiska zdravotných rizík, z toho 805 žien. V okrese došlo oproti roku 2011 k zvýšeniu počtu pracovníkov, ktorí vykonávajú rizikové práce o 453 a u žien o 150. Toto zvýšenie je dôsledkom zahájenia činnosti na nových pracoviskách ako aj zvyšovania počtu zamestnancov na existujúcich rizikových pracoviskách. Na niektorých pracoviskách došlo k zmene technológie a následne bola na týchto pracoviskách vykonaná objektivizácia pracovného prostredia.

V organizáciách, v ktorých sú už určené práce z hľadiska zdravotných rizík, a v ktorých došlo k zmene výroby a strojnotechnologického vybavenia bolo vykonané prehodnotenie vplyvu faktorov pracovného prostredia.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Ochrana zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci sa uskutočňuje podľa Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

V roku 2012 bolo zamestnancami oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 15 previerok so zameraním na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

Pre prevádzky s expozíciou faktora chemických škodlivín bolo schválených 21 prevádzkových poriadkov.

V roku 2012 sme neevidovali žiadnu mimoriadnu situáciu.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V roku 2012 evidujeme v okrese 12 zamestnancov, z toho 3 ženy, ktorí vykonávajú rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v kategórii rizika 3.

V Nemocniciach s poliklinikami, n.o. Nitra, prevádzka ZZ Levice v ambulancii klinickej onkológie sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní jeden lekár a dve zdravotné sestry.

V stavebno - montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice, ktorej činnosť je zameraná na opravu miestnych komunikácií sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní 9 muži v profesii asfaltér.

V roku 2012 bolo v okrese Levice schválených 16 plánov práce na likvidáciu azbestu. Najčastejšie dochádza k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech budov a azbestových

rúr z bytových jadier. V okrese evidujeme 7 subjektov, ktoré majú oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V okrese evidujeme len tri pracoviská s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž, zaradené do tretej kategórie rizikových prác, a to v spoločnosti Slovenské elektrárne a.s., závod Atómové elektrárne Mochovce a v Slovenských energetických strojárňach a.s., Tlmače.

Na pracovisku Blokovej dozorne 1 a 2, Atómové elektrárne Mochovce boli určené práce z hľadiska zdravotných rizík - zmenový inžinier, vedúci reaktorového bloku, operátor primárneho okruhu, operátor sekundárneho okruhu a manipulants el. velína II – rozvodný a na pracovisku Spoločnej dozorne bola určená práca z hľadiska zdravotných rizík - operátor spoločnej dozorne.

V Slovenských energetických strojárňach Tlmače na pracovisku „Uvádžanie do prevádzky I 5000“ boli určené práce z hľadiska zdravotných rizík - skúšobný technik, skúšobný technik senior, skúšobný technik junior, skúšobný technik chemik.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

Na pracoviskách je pomerne málo profesií, kde by mohol byť zvýšený výskyt chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia a následne aj nepatrné hlásenie podozrení na choroby z povolania.

Za posledné roky je celkovo nízky počet hlásení podozrení na chorobu z povolania.

V roku 2012 bolo hlásené a následne prešetrené podozrenie na chorobu z povolania u pilčíka Dg.: Epicondylitis rad et ulnaris humeri bil., PHS bil., Susp. Raynaudov syndr. horných končatín, Arthrosis artic. cubiti bil. incip. Syndrom canalis carpi vpravo. Zo strany Kliniky pracovného lekárstva a klinickej toxikológie Košice bolo dodatočne u tohto pracovníka vyžiadané prešetrenie Dg. Lymfská borelióza.

Za posledné roky je celkovo nízky počet hlásení podozrení na chorobu z povolania. Okrem uvedeného boli na náš úrad hlásené a následne prešetrené podozrenia s Dg.:

- Hypacusis perc. bilat.
- Hypacusis perc. bilat.

Tieto ochorenia boli hlásené u pracovníkov Slovenských energetických strojárni a.s. Tlmače.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Na znížovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a pracovného prostredia boli pre právnické a fyzické osoby poskytované priebežne informácie na dosiahnutie optimálneho pracovného prostredia. Konzultovali sme prípravnú realizáciu nových prevádzok s predpokladanými negatívnymi vplyvmi, vyplývajúcich z navrhovanej výroby a technológie. Prioritou je umiestnenie novej výroby vo vzťahu k najbližšiemu okoliu, hlavne bytovú zástavbu, rekreačné zariadenia a podobne, nakoľko následné náhradné opatrenia sú zdĺhavé a nie vždy účinné. Následne sa potom rieši problematika navrhovania, usmerňovania a zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu pracovníkov. V poslednom období sa do nových prevádzok inštalujú automatické a poloautomatické procesy výroby, kde nie sú pracovníci vystavení rizikovým faktorom. V mnohých prípadoch sa jedná už o použitú technológiu. Poskytovanie informácií sa týka hlavne azbestu a pracovnej zdravotnej služby.

V rámci programu Zdravé pracoviská sa realizovala analýza rizík práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí (najmä chemické faktory, hluk, pevné aerosóly, mikroklimatické podmienky). Pozornosť bola zameraná aj na hodnotenie úrovne a

účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie, vypracovanie prevádzkových poriadkov, zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci pracovnou zdravotnou službou a na monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom. Zároveň sa sledoval a hodnotil zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníkov.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Uvedená úloha je plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Počas roka bolo vyšetrených v rámci tohto projektu 80 respondentov. Z celkového počtu bolo 20 respondentov muži 19-34rokov, 20 mužov 35 – 59 rokov, 20 žien vo veku 19 – 34 rokov a 20 žien vo veku 35 – 54 rokov. Respondenti vyplnili dotazník, na základe ktorého sú získavané informácie o ich životospráve a pohybovej aktivite. Okrem toho vyplňajú 24 hodinový jedálny lístok, z ktorého sa získavajú informácie o energetickom prísune a nutričnom zložení stravy. Tieto údaje sú porovnávané s odporúčanými dennými výživovými dávkami. Súčasne je respondentom odobratá kapilárna krv na stanovenie celkového cholesterolu, TG, HDL, LDL, Glykémie a atergénneho indexu. Z klinicko - somatického dotazníka sú zistené informácie o váhe, výške, BMI, WHR, TK systolického, a TK diastolického.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

K 31.12.2012 bolo odobratých 24 vzoriek jedlej soli k laboratórnemu rozboru. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o soľ z dovozu. V 1 prípade bol obsah jodičnanu draselného pod limitnú hodnotu (12,59 mg/kg) a v jednom prípade bol obsah jodičnanu draselného nad limitnú hodnotu (36,8 mg/kg).

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V zmysle viacročného plánu úradnej kontroly pre rok 2012 bola táto úloha plnená v priebehu druhého polroku 2012. Odobraté boli dve vzorky cukrovínok (lízatko tropical, želé tyčinky MIX s ovocnou príchuťou) v cukrárni. V uvedených vzorkách nebola zistená prítomnosť sledovaných farbív a sladidiel. Následne bola odobratá vzorka nealkoholického nápoja Slatina – grapefruit, ktorá bola zaslaná na vyšetrenie na prítomnosť farbiva allura červená. Vyšetrená vzorka vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch

Overenie kvality balenej vody a vody vo watercooleroch vo verejných priestoroch a v zdravotníckych zariadeniach.

V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté dve vzorky vôd k laboratórnemu vyšetreniu. Jedna vzorka bola odobratá v lekárni a jedna vo výrobnom podniku. Obe vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy po mikrobiologickej aj chemickej stránke.

7.4 Radiačne ošetrované potraviny

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice.

7.6 Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,

- ochrana zdravia detskej populácie,

- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Táto úloha nebola zadaná pre RÚVZ Levice v prvom polroku 2012. Následne po úprave viacročného plánu úradnej kontroly boli odobraté 2 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti k laboratórnemu rozboru. Vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy.

7.7 Glutén v diétnych potravinách

- kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,

- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

Odobratá bola 1 vzorka potravín - bezlepkové cestoviny k laboratórnemu šetreniu. Vyšetrená vzorka vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy v označovaní a vo vyšetrených parametroch a v označovaní.

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Pracovníčky odd. HDM v I. polroku 2012 vkladali do masky v programe excel údaje z VII. Celoštátneho prieskumu telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý bol realizovaný v II. polroku 2011 vo vekových skupinách populácie od 7 do 18 rokov. Prieskum bol zameraný na monitorovanie rastu detskej a dorastovej populácie sledovaním vybraných antropometrických ukazovateľov, ktoré majú slúžiť okrem iného na zmapovanie trendov výskytu nadhmotnosti a obezity u detí a mládeže. Gestorom projektu je ÚVZ SR v spolupráci s Ústavom hygieny LF UK v Bratislave. V okrese Levice boli do projektu zapojení žiaci nasledovných škôl: ZŠ E.B. Lukáča Šahy, ZŠ Kozárovce, ZŠ Pukanec, ZŠ A. Kmeťa Levice, SOŠ Ul. SNP 41 Šahy, SPŠ Levice, Fr. Hečku 25, OA Levice, Gymnázium A.Vrábla Levice. Celkom bolo do prieskumu zapojených 512 respondentov, z toho 320 žiakov ZŠ a 192 žiakov SŠ. Maska s vloženými údajmi a vyplnené hárky dotazníkov boli zaslané dňa 20.3.2012 na ÚVZ SR, odbor hygieny detí a mládeže k ďalšiemu spracovaniu.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestorom projektu je Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, VÚDPaP, ÚVZ SR. V roku 2012 nebola zo strany gestora vznesená požiadavka na realizáciu projektu pre RÚVZ v Leviciach.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom projektu je zhodnotenie stravovacích zvyklostí vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Strava, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá pohybovej aktivite detí a mládeže môže byť príčinou vzniku obezity a zvyšuje riziko poškodenia zdravia. Projekt je riešený ako prierezová štúdia pre 4. vekové kategórie detí je rozdelený do šiestich etáp. V I. polroku 2012 bola realizovaná IV. etapa projektu vekovej skupiny detí 11 – 14 rokov.

Do projektu boli zaradené nasledované školy: Katolícka spojená škola sv. Vincenta de Paul Levice (za mesto), Základná škola Tlmače (za vidiek). Podľa metodického pokynu bolo vybraných z každej školy 30 chlapcov a 30 dievčat, celkom 120 žiakov.

Projekt je riešený dotazníkovou metódou:

- Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa
- Frekvenčný dotazník
- Dotazník -24 hodinový jedálny lístok dieťaťa
- Dotazník -Všetky činnosti dieťaťa za 24 hodín
- Dotazník – Výživové preferencie

V 17. kalendárnom týždni bol vykonaný odber vzoriek obedov zo ŠJ vybraných škôl počas 5 pracovných dní, spolu bolo 10 odobratých vzoriek. Rozsah požadovaných vyšetrení pre stravu bol: energetická hodnota, B, T, C, NaCl, dusičnany.

Výsledky laboratórnych rozborov vzoriek stravy, ako aj údaje z vyplnených dotazníkov boli zadávané do PC v programe Excel a Alimenta a následne zaslané gestorovi projektu – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote k ďalšiemu spracovaniu.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, MUDr. Pavol Šimurka, prednosta Pediatrickej kliniky FN TN, ÚVZ SR. V r. 2012 bola gestorom vykonaná analýza získaných údajov. Výsledky plnenia projektu ZDZR 2/rok 2011“ boli zaslané v priebehu mesiaca jún 2012 jednotlivým RÚVZ v SR. Získané poznatky boli v praxi uplatňované v rámci prevencie

kardiovaskulárnych ochorení u detí počas ŠZD formou výchovy ku zdraviu: kontrolou vhodnej skladby jedálnych lístkov v ŠJ, zapojenie sa do projektov „školský mliečny program“ a „školské ovocie“, prezentáciou zdravého životného štýlu, zvýšenej potreby pohybovej aktivity...

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok so potravin u detí

Projekt rieši monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách s cieľom získať poznatky o spotrebe vybraných prídavných látok a zhodnotiť zdravotné riziko a mieru záťaže exponovanej detskej populácie daným rizikovým faktorom.

Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou:

- Dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných priebehu 24 hodín,
- Dotazník o frekvencii spotreby potravín

V okrese Levice bolo do projektu zapojené predškolské zariadenie – Materská škola Levice, Konopná č.8. Počet respondentov: 20 detí vo veku 5 rokov, vzhľadom k nízkemu veku detí, boli dotazníky vyplnené rodičmi. Zber údajov bol vykonaný v termíne 21. – 30.03.2012, po vložení údajov do PC v programe excel, tieto boli zaslané na spracovanie na ÚVZ SR.

4.6 Sledovanie režimu dňa a odpočinku u žiakov základných škôl v SR

Projekt je zameraný na zhodnotenie denného režimu a zdravotného stavu žiakov základných škôl na vybraných mestských a vidieckych základných školách v SR. Cieľom projektu je porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v r. 1999. Prieskum sa realizoval formou časových snímok pracovných a voľných dní 1 týždňa žiakov 1.-9. ročníka ZŠ:

- Dotazník denný režim
- Dotazník o zdravotnom stave žiaka

V okrese Levice bolo do projektu zapojených 20 žiakov 9. ročníka Základnej školy Demandice. Zber dát sa uskutočnil v mesiaci máj 2012. Pracovníčky odd. HDM vykonali vkladanie získaných dát do PC, ktoré boli následne zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa pravidelne v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (diskety) alebo písomnou formou – **úloha sa plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú alebo elektronickú správu o zahájení očkovania vo svojom obvode – 6 mesiacov. Kontrola očkovania sa vykonáva každoročne v priebehu mesiaca september, kontrolované bude obdobie od 1.9.2010 – 31.8.2011. **K 31.8.2011** bola vykonaná kontrola výkonu povinného očkovania v 25 pediatrických ambulanciách, výsledky kontroly presiahli úroveň **99 % zaočkovanosti**

V rámci priestupkových konaní bolo podľa § 55 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia za nepodrobenia sa povinnému očkovaniu bolo vydaných **16 rozhodnutí v celkovej sume 1810 eur (+ 256 eur trovy konania)**

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **odporúčanie**

o vykonaní 3 odberov TR na kultiváciu – 29 prípadov kontaktov s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť.

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **rozhodnutie o lekárskom dohľade – 77 osôb – 68x** kontakt so Shigelou, **6x** kontakt s VHA a **3x** poranenie zdravotníckych pracovníkov pri manipulácii s injekčnou ihlou.

Vykonávanie **preventívnych opatrení** na predchádzanie ochoreniam:

- **o vykonaní očkovania – 19 osôb** - bolo potrebné zahájiť očkovanie u **8 kontaktov** s VHA, **7 rodinných kontaktov** s VHB a u **3 kontaktov** s nosičmi HBsAg a **1 novorodenca** HBsAg pozitívnej matky

- **o podávaní protilátok** – nebolo potrebné zahájiť

- **o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby** – nebolo potrebné zahájiť

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonaných **v ohniskách nákazy – 640 epidemiologických šetrení** prenosných ochorení

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy – pravidelným, denným vkladáním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch - od 1.1.2012 = **1530** prípadov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových i ambulantných zdravotníckych zariadení je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. V roku 2012 bolo v okrese Levice hlásených **191 prípadov nozokomiálnych nákaz**. V termíne od 7.5. – 17.5.2012 bola odbornou pracovníčkou oddelenia epidemiológie v rámci celoeurópskeho projektu PPS vykonaná v Zdravotníckom zariadení Levice „**Bodová prevalenčná štúdia**“ zameraná na skutkový výskyt nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v lôžkových oddeleniach nemocníc. Do PPS bolo v Levickej nemocnici zaradených 7 lôžkových oddelení. V rámci projektu bolo prezretých v zmysle podmienok PPS 159 zdravotných záznamov pacientov, v 59 prípadoch bolo zaznamenané podávanie antibiotík a zistilo sa 27 nozokomiálnych nákaz.

6.5. Surveillance chronických ochorení - nevykonávame

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie / ohrozenie verejného zdravia

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o

akútnych respiračných ochorení a chrípky - pravidelne v týždenných intervaloch - **52 týždňov**

epidémie tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – **6x výskyt hnačkových ochorení v epidemiologickej súvislosti**

menigitídy (len bakteriálne), sepsy –

0 prípadov

akútne chabé obrny –

0 prípadov

osýpky, rubeola, parotitídy -

0 prípadov

vírusové hepatitídy –

1 prípad (zadávajú sa len akútne prípady a nie chronické)

iné informácie -

neboli zadávané

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 26.1.2011 č. OLM/841/1920/2011 bola dňa 8.2.2012 odobratá a do virologického laboratória ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 23.1.2012 č. OLM/596/1515/2012 bolo v dňoch 4.4., 30.5., 11.7., 5.9., 17.10. a 5.12.2012 odobratých a do virologického laboratória ÚVZ SR v Bratislave zaslaných **6 vzoriek** odpadovej vody.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. V roku 2012 sme nezaznamenali ani jeden prípad výskytu HIV pozitivity.

Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky pre študentov stredných škôl v okrese Levice. V roku 2012 bolo **odprednášaných 11 prednášok** s tematikou zameranou na vznik, šírenie, aktuálny výskyt a prevenciu AIDS.

9 ODDELNENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Na základe aktualizovaného NPPZ zo 14. decembra 2011 sa priority zameriavajú na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľov. V rámci preventívnych aktivít sme vykonali:

Výživa a stravovacie zvyklosti: 14 prednášok o zdravej výžive pre študentov ZŠ, SŠ a poproduktívny vek. Odborné špecializované poradenstvo v PSV pre 170 klientov. Poradenstvo v oblasti výživy pre 771 klientov PZ .

Pohybová aktivita: Obyvatelia okresu Levice boli informovaní o dôležitosti správneho aktívneho pohybu pre zlepšenie svojho zdravia, rozhovor bol poskytnutý lokálnej levickej televízii. Klientom v PZ bol navrhnutý správny aktívny pohyb k udržaniu a zlepšeniu kondície a hmotnosti, 157 klientom cielene. Dôležitosť pohybu bola spropagovaná na 8 paneloch v Leviciach a na web RÚVZ Levice.

Tabak alkohol drogy: V rámci preventívnych opatrení v RÚVZ Levice boli 4 materiály spracované a uverejnené na web RÚVZ Levice, Na verejných priestranstvách mesta bolo zhotovených 14 panelov. Boli uskutočnené 3 kampane: 2 kampane na odvykanie od fajčenia: „Prestaň a vyhraj“, „ Vymeň cigaretu za jablko“ (47 vyšetrených Smokerlyzerom), z. v. kampaň: „Deň zodpovednosti (14 vyšetrených GGT).

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

V rámci motivácie obyvateľov a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia bol v „Týždni mozgu“ seniorom v Kluboch dôchodcov v okrese Levice, a Klubu invalidov distribuovaný aktuálny zdravotno-výchovný materiál zameraný na Alzheimerovu chorobu a jej prevenciu. Materiál poskytnutý nadáciou Memory, bol zároveň umiestnený na web RÚVZ Levice. Seniorom v okrese boli odprednášali 3 prednášky, počas ktorých využili možnosť merania TK s odborným poradenstvom (137 seniorov).

MUDr. Čechová ako členka pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov sa zúčastnila zasadnutia pracovnej skupiny ÚVZ SR k rozpracovaniu témy na najbližšie obdobie.

9.4 EHES – European health examination survey (zist'ovanie zdravia Európanov)

V rámci plnenia projektovej úlohy boli opakovane pozvaní klienti do Poradne zdravia RÚVZ Levice k vyšetreniu, odberu krvi a vypracovaniu dotazníka. V konečnej fáze boli údaje spracované, vložené do pripraveného PC programu a odoslané do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici ku konečnému spracovaniu. Do projektu bolo zapojených 55 klientov.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Cieľom úlohy je prehĺbiť záujem a informovanosť obyvateľov o problematiku zdravia a tým ich mobilizovať k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Svetový deň vody – bol poskytnutý článok regionálnej tlače, materiál sme uverejnili aj na web RÚVZ Levice. Boli zhotovené 4 panely.

Svetový deň zdravia – v roku 2012 venovaný seniorom: / STARNUTIE A ZDRAVIE /. Na web RÚVZ Levice bol uverejnený aktuálny materiál. Zhotovili sme panely na verejných priestranstvách - 4 krát. V rámci svetového dňa zdravia boli uskutočnené 3 výjazdy mobilnou poradňou na MsÚ Levice, vyšetrených bolo 35 zamestnancov.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu - levickej televízii bol poskytnutý rozhovor k zvýšeniu pohybovej aktivity. Vyhотовili sme 4 panely a umiestnili aktuálny materiál na web RÚVZ Levice.

Svetový deň bez tabaku – poskytli sme článok regionálnej tlači a umiestnili materiál na web RÚVZ Levice, 4 krát bol zhotovený panel na verejných priestranstvách mesta Levice. V obchodnom dome DITURIA sa konala kampaň pre fajčiarov „Vymeň cigaretu za jablko“. Do akcie sa zapojilo 47 obyvateľov.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog – na verejných priestranstvách v meste Levice, bolo zhotovených 8 panelov. Materiál bol uverejnený aj na web RÚVZ Levice. K tomuto dňu sa konala príprava kampane „Deň zodpovednosti“, ktorá bola venovaná problematike alkoholu (14 zúčastnených).

Svetový deň Alzheimerovej choroby – na verejných priestranstvách v meste Levice, boli zhotovené 4 panely, materiál bol spropagovaný na web RÚVZ Levice. Doručený z. v. materiál sa distribuoval seniorom v okrese Levice a boli odprednášané 2 prednášky.

Svetový deň srdca – propagácia akcie na konala na web RÚVZ Levice, v regionálnej tlači a v regionálnej televízia, na verejných priestranstvách mesta boli umiestnené 4 panely. V TESCO Levice v rámci kampane „MOST“ sa uskutočnilo vyšetovanie rizikových faktorov sedcovcov-cievnych ochorení (75 zúčastnených).

Medzinárodný deň starších – bol spropagovaný na web RÚVZ, boli zhotovené 4 panely, Seniorom v okrese Levice bolo poskytnuté vyšetovanie rizikových faktorov KVO a uskutočnené 3 prednášky: v klube dôchodcov v Želiezovciach, na MsÚ Levice, v domove dôchodcov - SENIORHAUS Levice a počas dňa otvorených dverí v poradni zdravia v RÚVZ Levice boli vyšetované rizikové faktory a podané poradenstvo. K aktivitám seniorov bolo vyšetrených 137 klientov.

Svetový deň potravy – bol zhotovený a spropagovaný vlastný materiál na web RÚVZ Levice, regionálnym médiám bol poskytnutý článok a na verejných priestranstvách mesta boli zhotovené 4 panely. Na ZŠ boli odprednášané 3 prednášky.

Týždeň boja proti drogám – téma bola spropagovaná na web RÚVZ Levice a na verejných priestranstvách mesta – 4 panely. Distribúcia z. v. materiálu bola určená pre produktívny vek. ZŠ a SŠ bolo odprezentovaných 6 prednášok

Svetový deň boja proti AIDS – bol vytvorený a prezentovaný vlastný materiál na web RÚVZ Levice, regionálnym médiám bol poskytnutý článok a propagácia témy bola na verejných priestranstvách mesta – 4 panely. ZŠ a SŠ bolo odprednášaných 11 prednášok.

9.7 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

V roku 2012 prebiehala Súťaž pre fajčiarov v odvykaní od fajčenia. K účasti do súťaže boli obyvatelia okresu vyzvaní: zaslaním e-mailu s propagáciou akcie a s prihláškou do súťaže na obce a mestá, do ZŠ a SŠ, umiestnením prihlášky na web RÚVZ Levice, na 5 panelov v meste Levice a vyzvaním klientov Poradne zdravia a členov klubov dôchodcov v Leviciach.

9.8 Národný program prevencie obezity.

V poradni zdravia základnej je klientom priebežne poskytované cieleňé individuálne poradenstvo zamerané na zdravú výživu, ktorého cieľom je zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou. V Poradni správnej výživy bolo 170 klientom poskytnuté cieleňé poradenstvo a v Poradni zdravia 771 klientom poradenstvo o zdravej výžive. V rámci prevencie obezity bolo 16 prednášok.

9.9 CINDI program SR

Cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie, predovšetkým úmrtnosť na choroby srdcovo-cievne a nádorové vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení.

V základnej poradni zdravia bolo v roku 2012 vyšetrených 237 obyvateľov okresu za štandardných podmienok.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Cieľom úlohy je zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu.

V roku 2012 bolo realizovaných 40 prednášok na ZŠ a SŠ. Na web stránke RÚVZ Levice bolo uverejnených 9 aktuálnych tém, ktoré mohli školy využiť pri edukácii.

Všetkým školám je pravidelne poskytovaný zdravotno-výchovný materiál (plagáty, letáky) a sú im zapožičiavané zdravotno-výchovné videokazety, DVD.

10.3 Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Bol vykonávaný mesačný zber informácií o počte kontrol a výške pokút. Za RÚVZ so sídlom v Leviciach bolo vykonaných 813 kontrol fajčenia a boli uložené 2 pokuty a bolo riešené jedno priestupkové konanie nápravným opatrením..

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR

V rámci riešenia problematiky ozdravenia výživy obyvateľov bola riešená projektová úloha, v rámci ktorej bolo zozbieraných 80 dotazníkov, ktoré boli spracované v programe ALIMENTA.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V riešení úlohy bolo zozbieraných a spracovaných 20 dotazníkov a odoslaných k ďalšiemu spracovaniu do ÚVZ SR Bratislava.

Médiá:

Prednášky: 71

Regionálna tlač – 15 x

Televízia – 9 x

Mestský rozhlas – 2 x

Web RÚVZ Levice – 20x

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Ide o pokračovanie plnenia úlohy ÚVZ SR a všetkých RÚVZ v SR. Aj v SR je potrebné získať prehľad o spôsoboch úpravy pitnej vody (PV) vo verejných vodovodoch a o používaných chemických látkach na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Ďalej získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a vyhodnotiť kvalitu dodávanej PV v týchto vodovodoch na základe výsledkov od prevádzkovateľov a podľa výsledkov monitorovania RÚVZ.

Vytipujú sa verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a na vznik vedľajších produktov dezinfekcie a bude sa sledovať kvalita vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

V súčasnosti platné predpisy umožňujú prevádzkovateľom verejných vodovodov pitnú vodu nedezinfikovať, pokiaľ PV vo vodárenskom zdroji dlhodobo splňa limity jej kvality a zároveň nehrozí jej kontaminácia v zdroji a v rozvodnej sieti. V zahraničí je trendom distribuovať PV bez chlóru. Dôvodom sú obavy zo vzniku vedľajších produktov dezinfekcie a ich toxických prípadne karcinogénnych účinkov, zároveň je rozvinutá snaha zachovať senzorické vlastnosti vody prijateľné pre spotrebiteľa. Skúsenosti z prevádzky vodovodných systémov v zahraničí bez chlórovania potvrdzujú, že za určitých podmienok je možná distribúcia PV aj bez použitia chemickej dezinfekcie, prípadne bez zachovania jeho rezídua v sieti.

Aj v SR je preto potrebné získať prehľad o používaných spôsoboch dezinfekcie a o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie. Cieľom úlohy je:

- spracovanie prehľadu o spôsoboch dezinfekcie PV vo verejných vodovodoch v SR a o používaných chemických látkach na báze chlóru,
- vytipovanie verejných vodovodov pre sledovanie vplyvu chlórovania na kvalitu PV a vznik vedľajších produktov dezinfekcie,
- vytipovanie verejných vodovodov pre sledovanie kvality PV vo verejných vodovodoch bez dezinfekcie a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch,
- získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ.

V predchádzajúcom období sa časť úlohy už splnila spracovaním požadovaných údajov do tabuliek potrebných k jej vyhodnoteniu.

V regióne Liptova je dlhodobo v prevádzke jeden skupinový verejný vodovod bez zabezpečovania kvality PV chlóróm. Ide o verejný vodovod Lipt. Sielnica, ktorý zásobuje pitnou vodou obyvateľov obce Liptovská Sielnica a Prosiek. Uvedený verejný vodovod zásobuje pitnou vodou cca 719 obyvateľov. V prevádzke je od roku 1970. Za celé sledované obdobie PV z tohto vodného zdroja stabilne vykazuje vyhovujúcu kvalitu. Správcom verejného vodovodu Lipt. Sielnica je Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s., Lipt.Mikuláš.

V súvislosti s plnením úlohy Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktorá vyplýva z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva SR na rok 2012, bola vo februári 2012 ÚVZ SR Bratislava zasielaná tabuľka k vodovodu Liptovská Sielnica, ktorý je prevádzkovaný bez dezinfekcie na báze chlóru. V tabuľke sa uvádzali všetky ukazovatele, ktorých limitná hodnota bola v hodnotenom období (roky 2007 – 2011) prekročená na základe výsledkov monitorovania RÚVZ. Uvádzal sa celkový počet vykonaných analýz, počet

analýz, v ktorých bol ukazovateľ prekročený a dosiahnuté hodnoty nevyhovujúceho ukazovateľa. RÚVZ Lipt. Mikuláš uvádzal zistené hodnoty za obdobie posledných 10 rokov t.j. 2001 – 2011.

Výsledky rozborov verejného vodovodu v Lipt. Sielnici v priebehu r. 2012 v rámci monitoringu (2 rozborov minimálne, 1 rozbor úplný) vyhoveli v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám na kvalitu pitnej vody podľa Nariadenia vlády SR č. 496 z 8. decembra 2010, čiastka 188, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

1.8 Posilnenie implementácie HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je posilnenie odbornosti zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie. Zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov hodnotenia dopadov na zdravie má zabezpečiť vydanie novej vyhlášky MZ SR, ktorá upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Hodnotenie dopadov na zdravie v SR je zákonnou požiadavkou na základe novely zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2011 (ďalej zákč.č.355/2007 Z.z.).

Uplatnenie zákonných požiadaviek na úseku hodnotenia dopadov na zdravie si vyžiada nové prístupy v práci zamestnancov verejného zdravotníctva, rozšírenie ich vedomostí a zručností pri uplatňovaní kompetencií vyžadovania a posudzovania hodnotenia dopadov na zdravie.

V uvedenej oblasti problematiky hodnotenia dopadov na zdravie sa pripravujú pre zamestnancov verejného zdravotníctva odborné semináre. V priebehu roka 2012 sa v rámci zvyšovania odbornej úrovne vedomostí pracovníci oddelenia HŽPZ zúčastnili na dvoch odborných seminároch modulového e- learningového vzdelávania Projektu Tvorby a realizácie vzdelávacích programov RÚVZ v SR s problematikou Hodnotenia dopadov na zdravie.

Pre odborné posilnenie procesov hodnotenia dopadov na zdravie s uplatňovaním princípu opatrnosti je potrebné aktuálne vypracovať vyhlášku MZ SR zameranú na úpravu postupov pri hodnotení dopadov na zdravie.

Aktivity verejného zdravotníctva v problematike HIA a vypracovanie vyhlášky MZ SR sú zaradené aj do Programového vyhlásenia vlády SR na roku 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

V priebehu r. 2012 sme posudzovali nový zámer na výstavbu Bioplynovej elektrárne Prosieky, kde sme o.i. uplatnili požiadavku, na vyhodnotenie vplyvov danej stavby na verejné zdravie podľa § 52 ods. 1 písm. d) zák. č. 355/2007 Z.z., vzhľadom k predpokladanému nepriaznivému a významnému vplyvu navrhovanej činnosti na verejné zdravie.

Vyhodnotenie plnenia programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR oddelením PPL za rok 2012

Úloha č. 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Úloha bola plnená v rozsahu PVV

- štátny zdravotný dozor – **počet kontrol 355** (ŠZD na základe písomného podnetu, žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií a kontrola rizikových prác)
- posudzované prevádzkové poriadky a posudky o riziku – **počet schválených prevádzkových poriadkov 109**
- počet nariadených opatrení rozhodnutím: **515 opatrení** (prerušené konania rozhodnutia o uvedenie priestorov do prevádzky, pokyny, vyhlásenie rizikových prác, opatrenia ukladané v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru)
- konzultácie a usmernenia – **počet 440**

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná v novom programe ASTR. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu úrovne pracovných podmienok, kontrolu stavu aktuálneho hodnotenia rizík a dodržiavanie zdravotného dohľadu podľa príslušných NV, taktiež usmerňovanie zamestnávateľov k možnostiam zníženia rizík. Mnohí zamestnávatelia si objednávajú výkon prác (vrátane rizikových) aj prostredníctvom SZČO, u ktorých hodnotenie rizika z hľadiska neznalosti problematiky je nedostatočné.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov:

Kontrola používania nebezpečných chemických látok a prípravkov, ktoré sú klasifikované ako veľmi toxické látky a prípravky a toxické látky a prípravky bola cielene vykonaná v priemyselnom sektore – pri spracovaní a výrobe usní a koží. Počas štátneho zdravotného dozoru ako aj pri schvaľovaní posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov zamestnávateľov sú posudzované aj expozície zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom a zistené skutočnosti sú premietnuté do príslušných opatrení zo strany orgánu verejného zdravotníctva.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

V rámci tejto úlohy bolo posúdených **43 žiadostí** na manipuláciu s azbestom pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb – práce zabezpečovali oprávnené organizácie a bolo vydaných **43 súhlasných rozhodnutí**.

Po požiari objektu, ktorý bol postavený zo stavebných materiálov obsahujúcich azbest, bol vydaný pokyn k zabezpečeniu likvidácie materiálov obsahujúcich azbest na zhorenej stavbe osobou, ktorá vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Zároveň boli prevádzkovateľovi objektu uložené opatrenia nevykonávať na zhorenej stavbe do času odstránenia materiálov obsahujúcich azbest práce, ktoré by predstavovali riziko ohrozenia zdravia osôb vykonávajúcich tieto práce a riziko zvýšeného rozptylu azbestových vlákien do prostredia. Stavba sa nachádzala v sídelnej zóne mesta Liptovský Mikuláš.

Problematika používania cytostatík v Liptovskej nemocnici s poliklinikou bola opätovne riešená s účastníkom konania s cieľom aktuálneho hodnotenia rizika. Bol schválený prevádzkový poriadok pre expozíciu pracovníkov cytostatikám. Taktiež bol schválený prevádzkový poriadok pre činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou,

skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku Laboratória v spoločnosti ST. NICOLAUS, a.s., Liptovský Mikuláš.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž:

V roku 2012 bola riešená Európska inšpekčná kampaň SLIC, ktorá bola venovaná psychosociálnym otázkam. Základným cieľom kampane bolo dosiahnutie lepšej kvality posudzovania psychosociálnych rizík a eliminácie psychosociálnych záťaží pri práci. Kampaň bola primárne zameraná na 3 sektory a to zdravotníctvo, vrátane sociálnej starostlivosti, služby /hotely, reštaurácie/ a dopravu. Výber podnikov pre kampaň z uvedených odvetví bol dohodnutý na krajskej úrovni. Vo vybraných podnikoch boli vykonané spoločné previerky inšpektorov práce a verejných zdravotníkov zamerané na psychosociálne riziká pri práci. V každom kraji boli vykonané 4 spoločné previerky v každom z 3 odvetví. Počas inšpekcie boli zamestnávateľom a zamestnancom jednotlivých sektorov rozdane dotazníky. Z každej previerky hodnotitelia – RÚVZ + IP vypracovali skrátenú záverečnú správu. Záverečné správy krajských RÚVZ a IP o jednotlivých previerkach boli zaslané ÚVZ SR za účelom vypracovania národnej správy. Zo skúsenosti z kampane zo strany hodnotiteľov – RÚVZ + IP uvádzame pozitívny prístup zamestnávateľa k riešeniu problematiky, pochopenie významu pre zamestnávateľa riešiť psychosociálne riziká pri práci, prínos pre nové prístupy v manažmente rizík a zo strany zamestnávateľa zvýšenie miery informovanosti o danej problematike a o potrebe riešenia psychosociálnych rizík.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Bolo prešetrovaných **7 prípadov** podozrenia na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania a celkovo bolo priznaných 5 prípadov chorôb z povolania v tejto položke, z toho 1 prípad bol šetrený v roku 2011 a v jednom prípade bola choroba z povolania priznaná bez šetrenia orgánom verejného zdravotníctva.

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cielené intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli vykonané nadväzne na vyhodnocovanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov, pracujúcich v riziku fyzickej záťaž, chemické faktory a zobrazovacie jednotky. Podľa výsledkov dotazníkového prieskumu u zamestnancov boli so zamestnávateľmi prerokované opatrenia na ochranu a podporu zdravia pri práci (ST.Nicolaus a.s. Liptovský Mikuláš – chemické faktory, Seidel Slovakia s.r.o. Liptovský Hrádok – chemické faktory a fyzická záťaž, Tatrabanka, pobočka Ružomberok a Liptovský Mikuláš – zobrazovacie jednotky)

Otázky súvisiace s hodnotením rizík pri práci a prevencie chorôb z povolania boli prerokované u zamestnávateľa, u ktorého sú opakované hlásené choroby z povolania vplyvom faktorov DNJZ (Swedwood Slovakia, Liptovský Mikuláš).

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu zamestnancov boli zabezpečené u zamestnávateľa Mondi SCP, a.s. Ružomberok a TESCO, OC Liptovský Mikuláš (spolu 45 zamestnancov).

Úloha č. 2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V spoločnosti Mondi SCP, a.s., Ružomberok bol v rámci koordinovanej kontroly Orgánov štátnej správy podľa § 27 ods. 3), 8) a 9) zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vykonaný štátny zdravotný dozor v objekte Centrálny sklad surovín a materiálov. Predmetom kontroly bolo dodržiavanie ustanovení zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov a NV SR č. 471/2011 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 300/2007 Z.z.

Do protokolu z koordinovanej kontroly RÚVZ navrhol zapracovať vypracovanie prevádzkového poriadku a posudku o riziku o ochrane zdravia zamestnancov pri práci s chemickými faktormi a tento predložiť RÚVZ na schválenie.

Chemické látky a expozícia zamestnancov chemickým látkam je posudzovaná priebežne u každého zamestnávateľa v súlade s platnou chemickou legislatívou.

**3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN
A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

Č. Ú	Názov úlohy	Gestor úlohy
------	-------------	--------------

<p>3.1.</p>	<p>Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie</p> <p>V rámci plnenia úlohy bol realizovaný projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie SR“ v r.2012, bolo vyšetrených spolu 80 osôb, ľahko pracujúcich, rozdelených do 4 skupín podľa pohlavia a veku (na skupiny 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných). Sledované boli somatometrické a biochemické ukazovatele, klasickými antropometrickými vyšetreniami a prístrojom Reflotron. Formou štandardizovaného dotazníka boli zisťované údaje o životospráve a pohybovej aktivite. Zisťovaný bol jednoduchý jedálny lístok, vyhodnocovaný programom Alimenta.</p> <p>Všetky údaje boli spracované do tabuliek.</p> <p><u>Výsledky za rok 2012:</u></p> <p>Dotazník o pohybovej aktivite v skupine žien 19 – 34 r. uvádza, že 5 respondentiek sa vôbec nevenujú športu. Ako dôvod všetky uvádzajú nedostatok času. 2 osoby uvádzajú, že sa venujú športu asi 1 hodinu týždenne, 6 osôb 2 -3 hodiny týždenne, 2 osoby 4 – 5 hodín týždenne a 5 oslovených sa venuje viac ako 6 hodín týždenne. Svoju životosprávu hodnotí 7 respondentiek ako dobrú, 8 osôb ako uspokojivú, 3 ako málo uspokojivú. 7 respondentiek uvádza, že zmenili svoju životosprávu a to smerom k zdravšej výžive - konzumácia stredne menej tukov, viac zeleniny a viac pohybovej aktivity. Podľa názoru opýtaných respondentiek je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom 5 osôb, 10 osôb uviedlo odpoveď niekedy a 5 podľa ich názoru nie sú stresované.</p> <p>V skupine 35 – 54 r. žien uviedlo, že žiadny čas nevenuje športu 5 osôb, ako dôvod 4 uviedli nedostatok času a jedna pohybovú aktivitu nepokladá za potrebnú. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 6 osôb ako uspokojivú 10 a ako málo uspokojivú 2 osoby a zlú 2. K zmene životosprávy došlo v 7 prípadoch, z celkového počtu 20 opýtaných respondentiek. Ako odpoveď na vykonanú zmenu uvádzajú vo väčšine zdravšiu stravu a viac pohybovej aktivity. Podľa ich názoru sú vo zvýšenej miere vystavené stresovým faktorom 4 osoby, 16 osôb uviedlo odpoveď niekedy.</p> <p>Zo skupiny mužov 35 – 54 r., 1 osoba sa vôbec nevenuje športu nakoľko nemá dostatok času. 4 osoby sa venujú športu minimálne 1 hodinu týždenne, 6 osôb 2 -3 hodiny týždenne, 4 osoby 4 – 5 hodín týždenne a 5 oslovených sa venujú viac ako 6 hodín týždenne. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 7 osôb, 12 ako uspokojivú a 1 ako zlú. V poslednom období len 5 z 20 opýtaných osôb zmenili svoju životosprávu a to zdravšou stravou a zvýšením pohybovej aktivity. Až 13 osôb si myslí, že sú vo zvýšenej miere vystavení stresu, 7 osôb odpovedalo možnosťou niekedy.</p>	<p>ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici</p>
--------------------	---	--

<p>Na základe vyhodnotenia jednodenného jedálneho lístka bol zistený vo vekovej skupine žien 19 – 34 r. zvýšený príjem energie u 3 osôb. Zvýšený príjem bielkovín až u 17 a tukov u 11 osôb, sacharidov u 2 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 10 osôb, vody u 7 osôb, hrubej potravinovej vlákniny u 15 osôb, NaCl u 12 osôb a cholesterolu u 12 osôb.</p> <p>V skupine žien 35 – 54 r. bol zistený zvýšený príjem energie u 3 osôb, zvýšený príjem bielkovín bol u 10, tukov u 9, NaCl u 9 osôb a cholesterolu bol u 1 osoby. Príjem vitamínu C bol znížený u 7 osôb a vody u 6 osôb, hrubej potravinovej vlákniny u 12 osôb.</p> <p>V skupine mužov 19 – 34 r. bol zvýšený príjem energie u 4 osôb, zvýšený príjem bielkovín u 11, tukov u 10, sacharidov u 2 a cholesterolu u 5 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 8, vody u 6 respondentov, hrubej potravinovej vlákniny u 15 osôb.</p> <p>V skupine 35 – 54 r. mužov bol zistený zvýšený energetický príjem u 1 respondenta, zvýšený príjem bielkovín u 13, tukov u 9 a cholesterolu u 10 osôb. Príjem vody bol znížený u 7, vitamínu C u 6 osôb, hrubej vlákniny u 11 osôb. Údaje sú prehľadne spracované v grafoch.</p> <p>V skupine žien 19 – 34 r. bol BMI index v norme u 18 osôb, WHR index bol v norme u 19 respondentiek. Podľa BMI majú miernu nadváhu 2 osoby. Krvný tlak bol v norme u všetkých respondentiek.</p> <p>V skupine žien 35 – 54 r. bol BMI index v norme u 9 osôb, zvýšený bol u 7 a 4 osoby boli podľa tohto ukazovateľa obéznych, WHR index zvýšený u 4 osôb. Aterogénny index bol zvýšený u 2 respondentiek.</p> <p>V skupine mužov 19 – 34 r. bol BMI index v norme u 11 osôb, nadváhu malo 9 respondentov, WHR bol v norme u 13 osôb. Aterogénny index bol zvýšený u 9 osôb.</p> <p>V skupine mužov 35 – 54 r. bol BMI index v norme u 7, nadváhu malo 9 osôb, obézny 4. WHR index bol zvýšený u 8 osôb. Aterogénny index bol zvýšený u 4 osôb.</p> <p>Projekt sledovanie výživového stavu obyvateľstva má opakovane dobrú odozvu u sledovaných skupín populácie a sme od obyvateľov dožadovaní hlavne o meranie základných živín - biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu a tlaku krvi.</p>	
RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	15.január 2013 a ďalšie roky

3.2.	Monitoring jodidácie kuchynskej soli - plán odberu vzoriek na rok 2012 – 24 vzoriek, odobratých bolo v roku 2012 - 24 vzoriek z distribučnej siete, vzorky vyhoveli, monitorovacia úloha RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom Košiciach 31.december 2012 a ďalšie roky
3.3.	Bezpečnosť PET fliaš - Plán odberu vzoriek obalových materiálov „Špeciálna kampaň na rok 2012“ – vody balené v transparentných a farebných PET fľašiach – plánovaný odber vzoriek 2, úloha plnená výlučne Košickým a Prešovským krajom.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	30.marec 2014
3.4.	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti Kontrola dodržiavania bezpečnosti plastových a sklenených výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – formaldehydu, melamínu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, senzorké hodnotenie, Cd, Pb. V rámci „Harmonogramu odberov vzoriek v rámci výkonu úradnej kontroly potravín orgánmi verejného zdravotníctva podľa jednotlivých vybraných komodít RÚVZ Žilinského kraja na rok 2012“, nie je úloha plnená OHV RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	ÚVZ SR 30.marec 2014
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Poprade	
3.5.	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov Plán odberu vzoriek obalových materiálov „Špeciálna kampaň na rok 2012“ – potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch - 4 vzorky v rámci Žilinského kraja. Odber vzoriek bol realizovaný v mesiaci jún, vzorky boli odobraté v distribučnej sieti. Výsledky laboratórneho vyšetrenia sú vyhovujúce.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30.marec 2014
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Poprade	

3.6.	<p>Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách</p> <p>- v rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 129 allura červená AC, E 124 košenilová červená A, E 102 tartrazín) na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín u 80 respondentov. Tabuľky boli spracované programom EXCEL a výsledky v programe WORD a boli zaslané na ÚVZ SR v samostatnom vyhodnotení projektu dňa 15.11.2012.</p>	ÚVZ SR
3.7.	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	31.december 2012 a ďalšie roky
	<p>Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami</p> <p>- plastové dojčenské fľaše, plastové výrobky určené pre deti - v rámci „Harmonogramu odberov vzoriek v rámci výkonu úradnej kontroly potravín orgánmi verejného zdravotníctva podľa jednotlivých vybraných komodít RÚVZ Žilinského kraja na rok 2012“, nie je úloha plnená OHV RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.</p> <p>RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši</p>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30.marec 2014

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

V rámci plnenia tohto projektu sme v mesiacoch január až marec 2012 vykonávali počítačové spracovanie údajov, získaných antropometrickými meraniami detí. Antropometrické ukazovatele: telesná hmotnosť, výška, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov a obvod ľavého ramena, sme spracovávali do zaslanej tabuľky v programe Excel. Celkovo sme spracovali ukazovatele od **512** vyšetrených respondentov. Údaje sme zaslali v stanovenom termíne gestorovi projektu – ÚVZ SR.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Na plnení tohto projektu sme sa nepodieľali, nakoľko prieskum o zneužívaní návykových látok nebol v roku 2012 realizovaný.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V rámci plnenia tohto projektu sme v mesiacoch apríl až jún 2012 realizovali dotazníkový prieskum vo vekovej kategórii 11 – 14 ročných detí (žiaci II. stupňa základných škôl). Dotazníky boli zamerané na: monitoring stravovacích zvyklostí detí (3 dotazníky – dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník a dotazník o výživových preferenciách), monitoring 24-hodinovej spotreby potravín a monitoring 24-hodinovej fyzickej aktivity.

Celkovo sme do projektu zapojili **120 žiakov** vo veku 11-14 rokov, a to:

- 30 dievčat a 30 chlapcov z mestskej základnej školy: ZŠ M.R. Martákovej, Nábrežie 4. apríla, Liptovský Mikuláš
- 30 dievčat a 30 chlapcov z vidieckych základných škôl: ZŠ s MŠ, Starojánska 11, Liptovský Ján a ZŠ Kvačany.

V 17. K.T. roku 2012 (od 23.04. do 27.04.2012) sme vykonávali merania týchto detí - zisťovaná bola ich hmotnosť, výška, obvod pásu, obvod bokov a tlak krvi. Súčasne sme počas celého týždňa vykonávali odbery vzoriek celodennej stravy a pitného režimu z dvoch školských jedální a to zo ŠJ pri ZŠ M.R. Martákovej, Nábrežie 4. apríla, Liptovský Mikuláš a ŠJ pri ZŠ s MŠ, Starojánska 11, Liptovský Ján.

Údaje získané z dotazníkov, ako aj údaje z laboratórnej analýzy vzoriek, sme spracovali v mesiacoch júl až september 2012 do stanovených tabuliek a zaslali gestorovi projektu – Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobotě.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Na plnení tohto projektu sme sa v roku 2012 nepodieľali, jeho realizácia bola v roku 2012 ukončená.

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Tento projekt sme realizovali dotazníkovou metódou u detí vo veku 5 rokov prostredníctvom predškolského zariadenia. Zapojených bolo 20 detí z Materskej školy Žirafka, Nábrežie 4.apríla v Liptovskom Mikuláši. Vzhľadom na vek detí dotazníky vyplňali rodičia, išlo o dva

dotazníky: dotazník o prehľade potravín, skonзумovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o frekvencii spotreby potravín. Zber údajov sme uskutočnili v mesiaci apríl 2012. Získané údaje sme v termíne do 15.10.2012 spracovali do zaslaných tabuliek v programe Excel a odoslali gestorovi projektu – ÚVZ SR.

4.6 Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl na Slovensku

V rámci plnenia tohto projektu sme v mesiacoch apríl až máj 2012 realizovali dotazníkový prieskum, zameraný na sledovanie režimu práce a odpočinku žiakov základných škôl. Podľa zaslaného harmonogramu sme do prieskumu zapojili 20 žiakov 4. ročníka vidieckych základných škôl, konkrétne žiakov Základnej školy s materskou školou vo Važci a žiakov Základnej školy vo Východnej. Žiaci vyplňali 2 druhy dotazníkov: dotazník o dennom režime počas pracovného a voľného dňa a dotazník o zdravotnom stave.

Získané údaje sme v termíne do 05.10.2012 spracovali do zaslaných tabuliek v programe Excel a odoslali gestorovi projektu – ÚVZ SR.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

V roku 2012 boli realizované nasledovné úlohy.

- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2012, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2012, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním :

V rámci hlásneho systému EPIS monitorujeme každé hlásené ochorenie, ktoré je preventabilné očkovaním . Takéto ochorenie podrobne prešetrujeme, hlavne s dôrazom na jeho laboratórne potvrdzujúcu diagnostiku. V priebehu uplynulého pol roka sme z ochorení imunizačného programu zaznamenali 5 potvrdených ochorení na pertussis u očkovaných detí.

Manažment očkovania :

V rámci kvalitne vykonávanej kontroly a riadenia očkovania pracovníkmi odd. epidemiológie RÚVZ zabezpečujeme pre terénnych pediatrov pravidelné semináre a školenia s problematikou očkovania. Očkujúci lekári sú ďalej tiež odborne usmerňovaní mesačne zasielaním mesačných výkazov o infekčných ochoreniach. V mesačných intervaloch (vždy nasledujúci týždeň po skončení mesiaca) nám očkujúci pediatri zasielajú zoznamy očkovacích výkonov. Tieto zoznamy sú však zväčša v písomnej podobe, bez výstupov z počítačov, čím sú neprehľadné a následne sa tieto údaje zatiaľ nijak nevyužívajú. Počítačové prepojenie na fungujúci EPIS nie je urobené a ani pediatri nemajú očkovací program, ktorý by bol kompatibilný s našim.

Register očkovaných v rámci okresov neexistuje, rovnako tak nie je register celoslovenský.

Kontrola očkovania:

Kontrola očkovania je vykonávaná každoročne v mesiaci september a október v zmysle usmernenia hlavného hygienika ÚVZ SR č. OE /5262/2012, RZ-13429/2012 zo dňa 10.7.2012, podľa § 5 ods. 4 písm. c) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s § 14 vyhlášky č. 585/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Preočkovanosť detí v kontrolovaných ročníkoch bola vo všetkých kontrolovaných obvodoch vyššia ako 95%. V kontrolovaných obvodoch a v kontrolovaných ročníkoch detí nebola zistená preočkovanosť nižšia ako 90%. Pri kontrole neboli zistené závažné nedostatky vo výkonoch očkovania. Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania . Závažným problémom je aj v našom regióne narastajúci počet rodičov, ktorí odmietajú očkovanie, väčšinou pod vplyvom antivakcinačných internetových stránok a médií. Správa z kontroly očkovania bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Žiline.

Priebežne počas celého roka je vykonávaná kontrola námatková a hlavne pri zisťovaní očkovania u ochorenia, ktoré je preventabilné očkovaním.

Ďalej bolo vykonávané:

- usmernenie lekárov ku kategorizácii a k indikačným obmedzeniam vakcín
- informácia o realizácii Európskeho imunizačného týždňa 2012 - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RUVZ so sídlom v L.Mikuláši,
- informácia o zmenách v očkovacom kalendári na rok 2012, zrušenie očkovania proti tuberkulóze
- informácia o novom kategorizačnom zozname, nová kategorizácia vakcín rozposlaná všetkým očkujúcim lekárom prvého kontaktu
- lekári v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v L..Mikuláši boli informovaní o epidémiách osýpok v niektorých krajinách v Európe, spracovaný leták k prevencii ochorenia počas ME vo futbale na Ukrajine, distribúcia po zdravotníckych zariadeniach
- informácia lekárom prvého kontaktu o hlásení nežiaducich účinkov v súvislosti s očkovaním

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Aj v roku 2012 bola mesačne vykonávaná analýza prenosných ochorení za každý okres v regióne. Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy. V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie mailom informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

u každého ochorenia, u ktorého je možné vykonať laboratórny dôkaz vyžadujeme, aby toto vyšetrenie bolo vykonané. Je k tomu potrebná dobrá spolupráca s niekoľkými laboratóriami v okrese – štátnymi aj súkromnými, ale tiež dobrá spolupráca s nadregionálnymi laboratóriami, ktoré vykonávajú špecifickú diagnostiku : virologické laboratória a laboratória NRC.

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Naša spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, ako aj s lekármi styčných odborností je veľmi intenzívna, nemáme problémy z ich strany s včasným hlásením infekčných ochorení. Lekári prvého kontaktu, ako aj laboratória nie sú zatiaľ naklonení elektronickému spôsobu hlásenia. Na našu písomnú výzvu zareagovalo len niekoľko málo lekárov.

- analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení :

V rámci nového programu EPIS sme sa zapracovali do systému rýchleho varovania, ktorý pri takýchto ochoreniach budeme využívať a momentálne ho využívame na hlásenie všetkých mimoriadnych udalostí.

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

V rámci edukácie širokej laickej aj odbornej verejnosti o prenosných ochoreniach píšem články o význame očkovania, diskutujem s antivakcinistami na ich internetových stránkach v rámci reakcií na ich nezmyselné príspevky. Zúčastnila som sa tiež s aktívnymi prednáškami na edukácii lekárov prvého kontaktu v rámci Slovenska. Dve z oddelenia sme sa zúčastnili druhého ročníka Školy očkovania na Remate. V rámci Európskeho imunizačného týždňa v mesiaci apríl, som napísala článok o význame očkovania, ktorý bol uverejnený na internetovom portáli aktuality.sk a tiež na webovej stránke nášho RÚVZ.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Intenzívne využívame nový informačný systém prenosných ochorení, v ktorom monitorujeme hlásené infekčné ochorenia, nozokomiálne nákazy, chrípku a chrípke podobné ochorenia, využívame systém rýchleho varovania a sami si vyrábame potrebné výstupy pre zasielanie hlásiacim spolupracujúcim subjektom. Z hlásiacich subjektov však využívajú tento systém na hlásenie prenosných ochorení len dve terénne lekárky.

Z poverenia poradného zboru pre epidemiológiu sledujem hlásenia do SRV za celé Slovensko a usmerňujem hlásiace okresy z hľadiska obsahového spracovania týchto hlásení.

6.4 Nozokomiálne nákazy :

V mesiaci máj sme vykonali v jedinej, nami dozorovanej nemocnici v Liptovskom Mikuláši bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz, pri ktorom sme dospeli k záveru, že aktívne vyhl'adané NN v rámci tohto námatkového prevalenčného sledovania NN korešpondovali s hlásnou službou počas celého roka, ktorú z nemocnice dostávame.

Naša jediná dozorujúca nemocnica (NsP L.Mikuláš) neparticipuje na programe HELICS, vie však o tomto programe. Nemocnica má svojho lekára, ktorý vedie nozokomiálnu komisiu v rámci nemocnice a tiež jednu nozokomiálnu sestru so vzdelaním Mgr., ktorá sa stará o problémy nemocničnej hygieny a nozokomiálnych nákaz v tejto nemocnici.

Nemocnica si tiež sama vykonáva kontroly stermi z prostredia oddelení a s výsledkami nás pravidelne oboznamuje.

Celkom nám hlásila v roku 2012 38 NN. (Z toho 4 aktívne vyhl'adané v rámci prevalenčného bodového sledovania).

6.5 Surveillance chronických ochorení

Realizácia projektu EHES

V úzkej spolupráci s odd. podpory zdravia sa pracovníčky odd. epidemiológie podieľali na vyšetovaní vybranej vzorky populácie vykonávaním odberov venóznej krvi. Pracovníčky odd. epidemiológie odobrali celkom 27 vzoriek krvi.

Ostatné úlohy v rámci chronických ochorení plní odd. podpory a ochrany zdravia.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

V roku 2012 nebola riešená mimoriadna epidemiologická situácia. Bola monitorovaná situácia vo výskyte novel flu chrípky vo svete, SR a v regióne a výskyt ochorení na osýpky a pertussis v Európe. V tomto roku pokračovalo monitorovanie a hlásenie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny obidvoch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetrovať pacientov so SARI.

Máme vytvorenú okresnú protiepidemickú komisiu.

V rámci stratégie krízovej komunikácie máme vytvorené plány zvolania a vedúci pracovníci sme vybavení služobnými mobilmi.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV.

V roku 2012 sa priebežne plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses). Epidemiologické

vyšetrenie každej aseptickkej meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2012 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené.

Celkom 6x v priebehu roka sme brali odpadnú vodu na vyšetrenie poliovírusov a podľa harmonogramu sme ju doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Všetky odbery boli negatívne.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Pravidelne denne funguje poradňa HIV/AIDS, v ktorej ráno do 9,00 hod. vykonávame odbery krvi na anonymné, alebo neanonymné vyšetovanie. Vyšetovanie následne zabezpečuje laboratórium RÚVZ B.Bystrica. V rámci poradne každý pacient vyplňuje dotazník, kde zisťujeme jeho epidemiologickú anamnézu a následne poučíme pacienta o možných rizikách akvirácie nákazy. V roku 2012 sme takto zabezpečili vyšetrenie 9 osôb.

6.9 Poradne očkovania

V zmysle celoslovenského návrhu epidemiológov boli v roku 2012 zriadené v každom okrese poradne očkovania. Aj napriek zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na webovej stránke nášho RÚVZ, nebol zo strany rodičov záujem o odborné poradenstvo. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

V prioritných oblastiach Národného programu podpory zdravia boli realizované skupinové zdravotno-výchovných intervenčných aktivity nasledovne:

- Výživa a stravovacie zvyklosti: 42 zdravotno-výchovných aktivít,
- Fyzická inaktivita: 8 aktivít,
- Tabak: 70 aktivít (57 besied +13 meraní CO vo vydýchnutom vzduchu),
- Alkohol: 25 aktivít.

Úroveň zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu bola monitorovaná dotazníkovou metódou a následným individuálnym poradenstvom v oblastiach:

- oblasť alkoholu – 82 dotazníkov,
- oblasť výživy – 106 dotazníkov,
- oblasť fyzickej aktivity – 38 dotazníkov.

Do procesu podpory zdravia boli v rámci odbornej garancie podujatí zainteresované nižšie uvedené spolupracujúce zložky spoločnosti v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok:

Orgány štátnej správy a samosprávy (6):

- Mestský úrad (3), Obvodný úrad (1), Okresné riaditeľstvo policajného zboru Liptovský Mikuláš (1), Mestská polícia Liptovský Mikuláš (1).

Ostatné inštitúcie (50):

- materské školy (3), základné školy v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok (10), stredné školy v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok (11), vysoká škola (1), Kluby seniorov (3), zariadenia pre seniorov (7), spolok slovenského červeného kríža (1), materské centrum (1), centrum voľného času (1), HM TESCO (1), nákupné centrum STOP.SHOP. (1), firma DELTECH a.s. (1), Aquapark Tatralandia (1), Victorious – neformálna skupina (1), Hotel GRAND (1), Hotel Tri studničky (1), Slovenská nadácia srdca (1), Všeobecná zdravotná poisťovňa (1), zdravotná poisťovňa UNION (1), Informačné centrum mesta (2).

Zdravotnícke organizácie (10):

- Nemocnica (2), Poliklinika (3), Slovenská Alzheimerova spoločnosť (1), ÚVZ SR (1), RÚVZ (3).

Celkový počet spolupracujúcich organizácií: 66

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

V skupinách seniorov sa uskutočnili nižšie uvedené intervencie:

Besedy:

- pre členov Klubu seniorov v Ondrašovej v Liptovskom Mikuláši
- pre členov Jednoty dôchodcov Slovenska, základnej organizácie v Závažnej Porube
- pre členov Klubu seniorov v Palúdzkej v Liptovskom Mikuláši
- pre obyvateľov Zariadenia pre seniorov TROJLÍSTOK, ul. Riadok v Ružomberku
- pre obyvateľov Zariadenia pre seniorov LIKAVA v Ružomberku

Témy besied:

- „Stavba mozgu – základný prehľad“, „Pamäť a jej funkcie“ a „Prevencia Alzheimerovej choroby“, „Vplyv výživy na funkcie mozgu“

- „Aditívne látky v potravinách“ a „Prírodné toxikanty a antinutričné látky v potravinách“,
 - „Výživa v prevencii srdcovo-cievnych ochorení“,
 - „Prevencia osteoporózy zdravým spôsobom života“, „Výživa a osteoporóza“, „Vhodná pohybová aktivita v prevencii osteoporózy“,
 - „Diabetes mellitus - vznik, výskyt, prvé príznaky, komplikácie“ a „Prevencia diabetes mellitus zdravým spôsobom života“.
- Celkový počet odprednášaných tém : 21

9.3 „Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach“

9.3.1 „Materské centrá“

V roku 2012 sa uskutočnilo pracovné stretnutie so štatutárnou zástupkyňou občianskeho združenia Materského centra Nevedko (Bjornsonov dom) v Ružomberku zamerané na ďalšiu spoluprácu. Následne bola e-mailom odoslaná ponuka besied.

9.3.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygienu“

V rámci projektu sa uskutočnili nasledovné aktivity:

1. Akcia: „Deň veselých zúbkov“ v Materskej škole, Š. Moyzesa v Ružomberku
 - beseda na tému: „Význam správneho čistenia zubov“,
 - nácvik správnej techniky čistenia chrupu pomocou modelu chrupu a modelovej zubnej kefky.
 - distribúcia DVD s rozprávkami pre deti k predmetnej téme.

Počet zúčastnených : 34 detí vo veku 4-6 rokov , 6 pedagogických pracovníkov

2. Akcia : Projekt „Zdravé zúbky“ v Materskej škole na ulici Hrabovská cesta v Ružomberku –aktivity:
 - beseda na tému: „Faktory vzniku zubného kazu“,
 - nácvik správnej techniky čistenia chrupu pomocou modelu chrupu a modelovej zubnej kefky.
 - distribúcia DVD s rozprávkami pre deti k predmetnej téme.

Počet zúčastnených : 76 detí vo veku do 6 rokov a 9 pedagógov

3. Besedy- Materská škola, Nábřežie 4. Apríla, Liptovský Mikuláš

Počet besied : 2 besedy , počet zúčastnených detí – 85

Téma: „Výživa a zdravé zúbky“, vrátane nácvikov správnej techniky čistenia chrupu pomocou modelu chrupu a modelovej zubnej kefky.

9.4 „EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)“

V rámci projektu bolo vyšetrených 55 respondentov (traja z nich vyplnili iba dotazník). Koordinátorovi projektu – RÚVZ Banská Bystrica bolo zaslaných 52 sér v zmrazenom stave.

Plnenie čiastkových úloh:

- spracovanie menných údajov 42 klientov (vytvorenie tabuliek pre evidenciu klientov, ich telefónnych čísel, dôvodov odmietnutia alebo neúčasti na prieskume, evidencia dátumov termínov vyšetrení a počtu zaslaných prvých a druhých pozývacích listov),
- vyhotovenie a expedícia prvých pozývacích listov pre 42 klientov, vyhľadanie telefónnych čísel klientov, telefonický kontakt s každým respondentom, denné vedenie evidencie o klientoch, dátumoch telefonického kontaktu s nimi, ich dôvody, prečo sa nemohli alebo odmietli dostaviť, evidencia uskutočnených telefonických hovorov,
- príprava dokumentov pre respondentov (informovaný súhlas, dotazník, záznamový list, odberová striekačka, kryoskúmavka),

- získavanie náhradných respondentov - aby bol dosiahnutý povinný počet vyšetrených 55 respondentov, (evidencia podľa vekových skupín a pohlavia, pridelovanie evidenčných čísiel),
 - v regionálnych novinách „MY Liptov“ bol uverejnený článok s názvom: „Národná štúdia EHES pokračuje aj v roku 2012“,
 - zadávanie (+ kontrolné zadávanie) údajov z dotazníkov, výsledkov meraní a vyšetrení krvi do programu EPI INFO (55 vyšetrených klientov),
 - zaslanie údajov v databáze koordinátorovi projektu do Banskej Bystrice na analýzu, vrátane opravy možných chýb a vytvorenie definitívneho súboru údajov,
 - vyhotovenie a zaslanie kódov vyšetrených klientov (52), zoznamu klientov (vyšetrených aj nevyšetrených) (55), vrátane udania účasti a dôvodu neúčasti na vyšetrení koordinátorovi projektu,
 - hodnotenie došlých výsledkov respondentov (z celkového počtu 52 vyšetrených respondentov: 8 malo všetky výsledky vyšetrení v norme, 43 malo zvýšené hodnoty niektorých meraných ukazovateľov a krvné sérum 1 respondenta bolo hlásené ako stratené a jeho výsledky nie sú k dispozícii),
 - vypracovanie vyhodnocujúcich listov pre všetkých respondentov s uvedenými výsledkami vyšetrení a odporučeniami,
 - expedícia listov jednotlivým respondentom : osobné prevzatie spojené s poradenstvom v Poradni zdravia alebo expedícia poštou.
- Následne bola kompletná databáza klientov zaslaná koordinátorovi projektu RÚVZ Banská Bystrica.

E-mailová komunikácia a osobný kontakt:

- koordinátor projektu RÚVZ Banská Bystrica,
- Oddelenie klinickej biochémie, Nemocnica v Liptovskom Mikuláši – spolupráca (spracovanie krvi, odsatie séra, uchovanie v mrazničke).

9.5 „Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou“

12. – 18. marec 2012 – Týždeň uvedomovania si mozgu (Brain Awareness Week)

V rámci zapojenia sa do medzinárodnej akcie v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou sa uskutočnilo 9 besied na témy: „Stavba mozgu“ a „Pamäť a jej funkcie – posilňovanie pamäti“ pre 104 študentov stredných škôl a 5 pedagógov: Obchodná akadémia, Nábřeží K. Petroviča, Liptovský Mikuláš (6), Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš (2) a Hotelová akadémia, Čsl. Brigády, Liptovský Mikuláš (1).

7. apríl 2012 – Svetový deň zdravia (World Health Day)

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sa pre 20 zamestnancov Základnej školy M.R.Martákovvej na Nábřeží 4. apríla v Liptovskom Mikuláši uskutočnilo 3-dňové vyšetrenie krvi prenosným prístrojom Accutrend Plus (TCHOL, GLU, TG), meranie TK a P, antropometrických parametrov a poradenstvo v oblasti rizikových faktorov spôsobu života.

10. máj 2012 – Svetový deň pohybu

Pri tejto príležitosti sa pre 31 zamestnancov Základnej školy Janka Kráľa na ulici Žiarska v Liptovskom Mikuláši uskutočnilo 4-dňové vyšetrenie krvi prístrojom Reflotron (TCHOL, GLU, TG, HDL), meranie TK a P, antropometrických parametrov a poradenstvo

v oblasti rizikových faktorov spôsobu života so zameraním na význam pohybovej aktivity v prevencii chronických ochorení.

31. máj 2012 – Svetový deň bez tabaku

V okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok sa pre žiakov II. stupňa ZŠ Liptovské Revúce a študentov Strednej odbornej školy lesníckej J.D. Matejovie v Liptovskom Hrádku a Obchodnej akadémii v Ružomberku uskutočnilo spolu 9 besied na tému: „Vplyv fajčenia na ľudský organizmus“. Súčasťou besied bola aj demonštrácia merania CO vo vydýchnutom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. Spolu sa zdravotno-výchovných aktivít zúčastnilo 117 študentov.

Účasť na celoslovenskej kampani „**Prestaň fajčiť, daj si jablko**“

Cieľová skupina: široká verejnosť mesta Liptovský Hrádok

Aktivity v priestoroch Mestského úradu v Liptovskom Hrádku :

- meranie hladiny celkového cholesterolu z kvapky krvi u 24 návštevníkov,
- meranie krvného tlaku u 26 návštevníkov,
- meranie hodnôt CO vo vydýchnutom vzduchu u 18 účastníkov – fajčiarov
- Odborné poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života - 38 zúčastnených.

Fajčiari priamo v uliciach mesta využívali aj možnosť zhasiť svoju cigaretu v popolníku prostredníctvom „hliadok“ študentiek Strednej odbornej školy zdravotníckej, za čo im bolo poskytnuté jablko. Aktivity boli spojené so zvyšovaním zdravotného uvedomenia prostredníctvom letákov o rizikách fajčenia a možnostiach jeho zanechania a meraním oxidu uhľnatého vo vydýchnutom vzduchu.

Spolupracujúce zložky spoločnosti :

- UNION zdravotná poisťovňa
- Stredná odborná škola zdravotnícka v Liptovskom Mikuláši

Súčasne prebiehala aj propagácia aktivít Poradne na odvykanie od fajčenia a Poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

26. jún 2012 – Medzinárodný deň boja proti drogám a nezákonnému obchodovaniu s nimi

Kampaň „**Deň zodpovednosti**“

Pre verejnosť okresu Liptovský Mikuláš v nákupnom centre STOP.SHOP., ul. 1. mája 41 v Liptovskom Mikuláši boli vykonané nasledovné aktivity:

- stanovenie množstva gama glutamyltransferázy v krvi (GGT) prístrojom Reflotron u 60 občanov - účastníkov kampane,
- meranie krvného tlaku u 81 návštevníkov,
- vyplnenie dotazníka týkajúceho sa konzumácie alkoholických nápojov u 82 návštevníkov,
- poradenstvo o nameraných hodnotách GGT a tlaku krvi absolvovalo 85 návštevníkov.

Občanom mesta Liptovský Mikuláš boli poskytované informácie zdravotných následkov nadmerného užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Účastníkom boli poskytované reklamné predmety a letáky. Súčasne prebiehala aj propagácia aktivít Poradne prevencie drogových závislostí pri RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši. V spolupráci s pracovníkmi Okresného riaditeľstva policajného zboru v Liptovskom Mikuláši mali účastníci kampane možnosť otestovať si množstvo alkoholu v dychu pomocou alkoholtestera (61) policajnou hliadkou.

Následne bolo na ÚVZ SR zaslané vyhodnotenie aktivít, tabuľka s nameranými hodnotami GGT a TK, vrátane vyplnených dotazníkov o alkohole v počte 82 ks.

12. september 2012 – Svetový deň ústneho zdravia

V Základnej škole s materskou školou v Liptovskom Jáne sa uskutočnili besedy pre žiakov 1. a 2. stupňa na tému: „Správna výživa v prevencii zubného kazu“ (2) a 2 skupinové demonštrácie postupu čistenia chrupu pomocou modelu chrupu a modelovej zubnej kefy.

21. september 2012 – Svetový deň Alzheimerovej choroby

Aktivity:

- v okrese **Liptovský Mikuláš a Ružomberok** boli distribuované edukačné letáky s problematikou Alzheimerovej choroby („Ako lepšie rozumieť človeku s demenciou a rešpektovať ho“, „Ako sa starať o pacienta s ACH na diaľku?“, „Osobná a emocionálna záťaž pri starostlivosti o pacienta s ACH“, „Ako udržiavať kognitívne schopnosti pacienta s ACH“, „Blúdenie – problém ľudí s ACH“, „Bezpečnosť v domácnosti“, „Ako komunikovať s človekom chorým na ACH?“ a „Trápi Vás pamäť?“) nasledovne:

- Mestský úrad, Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok, Ružomberok,
- Obvodný úrad, Ružomberok,
- Poliklinika Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok, Ružomberok,
- Nemocnica MUDr. Ivana Stodolu, Liptovský Mikuláš,
- Ústredná vojenská nemocnica, Ružomberok,
- Centrum sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov ANIMA, Liptovský Mikuláš,
- ROAYAL CARE, n.o., zariadenie pre seniorov, Vitálišovce, Liptovský Mikuláš,
- Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb mesta Liptovský Mikuláš,
- Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb, Liptovské Sliače,
- TROJLÍSTOK – Centrum sociálnych služieb, Riadok, Ružomberok,
- LIKAVA – Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov, Likavka.
- **V zariadeniach pre seniorov TROJLÍSTOK a LIKAVA v okrese Ružomberok sa uskutočnilo 6 besied v problematike posilňovania pamäti a prevencie Alzheimerovej choroby, ktorých sa zúčastnilo celkom 52 seniorov a 9 zdravotníckych pracovníkov.**

- Deň otvorených dverí v Poradni zdravia

V rámci tohto dňa navštívilo Poradňu 6 klientov (5 žien a 1 muž) z okresu Liptovský Mikuláš:

- dve klientky mali záujem o testovanie úrovne svojej pamäti pomocou dotazníka, vyplnili dotazník stravovacích zvyklostí s absolvovaním následného poradenstva,
- dve klientky boli už opatrovatelkami chorých s Alzheimerovou chorobou,
- dvaja klienti konzultovali možnosti udržania kognitívnych schopností, spôsoby komunikácie a celkovú starostlivosť o príbuzného s Alzheimerovou chorobou. Návštevníkom Poradne boli poskytnuté edukačné materiály.

V regionálnych novinách MY Liptov bol uverejnený článok k Svetovému dňu Alzheimerovej choroby s propagáciou „Dňa otvorených dverí“ v Poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

29. september 2012 – Svetový deň srdca

Aktivity v hypermarkete TESCO v Liptovskom Mikuláši :

- meranie hladiny celkového cholesterolu,
- meranie TK a P,
- získavanie anamnestických údajov súvisiacich s výskytom kardiovaskulárnych ochorení,
- získavanie antropometrických údajov – výška a hmotnosť, BMI
- poradenstvo v oblasti zdravého spôsobu života a prevencie kardiovaskulárnych ochorení,
- zaslanie informácií do regionálneho týždenníka MY LIPTOVSKÉ NOVINY.

Vyššie uvedené aktivít sa zúčastnilo 53 klientov.

1. október 2012 – Medzinárodný deň starších ľudí

V regionálnych novinách MY Liptov bol uverejnený článok propagujúci aktivitu RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši „Deň otvorených dverí“. V rámci tohto dňa navštívilo Poradňu 5 klientov – seniorov z okresu Liptovský Mikuláš. Traja z nich vyplnili dotazníky výživy. Všetkým 5-tim bol zmeraný tlak krvi a pulz a poskytnuté poradenstvo v oblasti nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi. Návštevníkom Poradne boli poskytnuté edukačné materiály.

Vo vestibule RÚVZ bola vyhotovená nástenka na tému: „Starnutie populácie v SR“.

Pre obyvateľov zariadenia pre seniorov a domova sociálnych služieb v Liptovských Sliachoch sa uskutočnila beseda na tému: „Rizikové faktory srdcovo-cievnych chorôb“ (28 účastníkov).

10. október 2012 – Svetový deň duševného zdravia

V Hotelovej akadémii na ulici Čsl. brigády v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnila beseda pre žiakov na tému: „Podpora duševného zdravia“. Celkovo bolo edukovaných 40 žiakov.

16. október 2012 – Svetový deň potravy

V Základnej škole s materskou školou v Liptovskom Jáne uskutočnili 2 besedy pre žiakov 1. a 2. stupňa na tému: „Zdravá výživa“.

Pre žiakov Základnej školy, Zarevúca, Ružomberok sa uskutočnili 4 besedy na témy: „Zdravá výživa“ a „Pyramída zdravej výživy“. Celkovo bolo edukovaných 130 žiakov.

20. október 2012 – Svetový deň osteoporózy

Pre členov Denného centra pre seniorov, Palúdzka v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnili 3 besedy na témy: „Prevencia osteoporózy zdravým spôsobom života“, „Výživa a osteoporóza“ a „Vhodná pohybová aktivita v prevencii osteoporózy“. Celkovo bolo edukovaných 22 seniorov.

14. november 2012 – Svetový deň diabetu

Pre obyvateľov centra sociálnych služieb TROJLÍSTOK na ul. Riadok v Ružomberku (2) a členov denného centra seniorov v Palúdzkej v Liptovskom Mikuláši (2) uskutočnili besedy na tému: „Diabetes mellitus - vznik, výskyt, prvé príznaky, komplikácie“ a „Prevencia diabetes mellitus zdravým spôsobom života“. Celkovo sa besied zúčastnilo 39 seniorov, 4 zdravotnícki pracovníci a 4 študenti VŠ.

22. november 2012 – Medzinárodný deň bez fajčenia

Skupinové aktivity:

Besedy (11) na tému: „Vplyv fajčenia na ľudský organizmus“ vo vekovej skupine detí a mládeže boli realizované nasledovne:

- Základná škola, Zarevúca, Ružomberok – 2 besedy pre 89 žiakov druhého stupňa,
- Základná škola, Liptovský Ján – 2 besedy pre 74 žiakov prvého a druhého stupňa,
- Základná škola Apoštola Pavla, ul. J. Janošku, Liptovský Mikuláš – 2 besedy pre 30 žiakov druhého stupňa,
- Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš – 2 besedy pre 19 študentov,
- Základná škola, Klačno, Ružomberok – 3 besedy pre 58 žiakov druhého stupňa.

Pre ÚVZ SR bol vypracovaný a zaslaný odpočet vykonaných aktivít.

1. december 2012 – Svetový deň boja proti AIDS

Pri tejto príležitosti sa uskutočnilo 5 besied pre žiakov 2. stupňa v Základnej škole J. Lajčiaka v Pribyline (1), v Základnej škole, Klačno v Ružomberku (3) a pre študentov Strednej

odbornej školy drevárskej v Liptovskom Hrádku (1). Celkovo bolo edukovaných 69 žiakov a 4 pedagógovia.

9.6 „Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít na roky 2009 - 2015“

Riešiteľskými pracoviskami tohto projektu sú vybrané RÚVZ v SR, medzi ktoré RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši nepatrí, preto tento projekt nerealizuje.

9.7 Medzinárodná súťaž pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“

V okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok boli realizované nasledovné aktivity:

1. Distribúcia propagačného materiálu – plagátov k súťaži nasledovne:

- pre obyvateľov mesta Liptovský Mikuláš v organizáciách: Mestský úrad Liptovský Mikuláš, Poliklinika Liptovský Mikuláš, Nemocnica MUDr. Ivana Stodolu, Liptovský Mikuláš, priestory RÚVZ Liptovský Mikuláš a Informačné centrum mesta Liptovský Mikuláš,
- pre obyvateľov mesta Liptovský Hrádok v organizáciách: Mestský úrad, Liptovský Hrádok a Poliklinika Liptovský Hrádok,
- pre obyvateľov mesta Ružomberok v organizáciách: Mestský úrad Ružomberok, Obvodný úrad Ružomberok, Poliklinika Ružomberok, Ústredná vojenská nemocnica Ružomberok a Informačné centrum mesta Ružomberok.

2. V regionálnych novinách „MY LIPTOV“ bol uverejnený článok propagujúci súťaž pre verejnosť mesta Liptovský Mikuláš.

3. Pre študentov stredných škôl (vo veku nad 18 rokov) sa uskutočnili zdravotno-výchovné aktivity v problematike fajčenia (besedy, meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer). Aktivít sa zúčastnili študenti škôl: Strednej odbornej školy stavebnej v Liptovskom Mikuláši, Hotelovej akadémie v Liptovskom Mikuláši a Strednej odbornej škole polytechnickej v Ružomberku. Spolu sa zdravotno-výchovných aktivít zúčastnilo 89 študentov.

4. Prihlášky do súťaže „Prestaň a vyhraj“ boli poštou zaslané do ÚVZ SR 2012 v počte 30 ks, vrátane listu s vyhodnotením realizovaných aktivít.

9.8 „Národný program prevencie obezity“

V Obchodnej akadémii, S. Viatora v Ružomberku sa uskutočnilo pre študentov meranie telesných parametrov prístrojom OMRON, t.j. percento telesného tuku, percento kostrového svalstva, hodnota bazálneho metabolizmu, hodnota viscerálneho tuku, BMI, antropometrie vrátane poradenstva zmeny spôsobu života. Dvojdnovej zdravotno-výchovnej akcie sa zúčastnilo 28 osôb.

9.9 „CINDI program SR“

V rámci projektu CINDI boli realizované individuálne aj skupinové intervencie v oblasti prevencie chronických ochorení:

Individuálne poradenstvo bolo poskytované klientom v základnej Poradni zdravia a v špecializovaných poradniach – Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity a Poradňa odvykania od fajčenia.

V základnej poradni zdravia bolo k 31.12.2012 vyšetrených celkovo 316 klientov.

Prvovýšetovaní klienti - celkovo 243 :

- Test zdravého srdca - 131 osôb,
- Deň srdca - 53 osôb,

- Deň zdravia (MONDI SCP) - 35 osôb,
- Prestaň fajčiť, daj si jablko - 24 osôb.

Opakovane bolo vyšetrených 73 klientov , z čoho do Testu zdravého srdca boli zadané údaje u 71 klientov.

Počet klientov v špecializovaných poradniach: 284 klientov.

Skupinové zdravotno-výchovné aktivity (v počte 246) boli realizované pre cieľové skupiny:

1. deti a študenti základných a stredných škôl – 216 aktivít (199 besied a 17 iných skupinových aktivít).
2. skupina obyvateľov v produktívnom veku, široká verejnosť – 4 aktivity (besedy),
3. pre obyvateľov poproduktívneho veku – 26 aktivít (besied).

9.10 „Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“

Prednášková zdravotno-výchovná činnosť realizovaná v priestoroch školských zariadení bola zameraná na oblasti priority projektu:

- zdravý životný štýl: 9 prednášok,
- podpora pohybových aktivít: 7 prednášok,
- výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie: 48 prednášok,
- prevencia závislostí: alkohol – 25 prednášok,
fajčenie – 57 prednášok,
- prevencia chronických ochorení: 19 prednášok.

Na vzdelávacích akciách pre deti a mládež bolo individuálne prítomných 161 pedagógov.

9.11 „Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014“

Realizátorom je ÚVZ SR (pre rok 2012).

Projekty a úlohy, ktoré nie sú súčasťou Programov a projektov vyhlásených HH SR pre OPZ:

„Národný akčný plán pre problémy s alkoholom“ (NAPPA)

Besedy (v počte 22) boli zamerané na problematiku škodlivého vplyvu alkoholu na ľudský organizmus. Osvetovo-vzdelávacie pôsobenie vo forme besied sa uskutočnilo pre cieľovú skupinu žiakov a študentov v regióne Liptov nasledovne:

- pre žiakov ZŠ M. R. Martákovej v Liptovskom Mikuláši na tému: „Riziká užívania alkoholu“ (1),
- v rámci projektu Mestskej polície v Liptovskom Mikuláši s názvom „Alkohol – hrozba ľudstva“ sa uskutočnili besedy pre vybraných žiakov (peer skupina) šiestych – ôsmych ročníkov ZŠ na témy: „Riziko vzniku závislosti v detskom veku“, „Vplyv alkoholu na správanie“ a „Riziká užívania alkoholu – orgánové poškodenia“ (3),
- pre študentov Hotelovej akadémie, Čsl. Brigády, Liptovský Mikuláš (4),
- pre žiakov Základnej školy Janka Kráľa, Žiarska v Liptovskom Mikuláši (9),
- pre študentov Evanjelického gymnázia J. Tranovského v Liptovskom Mikuláši (2),
- pre žiakov Základnej školy, Klačno v Ružomberku (3).

V spolupráci s Mestskou políciou v Liptovskom Mikuláši bol pripravený edukačný materiál – leták pre verejnosť mesta Liptovský Mikuláš s názvom: „Alkohol nie, zdravý život áno!“.

„Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľov SR“

V rámci projektu bolo vyšetrených 87 klientov s následným poradenstvom pri úprave rizikových faktorov spôsobu života.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

1 Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE SR IV. (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Plnenie

Úloha sa realizovala priebežne, pozostávala predovšetkým z monitoringu pitnej vody zo spotrebísk verejných vodovodov a z monitoringu vody určenej na kúpanie v súlade s platnými predpismi.

V roku 2012 :

1. Bol spracovaný *Plán odberu pre monitoring pitných vôd* na rok 2012 tak, aby bola odberom a následným laboratórnym vyšetrením zistená kvalita vody na každom spotrebisku verejného vodovodu.

- V rámci monitoringu pitných vôd v okresoch Lučenec a Poltár bolo odobratých a vyšetrených celkom 44 vzoriek pitných vôd, z toho 8 vzoriek na preverovací monitoring a 36 vzoriek na kontrolný monitoring. Následne bolo odobratých 8 vzoriek pitnej vody v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Opakované rozbory pitnej vody potvrdili zdravotnú bezpečnosť pitnej vody v sledovaných spotrebiskách.

- *Zadávanie údajov o kvalite pitnej vody* do Informačného systému o kvalite pitnej vody - úloha za rok 2012 bola splnená.

- Poradenstvo pre občanov v oblasti zdravotnej bezpečnosti pitnej vody ako aj ďalších problémov týkajúcich sa pitnej vody a jej významu pre zdravie človeka bolo zabezpečené aj individuálnymi konzultáciami, konzultáciami pri príležitosti Svetového dňa vody (17) a oznamom na svojom webovom sídle RÚVZ.

2. Ďalej bol spracovaný *Program monitorovania vody vhodnej na kúpanie* pred kúpacou sezónou 2012 v súlade s platnými predpismi a Pokynmi ÚVZ SR na zabezpečenie monitoringu a výkonu ŠZD nad vodou na kúpanie pre LTS 2012.

- V rámci monitoringu vody vhodnej na kúpanie bolo odobratých a vyšetrených 9 vzoriek v prírodných kúpaliskách v okrese Lučenec (Ružiná pri obci Ružiná a Ružiná pri obci Divín) a bolo vykonávané hodnotenie kvality vody vhodnej na kúpanie, vrátane výsledkov z kontroly kvality vody predkladaných prevádzkovateľom prírodného kúpaliska Ružiná pri obci Divín (spolu 17 výsledkov).

- *Zadávanie údajov o kvalite vody vhodnej na kúpanie* do Informačného systému o kvalite vody na kúpanie - úloha za rok 2012 bola splnená.

- *Zadávanie údajov o pripravenosti kúpalísk na LTS 2012 a aktualizácia údajov počas sezóny* prostredníctvom Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie - úloha za rok 2012 bola splnená (spolu 14 x).

- Počas kúpacej sezóny boli sprístupnené informácie o vodách vhodných na kúpanie (zaktualizovaná verzia profilov VVK 2012 – Ružiná pri obci Ružiná a Ružiná pri obci Divín) oznamom na svojom webovom sídle RÚVZ.

3. Do plnenia tejto úlohy možno zahrnúť aj kontroly v prevádzkach solárií, ktoré predstavujú zvýšené riziko ohrozenia zdravia klientov z UV žiarenia (dokázaný zvýšený výskyt rakoviny kože). Cílené kontroly boli vykonané podľa odborného usmernenia ÚVZ SR z apríla 2012 (spolu 9 kontrol).

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Cieľ

- Urobiť prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania,
- Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ,
- vytipovanie verejných vodovodov pre sledovanie vplyvu chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovanie kvality vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Plnenie:

Úloha bola plnená v roku 2012 podľa pokynov gestora úlohy, na ÚVZ SR v januári 2012 boli poslané:

- zoznam malých zásobovaných oblastí
- a vyplnená tabuľka nevyhovujúcich analýz.

1.8. POSILNENIE IMPLEMENTÁCIE HIA V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

Gestor: ÚVZ SR, pracovná skupina ÚVZ SR – hodnotenie dopadov na zdravie

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľ

Posilnenie odbornosti zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie. Zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov hodnotenia dopadov na zdravie pri rozhodovaní na národnej a regionálnej úrovni vydaním vyhlášky MZ SR, ktorá upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Plnenie

Úloha sa realizovala priebežne podľa usmernení ÚVZ SR zo dňa 14. 12. 2010 a 1. 2. 2011, v roku 2012 hodnotenie dopadov na verejné zdravie nebolo OHŽPaZ vyžadované.

2 Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

OPPLaT RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie register rizikových prác pre okresy Lučenec a Poltár. V roku 2012 vykonávalo rizikové práce v tomto spádovom území 1341 zamestnancov, z toho 304 žien.

V riziku 3. kategórie evidujeme 1291 zamestnancov, z toho 297 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 50 zamestnancov, z toho 7 žien.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1226, chemickým látkam a zmesiam - 276, fyzickej záťaži – 67, s nižším počtom zamestnancov nasleduje riziko vibrácií – 35, biologické faktory - 28, záťaž teplom a chladom – 9.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v priemysle.

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík, prevádzkové podmienky a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

V roku 2012 sme vydali 20 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Väčšina rozhodnutí bola vydaných opakovane pre už existujúce spoločnosti napr. z dôvodu prehodnotenia rizík v dôsledku vykonaných zmien (Ekoltech s.r.o. Filákov, NsP n.o. Lučenec) alebo naopak boli opakovane vyhlásené rizikové práce 4. kategórie v prevádzkach, kde sa nepodarilo vykonať tak účinné opatrenia, aby sa riziko znížilo (LESY SR š.p.- manipulačno expedičný sklad Lučenec, PRP PLUS s.r.o. Veľký Krtíš – píla Horná Slatinka, Žiaromat a.s. Kalinovo, PK DOPRASTAV a.s. Žilina, EUROBASALT a.s. – ťažba kameňa Veľké Dravce). Rizikové práce boli vyhlásené aj na pracoviskách, ktoré boli uvedené do prevádzky v roku 2012 napr.: MILKO s.r.o., Plachtince – miešanie krmných zmesí, Divín (faktory obilných prach, hluk - 3. kat.), O.Trčan SONE CHRYSTAL, Poltár – brúsenie a maľovanie skla, Poltár (fyzická záťaž – otlak laktového nervu, vibrácie – 3. kat.), S.Rehánek REK, Lučenec – stolárska dielňa, drevovýroba (hluk - 3. kat). Pred vydaním rozhodnutia bol objektivizovaný skutkový stav miestnym šetrením, podmienky zaradenia prác do kategórie rizika boli so zamestnávateľmi prekonzultované a zároveň boli zamestnávatelia upozornení na dodržiavanie povinností vyplývajúcich z vydaných rozhodnutí.

V dvoch prípadoch sme na návrh zamestnávateľa vydali rozhodnutia, ktorými boli rizikové práce zrušené. Jednalo sa o SZČO, ktorá nebola zamestnávateľom a objem jej výroby poklesol natoľko, že pri novom posúdení rizík neboli splnené podmienky pre zaradenie do 3. kategórie (brusič skla – riziko vibrácií a fyzickej záťaže – otlak laktového nervu).

V druhom prípade sa jednalo o práce v profesii lekár, zdravotná sestra a upratovačka, ktoré boli vykonávané na onkologickej ambulancii (karcinogénne a mutagénne faktory – cytostatiká).

V roku 2012 nebolo v rámci výkonu ŠZD vykonané žiadne meranie za účelom objektivizácie pracovného prostredia, prevádzkovatelia využívali služby najmä týchto subjektov: Inžinierske služby spol. s.r.o., Martin, MIKROLAB s.r.o., Rimavská Sobota, ProCare a.s. Bratislava.

Všetky rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu zamestnávateľa, možnosť vyhlásiť rizikové práce z vlastného podnetu nebol dôvod využiť. Zamestnávatelia spracovali návrhy

na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Nie všetci zamestnávateľi si plnia svoju zákonnú povinnosť vypracovať a predložiť každoročne k 31. decembru informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie.

Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie povinností v oblasti ochrany zdravia zamestnancov. Podľa aktuálnych výstupov z ASTR vidieť mierny pokles v počte pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V roku 2012 sme samostatným rozhodnutím schválili 5 prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci. Súčasne s uvedením priestorov do prevádzky bolo schválených 38 prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci, z čoho 15 rozhodnutí sa týkalo predaja. V žiadnom zo schvaľovaných prevádzkových poriadkov sa nevyskytovali toxické alebo veľmi toxické látky.

Oddeleniu hygieny životného prostredia sme poskytli 7 konzultačných stanovísk, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi vo verejných lekárňach. V štyroch prípadoch sa vo verejných lekárňach používali ako súčasť reagenčného aparátu aj toxické a veľmi toxické látky (povolenie na ich skladovanie a manipuláciu bolo súčasťou konzultačného stanoviska). V niektorých lekárňach sa nevyužíva a ani neskladuje celý reagenčný aparát, čím sa odstránilo používanie toxických a veľmi toxických látok pri práci.

Spoločne so SIŽP sme vykonali koordinovanú kontrolu podľa zákona NR SR č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií v spoločnosti Johnson Controls Lučenec s. r. o., Lučenec. Spoločnosť J.P.Foam manufacturing, s. r. o., Lučenec ukončila k 31.07.2012 svoju činnosť a všetky výrobné procesy a teda aj používanie nebezpečných látok prešlo na materskú spoločnosť Johnson Controls Lučenec s. r. o.. Výrobný závod spadá podľa kategorizácie do skupiny „B“. Všetci zamestnanci výrobného závodu sú oboznámení s bezpečnostnými opatreniami, zamestnávateľ dbá o ich praktický výcvik pre prípad priemyselnej havárie. Činnosti sú vykonávané v súlade s prevádzkovými poriadkami. Dovoz veľmi toxického látky TDI (toluén-diizokyanátu) je zabezpečovaný cisternami, stáčanie, skladovanie, technológia rozvodu pre výrobné linky a samotné použitie vo výrobe je monitorované čidlami, ktoré by v prípade úniku nebezpečnej chemickej látky do pracovného prostredia spustili alarm. Skladové priestory sú uzavreté, dostupné len osobám, ktoré sú odborne spôsobilé na zaobchádzanie s veľmi toxickými látkami.

V priebehu roku sme obdržali 29 oznámení o vykonaní prác v oblasti regulácie živočíšnych škodcov, ktorú vykonalo 12 oprávnených subjektov. Ani v jednom prípade neboli pri týchto činnostiach používané látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické.

Spoločnosť Slovglass Poltár s.r.o., Poltár, v ktorej sme sledovali používanie kyseliny fluorovodíkovej, ktorá tvorila súčasť leštiaceho kúpeľa v leštiacich linkách pri finálnom opracovaní sklárskych výrobkov, ukončila svoju činnosť v roku 2011 a počas celého roku 2012 nebola obnovená žiadna z pôvodných prevádzok.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác :

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Perosa s.r.o. Lučenec	6/0	prach – tvrdé drevo	3
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	2/0	prach – tvrdé drevo	3
KOLEK – Ing. Mrva, Lučenec	7/0	liaty asfalt	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v znení NV SR č. 301/2007 Z.z. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

V spoločnostiach LC – Oncomed s.r.o., Lučenec (onkologická ambulancia) a Všeobecná nemocnica s poliklinikou n.o., Lučenec boli na základe nového posúdenia rizik zrušené rizikové práce, karcinogénne a mutagénne faktory – cytostatiká v profesii lekár, zdravotná sestra a upratovačka.

PEROSA s. r. o. Lučenec – uložené opatrenia boli splnené, na pracovisku sa manipuluje s tvrdým drevom a rizikové práce – výrobu kefordrievok vykonávajú 4 zamestnanci. Keďže pracovná činnosť obsluha preklopnej píly spĺňa kritériá pre zaradenie do 4. kategórie s faktorom práce prach z tvrdého dreva, spoločnosť každoročne predkladá regionálnemu hygienikovi posúdenie rizika s návrhom na vydanie nového rozhodnutia .

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k.s. Filákov, Veolia – vodárenská spoločnosť Lučenec, Slovglas Poltár s.r.o., Poltár, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou – súdno-lekárske pracovisko Lučenec evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie a skladovanie karcinogénov evidujeme v technologickom procese vo výrobných podnikoch THORMA Výroba k.s., Filákov – v technologickom procese galvanizácie používajú Proseal XZ – 120 s obsahom síranu kobaltnatého (karcinogén 2. kateg., mutagén kat. 3., repr. kat. 2), TPA s.r.o. Bratislava (laboratórium Kalinovo) – trichlóretylén – karcinogén kateg. 2, K-Kart s.r.o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén kateg. 2, EL.ZET. s.r.o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén kateg. 2

Používanie farieb na sklo s obsahom olova evidujeme u niektorých SZČO (L.Szilágyi Lučenec, E.Nociarová Málinec, Ondrej Trčan Poltár), ktorí zušľachtujú výrobky zo skla ručným maľovaním. Farby (matfond, reliéf žltý a vysoký smalt) vzhľadom na obsah zložiek v zmesiach sú označované ako látky poškodzujúce plod a reprodukciu, ich používanie je však ojedinelé a vo veľmi malých množstvách, riziko je hodnotené ako minimálne. Úprava skla ručným maľovaním ustupuje do úzadia, do popredia sa dostáva dekorácia skla vybrusovaním vzorov 6-hlavovým diarytom prostredníctvom počítača.

V sledovanom období sme vydali 6 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest, pričom 3 rozhodnutia boli vydané pre práce v interiéroch (odstraňovanie AZC potrubí v jadrách bytových domov). Spoločnosti, ktoré predložili návrhy mali platné osvedčenia ÚVZ SR na uvedené práce, zamestnanci, ktorí tieto činnosti

vykonávali boli zdravotne a odborne spôsobilí. Stavebné bytové družstvo Lučenec aj v tomto roku vykonávalo odstraňovanie AZC potrubí v jadrách bytových domov, ktoré spravuje len na základe oznámenia o činnosti, rozhodnutie bolo vydané v roku 2010.

Pri odstraňovaní azbestu sme vykonali 4 krát ŠZD a bolo vyplnených 10 kontrolných listov (dotazník informovanosti zamestnancov „A“). Pri dozore sme sa zamerali najmä na označenie kontrolovaného pásma, zabezpečené hygienické slučky, zákaz fajčenia počas vykonávania prác, používanie pridelených OPSP a nakladanie so vzniknutým odpadom SZČ. V rámci poradenskej činnosti sme poskytovali informácie o možných účinkoch na zdravie pri vystavení prachu z azbestu a prachu zo stavebných materiálov obsahujúcich azbest zväčša fyzickým osobám nepodnikateľom.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Rizikové práce s rizikom psychickej pracovnej záťaž nemáme vyhlásené, ani neboli od zamestnávateľov požiadavky na hodnotenie tejto záťaž. V ojedinelých prípadoch sa PZS zaoberali hodnotením psychickej pracovnej záťaž, hodnotené profesie však boli zaradené zväčša do 2. kategórie rizika a neboli predmetom posudzovania, vyskytli sa len ako súčasť návrhu u väčších zamestnávateľov popri iných profesiách a rizikách.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC –posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.

Podľa usmernení ÚVZ SR a podľa rozdelenia odvetví v Banskobystrickom kraji sme v rámci kampane vykonali spoločné previerky s pracovníkmi Inšpektorátu práce Banská Bystrica u dvoch zamestnávateľov: Penam Slovakia a.s. Nitra, Pekáreň Lučenec a Mecom Group s.r.o. Humenné, závod Lučenec. V obidvoch prípadoch išlo o tovarovú prepravu. Penam Slovakia a.s. Nitra, Pekáreň Lučenec – vodiči nákladnej dopravy zabezpečujú rýchloobrátkovú prepravu tovarov (cukrárenské výrobky, chlieb, pečivo) v rámci obchodných reťazcov, a vlastných predajní. Zamestnávateľ má vypracovanú rozsiahlu metodiku na hodnotenie psychosociálnych rizík, ktorá nevychádza len z požiadaviek vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzoricou záťažou pri práci. Penam Slovakia a.s. má vytvorené vlastné dotazníky so stupnicou vyhodnotenia, prispôbované pre jednotlivé profesie, dotazníky aktívne využíva, psychickú záťaž zamestnancov hodnotí – všetko prostredníctvom materskej spoločnosti aj za účasti externých dodávateľov služieb (ABT, psychológ). Dotazník zamestnanca vyplnilo 36 vodičov.

Mecom Group s.r.o. Humenné, závod Lučenec – vodiči nákladnej dopravy zabezpečujú rýchloobrátkovú prepravu tovarov (mäsové výrobky) v rámci obchodných reťazcov a malo predajní. Zamestnávateľ sa pokúšal hodnotiť psychosociálne riziká známymi dostupnými metódami (dotazník) bez podrobnejších analýz a prispôbovaniu vlastným potrebám. Aj z tohto dôvodu zamestnávateľ uvítal túto aktivitu a od svojej účasti v kampani očakáva, že výsledky vyhodnotenie dotazníkov zamestnancov aj zamestnávateľa mu budú známe a bude ich môcť použiť či už pri ďalšom vlastnom hodnotení rizík alebo pri samotnom znižovaní psychosociálnych rizík na pracovisku. Dotazník zamestnanca vyplnilo 30 vodičov.

Všetky dotazníky zamestnancov spolu s vyplnenými dotazníkmi zamestnávateľov a záverečnými správami boli odoslané ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

Rizikové práce s rizikovým faktorom DNJZ sú dlhodobo vyhlásené v spoločnosti Žiaromat a.s., Kalinovo. V roku 2012 vykonávalo tieto rizikové práce 44 zamestnancov, z toho 13

zamestnancov na pracovisku prípravňa – obsluha súpravy – odoberač (prepúšťár), rizikový faktor fyzická záťaž – DNJZ, 16 zamestnancov na pracovisku pece, rizikový faktor fyzická záťaž – bremená v profesii kladár a 15 zamestnancov v profesii vynášač.

Prvý krát boli v roku 2012 v Úrade pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou – súdno-lekárske a anatomicko- patologické pracovisko v Lučenci vyhlásené práce za rizikové pre profesiu sanitár, rizikový faktor fyzická záťaž – bremená. Práce vykonávajú 3 zamestnanci.

V roku 2012 bolo šetrených 28 podozrení na chorobu z povolania v pol.č. 29 v profesiách: brusička skla, kmenár-črepár, sklár, hladinár, lisiar, strojník sklárskych automatov, leštič, umývačka skla, prehliadačka skla, skladník, manipulant, zámočník - údržbár – Slovglass Poltár s.r.o., Poltár, ošetrovateľka oviec – AGRO RATKA s.r.o., Ratka, ošetrovateľ ošípaných – Družstvo Agrosopol Boľkovce, vodič – údržbár – Obecný podnik služieb Kokava nad Rim., predavačka – CBA Slovakia s.r.o., Lučenec, prevádzkový zámočník, lisiar – Žiaromat a.s., Kalinovo, kostič, robotníčka pri výrobe párkov – Mecom Group s.r.o., Humenné – závod Lučenec, robotník v drevovýrobe – Quercus s.r.o., Lučenec, operátor - Johnson Controls s.r.o., Lučenec, stavebný robotník – Accord s.r.o., Lučenec, kuchárka – Zariadenie sociálnych služieb Poltár.

V roku 2012 bolo v okrese Lučenec a Poltár priznaných celkove 36 chorôb z povolania. Pri hodnotení chorôb z povolania podľa diagnóz evidentne dominovali choroby v položke č.29 – ochorenie z dlhodobej, nadmernej, jednostrannej záťaže s počtom 32 priznaných chorôb z celkového počtu (cca 89 %).

Prehľad výskytu priznaných chorôb z povolania (DNJZ) v organizáciách:

Slovglass Poltár s.r.o.,	prehliadačka skla	4	22 chzp
	lisiar	2	
	leštič skla	1	
	sklár	2	
	brusič	6	
	hladinárka	6	
	strojník	1	
Mecom Group s.r.o, Humenné, závod Lučenec	Kuchárka	1	2 chzp
	Robotník v mraziarni	1	
Betánia n.o., Kalinovo	Kuchárka	1	1 chzp
Združená SŠ sklárska Poltár	Majster odb. výcviku	1	1 chzp
Penam Slovakia a.s. Nitra, Pekáreň Lučenec	Peciarka	1	1 chzp
AGRO RATKA – S s.r.o., Kalinovo	Krmička-dojička	1	2 chzp
	Skladník – strojník poľného mlatu	1	
SZČO – Pokorádiová Janka, Poltár	Kaderníčka	1	1 chzp
BDTech s.r.o., Lučenec	Strojný zámočník – zvärač	1	1 chzp
Družstvo Agrosopol Boľkovce	Ošetrovateľ ošípaných	1	1 chzp

Najčastejšie je ochorenie z DNJZ priznané ako choroba z povolania u bývalých zamestnancov „Sklární“ Poltár (presný názov ako aj prevádzkovateľ sa za posledné roky viackrát menil) v rôznych profesiách. V posledných rokoch sa začalo objavovať podozrenie na chorobu z povolania častejšie aj pre profesiu kuchárka.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Za účelom zlepšovania zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci bola medzi úlohy v rámci riešenia programov a projektov v roku 2012 zaradená aj „Intervencia na podporu zdravia pri práci“. Riešenie úlohy bolo do plánu práce oddelenia zaradené až v poslednom štvrtroku a preto sa spoločné aktivity s poradňou zdravia nepodarilo zrealizovať a budeme sa snažiť o ich realizáciu v nasledujúcom roku. V mesiaci október sme v priestoroch RÚVZ vytvorili vývesnú tabuľu s informáciami o Európskej kampani „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“ , informačné materiály týkajúce sa kampane sme rozdávali príležitostne aj SZČO pri výkone ŠZD. Práve samozamestnávatelia najviac podceňujú potrebu získavanie informácií o spôsobe a miere rizika, ktorému sú vystavovaní pri výkone svojej práce.

Pracovníkov Stavebného bytového družstva, ktorí pracujú pri likvidácii azbestu sme v rámci ŠZD stručne informovali o zdravotných rizikách, ktoré môžu vzniknúť vzájomným pôsobením faktorov práce (prach zo stavebných materiálov obsahujúcich azbest) a životného štýlu (4 z 5 zamestnancov sú fajčiari).

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTKO

Úloha sa v roku 2012 nerealizovala, kontroly podľa metodiky programu „REACH-EN-FORCE 2“ boli ukončené v roku 2011, dotazníky boli odovzdané na ďalšie spracovanie. Úloha bude pravdepodobne pokračovať v roku 2013 programom „REACH-EN-FORCE 3“, ďalej budeme postupovať podľa usmernení gestorov úlohy.

3 Oddelenie hygieny výživy

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 31.december 2012

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie so zameraním na ľahkú prácu . Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách .

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Lučenci sa každoročne zapája do riešenia projektu Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospeléj populácie. Projekt bol realizovaný v spolupráci s oddelením poradne zdravia na RÚVZ Lučenec. Za celý rok 2012 bolo vyšetrených 80 respondentov dospeléj populácie so zameraním na ľahkú prácu , z toho zastúpených 40 mužov dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-59 roční / a 40 žien tiež dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-54 ročné / ľahko pracujúcich v okrese Lučenec a Poltár . Každý účastník vyplňoval dotazník, ktorý tvoril 1 – denný jedálny lístok so zoznamom jedál a nápojov ktoré respondent skonzumoval v priebehu ľubovoľného dňa , dotazník o stravovacích zvyklostiach a pohybovej aktivite, údaje – meno, vek, výška, hmotnosť, obvod pásu a bokov. Súčasťou projektu bolo vyšetrenie každého účastníka, ktoré pozostávalo z merania krvného tlaku, pulzu a odberu kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu – cholesterol, HDL, LDL, triglyceridy, glukóza. Následne získané údaje boli spracovávané v programe ALIMENTA verzia 4.3e , z výsledkov jednotlivých respondentov bolo následne vyhodnotené % plnenie odporúčaných denných dávok živín pre dané vekové skupiny. Údaje z dotazníkov a vyšetrení boli zaznamenávané a v správe za rok 2012 vyhodnotené tabuľkovou formou v štyroch výstupných súboroch / Somat, Faktory, Pohyb, Spotreba / za celé sledované obdobie. Projekt bol zaslaný na ďalšie spracovanie a celoslovenské vyhodnotenie na RÚVZ Banská Bystrica a Poprad.

Realizačným výstupom úlohy je monitorovanie a vývoj výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospeléj populácie, monitorovanie regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy, sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách, sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách ako aj sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách. Úlohou je aj vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR. Nakoľko v Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení bol prijatý Program ozdravenia výživy obyvateľov SR, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu Zdravie 21. storočia.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 31.december 2012

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V rámci plnenia tejto úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odoberané vzorky kuchynskej soli v maloobchodných predajniach potravín a v potravinárskych výrobniciach (napr. pekárne) v lokalitách okresu Lučenec a Poltár na laboratórne vyšetrenie stanovenia jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Spolu bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli pričom všetky vzorky vyhoveli. Úloha bola spracovaná v tabuľkovej verzii formou vyhodnotenia sledovania ukazovateľov chemického vyšetrenia - stanovenia KJ a KJO_3 a ferokyanidu draselného.

Úloha zabezpečuje monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli vo vybraných potravinách, pretože v rámci Potravinového kódexu SR je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu a monitorovanie jódu v organizme v II. etape úlohy poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín. Realizačným výstupom úlohy bude získané údaje z monitoringu porovnávať s trendom vývoja ochorení z nedostatku jódu u obyvateľov v SR.

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli / vrátane morskej soli / a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, $KJ O_3$.

II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných potravín a monitorovanie jódu v organizme

III. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v SR – odber vzoriek

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie

Termín ukončenia : 30.marec 2012

Cieľ: Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č.1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetyléteraftalátu (acetaldehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kyseliny ftalovej a.t) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania. Následne zistené výsledky budú uplatňované pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov a prípadné prijatie opatrení na ochranu zdravia obyvateľov.

I. etapa – zber vzoriek a analýzy vzoriek

II. etapa – záverečná správa

V rámci plnenia úlohy neboli pracovníčkami RÚVZ Lučenec v roku 2012 odobraté vzorky PET fliaš pre zber vzoriek.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 30. marec 2014

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše, keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky...) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Pb, Cd, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť – dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V rámci plnenia úlohy v roku 2012 RÚVZ Lučenec nebol do programu zaradený a ani neboli pracovníčkami RÚVZ Lučenec odobraté žiadne plastové výrobky pre deti z distribučnej siete.

I. etapa: január 2012- december 2013 – zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 – záverečná správa

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Poprad - laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 30. marec 2014

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov. Na základe uvedeného sa vykonal odber 1 vzorky obalového materiálu – Popradský čaj – mäta - černica, ktorý bude laboratórne spracovaný v roku 2013.

I. etapa: január 2012 – december 2013 – zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 – záverečná správa

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v Lučenci

Termín ukončenia : 31. december 2012

Cieľ: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom / ADI /.

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Projekt je realizovaný aj v spolupráci s oddelením poradne zdravia na RÚVZ Lučenec. V roku 2012 sa na tomto monitoringu podieľalo 20 respondentov dospeljej populácie, z toho zastúpených 10 mužov dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-59 roční / a 10 žien tiež dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-54 ročné / pracujúcich v okrese Lučenec a Poltár. Každý účastník vyplňoval dotazník, ktorý tvoril 24 hodinový pracovný denný jedálny lístok a 24 hodinový víkendový jedálny lístok so zoznamom jedál a nápojov, ktoré respondent skonzumoval v priebehu uvedených dní a týždenný dotazník frekvencie spotreby podľa prílohy. V rámci monitoringu je sledovaná spotreba vybraných 2 vybraných prídavných látok : E 129 allura červená AC, E 950 aspartam a dvoch aróm – mentofurán a kumarín na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Vykonan sa odber vzoriek potravín s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok v počte 1 vzorka pre každú prídavnú látku, ktoré boli následne laboratórne vyšetrené - stanovenie kumarínu – Nestlé Cini minis- cereálne guľičky, aspartam – nealkoholický nápoj Rauch Bravo multivitamín, E 129 allura červená – cukrárenský výrobok punčový rez, mentofurán – pepermintové dropsy. Uvedené sumáre dotazníkov, výsledkov respondentov a výsledkov vyšetrených potravín boli zaslané tabuľkovou formou na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

3.7. Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Poprad - laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 30. marec 2014

Cieľ: Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií znížený (z 3mg/kg potravín na 0,6mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre výrobky určené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy monitoringu bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami v roku 2012 nepodieľal.

I. etapa: január 2012 – december 2013 – zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014- záverečná správa

3.8 Spotrebný potravinový kôš obyvateľov v SR

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RUVZ v SR
Termín ukončenia : 31. december 2016

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vychádzajúcej zo získaných informácií ovplyvňovať myslenie ľudí pri kúpe potravín a pokrmov s cieľom zvýšiť spotrebu zdravých potravín a znížiť spotrebu potravín negatívne ovplyvňujúcich zdravie človeka.

Správny výber potravín môže významnou mierou prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych ochorení, onkologických ochorení a iných ochorení ovplyvniteľných aj konzumovanou stravou, je žiaduce poznať presne spotrebu potravín na Slovensku. Táto úloha priamo naväzuje na vládou SR prijatý v roku 1999 Program ozdravenia výživy obyvateľov SR, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008 a ktorého ciele sú plne v súlade s celoeurópskymi princípmi zapracovanými v dokumente „Zdravie 21. storočia“.

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy spotrebného potravinového koša obyvateľov v SR v roku 2012 nepodieľa.

- I. etapa - príprava PC programu a dotazníkov na zber údajov (do 31.12.2012)
- II. etapa - distribúcia materiálov a zber údajov, vkladanie údajov do PC, analýza a vyhodnotenie zozbieraných údajov, prezentácia výsledkov (do 31.12.2014)
- III. etapa - využívanie výsledkov pre intervenciu a ovplyvnenie spotreby potravín
- IV. etapa - opakovanie v päťročných intervaloch

4 Oddelenie hygieny detí a mládeže

Úloha: 4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri
Termín ukončenia : rok 2020

Na plnení tejto úlohy sme sa v roku 2012 nepodieľali.

Úloha: 4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor: ÚVZ SR, ÚV SR, ÚV SR, OKPS, VÚDPaP
Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR
Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek gestora

Na plnení tejto úlohy sme sa v roku 2012 nepodieľali.

Úloha: 4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Gestor : RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR
Trvanie projektu : rok 2014

V roku 2012 prebiehala štvrtá etapa riešenia. V prvom polroku sme realizovali dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24-hodinovej spotreby potravín, pohybových aktivít detí vekovej skupiny 11 – 14 ročných. Dotazníkový prieskum sme vykonali v Základných školách na II.- stupni na vidieku – ZŠ v obci Divín v počte 60 detí a v meste – ZŠ Vajanského č.47, Lučenec - tiež v počte 60 detí. Údaje do dotazníkov zadávali rodičia a žiaci aj v spolupráci s pedagogickými zamestnancami.

Okrem dotazníkov sme vykonali antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pása a bokov a merania krvného tlaku) zúčastnených detí.

V 17. kalendárnom týždni sme odobrali 10 vzoriek stravy (5 vzoriek zo ŠJ pri ZŠ Divín a 5 vzoriek zo ŠJ pri ZŠ Vajanského 47, Lučenec) na zistenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, dusičnanov, Cd, Pb, Hg.

V druhom polroku sa projekt realizoval nasledovne: Získané údaje z dotazníkov stravovacích zvyklostí, pohybového režimu, výživových preferencií, 24 hodinovej stravovacej anamnézy a 24 hodinového pohybového režimu sa nahrávali do databázy v programe MS Excel, čomu predchádzalo spracovanie 24 hodinovej stravovacej anamnézy v programe Alimenta ver.4.3. Spracovaných bolo 120 dotazníkov. Na vyžiadanie gestora projektu boli do databázy nahrané aj získané údaje výsledkov laboratórnych vzoriek obedov súboru žiakov II.stupňa základných škôl kde sa realizoval uvedený projekt. Databázy získaných údajov boli zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

Úloha: 4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR
Termín ukončenia: rok 2012

Na plnení tejto úlohy sme sa v roku 2012 nepodieľali.

Úloha : 4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2013

V mesiaci máj sme vykonali prieskum monitoringu spotreby vybraných aditívnych látok do potravín dotazníkovou metódou u detí vo veku 5 rokov. Do prieskumu sa zapojilo 20 detí z Materskej školy na Sklárskom sídlisku v Poltári. Pri realizácii projektu sme oslovili rodičov detí, ktorí nám vyplnili dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o frekvencii spotreby potravín. Získané údaje sme vložili do masiek v programe Excel a v mesiaci jún zaslali na ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

Úloha: 4.6 Sledovanie režimu dňa a odpočinku u žiakov základných škôl v SR

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2012

V máji 2012 sme realizovali projekt „ Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl v SR“. Podľa metodického postupu na zabezpečenie plnenia projektu nám bol vybraný súbor žiakov 3. ročníka na mestskej základnej škole. Do dotazníkového prieskumu sme zapojili 25 detí zo Základnej školy na Haličskej ceste č.7 v Lučenci. Rodičia vybraných detí vyplnili dotazník zameraný na sledovanie denného režimu detí a dotazník o zdravotnom stave žiaka. V priebehu mesiaca jún sme zadávali údaje z vyplnených dotazníkov do masky v programe Excel a zaslali na štatistické spracovanie na ÚVZ SR Bratislava.

6 Oddelenie epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program SR

6.2 Surveillance infekčných chorôb

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

6.4 Nozokomiálne nákazy

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

IMUNIZÁCIA
KONTROLA OČKOVANIA

Dôsledným plnením Imunizačného programu (NIP SR) sa naďalej udržal priaznivý trend výskytu tých prenosných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním.

Metodické vedenie - imunizácia

Spolu I. polrok a II. polrok: 652

Január:

Očkovací kalendár na rok 2012 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých (platnosť od 01.01.2012) - Lc: 57x, Pt: 17x

Informácia o aktuálnom vývoji v povinnom očkovaní – Lc: 57x, Pt:17x

Marec:

Informácia o výskyte osýpok na Ukrajine – Lc: 57x Pt: 17x

Informácia v súvislosti s konaním Majstrovstiev Európy vo futbale 2012 – Lc: 5x

Apríl:

Pokyny od distribútora vakcín – INTEC PHARMA s.r.o. – Lc: 54x Pt: 11x

September:

Pozvánka a prihláška na XVIII. Vakcinačný deň Slovenskej republiky – Lc: 37x Pt:14x

Október:

Stiahnutie šarže Infanrix HEXA - Lc: 17 Pt:6

Príprava na chrípkovú sezónu 2012/2013 – Lc: 40x Pt: 14x

Výsledky úradnej kontroly očkovania – Lc: 40x Pt: 14x

Chrípka (Influenza) - Lc: 40x Pt: 14x

December:

Informačný leták “Ako predísť chrípke“ - Lc:41x, Pt: 15x

Očkovací kalendár na rok 2013 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých (platnosť od 1.1.2013 - Lc: 51x, Pt: 17x

Lc: 496

Pt: 156

SPOLU: 652

Výsledky úradnej kontroly očkovania detskej populácie za obdobie od 01.09.2011 do 31.08.2012 v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Lučenci v okresoch Lučenec a Poltár.

Úroveň zaočkovanosti detskej populácie u všetkých druhov povinného pravidelného očkovania detí vo vybraných ročníkoch narodenia sa pohybovala v rozmedzí od **90%** do **100%** v okrese Poltár, od **88,7%** do **99%** v okrese Lučenec. Kontrola bola vykonaná v 21 ambulanciách všeobecného lekára pre deti a dorast zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Lučenec.

Okres Lučenec

Očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb

V chrípkovej sezóne 2011/2012 bolo proti sezónnej chrípke očkovaných spolu 403 osôb (76,8%) umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb (v predchádzajúcom roku 85,6%) Očkovanie bolo zabezpečené vakcínami Vaxigrip, Influvac a Fluarix.

Očkovanie vakcínou proti IPI bolo u 116 osôb (22,1%).

Okres Poltár

Očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb

V chrípkovej sezóne 2011/2012 bolo proti sezónnej chrípke očkovaných spolu 146 osôb (82%) umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb (v predchádzajúcom roku 86,3%) Očkovanie bolo zabezpečené vakcínami Vaxigrip, Influvac a Fluarix.

Očkovanie vakcínou proti IPI bolo u 53 osôb (29,7%).

Počet **kompletných** odmietnutí povinného pravidelného očkovania evidovaných na RÚVZ od 01.09.2011 do 31.08.2012:

V okrese Lučenec: 7 vykonaný osobný pohovor

V okrese Poltár: 0

Počet **čiasťočných** odmietnutí povinného pravidelného očkovania evidovaných na RÚVZ od 01.09.2011 do 31.08.2012:

V okrese Lučenec: 3

V okrese Poltár: 1

Hodnota očkovania - projekt

časť - vzdelávanie - skupina „Vzdelávanie sestier“

Asistencia vzdelávania sestier v očkovaní v rámci Iniciatívy pre podporu a hodnotu očkovania.

- Miesto, čas konania: hotel Slovan, Lučenec, 10.11.2012 o 08:00 hod. do 11:00 hod. 4 prednášky

- Názvy prednášok a počet prednášajúcich: 1 prednášajúci - MUDr. Simona Fančiová

1. Princíp vakcinácie, typy očkovacích látok - MUDr. Simona Fančiová

2. Správna aplikácia očkovacích látok (technika očkovania) - MUDr. Simona Fančiová

3. Nežiaduce účinky a kontraindikácie očkovania - MUDr. Simona Fančiová

4. Správne skladovanie a manipulácia s očkovacími látkami - MUDr. Simona Fančiová

Počet účastníkov seminára:

počet prihlásených sestier a PA: 93

počet zúčastnených sestier a PA: 69

- Krátke zhodnotenie seminára, pripomienky, námety, rôzne:

Téma odborného podujatia bola aktuálna.

Počet prednášok vyhovoval. Vyhradený čas bol dostatočný, diskusia splnila svoj účel.

Prednášky objasnili problémy v očkovaní lepšie.

Počet vykonaných aktivít EIW: **188**

Komunikácia s médiami:

Médiá:

TV: 3

Rozhlas

Tlač

Internet: 8

Články do novin: Spolu: I. a II. polrok: 4 články do regionálnej tlače.

e-mail: MESTSKENOVINY@LUCENEC.SK, WEB: WWW.LUCENEC.SK

TEL.: 047/4513123, 047/4513121

Názov: Európsky imunizačný týždeň - téma 2012: **Kľúčovým cieľom** tohto ročníka je podpora dopytu po očkovaní.

Umývajte si ruky - zachrániť život dňa 04.05.2012, Ročník 8, číslo 9

Kampaň - **Hygiena a dezinfekcia rúk ako prevencia nozokomiálnych nákaz.** Téma 2012:

Pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc, ktorú buduje WHO

Hygiena a dezinfekcia rúk - dodržiavanie

5 momentov v dezinfekcii rúk

Propagácia dodržiavania **správnej hygieny a dezinfekcie rúk** ako **prevencie šírenia nozokomiálnych infekcií a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.**

Aktivity zamerané na: zdravotníckych pracovníkov.

Článok **Chrípka** (Influenza) uverejnený dňa 16.11.2012, Ročník 8, Číslo 23

článok s názvom: **Prvý december Svetový deň boja proti HIV/AIDS**, 1 December 2012, dňa 30.11.2012, ročník 8, číslo 24.

Očkovanie pred cestou do zahraničia: 20 osobných a telefonických konzultácií

Vydávanie medzinárodných očkovacích preukazov (certifikátov) (MOP): 1

Vydávanie medzinárodných certifikátov o negativite protilátok HIV (anti HIV 1,2/AIDS agent antibodies): 0

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci **projektu PHARE pre odbory epidemiológie** sme zapojení do posilnenia epidemiologickej a laboratórnej surveillance infekčných ochorení.

Mesačné analýzy prenosných ochorení za rok 2012 sa vykonávajú podľa platnej legislatívy.

Epidemiologické vyšetrovanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiol. situácii vo výskyte prenosných ochorení.

Protiepidemické opatrenia sa zabezpečujú v plnom rozsahu.

Mikrobiologické monitorovanie prostredia pri preventívnych previerkach HER sa vykonáva.

Mikrobiologickú diagnostiku nám zabezpečuje neštátne oddelenie klinickej mikrobiológie K-M-lab., spol s r.o. vo VŠNsP, n.o. Lučenec. Dobrú spoluprácu máme pri dg VHA, VHB, VHC v neštátnom klinickom laboratóriu klinickej biochémie S - K - lab., spol s r.o.

Program EPIS slúži na zabezpečenie komunikácie so sieťami EÚ a SZO pre surveillance infekčných ochorení. SR spolupracuje s ECDC v rámci programu FWD. FWD je program pre alimentárne infekcie a zoonózy, zbiera a analyzuje údaje o výskyte ochorení.

Systém EPIS poskytuje tabelárne a grafické spracovanie údajov o výskyte prenosných ochorení vrátane chrípky a umožňuje ich analýzu. Údaje o výskyte epidémií vkladajú epidemiológovia RÚVZ v SR do systému EPIS. V rámci surveillance chrípky a ARO sa v chrípkovej sezóne vykonáva diferencovaný zber údajov o chorobnosti populácie od vybraných lekárov prvého kontaktu. Hlásenie chrípky a chrípke podobných ochorení je na dobrej úrovni. V spádovom území RÚVZ hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne 6 sentinelových lekárov, oddelenie vnútorného lekárstva VŠNsP, Lučenec, n.o..

BSN (Basic Surveillance network) hlásenie prenosných ochorení do európskej siete podľa špecifikácie a požiadaviek EÚ CDC. V priebehu roku 2005 sa zaviedlo hlásenie všetkých 49 druhov ochorení podľa požadovanej štruktúry, v čom sa pokračuje.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrowaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Sledujeme výskyt ACHO, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na diagnostiku.

V okrese Lučenec je jedno odberné miesto odpadovej vody kanalizačný zberač ČOV v meste Lučenec.

Za rok 2012, sme vykonali **6 odberov** na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliovírusy, neboli izolované VDPV. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli negatívne v počte 6.

V okrese Poltár je ČOV, neboli nariadené odbery odpadovej vody.

Týždenné spracovanie chrípky a chrípke podobných ochorení: 52 2x

EPIDEMIOLOGICKÉ VYŠETROVANIE V OHNISKÁCH NÁKAZY (okrem NN):

Prvá návšteva v ohnisku: okres Lučenec - 81, okres Poltár - 11

Opakované návštevy v ohnisku: okres Lučenec - 0, okres Poltár - 0

Počet vyšetrených osôb: okres Lučenec 116, okres Poltár 13

Zvýšený zdravotný dozor: okres Lučenec - 2, okres Poltár - 0

Lekársky dohľad: okres Lučenec - 20, okres Poltár - 0

Iné protiepidemické opatrenia: okres Lučenec - 17, okres Poltár - 3

ODBER VZORIEK NA MIKROBIOLOGICKÉ VYŠETRENIE (okrem NN):

Vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: 0

Potraviny: okres Lučenec - 0, okres Poltár - 0

VÝPISY POTREBNÝCH ÚDAJOV K SPRACOVANIU NÁKAZ, ev. ANALÝZ:

Z chorobopisov: okres Lučenec - 138, okres Poltár - 52

Zo zdravotných záznamov: okres Lučenec - 62, okres Poltár - 34

Iné: okres Lučenec - 391, okres Poltár - 184

ANALÝZA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE:

Denná: IS EPIS: okres Lučenec - 220, okres Poltár - 100

Týždenná: zvodka: okres Lučenec - 52, okres Poltár - 52

Mesačná: mesačník: okres Lučenec - 12, okres Poltár - 12

Ročná: okres Lučenec - 1, okres Poltár - 1

Príprava podkladov: zvodka: okres Lučenec - 72, okres Poltár: 65

NN-ŠZD-KONTROLA HER a BOT + Mikrobiálny monitoring + kontrola nápravných opatrení:

Kontroly pracoviska okres Lučenec - 61

Okres Poltár - 8

Opakované návštevy okres Lučenec - 4, okres Pt: 1

Odber vzoriek zo sterilných materiálov Lučenec - 21

Odber vzoriek z prostredia Lučenec - 135

Odber vzoriek z ovzdušia Lučenec - 42

Odber iných vzoriek Lučenec - 0

OKRES LUČENEC:

Celkový počet HVS: 68
Z toho kontrolovaných: 49
Celkový počet AUT: 27
Z toho kontrolovaných: 22
Celkový počet FS: 1
Z toho kontrolovaných: 1
OKRES POLTÁR:
Celkový počet HVS: 11
Z toho kontrolovaných: 10
Celkový počet AUT: 3
Z toho kontrolovaných: 3
Celkový počet FS: 0

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

IS EPIS - Epidemiologický informačný systém verejného zdravotníctva Projekt PHARE EÚ

Spolu: počet vložených hlásení: **575**

Spolu: počet ohnisk: **92**

HODNOTENIE za rok 2012 **okres Lučenec:**

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **391**

Z toho potvrdených 132

Možných 255

Pravdepodobných 2

Nepotvrdených 0

Nosič - potvrdený prípad: 2

Počet spracovaných ohnisk: 81

Okres Lučenec: počet chránených kontaktov očkovaním: 20

Inak: 2

Okres Lučenec: opatrenia prijaté - rozhodnutím: (lekársky dohľad, ZZD): 19

Pokynom na mieste: 124

Zoznam epidémií: **okres Lučenec:** 7 alimentárnych epidémií

Epid. Frečkovci

A080 Bogdánovci

Epi KE Budiná

EPI Ligártovci

Epidémia AMBRA

EPI Fajčíkovci

EPI Lehôtka

Okres Poltár: 0

MKCH 10: A84.1 - Stredoeurópska kliešťová encefalitída - 11 prípadov

EPIDÉMIA Epi KE Budiná:

Rok 2012

Stav epidémie: uzatvorená

Kód diagnózy: A84.1

Typ epidémie: lokálna

Obce: Lučenec, Budiná

Okres Lučenec

EA: Agens - Vírus Stredoeurópskej kliešťovej encefalitídy - špecifikácia 1

Špecifikácia 2 - nešpecifikované

Počet exponovaných: 11

Počet infikovaných: 11
Z toho chorých: 11
Počet hospitalizovaných: 11
Dátum vzniku prvého ochorenia: 01.06.2012
Dátum vzniku posledného ochorenia: 19.06.2012
Prameň nákazy: zvierá choré (kozy)

dátum odberu: 25.06.2012

21 x krv koza domáca:
KE: ELISA celkom: 21 vzoriek
pozitívne: 8
dubiózne: 2

Každý pozitívny výsledok podľa kritérií ELISA testu TBEV Ig svedčí pre imunitu proti KE. RVPS potvrdzuje zvýšený titer protilátok proti vírusu KE. Vyšetrenie skutočného zdroja nákazy a jej rozšírenie je predmetom vyšetrovania OR OKP v Lučenci.

Opakovaný odber:

krv koza domáca - 2 vzorky krvi

dátum odberu: 09.07.2012

ELISA test:
ELISA/KE 1x dubiózny nález PLT proti vírusu KE
počet pozit. nálezov: 0
Majiteľ: JAVOR agro s.r.o. Budiná 46, 985 12 Lučenec
ELISA/KE: počet vzoriek: 50 vz. krvi **oviec**
počet pozit. nálezov: 9
počet dub. nálezov: 25

Faktor prenosu: syry, mliečne výrobky z nepasterizovaného mlieka
Zistené nedostatky podmieňujúce vznik epidémie: nedostatky pri výrobe mliečnych výrobkov z kozieho a ovčieho mlieka na súkromnej farme

Faktor dokázaný: epidemiologicky

Miesto vzniku nákazy: iné

Mechanizmus prenosu: ingescia

Miesto kontaminácie faktoru prenosu: iné

Príčiny, ktoré prispeli k vzniku epidémie:

Nedostatky pri výrobe mliečnych výrobkov z kozieho mlieka. Súkromne hospodáriaci roľník nemal povolenie od RVaPS Lučenec na výrobu a predaj mliečnych výrobkov z farmy.

EPIDÉMIA A08.0 Bogdánovci

Rok 2012

Názov epidémie: A08.0 Bogdánovci

Stav epidémie: uzatvorená

Kód diagnózy: A080 Rotavírusová enteritída

Typ epidémie: lokálna, rodinná

Obec: Fiľakovo

Okres: Lučenec

Etiologické Agens: Rotavírus - špecifikácia 1

Špecifikácia 2 - nešpecifikované

Počet exponovaných: 14

Počet infikovaných: 2

Z toho chorých: 2

Z toho nosičov: 0

Počet hospitalizovaných: 2

Dátum vzniku prvého ochorenia: 11.04. 2012
Dátum vzniku posledného ochorenia: 12.04. 2012
Dĺžka ochorenia: 8
Prameň nákazy: nezistený
Faktor prenosu: neznámy
Mechanizmus prenosu: neznámy
Miesto vzniku nákazy: domácnosť
Zistené nedostatky podmieňujúce vznik epidémie: nízka hyg. úroveň v zariadení
Miesto kontam. faktoru prenosu: domácnosť

EPIDÉMIA Epid. Frečkovci

Názov epidémie: Epid. Frečkovci
Stav epidémie: uzatvorená
Kód diagnózy: A020 **Salmonelová enteritída**
Typ epidémie: lokálna, rodinná
Obec: Veľká nad Ipľom 50
Okres: Lučenec
Etiologické Agens: Salmonella Enteritidis - špecifikácia 1
Špecifikácia 2 - ALR
Počet exponovaných: 4
Počet infikovaných: 4
Z toho chorých: 4
Z toho nosičov: 0
Počet hospitalizovaných: 2
Dátum vzniku prvého ochorenia: 11.03. 2012
Dátum vzniku posledného ochorenia: 28.03. 2012
Dĺžka ochorenia: 5
Prameň nákazy: nezistený
Faktor prenosu: výrobky z vajíec nedostatočne tepelne spracované
Zistené nedostatky podmieňujúce vznik epidémie: nedostatok pri príprave jedál
Faktor dokázaný: epidemiologicky
Miesto vzniku nákazy: domácnosť
Mechanizmus prenosu: ingescia
Miesto kontaminácie faktoru prenosu: domácnosť
Spôsob podávania jedla: neznámy
Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): jeden

HODNOTENIE za rok 2012 okres Poltár:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **184**
Z toho potvrdených **22**
Možných **162**
Pravdepodobných 0
Nepotvrdených 0
Nosič 0
Počet spracovaných ohnisk: **11**
Počet chránených kontaktov očkovaním: 0
Inak: 2
Opatrenia prijaté rozhodnutím (lekársky dohľad, ZZD): 0
Pokynom na mieste: 37
Zoznam epidémií: 0

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): žiadny

6.4 Nozokomiálne nákazy

Zdravotnícke zariadenia v spádových okresoch neboli zapojené do programu HELICS na surveillance vybraných NN. VŠNsP, Lučenec, n.o. má vlastné oddelenie prevencie NN - oddelenie hygieny a dezinfekcie (marketingové oddelenie) s hlavnou hygieničkou a námestníčkou pre ošetrovatelstvo, ktoré pracuje v kontrolnej činnosti nezávisle od oddelenia epidemiológie. V zariadení majú informačný systém NN cez program MEDEA, ktorý je inštalovaný na lôžkových oddeleniach. V zariadení sa robí vlastný monitoring sterov z prostredia podľa aktuálnosti na jednotlivých oddeleniach-v spolupráci s mikrobiológiou K-M lab. neštátne ZZ.

Priebežné monitorovanie závažných NN sa vykonáva.

V regióne sa nachádza jedno ústavné ZZ - VŠNsP,n.o., Lučenec.

Jedná sa o neziskovú organizáciu od r.2005.

V areáli nemocnice sa prevádzkuje viac budov (5 budov: 4 pavilóny a 1 budova Polikliniky).

V okrese Lučenec sú 3 neštátne polikliniky, v okrese Poltár 1 neštátna poliklinika od novembra 2011 uzatvorená.

Výkon štátneho zdravotného dozoru: Úlohy v rámci ŠZD sú evidované v administratívnom systéme úradu. Každá žiadosť je evidovaná pod číslom a priradená k spisu, vrátane rozhodnutia a kontroly plnenia termínov vybavenia.

Počet odberov vzoriek: **204** (stery + ČOV)

Kontrola nápravných opatrení: **5**

Mikrobiálny monitoring: Lc - počet odobratých vzoriek MM: **198** (stery)

Celkový počet ŠZD kontrol: **141**

Počet konzultácií: **351**

Počet vydaných rozhodnutí: **45** (z toho § 12 - 20)

Počet podaní: **469**

Počet všetkých kontrolovaných prevádzok: **261**

Rozhodnutia k návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky a na schválenie prevádzkového poriadku: podľa § 13 ods. 4: spolu **25**

Opatrenia v ohniskách podľa § 12 ods. 2: **285**

Záväzné stanoviská: **3**

Prerušené konania: **1**

Iné stanoviská: **39**

Výzva: **2**

Štúdie projektov: **6**, počet výkonov 1258

Podnety: **2**

Epidémia, alebo zvýšený výskyt klinicky sa manifestujúcich NN zaznamenané neboli, podobne ani úmrtie v súvislosti s NN.

NN za rok 2012 mali charakter sporadický.

Hlásených boli 4 NN zo VŠNsP, Lučenec, n.o. spolu (v roku 2011 - 5 NN).

NN podľa diagnóz a etiologického agens:

4 x Dg. T81.4: Infekcia po výkone nezatriedená inde

Klinická forma: ranová 4x

Lokalizácia: infekcia chirurgickej rany 4x

Oddelenie 2x z OOÚCH a 2x z Chirurgické oddelenie VŠNsP, Lučenec, n.o.

EA: Staphylococcus aureus 1x

EA: Staphylococcus aureus MRSA 1x

EA: Klebsiella pneumoniae ESBL pozit. 2x

Výskyt závažných patogénov, napr. MRSA z celkového počtu Staphylococcus aureus bol 1x hlásený, Klebsiella pneumoniae ESBL pozit. 2x

Vírusové črevné NN neboli hlásené.

NN boli vyliečené.

Na úseku prevencie nozokomiálnych nákaz je dobrá spolupráca s jednotlivými oddeleniami. Hlásna služba NN sa mierne zlepšila, jedná sa o pasívny zber údajov. Pri závažných NN sú sledované jednotlivé etiologické agensy a rezistencia na antibiotiká.

V roku 2012 bolo odobratých v rámci ŠZD **198** odberov vzoriek zo zdravotníckych zariadení. Kontrola funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov bioindikátormi bola dokladovaná protokolom v 85 prípadoch (aj opakované kontroly). V rámci prevencie NN oddelenie epidemiológie RÚVZ úzko spolupracuje s oddelením hygieny a dezinfekcie VŠNsP, n.o. Lučenec. Zamestnanci RÚVZ usmerňujú zodpovedných pracovníkov VŠNsP, Lc, n.o. v rámci ŠZD alebo represívnymi opatreniami.

Počet vykonaných aktivít na **Hygienu a dezinfekciu rúk: 93**

Práca na osobitných štúdiách a programoch:

Bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz (PPS) a spotreby ATB v nemocniciach Slovenskej republiky (Európskych nemocniciach) podľa protokolu ECDC

Kontaktné osoby za RÚVZ so sídlom v Lučenci:

MUDr. Simona Fančiová

Bc. Valéria Lalíková

Počet pacientov: 150

Počet oddelení: 18

Počet nemocničných nákaz: 0 (obdobie sledovania od 03.05.2012 do 16.05.2012)

Osobitný projekt:

Hodnota očkovania - projekt

časť - vzdelávanie - skupina „Vzdelávanie sestier“

Asistancia vzdelávania sestier v očkovaní v rámci Iniciatívy pre podporu a hodnotu očkovania.

Miesto, čas konania: hotel Slovan, Lučenec, 10.11.2012 o 08:00 hod. do 11:00 hod.

4 prednášky

Názvy prednášok a počet prednášajúcich: 1 prednášajúci - MUDr. Simona Fančiová

Princíp vakcinácie, typy očkovacích látok - MUDr. Simona Fančiová

Správna aplikácia očkovacích látok (technika očkovania) - MUDr. Simona Fančiová

Nežiaduce účinky a kontraindikácie očkovania - MUDr. Simona Fančiová

Správne skladovanie a manipulácia s očkovacími látkami - MUDr. Simona Fančiová

Počet účastníkov seminára:

počet prihlásených sestier a PA: 93

počet zúčastnených sestier a PA: 69

- Krátke zhodnotenie seminára, pripomienky, námety, rôzne:

Téma odborného podujatia bola aktuálna.

Počet prednášok vyhovoval. Vyhradený čas bol dostatočný, diskusia splnila svoj účel.

Prednášky objasnili problémy v očkovaní lepšie.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky).

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

Za rok 2012 v spádovom území RÚVZ nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti alebo situácie sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania, ktoré bolo za rok 2012 uskutočnené v **8 prípadoch**.

SRV zoznam: 8 x

Zoznam epidémií: 7 x

Pandemická pripravenosť, havarijná pripravenosť

Boli aktualizované **Havarijné plány pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie** pre okres Lučenec a Poltár osobitne s konkrétnymi úlohami a kontaktnými osobami.

Bol aktualizovaný samostatný plán pre prípad výskytu pandémie ľudskej chrípky a výskytu vtáčej chrípky (**pandemický plán**). Všetci zamestnanci oddelenia epidemiológie sú členmi výjazdovej skupiny pre prípad výskytu vtáčej chrípky a sú kompletne vybavení OOPP a materiálom vybavením pre potreby dezinfekcie.

Je zabezpečená vzájomná pružná informovanosť so všeobecnými lekármi a zamestnancami RVaPS - spolupráca pri vyšetrení niektorých zoonóz.

Dôsledne sa plnili prípisy a listy ÚVZ SR v Bratislave.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Za rok 2012 boli aktualizované údaje kontaktných osôb pracovných skupín na ÚVZ SR v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie.

Surveillance chrípky.

Hlásenie výskytu ochorení na chrípku a chrípke podobné ochorenia je na dobrej úrovni, vkladanie dát v programe EPIS sa uskutočňuje každý pracovný týždeň počas celého roka.

V spádovom území RÚVZ Lučenec hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne **6** sentinelových lekárov (3 pediatri a 3 všeobecní lekári pre dospelých) a **2 iné PLDD** a aj hlásenie ostatných lekárov prvého kontaktu je na dobrej úrovni. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu Chrípky metódou RT-PCR.

Aktualizované zloženie výjazdových skupín:

Zloženie troch pracovných skupín na likvidáciu možných ohnisk vtáčej chrípky za RÚVZ so sídlom v Lučenci:

1. MUDr. Simona Fančiová, odborný radca, vedúca oddelenia epidemiológie - vedúci zásahovej skupiny-mobil: 0918 601 924

Členovia: MVDr. Mária Martišová, Valéria Lörenčíková, Alexander Kolenkáš

2. MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálny hygienik - vedúci zásahovej skupiny-mobil: 0905 536 551

Členovia: Mgr. Alžbeta Nagyová, Tatiana Abelovská, DAHE, Janka Sabóová

3. Ing. Edita Krekáčová, vedúca OPPL a toxikológie - vedúci zásahovej skupiny, mobil: 0915 803 730

Členovia: Mgr. Ildikó Fungáčová, Mgr. Eva Hanesová, Július Svorenň

Aktualizácia Podrobného plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky za rok 2012.

Členovia výjazdovej skupiny RÚVZ Lučenec pre územný obvod okresov Lučenec a Poltár.

Aktuálne platné kontaktné údaje za RÚVZ Lučenec.

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálna hygienička:

e-mail: lc.lehotayova@uvzsr.sk

MUDr. Simona Fančiová, vedúca oddelenia epidemiológie:

e-mail: lc.fanciova@uvzsr.sk

Členovia výjazdovej skupiny pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie (hrozby a naliehavé situácie), t.z. úmyselné vypustenie biologických a chemických látok)

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH - regionálny hygienik

Ing. Edita Krekáčová- vedúca OPPL a toxikológie - za poľnohospodárske pracovné priestory

MVDr. Mária Martišová - pri ohrození potravín - OHV

MUDr. Simona Fančiová - pri mimoriadnej epidemiologickej situácii (MES) - OEPID.

Janka Sabóová - pri ohrození ovzdušia a vôd - OHŽPaZ

E. Politika kontroly tabaku a prevencie fajčenia

Úloha č. 1: *Sledovať a hodnotiť výkon kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií v ZZ.*

Počet vykonaných kontrol o zákaze fajčenia.

Spolu: 56 kontrol.

Absolvované školenia štátnych zamestnancov OEPID.: 37 vrátane vnútroústavných školení

MUDr. Simona Fančiová: 14

Tatiana Abelovská, DAHE: 8

Mgr. Ildikó Fungáčová: 7

Bc. Valéria Lalíková: 8

9 Oddelenie podpory zdravia

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

V územnom celku RÚVZ so sídlom v Lučenci – okres Lučenec, Poltár – sme úlohu realizovali formou rôznych aktivít – prednášková činnosť, besedy, mobilná poradňa. V oblasti prevencie a zdravotno – výchovného pôsobenia sme sa orientovali na všetky vekové skupiny (deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek). Cieľom edukačných aktivít je presadzovanie zásad zdravého životného štýlu, motivácia, utváranie postojov, rozvíjanie úrovne zdravia širokej verejnosti. Konkrétne realizované aktivity sú rozpisované v bodoch 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8, 9.9 a 9.10.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života, zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Plnenie úlohy má veľmi dobrú odozvu zo strany seniorov. V priebehu roka 2012 sme realizovali v skupinách seniorov nasledovné edukačné aktivity :

➤ **Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany**

odborná prednáška pre klientov DDaSS na témy :

„Ochorenie pohybového aparátu“ – 27.02.2012 – 26 klientov,

„Ochorenia tráviaceho ústrojenstva“ - 05.06.2012 -32 klientov,

„Alzheimerova choroba, Deň srdca, Deň starších“- 19.09.2012 – 30 klientov,

„Ochorenia močovej sústavy“ – 11.12.2012- 32 klientov. Všetky prednášky boli spojené s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom , meraním krvného tlaku a distribúciou zdravotno –výchovného materiálu .

➤ **Liga proti reumatizmu v Lučenci**

➤ **Klub dôchodcov v Lučenci**

➤ **Spoločnosť psoriatickov v Lučenci**

12 –16. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia – propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka.

15.marec – prednášková činnosť, tréning mozgu - logické hádanky pre seniorov , matematické úlohy, meranie krvného tlaku, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 48 klientov.

➤ **Liga proti rakoviny**

30.05.2012- odborná prednáška na tému „ Tajomstvo mozgu“ spojená s diskusiou , poradenstvom, meraním krvného tlaku a distribúciou edukačného materiálu. V rámci tejto aktivity sme propagovali aj Svetový deň bez tabaku – kampaň „Prestaň fajčiť daj si jablko“- 21 klientov.

➤ **Klub dôchodcov – Vidiná**

19.09.2012 - „Alzheimerova choroba, Deň srdca, Deň starších“ – výchovno – vzdelávacia aktivita – prednáška , film- Demencia pri Alzheimerovej chorobe, diskusia, meranie krvného tlaku a distribúcia edukačného materiálu -20 klientov

17.10.2012 – svetový deň potravy - meranie základných biochemických ukazovateľov – koncentrácia celkového cholesterolu , glukózy a triglyceridov v kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, podiel telesného tuku na celkovej hmotnosti tela, BMI, spirometria a individuálne poradenstvo – 25 klientov.

➤ **DDaSS AMBRA Lučenec**

21.09.2012 - „Alzheimerova choroba, Deň srdca, Deň starších“ – výchovno – vzdelávacia aktivita – prednáška , film- Demencia pri Alzheimerovej chorobe, diskusia, meranie krvného tlaku a distribúcia edukačného materiálu -32 klientov .

➤ **DDaSS LIBERTAS Lučenec**

27.09.2012 - „Alzheimerova choroba, Deň srdca, Deň starších“ – výchovno – vzdelávacia aktivita – prednáška , film- Demencia pri Alzheimerovej chorobe, diskusia, meranie krvného tlaku a distribúcia edukačného materiálu -30 klientov.

Okrem skupinových aktivít sme poskytovali individuálne poradenstvo v poradni zdravia v oblasti znižovania hladiny cholesterolu a pohybovej aktivity u seniorov.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Cieľ projektu: výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek ovplyvňujeme a meníme životný štýl celej rodiny. Vzdelaná mama ďalej vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

O ponuke našich aktivít sú materské centrá informované, podľa tematického okruhu poskytujeme aj písomný informačný materiál k jednotlivým témam. Úloha „Materské centrá“ v roku 2012 sa plnila podľa aktuálneho záujmu zo strany organizátorov materského centra.

V spolupráci s gynekológmi sa pokračovalo, ale oproti predchádzajúcemu obdobiu len sporadicky, s programom pohybovú rehabilitáciu tehotných žien (vedie kvalifikovaná inštruktorka) spojená s besedami o správnej výžive v tehotenstve, o priebehu pôrodu, o starostlivosti o novorodenca (gynekológ, pediater).

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku. Predškolský vek je optimálny aj z vývinovo – psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania. Intervenčné, zdravotno – edukačné pôsobenie u detí v materských školách spojené s nácvičom správnej techniky umývania zubov má pozitívnu odozvu zo strany detí, učiteliek MŠ a rodičov.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý sysel“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti.

06.03.2012- **MŠ Opatová Lučenec** - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 32 detí

27.04.2012 - **MŠ Rúbanisko Lučenec** – prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 50 detí

04.06.2012 – **MŠ Vidiná** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 25 detí

05.06.2012 – **MŠ Veľká nad Ipľom** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 19 detí

02.10.2012 – **Špeciálna základná škola Lučenec** –edukačná aktivita – prednáška, distribúcia edukačného materiálu a premietanie DVD filmu – 23 detí

29.11.2012 – **ZŠ Lovinobaňa**- 1. 2. ročník - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, modely zúbkov, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 50 detí

9.4 EHES - EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe. EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi. Úlohy vyplývajúce z uvedeného projektu sme realizovali v 2. polroku 2011 a skriningové vyšetrenia pokračovali aj v priebehu januára a februára 2012. Z celkového počtu 70 respondentov bolo vyšetrených 55 respondentov. Informácie o realizácii projektu boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ Lučenec.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Pri príležitosti všetkých významných dní WHO v priestoroch RÚVZ Lučenec robíme nástenky a prípadne distribuujeme informačné materiály podľa cieľových skupín do zdravotníckych zariadení, škôl, do klubov a pod. Významné dni SZO a podujatia k nim sú propagované mestským rozhlasom a elektronickou poštou sú rozposlané informácie na obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár.

22. marec – svetový deň vody – informácie na internetovej stránke RÚVZ Lučenec, poskytovanie informácií a odborné poradenstvo o zdravotnej nezávadnosti a ďalšie informácie týkajúce sa pitnej vody a pitného režimu

12.- 16. marec 2012 - Týždeň mozgu (Brain Awareness Week) – akcia propagovaná na webovej stránke RÚVZ Lučenec, príprava edukačného materiálu – tréning mozgu (matematické úlohy, logické hádanky). Realizované prednášky pre verejnosť – pre pracovníkov VŠZP Lučenec (20), VEOLIA laboratórium (16), tehotné mamičky (26), RÚVZ Lučenec (32), Klub dôchodcov v Lučenci (48) a distribúcia edukačného materiálu

7. apríl – svetový deň zdravia - deň otvorených dverí na oddelení podpory zdravia , Deň zdravia v hypermarkete TESCO Filákov (25) , TESCO Lučenec (24) - meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu, propagácia súťaže „Prestaň a vyhraj 2012“ a distribúcia prihlášok do súťaže.

10.máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia – meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu. Svetový deň pohybu sme dali do povedomia našim občanom prostredníctvom mestského rozhlasu a webovej stránke RÚVZ Lučenec.

Európsky imunizačný týždeň – propagácia na nástenke v budove RÚVZ Lučenec

31.máj – svetový deň bez tabaku – kampaň „Prestaň fajčiť daj si jablko“ akcia propagovaná klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku , vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer, vyplnenie krátkeho dotazníka a distribúcia jablák (121) na verejnom priestranstve pred budovou RÚVZ Lučenec

21. september – svetový deň Alzheimerovej choroby – príprava a distribúcia edukačného materiálu (pracovné listy, mnemotechnické pomôcky). Prednášky na tému Alzheimerova choroba a premietanie vzdelávacieho filmu Demencia pri Alzheimerovej chorobe : DDaSS Sušany (30), Klub dôchodcov vo Vidinej (20), DDaSS AMBRA v Lučenci (32), DDaSS LIBERTAS v Lučenci (30), RÚVZ v Lučenci (28)

28.september – svetový deň srdca –zriadenie meracieho miesta na Mestskom úrade v Lučenci, meranie Gl, Chol, tlaku krvi, % telesného tuku, BMI , pás, individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu – 43 klientov, v poradni zdravia 20 klientov. Aktivita propagovaná prostredníctvom mestských novín, mestského rozhlasu a webovej stránke RÚVZ Lučenec. Od 24.9. – 28.9.2012 dni otvorených dverí na RÚVZ Lučenec – venované srdcovo – cievnyim ochoreniam

1. október – medzinárodný deň starších ľudí – „Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012“- deň otvorených dverí na RÚVZ Lučenec – meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI a spirometria (43 klientov)

16.október – svetový deň potravy – pre členov Klubu dôchodcov vo Vidinej sa uskutočnila beseda na tému „Zdravá výživa seniorov“ , meranie základných biochemických ukazovateľov, meranie krvného tlaku a telesného tuku- 25 klientov

14.november – svetový deň diabetu – akcia propagovaná pre klientov poradne zdravia

22.november – svetový deň bez tabaku – medzinárodný deň bez fajčenia –deň otvorených dverí na oddelení podpory zdravia – meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu, spirometrické vyšetrenie a stanovenie stupňa závislosti na nikotíne – 23 klientov a edukačné aktivity na ZŠ

1. december –svetový deň AIDS – edukačná aktivita na ZŠ Lovinobaňa a ZŠ Lučenec - prednáška , premietanie DVD filmu, výroba a distribúcia edukačného materiálu – 35 + 35

V rámci zdravotno-výchovných akcií bol organizovaný „**deň zdravia vo Fil'akove**“ (20) – v spolupráci so VŠZP, OZ Život a zdravie – „**Výstava zdravia**“ na Námestí republiky v Lučenci (48) so sprievodnými akciami ako : meranie krvného tlaku a telesného tuku, biochemické vyšetrenia Reflotronom spojená s individuálnym poradenstvom, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu a prednáška o zdravej výžive, zníženie hladiny cholesterolu

V spolupráci so základnými školami a MŠ sa realizovali prednáškové bloky na tému Význam ovocia a zeleniny . Prednášky boli spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V MŠ Zvolenská cesta Lučenec sa uskutočnila informatívna beseda pre rodičov na tému „Pedikulóza – prenosné ochorenie“.

Pod názvom „Týždeň uvedomenia si mozgu“ sa realizovala medzinárodná akcia , ktorú sme propagovali v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo – pre seniorov, pre širokú verejnosť a pre deti v MŠ – prednáška Ako funguje mozog, príprava a distribúcia pracovných listov

BECEP – bezpečnosť cestnej premávky – poskytnuté edukačné materiály sme využili na rôznych aktivitách realizovaných na MŠ , v kluboch dôchodcov a na verejných podujatiach

V rámci „**Týždňa boja proti drogám**“ v priebehu novembra sme realizovali na ŠZŠ LC (25), ZŠ v Lovinobani (85) , ZŠ Kubínyho v LC (80) besedy a prednášky zamerané na prevenciu drogových závislostí. Súčasťou prednášok bolo premietnutie DVD filmov ako „Deti a drogy“ , „Kým stúpa dym“ a distribúcia zdravotne – výchovných materiálov.

Pri príležitosti zdravotne – výchovnej kampane **Dňa zodpovednosti** sme realizovali pre širokú verejnosť nasledovné bezplatné aktivity : meranie krvného tlaku, stanovenie množstva gama glutamyltransferázy v krvi (GGT pečeňové testy) a odborné poradenstvo. Cieľom kampane bolo zvýšiť povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu. Merania sme uskutočnili v priestoroch hypermarketu TESCO v Lučenci dňa 2.júla 2012 .

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Riešiteľskými pracoviskami tohto projektu sú vybrané RÚVZ v SR, medzi ktoré RÚVZ so sídlom v Lučenci nepatrí, preto tento projekt nerealizujeme.

9.7 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Medzinárodná súťaž pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012 – najrozšírenejšia akcia na podporu nefajčenia. Cieľom súťaže je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. V priebehu mesiaca apríl na všetkých zdravotne – výchovných aktivitách, v mestskom rozhlase, v mestských novinách, plagáty na dobre viditeľných miestach sme propagovali súťaž a informovali širokú verejnosť. Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa súťaže Prestaň a vyhraj 2012 a účastnícke listy . Prostredníctvom detí z MŠ Zvolenská cesta Lučenec sme motivovali

rodičov na zanechanie fajčenia a zdravý životný štýl. Po ukončení súťaže bolo vyzbieraných a zosumarizovaných 17 vyplnených účastníckych listov, ktoré boli následne odoslané na ÚVZ SR .

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Nadváha a obezita je spolu s fajčením najčastejšou príčinou predčasnej smrti , sú rizikovými faktormi srdcovo – cievnych a niektorých nádorových ochorení.

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V roku 2012 sme v základnej poradni vyšetrili 296 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu a poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života ovplyvňujúcich hmotnosť.

Cieľovými skupinami boli aj zamestnanci RÚVZ v Lučenci (antropometrické , biochemické vyšetrenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI) , členovia klubu Liga proti reumatizme , zamestnanci HM TESCO v Lučenci a vo Filakove, zamestnanci Mestského úradu v Lučenci a široká verejnosť . Ponúkali sme rôzne prednášky na tému Úprava životného štýlu, srdcovo - cievne ochorenia .

9.9. CINDI PROGRAM SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradne zdravia. Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov - kluby dôchodcov (Lučenec, Vidiná), zariadenia sociálnych služieb pre seniorov (Sušany, AMBRA, LIBERTAS), Liga proti reumatizme, Klub psoriatikov. Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie, prevencia kardiovaskulárnych ochorení, chronických neinfekčných ochorení. Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v roku 2012 bolo celkovo vyšetrených 296 klientov .

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch kde sa robili vyšetrenia za štandardných podmienok. Počas výjazdov bolo vyšetrených 306 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku ,BMI, spirometria, obsah CO vo vydychovanom vzduchu a v niektorých prípadoch aj celkové biochemické vyšetrenie). Výjazdové aktivity poradne zdravia do obcí, na pracoviská, úrady (HM TESCO Lučenec, Filakovo, VŠZP, VEOLIA), hromadných podujatiach (OZ Život a zdravie- Výstava zdravia, „Vymeň cigaretu za jablko“, „Deň zodpovednosti“).

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizujeme plnenie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“ -antropometrické a biochemické vyšetrenie, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia /80 respondentov/.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Etapy riešenia, realizačné výstupy

a) Koordinácia činností s MŠ SR, rozvoj prednáškovej, vzdelávacej a zdravotno-výchovnej činnosti v nadväznosti na ciele a priority projektu.

b) Presadenie a priebežná aplikácia viacerých princípov fungovania projektu do Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 (ďalej len NPDD)

c) Pokračovanie vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách, orientovať sa na také aktivity, ktoré znamenajú aktívne zapojenie a samostatné uvažovanie mladých ľudí o svojom zdraví

Program „Ovocie a zelenina do škôl“

V rámci programu v roku 2012 sme realizovali v školských zariadeniach intervenciu zameranú na oblasť výživových zvyklostí – besedy a prednášky na tému „Význam ovocia a zeleniny v strave“, „Zdravá výživa“ pre žiakov a rodičov ŠZŠ v Lučenci. Prednáška na tému „Vitamíny hravo zdravo“ bola určená pre deti navštevujúce predškolské zariadenia.

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 -2015

V rámci programu na všetky základné, stredné a odborné školy v okrese Lučenec a Poltár sme distribuovali výchovne – edukačné materiály : príručku „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých“, DVD film „Intervencie pracovníkov pomáhajúcich profesií pri riešení problémov a porúch detí v správaní“, plagáty a rôzne letáky týkajúce sa domáceho násillia, týrania detí, stresu a obezity . Na ZŠ a v MŠ sme realizovali besedy na tému „Bezpečnosť cestnej premávky“ a premietanie filmu Becepáčik.

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom (NAPPA)

Osvetovo – vzdelávacie pôsobenie vo forme besied , premietanie DVD filmu s názvom „Alkohol, skrytý nepriateľ“ a distribúcia zdravotne – výchovného materiálu na ZŠ v okrese Lučenec a Poltár.

Program ozdravenia výživy obyvateľov SR

Oddelenie podpory zdravia zabezpečuje úlohy v oblasti ozdravenia výživy, zdravého spôsobu života, fyzickej- pohybovej aktivity a prevencie nadmernej hmotnosti a obezity rôznymi strategickými zámermi :

- formou monitoringu zameraného na preventívne vyšetrenie klientov v poradni zdravia, kde sa okrem anamnestických údajov, antropometrických vyšetrení, meria TK, pulz, BMI, telesný tuk a zisťujú sa v krvi základné biochemické parametre – cholesterol, glukóza, triglyceridy. Ide o vyšetrenie nových klientov a klientov dispenzarizovaných, ako aj klientov zaradených do úlohy OHV -výživový stav obyvateľstva
- formou monitoringu zameraného na preventívne vyšetrenie klientov počas výjazdu pracovníkov OPZ k cieľovým skupinám rôznych vekových kategórii, s rôznym vzdelaním a povoláním
- podľa zistených výsledkov vyšetrenia sa realizuje poradenstvo zamerané na oblasť výživy, zdravého spôsobu života a životného štýlu, zvýšenia pohybovej aktivity, využitia správnej výživy ako významného faktoru prevencie metabolických, onkologických, kardiovaskulárnych ochorení a pre redukciu nadhmotnosti a obezity
- odporúčame znížiť príjem tukov, najmä celkový príjem nasýtených tukov, konzumovať potraviny ktoré zabezpečia všetky potrebné živiny najmä zvýšiť príjem ovocia a zeleniny, vlákniny, zvýšiť celkový príjem polysacharidov, znížiť príjem cukrov a alkoholu, udržať telesnú hmotnosť správnym pomerom medzi energetickým príjmom a aktívnym pohybom.
- zvyšujeme záujem o poradňu nielen pre klientov strednej a staršej vekovej kategórie, ale aj pri nižšie vekové skupiny obyvateľov, ako aj klientov s nižším vzdelaním a zo slabšej

sociálnej oblasti. Informácie o poradni zdravia ako aj akciách ktoré realizujeme, sa majú možnosť klienti dozvedieť z tlače, mestského rozhlasu, internetu.

V prednáškach sa zameriavame na všeobecnú prevenciu tá sa týka celej populácie realizuje sa najmä v školách a u špeciálnych skupín obyvateľstva /seniori, kardiaci, ľudia s metabolickým syndrómom./

V poradni používame metódy individuálnej prevencie u konkrétnych osôb trpiacich nadváhou a obezitou. Selektívna prevencia sa týka najrizikovejších skupín produktívneho veku, ale tu je naše snaženie najmenej efektívne. Veľmi dôležité je zamerať sa na prevenciu u detskej populácie.

9.11 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy v oblasti edukácie, kontroly a poradenstva. Cieľovými skupinami sú deti a mládež (ZŠ, SŠ – besedy, prednášky), produktívny vek a seniori – formou individuálneho poradenstva.

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V súvislosti s prijatím zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Oddelenie zdravotnej výchovy na základe listu HH SR značka CKT / 3046 / 2008 mesačne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona. Za sledované obdobie (2012) bolo vykonaných **474 kontrol fajčenia** v zariadeniach v ktorých sa vykonáva štátny dozor.

Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom **blokované pokuty uložené neboli.**

Hygiena detí a mládeže :	87
Hygiena výživy :	273
Hygiena životného prostredia:	58
Epidemiológia :	56

31.máj – svetový deň bez tabaku

Kampaň „Prestaň fajčiť daj si jablko“ akcia propagovaná klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku , vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer, vyplnenie krátkeho dotazníka a distribúcia jablák (121) na verejnom priestranstve pred budovou RÚVZ Lučenec

Medzinárodný deň bez fajčenia

Medzinárodná asociácia líg proti rakovine každoročne vyhlasuje „Medzinárodný deň bez fajčenia“ na tretí novembrový štvrtok. Tento deň je výzvou pre fajčiarov, aby mali možnosť sa zamyslieť nad svojim fajčiarskym návykom a zbaviť sa závislosti. V rámci medzinárodného dňa bez fajčenia Oddelenie podpory zdravia v Lučenci – sme organizovali deň otvorených dverí – zamerané na meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer, spirometrické vyšetrenie a stanovenie stupňa závislosti na nikotíne

podľa Fagerstromovho dotazníka . Na realizovanej aktivite dňa 22.11.2011 sa zúčastnilo 23 klientov.

10 KONTROLA TABAKU

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ

Medzinárodná súťaž pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012 – najrozšírenejšia akcia na podporu nefajčenia. Cieľom súťaže je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. V priebehu mesiaca apríl na všetkých zdravotne – výchovných aktivitách, v mestskom rozhlase, v mestských novinách, plagáty na dobre viditeľných miestach sme propagovali súťaž a informovali širokú verejnosť. Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa súťaže Prestaň a vyhraj 2012 a účastnícke listy . Prostredníctvom detí z MŠ Zvolenská cesta Lučenec sme motivovali rodičov na zanechanie fajčenia a zdravý životný štýl. Po ukončení súťaže bolo vyzbieraných a zosumarizovaných 17 vyplnených účastníckych listov, ktoré boli následne odoslané na ÚVZ SR .

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Ciele :

- zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia
- redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami

Oddelenie HŽPaZ sa podieľalo v sledovanom období na plnení súčasného Akčného plánu – NEHAP IV. v rozsahu kompetencií a náplne práce odboru hygiena životného prostredia a zdravia so zameraním na znižovanie negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí:

- Systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou (spolu bolo k 31.12.2012 odobratých **171** vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru a **14** vzoriek v rozsahu úplného rozboru podľa NV SR č.354/2006 Z.z.), pričom **6** vzoriek nevyhovelo limitom ukazovateľov kvality pitnej vody v mikrobiologických ukazovateľoch a **1** vzorka v chemických ukazovateľoch – železo. Prevádzkovateľovi verejných vodovodov boli uložené nápravné opatrenia už pri prvom nevyhovujúcom výsledku analýz pitnej vody a súčasne bolo od prevádzkovateľa požadované predloženie výsledkov kontrolných odberov z príslušných spotrebísk. Výsledky kontrolných odberov vzoriek pitnej vody k dátumu vyhodnotenia boli k dispozícii a **sú vyhovujúce** podľa NV SR č.354/2006 Z.z., prílohy č. 1 - Ukazovatele kvality pitnej vody a ich limity.
- Zvyšovaním povedomia ľudí v otázkach dôležitosti pitnej vody formou informovania verejnosti s využitím webovej stránky regionálneho úradu verejného zdravotníctva , ako aj individuálnymi konzultáciami poskytovanými občanom regiónu;
- Zapojením sa do aktivity OSN „Svetový deň vody 2012“, ktorá v roku 2012 bola zameraná na tému „Voda a bezpečnosť potravín“, počas ktorej sme poskytli obyvateľom regiónu Turiec konzultácie a poradenstvo v problematike pitnej vody. V rámci tejto aktivity bolo vyšetrených 25 vzoriek na dusičnany, z toho 1 vzorka bola nevyhovujúca a 25 vzoriek na dusitany, z toho 1 vzorka bola nevyhovujúca.
- V medializovanej kauze zásobovania jednotlivých objektov rekreačného areálu Martinské hole pitnou vodou operatívnym riešením vzniknutej situácie s ohľadom na začínajúcu zimnú turistickú sezónu a možné problémy v zásobovaní pitnou vodou rekreačných zariadení v tomto areáli a to nariadením ústneho pojednávania s prevádzkovateľom vodárenských zariadení TURVOD MH s.r.o. Martin a jej materskou firmou Turčianska vodárenská spoločnosť a.s. Martin so stanovením podmienok prevádzkovania vodovodu pre zimnú turistickú sezónu 2012/2013. Bol vykonaný štátny zdravotný dozor v zariadeniach zabezpečujúcich výrobu a dodávku pitnej vody do vodovodnej siete na Martinských holiach, vrátane odberov pitnej vody z odberných miest – pred úpravou, po úprave a na spotrebisku (rekreačný objekt). Výsledky analýz preukázali vyhovujúcu kvalitu pitnej vody pre účely hromadného zásobovania objektov rekreačného areálu Martinské hole.
- Priebežne v rámci posudzovania zámerov a návrhov na územné konanie umiestňovania stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov na životné prostredie, na obytnú a rekreačnú funkciu

objektov - vyžadovaním objektivizácie a posúdenia možných negatívnych dopadov navrhovaných objektov stavieb na okolitú jestvujúcu zástavbu napr. s obytnou funkciou alebo rekreačné územia, resp. už existujúcich stavieb na navrhovanú stavbu. Vyžadujeme podľa konkrétnej situácie hlukové štúdie, resp. objektivizáciu hluku pri kolaudácii stavieb a uvedení priestorov do prevádzky. Podľa navrhutej činnosti v objektoch žiadame v odôvodnených prípadoch rozptylové štúdie, resp. v rámci skúšobnej prevádzky kvalitatívne a kvantitatívne zhodnotenie emisií.

V roku 2012 bol o.i. predložený zámer „Revitalizácia a dostavba OD Prior“, ktorého účelom bolo posúdenie prestavby a prevádzky OC Prior v Martine. RÚVZ Martin požadoval vyhodnotenie aktualizovanej hlukovej štúdie v ďalšom procese schvaľovacieho konania, vrátane opatrení na elimináciu, resp. na zníženie dopadov navrhovaných zdrojov hluku na najnižšiu dosiahnuteľnú úroveň, najmenej však na úroveň povolených limitov v životnom prostredí. Znížiť na čo najmenšiu úroveň obťažovanie zvýšeným hlukom a prachom počas stavebných prác a výstavby okružnej križovatky s ohľadom na existujúcu zástavbu (zdravotnícke zariadenia, školské zariadenia, obytné a iné administratívno-prevádzkové budovy v dotknutom území).

V rámci posudzovania projektovej dokumentácie k územnému konaniu stavby „Výroba elektrickej energie spaľovaním obnoviteľných zdrojov Sučany“ bolo vydané nesúhlasné záväzné stanovisko vzhľadom na výsledky hlukovej štúdie (prekračujúce prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku pre deň, večer, noc) a imisno-prenosového posúdenia stavby, rozptylovej štúdie, z ktorej výsledkov vyplýva reálny predpoklad negatívneho vplyvu na životné prostredie a verejné zdravie.

- V problematike vplyvu UV žiarenia na ľudský organizmus v spolupráci s UVZ SR bola vykonaná objektivizácia UV žiarenia už v jestvujúcich prevádzkach – celkom v 6 soláriách. S nadobudnutím účinnosti normy STN EN 60335-2-27 (od 1.3.2012) sa sprísnil limit pre žiariče používané v soláriách, pričom spotrebiče s UV žiaričmi nesmú vysielat' žiarenie s celkovou účinnou ožiarenosťou presahujúcou limit 0,3 W/m². V prípadoch nevyhovujúcich výsledkov objektivizácii podľa uvedenej normy bolo do doby zaobstarania vyhovujúcich UV trubíc (žiaričov), ako dočasné opatrenie, pracovníkmi odd. HŽPaZ odporúčené upraviť maximálnu dobu ožiarovania pre každý typ pokožky (vypočítanej podľa výsledkov meraní) s jej uvedením v prevádzkovom poriadku pre jednotlivé prevádzkované zariadenia solárií. Pri uvedení priestorov solária do prevádzky sme požadovali od prevádzkovateľov solárií predloženie podkladov a technickej dokumentácie k zariadeniu solária a dokumentáciu k trubiciam.

1.2. ERA-ENVHEALTH: koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia sa úloha spracováva v nadregionálnej úrovni, odd. HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.3. Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Plnenie úlohy : Úloha sa t.č. spracováva a plní na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.4. Projekt COPHES (Consortium to Perform Human Biomonitoring on a European Scale)

Plnenie úlohy: Projekt rieši RÚVZ Banská Bystrica, do plnenia úlohy nie je odd. HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Martine zapojené.

1.5. Projekt DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)

Plnenie úlohy: Projekt rieši RÚVZ Banská Bystrica, do plnenia úlohy nie je odd. HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Martine zapojené.

1.6. Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE)

Plnenie úlohy: Výstup z práce RÚVZ Banská Bystrica SEARCH I využívame pri posudzovaní projektových dokumentácií, a to nielen školských zariadení. Po vytipovaní jednotlivých škôl sa v prípade, že také budú v našom regióne, do úlohy zapojíme v spolupráci s odd. HDM .

1.7. Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Plnenie úlohy: Na základe vyžiadania ÚVZ SR boli spracované údaje o počte analýz a výsledkoch stanovení vybraných ukazovateľov s počtom analýz s prekročeným limitom za roky 2007 až 2011 do predpísaných tabuliek. Údaje sa týkali Skupinového vodovodu Martin – Vrútky: vodovod v obci Necpaly, Bystrička a Skupinového vodovodu Turčianske Teplice: vodovod v obci Horná Štubňa, Rudno.

1.8. Posilnenie implementácie HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Plnenie úlohy: Odborní pracovníci oddelenia HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Martine sa pravidelne zúčastňujú na seminároch a školeniach v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie organizovaných ÚVZ SR, ako aj na celoslovenských poradách odborov a oddelení HŽPaZ. Formou pre-skríninového nástroja, v súlade s usmernením HH SR zo 14.12.2010, sme v roku 2012 posudzovali predložené zámery a činnosti : nebolo nariadené spracovanie HIA.

1.9. TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Plnenie úlohy: Do plnenia úlohy nie je odd. HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Martine zapojené.

Vlastné programy a projekty odd. HŽPaZ

Zariadenia starostlivosti o ľudské telo - Pedikúry

V roku 2012 sme realizovali v rámci vlastného projektu výkon ŠZD v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo – pedikúry, súčasťou ktorého bol odber vzoriek na kontrolu mikrobiálnej kontaminácie povrchov, predmetov a pracovných nástrojov a pomôcok sterovou metódou z prostredia a odber sterov na kultivačné vyšetrenie z vysterilizovaného materiálu.

Pri výkone ŠZD v jednotlivých prevádzkach a odbere vzoriek sterov na kultivačné vyšetrenie sme sa zamerali aj na kontrolu :

- prevádzkového režimu,
- schválených podmienok prevádzky,
- dodržiavanie prevádzkového poriadku,
- expozičného času pri dezinfekcii,
- postupov pri dezinfekcii,
- vedenie dokumentácie (sterilizačný denník, kontrola sterilizátora),
- dodržiavanie správnej manipulácie so sterilnými nástrojmi,
- dôležitosť dodržiavania osobnej hygieny
- kontrolu dodržiavania doby spotreby u používaných kozmetických prípravkov a dezinfekčných prostriedkov.

V okrese Martin a Turčianske Teplice bolo v roku 2012 v prevádzke 16 pedikúr. Spolu boli vykonané odbery vzoriek sterov v 9 prevádzkach pedikúr.

Pri odbere sterov z prostredia boli v 6 prevádzkach z 9 zistené pozitívne nálezy podmieneného patogénu a v 1 prevádzke bol zistený aj nález plesní. Nakoľko v tejto prevádzke výsledky odobratých sterov z pracovného prostredia poukázali na nedodržiavanie zásad hygienicko – epidemiologického režimu, okamžite bolo nariadené uzatvorenie prevádzky, súčasne bolo prevádzkovateľke nariadené vykonať sanitačný deň – zabezpečenie dôkladnej celkovej mechanickej očisty a dezinfekcie pracovných plôch a zariadení. Následne bol vykonaný opakovaný štátny zdravotný dozor a opakovaný odber sterov z rovnakých odberových miest z pracovného prostredia, pričom laboratórne výsledky z odobratých sterov preukázali, že realizované opatrenia boli účinné.

Pri odbere sterov z vysterilizovaného materiálu boli v 4 prevádzkach z 9 zistené pozitívne nálezy baktérií - aeróbne sporujúce mikroorganizmy a stafylokoky, ktoré patria medzi najrozšírejšie druhy a najčastejšie izolované baktérie u ľudí. Podľa predloženej dokumentácie si prevádzkovatelia dávajú pravidelne kontrolovať funkčnosť sterilizátora.

Prevádzkovateľom prevádzok, v ktorých boli zistené pozitívne nálezy podmienených patogénov, boli po obdržaní výsledkov uložené nápravné opatrenia s usmernením a poučením o správnych postupoch pri poskytovaní služieb (dôležitosť dodržiavania zásad osobnej hygieny, správna manipulácia so sterilnými nástrojmi, dodržiavanie expozičného času pri dezinfekcii a pod.).

V projekte zameranom na kvalitu poskytovania služieb a zdravotné riziká v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo – pedikúry odd. HŽPaZ bude pokračovať aj v nasledovnom období.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov/pracovníkov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci a ich vyhlásenie do 3. a 4. kategórie je pre zamestnávateľa/právny subjekt spojené s povinnosťami na úseku ochrany a podpory zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení (technických, technologických, organizačných, individuálnej ochrany pracovníkov formou OOPP...) na zníženie, alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci a zabezpečenie cieľných lekárskeho preventívnych prehliadok zamestnancov/pracovníkov, ktoré vykonávajú lekári pracovnej zdravotnej služby.

ASTR_2011

V roku 2011 sa na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike zaviedol nový štatisticko-informačný PC program ASTR_2011, ktorý nahradil pôvodný PC program ASTR, zameraný na evidenciu pracovísk, vykonávaných prác/profesií a faktorov práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác, 1. a 2. kategóriu prác, obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci, perspektívne umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Pilotný projekt dopadol úspešne, na základe toho bol pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine MUDr. T. Záborským, PhD., MPH a Ing. M. Fabianom v spolupráci s MUDr. M. Janouškom, CSc., a RNDr. Š. Rodom (pracovná skupina, vymenovaná hlavným hygienikom SR) zhotovený program, ktorý na platforme Microsoft Access 2007, resp. Access Runtime 2007 bol úspešne zavedený, odskúšaný a používaný na všetkých RÚVZ v SR. Program Access Runtime 2007 je výhodný najmä z hľadiska ekonomických nákladov, nakoľko je freewarový a teda nezvyšuje prevádzkové náklady konkrétneho RÚVZ, ktorý nevlastní Microsoft Office 2007 (ktorého súčasťou je aj Access 2007).

Pre potreby ÚVZ SR a centrálného spracovania výstupov z jednotlivých RÚVZ v SR bola vyvinutá a zavedená na ÚVZ SR špeciálna verzia programu, ktorá sumarizuje zaslané databázy z jednotlivých úradov. Podľa pripomienok a poznatkov, vyplývajúcich z praktického využívania programu sa tento priebežne inovuje a vylepšuje, do konca roka 2012 bola distribuovaná verzia aktualizácie 4_2 programu (celkom 8 aktualizácií). Aktualizovali sa číselníky (konkrétne číselník profesií ISCO 08, číselník faktorov), obsahová a funkčná stránka programu, s dôrazom na maximálnu využiteľnosť a vytťažiteľnosť údajov, ktoré na jednotlivých pracoviskách sú k dispozícii.

V roku 2012 bola distribuovaná špeciálna verzia programu ASTR_2011 pre ministerstvo dopravy, vnútra, obrany a SIS. Po naplnení databáz bude UVZSR sumarizovať rizikové práce, resp. zaradenie jednotlivých prác do kategórií aj v uvedených rezortoch, teda spoločne za Slovenskú republiku.

Novou registráciou rizikových faktorov a ich členení v novom evidovacom programe ASTR_2011 došlo k presnejšiemu evidovaniu konkrétnych faktorov - najmä chemické látky a zmesi podľa kategórie konkrétneho rizikového faktora so zohľadnením konkrétnych vlastností, ktoré tieto chemické látky a zmesi majú definované (európska chemická agentúra, direktívy EU, dostupné svetové databázy, legislatíva SR...) z hľadiska ich možných účinkov na zdravie (R

vety).

K 31. 12. 2012 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3569** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1651** žien. Jedná sa o **169** právnych subjektov.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe, zdravotníctve a poľnohospodárstve.

Ako je zrejmé z priloženej tabuľkovej formy prehľadu, nárast pracovníkov, zaradených v 3. a 4. kategórii rizika sme zaznamenali v priemyselnej výrobe a zdravotníctve, čo sú „tradičné“ odvetvia s vysokým podielom rizikovej práce. Okrem toho sa nám zvýšil počet aj v doprave a skladovaní, čo už tak tradičné odvetvie s ohľadom na rizikové práce nie je. Tento posun možno pripočítať ako výsledok každodennej práce odborných pracovníkov oddelenia v rámci riešenia jednotlivých firiem napr. po prešetrovaní podozrení na profesionálne ochorenia, vydávaní rozhodnutí, kedy sa dbá na to, aby tie zdravotné riziká, ktoré sú pre posudzovaný subjekt relevantné, boli posúdené a zaradené do kategórií prác.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za rok 2011 a 2012 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň)					
		2011		2012	
		spolu	žien	spolu	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	171	10	175	10
B	Ťažba a dobývanie	41	0	30	0
C	Priemyselná výroba	1750	369	1803	418
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	54	0	51	0
E	Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	18	0	18	0
F	Stavebníctvo	32	0	48	0
G	Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	8	8	8	8
H	Doprava a skladovanie	59	0	24	0
N	Administratívne a podporné služby	2	0	2	0
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	18	13	18	13
P	Vzdelávanie	101	88	97	84
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1233	1060	1293	1117
S	Ostatné činnosti	2	1	2	1
SPOLU		3489	1549	3569	1651

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

Hluk: 1849 osôb, z toho 290 žien, v 4. kategórii je zaradených 125 osôb, z toho 25 žien;

Chemické látky a zmesi: 1006 osôb, z toho 459 žien; v 4. kategórii je zaradených 8 osôb, z toho 0 ženy; z tohto počtu;

- Karcinogénne a mutagénne faktory: 385 osôb, z toho 211 žien; v 4. kategórii je zaradených 6 mužov;
- Pevný aerosól: 349 osôb, z toho 67 žien, v 4. kategórii je zaradených 8 mužov;
- Faktory spôsobujúce vznik profesionálnych kožných ochorení/dermatotropné látky: 56 osoby, z toho 26 žien;

Psychická pracovná záťaž: 803 osôb, z toho 686 žien;

Fyzická záťaž: 828 osôb, z toho 590 žien, z toho v 4. kategórii rizika je vyhlásených 58 pracovníkov, z toho 54 žien;

Biologické faktory: 229 osôb, z toho 203 žien;

Ionizujúce žiarenie: 274 osôb, z toho 186 žien;

Vibrácie: 306 osôb, z toho 13 žien, z toho v 4. kategórii rizika sú vyhlásení 4 pracovníci;

Záťaž teplom a chladom: 428 osôb, z toho 185 žien;

Optické žiarenie: 21 osôb, z toho 6 žien;

V takmer všetkých právnych subjektoch sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov, pričom stále častejšie sa stretávame s kombináciou 5 a viac rizikových faktorov.

Ako najčastejšie sa vyskytujúci škodlivý rizikový faktor v pracovnom prostredí stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe, čo vzhľadom ku charakteru výrobných činností neprekvapuje – strojárstvo, drevárstvo, hutníctvo....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov a mutagénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V roku 2012 bolo vydaných **50** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho **8** na dobu určitú (4. kategória rizika). V porovnaní s rokom 2011 stúpol počet pracovníkov, ktorí sú vyhlásení v kategórii zdravotného rizika z titulu fyzickej záťaže (zo 704 osôb na 828), záťaže teplom a chladom (z 333 na 428), v prípade rizikového faktora hluk došlo k zníženiu (z 1882 osôb na 1849) počtu pracovníkov vyhlásených v riziku.

9 rozhodnutí o vyhlásených RP bolo zrušených, resp. bolo vypracované odborné stanovisko RÚVZ so sídlom v Martine pre právny subjekt o vyradení rizikových prác z evidencie rizikových prác (podľa dikcie platnej legislatívy – zákon č. 355/2007 Z.z. nie je možné vydávať rozhodnutie o vyradení rizikových prác z evidencie a o zrušení rizikových prác).

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami. Zhodnotenie prínosu pre konkrétne podniky, resp. kvalitu vykonávania práce jednotlivými PZS možno hodnotiť ako veľmi premenlivú z hľadiska poskytovanej kvality služieb. 1 právnická osoba má vlastnú PZS, ostatné si ju zabezpečujú dodávateľským spôsobom.

V roku 2012 bol pracovníkmi odd. PPLaT vykonaný cielený ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie rizík

zamestnávateľom, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov, kontrola posielania hodnotiacich správ za predchádzajúci rok.

Bolo vykonaných **169** kontrol na pracoviskách, kde sú vyhlásené RP.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že veľká časť prevádzkovateľov má minimálnu snahu znižovať riziká, vyskytujúce sa v pracovnom procese (až na pár výnimiek) a ich pozornosť sa v lepšom prípade zameriava iba na splnenie legislatívnych povinností tak, aby boli splnené požiadavky, vyplývajúce z platnej legislatívy (aj to väčšinou výberovo), teda nie na to, aby sa expozícia rizikovým faktorom práce a pracovného prostredia na pracoviskách znižovala.

Právne subjekty, kde sú vyhlásené RP, zasielajú hodnotiace správy (k 31. 12. každoročne) podľa platnej legislatívy, ktorých kvalita a obsahová stránka je na veľmi nízkej úrovni.

Z celkového počtu 169 subjektov, vrátane 39 SZČO (od ktorých nežiadame doručenie správ, len vykonanie preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci podľa platnej legislatívy/PLP):

- 82 správ doručených zamestnávateľom;
- 60 správ doručených PZS, v 14 z nich boli aj vyhodnotenia PLP;

Všetky hodnotiace správy budú zhodnotené v záznamoch z výkonu ŠZD, resp. v záznamoch z ústneho prejednávania uskutočneného na RÚVZ so sídlom v Martine.

Veľkým problémom, tak ako v minulých rokoch, u viacerých právnych subjektov je nedostatočné vypracovanie posudkov o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti, obsahová náplň nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery sú veľmi všeobecné, bez výpovednej hodnoty.

Zlepšila sa situácia v individuálnej ochrane pracovníkov – prevádzkovatelia im poskytujú OOPP a pracovníci pridelené ochranné prostriedky používajú.

Pri výkone ŠZD boli použité kontrolné listy – dotazníky informovanosti zamestnancov k viacerým rizikovým faktorom vyskytujúcim sa na pracoviskách: chemické faktory, hluk, fyzická záťaž, biologický faktor, zobrazovacie jednotky, bremená, karcinogény a psychická pracovná záťaž - celkom **365** kusov v 9 právnych subjektoch.

V rámci výkonu ŠZD pracovníci oddelenia PPLaT sa zameriavali na posudzovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sú sledované výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. V prípade zistení nezrovnalostí sa rieši vzniknutá situácia najmä formou konzultácií, usmerňovania tak zamestnávateľov, ako aj PZS s dôrazom na dosiahnutie takého výsledku, aby boli maximálne chránení pracovníci a aby boli v čo najväčšej miere dosiahnuté podmienky na pracoviskách, ktoré možno označiť ako zdravie podporujúce.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za rok 2012 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exponovaných pracovníkov					
		spolu		3.kategória		4.kategória	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	175	10	176	6	5	4
B	Ťažba a dobývanie	30	0	26	0	4	0
C	Priemyselná výroba	1803	418	1683	397	120	21
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	51	0	49	0	2	0
E	Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	18	0	18	0	0	0
F	Stavebníctvo	48	0	48	0	0	0
G	Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	8	8	8	8	0	0
H	Doprava a skladovanie	24	0	24	0	0	0
N	Administratívne a podporné služby	2	0	2	0	0	0
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	18	13	18	13	0	0
P	Vzdelávanie	97	84	97	84	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1293	1117	1235	1063	58	54
S	Ostatné činnosti	2	1	2	1	0	0
Spolu		3569	1651	3380	1572	189	79

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za rok 2012 podľa kategórie rizikového faktora a podľa faktorov (1. stupeň)

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	Spolu		3. kategória		4. kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Biologické faktory	229	203	229	203	0	0
Elektromagnetické polia	10	0	10	0	0	0
Fyzická záťaž	828	590	770	536	58	54
Hluk	1849	290	1724	265	125	25
Chemické látky a zmesi	1006	459	998	459	8	0
Ionizujúce žiarenie	274	186	274	186	0	0
Optické žiarenie	21	6	21	6	0	0
Psychická pracovná záťaž	803	686	803	686	0	0

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	Spolu		3. kategória		4. kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Vibrácie	306	13	302	13	4	0
Záťaž teplom a chladom	428	185	428	185	0	0

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Všetky organizácie, kde sú prítomné chemické faktory a sú zaradené do 3. kategórie rizikových prác, majú uzavretú zmluvu s niektorou PZS – najčastejšie je to PZS – UNM Martin, zdravotka – PZS s.r.o., NZZ Praktik s.r.o., SP Glob_Med, s.r.o. Martin.

Ďalšie PZS, ktoré pôsobia v regióne Turiec sú napríklad: Team Prevent s.r.o. Bratislava, Fakultná nemocnica L. Pasteura Košice, Pro Care a.s. Bratislava, Pro Benefit s.r.o. Púchov, Žilpo Žilina, Krankas Žilina, PYROBOSS Banská Bystrica....

V poľnohospodárskych družstvách a organizáciách sú vyhlásené rizikové práce v oblasti chemickej ochrany rastlín – rizikový chemický faktor – agrochemikálie/pesticídy. V roku 2012 bol vykonaný cielený ŠZD v 14 poľnohospodárskych družstvách s 34 hospodárskymi dvormi, so zameraním na kontrolu životných a pracovných podmienok v priestoroch hospodárskych dvorov, činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie všetkých zdravotných rizík zamestnávateľom, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielaných hodnotiacich správ za predchádzajúci rok 2011. Na predmetných pracoviskách sa zároveň kontrolovala úroveň skladovania pesticídov, vrátane obalov (vybavenie, prívod tečúcej pitnej vody, stavebné riešenie, lekárnička, evidencia, havarijná nádrž...), spôsob aplikácie pesticídov, postrekovacie zariadenia (miešanie, manipulácia s pesticídmi, traktor – odhlučnenosť kabíny, filtrácia vzduchu v kabíne, vybavenie funkčnou a účinnou klimatizáciou).

K hodnotiacim správam (doručovaným do 31.12. každoročne) boli poľnohospodárske družstvá povinné doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine prehľad spotrebovaných pesticídov podľa konkrétnej dohodnutej štruktúry (obchodný názov, účinná látka, spotrebované množstvo v kg, resp. l).

Zo 14 poľnohospodárskych družstiev správu o množstve používaných pesticídov zaslalo do 31.12.2012 len 9 družstiev.

Najčastejšie nedostatky v predkladaných správach právnych subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami - informáciách o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce:

- nekompletné podklady týkajúce sa posúdenia jednotlivých zdravotných rizík;
- chýbajúce výsledky vykonaných objektivizácií rizikových faktorov pracovného prostredia a práce;
- chýbajúce výsledky hodnotenia zdravotného stavu zamestnancov, vrátane výsledkov genotoxikologických vyšetrení;
- nedostatočne (nepresne, neúplne) vypracované posudky zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na výkon jednotlivých pracovných činností;

Ako nedostatočné/nevyhovujúce boli hodnotené podklady, ktoré sa týkali najmä výsledkov hodnotenia zdravotného stavu pracovníkov, či reálne uskutočnených preventívnych lekárskeho prehliadok u pracovníkov vo vzťahu k vykonávanej práci a konkrétnym rizikovým faktorom práce a pracovného prostredia.

Opakovane sa konštatuje :

- zameranie preventívnych lekárskeho prehliadok nekorešponduje s vyhlásenými rizikovými prácami, ani rizikovými faktormi na jednotlivých pracoviskách,
- frekvenciu preventívnych lekárskeho prehliadok si spravidla evidujú aj bezpečnostní technici (tí upozorňujú v niektorých prípadoch PZS), avšak pokiaľ absolvovanie preventívnych lekárskeho prehliadok pracovníkov / zamestnancov koordinujú pracovníci BOZP, neriadia sa legislatívou na ochranu zdravia pri práci v oblasti verejného zdravotníctva,
- posudok o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti pracovníka/ zamestnanca nespĺňa požadované náležitosti (záver „posudku“ často chýba, resp. pravidlom je výmenný listok s uvedením mena pracovníka/zamestnanca a zhodnotením jeho zdravotného stavu jednoslovnou „schopný“ - nie je uvedené v akej profesii, na akú prácu, v akom zdravotnom riziku...);

Vo veľa firmách funguje systém preventívnych lekárskeho prehliadok v 2. kategórii úplne bezproblémovo – na základe posúdenia rizika boli určené nápravné opatrenia, vrátane PLP s konkrétnou náplňou, vykonávané napr. každé 3 roky. Dokonca PZS posielajú správy o takto vykonaných PLP, tak ako pri 3. a 4. kategórii.

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných 262 oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktorú realizovali napr. CSS - Slovakia, a.s.; Anton FEDOR - FEDOREX, stredisko DDD; CHEMEKO, spol. s.r.o. Svit; DE-AQUA s.r.o. Martin a o chemických postrekoch rastlín vykonaných poľnohospodárskymi družstvami. Právne subjekty – Anton Jančo - AJ-DDD-LR a Štefan Dikoš boli RÚVZ so sídlom v Martine upozornení na povinnosti, vyplývajúce pre fyzické osoby – podnikateľov zo zákona č. 355/2007 Z.z.. Právny subjekt Štefan Dikoš predložil na RÚVZ so sídlom v Martine žiadosť o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky. Voči právnomu subjektu Anton Jančo - AJ-DDD-LR bolo začaté správne konanie, nakoľko ani po upozornení na povinnosti vyplývajúce pre fyzické osoby – podnikateľov v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. nereagoval a na RÚVZ so sídlom v Martine nedoručil ani žiadosť o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky. Právny subjekt DE-AQUA s.r.o. Martin bol písomne vyzvaný na doloženie dokladov, ktoré vyplývali z povinností uvedených v rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky. Podklady vypracované pracovnou zdravotnou službou, ktoré boli predložené na RÚVZ so sídlom v Martine, boli vypracované nedostatočne.

V 6 prípadoch poľnohospodárske subjekty nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Všetky postreky boli pozemné. Používajú sa len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok, v každom sklade sa vedie evidencia pesticídov.

Pre organizácie, kde sa používajú chemické látky a zmesi :

- bolo vydaných 62 rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky, z toho 1 nesúhlasné rozhodnutie;
- bolo vydaných 29 rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky;
- vo 8 prípadoch boli vydané zastavenia konania;

- 26 x bolo prerušené konanie;
- v 5 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko k zmene účelu užívania stavby;
- v 1 prípade bolo oznámené začatie správneho konania vo veci uloženia výkonu rozhodnutia;
- bolo riešených 16 podnetov;
- 13 právnym subjektom bol rozhodnutím vydaný pokyn na odstránenie nedostatkov;
- 3 rozhodnutia boli vydané na nakladanie s nebezpečnými odpadmi;
- k predloženým projektovým dokumentáciám bolo vydaných 44 odborných stanovísk;
- v rámci spolupráce s inými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Martine boli vydané 2 odborné písomné stanoviská;
- bolo prešetrované 1 podozrenie na profesionálne ochorenie aj z profesionálnej expozície chemickým látkam a zmesiam (Turiec - Agro,s.r.o.);

Napriek enormnej snahe pracovníkov oddelenia PPLaT stále nie sú všetky práce zaradené do adekvátnych kategórií rizika. Prevádzkovatelia zneužívajú fakt, že terénnych pracovníkov, vykonávajúcich štátny zdravotný dozor je nedostatok. Spoliehajú sa, že keď bude v ich prevádzke vykonaný ŠZD, tak problém „vybavia“, alebo v horšom prípade zaplatia relatívne zanedbateľnú pokutu. Finančná strata bude niekoľkonásobne nižšia, ako keď by mali riešiť všetky povinnosti vo vzťahu k posúdeným rizikám, objektivizáciám, zaradením do príslušných kategórií, vykonávaním preventívnych lekárskeho prehládok, platením rizikových príplatkov, povinného pripoistenia v doplnkovej dôchodkovej poisťovni...

Je namieste si položiť otázku, ako ďalej s riešením povinností prevádzkovateľov vo vzťahu k ochrane zdravia, či už svojho, alebo svojich zamestnancov. Verejné zdravotníctvo by malo prestať vydávať obrovské množstvo rozhodnutí k problematike, riešenej v platnej legislatíve, namiesto toho by sa malo zásadne zamerať na kontrolu plnenia povinností v oblasti verejného zdravotníctva všetkými právnymi subjektami. Medzi inštitúciami ako daňová správa, finančná správa (polícia), živnostenský úrad, sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne, verejné zdravotníctvo, inšpektorát práce... by existovalo úzke prepojenie aj v oblasti poskytovania informácií, ako aj koordinovaného účinného postupu. Pri zistení nedostatkov by nasledovala menšia pokuta s krátkym reálnym termínom na odstránenie nedostatkov a v prípade ich neodstránenia by nasledovala väčšia pokuta. Všetky rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva by boli povinne zverejňované na internete. Pri zistení opakovaného porušovania platnej legislatívy s ohrožovaním zdravia svojho, alebo svojich pracovníkov (okrem zamestnancov treba riešiť všetky formy vykonávania práce – dohoda, brigádnic...) by nasledovalo podmienkové až definitívne odobratie živnosti, bez možnosti si ju opakovane zriadiť (režim pre obchodný register by bol taký istý). Pre správne delikty by sa vybral režim, ktorý by bol optimálny pre zákon 355/2007, aby nebolo nutné stále riešiť úmyselné marenie správneho konania a nekonečné prietahy v správnom konaní.

Z praktických skúseností vyplýva, že je nevyhnutné evidovať aj 2. kategóriu prác, pretože rozdiel, resp. deliaca čiara medzi 2. a 3. kategóriou je niekedy taká tenká, že jej presná identifikácia je nemožná. Z hľadiska evidovania stavu pracovných podmienok je to jediná cesta, ako by sa dal aspoň čiastočne popísať stav pracovných podmienok na Slovensku. Evidenčný program ASTR_2011 takúto formu evidovania umožňuje. Keď budú k dispozícii informácie o stave pracovného prostredia aj v 2. kategórii, bude možné z pohľadu pracovného lekárstva reálnejšie navrhovať a následne riešiť projekty, ktoré budú mať konkrétny cieľ a uplatnenie v znižovaní reálnych rizík, vyskytujúcich sa v praxi. Okrem toho, pri arogancii moci, ktorej sme svedkami v súčasnosti, so zneužívaním neodborných a z kontextu vytrhnutých informácií, je to

jediná cesta, kedy konkrétne informácie, podložené reálnymi údajmi, dovoľia plánovať reálne opatrenia na ochranu a podporu zdravia pracovníkov, ale aj obyvateľov.

Osobitným problémom, hodným zreteľa je riešenie SZČO, v terminológii zákona 355/2007 fyzických osôb – podnikateľov, ktorí vykonávajú najrizikovejšie a najhoršie práce, bez akejkoľvek ochrany svojho zdravia, nielen z neznalosti, ale aj z nedostatku finančných prostriedkov. Vykonávajú tú istú prácu ako predtým zamestnanci, ale bez adekvátnych OOPP, preventívnych lekárskeho prehliadok... Je nevyhnutné dohodnúť rovnaké pravidlá pre celú Slovenskú republiku, teda začať riešiť piliarov, pracovníkov v stavebníctve..., alebo deklarovat', že podmienky, ktoré stanovuje zákon 355/2007 pre fyzické osoby podnikateľov dodržiavať a kontrolovať zo strany príslušných orgánov verejného zdravotníctva nie je potrebné.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

RÚVZ so sídlom v Martine (odd. PPLaT) v rámci znižovania zdravotných rizík z uvedených faktorov sa vyjadroval k predloženým podaniam nasledovne:

- bolo vydané 1 rozhodnutie k uvedeniu priestorov do prevádzky;
- bolo vydané 1 rozhodnutie, ktorým boli vyhlásené RP v spoločnosti BB BIOCYT diagnostické centrum s.r.o.;

- počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika:

rizikový faktor: cytostatiká – 56 osôb, z toho 50 žien, kategória 3;

olovo a jeho zlúčeniny – 2 muži, kategória 3;

trichlóretylén – 2 muži, kategória 3;

benzén – 44 osôb, z toho 37 žien, kategória 3;

benzo(a)pyrén – 10 mužov, kategória 3;

formaldehyd – 107 osôb, z toho 92 žien, kategória 3;

halotan – 172 osôb, z toho 104 žien, kategória 3;

hormonálne roztoky – 14 osôb, z toho 7 žien, kategória 3;

prach z tvrdého dreva dub, buk – 43 osôb, z toho 8 ženy, kategória 3;

sadze – 18 mužov, kategória 3;

Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým karcinogénnym a mutagénnym faktorom je 385 osôb, z toho 211 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikového faktora karcinogén a mutagén pracuje v UN Martin a Jesseniova lekárska fakulta v Martine.

V roku 2012 bolo vydaných 18 rozhodnutí k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi a 1 rozhodnutie na nakladanie s nebezpečnými odpadmi „preprava azbestocementových materiálov zo stavieb na skládku nebezpečného odpadu“.

8 rozhodnutí bolo vydaných pre právny subjekt: Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, vo veci odstránenia azbestocementových materiálov, resp. azbestocementového odpadového potrubia zo stúpačiek obytných domov a 1 rozhodnutie na nakladanie s nebezpečnými odpadmi „preprava azbestocementových materiálov zo stavieb na skládku nebezpečného odpadu“.

Ďalšie vydané rozhodnutia:

- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., IČO: 36391671, Dolný Val, Žilina, na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu – múzeum A. Kmeťa a rozhodnutie na odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny – eternitu v obci Kláštor pod Znievom,
- Stavebné bytové družstvo Ružomberok, IČO: 00222020, Bystrická cesta 2028, 034 01 Ružomberok, na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu – demontáž strešnej krytiny (eternitu) z rodinného domu v obci Moškovec,
- KANAT MT, s.r.o., IČO 45953121, Kozmonautov 35, 03601 Martin na činnosti spojené s manipuláciou – odstraňovaním a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách,
- Marián Chmelár – KROVMONT, IČO: 37358642, Fučíkova 952/33, 026 01 Dolný Kubín k demontáži AZC kanalizačného potrubia nachádzajúceho sa v bytovom dome,
- DARTA SERVICE, s.r.o., IČO: 36441431, Mierová 1969/20, 026 01 Dolný Kubín na odstránenie odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách,
- AMELLA, s.r.o., Hurbanova 3808/22, 036 01 Martin, IČO: 44476493 na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb – vnútorný priestor do 10 m³ v bytovom dome.

Na základe podnetu, týkajúceho sa neoprávnenej manipulácie s azbestocementovým materiálom (strešnou krytinou z eternitu) pri búracích prácach, ktoré zabezpečovalo Občianske združenie BRIEŽDENIE, IČO: 37802763, Hodžova 12, 036 01 Martin, na parcele súp. č. 14 v obci Kláštor pod Znievom, bol vykonaný štátny zdravotný dozor. Bolo zistené, že pri búracích prácach došlo k poškodeniu eternitovej krytine na hospodárskej budove pri asanovanom objekte. Následne správny orgán uložil účastníkovi konania, Občianske združenie BRIEŽDENIE, IČO: 37802763, Hodžova 12, 036 01 Martin, zákaz činnosti na akúkoľvek manipuláciu/činnosť s azbestocementovou krytinou nachádzajúcou sa kdekoľvek na parcele súp. č. 14, k.ú. Kláštor pod Znievom. Súčasťou rozhodnutia o zákaze činnosti bola právnomu subjektu uložená okrem iného povinnosť zabezpečenia likvidácie azbestocementového materiálu oprávnenou firmou. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru pri likvidácii azbestu oprávnenou firmou boli zistené závažné nedostatky a najmä nedodržiavanie pracovných postupov pri likvidácii azbestu v súlade s platnou legislatívou a oprávnením vydaným ÚVZ SR. Nedostatky boli riešené prejednaním s konateľom spoločnosti.

Po vydaní rozhodnutia na likvidáciu azbestu odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine vždy vykonávajú námatkový ŠZD, pričom dokumentujú deklarované pracovné postupy. V prípade zistenia nedostatkov, tieto sú ihneď prejednávané s konkrétnym právnym subjektom na oddelení PPLaT.

V rozhodnutí na manipuláciu s azbestocementovým materiálom má každý právny subjekt uvedenú povinnosť dodržiavať postup likvidácie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb uvedený v príslušnom oprávnení, vydanom Úradom verejného zdravotníctva SR, dodržať podmienky, uvedené v § 8 NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, najneskôr do 15 dní po ukončení prác, spojených s manipuláciou s azbestocementovým materiálom, preukázateľne doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine správu o vykonaných prácach a spôsobe zabezpečenia podmienok na ochranu zdravia, vyplývajúcich z platnej legislatívy a tohto rozhodnutia.

Sledovanie CHF klasifikovaných ako jedovaté, veľmi jedovaté, karcinogénne, mutagénne chemické látky a prípravky sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické.

Doklady, ktoré právne subjekty predkladali k žiadostiam o vydanie rozhodnutia na likvidáciu

azbestu neboli vypracované v požadovanej kvalite, resp. neboli vypracované vôbec.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Oddelenie PPLaT eviduje určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže :

- k 31.12.2012 je evidovaných v riziku psychickej pracovnej záťaže
- v kategórii 3
- celkom 803 zamestnancov, z toho žien 686;

Počet exponovaných pracovníkov rizikovému faktoru – psychická pracovná záťaž oproti roku 2011 z pôvodne 721 osôb stúpol na 803 osôb, u žien stúpol počet z pôvodne 626 na 686 žien.

Najviac osôb z dôvodu psychickej pracovnej záťaže je vyhlásených v zdravotníctve, školstve a zariadeniach sociálnych služieb. Požiadavky spoločnosti na poskytovanie sociálnych služieb a zdravotníckej starostlivosti stúpajú, napriek neadekvátnemu personálnemu a materiálno-technickému vybaveniu.

Okrem toho sú to oblasti, ktoré sú na okraji záujmu kompetentných v spoločnosti, a tak aj tie zariadenia vyzerajú – nevhodné stavebnotechnické a dispozičné riešenie priestorov, nedostatočná vybavenosť pracovnými prostriedkami a pomôckami na uľahčenie práce, nie dobré celkové pracovné podmienky a úroveň ochrany zdravia pracovníkov, nedostatočné personálne obsadenie na pracoviskách (jedným z dôvodov je aj finančné a spoločenské nedocenenie), spolupôsobenie ďalších rizikových faktorov – hluk, mikroklíma, nadmerná fyzická záťaž, zmennosť v nepretržitých prevádzkach...

Odd. PPLaT RÚVZ Martin pri prehodnocovaní psychickej pracovnej záťaže za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže a prehodnocovaní podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže v plnej miere využíva metodiky odporúčané v legislatíve SR s použitím dotazníkových metód.

Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

- Zdravotníctvo a sociálne služby
Psychiatrická liečebňa Sučany, Hradiská 20, 038 52 Sučany
- Služby – hotely a reštaurácie
Hotel Turiec, A. Sokolíka 2, 036 01 Martin
- Tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov)
Hypermarket Martin TESCO, Obchodné centrum Turiec 1, 036 01 Martin
(prevádzkovateľ: TESCO Stores SR a.s., centrálna kancelária, Cesta na Senec 2, 82104 Bratislava)

Podľa anotácie projektu boli vykonané previerky odborným pracovníkom RÚVZ so sídlom v Martine spolu s inšpektorom práce v uvedených prevádzkach, s informovaním zamestnávateľa o psychosociálnych rizikách vyplývajúcich z práce a pracovného prostredia a súčasne s vyplnením dotazníkov pre zamestnávateľa, ako aj zamestnancov. Príslušné podklady a doklady

(dotazníky, správa z preverky, opatrenia) boli v príslušných termínoch zaslané na ÚVZSR. V takom rozsahu, ako bol projekt uskutočnený so získanými údajmi, nepriniesol pre jednotlivé regióny a rezorty (subjekty) žiadny prínos. Na Slovensku sme v hodnotení psychickej aj psychosociálnej záťaže o hodný krok vpredu a je potrebné presvedčiť SLIC, aby akceptoval činnosti a výsledky, ktoré sú u nás používané a využívané, odborne fundované a nie pozbierané populárnovedecké otázky, ktoré sa tvária ako seriózna štúdia. Na druhej strane, ak budeme vnímať aspoň takouto cestou naše zviditeľnenie a možno trochu posun k verejnému zdravotníctvu, tak aj takýto „projekt“ možno vnímať pozitívne. Je dôležité, aby sme doriešili problematiky, ktoré sa načrtli a začali riešiť, aby v uvoľnenej pozícii a „vyšľapanej“ ceste neparazitovali inšpektoráty práce s ich neodôvodnenými a nepodloženými požiadavkami a predstavami.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V databáze rizikových prác je evidovaný počet zamestnancov vykonávajúcich práce v regióne Turiec s rizikom

- Fyzická záťaž celkom 828, z toho 590 žien
- kat.3 celkom 770, z toho žien 536
- kat.4 celkom 58, z toho žien 54

- Fyzická záťaž - DNJZ celkom 335, z toho 162 žien
- kat.3 celkom 335, z toho žien 162
- kat.4 celkom 0, z toho žien 0

Pokiaľ hodnotíme počty pracovníkov, evidovaných v 3. a 4. kategórii rizika v regióne Turiec, tak možno konštatovať mierny nárast trendovej krivky pre pracovníkov celkom (3489 vs. 3569) a mierny vzostup v počtoch žien (1549 vs. 1651). Keď však hodnotíme nadmernú fyzickú záťaž, tak v celkových hodnotách, ako aj v zložkách DNJZ a ostatnej fyzickej záťaže okrem DNJZ je jasný vzostupný trend, ktorý je markantný práve v dlhodobej, nadmernej a jednostrannej záťaži.

Posúdenie dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia nie je realizované vo všetkých prevádzkach, kde sa fyzická záťaž vyskytuje a dá sa reálne predpokladať jej zaradenie minimálne do 3. kategórie, pretože problematika posudzovania je náročná a zložitá. Z uvedeného dôvodu, veľa pracovných činností, kde sa nadmerná fyzická záťaž, prípadne DNJZ vyskytuje, nie je vyhlásených ako rizikových, pričom práve DNJZ/fyzická záťaž je jedno z najčastejšie sa vyskytujúcich položiek pri šetreniach podozrení na profesionálne ochorenia. Okrem toho je vo významnej miere preventabilné, samozrejme pri včasnom rozpoznaní príznakov začínajúceho ochorenia z DNJZ a vyradení pracovníka z rizika.

Samotné zvyšovanie počtov pracovníkov v riziku nadmernej fyzickej záťaže možno odôvodniť najmä zodpovednou prácou jednotlivých pracovníkov oddelenia pri posudzovaní jednotlivých prevádzok, posudzovaní predložených materiálov, vrátane posúdení zdravotných rizík, prevádzkových poriadkov a v neposlednom rade aj samotným monitorovaním fyzickej záťaže s jej následným vyhodnocovaním – či už v prípade šetrených podozrení na profesionálne ochorenia, resp. v prípade predloženia neadekvátnych podkladov so zaradením pracovníkov do neprislúchajúcej kategórie rizika, resp. práce.

V roku 2012 bolo prešetrovaných u **18** osôb podozrenie na profesionálne ochorenie, pričom v 12 prípadoch boli podozrenia na ochorenie z DNJZ. V roku 2012 bolo priznaných 9 chorôb z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Trim Leader a.s. Košťany nad Turcom

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopopťahov pre automobilový priemysel. V organizácii je zamestnaných cca 1006 pracovníkov, prevažne žien na pracovnej pozícii šička autopopťahov.

V podniku sa vyskytuje dlhodobo zvýšené množstvo profesionálnych poškodení zdravia z titulu DNJZ. Zamestnávateľ doručil na RÚVZ so sídlom v Martine výsledky objektivizácií lokálnych svalových síl, ako aj celkovej fyzickej záťaže, pričom pracovná zdravotná služba hodnotí výsledky ako podlimitné. Z hľadiska vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. možno tieto výsledky označiť za limitné, resp. hraničné. V ďalšom budú od právneho subjektu vyžiadané doplňujúce údaje k doručeným výsledkom objektivizácií tak, aby bolo možné tieto objektívne posúdiť. Druhou problematickou noxou, vyskytujúcou sa pri práci šičky sú vibrácie. Tieto boli taktiež objektivizované, výsledky objektivizácií, podľa podmienok uvedených v protokole neprekračujú povolené hodnoty.

Opatrenia zo strany orgánu verejného zdravotníctva na zníženie zdravotných rizík sú dlhodobé a komplexné. Vyhlásenie rizikových prác by v tomto prípade problém nevyriešilo, pretože preventívne opatrenia dlhodobo zabezpečené sú – posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zabezpečuje len pracovný lekár PZS – vstupné, periodické, pri každej zmene pracovného miesta, resp. pracovného zaradenia a obsahová náplň PLP zodpovedá požiadavkám z titulu predpokladaného/vyskytujúceho sa rizikového faktora v pracovnom prostredí tak, ako keby bola profesia zaradená do 3. kategórie rizikového faktora vibrácie a DNJZ. Frekvencia periodických PLP u ďalších rizikových faktorov zaradených do 2. kategórie, je 1 x za 2 roky. Pracovníčky majú počas pracovnej zmeny zaradené povinné strečingové cvičenia. PZS navrhla ďalšie opatrenia na zníženie rizikových faktorov v pracovnom prostredí, ktoré bude zamestnávateľ povinný realizovať.

Po zavedení trojzmennej prevádzky, zamestnávateľ obmedzil na najnižšiu možnú mieru nadčasové hodiny, zavedenie trojzmennej prevádzky nadčasové hodiny eliminovalo.

Problematika karpálneho tunela ako profesionálneho ochorenia vystupuje čoraz viac do popredia, ukazuje sa, že v podobných prevádzkach, kde nie sú k dispozícii výsledky objektivizácií, ktoré by prekročovali povolené limity, nie je dostatok reálnych nástrojov, ktoré má k dispozícii orgán verejného zdravotníctva, aby donútil zamestnávateľa napríklad reálne skrátiť expozíciu, nepovolil nadčasovú prácu, nepovolil predĺžené pracovné zmeny. Okrem toho zdravotný stav slovenskej populácie nie je optimálny (aspoň tej, ktorá je ochotná pracovať ako šič/šička v podniku na šitie autopopťahov).

Ďalšie subjekty, v ktorých sa realizujú aktivity spojené s podporou zdravia pri práci sú vlastne všetky dozorované subjekty. Aktivity, spojené s riešením pracovnolekárskej problematiky v pracovnom prostredí boli a ďalej budú riešené napr. v Psychiatrickej liečebni Sučany, EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., UNM, resp. v ďalších subjektoch, kde to bude potrebné.

2.3 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia je v súčasnosti v riešiteľskom tíme oddelenia epidemiológie.

2.3.2 Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine nadväzujúcu štúdiu nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola nerieši.

2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Právne subjekty predkladajú k žiadostiam o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky, na vydanie rozhodnutia na vyhlásenie rizikových prác, resp. doplnenie dokladov na základe predtým vydaného rozhodnutia príslušným orgánom verejného zdravotníctva doklady, ktorých súčasťou sú hodnotenia zdravotných rizík a prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými látkami/zmesami.

V súčasnosti sa už zhotoviteľia dokumentov zaoberajú legislatívou, najmä zákonom NR SR č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení zákonov (chemický zákon), nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1907/2006, nariadením Komisie (ES) č. 790/2009, ktorým sa na účely prispôsobenia technickému a vedeckému pokroku mení a dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí. Predkladané dokumenty/doklady však nie sú vypracované v súlade s vyššie uvedenou legislatívou. Neobsahujú napr. detailný popis priestorov, kde sa s chemickými látkami/zmesami manipuluje; nie je uvádzané zloženie chemických látok, percentuálny podiel zložiek, účinkov na organizmus, ochranné opatrenia, prvá pomoc; nie sú uvádzané podrobné časové snímky s podrobným popisom vykonávaných činností; vo väčšine prevádzkových poriadkov zhotoviteľia uvádzajú, že nie je potrebné zabezpečenie objektivizácií chemických látok v pracovnom prostredí, nakoľko nie je predpoklad, že časovo vážený priemer by dosiahol NPEL pre daný druh chemickej látky v prostredí alebo biologické medzné hodnoty bez akéhokolvek zdôvodnenia; doručené karty bezpečnostných údajov sú nedostatočné, nie sú vypracované v súlade s platnou legislatívou; uvádzané sú len všeobecné použitia OOPP – bez presných typov používaných OOPP, frekvencie výmeny, účinnosti, spôsobu a miesta údržby, vhodnosti na konkrétnu pracovnú činnosť....

Nakoľko existuje reálne nezmapovaný stav používania a zdravotného rizika používaných agrochemikálií, konkrétne pesticídov, požiadal RÚVZ so sídlom v Martine všetky poľnohospodárske družstvá o koncoročné zasielanie obchodného názvu, účinnej látky, spotrebovaného množstva v kg, resp. l pre všetky pesticídy. Následne bude možné reálnejšie zhodnotiť, aké je skutočné zdravotné riziko, vyplývajúce z práce v chemickej ochrane rastlín. Okrem toho právne subjekty dopĺňajú informácie o postrekovačoch – vlastní (technika,

údržba...); externí – firma, zmluva. Súčasne bolo dohodnuté s právnymi subjektami zasielanie na RÚVZ so sídlom v Martine mailovou poštou informácie o plánovaných postrekoch s obsahom používaných pesticídov tak, aby bolo možné skontrolovať námatkovo v teréne zabezpečenie deklarovaných pracovných podmienok, používanie OOPP a pod.. Do 31.12.2012 zaslalo zo 14 družstiev tento zoznam 9 družstiev.

V rámci problematiky chemických faktorov v pracovnom prostredí boli riešené právne subjekty: ELASTORSA SLOVAKIA s.r.o., IČO: 36289361, Robotnícka 36, 036 01 Martin; Univerzitná nemocnica Martin, IČO: 365327, Kollárova 2, 036 59 Martin; s riešením karcinogénov/toxických a veľmi toxických látok u právneho subjektu BB BIOCYT diagnostické centrum s.r.o., IČO: 36640654, Červenej armády 25, 036 01 Martin; v súvislosti s povrchovou úpravou: AKB Martinská kaliareň, s.r.o., IČO: 36850110, ČSA 3/1697, 036 01 Martin a Conweco s.r.o., IČO: 36612162, Česko - Slovenskej armády 3, 036 01 Martin a linka na nanášanie bronzovej vrstvy na kovový základ GGB Slovakia s. r. o., IČO: 35742879, Hlavná 1910, 038 52 Sučany; pozinkovanie ZinkPower Martin, s.r.o., IČO: 35731681, Hlavná 2060, 038 52 Sučany; tavenie hliníka u právneho subjektu Ing. Miroslav Mlynár, PhD., IČO: 10962174, Matušovický rad 3524/74, 038 61 Vrútky; úprava vlastností obrábacích nástrojov tepelnou a chemickou povrchovou úpravou INVESTIK, s.r.o., IČO: 36368733, Na Bystričku 14, 036 01 Martin.

Právnym subjektom boli vydané rozhodnutia do trvalej, resp. do skúšobnej prevádzky, pričom povinnosťou každého právneho subjektu je okrem iného najmä objektivizovať a hodnotiť všetky faktory, vrátane rizík a nebezpečenstiev pracovného prostredia a práce a plniť ďalšie podmienky vyplývajúce z platnej legislatívy Slovenskej republiky na úseku ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, preventívneho pracovného lekárstva a verejného zdravotníctva.

Regionálne/vlastné programy a projekty PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine

1. Monitoring rizikových prác u fyzických osôb podnikateľov (SZČO)

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa faktorov práce a pracovného prostredia v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií u fyzických osôb - podnikateľov.

Aktívne vyhľadávať práce v riziku vykonávané SZČO u prevádzkovateľov (píliari, stavbári, tesári, zvárači...), u ktorých pôvodne boli rizikové práce vyhlásené rozhodnutím RÚVZ.

V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky SZČO, mieru expozície rizikovým faktorom práce a pracovného prostredia a realizáciu náhradných opatrení zo strany prevádzkovateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie SZČO do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu.

Zaradiť SZČO do evidencie nového informačného systému o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

2. Evidencia prác zaradených do 2. kategórie u právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov (SZČO) v zariadeniach služieb (starostlivosť o ľudské telo, kúpaliská a prírodné rekreačné zariadenia, stravovacie zariadenia,...)

Viesť evidenciu prác v 2. kategórii z hľadiska zdravotných rizík za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií u právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov (SZČO) v zariadeniach služieb (starostlivosť o ľudské telo, kúpaliská a prírodné rekreačné zariadenia, stravovacie zariadenia,...).

3. Zabezpečovanie adekvátneho zdravotného dohľadu pre všetky firmy s vykonávanými prácami v 1. a 2. kategórii

Nakoľko po zmene zákona 124/2006 Z.z. PZS vykonávajú činnosť najmä pre 3. a 4. kategóriu rizika, kontrolovať zabezpečovanie adekvátneho zdravotného dohľadu pre všetky firmy v pôsobnosti príslušného RÚVZ :

- posúdenie podmienok práce a pracovného prostredia z hľadiska ochrany a podpory zdravia pri práci
- adekvátne stanovenie/zaradenie faktorov práce a pracovného prostredia v 1. a 2. kategórii z hľadiska zdravotných rizík
- sledovanie vývoja zdravotného stavu pracovníkov v 1. a 2. kategórii prác z hľadiska zdravotných rizík (lekárske prehliadky – vstupné, preventívne) vo vzťahu k vykonávaným prácam a pracovnému prostrediu

4. Spotreba agrochemikálií – pesticídov v regióne.

Zabezpečiť monitoring spotreby agrochemikálií – pesticídov v pôsobnosti jednotlivých RÚVZ podľa účinnej látky a obchodného názvu každoročne (najmä pre potreby evidencie rizikových prác).

5. Sledovanie zdravotného stavu a identifikácia rizík v prevádzkach na spracovanie dreva so zameraním na prach z tvrdého dreva.

Prach z tvrdého dreva ako dokázaný karcinogén a spôsob riešenia pracovných podmienok, akceptovateľných zo strany orgánu verejného zdravotníctva a splniteľných zo strany prevádzkovateľov.

6. Problematika MFN Martin

Posudzovanie vhodnosti dispozičného riešenia pracovných priestorov, problematika identifikácie rizík, posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými, biologickými a karcinogénnymi faktormi, posudzovanie psychickej a fyzickej záťaže v súvislosti so špecializáciou odborných činností - Problematika zdravotníckych zariadení z hľadiska zdravia zamestnancov pri práci.

7. Podpora zdravia pri práci

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach sú poskytované konzultácie a poradenstvo priamo na mieste zamestnávateľom ako aj zamestnancom k najrôznejším aktuálnym problémom na jednotlivých pracoviskách, najmä k pracovným priestorom, pracovným postupom, režimu práce a odpočinku, k manipulácii s chemickými látkami a prípravkami, k výberu vhodných OOPP a spôsobu zabezpečenia fyziologických a ergonomických podmienok pri práci. Pracovníkmi oddelenia PPL je na úrade poskytované individuálne poradenstvo k postupu predchádzajúcemu vydanie odborných posudkov a stanovísk, konzultácie k projektovým dokumentáciám. Veľmi veľa času sa venuje individuálnym konzultáciám k vypracovávaným posudkom o riziku a prevádzkovým poriadkom jednotlivých podnikateľských

subjektov, tieto sú vždy niekoľkonásobné, zdĺhavé a veľakrát bez efektu. Čoraz častejšie sú konzultované problémy so zástupcami firiem aj prostredníctvom e-mailu.

Na www stránke úradu má oddelenie PPL spracované náležitosti žiadostí, doporučený postup pre kategorizáciu prác, výber z legislatívy a odborné články, ktoré sú priebežne doplňané a aktualizované.

Pre určité profesijné skupiny (poľnohospodári, zdravotníci, bezpečnostní technici...) sú podľa aktuálnej potreby organizované odborné prednášky zamerané na konkrétnu problematiku, napr. práca s chemickými faktormi, postup a spôsob vypracovania posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov.

8. Práca masérov so zameraním na podmienky práce z hľadiska DNJZ, psychickej záťaže

9. Monitorovanie zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia na pracovníkov v závode na výrobu autopotáhov (TRIM LEADER) so zameraním na profesionálne ochorenia.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

V rámci danej úlohy bolo v roku 2012 vyšetrených 80 respondentov, rozdelených na 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

Analýza jednodňového záznamu bola spracovaná na počítačovom programe ALIMENTA. Výstup po spracovaní údajov poskytuje údaj o energetickom príjme, o príjme základných živín – tukov, sacharidov, bielkovín, vitamínov, minerálnych látok, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl a tekutín v porovnaní s OVD. Vytvára obraz o stravovacích zvyklostiach klienta a je východiskom pre intervenciu.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci danej úlohy bolo v roku 2012 odobratých na laboratórne vyšetrenie 24 vzoriek kuchynskej soli. Na obsah KI, obsah KIO₃ a na obsah ferokyanidov bolo vyšetrených 24 vzoriek. Všetky vyšetrené vzorky zodpovedali rozpätiu uvádzanom na obale výrobku.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nenachádzajú výrobcovia kozmetických výrobkov, preto sa bezpečnosť kozmetických výrobkov overuje v distribučnej sieti podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2012.

Podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami určenými pre deti boli v roku 2012 odobraté vzorky:

- „Výrobky na ochranu pred slnečným žiarením označené pre deti, vrátane výrobkov označených ako family, okrem výrobkov po slnení“ – 4 vzorky. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu obsahu a množstva povolených, príp. zakázaných látok v UV – filtroch, na mikrobiologickú analýzu a kontrolu označovania uvedených výrobkov pre deti.
- „Ústne vody označené pre deti“ - 3 vzorky. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu obsahu a množstva regulovaných látok (fluór, DEG) v ústnych vodách pre deti a na kontrolu označovania uvedených výrobkov pre deti.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebol zistený predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti, označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade s § 6 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky a vzorky vyhovovali vo všetkých sledovaných ukazovateľoch.

Na základe hlásení o výskyte nebezpečných výrobkov systémom RAPEX bolo v okrese Martin a Turčianske Teplice vykonaných odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny výživy a hygieny životného prostredia v roku 2012 celkom 638 kontrol v distribučnej sieti.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nenachádzajú výrobcovia keramických a plastových výrobkov určených pre deti, preto sa bezpečnosť takýchto výrobkov overuje v distribučnej sieti.

Sledovanie bezpečnosti sklenených, keramických a plastových výrobkov (dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbory, taniere, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti je zamerané na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň je kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín v oblasti materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami na rok 2012 boli v júni 2012, v rámci kontrol spojených s odberom vzoriek, odobraté v distribučnej sieti dve vzorky – sklenené dojčenské fľaše na laboratórne vyšetrenie – špeciálna kampaň na rok 2012. Vo vzorkách dojčenských fliaš boli sledované ukazovatele: Cd, Pb. Obidve vzorky vyhoveli v sledovaných ukazovateľoch.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nachádza jeden výrobca papierových a kartónových obalových materiálov, ktorý je zameraný na výrobu vlnitej lepenky a obalov z vlnitej lepenky – vysekávanie, lepenie, spájanie, potlač – vstupné suroviny sa nevyrábajú. Zároveň registrujeme jedného distribútora materiálov a predmetov určených na styk s potravinami, ktoré sú vyrábané a potlačané v Poľsku, realizuje len ich prebaľovanie podľa požiadavky zákazníka na určitý počet.

Riešiteľským pracoviskom predmetnej úlohy je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva odber vzoriek, laboratórne vyšetrenie a hodnotenie.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V rámci danej úlohy bolo v roku 2012 vyšetrených 20 respondentov, rozdelených na 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu.

V roku 2012 bola sledovaná spotreba prídavných látok – E 129 Allura červená AC, E 950 Aspartam a dvoch aróm – Mentofurán a Kumarín. Každý klient obdržal týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín a dvojdňový jedálny lístok (1 deň pracovný a 1 deň víkendový) so zameraním sa na konzumáciu jedál s obsahom vytypovaných prídavných látok. Zároveň bola odobratá a vyšetrená vzorka potraviny (kumarín).

Analýzou jednodňového záznamu a dotazníka o životospráve sa získajú údaje o spotrebe vybraných prídavných látok u dospelaj populácie, ktoré budú porovnané s jej stanoviteľným denným príjmom (ADI).

Kontroly sú zamerané aj na označovanie doplnkových údajov u potravín obsahujúcich jedno alebo viacero farbív (E 129 Allura červená AC) údajmi „ môže mať nepriaznivé účinky na činnosť a pozornosť detí“.

Výstupy monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách hodnotí Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a budú základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období a ako preventívne opatrenie umožnia bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor : ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Termín realizácie : od 26.09.2011 do 04.11.2011

Vyplnené hárky a spracované údaje v programe Excel boli zaslané v termíne do 31.03.2012 na ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže, ktorý zabezpečuje celkové zosumarizovanie a spriemerovanie údajov za celé Slovensko.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V roku 2012 sa úloha nerealizuje. Realizácia úlohy je plánovaná podľa požiadaviek getora projektu, ktorým je Úrad vlády SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie (OKPS), Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (VÚDPaP), ÚVZ SR.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľ :

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor:

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR

Spolupracuje:

LF UK Bratislava, RUVZ Banská Bystrica, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

RUVZ v SR

Úloha sa realizuje na základe metodického usmernenia UVZ SR a je realizovaná od roku 2009 v štyroch etapách. Tretia etapa realizovaná v roku 2012 bola rozdelená do dvoch častí. V prvom polroku 2012 sa uskutočnil zber údajov a v druhom polroku 2012 sa zabezpečí spracovanie a analýza získaných údajov.

Projekt sa zúčastnilo spolu 120 respondentov (vo vekovej skupine 11 -14 ročných detí) z dvoch vybraných základných škôl (1 mestská a 1 vidiecka škola - ZŠ, Ul. Mudroňa, Martin a ZŠ Sučany). Pri riešení úlohy vznikli problémy s naplnením stanoveného počtu žiakov (nesúhlas rodičov, resp. zákonných zástupcov detí so zapojením sa do projektu), preto boli počty žiakov doplnené z iných základných škôl a to ZŠ Gorkého, Martin, ZŠ Turany.

Zber údajov bol zameraný na :

- dotazníkový prieskum (dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa a jeho výživové preferencie, frekvenčný dotazník, 24-hodinová stravovacia anamnéza, 24-hod. pohybový režim)
- meranie vybraných antropometrických ukazovateľov (hmotnosť, výška, obvod pása, obvod bokov)
- meranie krvného tlaku (systolického, diastolického).

V 17. kalendárnom týždni bola odobratá celotýždňová strava zo stravovacích zariadení pri základných školách zúčastnených na projekte. Celkovo bolo odobratých 10 vzoriek hotových jedál na laboratórnu analýzu stanovenia energetickej hodnoty, B, T, C, NaCl, dusičnanov a ďalších ukazovateľov, ktoré boli dohodnuté v rámci realizovaného projektu s akreditovaným laboratóriom RÚVZ so sídlom v Žiline. Súčasťou odberu vzoriek stravy bol aj odber podávaných nápojov žiakom v priebehu dňa. Všetky odobraté vzorky vyhovelí požadovaným kritériám energetickej hodnoty stravy, B, T, C, NaCl, dusičnanov.

Spracovanie a analýza údajov sa realizovala v termíne do 30.09.2010 a bola zaslaná na sumárne spracovanie na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Informácie získané v rámci celoslovenského projektu bude možné využiť pri poradenských aktivitách, zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v poradni zdravia pre deti a mládež, ako aj v rámci zdravotno-výchovných edukačných aktivít.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľ

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica
ÚVZ SR

Riešiteľským pracoviskom sú vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Martine nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR. Koniec realizácie projektu je rok 2012.

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Cieľ

Získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte. Úloha bola rozdelená do dvoch etáp. I. etapa v termíne od januára 2012 do júna 2012 – realizovala sa odborne – metodická príprava monitoringu a zber údajov dotazníkovou metódou u detí predškolského veku v náhodne vybranej Materskej škole (MŠ, Gorkého, Martin). Do projektu bolo zapojených 20 respondentov vekovej skupiny 5 ročné deti. V II. polroku roku 2012 boli zozbierané údaje spracované a zaslané na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie na ÚVZ SR. II. etapa bude realizovaná v priebehu roka 2013 u detí školského veku.

4.6 Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl na Slovensku

Cieľ

Na základe údajov, získaných od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na Slovensku porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v roku 1999

Gestor ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

Prieskum sa realizoval formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa u všetkých ročníkov na školách v SR. Celkovo sa posúdilo viacero druhov rôznych činností a režimových prvkov a súčasťou prieskumu bolo aj zhodnotenie zdravotného stavu žiakov a jeho porovnanie s predchádzajúcim obdobím. V mesiaci január – marec 2012 sa zabezpečila príprava metodiky k realizácii prieskumu. V mesiaci apríl - jún - 2012 – bol zahájený zber dát od respondentov. Každý RÚVZ v SR mal konkrétne pridelený ročník a typ školy. Respondenti (20 žiakov) nášho prieskumu boli žiaci 5. ročníka Základnej mestskej školy, Gorkého, Martin. Spracovanie dotazníkov, zadávanie dát do počítača sa zrealizovalo v mesiacoch júl - október 2012 a následne spracované údaje boli zaslané na ÚVZ SR, ktoré zabezpečí štatistické spracovanie dát a vypracovanie záverečnej správy, ktorej obsahom bude zhodnotenie režimových prvkov a zdravotného stavu žiakov a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
 - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovanie v rámci NIP,
 - o informovali o očkovačom kalendári na rok 2012 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
 - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,
 - o poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 122 (38 osobne, 59 telefonicky),
 - o poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovačích látok, kategorizácie vakcín, odborné stanoviská,
 - o aktívna účasť na úprave a zmenách Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu), kategorizáciu vakcín (v Kategorizačnej komisii MZ SR a Pracovnej skupine J07 pre kategorizáciu vakcín),
 - o realizovali kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom v zariadeniach sociálnej starostlivosti, KI a reakcie po očkovaní danými vakcínami,

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2012:

- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovačom kalendári SR platnom od 1.1.2012:
 - o **zrušenie povinného pravidelného očkovania novorodencov proti tuberkulóze**
 - o **očkovanie novorodencov a dojčiat proti TBC na žiadosť rodičov**

- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaniach proti:
 - o rotavírusovým infekciám u dojčiat
 - o varicelle
 - o sezónnej chrípke a pneumokokom
 - o meningokokom
 - o kliešťovej encefalitíde

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
 - o epidemiologické vyšetrenie všetkých pravdepodobných ochorení preventabilných očkovaním, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
 - o počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
- u ochorení preventabilných očkovaním : 2

- u ochorení na sezónnu chrípku : 7
 - o informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy,
 - o priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,
 - o odborné prednášky v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilným očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:
 - celoslovenskej úrovni: 20 x
 - na regionálnej a lokálnej úrovni: 9x

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
 - o kontrola chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 34,
 - o kontrolu dodržovania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 34,
- podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (prof. Hudečková – podpredseda PSPI)
- podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda prof. Hudečková)
- podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín (HPV vakcíny - Silgard, Cervarix, chrípkové vakcíny – Fluarix, Vaxigrip, Influvac, VHB vakcína – Engerix B, Prevenar 13 pre dospelých),
- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR – 3x (prof.Hudečková)
- účasť na zasadaní Kategroizačnej komisie - 4x (prof.Hudečková).

Ad Kontrola očkovania v SR:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o priebežnú kontrola zaočkovanosti v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
 - o kontrolu evidencie o očkovaní.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelne mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení.

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni)
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami pacientov ambulantne vyšetrených a ošetrovaných,
- Klinikou biochémieu s.r.o, mikrobiológou Martin

- Oddelením mikrobiológie a NRC - RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okr. Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny UNM a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillancie akútnych chabých obn,
- jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetovania pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz.

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC a televíziou Martin TV, regionálnym týždenníkom „. My - turčianske noviny“.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaníu (celkový počet 122),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii v regióne Turiec (celkový počet 25),
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnosť – vid'. Vyššie,
- tlačová konferencia ÚVZ SR, Európsky týždeň imunizácie 2012.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení ako aj pre epidemické výskyty,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vyšším výskytom akútnych respiračných ochorení a chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorenia preventabilné očkovaním (prof. Hudečková zabezpečuje),
- od 1.1.2012 do 31.12.2012 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 1519 prípadov prenosných ochorení hlásených za okres Martin 1336 a 183 prípadov za okres Turčianske Teplice.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v UN Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillancie nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení (UNM Martin, neštátne zdravotnícke zariadenia),
- pokračovanie európskeho projektu IPSE (Improving Patient Safety in Europe), konkrétne pracovného balíka HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control and Surveillance):
 - o incidenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz - zber údajov je vykonávaný na základe dobrovoľnej spolupráce s lekármi KAIM UNM Martin s následným spracovaním dotazníkov v programe HELICS. Od roku 2011 sa projekt HELICS rozšíril o sledovanie NN na Chirurgickej klinike UNM:
 - sledovanie NN na JIS UNM Martin,
 - sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku,

- realizácia celoštátnej bodovej prevalenčnej štúdie nozokomiálnych nákaz v UNM, ktorá sa realizovala v júni 2012.
- za obdobie od 1.1.2012 do 31.12.2012 bolo v EPISe evidovaných celkom 127 prípadov NN hlásených z UNM v Martine.

6.5 Surveillance chronických ochorení

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okr. Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravia RÚVZ Martin.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pracovníci oddelenia epidemiológie pravidelne informovali o priebehu epidémie chrípky zdravotníckych pracovníkov a členov Protiepidemickej komisie RÚVZ Martin, ako aj ďalších zainteresovaných (školsťvo, veterinári, atď.).

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- sledovanie ARO a chrípky,
- zabezpečenie epidemických výskytov alimentárnych nákaz.

Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii boli pravidelne zasielané lekárom primárneho kontaktu, riaditeľovi UNM Martin, riaditeľom ústavov sociálnej starostlivosti v spádovom území.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika
- výsledky v roku 2012:
 - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 5x
 - surveillance akútnych chabých paréz: 52 x negat. hlásenie v UNM
 - aktívne na surveillance spolupracovali tieto pracoviská UNM: Klinika deti a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovnej medicíny, Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny,
 - k 31.12. 2012 neboli hlásene prípady ACHP

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Oddelenie epidemiológie RÚVZ Martin poskytuje individuálne poradenstvo v problematike AIDS a HIV pozitIVITY osobám, ktoré o to požiadajú. Problematika HIV/AIDS je súčasťou výchovných prednášok pre deti a dorast (realizované najčastejšie pracovníkmi Poradne zdravia).

- konzultácie: telefonicky 19x, mailom 4x, osobne 3x

6.9 Publikačná činnosť

1. Švihrová, V., Szilágyiová, M., Nováková, E., Švihra, J., **Hudečková, H.**: Costs analysis of the treatment of imported malaria. *Malaria Journal*. - ISSN 1475-2875. - Roč. 11, č. 1 (2012), s. 1-5
2. Murajda, L., Švihrová, V., Kovács, Z., Dioszegi, J., Turská, A., **Hudečková, H.**, Lamošová, K., Danko, J.: Analýza príkladov správnej praxe a stratégií proti rakovine krčka maternice vo vybraných krajinách. *Slovenská gynekológia a pôrodnictvo*. - ISSN 1335-0862. - Roč. 19, č. 1 (2012), s. 3-8
3. Švihrová, V., Buchancová, J., **Hudečková, H.**, Lukáčová, D., Avdičová, M.: Kliešťová encefalitída z pohľadu profesie - desaťročná analýza hlásených prípadov v epidemiologickom informačnom systéme SR. *Pracovní lékařství*. - ISSN 0032-6739. - Roč. 64, č. 1 (2012), s. 6-12 / Vyšlo aj - *Pracovné lékařstvo a toxikológia : nové poznatky a zkušenosti* . - Martin : Jesseniova lekárska fakulta UK, 2012 . - ISBN 978-80-89544-14-1 . - S. 220-223 /
4. Lukáčová, D., Mendelová, K., **Hudečková, H.**, Buchancová, J.: Profylaxia infekčných chorôb u zdravotníckych pracovníkov pri poranení. *Pracovné lékařstvo a toxikológia : nové poznatky a zkušenosti*. - Martin : Jesseniova lekárska fakulta UK, 2012. - ISBN 978-80-89544-14-1. - S. 230-235 / Vyšlo aj - 9. Martinské dni pracovného lékařstva a toxikologie . - Martin : JLF UK, 2012 . - ISBN 978-80-89544-12-7 . - S. 33 /
5. Buchancová, J., Švihrová, J., Legáth, Ľ., Osina, O., **Hudečková, H.**, Zibolenová, J.: Analýza výskytu profesionálnej hepatitídy a tuberkulózy u zdravotníkov *Pracovné lékařstvo a toxikológia : nové poznatky a zkušenosti*. - Martin : Jesseniova lekárska fakulta UK, 2012. - ISBN 978-80-89544-14-1. - S. 205-210
6. Buchancová, J., Švihrová, J., Legáth, Ľ., Osina, O., **Hudečková, H.**: Položka 33 zoznamu chorôb z povolania a profesionálne ochorenia v SR. *Pracovné lékařstvo a toxikológia : nové poznatky a zkušenosti*. - Martin : Jesseniova lekárska fakulta UK, 2012. - ISBN 978-80-89544-14-1. - S. 44-47
7. Zelník, Š., Mušák, Ľ., **Hudečková, H.**, Buchancová, J.: Dispozičné faktory vo vzťahu k vzniku varixov dolných končatín. *Pracovné lékařstvo a toxikológia : nové poznatky a zkušenosti*. - Martin : Jesseniova lekárska fakulta UK, 2012. - ISBN 978-80-89544-14-1. - S. 245-249
8. Buchancová, J., Murajda, L., Buchanec, J., **Hudečková, H.**, Lukáčová, D., Hrivnák, I.: Acid-base changes in young men after oral intake of ethanol. *Acta Medica Martiniana*. - ISSN 1335-8421. - Roč. 12, č. 2 (2012), s. 12-18
9. Buchancová, J., Švihrová, V., Legáth, Ľ., Osina, O., **Hudečková, H.**, Zibolenová, J.: Silikóza a banická pneumokonióza na Slovensku v rokoch 1981-2010. *Pracovní lékařství*. - ISSN 0032-6291. - Roč. 64, č. 2-3 (2012), s. 62-70 / Vyšlo aj - *Pracovní lékařství* . - ISSN 0032-6291 . - Roč. 64, č. 2-3 (2012), s. 133/
10. Mikas, J., Lukáčová, D., Švihrová, V., **Hudečková, H.**: Analýza očkovania proti sezónnej a pandemickej chrípke na Slovensku. *Pediatrics*. - ISSN 1336-863X. - Roč. 7, č. 2 (2012), s. 75-79
11. **Hudečková, H.**, Švihrová, V., Nováková, E.: Vplyv očkovania na výskyt invazívnych hemofilových ochorení v detskej populácii na Slovensku. *Pediatrics*. - ISSN 1336-863X. - Roč. 7, č. 5 (2012), s. 223-228
12. **Hudečková, H.**, *Národný imunizačný program Slovenskej republiky. Vakcinologie*. - ISSN 1802-3150. - Roč. 6, č. 4 (2012), s. 158-159 a 165

Prednášková činnosť 2012

1. **Hudečková, H.**, Klement, C., Hupková, H.: Význam surveillance invazívnych pneumokokových ochorení. III. CELOSLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 12. – 14. 1. 2012, Štrbské Pleso
2. **Hudečková, H.**, Mikas, J., Švihrová, V.: Téma roka 2012 – eliminácia osýpok. III. CELOSLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 12. – 14. 1. 2012, Štrbské Pleso
3. **Hudečková, H.**, Nováková, E.: Hodnotenie surveillance invazívnych hemofilových ochorení. III. CELOSLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 12. – 14. 1. 2012, Štrbské Pleso
4. **Hudečková, H.**: Eliminácia osýpok. Tematický kurz o nových poznatkoch v epidemiológii infekčných chorôb, 31.1.2012, Bratislava
5. **Hudečková, H.**: Zmeny v očkovaní. Tematický kurz o nových poznatkoch v epidemiológii infekčných chorôb, 31.1.2012, Bratislava
6. Žabková, E., **Hudečková, H.**: Prieskum o postojoch k očkovaní v uliciach mesta Martin v rokoch 2010 a 2011. Brainstormingové stretnutie pre doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov na JLF UK – Multidisciplinarita vo vedecko-výskumnej činnosti v oblasti verejného zdravotníctva, Martin, 7.2.2012
7. Lukáčová, D., **Hudečková, H.**, Buchancová, J.: Analýza poranení zdravotníckych pracovníkov v regióne Turiec za roky 2001 – 2010. Brainstormingové stretnutie pre doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov na JLF UK – Multidisciplinarita vo vedecko-výskumnej činnosti v oblasti verejného zdravotníctva, Martin, 7.2.2012
8. Zibolenová, J., **Hudečková, H.**: Matematická epidemiológia a jej využitie v epidemiológii infekčných chorôb. Brainstormingové stretnutie pre doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov na JLF UK – Multidisciplinarita vo vedecko-výskumnej činnosti v oblasti verejného zdravotníctva, Martin, 7.2.2012
9. Zibolenová, J., **Hudečková, H.**: Matematická epidemiológia a jej využitie v epidemiológii infekčných chorôb. Interaktívna konferencia mladých vedcov 2012, Banská Bystrica, 4.4.-5.5.2012.
10. **Hudečková H.**: Úvaha o ďalších možnostiach rozvoja NIP v SR. XI. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY s medzinárodnou účasťou, 9. – 11. 5. 2012, Banská Bystrica
11. Murajda, L., Švihrová, V., **Hudečková, H.**, Lamošová, K., Danko, J.: Analýza lokálneho kontextu surveillance a boja proti rakovine krčka maternice v nových členských štátoch Európskej únie. Červenkové dni preventívnej medicíny, Banská Bystrica, 9.-11.5.2012
12. **Hudečková H.**: Minulosť, súčasnosť a budúcnosť očkovania. Vedecko-odborná schôdza SLM „Aktuálne problémy epidemiológie pri príležitosti životného jubilea prof. MUDr. Štefana Straku, DrSc., Martin, 16. 5. 2012
13. **Hudečková H.**: Výskyt ochorení preventabilných očkovaním. Škola vakcinológie, Košice 18. 5. 2012
14. **Hudečková, H.**: Aktuálne požiadavky EÚ a ECDC na prípravu štátov EÚ na hrozbu pandémie chrípky. XV. ročník medzinárodnej konferencie medicíny katastrof v SR, 30.5. 1.6.2012, Tatranské Zruby
15. **Hudečková, H.**: Výskyt ochorení preventabilných očkovaním. Materské centrum, Žilina, 6.6.2012.
16. **Hudečková H.**: Očkovanie dospelých. Vzdelávací seminár organizovaný spoločnosťou GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou všeobecného praktického lekárstva Slovenskej lekárskej spoločnosti – SSVPL SLS, 7.-8.6.2012

17. **Hudečková, H.:** Pôvod vakcín. Škola vakcinológie, Remata, 8.6.2012.
18. **Hudečková, H.,** Mária Avdičová: Preventívne národné programy v SR a hodnotenie ich účinnosti v praxi. FARMAKOEKONOMIKA NA SLOVENSKU XXIII.VII. Slovenská a česká farmakoeconomická konferencia, Bratislava, kongresová sála MZ SR, 13. 6. 2012
19. **Hudečková H.:** Kontraindikácie očkovania. Škola vakcinológie – vzdelávanie zdravotných sestier, Martin, 14.6. 2012
20. **Hudečková H.:** Imunologické princípy očkovania. Škola vakcinológie – vzdelávanie zdravotných sestier, Martin, 14.6. 2012
21. **Hudečková, H.:** Epidémia osýpok v Európe aktuálna situácia , Tlačová konferencia : Osýpky – nepríjemný suvení z dovolenky, Bratislava, 26.6. 2012
22. **Hudečková, H.:** Legislatíva a benefity očkovania. Okrúhly stôl – Očkovanie proti rakovine krčka maternice u 12-ročných dievčat, Bratislava, 26.6.2012
23. **Hudečková, H.:** Epidemiologický a ekonomický dopad aplikácie HPV vakcín v Slovenskej republike. 2. Okrúhly stôl – Očkovanie proti rakovine krčka maternice u 12-ročných dievčat, Bratislava, 23.8.2012
24. **Hudečková, H.:** Krištúfková, Z.: Význam hlásenia. XVIII. Vakcinačný deň SR, Žilina, 29.9.2012
25. Lukáčová, D., Hrušková, M., Zelník, Š., Švihrová, V., **Hudečková, H.,** Strýčková, M., Buchancová, J.: Primárna prevencia najčastejších infekčných chorôb v poliklinickom zdravotníckom zariadení. Kongres nemocí z povolání , Luhačovice , 19.-20.10.2012.
26. **Hudečková, H.:** Význam očkovania v prevencii nákaz. Seminár pri príležitosti 50. Výročia vzniku Ústavu epidemiológie LF UK, Bratislava, 7.11.2012
27. Baška, T., Švihrová, V., Murajda, L., **Hudečková, H.,** Danko, J.: Využívanie možností prevencie rakoviny kŕčka maternice v nových členských krajinách Európskej únie. Odborno – vedecká pracovná schôdza - Kontrola a prevencia infekčných ochorení. Martin, 12.12.2012
28. Rošková, D.,Švihrová, V., **Hudečková, H.,** Buchancová, J.: Profylaxia infekčných chorôb pri poraneniach zdravotníckych pracovníkov. Odborno – vedecká pracovná schôdza - Kontrola a prevencia infekčných ochorení. Martin, 12.12.2012
29. Zibolenová, J., **Hudečková, H.:** Šírenie infekčných ochorení z pohľadu matematického modelovania. Odborno – vedecká pracovná schôdza - Kontrola a prevencia infekčných ochorení. Martin, 12.12.2012

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

- riešiteľ ÚVZ SR

PCZ a VkJ RÚVZ so sídlom v Martine plní úlohy vyplývajúce z Národného programu podpory zdravia v jeho prioritných oblastiach. Oddelenie PCZ a VkJ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunity a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie spôsobu života a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. V rámci poradenstva sa venujeme výchove obyvateľov k zdravej výžive, zvyšujeme informovanosť o zdraví prospešných potravinách. Ďalšou prioritou ktorej sa venujeme je prevencia užívania návykových látok, a to formou prednášok, besied, ale aj školením odborných zdravotníckych pracovníkov a kampaní s cieľom obrátiť pozornosť širokej verejnosti na tento problém. Ďalšou prioritou NPPZ ktorej sa venujeme je zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení a ich následkov v rámci programu CINDI.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Oddelenie podpory zdravia zrealizovalo 1. októbra 2012 **"Deň otvorených dverí"** v poradni zdravia, kde poskytovali seniorom škálu štandardných **vyšetrení**, ktoré poskytuje poradenské centrum zdravia. Deň otvorených dverí propagovali v Klube dôchodcov Martin a Vrútky a na internetovej stránke úradu. Poradňu navštívilo 10 seniorov. Aktivity zamerali na prednášky o Alzheimerovej chorobe a starnutí, prednášky a DVD projekcia boli realizované v Klube dôchodcov Blatnica, Mošovce, Turčianskych Tepliciach a Vrútkach. Celkovo sa tejto zdravotno-výchovnej intervencie zúčastnilo 64 seniorov. V klube dôchodcov Vrútky poskytli seniorom vyšetrenie hladiny celkového cholesterolu a krvného tlaku odborným poradenstvom v oblasti životosprávy. V dvojtýždenníku "Novinky" sme uverejnili článok o Alzheimerovej chorobe. Zdravotno-výchovný materiál zaoberajúci sa problémami staršieho veku a Alzheimerovou chorobou, distribuovali do 13 odborných ambulancií praktických lekárov a psychiatrov, na Mestský úrad Vrútky a do Psychiatrickej liečebne Sučany. Zúčastnili sme sa dvoch pracovných stretnutí pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov, na ktorých sme pripravovali plán aktivít pre seniorov na rok 2012. V januári a novembri 2012 sme sa zúčastnili konferencie „Aktívne starnutie s podporou všetkých generácií“.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 „Materské centrá“

V rámci okresu Martin prevádzkuje činnosť niekoľko materských centier, ktoré si zabezpečujú svoj program samostatne. Poradenské centrum zdravia na požiadanie je ochotné poskytnúť svoje vedomosti a zručnosti pre potreby materského centra. Od 1. novembra 2009 prevádzkuje svoju činnosť v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine „Martinské rodinné centrum“.

9.3.2 „Stomatohygiena“

DVD „Lakomý sysel“ bol umiestnený na www.ruvzmartin.sk a jeho obsah si môžu klienti stiahnuť a prehrať na PC. V prípade, že sa u klienta jedná o stolový DVD prehrávač je možnosť kontaktovať PCZ a VkJ RÚVZ so sídlom v Martine a po prinesení čistého DVD nosiča, bude nahrané vo formáte zodpovedajúcom konkrétnemu prehrávaču. V roku 2012 sme realizovali projekt v MŠ Družstevná, Krpeľany, Blatnica, P.O. Hviezdoslava a Hurbanova. Projektu sa zúčastnilo 164 detí. Projekt sa realizoval aj v rómskej osade Bambusky pre deti 3 – 12 ročné, s účasťou 25 detí.

9.4 „EHES – European Health Examination Survey“

V druhom polroku 2011 oddelenie RÚVZ so sídlom v Martine sa podieľa na realizácii projektu EHES (Zisťovanie zdravia Európanov). 3. novembra 2011 sme sa zúčastnili koordinačného stretnutia k projektu na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. V novembri prebehla prípravná fáza k realizácii k projektu. V decembri 2011 prebehlo 1. a 2. pozývacie kolo respondentov. K 31. 12. 2011 sa zúčastnilo projektu 17 klientov. V I. polroku (január) 2012 sme vyšetrili 38 klientov. Pre všetkých 55 klientov bol vypracovaný záznam výsledkov z jednotlivých vyšetrení s odporúčaním zmeny životného štýlu.

9.5 „Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO“

7. apríl „Svetový deň zdravia“ - Oddelenie Výchovy k zdraviu pripravilo v spolupráci s inými oddeleniami a organizáciami cyklus akcií a podujatí, ktorých hlavným zámerom bola propagácia zdravého životného štýlu, prevencie kardiovaskulárnych ochorení, podpory nefajčenia a zdravej výživy.

15. februára 2012 sme v spolupráci so Spolkom medikov Martin zorganizovali „Deň zdravia“ v OD Prior. Klientom bol vyšetrený celkový cholesterol a krvný tlak. Celkovo bolo vyšetrených 47 klientov.

13. apríla 2012 RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Kanceláriou Zdravé mesto Martin, Centrom pomoci Ligy proti rakovine, Spolkom medikov Martin zorganizovali „Deň zdravia“ v OC Tulip. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine merali celkový cholesterol a krvný tlak a poskytovali odborné poradenstvo v zdravom životnom štýle. Akcie sa zúčastnil masér, ktorý poskytoval masáž krčnej chrbtice. Odborné poradkyne Mary Kay poskytovali zadarmo čistenie pleti, líčenie tváre a poradenstvo v starostlivosti o pleť. Kto prejavil záujem bolo mu poskytnuté poradenstvo v hirudoterapii. Členovia klubu thai – chi predviedli cvičebnú zostavu venovanú relaxácii. Celkovo bolo vyšetrených 58 klientov.

16. apríla 2012 v rámci „Dňa zdravia“ Poradenské centrum zdravia v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union“ zorganizovalo zdravotno – výchovnú akciu pre verejnosť v hoteli Fit Žilina a na Katolíckej univerzite Ružomberok. Vyšetrených bolo 72 klientov, z toho 43 žien a 29 mužov.

31. máj „Svetový deň bez tabaku“

Oddelenie podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Martine sa zúčastnilo celoslovenskej kampane "Prestaň fajčiť, daj si jablko" 31. mája 2012 na Divadelnom námestí v čase od 10.00 do 16.00 hod. Okrem zdravotnej poisťovne Union sme spolupracovali s Kanceláriou Zdravé mesto Martin a Spolkom medikov Martin. V rámci kampane sme diagnostikovali CO vo vydychovanom vzduchu u 21 klientov, celkový cholesterol sme vyšetrili 29 klientom, HDL cholesterol 29 klientom a krvný tlak bol zmeraný 76 klientom. Celkovo sme vyšetrili 85 klientov, z toho bolo 57 žien a 28 mužov. Anketu zdravotnej poisťovne Union k súťaži v rámci kampane "Prestaň fajčiť, daj si jablko" vypísalo 18 klientov. Kampaň bola spropagovaná v regionálnej televízii TV Turiec.

26. jún „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami“

RÚVZ so sídlom v Martine sa zúčastnil celoslovenskej kampane "Deň zodpovednosti", ktorá sa konala 2. júla 2012 od 12.00 - 16.00 hod. na Divadelnom námestí v Martine. Na kampani sa spolupodieľala Kancelária Zdravé mesto Martin a Mestská polícia v Martine. Kancelária Zdravé mesto Martin zabezpečila priestory a prístup k elektrickému zdroju, Mestská polícia v Martine oslovovala verejnosť otázkami o zneužívaní alkoholu, a to v smere nedodržiavania zákona a negatívneho vplyvu na zdravie. K dispozícii mali špeciálne okuliare navodzujúce ilúziu 1,5 prom. alkoholu v krvi. Kto prejavil záujem, mohol si vyskúšať s okuliarmi slalom medzi kužeľmi. Akcie sa zúčastnilo 42 ľudí a bola spropagovaná v Novom Živote Turca a TV Martin.

11. júl 2012 „Svetový deň Ľudskej populácie“

V spolupráci so zdravotnými poisťovňami VŠZP a UNION sme zorganizovali Deň zdravia vo firmách SKANSKA a NAY elektrodom, kde sme vyšetrovali hladinu glukózy a celkového cholesterolu z kapilárnej krvi a krvný tlak. 56 klientom bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy.

1. október 2012 „Medzinárodný deň starších ľudí“

Oddelenie podpory zdravia zrealizovalo 1. októbra 2012 "Deň otvorených dverí" v poradni zdravia, kde poskytovali seniorom škálu štandardných vyšetrení, ktoré poskytuje poradenské centrum zdravia. Deň otvorených dverí sme spropagovali v Klube dôchodcov Martin a Vrútky a na internetovej stránke úradu. Poradňu navštívilo 10 seniorov.

14. november 2012 „Svetový deň cukrovky“

K Svetovému dňu cukrovky sme v spolupráci so Spolkom medikov Martin uskutočnili zdravotno – výchovnú kampaň týkajúcu sa rizikových faktorov DM a jej prevencie. Študenti informovali verejnosť o rizikách a prevencii DM a rozdávali letáky s charakteristikou ochorenia. PCZ poskytlo klientom vyšetrenie glukózy z kapilárnej krvi a meranie krvného tlaku s krátkou intervenciou predchádzania tohto ochorenia. Vyšetrili sme 40 klientov.

15. november 2012 „Európsky týždeň boja proti drogám“

V spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine Martin sme sa zúčastnili Dňa jabĺk v obchodnom centre Tulip, kde sme klientom merali krvný tlak a vyšetrovali hladinu HDL cholesterolu z kapilárnej krvi. Každému klientovi sme poskytli odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Pracovníci Ligy proti rakovine rozdávali jablká, ako pripomenutie podpory nefajčenia a výhod zanechania fajčenia v každom veku.

20. november 2012 „Medzinárodný deň bez fajčenia“

Oddelenie podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Martine zorganizovalo v spolupráci so Spolkom medikov Martin zdravotno-výchovnú kampaň, ktorá sa venovala rizikovým faktorom srdcovo-cievnych ochorení a v rámci tejto problematiky sme sa venovali aj podpore nefajčenia. Kampaň prebiehala v OD Prior v doobedňajších a poobedňajších hodinách. Vyšetrených bolo 33 klientov, ktorým sme merali hladinu celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, krvný tlak a obsah CO vo vydychovanom vzduchu. V Centre pomoci Ligy proti rakovine Martin sa uskutočnila v spolupráci so študentami JLF UK jedna prednáška s tematikou podpory nefajčenia. Zúčastnilo sa jej cca 20 študentov. Ďalšie prednášky v spolupráci so Spolkom medikov Martin a Mestskou políciou Martin sú naplánované na rok 2013.

9.6 „Program podpory zdravia znevýhodnených komunit“

- RÚVZ so sídlom v Martine tento program nerealizuje

9.7 „Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012“

Dňa 29. marca 2012 a 22. mája 2012 sme sa zúčastnili pracovného stretnutia pracovnej skupiny prevencia fajčenia, ktoré sa venovalo aj príprave súťaže pre fajčiarov „*Prestaň a vyhraj 2012*“ a jej vyhodnoteniu. Súťaž prebiehala od 1. mája – 31. mája 2012. Letáky /prihlášky/ boli umiestnené v autobusoch MHD Martin, na Mestskom úrade Martin, a na www stránke nášho úradu. Takisto bol pripravený vstup do TV Turiec o priebehu súťaže a škodlivosti fajčenia. RÚVZ so sídlom v Martine pripravilo aj regionálnu súťaž a ocenilo jedného výhercu.

9.8 „Národný program prevencie obezity“

V rámci projektu CINDI a projektu EHES sme každému návštevníkovi poradne zdravia určili hodnotu BMI a WHR indexu s odborným poradenstvom o zdravom životnom štýle. Každému klientovi sa vyhodnotili rizikové faktory metabolického syndrómu s intervenciou pre konkrétny rizikový faktor, ale aj súčinnosti rizikových faktorov navzájom. Pri neštandardných výjazdoch sme u 76 klientov určili BMI a percento tuku v tele. V roku 2012 sme sa zúčastnili dvoch pracovných stretnutí, ktoré sa venovali príprave aktivít v rámci realizácie úloh Národného programu prevencie obezity.

V rámci spolupráce so zdravotnými poisťovňami a inými organizáciami sme vyšetřili aspoň jeden rizikový faktor srdcovo – cievnych ochorení u 806 klientov. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy. 315 klientom sme v rámci základnej poradne merali BMI a WHR index. Percento podkožného tuku 256 klientom.

9.9 „CINDI program SR“

Za obdobie od 01.01.2012 do 31.12.2012 sme uskutočnili 20 štandardných výjazdov do rôznych firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetřenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátko poradenstva o zdravom životnom štýle. 12 výjazdov bolo neštandardných, t.z. nebolo poskytnuté komplexné vyšetřenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení, ale len čiastkové vyšetřenie. V rámci štandardných výjazdov bolo vyšetřených 315 klientov. V rámci neštandardných výjazdov bolo vyšetřených 491 klientov.

V spolupráci s Mestskou políciou Martin a Vrútky sme distribuovali propagačné materiály do základných škôl: „Vidíš ma“, „Pripútaj sa“, „Zodpovedný cyklista – bezpečný bicykel“, „Zodpovedný rodič – zodpovedné dieťa“, „Alkohol zabíja“, „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospievajúcich a CD „Intervencie pracovníkov pomáhajúcich profesií pri riešení problémov a porúch detí v správaní“.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu prvého polroka 2012 zabezpečili výuku absolventov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetrenia v PCZ, ktoré pozostávali z merania TK, percenta tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetrovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. 17 absolventov bolo oboznámených s prácou v poradni zdravia a ZV.

V roku 2012 sme vytvorili 15 propagačných materiálov na rôzne aktuálne témy: Bezpečnejšie potraviny, Káva – kofeín a zdravie, Aktívne starnutie, Nedovoľ svojmu mozgu starnúť, Jedlo a stres, Prestaň a vyhraj, Deň zodpovednosti, Pohyb a zdravie, Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť, Ľudské srdce, Svetový deň srdca, Nachladnutie, Drogy, Sviatočné hodovanie a Chrípka. Materiály boli spracované v spolupráci s oddelením informatiky a štatistiky RÚVZ so sídlom v Martine.

V období od 1. januára do 31. decembra 2012 sme pripravili 5 príspevkov do TV Turiec a 5 príspevkov do regionálnych novín.

„Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“ spolupráca s oddelením HV

Poradenské centrum zdravia v spolupráci s oddelením hygieny výživy organizuje výjazdové akcie do rôznych firiem a podnikov, v ktorých vybrané skupiny participujú na projekte formou analýzy životosprávy. Do 31. decembra 2012 bolo vyšetrených 80 klientov a spracovaných 80 dotazníkov.

„Liga proti rakovine“ spolupráca s Centrom pomoci ligy proti rakovine

RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine, ktoré pôsobí v okrese Martin poskytujeme klientom každú prvú stredu v mesiaci vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení a odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy. V roku 2012 sme vyšetřili 52 klientov.

„Týždeň mozgu“

V rámci týždňa mozgu sme poskytli 3 prednášky s témou Alzheimerova choroba, ktoré sa uskutočnili na Obecnom úrade Mošovce, Centre pomoci Ligy proti rakovine a RÚVZ so sídlom v Martine. Účastníkom sme premietli CD s touto problematikou /zdravotno – výchovný hraný film/ Prednášok sa zúčastnilo cca 50 a viac ľudí.

„Quitline“ - telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia“

Od roku 2009 je linka prevádzkovaná RÚVZ so sídlom v Martine. Jej činnosť sa začala 3. januára 2006. Klienti môžu volať každý pracovný deň v čase od 7.30 – 14.30 hod.. Cena hovoru

je 0,06 EUR s DPH. Poradenstvo poskytujú vyškolení odborní operátori. Za obdobie od 01.01.2012 do 31.12.2012 bolo realizovaných 22 telefonických hovorov.

9.10 „Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí“

RÚVZ so sídlom v Martine sa zúčastňuje tejto úlohy prostredníctvom projektov realizovaných pracovníkmi Poradenského centra zdravia RÚVZ so sídlom v Martine.

„Ovocie a zelenina do škôl“

V roku 2012 sme realizovali projekt zdravotno – výchovnou intervenciou o dôležitosti konzumácie ovocia a zeleniny. V materských školách sa deti učili poznávať rôzne druhy formou „sadenia do záhrady, na strom a krík“, prostredníctvom makety. Hádali jednoduché hádanky. Do projektu sa zapojilo 162 detí.

„Umývanie rúk“

V rámci projektu mesta Martin, ktorý sa venuje znevýhodneným skupinám sme sa zúčastnili zdravotno – výchovnej intervencie „Vieme si správne umývať ruky?“ v zariadení pre sociálne slabšie skupiny Slniečko. Cieľovou skupinou boli dospelí aj deti.

10 KONTROLA TABAKU

10.1 „Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže Quit and Win.“

Dňa 29. marca 2012 a 22. mája 2012 sme sa zúčastnili pracovného stretnutia pracovnej skupiny prevencia fajčenia, ktoré sa venovalo aj príprave súťaže pre fajčiarov „**Prestaň a vyhraj 2012**“ a jej vyhodnoteniu. Súťaž prebiehala od 1. mája – 31. mája 2012. Letáky /prihlášky/ boli umiestnené v autobusoch MHD Martin, na Mestskom úrade Martin, a na www stránke nášho úradu. Takisto bol pripravený vstup do TV Turiec o priebehu súťaže a škodlivosti fajčenia. RÚVZ so sídlom v Martine pripravilo aj regionálnu súťaž a ocenilo jedného výhercu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha 1.1. **Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV.**

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

V rámci NEHAP IV, Regionálneho prioritného cieľa I boli RÚVZ Michalovce plnené aktivity

- monitoring kvality pitných vôd dodávaných verejnými vodovodmi
- monitoring kvality vôd na kúpanie v prírodných a umelých kúpaliskách

V roku 2012 bolo vyšetrených:

- 167 pitných vôd, z okresu Michalovce 115 vzoriek pitných vôd, z okresu Sobrance 52 pitných vôd. Z celkového počtu 167 vzoriek bolo 151 vzoriek vyšetrených v rámci kontrolného monitoringu a 19 vzoriek vôd v rámci preverovacieho monitoringu. V 2 vzorkách vôd (1,19%) bola prekročená medzná hodnota ukazovateľa mangán, ostatné vyšetřované ukazovatele boli v súlade s NV SR č. 354/2006 Z.z.

Úloha splnená

- odobratých a vyšetrených 78 bazénových vôd z 10 bazénov, z ktorých 4 vzorky nevyhoveli Vyhláške MZ SR č. 72/2008 Z.z. a 1 vzorka Vyhláške MZ SR č. 308/2012 Z.z.. 4 vzorky (5,13%) nevyhoveli vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch a 1 vzorka (1,28%) v mikrobiologickom ukazovateli, na čo boli prevádzkovatelia upozornení a zároveň vyzvaní na zabezpečenie príslušných opatrení.

Úloha splnená

- z 2 prírodných kúpalísk, Zemplínska Šírava (ZŠ) a Vinianske jazero (VJ) bolo odobratých 62 vzoriek rekreačných vôd, z toho 40 vzoriek zo ZŠ a 22 vzoriek z VJ, ktoré boli vyšetřené v laboratóriách RÚVZ Košice. Z celkového počtu vyšetřených vzoriek boli v 30 vzorkách (48,39%) prekročené MH stanovené NV SR č. 87/2008 Z.z..

Úloha splnená

Úloha 1.8. **Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR.**

Cieľ: Posilnenie odbornosti zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie. Zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov hodnotenia dopadov na zdravie na národnej a regionálnej úrovni vydaním Vyhlášky MZ SR, ktorá upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

V roku 2012 sa 4 zamestnanci oddelenia zúčastnili na prezenčnom školení v rámci projektu „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“, modul 01 Hodnotenie dopadov na zdravie.

Úloha 7.1. **Cyanobaktérie**

Cieľ:

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodohospodárskych nádržiacich a prírodných kúpaliskách
- zisťovanie toxicity a prítomnosti cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

V rámci tejto úlohy bol vykonávaný v mesiacoch júl - september 2012 monitoring výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách Zemplínska Šírava (ZŠ) a Vinianske jazero (VJ).

Cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet nad medznú hodnotu boli zaznamenané na VJ, na obidvoch odberových miestach, na konci kúpacej sezóny (odber vykonaný dňa 30.8.2012, koniec kúpacej sezóny oznámený prevádzkovateľom dňa 31.8.2012). Zároveň bola odobratá vzorka vody za účelom vyšetrenia ekotoxicity a cyanotoxínov, ktorá bola dňa 11.9.2012 doručená na ÚVZ SR Bratislava. Na základe laboratórneho rozboru zaslaná vzorka povrchovej vody nevykazovala toxický účinok ani na jeden z troch použitých testovacích organizmov (*Vibrio fischeri*, *Thamnocephalus platyurus*, *Desmodesmus subspicatus*). Na základe uvedenej skutočnosti sa obsah mikrocystínov vo vzorke povrchovej vody nestanovoval. Ďalšie významné cyanotoxíny (anatoxín-a a saxitoxín), ktoré cyanobaktérie *Aphanizomenon* sp. a *Dolichospermum* sp. môžu potenciálne produkovať, neboli stanovené pre nedostupnosť štandardov.

Na prírodnom kúpalisku ZŠ nebol počas LTS 2012 zaznamenaný výskyt vodného kvetu, ani množstvo cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet nad limit stanovený NV SR.

Úloha 7.15. **Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie**

Cieľ:

- monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných a umelých kúpaliskách
- overenie a zavedenie diagnostiky enterovírusov použitím metód molekulárnej biológie
- sledovanie mikrobiologického a biologického oživenia monitorovaných vôd

V rámci tejto úlohy boli odbornými zamestnancami vykonané odbery 2 vzoriek vôd z prírodného kúpaliska Zemplínska Šírava a 1 vzorka vody z prírodného kúpaliska Vinianske jazero na ukazovateľ enterovírusy, ktoré boli doručené na RÚVZ Košice.

Oddelenie hygieny výživy a bezpečnosti potravín

1. **Názov úlohy:** „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelých populácie SR“
2. **Evidenčné číslo úlohy:** 3.1.
3. **Riešiteľská organizácia:** RÚVZ Michalovce
4. **Gestor úlohy:** ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
5. **Spoluriešitelia:** RÚVZ Michalovce – 2 VŠ, 1 AHE
6. **Splnenie cieľa:**

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelých populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

7. **Popis (metodika) postupu riešenia:**

Sledovanie výživového stavu sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR č. 7-8/1997, číslo SOZO-1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997) v dvoch vekových kategóriách :

- ľahká práca - ženy - veková kategória 19 - 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - ženy - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20.

Vybranú populačnú skupinu tvorili :

- zamestnanci v úradoch a školách

Každý klient obdržal:

- **24 hodinový jedálny lístok**, ktorý vyplnil podľa preťače a po vrátení bol tento lístok počítačovo spracovaný pracovníkmi oddelenia HV v programe ALIMENTA,
- **dotazník o životospráve**,
- **klinicko – somatický dotazník** (hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd).
- **Záznamový list pre biochemické vyšetrenie** pre tie RÚVZ v SR, ktoré majú zriadené Poradne zdravia. V našom poradenskom centre bola všetkým 80 klientom odobraná kapilárna krv na vyšetrenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (CCHOL, TGL, HDL, LDL, GLU). Vyšetrenie bolo vykonané prístrojom Reflotron.

8. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

a) Na našom RÚVZ v roku 2012 sme vykonali sledovanie výživového stavu u 40 mužov a 40 žien v dvoch vekových kategóriách:

- ľahká práca - ženy - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - ženy - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,

- Ťahká práca - muži - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20.

b) U každého klienta v cieľovej skupine bolo vykonané biochemické vyšetrenie (CCHOL, TGL, HDL, LDL, GLU) a vypočítaný Atherogenný index), klinicko - somatické vyšetrenie (hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd), bola odobraná rodinná a osobná anamnéza a osobné údaje.

Zároveň každý respondent obdržal dotazník o životospráve s časťou A, dotazník o pohybovej aktivite a a životospráve s časťou B a 24 hodinový jedálny lístok. Jedálny lístok po vyplnení a vrátení štatisticky spracovala pracovníčka HV v programe Alimenta. V programe microsoft excel boli spracované údaje uvedené v dotazníku o životospráve, klinicko - somatické údaje, biochemické údaje a výstup z alimenty).

c) V rámci tohto projektu bolo celkovo biochemicky a klinicko – somatometricky vyšetrených 80 klientov, jedálne lístky a dotazníky vrátilo 80 klientov.

Spotreba výživových faktorov z údajov v jedálnych lístkoch

Mladšie ženy - energetický príjem bol naplnený na 86% OVD, bielkoviny na 147%, tuky na 109,8%, sacharidy na 66,7%. Príjem energie neprekročil OVD. Tuky boli prekročené, bielkoviny boli prekročené. Spotreba vitamínu C nebola prekročená, plnená na 64,1%. Príjem tekutín naplnený na 60,0%. Príjem hrubej vlákniny bol nenaplnený 42,0%. Spotreba NaCl bola prekročená, naplnená na 138,1%. Príjem cholesterolu nebol prekročený, bol naplnený na 58,8%.

Mladší muži – energetický príjem bol naplnený na 62,4 zaznamenali sme zvýšenú spotrebu bielkovín 109,4%. Tuky plnené na 92,8% a sacharidy na 46,8%. Spotreba vitamínu C plnená na 69,7%. Príjem tekutín bol naplnený na 57,3% a hrubej vlákniny na 28,4%. Spotreba NaCl bola prekročená 105,9%. Príjem cholesterolu nebol prekročený 52,2%.

Staršie ženy – energetický príjem bol nenaplnený 77,1%. Bielkoviny boli prekročené 155,3%. Tuky plnené na 99,3%. Sacharidy boli plnené na 67,2% a vitamín C na 58,9%. Príjem tekutín bol naplnený na 55,3%. Príjem hrubej vlákniny bol plnený na 19,2% a soli na 170,2%. Cholesterol nebol prekročený 65,3%.

Starší muži – energia bola plnená na 59,6%. Bielkoviny boli prekročené 104,5% a tuky plnené na 85,0%. Sacharidy boli plnené na 51,0%. Príjem vitamínu C bol plnený na 39,2%. Príjem tekutín bol prekročený, plnený na 71,0%. Príjem hrubej vlákniny plnený na 17,2%. Príjem NaCl bol prekročený, plnený na 137,4%. Cholesterol bol plnený na 50,8%.

Z uvedeného vyplýva, že zvýšenú spotrebu bielkovín majú všetky vekové skupiny. Tuky boli prekročené iba u mladších žien, vitamín C nebol prekročený, príjem tekutín nebol prekročený, nenaplnený je príjem hrubej vlákniny. Prekročené boli aj hodnoty NaCl vo všetkých vekových skupinách.

Dotazník o životospráve

A : Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti

Väčšina klientov udávala spotrebu bežnej stravy, bežne sa nestravujú 2 starší muži a 2 mladšie ženy. Najčastejšie sa stravujú vo všetkých vekových skupinách 2 až 3x denne.

V konzumovaní mäsa sa najviac konzumuje bravčové a hydinové mäso, menej hovädzie mäso a ryby. Z tukov sa najviac konzumuje olej, maslo a bravčová masť. Z mliečnych výrobkov je najväčšia konzumácia polotučného mlieka, potom plnotučného mlieka a nakoniec nízkotučného mlieka. Rovnaká je konzumácia tvarohu a mäkkých syrov.

Konzumuje sa viac strukovín ako zeleniny. V konzumácii pekárskych výrobkov prevládajú tmavé výrobky nad celozrnnými a bielymi výrobkami. Rovnaká je konzumácia zemiakov a cestovín. Najviac sladkostí a ovocia konzumujú starší muži. Prevláda konzumácia sladených nealkoholických nápojov. Rovnaká je konzumácia kávy a čierneho čaju. Najviac sa konzumuje víno a pivo, menej destiláty. Rovnaká je konzumácia špenátu a sóje.

B. Pohybová aktivita a životospráva

V rámci pohybovej aktivity sa 1 hodinu týždenne telesnej výchovy, športu a turistike venuje 50 % mladších žien, 45 % starších žien, 25% mladších mužov a 40 % starších mužov.

Ako dôvod, prečo nevenujú žiaden čas pohybovej aktivite najčastejšie uviedli nepokladám to za potrebné.

Najviac respondentov zhodnotilo svoju životosprávu ako uspokojivú.

V poslednom období zmenilo svoju životosprávu najviac respondentov v skupine mladší muži. Ako zmenu najviac udali zdravšiu stravu.

Stresovým faktorom je najviac respondentov vystavených v skupine mladší muži a mladšie ženy.

Klinicko – somatometrický dotazník a výsledky biochemického vyšetrenia

Mladšie ženy - z počtu 20 má normálnu hmotnosť 5 žien, WHR je v norme u 15 žien. Hodnota systolického tlaku bola v norme u 16 žien, tlak diastolický v norme malo 11 žien. Hladinu celkového cholesterolu v sére malo v norme 18 žien. HDL malo v norme 11 žien. Hodnoty triglyceridov boli v norme u 19 žien. Hodnoty glykémie u 19 žien boli v norme. Pri vyšetrení LDL sa zistilo, že v norme bolo u 6 žien.

Mladší muži – normálnu hmotnosť malo 5 mužov. WHR v norme bolo u 17 mužov. Hodnota systolického tlaku v norme u 10 mužov. Tlak diastolický v norme u 10 mužov. Cholesterol v norme u 16 mužov. HDL v norme u 10 mužov, hraničné hodnoty mali 2 muži. Triglyceridy v norme u 18 mužov. Glykémia v norme u 20 mužov. LDL v norme u 8 mužov.

Staršie ženy – normálnu hmotnosť malo 12 žien, nadváhu malo 7 žien a 1 bola obézna. WHR malo v norme 17 žien. Hodnota systolického tlaku v norme u 20 žien. Tlak diastolický u 18 žien v norme. Cholesterol v norme u 19 žien. HDL mali v norme 10 žien. Triglyceridy boli v norme u 17 žien. Glykémiu v norme malo 20 žien. LDL malo v norme 13 žien, 6 žien malo hraničné hodnoty.

Starší muži – normálnu hmotnosť malo 12 mužov, nadváhu malo 8 mužov. WHR v norme malo 20 mužov. Tlak systolický v norme malo 20 mužov. Tlak diastolický malo v norme 16 mužov. Cholesterol v norme malo 20 mužov. HDL malo v norme 13 mužov, 7 mali hraničné hodnoty. Triglyceridy v norme malo 19 mužov. Glykémiu malo v norme 20 mužov. LDL malo v norme 19 mužov.

U mladších, starších mužov a starších žien nárast nadváhy. Nadváha a obezita súvisí s nízkymi hodnotami HDL, zvýšenými hodnotami LDL.

9. Publikácie a pod.:

Vzhľadom k tomu, že plnenie tejto úlohy bolo ukončené v decembri r. 2011 budú výsledky prezentované v roku 2012.

10. Realizačný výstup:

Prínosom riešenia tejto úlohy je zistiť skutočný výživový stav a spôsob stravovania a diagnostikovať rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení u tzv. zdravej populácie nášho okresu. Individuálnou činnosťou v poradni správnej výživy poskytnúť rizikovým osobám

kompletnú liečbu – hlavne v otázkach správneho životného štýlu prípadne farmakologickej liečby. Prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov zvyšovať zdravotné povedomie obyvateľov nášho okresu v otázkach ochrany a podpory svojho zdravia.

11. Čerpanie finančných prostriedkov:

Finančné prostriedky boli čerpané len z rozpočtu RÚVZ Michalovce na rok 2012.

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich žien vo veku 19 – 34 rokov, v počte 20, rok 2012

Tabuľka č. 1

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parametru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	9025,1 kJ	86,0 %	10 500 kJ
Bielkoviny celkové	83,8 g	147,0 %	57 g
Tuky celkové	82,4 g	109,8 %	75 g
Sacharidy celkové	268,1 g	66,7 %	402 g
Vitamín C	51,3 mg	64,1 %	80 mg
Voda	1,2 l	60,0 %	2 l
Hrubá vláknina	10,1 g	42,0 %	24 g
NaCl	8285,0 mg	138,1 %	6 000 mg
Cholesterol	176,5 mg	58,8 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúce ženy vo veku 19 – 34 rokov, rok 2012

Tabuľka č. 1 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento žien	Nálezy u sledovaných žien Najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	55 %	5469,4 – 17896,1
Bielkoviny celkové	nad 110 %	65 %	37,6 – 203,1
Tuky celkové	nad 110 % pod 90 %	55 % 30 %	34,8 – 186,1
Sacharidy celkové	pod 90 %	80 %	131,2 – 618,5
Vitamín C	pod 90 %	80 %	8,6 – 177,9
Voda	pod 90 %	90 %	0,6 – 2,6
Hrubá vláknina	pod 90 %	85 %	1,5 – 50,6
NaCl	nad 110 %	70 %	3530,0 – 17490,0
Cholesterol	pod 90 %	80 %	10,0 – 383,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich žien vo veku 35 – 54 rokov, v počte 20, rok 2012

Tabuľka č. 2

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	7710,5 kJ	77,1 %	10 000 kJ
Bielkoviny celkové	85,4 g	155,3 %	55 g
Tuky celkové	69,5 g	99,3 %	70 g
Sacharidy celkové	258,6 g	67,2 %	385 g
Vitamín C	47,1 mg	58,9 %	80 mg
Voda	1,1 l	55,3 %	2 l
Hrubá vláknina	4,6 g	19,2 %	24 g
NaCl	10213,7 mg	170,2 %	6 000 mg
Cholesterol	196,0 g	65,3 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúce ženy vo veku 35 – 54 rokov, rok 2012

Tabuľka č. 2 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento žien	Nálezy u sledovaných žien Najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	60 %	11484,0 – 3590,5
Bielkoviny celkové	nad 110 %	75 %	37,5 – 302,0
Tuky celkové	nad 110 %	40 %	32,6 – 141,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	80 %	132,0 – 497,3
Vitamín C	pod 90 %	85 %	11,0 – 127,0
Voda	pod 90 %	95 %	0,4 – 1,9
Hrubá vláknina	pod 90 %	100 %	1,1 – 8,2
NaCl	nad 110 %	60 %	1223,0 – 17179,0
Cholesterol	pod 90 %	65 %	16,0 – 393,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov, v počte 20, rok 2012

Tabuľka č. 3

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	8419,9 kJ	62,4 %	13500 kJ
Bielkoviny celkové	76,6 g	109,4 %	70 g
Tuky celkové	83,5 g	92,8 %	90 g
Sacharidy celkové	249,8 g	46,8 %	534 g
Vitamín C	59,3 mg	69,7 %	85 mg
Voda	1,1 l	57,3 %	2 l
Hrubá vláknina	8,5 g	28,4 %	30 g
NaCl	6352,2 mg	105,9 %	6 000 mg
Cholesterol	156,7 g	52,2 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov, rok 2012

Tabuľka č. 3 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento mužov	Nálezy u sledovaných mužov najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	75%	4449,0 – 13071,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	65 %	23,9 – 131,0
Tuky celkové	nad 110 %	45 %	37,0 – 186,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	95 %	122,0 – 430,0
Vitamín C	nad 110 %	20 %	2,9 – 261,0
Voda	pod 90 %	95 %	0,5 – 1,8
Hrubá vláknina	pod 90 %	95 %	1,5 -22,0
NaCl	nad 110 %	35 %	82,0 – 17490,0
Cholesterol	pod 90 %	85%	16,0 – 391,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich mužov vo veku 35 – 54 rokov, v počte 20, rok 2012

Tabuľka č. 4

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	7745,4 kJ	59,6 %	13000 kJ
Bielkoviny celkové	71,1 g	104,5 %	68 g
Tuky celkové	72,2 g	85,0 %	85 g
Sacharidy celkové	263,5 g	51,0 %	517 g
Vitamín C	33,3 mg	39,2 %	85 mg
Voda	1,4 l	71,0 %	2 l
Hrubá vláknina	4,8 g	17,2 %	28 g
NaCl	8244,5 mg	137,4 %	6 000 mg
Cholesterol	152,4 g	50,8 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúcich mužov vo veku 35 – 54 rokov, rok 2012

Tabuľka č. 4 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento mužov	Nálezy u sledovaných mužov najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	80 %	4845,9 – 12872,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	35 %	44,6 – 122,0
Tuky celkové	nad 110 %	25 %	35,5 – 140,8
Sacharidy celkové	pod 90 %	90 %	119,8 – 454,6
Vitamín C	nad 110 %	10 %	4,0 – 64,8
Voda	pod 90 %	90 %	1,0 – 1,9
Hrubá vláknina	pod 90 %	100 %	0,6 – 12,2
NaCl	nad 110 %	65 %	409,0 – 20334,0
Cholesterol	pod 90 %	90 %	13,0 – 258,0

1. Názov úlohy : „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“.

2. Evidenčné číslo úlohy : 3.6

3. Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

5. Spoluriešitelia : RÚVZ Michalovce : 2, VŠ 1 AHE

6. Splnenie cieľa :

Monitorovaním spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie bola zistená úroveň ich spotreby. Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

7. Etapy riešenia :

I etapa : január 2012 až október 2012 – zber údajov a analýza vzoriek.

II. etapa : december 2012- vyhodnotenie monitoringu, záverečná správa

Sledovanie prídavných látok v potravinách sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v dvoch vekových kategóriách :

- ľahká práca - ženy – veková kategória 19-34 rokov v počte 5
- ľahká práca - ženy – veková kategória 35- 54 rokov v počte 5
- ľahká práca – muži – veková kategória 19-34 rokov v počte 5
- ľahká práca- muži – veková kategória 35- 54 rokov v počte 5

Spolu bolo sledovaných 20 respondentov. Všetci respondenti boli zo skupiny ľahko pracujúci.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok :

- E 950 – Aspartam
- E 129 - Allura červená AC
- Mentofurán
- Kumarín

Každý respondent vyplnil dva 24 hodinové jedálne lístky, spotreba pokrmov a nápojov za celý deň, z toho jeden deň bol pracovný a jeden víkendový. V každom jedálnom lístku respondenti uviedli, aké potraviny konzumovali, miesto ich konzumácie, napr. doma, v reštaurácií, v práci a podobne. K jedálnemu lístku bola priložená tabuľka do ktorej sa vyznačovali : názov farbiva a arómy, názov potraviny, množstvo potraviny.

Tieto hodnoty skonzumovaných potravín s uvedenými farbivami sa potom následne spracovávali do tabuliek v programe excel. Zároveň bol ku každému jedálnemu lístku spracovaný aj dotazník o životospráve, údaje z ktorého boli tiež spracovávané v programe excel.

V súvislosti s plnením tejto úlohy bola odobraná vzorka potraviny s obsahom sledovanej prídavnej látky (kumarín) z distribučnej siete mesta Michalovce. Bola to vzorka „Sunarka

dobrá noc ryžová so škorickou“. Táto vzorka bola zaslaná do laboratória ÚVZ SR Bratislava. Laboratórne výsledky nám do t. času neboli zaslané.

Aspartam

Tabuľka č.2a)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
0						

Allura červená AC

Tabuľka č.2b)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
0						

Mentofurán

Tabuľka č.2c)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
0						

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
Sunarka dobrá noc ryžová so škorickou	Detská výživa					

Poz.: Laboratórne výsledky do toho času nám neboli zaslané.

8. Realizačné výstupy :

Sledované farbivá a arómy sa najviac konzumovali v týchto potravinách :

- Allura červená AC : nealkoholické nápoje, kandizované ovocie, cukrovinky
- Aspartam : nealkoholické nápoje, dezerty
- Kumarín : pekárske výrobky
- Mentofurán : cukrovinky

Názov úlohy :

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Spôsob riešenia a vyhodnotenie :

V tomto roku pracovníci oddelenia hygieny výživy odobrali vzorky jedlej soli jódovanej a jodidovanej z obchodnej siete z odberových miest okresu Michalovce a Sobrance . Odobraných bolo 23 originálne malospotrebiteľsky balených vzoriek soli. Jedna vzorka soli bola odobraná z veľkospotrebiteľského 50 kg balenia .

V týchto vzorkách bol stanovený obsah KI a KIO_3 a ferokyanid draselný. Všetky vzorky boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach metódami doporučenými hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy – odmernou analýzou.

Celkovo bolo odobraných 24 vzoriek soli. Z toho bolo 14 vzoriek Varenej jódovanej jedlej soli distribútora Solivary Trade, Jilemnického č.1, Prešov vyrobené v EÚ. Všetky odobrané vzorky soli boli v čase laboratórneho vyšetrenia vo výrobcom doporučenej spotrebnej lehote. Z dovozu bolo odobraných 10 vzoriek soli, z ktorých boli 2 vzorky Gemma di mare - Morská jedlá soľ jódovaná, výrobcu Compagnia Italiana Sali Porto Viro Taliansko, 1 vzorka Varenej jódovanej jedlej soli – Soľ Balima, výrobcu Poľsko, 4 vzorky Varenej jódovanej jedlej soli, výrobcu Rakúsko a 3 vzorky z Česka. Všetky vzorky boli posúdené ako vyhovujúce požiadavkám platnej legislatívy.

V čase odberu vzoriek neboli zistené hygienické nedostatky v ich skladovaní a uchovávaní.

Za účelom zmapovania situácie u obyvateľov ohľadom množstva prijímaného jódu v konzumovanej strave, bol vykonaný odber moču do vzorkovníc u 25 respondentov. Vzorkovnice s močom a sprievodnými dotazníkmi boli zaslané na RÚVZ Košice. Výsledky nám zatiaľ neboli doručené.

Prehľad o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2012.

Tabuľka č. 1

P.Č.	Názov výrobku	Výrobca Príp. Baliareň Distribút.	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minimálnej trvanlivosti	Dátum odberu	Lab. Zistený Obsah KI v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah KIO ₃ v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah Ferokyanidu draselného v mg/kg
1.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	18.12.2013	13.02.2012	<6,7	11	< 5,0
2.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	16.01.2014	13.02.2012	<6,7	27	11,7
3.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	16.01.2014	01.03.2012	0	25	11,9
4.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	30.01.2014	10.04.2012	<6,7	29	12,6
5.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	16.01.2014	03.04.2012	<6,7	36	12,1
6.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	05.03.2014	03.05.2012	<6,7	32	12,3

Prehľad o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2012.

1. Pokračovanie tabuľky č. 1

P.Č.	Názov výrobku	Výrobca Príp. Baliareň Distribút.	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minimálnej trvanlivosti	Dátum odberu	Lab. Zistený Obsah KI v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah KIO ₃ v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah Ferokyanidu draselného v mg/kg
7.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	23.04.2014	04.06.2012	<6,7	29	12,1
8.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	23.04.2015	02.07.2012	<6,7	22	14,4
9.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	11.06.2014	03.07.2012	<6,7	30	11,2
10.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	09.07.2014	02.08.2012	<6,7	31	19,2
11.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	23.07.2014	06.09.2012	<6,7	29	11,2
12.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	09.07.2014	06.09.2012	<6,7	30	11,6
13.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	03.09.2013	04.10.2012	<6,7	30	8,3
14.	Prešovská soľ jódovaná	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	05.03.2014	07.11.2012	<6,7	28	8,6

Prehľad o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2012.

2. Pokračovanie tabuľky č. 1

P. Č.	Názov výrobku	Výrobca Príp. Baliareň Distribút.	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minimálnej trvanlivosti	Dátum odberu	Lab. Zistený Obsah KI v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah KIO ₃ v Mg/kg	Lab. Zistený Obsah Ferokyanidu draselného v mg/kg
15.	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	21.11.2013	13.02.2012	<6,7	30	5,0
16.	Balima vakuová jedlá soľ s jódom	Poľsko	26 – 39 mg/kg	12.07.2012	14.02.2012	<6,7	22	5,0
17.	Castello vakuová jedlá	Česko	26– 52 mg/kg	15.11.2012	01.03.2012	0	30	< 5,0
18.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	20 – 34 mg/kg	26.12.2013	03.05.2012	<6,7	8,3	11,0
19.	Varená jódovaná jedlá soľ	Česko	20 – 34 mg/kg	21.11.2013	04.06.2012	<6,7	29	13,0
20.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	20 – 34 mg/kg	14.05.2014	02.08.2012	<6,7	31	11,5
21.	Soľ jedlá jódovaná (Lagris)	Česko	20 – 34 mg/kg	29.06.2013	04.10.2012	<6,7	34,4	11,6
22.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	20 – 34 mg/kg	06.08.2014	12.11.2012	<6,7	29	7,7
23.	Morská jedlá Jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	15.05.2014	12.11.2012	<6,7	33	5,3
24.	Varená jódovaná jedlá soľ	Rakúsko	20 – 34 mg/kg	01.10.2014	07.11.2012	<6,7	31	6,0

Názov úlohy:

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

- v rámci plnenia tejto úlohy bola v mesiaci marec 2012 odobratá vzorka plastového výrobku určeného pre deti „Hrnček detský“, ktorá bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Poprade na laboratórne vyšetrenie. Na základe vykonaných laboratórných vyšetrení (celková migrácia látok, obsah formaldehydu, odolnosť pigmentov a farbív, senzorické hodnotenie) bola vzorka posúdená ako vyhovujúca platnej legislatíve.

Termín ukončenia: 30. marec 2014

Názov úlohy:

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

- v rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka potraviny balenej v kartónovom obale „NESTLE MUSLI Jablko § škorica“, ktorá bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Poprade na laboratórne vyšetrenie. Výsledky nám zatiaľ neboli zaslané.

Termín ukončenia: 30. marec 2014

Názov úlohy:

7.3. Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch

- v rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky pramenitých vôd z veľkospotrebiteľského balenia, v sledovaných chemických a mikrobiologických ukazovateľoch boli posúdené ako vyhovujúce platnej legislatíve. Zároveň boli kontrolované podmienky skladovania týchto vôd ako aj označovanie, vrátane kontroly dátumu minimálnej trvanlivosti. Neboli zistené nedostatky.

Termín ukončenia: 2012
a ďalšie roky

Názov úlohy:

7.7. Glutén v diétnych potravinách

V roku 2012 bola odobratá vzorka „ Cérea Gul'ko cereálna pochúťka s kakaovou príchuťou“, 140 g z obchodnej siete mesta Michalovce zaslaná na laboratórne vyšetrenie – obsah gluténu na ÚVZ SR Bratislava. V zaslanom protokole o skúškach je výsledok gluténu 7,51 mg/kg, čo je v súlade s Nariadením Komisie (ES) č.41/2009 z 20. januára 2009 o zložení a označovaní potravín vhodných pre osoby trpiace neznášanlivosťou gluténu.

Termín ukončenia: 2012
a ďalšie roky

Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Riešenie projektu a výstupy:

Odd. HDM podľa požiadaviek gestora vykonalo prieskum telesného vývoja u detí a mládeže. Do prieskumu boli zaradené deti vo veku od 7 do 18 rokov u ktorých boli požadované údaje zisťované dotazníkovou metódou a vykonané boli aj antropometrické merania určených telesných parametrov, prieskum bol realizovaný koncom roka 2011.

V roku 2012 boli získané údaje podľa požiadaviek gestora zadávané do masky v programe excel a zaslané na celoslovenské vyhodnotenie.

Termín ukončenia: rok 2020, 31.3.2012

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor: Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie Bratislava, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

V roku 2012 gestor RÚVZ Michalovce do projektu nezapojil.

Termín ukončenia: podľa požiadaviek gestora

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Rimavská Sobota

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

V r. 2012 prebiehala IV. etapa do ktorej boli zapojení žiaci II. stupňa ZŠ (11 - 14 roč.) z mesta – ZŠ, Kpt. Nálepku, Michalovce a vidieka - ZŠ Budkovce a ZŠ s MŠ Bežovce. Projektu sa zúčastní 120 žiakov (60 chlapcov a 60 dievčat).

Realizácia projektu odd. HDM:

- zber údajov formou dotazníkového prieskumu od rodičov zúčastnených detí – dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník, výživové preferencie, 24 hod. jedálny lístok, 24 hod. fyzická aktivita
- vykonanie antropometrických meraní a tlaku krvi u detí
- v 17. týždni bolo odobratých 10 vzoriek stravy - obedov pripravovaných a podávaných v ŠJ pri obidvoch ZŠ na zistenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, Pb, Cd, Cr, Ag, Ni
- údaje z dotazníkov boli zadávané do mustry a celá databáza projektu a na celkové vyhodnotenie

Termín ukončenia: 30.9.2012 – IV. etapa

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Realizácia projektu odd. HDM:

- odd. HDM nebolo zapojené do plnenia tohto projektu.

Termín ukončenia: r. 2012

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinárstve.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Riešenie projektu a výstupy:

- vyplnenie dotazníka o prehľade potravín, skonзумovaných v priebehu 24 hodín
- vyplnenie dotazníka o frekvencii spotreby potravín
- stanovený počet respondentov je 20 detí vo veku 5 rokov

Realizácia projektu odd. HDM:

- do prieskumu boli zapojené deti z materských škôl v meste Michalovce (29 respondentov), údaje získané z dotazníkového prieskumu boli vložené do pripravených masiek v programe excel a zaslané na celkové vyhodnotenie.

Termín ukončenia: r. 2013, 15.10.2012

4.6 Sledovanie režimu práce a odpočinku detí a mládeže na základných školách v SR.

Gestor: ÚVZ SR,

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Projekt je zameraný na zhodnotenie denného režimu a zdravotného stavu žiakov základných škôl na vybraných mestských a vidieckych základných školách v SR. Dotazníky zahŕňajúce túto problematiku boli vytvorené tak, aby bolo možné porovnať vybrané ukazovatele s údajmi z roku 1999 a porovnať trendy v sledovaných oblastiach.

Riešenie projektu a výstupy:

- vyplnenie dotazníka „denný režim“ – sledovanie režimu žiakov formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa
- vyplnenie dotazníka „sledovanie zdravotného stavu“
- stanovený počet respondentov je 20 žiakov 5. ročníka na vidieckej základnej škole

Realizácia projektu odd. HDM:

- do prieskumu boli zapojení žiaci 5. ročníka ZŠ s MŠ Bracove (20 respondentov), údaje získané z dotazníkového prieskumu boli vložené do masky v programe excel a zaslané gestorovi projektu na celkové vyhodnotenie

Termín ukončenia: r. 2012, 15.10.2012

Ďalšie úlohy vyplývajúce z Programov a projektov RÚVZ

„Program ozdravenia výživy obyvateľov v SR“ a „Národný program prevencie obezity“

Riešenie projektov a výstupy:

Vykonáva sa poradenská a kontrolná činnosť v ZSS zameraná na podporu rozvoja školského stravovania, presadzovanie racionálnej výživy, energetickej a biologicky hodnotnej stravy pre jednotlivé vekové skupiny detí a mládeže, dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov, dodržiavanie pitného režimu s obmedzením nápojov s obsahom kofeínu, chinínu a nápojov s vysokým obsahom cukru (v školských bufetoch), podporu školského mliečneho programu a programu „Školské ovocie“. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvičňa, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). Z našich zistení vyplýva, že zostavovanie jedálnych lístkov a dodržiavanie pitného režimu je na dobrej úrovni. Pestrosť podávanej stravy je zabezpečená, zvýšilo sa aj zastúpenie zeleniny a ovocia. V školských bufetoch nebol zistený

predaj sortimentu nevhodného pre deti a mládež. K rozvoju pohybovej aktivity prispieva aj konanie športových podujatí na školách a zotavovacích podujatí.

Informácia o plnení úloh vyplývajúcich z aktualizácie Programu ozdravenia obyvateľov SR bola zaslaná na ÚVZ SR.

Termín plnenia: rok 2012

LOKÁLNY PROJEKT „ČAKÁME NA BOCIANA“

Gestor: RÚVZ Michalovce

Riešenie projektu a výstupy:

- Konanie kurzov o zdravom tehotenstve a materstve za účasti odborníkov, v rámci ktorých boli poskytované budúcim mamičkám a oteckom potrebné informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu a prvého roka života dieťaťa. Každý kurz pozostával zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí, pričom prvé stretnutie bolo zamerané na tehotenstvo, druhé na pôrod, tretie na šestonedelie (výživa matky a dojčenie, očkovanie, starostlivosť o dieťa v prvom roku života), tretie na praktické ukážky starostlivosti o dieťa, prezentácia výrobkov pre kojencov, film. Na každom stretnutí sa cvičilo (posilnenie panvového dna, dýchacie techniky pri pôrode, ukážky cvikov po pôrode, relaxačné techniky).

Realizácia projektu:

Konali sa tri kurzy, ktorých sa zúčastnilo 22 mamičiek.

Termín: Pokiaľ možno stály – mesačne, okrem letných prázdninových mesiacov a decembra.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Úloha č. 2.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce, ktorá pozostáva z týchto bodov:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce).

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ.

Úloha č. 2.2. – Intervencie na podporu zdravia pri práci.

Úloha č. 2.4. - Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

Úloha č. 2.1.: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Bod č. 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

V roku 2012 pokračuje trend v rušení zmlúv s PZS zamestnávateľmi, ktorých zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác. Dohľad nad zdravými pracovnými podmienkami a nad realizáciou opatrení na ochranu zdravia pracovníkov zabezpečujú zamestnanci RÚVZ – odd. PPLaT v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. V okresoch Michalovce a Sobrance však evidujeme organizácie, ktorých zamestnanci sú evidovaní v 3 kategóriách rizikových prác, pričom zamestnávateľ nemá zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu. K 31.12.2012 ide o tieto firmy: Regionálna nemocnica Sobrance, n. o. Sobrance – v čase previerky zamestnávateľ udával, že práve prebieha výber PZS. Druhou spoločnosťou sú Podvihorlatské pekárne a cukrárne, a.s. Humenné – prevádzka Michalovce. Pri previerkach vykonávaných v rámci ŠZD si zamestnanci odd. PPLaT, ale aj ostatných oddelení RÚVZ, overujú zabezpečenie PZS tak, že si dávajú predložiť k nahliadnutiu zmluvy uzavretú s jednotlivými PZS, taktiež si dávajú predkladať harmonogramy LPP, závery z vykonaných LPP – posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon danej pracovnej činnosti, posúdenia zdravotných rizík, kategorizácie prác.

V poľnohospodárstve si chemickú ochranu rastlín organizácie zabezpečujú dodávateľským spôsobom a v roku 2012 neevidujeme rizikové práce s chemickými látkami používanými na chemickú ochranu rastlín. V roku 2012 nebolo zistené pri vlastnej chemickej ochrane rastlín používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, používanie je evidované len v 1 prípade pri plynovaní síl.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v 37 firmách (nárast oproti roku 2011 o 2 organizácie), z toho v okrese Sobrance evidujeme rizikové práce v 4 organizáciách a to: Regionálna nemocnica Sobrance, n. o. Sobrance, Poľnohospodárske družstvo Choňkovce, ŠL SR, š.p. – závod Sobrance, pričom ale pracovisko Mechanizačno – expedičný sklad sa nachádza v okrese Michalovce a v spoločnosti Daryn, s.r.o. Sobrance. Na uvedených pracoviskách pracuje celkom **1379 exponovaných zamestnancov** (nárast o 358 oproti roku 2011), z toho je **365 žien** (nárast o 8 oproti roku 2011). Z uvedeného počtu pracovníkov, v okrese Sobrance pracuje 8 pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom, z toho je 1 žena, v okrese Michalovce pracuje 1371 exponovaných zamestnancov, z toho je 364 žien.

V 3 kategórií rizikových prác evidujeme spolu 1281 zamestnancov z toho 363 žien, a 98 zamestnancov, z toho 2 ženy, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategórii. V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: biologický faktor (TBC), elektromagnetické polia, fyzická záťaž (bremená + DNJZ), hluk, chemické látky a zmesi, ionizujúce žiarenie, vibrácie a záťaž teplom a chladom - teplo. K 31.12.2012 bolo vydaných 14 rozhodnutí na vyhlásenie rizikových prác, pričom v 9 prípadoch išlo o prehodnotenie rizikových prác, resp. o zmenu kategorizácie prác zo 4 do 3 kategórie, a v niektorých firmách o organizačné zmeny. V 5 prípadoch išlo o nové organizácie (SLOVAKIA STEEL MILLS, a.s. Strážske, Steelage Slovakia, s.r.o. – prevádzka Strážske, Light Stabilizers, s.r.o. Strážske, Intocast, s.r.o. – prevádzka Strážske, Prorogo, s.r.o. Strážske). Z evidencie boli vyradené rizikové práce akceptačnými listami v 3 organizáciách. Vyradenie bolo vykonané na základe posúdenia rizika. Ďalšie zmeny: V roku 2012 došlo k nárastu počtu zamestnancov exponovaných týmto faktorom: hluku o 340 zamestnancov (8 žien), chemickým látkam o 69 zamestnancov, vo faktore záťaž teplom a chladom o 16 zamestnancov, v biologických faktoroch došlo k nárastu o 2 zamestnancov, 1 zamestnanec pribudol vo faktore elektromagnetické polia, 2 pracovníci pribudli vo faktore vibrácie, k poklesu o 1 zamestnanca došlo vo faktore fyzická záťaž. K nárastu vo faktoroch hluk a chemické látky a zmesi došlo v dôsledku začatia prevádzky v spoločnosti SLOVAKIA STEEL MILLS, a.s. (SSM, a.s.), kde sú zamestnanci exponovaní hluku v 3 a 4 kategórii, chemickým látkam – pevný aerosól s obsahom železa, taktiež v 3 a 4 kategórii. Zaradenie pracovníkov bolo vykonané na základe návrhu spoločnosti, ktorý bol doložený výsledkami kvalitatívneho a kvantitatívneho hodnotenia faktorov práce v pracovnom prostredí (hluk, chemické látky, vibrácie), a na základe spracovaného posúdenia rizík. Ide o pracovníkov, ktorí pracujú na pracoviskách oceliarne, valcovne a odprašovaní. Zamestnávateľ t. č. zabezpečuje hodnotenie mikroklimatických podmienok a fyzickej záťaže. Súčasne boli určené rizikové práce aj v tých spoločnostiach, ktorých zamestnanci vykonávajú práce na pracoviskách SSM, a.s.. Ide o spoločnosti Intocast, s.r.o., Steelage Slovakia, s.r.o. a Prorogo, s.r.o..

V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPLaT celkom 82 previerok na pracoviskách s rizikovými prácami. Na odstránenie nedostatkov zistených pri previerkach bol vydaný 1 pokyn.

Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2002 až 2012 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2002	2894	561	3940	628	349	16
2003	2311	495	3080	533	362	19
2004	2124	466	2456	490	329	21
2005	1833	453	2291	484	271	24
2006	1786	480	2211	521	229	17
2007	1678	451	1978	472	194	0
2008	1714	454	2065	476	189	9

2009	1609	569	2268	603	14	0
2010	1194	464	1587	500	5	0
2011	1021	357	1215	367	15	0
2012	1379	365	1281	363	98	2

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách - výstup z ASTR.

Merania chemických faktorov na pracoviskách okresov Michalovce a Sobrance vykonávali zamestnanci RÚVZ so sídlom v Košiciach, týchto meraní sa zúčastňovala aj pracovníčka odd. PPLaT RÚVZ Michalovce, ktorá z uvedených meraní spracovávala záznamy. Merania fyzikálnych, ale aj chemických faktorov si organizácie zabezpečovali taktiež u oprávnených osôb. Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce, resp. boli poskytnuté pri previerkach.

Problematika pracovných podmienok a zabezpečenia zdravotnej starostlivosti pre zamestnancov bola opakovane prerokovaná so zástupcami a konateľom spoločnosti SSM, a.s. Strážske a so zástupcami spoločností, ktorých zamestnanci pracujú na pracoviskách SSM, a.s. Strážske – Steelage Slovakia, s.r.o., Intocast, s.r.o. a Protogo, s.r.o.. Na týchto pracovných stretnutiach boli spoločnosti upozornené na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zák. č. 355/2007 Z. z.. Zamestnávateľa boli súčasne upozornení na presné vedenie evidencie o expozícii zamestnancov, na archiváciu posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu, o nutnosti opätovného preškolenia zamestnancov o rizikách pri práci a na dôsledné uplatňovanie zákazu fajčenia na pracovisku. Následne jednotlivé organizácie doložili na RÚVZ kategorizácie zamestnancov spolu s posúdeniami rizík, výsledky LPP a návrhy na zaradenie pracovníkov do príslušných kategórií prác.

K 31.12.2012 bolo prešetrených 40 podozrení na choroby z povolania, z toho v 33 prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, v 1 prípade išlo o kombinované ochorenie DNJZ + Iné poškodenie zdravia pri práci – VAS krčnej chrčtice, v 3 prípadoch išlo o poškodenie sluchu z hluku, v 1 prípade o kombinované ochorenie – poškodenie sluchu z hluku + vibrácie, v 1 prípade o kožné choroby – položka 22 „Zoznamu“ a v 1 prípade o kombinované ochorenie DNJZ + vibrácie. Za uvedené obdobie sme obdržali z KPL Košice 17 hlásení o priznaní CHzP prešetrovaných v roku 2012 a 1 ohrozenie CHzP, okrem toho boli priznané CHzP v ďalších 7 prípadoch, ktoré však boli prešetrované v roku 2011 a 1 CHzP za rok 2010.

U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Podozrenia na CHzP sa vyskytovali u zamestnancov rôznych odvetví, najviac však v textilnom priemysle - 12, strojárskom priemysle – 11, 1 v poľnohospodárstve, 1 SZČO, 1 zamestnanec u živnostníka, 4 v potravinárstve, 2 v stavebníctve, 1 – služby – v reštauračnom zariadení, 7 u nezamestnaných.

K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku a biologickým faktorom bolo vydaných celkom 35 rozhodnutí, z toho bolo 25 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam, v 1 prípade bol schválený prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou biologickým faktorom, 9 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou hluku pri práci. V tomto počte nie sú zahrnuté rozhodnutia na uvedenie do prevádzky, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky – celkom 56 rozhodnutí. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ

Michalovce s odd. PPLaT pri uvádzaní do prevádzky, predovšetkým u zdravotníckych zariadení – celkom 26.

K 31.12.2012 boli na RÚVZ priebežne doručované správy o hodnotení zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracoviskách v organizáciách okresov Michalovce a Sobrance. Bolo vyplnených celkom **135** dotazníkov informovanosti, z toho dotazníky typ Z 9, C 5, H 59, R+ kontrolný list 50, pracovisko 12. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.2. **Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.**

V roku 2012 boli previerky zamerané na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami vykonávané podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve v roku 2012 neevidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín, používanie toxického látky bolo zistené v 1 poľnohospodárskej spoločnosti - Mangini, s.r.o. Sobrance a to phostoxín pri plynovaní síl. Jestvujúce roľnícke družstvá prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov, a väčšinou si objednávajú vykonávanie CHOR u firiem zaoberajúcich sa touto činnosťou a teda ich kmeňoví zamestnanci neprichádzajú do priameho kontaktu s pesticídmi, alebo len v obmedzenej miere. V roku 2012 evidujeme **14** poľnohospodárskych organizácií, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, celkom **38** zamestnancov. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na CHOR a dobu expozície, sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác. Za nakladanie a manipuláciu s týmito látkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Pri previerkach sa zamestnanci odd. PPLaT zameriavajú na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín, spôsob ich skladovania, spôsob vedenia evidencie - je vedená vo väčšine prípadov počítačovou formou, dostupnosť KBÚ, na prevádzkové poriadky. Celkom bolo vykonaných **25** previerok. Súčasne pri previerkach bolo zistené, že poľnohospodárske organizácie, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, majú k dispozícii už väčšinou traktory s uzavretou kabínou s klimatizáciou, na chemickú ochranu sú používané postrekové zariadenia s premiešavacou dýzou. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie prípravkov. V roku 2012 boli pracovníkmi odd. PPLaT vykonávané tiež kontroly predaja toxických látok, celkom v **10** predajniach okresov Michalovce a Sobrance, pri ktorých bolo zistené, že predaj je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené v uzamknutých skrinkách a zákazníkovi sú vydávané na základe požiadania, k dispozícii sú karty bezpečnostných údajov, pričom KBÚ sú už spracované podľa novej legislatívy. V predajniach sa nenachádzali hračky, ani potraviny, prevádzkovatelia boli držiteľmi osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými látkami. Tiež mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou sú aj posudky o riziku.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické látky aj v roku 2012 predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch, celkom bolo schválených 25 prevádzkových poriadkov, pričom v uvedenom počte nie sú zarátané tie prevádzkové poriadky, ktoré boli súčasťou žiadostí o súhlas s uvedením pracovných priestorov do prevádzky (**56**).

V roku 2012 boli vydané 2 rozhodnutia pre práce spojené s manipuláciou, skladovaním a iným používaním veľmi toxických látok a zmesí a to pre spoločnosť Transpetrol, a.s. Bratislava – PS 1 Budkovce a NsP ŠK Michalovce, a.s. Michalovce.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom **16** organizácií, ktoré používajú pri práci veľmi toxické látky a zmesi a toxické látky a zmesi. Práce s uvedenými látkami vykonáva celkom **173** zamestnancov, z toho je **55** žien. Ide o organizácie, ktoré veľmi toxické

látky a zmesi a toxické látky a zmesi používajú pri chemických analýzach, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nie je doriešený spôsob likvidácie, resp. firmy so zameraním na chemickú výrobu nechcú tieto látky zlikvidovať, lebo je predpoklad, že v budúcnosti ich ešte použijú. V roku 2012 bolo vykonaných **18** previerok so zameraním na kontrolu nakladania, skladovania a manipulácie s VTLaZ a TLaZ.

V roku 2012 neevidujeme žiadnu mimoriadnu, či havarijnú situáciu v oblasti nakladania s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v **35** prípadoch.

V roku 2012 vedúca odd. PPLaT bola členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami zriadenej pri RÚVZ so sídlom v Košiciach. Na www. stránke RÚVZ sú uverejnené všetky potrebné údaje o spôsobe získania osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, tiež sú tu uverejnené vzory jednotlivých tlačív.

Prehľad organizácií používajúcich pri práci veľmi toxické látky a zmesi a toxické látky a zmesi je uvedený v priloženej tabuľke. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

V okrese Michalovce evidujeme práce s chemickými karcinogénmi celkom v 10 organizáciách (rovnako ako v roku 2011), v okrese Sobrance neevidujeme tieto práce. V roku 2012 došlo k organizačnej zmene, kedy došlo k presunu pracoviska „Detašované laboratórium Zbudza“ zo spoločnosti EUROVIA – Cesty, a.s. Košice do spoločnosti EUROVIA – Services, s.r.o. Košice. Uvedená skutočnosť bola zistená pri výkone ŠZD a keďže účastník konania prevádzkoval priestory bez súhlasu orgánu verejného zdravotníctva, bola mu uložená sankcia vo výške 165 eur za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva (§ 57 ods. 40 zák. č. 355/2007 Z. z.). K 31.12.2012 v riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom **54** zamestnancov (z toho je **43** žien) a to: zamestnanci NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s. – oddelenie onkologické 40 zamestnancov (37 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám, zamestnanci spoločnosti Ebster, s.r.o. Michalovce - 8 (muži), ktorí sú exponovaní etylénoxidu a 6 zamestnancov (laborantky) pracujúcich so zlúčeninami 6-mocného chrómu v spoločnosti Chemko a.s. Slovakia, Strážske. Okrem uvedeného počtu evidujeme ďalších **44** zamestnancov (z toho je **17** žien), ktorí prichádzajú do kontaktu s chemickými karcinogénmi, pričom však na základe posúdenia rizík sú zaradení do 2 kategórie prác.

V rámci previerok na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z.. Celkom bolo vykonaných **11** previerok. V rámci previerok zamestnanci odd. PPLaT kontrolujú prevádzkové poriadky, vytvorenie a označenie kontrolovaného pásma, v prípade rizikových prác výstupy z LPP - posudky o zdravotnej spôsobilosti, používanie OOPP, vedenie evidencie o spotrebe chemických karcinogénov a o skladovaných množstvách. Taktiež kontrolujú KBÚ, označovanie a balenie chemických karcinogénov. Vo väčšine prípadov už majú organizácie k dispozícii KBÚ spracované v súlade s novou legislatívou v oblasti chemických látok – REACH a zák. č. 67/2010 Z. z..

Pre prácu s chemickými karcinogénnymi látkami nebolo vydané v roku 2012 rozhodnutie.

Pokiaľ ide o práce spojené s **azbestom, bolo vydaných 7 rozhodnutí** na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien. Boli vykonané **3** previerky so zameraním na

kontrolu pracovných podmienok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu (odstraňovanie potrubí). Pri previerkach neboli zistené závažnejšie nedostatky, spoločnosti pri odstraňovaní materiálov postupovali v súlade s plánom práce, pre pracovníkov boli zabezpečené potrebné OOPP a tieto aj pri práci používali, u zamestnancov boli vykonané LPP a boli preukázateľne oboznámení s prevádzkovými poriadkami, taktiež boli preškolení zo základných zásad bezpečnosti pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest. V roku 2012 boli prešetrované 3 podnety na výkon ŠZD pre neodbornú sanáciu materiálov obsahujúcich azbestové vlákna:

Odstraňovanie eternitovej strechy na objekte – predajňa rozličného tovaru v obci Malčice. Na základe uvedeného oznámenia bola vykonaná previerka. Šetrením bolo zistené, že strešnú krytinu odstraňovala fyzická osoba. Preto prebehli pracovné stretnutia so starostom obce, ako aj vykonávateľom stavebných prác, pri ktorých upozornení na zdravotné rizika pri neodbornej manipulácii s materiálmi obsahujúcimi azbestové vlákna.

Odstraňovanie eternitovej krytiny zo striech na objektoch hospodárskych budov v obci Remetské Hámre, ktoré sú vlastníctvom spoločnosti EUROFARMA, s.r.o. Pri Mlyne 1, Michalovce. Podľa udania zástupcu spoločnosti, objekty zakúpili od PD Choňkovce, pričom strešná krytina už bola odstránená z objektov a zabalená v PVC fóliách uložených na paletách. Šetrením nebolo zistené, kto strešnú krytinu demontoval, informácia bola podaná na políciu. Zo šetrenia bol zhotovený záznam, v ktorom bol majiteľ objektov upozornený na zdravotné riziká pri neodbornom odstraňovaní materiálov s obsahom azbestových vlákien.

Odstraňovanie opláštenia bytovej jednotky – Išlo o odstraňovanie azbesto cementových dosiek, ktoré tvorili plášť objektu. Súčasne s tým bol odstraňovaný aj spojovací materiál (drevené a hliníkové lišty), ktoré boli následne odpredávané fyzickým osobám. Vykonávateľ prác bol upozornený na ustanovenie § 8 ods. 2 NV SR č. 253/2006 Z. z. – pri pochybnostiach o prítomnosti azbestu v materiáloch alebo v konštrukcii budov, je zamestnávateľ povinný vykonať všetky opatrenia podľa § 5 uvedeného NV.

V okrese Michalovce evidujeme teda celkom 98 zamestnancov z toho je 60 žien, ktorí pri práci prichádzajú do kontaktu s karcinogénmi, resp. zabezpečujú ich skladovanie, avšak rizikové práce sú evidované u 54 zamestnancov (z toho je 43 žien), nakoľko na ostatných pracoviskách na základe posúdenia rizika nie sú splnené kritéria na zaradenie do rizikových kategórií podľa § 31 zák. č. 355/2007 Z. z. a Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z.. Všetky uvedené organizácie a spoločnosti majú súhlas na manipuláciu, používanie, a skladovanie chemických karcinogénov podľa §13 ods. 4 písm. j) zák. č. 355/2007 Z. z., taktiež sú určené a vyznačené kontrolované pásma.

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

1. Ebster, s.r.o. Michalovce - chemická sterilizácia etylénoxidom – etylénoxid je používaný v zmesi s názvom Siadotox 90, pričom etylénoxid je zastúpený v 10% . Uvedenej zmesi v roku 2012 bolo spotrebovanej celkom 179 699 kg, čo predstavuje 17 969 kg etylénoxidu. V roku 2012 došlo ku prekategorizovaniu zamestnancov. Zamestnanci boli preradení zo 4 do 3 kategórie rizikových prác na základe návrhu spoločnosti, ktorý bol doložený výsledkami kvalitatívneho a kvantitatívneho hodnotenia faktorov práce – dlhodobé osobné odbery a posúdenia rizika. V 3 kategórii rizikových prác sú teda evidovaní **8** výrobní zamestnanci – muži v pracovnom zaradení operátor, z toho 1 pracovník je vedúci. Zdravotný dohľad je zabezpečený PZS. V roku 2012 boli u všetkých zamestnancov vykonané LPP a súčasne v priebehu roka 2012 bolo vykonané vyšetrenie periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu periférnych lymfocytov. U všetkých zamestnancov sa percento aberantných buniek pohybovalo pod 5% AB.B, resp. zistené hodnoty sa pohybovali na úrovni 2-2,5% AB.B. Pri výkone ŠZD bolo konštatované, že zamestnanci zavážajú a vyvážajú jednotlivé autoklávy podľa spracovaných pokynov. V uvedených pokynoch je

zakotvená ich povinnosť tráviť prestávky v práci mimo výrobných priestorov, obmedzenie času pobytu vo výrobných priestoroch – harmonogram striedania pri navážke a vyvážke autoklávov – procedúra vyvážky a navážky v rozsahu maximálne dva autoklávy na operátora za zmenu, používanie ochranných polomasiek s výmenným filtrom 412 AX farba hnedá. Po každom procese vyvážky nasleduje technologická prestávka v trvaní minimálne 15 minút, potom nasleduje navážka autoklávov. Po jej ukončení sa vymení dvojica operátorov podľa stanoveného rozpisu. Reálna expozícia etylénoxidu 1 zamestnanca je v trvaní 60 minút za zmenu. Výroba je riadená automatizovaným riadením cyklov sterilizácie, boli osadené nové typy čerpadiel a príslušné obvody napájania/chladenia, nový a posilnený systém odťahu vzduchu zo skladu sterilných produktov.

2. VVS, a.s. Košice - závod Michalovce – V tejto firme sa používa pri chemických analýzach dvojchroman draselný - spotreba 60g, chroman draselný – v roku 2012 sa nepoužíval a indikátor fenolftalein - spotreba 1g. Uvedené látky sú používané na jednom pracovisku – laboratóriu, kde pracuje celkom 9 zamestnancov, z toho je 7 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.

3. Nemocnica s poliklinikou Š. Kukuřu Michalovce, a.s. Michalovce - oddelenie klinickej onkológie - používané chem. karcinogény – cytostatika, ročná spotreba je 3 247 243 mg, z toho 1853 758mg bolo podaných na ambulancii a 1393485 na oddelení. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 40 z toho je 37 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikami pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom. LPP boli u zamestnancov vykonané v roku 2011, ďalší termín je január – apríl 2013. Z LPP boli zhotovené posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon pracovných činností. Z posudkov vyplynulo, že neboli zistené zmeny zdravotného stavu vo vzťahu k vykonávanej práci. Posudky sú uložené v osobných spisoch zamestnancov. Zdravotný dohľad je zabezpečený PZS. Pracovníci majú pridelované jednorazové OOPP.

Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bioboxe UNIMAK ABX 2000, kde je zabezpečené automatické vetranie s laminárnym prúdením vzduchu. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, a.s. cestou oprávnených organizácií.

4. Eurovia – Services, a.s. Košice – Obaľovačka Zbudza – Detašované laboratórium - Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný trichlóretylén, ročná spotreba bola 40 l, zostatok je 50 l. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec - muž. Na pracovisku laboratória bola vykonaná objektivizácia faktorov v pracovnom ovzduší RÚVZ Košice. Z protokolov merania vyplýva, že sú dodržané TSH pre trichlóretylén a preto je zamestnanec zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác. Pri výkone ŠZD bolo v roku 2012 zistené, že došlo k organizačnej zmene a Detašované laboratórium bolo preradené do spoločnosti Eurovia – Services, a.s. Košice. Išlo teda o zmenu prevádzkovateľa, vrátane zmeny identifikačných údajov. Keďže spoločnosť prevádzkovala laboratórium bez súhlasu orgánu verejného zdravotníctva, bola jej uložená sankcia vo výške 165 eur podľa § 57 ods. 40 zák. č. 355/2007 Z. z..

5. Chemko, a.s. Slovakia, Priemyselná 720, Strážske v likvidácii – V tejto spoločnosti sú skladované zvyšky PCB – 500 ton tuhých zvyškov a 4 m³ tekutých PCB. Kontrola skladovania je vykonávaná 1x týždenne 1 zamestnankyňou, s uvedenými látkami pracovníčka teda neprichádza do priameho kontaktu, o kontrolách je vedená evidencia. Kontrola zo strany RÚVZ je vykonávaná 1x ročne.

6. Chemko, a.s. Slovakia Strážske - chemické karcinogény sú používané na dvoch pracoviskách: Pracovisko Odbor manažérstva kvality, kde sú používané tieto karcinogény : dichroman draselný – 688,7g, bromičnan draselný – 75,4g, chroman draselný 40g a skladované sú benzén 4000ml, dibutylftalát 2900ml, 1,2-dichlóretán 3800ml, síran

hydrazínu 300g. Na pracovisku Odbor správy majetku a aplikačného servisu je používaný dichroman draselný 54g, chroman draselný – skladovaný 1097g, benzén 650ml, 1,2 – dichlóretán 5600ml zásoby, bromičnan draselný 3g, oxid nikelnatý zásoby 2000g, síran kademnatý zásoby 1 700g. S uvedenými látkami pracuje celkom 9 zamestnancov, len muži.

7. TP2, s.r.o. Strážske – v laboratóriu tejto firmy je pri analýzach používaný chroman draselný, ročná spotreba 200g, v zásobe majú ďalších 3220g. S chromanom draselným pracujú dve zamestnankyne, ktoré sú zaradené do 2 kategórie prác.

8. SE, a.s. Bratislava - Elektrárne Vojany, závod – pracovisko odd. chémie E 1170 – laboratórium. Pracuje tu 16 zamestnancov (6 žien), používaný chemický karcinogén dvojchroman draselný, ročná spotreba 30g (zásoba 825g), zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác. Chemická úpravňa vôd – hydrazín, ročná spotreba 1930 kg (zásoba 937kg). S uvedenou látkou prichádza do kontaktu 5 zamestnancov – muži, ktorí sú taktiež zaradení do 2 kategórie prác.

9. Nafta a.s. Bratislava, prevádzka Michalovce – pracovisko laboratórium, používaný karcinogén chroman draselný v celkovom množstve 325g, v roku 2012 nebol pri analýzach používaný. S uvedeným karcinogénom pracuje 1 laborantka, ktorá je zaradená v 2 kategórii prác.

10. Light Stabilizers, s.r.o. Strážske – spoločnosť vznikla v roku 2011 zo spoločnosti Chemko Light Stabilizers, s.r.o. . V uvedenej organizácii je pri práci používaný dvojchroman draselný – chemické analýzy. Ročná spotreba 175g, zostatok je 11 350g. Počet zamestnancov 6 laborantiek, zamestnankyne sú zaradené, na základe posúdenia rizika, do 2 kategórie prác.

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2012 v okrese Michalovce je uvedený v priloženej tabuľke. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.

V prvom polroku 2012 bolo RÚVZ Michalovce zapojené do kampane „Psychosociálne rizika na pracovisku“, ktorá sa plnila v rámci EÚ a bola spracovaná SLIC. K uvedenej problematike sa konala celoslovenská porada, uvedená problematika sa taktiež prejednávala na celoslovenskej porade odborov a oddelení PPL, a 2x na krajskej porade odd. PPL. Na poradách sme obdržali podklady ku kampani. V mesiacoch máj a jún bola kampaň realizovaná v spolupráci so zástupcami IP Košice. Prebehla v 3 rezortoch – zdravotníctvo – LIDWINA DSS Strážske, doprava – Zagro, s.r.o. Michalovce, služby – Lucuclus, s.r.o. Michalovce - hotel Jalta a spoločnosť Ocen Tour s.r.o. - Hotel Mousson Michalovce. Počas vstupných pohovorov (za účasti pracovníčky IP Košice) boli zamestnávateľia informovaní o prebiehajúcej kampani a o jej význame a cieľoch. Súčasne im boli odovzdané edukačné materiály. Po inštrukciami boli so zamestnávateľmi spracované záznamy „správa z previerky“ a s pracovníkmi boli vyplnené sady dotazníkov. Počty pracovníkov, ktorí sa zúčastnili kampane:

- LIDWINA DSS Strážske: 20 dotazníkov (13x opatrovatelka, 2x ergoterapeut, 3x vychovateľka, 1x rehabilitačný pracovník),

- Hotel Mousson Michalovce: 12 dotazníkov (1x cukrár, 3x čašník, 2x chyžná, 1x upratovačka, 1x údržbár, 4x THP),

- Hotel Jalta Michalovce: 19 dotazníkov (9x čašník, 4x kuchár, 1x recepčná, 2x chyžná, 2x THP, 1x cukrárka),

Zagro, s.r.o. Michalovce – 7 dotazníkov (7x vodiči).

Správy z previerok, ako aj vyplnené dotazníky boli v termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Spolupráca so zástupcami IP bola na dobrej úrovni. Problémom pri plnení tejto úlohy bolo, že napriek tomu, že kampaň mala mať informatívny charakter a upriamiť pozornosť zamestnávateľov na možné problémy u zamestnancov v oblasti psychosociálnej, zo

strany IP bola snaha vyvodzovať sankčné opatrenia. Ďalším problémom bolo, že nebolo možné nájsť spoločnosti, najmä v doprave, ale aj službách, s takým počtom zamestnancov, aby sa vyplnil požadovaný počet dotazníkov.

Bod 2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ.

Úloha je zameraná na hodnotenie pracovného prostredia a spôsobu práce vo vzťahu k výskytu ochorení z DNJZ, ale súčasne sú hodnotené pracovné podmienky aj pri šetrení podozrení na choroby z povolania u ostatných šetrení. Pri plnení tejto úlohy vychádzame z odborného usmernenia MZ SR - HH č. HH SR - 4802/2002-HŽPP/PPL zo dňa 21. 11. 2002 na zabezpečenie jednotného postupu štátnych zdravotných ústavov v SR pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z DNJZ. K 31.12.2012 sme v okresoch Michalovce a Sobrance prešetrovali celkom 40 podozrení na choroby z povolania, z toho v 35 prípadoch išlo o DNJZ v tomto rozložení: v **33 prípadoch išlo o DNJZ**, v **1 prípade o kombinované ochorenie DNJZ + Iné poškodenie zdravia (VAS)**, v **1 prípade o DNJZ + Vibrácie**. U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syn., artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Súvislosť ochorenia z DNJZ s vykonávanou prácou bola vyslovená v 21 prípadoch. Jednotlivé oznámenia o prešetrovaní podozrení na choroby z povolania sú zasielané na KPL Košice a ÚVZ SR - odbor PPL. Šetrení podozrení na choroby z povolania z DNJZ sa zúčastňujú zástupcovia zamestnávateľa, zamestnancov, prešetrovaní pracovníci a v roku 2012 sa šetrení vo väčšine prípadov zúčastňovali aj zástupcovia pracovných zdravotných služieb. Súčasťou prešetrovaní je aj zobrazenie vykonávanej pracovnej činnosti pomocou videokamery, čo prispieva k zvýšeniu kvality prešetrovania. Hlásenie o priznaní choroby z povolania z DNJZ z KPL v Košiciach za rok 2012 sme obdržali v 17 prípadoch, za rok 2011 v 6 prípadoch a v 1 prípade aj za rok 2010.

V spoločnosti Zekon, a.s. Michalovce evidujeme práce v profesii šička a práce s tým spojené ako rizikové v 3 kategórii rizikových prác s celkovým počtom 60 exponovaných zamestnancov (59 žien) pre rizikový faktor fyzická záťaž – DNJZ. Ako zo šetrení vyplýva, ide o pracovníčky, ktoré v uvedenej profesii pracujú viac ako 20 rokov, čiže ide o dlhodobú expozíciu, pracovníčky pracujú v trvalom miernom predklone v oblasti hlavne krčnej chrbtice, s opakovaným zaťažovaním hlavne svalov rúk, predlaktí. Rizikové práce v 3 kategórii pre rizikový faktor fyzická záťaž – bremená evidujeme tiež v spoločnosti Unomedical, s.r.o. Michalovce s celkovým počtom 80 exponovaných zamestnancov (len ženy). Ide o pracovníčky vo veku nad 50 rokov, u ktorých dochádza k prekračovaniu smerných hodnôt pri manipulácii s bremenami. Z opatrení, ktoré spoločnosť rieši je to „kolotoč“ na jednotlivých pracovných pozíciách, manipuláciu s bremenami vykonávajú po dve pracovníčky. Poslednou organizáciou je Lidwina DSS Strážske, kde je exponovaných celkom 19 zamestnancov, len ženy. Ide o pracovníčky, ktoré sa starajú o ležiacich klientov, u ktorých zabezpečujú dennú hygienu, polohovanie, rehabilitáciu, a pod..

Najviac podozrení na CHzP z DNJZ za rok 2012 evidujeme v spoločnosti ZEKON, a.s. – celkom 12 (9x šička, 1x technická kontrola, 1x príprava výroby a 1x skladníčka), súvislosť s vykonávanou prácou bola vyslovená v 7 prípadoch. Ďalej to bola spoločnosť YWTS, s.r.o. – celkom 7 podozrení na CHzP z DNJZ (4x montáž kabeláže, 2x práca na testeroch, 1x balička), súvislosť s vykonávanou prácou bola vyslovená v 6 prípadoch. V spoločnosti Syräreň Bel Slovensko, a.s. boli prešetrované 3 podozrenia na CHzP (1x obsluha baliacich strojov, 1x obsluha vrecovania, a 1x obsluha výrobných linky), 4 prípady boli prešetrované u nezamestnaných. Vo väčšine prípadov sme pri šetreniach zisťovali, že zamestnanci pri LPP udávajú nepravdivé údaje – zatajujú svoje ťažkosti zo strachu zo straty zamestnania. Vzhľadom k tomu, je záchyt ochorení oneskorený. Ďalšie podozrenia na CHzP sa vyskytovali

ojedinele. Pri prešetrovaní podozrení na CHzP najväčším problémom je získať potrebné podklady, hlavne u súkromných firiem z dôvodu častej výmeny zamestnancov, rozdielnych údajov od zamestnávateľa a od prešetrovaného a v takom prípade len veľmi ťažko môžeme vysloviť jednoznačný názor na priamu súvislosť medzi ochorením a vykonávanou prácou. Taktiež zistíme, že firma v ktorej prešetrovaný pracoval už ukončila svoju činnosť a k dispozícii nie sú teda žiadne podklady, údaje poskytuje len prešetrovaný a nie je možné overiť ich pravdivosť. Problémy sú aj v zisťovaní údajov o zdravotnom stave prešetrovaného, resp. údaje o začiatkoch daného ochorenia, nakoľko nemáme k dispozícii zdravotnú dokumentáciu, prešetrovaní väčšinou donesú výpis zo zdravotnej karty, ktorý nie vždy obsahuje potrebné údaje. V uvedených prípadoch odporúčame prípadnú profesionalitu ochorenia prekonzultovať na RKD.

Najväčší výskyt podozrení na ochorenie z DNJZ je v textilnom priemysle – 12, strojárskom priemysle 10, u nezamestnaných 7, potravinárskom priemysle 3. Prehľad všetkých prešetrovaných podozrení na CHzP je uvedený v priloženej tabuľke.

Bod 2.1.6. – Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice.

K 30.12.2012 sme v okrese Michalovce prešetrovali podozrenie na CHzP – DNJZ + Iné poškodenie zdravia pri práci – VAS C chrbtice u profesie žeriavníčka. Zo šetrenia bol vyslovený záver, že ochorenie z DNJZ pravdepodobne vzniklo v súvislosti s vykonávanou prácou. K ochoreniu krčnej chrbtice nebol vyslovený záver.

Úloha č. 2.2. – Intervencie na podporu zdravia pri práci.

Uvedená úloha bola zaradená do projektov a úloh v III. Q. 2012. V rámci plnenia tejto úlohy boli zamestnávateľa informovaní hlavne o možnosti zabezpečiť pre svojich zamestnancov konzultácie v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ Michalovce s tým, že podrobnejšie údaje o činnosti poradenského centra je možné získať na web. stránke RÚVZ.

Pri previerkach boli zamestnávateľa informovaní o prebiehajúcich kampaniach vyhlásených Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a to „Bezpečná údržba“ a „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“. Súčasne s poskytnutou informáciou o možnosti zapojenia sa do kampaní, boli zástupcom zamestnávateľov odovzdávané edukačné materiály k týmto kampaniam. V rámci kampane „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“ bol na RÚVZ – odd. PPLaT Michalovce dňa 26.10.2012 usporiadaný „Deň otvorených dverí“. Materiál o kampani bol uverejnený na web stránke RÚVZ Michalovce, na úradnej tabuli, na paneli vo vestibule RÚVZ ako aj na nástenkách.

V roku 2011 vykonal zamestnávateľ strojárenského podniku v okrese Michalovce, v spolupráci s pracovníkmi RÚVZ – odd. PPLaT sledovanie fyzickej záťaže u zamestnancov pracujúcich pri obsluhu montážnej linky – navíjanie a kompletizácia statorov. Sledovanie bolo vykonané celkom u 52 zamestnancov. Predmetom hodnotenia bola pracovná poloha, počty pohybov HK pri jednotlivých pracovných operáciách, sledovanie zdravotných ťažkostí u zamestnancov so zameraním na podpornopohybový aparát, návšteva lekára pre uvedené ťažkosti. V roku 2012 boli výsledky šetrenia spracované a zamestnávateľovi boli odporúčané viaceré opatrenia na vytvorenie vhodných pracovných podmienok, z ktorých t. č. realizuje víkendové rekondičné pobyty, striedanie pracovných pozícií jednotlivými zamestnávateľmi.

Pri výkone ŠZD sú zamestnávateľa taktiež informovaní o niektorých programoch, napr. Zdravé pracoviská. V súčasnosti však v okrese Michalovce a Sobrance do uvedeného programu nie je zapojený žiadny podnik. Zamestnávateľa zabezpečujú vytváranie ochrany zdravých pracovných podmienok prostredníctvom PZS, resp. bezpečnostnými technikmi. Zamestnanci sú pravidelne preškoľovaní a informovaní o rizikových faktoroch na

pracoviskách. Vzhľadom na súčasnú ekonomickú a finančnú situáciu, zamestnávateľa nemajú záujem o zapájanie sa do projektov.

Problémy v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci sú konzultované a riešené v spolupráci so zástupcami zamestnávateľov, PZS. V roku 2012 sa konalo celkom 6 pracovných stretnutí so zástupcami zamestnávateľov, v rámci ktorých boli informovaní o povinnostiach vyplývajúcich z platnej legislatívy, vrátane novej chemickej legislatívy.

Úloha č. 2.5. - Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok – II. etapa.

V rámci plnenia tejto úlohy v roku 2012 pri výkone ŠZD boli zamestnávateľa upozorňovaní na novú legislatívu v oblasti prác s chemickými látkami a na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí a zo zák. č. 67/2010 Z. z.. Súčasťou previerok bola kontrola spôsobu skladovania chemických látok a zmesí, kontrola označovania balení – správnosť údajov na etiketách. Súčasne boli kontrolované karty bezpečnostných údajov. Pri týchto kontrolách bolo zistené, že väčšina prevádzkovateľov dostala od dodávateľov, resp. dovozcov KBÚ spracované už v súlade s vyššie uvedenou legislatívou, tiež pri balení a označovaní chemických látok neboli zistené nedostatky. Previerky boli vykonávané u spracovateľov chemických látok, v predajniach s predajom rôznych chemických prípravkov, tzv. farby laky, drogérie a pod., v predajniach záhradkárskeho potrieb, v poľnohospodárskych organizáciách, ktoré používajú chemické látky a zmesi na ochranu poľnohospodárskych plodín. Celkom bolo vykonaných 64 previerok, ktorých súčasťou bola kontrola KBÚ, spôsob balenia a označovania chemických látok. Okrem toho boli posudzované a následne schválené prevádzkové poriadky pre pracovné činnosti spojené s expozíciou chemickým látkam. Prevádzkové poriadky boli spracované podľa § 11 NV SR č. 355/2006 Z. z. a obsahovali všetky náležitosti, vrátane poudenia rizík. Celkom bolo schválených 25 prevádzkových poriadkov. Okrem toho, v 56 prípadoch boli orgánom verejného zdravotníctva vydané súhlasné rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky, súčasťou ktorých bolo aj schválenie prevádzkových poriadkov pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým látkam, nesúhlasné rozhodnutie nebolo vydané. Pri uvedení do prevádzky bola objektivizácia chemických faktorov (pevné aerosóly, karcinogénne látky) vykonaná spoločnosťou SSM, a.s. Strážske, na základe uvedených meraní boli zamestnanci zaradení do 3 a 4 kategórie rizikových prác pre rizikový faktor pevný aerosól s obsahom železa. Objektivizácia bola vykonaná tiež u zamestnancov spoločností, ktoré zabezpečujú niektoré práce na pracoviskách SSM, a.s. Strážske – Intocast, s.r.o. Košice – prevádzka Strážske, Prorogo, s.r.o. Strážske a Steelage Slovakia, s.r.o. – prevádzka Strážske. Okrem toho bola vykonaná objektivizácia chemického karcinogénu – etylénoxidu na pracovisku spoločnosti Ebster SK, s.r.o. Michalovce a u zamestnancov tejto spoločnosti sú pravidelne vykonávané vyšetrenia periférnych lymfocytov za účelom stanovenia chromozómových aberácií, zistené hodnoty sa pohybovali na úrovni 2-2,5% AB.B. Na základe objektivizácie boli zamestnanci preradení zo 4 do 3 kategórie rizikových prác.

Biologický materiál (kyselina mandľová v moči) je pravidelne sledovaný aj u zamestnancov spoločnosti Fiberstruct, s.r.o. Strážske, ktorí sú pri práci exponovaní styrénu pri výrobe podlahových roštov, kde sa styren používa ako súčasť spojiva. V roku 2012 nebolo zistené prekročenie BMH. V uvedenej spoločnosti bola vykonaná taktiež objektivizácia chemických faktorov v pracovnom prostredí, vrátane osobnej expozície – pevný aerosól s obsahom styrénu pri orezávaní roštov a aerosól styrénu pri plnení foriem. Protokoly sú t. č. v štádiu spracovania.

V roku 2012 boli vykonané tiež 2 previerky v predajniach tzv. „crazy sohp“, kde sa

kontroloval predaj výrobkov pod rôznym obchodným názvom balených po malých množstvách vo forme práškov, tabliet, kúpeľňových solí, ktoré boli uvádzané na trh ako suveníry.

V roku 2012 nebol vydaný zákaz, alebo obmedzenie výroby, spracovania a používania chemických látok (§ 12 ods. 4 písm. e) zák. č. 355/2007 Z. z.). Oznámenie o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov sme obdržali v 35 prípadoch.

Prehľad organizácií používajúcich pri práci toxické a veľmi toxické chemické látky a zmesi v okresoch Michalovce a Sobrance za rok 2012.

<u>Porad. číslo</u>	<u>Názov organizácie</u>	<u>Názov chemickej látky a chemického prípravku</u>
1.	Chemko, a.s. Slovakia Strážske	
		Dvochroman draselný
		Síran ortuťnatý
		Bromičnan draselný
		Síran kademnatý
		Fenol
		Formaldehyd
		Oxid nikelnatý
2.	Light Stabilizers, s.r.o. Strážske	Dvochroman draselný
3.	SE, a.s. Elektrárne Vojany	Chroman draselný
		Chlorid barnatý
		o- fenantrolín
		O - toluidín
4.	Diakol, s.r.o. Strážske	Metanol
5.	Ebster, s.r.o. Michalovce	Siadtox 90 (Etylénoxid)
6.	Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-63
		Accelerátor NL-65-100
		Accelerátor NL-53
		Butanox M-50
		Nuodex MN 10
		Trigonox K-80
7.	TP 2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný
		Fenantrolín
		Chlorid barnatý
8.	Mangini s.r.o. Sobrance	Phostoxín

9.	Hnojivá Duslo, s.r.o. Strážske	Formaldehyd
		Metanol
		Kyselina fluorovodíková
		Dusičnan olovnatý
		Amoniak
		Fenantrolín
		Nitroprusid sodný
10.	NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s. Michalovce	Metanol
		Azid sodný
		Fluorid sodný
		Kyanid draselný
		Dusičnan ortuťnatý
		Formaldehyd
11.	Regionálna nemocnica Sobrance	metanol
12.	VVS, a.s. Košice – závod Michalovce	Dvojjchroman draselný
		Chroman draselný
		Azid sodný
		Nitroprusid
		Formaldehyd
		Dusitan sodný
13.	Eustream, a.s. Oblasť Veľké Kapušany	Azid sodný
		Hydranal
14.	Casspos, a.s. závod Michalovce	Brunigal S
		Fluorid sodný
15.	Nafta, a.s. Bratislava – prev. Michalovce	Metanol
16.	Transpetrol, a.s. Bratislava – PS1 Budkovce	Dusičnan ortuťnatý Metanol

**Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2012 v okresoch Michalovce
a Sobrance**

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem.mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia/kateg. podľa NV SR č. 356/2006 Z.z., Zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných celkom/ženy	Množstvo spotrebovaných látok/rok**
Ebster, s.r.o. Michalovce	Etylénoxid	2	8/0	17969kg čistého, zmes 179 699 kg
VVS, a.s. závod Michalovce	Dvojjchroman draselný Chroman draselný Indikátor fenolftaleín	2 2 2	9/7	60g (zostatok 200g) 0 (zostatok 440g) 1g (zostatok 98g)
NsP Michalovce	Cytostatika	2	40/37	3247243 mg
Eurovia- Services, s.r.o. DL Zbudza	Trichlóretylén	2	1/0	40 litrov (zostatok 50 l)
Chemko, a.s. Slovakia v likvidácii Strážske	PCB	2	1/1	504 ton
TP2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný	2	2/2	200g (zásoba 3220g)
Chemko, a.s. Slovakia, Strážske – pracovisko odbor manažérstva kvality	Dichroman draselný Bromičnan draselný Chroman draselný Benzén Dibutylftalát 1,2dichlóretán síran hydrazínu	2 2 2 2 2 2 2	6/0	688,7g 75,4 g 40,0 g zásoby 4000ml zásoby 2900ml zásoby 3800ml 3000g
Pracovisko Odbor správy majetku a aplikačného servisu	Dichroman draselný Chroman draselný Benzén 1,2-Dichlóretán Bromičnan draselný Oxid nikelnatý Síran kademnatý	2 2 2 2 2 2 2	3/0	54g zásoby 1097g 650ml zásoby 5600ml 3g zásoby 2000g zásoby 1700g
SE, a.s.	Dvojjchroman draselný	2	16/6	60g (zásoba

Elektrárne Vojany	Hydrazín	2	5/0	825g) 1930 kg (zásoba 937 kg)
Nafta, a.s. Bratislava prev. Michalovce	Chroman draselný	2	1/1	325g
Light Stabilizers, a.s. Strážske	Dvojchroman draselný	2	6/6	175g (zostatok 11 350g)

* 1. – dokázaný karcinogén pre ľudí

2. – pravdepodobný karcinogén

proces s r.ch.k – proces s rizikom chemickej karcinogenity

**N – objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

Prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2012				
29	PHS bilat., epicon. rad. et uln. bilat., Syn. canalis carpi bil.	Blika, s.r.o. Trebišov	robotníčka	N
29+47	Syn.canalis carpi bil., Epicon.rad.hum. l. sin., Iné poškodenie –VAS C	Casspos, a.s. – závod Zest Michalovce	žeriavníčka	S
29	Syn.canalis carpi bil., Epicon.rad.hum. l. sin	Hakov, s.r.o. Palín – prevádzka Michalovce	sústružník	N
29	Epiond. radialis humeri l.dx., Syn. canalis carpi, PHS l.dx,	Kerko, a.s. závod Michalovce	robotník	N
29	Epicon. rad.et uln. bilat., PHS bilat.	Kerko, a.s. závod Michalovce	robotník	N
29	PHS bilat., epicon. rad. et uln. bilat., Syn. canalis carpi bil.	Nezamestnaný	stavebný robotník	N
29	Epi. rad. et uln. bilat., PHS bilat.	Nezamestnaná	obsluha linky	N
38+28	Hypacusis bilat., Vibrácie	Nezamestnaný	vodič	N
29	PHS. bilat., Epicon. rad. et uln. l. dx.	Nezamestnaná	operátor výroby	N
38	Hypacusis percept. bilat.	Nezamestnaná	šička	N

38	Porucha sluchu z hluku	Nezamestnaný	chemik - metrológ	
29	Epicon. rad.et uln. bilat., Syn canalis carpi, Imp.sy. l. dx.	Nezamestnaná	skladníčka	S
29	Syn. canal. carpi.	Čalúnnictvo Polák Michalovce	čalúnnik	S
22	Eczema dyshidroticum man. l. utrq.	PPaC, a.s. Humenné – prevádzka Michalovce	pekárka	S
29	Epic. Rad. l.dx.. et uln. bil., PHS l. dx.	JVP, s.r.o. Michalovce	pomocná kuchárka	N
29	Syn. can. carpi bilat., Artrosis acromiocl. L. uteq.	Syráreň Bel Slovensko, a.s. Michalovce	obs. baliacich automatov	N
29	Syn. can. carpi. bilat., Epicon. rad. hum. bilat., PHS bilat.	Syráreň Bel Slovensko, a.s. Michalovce	operátor vrecovania	S
29	Syn.can.carpi bilat., PHS bilat., Epicon. rad. et uln. humeri bilat.	Syráreň Bel Slovensko, a.s. Michalovce	operátor výroby - obsluha linky	S
38	Hypacusis bilat.	Unomedical, s.r.o. Michalovce	operátor výroby – obs. linky	N
29	Epic. rad. et uln. hum. bilat., PHS l. dx., Syn.can.carpi bilat.	Yazaki Wiring Technologies Slovakia, s.r.o. Michalovce	operátor výroby – montáž kabeláže	S
29	Epicon. rad. hum. l. dx.	Yazaki Wiring Technologies Slovakia, s.r.o. Michalovce	operátor výroby tester	S
29	Syn. canal. carpi l. sin., Epicon. rad. et uln. bilat., PHS bil.	Yazaki Wiring Technologies Slovakia, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - testér	S
29	Epicon. rad. et uln. bilat., PHS bilat., Syn. can. Cubiti bil., Syn. canalis carpi bilat.	Yazaki Wiring Technologies Slovakia, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - kabeláž	S
29	Epic. rad. et uln. bilat., Syn. canal. carpi susp., PHS bilat.	Yazaki Wiring Technologies Slovakia, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - kabeláž	S
29	Epicon. uln. l. dx., Syn. can. carpi. bilat., PHS l. dx..	Yazaki Wiring Technologies Slovakia, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - balička	S

29	Epic. rad. et uln. bilat., Syn. can. carpi bil., PHS bilat.,	Yazaki Wiring Technologies Slovakia, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - kabeláž	S
29+28	Syn. can. carpi, Epicon. rad. et uln. bila., PHS, Vibrácie	SZČO	stav. robotník	29 N, 28 N
29	Syn. canal. carpi bil., Epicon. rad. et uln. bil., PHS bil.	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	S
29	PHS bil., CBS I. sin., Epicon. uln. bil	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	S
29	Syn. canal. carpi bilat., Epicon. rad. bil., PHS bil.	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	S
29	PHS bilat., Epicon. rad. et uln. bilat., Syn. canal. carpi bilat.	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	S
29	PHS, Epicon. rad. et uln. humeri bila.	ZEKON, a.s. Michalovce	technická kontrola	N
29	PHS I. sin., Epicon. rad. et uln. humeri bilat., Syn. canal. Carpi bilat.	ZEKON, a.s. Michalovce	pripravár výroby	N
29	PHS I. utrq., Epicon. rad. hum. bilat.	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	N
29	Syn. canalis capri, Epic. Rad. et uln. hum. bil., PHS bil.	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	S
29	Epicon. ul. hum. bilat., PHS I. dx.	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	S
29	Epicon. rad. hum. bilat., PHS I. dx.	ZEKON, a.s. Michalovce	skladníčka	S
29	Epicon. rad. et uln. bilat., PHS bilat.	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	N

29	Epicon. rad. et uln. bilat., PHS bilat., Neuropatia n. mediánus	ZEKON, a.s. Michalovce	šička	S
29	Epicon. rad. et uln. bilat., Imping. syndróm bilat.	Tajba, a.s. Čaña – prevádzka Hatalov	robotník	S

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2012 -
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (1. stupeň)**

Tabuľka č. 1

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Celkom_3_kategória	Žien_3_kategória	Celkom_4_kategória	Žien_4_kategória	SPOLU	ŽIEN
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1	0	5	0	6	0
B	Ťažba a dobývanie	4	0	0	0	4	0
C	Priemyselná výroba	981	258	82	2	1063	260
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	160	2	11	0	171	2
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	19	0	0	0	19	0
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	7	4	0	0	7	4
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	109	99	0	0	109	99
SPOLU		1281	363	98	2	1379	365

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2012 -
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (2. stupeň)**

Tabuľka č. 2

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Celkom_3_kategor_ia	Žien_3_kategor_ia	Celkom_4_kategor_ia	Žien_4_kategor_ia	SPO LU	ŽIE N
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	1	0	2	0	3	0
02	Lesníctvo a ťažba dreva	0	0	3	0	3	0
09	Pomocné činnosti pri ťažbe	4	0	0	0	4	0
10	Výroba potravín	200	78	0	0	200	78
13	Výroba textilu	60	59	0	0	60	59
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	1	0	0	0	1	0
20	Výroba chemikálií a chemických produktov	151	24	0	0	151	24
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	115	80	0	0	115	80
23	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	4	0	0	0	4	0
24	Výroba a spracovanie kovov	280	9	75	2	355	11
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	146	8	7	0	153	8
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	15	0	0	0	15	0
32	Iná výroba	9	0	0	0	9	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	160	2	11	0	171	2
38	Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	19	0	0	0	19	0
47	Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	7	4	0	0	7	4
86	Zdravotníctvo	90	80	0	0	90	80

87	Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	19	19	0	0	19	19
----	---	----	----	---	---	----	----

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2012 -
podľa kategórie rizikového faktoru a podľa faktorov
(I. stupeň)**

Tabuľka č. 3

Faktor (1 stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	26	25	0	0	26	25
Elektromagnetické polia	14	0	0	0	14	0
Fyzická záťaž	159	158	0	0	159	158
Hluk	835	94	96	2	931	96
Chemické látky a zmesi	436	94	6	0	442	94
Ionizujúce žiarenie	14	5	0	0	14	5
Vibrácie	25	0	3	0	28	0
Záťaž teplom a chladom	45	0	0	0	45	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE za rok 2012 - rizikové faktory (okrem chemických látok a zmesí) podľa kategórie rizikového faktoru (2. stupeň)

Tabuľka č. 4

Faktor (1 stupeň)	Faktor (2 stupeň)	Celkom_3_kategória	Žien_3_kategória	Celkom_4_kategória	Žien_4_kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	Tuberkulóza	26	25	0	0	26	25
Elektromagnetické polia	Elektromagnetické polia	14	0	0	0	14	0
Fyzická záťaž	Dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie	60	59	0	0	60	59
Fyzická záťaž	Práca s bremenami	99	99	0	0	99	99
Hluk	Premenný	405	8	96	2	501	10
Hluk	Ustálený	430	86	0	0	430	86
Ionizujúce žiarenie	V priemysle	5	0	0	0	5	0
Ionizujúce žiarenie	V zdravotníctve	9	5	0	0	9	5
Vibrácie	Prenášané na ruky	25	0	3	0	28	0
Záťaž teplom a chladom	Záťaž teplom	45	0	0	0	45	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE za rok 2012 - chemické látky a zmesi podľa kategórie rizikového faktoru (2. stupeň)

Tabuľka č. 5

Faktor(2 stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
alergén	105	36	0	0	105	36
dermatotropný	107	14	0	0	107	14
dráždivé	138	44	0	0	138	44
chem. karcinogén/mutagén	147	73	0	0	147	73
jedovaté - toxické	112	36	0	0	112	36
látky poškodzujúce reprodukciu	46	43	0	0	46	43
pevné aerosoly	136	7	6	0	142	7
veľmi jedovaté - veľmi toxické	6	6	0	0	6	6
žieravé	101	36	0	0	101	36

Oddelenie epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.- 31.12.2012 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 41 x**

Metodické usmerňovanie NZZ : 353

- Očkovací kalendár na rok 2012: **90**
- Informácia o výskyte osýpok na Ukrajine: **32**
- Hlásenie pohlavných ochorení – usmernenie (dermatologické amb.): **8**
- Záväzné stanovisko č.1/2012 Úradu na ochranu osobných údajov v SR – usmernenie všetkých NZZ v okrese Michalovce a Sobrance: **90**
- Informácia o stiahnutí očkovacej látky Infanrix hexa – lekárne v okr. Michalovce a Sobrance: **43**
- Očkovací kalendár na rok 2013: **90**

Previerky očkovania: 130

- kontrola dodržiavania očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých : **31**
- kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2005 proti DiTePer, Poliomyelitída, 1998 proti DT a poliomyelitíde, 2000 proti morbilám, mumpsu, ružienke : **27**
- mimoriadna kontrola zabezpečenia povinného očkovania u všeobecných lekárov pre deti a dorast: **31**
- administratívna kontrola očkovania za obdobie od 1.9.2011 do 31.8.2012: **31**
- kontrola očkovania proti chrípke a proti inv. pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach soc. služieb: **8**
- kontrola očkovania Dialýza LOGMAN Michalovce : **1**
- kontrola očkovania u detí HBsAg pozitívnych matiek: **1**

V rámci administratívnej kontroly očkovania bola zistená na celookresnej úrovni nižšia zaočkovanosť ako 95 % len v okrese Michalovce, a to v prípade očkovania proti TBC v ročníku 2011. Na nízkej celookresnej zaočkovanosti proti TBC v ročníku narodenia 2011 sa podieľali: prechodný nedostatok vakcíny proti TBC, narodenie detí v zahraničí, odklad očkovania u novorodencov pre nízku pôrodnú hmotnosť a následné zrušenie očkovania proti tuberkulóze v roku 2012.

Na úrovni obvodov nedosiahol v rámci pravidelného očkovania 90 %-nú zaočkovanosť v okr. Michalovce 1 obvod (DTaP-VHB-HIB-IPV, pneumokokové infekcie a MMR) v ročníku 2010.

Bola vykonaná mimoriadna kontrola zabezpečovania očkovania v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance (v počte 31 amb.) Kontrolou bolo zistené, že v okr. Michalovce a Sobrance v 17 prípadoch vakcína na povinné očkovanie nebola objednávaná z dôvodu zásob z predchádzajúceho obdobia, aktuálne termíny v očkovaní boli dodržané a v žiadnom prípade nedošlo k ohrozeniu zdravia dieťaťa zo strany pediatra. V ostatných 14 prípadoch lekári objednávali očkovacie látky v lekárňach (dohodnutý splátkový kalendár), ale

len v minimálnych množstvách a s mnohými výhradami a nejasnosťami ohľadom zabezpečovania očkovania detí.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na haemofilovú meningitídu u 6-mesačného neočkovaného dieťaťa, bytom Vojany, žijúce v neštandardných hygienických podmienkach bývania, osobnej hygieny a hygieny stravovania. Ochorenie bolo potvrdené klinicky a kultivačne (likvor a HK – Haemophilus influenzae. Bolo hlásené 1 ochorenie na pertussis u 6-ročnej žiačky ZŠ, bytom Veľké Kapušany. Dieťa riadne očkované (základné očkovanie + preočkovanie). Ochorenie potvrdené klinicky a serologicky.

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 21.4. – 27.4.2012, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. V čase od 21.4. – 27.4. 2012 – odvysielanie odborného článku „Európsky imunizačný týždeň“, v rámci vysielania mestských rozhlasových relácií v mestách: Michalovce, Veľké Kapušany, Strážske (prostredníctvom Mestských kultúrnych stredísk)
2. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál „Fakty a mýty o očkovaní“ a odborný článok „Európsky imunizačný týždeň“ starostom obcí v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 89 Obecných úradov v okrese Michalovce a Sobrance.
3. Elektronickou poštou zaslaná odborná prezentácia a odborný článok „Európsky imunizačný týždeň“ riaditeľom všetkých školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 28 MŠ a 58 ZŠ v okrese Michalovce a Sobrance.

B. Médiá

1. Odborný článok na tému: „Európsky imunizačný týždeň“ bol uverejnený v regionálnej tlači a web stránkach obcí (Noviny Zemplína,, periodikum Sobrančan, web stránka mesta Michalovce a Sobrance)
2. Regionálne televízie (TV Mistral) – odvysielanie informácie o konaní EIT v infotexte TV Mistral

C. Školy

1. zdravotno-výchovné aktivity, besedy o význame a nutnosti očkovania, vyhotovenie nástenných panelov o aktivitách v rámci EIT, distribúcia informačných letákov s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami, vrátane imunizácie – ZŠ v obciach s početným rómskym obyvateľstvom (Vrbnica, Kapušianske Kľačany, Pavlovce n/Uhom, Iňačovce, Drahňov) - 5x
2. odborný materiál „Európsky imunizačný týždeň“ uverejnený na web stránkach ZŠ - 11

D. Široká verejnosť

1. propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. (čakárne v priestoroch detského a infekčného oddelenia), čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance – 35x
2. propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, vyzdvihnutie dôležitosti očkovania v rámci povinného

pravidelného očkovania, možnosti očkovania proti ľudskému papilomavírusu, chrípke, rotavírusovým infekciám – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci so zamestnancami Obecných úradov v obciach s početným rómskym obyvateľstvom – 7x (Vrbnica, Drahňov, Kapušianske Kľačany, Iňačovce, Pavlovce n/Uhom) + Michalovce a Sobrance (Angi mlyn Michalovce, Ul. Michalovská, Sobrance)

3. Prednáška na tému pravidelné povinné očkovanie detí v SR v rámci projektu RÚVZ „Čakáme na bociana „

4. poradenstvo v oblasti očkovania:
telefonicky: 14

osobne: v rámci projektu pre nastávajúce mamičky „Čakáme na bociana“: 3

E. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .

2. Informácia o EIT – uverejnená na webovej stránke RÚVZ Michalovce

3. Oznamy o prebiehajúcej kampani SZO s názvom „Európsky imunizačný týždeň“ vyvesené na informačnej tabuli na budove RÚVZ Michalovce

F. Zdravotnícke zariadenia

a. poradenstvo v oblasti očkovania (pravidelné povinné očkovanie, odmietanie a odklad očkovania) – zdravotnícki pracovníci: 3

b. distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami v priestoroch štátnych zdravotníckych zariadení v okr. Michalovce a Sobrance :3

Dňa 16.11.2012 zorganizoval v rámci projektu „Hodnota očkovania“ RÚVZ so sídlom v Michalovciach v spolupráci s RKSaPA, okresný odborný seminár s názvom Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a pre dospelých. Seminára sa zúčastnilo 36 zdravotných sestier.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Epidemiologické vyšetřovanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2012 do 31.12.2012 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 263 ohnisk /počet opatrení – 323 /. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 1276 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj

mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV boli vložené do inf. systému 4 hlásenia.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na haemofilovú meningitídu u 6-mesačného neočkovaného dieťaťa, bytom Vojany, žijúce v neštandardných hygienických podmienkach bývania, osobnej hygieny a hygieny stravovania. Ochorenie bolo potvrdené klinicky a kultivačne (likvor a HK – Haemophilus influenzae. Bolo hlásené 1 ochorenie na pertussis u 6-ročnej žiačky ZŠ, bytom Veľké Kapušany. Dieťa riadne očkované (základné očkovanie + preočkovanie). Ochorenie potvrdené klinicky a serologicky.

V rámci surveillancie prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillancie poliomyelitídy. V období od 1.1.2012 do 31.12.2012 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnym výsledkom.

Okrem enviromentálnej surveillancie sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillancie, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo zaznamenané žiadne ochorenie. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktivovanou vakcínou proti poliomyelitíde.

V súvislosti s osobitným sledovaním a individuálnym hlásením SARI bol v okrese Michalovce a Sobrance zaznamenaný nulový výskyt.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillancie chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. Za uvedené obdobie bolo v okrese Michalovce odobratých 7 vzoriek biologického materiálu (H+N), z toho v 1 prípade bol izolovaný NRC pre chrípku pri ÚVZ SR v Bratislave vírus chrípky A/Perth/16/2009 – H3N2 – like.

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2012/2013 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 3 MŠ, 1 ZŠ

Okres Sobrance - 3 MŠ, 2 ZŠ

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných

výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2012 do 31.12.2012 bolo do informačného systému EPIS vložených 1276 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 263 ohnisk /počet opatrení – 323/.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 2 importované ochorenia / Spojené kráľovstvo – A51.3, A02.0 - Maďarsko/. Úmrtie na prenosné ochorenie nebolo zaznamenané.

Výskyt ochorení: sporadický, rodinný, epidemický (A02, A03, B15, B01)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách vírusových hepatítid bolo vydaných rozhodnutí 14 opatrení. V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 3 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J./, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2012 – 31.12.2012 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 4 hlásenia.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. /569 lôžok na 20 lôžkových oddeleniach/

PN Michalovce, n.o /260 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Regionálna nemocnica Sobrance, n.o /58 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Za obdobie od 1.1.2012 do 31.12.2012 bolo hlásených 45 NN /viď analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. NN - 45

- PN Michalovce, n.o. - 0

- RN Sobrance, n.o. – 0

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 352 kontrol

- v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:
 - NsP Š.Kukuru Michalovce (169 kontrol), a.s. - 39 kontrol funkčnosti autoklávov, 129 kontrol funkčnosti HS , kontroly FS - 1
 - PN Michalovce, n.o. – 1 HS
 - Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 2 HS
 - iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 1 HS
 - NZZ v okrese Michalovce: 76 HS, 57 AUT, 6 DAC
 - NZZ v okrese Sobrance: 15 HS, 10 AUT, 5 DAC
 - zariadenia osobných služieb: 7 HS, 1 AUT
 - platená služba: 2 (NsP Š.K. Michalovce, Stredisko osob. hyg. Mi)

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bolo na 24 oddeleniach odobratých 432 vzoriek zo sterilných predmetov /z toho 0 s pozit. výsledkom/, 526 vzoriek z vonkajšieho prostredia /z toho s pozit. výsledkom 8,56 %/.
- PN Michalovce, n.o. – 11 oddelení – 152 vzoriek z vonkajšieho prostredia (4,61 % s pozitívnymi výsledkami)
- v RN Sobrance, n.o. : 4 oddelenia – 56 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 5,36 % s pozitívnym výsledkom)
- Poliklinika Veľké Kapušany n.o. – na 1 oddelení (DOS) bolo odobratých 19 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 10,53 % s pozitívnym výsledkom)
- cielené kontroly: 3 zariadenia (PN Michalovce, n.o., Clavier s.r.o., NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. - spolu odobratých 43 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 16,28 % s pozitívnym výsledkom)

Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:

- spolu bolo odobratých v 32 NZZ v okr. Michalovce 260 vzoriek z vonkajšieho prostredia / z toho 1,94 % s pozitívnymi výsledkami/, 252 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- spolu bolo odobratých v 4 NZZ v okr. Sobrance 37 vzoriek z vonkajšieho prostredia / z toho 10,71 % s pozitívnymi výsledkami/, 26 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.

Kontrola účinnosti dezinfekčných prostriedkov: 3, z toho v 1 prípade (33,33 %) zistená jeho neúčinnosť vo vodnom a bielkovinovom prostredí

Kontrola čistoty ovzdušia: 0

Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		testov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	432	0	-	526	45	8,56
2.	PN, n.o. Michalovce	0	-	-	152	7	4,61
3.	RN Sobrance, n.o.	0	-	-	56	3	5,36
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	0	-	-	19	2	10,53
5.	Cielené kontroly	0	-	-	43	7	16,28
6.	Platená služba	0	-	-	0	-	-
7.	NZZ Mi + SO	278	0	-	297	5	2,36
SPOLU :		710	0	-	1093	69	6,31

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ: 123

- v uvedenom období bolo vykonaných 28 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky, 95 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v ŠZZ: 50

- v uvedenom období bolo vykonaných 49 kontrol v rámci výkonu ŠZD, 1 obhliadka pred uvedením priestorov do prevádzky

Dňa 5. mája 2012 sa uskutočnil 4. ročník kampane "*Save Lives: Clean Your Hands*" ("Umývajte si ruky - zachráni š život") na zvýšenie compliance hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníctve. Aktivity boli zamerané na nemocnice v okr. Michalovce a Sobrance a zdravotníckych pracovníkov v týchto zariadeniach. Písomne boli oslovené všetky lôžkové zdravotnícke zariadenia ohľadom registrácie zdravotníckych zariadení do siete nemocníc, vrátane zaslania informačných materiálov k registrácii. Boli použité rôzne zdravotno-výchovné materiály (letáky, nástenné panely v priestoroch lôžkových ZZ, nástenné panely v priestoroch RÚVZ Michalovce) Informácie o kampani boli zverejnené aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Michalovciach. Zdravotnícki pracovníci boli edukovaní priamo vedúcimi zamestnancami lôžkových oddelení

V období od 14.5.2012 do 25.5.2012 bola vykonaná v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bodová prevalenčná štúdia NN a spotreby antibiotík. Štúdia bola vykonaná na 12 oddeleniach NsP Š. Kukuru Michalovce, poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, kde bolo zaradených 227 pacientov.

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2012 – 31.12.2012/

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																			Spolu	
	črevná		HDC		DDC		urogenitálna		gynekologická		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		infekcia chirurg. rany		iné		
	abs.	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs		%
NsP Š. Kukuru Michalovce,a.s.																					
OAaIM					12	66,66					1	5,55			5	27,77					18
Detské																					
Infekčné															1	100,00					1
Geriatrické	2	100,00																			2
interné																					
Chirurgické					1	6,25									4	25,00	10	62,50	1	6,25	16
Pôrodnice																					
Neurologické					3	100,00															3
Traumatolog							1	100,00													1
Urologické							1	33,33									2	66,66			3
TARCH	1	100,00																			1
SPOLU	3	6,66			16	35,55	2	4,44			1	2,22			10	22,22	12	26,66	1	2,22	45

PN Michalovce, n.o.																				
Akútne psychiat. odd. II.																				
SPOLU																				

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres S O B R A N C E /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2012 – 31.12.2012/

<i>Druh oddelenia</i>	<i>Lokalizácie infekcie</i>																
	črevné		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		ostatné		SPOLU		
	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	
Interné oddelenie																	
ODCH - VONS																	
Spolu																	

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

➤ V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2012/2013 bolo prerušené vyučovanie:
Okres Michalovce – 3 MŠ, 1 ZŠ
Okres Sobrance - 3 MŠ, 2 ZŠ

V uvedenom období nebola v okr. Michalovce a Sobrance zaznamenaná iná mimoriadna epidemiologická situácia.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2012 do 31.12.2012 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnym výsledkom.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.9 Poradenstvo v očkovaní

V súvislosti s plnením tejto úlohy boli poskytované odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín, či nežiadúcich reakciách. Informácie boli poskytované priebežne lekárom neštátnych a štátnych zdravotníckych zariadení na základe písomnej alebo telefonickej žiadosti, laickej verejnosti v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“ a v rámci EIT. Spolu bola poskytnutá poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení 41x.

Dňa 16.11.2012 zorganizoval v rámci projektu „Hodnota očkovania“ RÚVZ so sídlom v Michalovciach v spolupráci s RKSaPA, kreditovaný okresný odborný seminár s názvom Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a pre dospelých. Seminára sa zúčastnilo 36 zdravotných sestier.

Oddelenie podpory zdravia

9.1 „Národný program podpory zdravia“

Prednášky o zdravom životnom štýle detí a dospelých v materských centrách

„Margarétka“ pri rímsko – katolíckej farnosti Saleziáni a materskom centre „Drobec“ pri VII. ZŠ na ulici Krymskej prebiehajú podľa stanoveného programu, tak ako v minulom období, 1 prednáška za mesiac a distribúcia edukačného materiálu do centier podľa svetových dní, alebo podľa mimoriadnych udalostí z pohľadu verejného zdravia.

V mesiaci február to boli prednášky na tému: stomatohygiena u detí predškolského veku, v mesiaci marec boli poskytnuté informácie o Svetovom dni vody /22. marec/ a Svetovom dni zdravia / 7. apríl/, ktorý vyhlasuje každoročne Svetová zdravotnícka organizácia.

Téma tohtoročného Svetového dňa zdravia je „Starnutie a zdravie“ / Dobré zdravie predlžuje život/ Túto tému sme predniesli aj v centre pre mladšiu generáciu, keďže Európska komisia vyhlásila celý rok 2012 za „Európsky rok aktívneho starnutia a medzigeneračnej solidarity.“

V mesiaci máj vzhľadom na Svetový deň bez tabaku bola prednesená výsostne aktuálna téma „Riziká aktívneho a pasívneho fajčenia, vplyv na detský organizmus“.

V jesenných a zimných mesiacoch 2012 boli aktivity zamerané na distribúciu aktuálnych zdravotno – výchovných edukačných materiálov.

Projekt „Čakáme na bociana“:

V mesiacoch február 2012 sme sa venovali príprave (organizačne i personálne) a propagácii projektu na regionálnej úrovni. 1. kurz prebehol v mesiaci marec – ako prvý v roku 2012, ktorý pozostával zo štyroch stretnutí, zabezpečený materiálne zo sponzorských príspevkov, i obsahovo vďaka lektorom – lekárom špecialistom (gynekológ, anesteziológ), odbornými pracovníkmi RÚVZ a farmaceutickým reprezentantom. Kurz absolvovalo 7 mamičiek.

V poradí 2. kurz úspešne prebehol v mesiaci apríl a zrealizoval sa podľa stanoveného harmonogramu. Absolvovalo ho 8 mamičiek.

3. kurz v roku 2012 prebehol v mesiaci august a úspešne ho absolvovalo 7 mamičiek.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“

Cieľom je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

V I. štvrťroku sme pripravili ponuku prednášok pre seniorov v 7 kluboch dôchodcov v okrese Michalovce, Sobrance a Strážske. Od všetkých oslovených sme obdržali súhlasné stanoviská k plánovanej spolupráci. Prednáškové tématické okruhy boli zamerané na: prevenciu infekčných ochorení v staršom veku, problematiku všetkých druhov demencií a možnosti ich pozitívneho ovplyvňovania a princípy prevencie srdcovocievnych ochorení u seniorov, ich rizikové faktory a pravidlá zdravého životného štýlu.

V rámci Svetového dňa zdravia 2012, ktorého hlavnou témou bolo „Starnutie a zdravie“ sme v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska Michalovce pripravili a zrealizovali „zdravotno – výchovné dopoludnie“, ktoré bolo rozdelené na teoretickú a praktickú časť.

V teoretickej časti bola odprezentovaná prezentácia na tému „Prevencia srdcovocievnych ochorení a bol premietnutý film „Vysoký krvný tlak- tichý zabijak“. Následne prebehla diskusia k aktuálnej téme a akcia vyvrcholila praktickou časťou – záujemci si mohli dať zmerať svoj krvný tlak a stanoviť hodnotu celkového cholesterolu. Akcie sa zúčastnilo 55 seniorov.

V mesiaci máj v rámci „Akadémie III. veku“ vyvrcholil semester posledným stretnutím účastníkov – seniorov na tému „Desatoro prevencie onkologických ochorení“. Prezentáciu ako lektorka odprezentovala MUDr. Mariana Hamadejová.

Keďže rok 2012 je vyhlásený Európskou komisiou za „Európsky rok aktívneho starnutia a medzigeneračnej solidarity“, v mesiaci september prebehla akcia v Klube dôchodcov pre Jednotu dôchodcov mesta Michalovce na tému „Alzheimerova choroba“.

1. októbra 2012 v rámci „Dňa úcty k starším“ v Poradenskom centre bol zrealizovaný Deň otvorených dverí pre seniorov nášho mesta, kde bolo okrem základného poradenstva poskytované aj nadstavbové poradenstvo v oblasti nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku, pohybových ťažkostí a neurologickej problematiky so zameraním sa na duševnú pohodu, depresívne stavy a ich ovplyvňovanie. Poskytli sme poradenstvo 35 záujemcom.

9.3 „Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V januári 2012 boli zaslané ponuky prednášok pre všetky ZŠ a MŠ v okrese, nakoľko sme boli požiadaní na základe dobrej spolupráce pokračovať v edukácii detí predškolského a mladšieho školského veku aj naďalej.

I. štvrťrok bol venovaný príprave projektu, bol vypracovaný definitívny harmonogram prednášok na dotknutú tému a bol rozposlaný na všetky MŠ a ZŠ v okresoch Michalovce a Sobrance. V mesiaci marec boli zrealizované 3 prednášky v MŠ.

V druhom štvrťroku bolo k tejto téme zrealizovaných 5 prednášok v predškolských zariadeniach a na 1. stupni ZŠ.

V treťom štvrťroku boli zrealizované 4 prednášky v materských školách a na I. stupni základných škôl.

V poslednom štvrťroku roku 2012 boli zrealizované 4 interaktívne prednášky na ZŠ a MŠ v okrese Michalovce na tému „Stomatohygiena a zdravá výživa“.

9.4. EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu: Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Stručný opis projektu: EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi.

Dotazník obsahuje základné údaje ako je vek, pohlavie, sociálno-ekonomický stav respondentov, správanie v súvislosti so zdravím a otázky o zdravotnom stave. Čiastočne budú použité otázky z dotazníka EHIS (European Health Interview Survey) a pre zachovanie continuity a porovnateľnosti aj z dotazníka používaného v štúdiách v rámci CINDI programu (otázky o stravovaní a fyzickej aktivite).

Fyzikálne vyšetrenie zahŕňa vyšetrenie výšky, váhy, obvodu pása a meranie krvného tlaku.

Vzorka krvi sa vyšetruje na celkový, HDL cholesterol, triacylglycerol a glukózu.

Každá krajina môže obohatiť tieto vyšetrenia podľa potreby o test fyzickej zdatnosti, vyšetrenie chrupu, denzitu kostí, mentálne zdravie, ďalšie vyšetrenia vzorky krvi a rozšíriť aj otázky v dotazníku.

Z dôvodu zabezpečenia kvality a porovnateľnosti údajov sa kladie veľký dôraz na štandardizáciu meraní, dobrú prípravu personálu a spoluprácu s referenčnými centrami (Helsinki, Rím, Oslo).

RÚVZ Michalovce realizovalo projekt vo svojich podmienkach od decembra 2011 do konca marca 2012 postupne, vyšetrením všetkých klientov, evidenciou v predložených elektronických dotazníkoch a následne zasielaním výsledkov obvodným lekárom pozvaných respondentov. Okrem

iného si tento projekt vyžiadala množstvo administratívnej práce . Vypracovali sme písomnú dokumentáciu a nakoniec záverečnú správu.

9.5 Aktivity pri príležitosti významných dní

V roku 2012 sa uskutočnili aktivity k nasledovným vyhláseným významným dňom:

12. marec – Akcia „ Týždeň uvedomovania si mozgu“ pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby. Poradenské centrum v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou pripravilo a zrealizovalo akciu pre seniorov – členov Jednoty dôchodcov Michalovce edukačné pásmo s blokmi zameranými na chronické ischemické ochorenia mozgu v starobe.

22.marec – Svetový deň vody – pútač, článok a infotext do Tv Mistral Michalovce, mestských novín Michalovčan a Sobrančan, umiestnenie informácie na webovej stránke mesta Michalovce a Sobrance, nástenka.

24.marec – Svetový deň tuberkulózy – pútač, infotext a článok do Tv Mistral, miestnych a krajských novín, webové stránky mesta Michalovce a Sobrance, nástenka.

7. apríl – Svetový deň zdravia - V rámci Svetového dňa zdravia 2012 , ktorého hlavnou témou bolo „ Starnutie a zdravie “ sme v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska Michalovce pripravili a zrealizovali „ zdravotno – výchovné dopoludnie “ , ktoré bolo rozdelené na teoretickú a praktickú časť .

V teoretickej časti bola odprezentovaná prezentácia na tému „ Prevencia srdcovocievnych ochorení a bol premietnutý film „ Vysoký krvný tlak- tichý zabijak “. Následne prebehla diskusia k aktuálnej téme a akcia vyvrcholila praktickou časťou – záujemcovia si mohli dať zmerať svoj krvný tlak a stanoviť hodnotu celkového cholesterolu. Akcie sa zúčastnilo 55 seniorov. Bola spropagovaná na webovej stránke RÚVZ Michalovce, webe mesta Michalovce, Tv Mistral Michalovce – večerné spravodajstvo, Slovenský rozhlas štúdio Košice, periodikum Noviny Zemplína.

31. máj – Svetový deň bez tabaku – „ Vymeň cigaretu za jablko “ – Poradenské centrum v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union a Gymnázium Pavla Horova v Michalovciach pripravili v tento deň celodennú kampaň na pešej zóne v Michalovciach pre našu verejnosť.

Študenti oslovovali záujemcov – fajčiarov na verejnom priestranstve , pričom osloveným vysvetľovali význam a poslanie tohto dňa a za každú zhasnutú cigaretu ponúkli jablko ako symbol zdravia , zdravej výživy. Súčasťou bolo taktiež meranie percenta oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a vyplňanie dotazníka s možnosťou zlosovania o hodnotné ceny. Poradensko- konzultačné služby využilo celkovo 97 účastníkov. Akcia bola sprpagovaná vo všetkých regionálnych médiách.

2. júl – Deň zodpovednosti – akcia prebehla v spolupráci s Mestským úradom Michalovce, bola zameraná na prevenciu užívania alkoholu a drog. Pracovníci Oddelenia podpory zdravia stanovovali hodnotu GMT z kapilárnej krvi ako biochemický marker skrytého alkoholizmu. Zároveň sme záujemcom merali krvný tlak. Celkovo sme vyšetrili a poradenstvo poskytli 55 záujemcom.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby – Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou pripravilo v rámci tohto dňa pre členov Jednoty dôchodcov Slovenska v meste Michalovce akciu venovanú téme Alzheimerovej choroby. Akcia pozostávala z teoretickej časti – prezentácie a prednášky o podstate, príznakov choroby s dôrazom na preventívne aktivity v staršom veku – tréning pamäti, pohybovo – koncentračné cvičenia, muzikoterapiu. Prítomných sme poskytli zdravotno- edukačné materiály k tejto problematike. Záujemcom bol na mieste zameraný krvný tlak a prebehla obsažná diskusia s účastníkmi obohatená praktickými skúsenosťami z ich okolia.

29. september – Svetový deň srdca - už tradične sme pri príprave spolupracovali so Slovenskou nadáciou srdca a Slovenskou kardiologickou spoločnosťou. Na príprave participovalo aj mesto Michalovce, nakoľko akcia pre verejnosť prebehla na pôde Mestského úradu Michalovce. Pracovníci poradne zdravia mali tu zriadené „ meracie miesto“ , záujemcom stanovovali z kapilárnej krvi hladinu celkového cholesterolu, merali krvný tlak a tepovú frekvenciu

a poskytovali edukačný zdravotno-výchovný materiál. V ambulancii poradne zdravia sme poskytovali natočenie EKG krivky s jej popisom a interpretáciou prípadných odchýlok. Celkovo bolo vyšetrených v tento deň 75 klientov. Akcia bola spropagovaná v miestnych elektronických a printových médiách, na webovej stránke RÚVZ Michalovce a v TV Mistral Michalovce.

1. október 2012 – „ Deň úcty k starším “ - v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia bol zrealizovaný Deň otvorených dverí pre seniorov nášho mesta, kde bolo okrem základného poradenstva poskytované aj nadstavbové poradenstvo v oblasti nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku, pohybových ťažkostí a neurologickej problematiky so zameraním sa na duševnú pohodu, depresívne stavy a ich ovplyvňovanie. Poskytli sme poradenstvo 35 záujemcom.

1. december 2012 – „ Svetový deň AIDS “ - pri príležitosti tohto dňa bolo zrealizovaných 12 prednášok na základných a stredných školách v okresoch Michalovce a Sobrance. Tieto aktivity boli kumulované v mesiaci december, informácia o tejto problematike bola umiestnená na webovej stránke nášho RÚVZ, bola poskytnutá elektronickým a printovým médiám v našom regióne.

9.6 Program Podpory zdravia v znevýhodnenej rómskej komunite

3. kvartál 2012 - program sa prakticky v roku 2012 nerealizoval.

9.7 Príprava realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „ Prestaň a vyhraj “

Obdržali sme propagačný materiál, ktorý sme distribuovali v okrese Michalovce. Súťaž bola taktiež spropagovaná vo všetkých regionálnych médiách, na webovej stránke nášho RÚVZ, na webovej stránke mesta Michalovce a Sobrance.

Regionálnu súťaž sme nerealizovali.

9.8 Národný program prevencie obezity

V priebehu roka 2012 sme pokračovali v realizácii projektu. Venovali sme sa propagácii Poradne zdravia formou letákov distribuovaných priebežne do všetkých ambulancií praktických lekárov pre dospelých a ambulancií lekárov špecialistov.

Informácie o poradni zahŕňajú jej štruktúru a činnosti poradne. Zdôrazňujeme potrebu prevencie, osobitne venovanú zdravej výžive a obezite.

Klientom poradne sa individuálne venujeme poradenstvom k problematike nadváhy, obezity a správnej výživy. V roku 2012 vyhľadalo poradenstvo spolu 95 klientov s nadváhou, z toho 17 klienti boli riešení opakovane.

9.9 CINDY program SR

V rámci CINDI programu ako programu prevencie srdcovo-cievnych a onkologických ochorení sme v roku 2012 zrealizovali 7 prednášok na tému prevencie srdcovocievnych ochorení a 3 prednášky na tému prevencie onkologických ochorení.

Prevenia SCO a ozdravenie životného štýlu je pracovníkmi oddelenia podpory zdravia zakomponovaná do všetkých ZV aktivít pre verejnosť i do individuálnych aktivít aj poradenstva. Súčasťou prevencie kardiovaskulárnych ochorení na regionálnej úrovni je aj náš lokálny projekt „**Prevenia KVCH a tichej ischémie myokardu**“. Cieľom projektu je aktívny skrining zameraný na odhaľovanie a stanovovanie miery kardiovaskulárneho rizika u vybraných klientov s využitím EKG prístroja a „kondičnej ergometrie“. Projekt prebiehal a pokračoval aj v roku 2012, celkovo sme otestovali **201 klientov**.

Základnú i nadstavbové poradne zdravia navštívilo a poradensko-skriningové vyšetrenia sme v roku 2012 poskytli **730 klientom**, v **25 prípadoch** išlo o kontrolné vyšetrenie.

9.10. Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Realizujeme formou prednášok podľa harmonogramu na rok 2012. Je rozpísaný v jednotlivých bodoch.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

1 HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Vypracovanie aktualizovaného akčného plánu pre životné prostredie a zdravie SR IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

1. V rámci tejto úlohy s osobitným dôrazom na detskú populáciu sa aj v roku 2012 pokračovalo v sledovaní hygienického režimu verejných pieskovísk v Meste Nitra v lokalitách s vyššou kumuláciou obytnej zástavby. Úloha je súčasťou projektu Zdravé mestá, do ktorého je Mesto Nitra zaradené.

Na základe objednávky mesta Nitry oddelenia komunálnych činností bolo odobratých 20 vzoriek piesku z verejných pieskovísk mesta Nitry vytypovaných objednávateľom na mikrobiologické a biologické vyšetrenie. Ide o pieskoviská, ktoré sa nachádzajú na sídliskách mesta a prevádzkovateľom je Mestský úrad. Sú to pieskoviská, ktoré sú voľne prístupné. Pieskoviská boli vytypované v rôznych mestských častiach napr. Chrenová, Klokočina, Diely, Mestský park a staré mesto. Laboratórna analýza vzoriek piesku bola vykonaná v zmysle vyhlášky č. 521/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská, na základe týchto analýz všetky vzorky vykazujú vyhovujúcu kvalitu.

Následne v mesiaci september boli opakovane odobraté vzorky piesku z troch pieskovísk, aj tu môžeme konštatovať, že všetky tri vzorky vykazovali vyhovujúcu kvalitu.

2. Realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam súvisiacim s užívaním pitnej vody

V rámci tejto úlohy je v štádiu riešenia obec Host'ovce a Martin n/Žitavou, ktorý vykazuje kolísavú kvalitu vody v ukazovateli dusičnany. Riešením je vybudovanie prívodu vody z Gabčíkova (zv.stanovisko k územnému konaniu stavby).

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVOCH

Cieľom tohto projektu bolo získať prehľad o používaných spôsoboch dezinfekcie vo verejných vodovodoch a o prevádzke verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru.

V rámci riešenia projektu boli v I.etape zhodnotené verejné vodovody v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, spôsoby úpravy pitnej vody a jej hygienické zabezpečenie s používaním chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. V II. etape bola na základe údajov za posledných 5 rokov spracovaná tabuľka č.2 – zhodnotená kvalita vody verejných vodovod zásobujúcich viac ako 5000 obyvateľov s dezinfekciou na báze chlóru a výskyt vedľajších produktov chlórovania za dozorované okresy a Nitriansky kraj z podkladov zaslaných jednotlivými RÚVZ . I. a II. etapa tohto projektu prebehla v roku 2011. V roku 2012 boli výsledky týkajúce sa vyhodnotenia kvality vody a spôsobov úpravy vody prezentované na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia. Boli vytipované verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalita vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

1.8 POSILNENIE IMPLEMENTÁCIE HIA V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR a RÚVZ V SR

V rámci tohto projektu bolo požadované vypracovanie HIA k vydaniu záväzného stanoviska k zmene v užívaní stavby z Logistického centra pre stavebný materiál v Malom Cetíne na Prekládku vedľajších živočíšnych produktov.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V rámci plnenia projektu boli vykonané odbery vzoriek vôd na letných a termálnych kúpaliskách počas LTS 2012 z bazénov, v ktorých sú umiestnené vodné atrakcie, a to na LK Nitra a TK Diakovce. Z laboratórnych analýz vzoriek vôd môžeme konštatovať, že všetky analyzované vzorky vykazovali vyhovujúcu kvalitu.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

1. Uplatňovať všetky dostupné metódy a formy skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo so zabezpečením zdravotno-výchovných aktivít pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Aktivity pracovníkov oddelenia boli zamerané na Svetový deň vody, Svetový deň životného prostredia a Medzinárodný deň bez fajčenia. K týmto dňom boli uskutočnené nasledovné aktivity :

V rámci Svetového dňa vody, ktorý sa v roku 2012 niesol v znamení motta „Voda a bezpečnosť potravín“. Bolo zabezpečené bezplatné vyšetrenie vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov pracovníkmi odboru OCHA N-testom na prítomnosť dusičnanov a dusitanov. Celkovo bolo vyšetrených 304 vzoriek vôd. Obyvateľom bolo pracovníkmi HŽP poskytované odborné poradenstvo v oblasti zabezpečenia ochrany vlastných vodných zdrojov, o vyhovujúcich zdrojoch vôd v obciach okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, o prameňoch v meste Nitra a verejných vodných zdrojoch v obciach uvedených okresov, o kvalite vody verejných vodovodov v dozore RÚVZ Nitra, o zdravotných indikáciách v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody, o ochranných pásmach vodných zdrojov najmä v súvislosti s haváriami, o výstavbe kanalizačnej siete v rámci Nitrianskeho regiónu, k problematike čistenia odpadových vôd a ich vypúšťania do podzemných a povrchových vôd a pod. v celkovom počte 382 klientov /poradenstvo bolo poskytované pri osobnej návšteve na RÚVZ, telefonicky resp. v teréne v rámci výkonu ŠZD / a pod. Pre TV markíza bol poskytnutý rozhovor o aktivitách RÚVZ k Svetovému dňu vody. V spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy bol poskytnutý príspevok redakcii Nitrianskych novín na tému Svetový deň vody jeho význam a aktivity RÚVZ Nitra v roku 2012. Na webovú stránku RÚVZ bol daný aktuálny príspevok oddelenia HŽP k Svetovému dňu vody o aktivitách RÚVZ k tomuto významnému dňu a zhodnotenie kvality vody verejných vodovodov okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce za rok 2011. Zhotovené boli tiež 2 panely na danú tému.

K Svetovému dňu životného prostredia a Medzinárodnému dňu bez fajčenia boli zhotovené informačné panely.

Pre informovanosť obyvateľov sme využívali aj médiá, internetovú stránku a elektronickú poštu.

2. Na úseku zdravotnej výchovy a poradenstva obyvateľom v rámci oddelenia pracuje počas celého roka **environmentálna poradňa zdravia.**

2 PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Oddelenie PPL RÚVZ so sídlom v Nitre sa v období roku 2012 podieľalo na riešení 5 úloh z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR. V rámci ich plnenia bolo zamestnancami oddelenia realizovaných 868 výkonov zameraných na riešenie prioritných problémov v ochrane zdravia pri práci.

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce .

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 166 prípadoch boli použité kontrolné listy zamerané na práce v prostredí s rizikovým faktorom hluk, chemické látky, zobrazovacie jednotky, karcinogénne a mutagénne faktory a biologické faktory. Zamestnávatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky samostatne alebo v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky. Na základe samostatných žiadostí o posúdenie prevádzkových poriadkov bolo vydaných 67 rozhodnutí o schválení prevádzkových poriadkov. Súčasťou týchto dokumentov bol zároveň aj posudok o riziku.

Zo strany zamestnávateľov bolo celkovo predložených 22 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác a 13 návrhov na zrušenie rizikových prác. V prípadoch, kedy zamestnávatelia nemajú zabezpečený dohľad nad pracovnými podmienkami a dohľad nad zdravím zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby, zdravotné riziká pri práci sú hodnotené často bezpečnostnými technikmi, prípadne inými osobami bez zdravotníckeho vzdelania. V týchto prípadoch je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a lekárske preventívne prehliadky zamestnancov sa nevykonávajú vo vzťahu k práci. Z uvedených dôvodov bol štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu plnenia povinnosti zamestnávateľov vyplývajúcich z § 21 zák. č. 124/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov – zriaďovať pracovnú zdravotnú službu alebo ju zabezpečiť dodávateľským spôsobom.

V roku 2012 bol pracovníkmi oddelenia PPL RÚVZ Nitra vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu zabezpečenia dohľadu nad pracovnými podmienkami a dohľadu nad zdravím zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby v 536 subjektoch. Môžeme konštatovať, že subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami vo väčšine prípadov majú zabezpečenú PZS, v 4 prípadoch bolo zabezpečenie PZS v takýchto subjektoch v štádiu riešenia. Čoraz častejšie sú prípady zamestnávateľov, ktorým v zmysle platnej legislatívy nevyplýva povinnosť mať zabezpečený zdravotný dohľad oprávnenou PZS, vzhľadom na výskyt rizikových faktorov v pracovnom prostredí a väčší počet zamestnancov však majú uzatvorenú zmluvu s PZS.

Úloha č. 2.1.1. Rizikové práce

Dozorná činnosť vychádzala z priorit a bola osobitne zameraná na:

- práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sa používajú toxické, veľmi toxické látky, karcinogény, chemické látky zakázané, či s obmedzeným použitím.
- prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území sa spracovávajú v programe ASTR 2011. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore a na základe údajov zaslaných zamestnávateľmi k 31.12. 2012 na RÚVZ. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počtov exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov o meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané laboratórnym pracoviskom RÚVZ v Nitre sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V roku 2012 bolo vydaných 35 rozhodnutí (vyhlásenie RP: 22, zrušenie RP: 13).

Z celkového počtu 4076 dozorovaných organizácií v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra je 219 organizácií s vyhlásenými rizikovými prácami.

V roku 2012 bolo vykonaných 102 kontrol rizikových pracovísk s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V podnikoch, kde už boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva v minulosti vyhlásené rizikové práce, sme sa zamerali na prehodnotenie pracovných podmienok, úroveň expozície zamestnancov jednotlivým rizikovým faktorom a na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami. Pri posudzovaní návrhov na určenie rizikových prác na nových pracoviskách resp. pri nových pracovných činnostiach bola pozornosť zameraná na dôsledné hodnotenie posudkov o riziku, zaraďovanie zamestnancov na rizikové práce na základe zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a úroveň ochranných opatrení na zníženie rizík na pracovisku.

V dozorovanom území v roku 2012 bolo novozaradených na rizikové práce celkom 383 zamestnancov (z toho 92 žien). Z uvedeného počtu v 3. kategórii 344 zamestnancov (92 žien), v 4.kategórii 39 zamestnancov (0 žien).

Zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zisťujeme u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečené pracovné zdravotné služby. Problémom aj naďalej sú zamestnávatelia s malým počtom zamestnancov.

Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať i od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania zamestnávateľmi - od zabezpečovania hodnotenia zdravotných rizík pre zamestnávateľov odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS, ale i od ďalšieho rozvoja alebo útlmu najmä priemyselnej výroby v regióne. V priemyselných parkoch situovaných najmä v okrajových častiach Nitry, Vrábľa a Zlatých Moraviec sú závody zamerané najmä na doplnkovú výrobu pre automobilový priemysel a elektroniku (výroba televízorov FOXCON, čipové karty Muehlbauer Technologies, platobné a bankové karty Giesecke & Devrient Slovakia, súčasti pre automobilový priemysel Konsberg Slovakia Vrábľa,...). Najvýznamnejším podnikom na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je však spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je dôležitý z hľadiska počtu zamestnancov a z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Podnik je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčikovej chémie a pod. Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov a hluku boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie. V podniku sa v súčasnom období rieši prehodnotenie zaradenia niektorých profesií do kategórie rizika z dôvodu organizačných zmien na jednotlivých strediskách.

Úloha č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Dozorná činnosť bola zameraná na:

➤ Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v praxi a následne nariadenia vlády č. 471/2011 Z. z. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami. Prevádzkovatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a posudky o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Celkovo bolo schválených 31 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktoré obsahovali posudok o riziku so zaradením do príslušnej kategórie rizika.

➤ Výkon spoločných dozorných aktivít /IP, IŽP/. V súlade s harmonogramom a plánom spoločných previerok na rok 2012 sme vykonali spoločnú previerku s IŽP zameranú na prevenciu priemyselných havárií a to v Dusle a.s. Šaľa, prevádzka SB anorganika, výrobná jednotka základnej chémie, prevádzky KD2, KD3 – sklady KD. Pri previerke neboli zistené porušenia zákona č. 261/2002 Z. z. v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami.

➤ Vydaných bolo 41 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami a 1 osvedčenie o odbornej spôsobilosti na výkon DDD činnosti.

➤ Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. V roku 2012 sme evidovali 74 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a zodpovedné osoby mali doklad o odbornej spôsobilosti na výkon uvedených činností.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými a toxickými chemickými faktormi riadia odborne spôsobilé osoby.

Úloha č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. a následne nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. v praxi . Bolo vydaných 60 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb a 4 kontroly zamerané na používanie chemických karcinogénov (Duslo a.s. Šaľa, GAMA MONT s.r.o., Biovetská 44, 949 05 Nitra, Secop s.r.o.,Továrenská 49, Zlaté Moravce, SLUŽBA Nitra, s.r.o., Pražská 33, 949 01 Nitra).

➤ Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v spolupráci s Národným referenčným centrom pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov RÚVZ v Nitre.

➤ Prehľadnocovali sa prevádzkové poriadky a hodnotenie zdravotných rizík zamestnancov pri práci s chemickými karcinogénmi v existujúcich zariadeniach (Duslo, a.s., Šaľa, Špecializovaná nemocnica Sv. Svorada,Nitra, MUDr. Gremeň, onkologická ambulancia Šaľa, Ústav ekológie lesa, Nitra) ako aj výskyt chemických karcinogénov a mutagénov v novozriadených prevádzkach (Secop s.r.o.,Továrenská 49, Zlaté Moravce a SLUŽBA Nitra, s.r.o., Pražská 33, 949 01 Nitra).

➤ Pri posudzovaní projektovej dokumentácie boli stavebníci upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu.

➤ ŠZD bol tiež zameraný na používanie chemických látok, ktoré sú zakázané alebo ich používanie je obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Úloha č. 2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V rámci Európskej kampane vyhlásenej SLIC zameranej v roku 2012 na psychosociálne riziká zamestnancov v troch nasledovných rezortoch : zdravotníctvo a sociálne služby, hotelové a reštauračné služby a doprava tovaru sme v súčinnosti s IP Nitra vykonali previerky zamerané na psychickú pracovnú záťaž zamestnancov a to v 3 vybraných subjektoch : Zariadenie pre seniorov Zobor, Jánskeho 7, Nitra, Best Western HOTEL DITURIA, Farská 41, Nitra a v spoločnosti INCAR, spol. s r.o., Vinárska 14, Lužianky.

Previerky boli vykonané v troch etapách, pri prvej návšteve zariadení a podnikov bol zamestnávateľ aj zamestnanci informovaní o zameraní, ciele a úlohe kampane, následne pri druhej návšteve spoločný tím pracovníkov RÚVZ a IP vykonal zistenie stavu v hodnotení psychickej pracovnej záťaž zamestnancov na pracovisku, boli rozdane jednotné dotazníky pre zamestnávateľa a jednotné anonymné dotazníky pre zamestnancov. Pri tretej návšteve podniku boli prevzaté vyplnené dotazníky a vyhotovená správa z previerky.

Z uvedených troch kontrolovaných subjektov hodnotenie psychickej pracovnej záťaž vykonal jeden subjekt – Best Western HOTEL DITURIA, Farská 41, Nitra . V ostatných dvoch prípadoch bolo subjektom opatrením nariadené do stanoveného termínu tento nedostatok odstrániť.

Celkom bolo vyplnených a odovzdaných 100 dotazníkov (Zariadenie pre seniorov Zobor, Nitra – 1 zamestnávateľ + 32 zamestnanci, HOTEL DITURIA, Nitra – 3 zamestnávateľa + 32 zamestnancov a v spoločnosti INCAR, spol. s r.o., Vinárska 14, Lužianky – 1 zamestnávateľ a 31 zamestnancov).

Správa z previerok, dotazníky pre zamestnávateľa a dotazníky pre zamestnancov boli po skompletizovaní zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

Úloha č. 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Prešetrovanie hlásenia podozrenia na profesionálne ochorenie podľa z položky 29 - ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z DNJZ bolo v roku 2012 vykonané v 1 prípade – v spoločnosti na výrobu komponentov pre bezpečnostné pásy do automobilov Ernst Keller s.r.o., Nitra v profesii operátor strojov . Zo záverov šetrenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a predložených výsledkov hodnotenia fyzickej záťaž pri práci vypracovanej pracovnou zdravotnou službou bolo konštatované, že vykonávanú prácu operátora strojov nie je možné jednoznačne dať do súvisu so vznikom choroby z povolania. Dohľad nad pracovnými podmienkami ako aj dohľad nad zdravím zamestnancov v spoločnosti Ernst Keller s.r.o., Nitra zabezpečuje pracovná zdravotná služba.

Úloha č. 2.1.6. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v jednotlivých výrobných organizáciách sa v administratívnych priestoroch analyzovali i pracovné podmienky zamestnancov pri zobrazovacích jednotkách z ergonomických hľadísk (v prípade trvania práce pri zobrazovacích jednotkách viac ako 4 hodiny počas zmeny). Následné intervenčné aktivity boli zamerané na poskytovanie odborného poradenstva pri usporiadaní a ergonomickom riešení jednotlivých pracovných miest (zmena orientácie monitorov na stoloch, zmena typu pracovného sedadla s možnosťou nastavenia výšky sedadla, vyriešenie vhodných spôsobov opierok rúk, umiestnenie dokumentov, výmena starých CRT monitorov za nové typy LCD, odstránenie lesklých plôch spôsobujúce nevhodné odrazy svetla, vhodné tienenie okien, doplnenie nastaviteľných podložiek pod nohy podľa požiadaviek zamestnancov, objektivizácia svetelných podmienok na pracoviskách bez denného osvetlenia,...).

V roku 2012 boli vykonané 4 ciele previerky zamerané na kontrolu pracovných podmienok a pracovný režim pri práci so zobrazovacími jednotkami a to: v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa (administratívne priestory, velíny, kontrolné stanovištia pri ovládacích a riadiacich paneloch), 2 kontroly na administratívnych pracoviskách spoločnosti KIWA, s.r.o. Nitra a vo VÚSAPL (administratíva, projekčné oddelenie). Ďalej boli vykonané kontroly plnenia opatrení na odstránenie nedostatkov v ergonomickom usporiadaní pracovísk zistených pri výkone ŠZD predchádzajúcom období v spoločnostiach Tatrabanka Bratislava - pobočka OC Mlyny Nitra a SLSP Bratislava - pobočka OC Mlyny Nitra.

Zamestnávateľom bolo odporúčané umožniť zamestnancom počas prestávok pri práci individuálne cvičenie zamerané na uvoľnenie najviac namáhaných svalových skupín resp. prerušenie prác so zobrazovacími jednotkami podľa individuálnych požiadaviek zamestnanca. Zároveň sa pri previerkach použili aktuálne dotazníky informovanosti zamestnancov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (podľa NV SR č. 276/2006 Z. z.)	P o č e t
Previerka (ukončená záznamom)	6
Kontrolné listy	44 (12+18+14)
Pokyny na odstránenie nedostatkov	-
Sankčné opatrenia	-

Úloha č. 2. 2 Zdravé pracoviská

Projekt „Zdravé pracoviská“ sa realizuje v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Závod Duslo, a.s. Šaľa patrí k najvýznamnejším spoločnostiam chemického priemyslu na Slovensku. Výrobný program je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, polyvinylacetátových a polyakrylátových lepidiel, disperzií, rôznych špeciálnych produktov organickej a anorganickej chémie a produktov horčíkovej chémie. Od roku 2005 je súčasťou medzinárodného holdingu AGROFERT Holding, a.s., globálne pôsobiaceho v chemickom priemysle, poľnohospodárstve a potravinárstve. Súčasťou Dusla a.s. je od r. 2006 závod Istrochem, a.s. Bratislava. Celkový počet zamestnancov je 2248/435, z toho v Šali - 1995/387. Zdravotný dohľad na pracoviskách zabezpečuje zamestnávateľ vlastnou pracovnou zdravotnou službou od r. 2006, na základe oprávnenia – rozhodnutia ÚVZ SR č. OPPL-5589/2006-Oj zo dňa 19.9.2006.

Z hľadiska charakteristiky pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách sú najčastejšími rizikovými faktormi hluk - s počtom exponovaných 336/8, chemické faktory spôsobujúce vznik kožných ochorení - 273/13, chemické faktory - 223/5, pevný aerosol - 113/14, ionizujúce žiarenie - 24/0, laserové žiarenie 23/3. Celkový počet zamestnancov zaradených do 3. kategórie zdravotného rizika z expozície škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je 644/28.

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, ktoré sa zameriava na vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor. V rámci spolupráce sú osoby s nepriaznivými vyšetrenými parametrami odporúčané do Poradne ochrany zdravia pri práci RÚVZ so sídlom v Nitre na poskytnutie poradenstva resp. na zaradenie do intervenčného programu zameraného na ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

V rámci plnenia programu „Zdravé pracoviská“ bola v Dusle a.s. Šaľa pozornosť zameraná na:

- hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie
- zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci oprávnenou pracovnou zdravotnou službou
- sústavné monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom a prehodnotenie zaradenia prác do kategórie rizikových faktorov.

- V priebehu r. 2012 predložil zamestnávateľ Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre 5 prevádzkových poriadkov (2 pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom a 3 pre práce spojené s vystavením zamestnancov hluku). Dokumenty obsahovali posudky o riziku s určením kategórie zdravotného rizika pre jednotlivé pracovné činnosti. Pri hodnotení zdravotného rizika z vystavenia zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom pri práci vyplynuli nasledovné plánované aktivity v rámci pokračovania projektu: RÚVZ v Nitre v spolupráci s PZS Duslo a.s. a zamestnávateľom uskutoční v roku 2013 výber pracovných činností spojených s možným vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, (najmä chemickým karcinogénom), počas ktorých sa vykonávajú osobné odbery vzoriek pracovného ovzdušia a podrobný časový snímok s charakteristikou konkrétnej expozície.

- Pri realizácii projektu zdravé pracoviská bolo v spolupráci s PZS Duslo, a.s. Šaľa hodnotené zdravotné riziko na pracoviskách, na ktorých pracovníci manipulujú s bremenami na základe podrobných údajov poskytnutých pracovnej zdravotnej službe zodpovednými pracovníkmi z jednotlivých prevádzok. Podklady získané z pracovísk obsahovali charakteristiku bremena a pracovného prostredia. Pri hodnotení práce s bremenami a pri určovaní kategórie zdravotného rizika sa použila metóda hodnotenia v zmysle NV SR č. 281/2006Z.z, o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami a zároveň sa doplnkovo, pre porovnanie, použila metóda posúdenia prác spojených s ručnou manipuláciou s bremenami na základe kľúčových indikátorov .

Zoznam pracovísk, na ktorých sa hodnotenie prác s bremenami realizovalo:

1. Výrobná jednotka expedície a skladov SBU - A

Strediská:

- expedícia močoviny
- expedícia LAD
- expedícia UGL

2. Úsek/útvár: VJ Prísady

Stredisko: FEaS 6111000

Pracovisko: Sklad hot.výrobných.

3. Úsek/útvár: SBÚ-A

Stredisko: 6205200

Pracovisko: údržba odd. ŽD

4. Úsek/útvár: SBÚ-A

Stredisko:6205210

Pracovisko: vykládková čata ŽD

5. Prevádzka: Duslin

6. Úsek/útvár: SBU-O, VJPr

Pracovisko: Dusantox

7. Úsek/útvár: SBUO / VJPr – pracovisko: balenie Dusantoxu

8. Úsek/útvár: SBUO, VJ DaL, prevádzka FEaS

Stredisko:6172000

Stredisko: 6246000 - balička

Záver z hodnotenia pre všetky vyššie posudzované pracoviská:

- Maximálna hmotnosť individuálneho bremena pri činnostiach spojených s ručnou manipuláciou s bremenami nie je prekročená.
- Maximálna frekvencia zdvihov za zmenu pre ručné zdvíhanie bremena nie je prekročená.
- Pracovné podmienky: z popisu pracovných podmienok jednotlivých pracovísk vyplýva, že sú hodnotené ako nepriaznivé, čo je podmienené najmä spôsobom manipulácie s bremenami (nerovná podlaha, nefyziologická pracovná poloha pri zdvíhaní a prenášaní bremena – najčastejšie nakláňanie a pootáčanie trupu, veľká vzdialenosť medzi ťažiskom tela a ťažiskom bremena, nárazové zaťaženie v priebehu zmeny.

Opatrenia na prevenciu možných ohrození alebo poškodení zdravia pri práci s bremenami pre zamestnávateľa:

- V zmysle § 5 písm. c) Nariadenia vlády č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami zabezpečovať posúdenie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na ručnú manipuláciu s bremenami na základe cielenej lekárskej prehliadky (vstupná, periodická, výstupná LPP).
- Zabezpečovať opatrenia na zlepšenie pracovných podmienok tak, aby sa upravili ergonómické podmienky pri manipulácii s bremenami

- V mesiaci október 2012 vykonali zamestnanci RÚVZ v spolupráci so zástupcami PZS a OŽP Duslo a.s. za prítomnosti vedúcich zamestnancov dotknutých prevádzok obhliadky pracovísk za účelom zistenia prítomnosti acz materiálov použitých vo vytypovaných objektoch, ich stav a životnosť.

Z obhliadky jednotlivých objektov vyplývajú tieto závery a odporúčenia:

- Realizovať demontáž viditeľne porušených acz dosiek z deliacich priečok a azbestové výplne priečok nahradiť iným nezávadným materiálom(napr. sadrokartónom). Demontáž a likvidáciu nebezpečného odpadu je potrebné zabezpečiť organizáciou, oprávnenou pre nakladanie s nebezpečným odpadom.(azbestom).
- V objektoch v ktorých sú acz priečky neporušené, obložiť steny vhodným materiálom, napr. zastierkovať, alebo obmurovať. Pri sanácií týchto materiálov je zakázané ich narušiť vrtaním, rezaním a p. V prípade, že sa povrch týchto materiálov ošetrí vhodným náterom, je potrebné tento obnovovať v 2-3 ročných intervaloch. Ďalšie zásahy do týchto materiálov sú neprípustné.

- Koordinovaná kontrola v súčinnosti so SIŽP Nitra zameraná na prevenciu priemyselných havárií podľa zák.č.261/2002 o zabezpečení prevencie voči závažným priemyselným haváriám a v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. na plnenie povinností na ochranu zdravia pri pracovných činnostiach spojených s vystavením zamestnancov chemickým faktorom pri práci a na dodržiavanie povinností v oblasti nakladania s priemyselnými odpadovými vodami, nebezpečnými odpadmi a ochrany ovzdušia bola vykonaná v objekte SB anorganika, výrobná jednotka základnej chémie, prevádzky KD2, KD3 – sklady KD. Kontrola preukázala, že organizácia má vypracovanú a schválenú bezpečnostnú správu, prevádzkové poriadky pre jednotlivé činnosti s chemickými látkami, zodpovednú osobu s odbornou spôsobilosťou na prácu s chemickými látkami, havarijné plány, organizácia má určenú zodpovednú osobu pre zabezpečenie prevencie voči závažným

priemyselným haváriám. Pri kontrole nebolo zistené porušenie zákona č. 261/2002Z.z. v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami.

- Cielená previerka zameraná na kontrolu pracovných podmienok a pracovný režim pri práci so zobrazovacími jednotkami bez denného osvetlenia bola vykonaná na 2 pracoviskách – administratívne priestory, veľíny, kontrolné stanovištia pri ovládacích a riadiacich paneloch. Následné intervenčné aktivity boli zamerané na poskytovanie odborného poradenstva pri usporiadaní a ergonomickom riešení jednotlivých pracovných miest (zmena orientácie monitorov na stoloch, zmena typu pracovného sedadla s možnosťou nastavenia výšky sedadla, vyriešenie vhodných spôsobov opierok rúk, umiestnenie dokumentov, výmena starých CRT monitorov za nové typy LCD, odstránenie lesklých plôch spôsobujúcich nevhodné odrazy svetla, vhodné tienenie okien, doplnenie nastaviteľných podložiek pod nohy podľa požiadaviek zamestnancov, objektivizácia svetelných podmienok na pracoviskách bez denného osvetlenia,...).

Úloha č. 2.3 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

V súvislosti s plnením úlohy „Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl“- Follow up a nadväzujúcej štúdie nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola, boli posledné aktivity realizované v r. 2011 (získanie údajov a spracovanie dotazníkov 2 členov štúdie za Centrum Nitra, ktorí neboli registrovaní v onkologickom registri SR).

V priebehu roka 2012 sa v tejto štúdii zatiaľ nepokračovalo. Ďalšie aktivity budú realizované na pokyn koordinátorov tejto úlohy .

Úloha č. 2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Cieľom úlohy je presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok dodržiavaním nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH).

Po ukončení prvej etapy (pilotnej) , na ktorej RÚVZ v Nitre participoval spolu s ďalšími vybranými RÚVZ v SR , prebieha spracovanie výsledkov a záverečné hodnotenie výsledkov kontrol vykonaných v rámci 2. etapy, do ktorej boli zapojené všetky RÚVZ v SR.

V marci 2012 sa konal celoslovenský seminár pracovníkov odborov a oddelení PPLaT RÚVZ v SR v Banskej Bystrici, ktorej cieľom bolo dosiahnuť jednotný postup orgánov verejného zdravotníctva pri kontrole uplatňovania novej chemickej legislatívy: zákona č. 67/2010 Z.z o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon), nariadenia EP a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a nariadenia EP a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí (CLP).

V rámci zabezpečenia požadovanej odbornej úrovne práce sa zamestnanci oddelenia PPL venujú oboznamovaniu sa s problematikou celého spektra aspektov používania chemických látok z hľadiska účinnej ochrany zdravia a kompetenciami orgánov na ochranu zdravia pri výkone štátneho zdravotného dozoru zameraného na uplatňovanie a dodržiavanie predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok.

3 HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č.Ú. 3.1 - Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

V rámci projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva u vybraných vekových skupín dospeljej populácie“ sa formou dotazníkov získavali informácie o spotrebe potravín a pokrmov – stravovacích zvyklostiach, o životospráve, pohybových aktivitách vybranej skupiny populácie. Následne boli vykonané antropometrické merania, somatické vyšetrenie (meranie TK) a biochemické vyšetrenia z kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie lipoproteínového metabolizmu - cholesterol HDL, LDL, TGL, a glykémii.

Projekt sa v roku 2012 vykonával na vzorke 80 respondentov - zamestnancov spoločnosti InsData spol.s.r.o., Palárikova 3, Nitra a tiež u príslušníkov Ústavu na výkon väzby, Cintorínska 3, Nitra. Vybraná vzorka populácie pozostávala z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (40) a mužov(40) v dvoch vekových kategóriách a to od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov. Výsledky o množstve skonzumovaných potravín sa spracovávajú v systéme ALIMENTA a poskytujú údaje o celkovom energetickom príjme základných živín (bielkoviny, tuky, sacharidy) ,minerálov, vlákniny , cholesterolu, ďalej o spotrebe soli v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami. Klinicko - somatický dotazník poskytol informácie o stravovacích zvyklostiach, spotrebe pokrmov, pohybovej aktivite v korelácii medzi životným štýlom ,stravou a vybranými somatometrickými ukazovateľmi.

Zo základných antropometrických ukazovateľov – telesnej výšky a hmotnosti v nadväznosti na vek sa vypočítal BMI index, WHR (pomer pás, boky) pričom sa zhodnotila primeranosť telesnej hmotnosti, respektíve výskyt a stupeň obezity. Zmeraním TK sa sledovala prevalencia hypertenzie.

Analyzovaný bol predovšetkým príjem vybraných rizikových faktorov výživy (nasýtené mastné kyseliny, trans mastné kyseliny, voľné cukry, kuchynská soľ) ako i príjem pozitívnych faktorov výživy (vitamíny – vitamín C, vitamín E, minerálnych látok a stopových prvkov - vápnik, horčík, draslík, železo, selén, zinok, jód, celkových sacharidov – polysacharidov, vlákniny, nenasýtených mastných kyselín typu n-3, n-6) a príjem vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej v sledovaných populačných skupinách. U klientov, ktorých hodnoty prekračovali odporúčané dávky sme zisťovali, ktoré potraviny boli príčinou prekročenia. Následne sa dávali konkrétne odporúčania na úpravu jedálneho lístka.

Výsledky monitoringu boli spracované a odoslané gestorovi projektu - RÚVZ so sídlom v Poprade , ktorý výsledky projektu vyhodnotí.

Č.Ú. 3.2 - Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci projektu monitoring jodidácie kuchynskej soli , ktorej cieľom je zabezpečenie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu bolo v roku 2012 odobratých a laboratórne vyšetrených 25 vzoriek jedlej soli. Na základe laboratórnych výsledkov bolo zistené že všetky vzorky soli mali obsah KJ v rozmedzí legislatívou stanovenej hodnoty 15-35 mg/kg KI.

Č.Ú. 3.4 - Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

RÚVZ so sídlom v Nitre sa spolupodieľalo na plnení tejto úlohy odberom 2 vzoriek sklenených dojčenských fliaš, za účelom kontroly dodržania bezpečnosti formou sledovania vybraných kritérií bezpečnosti – konkrétne migrácie ťažkých kovov Cd a Pb. Odobraté

vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky laboratórných rozborov potvrdili zdravotnú bezpečnosť odobratých vzoriek.

Č.Ú.3.5 - Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

V rámci tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky potravín balených v papierových obalových materiáloch, za účelom kontroly dodržania bezpečnosti obalov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón) ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farbív cez primárny obalový materiál. Laboratórne vyšetrenie rizikových ukazovateľov zabezpečí RÚVZ so sídlom v Poprade. Laboratórne výsledky sme zatiaľ neobdržali.

Č.Ú.3.6 - Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) bola dotazníkovou metódou sledovaná spotreba 2 prídavných látok: syntetického farbiva Allury červenej E129, a sladidla Aspartamu E950 a spotreba 2 aromatických látok: mentofuránu a kumarínu. Projekt bol realizovaný na vzorke 20 respondentov - zamestnancov spoločnosti InsData, Palárikova 3, Nitra, pričom vybraná vzorka populácie pozostávala z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (10) a mužov (10) v dvoch vekových kategóriách a to od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov v počte po 5 respondentov. Sledovala sa 24 hodinová spotreba potravín, osobitne v pracovný deň, osobitne jeden deň víkendu, a frekvencia spotreby vybraných potravín počas jedného týždňa. V rámci monitoringu boli odobraté 4 vzorky potravín. Jedna vzorka cukroviniek na stanovenie obsahu Allury červenej E129, dve vzorky sirupov na stanovenie obsahu aspartamu a jedna vzorka detskej mliečnej kaše na stanovenie obsahu kumarínu. Výsledky zistení na základe dotazníkov boli spracované a zaslané na ÚVZ SR, ktorý úlohu vyhodnotí spolu s výsledkami laboratórných rozborov odobratých vzoriek.

4 HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR bol realizovaný v štatisticky náhodne vybraných školách: Základná škola Nitra, Cabajská 2, Základná škola Rišňovce, Základná škola Zbehy, Základná škola Mojmirova, Zlaté Moravce. V každej ZŠ bolo vyšetrených 80 detí (40 chlapcov a 40 dievčat) vek. kategórie 7-14 ročných.

Zo SŠ boli zaradené tieto školy: Gymnázium sv. Cyrila a Metoda Farská 19, Stredná odborná škola veterinárna Nitra, Dražovská 14, Obchodná akadémia Zlaté Moravce, Bernolákova 26. V každej SS bolo vyšetrených 64 študentov (32 chlapcov a 32 dievčat), vekovej kategórie 15-18 ročných.

Pred uskutočnením meraní bol vykonaný v zmysle metodického postupu ÚVSR náhodný výber chlapcov a dievčat jednotlivých škôl pomocou tzv. systematického výberu. Meranie detí pozostávalo: z merania telesnej hmotnosti, výšky, obvodu hlavy, hrudníka, bokov, ľavého ramena. Merania boli doplnené údajmi týkajúcich sa sociálneho pozadia vyšetovaných detí a ich rodičov, k čomu bol zostavený dotazník pre vyplnenie požadovaných údajov rodičmi. Údaje z vyšetrení boli zapisované do zostaveného hárku a zadávané do masky v exceli a v termíne do 31.3.2012 elektronicky boli zaslané na ÚVZ SR.

V rámci tohto projektu bolo oddelením HDM vyšetrených 512 detí, z toho 320 v kategórii 7-14 ročných (ZŠ) a 192 kategórie 15-18 ročných. U vyšetrených detí bolo uskutočnených celkovo 3072 meraní.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík, spojených s konzumáciou jedál.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR. Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí.

Do plnenia projektu boli vybrané dve ZŠ, jedna mestská – ZŠ Nitra, Benkova ul. a jedna vidiecka ZŠ Štefana Moyzesa Tesárske Mlyňany. V ZŠ Tesárske Mlyňany boli dotazníky odovzdané 53 žiakom (26 chlapcov a 27 dievčat), v ZŠ Nitra, Benkova ul. u 61 žiakov (31 D, 30 CH). Na predmetných školách boli rozdane dotazníky žiakom a pre ich rodičov. Zamestnankyňami RÚVZ boli vykonané u vybraných žiakov merania telesnej hmotnosti, výšky, obvod bokov, pásu a TK. V čase vykonávanie meraní žiakov bol zároveň na oboch školách vykonaný celotýždenný odber obedov na laboratórne vyšetrenie určených ukazovateľov. Údaje boli elektronicky spracované a zaslané gestorovi projektu.

4.5 Monitoring vybraných aditívnych látok do potravín u detí .

Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín. Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Projekt sa realizoval v MŠ Nitra, Štefánikova ul. Nitra a v MŠ Nitra, Rázusova ul. V každej MŠ boli odovzdané dotazníky pre rodičov 20 detí, navštevujúcich tieto MŠ. Získané výsledky boli zadané do zaslanej masky a zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

4.6. Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl na Slovensku

Cieľom projektu je na základe údajov, získaných od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na Slovensku porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného

prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v 1999. Prieskum sa realizoval formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa u všetkých ročníkov na školách. Na základe údajov, získaných od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na Slovensku budú porovnané zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v 1999. V rámci RÚVZ Nitra sa projekt realizoval na ZŠ kráľa Svätopluka Nitra, Dražovská cesta s počtom 20 respondentov – žiakov ZŠ. Údaje z dotazníkov boli spracované a zaslané elektronicky na ÚVZ SR Bratislava.

5 OCHRANA ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením bola v hodnotenom roku zapojená do plnenia nasledovných 3 úloh:

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Hlavným cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2012 bolo vykonaných spolu 98 previerok podmienok používania zdrojov ionizujúceho a laserového žiarenia. Z toho bolo aj na problematiku rizikových prác zameraných 35 previerok. Vydané boli celkom 3 rozhodnutia o vyhlásení, resp. zrušení rizikovej práce v prostredí ionizujúceho a laserového žiarenia (vyhlásené pre ESKAMED, s.r.o. Nitra a CENTRUM ZDRAVIA – FBLR, s.r.o. Nitra a v jednom prípade zrušené pre Ing. Marián Vajíček – VAMEL, Nitra). V dvoch prípadoch boli podané odborné pripomienky ku konceptom dokumentácií požadovaných v rámci prípravy návrhov na posúdenie prevádzkových poriadkov s posudkami o riziku (TEKMAR SLOVENSKO, s.r.o. Lužianky, CENTRUM ZDRAVIA – FBLR, s.r.o. Nitra) a poskytnutých celkom 38 konzultácií k otázkam súvisiacim s rizikovými prácami. V štádiu súčasného riešenia na podnet RÚVZ Nitra je prehodnotenie vyhlásených rizikových prác s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie v Mestskej nemocnici Prof. MUDr. Rudolfa Korca DrSc. Zlaté Moravce, ako aj v Špecializovanej nemocnici sv. Svorada Zobor, n.o. Nitra, kde boli v priebehu roka 2012 vykonané pracovníkmi RÚVZ Nitra komplexné merania za účelom hodnotenia rizikovosti prác.

V roku 2012 sa evidovalo celkom 6 subjektov s vyhlásenou rizikovou prácou z titulu rizikového faktora ionizujúce žiarenie (52 pracovníkov, z toho 26 žien) a 16 subjektov v riziku laserového žiarenia (41 pracovníkov, z toho 24 žien). Vo všetkých prípadoch ide o 3. kategóriu rizika. Počty subjektov ako aj pracovníkov v riziku sú porovnateľné s predchádzajúcim rokom.

Na pracovisku sa priebežne vedie databáza ASTR_2011 vytvorená v programe Access, v ktorej sa aktualizujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku, ako aj ďalšie údaje súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami.

Úloha č. 5.2: Radiačná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v SR

Cieľom úlohy je zhodnotiť celkovú úroveň radiačnej ochrany pri vykonávaní defektoskopických prác a vypracovať odborné usmernenia pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre nedeštruktívnu defektoskopiю s použitím zdrojov ionizujúceho žiarenia (uzavretých rádioaktívnych žiaričov a technických röntgenových prístrojov) a pre oznamovanie prepravy rádioaktívnych žiaričov.

Riešenie projektu vychádza z požiadaviek Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu vo Viedni (MAAE) uverejnených v Specific Safety Guide No. SSG11 Radiation Safety in Industrial Radiography (Radiačná ochrana v priemyselnej rádiografii).

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina z pracovníkov ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Nitra, pričom gestorom úlohy je ÚVZ SR.

V rámci prvej etapy sa tiež analyzujú potrebné údaje zo zložiek jednotlivých defektoskopických pracovísk vedených na príslušných úradoch verejného zdravotníctva, ako aj prediskutovávajú najproblematickejšie skutočnosti z dozornej praxe (zabezpečovanie dozoru nad žiaričmi počas ich prepravy a prestávok v preprave (na stravu, spánok a pod.), spôsob vymedzovania ochranných pásiem, problematika metrologického overovania dozimetrických prístrojov určených na stanovovanie kontrolovaných pásiem, sumarizácia

výsledkov osobnej dozimetrie vyhodnocovaných za rôznych podmienok, resp. inými poskytovateľmi služby a ďalšie).

V mesiaci december 2011 bol zároveň vypracovaný návrh dotazníka, ktorý bude slúžiť na získanie údajov potrebných pre analýzu osobných dávok vo vzťahu k druhu a množstvu defektoskopických prác. Pri jeho spracovaní boli využité dokumenty MAAE o profesionálnej expozícii v priemyselnej rádiografii, ktoré vypracovala pracovná skupina pre priemyselnú rádiografiu WGIR.

Dňa 31.1.2012 sa uskutočnilo na RÚVZ Banská Bystrica stretnutie pracovnej skupiny, kde sa prerokoval ďalší postup pri plnení predmetnej úlohy. Následne sa vykonali podľa vypracovanej vzorovej finálnej verzie dotazníka cielené previerky všetkých 7 subjektov v Nitrianskom kraji, ktoré majú povolené vykonávať defektoskopické práce pomocou zdrojov ionizujúceho žiarenia ako na stálych, tak aj dočasných pracoviskách na území SR. Konkrétne bol v tomto smere vykonaný štátny zdravotný dozor spojený s dozimetrickými meraniami u týchto subjektov:

1. Duslo, a.s., Šaľa
2. SES Inspekt, s.r.o., Tlmače
3. Ing. Ján Sliacky – VIMPS, Nitra
4. Stroje a mechanizmy, a.s., Bratislava, prevádzkareň Komárno (pôvodne Slovenské lodenice Komárno, a.s. Bratislava)
5. TSP – TESTSERVIS POLÁČEK, s.r.o., Trnava, pracovisko v areáli SE Mochovce
6. WIZACO NDT, s.r.o., Levice
7. Slovenské energetické strojárne, a.s. Tlmače

Z výsledku previerok vyplynulo (podrobnejšie pozri záznamy z previerok), že uvedené subjekty vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu – nedeštruktívnu röntgenovú a gama defektoskopiou v zásade v súlade s požiadavkami kladenými na takýto druh činnosti. Zistené nedostatky boli riešené osobitne s určením termínov, do ktorých musia byť jednotlivými subjektmi odstránené. Nedostatky sa týkali napr. nezabezpečenia pravidelného monitorovania pracovného prostredia, nepravidelného vykonávania skúšok dlhodobej stability technických rtg prístrojov, evidencie o kontrolách skladov žiaričov zodpovednou osobou a v tej súvislosti aj podrobnej evidencie údajov o tom, komu a kedy bol zdroj žiarenia vydaný a kedy bol tento zdroj a kým do skladu vrátený, nevedenia údajov o vysokoaktívnych žiaričoch podľa predpísaného tlačiva (HASS), niektorých nesúládov súčasného stavu s existujúcim povolením na používanie zdrojov žiarenia, nenahlasovanie prác na dočasných pracoviskách príslušnému orgánu dozoru a pod. V dvoch prípadoch išlo aj o nedostatky vážnejšieho charakteru, spočívajúce v zistenom prežarovaní do bezprostredného okolia prežarovní stálych defektoskopických pracovísk pri prežarovaní s rádioaktívnym žiaričom bez kolimátora a bez toho, aby bol žiarič umiestnený vo vnútri prežarovného výrobku, čo sa však vykonáva iba sporadicky. V jednom prípade bolo zistené, že pôvodný subjekt s povolením na používanie technických röntgenov, konkrétne Slovenské lodenice Komárno, a.s. Bratislava, prevádzka Komárno, bol odkúpený spoločnosťou Stroje a mechanizmy, a.s. Bratislava, pričom táto zmena nebola oznámená ani RÚVZ Nitra a ani do centrálného registra zdrojov ionizujúceho žiarenia vedeného Úradom verejného zdravotníctva SR Bratislava.

V roku 2013 bude vypracované sumárne zhodnotenie výsledkov previerok a vypracovaný prehľad tých problematických otázok súvisiacich s danou problematikou, ktoré z previerok vyplynuli a nie sú legislatívou jednoznačne stanovené alebo v nej nie sú riešené vôbec. Uskutočnená bude aj kontrola stavu odstránenia všetkých zistených nedostatkov, pričom je zámerom vykonať cielené kontroly spojené s dozimetrickým meraním aj počas reálne uskutočňovaných defektoskopických prác priamo na dočasných pracoviskách.

Úloha č. 5.3: Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia

Úloha má za cieľ zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok aplikovaných pacientom pri jednotlivých typoch rádiologických výkonov, stanoviť veľkosť kolektívnych dávok obyvateľov z jednotlivých typov rádiologických vyšetrení a zhodnotiť celkovú kolektívnu dávku populácie Slovenskej republiky z lekárskeho ožiarenia. Na základe výsledkov úlohy budú navrhnuté nové národné diagnostické referenčné úrovne pre vybrané typy rádiologických vyšetrení.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina zo zástupcov pracovísk ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR, RÚVZ hl. mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Košice a RÚVZ Nitra.

Úloha je rozdelená na oblasť klasickej rádiodiagnostiky a oblasť nukleárnej medicíny. Na základe parametrov rádiologických výkonov budú pre dostatočne veľké súbory pacientov softvérovo vypočítané efektívne dávky ich ožiarenia pre cca 60 druhov rádiologických výkonov a na základe údajov o počtoch výkonov podľa štandardných kódov zdravotníckych výkonov stanovené kolektívne efektívne dávky z lekárskeho ožiarenia v Slovenskej republike. V roku 2011 sa zaslali jednotné formuláre vypracované ÚVZ SR na zber údajov o počtoch výkonov podľa kódov zdravotníckych výkonov a údajov o používaných zdrojoch žiarenia všetkým 123 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v kraji Nitra, ktorí v tom čase vykonávali v rámci svojej činnosti lekárske ožiarenie. Začiatkom roku 2012 sa vo viacerých prípadoch urgovalo zaslanie vyplnených formulárov. Po skompletizovaní požadovaných údajov od všetkých subjektov sa tieto štatisticky spracovali v programe Excel. Sumarizácia výstupov bola prezentovaná na pracovnej porade k plneniu úlohy uskutočnenej dňa 16.2.2012 na ÚVZ SR Bratislava. Na porade boli zároveň prediskutované ťažkosti pri pokračovaní plnenia projektu, pričom ťažiskovým problémom v oblasti rádiodiagnostiky je nedostatočné prístrojové vybavenie riešiteľských pracovísk. Z tohto dôvodu má ÚVZ SR pripraviť odborné usmernenie, ktorým bude podrobnejšie stanovený rozsah meraní pri skúškach dlhodobej stability diagnostických röntgenových prístrojov vykonávaných oprávnenými organizáciami na základe príslušného povolenia ÚVZ SR. Údaje z protokolov o vykonaných skúškach by mali potom slúžiť ako jeden z podkladov pre hodnotenie veľkosti expozície pacientov.

V oblasti nukleárnej medicíny bol na stanovenie veľkosti ožiarenia na predmetnej porade uskutočnenej 16.2.2012 určený rozsah údajov, ktoré je potrebné evidovať pri každom vyšetrenom pacientovi. Na základe následného usmernenia zo strany RÚVZ Nitra začala spoločnosť IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra, ako jediné pracovisko nukleárnej medicíny v Nitrianskom kraji, zbierať dáta v požadovanej forme prostredníctvom softvéru vypracovaného Ústavom radiačnej ochrany, s.r.o., Trenčín. Databáza údajov o vyšetrení bola doplnená do požadovanej formy aj spätne od augusta 2011 a údaje získané do novembra 2012 boli poskytnuté ÚVZ SR a na pracovnej porade konanej dňa 4.12.2012. V rámci predmetnej porady bolo dohodnuté, že celoslovenské spracovanie výsledkov o radiačnej záťaži pacientov vyšetovaných na nukleárnych medicínach zabezpečí ÚVZ SR do konca apríla 2013.

6 EPIDEMIOLOGIA

Zabezpečovanie realizácie IP patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení sme v roku 2012 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu osôb vylučujúcich choroboplodné zárodky (najmä brušného týfu, nosičov HBsAg, anti HCV pozit. osôb)
- epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej úrovni a regionálnej úrovni,
- využívame SRV na zabezpečenie výmeny informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva,
- surveillancie nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas roka 2012 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu A a typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 15. roku života. Zaznamenali sme 5 prípadov ochorenia na TBC u dospelých osôb, 23 ochorení na pertussis. Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sa vyskytli 3 ochorenia na VHA.

Kontrola plnenia imunizačného programu

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi:

V roku 2012 bolo na základe hlásenia odmietnutia povinného očkovania praktickým lekárom pre deti a dorast bolo prejednávaných 145 prípadov (ústne prejednávania neúčasti na očkovaní, priestupkové konania, iné). V priebehu roka boli priebežne poskytované konzultácie pre pediatrov, týkajúce sa očkovania.

PZS boli pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení ako aj aktuálne informácie na úseku VZ.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a jednak o možnosti očkovania osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 Surveillancie infekčných chorôb

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 2137 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých vykonávali edukačnú činnosť, ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BB, BA, LF UK, SAV, HPL Bratislava, MIKRO-K Galanta, Levice, Komárno, ALPHA MEDICAL Bratislava), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBs Ag (21 prípadov) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach (32 prípadov) boli vykonané protiepidemické opatrenia, s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. Pri negatívnych výsledkoch bolo zahájené očkovanie u 18-tich osôb.

V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia RH o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nákazám v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 32 poranení).

Evidujeme 20 novodiagnostikovaných anti HCV pozitívnych osôb.

V rámci vykonávania surveillance nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach RÚVZ so sídlom v Nitre k 31.12. 2012 sme vykonali 433 previerok s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia. Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov. Komisia pre riešenie problematiky nozokomiálnych nákaz pri lôžkových zdravotníckych zariadeniach zasadala 1-krát v Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie.

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky jednak na lôžkových oddeleniach nemocníc, centrálnych sterilizáciách, operačných sálach, ako aj na ambulanciách s rôznym zameraním. Skontrolovaných bolo 604 sterilizačných prístrojov a vykonalo sa 1808 odberov. Formou rozhodnutia RH boli schválené priestory a prevádzkové poriadky 11-tich ambulancií.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V roku 2012 sme zabezpečili 18 odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku.

6.3 Epidemiologický informačný systém

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systém rýchleho varovania.

- vložených 3873 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO (18 odberov – 9 izolátov)
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V dňoch 9.5.2012 a 15.5.2012 bola vykonaná Bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v Kardiocentre s.r.o v Nitre a vo všetkých oddeleniach v Mestskej nemocnici (MN) prof. MUDr. Rudolfa Korca v Zlatých Moravciach (chirurgické, interné a oddelenie akútnej a intenzívnej medicíny - OAIM).

Vyhodnotenie:

1. Z počtu 13 hospitalizovaných pacientov v Kardiocentre s.r.o. Nitra bolo zistené 1 nozokomiálne ochorenie (cystitída), s ktorým bola pacientka preložená z iného akútneho oddelenia (interného odd. NsP Levice).
2. Z počtu 43 hospitalizovaných pacientov v MN Zlaté Moravce (1-OAIM, 17-chirurgia a 25-interné) boli zistené 2 nozokomiálne ochorenia (bronchopneumónia a sekundárne hojenie rany) u pacientov chirurgického oddelenia.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda

určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení pracovníci odd. epidemiológie sa podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri akciách individuálnych aj hromadných zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, BMI, cholesterolu, glukózy, telesného tuku a poradenstva. Boli realizované 4 výjazdové akcie, pri ktorých sa vyšetrilo 198 klientov.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení.

- V roku 2012 sme vykazovali 16 epidémií: A02 (4x), A08 (4x), B86 (4x), A09 (2x), A05 (1x) a J10 (1x).
- Dňa 12.11.2012 o 10,30 hod. IZS nahlásil výskyt podozrivého bieleho prášku v bytovom dome na Jurkovičovej ul. 26 v Nitre. Prášok bol rozsypaný v bytovom dome na štyroch schodoch zo siedmeho poschodia na šieste poschodie.

Potencionálne boli exponované dve osoby, ktorých zdravotný stav bol dobrý. Osoby boli odposlané k obvodnému lekárovi na lekársky dohľad a preventívne užívanie antibiotík. Neznámy prášok bol odstránený Hasičským zborom a prepravený na bližšiu expertízu do Krajského chemického laboratória v Nitre. Priestory s výskytom bielej neznámej látky boli dekontaminované príslušníkmi Hasičského záchranného zboru v Nitre. Záver z vyšetrenia: zistená látka nie je nebezpečná a bola identifikovaná ako múka.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance. Pozornosť sa venovala výskytu akútnych chabých paréz, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali 14 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí a to z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí negatívne.

6.8. Prevencia HIV/AIDS - testovanie, poradenstvo, sledovanie

Laboratórna diagnostika HIV

V spolupráci s Ústavom klinickej mikrobiológie FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 30 krát pri zistení poranenia zdravotníckych pracovníkov, študentov SZŠ, študentov Katedry ošetrovateľstva UKF Nitra a pracovníkov upratovacej čaty.

V 1 prípade bolo vykonané vyšetrenie u zdravotnej sestry, ktorá sa poranila ihlou kontaminovanou krvou novozisteného HIV pozitívneho pacienta.

V 4 prípadoch u laboratórne potvrdených prípadov nosičstva vírusu HIV bol vykonaný zber epidemiologických údajov. Zaznamenali sme jeden prípad HIV poizitivity s rozvinutým AIDS. U pacienta boli prítomné oportúnne infekcie: kandidóza pažeráka, pneumónia vyvolaná *Pneumocystis carinii*.

Špecializovaná poradňa HIV / AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Jej činnosť bola vykonávaná plynule počas celého roka 2012 na základe požiadaviek klientov. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 41 klientom. Poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo vykonaných 82 návštev a 41 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok a antigénu bolo odobratých 41 sér a v 8-mich prípadoch bol vydaný certifikát do zahraničia. Poradňu navštívilo 33 mužov a 8 žien. V roku 2012 bolo v 18-tich prípadoch vykonané vyšetrenie anonymne. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

6.9 Poradne očkovania

Na RÚVZ so sídlom v Nitre bola v priebehu roka zriadená poradňa očkovania, ktorej základným cieľom je konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Na web stránke je zverejnená jej obsahová náplň ako aj termín jej činnosti. Vzhľadom k tomu, že doteraz nebolo potrebné po zažiadaní konzultácie uskutočniť osobné stretnutie v uvedenom čase, konzultácie boli vybavované okamžite a priebežne počas celého roka. Podľa obsahovej stránky to boli konzultácie pred cestou do zahraničia (10 krát), konzultácie k problematike povinného pravidelného očkovania (15 krát), v problematike odporúčaného očkovania (10 krát).

9.10 Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

- V rámci programu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ vyhláseného WHO, ktorý bol v tomto roku zameraný na správnu hygienu rúk ako najúčinnější spôsob prevencie NN a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc boli vykonané tieto aktivity:

1. Informácie o konaní kampane boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ.
2. Elektronickou poštou bolo realizované informovanie o danej kampani, boli zaslané edukačné materiály vedeniu nemocníc nitrianskeho okresu (Fakultná nemocnica v Nitre, Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o. Nitra, Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie), Mestskej nemocnici prof. MUDr. R. Korca Zlaté Moravce, 4 dialyzačným centráam (2 v Nitre a jedno v Zlatých Moravciach a v Šali), Kardiocentru a.s. v Nitre, Hospic sv. Bernadety v Nitre a MKP Centrum s.r.o. Nitra.
3. Edukácia zdravotníckych pracovníkov o správnej technike umývania a dezinfekcie rúk bola realizovaná prostredníctvom vrchných sestier jednotlivých nemocníc.

V súvislosti s kampanou „Európsky imunizačný týždeň“, ktorá sa uskutočnila v dňoch 21.4.2012 - 27.4.2012 sme realizovali nasledovné aktivity:

1. Na internetovej stránke RÚVZ boli zverejnené informácie o prebiehajúcom EIW pre laickú verejnosť a pre zdravotníckych pracovníkov, študentov SZŠ v Nitre a ÚKF v Nitre články o očkovaní všeobecne, o význame očkovania proti chrípke, o cestovateľskej medicíne, o náraste osýpok v Európe a vyhodnotenie kontroly očkovania k 30.8.2011.

2. Printovým, internetovým a televíznym médiám bola zaslaná informácia o prebiehajúcom EIW v SR.

- 3.

4. V spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy RÚVZ v Nitre bola na RÚVZ vytvorená nástenná tabuľa, pred úradom a na Mestskom úrade v Nitre v klientskom centre inštalovaný informačný panel s materiálom k danej veci.

5. Počas EIW sa v rámci vakcinačnej poradne prostredníctvom odborných pracovníkov odboru epidemiológie boli poskytované konzultácie o očkovaní do zahraničia pre verejnosť a o povinnom očkovaní všeobecne pre zdravotníckych pracovníkov.

6. Pre zamestnancov zariadenia sociálnych služieb Dolnočermánska ul. v Nitre v súvislosti s výskytom ochorení na chrípku typu A H3N2 boli v danom zariadení poskytnuté informácie o efektívite očkovania proti chrípke.

7. V spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže RÚVZ v Nitre bola zabezpečená distribúcia edukačného materiálu pre školské zariadenia v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce o očkovaní : „História a súčasnosť očkovania na Slovensku.“

8. Pre účastníkov Gremiálnej rady riaditeľa RÚVZ v Nitre boli pri analýze epidemiologickej situácie v regióne Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce poskytnuté informácie o prebiehajúcej kampani EIW. Zároveň bola uskutočnená prezentácia s názvom „Efektívnosť očkovania“.

9. Prednáška o očkovaní proti rotavírusom, kliešťovej encefalitíde a vírusovej hepatitíde typu B bola prednesená študentom katedry Výživy ľudu SPU v Nitre . Cieľovú skupinu tvorili študenti v počte 85.

- VZDELÁVANIE SESTIER (projekt)

Názov aktivity : **Hodnota očkovania – odborná aktivita na okresnej úrovni**
Organizátor: SEVS- SLS, Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v

v Nitre a SKSaPA v Nitre

Dátum podujatia: 26.9.2012 o 14,00 hod.

Miesto podujatia: Fakultná nemocnica Nitra, Špitálska ul.

Počet účastníkov: 147 účastníkov (viď príloha- prezenčná listina)

Počet vrátených dotazníkov: 88 (84 bolo úplných a hodnotených na web portáli a 4 dotazníky nebol hodnotené pre ich neúplné vyplnenie)

Názov aktivity : **Hodnota očkovania – odborná aktivita na okresnej úrovni**

Organizátor: SEVS- SLS, Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v

v Nitre a SKSaPA v Zlatých Moravciach

Dátum podujatia: 20.9.2012 o 13,30 hod.

Miesto podujatia: sála MsKS Zlaté Moravce

Počet účastníkov: 108 účastníkov (viď príloha- prezenčná listina)

Počet vrátených dotazníkov: 90 (87 bolo úplných a hodnotených na web portáli a 3 dotazníky neboli hodnotené pre ich neúplné vyplnenie)

Prednášky:

1. Princíp vakcinácie, typy očkovacích látok.
2. Správna aplikácia očkovacích látok
3. Nežiadúce účinky a kontraindikácie očkovania
4. Správne skladovanie a manipulácia s očkovacími látkami
5. Aktuálna epidemiologická situácia v regióne

6. Rôzne

Cyklus prednášok sa uskutočnil v dňoch 26.9.2012 a 20.9.2012 v rámci projektu časť – vzdelávanie – skupina „VZDELÁVANIE SESTIER“ na okresnej úrovni – okres Nitra s prednostným zameraním pre sestry pracujúce na ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých. Seminár sa konal v priestoroch prednáškarne fakulty ošetrovateľstva vo Fakultnej nemocnici v Nitre a v priestoroch mestského kultúrneho strediska v Zlatých Moravciach.

Odborná časť bola rozdelená do 6-tich okruhov. Vzdelávacia aktivita bola zameraná na základné informácie o tvorbe imunity pri očkovaní, zložení očkovacích látok, typoch očkovacích látok, indikáciách, kontraindikáciách očkovania, správnom skladovaní a manipulácii s očkovacími látkami, správnych postupoch pri aplikácii očkovacích látok, časť prednášok bola venovaná aktuálnej problematike a epidemiologickej situácii v regióne Nitra.

Seminár možno po odbornej stránke hodnotiť ako úspešný. Prezentované výsledky sú preukázateľné a zdravotnými pracovníkmi hodnotené pozitívne. Mali pre nich aj motivačný charakter.

Prezentácie boli kultivované, časovo dobre zvládnuté, s využitím viacerých prezentujúcich pomôcok- dataprojektor, počítač. Prezentácie priniesli aj odporúčania pre využitie v praxi. Na seminári sa rozdal hodnotiaci dotazník, aby ho sestry vyplnili, a následne sa vkladal do webového

rozhrania <https://docs.google.com/spreadsheet/viewform?pli=1&formkey=dFRKS200Z2I1SURHa3o3QV8yMVBvVVE6MQ#gid=0>. Vyhodnotenie dotazníkov preukáže mieru spokojnosti s obsahovou, formálnou stránkou od účastníkov seminára.

Tento seminár sa stal miestom, kde sestry načerpali množstvo nových poznatkov pre svoju budúcu prácu a zároveň získali poznatky, ktoré sú nevyhnutné pre ďalšiu prácu a sú významné na dosiahnutie vysokej úrovne v oblasti verejného zdravia v časti týkajúcej sa očkovania.

Záverom možno konštatovať, že poslanie tohto semináru bolo naplnené:

1. organizovanie spolupráce všetkých tých, ktorí môžu a chcú pomôcť,
2. oboznamovanie sa s novými poznatkami na poli verejného zdravotníctva,
3. tvorba a šírenie informácií v oblasti zdravia.

- Činnosť odboru epidemiológie za rok 2012

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 3290 krát, bolo uskutočnených 2163 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, 2882 výpisov potrebných údajov k spracovaniu nákaz ev. analýz, 2460 krát bola vykonaná analýza epidemiologickej situácie, v 1921 prípadoch poradenské aktivity, kontrola HER bola vykonaná v 433 prípadoch, spracovanie chrípky a CHPO 156 – krát.

Odbor/oddelenie epidemiológie - rok 2012			Počet
1.	Epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákazy (okrem NN)	prvá. návšteva v ohnisku opakované návštevy v ohnisku počet vyšetrených osôb zvýšený zdravotný dozor lekársky dohľad iné protiepidemické ochorenia spolu:	2137 519 278 0 110 246 3290
2.	Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN):	vzorky biologického materiálu celkom vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: voda potraviny iné spolu:	295 0 16 11 33 355
3.	Doplňovanie epidemiologických údajov k spracovaniu nákaz, ev. analýz	z chorobopisov zo zdravotných záznamov z laboratórnych protokolov iné spolu:	1290 654 878 60 2882
4.	Imunizačný program	metodické návštevy lekárov kontrola očkovania (počet očkovaných) kontrola skladovania očkovacích látok prejednanie neúčasti na očkovaní priestupkové konanie iné spolu:	64 14671 62 8 13 124 14942
5.	Práca v EPIS-e	preberanie hlásení zadávanie prípadov kontrola a uzatváranie prípadov spracovanie dotazníkov k epidémii SRV chrípka spolu:	369 3882 3905 15 80 156 8407
6.	Analýza epidemiologickej situácie (uviesť počet)	denná týždenná mesačná ročná na požiadanie príprava podkladov spolu:	250 52 12 3 6 2137 2460
7.	poradenstvo a podávanie informácii	v zdravotníctve v ohniskách rodinných v ohniskách kolektívnych pre verejnosť	383 1235 104 39

		v médiách	107
		iné	53
		spolu:	1921
8.	Odborné analýzy (okrem uvedených v bode 6.)	správa	11
		rozbor	0
		podklad	3
		stanovisko	10
		spolu:	24
9.	Prednášková činnosť	prednášky pre verejnosť	2
		prednášky pre ZP	8
		spolu:	10
10.	Publikácie pre verejnosť (uviesť miesto a názov v prílohe)	1. autor	0
		spoluautor	0
		spolu:	0
11.	Publikačná činnosť v odborných a vedeckých časopisoch (uviesť názov a miesto v prílohe)	1. autor	0
		spoluautor	0
		vypísať názov a miesto*	0
		spolu:	0
12.	Účasť na konferenciách (uviesť miesto a názov v prílohe)	aktívna	1
		pasívna	4
		vypísať názov a miesto*	0
		spolu:	5
13.	Práca na osobitných štúdiách a programoch (Bodová prevalenčná štúdia NN)	príprava zadania	2
		zber podkladov	99
		sumarizácia	2
		analýza	2
		iné (príprava)	2
		spolu:	107
14.	Vydané certifikáty (AIDS), medzinárodný očkovací preukaz, osvedčenie o odbornej spôsobilosti		8

Odbor/oddelenie epidemiológie			
15.	Plánovaný ŠZD v ZZ - kontrola HER a BOT	kontroly pracoviska	330
		opakované návštevy	103
		odber vzoriek zo sterilných materiálov	307
		odber vzoriek z prostredia	1375
		odber vzoriek z ovzdušia	29
		odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov	91
		odber iných vzoriek	6
		počet testovaných HVS	329
		počet testovaných AUT	250

		počet testovaných EO	0
		počet testovaných FS	13
		iná sterilizačná technika	12
		spolu:	2845
16.	NN – cielená kontrola HER a BOT v súvislosti s výskytom NN	kontroly pracoviska	0
		opakované návštevy	0

		odber vzoriek zo sterilných materiálov	0
		odber vzoriek z prostredia	0
		odber vzoriek z ovzdušia	0
		odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov	0
		odber iných vzoriek	0
		počet testovaných HVS	0
		počet testovaných AUT	0
		počet testovaných EO	0
		počet testovaných FS	0
		iná sterilizačná technika	0
		spolu:	0
17.	Epidemiologické vyšetrenie v súvislosti s chorobou z povolania	počet osôb	0
18.	Posudková činnosť	štúdie projektov	7
		konzultácie	99
		spracovanie	11
		kolaudácia	0
		vydanie posudkov	0
		spolu:	117
19.	Podnety a sťažnosti	počet	3
20.	Sankcie	počet	8
21.	Rozhodnutia	počet	121
22.	Odvolania	počet	2

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

1. V rámci projektu **č.1.8. Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie** sa analyzovalo 645 vzoriek, čo je 2849 ukazovateľov.

2. Projekt **č.2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.** Vykonala sa objektivizácia fyzikálnych faktorov (hluk, vibrácie, mikroklimatické podmienky) na pracovných miestach v 51 závodoch, t.j. 929 meraní. Na oddelení chemických a fyzikálnych analýz sa analyzovalo 274 vzoriek ovzdušia (prašnosť a chemické škodliviny), čo je 461 ukazovateľov. V rámci NRC pre zdravotnú problematiku vlákňitých prachov sa analyzovali vzorky ovzdušia (212) i stavebného materiálu (33 vzoriek).

3. Pre realizáciu projektu **č.2.3 Zdravé pracoviská** bola vybraná spoločnosť DUSLO a.s., Šaľa zameraná na chemickú výrobu, ako relatívne najstabilnejší podnik v regióne. Na pracoviskách tohto závodu sa odobralo a analyzovalo 12 vzoriek na stanovenie prašnosti.

4. V rámci projektu **č.2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl** sa odobralo a analyzovalo 265 vzoriek ovzdušia na prítomnosť azbestu, chrómu, olova a niklu.

5. V súlade s plánom úloh sa naďalej vykonáva monitoring jodidácie kuchynskej soli vo vzorkách soli na obsah jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Monitoring je napojený na riešenie projektu **č.3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli.** Za hodnotené obdobie sa vykonala analýza 134 vzoriek s 413 ukazovateľmi.

6. V rámci projektu **č.4.3. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál,** bolo analyzovaných 50 vzoriek obedov z jedální základných škôl. Vo vzorkách boli analyzované: dusičnany, chlorid sodný, bielkoviny, hmotnosť, sušina, popol, tuky, sacharidy, energetická hodnota, olovo, kadmium, ortuť.

7. V rámci projektu **č.7.3. Minerálne a pramenité balené vody** sa pokračovalo v analýzach minerálnych a pramenitých vôd. Analyzovalo sa 55 vzoriek s 584 ukazovateľmi.

Programy a projekty, na ktorých sa oddelenie MŽP podieľalo v roku 2012

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie.

V súvislosti s epidemiologickými udalosťami bolo celkovo vyšetrených 258 depistážnych vzoriek, z ktorých 5x bola izolovaná *Salmonella enteritidis*, 1x *Salmonella enterica* a 1x *Salmonella typhimurium*. Z okresu Komárno bolo v súvislosti s epidémiou na škole vyšetrených 51 vzoriek výterov z rekta, v 3 prípadoch bola izolovaná *Salmonella enteritidis*. Všetky izolované kmene boli zaslané na potvrdenie do NRC na ÚVZ SR a zároveň bola vykonaná fágová typizácia – dokázaný bol fagotyp PT23. V súvislosti s touto epidemiologickou udalosťou bolo vyšetrených 158 vzoriek stravy, surovín a taktiež sterov zo školskej kuchyne daného školského zariadenia. V prinesených vzorkách vajec bola taktiež izolovaná *S.enteritidis* fagotyp PT 23.

Na prítomnosť baktérií rodu *Salmonella* bolo v laboratóriu vyšetrených 1294 vzoriek potravín a vody z toho 12x bola izolovaná *Salmonella*. Okrem *S.enteritidis*, *typhimurium* a *S.enterica* bola 2x izolovaná aj *Salmonella lichtfield* a to zo vzoriek vody z akvária od korytnačky. Tento nález súvisel s izoláciou *S.lichtfield* od členov rodiny postihnutých hnačkovým

ochorením. V súvislosti s hnačkami v ďalšej rodine bola izolovaná S.pomona taktiež z akváriovej vody od korytnačky.

Ďalší exotický typ Salmonelly bol izolovaný zo surového hydinového mäsa z dovozu z Brazílie, išlo o S.mbandaka. Všetky kmene boli potvrdené NRC pre salmonely.

7.2. Legionelly a améby v zdravotníckych zariadeniach, v nebytových budovách a oddychových zónach.

Vyšetrených bolo 16 vzoriek vody na prítomnosť Legionella sp. s negatívnym výsledkom. Išlo o vzorky z bazénov s vodnými atrakciami. Na vyšetrenia zo zdravotníckych zariadení nebola požiadavka.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch.

Vyšetrili sme celkovo 33 minerálnych vôd (t.j. 165 ukazovateľov) a 6 balených vôd vo watercooleroch (t.j. 30 ukazovateľov). Balené vody vo watercooleroch v ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy prekročili stanovené limity podľa Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z. z 10. mája 2006.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“ Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva

Úloha bola realizovaná formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, konzultácie, dotazníky, panely, informácie v médiách). V oblasti prevencie a zdravotno-výchovného pôsobenia sme sa orientovali na všetky vekové kategórie s cieľom motivovať, utvárať vedomosti, postoje a návyky zameraných na zachovanie a zlepšenie zdravia jednotlivca i populačných skupín. Konkrétne realizačné výstupy plnenia Národného programu podpory zdravia na úseku podpory zdravia sa týkali plnenia cieľov č. 1,2,4,5,6,10,11. Plnenie cieľov sa obsahovo prekrývalo s plnením viacerých a ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia podpory zdravia (úlohy 9.2, 9.3, 9.5, 9.7, 9.8, 9.9 a 9.10), kde sú uvedené jednotlivé aktivity v kontexte s NPPZ .

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo

V rámci projektu „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“ sme zabezpečovali pre seniorov v Poradni zdravia preventívne vyšetrenia biochemických ukazovateľov, meranie krvného tlaku a poskytovali im odborné poradenstvo.

V zariadeniach pre seniorov sme realizovali prednášky a besedy týkajúce sa problematiky, ktoré najviac zaujímali seniorov, napr. vplyv alkoholu na zdravie, ochrana zdravia pred letnými horúčkami, poznajme riziká nášho životného štýlu, nadmerný stres a jeho zvládanie, ako byť duševne fit, spánková hygiena, ako nestárnuť, ako sa hýbať a neublížiť si, prevencia úrazov, zásady správneho stravovania (celkovo 9 prednášok).

V priestoroch oddelenia podpory zdravia sme odprezentovali (3 prednášky) pre seniorov na témy: Zdravý životný štýl a prevencia srdcovo-cievnych ochorení, Zdravá výživa. Cieľom prednášok o zdravej výžive bolo povzbudiť fantáziu seniorov pri tvorbe jedálnych lístkov. Pri výživových intervenciách sme kládli dôraz na zabezpečenie dôležitých živín, ako sú bielkoviny, minerálne látky a vitamíny.

Vyhotovili sme informačný panel o odštartovaní európskeho roka 2012 „Staroba sa nás dotýka“. Pre poslucháčov Univerzity tretieho veku Lekárskej fakulty UK Bratislava, detašované pracovisko – pobočka Nitra sme uskutočnili 2 prednášky na tému: „Životné prostredie a zdravie seniorov“.

Propagačnou formou sme podporili celosvetovú akciu pod názvom: „Týždeň uvedomenia si mozgu – Brain Awareness Week“, ktorej iniciátormi na národnej úrovni bola Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia Memory, Centrum Memory. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. V rámci našej účasti sme rozposlali do zariadení pre seniorov zdravotno – výchovné materiály z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

V roku 2012 sme nadviazali spoluprácu s Pastoračným centrom na Kalvárii, pri ktorom funguje aj materské centrum. Naše aktivity boli zamerané na zdravý životný štýl matiek a detí s dôrazom na správnu výživu, prevenciu obezity, pohybovú aktivitu, a prevenciu úrazov detí. V tejto súvislosti sme odprezentovali (2 prednášky). Matkám sme vykonávali meranie krvného tlaku, obsahu tuku, vypočítali sme hodnoty BMI, WHR. Na základe výsledkov meraní sme im poskytovali poradenstvo k zdravému životnému štýlu.

9.3.2. “Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V rámci programu sme do materských škôl zabezpečovali distribúciu zdravotno – výchovných materiálov určených pre deti predškolského veku DVD „Pozor na zubokazy !“ (12 x).

9.4 EHES – European Health Examination Survey (zist'ovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES vznikol na získanie kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeljej populácie v Európe. Projekt pozostával z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia (pilotnú štúdiu realizoval gestor projektu RÚVZ Banská Bystrica), II. fáza – štúdia na celonárodnej úrovni (na jej realizácii sa podieľali RÚVZ v SR).

Oddelenie podpory zdravia pri RÚVZ Nitra začalo realizovať projekt podľa usmernenia v druhom polroku 2011 a pokračoval do 1. štvrťroku 2012. Vyšetrovali sme ekonomicky aktívnych respondentov vo vekovej kategórii 18 – 64 rokov z okresu Nitra. V januári 2012 sme dokončili vyšetrovanie posledných 27 respondentov. Celkový počet vyšetrených respondentov bol 55. Vo februári 2012 nám boli doručené výsledky biochemických vyšetrení z RÚVZ Banská Bystrica. Do 31.3.2012 sme výsledné hodnoty vyšetrených ukazovateľov expedovali všetkým 55 respondentom, ktorí sa zúčastnili projektu. Respondenti boli upozornení, že v prípade záujmu o podrobné vyšetrenie majú možnosť kontaktovať našu poradňu zdravia. Informácie o realizácii projektu sme uverejnili na webovej stránke RÚVZ Nitra, vyhotovili sme informačné panely, obvodným lekárom sme zaslali letáky a informačné listy o realizácii projektu.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Pri príležitosti **Svetového dňa vody (22.3.2012)** v spolupráci s environmentálnou poradňou zdravia sme uskutočnili Deň otvorených dverí. Vykonávalo sa bezplatné orientačné vyšetrenie vody N-testom v ukazovateľoch dusitanu a dusičnany. Celkovo bolo vyšetrených 300 vzoriek vody. Návštevníkom bolo poskytnuté odborné poradenstvo a zdravotno – výchovné materiály vlastnej edície (Ochorenia z vody, Legionely, Dodržujme pitný režim). V súvislosti so Svetovým dňom vody sme zrealizovali prednášku pre študentov SOŠ na Škultétyho ul. v Nitre. Do regionálnych denníkov a na webovú stránku RÚVZ Nitra sme poskytli informácie o význame vody pre zdravie človeka. Pre širokú verejnosť sme vyhotovili panel o význame pitného režimu.

V súvislosti so **Svetovým dňom zdravia** oddelenie podpory zdravia zrealizovalo týždeň zdravotno – výchovných aktivít pre obyvateľov mesta Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, formou výjazdov mobilnej poradne. Hlavným cieľom týchto podujatí bolo propagovanie zdravého životného štýlu, motivácia ľudí k starostlivosti o vlastné zdravie a odborné poradenstvo, týkajúce sa základných informácií o zdravotných rizikách a predchádzaní vzniku chronických neinfekčných ochorení. Záujemcom sme vyšetrovali cholesterol, krvný tlak, BMI, WHR. U fajčiarov sme vyšetrovali množstvo oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Záujem o vyšetrenie prejavilo 95 osôb. V priestoroch RÚVZ a v centre mesta sme vyhotovili informačný panel.

K **Svetovému dňu bez tabaku** – v spolupráci so zdravotnou poisťovňou UNION, a.s. sme zorganizovali na Svätoplukovom námestí v Nitre zdravotno – výchovnú kampaň „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Širokej verejnosti sme ponúkli možnosť zahasenia tabakových výrobkov výmenou za jablko spojenú s vyšetrením oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu a s poskytnutím informácií o zdravotných rizikách z fajčenia prostredníctvom letákov, poradenstva o možnostiach zanechania tohto návyku. Celkovo bolo oslovených 121 fajčiarov, ktorým sme vyšetřili množstvo oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Fajčiari získali nielen komentár k svojim výsledkom, ale zároveň boli informovaní na možnosti poradenstva, prípadne liečby svojej závislosti. Záujemcovia mali možnosť vyplniť anketový lístok, ktorý obsahoval 7 otázok. Anketové lístky boli následne odoslané do poisťovne UNION, a.s., kde bolo zabezpečené ich zlosovanie o zaujímavé ceny. Informácie o Svetovom dni bez tabaku a realizácii kampane sme uverejnili na webovú stránku RÚVZ

Nitra a do regionálnych denníkov. Poskytli sme rozhovor pre televízne vysielanie TV Centrál a TA3. Vyhotovili sme informačné panely v priestoroch RÚVZ a v centre mesta.

K **Európskemu imunizačnému týždňu** sme vyhotovili v centre mesta informačné panely.

V rámci **Svetového dňa mlieka** sme poskytli rozhovor pre televízne vysielanie TV Močenok.

K **Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi** (2.7.2012) sme uskutočnili v priestoroch Mestského úradu v Nitre zdravotno – výchovnú kampaň s názvom „Deň zodpovednosti“, ktorej cieľom bola prevencia nadmerného užívania alkoholických nápojov, zvýšenie povedomia o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, a o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Počas tejto kampane sme informovali verejnosť o zodpovednej konzumácii alkoholu, orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Ďalšie aktivity boli spojené s vyšetrením jedného z pečeňových testov, ktorého zvýšená hladina môže súvisieť s nadmernou konzumáciou alkoholu, meraním krvného tlaku a vyplnením krátkeho dotazníka, týkajúce sa konzumácie alkoholu. Celkovo sme vyšetřili 52 osôb.

K **Svetovému dňu Alzheimerovej choroby** (21.9.2012) v priestoroch Pastoračného centra na Kalvárii v Nitre sme zorganizovali pre seniorov prednášku na tému: „Príčiny a prevencia Alzheimerovej choroby“. Do zariadení pre seniorov sme zabezpečili distribúciu zdravotno – výchovných materiálov z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti. Na prednášku boli pozvaní aj odborníci na pamäťové tréningy zo psychiatrickej kliniky FN Nitra, ktorí poskytli seniorom možnosť absolvovať pamäťové tréningy.

V septembri 2012 sme sa aktívne zapojili do kampane **MOST – Mesiac o srdcových témach**, ktorý vrcholí **Svetovým dňom srdca (28.9.2012)**. Zdravotno – výchovné aktivity boli zamerané na zlepšenie zdravia s dôrazom na zdravotné riziká vyplývajúce z nesprávneho životného štýlu. Vyšetřenia a poradenstvo boli zamerané na zisťovanie rizikových faktorov, ktoré sa podieľajú na vzniku kardiovaskulárnych ochorení. Uskutočnili sme štyri výjazdy mobilnej poradne (MsÚ Nitra, MsÚ Šaľa, MsÚ Zlaté Moravce a Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s.). Každý účastník mal možnosť nechať si zmerať krvný tlak, pulz hladinu celkového cholesterolu, BMI, WHR. Fajčiarom sme poskytli vyšetřenia na zisťovanie množstva oxidu uhoľnatého vo vydýchnutom vzduchu. Celkovo sme vyšetřili 158 osôb. Zistené bolo, že optimálny TK malo 56 % vyšetřených, hraničné hodnoty malo 23 % osôb a hodnoty hypertenzie boli zistené v 27 % prípadov. Hladina celkového cholesterolu vyššia ako 5,0 mmol/l bola zistená u 53 % osôb. Nadváha bola zistená u 53 % osôb. Priemerný vek vyšetřených bol 54 rokov. Význam akcie „Deň srdca“ spočíval hlavne v skutočnosti, že túto akciu navštevuje množstvo ľudí, ktorí doposiaľ nemajú viditeľné príznaky ochorenia, avšak zistenie vyšších hodnôt nameraných veličín môžu už signalizovať začiatok kardiovaskulárneho alebo iného rizika, a práve týmto respondentom sme poskytli základné informácie, ako zabrániť rozvoju ochoreniu.

Z príležitosti **Medzinárodného dňa bez fajčenia** (20.11.2012) v spolupráci s Mestským úradom v Nitre a Fakultnou nemocnicou v Nitre – pneumologickým oddelením sme uskutočnili zdravotno – výchovné podujatie, ktoré bolo venované prevencii, zvýšeniu informovanosti o cigaretách, o ich negatívnom vplyve na ľudský organizmus, o riziku ochorenia na rakovinu pľúc a vzniku srdcovo – cievnych chorôb. Počas podujatia sme premietali dokumentárny film s názvom: „Kým stúpa dym“. Návštevníci podujatia – pokiaľ to boli fajčiari mali možnosť nechať si zmerať množstvo oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja Smokerlyzer. Celkovo sme vyšetřili 32 osôb. Cieľom bolo vysvetliť klientom škodlivé účinky fajčenia nielen na ich zdravie ale aj ich blízkych, ktorí nefajčia. Ďalej mali návštevníci možnosť absolvovať aj spirometrické vyšetřenie, ktoré zabezpečovala odborná pracovníčka z FN z odd. pneumológie (celkovo 15 vyšetření).

Podujatie bolo určené širokej verejnosti a študentom stredných škôl. Informáciu o Medzinárodnom dni bez fajčenia sme uverejnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Nitre a v regionálnych denníkoch. Zhotovili sme dva informačné panely s problematikou prevencie fajčenia, ktoré boli umiestnené vo vestibule RÚVZ a vo výklade OD Jednota v centre mesta. Na jednotlivé školy sme zapožičali DVD s názvom: „Kým stúpa dym“. Uskutočnili sme prednášky spojené s besedami (SOŠ Nová Ves nad Žitavou, SOŠE Vráble, ZŠ Čápor, ZŠ Rišňovce, Gymnázium sv. Cyrila a Metoda). U stredoškolákov sme uskutočnili anonymný dotazníkový prieskum závislosti na nikotíne „Fagerstromov dotazník“ a merali sme množstvo oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Túto možnosť využilo 21 študentov.

Z príležitosti **Svetového dňa boja proti AIDS** (1.12.2012) sme odprezentovali 5 prednášok na stredných a základných školách (Stredné odborné učilište v Novej Vsi nad Žitavou, SOŠE Vráble, ul. 1. Mája, ZŠ Čápor, ZŠ Rišňovce, ZŠ Branč). Informáciu o Svetovom dni boja proti AIDS sme uverejnili na webovú stránku RÚVZ a na dvoch informačných paneloch. V spolupráci s oddelením HDM sme zabezpečili distribúciu propagačných materiálov, červených stužiek a letákov do jednotlivých škôl.

9.7 Príprava realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj 2012“

Súťaž pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“ prebiehala v mesiaci máj 2012. Propagáciu súťaže sme zabezpečili prostredníctvom webovej stránky RÚVZ Nitra, regionálnych denníkov, poskytnutím rozhovoru pre rádio Viva, rozposlaním informácii o súťaži a prihlášky prostredníctvom internetu na obecné úrady v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce. Vyhотовili sme informačné panely zameraných na problematiku zdravotných rizík z fajčenia. Plagáty a prihlášky do súťaže sme distribuovali do zdravotníckych zariadení (FN Nitra, polikliník, lekární, ambulancií praktických lekárov, do jednotlivých podnikov, zdravotných poisťovní). V mesiaci jún prebiehalo zosumarizovanie prihlášok. Celkový počet prihlásených do súťaže bol 30 osôb. V mesiaci jún prebiehalo celoštátne kolo vyžrebovania výhercov súťaže a overenie dodržania podmienok súťaže u vyžrebovaných (meranie oxidu uhoľnatého a kotinínu v moči). Z nášho regiónu boli vyžrebovaní v rámci celoštátneho kola 3 výhercovia. OPZ pri RÚVZ so sídlom v Nitre uskutočnilo aj regionálne kolo súťaže. V rámci regionálneho kola súťaže boli vyžrebovaní traja výhercovia.

9.8 Národný program prevencie obezity

Zdravotno-edukačné aktivity zamerané na prevenciu obezity vysvetľovaním jej rizík a dôsledkov sme realizovali počas celého roka. V rámci Poradne zdravia sme sledovali a vyhodnocovali hodnoty obsahu telesného tuku, centrálnej obezity u každého klienta a upozorňovali sme na riziká z hľadiska nadváhy a obezity. V roku 2012 sme uskutočnili celkovo 9 prednášok, ktoré boli obsahovo zamerané na zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Na SOŠ umeleckej na Škultétyho ul. v Nitre sme študentom 1. a 2.ročníka odprezentovali prednášky so zameraním na problematiku nesprávnej výživy, obezity a porúch prijímania potravy. Pre študentov 2. – 3 ročníkov gymnázia na Golianovej ul. v Nitre sme uskutočnili prednášky (v priestoroch odd.podpory zdravia) na tému Prevencia obezity, Zdravý životný štýl, Význam pohybovej aktivity v prevencii civilizačných chorôb. Prezentácie boli doplnené meraním krvného tlaku, percenta tuku v organizme prístrojom Omron BF 300 a výpočtom indexu telesnej hmotnosti BMI.

9.9 CINDI program SR

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. Cieľom je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným

štýlom – nezdravá výživa a životospráva, fajčenie, nedostatočná pohybová aktivita, nadmerný konzum alkoholu a neschopnosť zvládnuť stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a tým dosiahnuť pokles morbidity a mortality populácie na choroby srdcovo-cievne a nádorové.

Za obdobie od 1.1.2012 – 31.12.2012 navštívilo základnú poradňu zdravia celkovo 212 klientov (130 žien a 82 mužov). Z uvedeného počtu bolo prvýkrát vyšetrených 175 klientov a opakovane vyšetrených 37 klientov. Pozitívne môžeme hodnotiť všetky doporučené opakované vyšetrenia, pretože väčšina z nich signalizuje priaznivú zmenu životného štýlu konkrétneho klienta, ktorý poradňu navštívil. U klientov u ktorých boli v základnej poradni zistené prekročené kritické hodnoty tlaku krvi a pulzu, a biochemických ukazovateľov zdravotného stavu, ktoré by mohli byť na základe anamnestických údajov ovplyvnené aj pôsobením nesprávnej výživy, životosprávy a stresových faktorov bola ponúknutá možnosť odborného poradenstva v špecializovaných poradniach. Zvýšený záujem o služby v poradni mali ženy a na návštevnosti poradne sa podieľali v 61 % . Súčasťou práce Poradne zdravia boli výjazdové aktivity. V roku 2012 mala Poradňa zdravia celkovo 16 výjazdov a vyšetrených bolo celkovo **621 klientov**. Klienti a výsledky meraní z týchto podujatí neboli zaradení do programu TZS, nakoľko sa jednalo o vyšetrenia za neštandardných podmienok.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

V problematike bezpečnosti premávky sme zabezpečovali edukáciu detí prostredníctvom DVD“ Bezpečnosť cestnej premávky“, ktoré sme premietli na jednotlivých školách (celkovo 38 x).

V rámci úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR bola úloha rozširovať informovanosť verejnosti o problematike násilia na deťoch s osobitným dôrazom na problematiku komerčného sexuálneho zneužívania detí, jej spoločenskej závažnosti a o službách a opatreniach, ktoré môžu slúžiť ohrozeným deťom, so zameraním sa na rizikové skupiny detí a dorastu. V tejto súvislosti bol vytvorený zdravotno-osvetový materiál (brožúra) „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospievajúcich“, CD a plagáty, ktoré sme distribuovali do všetkých základných škôl, stredných škôl v rámci okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce.

9.11 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast na r. 2008 -2015, ktorý je zameraný proti negatívnym javom ako užívanie návykových látok, tabaku, alkoholu a drogám boli zdravotno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu fajčenia a jeho dôsledky na zdravie detí a mládeže. Realizovali sme prednášky na tému Alkohol, fajčenie a drogy pre žiakov a oboznámením sa so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov:2 x SOŠ stavebná, Cabajská cesta – Nitra. Študentom – fajčiarom sme poskytli možnosť dať si odmerať množstvo oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. Túto možnosť využilo 35 študentov, z ktorých bolo 18 chlapcov a 17 dievčat, 3 x gymnázium Klokočina na Golianovej ul. pre študentov 2. – 3.ročníkov . Prednášky boli doplnené meraním oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer u 20 študentov, z ktorých bolo 9 chlapcov a 11 dievčat, 1 x Prednáška v ZŠ Rišňovce pre 1.stupeň ZŠ.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia:

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. Gestorom aktualizácie je ÚVZ SR Bratislava.

Plnenie Akčného plánu za rok 2012:

V rámci výkonu monitoringu kvality pitnej vody, odberové miesta, pokiaľ to dovoľuje odberová sieť, sú stanovené tak, aby čo v najväčšej miere zahŕňali predškolské a školské zariadenia v okrese. V roku 2012 z celkového počtu 128 odberových miest bolo 52 odberových miest v predškolských a v školských zariadeniach a 4 v zariadení sociálnej starostlivosti pre deti. Vzhľadom k tomu, že všetky predškolské a školské zariadenia sú napojené na obecné vodovody, v tomto smere nie sú problémy s kvalitou pitnej vody. V priebehu roka 2012 neboli zaznamenané v okrese Nové Zámky epidémie vodou prenosných ochorení, nebol zaznamenaný prípad dusičnanej alimentárnej methemoglobinémie.

V rámci okresu Nové Zámky (62 sídelných útvarov) okrem jednej obce (Pavlová, počet obyvateľov cca 270) majú všetky obce a mestá vybudovaný obecný vodovod.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a orientačného sledovania kvality vody v artézskych studniach v meste Nové Zámky sú pravidelne aktualizované na internetovej stránke úradu. Údaje o kvalite pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou sú k dispozícii aj v rámci informačného systému (IS) Pitná voda.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody vo verejných vodovodoch:

- kontrolný monitoring: 150 vzoriek

- preverovací monitoring: 34 vzoriek

Z celkového počtu 184 rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu, vyhovovalo 160 vzoriek, nevyhovovalo 24 vzoriek (13,04 %).

Z celkového počtu 24 nevyhovujúcich vzoriek vody:

- 4 vzorky nevyhovovali po stránke mikrobiologickej

- 19 vzoriek po stránke fyzikálno-chemickej

- 1 vzorka po stránke mikrobiologickej a fyzikálno-chemickej

Najčastejšie prekračovaná ukazovatele kvality sú železo, nasýtenie vody kyslíkom a dusičnany (vysvetlenie nižšie).

Odbery v rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané v prípade nevyhovujúcej vzorky vody, odobratej v rámci monitoringu (ukazovatele MH, NMH).

Počet takto odobratých vzoriek: 16

Počet nevyhovujúcich vzoriek: 1 (nevyhovujúci ukazovateľ železo - obec Bruty).

Na základe žiadosti prevádzkovateľa vodovodu (Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s Nitra, Nábrežie za hydrocentrálou č.4) , ktorá spĺňala požiadavky právnych predpisov, ktoré sa vzťahujú na kvalitu pitnej vody, RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch dňa 6.6.2011 rozhodnutím č.2349/2/2011 súhlasil s použitím vody vodovodu Sikenička, ktorá nespĺňa limit kvality pitnej vody v ukazovateli dusičnany podľa požiadaviek nariadenia vlády SR č.496/2010 Z.z. do maximálnej hodnoty 75 mg/l na dobu troch rokov.

Uvedená hodnota nebola v roku 2012 prekročená.

Problematika vody na kúpanie:

Umelé kúpaliská:

Pred začatím letnej turistickej sezóny jednotliví prevádzkovatelia kúpalísk dokladovali kvalitu vody v zdrojoch termálnej vody, chladiacej a pitnej vody na kúpaliskách.

V prípadoch, kedy orgán na ochranu zdravia ľudí vydal posudok k uvedeniu priestorov kúpalísk do prevádzky v letnej turistickej sezóne 2012, kvalita ich vody vyhovovala požiadavkám Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody na umelých kúpaliskách:

Kúpaliská s celoročnou prevádzkou:

- TK I Štúrovo (v celoročnej prevádzke sú bazény krytej haly – sedací, detský, oddychový): odobratých 99 vzoriek vody, 16 vzoriek nevyhovovalo – všetko fyzikálno-chemické ukazovatele

- TK Podhájska (v celoročnej prevádzke bazény sedací, detský, ochladzovací): odobratých 123 vzoriek vody, 82 vzoriek nevyhovovalo – všetko fyzikálno-chemické ukazovatele

Ostatné prevádzky a bazény s celoročnou prevádzkou:

- Wellness centrum Aquamarin Podhájska: odobratých 114 vzoriek vody, 47 vzoriek nevyhovovalo – všetko fyzikálno-chemické ukazovatele

- Relax komplex krytá plaváreň Nové Zámky: odobratých 16 vzoriek vody, 2 vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch

- Penzión Energy I Podhájska: odobratých 25 vzoriek vody, 25 vzoriek nevyhovovalo – všetko fyzikálno-chemické ukazovatele spôsobené vlastnosťami termálnej vody, 2 vzorky aj v mikrobiologických ukazovateľoch

- Hotel Guest Centre Štúrovo: odobratých 9 vzoriek vody, všetky vyhovovali

- SOŠ Dvory nad Žitavou: odobratých 7 vzoriek vody, 5 vzoriek vyhovovalo, jedna vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch, 1 vzorka vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch

- Plavecké jasličky „Žabka“ Nové Zámky: odobratých 14 vzoriek vody, 7 vzoriek nevyhovovalo – 2 vzorky v mikrobiologických ukazovateľoch, 5 vzoriek vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch

Kúpaliská so sezónnou prevádzkou:

- TK Nové Zámky: odobratých 20 vzoriek vody, 8 vzoriek nevyhovovalo – jedna vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch, 7 vzoriek vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch

- TK II Štúrovo: odobratých 6 vzoriek vody, 5 vzoriek nevyhovovalo – všetko fyzikálno-chemické ukazovatele

- TK Tvrdošovce: odobratých 8 vzoriek vody, všetky nevyhovovali – jedna vzorka v mikrobiologických ukazovateľoch, ostatné vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch

- Penzión Lagán Radava: odobraté 3 vzorky vody, všetky vyhovovali.

Závadnosť vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch kvality vody na kúpanie bola zistená hlavne v ukazovateli „teplota voda“ na termálnych kúpaliskách, kde sa bazény naplňajú termálnou vodou (TK I Vadaš Štúrovo, TK Podhájska, TK Tvrdošovce) resp. bola spôsobená prirodzenými vlastnosťami termálnej vody (napr. vysoký obsah amónnych iónov minerálneho pôvodu na TK Podhájska spôsobuje aj prekročovanie ukazovateľa „chemická spotreba kyslíka manganistanom“).

Analýza bola vykonaná z laboratórnych rozbor vzoriek vody na kúpanie, dostupných ku dňu 10.1.2013

Prírodné kúpacie oblasti:

Štrkovisko Tona Šurany – vzhľadom k tomu, že od roku 2009 nie je uvedená vodná plocha na zozname vyhlásených prírodných kúpacích oblastí, počas letnej kúpacej sezóny boli v roku 2012 zo štrkoviska realizované 3 odbery vzoriek vody v rámci orientačného sledovania kvality vody.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch vykonal pred začatím kúpacej sezóny (10.5.2012) kontrolu označenia vodnej plochy varovnými tabuľkami s textom „voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“ (na základe výsledkov sledovania kvality vody v roku 2011). Označenie vodnej plochy je zabezpečené mestom Šurany, v katastrálnom území ktorého sa štrkovisko nachádza.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody:

Výsledky sledovania:

I.odber dňa 13.6.2012 – jedna vzorka nevyhovovala pre prekročený obsah enterokokov, jedna vzorka nevyhovovala v ukazovateľoch farba a nasýtenie kyslíkom požiadavkám Nariadenia vlády SR č.87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská.

II.odber dňa 11.7.2012 – dve vzorky nevyhovovali v ukazovateľoch farba požiadavkám Nariadenia vlády SR č.87/2008 Z.z.

III.odber dňa 8.8.2012 – jedna vzorka nevyhovovala pre prekročený obsah enterokokov, jedna vzorka nevyhovovala pre prekročený obsah *Escherichia coli* požiadavkám Nariadenia vlády SR č.87/2008 Z.z.

Oproti minulému roku došlo k zhoršeniu kvality vody na kúpanie v štrkovisku hlavne v mikrobiologických ukazovateľoch kvality (v roku 2011 nebola zaznamenaná mikrobiologická závadnosť vody na kúpanie).

Výsledky sledovania kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách a jednej prírodnej kúpacej oblasti sú pravidelne aktualizované aj v rámci IS Voda na kúpanie.

1.2 ERA-ENVHEALTH: Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni – ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie.

Nie sme riešiteľské pracovisko.

1.3 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Po spracovaní výstupu projektu - nového zoznamu indikátorov 4 RPG CEHAPE porovnateľného v medzinárodnom kontexte, potrebných na vybudovanie informačného systému sa oddelenie zapojí do riešenia projektu. V súčasnej etape riešenia projektu nie sme riešiteľské pracovisko.

1.4 Projekt COPHES (Consortium to Perform Human Biomonitoring on a European Scale)

Nie sme riešiteľské pracovisko.

1.5 Projekt DEMOCOPHES (Demonstration Study of the COPHES)

Nie sme riešiteľské pracovisko.

1.6 Znečistenie vnútorného prostredia ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE)

V súčasnej etape riešenia projektu nie sme riešiteľské pracovisko.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

V priebehu roku 2011 bol na oddelení vykonaný monitoring úpravy pitnej vody, z ktorého boli tieto výstupy:

Tabuľka č. 1:

- prehľad vodovodov na území okresu Nové Zámky bez dezinfekcie na báze chlóru za roky 2000-2010
- prehľad vodovodov na území okresu Nové Zámky bez dezinfekcie na báze chlóru pred sledovaným obdobím

Podklady boli zaslané dňa 19.9.2011 emailovou poštou na ÚVZ SR Bratislava.

Tabuľka č. 2:

- prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov s dezinfekciou na báze chlóru

Podklady boli zaslané dňa 26.10.2011 na RÚVZ so sídlom v Nitre.

Posledná časť úlohy mala byť zameraná na „Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú menej ako 5 000 obyvateľov“. Bolo navrhnuté nahradiť ju účasťou v projekte „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“. Úloha bola zahájená v roku 2011 v spolupráci ÚVZ SR, vodárenské spoločnosti a dotknuté RÚVZ. V súčasnej etape riešenia projektu nie sme riešiteľské pracovisko.

1.8 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Problematika hodnotenia dopadov na zdravie bude náplňou odborných seminárov uskutočnených pre zamestnancov verejného zdravotníctva. Pre posilnenie procesov hodnotenia dopadov na zdravie uplatňovaním princípu opatrnosti bude vypracovaná vyhláška MZ SR, ktorou sa upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Aktivity verejného zdravotníctva v problematike HIA a spracovanie vyhlášky MZ SR sú zaradené aj do programového vyhlásenia vlády SR rezortu zdravotníctva v opatrení 5.1 e), Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Etapy riešenia:

- odborné semináre podľa plánu seminárov do konca roka 2011 – pracovník oddelenia sa zúčastnil takéhoto seminára ešte v roku 2010 a zúčastnil sa vypracovania pre-skriningového nástroja hodnotenia dopadov na zdravie pre akciu Metropolis – kultúrny, športový a zábavný park Bratislava, ktorý bol vyhodnotený na ÚVZ SR v mesiaci január 2011
- spracovanie a schválenie vyhlášky MZ SR podľa plánu legislatívnych úloh vlády SR do konca roka 2011 – RÚVZ nie je riešiteľské pracovisko

Výstupy:

Vyhláška MZ SR publikovaná v Zbierke zákonov SR.

Prehľad o aktivitách - hodnotenie dopadov na verejné zdravie (HIA) za rok 2012 za oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch:

- Celkový počet vyplnených pre-skriningových nástrojov: 1
- Celkový počet vyžiadaných HIA: 1
- Názov návrhov, pre ktoré bolo HIA vyžiadané:
„Upravené zmeny a doplnky 2/2011 Územného plánu sídelného útvaru Nové Zámky“
- Celkový počet, typ HIA (rýchle, stredné, komplexné) a názvy už ukončených záverečných správ HIA: 1 (rýchly).

1.9 TACTIC (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and and Child Safety)

Nie sme riešiteľské pracovisko

Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 - „Sledovanie režimu práce a odpočinku detí a mládeže na základných školách v SR“

Projekt "Sledovanie režimu práce a odpočinku detí a mládeže v školách všetkých stupňov" je zameraný na zhodnotenie denného režimu a zdravotného stavu žiakov základných škôl. V okrese Nové Zámky sa projekt uskutočnil u 20 žiakov I. ročníka Základnej školy na Ulici Gábora Bethlena v Nových Zámkoch dotazníkovou formou. Zo získaných údajov sa vytvorila databáza.

4.2 – „Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách“

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Projekt "Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách" nadväzuje na úlohy Programového vyhlásenia vlády SR na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva. V okrese Nové Zámky sa vykonal v Materskej škole na Ul. Šoltésovej v Nových Zámkoch vo vybranej skupine päť ročných detí dotazníkovou formou (20 respondentov). Získané údaje sa spracovali do databázy.

4/3 – „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. V okrese Nové Zámky sa zber údajov vykonal vo vekovej skupine 11-14 ročných a to v Základnej škole na Hradnej ulici v Nových Zámkoch (u 60 respondentov) a v Základnej škole O. Cabana na Cabanovej ulici v Komjaticiach (u 60 respondentov).

Dotazníkový prieskum pozostával z piatich dotazníkov: „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“, „Frekvenčný dotazník“, „Výživové preferencie“, „24-hod. stravovacia anamnéza“ a „24-hod. pohybový režim“. V rámci projektu sa vykonal odber vzoriek stráv (obedov). Jednalo sa o celotýždňovú stravu vrátane podávaných nápojov v priebehu dňa. Z dotazníkov sa vytvorila databáza s príslušnými údajmi.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Uvedený projekt (zameraný na vekovú skupinu 4-6 ročných detí, ich rodičov a pedagógov), s cieľom zlepšiť vedomosti a stomatohygienické návyky detí sa aj v roku 2012 riešil formou zdravotnovýchovných aktivít – krátkych besied s deťmi na tému zdravá výživa a hygiena dutiny ústnej v súvislosti s prevenciou zubného kazu. Súčasťou týchto aktivít bola aj praktická ukážka a nácvik správnej techniky umývania zubov, kontrola dentálnych pomôcok, poskytnutie edukačného materiálu pre deti a personál MŠ .

Za rok 2012 sa projekt riešil v 16 –tich materských školách okresu. Zúčastnilo sa ho cca 300 detí.

Oddelenie hygieny výživy

Úloha 3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR

V súlade s obdržanou osnovou na spracovanie hlavnej úlohy bolo do úlohy v roku 2012 zapojených **80** respondentov (stredne ťažko pracujúcich v podnikoch okresu Nové Zámky a klienti základnej poradne zdravia RÚVZ Nové Zámky) bola odobratá krv na vyšetrenie a pomocou prístroja „Reflotron“ boli vykonané biochemické vyšetrenia na glykémiu, C. cholesterol, HDL – chol., LDL- chol., TGL a ďalej boli vykonané somatometrické a anamnestické vyšetrenia (výška, hmotnosť, BMI, obvod pásu, obvod bokov, WHR (pás/boky), TK – systolický, TK – diastolický jednotlivých respondentov).

Zistené údaje spolu s údajmi o spôsobe stravovania respondentov - 24 hodinové jedálne lístky a dotazníky boli vyhodnotené v počítači pomocou programu „ALIMENTA“. Výsledky spracované vo forme tabuliek boli zaslané na ústredné spracovanie na RÚVZ Nitra a potom následne na RÚVZ Poprad.

Úloha 3.2 Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Bolo vyšetrených **24** vzoriek soli. U 3 vzoriek bol zvýšený obsah KJO3.

Úloha 3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetyléntereftalátu (acetadehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kys. ftalovej atď.) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

Boli odobraté **2 vzorky** plastových fliaš. Vzorky boli vyhovujúce požiadavkám zdravotnej nezávadnosti.

Úloha 3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. 2. Kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami

Boli odobraté **2 vzorky** plastových výrobkov určených pre deti. Vzorky boli vyhovujúce požiadavkám zdravotnej nezávadnosti

Úloha 3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

RÚVZ túto úlohu neplnilo

Úloha 3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V rámci monitoringu bude sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok: E 129 allura červená AC (synonymum potravinárska červená 17), E 950 Aspartam, a 2 arómy Mentofurán a Kumarín

Respondenti: veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci (10 žien a 10 mužov/každá veková kategória/každé RÚVZ (spolu 20 respondentov/každé RÚVZ)

Bolo rozdáných **20** dotazníkov a následne vyhodnotených spracovaných

Dotazníky boli spracované pomocou programu Alimenta do tabuliek a tie boli zaslané na centrálnu spracovateľňu na ÚVZ SR.

Boli odobraté **3 vzorky** potravín na zistenie obsahu vyššie uvedených prídavných látok. Vo vzorkách nebolo zistené prekročenie povoleného množstva týchto prídavných látok

Úloha 3.7 Monitoring bisfenolu v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Boli odobraté **2 vzorky dojčenských** plastových fliaš. Vzorky boli vyhovujúce požiadavkám zdravotnej nezávadnosti

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny výživy RÚVZ v súčasnosti neparticipuje na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

Oddelenie sa podieľa na odbere vzoriek pre špecializované laboratórne činnosti akreditovaných laboratórií v rámci vyššie uvedených programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR (Glutén v diétnych potravinách, Sledovanie reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti).

Oddelenie epidemiológie:

6/1 Úloha - Národný imunizačný program SR - pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkova-

vanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2012 realizoval v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvakcinačné reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2011 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí ročníku narodenia 2009 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 99,2%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2004) bolo vykonané na 99,6%. Preočkovanie detí proti DiTe-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 1997) bolo realizované na 99,9%. Základné očkovanie novorodencov proti TBC bolo vykonané na 97,3%. Preočkovanie tuberkulín negatívnych detí v 11. roku života (ročník narodenia 1999) bolo vykonané na 100%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníkoch 2008 a 2009 vykonané na 99,5% a 98,6%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 1999 na 99,8%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 90,3% - 100%. Taktiež očkovanie študentov SZŠ bolo vykonané na 100%. Taktiež 100% zaočkovanosť je u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo kompletne vykonané u 5 kontaktov chorých na VHB, 6 kontaktov nosičov

HbsAg, u 280 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a 13 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 745 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 83,1%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám u 153 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 17,1%. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 1561 detí, z toho 2x proti infekciám vyvolaným Hib, 277x proti Kliešťovej encefalitíde, 451x proti Chrípke, 395x proti VHA, 14x proti VHA+VHB, 19x proti Meningokokovej meningitíde a 13x proti infekciám vyvolaným Streptococcus pneumoniae, 167x proti Rotavírusovým infekciám, 68x proti Ovčím kiahňam a 155x proti rakovine krčka maternice. Nasledovné vyhodnotenie zaočkovanosti bude vykonané k 31.08.2012.

6/2 Úloha - surveillance infekčných chorôb - bola vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva (2011-2013) v oblasti verejného zdravia a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNŠP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávaný do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6/3 Úloha - Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému.

Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu I. polroka 2012 realizovali dvaja lekári/1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých/, ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

6/4 Úloha – Nozokomiálne nákazy - bola realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení - nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z. z. , ktorou sa ustanovujú podrobnosti o

požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochranu zdravia. V rámci realizácie programu HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) bolo prešetrených 35 nozokomiálnych

infekcií na jednotkách intenzívnej starostlivosti. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“- v I. polroku 2012 sa zasadnutie komisie uskutočnilo dňa 22.05.2012. Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNsP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme ako dobrú. Dňa 05.05.2012 bol zrealizovaný s lôžkovými oddeleniami FNsP v Nových Zámkoch 4. ročník národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky - zachrániš život“), ako súčasť programu WHO s názvom „Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc“. V mesiaci máj 2012 bola realizovaná v spolupráci so 17 vybranými oddeleniami a klinikami FNsP „Bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz a spotreby ATB“.

6/5 Úloha - surveillance chronických ochorení - EÚ kladie osobitný dôraz na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. V priebehu I. polroka 2012 oddelenie epidemiológie v spolupráci s OPZ realizovalo v rámci sledovania Výživového stavu populácie SR, sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení odbery dňa 25.5.2012 u pracovníkov Hypermarketu Tesco v Nových Zámkoch a dňa 5.6.2012 boli realizované odbery na Mestskom úrade v Štúrove a dňa 14.6.2012 na Mestskom úrade v Nových Zámkoch z príležitosti Medzinárodného dňa darcov krvi. Oddelenie epidemiológie pokračovalo v realizácii projektu EHES (European Health Examination Survey), v rámci ktorého bolo vykonaných 38 odberov.

6/6 Úloha - mimoriadne epidemiologické situácie - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO.

6/7 Úloha - enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP - po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V I. polroku 2012 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do

ČOV. Vykonaných bolo dvanásť odberov vzoriek odpadových vôd /3x ČOV Nové Zámky, 3x ČOV Štúrovo/ na vyšetrenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy ani iné enterálne vírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli.

6/8 Úloha - prevencia HIV/AIDS - Cielené aktivity vo vybraných kolektívoch študentov budú realizované v II. polroku 2012.

7/ Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodologickej činnosti i doškolenia. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance pertussis
- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatitíd
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

8/ Výskumná úloha:

V priebehu I. polroka 2012 MUDr. Benko a RNDr. Matušková pokračovali v spolupráci s fi. GlaxoSmithKline z Belgicka a 9 obvodnými lekármi pre deti a dorast okresu Nové Zámky v realizácii fázy B štúdie OKAH 179 EXT181 s očkovačou látkou /Varilrix/.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje v priebehu roka 2011 prebehla inštalácia nového celoslovenského programu. V okrese Nové Zámky v roku 2012 boli evidované rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 1 204, z tohto počtu vykonáva rizikové práce 330 žien. V priebehu roka 2012 nastal pokles počtu vyhlásených rizikových prác z toho dôvodu, že zanikli niektoré výrobné prevádzky, pracoviská, alebo zamestnávateľia vytvorili také pracovné podmienky, že sa zrušili rizikové pracoviská vyhlásené v tretej kategórii rizika. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií boli vyhlásené v 18 prípadoch, zrušenie rizikových prác rozhodnutím bolo vykonané v 7 prípadoch. Evidencia rizikových prác v druhej kategórii rizika je vedená v 3 prípadoch.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, ďalej sme sledovali intervaly preventívnych lekárskech prehliadok, poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia a vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 14 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinnosti zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo zákona č. 470/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov..

Sankcie za neplnenie povinnosti zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z. a Nariadenia vlády SR č. 471/2011, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a zákona č. 67/2010 o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

V okrese Nové Zámky sa veľmi jedovaté, alebo jedovaté látky a prípravky nevyrábajú. Pri zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami sme vykonali štátny zdravotný dozor v 6 prípadoch. Používanie veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov podľa jednotlivých druhov a skupín (hlavne pri leteckej aplikácii) sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín, vydaného na príslušný rok. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme nevydali v jednom prípade.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedených právnych predpisov. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ nevykonali ani v jednom prípade.

Od 1.9.2007 – od platnosti zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na RÚVZ zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

V r. 2012 sa na území okresu Nové Zámky nevykonávali postrekové práce proti výskytu komárov, nakoľko nebol hlásený ich zvýšený výskyt.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa taktiež zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnych a mutagénnych faktorov, v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.

V okrese Nové Zámky sa vyskytujú dve ambulancie klinickej onkológie a vnútorného lekárstva (na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch), ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík.

Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenia azbestocementových dosák z balkónom bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest boli vykonané v 18 prípadoch. Túto prácu vykonalo päť pracovných skupín, oprávnených vykonávať túto činnosť a to : Emtrade NR s.r.o. Vašinova 14 Nitra, Enerbyt s.r.o. Lipová 1/939 Štúrovo, OK – plus s.r.o. Trenčianska ul. Č. 57, 825 10 Bratislava a BTB, s.r.o. J.Simora 5/7940 Nové Zámky) a Ohrádka IRS s.r.o. Ul. Jána Stila č. 301, 059 86 Nová Lesná. Uvedené firmy predložili kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác od Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta, 52 Bratislava.

V okrese Nové Zámky bola v roku 2011 zriadená vo firme BTB, s.r.o. J.Simora 5/7 940 Nové Zámky pracovná skupina, na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Firma získala oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva SR rozhodnutím čísla OPPL/3671/2011-Fe zo dňa 13.5.2011.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V okrese Nové Zámky v roku 2012 neboli vyhlásené rizikové práce s výskytom z nadmernej psychickej záťaž. V jednom prípade a to u pracovníkov Hypermarketu TESCO na Nitrianskej ceste 111/A v Nových Zámkoch, evidujeme práce z titulu psychickej záťaž v druhej kategórii rizika. RÚVZ sa zúčastnil na riešení Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, v spolupráci s orgánom Inšpekcie práce v Nitre v stravovacej prevádzke firmy Eurest s.r.o. Miletičova ul. č.. 40, 821 09 Bratislava, prevádzka Osram, a.s. Komárňanská cesta č. 7, 940 01 Nové Zámky, dňa 12.6.2012, 7 dotazníkov vyplnili zamestnanci, 1 dotazník zamestnávateľ;

Za sociálne služby domov dôchodcov Domov Jesienka , Matunákova ul. č. 2, Šurany, dňa 10.5.2012 7 dotazníkov vyplnili zamestnanci a 1 dotazník zamestnávateľ;

Za dopravné služby pekáraň Nela, Kornélia Dimičová, Vinohrady č. 927/3D, Nové Zámky, dňa 26.6.2012, 15 dotazníkov vyplnili zamestnanci – vodiči a 1 dotazník zamestnávateľ. Hodnotenie vykoná v priebehu roku 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V priebehu roka 2012 sa nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania, na dlhodobé jednostranné nadmerné zaťaženie. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v priebehu roka sme sa zamerali na vyhľadávanie pracovných činností, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie. Ďalej vo firme Roffelsen Plastics Slovakia, s.r.o. Novozámocká 104 Nitra, pracovisko Nitrianska 59, Šurany, ktorá sa zaoberá výrobou prádelných šnúr vykonávame pravidelne štátny zdravotný dozor, nakoľko je tu predpoklad, že u pracovníkov môže vzniknúť podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiaca s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V okrese Nové Zámky sa v priebehu roka 2012, ani v minulých rokoch nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné činnosti, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice najmä na tých pracoviskách, kde sa pracuje s bremenami. Cieľom je dodržiavanie požiadaviek NV SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na prácu s bremenami požadujeme od firiem, kde sa pracuje s bremenami vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku na prácu s bremenami.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Na uvedenú problematiku sme sa zamerali v uplynulom období v 3 prevádzkach a to : Peti Press, a.s. Lazaretská 12 Bratislava, kancelária v Dome Fubor, M.R. Štefánika 4 Nové Zámky, KORUND desktop, spol. s r.o. Mlynské Nivy 36, Bratislava, prevádzka na vykonávanie reklamnej a propagačnej činnosti Považská ul. Č. 18 Nové Zámky a Mgr. Silvia Kaláziová, Reklamná agentúra – ART, Devínska ul. Č. 20 Nové Zámky. Celkovo bolo sledovaných 54 pracovných miest, kde sa pracovalo so zobrazovacími jednotkami.

Pri práci so zobrazovacími jednotkami neboli zistené závažné nedostatky, menšie nedostatky sa zamestnávateľia snažili ihneď odstrániť. Častejšie sa vyskytujúcim nedostatkom bolo nezabezpečenie skríningového vyšetrenia očí a zraku pred zaradením pracovníka na prácu so zobrazovacími jednotkami u tých pracovníkov, ktorí nenosia okuliare. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo použitých 33 dotazníkov informovanosti zamestnancov. S vedením firiem a s pracovníkmi sa pri vyplňaní dotazníkov informovanosti dobre spolupracovalo.

2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok .

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru upozorňovali súkromných podnikateľov na dodržiavanie Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok. V okrese Nové Zámky sa zatiaľ nevyskytuje výrobca, ani dovozca chemických látok.

V okrese sa nachádzajú následní užívatelia chemických látok a chemických zmesí, pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené nedostatky.

Oddelenie podpory zdravia

F. OBLASŤ PODPORY ZDRAVIA

CHARAKTERISTIKA

Podpora zdravia je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu a rozvoj. Poslaním podpory zdravia je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Podpora zdravia zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach – na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad 1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO.

Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovať obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou; prednášky: „Zdravá životospráva“: 6x
- v miestnych masmédiách sme uverejnili prednášky, šoty, reprodukované prednášky a využili sme možnosť vysielania zdravotno-výchovných videofilmov z tvorby odborníkov NCPZ; uverejnenie článkov a spropagovanie „Svetového dňa darcov krvi“ 3x; naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, ktoré sa nám niekoľko rokov osvedčili hlavne v spolupráci so strednými školami, Miestnym spolkom SČK, Centrom voľného času, Zväzom pacientov postihnutých civilizačnými ochoreniami, Domovom dôchodcov, Domovom - penziónom pre dôchodcov a pod.

Ad 2: Rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku ochrany a podpory zdravia v Poradenských centrách zdravotnej výchovy a podpory zdravia (PCZVPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCZVPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCZVPZ skrining lipidového metabolizmu, somatické a antropometrické vyšetrenia: počet vyšetrených :40 osôb, vyšetrenie TK:760, 760 vyšetrení % celkového tuku tukomerom, 760 stanovení BMI na základe telesnej výšky a hmotnosti. Pre ciele poradensko-konzultačné intervencie a ciele intervenciu pri prevencii civilizačných ochorení; počet individuálnych konzultácií: 18x a 614 vyšetrení hladiny cholesterolu v spolupráci s NTS Nové Zámky v rámci Svetového dňa darcov krvi .a v spolupráci s poisťovňou UNION ku „Dňu zdravia“;

- počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia - t.j.(utorok a štvrtok, od: 8.00h – 10.00h).

V Poradni pre tehotné matky - Klub matiek:

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a neonatologickou ošetrovateľkou Mgr. Maďarovou z Kliniky neonatológie FNŠP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o mieste a čase konania klubu, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu v počte: 15 ks a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na výživový , imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa v počte :11 ks
- psychoprofylaktická príprava gravidných žien na pôrod a dojčenie sme pokračovali v spolupráci s neštátnou psychologickou poradňou PhDr. Verešovej, počet odporučených mamičiek : 6

V rámci ostatných poradní zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály a odborné články so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku ktoré sme pravidelne uverejňovali v miestnych a okresných masmédiách Castrum Novum, Naše Novosti a Štúrovo a okolie;
- cielene sme spolupracovali so zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami;

Ad 3 :Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Cieľ: Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

- zapojili sme sa do celoslovenského projektu „EHES“
- spolupodielali sme sa na sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie ako súčasť spolupráce s oddelením HV; počet vyšetrených: 80 ľudí
- v rámci programu „Zdravé pracoviská“ sme uskutočnili odbery a odborné poradenstvo zamestnancom inštitúcií, ktoré nás o to požiadajú, počet vyšetrených: 8 ľudí
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojov k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá a káblovú televíziu 3 x
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva;
- zúčastnili sme sa v spolupráci s NTS Nové Zámky na odberoch v rámci „ Svetového dňa darcov krvi“ Nové Zámky (počet vyšetrených 194)
- v spolupráci s poisťovňou UNION sme vyšetřili u 420 klientov hladinu cholesterolu v krvi, BMI, a hladinu tuku Tukomerom, TK.

Ad 4 :Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a NEHAP a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ (Projekty č.19-21).

Cieľ: Vyššia efektívnosť celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie podpory zdravia sa spolu podieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ a projekty WHO. Naše úsilie bolo zamerané hlavne na projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská a Zdravá voda;
- OPZ a PCZVPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ podieľalo na výchove a vzdelávaní v podpore zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomelosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov v Slovenskej republike (NEHAP IV.)

Na oddelení hygieny životného prostredia a zdravia vykonávame v rozsahu svojej pôsobnosti monitoring kvality pitnej vody slúžiacej na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou, v rámci ktorého bolo na minimálnu analýzu odobratých 169 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov a ďalších 65 vzoriek z verejných studní, minerálnych prameňov a individuálnych vodných zdrojov.

Propagáciou významu pitnej vody mediálnou formou, individuálnymi konzultáciami, usporadúvaním Svetového dňa vody a pod. rozširujeme úroveň informovanosti občanov v oblasti dopadu konzumácie pitnej vody na zdravotný stav obyvateľov v súvislosti s jej kvalitou, ochranou vodných zdrojov a údržbou vodárenských zariadení.

V obci Vydrník v okrese Poprad, ktorá bola doposiaľ zásobovaná vodou z verejných studní a individuálnych vodných zdrojov s kolísavou a miestami nevyhovujúcou kvalitou vody, bola začatá výstavba verejného vodovodu s pripojením sa k vodovodu (Popradsko – Kežmarsko - Spišskonovoveská skupinová vodovodná sústava) so zdrojmi vody v Liptovskej Tepličke.

Zameriavame sa na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia ľudí v dôsledku účinku nebezpečných látok, fyzikálnych javov a biologických javov. V rámci posudzovania návrhov v územných konaniach, konaniach o zmene účelu využitia priestorov podľa situácie vyžadujeme objektivizáciu možných negatívnych dopadov okolia na stavbu, najmä hlukové štúdie.

Zúčastňujeme sa na konaniach (prerokovaniach) iniciovaných samosprávami v súvislosti s podnetmi občanov na možný negatívny vplyv na ich zdravie, riešime podnety občanov a vydávame stanoviská a ukladáme opatrenia so zameraním na znižovanie negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí.

1.3 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Na oddelení hygieny životného prostredia a zdravia pravidelne pracujeme v Informačnom systéme Vody na kúpanie od roku 2007 a v Informačnom systéme Pitná voda od roku 2010. Do informačného systému Pitná voda sme spätne vložili výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov na území okresov Poprad, Kežmarok a Levoča od roku 2008.

Do informačného systému Pitná voda sme doplnili veľké a malé zásobovacie oblasti v roku 2011, v roku 2012 sme systém aktualizovali v prípade malých zásobovacích oblastí.

Nadalej využívame informačné systémy o kvalite pitnej vody a kvalite vody na kúpanie, prostredníctvom ktorých spracovávame správy o pripravenosti umelých kúpalísk na letnú turistickú sezónu, vyhodnotenie priebehu letnej turistickej sezóny na jej konci a týždennú aktualizáciu údajov o priebehu letnej turistickej sezóny na umelých kúpaliskách. Pomocou informačných systémov spracovávame výročnú správu za RÚVZ so sídlom v Poprade o pitnej vode a vode na kúpanie.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Na oddelení HŽPaZ sme sa podieľali na riešení úlohy vypracovaním prehľadu spôsobov úpravy pitnej vody vo vodovodoch nášho regiónu používaním chemických látok na báze

chlóru, ďalej sme vypracovali prehľad vodovodov bez dezinfekcie (Popradsko – Kežmarsko - Spišskonovoveská skupinová vodovodná sústava a Belánsky skupinový vodovod), kde bola zároveň na základe získaných výsledkov zhodnotená kvalita dodávanej pitnej vody za obdobie rokov 2000 – 2010. Vytipované boli aj verejné vodovody v ktorých by sa mohlo upustiť od dezinfekcie (vodovod Štrba a Lendak). Na základe požiadania ÚVZ SR sme vykonali aktualizáciu a doplnenie zoznamov zásobovaných oblastí do 5000 obyvateľov a nad 5000 obyvateľov.

1.8 Posilnenie implementovania HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Pracovníci oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia sa už v predchádzajúcich rokoch zúčastnili školení o uplatňovaní HIA v praxi. V roku 2012 sme sa zúčastnili odborných seminárov v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie organizovaných Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade.

V roku 2012 sme vydali 34 záväzných stanovísk pre Obvodné úrady životného prostredia k návrhom zámerov a strategických dokumentov o posudzovaní podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov z hľadiska ochrany zdravia.

Pri posudzovaní navrhovaných činností a zámerov v nasledujúcom období budeme v odôvodnených prípadoch uplatňovať princíp HIA – preskríningový nástroj, na základe ktorého bude vyhodnotené, či je alebo nie je potrebné vykonať hodnotenie dopadov na zdravie.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Pre spádovú oblasť RÚVZ t.j. okresy Poprad, Kežmarok a Levoča sa vedie evidencia rizikových prác v programe ASTR. Databáza obsahuje 151 subjektov, v ktorých je zahrnutých 278 pracovísk a 480 profesií kde boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce. V programe je evidovaných 3438 exponovaných pracovníkov z nich 27,5 % tvoria ženy. V 3 kategórii je 3200 exponovaných pracovníkov, z nich 7,5 % žien, v 4. kategórii 238 pracovníkov z nich 8,8 % žien. Najviac rizikových prác je v priemyselnej výrobe – 80,2 %, nasleduje zdravotníctvo a sociálna pomoc – 13,3 %, poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov – 2,5 %. Trend poklesu počtu exponovaných pracovníkov pokračoval, avšak v roku 2012 nepatrným množstvom (z 3475 exponovaných pracovníkov v roku 2011 na 3438 exponovaných pracovníkov v roku 2012).

Aj v tomto roku bol najviac zastúpený rizikový faktor hluk 79 % (ustálený 53 %, premenný 45,9 %), chemické látky a zmesi 26,7 % z nich pevné aerosóly tvorili až 72,8 %, a biologický faktor *Mycobacterium tuberculosis* 12,7 %.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách na ktorých sú vyhlásené rizikové práce sa zameriavame na dodržiavanie ustanovení § 30 a § 31 zákona č. 355/2007 Z.z. a to hlavne výkon preventívnych lekárskech prehliadok, posudzovania rizík, spolupráce zamestnávateľa s pracovnou zdravotnou službou. Pri predkladaných návrhoch na zaradenie prác do kategórií resp. vyradení z kategórie rizík sa dôraz kladie hlavne na vypracované posudky o riziku, prevádzkové poriadky, technické, organizačné a náhradné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Pri porušovaní zákonom daných povinností zamestnávateľom resp. zamestnancami sa ukladajú sankčné opatrenia. V roku 2012 boli uložené 3 blokové pokuty.

V roku 2012 bolo vydaných 12 rozhodnutí o zaradení zamestnancov do kategórie rizikových prác, 3 rozhodnutia o zrušení rizika a 2 stanoviská o preradení zamestnancov do 2. kategórie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Veľmi jedovaté látky a prípravky – veľmi toxické látky a zmesi v regióne používajú spravidla deratizačné skupiny pri výkone deratizačných akcií – ničenie hlodavcov, hmyzu. V roku 2012 boli vydané 2 rozhodnutia na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov s označením T+ a T a to spoločnosti Podtatranská vodárenská spoločnosť a.s. a Lekáreň nemocnica Poprad a.s.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V zmysle nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo v roku 2012 vydaných 21 rozhodnutí. V rámci výkonu ŠZD boli vyhľadávané pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu – búracie, stavebné činnosti a v rozhodnutiach nariadené účinné

opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva, na zvyšovanie upovedomenia si zdravotných rizík a možnosti účinnej prevencie

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V priebehu roka 2012 neboli žiadne návrhy zamestnávateľov za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

Klinikou pracovného lekárstva a toxikológie Košice bola daná požiadavka o prešetrenie 16 prípadov choroby z povolania. V položke zoznamu 29 bolo prešetrovaných 6 prípadov 2 prípady sú v štádiu šetrenia. Z prešetrovaných prípadov nebol ani jeden prípad priznaný. Jednalo sa o profesie 2x zvärač, 1x pracovník prevádzky obchodu pokladne, 1x pomocný zamestnanec pri výrobe stolárskych výrobkov, 1x kuchárka, 1x frézár, 1x kostič mäsa, 1x spravovačka.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci zamestnanci oddelenia vyvíjajú zdravotno-výchovné aktivity formou individuálneho poradenstva pre fyzické osoby a menšie spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou práce všetkých zamestnancov oddelenia v rámci výkonu ŠZD je informovanie verejnosti, zamestnávateľov, zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce a pracovného prostredia a faktorov životného štýlu ako aj identifikácia nebezpečenstiev hlavne z fyzikálnych, chemických, biologických faktorov práce a pracovného prostredia a sledovanie expozície jednotlivých zamestnancov z hľadiska intenzity, dĺžky a frekvencie pôsobenia týchto faktorov na zamestnancov. Intervenčné aktivity v oblasti podpory zdravia pri práci vyvíjali aj pracovníci oddelenia Podpory zdravia, ktorý v rámci projektu „Zdravé pracoviská“ pre zapojené podniky Whirlpool Slovakia spol. s r.o. a Chemosvit Svit a.s. pripravili 22 článkov pre podnikové noviny.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie obyvateľov SR

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie a zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Sledovanie výživového stavu:

Projekt sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie obyvateľov v SR bol rozdelený do 3 častí:

I. časť – sledovanie výživového stavu – výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu v zmysle OVD SR

- a) ľahká práca ženy – veková kategória 19-34 r. v počte 720
- b) ľahká práca ženy – veková kategória 35-54 r. v počte 720
- c) ľahká práca muži – veková kategória 19-34 r. v počte 719
- d) ľahká práca muži – veková kategória 35-59 r. v počte 720

Každý klient obdržal 1-dňový jedálny lístok, pre zhodnotenie bolo použité počítačové spracovanie v programe ALIMENTA, ktorý poskytol informácie o energetickom príjme, o spotrebe základných živín - tukov, sacharidov, bielkovín, vitamínov, minerálnych látok, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl, príjme tekutín v porovnaní s OVD SR v súbore 2879 klientov v 2 vekových kategóriách a porovnanie zistených ukazovateľov s priemerom SR.

Súčasťou bol dotazník o životospráve, ktorý poskytol informácie o stravovacích zvyklostiach, o spotrebe pokrmov pohybovej aktivity v zime a v lete a vplyve stresu na organizmus.

II. časť – klinicko-somatický dotazník, ktorý poskytol informácie o hmotnosti, výške, WHR, BMI, Tks, Tkd.

III. časť – záznamový list pre biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na stanovenie lipoproteinového metabolizmu (cholesterol, TGL, LDL, HDL, Triglyceridy, glukóza, aterogénny index). Výsledky boli vyhodnotené podľa kritérií programu CINDI.

Za RÚVZ Poprad bolo spolu vyšetrených 80 klientov.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapy riešenia:

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie KJ, KJO₃, Ferokyanid draselný. Spolu bolo odobratých 13 vzoriek, z toho 8 vzoriek zahraničnej a 5 vzoriek domácej výroby, všetky vyhoveli pre obsah KJ, KJO₃, Ferokyanid draselný.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Úloha: Sledovanie regulovaných látok (konzervačných látok) v čistiacich kozmetických výrobkoch a kontrola ich označovania - bolo vyšetrených 5 vzoriek, všetky vyhoveli (chemicky, mikrobiologicky i v označovaní).

Úloha: Kontrola kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením pre deti alebo označené ako rodinné (family) balenia a kontrola ich označovania - 5 vzoriek chemicky vyhoveli. Výrobky značky VICHY – 4 druhy mali zistené hraničné hodnoty oktylsalicylátu, 1 vzorka z uvedeného dôvodu nevyhovela, mikrobiologicky vyhoveli, označovanie 1 vzorka nevyhovela (neboli uvedené povinné údaje na vnútornom obale – tube – v slovenskom jazyku).

Úloha: Kontrola kozmetických výrobkov na bielenie zubov – boli vyšetrené 2 vzorky zubných pást, ktoré sú vyrábané v našom regióne, avšak umiestňované zatiaľ len na trhu v Poľskej republike, všetky chemicky vyhoveli, označovanie nebolo hodnotené.

Úloha: Kontrola kozmetických výrobkov na onduláciu a vyrovnávanie vlasov – boli vyšetrené 2 vzorky kozmetických výrobkov na profesionálne použitie, všetky vyhoveli (chemicky aj v označovaní).

V rámci ŠZD bolo vykonaných 31 kontrol. Bolo prekontrolovaných 84 kozmetických výrobkov na označovanie.

RAPEX – bolo 15 hlásení, prekontrolovaných bolo 137 subjektov, z toho OHVBPKV prekontrolovalo 83 subjektov, OHŽP 54 subjektov.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

V rámci tohto projektu boli chemicky vyšetrené 3 vzorky: detský tanier, detská šálka a detská žltá šálka – vzorky boli v súlade s legislatívnymi predpismi.

3.5 Bezpečnosť PET fliaš

V rámci tohto projektu bola odobratá 1 vzorka prírodnej minerálnej sýtenej vody. Vzorka bola podrobená skladovaciemu testu a bude laboratórne vyšetrená v roku 2013.

3.6 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

V rámci tohto projektu bola chemicky vyšetrená 1 vzorka (detský tanier) v ukazovateli bisfenol A – vzorka bola v súlade s legislatívnymi predpismi.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Už VII. celoštátny prieskum telesného vývoja detí od 7 – 18 rokov veku bol plánovaný a realizovaný na jeseň (september a október) 2011. Vzhľadom na rozsah úlohy plnenie sa ukončili na jar 2012.

V rámci antropometrického merania sa zisťovali vybrané antropometrické ukazovatele, vybrané ukazovatele vo vzťahu k socio pozadiu a rodiny.

V našom regióne boli vybraté 4 základné školy (z toho dve mestské a dve vidiecke) a tri stredné školy. Na stredných školách bolo stanovených 192 študentov, v rovnakej miere boli zastúpení chlapci a dievčatá. Na základných školách bol stanovený počet 388 žiakov, z tohto počtu chýbali traja žiaci, nakoľko v čase merania vo vybranej vidieckej škole neboli prítomní. Celkový počet žiakov a študentov bol 577.

Pri realizácii úlohy boli dodržané všetky podmienky stanovené koordinátorom, vrátane dodržania termínu realizácie úlohy.

Získané údaje boli zadávané do programu Excel a vzhľadom na rozsah úlohy vyplnené hárky zaslané na ÚVZ SR do 31. 3. 2012, ktorý zabezpečí analýzu získaných údajov.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Naše RÚVZ tak, ako v roku 2011, si aj v prvej polovici r. 2012 zabezpečilo na regionálnej úrovni opakované monitoriny a zbery údajov o tabaku, alkohole a drogách podľa štandardizovaných dotazníkov (TAD1, TAD2) v dvoch školských zariadeniach (ZŠ Šuňava a OA Poprad) a na Gymnáziu sv. Františka Assiského v Levoči bol vykonaný monitoring o prevalencii fajčenia a vedomostí o zdravotných dôsledkoch z fajčenia. Celkový počet respondentov bol 372 žiakov a študentov a 9 učiteľov (TAD3).

V priebehu letných prázdnin boli údaje počítačovo analyzované a výsledky, uvádzané v tabuľkovej a grafickej forme spolu s písomnou správou, boli zaslané každej zúčastnenej škole.

Z výsledkov jednotlivých analýz napríklad na základnej škole vyplýva, že prvé pokusy s fajčením má 35% žiakov, najviac ich bolo vo vekovej kategórii 9-10 ročných. Pasívnemu fajčeniu je vystavených 16,7% žiakov, stav podnapitosti uviedlo 18,4% žiakov a pokusy s marihuanou 8,25 žiakov, fajčenie rodičov uviedlo 37% žiakov.

Na strednej škole študenti uviedli podobné percento fajčiacich rodičov (37%). Pravidelných fajčiarov medzi opýtanými stredoškólakmi je 26,9%, stav podnapitosti uviedlo až 85,6% a skúsenosti s fajčením marihuany má 36,3% študentov a za jej legalizáciu je 41,5% študentov.

Na gymnáziu sú u študentov vedomosti o zdravotných dôsledkoch z fajčenia a názory stredoškólakov na celospoločenské problémy súvisiace s fajčením, v súlade so správnym názorom na zachovanie zdravia spoločnosti, avšak každodenná realita je iná. V tejto skupine sa zaradilo do skupiny pravidelných fajčiarov 12,4% študentov, pričom 2,4% z nich vyfajčí denne viac ako 10 cigariet a 1,0% žiakov až 20 cigariet denne.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5.2012) sme všetkým školám zaslali informatívne letáky k danej problematike. Prednášky o škodlivosti fajčenia boli v 9-tich ZŠ v počte 168 žiakov.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Na r. 2012 monitoring stravovacích zvyklostí bol vykonávaný v populačnej skupine 11-14 ročných detí (žiaci II. stupňa ZŠ) zo ZŠ Spišská Belá a ZŠ Slovenská Ves, čím bola splnená podmienka výberu vidieckej a mestskej školy.

Súbor tvorilo 120 žiakov. Boli vyplňované dotazníky stravovacích zvyklostí, frekvenčný dotazník, dotazník o pohybovej aktivite, 24 hodinový jedálny lístok, výživové preferencie. Bol zabezpečený aj odber hotových pokrmov zo školských jedální a nápojov v rámci obeda. Laboratórne sa vyšetrovali energetická hodnota, obsah základných živín, vybrané ťažké kovy, soľ a dusičnany.

Údaje boli zadávané do programu a zaslané na celoslovenské hodnotenie gestorovi úlohy – RÚVZ Rimavská Sobota.

Projekt bude pokračovať v súbore mládeže na stredných školách.

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe vykonávaných preventívnych prehliadok zabezpečiť aj meranie hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov, získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia.

Od jesene 2012 prebehol skrining v uvedenej populácii v našom regióne v spolupráci s dvomi praktickými lekármi pre deti a dorast (okresy Poprad a Kežmarok) a zabezpečoval sa zber údajov do celoslovenskej databázy (dátum vyšetrenia, výška, hmotnosť, hodnoty TK, hodnoty celkového cholesterolu, výskyt vybraných ochorení majúcich etiologickú súvislosť so životným štýlom, stravovacie zvyklosti, fajčenie, pohybová aktivita) u detí uvedenej vekovej kategórie.

V našom regióne súbor tvorilo 164 detí (90 detí 11-ročných a 74 detí 17-ročných). Išlo o prvé skriningové vyšetrenie v rámci preventívnych lekárskeho prehliadok. Z celkového počtu detí vo vekovej kategórii 11-ročných malo nadlimitné hodnoty celkového cholesterolu 9,2% a z celkového počtu 74 detí vekovej kategórie 17-ročných malo nadlimitné hodnoty celkového cholesterolu 9,9% detí.

Požadované údaje budú do konca januára 2013 zaslané gestorovi úlohy (RÚVZ Banská Bystrica).

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Cieľom projektu bolo monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách detskej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať s prijateľným denným príjmom, slúži aj pre hodnotenie zdravotného rizika a pre zistenie miery záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období.

Vykonával sa aj s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách na základe požiadavky platnej európskej legislatívy.

Každé RÚVZ zabezpečilo výber súboru (20 detí) vo veku 5 rokov.

Rodičia dieťaťa vyplnili dotazník k životospráve, ktorý bol zameraný na frekvenciu konzumácie vtypovaných potravín (cukrovinky obsahujúce mäta alebo mentol, potraviny s obsahom škorice, potraviny so zníženou energetickou hodnotou, výrobky z ovocia, cukrovinky, výživové doplnky) a vyplnili jednodňový jedálny lístok pre spotrebu prídavných látok.

Zozbierané údaje boli zadávané do masky v programe excel a zaslaná na ÚVZ SR na kompletne spracovanie za všetky RÚVZ v SR.

4.6 Sledovanie režimu dňa a odpočinku u žiakov základných škôl v SR

V stanovenom období apríl-máj 2012 sa zabezpečoval zber údajov pre posudzovanie rôznych druhov činností a režimových prvkov s celkovým hodnotením zdravotného stavu. Výber súborov určil ÚVZ SR, pre náš RÚVZ bola vybraná mestská ZŠ (žiaci 9. ročníka). Pre získanie informácií o režimových prvkoch žiaka počas dňa boli vyplňované dotazníky. Dotazník o zdravotnom stave obsahoval výskyt vybraných akútnych ochorení za posledných rok a výskyt chronických ochorení. Údaje boli zadávané do masky v programe excel a zaslané do konca septembra 2012 pre celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Z populácie žiakov 2. stupňa ZŠ a študentov SOŠ každoročne vyberáme školské zariadenia, kde realizujeme formu vzdelávania a informovanosti žiakov a študentov o rizikách možného prenosu tohto ochorenia, jeho zdravotných dôsledkoch, tolerancie zdravých voči nakazeným a najdôležitejšími preventívnymi opatreniami voči tejto nákaze podľa vzoru projektu Hrou proti AIDS. Koncom roka 2012 pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS sme zabezpečili 4 takýchto aktivít pre 125 žiakov a pre školské zariadenia v regióne sme elektronickou poštou pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS zaslali informatívne letáky s touto tematikou.

9.3 Stomatohygiena u detí predškolského veku

Cieľom je zdravotne - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku za účelom zlepšenia orálneho zdravia a vytvorenie správnych návykov starostlivosti o chrup.

Tento projekt je v našom regióne rozšírený, podľa štatistických údajov získaných z predškolských zariadení koncom r. 2010 (pre hodnotiacu správu za r. 2010) cca 51 % predškolských zariadení ho plní v rámci svojho výchovného programu. Materské školy pozitívne vnímajú túto aktivitu a v mnohých predškolských zariadeniach projekt prebieha už niekoľko rokov. Za celý rok 2012 sme zabezpečili edukáciu v štyroch predškolských zariadeniach v skupine 108 detí staršieho predškolského veku.

9.10 Školy podporujúce zdravie

Do projektu Škola podporujúca zdravie je v našom regióne zapojených 37 základných škôl a 41 materských škôl. V rámci zvyšovania zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže podieľame sa na intervenčných aktivitách tejto populačnej skupiny (prednášky, besedy, videoprojekcia, distribúcia informačných letákov podľa kalendára WHO). Bolo zabezpečených 22 prednášok v oblasti zdravého životného štýlu (fajčenie, zdravá výživa, význam pohybu pre zdravie, AIDS/HIV).

Pri príležitosti Svetových dní podľa WHO (Sv. deň zdravia - apríl 2012, Sv. deň bez tabaku – máj 2012, Sv. deň potravín – 16. október, Svetový deň boja proti AIDS 1.12.) boli na všetky druhy škôl a zariadení zasielané elektronickou poštou informačné materiály (letáky) so zdravotníckou tematikou. Niektoré školy aj písomne zasielali na náš úrad správu o realizácii aktivít rôzneho druhu pri príležitosti Svetového dňa zdravia.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2012 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára platného od 1.1.2012 zaslaného v čase vydania očkujúcim lekárom a zdravotníckym zariadeniam. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Na internetovej stránke nášho úradu, mailovou a klasickou poštou sme priebežne informovali o zmenách týkajúcich sa očkovania a výskytu ochorení preventabilných očkovaním (očkovací kalendár, kategorizácia vakcín, indikačné obmedzenia, informácia o výskyte osýpok v Európe). Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillance ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 19 ochorení na pertussis (3 prípady u detí, 11 prípadov u adolescentov a 5 u dospelých osôb), 1 prípad pneumokokového invazívneho ochorenia, 7 ochorení na akútnu hepatitídu B a 58 prípadov novozistených nosičstiev vírusu hepatitídy B.

Kontrola očkovania bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná k 31.8.2012. Vo všetkých troch okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť – od 91,6% (základné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze v okrese Levoča ročník 2011) do 100% u všetkých druhov pravidelného očkovania a vo všetkých ročníkoch narodenia. V porovnaní s minulým rokom došlo k poklesu trvalých kontraindikácií o 20% a u dočasných kontraindikácií došlo k nárastu o 20,4%.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovacích výkonoch.

V apríli sme sa zúčastnili aktivít Európskeho imunizačného týždňa – rozhovor pre televíziu Poprad, 10 článkov v regionálnej tlači o osýpkach v Európe, články a leták umiestnené na webovej stránke, besedy a prednášky v rómskych komunitách.

V mesiacoch október a november boli v každom okrese vykonané prednášky pre zdravotné sestry „Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a pre dospelých“. Prednášok sa zúčastnilo 301 zdravotníckych pracovníkov.

V mesiaci október bola vykonaná prednáška v Materskom centre v Poprade na tému „Ochorenia, ktorým je možné predchádzať očkovaním – Diftéria, tetanus a pertussis“

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Surveillance infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrojúcim lekárom a ústavným zdravotníckym zariadeniam a v januári bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2011.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillance infekčných ochorení.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná akútnym respiračným a chrípke podobným ochoreniam. V roku 2012 sme zaznamenali 3 prípady SARI s negatívnym laboratórnym výsledkom.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnísk.

Za rok 2012 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 3406 prípadov infekčných ochorení, z nich 279 bolo NN. ARO a chrípka sa hlásili telefonicky. Hlásenia zadávali do informačného systému pracovníci oddelenia epidemiológie. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 12 hlásení. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrovateľských lekárov.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V mesiaci máj bola vykonaná bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz v Nemocnici Poprad a.s. vykonaná podľa štandardov ECDC, ktorej cieľom bolo stanoviť prevalenciu nozokomiálnych nákaz a spotrebu antimikrobiálnych látok. Prevalencia nozokomiálnych v sledovanom zariadení bola 2,7% a prevalencia spotreby antimikrobiálnych látok bola 23,3%.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa naďalej vykonáva aj v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 279 nozokomiálnych nákaz. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. Nedostatky v hlásení NN pretrvávali a to hlavne u infekcií rán a močových infekcií. V roku 2012 sme sa zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti – na OAIM Nemocnice Poprad, kde pri retrospektívnom incidenčnom sledovaní bola zistená incidencia nozokomiálnych nákaz 10,6%.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 109 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 1035 vzoriek z prostredia, 112 vzoriek na sterilitu, 5 vzoriek dezinfekčných roztokov a 13 vzoriek pitnej vody. Súčasťou kontroly bolo aj testovanie funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov a to u 164 horúcovzduchových a 92 parných sterilizačných prístrojov.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Vedúca oddelenia epidemiológie – lekárka sa podieľala na plnení programu CINDI. Aktívne pracovala v základnej poradni zdravia na RÚVZ v Poprade pri poskytovaní poradenstva. Gestorstvo nad poradňou zdravia a projektami súvisiacimi so surveillance chronických ochorení má oddelenie podpory zdravia.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

V roku 2012 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijný plán hlavne so zameraním na počty reprofilizovaných lôžok v jednotlivých zariadeniach.

V mesiaci jún sa pracovníčky oddelenia aktívne podieľali na príprave praktickej ukážky činnosti orgánov štátnej správy, samosprávy a zdravotníctva pri vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s výskytom nebezpečnej prenosnej choroby v rámci medzinárodnej konferencie Medicína katastrof Vysoké Tatry 2012.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tejto surveillance hlásenie ACHO v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológom. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roka 2012 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

6.9 Poradne očkovania

V novembri 2011 bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, o čom bola verejnou oboznámená v miestnej tlači a na internetovej stránke úradu.

V roku 2012 bolo do poradne pozvaných 15 rodičov, ktorí odmietajú očkovanie svojich detí. V dvoch prípadoch bol tento pohovor úspešný a rodičia svoje deti dali zaočkovať.

V roku 2012 poradňu navštívilo 21 cestovateľov, ktorí sa prišli poradiť o očkovaní pri cestách do zahraničia a následne bolo vystavených 7 medzinárodných očkovacích preukazov.

ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Cieľ

Hlavným cieľom je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou a na základe získaných informácií usmerňovať štátny zdravotný dozor a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Vedľajším cieľom je aktualizácia s doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES

Výstupy

Vyšetrených 311 vzoriek bazénových vôd a 4 vzorky vôd z nádrží.

1.6 Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprav a podkladov pre správu EÚ

Cieľ

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Výstupy

Vyšetrených 927 vzoriek pitných vôd.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody

Cieľ

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
- overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd,
- kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti

Výstupy

Vyšetrených 13 vzoriek minerálnych a pramenitých vôd.

NRC PRE MATERIÁLY PRICHÁDZAJÚCE DO STYKU S POTRAVINAMI

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2012

Odber 37 vzoriek (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové hrnčeky a tanieriky) na laboratórne vyšetrenie. 1 výrobok – plastový pohár Spiderman nevyhovel legislatívnym požiadavkám v ukazovateli – senzorické hodnotenie, pričom boli prijaté opatrenia na stiahnutie tohto výrobku z distribučnej siete. Projekt pokračuje aj v roku 2013.

3.5 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Cieľ

1. kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetylénteraftalátu (acetadehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kys. ftalovej atď.) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: V súčasnej dobe sa šíria rôzne nepotvrdené informácie o nebezpečných PET fľašiach, z ktorých sa môžu uvoľňovať nebezpečné látky. Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia).

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2012

V roku 2012 boli odobraté 3 balenia (po 6 kusov) balených vôd v transparentnej a farebných fľašiach pričom prebehla simulácia skladovania za extrémnych podmienok. Toto skladovanie bolo ukončené 31.12.2012 a začiatkom roku 2013 bude vykonaná analýza v ukazovateľoch : celková migrácia látok, acetldehyd, obsah ťažkých kovov, estery kyseliny ftalovej a senzorické hodnotenie. Projekt pokračuje aj v roku 2013.

3.6 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ

1. kontrola dodržania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu
2. monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2012

Celkovo bolo laboratórne vyšetrených 42 rôznych vzoriek materiálov a predmetov určených na styk s potravinami (PP dojčenské fľaše, pizza krabice, korunkové uzávery, tuby, papierové podušky, obalové fólie atď.) U 41 vzorkách bol obsah bisfenolu A nedetekovateľný. U jednej vzorky bol stanovený obsah bisfenolu A nad medzou detekcie. Projekt pokračuje aj v roku 2013.

3.7 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

1. kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov :

- 4-hydroxybenzofenón (4-HBP)
- benzofenón (BP)
- 2-hydroxybenzofenón (2-HBP)
- 4-metylbenzofenón (4-MBP)
- 4-benzoylbifenyľ (PBZ)
- 2-izopropyltioaxantón (ITX)
- quantcure (QTC – EHDAB – 2-etyl(hexyl-4-dimetylaminobenzoát)

ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2014 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

Stav ku koncu roku 2012

V roku 2012 prebehol zber 32 vzoriek potravín balených v papierových alebo kartónových obalových materiálov. Tieto obalové materiály ako aj samotné potraviny budú podrobené analýzám začiatkom roku 2013. Projekt pokračuje aj v roku 2013.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku – Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“.

V rámci tohto projektu sa realizovalo 11 prednášok v kluboch dôchodcov a domovoch dôchodcov na rôzne témy, ako sú prevencia kardiovaskulárnych ochorení, hypertenzia, zdravá výživa, obezita, význam pohybovej aktivity, diabetes mellitus, osteoporóza, artritída.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadení.

9.3.1. Materské centrá

V spolupráci s oddelením epidemiológie bola v materskom centre Bambino Poprad uskutočnená jedna prednáška s témou „Infekčné ochorenia, ktorým môžeme predchádzať očkovaním – diftéria, tetanus, pertussis.“

9.3.2. „Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu“

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali v spolupráci s HDM. Vyhodnotenie projektu je uvedené v časti HDM. V rámci toho projektu boli uskutočnené 4 aktivity v celkovom počte 108 detí. Do predškolských zariadení boli distribuované propagačné materiály, letáky.

9.4 EHES (European Health Examination Survey) – Zisťovanie zdravia Európanov.

Projekt bol zameraný na získanie porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Do riešenia projektu je zapojených 11 krajín. V rámci projektu v našom okrese bolo vyšetrených 55 náhodne vybraných respondentov. Súčasťou projektu bolo meranie výšky, hmotnosti, obvodu pása, meranie tlaku krvi a odber vzoriek krvi za účelom vyšetrenia celkového cholesterolu, HDL cholesterolu, glukózy, TG. Respondenti sa zároveň podieľali na vyplnení dotazníka. Projekt bol na RÚVZ v Poprade realizovaný v období 1. 12. 2011 do 31. 1. 2012.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

V roku 2012 sme venovali pozornosť zabezpečeniu pravidelných informácií obyvateľstva zameraných na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva. Pri plnení tejto úlohy sme využívali podávanie informácií prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, ktorá bola pravidelne doplňovaná najmä v závislosti na významné dni vyhlasované WHO v problematike ochrany a podpory zdravia a zdravotného stavu vôbec. Využívali sme možnosti podávania pravidelných informácií prostredníctvom regionálnych masmédií (Chemosvit noviny, noviny Whirpool, Podtatranské noviny, noviny Poprad, denník Korzár, noviny Kežmarok a TV Poprad).

Aktuálne informácie sú pre verejnosť dávané aj prostredníctvom nástenky na RÚVZ a v čakárni poradne zdravia.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia – 7. apríla 2012 bola pre verejnosť sprístupnená Poradňa zdravia na RÚVZ v Poprade, ktorú navštívilo 7 klientov. Taktiež sa uskutočnila výjazdová akcia v OC Max Poprad. Prístrojom reflotrón sa zisťovala hladina cholesterolu v kapilárnej krvi, meral sa krvný tlak, percento telesného tuku, body mass index, k dispozícii bol vlastný propagačný materiál. Záujemcom bolo poskytnuté odborné poradenstvo, ktoré zabezpečovali pracovníčky poradenského centra RÚVZ a lekár. Vyšetrených bolo 50 záujemcov.

V rámci Týždňa zdravia bolo v Consumer Finance Holding Poprad vyšetrených 82 klientov. Odoberala sa kapilárna krv na zistenie hladiny CHOL, TG, GLU a HDL, meral sa krvný tlak,

výška, váha, BMI, WHR a percento tuku v krvi, každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

V Júni pri príležitosti Svetového dňa bez fajčenia bola uskutočnená výjazdová akcia „Vymeň cigaretu za jablko“ v OC MAX Poprad, 45 záujemcom bolo zmerané spirometrické vyšetrenie, krvný tlak, poskytnuté odborné poradenstvo a vypísanie anketových lístkov. Úlohou pracovníčok okrem vyšetrení bola výmena cigarety za jablko. Záujemcom bol ponúknutý propagačný materiál obdržaný z ÚVZ SR.

Kampaň „Deň zodpovednosti“ sa uskutočnila 2.7.2012 v OC MAX Poprad v čase od 12,00 – 16,00 hod. Pracovníčky RÚVZ so sídlom v Poprade verejnú informovali o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, otázky Pravda alebo nepravda – Pivná výzva a o orientačnom čase odbúrania alkoholu v krvi. 44 klientom bolo stanovené množstvo gama glutamyltransferázy v krvi a 42 klientom bol zmeraný krvný tlak.

Pri príležitosti Svetového dňa srdca bolo uskutočnené výjazdové vyšetrenie v Tesco Poprad, kde sme vyšetřili 57 klientov, 85 klientom bol zmeraný krvný tlak a 28 bolo zmerané spirometrické vyšetřenie.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít.

V roku 2012 bol projekt „Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku“ pozastavený.

9.7 Medzinárodná súťaž pre fajčiarov „Prestaň a Vyhrať“ 2012

Súťaž Prestaň a Vyhrať je určená pre fajčiarov s cieľom pokúsiť sa prestať fajčiť v čase od 1. mája do 31. mája 2012 a urobiť tak niečo pre zdravie vlastné i svojej rodiny. Informácia o súťaži bola odoslaná do médií TV Poprad, Noviny Poprad, Noviny Kežmarok, Podtatranské noviny, denník Korzár, a závodné noviny Chemosvit a Whirpool. Informácia bola taktiež propagovaná na nástenke Regionálneho úradu so sídlom v Poprade.

V regióne pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Poprade bola vyhlásená súťaž vo firmách Consumer Finance Holding, a.s. Poprad a RÚVZ Poprad. Do súťaže bolo prihlásených 12 účastníkov. Podmienky súťaže úspešne zvládli dvaja z RÚVZ so sídlom v Poprade. Z 10 tých pracovníkov firmy CFH a.s. Poprad traja po úvodnej prestávke bez fajčenia opäť začali fajčiť, sedem účastníkov súťaž úspešne ukončilo.

9.8 Národný program prevencie obezity.

Plneniu Národného programu obezity sa venuje veľká pozornosť prostredníctvom ovplyvňovania klientov, ktorí navštevujú základnú poradňu zdravia. Okrem všeobecných zásad zdravej výživy, ktoré obdržia v základnej poradni bolo v priebehu roka 2012 odporúčaných navštíviť poradňu pre zdravú výživu 117 klientov z toho 65 žien a 52 mužov. Problematika obezity sa rieši aj pri návšteve poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, ktorú v roku 2012 navštívilo 7 klientov. V spolupráci s HDM sa tejto problematike venuje pozornosť v rámci zvyšovania zdravotného uvedomenia u detí v základných a materských školách, kde sú pripravované pri príležitosti významných dní akcie týkajúce sa propagácie správnej výživy.

9.9 CINDI program SR.

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovanie celkovej úmrtnosti populácie na chronické neinfekčné ochorenia, predovšetkým na choroby srdcovo – cievne a nádorové a v konečnom dôsledku znížiť celkovú úmrtnosť populácie a predĺžiť tak strednú dĺžku života.

Tento program je realizovaný formou poradenskej činnosti v základnej poradni zdravia RÚVZ, v poradni zdravej výživy a poradni na odvykanie od fajčenia. Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívili 4 klienti.

V základnej poradni zdravia bolo v roku 2012 vyšetrených 243 klientov, z toho 137 žien a 106 mužov, okrem toho sa uskutočnilo aj 15 výjazdových vyšetrení v počte 382 vyšetrených klientov.

10.1 Medzinárodná súťaž pre fajčiarov „Prestaň a Vyhrať“ 2012

Súťaž Prestaň a Vyhrať je určená pre fajčiarov s cieľom pokúsiť sa prestať fajčiť v čase od 1. mája do 31. mája 2012 a urobiť tak niečo pre zdravie vlastné i svojej rodiny. Informácia o súťaži bola odoslaná do médií TV Poprad, Noviny Poprad, Noviny Kežmarok, Podtatranské noviny, denník Korzár, a závodné noviny Chemosvit a Whirpool. Informácia bola taktiež propagovaná na nástenke Regionálneho úradu so sídlom v Poprade.

V regióne pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Poprade bola vyhlásená súťaž vo firmách Consumer Finance Holding, a.s. Poprad a RÚVZ Poprad. Do súťaže bolo prihlásených 12 účastníkov. Podmienky súťaže úspešne zvládli dvaja z RÚVZ so sídlom v Poprade. Z 10 tých pracovníkov firmy CFH a.s. Poprad traja po úvodnej prestávke bez fajčenia opäť začali fajčiť, sedem účastníkov súťaž úspešne ukončilo.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie v SR IV.(NEHAP IV)

Všetky správy a aktualizácie o kvalite vody na kúpanie v našom regióne počas sledovaného obdobia boli pravidelne zasielané prostredníctvom IS nasledovne:

- a) správa o pripravenosti na LTS 2012 do 15.6.2012, správa o vyhodnotení LTS 2012 zaslaná do 8.10.2012.
- b) zabezpečená aktualizácia údajov počas sezóny od 15.6.2012 do 15.9.2012 vždy vo štvrtok do 17.00 hod.

Počas LTS bolo v prevádzke 6 letných kúpalísk a to MŠK Považská Bystrica, MŠK Púchov, Ledrov Lednické Rovne, Košeca, Janka Múčková- Dubnica nad Váhom, OTO SYSTEMS s.r.o. Podskalie. Vyšetrených bolo 34 vzoriek - z toho 17 zabezpečil náš úrad a 17 protokolov o analýze vzorky vody na kúpanie predložili prevádzkovatelia.

- c) do poznámok umelých kúpalísk nevýznamných pre LTS boli pravidelne vkladané údaje o stave kúpalísk a kvalite vody (zariadenia s celoročnou prevádzkou). Údaje boli vkladané zo 154 analýz vôd – protokolov, z toho v 82 prípadoch odber vykonal náš úrad a zo 72 protokolov, ktoré predložili prevádzkovatelia zariadení.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Jedná sa o úlohu, ktorej cieľom je spracovanie prehľadu o spôsoboch dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch a sledovanie vplyvu chlórovania na kvalitu pitnej vody a vznik vedľajších produktov chlóru. Podľa pokynov ÚVZSR boli zozbierané údaje a informácie o verejných vodovodoch v našom regióne, spracované v tabuľkách.

V roku 2012 dozorujeme 28 verejných vodovodov. Počet odobratých vzoriek za rok 2012: v rámci kontrolného monitoringu - 200, preverovacieho monitoringu - 33, v rámci ŠZD -34, spolu - 267 vzoriek.

1.8 Posilnenie implementácie HIA v posudkovej činnosti RÚVZ v SR

Uplatnená bola požiadavka zo strany nášho RÚVZ predložiť spracované zhodnotenie dopadov na zdravie navrhovanej činnosti žiadateľa – umiestnenie biostanice v Horovciach.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR 2011. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2012 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 2495 exponovaných zamestnancov, z toho 446 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 97. V porovnaní s údajmi získanými k 31.12.2011 došlo k miernemu zvýšeniu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce (o 29 pracovníkov viac). Do kategórie rizikových prác boli zaradené pracovné činnosti na pracoviskách spoločnosti METALURG STEEL, spol. s.r.o., Dubnica nad Váhom, spoločnosti FUSO INDUSTRIES Ltd - slovenská organizačná zložka, Považská Bystrica, spoločnosti Bioplyn Horovce, s.r.o., Bratislava - bioplynová stanica Horovce, v spoločnosti Šulík, s.r.o., Lysá pod Makytou a účastníkovi konania Vladimír Vojtech Bolešov - drevovýroba Horovce. Nové rizikové práce boli vyhlásené spoločnosti DREVOPAL, s.r.o., Ladce na novom pracovisku - nová pílnica, Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov - recyklačná linka. V niektorých spoločnostiach došlo k poklesu výroby, zrušeniu niektorých prevádzok a tým aj k zmenám v zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác. Výkon týchto pracovných činností bol prehodnocovaný a zaradenie niektorých pracovných činností do kategórie rizikových prác bolo zrušené, resp. pracovné činnosti boli preradené z kategórie 3 do kategórie 2 (STEEL-MAX, s.r.o., Beluša, V.O.D.S., a.s., Jarmočná 2, Košice, prev. Beluša, SPP distribúcia, a.s. Bratislava - údržba plynovodov v pôsobnosti RÚVZ Považská Bystrica). K prehodnoteniu rizikových prác na základe objektívnych podkladov získaných meraním faktorov pracovného prostredia a výsledkov posúdenia rizík došlo v spoločnosti Gimax servis, s.r.o., Púchov a u zamestnávateľa Radoslav Prokop - Gimax, Púchov, RIBE Slovakia, k.s., Nitra - prevádzka areál ZTS, Dubnica nad Váhom, PILAMUS spol, s.r.o., Dohňany a SLOVINTERIER PLUS, spol. s.r.o., Lúky. Opatreniami zo strany zamestnávateľa sa podarilo znížiť riziko a pracovné činnosti boli preradené do nižšej kategórie rizika v skúšobnom centre spoločnosti Continental Matador Rubber, s.r.o., FUSO INDUSTRIES Ltd - slovenská organizačná zložka, Považská Bystrica. V niektorých spoločnostiach (PSL, a.s., Považská Bystrica, Púchovský mäsový priemysel, a.s. Púchov, Continental Matador Truck Tires, s.r.o., VS Mont, s.r.o., Lazy pod Makytou, Prenosil s.r.o., Lednické Rovne, LOKO TRANS Slovakia, spol. s.r.o. Šurany prevádzka areál ZTS Dubnica nad Váhom) sa opatreniami zo strany zamestnávateľa nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a pracovné činnosti naďalej spĺňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie rizikových prác. Rizikové práce na pracoviskách spoločností Doprastav Asphalt, a.s., Banská Bystrica - prevádzka Obalovacia súprava Dubnica nad Váhom a Horák-interiéry, s.r.o. Ilava boli zaradené do kategórie rizikových prác z dôvodu zmeny názvu spoločností. Celkovo bolo k 31.12.2012 vydaných 25 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. m) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.).

Z dôvodu opomenutia povinnosti na zabezpečenie hodnotenia zdravotných rizík, kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania zdraviu škodlivých faktorov pracovného

prostredia a predloženia návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky bola uložená pokuta spoločnosti Crystal Service, s.r.o., Dubnica nad Váhom, INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom a spoločnosti DMP, s.r.o., Lúky.

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD podľa odborného usmernenia ÚVZ SR zameraný na dodržiavanie ustanovení jednotlivých nariadení vlády. Súčasťou štátneho zdravotného dozoru bolo overenie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia:

Hluk - 4 subjekty - spolu 45 dotazníkov "H"

Chemické látky - 2 subjekty - spolu 12 dotazníkov "C".

Bremená - 2 subjekty - spolu 52 dotazníkov „B“

Zobrazovacie jednotky - 1 subjekt - spolu 44 dotazníkov "Z"

Okrem toho bol štátny zdravotný dozor vykonaný v 95 organizáciách, ktorým boli rozhodnutím zaradené pracovné činnosti do kategórie rizikových prác.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V roku 2012 bol ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č.355/2006 Z.z.) vykonaný v troch prevádzkach (Power-One, s.r.o., Dubnica n/V, Fakulta priemyselných technológií Trenčianskej univerzity v Púchove, ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom) zameraný na dodržiavanie ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády. Boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí ako aj samotná manipulácia s týmito látkami. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami.

K 31.12. 2012 nebol podaný na posúdenie návrh na skladovanie, manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

K 31.12.2012 evidujeme celkom 132 zamestnancov z toho 15 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Do tohto počtu sú zaradení pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, ktorí sú exponovaní sadziam (spolu 67 mužov), ktoré však podľa posledných zistení nie sú klasifikované ako karcinogénne. Naďalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na ambulancii klinickej onkológie. Počet použitých ampuliek sa eviduje. Na uvedenej ambulancii sa zabezpečuje poskytovanie ambulantnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia.

Okrem toho evidujeme pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu drevených schodišť - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom a v spoločnosti GALVANIKÁ, s.r.o., Dolná Breznica, kde sú zamestnanci exponovaní zlúčeninám šesťmocného chrómu pri povrchovej úprave kovov. Do kategórie rizikových prác s rizikovým

faktorom kremeň - dokázaný karcinogén boli v roku 2012 zaradené pracovné činnosti pri manipulácii s pieskovou zmesou na pracovisku zlievareň spoločnosti Metallurg-Steel, s.r.o., Dubnica nad Váhom (spolu 17 mužov).

Okrem spoločností, kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi bol štátny zdravotný dozor vykonaný aj na pracoviskách, kde sa manipuluje a skladujú sa chemické karcinogény a mutagénnym v malých objemoch (napr. lekárne, práčovne) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií.

ŠZD bol vykonaný na pracovisku pre čistenie bielizne Ústavu na výkon trestu odňatia slobody, Ilava, kde sú zamestnanci exponovaní tetrachlóreténu (podľa IARC klasifikovaný ako karc. 2A skupiny). Zamestnávateľovi bolo uložené opatrenie na predloženie prevádzkového poriadku a návrhu s náležitosťami podľa § 6 NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Po posúdení návrhu účastníka konania bolo vydané 1 rozhodnutie na činnosť spojenú s manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku. Zároveň bol schválený prevádzkový poriadok pre túto činnosť. Po opakovanom posúdení a preštudovaní kariet bezpečnostných údajov sadzí (Carbon Black), ktorým sú exponovaní pracovníci na pracovisku výroba zmesí spoločností Continental Matador Rubber a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov bolo zistené, že uvedená látka nie je klasifikovaná ako karcinogén (obsah PAU menej ako 0,1%). Podľa predloženej karty bezpečnostných údajov je pre danú látku stanovený limit 4 mg.m³. Po opakovaných odborných konzultáciách odborných pracovníkov pracovnej zdravotnej služby oboch spoločností s pracovníkmi laboratórneho pracoviska RÚVZ so sídlom v Žiline, NRC v Banskej Bystrici bol odborným konsenzom navrhnutý limit pre hodnotenie a posudzovanie expozície pracovníkov pevným aerosólom na uvedenom pracovisku 4 mg.m³.

V rámci ŠZD upozorňujeme na zdravotné riziká vyplývajúce z expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénym faktorom vrátane azbestu.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12.2012 posúdených **21 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z.:

- 7 rozhodnutí na demontáž strešnej krytiny
- 6 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v bytových jadrách
- 8 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z vonkajších priestorov rozvodne

Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti Marián Chmelár - Krovmont, Dolný Kubín, Jančo Dušan, Trenčín, Mráž, s.r.o., Duplín, Termstav, s.r.o., Bratislava (8 návrhov), SD Gelnica, (3 návrhy), Ferometal, s.r.o., Batizovce (3 návrhy), Stavebné Bytové družstvo Ružomberok, Kovomat Slovakia, s.r.o., Žilina (2 návrhy), DARTA SERVICE, s.r.o., Dolný Kubín, ktoré vlastní oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Po vykonaní práce vo väčšine prípadov spoločnosti predložili záverečnú správu o ukončení činnosti s údajmi o dodržaní pracovného postupu a likvidácie nebezpečného odpadu.

ŠZD zameraný na kontrolu ustanovení NV SR č.253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a dodržiavania predloženého plánu práce bol vykonaný v jednom prípade. Súčasťou výkonu ŠZD bolo aj overenie informovanosti pracovníkov pomocou **kontrolných listov „A“ - spolu 4 dotazníky.**

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

K 31.12.2012 nebol na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici podaný návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž. V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neevidujeme vykonávanie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC - posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

Odborní pracovníci OPPLaT sa zapojili do Európskej kampane "posúdenie psychosociálnych rizík" SLIC-u za účelom upozornenia zamestnávateľov, zamestnancov na nevyhnutnosť venovať pozornosť posudzovaniu psychosociálnych rizík pri práci, odstrániť ich príčiny a zabezpečiť tak pohodu pri práci, zdravé pracovné podmienky, spokojnosť zamestnancov, efektívnu kooperáciu, komunikáciu a pracovný výkon.

Kampaň bola realizovaná v mesiacoch apríl - september 2012 v dvoch subjektoch z oblasti zdravotníctva - Centrum sociálnych služieb NÁDEJ, Dolný Lieskov, Domov sociálnych služieb - Púchov - Nosice, v jednom subjekte poskytujúcom hotelové služby - ALEXANDRA HOTEL, s.r.o., Púchov a v jednom subjekte zabezpečujúcom rýchloobrátkovú dopravu - Púchovský mäsový priemysel, a.s., Púchov.

Domov sociálnych služieb - Púchov - Nosice, Nosice 57, 020 01 Púchov - zabezpečuje pobytovú sociálnu službu pre mentálne, ale aj telesne postihnuté fyzické osoby, najmä deti prostredníctvom 34 zamestnancov z toho 32 žien. Zriaďovateľom je Trenčiansky samosprávny kraj. Formou riadeného rozhovoru bol vyplnený dotazník so zamestnávateľom. Zamestnancami bolo vyplnených 18 dotazníkov. Jednalo sa o pracovníkov, ktorí sú v priamom kontakte s klientmi zariadenia, teda pracovníkov sociálno-zdravotného úseku. V dotazníkoch zamestnanci odmietli vypísať všeobecné údaje o zamestnancovi vzhľadom na ich dobrovoľnosť.

Centrum sociálnych služieb - NÁDEJ, Dolný Lieskov 197, 018 21 Dolný Lieskov - zabezpečuje poskytovanie starostlivosti mužom, ktorým nemožno poskytnúť inú sociálnu službu podľa zákona o sociálnej pomoci prostredníctvom 63 zamestnancov z toho 54 žien. Jedná sa o pobytovú sociálnu službu. Zriaďovateľom je Trenčiansky samosprávny kraj. Formou riadeného rozhovoru bol vyplnený dotazník so zamestnávateľom. Zamestnancami bolo vyplnených 28 dotazníkov. Dotazníky vyplňovali zamestnanci, ktorí sú v priamom kontakte s klientmi zariadenia - zdravotný úsek (zdravotná sestra, sanitár), sociálny úsek (ergoterapeut v domácnosti, opatrovateľka v domácnosti, zdravotná sestra v domácnosti, ergoterapeut a psychologička), špecializované zariadenie (zdravotná sestra, sanitárka, opatrovateľka). V niektorých dotazníkoch zamestnanci odmietli vypísať všeobecné údaje o zamestnancovi vzhľadom na ich dobrovoľnosť. Zamestnávateľ sa zaoberal psychosociálnymi rizikami na pracovisku najmä rozhovormi so zamestnancami a v roku 2008 sa zapojil do realizácie projektu vzdelávania NPXI, v rámci ktorého boli dotazníkovou metódou hodnotené riziká vyplývajúce z interpersonálnych vzťahov a zo vzťahu zamestnanec-klient. Písomné závery nie sú k dispozícii.

Púchovský mäsový priemysel, a.s., Vsetínska 1354/15, 020 39 Púchov - predmetom činnosti je výroba mäsa a mäsových výrobkov, maloobchod s mäsom a mäsovými výrobkami. Zamestnávateľ realizuje predmet činnosti prostredníctvom 331 zamestnancov z toho 110 žien. V rámci kampane bol so zamestnávateľom vyplnený dotazník formou riadeného rozhovoru. Dotazníky pre zamestnancov vyplňali pracovníci zabezpečujúci rozvoz výrobkov. Zo zoznamu vodičov bolo vybraných 21 zamestnancov (najdlhšie pracujúci zamestnanci),

dotazníky vyplnilo však len 8 z nich. Ostaní pracovníci odmietli dotazníky vyplniť vzhľadom na údaj o ich dobrovoľnosti na titulnej strane dotazníka.

ALEXANDRA HOTEL s.r.o., Dvory 581, 020 01 Púchov - zabezpečuje ubytovacie služby, prevádzkovanie zariadení na regeneráciu a rekondíciu, stravovacie služby. Zamestnávateľ realizuje činnosť na prevádzke Alexandra hotel **** a Alexandra Šport hotel*** prostredníctvom 5 zamestnancov a ako užívateľský zamestnávateľ prostredníctvom 44 zamestnancov z toho 35 žien. Zamestnávateľom zamestnancov dočasne pridelených na výkon práce v oboch hoteloch je na základe rámcovej zmluvy o personálnom lízingu spoločnosť ESPRIT SK, s.r.o. Pre potreby kampane a za účelom vyplnenia dotazníka bolo zo zoznamu dočasne pridelených pracovníkov vybraných 24 pracovníkov pracujúcich v profesiách - chýžná, recepčná, upratovačka, kuchár a čašník. Všetkých 24 pracovníkov vyplnilo dotazník. Zároveň bol zástupcom užívateľského zamestnávateľa vyplnený dotazník pre zamestnávateľa. Podľa rámcovej zmluvy za plnenie požiadaviek na zabezpečenie BOZP zodpovedá užívateľský zamestnávateľ.

Pri realizácii kampane bol na všetkých pracoviskách vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu splnenia povinnosti na zabezpečenie hodnotenia psychickej pracovnej záťaže a senzorickej záťaže zamestnancov podľa § 38 ods. 2 písm. a) zákona č. 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v súčinnosti s vykonávaným predpisom - vyhláška MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickej pracovnou záťažou a senzorickej záťažou pri práci. Zároveň bola vykonaná obhliadka pracovísk zamestnancov vrátane zariadení pre osobnú hygienu.

Bolo zistené nasledovné:

Na požiadanie bola u všetkých subjektov predložená kategorizácia pracovných činností z hľadiska zdravotných rizík. Súčasťou predložených dokumentov bolo aj zaradenie všetkých profesií do 2. kategórie - rizikový faktor psychická pracovná záťaž. Uvedené profesie však boli do príslušnej kategórie zaradené len na základe odhadu - písomný dokument o hodnotení psychickej pracovnej záťaže nebol predložený ani v jednom prípade. Vzhľadom na uvedené bolo zamestnávateľom v zápisnici z výkonu štátneho zdravotného dozoru uložené opatrenie na splnenie vyššie uvedenej povinnosti v stanovenom termíne. Posudok o riziku ako výsledok hodnotenia psychickej pracovnej záťaže k 31.12.2012 predložili všetky subjekty. Pracovné činnosti boli zaradené do 2. kategórie z hľadiska rizikového faktora - psychická pracovná záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného jednostranného zaťaženia

Na základe žiadosti klinických pracovných lekárov resp. kliník pracovného lekárstva boli k 31.12.2012 pracovníkmi OPPLaT prešetrené 4 podozrenia na chorobu z povolania s diagnózou " susp. ochorenie z DNJZ". V troch prípadoch išlo o sy. canalis carpi a v jednom prípade išlo o epikondylitis ulnaris a impingement sy. Prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania sa vykonalo u nasledovných profesií: pracovník v expedícii mäsových výrobkov, kuchárka, montážny pracovník a stavebný robotník. V šetrení je jedno podozrenie na chorobu z povolania z dg. DNJZ u pekárky. Z prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania boli priznané 3 choroby z povolania. Jedna choroba z povolania priznaná v roku 2012 bola prešetrovaná v roku 2011.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje vykonávanie rizikových prác s rizikovým faktorom fyzická záťaž - DNJZ u pracovníkov v sklárskom priemysle - sklári a brusiči skla (spolu 140), ktoré boli zaradené do kategórie rizikových prác z dôvodu častého výskytu zmien

zdravotného stavu v súvislosti s prácou. V záujme objektívneho posúdenia záťaže týchto pracovníkov aj pracovníkov v ďalších profesiách (prezeračka skla, maliarka) bolo zamestnávateľovi uložené opatrenie na zabezpečenie hodnotenia fyzickej záťaže podľa vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, ktoré bude vykonávané prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby v roku 2013. Zároveň bol dohodnutý výkon lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci u profesie prezeračka skla u najdlhšie exponovaných pracovníčok vzhľadom na druhé prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania u tejto profesie a problémy pri prešetrovaní podozrení na choroby z povolania. Predloženie posúdenia fyzickej záťaže podľa uvedenej vyhlášky bolo požadované pri každom prešetrovaní podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Vzhľadom na zaradenie tejto úlohy do programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2012 a ďalšie roky až od septembra 2012 sa bude OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici podieľať na jej plnení v roku 2013.

2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

K 31.12.2012 nebola realizovaná 2. etapa projektu REACH-EN-FORCE 2" - zameraného na kontrolu kariet bezpečnostných údajov u následných užívateľov podľa zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov s vyplnením dotazníka zisťujúceho stav v uvedenej problematike. Karty bezpečnostných údajov boli posudzované v spoločnosti Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov za účelom zjednotenia posudzovania expozície pracovníkov pevným aerosólom na pracovisku výroby zmesí ako aj v iných spoločnostiach pri výkone štátneho zdravotného dozoru podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. za účelom hodnotenia expozície pracovníkov chemickým faktorom pri práci.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Táto úloha je plnená priebežne v spolupráci s oddelením podpory zdravia, kde sa vykonáva plnenie projektu sledovanie výživového stavu obyvateľstva vybraných vekových skupín dospelaj populácie (19-35 a 36-54 rokov). Zo záverov hodnotenia v roku 2012 vyplynulo, že energetický príjem bol znížený v každej vekovej kategórii. U mladších mužov vo veku 19 – 34 rokov - z počtu 20 respondentov malo 10 respondentov nižší príjem energie a u starších žien – z počtu 20 respondentov malo 16 respondentov nižší príjem energie v porovnaní s odporúčanou výživovou dávkou. V skupine mladších žien sme nižší energetický príjem zaznamenali u 11 osôb a v skupine starších mužov u 17 osôb. Naopak prekročený energetický príjem oproti OVD bol zistený v skupine u mladších žien v počte 4 respondentky, u starších žien v počte 2 respondentky. Zvýšený energetický príjem vo vekovej skupine mladších mužov mali 4 respondenti a u starších mužov v počte 1 respondent.

Príjem základných živín:

- príjem bielkovín bol prekročený najviac u mladších mužov a u mladších žien v počte 15 respondentov, ako i v kategórii starších mužov v počte 11 respondentov. V kategórii starších žien bol prekročený denný príjem bielkovín u 7 respondentov.
- spotrebu tukov najviac prekročilo 10 respondentov - mužov mladšej vekovej kategórie 19 -34 rokov a 10 žien staršej vekovej kategórie. V skupine starších mužov bolo prekročenie spotreby tukov zistené v 7 prípadoch, pričom v ostávajúcej kategórii mladších žien bolo prekročenie zaznamenané u 8 osôb.
- spotreba sacharidov bola znížená vo všetkých vekových kategóriách. Z celkového počtu 80 respondentov len 6 respondentov (po jednom respondentovi v kategóriách starších žien a starších mužov, a po 2 respondentov v kategóriách zo skupiny mladších mužov a mladších žien) prekročili príjem sacharidov.
- príjem vitamínu C bol u 49 osôb z celkového počtu respondentov 80 znížený. OVD bola splnená v 31 prípadoch. Zaznamenali sme vyšší príjem vitamínu C v porovnaní s minulým rokom.

Z pozorovania sme zistili mierne zvýšený výskyt nadhmotnosti u celkom 32 osôb, najviac v skupinách starších mužov v počte 13 respondentov a u mladších mužov v počte 6 respondentov. Obezita bola zaznamenaná v 21 prípadoch z celkového počtu 80, najviac v skupine starších žien v počte 8 osôb.

Hodnoty biochemického vyšetrenia krvi:

- hodnota celkového cholesterolu bola zvýšená u mladších mužov v počte 2 osoby a u starších žien v počte 3 osôb. V skupine starších mužov bola zvýšená hodnota celkového cholesterolu u 2 respondentov, u mladších žien v 1 prípade.
- hodnoty triglyceridov prekračovali normu iba v 1 prípade z celkového počtu 80 respondentov.
- hladina glykémie nebola prekročená.

Pri vyhodnotení biochemických vyšetrení bol zaznamenaný prevažný počet respondentov s krvným tlakom v rámci normy. Výskyt vyššieho krvného tlaku bol najčastejšie zaznamenaný v skupine starších mužov.

Zaznamenali sme pozitívnu zmenu životosprávy našich klientov a to zväčša v zaradení pravidelnej teplej stravy, ovocia, zeleniny a vo zvýšenej pohybovej aktivite. Prevažná väčšina respondentov žije bez zlozvykov ako je fajčenie a pitie alkoholu. Väčšina respondentov považuje svoju životosprávu za uspokojivú a nemení ju. Vo veľkej prevahe klienti uvádzali, že žijú v strese.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V roku 2012 bolo odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici – oddelenia hygieny výživy a PBP odobratých na území spadajúcom do našej kompetencie - okres Púchov, Ilava a Považská Bystrica celkom 24 vzoriek jedlej soli, pričom 22 vzoriek bolo zo zahraničnej produkcie a 2 vzorky soli z domácej produkcie. Všetky vzorky boli vyšetrené na KJ a zároveň na KJO3 i na ferrokyanid draselný.

Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, že z celkového počtu 24 vzoriek jedlej soli v žiadnej vzorke nebol zistený obsah KJ (KJ a KJO3 ako KJ) menej ako je minimálna hodnota – 15 mg/kg. Všetky vzorky jedlej soli zodpovedali rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO3 ako KJ) – 15 - 35 mg/kg. Analýza vzoriek jedlej soli v stanovených chemických ukazovateľoch bola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, oddelenie chemických analýz. Na základe protokolov laboratórnych vyšetrení nebolo u vyšetrených vzoriek zistené porušenie požiadaviek výnosu MP a MZ SR č.2089/2005-100 zo 6. apríla 2005, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca pochutiny.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici podľa časového harmonogramu odberu vzoriek nebol v roku 2012 do plnenia tejto úlohy zapojený.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek boli v mesiaci júl odobraté 2 vzorky výrobkov určených pre deti - **PP dojčenská fľaša 110 ml cumlík s.v.1** a **kojenecká fľaša malá 125 ml SIMAX**, ktoré boli analyzované v Národnom referenčnom centre pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade. Podľa Posúdenia bezpečnosti výrobku č. 6654-6656 zo dňa 5.11.2012 bolo zistené, že testovaná vzorka **PP dojčenská fľaša 110 ml cumlík s.v.1** v parametri - obsah bisfenolu A v 1.a 3. výluhu vzorky do 95% etanolu za podmienok testu spĺňa požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Podľa Posúdenia bezpečnosti výrobku č. 6666 zo dňa 5.11.2012 bolo zistené, že testovaná vzorka **kojenecká fľaša malá 125 ml SIMAX** - v parametri - obsah Cd a Pb vo výluhu vzorky (vnútorný povrch) do 4% kys.octovej za podmienok testu spĺňa požiadavky Výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR z 9. júna 2003 č.1799/2003 - 100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení neskorších predpisov.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek bolo v mesiaci júl odobratých 8 vzoriek výrobkov, ktoré boli analyzované v Národnom referenčnom centre pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade. Analyzované boli nasledovné vzorky: **Banquet - modrý hrnček 310 ml** v parametri obsah Cd a Pb vo výluhu vzorky (vnútorný povrch) do 4% kys.octovej za podmienok testu spĺňa požiadavky Výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR z 9. júna 2003 č.1799/2003 - 100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami a tým aj požiadavky smerníc : Smernica 84/500/EES z 15. októbra 1984 a Smernica komisie 2005/31/ES z 29. apríla 2005, **FAKELLMANN- lyžica na špagety** - v parametri obsah primárnych aromatických amínov 1.výluhu vzorky do 3% kys.octovej za podmienok testu spĺňa požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14.januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami, **sklenený pohár Coca Cola (reklamný predmet)** v parametri obsah Cd a Pb

vo výluhu vzorky (vnútorný povrch) do 4% kys.octovej za podmienok testu spĺňa požiadavky Výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR z 9. júna 2003 č.1799/2003 - 100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení neskorších predpisov, **LAMBADA sada 3 pohárov na nápoj** v parametri obsah Cd a Pb vo výluhu vzorky (ústny okraj) do 4% kys.octovej za podmienok testu spĺňa požiadavky Výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR z 9. júna 2003 č.1799/2003 - 100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení neskorších predpisov, **sklenený pohár RELAX (reklamný predmet)** v parametri obsah Cd a Pb vo výluhu vzorky (vnútorný povrch) do 4% kys.octovej za podmienok testu spĺňa požiadavky Výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR z 9. júna 2003 č.1799/2003 - 100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení neskorších predpisov, **hrnček 12 cm hladký** v parametri obsah Cd a Pb vo výluhu vzorky (vnútorný povrch) do 4% kys.octovej za podmienok testu spĺňa požiadavky Výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR z 9. júna 2003 č.1799/2003 - 100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení neskorších predpisov, **jedáľenský príbor 6008** v parametri obsah Cd, Pb, Cr, Ni v 1. a 3. výluhu vzorky do 3% kys.octovej za podmienok testu spĺňa požiadavky Výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR z 9. júna 2003 č.1799/2003 - 100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení neskorších predpisov, **čierny čaj CEYLON (20x1,5g)** - potraviny balené v papierových a kartónových obalových materiáloch - v roku 2012 prebiehala fáza zberu vzoriek, analyzované budú v mesiaci január alebo február 2013.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Táto úloha je plnená súbežne s plnením úlohy č.3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie. V roku 2012 bol vykonaný monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok – E129 Allura červená AC, E 950 Aspartam a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia výtýpaných potravín. Štúdia sa vykonala formou dotazníkovej metódy. Skupinu respondentov tvorilo 20 respondentov vo vekovej kategórii 19 až 35 ročné ženy a muži a vo vekovej kategórii 36 až 54 roční muži a ženy. Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov, pričom jeden deň tvoril jedálny lístok z pracovného týždňa a druhý deň z víkendu, týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Získané údaje boli tabuľkovo spracované a zaslané na ďalšie spracovanie na Úrad verejného zdravotníctva SR, Bratislava.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek bola v mesiaci júl odobratá 1 vzorka výrobku určeného pre deti - **PP dojčenská fľaša 110 ml cumlík s.v.1**, ktorá bola analyzovaná v Národnom referenčnom centre pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade. Podľa Posúdenia bezpečnosti výrobku bolo zistené, že testovaná vzorka **PP dojčenská fľaša 110 ml cumlík s.v.1** v parametri - obsah bisfenolu A v 1.a 3. výluhu vzorky do 95% etanolu za podmienok testu spĺňa požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom vývine

Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva.

V roku 2011 prebehol VII. Celoštátny prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR, ktorý predstavuje unikát pokiaľ ide o kontinuálne dlhodobé sledovanie antropometrických ukazovateľov detí a mládeže. Gestorom projektu je Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a ÚH LF UK Bratislava.

Prieskum bol zameraný na zistenie trendov v telesnom raste, získanie štandardov, ktoré slúžia na zmapovanie nadhmotnosti a obezity detskej a dorastovej populácie. Merania prebiehali podľa metodického postupu na realizáciu VII. Celoštátneho prieskumu telesného vývoja detí a mládeže v SR.

Počty detí od 7-18 rokov boli presne určené podľa jednotlivých škôl, veku a pohlavia. Výber bol náhodný. Merania sa vykonali v termíne od 26.9.2011 do 4.11.2011. Počítačové spracovanie údajov bolo zaslané v termíne **do 31.3.2012** na ÚVZ SR Bratislava.

V našom spádovom území boli zaradené tieto školy:

Škola	Dátum merania	Počet detí
ZŠ Komenského, Púchov	05.10.2011 06.10.2011	80
SOS Obchodu a služieb, Púchov	03.10.2011	64
Gymnázium, Považská Bystrica	27.10.2011	64
SPŠ Slov. partizánov, Považská Bystrica	13.10.2011	64
ZŠ Papradno	28.9.2011 30.9.2011	80
ZŠ Domaniža	27.9.2011 29.9.2011	80
ZŠ Slov. partizánov, Považská Bystrica	26.9.2011	80

Celkovo bolo vyšetrených 512 detí vekovej skupiny od 7 do 18 rokov.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V rámci projektu bol v 17. kalendárnom týždni vykonaný odber vzoriek stráv - obed vo vybranom vidieckom zariadení (ZŠ Udiča) a v mestskom zariadení (ZŠ Mládežnícka, Púchov). Vzorka zahŕňala celotýždňovú stravu, spolu 10 vzoriek stráv. Do vzorky boli zahrnuté aj podávané nápoje počas obeda a rozsah požadovaných vyšetrení bol - energetická hodnota, B, T, C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnany. Výsledky boli spracované v programe Microsoft Excell a na analýzu údajov bol využitý program Alimenta ver.4.3.E. Cieľom projektu je zhodnotiť dotazníkovým prieskumom stravovacie zvyklosti, 24-hodinovú spotrebu potravín a pohybové aktivity žiakov základných škôl. Dotazník zahŕňal hlavné

potravinové komodity, v ktorých sa zisťovala frekvencia, ako často vyšetovaná osoba danú potravinu konzumuje spolu s priemernou veľkosťou jednej porcie. Zaznamenávali sa podrobnosti o druhu konzumovaných potravín relevantné pre hodnotenie príjmu živín. Ďalšie údaje o výžive sa získavali metódou 24- hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Touto metódou sa získavali aj informácie o fyzickej aktivite žiakov po dobu 24 hod. fyzickej aktivity a vyváženosť energetického príjmu a výdaja. Pri získavaní ďalších údajov ako meranie krvného tlaku, výšky, obvodu pása, bokov a celkovej hmotnosti u žiakov základných škôl druhého stupňa potrebných k projektu sme spolupracovali s vedením školy, kde merania prebiehali. Celkovo bolo vyšetrených **86 detí**.

Získané údaje z dotazníkov sa priebežne do **30. septembra 2012** vkladali do databázy, ktorá bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Projekt sa realizoval dotazníkovou metódou u detí **vo veku 5 rokov** cestou predškolského zariadenia. RÚVZ so sídl. v Považskej Bystrici zaradilo do projektu **20 detí** z MŠ Mládežnícka, Púchov. Pre riešenie projektu boli použité nasledovné dotazníky:

1. Dotazník o prehľade potravín, skonzumovaných v priebehu 24 hodín, spolu s návodom na vyplnenie dotazníka. Na základe 24 hodinového dotazníka sa údaje následne zadávali do masky v exceli jednotlivo za každé dieťa
2. Dotazník o frekvencii spotreby potravín na zapísanie frekvencie konzumácie množstva potravín v g. Následne sa údaje (kódy) zadávajú do masky v exceli, zameraná na zhodnotenie príjmu vybraných aditívnych látok.

Zber údajov sa uskutočnil **v termíne od 15.3. do 30.6. r. 2012**. Zozbierané dotazníky sa priebežne vkladali do pripravených masiek v programe excel a následne boli zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do **15.10. 2012**

4.6 Sledovanie režimu dňa a odpočinku u žiakov základných škôl v SR

Zameraný na zhodnotenie denného režimu a zdravotného stavu žiakov základných škôl na vybraných mestských a vidieckych základných školách v SR. Dotazníky zahrňujúce túto problematiku boli vytvorené tak, aby bolo možné porovnať vybrané ukazovatele s údajmi z roku 1999 a porovnať trendy v sledovaných oblastiach. V rámci každého ročníka sa vyšetřovala **jedna trieda (cca 20 žiakov)**, pričom ročník bol určený v priloženom zozname.

Režim u žiakov ZŠ sa sledoval vo forme časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa so zameraním na časové hodnoty výchovnovyučovacích, záujmových činností a aktívnych a pasívnych oddychových prvkov v priebehu dňa. Záznam "Denný režim" je určený pre žiakov jednej triedy daného ročníka sledovanej základnej školy. Údaje z vyplnených dotazníkov zadali pracovníci jednotlivých RÚVZ v SR do masky, pripravenej v programe Excel. Zber dát od respondentov sa uskutočnil v mesiacoch **apríl – máj 2012**. Zadávanie dát do masky v programe excel pracovníkmi RÚVZ – **jún až september 2012**. Koncom **septembra 2012** boli vyplnené dotazníky spracované v programe excel zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Realizačné výstupy :

- pravidelne usmerňujeme a informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním, poskytujeme odborné poradenstvo pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia.
- pravidelne usmerňujeme a písomne informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa plánovania, organizácie a realizácie imunizačného programu.
- v rámci mesačného hlásenia výskytu prenosných ochorení sme usmerňovali lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o zmenách v oblasti očkovania.
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica).
- propagácia očkovania a edukácia obyvateľstva prebiehala formou vytvorenia a obnovovania web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.
- v rámci EIW sme informovali prostredníctvom regionálnej tlače a médií (MY OBZOR, Považskobystrické novinky) o kampani, vytvorili sme článok na web stránku úradu so zameraním na dôležitosť očkovania a taktiež sme vytvorili informačný panel na RÚVZ o dôležitosti očkovania.
- kontrola očkovania v SR -vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2012 v okrese Považská Bystrica, Púchov a Ilava

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Realizačné výstupy :

- analýza prenosných ochorení
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou článkov, rozhovorov s médiami, konzultácií, besedami
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica).
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prebieha aj formou informácií z web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:
- Zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií.

K 31.12.2012 sme spracovali a vložili do epidemiologického informačného systému :

- **1531** prípadov prenosných ochorení.

Z toho :

677 možných,

298 pravdepodobných

550 potvrdených

5 nosič

1 nepotvrdený

-do SRV bolo vložených 10 hlásení.

Spracovali sme **874** ohnisk, **176** kontaktov bolo chránených očkovaním, **223** opatrení bolo prijatých rozhodnutím, **658** opatrením na mieste.

Epidémie :

1. Epidem. I. – ÚVTOS Dubnica nad Váhom : Dg. A09 – 70 prípadov

2. DSS Považská bystrica – Dg – A09 – 11 prípadov

3. ÚVTOS Dubnica nad Váhom : Dg. A08.1 – 128 prípadov

4. Zariadenie pre seniorov Nová Dubnica – B86 – 6 prípadov

5. Rodinné epidémie :11

6. **Aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli:**

1. pre verejnosť - 4

2. pre iných odborníkov - 20

3. pre užívateľov – 4

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Realizačné výstupy

- na základe pravidelného harmonogramu vykonávame mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelne kontroly dodržiavania hygienicko epidemiologického režimu ako v lôžkových zdravotníckych zariadeniach tak v ambulantom sektore .

Kontrolou dodržiavania HER tak prispievame k eliminácii výskytu nozokomiálnych infekcii.

Oddelením epidemiológie boli v hodnotenom období vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity :

1. **6** previerok hygienicko – epidemiologického režimu s dôrazom na uvedené rizikové pracoviská a nariadením nápravných opatrení.

2. analyzovaných **46** prípadov nozokomiálnych nákaz. **Z toho 40 v NsP Považská Bystrica a 6 v NsP Ilava n.o.**

3. V rámci ŠZD sme odobrali **585** vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie nemocničného prostredia. Vzorky boli odobraté z materiálu deklarovaného ako sterilný a z prostredia po jeho dekontaminácii. Súčasťou prevencia šírenia NN bolo aj sledovanie funkčnosti sterilizačnej techniky v NsP.

4. v mesiaci – maj sme realizovali v NsP Považská Bystrica bodové prevalenčné sledovanie nemocničných nákaz.

5. v rámci prevencie nozokomiálnych nákaz boli realizované prednášky a semináre pre zdravotníckych pracovníkov v N s P Považská Bystrica.

6.5 Surveillance chronických ochorení

o v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava oddelením podpory zdravia RÚVZ Považská Bystrica.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Realizačné výstupy

- aktualizovanie spracovaného pandemického plánu a krízového plánu na regionálnej úrovni so zapracovaním aktuálnych kontaktných adries, telefónnych čísiel všetkých zložiek, ktoré sa bezprostredne podieľajú pri zvládnutí mimoriadnej epidemiologickej situácie.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Realizačné výstupy

- na základe stanoveného harmonogramu odberov v pravidelných intervaloch sa vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica .
- kontrola očkovania proti poliomyelitíde.

6.9 Poradne očkovania

Realizačné výstupy

1. Zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach a tiež očkovaní pred cestou do zahraničia sa realizovalo konzultáciami pri návštevách na detských a obvodných ambulanciách a tiež osobne, telefonicky a mailovou formou priamo na RÚVZ (463 prípadov).
2. Zníženie odmietaní očkovania. V roku 2012 bolo nahlásených 33 odmietnutí o očkovaní, ktoré boli prejednané na RÚVZ vedúcou oddelenia epidemiológie s dotknutými zákonnými zástupcami nezaočkovaných detí.

PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

1. Nad'alej pokračovať v realizácii aktivít zameraných na splnenie vedľajších cieľov a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ.

Aktivity na plnenie tejto úlohy boli nasmerované na riešenie plnenia cieľu NPPZ č. 1 – preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení. Konkrétne realizačné výstupy riešili plnenie programov, projektov, kampaní a súťaží týkajúcich sa ozdravenia výživy, fyzickej inaktivity, tabaku, alkoholu, drog, zdravých pracovných a životných podmienok. Pri ich uskutočňovaní spolupracujeme s úradmi, školami, médiami a ďalšími organizáciami v našom regióne.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

V rámci programu, v prvom polroku 2012, ÚVZ SR prevzal záštitu nad medzinárodnou aktivitou „Týždeň mozgu“, ktorú organizovali SAS, nadácia MEMORY, centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Pracovníci OPZ v rámci programu zorganizovali v spolupráci s MÚ Považská Bystrica (ďalej PB), OR PZ PB a SZŠ PB edukačnú aktivitu zameranú na informovanie členov KD v PB o fungovaní mozgu, tréningu poznávacích funkcií mozgu a pamäti. Sprievodnou aktivitou bolo meranie tlaku krvi, % tuku v tele, CO vo výdychu, zv. materiál a individuálne odborné poradenstvo.

V druhom polroku 2012 pre členov KD v okrese PB, Púchov (ďalej PÚ) a Ilava (ďalej IL) v spolupráci s MÚ v PB, PÚ, a IL sme zrealizovali 4 zv. edukačné aktivity (11.10.,25.10.,11.12.,13.12.) pod názvami "Bezpečná jeseň života", "Senior, dobehni si pre svoje zdravie" a "Žiť čo najdlhšie, zdravo a naplno". Počas nich odzneli prezentácie (Čo treba vedieť, keď prichádza infarkt alebo mozgová príhoda, Zdravé starnutie a choroby v staršom veku, Poskytovanie prvej pomoci a prevencia úrazov v staršom veku, Senior – telocvik), ktoré vyvolali živú diskusiu účastníkov. Počas aktivít bolo poskytované meranie tlaku krvi, tepu, BMI, celkového % tuku v tele, CO vo výdychu a individuálne lekárske poradenstvo. Doplnené boli dostatočným množstvom zv. materiálu. Uvedené aktivity boli spropagované vo všetkých dostupných lokálnych masmediách, ako aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v PB. Pre potreby týchto aktivít boli zhotovené i názorné propagácie, či už formou panelov, pozvánok, atď. Zdravotno-edukačných aktivít sa celkovo zúčastnilo 159 seniorov. Meranie tlaku krvi, pulzu, BMI a celkového množstva tuku v tele využilo 106 seniorov. Meranie CO vo výdychu využilo 17 seniorov, individuálne odborné poradenstvo bolo poskytnuté 123 seniorom. Aktivity „Senior telocvik“ sa zúčastilo 64 seniorov.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1. Materské centrá

- Distribúciu edičného materiálu ("Násilie páchané na deťoch.. "-brožúra, plagát, CD) spolu so sprievodným listom sme uskutočnili do všetkých Materských centier nášho regiónu (Včielka PB, Dubáček Ilava, Mimčo Ladce, Stromček Košecké Podhradie, Drobec Púchov, Motýlik Pruské, Bambuľka Dubnica nad Váhom...).

9.3.2. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku-stomatohygienu

Inštruktáže, prednášky, odovzdanie metodiky pedagógom spolu s aktuálnym zv. materiálom, zapožičanie DVD nosičov (Lakomý syseľ, O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi, Prečo vlk šušlal, Ako líštička stratila krásu), modelu zubov a zubnej kefky sme uskutočnili v 23 materských škôlkach nášho regiónu, pričom bolo edukovaných 505 detí a ich pedagógov.

9.4 EHES - European Health Examination Survey - Zisťovanie zdravia Európanov

Pracovníci OPZ vyšetrili 65 respondentov podľa anotácie a štandardných požiadaviek gestora projektu, čím prekročili plánovaný počet pridelený RÚVZ v PB o 10 respondentov.

9.5 Populačná stratégia-aktivity pri príležitosti významných dní s osobitým zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

14. - 20. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu

- medializácia - 5x
- názorná propagácia - 4x
- intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity - 4x (dňa 15.3. počas "Týždňa zdravia" pre KD a širokú verejnosť na Mestskom úrade v PB v spolupráci s OR PZ PB, SZŠ v PB uskutočnená zv. aktivita, počas ktorej odznela prezentácia s názvom „Týždeň uvedomenia si mozgu“. Zároveň sa účastníci oboznámili s možnosťami mozgového joggingu a tréningu pamäti + dňa 16.3. na IV. ZŠ v PB uskutočnené prezentácie pre žiakov a pedagógov spojené s besedami ukázkami tréningu pamäti. Počas aktivít bolo edukovaných 165 klientov).
- pre Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť a ÚVZ SR odoslaný vyplnený dotazník k "Týždňu mozgu 2012".

24. marec - Svetový deň tuberkulózy

- medializácia - 1x
- názorná propagácia - 2x

7. apríl – Svetový deň zdravia

- medializácia - 1x
- názorná propagácia - 2x
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita – 4x (v spolupráci so zdrav. poisťovňou Dôvera v hypermarkete Hypernova uskutočnená zv. aktivita pre širokú verejnosť + na VI. ZŠ v PB uskutočnené zv. aktivity pre žiakov II. stupňa)

10. máj - Svetový deň Pohybom ku zdraviu

- medializácia - 1x
- názorná propagácia - 2x
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 4x (v spolupráci s CVC uskutočnené krajské kolo "Bezpečne na bicykli", okresné kolo atletiky a krajské kolo mužov a žien "Malého futbalu").

31. máj - Svetový deň bez tabaku

- medializácia - 5x
- názorná propagácia - 3x
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 3x (v spolupráci so zdrav. poisťovňou Union pre širokú verejnosť v PB - "Prestaň fajčiť,daj si jablko + pre študentov SOŠ PB + žiakov a pedagógov ŠZŠI v PB)

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami

- medializácia - 5x
- názorná propagácia -8x
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 1x ("Deň zodpovednosti" pre širokú verejnosť realizovaný 2.7. v spolupráci s pracovníkmi OPPL a OHŽPaZ)

21.september – Svetový deň Alzheimerovej choroby

- medializácia - 1x
- názorná propagácia - 1x
- zhotovili sme informačné plágy, ktoré boli umiestnené v časovom predstihu na rôznych miestach v PÚ
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 1x (pre členov KD a seniorov v PÚ sme zorganizovali v spolupráci s MÚ PÚ a OR PZ v PB výchovno-vzdelávaciu aktivitu s názvom „Žiť čo najdlhšie, zdravo a naplno“. Počas uvedenej aktivity odzneli prednášky s besedami pod titulom „Tréning pamäti v každom veku“, a „Varovné príznaky Alzheimerovej choroby“. Sprievodnou aktivitou bolo vyšetovanie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, celkového percenta tuku v tele a CO vo výdychu s odborným poradenstvom. Nechýbal zdravotno-výchovný materiál (7druhov letákov zo Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti spolu s letákom Trápi Vás pamäť? a Tipy pre lepšiu pamäť). Zdravotno-edukačného dopoludnia sa zúčastnilo 38 seniorov a 2 hostia z MÚ PÚ. Sprievodnú aktivitu využilo 17 seniorov.

28. september - Svetový deň srdca

- medializácia - 2x
- názorná propagácia - 2x
- zhotovili sme informačné plágy, ktoré boli umiestnené v časovom predstihu na rôznych miestach v PB a osobne distribuované vo viacerých organizáciach (napr. školy, úrady, lekárne...)
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 1x (pre širokú verejnosť v PB - meracie miesto zriadené v priestoroch PZ, počet meraní TK: 30, počet meraní pulzu: 30, počet meraní BMI: 30, počet meraní cholesterolu: 30, počet klientov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo: 30, meranie CO vo výdychu prístrojom Smokerlyzer: 1. Vyhodnotenie: aktivitu využilo 30 klientov, z toho bolo 18 žien (60,00 %) a 12 mužov (40,00%). Najmladší klient mal 31 rokov, najstarší bol vo veku 81 rokov. Klienti vo vekovej skupine 55 a viac tvorili 56,7% vyšetrených záujemcov. Zvýšené hodnoty v kategórii hypertenzia I.- III. boli namerané u 33,33 % respondentov. Zvýšené hodnoty celkového cholesterolu malo 34,33% vyšetovaných a zvýšené hodnoty BMI v kategórii nadváha a obezita malo 43,33% vyšetrených klientov. Fajčiari tvorili 1,00% vyšetrených.

1. október – Medzinárodný deň starších ľudí

- medializácia - 5x
- názorná propagácia - 1x
- zhotovili sme informačné plágy, ktoré boli umiestnené v časovom predstihu na rôznych miestach v PB a osobne distribuované vo viacerých organizáciach (napr. kluby dôchodcov, lekárne...)
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 1x (zorganizovaný „*Deň otvorených dverí*“ v priestoroch Poradne zdravia. Počas tohto dňa seniori mali možnosť využiť bezplatné meranie tlaku krvi, antropometrických ukazovateľov, percenta celkového množstva telesného tuku, hladiny oxidu uhoľnatého vo výdychu a zároveň im bolo poskytnuté odborné poradenstvo a aktuálny zv. materiál)

10. október – Svetový deň duševného zdravia

- názorná propagácia - 1x
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 5x (pre žiakov II. stupňa ZŠ v Papradne uskutočnená zv. aktivita venovaná problematike duševného zdravia)

20. október – Svetový deň osteoporózy

- názorná propagácia - 2x

14. november - Svetový deň diabetu

- názorná propagácia - 2x

17. november - Svetový deň CHOCHP

- názorná propagácia - 2x

22. november - Medzinárodný deň bez fajčenia

- názorná propagácia - 2x (pre RÚVZ a NsP)
- intervenčné a zdravotno - edukačné aktivity - 15x (interaktívne prednášky pre žiakov a študentov 5 ZŠ a 2 SŠ v regióne venované problematike fajčenia, jeho škodlivosti a prevencii. Využívané boli aj edukačné materiály vo forme DVD s názvom „Kým stúpa dym...“, a publikácia s názvom „Fajčenie detí a dospelujúcej mládeže“. Sprievodnou aktivitou bolo vyšetovanie CO vo výdychu s odborným poradenstvom. Nechýbal zv. materiál k danej problematike. Edukačných dopoludní sa zúčastnilo 268 žiakov a študentov.

1. december - Svetový deň AIDS

- medializácia - 2x
- názorná propagácia - 2x
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita – 11x (interaktívne prednášky a besedy pre 209 žiakov a študentov 3 ZŠ a 2 SŠ v regióne)

9.7 Celonárodná súťaž pre fajčiarov "Prestaň a vyhraj"2012

- medializácia - 6x
- názorná propagácia - 24x (NsP PB a RÚVZ PB, zhotovili sme aj regionálne plagáty, ktoré boli umiestnené spolu s ostatnými propagačnými materiálmi vo vývesných skrinkách mesta PB. Zároveň boli použité aj pri osobnej distribúcii.
- osobná distribúcia účastníckych listov, propagačných materiálov a prezentácia kampane uskutočnená v územnom obvode RÚVZ so sídlom v PB vo vybraných inštitúciách, zariadeniach, školách, atď. (napr. mestské úrady v PB, PÚ, IL, lekárne, základné školy a stredné školy v okrese PB,PÚ a IL, PX centrum, MC Dubáček v Ilave, atď.)
- počas kampane sme umožnili prihláseným účastníkom vyšetrenie a individuálne poradenstvo v Poradni zdravia.
- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 4x (na SOŠ v PB uskutočnené 4 prednášky s besedami pre 4. ročníky s názvom "Vplyv fajčenia na zdravie" spojené s propagáciou kampane "Prestaň a vyhraj").
- zapojeným účastníkom sme poskytli možnosť odoslania vyplnených účastníckych listov prostredníctvom RÚVZ so sídlom v PB.
- v spolupráci so VŠZP a zdrav. poisťovňou Dôvera sme zorganizovali a uskutočnili aj regionálnu súťaž.

9.8 Národný program prevencie obezity

- intervenčná a zdravotno-edukačná aktivita - 12x (pre študentov SZŠ v PB, pre žiakov II. stupňa ZŠ Rozkvet, PB, ZŠ v Papradne, ZŠ v Prečine, ŠZŠI v PB, ZŠ v Brvništi, ZŠ vo Sverepci, ZŠ v Považskom Podhradí) prednášky s besedami spolu s monitoringom - meranie celkového % tuku, BMI a odborným individuálnym poradenstvom).

9.9 CINDI program SR

Celkovo bolo vyšetrených v **základnej PZ** v roku 2012 - **670** klientov, z toho podľa pohlavia bolo 354 vyšetrení u mužov a 316 vyšetrení u žien. Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrovalo riziko na kardiovaskulárne ochorenia bolo uskutočnených **146**, z toho podľa pohlavia bolo 63 vyšetrení u mužov a 83 vyšetrení u žien.

Nadstavbová poradňa: poradňa na odvykanie od fajčenia -v roku 2012 využili vyšetrenie a individuálne poradenstvo **15** klienti.

Pracovníčky PZ pri práci v **teréne** zrealizovali tieto vyšetrenia:

- 24.4.2012 - Deň zdravia so VŠZP - meranie celkového cholesterolu, CO vo výdychu, + individuálne poradenstvo + zv. materiál pre zamestnancov fy Continental Matador Rubber s.r.o. PÚ
- 26.4.2012 - Deň zdravia so ZP Dôvera vo fy Continental Matador Rubber s.r.o. PÚ - meranie celkového cholesterolu, CO vo výdychu + individuálne poradenstvo + zv. materiál
- 20.6.2012 - Deň zdravia so ZP Dôvera vo fy Continental Matador Rubber s.r.o. PÚ - meranie celkového cholesterolu, glukózy, CO vo výdychu + individuálne poradenstvo + zv. materiál
- 21.6.2012 - Deň zdravia so ZP Dôvera fy Continental Matador Rubber s.r.o. PÚ - meranie celkového cholesterolu, glukózy, CO vo výdychu + individuálne poradenstvo + zv. materiál
- 15.8.2012 - Perzeidy - vo Vrchteplej vyšetrovanie účastníkov medzinárodného tábora pozorovateľov oblohy v rámci TZS
- 23.10.2012 - uskutočnená intervenčná zv. aktivita - Deň zdravia v spoločnosti Continental Matador Truck Tires s.r.o. Púchov v spolupráci so VŠZP – meranie celkového cholesterolu + individuálne poradenstvo + zv. materiál
- 12.-14.9., 17.-19.9., 27.9.2012 - vyšetrovanie zamestnancov OR PZ PB a PSL s.r.o. PB v rámci TZS + individuálne poradenstvo + v spolupráci s OHV realizácia projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoring prídavných látok"

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

- **intervenčné a zdravotno - edukačné aktivity** - 63x (pre zdravie detí a mládeže v školskom prostredí sme uskutočnili zv. aktivity v rámci zdravej výživy, podpory pohybových aktivít, sexuálneho zdravia, duševného zdravia, prevencie závislostí, prevencie úrazov a poskytovania prvej pomoci pre 1549 detí a mládeže na 18 ZŠ a 3 SŠ v regióne)

- **projekt "Dopravná výchova na detskom dopravnom ihrisku"**

v spolupráci s CVČ a Mestom PB sme zrealizovali uvedený projekt od apríla do decembra 2012. Išlo o ucelený program dopravnej výchovy žiakov základných škôl na detských dopravných ihriskách v meste PB. Aktivity boli cyklické, ich realizácia prebiehala aj za pomoci MP PB, ODI PB a ČK. Zúčastnili sa ho všetky školy mesta a prímestských častí PB so svojimi žiakmi 1.- 4. ročníkov.

- **projekt "Dobehni si pre svoje zdravie"**

v rámci regiónu sme zrealizovali II. ročník uvedeného projektu s finančnou podporou Rady vlády SR pre prevenciu kriminality v spolupráci s POS PB, s okresným riaditeľstvom PZ PB, s okresným riaditeľstvom HaZZ PB a so strediskom inštrumentálnej výchovy Poniklec SZOPK PB. V rámci projektu sme sa podieľali na tvorbe a vydaní náučného materiálu s názvom "Dobehni si pre svoje zdravie" pre žiakov 5. ročníkov základných škôl a aktívne sme participovali na projekte i počas súťaže žiakov ZŠ v Považskej Bystrici.

• **projekt "Zdravie a bezpečnosť v školách 2012"**

uvedený projekt sme realizovali od októbra do decembra 2012 na ZŠ v Papradne na žiadosť vedenia školy a výchovného poradcu, v spolupráci s preventistami OR PZ, CPPP a ČŠPP pri SŠI v PB. Realizácia projektu sa uskutočnila prostredníctvom 7 krokov - Brána tolerancie 1, Podajme si ruky1, Športom proti akrosivite, Brána tolerancie 2, Podajme si ruky2, Aby naše srdcia vážili viac 1, Aby naše srdcia vážiliviac 2. Hlavným cieľom bola prevencia rizikového správania, agresie a šikanovania, rozvíjanie súdržnosti, tolerancie a sociálnych kompetencií žiakov s dôrazom najmä na kritické obdobie puberty. Formou interaktívneho vzdelávania žiakov II. stupňa (10x) sme sa venovali problematike poznania zásad psychohygieny, jej uplatňovania v živote jednotlivca, metódam psychohygieny, sebapoznávania a životospráve z hľadiska duševnej hygieny.

9.11 Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012-2014

Realizácia úloh a výstupy sú uvedené v bode 9.7.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Gestor ÚVZ SR

Riešiteľská pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v SR aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciiu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5.ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) bude predmetom aktualizácie súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.).

Etapy riešenia

- predkladať na rokovanie vlády národnú správu o stave implementácie NEHAP IV. v SR,
- plniť úlohy v pôsobnosti svojich rezortov, ktoré sú im uložené v prílohe NEHAP IV. podľa termínov NEHAP IV.

Výstupy

Výstupom bude vládou SR schválený NEHAP IV

Termín ukončenia 31.12.2016

Stav plnenia k 31. 12. 2012:

Z determinantov zdravia sme v roku 2012 monitorovali kvalitu rekreačnej vody a pitnej vody v spotrebisku, ako aj kvalitu surovej vody, ktorá sa využíva po úprave a dezinfekcii ako pitná voda.

Rekreačná voda: V roku 2012 v okrese Prešov bolo v prevádzke prírodné kúpalisko v katastri Kokošovce - Sigord. Kúpalisko bolo v prevádzke od 27. týždňa do 35. týždňa a z nádrže počas sezóny sa odobrali 4 vzorky vôd. Kvalita vody počas kúpateľskej sezóny vyhovovala

kritériám NV SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská, okrem ukazovateľa celkový fosfor. Prevádzkovateľ bol upozornený na kolísavú kvalitu vody na prítoku. Z nekrytých umelých kúpalísk v turistickej sezóne 2012 boli dané do prevádzky Letné kúpalisko Sabinov, Letné kúpalisko Lipany, Letné kúpalisko na sídl. III v Prešove a kúpalisko Solivar v Prešove. Celkovo bolo odobratých 7 vzoriek vôd z bazénov v Sabinove, 3 vzorky vôd z bazéna v Lipanoch, 6 vzoriek vôd z bazénov kúpaliska na sídl. III v Prešove a 9 vzoriek vôd z bazénov kúpaliska Solivar v Prešove. Jednotlivé bazény na kúpaliskách boli uvedené do prevádzky až po dokladovaní vyhovujúcej kvality vody na kúpanie. Z chemických ukazovateľov v bazéne v Lipanoch nebol dodržaný ukazovateľ – voľný chlór v jednej vzorke a ukazovateľ – viazaný a voľný chlór v bazénoch kúpaliska Solivar v Prešove celkovo v 7 vzorkách. Prevádzkovateľ bol upozornený na zistené nedostatky a operatívne boli prijaté opatrenia. Počas prevádzky ďalšie ukazovatele vyšetřovaných vzoriek bazénových vôd zodpovedali kritériám vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská. Počas LTS 2012 neboli hlásené žiadne ochorenia spôsobené vodou na kúpanie. Podľa pokynov ÚVZ SR boli priebežne každý týždeň aktualizované správy v informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie, o aktuálnej situácii na kúpaliskách a informácie súvisiace s priebehom kúpavej sezóny. V spádovej oblasti v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Prešove nie sú vybudované kúpaliská s termálnou vodou.

Pitná voda: Celkovo sa odobralo 415 pitných vôd. V rámci monitoringu sa vykonalo 149 odberov pitných vôd z verejných vodovodov. Z povrchového toku Torysa sa v roku 2012 vykonávali odbery povrchových vôd v profiloch Tichý Potok – priamy odber a Tichý Potok pred vstupom na úpravu. Celkovo bolo vykonaných 30 odberov vôd. V prípadoch, kde je potrebné nedostatky riešiť, pracovníci odd. HŽP operatívne prerokovali zistené nedostatky a spôsob ich odstránenia. Záverom konštatujeme, že obyvatelia obcí kvôli zlej finančnej situácii strácajú záujem o odber vody z verejných vodovodov a nahrádzajú ho zásobovaním pitnou vodou z často nevyhovujúcich individuálnych zdrojov.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Gestor v SR ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľ

Urobiť prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. Vytipovať verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

Anotácia

Sledovanie pitnej vody patrí k prioritám odboru hygieny životného prostredia, pretože kvalita pitnej vody môže mať významný vplyv na zdravie obyvateľstva, a to z hľadiska krátkodobého ale aj dlhodobého pôsobenia. Požiadavky na kvalitu vody určenú na ľudskú spotrebu stanovuje zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády SR č.496/2010 Z.z.. Uvedené predpisy umožňujú prevádzkovateľovi verejného vodovodu pitnú vodu nedezinfikovať, pokiaľ pitná voda vo vodárenskom zdroji dlhodobo spĺňa limity jej kvality a zároveň nehrozí jej kontaminácia v zdroji a v rozvodnej sieti.

Úprava pitnej vody chlóróm a jeho zlúčeninami patrí k najrozšírenejším spôsobom jej hygienického zabezpečenia. V zahraničí je trendom distribuovať vodu bez chlóru. Dôvodom sú obavy zo vzniku vedľajších produktov dezinfekcie a ich toxických prípadne karcinogénnych účinkov a snaha zachovať senzorické vlastnosti vody, prijateľné pre spotrebiteľa. Skúsenosti prevádzky vodovodných systémov bez chlórómovania v zahraničí i z Českej republiky potvrdzujú, že za určitých podmienok je možná distribúcia pitnej vody aj bez použitia chemickej dezinfekcie príp. bez zachovania jeho rezidua v sieti.

Platná európska legislatíva (*Smernica č. 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu*) upravuje v problematike dezinfikovania pitnej vody len požiadavku na zisťovanie prítomnosti celkovej sumy špecifikovaných trihalometánov. Výsledkom revízie smernice je však návrh na sledovanie ďalších vedľajších produktov, ktoré súvisia s používaním dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru (napr. kyseliny halogénoctovej atď.).

Etapy riešenia

2011- Zber informácií o verejných vodovodoch bez dezinfekcie a spôsoboch úpravy vo verejných vodovodoch s dezinfekciou

2012 - Vyhodnotenie kvality vody a spôsobov úpravy vody

Výstupy

Výsledky z monitoringu úprav pitnej vody :

- *Prehľad používaných spôsobov úprav vody vo verejných vodovodoch SR*
- *Návrh na monitorovanie vybraných verejných vodovodov vzhľadom na používaný spôsob úpravy*

Termín ukončenia 31.12.2012

Stav plnenia k 31. 12. 2012

Zo strany RÚVZ Prešov boli zaslané všetky požadované podklady v roku 2011 a úloha je ukončená.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Gestor v SR

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Riešiteľská firma pre upgrade IS

Cieľ

Úpravou a doplnením funkčnosti *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* prispôbiť systém novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii

a požiadavkám v oblasti informovania, zefektívniť a zlepšiť prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie na všetkých úrovniach. V súvislosti s reportingovými povinnosťami Slovenska voči EK zabezpečiť plnenie požiadaviek európskej smernice č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie a automatickým spracovaním dát predísť chybovosti poskytovaných údajov.

Anotácia

V roku 2008 bol na všetkých úradoch verejného zdravotníctva uvedený do prevádzky *Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie*, ktorý zefektívnil prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie. Systém zaviedol jednotný postup nielen pri vkladaní a sumarizácii údajov o vode na kúpanie a kúpaliskách, ale aj pri spracovaní údajov, vyhodnotení dát, aktualizácii stavov kúpalísk počas kúpacej sezóny a vypracúvaní hodnotiacich správ. Systém prispel k výraznému urýchleniu poskytovaniu informácií verejnosti a médiám a bol prvým krokom k systematizácii zberu, spracovania, zdieľania a zverejňovania informácií o kvalite vody na kúpanie v SR.

4-ročná prevádzka *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* však preukázala aj určité nedostatky, vzniknuté nielen nedostatočným definovaním požiadaviek na IS v čase jeho vývoja, ale aj novovzniknutými požiadavkami, ktoré sa v tejto oblasti neustále objavujú a ktoré si vyžadujú úpravu a doplnenie niektorých funkčností systému napr. v dôsledku prijatia novej legislatívy v oblasti vody na kúpanie v roku 2008, vzniku nového typu kúpalísk (tzv. prírodných biotopov) a pod. Okrem toho nebola v čase vývoja systému v platnosti európska smernica č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie, ktorá prináša nový pohľad na hodnotenie kvality vody na kúpanie, jej klasifikáciu a zverejnenie profilov vôd na kúpanie a preto nie je v systéme ani zahrnutá možnosť spracovania a poskytovania údajov o vode na kúpanie EK podľa jej požiadaviek. Spracovanie údajov pre *Správu o kvalite vody na kúpanie v SR*, ktorú SR od vstupu do Európskej únie každoročne vypracúva a poskytuje Európskej komisii, sa tak vykonáva stále manuálne.

V posledných rokoch sú zaznamenávané tiež rastúce nároky verejnosti a médií na poskytovanie informácií o stave kúpalísk najmä v letnom období, ktoré sú späté s celkovým trendom v spoločnosti v oblasti informovania. Mimoriadny význam informovaniu verejnosti a jej účasti vo všetkých oblastiach verejného života prikladá aj Európska únia, čo plne dokazuje aj spomínaná nová európska legislatíva v oblasti vôd na kúpanie. Aktualizácia IS by mala preto viesť aj k úpravám podľa aktuálnych požiadaviek verejnosti a sprístupniť príp. zatriktívniť aj ďalšie dostupné informácie podľa jej požiadaviek.

Etapy riešenia

2012 – analýza požiadaviek, návrh modelu, vývoj upgradu, testovanie funkčnosti, školenie užívateľov a uvedenie do prevádzky

Výstupy

V oblasti vôd na kúpanie sú pomocou *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* sú RÚVZ v SR a ÚVZ SR každoročne spracované a zverejnené nasledovné výstupy:

- *Zoznam vôd vhodných na kúpanie pred začiatkom LTS* – pred začiatkom kúpacej sezóny podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES,
- *Správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS* - pred začiatkom LTS na národnej úrovni,
- *Aktualizácia stavu kúpalísk počas LTS* - v týždňových intervaloch vždy pred víkendom),
- *Správa o sledovaní hygienickej situácie na prírodných a umelých kúpaliskách v LTS* – hodnotiacia správa po ukončení LTS na národnej úrovni,

- *Výročná správa RÚVZ z monitoringu a výkonu ŠZD nad vodou na kúpanie* – národná správa za uplynulý rok,
- *Správa SR o kvalite vody na kúpanie* - hodnotiaca správa o kvalite vody vhodnej na kúpanie pre EK, ktorú na konci príslušného roku podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES predkladá komisii SAŽP ako inštitúcia zodpovedná za reporting voči EK,
- Aktuálny stav kúpalísk, ich vody na kúpanie a prevádzky – priebežne počas celého roku
- *Profily vôd vhodných na kúpanie*, ktoré bude potrebné počas kúpacích sezón aktualizovať a ktoré obsahujú interaktívne prepojenia napr. na internetovú stránku Zbierky zákonov, Európskej komisie atď.

Termín ukončenia 31.12.2012

Stav plnenia k 31.12.2012

V roku 2012 sa všetci pracovníci oddelenia HŽP zúčastnili prednášok podľa projektu na vzdelávanie financovaného z EÚ. Prednášky boli zamerané na problematiku hodnotenia dopadov na zdravie.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a problematika činnosti pracovnej zdravotnej služby je aktivitou v rámci úlohy 3.3., 1a- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia obyvateľov SR v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2011- 2014.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapy riešenia : rok 2012 a ďalšie roky

2.1.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (RIZIKOVÉ PRÁCE)

Anotácia :

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Pripravovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR
- počte nových rizikových prác v danom roku

- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať :

- vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

Stav plnenia :

Úloha sa plní počas celého roka. Každoročne sú organizácie, v ktorých sú vyhlásené rozhodnutím RUVZ rizikové práce kontrolované v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zameriavame sa na úroveň pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

K 31. 12. 2012 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 1715 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce, z toho je 463 žien. Najčastejšie sa vyskytujúcim zdravotným škodlivým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je hluk. Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické faktory, záťaž teplom a chladom, vibrácie, biologické faktory, optické žiarenie.

K 31.12. 2012 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 46 organizáciách s vyhlásenou rizikovou prácou. Firmy pri uvádzaní priestorov do prevádzky predkladajú posudky o rizikách, protokoly z objektívizácie faktorov práce. V prípade ak posudky o rizikách preukazujú prekročenie limitov stanovených vyhláškou aj návrh na zaradenie prác do kategórií a prevádzkové poriadky. Ak nie sú vypracované posudky o riziku a dá sa predpokladať, že objektívizácia faktorov práce preukáže prekročenie limitov stanovených vyhláškou, využívame možnosť skúšobnej prevádzky.

Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR.

2.1.2. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI JEDOVATÝCH A JEDOVATÝCH LÁTOK A PRÍPRAVKOV

Anotácia :

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cieľene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zvyškov od toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami,

- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Úloha je plnená počas výkonu postrekových prác (marec, apríl, september, október) v poľnohospodárskych podnikoch. Osobitná pozornosť je venovaná zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín a skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch. V rámci ŠZD kontrolujeme odbornú a zdravotnú spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, podmienky skladovania a evidenciu látok deklarovaných ako veľmi jedovaté a jedovaté látky a prípravky.

Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje na priamu spotrebu.

Menšie poľnohospodárske družstvá a súkromne hospodáriaci roľníci často zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín dodávateľským spôsobom, čím sa znížila expozícia zamestnancov týmito látkami. Pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používajú prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi jedovaté a jedovaté látky a prípravky.

K 31. 12. 2012 bolo vydaných 34 osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

2.1.3. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU

Anotácia:

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmito látkami (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy:

Získavať aktuálne údaje

- počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR
- vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Úloha je plnená priebežne. V rámci ŠZD sa zameriavame na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne, alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Evidujeme 17 organizácií kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 6 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, formaldehyd v zdravotníctve a pri výrobe plastových výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve. Na týchto pracoviskách každoročne je vykonávaná objektivizácia chemických faktorov v pracovnom ovzduší oddelením OLČ pri RÚVZ a vyšetrenia biologického materiálu.

K 31. 12. 2012 bolo vydaných 25 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá prevádzkové poriadky a hodnotenie rizík. Informovanosť zamestnancov sa overuje dotazníkmi – kontrolnými listami informovanosti zamestnancov.

2.1.4. ZNIŽOVANIE PSYCHICKEJ PRACOVNEJ ZÁŤAŽE

Anotácia:

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Realizačné výstupy

- Prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže.

- Prehodnocovať podkladové materiály k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti.
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na konkrétnych pracoviskách.

Stav plnenia :

RÚVZ so sídlom v Prešove neeviduje organizáciu s rizikovou prácou – psychická pracovná záťaž.

ŠPECIFICKÁ ÚLOHA: EURÓPSKA KAMPAŇ SLIC – POSÚDENIE PSYCHOSOCIÁLNYCH RIZÍK PRI PRÁCI

Cieľ

Výbor vrchných predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC), združujúci zástupcov zo všetkých členských krajín Európskej únie sa dohodol na uskutočnení spoločnej kampane venovanej psychosociálnym otázkam pri práci. Gestormi tejto kampane za SR sú Úrad verejného zdravotníctva SR a Národný inšpektorát práce, ktorí spolupracujú na základe vzájomnej dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi Národným inšpektorátom práce a Úradom verejného zdravotníctva SR. Cieľom kampane je pomocou posúdenia psychosociálnych rizík pri práci upozorniť zamestnávateľov, zamestnancov a odborníkov (napr. pracovná zdravotná služba, bezpečnostno-technická služba) na nevyhnutnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii psychosociálnych záťaží pri práci a zabezpečiť tak pohodu pri práci, zdravé pracovné podmienky, spokojnosť zamestnancov, efektívnu kooperáciu, komunikáciu a pracovný výkon.

Gestor ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v sídle kraja a vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Kampaň má jednotný medzinárodný metodologický protokol, hodnotiace nástroje a výstupy - na základe spoločných previerok regionálnych úradov verejného zdravotníctva a inšpektorátov práce poukázať na psychosociálne riziká pri práci, upozorniť zamestnávateľov na potrebu pravidelne vykonávať preventívne opatrenia na elimináciu psychosociálnych záťaží na pracovisku. Realizácia kampane bude prebiehať v malých a stredných podnikoch v troch odvetviach:

- zdravotníctvo a sociálne služby,
- služby – hotely a reštaurácie,
- tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov).

V každom kraji sa vykonajú 4 previerky v každom z 3 odvetví, čo predstavuje 12 previerok za kraj (96 previerok za SR).

Etapy riešenia

rok 2012 – 2013

rok 2012:

- príprava národného protokolu kampane (úprava dotazníkov, informačných materiálov, postupu pre hodnotiteľov),
- príprava podkladov pre národnú internetovú stránku kampane,
- realizovanie spoločných previerok na pracoviskách,
- príprava národného protokolu kampane (úprava dotazníkov, informačných materiálov, postupu pre hodnotiteľov),
- sumarizácia dotazníkov, vyhodnotenie celkových výsledkov spoločných previerok v rámci SR,
- vypracovanie národnej správy za SR.

rok 2013:

- vyhodnotenie čiastkových výsledkov spoločných previerok v rámci SR,
- porovnanie európskych a slovenských výsledkov kampane,
- vyhodnotenie výsledkov európskej kampane v rámci Poradného orgánu hlavného hygienika SR a generálnej riaditeľky NIP pre spoluprácu a koordináciu činností v rámci ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci.

Realizačné výstupy

Vyhodnotiť psychosociálne faktory na hodnotených pracoviskách. Porovnať výsledky zamestnávateľov s výsledkami zamestnancov. Zistiť realizované opatrenia a navrhnúť preventívne opatrenia. Realizovať intervenčné aktivity na ochranu a podporu zdravia zamestnancov a kontrolovať ich efektívnosť. Z každej spoločnej previerky budú vyhodnocované nasledujúce materiály:

- dotazníky pre zamestnávateľov a pre zamestnancov na zisťovanie psychosociálnych rizík,
- správa z previerky,
- opatrenia (realizované a navrhované).

Stav plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy sme spolu s inšpektormi práce vykonali šetrenie v 4 subjektoch – 3 logistické spoločnosti (MED-ART s.r.o. Nitra, závod Malý Šariš – distribúcia liekov a zdravotníckeho materiálu, MILK AGRO s.r.o. Prešov, AUTOTRANSPORT s.r.o. Prešov – medzinárodná kamiónová doprava) a jedno zdravotnícke zariadenie - Detský domov Prešov. Úlohy sa zúčastnilo 54 respondentov. Vyplnené dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR .

2.1.5. ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z POVOLANIA Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIA

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a sensorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

Zber celoslovenských údajov

- a) rizikové práce - faktor DNJZ
- b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
- c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
- d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
 - Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
 - Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
 - Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Stav plnenia :

RÚVZ so sídlom v Prešove neeviduje organizáciu s rizikovou prácou – DNJZ. Za minulý rok sme mali hlásených 10 podozrení na profesionálne poškodenie zdravia z DNJZ u profesií – manipulačný robotník, vodič, profesionálny tanečník, zdravotná sestra, krajčírka. Priznaných chorôb z povolania bolo 5 a to u profesie – montážny robotník, dlaždič, krajčírka, brúsič, profesionálny tanečník .

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia

navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská a i.),

zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,

zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,

zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

Etapy riešenia

rok 2012 a ďalšie roky

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR .

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.
Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch.
Počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci.
Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Stav plnenia:

Úloha je plnená priebežne. Poskytujeme klientom informácie v rámci projektu Zdravé pracoviská formou konzultácií, besied, dňa otvorených dverí.

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľ

Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

Špecifické ciele

Praktické presadzovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH).

Participovať na prvom spoločnom projekte EHP na presadzovanie predregistrácie a registrácie zavedených látok a kariet bezpečnostných údajov (KBÚ).

Vybudovanie odborných kapacít verejného zdravotníctva na tvorbu, kontrolu dodržiavania a presadzovanie legislatívnych opatrení EÚ a SR na ochranu zdravia pred rizikami z chemických látok.

Zlepšenie medzi inštitucionálnej spolupráce národných orgánov v oblasti presadzovania právnych predpisov týkajúcich sa chemických látok.

Gestor

ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Medzirezortná spolupráca

Ústredný inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie, Centrum pre chemické látky a prípravky, Slovenská Inšpekcia životného prostredia, Národný inšpektorát práce

Etapy riešenia

rok 2012 a ďalšie roky

Riešiteľské pracoviská

V 1. etape RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre

V ďalších etapách všetky RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. etapa: štvrtý štvrťrok 2009 - prvý polrok 2010

2. etapa: od druhého štvrťroka 2010 - 2013

Anotácia

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí. Je potrebné zapojiť sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“. Prvý projekt na presadzovanie nariadenia sa zameriaval na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v zmesiach, výrobkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s klasifikáciou, označovaním a balením látok a zmesí a ustanovení týkajúcich sa kariet bezpečnostných údajov. V rámci tohto projektu sa vyplní špeciálny dotazník odbornými pracovníkmi RÚVZ v konkrétnych podnikoch uvádzajúcich na trh chemické látky. Poznatky všetkých zúčastnených orgánov kontroly činných podľa zákona č. 67/2010 Z. z. budú podkladom pre ďalší postup na usmernenie zavádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok.

Realizačné výstupy

Zvýšenie odbornej úrovne používania chemických látok a prípravkov u „povinných subjektov“.

Zjednotenie v praktickom presadzovaní nariadenia REACH a súvisiacej ďalšej národnej a EÚ legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva ako aj ďalšími kontrolnými orgánmi.

Vypracovanie dotazníkov zisťujúcich stav v problematike, ich analýza a príprava nápravných riešení.

Prijímanie nápravných opatrení.

Zvyšovanie odbornej úrovne práce a príprava špecialistov na problematiku celého spektra aspektov používania chemických látok z hľadiska účinnej ochrany zdravia.

Výmena skúseností medzi štátmi EÚ na účinnú ochranu zdravia pri práci, ktoré sa získajú plnením programov Reach en Force -1, -2, -3 pripravených Európskou chemickou agentúrou tzv. „Fórom“ ustanoveným na výmenu informácií o vynucovaní dodržiavania legislatívy EÚ týkajúcej sa chemických látok.

Stav plnenia :

Kontrola presadzovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) v praxi je zabezpečovaná cez posudkovú činnosť - schvaľovanie prevádzkových poriadkov.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor:

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPKV – 2 pracovníčky
poradňa zdravia – 2 pracovníčky

Termín ukončenia: 15. január 2013 a ďalšie roky

Etapy riešenia:

I. a II. etapa - riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2012).
III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2013)

Vyhodnotenie výsledkov k 31.12.2012

K uvedenému termínu bolo vyšetrených spolu 80 klientov v poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Prešove podľa stanovených vekových kategórií.

Súčasťou projektu sú

- klientmi vyplnené jednodenné jedálne lístky podľa formulára,
- dotazník o životospráve,
- klinicko-somatický dotazník – BMI, WHR, TK systolický, TK diastolický,
- biochemické vyšetrenie – odber krvi na prístroji reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu – celkový cholesterol, triglyceridy, HDL, LDL, glukóza.

Všetky údaje sa spracovávajú v programe ALIMENTA.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme

Gestor:

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Prešove - OHVBPKV – 7 pracovníčok
pracovníčky laboratória

Termín ukončenia: 31. december 2012 a ďalšie roky

Etapy riešenia:

I. etapa - odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO³

- počet vzoriek: 2 vzorky

- časové obdobie: január – december 2012

II. etapa - kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január – december 2012

III. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom

Vyhodnotenie výsledkov k 31.12.2012

K uvedenému termínu bolo odobratých 33 vzoriek kuchynskej soli vrátane morskej soli, z toho v 1 vzorke bol zistený zvýšený obsah jodičnanu draselného prepočítaného na KI, ostatné vzorky vyhovelí požiadavkám.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeléj populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI)

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPKV – 3 pracovníčky

Termín ukončenia: 31. december 2012 a ďalšie roky

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 – október 2012: - metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2012 – vyhodnotenie monitoringu – záverečná správa

Vyhodnotenie výsledkov:

V rámci monitoringu je sledovaná spotreba vybraných dvoch prídavných látok – Allura červená AC, Aspartam a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

V roku 2012 boli spracované údaje 20 respondentov podľa určených vekových kategórií – 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín.

Zároveň boli vykonané laboratorne analýzy na stanovenie aspartámu – 1 vzorka, na stanovenie allury červenej AC – 2 vzorky, na stanovenie kumarínu – 1 vzorka.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor

ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 0 do 18 rokov veku.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) prezentovať formou tabuliek a grafov.

Štatisticky spracovať ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov a vyhodnotiť súvislosti.

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2001 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre každú vekovú skupinu, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

1. spracovanie jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku v roku 2011
2. vlastné merania antropometrických ukazovateľov a zber údajov
3. kontrola údajov, štatistické spracovanie získaných údajov, výpočet indexov
4. vyhodnotenie výsledkov za SR a porovnanie s výsledkami z roku 2001
5. získanie štandardných referenčných hodnôt
6. vývinové trendy pre chlapcov a dievčatá, vrátane sekulárnych trendov za posledných 50 rokov,
7. súčasný stav výskytu nadhmotnosti a obezity u mladej slovenskej populácie,
8. sledovanie výskytu nadhmotnosti a obezity u detí a mládeže v súvislosti s vybranými sociálnymi ukazovateľmi (vzdelanie matky, spôsob stravovania dieťaťa),
9. porovnanie výsledkov hodnotenia nadhmotnosti a obezity vyhodnotených podľa kritérií IOTF a podľa slovenských štandard spracovaných na základe výsledkov celoslovenského antropometrického prieskumu z roku 2011,

10. publikáciu výsledkov v odbornej literatúre s cieľom oboznámiť európsku odbornú verejnosť so skutočnosťou, že Slovensko má dlhoročnú tradíciu vo vykonávaní prieskumov telesného rastu a vývinu detí a mládeže a ako jedna z mála európskych krajín má národné rastové štandardy.

Realizačné výstupy

- pripraviť po metodickej a odbornej stránke realizáciu VII. celoštátneho antropometrického prieskumu (r. 2011)
- získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v r. 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001
- na základe spracovania výsledkov antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2011 zovšeobecniť získané poznatky o trendoch vývinu slovenských detí a mládeže
- využitie získaných výsledkov pri ochrane zdravia a podpore telesného vývinu detí a mládeže v SR
- preskúmať vplyv socio-ekonomických zmien v SR na antropometrické parametre detí a mládeže
- porovnať trendy k obezite v závislosti na veku a pohlaví v období rokov 2001 až 2011

Termín ukončenia

rok 2020

Vyhodnotenie výsledkov:

Vlastné merania antropometrických ukazovateľov a zber údajov siedmeho celoštátneho antropometrického prieskumu telesného vývoja detí mládeže v SR a astenie trendov v ich telesnom raste a vývine boli zrealizované v roku 2011. Spolu sa prieskumu zúčastnilo 352 žiakov vo veku 7-18 rokov. Údaje získané z meraní a vyplnených záznamových hárkov sa zadávali do masky v programe Excel a 16.3.2012 boli zaslané ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

Gestor:

UVZ v Rimavskej Sobote, UVZ SR,

Spolupracuje:

LF UK Bratislava, RUVZ Banská Bystrica, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RUVZ v SR

Súbor projektu:

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví. V roku 2012 je monitorovaná veková skupina 11 - 14 ročných detí. Do prieskumu boli zaradené dve základné školy -mestská: ZŠ Sibírska ul.17, Prešov a vidiecka: ZŠ Kapušany. V každej ZŠ bolo z príslušnej vekovej skupiny vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, dokopy je monitorovaných 120 detí. Na zber údajov sa používa spracovaný a overený frekvenčný dotazník, ktorý umožní zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín, ako aj expozíciu cudzorodým látkam. Dotazníkový prieskum bol realizovaný v jednotnom čase a to od 19.3.2012 do 30.6.2012 s vopred vyžiadaným písomným súhlasom zákonného zástupcu dieťaťa. Dvadsaťštyri hodinová stravovacia anamnéza a dvadsaťštyri hodinový pohybový režim sa vykonali v 17. kalendárnom týždni (23.4. - 27.4 2012), zároveň boli denne odoberané vzorky obedov zo školských jedální vybraných škôl. Dotazníkovou metódou sa zisťoval i spôsob výživy rodičov vyšetovaných detí s cieľom zhodnotiť vplyv rodiny na stravovacie návyky. V dobe od 24.6. - 30.6.2012 boli vykonané merania telesnej hmotnosti, výšky, krvného tlaku u monitorovaných žiakov. Údaje z vyplnených dotazníkov zadávali pracovníci oddelenia HDM do masky v programe EXCEL a do 30.9.2012 boli zaslané na ďalšie spracovanie RÚVZ Rimavská Sobota.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOK DO POTRAVÍN U DETÍ**Cieľ:**

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Monitorovanie spotreby prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom období. Monitorovanie spotreby, ako aj preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Gestor:

UVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RUVZ v SR

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať projekt dotazníkovou metódou u detí vo veku 5 rokov cestou predškolského zariadenia. V rámci každého zariadenia bude vyšetrených 20 detí. Vzhľadom na nízky vek respondentov budú dotazníky vyplňať rodičia. Pre riešenie projektu boli vypracované dva dotazníky. Dotazník o prehľade potravín,

skonzumovaných v priebehu 24 hodín. Dotazník o frekvencii spotreby potravín na zapísanie frekvencie množstva potravín v gramoch a príjmu vybraných aditívnych látok.

Termín ukončenia

Rok 2013

Vyhodnotenie výsledkov:

Pre realizáciu projektu bola vybraná MŠ Mirka Nešpora 22, Prešov. Do projektu sa zapojilo 20 detí vo veku 5 rokov. Prieskum sa uskutočnil v termíne od 15.3. do 30.6.2012. Údaje z vyplnených dotazníkov sa vkladali do pripravených masiek v programe excel a v termíne do 15.10.2012 boli zaslané na spracovanie ÚVZ SR Bratislava.

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU DŇA A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL V SR

Cieľ:

Prieskum je sústredený na sledovanie záťaže vyplývajúcej z pedagogického procesu a zameria sa na sledovanie jednotlivých činností v rámci denného režimu. Projekt má zhodnotiť denný režim a súčasne monitoruje zdravotný stav žiakov základných škôl na vybraných mestských a vidieckych základných školách v SR.

Gestor:

UVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RUVZ v SR

Anotácia

Sledovať režim u žiakov ZŠ vo forme časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa so zameraním na časové hodnoty výchovno - vyučovacích, záujmových činností a aktívnych a pasívnych oddychových prvkov v priebehu dňa. Pre sledovanie režimu práce a odpočinku boli vypracované dva dotazníky. Jeden zachytáva denný režim, druhý sleduje zdravotný stav žiaka.

Termín ukončenia

Rok 2013

Vyhodnotenie výsledkov:

RÚVZ Prešov sa zapojil do projektu monitorovaním denného režimu 20 žiakov I. ročníka vidieckej základnej školy. Pre realizáciu projektu bola vybraná Základná škola Fintice. Zber dát od respondentov sa uskutočnil v mesiacoch apríl - máj 2012. Pracovníci oddelenia HDM zadávali údaje, získané z dotazníkov do masky, v programe Excel. V termíne do 5.10.2012 boli zaslané na ďalšie štatistické spracovanie ÚVZ SR.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti)
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“
9. príprava registra očkovaných osôb

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam, a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2012, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním a tým zlepšenie kvality života, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2011 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Realizačné výstupy

- zabezpečenie včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- zosúladenie pravidelného povinného očkovania s očkovaním v krajinách EÚ
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania a analýza ochorení preventabilných očkovaním za rok 2012
- porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania

- odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti slovenskej populácie
- zaslanie výsledkov do WHO a ECDC
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti.

Realizácia k 31. 12. 2012

Od 01. 01. 2012 nadobudol platnosť nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Očkovací kalendár platný od januára 2012 zahŕňa povinné pravidelné očkovanie detí proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, pneumokokovým infekciám, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu.

Dňom 1. januára 2012 nadobúda účinnosť vyhláška MZ SR č. 544/2011 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 273/2010 Z. z.

V platnosti je nový očkovací kalendár, ktorý sa od pôvodného líši tým, že je zrušené povinné pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze a bližšie špecifikuje očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam. Určuje, že na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína a všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov.

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 49 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení so všetkými zmenami v očkovacom kalendári.

Aj v roku 2012 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

Vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania v okresoch Prešov a Sabinov bolo vykonané podľa odborného usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OE/5262/2012, RZ-13429/2012 zo dňa 10. 7. 2012 za obdobie od 1. 9. 2011- do 31. 8. 2012. V rámci pravidelného povinného očkovania bola zaočkovanosť kontrolovaná vo všetkých ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast v okresoch Prešov a Sabinov.

Celkovo bola zaznamenaná vysoká úroveň zaočkovanosti detí, ktoré mali byť vzhľadom na vek v súlade s očkovacím kalendárom kompletne základne očkované alebo preočkované.

V okrese Prešov sa výsledky zaočkovanosti pohybovali od 94,7% do 98,2%, v okrese Sabinov bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť od 92,3% - 99,4%.

Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola zastaná v očkovaní proti TBC v ročníku narodenia 2011 v okrese Prešov a Sabinov. Dôvodmi nižšej zaočkovanosti boli rôzne dočasné kontraindikácie, uplatňované trvalé kontraindikácie vo väčšine prípadov detským neurológom, nezodpovedný prístup rodičov k očkovaniu nerešpektujúcich výzvy pediatrov, odklad očkovania proti TBC najmä rómskych novorodencov pre nízku pôrodnú hmotnosť. Ďalším dôvodom je pobyt rómskych rodín v zahraničí, migrácia rómskych detí (doočkovanie týchto detí je takmer nemožné pre ľahostajný prístup rodičov k očkovaniu). Narastajúcim problémom vo vakcinácii je negatívny postoj rodičov k očkovaniu, ktoré vyúsťuje k odmietaniu výkonu očkovania dieťaťa a podpísaním prehlásenia o odmietnutí očkovania napriek poučeniu lekárom.

Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli spracované na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja.

Podobne ako na okresnej aj na krajskej úrovni bola zaznamenaná vysoká úroveň zaočkovanosti, ktorá sa v okresoch Prešovského kraja pohybovala od 92,4% – 100%. Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola okrem očkovania proti TBC v ročníku narodenia 2011

v okrese Prešov, Sabinov, Kežmarok, Levoča a Stará Ľubovňa zaznamenaná aj v základnom očkovaní proti MMR v ročníku narodenia 2010 v okrese Medzilaborce. Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave.

Aj v roku 2012 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

Oddelenie epidemiológie vykonáva pravidelné poradenstvo v oblasti očkovania a očkovania na cestu do zahraničia. Pracovníci oddelenia sa v danej oblasti vzdelávajú a v rámci toho sa zúčastnili na rôznych seminároch a odborných podujatiach: Školy vakcinológie a Vakcinologického kongresu.

V roku 2012 bol realizovaný projekt Vzdelávanie sestier seminár venovaný Problematike očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a pre dospelých pre zdravotné sestry. Na seminári odzneli 4 prednášky: Princíp vakcinácie, typy očkovacích látok, Správna aplikácia očkovacích látok, Nežiaduce účinky a kontraindikácie očkovania a Správne skladovanie a manipulácia s očkovacími látkami. Na seminári sa zúčastnilo spolu 30 zdravotných sestier. Pre všetkých zúčastnených boli témy zaujímavé, pre niektorých to už boli známe informácie (Aplikácia a skladovanie očkovacích látok). Na konci seminára prebiehala diskusia.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
 2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
 3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 - 2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2009 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými,, patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti

a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení za rok 2011
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2011 s výskytom v roku 2010 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením:
 - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení
 - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB
- hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Realizácia k 31.12. 2012

V roku 2012 bola vykonávaná surveillance prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrojúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz a informácie pre ošetrojúcich lekárov sú pravidelne uverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Prešove.

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2011 bola spracovaná vo VS v termíne do 17. 02. 2012. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2011 bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 09. 03. 2012.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetrovaní jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje – centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 – 2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Realizačné výstupy

- aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli:
 1. pre verejnosť
 2. pre iných odborníkov
 3. pre užívateľov
- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:
 1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
 2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
 3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
 4. systému rýchleho varovania
- využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov, zaškolenie dostatočného počtu pracovníkov zo všetkých odborov epidemiológie RÚVZ v SR
- deskriptívne, analytické a komparatívne výstupy z databáz
- skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.
- uplatňovanie výstupov z analýz pri tvorbe odporúčaní a legislatívy uplatňovanej v prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Realizácia k 31.12. 2012

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2012 to predstavovalo spolu 2 194 prenosných ochorení (okres Prešov 1 495, okres Sabinov 699).

V súvislosti so surveillance ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj. Informácie sú pravidelne hlásené v systéme EPIS do celoslovenského centra na ÚVZ v Bratislave.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS alebo MIS informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNŠP J. A. Reimana Prešov.

V roku 2012 sa pracovníci oddelenia epidemiológie zúčastnili školenia ohľadom programu Epis v Košiciach.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 - 2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillancie a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2011

- porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2011 s výskytom v roku 2010 a za ostatných 5 rokov
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
 - vykonaním incidenčných a prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť
 - vytvorením štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz

Realizácia k 31.12.2012

V roku 2012 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okresoch Prešov a Sabinov. Všetky hlásené nozokomiálne nákazy sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNŠP J. A. Reimana v Prešove.

Analýza výskytu NN za rok 2011 v okrese Prešov a Sabinov a v Prešovskom kraji bola spracovaná vo výročnej správe za rok 2011.

V okrese Prešov v roku 2011 boli nozokomiálne nákazy hlásené len FNŠP J. A. Reimana Prešov. Hlásených bolo spolu 298 nozokomiálnych nákaz, čo predstavuje nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom (r. 2010 – 229 NN). Pri počte 46 860 hospitalizovaných pacientov je proporcia hlásených NN 0,64 %. V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN.

V Prešovskom kraji bolo v roku 2011 hlásených spolu 758 nozokomiálnych nákaz (NN), čo predstavuje mierny nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom (rok 2010 – 750 NN) – index 1,01. Pri počte 179 629 hospitalizovaných pacientov je proporcia hlásených NN 0,42 %. Nozokomiálne nákazy hlásili len lôžkové zdravotnícke zariadenia Prešovského kraja.

Analýza výskytu NN za rok 2011 bola prezentovaná aj na zasadnutí antibiotickej komisie zriadenej FNŠP J. A. Reimana Prešov, ktoré sa konalo dňa 07. 03. 2012.

V prvom polroku 2012 bola realizovaná Bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v nemocniciach.

Cieľom tejto štúdie bolo:

- Zistiť výskyt nozokomiálnych nákaz a spotrebu antibiotík v nemocniciach poskytujúcu akútnu zdravotnú starostlivosť.
- Určiť charakteristiku pacientov, invazívnych postupov, typ, závažnosť a druhy predpisovaných antibiotík.
- Analyzovať a porovnať výskyt nozokomiálnych nákaz na lokálnej, regionálnej, národnej a na úrovni EÚ.

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v nemocniciach bolo vykonané v mesiacoch máj - jún 2012. V priebehu marca 2012 boli robené tri výcvikové kurzy. Dňa 29. 03. 2012 bol realizovaný kurz na RÚVZ so sídlom v Košiciach, na ktorom sa zúčastnili pracovníci odborov a oddelení epidemiológie v rámci východného Slovenska. V rámci našej pôsobnosti sa štúdia vykonávala vo FNŠP J. A. Reimana v Prešove v dňoch od 21. 05. 2012 do 08. 06. 2012. Do štúdie bolo začlenených 27 oddelení, ktoré poskytujú akútnu zdravotnú starostlivosť. V rámci realizácie štúdie do sledovania boli zaradení všetci pacienti prijatí na oddelenie do 8.00h alebo o 8.00h, alebo v čase sledovania neboli z oddelenia

prepustení. Vylúčení boli všetci pacienti podstupujúci v deň sledovania operačný zákrok, pacienti ambulantných zariadení nemocnice, pacienti na pohotovosti alebo dializovaní pacienti (ambulácie). Údaje boli zberané v jeden deň z celého oddelenia v súlade s protokolom. Na každú osobu bol určený jeden dotazník, ktorý sledoval celkový výskyt nozokomiálnych nákaz, spotrebu antibiotík vrátane údajov o rizikových faktorov (napr. centrálny alebo periférny venózný katéter, intubácia, permanentný močový katéter, Mc Cabe skóre, chirurgická intervencia). Získané údaje boli nahadzované do programu HELICS Win Net a výstupy boli posielané na RÚVZ so sídlom v Trenčíne na celoslovenské spracovanie.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 - 2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitý dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravotného životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Realizačné výstupy

- zlepšiť identifikáciu hlavných zdravotných ťažkostí našej populácie
- pomôcť pri určovaní nerovností v oblasti zdravia
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti chronických ochorení

Realizácia k 31. 12. 2012

Úlohy v tejto oblasti boli plnené na základe požiadaviek a v spolupráci s oddelením podpory zdravia a výchovy ku zdraviu.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Nielen na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Realizačné výstupy

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie
- priebežná aktualizácia členov v protiepidemických komisiách

Realizácia k 31. 12. 2012

Od 10. 08. 2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A (H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2012 neboli v okrese Prešov a Sabinov hlásené prípady SARI.

6.7. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Enviromentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Realizačné výstupy

1. udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR
2. vyhlásenie globálnej eradikácie
3. eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania

Realizácia k 31.12.2012

V roku 2012 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobrané boli 6 vzoriek odpadovej vody, všetky s negatívnym výsledkom.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ Košického kraja

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí. Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov

základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach – Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Realizačné výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Realizácia k 31. 12. 2012

V rámci edukačných programov pre mládež sa vykonáva Projekt „Hrou proti AIDS“.

V roku 2012 bol projekt „Hrou proti AIDS“ realizovaný dvakrát, v mesiaci december v rámci Svetového dňa boja proti AIDS. Projekt sa realizoval na Pedagogickej škole a sociálnej akadémii a Spojenej školy internátnej (Špeciálna škola) v Prešove. Študentom boli netradičným spôsobom – hrou, poskytnuté informácie o možnostiach prenosu a ochrany pred infekciou HIV, ako aj ostatnými infekciami prenášanými sexuálnym stykom a o ochrane pred nežiaducim tehotenstvom. Taktiež mohli premýšľať o vlastných postojoch a správaní v možných rizikových situáciách. Tento projekt sa stretol s veľmi priaznivým ohlasom u študentov škôl, kde bol realizovaný

V rámci prevencie HIV/AIDS je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva RÚVZ so sídlom v Prešove ako jediný v rámci RÚVZ v Prešovskom kraji. V roku 2012 bolo v rámci Poradne prevencie HIV/AIDS vykonaných 21 odberov (11 mužov a 10 žien) biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Najväčší záujem o odbery materiálu na virologické vyšetrenie a poradenstvo bol zaznamenaný vo vekovej skupine 20 - 50-ročných. Najčastejším dôvodom prečo vyhľadali Poradňu prevencie HIV/AIDS bola prítomnosť rizikovej situácie – najčastejšie nechránený pohlavný styk.

Súčasne s činnosťou Poradne prevencie HIV/AIDS je v prevádzke telefonická linka prevencie HIV/AIDS. Telefonicky alebo e-mailom nás kontaktovalo 45 klientov. Najčastejšími dotazmi boli možnosti vyšetrenia HIV protilátok, prenosu infekcie HIV a možnosti prevencie.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. V roku 2012 bolo na stanovenie cyanobaktérií vyšetrených 51 vzoriek z rekreačnej nádrže Domaša. Limit pre cyanobaktérie, určený NV č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská, nebol ani v jednej vzorke prekročený.

Cyanobaktérie sa sledujú aj v prírodnom kúpaliskom v lokalite Sninské rybníky (spádová oblasť RÚVZ Humenné), v roku 2012 bol vyšetrených 11 vzoriek, ktoré boli v sledovanom ukazovateli vyhovujúce. RÚVZ Humenné doručilo na vyšetrenie aj 6 vzoriek z odberových miest: Chlmec, Slovenská Volová a Laborec, vo všetkých vzorkách bol limit pre cyanobaktérie dodržaný. Cyanobaktérie boli stanovované aj vo vzorkách vôd zo Sigordu, ktorý patrí do spádovej oblasti RÚVZ Prešov, ani v týchto vzorkách nebolo zistené prekročenie sledovaného ukazovateľa.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V priebehu roka 2012 nebolo stanovenie améb požadované.

Legionely boli stanovované v 23 vzorkách, pričom 11 vzoriek nevyhovelo určenému kritériu podľa Vyhlášky MZ č. 72/2008, kde medzná hodnota pre Legionelly species je <1 KTJ/ml.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Pre sledovanie kvality minerálnej a pramenitej vody boli stanovované chemické, biologické a mikrobiologické ukazovatele podľa prílohy č.1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti potravinového kódexu. V roku 2012 bolo na vyšetrenie prijatých 30 vzoriek balených vôd a 6 vzoriek z watercoolerov. V 25 vzorkách bolo stanovených 624 chemických ukazovateľov, v 36 vzorkách bolo stanovených 296 mikrobiologických ukazovateľov a v 34 vzorkách bolo stanovených 136 biologických ukazovateľov. V 2 vzorkách bol prekročený limit pre mangán, 4 vzorky nevyhoveli v ukazovateli pH, 15 vzoriek nevyhovelo v ukazovateli celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 20^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$, v 6 vzorkách nebol dodržaný limit pre celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 37^{\circ}\text{C} \pm 1^{\circ}\text{C}$, po jednej vzorke bol prekročený limit pre fluoridy, bór a koliformné baktérie.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

Pre banku materského mlieka novorodeneckého oddelenia FNŠP J. A. Reimana v Prešove bola sledovaná nutričná kvalita a mikrobiologické ukazovatele v materskom mlieku. V 34 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 214 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka bolo vyšetrených 30 vzoriek nepasterizovaného mlieka, v ktorých bolo stanovených 120 ukazovateľov a 73 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo stanovených 292 ukazovateľov. V žiadnej vzorke nebola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov ani prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ:

Vytvárania partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

NPPZ bol prijatý vládou SR v 2012 na nasledujúcich päť rokov. Na roky 2012 a 2013 boli pracovnou skupinou, ktorá zasadala dvakrát, vyšpecifikované úlohy, ktoré sa budú v nasledujúcom období plniť. Zastúpenie v pracovnej skupine má aj RÚVZ Prešov, oddelenie podpory zdravia. Ide o tieto úlohy:

- výživa a stravovacie zvyklosti , aktivity v tejto oblasti,
- podporovanie fyzickej aktivity,
- tabak, alkohol, drogy a aktivity v tejto oblasti,
- prieskum „Zdravotné uvedomenie v SR“.

9.2 ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Cieľ:

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

V I. polroku 2012 sa realizovali aktivity pre seniorov v Dome sociálnych služieb na Veselej ulici. Aktivity boli venované Týždňu mozgu a zúčastnilo sa ich 50 seniorov.

Aj II. polrok sa niesol v znamení aktivít zameraných na podporu zdravia seniorov. Pri príležitosti svetového dňa Alzheimerovej choroby sa uskutočnili besedy v dvoch Základných školách pre žiakov 9. ročníkov na témy – Alzheimerova choroba, Problémy v staršom veku, Medzigeneračná solidarita, Rok 2012 – Európsky rok zdravého starnutia. V tejto súvislosti boli uverejnené články v printových médiách, na webovej stránke RÚVZ a na nástenke v priestoroch RÚVZ. Súčasne prebiehala distribúcia zdravotno-výchovných materiálov Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti a nadácie Memory.

1. októbra sa pri príležitosti Medzinárodného dňa starších uskutočnila edukácia, beseda a pamäťové cvičenia so seniormi v zariadení pre seniorov Harmónia v Cemjate, spojené aj s meraním krvného tlaku a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Aktivity poradne zdravia boli v tomto čase zamerané na seniorov.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.2. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľ:

Zlepšenie orálneho zdravia detskej populáciea vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti.

V roku 2012 sa uskutočnili edukácie pre deti v MŠ Kendice, MŠ F. Kráľa Prešov, ZŠ Ľubotice a v ZŠ Májové námestie v Prešove v počte 12 pre 340 detí.

Tieto aktivity sa stretli s pozitívnym ohlasom detí aj pedagogického personálu k čomu prispeli vhodne zvolené formy a metódy zdravotno-výchovnej práce – názorné ukážky, nácvik čistenia chrupu.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Cieľ:

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Projekt pozostáva z 2 fáz: I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Gestorom tejto úlohy je RÚVZ Banská Bystrica. Ukončenie projektu bolo vo februári 2012. EHES bol zameraný na získanie informácií o zdravotnom stave obyvateľstva prostredníctvom vyplnenia dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a odberu krvi. Pre RÚVZ Prešov bolo náhodným výberom určených 70 klientov. V I. polroku 2012 bolo vyšetrených 39 klientov. Následne získané údaje o zdravotnom stave klientov boli zadávané do programu, spolu s krvnými sérami zaslané RÚVZ B. Bystrica a kompletne výsledky sme posielali klientom.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Cieľ:

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia

- **31. máj Svetový deň bez tabaku** – besedy v základných školách v meste Prešov (v počte 2) a stredných školách (Stredná odborná škola - dopravná,) - v počte 4. Pri príležitosti tohto dňa sme v spolupráci s VŠZP Prešov, Gymnáziom J.A. Raymana zrealizovali akciu Vymeň jablko za cigaretu na pešej zóne v Prešove. Na tejto akcii sme propagovali nefajčenie a vysvetľovali vplyv pasívneho fajčenia na zdravie, taktiež sme dobrovoľníkom fajčiarom merali CO, % COHb, tlak krvi a % tuku v tele. Študenti robili výmenu cigariet za jablko. Akcia mala pozitívny ohlas. Tento svetový deň bol spropagovaný na www.pis.sk, www stránke RÚVZ Prešov, Prešovský Korzár, Slovenský rozhlas Regina.
- **26. jún Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami** – bola realizovaná kampaň „Deň zodpovednosti“ v ZOC Max. Cieľom zdravotno-výchovnej akcie bolo zvýšiť povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov, spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. U 55 klientov bol vyšetrovaný pečeneňový enzým GGT, tlak krvi, dotazníkový prieskum a poradenstvo. Akcia spropagovaná v Prešovskom Korzári, Prešovskom informačnom serveri, Prešovskom rozhlase a na web. stránke RÚVZ.
- **21. september Svetový deň Alzheimerovej choroby** - uskutočnené besedy so žiakmi základných škôl, uverejnenie článkov v printových médiách, na webe RÚVZ a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov.
- **25. september Svetový deň srdca** – v spolupráci s HM Tesco v Prešove u 77 osôb vyšetrená hodnota celkového cholesterolu, zistenie % tuku v tele a hodnôt krvného tlaku s následným odborným poradenstvom v danej problematike.

- **1. október Medzinárodný deň starších** - edukácia, beseda a pamäťové cvičenia so seniormi v zariadení pre seniorov Harmónia v Cemjate, spojené aj s meraním krvného tlaku a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Besedy v školách so študentmi na tému Medzigeneračná solidarita, uverejnenie článkov v médiách a nástenka venujúca sa tejto problematike vo vestibule RÚVZ.
- **16. október Svetový deň potravy** – v spolupráci s Odborom školstva, kultúry a športu Mestského úradu v Prešove sme sa zúčastnili konferencie zameranej na zdravé stravovanie detí spojenej s ochutnávkou zdraviu prospešných potravín.
- **1. december Svetový deň AIDS** – projekt Hrou proti AIDS na stredných školách v Prešove v spolupráci s Oddelením epidemiológie.

9.7 PRÍPRAVA REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Cieľ:

Motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

V I. polroku 2012 bola RÚVZ realizovaná kampaň k tejto úlohe. Podľa metodických postupov ÚVZ SR sme expedovali propagačný materiál do niektorých ambulancií, samosprávnych orgánov, VÚC PK a rôznych inštitúcií. Kampaň bola spropagovaná aj v Prešovskom Korzári, na stránkach Prešovského informačného servera a na našej webovej stránke spolu s inštrukciami a prihláškou. Zároveň sme organizovali regionálnu súťaž, cenu pre víťaza sponzorovala VŠZP krajská pobočka Prešov. Víťazom regionálnej súťaže sa stal Michal Frank.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľ:

Cieľom NPPPO je zabrániť vzniku nadhmotnosti a obezity u detí, zastaviť nárast počtu občanov trpiacich nadhmotnosťou a obezitou, znížiť počet občanov trpiacich nadhmotnosťou a obezitou.

Tento program plníme formou individuálnych intervencií v poradni zdravia a formou skupinových prevencií pre mladú generáciu v ZŠ, SOŠ. Úloha bola plnená aj cez www stránku RÚVZ Prešov. V roku 2012 sme zrealizovali 17 zdravotno-edukačných aktivít pre 476 žiakov a študentov základných a stredných škôl.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Cieľ:

Skríning zdravotného stavu obyvateľov SR, ktorého cieľom je znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres.

V Poradni zdravia bolo v roku 2012 vyšetrených 546 klientov, z toho 211 mužov a 335 žien. Najviac prvovýšetrených klientov bolo vo vekovej kategórii od 35 - 44 rokov. Opakovane vyšetrených bolo 292 klientov, z toho bolo 102 mužov a 190 žien.

Hodnotením stravovacích návykov zisťujeme nadmernú konzumáciu mäsa a mäsových výrobkov, sladkostí, sladených vôd, piva a nedostatočnú konzumáciu ovocia a zeleniny, obilnín, strukovín a kyslo mliečnych výrobkov. Ďalšou závažnou chybou v stravovacích zvyklostiach u mladých ľudí je vynechávanie raňajok, prípadne ich nahrádzanie cigaretou a kávou a podceňovanie významu pitného režimu.

Negatívnu úlohu v životnom štýle zohráva aj stres a nedostatočná pohybová aktivita.

Pri výjazdových poradniach sme spolupracovali so VŠZP, firmou Fragokov, nadáciou Tesco, Slovenskou nadáciou srdca, so základnými a strednými školami. Klientom výjazdových poradní sme okrem antropometrických vyšetrení a meraní hodnôt TK ponúkali možnosť vyšetrenia pečeňových testov a na požiadanie im bol meraný CO a % COHb, hlavne u fajčiarov a pasívnych fajčiarov.

Nadalej spolupracujeme s oddelením Hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ pri plnení ich programu pod názvom: „Sledovanie výživového stavu vybranej skupiny obyvateľstva“. V rámci tohto programu bolo v poradni vyšetrených 80 klientov.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Cieľ:

Vytváranie zdravého životného prostredia, jeho tvorba a ochrana. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti. Humanizácia a demokratizácia výchovno-vzdelávacieho procesu. Enviromentálna ekologická výchova a vzdelávanie. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie. Prevencia závislostí.

Táto úloha bola plnená v spolupráci so školami všetkých typov, hlavne však pre žiakov základných a stredných škôl v problematike prevencie civilizačných ochorení, význame pohybovej aktivity, stomatohygiene a prevencie závislostí. V rámci intervenčných a zdravotno-edukačných aktivít bolo realizovaných 134 aktivít.

Realizovali sme projekt FAQT (Rodiny a mládež končia s fajčením). Cieľom tohto projektu bola podpora zdravšieho nefajčiarskeho spôsobu života adolescentov a ich rodín. Gestorom projektu bolo OZ Stop fajčeniu a zúčastnili sa ho niektoré štáty EÚ. Za SR bol do projektu zapojený RÚVZ Prešov. Cieľovou skupinou boli žiaci 7. a 8. ročníka ZŠ v počte 31. Zážitkovými formami a prácou v skupinách boli realizované intervencie zamerané na prevenciu fajčenia.

V roku 2012 sme sa podieľali na vzdelávaní pedagogických pracovníkov prostredníctvom Metodicko-pedagogického centra v Prešove v problematike zdravého životného štýlu detí a mládeže. Zároveň sme boli členmi skúšobnej komisie pri obhajobe prác pedagogických pracovníkov ich špecializačnom štúdiu.

9.11 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Gestorom úlohy je ÚVZ SR. RÚVZ Prešov mesačne zasielalo hlásenia o vykonaných kontrolách fajčenia v zmysle Zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V roku 2012 bolo jednotlivými oddeleniami RÚVZ vykonaných 1032 kontrol dodržiavania spomínaného zákona.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prievidzi**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

V rámci plnenia tejto úlohy bol vykonaný dozor nad dodržiavaním zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach to v obchodných reťazcoch, kultúrnych domoch, v kinách a pri poskytovaní služieb. Bolo vykonaných 347 previerok a nebolo zistené porušenie zákona. Na internetovej stránke úradu sú zverejnené telefónne čísla na nahlasovanie porušovania zákona.

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky ako aj počas LTS. Kvalita vôd po chemickej stránke vyhovovala hygienickým požiadavkám. Sezónne kúpaliská, kde neboli zistené hygienické nedostatky boli uvedené do prevádzky a boli počas LTS prevádzkované bez závažných problémov. Neboli zaznamenané resp. hlásené ochorenia spôsobené pobytom a využívaním umelých ani prírodných kúpalísk.

Správa o pripravenosti ako aj kvalite vôd sezónnych rekreačných zariadení LTS 2012 a zariadení s celoročnou prevádzkou, vyhodnotenie LTS 2012 boli spracované v požadovaných termínoch a rozsahu a odoslané cez informačný systém.

V záujme ochrany pred nadmerným pôsobením UV žiarenia v soláriách bolo vykonaných 23 kontrol dodržiavania STN EN 60335 – 2 – 27 (parameter efektívnej ožiarенosti E_{eff} na základe predloženej dokumentácie trubíc).

Kvalita pitnej vody verejných vodovodov a plynulosť dodávky bola celoročne sledovaná v rámci monitoringu, k závažným poruchám v dodávke a nedostatkom v kvalite vody v sledovanom období nedošlo.

Tiež bolo vykonávané meranie hluku z bodových zdrojov v obytnom prostredí na základe podnetov obyvateľov a pri zistení prekročenia limitov bolo nariadené vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov (3 prípady).

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

HŽP:

Vyhodnotenie tejto úlohy bolo vykonané na 23.celoslovenskej porade odd. HŽP v Oščadnici, s konštatovaním, že ciele úlohy boli splnené t.j. bol spracovaný prehľad spôsobu úpravy pitných vôd a bol vypracovaný návrh na monitorovanie vybraných verejných vodovodov na používaný spôsob úpravy dezinfekciou. Úloha sa pretransformovala na projekt sledovania kvality pitnej vody a vedľajších produktov dezinfekcie s cieľom sledovania vplyvu chlórovania na kvalitu pitnej vody resp. možnosti prevádzkovania verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru vo vybraných VV. Boli vytipované VV, RÚVZ Prievidza zatiaľ nebol zaradený do plnenia projektu.

NRC pre TTA:

NRC pre TTA sa na úlohe podieľa mikrobiologickým a biologickým vyšetrením pitných vôd podľa Nariadenia vlády SR č.354/2006 Z.z.. Zo strany oddelenia HŽP k 31.12. 2011 bol tento projekt ukončený.

1.8 Posilnenie implementácie HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

V rámci úlohy je zabezpečovaná účasť pracovníkov oddelenia na odborných seminároch a praktických tréningoch vo využívaní skríningových a preskríningových nástrojov. V rámci implementácie HIA do praxe bolo vykonaných 6 posúdení územných plánov obcí pomocou preskríningových nástrojov.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ má zavedenú evidenciu rizikovej práce v novom informačnom systéme ASTR. Údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sú pravidelne aktualizované na základe návrhov zamestnávateľov, alebo z vlastného podnetu, na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru, objektivizácie faktorov pracovného prostredia a následného posúdenia rizika.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v roku 2012 v tretej a štvrtej kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach evidovaných celkom 4769 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 492 žien v 145 subjektoch. V sledovanom období zaznamenávame mierny pokles počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu v tretej a štvrtej kategórii oproti roku 2011 (o 2,3 %). Z uvedeného počtu zamestnancov v tretej kategórii pracuje 4591 zamestnancov, z toho 478 žien a v štvrtej kategórii pracuje 178 zamestnancov, z toho 14 žien. Oproti roku 2011 sme zaznamenali pokles počtu zamestnancov v tretej kategórii o 2,4%, ale nárast v štvrtej kategórii o 12 zamestnancov, čo je 6,7 %.

Počet exponovaných zamestnancov zaradených do rizikových prác podľa jednotlivých okresov:

- v okrese Prievidza 4279 zamestnancov, z toho 365 žien, v 103 subjektoch,
- v okrese Partizánske 490 zamestnancov, z toho 127 žien, v 42 subjektoch.

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 2378 zamestnancov a v ťažbe nerastných surovín - 2011 zamestnancov.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	55	41
fyzická záťaž	1263	6
hluk	3513	299
chemické faktory	690	140
ionizujúce žiarenie	1	0
optické žiarenie	75	19
pevný aerosól	1556	42
vibrácie	232	0
záťaž teplom a chladom	84	12

Pretrvávajúcim problémom je, čo vidno aj z uvedenej tabuľky, že zamestnanci pracujú v riziku kombinácie viacerých rizikových faktorov - 2962 zamestnancov pracuje v riziku jedného faktora, 1208 zamestnancov v riziku dvoch faktorov, 366 zamestnancov v riziku troch faktorov, 172 zamestnancov v riziku štyroch faktorov a 61 zamestnancov v riziku 5

faktorov. Oproti roku 2011 sa počet zamestnancov pracujúcich v riziku viacerých faktorov znížil o 67 zamestnancov, čo je pokles o 3,7%.

V roku 2012 bolo rozhodnutím RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach vydaných celkovo 42 rozhodnutí týkajúcich sa rizikovej práce. Z toho o zaradení prác do kategórií, buď z dôvodu prehodnotenia miery rizika na základe aktuálnych výsledkov meraní a zhodnotenia expozície (19), alebo z dôvodu vzniku nových rizikových prác (10). Nové prípady zaradenia boli v subjektoch: ILJIN SLOVAKIA, s.r.o., Pravenec, tretia kategória, hluk; Podnik živočíšnej výroby a.s., Žabokreky nad Nitrou, tretia kategória, pevný aerosól; CLONA, s.r.o., Pravenec, tretia kategória, hluk; HIRJAK-HARWOOD, s.r.o., Zvolen, prevádzka Bošany, tretia kategória, hluk; ELGEO-Trading, s.r.o., Pezinok, prevádzka Prievidza, tretia kategória, hluk; LIMPID s.r.o., Kocurany, tretia kategória, hluk; RADSWORTH, a.s., organizačná zložka Slovensko, Nováky, štvrtá kategória, gama oxid hlinitý; VEGUM a.s., Dolné Vestenice, štvrtá kategória, hluk; Drevozárstvo Juraj Liener, s.r.o., Cigeľ, tretia kategória, hluk. V jednom prípade u subjektu YURA Corporation Slovakia, s.r.o., Lednické Rovne, prevádzka Pravenec, tretia kategória, fyzická záťaž, bolo zaradenie do tretej kategórie z podnetu RÚVZ. Päť rozhodnutí bolo vydaných na preradenie zamestnancov z tretej kategórie do druhej kategórie, na základe vykonaných opatrení na zníženie expozície zamestnancov, čím subjektom zanikla riziková práca. Jednalo sa o subjekty: ELMAR Martin Šmotlák, Chynorany, prevádzka Žabokreky nad Nitrou; ALUPLAST s.r.o., Prievidza; AGRO Diskomp s.r.o., Skačany; Prievidzské pekárne a cukrárne, a.s., Prievidza; Xella Slovensko, spol. s r.o., Šaštín-Straže, prevádzka Zemianske Kostolany. 7 rozhodnutí bolo vydaných na zrušenie rizikových prác, kvôli zrušeniu predmetných pracovných činností alebo celých prevádzok. Jednalo sa o nasledovné subjekty: ECOWA, a.s., Prievidza; VUP a.s., Prievidza; TOP-DREVODOM, s.r.o., Krnáč, prevádzka Brodzany; Berg und Betonbau sp. z o.o., organizačná zložka zahraničnej osoby, prevádzka Cigeľ a Handlová; GÓR-BUD-SK s.r.o., Handlová; BOKA s.r.o., Dubnica nad Váhom, prevádzka Chynorany; Holcim (Slovensko) a.s., Rohožník prevádzka lom Remata. Jedno konanie bolo zastavené z dôvodu vzatia návrhu späť účastníkom konania.

V roku 2012 boli priebežne vykonávané kontroly (74) v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) zamerané na plnenie opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. V rámci kontrol sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru ich expozície a realizáciu náhradných opatrení na znižovanie zdravotných rizík zo strany zamestnávateľa. Ďalej sme kontrolovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok (LPP) vo vzťahu k práci, zaradenie zamestnancov na pracovnú činnosť na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti pre výkon rizikových prác, poskytovanie vhodných a účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov (OOPP), používanie OOPP zamestnancami, informovanie zamestnancov o rizikách.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v sledovanom období uložené sankčné opatrenia.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 8 kontrol so zameraním na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov.

V poľnohospodárstve sme vykonali 3 kontroly.

V Agro-coop Klátova Nová Ves, a.s., Klátova Nová Ves bola kontrola zameraná na plnenie opatrení pri chemickej ochrane rastlín. Subjekt nemal vypracovaný aktuálny prevádzkový poriadok. V rámci opatrení subjekt predložil na schválenie prevádzkový poriadok pre činnosti s expozíciou chemickým faktorom pri práci s prípravkami na chemickú ochranu rastlín, ktorý bol RÚVZ schválený.

V AGRO Diskomp s.r.o., Skačany došlo k zníženiu expozície zamestnancov agrochemikáliám použitím modernejšej postrekovej techniky a uprednostňovaním chemických prípravkov, ktoré nie sú kategorizované ako toxické. Preto po kontrole subjekt vykonal posúdenie miery rizika a podal návrh na zrušenie rizikovej práce. Následne bolo vydané rozhodnutie o preradení zamestnancov z tretej kategórie do druhej kategórie pre profesie agronóm a traktorista pri chemickej ochrane rastlín.

V Agrosopol PPD, Diviaky nad Nitricou dochádza k skladovaniu a manipulácii s toxickými látkami (agrochemikálie). Zamestnanci (traktoristi), ktorí manipulujú s toxickými látkami, sú zaradení do tretej kategórie. Skladovanie a manipulácia s látkami sú zabezpečené v zmysle platnej legislatívy. Na základe prijatých opatrení subjekt aktualizoval a predložil na schválenie prevádzkový poriadok s posudkom o riziku pre činnosti s chemickými látkami (agrochemikálie).

V zdravotníctve sme vykonali kontrolu v štyroch lekárňach. Tri subjekty podali návrhy na uvedenie priestorov lekární do prevádzky, ktoré riešil odbor epidemiológie. Súčasťou návrhov bol i súhlas so skladovaním a manipuláciou s veľmi toxickými látkami a schválenie prevádzkových poriadkov, čo riešil odbor preventívneho pracovného lekárstva. Jednalo sa o nasledovné subjekty: MIRAKL, a.s., Bratislava, prevádzka lekáreň Dr.Max, Partizánske; MIRAKL, a.s., Bratislava, prevádzka lekáreň Dr.Max, Prievidza; DOMOV ZDRAVIA, Bratislava, prevádzka lekáreň Dr.Max, Prievidza.

Na všetkých troch pracoviskách sú veľmi toxické látky uskladnené v uzamknutom trezore. O skladovanom a použitom množstve je vedená presná evidencia. K trezoru má prístup jedna odborne spôsobilá osoba, ktorá s látkami aj manipuluje (platné osvedčenie o odbornej spôsobilosti osoby bolo predložené). Likvidácia je zmluvne zabezpečená oprávnenou organizáciou. Prevádzkové poriadky boli vypracované v súlade s platnou legislatívou.

Jeden subjekt požiadal o vydanie rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a prípravkami a schválenie prevádzkového poriadku. Jednalo sa lekáreň LNN, s.r.o., Námestie slobody 16, Prievidza. Pri kontrole bolo zistené, že veľmi toxické látky sú uskladnené v uzamknutom trezore, o skladovanom a použitom množstve je vedená presná evidencia, k trezoru má prístup jedna odborne spôsobilá osoba, ktorá s látkami aj manipuluje, likvidácia je zabezpečená zmluvne oprávnenou organizáciou.

Ďalej bola kontrola vykonaná vo VUP, a.s., Prievidza. Predmetom previerky bolo overenie používania toxických a veľmi toxických látok, spôsob manipulovania s týmito látkami a odborná spôsobilosť vedúcich pracovníkov. V rámci prijatých opatrení subjekt predloží na schválenie aktuálny návrh na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a prevádzkový poriadok

Spoločnosť FORTISCHEM a.s., Nováky (bývalé Novácke chemické závody a.s., v konkurze, Nováky) predložila návrh na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami z dôvodu zmeny právnej identity.

V sledovanom období RÚVZ vydalo 2 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. a 3 rozhodnutia na

uvadenie priestorov do prevádzky, ktorých súčasťou boli aj skladovanie a manipulácia s veľmi toxickými látkami.

V roku 2012 bolo schválených 6 prevádzkových poriadkov pre prácu s toxickými látkami.

V sledovanom období sme obdržali 29 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinfekcie a 1 oznámenie o výkone postrekov pri pestovaní ovocia.

Mimoriadne situácie a havárie v sledovanom období neboli hlásené.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ eviduje databázu subjektov, v ktorých zamestnanci pracujú v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov. Databáza sa pravidelne aktualizuje podľa zistení pracovníkov RÚVZ, na základe oznámení zamestnávateľa a objektívizácie expozície. V roku 2012 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 309 zamestnancov, z toho 26 žien a to nasledovne: vinylchlorid – 78, z toho 1 žena; 1,2-dichlóretán – 11; etylénoxid spoločne s propylénoxidom – 7 z toho 4 ženy; vinylchlorid spoločne s 1,2-dichlóretánom – 19; etylénoxid spoločne s vinylchloridom a propylénoxidom – 10 z toho 1 žena; etylénoxid spoločne s vinylchloridom, propylénoxidom a 1,2-dichlóretánom - 9; vinylchlorid spoločne s etylénoxidom a polyaromatickými uhl'ovodíkami - 9; polyaromatické uhl'ovodíky pri výrobe karbidu – 71; dichlómetán - 4; cytostatiká – 12 z toho 11 žien; formaldehyd - 12, z toho 9 žien; tetrachlóretylén - 10 a sadze - 57.

Zamestnanci pracujú v nasledovných subjektoch: FORTISCHEM a.s., Nováky (226); NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach (17); Ambulancia klinickej onkológie s.r.o., Partizánske (3); Sv.Vincent s.r.o., Prievidza, pracovisko Nováky (2); ISS Facility Services Bratislava, prevádzka Bojnice (2); Ján Zvalo čistiareň Ľubica, Prievidza (1); Stanislav Raučina čistiareň, Partizánske (1); VEGUM a.s., Dolné Vestenice (2) a Novesta a.s., Partizánske (55).

Oproti roku 2011 sa počet zamestnancov v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov znížil celkovo o 60 (50 - sadze a 10 - hydrazín).

V riziku reprodukčnotoxických látok v roku 2012 pracovalo 92 zamestnancov, z toho 19 žien a to nasledovne: toluén - 26, z toho 8 žien; cytostatiká 12, z toho 11 žien; ortuť 41 a oxid uhoľnatý -13.

Zamestnanci pracujú v nasledovných subjektoch: ARTRA s.r.o., Oslany (3); Hornonitrianske bane zamestnanecká a.s., Prievidza (4); S-POB s.r.o., Partizánske (1); Strojárne Prievidza s.r.o., Prievidza (1); Metalkovo s.r.o. (2), Prievidza; Ľubomír Tula BABY STYLE, Krásno (10); ANGAM s.r.o., Chynorany (2); VIKOMT s.r.o., Veľké Uherce (3); NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach (5); Ambulancia klinickej onkológie s.r.o., Partizánske (3); Sv.Vincent s.r.o., Prievidza, pracovisko Nováky (2); ISS Facility Services Bratislava, prevádzka Bojnice (2); FORTISCHEM a.s., Nováky (54).

V roku 2012 sme vykonali 25 kontrol v rámci ŠZD so zameraním na uplatňovanie nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Kontroly boli vykonané v zdravotníckych zariadeniach a vo výrobných podnikoch, hlavne drevospracujúceho priemyslu a chemického priemyslu.

V zdravotníctve sme sa zamerali na činnosti s cytostatikami a vykonali sme 3 kontroly. V NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach na onkologickom oddelení pracuje 5 zamestnancov, z toho 4 ženy v jednozmennej prevádzke. Pracovisko má 15 lôžok na ambulantné podávanie cytostatík. V Ambulancii klinickej onkológie s.r.o., Partizánske na pracovisku podávania cytostatík pracujú 3 ženy v jednozmennej prevádzke. V spoločnosti Sv.Vincent s.r.o., Prievidza, na pracovisku Nováky, vykonávajú riedenie a ambulantné podávanie cytostatík 2 zdravotné sestry.

Zamestnanci všetkých troch subjektov sú zaradení do tretej kategórie, rizikový faktor cytostatiká. Všetci exponovaní zamestnanci absolvovali lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci v zmysle zákona 355/2007. Na týchto pracoviskách je skladovanie cytostatík realizované v samostatných miestnostiach, cytostatiká sú skladované v originálnych obaloch. Subjekty majú schválené aktuálne prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou sú zoznamy používaných cytostatík. Na pracoviskách je vedená evidencia - záznamy o výdaji. Na riedenie cytostatík majú subjekty zriadené samostatné miestnosti s digestorom, evidencia o prevádzke digestora je vedená, vedená je aj evidencia o zamestnancoch, ktorí riedenie vykonávajú. Zamestnanci majú k dispozícii vhodné OOPP a pri manipulácii s cytostatikami ich používajú. Uskladnenie a likvidácia nebezpečného odpadu je realizovaná v zmysle platnej legislatívy.

Ďalej sme v rámci ŠZD v roku 2012 vykonali kontrolu u subjektov vykonávajúcich drevársku výrobu. Vykonali sme 18 kontrol, pri ktorých sme zistili, že väčšina prevádzok spracováva mäkké drevo. V 3 prevádzkach, kde väčšina výroby je založená na spracovaní tvrdého dreva, sme nariadili vykonať nové objektivizácie pevného aerosólu. Na základe výsledkov objektivizácie boli všetci zamestnanci zaradení do druhej kategórie, keďže výsledky expozícií nepresiahli legislatívne stanovené NPEL.

4 kontroly boli vykonané v spoločnosti FORTISCHEM a.s., Nováky. Jednalo sa o prevádzky závodu chémiá: Výroba PEPO-polyéterpolyolov, Výroba amínov, Výroba etylénchlórhydrínu a novamalu a Výroba HCl. Kvôli preradeniu zamestnancov do druhej kategórie rizika boli prijaté opatrenia na vykonanie nových objektivizácií etylénoxidu a propylénoxidu na uvedených pracoviskách.

V rámci upresnenia výsledkov pre zaradenie zamestnancov do pracovných kategórií sme vykonali odber krvi a následne cytogenetickú analýzu lymfocytov periférnej krvi pre 23 zamestnancov týchto pracovísk.

V sledovanom období nebolo vydané žiadne rozhodnutie na manipuláciu podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č.355/2007 Z.z.

V roku 2012 bolo na RÚVZ vydaných 16 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. pre nasledovné subjekty:

- LM Construction, s.r.o., Trnava - na odstraňovanie azbestocementových výplní balkónového zábradlia bytového domu v Bošanoch,
- EKOS, s.r.o., Žiar nad Hronom - na odstraňovanie azbestocementových balkónových výplní na bytovom dome v Prievidzi,
- TERMSTAV a.s., Bratislava - na odstraňovanie azbestocementových dosiek v exteriéri objektu rozvodne 1433/ts/721 v Prievidzi,
- TERMSTAV a.s., Bratislava - na odstraňovanie azbestocementových dosiek z rámcovej konštrukcie vo vonkajších priestoroch rozvodne 1432/ts/712 v Prievidzi,
- TERMSTAV a.s., Bratislava - na odstraňovanie azbestocementových dosiek z rámcovej konštrukcie vo vonkajších priestoroch rozvodne 1433/ts/718 v Prievidzi,

- PROSERVIS Strážske, s.r.o., Strážske - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb v bytových jadrách a v budovách na bývanie v Prievidzi,
- Michal Choma - BUILD & PLAST, Snina - na odstraňovanie azbestocementových kanalizačných rozvodov v bytových jadrách bytového domu v Prievidzi,
- FEROMETAL, s.r.o., Batizovce - na odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny na objekte spoločnosti PORFIX-pórobeton, a.s., v Zemianskych Kostol'anoch,
- CELLAR, spol. s r.o., Prievidza - na odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny na objekte spoločnosti Novácka energetika a.s., Nováky,
- CELLAR, spol. s r.o., Prievidza - na odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny na objekte vonkajšieho prístrešku v areáli Materskej školy, Prievidza,
- CELLAR, spol. s r.o., Prievidza - na odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny v prevádzke spoločnosti Final-Cd s.r.o., Partizánske,
- Bohumil Supek, Chrenovec-Brusno - na odstraňovanie azbestových stupačiek odpadového potrubia z bytových jadier v bytovom dome v Prievidzi,
- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina - na odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny na troch objektoch v areáli Elektrárne Nováky, závod Zemianske Kostol'any,
- ADEST, a.s., Rybany - na odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny na rodinnom dome, Livinské Opatovce,
- Michal Choma - BUILD & PLAST, Snina - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb v bytových jadrách a v budovách na bývanie v územnej pôsobnosti RÚVZ Prievidza,
- Rastislav Dúcky DUCOMONT, Sebedražie - na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb v bytových jadrách a v budovách na bývanie v územnej pôsobnosti RÚVZ Prievidza.

Vykonalí sme 5 kontrol, na ktorých sme preverovali dodržiavanie plánu práce, vymedzenie pracoviska a jeho označenie výstražnými značkami, prideľovanie OOPP pre zamestnancov, evidenciu expozície zamestnancov, odbornú prípravu zamestnancov pred zahájením prác, zabezpečenie primeraných zariadení na osobnú hygienu, likvidáciu odpadu a účasť zamestnancov na lekárskech preventívnych prehliadkach vo vzťahu k práci. V rámci kontrol sme preverovali informovanosť zamestnancov pomocou kontrolných listov. Dotazníky vyplnilo 8 zamestnancov. Z dotazníkov vyplynulo, že zamestnanci vedia o negatívnych účinkoch azbestu na zdravie, čo sa dozvedajú v rámci školení odbornej prípravy a od zamestnávateľa. Zamestnanci poznajú výsledky objektivizácie azbestových vlákien. Ako opatrenia zamestnávateľa na ochranu zdravia, zamestnanci uvádzajú poskytovanie OOPP (prilba, okuliare, respirátor, jednorázové kombinézy, rukavice) a školenia.

Pri kontrolách zisťujeme, že zamestnávateľa pri búracích prácach dodržiavajú nariadenia ustanovené v nariadení vlády č.253/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Problémom je, že na dočasných pracoviskách, na ktorých zamestnanci odstraňujú materiál azbestocementových potrubí v jadrách bytových domov, nie je zabezpečený vyhradený priestor na jedenie a pitie a priestor na osobnú hygienu.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v dozorovaných okresoch neevidujeme.

V roku 2012 sme sa podieľali na plnení špecifickej úlohy: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci. Vykonalí sme kontrolu zameranú na posúdenia psychosociálnych rizík pri práci v štyroch vybratých subjektoch:

- Prievidzské pekáre a cukráre a.s., Prievidza - tovarová preprava,
- Vavro, spol. s r.o., Bojnice, prevádzka hotel Pod zámkom, Bojnice - služby (hotely a reštaurácie),
- KOMA, s.r.o., Prievidza, prevádzka hotel Vyšehrad, Nitrianske Pravno - služby (hotely a reštaurácie),
- Zariadenie pre seniorov Prievidza - zdravotníctvo a sociálne služby.

Kampaň bola vykonaná riadeným pohovorom, ktorého sa zúčastnil zamestnávateľ, zástupca zamestnancov, v jednom prípade zástupca PZS a v jednom prípade autorizovaný bezpečnostný technik. Počas pohovoru boli vyplnené dotazníky so zamestnávateľmi a zamestnancami. Vyplnili sme 4 dotazníky so zamestnávateľom a 45 dotazníkov so zamestnancami. V troch prípadoch mali zamestnávatelia vypracované posudky o riziku v súvislosti s psychickou záťažou. Jednalo sa však len o všeobecné dokumenty, ktoré neobsahovali konkrétne preventívne opatrenia na znižovanie psychickej záťaže. V jednom prípade zamestnávateľ vôbec nevenoval pozornosť hodnoteniu psychosociálnych rizík na pracovisku. Na záver každej previerky bola vypracovaná správa z previerky a zamestnávateľom boli odporúčané nápravné opatrenia v danej oblasti. Všetky materiály boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2012 sme zaevidovali 63 nových žiadostí na prešetrenie pracovnej anamnézy pri podozrení na chorobu z DNJZ z celkového počtu 89. Medzi žiadosťami je najviac zamestnancov Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s. (HBP) - 21, zamestnancov RIALTO s.r.o., Partizánske - 5 a SaarGummi, s.r.o., Dolné Vestenice - 5. Ďalej sme zaevidovali 12 žiadostí z kliník pracovného lekárstva na doplnenie údajov k už prešetreným prípadom.

Klesajúca tendencia počtu prešetrení na DNJZ pokračuje aj v roku 2012, avšak znovu sa začína zvyšovať podiel zamestnancov HBP (tabuľka 2).

Tabuľka 2

Rok	Počet evidovaných DNJZ z HBP	Počet evidovaných DNJZ celkovo	% podielu zamestnancov HBP
2006	251	340	73,8
2007	272	366	74,3
2008	59	120	49,2
2009	24	80	30
2010	24	81	29,6
2011	15	70	21,4
2012	21	63	29,2

Prešetrili sme 74 prípadov na podozrenie z DNJZ z predchádzajúceho obdobia, z toho 26 so súhlasným stanoviskom. Najviac prešetrených žiadostí bolo pre zamestnancov HBP, a.s. - 10, Rialto s.r.o., Partizánske - 4, Yazaki Slovakia, spol. s r.o. - 3, SaarGummi, s.r.o. Dolné Vestenice - 2, VEGUM a.s., Dolné Vestenice - 2. Ďalej sme vypracovali 11 doplnkov k už vypracovaným pracovným anamnézám.

Počas tohto obdobia bolo hlásených 34 priznaní choroby z DNJZ. Jednalo sa o profesie: šička obuvi (6); baník-rubač, (4); baník-razič, (3); baník-mechanik (2); baník-údržbár (1); operátorka pri výrobe káblových zväzkov (3); gumár - opracovanie výrobkov (3);

gumár - obsluha dvojvalca (1); tesár (1); čašník (1); pekár (1); kováč – SZČO (1); murár (1); vysekávačka (1); kosička (1); čalúnnička (1); brusička (1); pomocný robotník vo výrobe obuvi (1); šička pracovných odevov (1).

Tak ako v predchádzajúcich obdobiach, najviac priznaných chorôb z DNJZ je u banských profesií.

Narastá počet chorôb z DNJZ u šičiek obuvi. Väčšinou sa jedná o zamestnankyne, ktoré túto činnosť vykonávajú bez prerušenia 25 a viac rokov.

Aj napriek tomu, že činnosť Yazaki Slovakia bola ukončená v priebehu roka 2009, ešte aj v roku 2012 sme prešetrovali jeden prípad a boli priznané tri ochorenia prešetrené v roku 2011.

Pozitívne hodnotíme zníženie počtu prešetrení u zamestnancov spoločnosti SKANSKA a.s., Bratislava. V roku 2012 sme riešili len jedno podozrenie na chorobu z povolania z tejto spoločnosti. Opätovne sa jednalo o pracovníka, ktorý nevykonával pracovné činnosti v našom územnom pôsobení a nemal v ňom ani trvalé bydlisko.

Na základe rozhodnutia CKD od roku 2012 začali opätovne schvaľovať choroby z povolania z DNJZ u zamestnancov Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s. príslušné regionálne komisie pri pracoviskách klinického pracovného lekárstva a toxikológie. Počet priznaných chorôb z DNJZ u banských profesií sa zatiaľ nezvýšil. Problémom je, že pracovník nášho RÚVZ je prizývaný len na Celoslovenskú komisiu pre posudzovanie chorôb z povolania, ale nie na regionálne komisie, tak ako bolo na CKD v roku 2011 dohodnuté.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Projekt RÚVZ začne riešiť od roku 2013.

2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V rámci zákona č.67/2010 o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme sprísnilí previerky u subjektov, ktoré pri svojej práci používajú chemické látky a zmesi. Kontroly boli vykonané pri uvedení priestorov do prevádzky (19) alebo v rámci ŠZD (8) v už existujúcich prevádzkach. Pri kontrolách sme sa zamerali hlavne na následných užívateľov a kontrolovali sme karty bezpečnostných údajov v zmysle nariadenia ES č. 1907/2006 v platnom znení, na spôsob používania týchto látok v súvislosti s ochranou zdravia zamestnancov, poskytovanie vhodných OOPP a informovanie zamestnancov o zdravotných rizikách.

V roku 2012 sme v rámci aktivít Slovenskej inšpekcie životného prostredia vykonali jednu spoločnú previerku podľa zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií v spoločnostiach FORTISCHEM a.s., Nováky. Kontrola sa vykonala na pracovisku výroby etylénchlórhydrínu a Novamalu. Pri kontrole bolo zistené, že zamestnávateľ vykonával len krátkodobé merania chemických faktorov a nie meranie celozmenovej osobnej expozície. Bolo prijaté opatrenie zabezpečiť meranie celozmenovej expozície chemickým faktorom (etylénchlórhydrín, chlorovodík) a karcinogénnemu faktorom (etylénoxid).

V roku 2012 sme vydali 19 súhlasných rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky pre subjekty, kde sa vykonáva manipulácia s chemickými faktormi:

- Marián Mittaš, Prievidza - miešanie a predaj farieb na lakovanie karosérií motorových vozidiel,
- SONDA Shoes s.r.o., Bošany - výroba obuvi, pri ktorej sa používajú chemické prípravky pri lepení zvrškov,
- PPG Deco Slovakia, s.r.o., Žilina - maloobchodná predajňa Dom farieb v Partizánskom, kde sa bude vykonávať i miešanie farieb plnoautomatickým miešacím zariadením,
- Agentúra Tympany, s.r.o., Jalovec - používanie chemických látok pri sieťotlači,
- CHEMOLAK a.s., Smolenice - podniková predajňa CHEMOLAK a.s. v Prievidzi, kde sa bude vykonávať tónovanie a miešanie farieb na mixačnom – premiešavacom zariadení,
- GeWiS Slovakia s.r.o., Handlová - výroba kovových súčiastok v Prievidzi, kde pri výrobe a opracovaní budú zamestnanci používať chladiace, obrábacie a rezné emulzie na báze minerálnych olejov a čistiace a konzervačné zmesi na báze organických rozpúšťadiel,
- Vladimír Ivan, Handlová - autolakovňa,
- aBIX s.r.o., Nitrianske Rudno - renovácie tonerov do tlačiarní,
- AUTOKOMPAKT s.r.o., Dolné Vestenice - autoservis v Nitrici, v ktorom sa bude vykonávať povrchová úprava - striekanie karosérií áut,
- SPERIAN PROTECTION SLOVAKIA s.r.o., Partizánske - výroba osobných ochranných prostriedkov, pri ktorej sa budú používať farby, lepidlá a antikoagulačné prípravky na báze organických látok a tetrachlóretylén,
- CASAL s.r.o., Prievidza - stolárska výroba, pri ktorej sa bude vykonávať i striekanie nábytku,
- Ľuboš Struhár, Dolné Vestenice - autoservis, kde sa bude vykonávať striekanie karosérií automobilov,,
- Radoslav Mucha, Prievidza - autolakovňa,
- JOPservis s.r.o., Prievidza - oprava hydraulických a pneumatických valcov, pri ktorej sa budú používať odmasťovacie prípravky a hydraulické oleje,
- Peter Juríček, Kolačno - povrchová úprava karosérií automobilov striekaním,
- Vladimír Duchovič, Kanianka - výroba zvrškov obuvi s lepením,
- F.L.U. spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Prievidza – čistiareň,
- Levi Group s.r.o., Pravenec - výroba sedacích súprav - používanie chemických látok pri lepení molitanu,
- Rekomp, s.r.o., Prievidza - oprava dielov z kompozitných materiálov používaných pri výrobe lietadiel - diely sa povrchovo upravujú chemickými prípravkami.

Niektoré subjekty boli uvedené len do skúšobnej prevádzky, kvôli chýbajúcej objektivizácii chemických faktorov na pracovisku. Vo väčšine prevádzok sme zisťovali, že subjekty nemajú k dispozícii aktuálne karty bezpečnostných údajov, alebo ich nemajú vôbec a v tom prípade ani neinformujú zamestnancov o rizikách.

V sledovanom období sme schválili 24 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými látkami a zmesami, vypracovaných podľa požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V roku 2012 sme vydali 4 súhlasné rozhodnutia na nakladanie s nebezpečným odpadom podľa § 13 ods. 4 písm. l) zákona č. 355/2007 Z. z.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

HVBPKV:

Úloha je splnená. V rámci danej úlohy bolo v roku 2012 vyšetrených 80 respondentov v určenom vekovom zastúpení ľahko pracujúcich mužov a žien. Stav výživy u vybraných respondentov bol vyhodnocovaný na základe vyplneného dotazníka 1-dňovej konzumácie celodennej stravy, z ktorého bola v programe ALIMENTA 3.0 vyhodnotená priemerná nutričná hodnota stravy respondentov. V poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Prievidzi, na administratívnych pracoviskách závodov a na pracoviskách základných a stredných škôl (učitelia, vychovávatelia) boli u respondentov vykonané klinicko - somatické merania /váha, výška, BMI, TK syst., TK diast., WHR/ a biochemické vyšetrenia Reflotronom na ukazovatele lipoproteinového metabolizmu /CHOL, HDL, LDL, GLU, TGL/ u všetkých klientov. Súčasne bola vykonávaná intervencia zameraná na zlepšenie stravovacích návykov klientov.

Správa so spracovanými a vyhodnotenými výsledkami v stanovenom počítačovom programe bola odoslaná na RÚVZ Trenčín.

PZ:

Riešiteľské pracoviská:

Oddelenie hygieny výživy a PZ, Aerospool s.r.o. Prievidza, Stredná odborná škola Handlová

Riešenie

Vyšetrenie biochemických parametrov a stanovenie somatometrických parametrov u klientov poradne zdravia, ktorí následne vyplnili dotazníky pre účastníkov tejto výskumnej úlohy – 45 vyšetrených.

Realizácia

Priebežne

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Úloha je splnená. Odobratých a laboratórne vyšetrených na množstvo KJ a KJO3 bolo 24 vzoriek. Všetky vzorky vyhovelí požiadavkám v sledovaných ukazovateľoch. Správa o plnení úlohy bola zaslaná gestorovi úlohy.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach nie je zapojený do riešenia úlohy, pretože v regióne dozorovanom RÚVZ Prievidza sa nenachádza výrobná PET fliaš ani plniareň balených vôd.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Úloha je splnená. Podľa harmonogramu boli odobraté a laboratórne vyšetrené 2 vzorky - detský plastový tanier CHUGG a sklenená detská fľaša NUK. Obe vzorky spĺňali požiadavky uvedené v Potravinovom kódexe SR.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Úloha je splnená. RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach na rok 2012 nemal naplánovaný odber vzoriek papierových a kartónových obalov. V rámci úlohy bol vykonaný monitoring bezpečnosti obalových materiálov v potravinárskom priemysle zameraný na kontrolu dokumentácie. Kontrola bola vykonaná v 6 potravinárskych podnikoch.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Úloha bola splnená. Vykonaný bol zber údajov o spotrebe vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie. Údaje boli získané formou dotazníkov od 20 respondentov v určenom vekovom zastúpení mužov a žien. Správa s vyhodnotenými výsledkami monitoringu bola odoslaná gestorovi úlohy za Slovenskú republiku.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach podľa harmonogramu nemal v roku 2012 plánovaný odber vzoriek.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

V rámci plnenia projektu v I. polroku r. 2011 bola spracovaná jednotná metodika na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku.

V II. polroku r. 2011 bol v dňoch od 26.9. - 4.11. 2011 realizovaný prieskum telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku. Vo veku od 7-18 rokov bolo vyšetrených 512 detí zo základných a stredných škôl v okrese Prievidza a Partizánske. V mesiaci november a december bola zadávaná časť údajov do masky v exceli. Plnenie projektu skončilo 31.3.2012 a údaje boli zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

HDM:

V roku 2012 je realizovaná IV. etapa projektu vo vekovej skupine 11-14 ročných detí. Za každý RÚVZ boli náhodne vybrané 2 školy, 1 mestská (Piaristická spojená škola F. Hanáka, Prievidza) a 1 vidiecka (ZŠ Nitrianske Rudno). Z príslušnej vekovej skupiny z každej školy bolo vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, spolu bolo vyšetrených 120 detí. Dáta boli spracované do 30.9.2012 a zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota MUDr. Bérešovej.

PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, Oddelenie hygieny detí a mládeže, Piaristická spojená škola Františka Hanáka Prievidza, ZŠ Nitrianske Rudno

Riešenie

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR.

Vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít, ako aj dotazníkový prieskum realizuje odd. HDM, meranie krvného tlaku a somatometrických parametrov realizovali pracovníčky odd. podpory zdravia. V rámci projektu bolo na vybraných školách celkovo vyšetrených 95 detí vo veku 11 – 14 rokov.

Realizácia

Máj

4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách

HDM:

V rámci plnenia projektu prebieha realizácia formou metodickéj a odbornej prípravy.

PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, pediatri spádového územia

Riešenie

Monitorovanie hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí na základe spolupráce s pediatrickými ambulanciami, monitorovanie lipidového spektra u rodičov a súrodencov týchto detí. Odborné poradenstvo pre deti, mládež a rodičov. Vyšetrený 1 klient.

Realizácia

Priebežne

4.5. Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

V I. polroku 2012 sa uskutočnil prieskum v MŠ Sv. Cyrila v Prievidzi u 20 detí predškolského veku. Prieskum bol realizovaný prostredníctvom 2 dotazníkov, prvý bol zameraný na denný režim detí a druhý na informácie týkajúce sa zdravotného stavu. Dotazníky boli vyplnené rodičmi. Dáta boli spracované do 15.10.2012 a zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

4.6. Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov ZŠ na Slovensku

Prieskum bol realizovaný v ZŠ Lehota pod Vtáčnikom u 20 detí v 1. ročníku s posúdením viacerých druhov rôznych činností a režimových prvkov s celkovým zhodnotením zdravotného stavu žiakov. Zber dát sa uskutočnil v mesiacoch apríl - jún 2012. Dáta boli spracované do 5.10.2012 a zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2011 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín prostredníctvom mesačného hlásenia.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 21.4.2012 do 27.4.2012 sme zabezpečili publikovanie článkov s tematikou očkovania v lokálnych médiách MY Hornonitrianske noviny v okrese Prievidza a Trend v okrese Partizánske, bola odprednášaná prednáška pre lekárov a verejnosť. Problematike očkovania sme venovali aj materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach.

V rámci surveillance a kontroly ochorení preventabilných povinným očkovaním sme v roku 2012 zaznamenali 6 nosičstiev HBsAg, 1 prípad čierneho kašľa a 5 invazívnych pneumokokových ochorení.

U ostatných preventabilných ochorení alebo u iných vybraných ochorení (VHA, besnota, meningokoky, KE, chrípka) kontrolujeme očkovanie priebežne.

V roku 2012 bolo VLPDD hlásených 53 odmietnutí povinného očkovania.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovacom kalendári pre rok 2012.

V januári 2012 SEVS a SLS usporiadali II. Vakcinologický kongres na Štrbskom Plese, na ktorom sa zúčastnila vedúca odboru.

V júni 2012 sa vedúca odboru zúčastnila odborného seminára „Škola vakcinológie II.“ usporiadaného SEVS s prednáškou – referátom: Poznatky a skúsenosti z tréningu psychologických zručností a zvládania zložitých situácií pri pohovoroch s rodičmi odmietajúcimi očkovanie detí.

V septembri v UNIKLINIKE Prievidza a v novembri v Červenom kútiku nemocnice Bojnice v rámci vzdelávania sestier: Hodnota očkovania odprednášala vedúca odboru prednášky: Princíp vakcinácie, NÚ a kontraindikácia očkovania, Technika očkovania, Skladovanie a manipulácia s očk. látkami a Aktuálna epidemiologická situácia u preventabilných ochorení v regióne Prievidza.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2012 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (odd. infekčnej epidemiológie a odd. NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2011.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz sú aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach.

Počas chrípkovej sezóny 2011 - 2012 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave. Od začiatku roka 2012 bolo odobratých 12 nasofaryngeálnych výterov od dospelých, z toho boli izolované 3x vírus chrípky typu A H3N2, 1x bližšie neurčený vírus chrípky typu A a 8x bolo vyšetrenie negatívne. V rámci epidemického výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení bolo v okrese Prievidza zatvorených 7 ZŠ, 1 SŠ a v okrese Partizánske 1 ZŠ. Rozhodnutia boli vydané oddelením HDM. V roku 2012 neboli vydané opatrenia pri epidémii pre nemocnice regiónu.

Od začiatku roka 2012 bolo nahlásených 8 ochorení na SARI – všetky z okresu Prievidza – v 2 prípadoch bol potvrdený vírus A H3N2 a v 6 prípadoch bolo vyšetrenie negatívne. Vykázali sme 1 úmrtie na SARI (vírus chrípky nepotvrdený).

Za rok 2012 bolo vykázané jedno ochorenie na akútnu hepatitídu C u 21 ročného robotníka z Partizánskeho a jedno ochorenie na chronickú hepatitídu C u 51-ročnej nezamestnanej ženy z Valaskej Belej, neboli hlásené ochorenia na VHA ani VHB, zaznamenaných bolo 6 bezpríznakových nosičstiev VHC a 6 bezpríznakových nosičstiev VHB. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída nebolo vydané žiadne rozhodnutie.

Zaznamenali sme 6 epidémií akútnej gastroenteropatie zapríčinennej vírusom Norwalk:

1. epidémiu u účastníkov lyžiarskeho výcviku a personálu v rekreačnom stredisku Homôlka v dvoch navzájom súvisiacich turnusoch, kedy v prvom turnuse ochorelo 42 osôb (41 detí + 1 učiteľka) zo 114 exponovaných a v druhom turnuse ochorelo 55 osôb (50 detí + 5 dospelých osôb) zo 115 exponovaných. Z 8 členov personálu chaty Homôlka ochorelo 7 (7 pozit. výsledkov na norovírusy)

2. epidémiu sme zaznamenali u zamestnancov fi v Dolných Vestenicich, kde ochorelo 34 zamestnancov z 549 exponovaných. Zaznamenané bolo 1 inaparentné vylúčovanie

3. epidémiu sme vykázali u kuchárov v Zariadení opatrovateľskej služby v Prievidzi, kde ochorelo 7 osôb zo 17 exponovaných

4. epidémiu sme vykázali v MŠ Lehota pod Vtáčnikom, kde ochorelo 41 osôb (32 detí, 4 zamestnankyne a 5 rodinných príslušníkov) zo 49 exponovaných

5. epidémiu sme vykázali v MŠ Horné Vestenice, kde ochorelo 17 osôb (11 detí, 1 učiteľka a 5 rodinných príslušníkov) z 23 exponovaných

6. epidémiu sme vykázali v ZŠ Nitrianske Rudno, kde ochorelo 58 osôb (46 detí, 7 učiteľov, 2 pracovníčky ŠJ a 3 rodinní príslušníci) zo 431 exponovaných.

Ďalej sme zaznamenali jednu epidémiu nemocničných nákaz spôsobenú rotavírusmi na detskom odd. nemocnice v Bojniciach, kde ochorelo 9 detí z 24 exponovaných.

Protiepidemické opatrenia boli vo všetkých zariadeniach vykonané v plnom rozsahu. Bolo vydaných 27 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie a 3 rozhodnutia pri kontakte s VHA. Prešetrili sme 139 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých 72 bolo uzatvorených ako sepsa.

Prispeli sme aktívne prednáškou pre ambulantných lekárov o problematike spolupráce medzi RÚVZ a ambulanciami.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS aktívne hlásia chrípku 12 obvodní lekári - 7 pre dospelých (5x okres PD a 2x okres PE) a 5 pediatri z okresu Prievidza) a aktívne hlásia prenosné ochorenia 6 obvodní lekári (2 pre dospelých – 1x PE, 1x PD a 4 pediatri z okresu Prievidza) a 1 infektológ z okresu Prievidza.

Zabezpečili sme informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Za rok 2012 bolo nahlásených z nemocničných zariadení obvodu 140 nozokomiálnych nákaz, z toho 33 prebehlo pod obrazom sepsy.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 58 zdravotníckych zariadeniach, z toho 28x na lôžkovom oddelení a 55x v ambulancii. Bolo 6 začatých konaní, vydané 4 rozhodnutia na odstránenie zistených nedostatkov, 3 začaté konania boli zastavené z dôvodu odstránenia nedostatkov. Vydaných bolo 5 rozhodnutí na zákaz činnosti.

Fyzikálno - biologické testovanie sterilizačných prístrojov sme vykonali 132x.

V roku 2012 sme prešetrili 171 multirezistentných kmeňov baktérií a 50 kmeňov metilín-rezistentných SA.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 4 rozhodnutia na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky, 13 rozhodnutí na schválenie prevádzkových poriadkov, 26 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a prevádzkových poriadkov, 17 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky z dôvodu zmeny právnej formy, a 5 záväzných stanovísk.

Zúčastnili sme sa aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ s témou pre rok 2012: Hygiena a dezinfekcia rúk – „Rámec sebahodnotenia hygieny rúk“. Edukačný materiál sme uverejnili na našej webovej stránke. V nemocnici Bojnice sme 7.5. 2012 odobrali stery z rúk 35 zdravotníckym pracovníkom. Stery boli odobraté náhodným výberom sterovou metódou vždy u lekára, zdravotnej sestry a sanitára na nasledujúcich oddeleniach: chirurgickom, gynekologicko - pôrodnickom, traumatologickom, urologickom, novorodeneckom, detskom, internom, geriatrickom, dlhodobochorých, OAIM a CPA. Celkom bolo zotretých 35 rúk: 11 rúk od lekárov, 13 rúk od zdravotných sestier a 11 rúk od sanitárov. Vyhodnotenie v podobe prezentácie sme zaslali riaditeľovi nemocnice, námestníkovi LPS a námestníčke pre ošetrovatelstvo na prebratie na oddielenských seminároch.

Pre pediatrov sme pripravili prednášku o rotavírusových nemocničných nákazách na detskom oddelení nemocnice Bojnice.

Zúčastnili sme sa bodovej prevalenčnej štúdie (PPS), do ktorej bolo v rámci SR zapojených 40 nemocníc podľa protokolu ECDC. Cieľom bolo zistiť reálny výskyt nozokomiálnych nákaz a spotrebu antibiotík. Podľa kritérií PPS sme do štúdie zahrnuli 23 oddelení s akútnymi lôžkami. Celkovo sme prešetrili 274 hospitalizovaných pacientov, u ktorých bolo zistených 10 nozokomiálnych nákaz.

6.5. Surveillance chronických ochorení – je realizovaná oddelením zdravotnej výchovy, poradňou zdravia.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Pandemická pripravenosť:

V auguste 2010 bola ukončená pandémia chrípky a zrušené súvisiace opatrenia. Aj v chrípkovej sezóne 2011/2012 ostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetrovania prípadu a robenia opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice a zabezpečovali sme odber biologického materiálu a jeho zasielanie do NRC.

V prvom polroku 2012 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu. Denne využívame hlásenie v systéme rýchleho varovania.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2012 sme zabezpečili 6x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s 5x negatívnym výsledkom a 1x bol izolovaný vírus ECHO 25. V roku 2012 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Vykonalí sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2011.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

OE:

- aktivity sú realizované a vyhodnocované oddelením zdravotnej výchovy. Podľa potreby sme vypomáhali oddeleniu zdravotnej výchovy v edukácii mládeže v ochrane proti AIDS v akciách „Hrou proti AIDS“.

PZ:

Riešiteľská pracoviská

PZ, Odbor epidemiológie, Gymnázium V. B. Nedožerského Prievidza, ZŠ Zemianske Kostolany, ZŠ, Mariánska Prievidza

Riešenie

- Projekt „Hrou proti AIDS“

- oslovené gymnáziá, stredné školy a stredné odborné školy regiónu
- Gymnázium V.B. Nedožerského Prievidza – zúčastnených 111 študentov 5 tried 1. a 2. ročníka

- pri príležitosti **Svetového dňa boja proti HIV/AIDS** boli realizované nasledovné aktivity:
 - **prednášky** na danú tému spojené s besedou:
 - ZŠ Zemianske Kostolany – 8. a 9. ročník – zúčastnených 35 žiakov
 - ZŠ Mariánska, Prievidza – 9. ročník – zúčastnených 21 žiakov

 - spolupráca s územným spolkom Prievidza Slovenského Červeného kríža pri organizovaní kampane **Sviečkový pochod** a účasť pracovníkov úradu na akcii

 - konzultácie spojené s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov venovaných danej problematike (ZŠ Valaská Belá, ZŠ Bojnice)

 - názorná propagácia vo vestibule úradu a v priestoroch Nemocnice Bojnice – 6 vývesiek

 - príspevky na internetovej stránke úradu:
 - 1. december – Svetový deň boja proti AIDS – World AIDS Day
 - Sviečkový pochod pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS – 2012 –

Realizácia

Marec, november – december

6.9. Poradne očkovania

V druhom polroku 2012 bola zriadená oddelením epidemiológie infekčných ochorení Poradňa o očkovaní na konzultačnú činnosť v oblasti prevencie chorôb, ktorým sa dá predísť očkovaním. Údaje o termínoch a kontaktných osobách boli zverejnené na internetovej stránke a propagované v miestnych médiách v článkoch o očkovaní. Zatiaľ sa do poradne nikto neprihlásil ani nebol lekárom poslaný. Informácie o očkovaní poli podávané priebežne – telefonicky, mailami alebo osobne mimo určených hodín pre prácu poradne.

Vedúca odboru epidemiológie sa zúčastnila Psychologického tréningu pre zvládanie zložitých situácií v rozhovoroch s rodičmi odmietajúcimi očkovanie u svojich detí v máji 2012 na SZÚ v Bratislave a referát z tohoto podujatia odprednášala na Škole vakcinológie na Remate 7.- 8. mája 2012 a na Vakcinačnom dni v Žiline 29.septembra 2012.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1. Cyanobaktérie

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave.

K 31.12. 2012 bolo vyšetrených 12 vzoriek z lokalít Nitrianske Rudno-pláž, plážové kúpalisko Bojnice, vodná nádrž Kanianka, povrchový tok rieky Nitra, Malouherecký potok oblasť Rázdolie. Vo všetkých vyšetrených vzorkách sme nezaznamenali žiadny výskyt vodného kvetu.

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach

NRC pre TTA sa podieľa na projekte 7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach. Vyšetrených bolo 60 vzoriek. Z toho bazénových vôd bolo vyšetrených na sledovaný ukazovateľ 57 vzoriek. Dve vzorky z negatívnym výsledkom boli vyšetrené z roztoku na kontaktné šošovky, jedna vzorka predstavovala vodu z akvária korytnačky. Améby kultivovateľné pri 36 °C a 44°C boli prítomné v 16-tich vzorkách. Vo vzorke vody z akvária bol zachytený potencióálne patogénny rod améb *Acanthamoeba*. Vzorka bola pôvodne zaslaná na vyšetrenie baktérií rodu *Salmonella*, ktorá sa potvrdila. V ostatných prípadoch sa jednalo o nepatogénnu saprofytickú skupinu améb-*Vahlkampfia* sp, *Harmannella* sp. *Vannella* sp., *Rhizoamoeba* sp, *Vexillifera* sp. *Saccamoeba* sp.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch

NRC pre TTA:

Vzorky minerálnych a pramenitých balených vôd vo watercooleroch boli vyšetované mikrobiologicky a biologicky na základe požiadaviek Oddelenia hygieny výživy podľa platného Potravinového kódexu. Výsledky vyšetrení boli spracované formou protokolov o skúškach. Vyšetrené boli 3 vzorky odobrané z watercooleroch v Slovenskej sporiteľni, VÚB, a Uniklinike v Prievidzi. Vo všetkých prípadoch boli prekročené mikrobiologické ukazovatele kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C a 36 °C. Biologické ukazovatele boli v norme.

HVBPKV:

Úloha je splnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu. Odobraté boli 3 vzorky vody z waterkoolerov na mikrobiologické a chemické vyšetrenie. Všetky 3 vzorky nevyhoveli mikrobiologicky pre zvýšený počet kultivovateľných mikroorganizmov pri 22°C a pre zvýšený počet kultivovateľných mikroorganizmov pri 37°C. Všetky 3 vzorky vyhoveli chemickým požiadavkám. Odobraté a labor. vyšetrené boli 3 stery zo zariadenia na dávkovanie vody (watercooler). Všetky stery vyhoveli.

7.4 Radiačne ošetrované potraviny

Úloha je splnená. Na kontrolu prítomnosti radiačne ošetrovaných potravín bola odobratá 1 vzorka potravín. Nálezy boli negatívne.

7.6 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Úloha je plnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu. V obchodnej sieti bola na monitoring podľa časového harmonogramu odobratá 1 vzorka dojčenskej a detskej výživy. Výsledky analýzy vzorky boli vyhovujúce.

7.7 Glutén v diétnych potravinách

Na analýzu potravín určených na bezlepkovú diétu boli v obchodnej sieti odobraté 2 vzorky na obsah gluténu podľa plánovaného časového harmonogramu. Výsledky boli vyhovujúce.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Riešiteľské pracoviská

OPZ, PZ, podniky a školy regiónu, zdravotné poisťovne

Riešenie

1. prednáška „Účinok drog na ľudský organizmus“ – pre zamestnancov firmy PORFIX Zemianske Kostolany – 58 účastníkov

Realizácia

Apríl

2. „Deň zdravia v SaarGummi Dolné Vestenice“ – v spolupráci so VŠZP realizované vyšetrenia cholesterolu a krvného tlaku u zamestnancov firmy. Celkový počet vyšetrení 109.

Realizácia

Máj

3. „Týždeň zdravia mesta Partizánske“ – vyšetrovanie záujemcov z radov širokej verejnosti v priestoroch Denného centra v Partizánskom, celkovo 101 vyšetrení cholesterolu, krvného cukru a tlaku krvi

Realizácia

Jún

4. „Deň zdravia vo firme YURA Corporation Slovakia Pravenec“ – v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Dôvera realizované vyšetrenia cholesterolu a krvného tlaku u zamestnancov firmy. Celkový počet vyšetrení 165.

Realizácia

Júl

5. ďalšie pokračovanie v realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ

Realizácia

Priebežne

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Riešiteľské pracoviská

OPZ, kluby dôchodcov a denné centrá regiónu, Jednota dôchodcov na Slovensku, sociálne zariadenia pre seniorov

Riešenie

1. prednáška na tému „Zdravý životný štýl“ doplnená praktickými úlohami z pracovného zošita Centra MEMORY n. o. Zdokonaľujme si svoju pamäť, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov a testov z pracovných zošitov Centra MEMORY n. o. – akcie sa zúčastnilo 37 seniorov

2. aktivity pri príležitosti „Týždňa mozgu“ – vid'. 9.5., bod 2

3. aktivity pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby - vid'. 9.5., bod 7
4. aktivity pri príl. Medzinárodného dňa starších ľudí a Mesiaca úcty k starším – vid'. 9.5., bod 9

Realizácia
Priebežne

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Riešiteľské pracoviská
OPZ, všetky materské centrá spádového regiónu

Riešenie
distribúcia zdravotno-osvetových materiálov ÚVZ SR

- Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých – brožúra
- Intervencie pracovníkov pomáhajúcich pri riešení problémov a porúch detí v správaní – metodická príručka v podobe CD
- Hľadáme to, čo nás spája, nie to čo nás rozdeľuje – plagát
- Domáce násilie – skladačka
- Týranie detí - skladačka

Realizácia
Priebežne

9.3.2. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Riešiteľské pracoviská
PZ, MŠ, Športová, Prievidza

Riešenie

- cyklus ôsmich prednášok pre deti MŠ spojený s prácou s pracovnými zošitmi, praktickým nácvikom správnej techniky čistenia zubov, názornou propagáciou formou DVD (kreslené rozprávky motivujúce k čisteniu zubov) a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov s príslušnou tematikou rodičom zúčastnených detí – edukácia bola realizovaná v dvoch triedach pre celkovo 44 detí vo veku 4 – 6 rokov
- prieskumná činnosť formou dotazníkov pre rodičov zúčastnených detí zameraná na monitoring vedomostí, návykov a postojov rodičov k oblasti stomatohygieny a monitoring obľuby sladkostí u zúčastnených detí

Realizácia
September – november

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Riešiteľské pracoviská

PZ

Riešenie

- pracovníci PZ na realizácii pilotnej štúdie postupovali podľa metodických pokynov. K 31.12.2011 bolo zrealizovaných 25 kompletných vyšetrení, v priebehu januára t.r. ďalších 30 vyšetrení, celkovo 55 vyšetrení
- skompletizované zmrazené séra boli odoslané na vyšetrenie do akreditovaného laboratória
- údaje z dotazníkov boli dvojmo vložené do preddefinovanej matrice a odoslané na spracovanie na RÚVZ Banská Bystrica
- po spätnom obdržaní laboratórných výsledkov z akreditovaného laboratória bola každému účastníkovi štúdie zaslaná správa o výsledkoch jeho vyšetrení doplnená odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu
- prezentácia venovaná priebehu štúdie EHES v našom regióne v rámci vnútroústavných seminárov odborných pracovníkov

Realizácia

Január – marec

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Riešitelia

OPZ, PZ, MÚ Partizánske a ďalšie orgány miestnej samosprávy, školy všetkých typov regiónu, Regionálne kultúrne centrum Prievidza, denné centrá dôchodcov v regióne, printové a elektronické médiá regiónu...

Riešenie

Pri príležitosti Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012 bola realizovaná názorná propagácia vo vestibule úradu – plagát „Nikdy nie ste príliš starí, aby ste...zostali srdcom mladí“. Tento bol distribuovaný aj do Jednoty dôchodcov na Slovensku, denného centra v Bojniciach a denného centra Bôbar Prievidza

1. Svetový deň vody – 22. marec

- dve prednášky na tému „**Hygiena a správne hygienické návyky**“ pre žiakov 3. – 5. a 7. ročníka ZŠ Nitrianske Pravno – zúčastnených 69 detí

Realizácia

Marec

2. Týždeň mozgu 12. – 18. marec 2012

- dve prednášky na tému „**Pre lepšiu pamäť v každom veku...**“ spojené s praktickým riešením úloh z pracovného zošita Centra MEMORY n.o. **Zdokonaľujme si svoju pamäť** - Zariadenie pre seniorov Prievidza
 - ul. Okáľa – 28 seniorov
 - ul. M. Rázusa – 22 seniorov

- iniciovanie, spropagovanie a participovanie na akcii „Čírenie spomienok“ spoločne s Regionálnym kultúrnym centrom Prievidza
 - 12.3. – tréning krátkodobej pamäte
 - 14.3. – tréning dlhodobej pamäte
 - projekcia filmu Alzheimerova choroba
 - vývesky posterov, ich uverejnenie na internetovej stránke úradu, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov počas akcie
 - z podujatia odvysielaná relácia v RTV Prievidza
 - zúčastnených 16 záujemcov
- uverejnenie príspevku na internetovej stránke úradu venovaného danej téme
- názorná propagácia (vestibul úradu, NsP Bojnice, RKC Prievidza)
- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov (*Alzheimerova choroba* – skladačka, *Alzheimerova demencia* – skladačka, *Plusom presnej liečby je zníženie výskytu demencie o 55%* - brožúra, *Alzheimerova choroba – ako ju zvládnuť v domácom prostredí* – brožúra, *Ako lepšie rozumieť človeku s demenciou a rešpektovať ho* – skladačka, *Nadácia MEMORY* – leták, *Týždeň mozgu* – záložka, *Celebrate brain awareness week!* – samolepka)

Realizácia

Marec

3. Svetový deň zdravia – 7. apríl

- **SDZ pre obyvateľov Partizánskeho** – vyšetovanie celkového cholesterolu a meranie krvného tlaku v priestoroch Denného centra v Partizánskom – celkovo 24 vyšetrení
- **SDZ pre obyvateľov Handlovej** – v spolupráci s plaveckým klubom Handlová a Mestským úradom Handlová vyšetovanie celkového cholesterolu a meranie krvného tlaku v priestoroch plavárne v Handlovej – celkovo 48 vyšetrení
- **Prednášky „Zdravá výživa“** – pre žiakov 1. – 4. a 5. – 9. ročníka ZŠ Zemianske Kostolany – spolu 93 zúčastnených detí
- príspevok na internetovej stránke úradu

Realizácia

Apríl

4. Svetový deň Pohybom ku zdraviu – 10. máj

- výzva základným školám regiónu so žiadosťou o otvorenie svojich športovísk širokej verejnosti počas tohto dňa
- príspevok na internetovej stránke úradu

Realizácia

Máj

5. Svetový deň bez tabaku – 31. máj

- v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union, Mestským úradom Partizánske a Spojenou školou Partizánske realizácia kampane „**Prestaň fajčiť, daj si jablko**“
- kampaň v našom regióne bola realizovaná na Nám. SNP v Partizánskom. V pripravenom stánku mohli záujemcov z radov širokej verejnosti absolvovať vyšetrenie smokerlyzerom, zoznámiť sa s kampaňou „Exfajčiari sú nezastaviteľní“, vyplniť anketový lístok s možnosťou zúčastniť sa žrebovania o atraktívne ceny, získať zdravotno-výchovné materiály venované preventívnym prehliadkam všetkých typov. Študenti zúčastnenej školy vo forme troch 2-členných hliadok na námestí a v priľahlých uliciach oslovovali okoloidúcich fajčiarov a pokúšali sa vymeniť zapálenú cigaretu za jablko.

- celkovo bolo zrealizovaných 67 vyšetrení smokerlyzerom a vyplnených 23 anketových lístkov
- príspevok o konaní akcie na internetovej stránke úradu a v týždenníku TEMPO Partizánske, kde bola následne uverejnené aj krátke správy o priebehu akcie a získaných výsledkoch vyšetrení
- názorná propagácia – vývesky (vestibul úradu, NsP Bojnice)
- informácie o kampani na internetovej stránke úradu – 2 príspevky

Realizácia

Máj

6. Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi - 26. jún

- akcia **(Ne)bezpečný svet** – preventívny interaktívno-vzdelávací program pre žiakov I. a II. stupňa ZŠ Kanianka realizovaný v spolupráci s RKC Prievidza, Mestskou políciou a SČK Prievidza.
- 20 – 25 členné skupiny žiakov absolvovali 4 stanoviská (svet očami detí – kreslenie, čo je dobré a čo zlé; promileokuliare;, vyšetrenie CO vo vydychovanom vzduchu smokerlyzerom; prvá pomoc)
- vyšetovanie smokerlyzerom, distribúcia materiálov s problematikou fajčenia, výveska
- príspevok na internetovej stránke úradu
- **Deň zodpovednosti** – v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu a MÚ Partizánske realizovaná kampaň zameraná na informovanie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, ako aj o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi
- v rámci kampane bola 43x vyšetrená hladina GMT v krvi a v rovnakom počte aj krvný tlak. Súčasťou akcie bola distribúcia zdravotno-výchovných materiálov venovaných danej téme
- informácia o konaní akcie, ako aj o jej priebehu v regionálnom týždenníku TEMPO Partizánske a články na internetovej stránke úradu

Realizácia

Jún - júl

7. Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september

- distribúcia aktivačného balíčka – Starostlivosť a človeka s Alzheimerovou chorobou spolu so sprievodným listom s metodickým pokynom a konzultáciou
 - skladačky: Blúdenie – problém ľudí s Alzheimerovou chorobou, Ako komunikovať s človekom chorým na Alzheimerovu chorobu, Ako udržiavať kognitívne schopnosti pacienta s Alzheimerovou chorobou, Ako sa starať o pacienta s Alzheimerovou chorobou na diaľku?, Osobná a emocionálna záťaž pri starostlivosti o pacienta s Alzheimerovou chorobou, Bezpečnosť v domácnosti, Ako lepšie rozumieť človeku s demenciou a rešpektovať ho, Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Európska charta pacientov postihnutých demenciou a tých, ktorí sa o nich starajú, Psychické zdravie u ľudí vyššieho veku, Duševné zdravie, Depresia
 - leták: Nadácia MEMORY, Trápi vás pamäť?
 - kartička: Viete o tom, že...
 - brožúra: Starý človek v rodine

- distribúcia bola vykonaná : Jednota dôchodcov na Slovensku okresov Prievidza a Partizánske (predsedovia – 3x a základné organizácie JDS, denné centrá – 55x); Klub vojenských dôchodcov – 1x; poskytovatelia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti miest a obcí nášho regiónu (zariadenie pre seniorov Bôrik Nitr. Pravno, PE-ES Diviacka N. Ves a Partizánske, Domov dôchodcov, penzión pre seniorov Prievidza, Domino Prievidza, BJ Bošany, SSS Kanianka a Zemianske Kostol'any, Nový domov Bojnice, DSS pre dospelých Chynorany, Orchidea Bošany, Senior Nitr. Rudno, Domov Partizánske, Penzión Vilma Handlová, Penzión Jeseň Malé Kršteňany) – 18x; ADOS RIA Prievidza – 1x; zdravotnícke zariadenia regiónu (Uniklinika Prievidza, Nemocnica Bojnice) – 6x; ostatné – 5x. Celkom vykonaných 89 distribúcií.

- príspevky na internetovej stránke úradu:

- *21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby* – s prílohou letáku: Trápi vás pamäť?
- *Aktívne starnutie stop Alzheimerovej chorobe*
- *Čírenie spomienok* – výveska

- názorná propagácia:

- vo vestibule úradu – nástenky – 2x, panel – 5x
- Nemocnica Bojnice – panel – 1x, výveska – 5x

- v spolupráci s Regionálnym kultúrnym centrom Prievidza iniciovanie, zorganizovanie, spropagovanie (internetová stránka úradu, názorná propagácia – vestibul úradu, Nemocnica Bojnice) a účasť na akcii „Čírenie spomienok“ – tréning krátkodobej a dlhodobej pamäte. Celkovo 47 zúčastnených (17.9. – 18 účastníkov, 19.9. – 15, 21.9. – 14). Počas akcie boli distribuované aktivačné balíčky o Alzheimerovej chorobe a letáky Trápi vás pamäť?

Realizácia

September

8. Svetový deň srdca – 29. september

- internetová stránka úradu – zverejnenie informácie o pripravovanej akcii

- názorná propagácia vo vestibule úrade

- akcia pri príležitosti Svetového dňa srdca - v našom regióne sa akcia konala v centre mesta vo vestibule Žilinskej univerzity, pobočka Prievidza. Pracovníci poradne zdravia vyšetrovali záujemcom krvný tlak a celkový cholesterol, odoberali osobnú a rodinnú anamnézu a stanovovali index telesnej hmotnosti (BMI). Na základe zistených výsledkov im bolo poskytnuté poradenstvo ohľadom zmeny životného štýlu (doplnené vhodnými zdravotno-výchovnými materiálmi), príp. doporučená návšteva praktického lekára pre dospelých. Záujemcom bol 37-krát vyšetrený krvný tlak, pulz a index telesnej hmotnosti, 36-krát vyšetrená hodnota celkového cholesterolu v krvi a 43-krát poskytnuté individuálne poradenstvo.

Realizácia

September

9. Medzinárodný deň starších ľudí – 1. október a Mesiac úcty k starším

- „Jeseň je dar“ XIV. ročník – Dom kultúry SNP Zemianske Kostol'any – na akciách 12. a 13. 10. zúčastnených spolu 140 seniorov

- **„Jeseň je dar“ X. ročník** – Dom kultúry V. Beniaka Chynorany – 25.10. – zúčastnených 188 seniorov
- zdravotnícke zabezpečenie akcií, stanovenie BMI, poradenstvo v oblasti nefarmakologického znižovania tlaku krvi spojené s meraním krvného tlaku
- názorná propagácia – výveska - plagát „Nikdy nie ste príliš starí na to, aby ste...“
- distribúcia Aktivačného balíčka o Alzheimerovej chorobe a letáku Trápi vás pamäť?
- informácie o konaní akcií na internetovej stránke úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu: 1. október Medzinárodný deň starších ľudí
- projekt **„Zahrej svoje srdce“** – v spolupráci s Obecným úradom Podhradie zorganizovanie akcie v miestnom kultúrnom dome. Zrealizované dve prednášky:
 - 17.10. – **Náhle ochorenia, prvá pomoc pri náhlych ochoreniach** – 19 účastníkov
 - 24.10. – **Správna výživa seniorov, zdravý životný štýl** – 23 účastníkov
 - stanovenie BMI, poradenstvo v oblasti nefarmakologického znižovania tlaku krvi spojené s meraním krvného tlaku
 - distribúcia aktivačného balíčka o Alzheimerovej chorobe a ďalších materiálov: Keď prichádza mozgová porážka, Keď prichádza infarkt, Cítite sa lepšie?, Jeden svet – domov – srdce, Pre zdravý krvný tlak, materiály o správnej výžive a životnom štýle
 - názorná propagácia - výveska - plagát „Nikdy nie ste príliš starí na to, aby ste...“, Desatoro o tom ako byť duševne zdravý
- vyšetrowanie krvného tlaku a cholesterolu obyvateľom Zariadenia pre seniorov Prievidza:
 - 24.10. - zariadenie na ul. Rázusa - zrealizovaných celkovo 49 vyšetrení (24x cholesterol. 25x krvný tlak)
 - 31.10. - zariadenie na ul. Okáľa - zrealizovaných celkovo 52 vyšetrení (24x cholesterol. 28x krvný tlak)
- Univerzita tretieho veku Žilinskej univerzity Žilina, pobočka Prievidza, študijný program **„Zdravý životný štýl“** - 1. ročník – 18 študentov
 - 22. 10. - prednáška „Gerontológia“
 - 12.11. - prednáška na tému „Zásady správnej výživy seniorov“

Realizácia

Október - november

10. Medzinárodný deň bez fajčenia – 22. november

- **Projekcia DVD „Kým stúpa dym...“** spojená s besedou:
 - Odborné učilište, praktická škola, Prievidza – 34 zúčastnených študentov
 - Stredná odborná škola Handlová – 88 zúčastnených študentov
- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov k danej téme do škôl regiónu
- príspevok na internetovej stránke úradu

Realizácia

November

11. príspevky na internetovej stránke úradu, nástenky, vývesky, panely vo vestibule úradu a v Nemocnici Bojnice pri príležitosti:

- Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012
- Svetový deň rakoviny – 4. február
- Medzinárodný deň zriedkavých ochorení - 29. február
- Svetový deň TBC – 24. marec
- Svetový deň hypertenzie – 17. máj
- Svetový deň hepatitídy – 28. júl
- Deň duševného zdravia – 10. október

9.7 Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Riešitelia

OPZ, PZ, regionálne médiá, Regionálne kultúrne centrum, orgány miestnej samosprávy, všetky typy škôl, školské úrady, lekárne, lekári prvého kontaktu, denné centrá a kluby dôchodcov,...

Riešenie

- účasť na Školiacom seminári v prevencii fajčenia pre RÚVZ (RÚVZ Martin)
- zorganizovanie regionálneho žrebovania, zabezpečenie cien
- svojpomocné rozmnoženie prihlášok do súťaže (570 ks) a zabezpečenie propagačných materiálov – v spolupráci s odd. ZIŠ
- názorná propagácia - plagáty – 11 ks (vestibul úradu, NsP Bojnice, Uniklinika Prievidza, 3 lekárne v Partizánskom, Mestský úrad Nováky, Klub spoločenských organizácií – denné centrum Partizánske, Mama klub Slniečko – CVČ Partizánske, vestibul Žilinskej univerzity v Prievidzi)
- propagácia v regionálnych printových a elektronických médiách – Tempo Partizánske (príspevok), BETA rádio (spravodajská informácia vysielaná v informačnom spektre Infoservis), RTV Prievidza (oznam v regionálnom spektre), internetová stránka úradu, internetová stránka a facebook RKC Prievidza
- spolupráca s lekármi prvého kontaktu, orgánmi miestnej samosprávy, školami všetkých typov, centrami voľného času, materskými centrami, RKC Prievidza
- distribúcia prihlášok, informačného propagačného materiálu (vestibul úradu, poradňa zdravia, zdravotnícke zariadenia v Prievidzi, Novákoch, Partizánskom, Handlovej, Nitrianskom Rudne, Nitrianskom Pravne, Nedožeroch – Brezanych..., NsP Bojnice, Handlová a Partizánske, školské úrady, materské a denné centrá, neziskové organizácie, RKC, individuálne)
- zber vyplnených prihlášok, vypracovanie zoznamu účastníkov súťaže
- žrebovanie regionálnej súťaže, oslovenie výhercov, ich testovanie (prítomnosť kotinínu v moči), odovzdanie cien
- priebežné vyhodnotenie aktivít a vypracovanie hodnotiacej správy
- oboznámenie s výsledkami súťaže a výhernou listinou
- v našom regióne sa do súťaže zapojilo 14 fajčiarov

Realizácia

Január – Jún

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Riešiteľské pracoviská

OPZ, PZ, ZŠ a MŠ regiónu

Riešenie

1. diétny systém

- poradenstvo, konzultácie – klientom, rodinným príslušníkom a distribúcia diét vrátane redukčných, receptúr, vzorových jedálnych lístkov
- názorná propagácia - panely, vývesky, koláže, plagáty, letáky... (vestibul úradu a priestory PCOPZ)
- príspevky na internetovej stránke úradu

Realizácia

Priebežne

2. prednášky

- vid'. 9.5. bod 3.

- „Zdravá výživa, zdravý životný štýl“ – prednáška spojená s besedou pre študentov Súkromnej strednej školy Prievidza – 44 zúčastnených

Realizácia

September

- „Poruchy príjmu potravy“ – dve prednášky spojené s besedou pre žiakov 7. – 9. ročníka ZŠ Klátova Nová Ves – spolu 63 zúčastnených

Realizácia

Október

- „Zdravá výživa detí v predškolskom veku“ - dve prednášky pre rodičov detí navštevujúcich MŠ, Krmana, Prievidza – celkovo 57 zúčastnených

Realizácia

Október

- „Prevencia obezity, zdravý životný štýl“ – prednáška spojená s besedou pre žiakov 9. ročníka ZŠ Mariánska, Prievidza – 34 zúčastnených

Realizácia

November

9.9 CINDI PROGRAM SR

Riešiteľské pracoviská

PZ

Riešenie

Činnosť poradne zdravia zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo s poskytnutím zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza bolo zrealizovaných celkovo 287 vyšetrení, z toho 238 na

základnej poradni, 45 v poradni zdravej výživy, 1 v poradni pre deti a mládež a 3 v poradni pre závislosti. V Poradni zdravia v Partizánskom sme zrealizovali celkovo 100 vyšetrení.

Realizácia

Priebežne

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Riešiteľská pracoviská

OPZ, PZ, Odborné učilište, praktická škola Prievidza, SOŠ Handlová, ŠZŠI Prievidza, ZŠ Mariánska Prievidza SOŠ, T. Vansovej, Prievidza, ZŠ Zemianske Kostolčany

1. prednáška „Fajčenie a ľudské telo“ – ZŠ Mariánska Prievidza – 28 žiakov 5. ročníka

Realizácia

Január

2. prednáška „Fajčenie a ľudské telo“ – Odborné učilište, praktická škola Prievidza – 43 študentov všetkých ročníkov

Realizácia

Február

3. prednáška „Prevencia závislostí“ – Špeciálna základná škola internátna Prievidza – 47 žiakov 1. stupňa

Realizácia

Február

4. prednáška „Pohlavné choroby, plánované rodičovstvo“ - Odborné učilište, praktická škola Prievidza – 35 študentiek všetkých ročníkov

Realizácia

Apríl

5. „Deň zdravia“ Strednej odbornej školy Handlová – vyšetovanie prístrojom reflatron a meranie krvného tlaku pedagogických, nepedagogických zamestnancov a študentov školy – celkovo 66 vyšetrení

Realizácia

Jún

6. „Deň zdravia“ Strednej odbornej školy stavebnej, T. Vansovej Prievidza

- vyšetovanie cholesterolu prístrojom Accutrend, meranie krvného tlaku a vyšetovanie tukomerom pedagogických, nepedagogických zamestnancov a študentov školy – celkovo 95 vyšetrení.

- názorné ukážky resuscitácie s inštruktážou

- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov, názorná propagácia

- individuálne a skupinové odborné poradenstvo pre študentov a pedagógov

Realizácia

Jún

7. akcia Strednej odbornej školy obchodu a služieb, Prievidza spojená s vyšetovaním celkového cholesterolu a krvného tlaku študentom, pedagogickým a nepedagogickým

zamestnancom školy – celkovo zrealizovaných 94 vyšetrení, poskytnuté individuálne zdravotno-výchovné poradenstvo spojené s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov

Realizácia

September

8. *dve besedy „Prevencia fajčenia“* spojené s výtvarnými aktivitami detí na danú tému – celkovo zúčastnených 37 detí 1. – 4. ročníka ZŠ Zemianske Kostolany

Realizácia

December

9. *prednáška „Drogy – prečo nie?“* spojená s besedou pre žiakov 5 . – 7. ročníka ZŠ Zemianske Kostolany – 37 zúčastnených

Realizácia

December

10. distribúcia materiálov vid'. bod 9.3.1:

- základné školy regiónu – 62-krát
- špeciálne školy – 4-krát
- stredné školy – 19-krát
- materské centrá – 7-krát
- centrá voľného času – 5-krát
- Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Prievidzi – 1-krát
- časť z týchto materiálov je k dispozícii na stiahnutie na internetovej stránke úradu

Realizácia

Priebežne

11. *akcia (Ne)bezpečný svet* – vid'. bod. 9.5.

12. *d'alšie prednášky v rámci NPPO a Svetového dňa boja proti HIV/AIDS* – vid'. 9.8. a 6.8.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.2 ERA-ENVHEALTH: KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI – ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 PROJEKT COPHES (CONSRTIUM TO PERFORM HUMAN BIOMONITORING ON A EUROPEAN SCALE)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 PROJEKT DEMOCOPHES (DEMONSTRATION STUDY OF THE COPHES)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.6 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V EURÓPE (SINPHONIE)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- Zabezpečenie podkladov o kvalite vody Skupinového vodovodu – Vyšný Skálnik, ktorá v rokoch 2003 – 2007 bola občasne chlórovaná.
- Zabezpečenie a spracovanie údajov o kvalite vody podľa požiadaviek ÚVZ SR.

Odpočet plnenia:

V roku 2012 ÚVZ SR spracoval údaje, ktoré boli poskytnuté v rámci Slovenska jednotlivými RÚVZ v roku 2011 za vodovody bez úpravy vody chlórovaním a výsledky boli prezentované na celoslovenskej porade odd. HŽPZ v máji 2012.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote danú úlohu nezabezpečoval z dôvodu, že ani jeden verejný vodovod nebol zaradený do monitorovania vybraných verejných vodovodov na vylúčenie dezinfekcie prípravkami na báze chlóru.

1.8 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Účasť zamestnancov oddelenia na odborných seminároch a prednáškach s problematikou hodnotenia dopadov na zdravie.

Odpočet plnenia:

Odborný seminár s problematikou hodnotenia dopadov na zdravie v roku 2012 nebol uskutočnený.

1.9 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- a) aktuálne údaje o
 - počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, viesť evidenciu rizikových prác v programe ASTR, resp. už v novom programe
 - počte nových rizikových prác, zrušených pracovísk s rizikovými prácami, prehodnotených kategórií rizikových prác v danom roku
 - počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce
 - o počte pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva
- b) sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- c) vykonanie ŠZD na rizikových pracoviskách
- d) sledovanie nápravných opatrení vykonaných zamestnávateľmi na rizikových pracoviskách
- e) sledovanie výkonu LPP - intervaly LPP, výsledky, posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu
- f) vykonávanie poradenstva
- g) používanie kontrolných listov v podnikoch
- h) vedenie evidencie výsledkov vykonaných meraní faktorov práce u jednotlivých profesií
- i) vedenie evidencie o pracovných podmienkach – kategóriách práce u priznaných a prešetrovaných chorôb z povolania

Odpočet plnenia:

Ad a)

K 31.12.2012 evidujeme spolu 43 firiem, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (27 v okrese Rimavská Sobota a 16 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1253 (467 v okrese Rimavská Sobota a 786 v okrese Revúca). Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2012 je uvedený v nasledovnej tabuľke.

Evidencia v ASTR k 31.12.2012

p.č.	Okres Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED, s.r.o., Rimavská Sobota	4
2	BB-tools s.r.o., Rimavská Sobota	3
3	Calmit, spol s.r.o., Bratislava, závod Tisovec	43
4	CON – TRAND s.r.o. Rimavská Sobota	1
5	CSM, Tisovec a.s., Tisovec	113
6	Gemernákup, a.s., Rimavská Sobota	9
7	Genes, a.s., Hnúšťa	19
8	Gravplast, s.r.o., Rimavská Sobota	1

9	H.M.H. DREVOVÝROBA, s.r.o., Kociha	12
10	interstil Slovakia, k.s., Levice, prevádzka Tisovec	2
11	INTOCAST Slovakia, a.s., Košice, prevádzka Hnúšť'a - Hačava	54
12	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	10
13	Mestské lesy Tisovec, s.r.o., Tisovec	2
14	Mikromex, a.s., Rimavská Sobota	3
15	MILKO, s.r.o. Stredné Plachtince, prevádzka Mlyn Rimavská Sobota	3
16	Nemocnice a polikliniky, n.o., Bratislava, Všeobecná nemocnica Rim. Sobota	25
17	Parobek Ján, Klenovec	6
18	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	13
19	Prega ,spol. s.r.o., Klenovec	1
20	Retech, spol s.r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota	2
21	Reisner & Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšť'a	17
22	SAS , s.r.o. Rimavská Sobota	2
23	Talos, s.r.o., Rimavská Sobota	10
24	TAURIS, a.s., Rimavská Sobota	101
25	Technické služby mesta Hnúšť'a	5
26	Trnavský Dušan, Kraskovo, prevádzka Hnúšť'a	4
27	Ústav na výkon odňatia slobody Želiezovce, otvorené oddelenie Sabová	2
	Okres Revúca	
1	Aries 2, s.r.o., Tornaľa	65
2	Drevoxholding s.r.o. Revúca	8
3	Gemstav, s.r.o., Revúca	4
4	Hacsi Alexander, Tornaľa	1
5	I.P.A. - Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa	22
6	Jozef Hutka – JAAS Revúca a Jozef Hutka Revúca	2
7	Kováč Ján KOVACWOOD, Tornaľa	2
8	Muránska Píla, s.r.o., Muráň	9
9	Oralex - Oravcová Alena, Mokrú Lúku, prevádzka Revúca	4
10	Revúcke koberce syntetické, s.r.o., Revúca	28
11	Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	7
12	Sklotex, Revúca, s.r.o., Revúca	5
13	SLOVMAG, a.s., Lubeník	186
14	SMZ, a.s., Jelšava	414
15	Unicorn - ESK, s.r.o., Tornaľa	23
16	Východoslovenská energetika, a.s., Košice, prevádzka Lubeník	6

* počet pracovníkov zaradených do rizika

Evidencia rizikových pracovísk sa vykonáva v novom programovom systéme triedenia rizík ASTR, ktorý bol spustený v 2. polroku roka 2011. Počas práce s týmto systémom drobné nedostatky boli odstránené priebežným aktualizovaním a úpravou databáz. Program je prehľadnejší, menej zložitý je zadávanie dát.

K 31.12.2012 boli rizikové práce zrušené a vyradené z evidencie ASTR u 4 subjektov – 3 v okrese Rimavská Sobota a jeden v okrese Revúca. Jedná sa o nasledovné subjekty:

- KK Plast, s.r.o. Rimavská Sobota – drvenie plastov – prevádzkovateľ písomne oznámil zrušenie prevádzky – rozhodnutie o vyhlásení rizikových prác stratilo účinnosť
- INDECO, s.r.o. Rimavská Sobota – prevádzkovateľ po vykonaní objektivizácie a novom zhodnotení rizika, dal návrh na zrušenie rizikových prác – rizikové práce boli zrušené
- Lesopest, s.r.o. Hnúšťa – prevádzkovateľ požiadal o zrušenie rizikových prác, nakoľko činnosti zaradené v riziku už nevykonáva – rizikové práce boli zrušené
- Fenix Group s.r.o. Revúca – firma ukončila v roku 2012 činnosť – rozhodnutie o vyhlásení rizikových prác stratilo účinnosť

Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo ku 31.12.2012 vydané pre nasledovné subjekty:

- MILKO, s.r.o. Stredné Plachtince, prevádzka Mlyn Rimavská Sobota - po zhodnotení zdravotných rizík faktorov práce po uplynutí skúšobnej prevádzky pre pracovisko Mlyn Rimavská Sobota bola daná písomná žiadosť na zaradenie pracovníkov mlyna do rizikových prác – rizikové práce boli určené rozhodnutím.
- Jozef Hutka – JAAS Revúca a Jozef Hutka Revúca, prevádzka spracovania dreva – došlo k zmene prevádzkovateľa a pracovných podmienok - k presťahovaniu technológie na spracovanie dreva z pod otvoreného prístrešku do uzavretej výrobnéj haly v rámci toto istého areálu pôvodnej prevádzky, kde bola vykonaná objektivizácia faktorov pri práci. Na základe hodnotenia rizík faktorov práce v prevádzke drevovýroby boli vyhlásené rizikové práce pre nového prevádzkovateľa.
- CON – TRAND , s.r.o. Rimavská Sobota – po zhodnotení rizík počas skúšobnej prevádzky bola daná písomná žiadosť na zaradenie pracovníkov do rizikových prác - rizikové práce boli určené rozhodnutím.
- SMZ a.s. Jelšava – po zhodnotení rizík pre výkon údržbárskych činností zamestnancov Divízie servisu bola daná žiadosť na zaradenie pracovníkov do rizikových prác - rizikové práce boli určené rozhodnutím.
- Mestské lesy Tisovec, s.r.o., Tisovec – po vykonaní objektivizácie pevných aerosólov bolo spoločnosťou predložené hodnotenie rizík na pracovisku rámovej píly 400 a následne bola profesia obsluhy zaradená do rizika.
- INTOCAST Slovakia a.s. Košice, prevádzka Hnúšťa – Hačava – spoločnosťou bolo predložené hodnotenie rizík pre profesie súvisiace s výkonom údržby (vykonané prvé hodnotenie rizík) na pracoviskách v Hnúšti – Hačave, na základe ktorých došlo zaradeniu nových profesií pre zamestnancov údržby do kategórie rizika.

K prehodnoteniu rizikových prác došlo u 8 subjektov (4 v okrese Rimavská Sobota a 4 v okrese Revúca):

- Tauris a.s. Rimavská Sobota - po kumulácii niektorých profesií v rámci prevádzok bola vykonaná objektivizácia faktorov pracovného prostredia, na základe ktorej boli predložené nové hodnotenia rizík faktorov práce v prevádzkach mäsovej výroby, čo viedlo k zmene rozhodnutia o vyhlásení rizikových prác.
- INTOCAST Slovakia a.s. Košice, prevádzka Hnúšťa – Hačava – spoločnosťou bolo predložené aktualizované hodnotenie rizík po zmene NPEL pre výrobných zamestnancov na pracoviskách v Hnúšti – Hačave, na základe ktorých došlo k prehodnoteniu rizikových prác – zmene rozhodnutia pre výrobných zamestnancov.

- UNICORN – ESK, s.r.o., Tornaľa – z dôvodu zmien pracovných podmienok boli vykonané nové hodnotenia rizík faktorov práce v prevádzke strojárnská výroba, čo viedlo k zmene rozhodnutia o vyhlásení rizikových prác.
- CALMIT s.r.o., Bratislava – po vykonaných technologických zmenách (nová baliareň vápna-linka na plnenie vriec, odstavenie prevádzky mlyna, miesto starých ťachtových pecí je prevádzkovaná nová dvojšachtová pec, inštalácia pneumatických odklepov na triediči hydratizačnej stanice, skvalitnenie odsávania, výmena okien na triediarni) spoločnosťou a v súvislosti so zmenami NPEL bolo predložené nové hodnotenie rizík na pracoviskách, na základe ktorých došlo k prehodnoteniu rizikových prác a zmene rozhodnutia.
- Reisner&Wolff, s.r.o. Banská Štiavnica, prevádzka na ulici Hlavnej v Hnúšti – po ukončení skúšobnej prevádzky boli spoločnosťou predložené doplnené hodnotenia rizík a následne prehodnotenú vyhlásené rizikové práce.
- SMZ a.s. Jelšava – po vykonaní objektivizácie faktorov pracovného prostredia na pracoviskách závodu bolo následne vykonané nové hodnotenie rizík a došlo ku prehodnoteniu zaradenia pracovníkov do kategórií rizikových prác.
- Alena Oravcová, ORALEX, Mokrú Lúka - po zmene strojného zariadenia bola v prevádzke vykonaná objektivizácia, na základe ktorej sa bolo následne vykonané nové hodnotenie rizík a došlo ku prehodnoteniu zaradenia pracovníkov do kategórií rizikových prác.
- SLOVMAG a.s. Lubeník – v dôsledku zmeny NPEL spoločnosť prehodnotila posudky o riziku a dala nový návrh na vyhlásenie rizikových prác, na základe ktorého bolo rozhodnutie o vyhlásení rizikových prác zmenené.

Subjektom s vyhlásenými rizikovými prácami sankcie neboli uložené.

V roku 2012 neboli z vlastného podnetu vyhlásené rizikové práce.

Ad b)

V porovnaní stavu zamestnancov na rizikových pracoviskách a počtu subjektov, u ktorých boli rizikové práce vyhlásené k 31.12.2011, možno konštatovať, že k 31.12.2012 došlo celkom k zníženiu počtu evidovaných subjektov o 2 (po jednom v každom okrese) a poklesu počtu zamestnancov o 90.

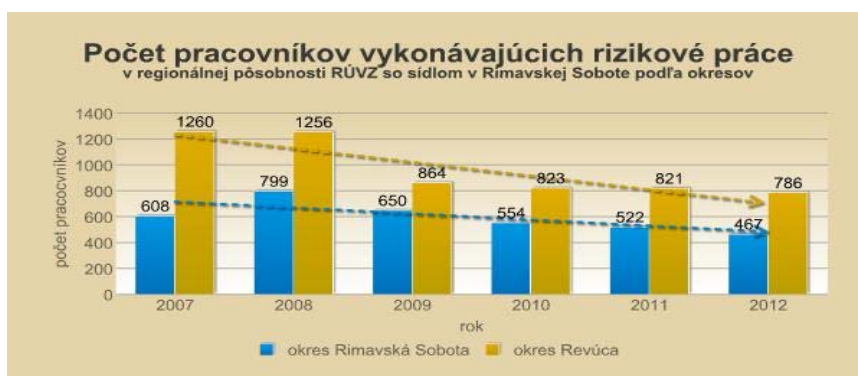
Tabuľka trendov

Rok	Počet pracovníkov za okres RS a RA spolu
2003	2 751
2004	2 694
2005	2 239
2006	2 077
2007	1 868
2008	2 055
2009	1 514
2010	1 377
2011	1 343
2012	1 253



Tabuľka trendov za posledných 6 rokov podľa okresov

Rok	Počet pracovníkov podľa okresov	
	okres Rimavská Sobota	okres Revúca
2007	608	1260
2008	799	1256
2009	650	864
2010	554	823
2011	522	821
2012	467	786



Ad c)

Z celkového počtu 43 firiem s rizikovými prácami evidovanými ku 31.12.2012 bol dozor vykonaný u 41 firiem, čo predstavuje 95,4 %. Jedna spoločnosť je v konkurze, neoznámila zrušenie prevádzky.

V II. polroku bola zastavená výroba vo firme Interstil Slovakia s.r.o. závod Tisovec. K 1.1.2013 dôjde k zániku tejto spoločnosti. Ďalšou firmou, ktorá ukončila činnosť je spoločnosť Fenix Group, s.r.o. Revúca, ktorá bola zameraná na výrobu dreveného uhlia. Vzhľadom k tomu, že o tento tovar nebol záujem zo strany spotrebiteľov, firma v roku 2012 neprevádzkovala pec na výrobu dreveného uhlia. U spoločnosti Lesopest s.r.o. Hnúšťa došlo k zrušeniu prác, ktorú

vykonávali pilčici, zaradení v riziku vibrácií. Prevádzka približovania dreva SAS RS s.r.o. zatvorila vysunuté pracovisko v Rimavskej Bani a činnosť vykonáva už len v Rimavskej Sobote. Drevovýroba Ján Kováč Tornaľa pracovala v roku 2012 v útlme, nakoľko bol úbytok objednávok.

Ad d)

Došlo k prehodnoteniu posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov u organizácií INTOCAST Slovakia, a.s. Košice, prevádzka Hnúšťa – Hačava, spoločnosti SLOVMAG a.s. Lubeník, Tauris a.s. Rimavská Sobota, Calmit Tisovec a.s. Tisovec, Reisner&Wolff s.r.o. Banská Štiavnica – prevádzka v Hnúšti, Mestské lesy Tisovec s.r.o. Tisovec, SMZ a.s. Jelšava, Alena Oravcová – ORALEX, Mokrú Lúka. Z uvedených spoločností u Calmit Tisovec a.s. Tisovec (opatrenia sú vymenované vyššie v texte) došlo k prehodnoteniu rizík na základe vykonania opatrení, ktoré mali za cieľ zníženie zdravotných rizík zamestnancov.

Ad e)

V rámci výkonu ŠZD sa vykonávala hlavne kontrola frekvencií LPP a boli predkladané posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon práce.

Nedostatky boli zistené

- pri frekvencii PLP, kedy zamestnávateľia nedodrжали predpísanú frekvenciu PLP v súlade s vyhlásenou kategóriou rizika uvedenou na rozhodnutí o vyhlásení prác do rizika
- kategória rizika na posudkoch o zdravotnej spôsobilosti nekorešpondovala s kategóriou, do ktorej boli pracovníci zaradení rozhodnutím RÚVZ
- vzhľadom ku kumulácii niektorých profesií sa pri vykonávaní LPP neprihliada na túto skutočnosť a LPP sa nevykonáva na všetky faktory, ktorým sú títo pracovníci vystavení
- zistil sa nesúlad v názvosloví profesií, kedy u zamestnávateľa je pracovník vedený v inej profesii, v akej je následne vyslaný na LPP resp. je zaradený v rozhodnutí o určení rizikových prác.

Ad f)

V rámci výkonu ŠZD bolo vykonávané aj odborné poradenstvo podľa požiadaviek zástupcov organizácií. Ostatné poradenstvo bolo poskytované na RÚVZ oddelením PPL a T priebežne počas celého roka 2012.

Pracovníkmi oddelenia bolo v roku 2012 poskytnutých 404 konzultácií.

Ad g)

Kontrolné listy v roku 2012 neboli na rizikové pracoviská distribuované.

Ad h)

Vedenie evidencie objektivizácie bolo zaradené do „Programov a projektov“ len v poslednom kvartáli roka 2012. Na oddelenie PPL a T boli predložené výsledky objektivizácie vykonanej v roku 2012 u nasledovných subjektov:

CSM Tisovec, a.s. Tisovec

Faktor hluk:

príprava materiálu: strojný zámočník (zámočník-lisiar), rezač kovov (stojný palič), rezač kovov, (ručný palič), rezač kovov (palič-laser)

mechanická obrobňa ťažká: obrábač kovov (horizontkár), strojný zámočník (zámočník)

zvarovňa: zvärač kovov (zvärač), strojný zámočník (zámočník-stavovač)

hala repasie: strojný zámočník (zámočník), brusič nástrojov (nástrojár-brusič)

Faktor vibrácie:

príprava materiálu: rezač kovov (obrusovanie výpalkov)

mechanická obrobňa ťažká: strojný zámočník

zvarovňa: zvärač kovov

hala repasie: strojný zámočník

Faktor pevný aerósol:

príprava materiálu: rezač kovov (palič-laser), rezač kovov (ručný palič), rezač kovov (stojný palič)

zvarovňa: strojný zámočník (zámočník-stavovač)

mechanická obrobňa ťažká: strojný zámočník (zámočník)

I.P.A. – kovovýroba, s.r.o. Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa

Faktor hluk:

brúsiareň, hala č.2: obsluha tryskacieho stroja OTECO OOPTIMA Junior

hala č. 1: zámočník-nastavovač, obsluha zakružovačky a závitovacieho stroja MOSQUITO, obsluha zvaracieho automatu

Faktor pevný aerósol:

brúsiareň, hala č.2: obsluha tryskacieho stroja OTECO OOPTIMA Junior

Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota

Faktor hluk: pracovisko centrálnej sterilizácie

Tauris a.s., Rimavská Sobota

Faktor hluk: pracovisko mäsovej výroby, soliarne

Mestské lesy Tisovec, s.r.o. Tisovec

Faktor pevný aerósol: obsluha RP400

Calmit spol. s r.o. Bratislava, závod Tisovec

Faktor pevný aerósol: operátor ŠP, obsluha mlynice-elektrikár, obsluha paletizačnej linky

Reisner&Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšťa – protokol o meraní chemických látok pri vulkanizácii gumy

Ad i)

Pracovné podmienky a zaradenie pracovníkov, u ktorých bolo vyslovené podozrenie na chorobu z povolania, sú vždy uvedené v anamnéze pri prešetrovaní návrhov na chorobu z povolania. Najčastejšie sú priznávané choroby z DNJZ, pričom zamestnanci nie sú vyhlásení do rizikových prác – chýba kategorizácia pre tento faktor. Evidencia sa vedie v zošite na oddelení.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

a) údaje o

- ŠZD zameranom na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami - uplatňovanie NV SR č. 355/2006 Z.z., získavať údaje o spôsobe likvidácie obalov a zbytkov

- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pre zamestnancov firiem v regionálnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie v regionálnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch

b) vedenie evidencie exponovaných zamestnancov, druhu používaných chemických látok, charaktere práce - type pracoviska

- c) dosiahnutie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam - poradenstvo, konzultácie
- d) používanie kontrolných listov na pracoviskách počas výkonu ŠZD
- e) sledovanie látok používaných v CHOR - podľa „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok
- f) evidencia nahlásených výkonov DDD.

Odpočet plnenia:

Ad a)

K 31.12.2012 evidujeme 46 prevádzok a ďalšie 2 subjekty vykonávajúce DDD činnosť, v ktorých sa manipuluje s veľmi toxickými látkami a prípravkami alebo toxickými látkami a prípravkami, čo znamená, že celkovo (vrátane prevádzkovateľov DDD) došlo k zníženiu počtu evidovaných prevádzok o 4 v porovnaní s rokom 2011. Z celkového počtu 46 prevádzok sa 35 prevádzok nachádza v okrese Rimavská Sobota a 11 prevádzok v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o pracoviská lekární (30) a laboratórií (11), ďalej o pracoviská s využitím toxických látok a prípravkov v technologickom procese (3), 1 zdravotnícke zariadenie a o 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín. Subjekty (2) vykonávajúce DDD činnosť sa nachádzajú v okrese Rimavská Sobota.

V porovnaní s rokom 2011 došlo v priebehu roka 2012 k nasledovným zmenám: V okrese Rimavská Sobota evidujeme vznik 1 novej lekárne, v 2 prípadoch došlo k vyradeniu zdravotníckych zariadení z evidencie (v 1 prípade z dôvodu vylúčenia používania toxických látok a v 1 prípade z dôvodu zrušenia pracoviska, na ktorom sa používali toxické látky). V okrese Revúca sa zrušila 1 prevádzka lekárne. V 5 prípadoch došlo k zmenám týkajúcich sa zmeny prevádzkovateľa lekární, vrátane novovzniknutej lekárne v okrese Rimavská Sobota (4 v okrese Rimavská Sobota, 1 v okrese Revúca). Zo 4 subjektov vykonávajúcich DDD činnosť boli vyradené 2 subjekty nakoľko sa z používania vylúčili látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydal k 31.12.2012 nasledovné rozhodnutia podľa § 13 ods.4 písm.i) zákona č. 355/2007 Z.z.:

V spolupráci s oddelením epidemiológie rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami (terminológia podľa zákona č. 355/2006 Z.z.):

- pre pracovisko lekární za súčasného schválenia prevádzkového poriadku – 6x (5 v okrese Rimavská Sobota, 1 v okrese Revúca).

V okrese Rimavská Sobota evidujeme vznik 1 lekárne a zmenu prevádzkovateľa 4 lekární vrátane novovzniknutej lekárne a v okrese Revúca došlo v 1 prípade k zmene prevádzkovateľa lekárne, v rámci ktorých sa oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie vyjadrovalo k vydaniu rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a ku schvaľovaniu prevádzkového poriadku.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru zameraného na dodržanie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami vyplývajúcich z ustanovení NV SR č. 355/2006 Z.z., neboli zistené žiadne nedostatky. V 1 prípade lekárne v okrese Rimavská Sobota bolo v rámci výkonu ŠZD zistené, že látky klasifikované ako veľmi toxické a toxické sa vylúčili z používania a prevádzkovateľ sa zaviazal predložiť na schválenie zmenu prevádzkového poriadku, vrátane posudku o riziku z expozície zamestnancov chemickým faktorom pri práci do konca mesiaca január 2013. Ďalej bolo v 2 laboratóriách výrobných prevádzok (1v okrese Rimavská Sobota - SLZ CHEMIA, a.s., Hnúšťa, 1 v okrese Revúca

Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš, Dubové, prevádzka Tornaľa) zistené, že došlo k rozšíreniu používaných nebezpečných chemických látok o nové nebezpečné chemické látky vrátane toxických látok. Prevádzkovatelia uvedených výrobných prevádzok boli zaviazaní k aktualizácii prevádzkových poriadkov, ktoré budú predložené na schválenie v 1. štvrtroku 2013.

Z previerok vykonaných v rámci výkonu ŠZD vyplynulo, že sa vedie prísna evidencia príjmu, výdaja a spotreby veľmi toxických látok, ale aj toxických látok.

Pri výkone ŠZD zameraného na manipuláciu a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a prípravkov v laboratóriách (nemocničného zariadenia) a v lekárňach bolo zistené, že tieto sa používajú iba v minimálnych množstvách. V prípade lekární bolo zistené, že sa tieto látky v prevažnej miere nepoužívajú, len sa preskladňujú. Skladovanie toxických a veľmi toxických látok a prípravkov bolo v súlade s ustanoveniami uvedenými v NV SR č. 355/2006 Z.z..

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckom zariadení Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca v Revúcej bolo zistené, že sa vylúčil z používania formaldehyd s koncentráciou zodpovedajúcou toxickým látkam a vo Všeobecnej nemocnici Hnúšťa, n.o. v Hnúšti, došlo k zrušeniu pracoviska OCS, na ktorom sa používal formaldehyd s koncentráciou zodpovedajúcou toxickým látkam.

U všetkých kontrolovaných subjektov boli v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru predložené zmluvy s organizáciami oprávnenými na likvidáciu nebezpečného odpadu. Nebezpečný odpad, ako sú chemické látky po expirácii a prázdne obaly sú do času ich likvidácie oprávnenou organizáciou uskladnené na vyhradenom mieste, riadne označené a zabezpečené proti odcudzeniu.

V 1 prípade v okrese Rimavská Sobota a v 1 prípade v okrese Revúca bola vykonaná kontrola na pracovisku lekární, ktoré vylúčili používanie toxických a veľmi toxických látok, ale vlastnia rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami podľa zákona č. 355/2007 Z.z., preto ostávajú naďalej v evidencii. Výkonom štátneho zdravotného dozoru na pracovisku a kontrolou evidencie príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok bolo potvrdené, že sa na pracovisku laboratória lekární dlhodobo nepoužívajú.

Pre zamestnancov v územnom obvode RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo vydaných 6 osvedčení o odbornej spôsobilosti (v okrese Rimavská Sobota).

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru u prevádzkovateľov vykonávajúcich DDD činnosť bolo zistené vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie u 1 zamestnanca v okrese Rimavská Sobota.

V roku 2012 neboli hlásené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Ad b)

Evidované prevádzky, ktoré používajú veľmi toxické látky a prípravky alebo toxické látky a prípravky, môžeme podľa typu pracovísk rozdeliť na:

- Laboratória výrobných a nevýrobných prevádzok -11 (8 v okrese Rimavská Sobota, 3 v okrese Revúca)
- Zdravotnícke zariadenia - 1 (v okrese Rimavská Sobota)
- Lekárne - 30 (22 v okrese Rimavská Sobota, 8 v okrese Revúca)
- Sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín - 1 (v okrese Rimavská Sobota)

Ďalej evidujeme:

- Pracoviská s využitím toxických látok alebo veľmi toxických látok a prípravkov pri DDD činnosti (2 v okrese Rimavská Sobota).
- Pracoviská s využitím toxických látok v technologickom procese ako chladiace médium (3 v okrese Rimavská Sobota).

V územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote je 1 nemocničné zariadenie, v ktorom sa používajú pri práci toxické a veľmi toxické látky (Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica R. Sobota – ďalej len Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote).

Vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote evidujeme používanie toxických látok na pracovisku OCS vo forme formaldehydu s koncentráciou zodpovedajúcou toxickým látkam a používanie toxických a veľmi toxických látok v laboratóriách oddelení klinickej biochémie, klinickej mikrobiológie. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že na pracovisku hematologicko-transfúzneho oddelenia sa veľmi toxické látky vylúčili z používania, ale naďalej sa používajú toxické látky.

V zdravotníckom zariadení v okrese Revúca (Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca) sa vylúčil z používania formaldehyd s koncentráciou zodpovedajúcou toxickým látkam, nakoľko nariadený fixačný roztok so 4 % formaldehydom potrebný na fixáciu materiálov je dodávaný v 1 litrových baleniach na základe zmluvy so spoločnosťou BB BIOCYT diagnostické centrum s.r.o., Martin. Vo Všeobecnej nemocnici Hnúšťa, n.o. v Hnúšti, došlo k zrušeniu pracoviska OCS, na ktorom sa používal formaldehyd s koncentráciou zodpovedajúcou toxickým látkam.

V rámci evidovaných 30 lekární sú naďalej vedené 3 prevádzky lekární (2 v okrese Rimavská Sobota, 1 v okrese Revúca), ktoré vylúčili z používania toxické a veľmi toxické látky, nakoľko vlastní rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a ich použitie nemôžeme vylúčiť.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú toxické látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu.

Prevádzkovatelia maloobchodných predajní a poľnohospodári sa vyhýbajú používaniu toxických a veľmi toxických látok a prípravkov (evidujeme 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín).

Zo 6 prevádzkovateľov vykonávajúcich DDD činnosť (4 v okrese Rimavská Sobota, 2 v okrese Revúca) naďalej ostávajú v evidencii prevádzok s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami 2 prevádzkovatelia s počtom exponovaných osôb 2 (1 prevádzkovateľ vlastní rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami - dlhodobo nepoužíva látky klasifikované ako toxické a veľmi toxické, ale naďalej ostáva v evidencii, nakoľko ich používanie v budúcnosti sa nedá vylúčiť a používanie toxických látok u druhého prevádzkovateľa bude preverené v priebehu roka 2013, nakoľko v roku 2012 u neho nebol vykonaný ŠZD).

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonaného v roku 2012 u 5 prevádzkovateľov vykonávajúcich DDD činnosť bolo zistené, že sa toxické, príp. veľmi toxické látky a prípravky dlhodobo nepoužívajú, príp. sa vôbec ani nepoužívali. Prevádzkovatelia boli zaviazaní k aktualizácii prevádzkových poriadkov a k ich predloženiu na schválenie v priebehu 1. polroka 2013.

Po aktualizovaní počtu zamestnancov exponovaných pri práci toxickým a veľmi toxickým látkam a prípravkom vedieme v evidencii celkom 105 osôb, čo predstavuje pokles exponovaných osôb o 16 v porovnaní s rokom 2011.

Z počtu 46 evidovaných prevádzok vlastní rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami 42 s počtom exponovaných zamestnancov veľmi jedovatým látkam a prípravkom 87. V 1 prípade v rámci 1 prevádzky (Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota - ďalej len Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote) sa z evidovaných 4 pracovísk používajú veľmi toxické látky a toxické látky

na 2 pracoviskách (odd. klinickej biochémie, odd. klinickej mikrobiológie) a na 2 pracoviskách sa používajú len toxické látky (OCS, hematologicko-transfúzne odd.). V 3 prípadoch lekární, ktoré vlastnia rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami sa z používania vyradili látky klasifikované ako veľmi toxické a toxické.

Ad c)

Poradenstvo a konzultácie boli poskytované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a priebežne na oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie.

Ad d)

Kontrolné listy počas výkonu štátneho zdravotného dozoru neboli distribuované.

Ad e)

V roku 2012 nevidujeme používanie toxických a veľmi toxických látok v súvislosti s výkonom chemickej ochrany rastlín. Môžeme konštatovať, že poľnohospodári sa vyhýbajú ich používaniu toxických a veľmi toxických látok a prípravkov z dôvodu povinností vyplývajúcich z ich používania. Väčšina organizácií nakupuje prípravky na chemickú ochranu rastlín tesne pred ich aplikáciou a v množstve nevyhnutne potrebnom na vykonávanie postrekov.

Napriek tomu, že poľnohospodárom nevyplýva zo zákona č. 355/2007 Z.z. povinnosť hlásenia leteckých postrekov, naďalej ich hlásia, ale môžeme konštatovať, že počet hlásení oproti minulosti klesá.

V chemickej ochrane rastlín sa používali len prípravky uvedené v zozname povolených prípravkov vydaného pre príslušný rok.

Ad f)

V súvislosti s výkonom deratizácie v rámci územného obvodu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo podaných 15 oznámení podľa § 52 ods.4 písm.c) zákona č. 355/2007 Z.z.. Použité prípravky na reguláciu živočíšnych škodcov neboli klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické.

Prehľad pracovísk, na ktorých sa používajú veľmi toxické látky a prípravky a toxické látky a prípravky uvádzajú nasledovné tabuľky:

Laboratóriá + laboratória výrobných prevádzok

S u b j e k t	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet exponovaných zamestnancov	ŠZD k 31.12.2012
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
Okres Rimavská Sobota						
MIKROLAB s.r.o. Kirejevská 1678 R.Sobota	laboratórium	2006/004321 20.12.2006	355/2006 Z.z.	2 zamestnanci 23.07.2014	7	áno
GEMERNÁKUP, a.s. Košická cesta R.Sobota	laboratórium	2006/002907-PPL 15.8.2006	355/2006 Z.z.	10.12.2013	2	áno
VEOLIA VODA *SVPS,	Závod 08 -	2007/00173	355/200	neurčito	2	áno

a.s. B. Bystrica	Úpravňa vody Klenovec	7 10.5.2007	6 Z.z.			
SELAB s.r.o. Klokočova 732 Hnúšťa	laboratórium	2009/003134 24.8.2009	355/2006 Z.z.	16.03.2014	2	áno
DETOX s.r.o. Zvolenská cesta Banská Bystrica	R. Sobota - laboratórium	04/1506 6.5.2004	355/2006 Z.z.	10.11.2014	1	nie
SLZ CHÉMIA, a.s. Hlavná 133 Hnúšťa	odd. technickej kontroly (labor)	2009/001624 9.4.2009	355/2006 Z.z.	28.1.2014	2	áno
VINDEVIE, s.r.o. Potravinárska 10, R.Sobota	laboratórium	2010/A/02739 27.10.2010	355/2006 Z.z.	neurčito	1	áno
Tauris, a.s., Potravinárska 6 Rimavská Sobota	laboratórium	nepoužívajú sa	355/2006 Z.z.	neurčito	2	áno
Okres Revúca						
SLOVMAG a.s. Lubeník, Námestie slobody 1, Revúca	chemické laboratórium	2005/2563-PPL 27.7.2005	355/2006 Z.z.	01.02.2013	3	áno
Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš Dubové	prev. Tornaľa – laboratórium	A/2011/00078 28.01.2011	355/2006 Z.z.	24.09.2013	1	áno
Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Priemyselná 1, Revúca	laboratórium	2008/001668 20.5.2008	355/2006 Z.z.	neurčito	3	áno

* SVPS - Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť

Zdravotnícke zariadenia

Okres Rimavská Sobota						
Subjekt	Pracovisko	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest	ŠZD k 31.12.2012
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica R. Sobota	OCS	nepoužívajú sa	355/2006 Z.z.	neurčito	5	áno
	odd.klinickej biochémie	A/2011/00300 16.2.2011	355/2006 Z.z.		11	áno
	odd.klinickej mikrobiológie		355/2006 Z.z.		13	áno
	hematologicko-transfúzne odd.		355/2006 Z.z.		14	áno

INÉ – okres Rimavská Sobota

Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest.	ŠZD k 31.12.2012
		T+ č. spisu dátum	PP +PoR (legisl.)			
CHEMSTAR SLOVAKIA a.s., Novosvetská 18, Bratislava	prev. R.Sobota – sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín	A/2011/00377 31.1.2011	355/2006 Z.z.	26.4.2015	1	áno

LEKÁRNE – okres Rimavská Sobota

Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest.	ŠZD k 31.12.2012
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
REN-MED, spol. s r.o. P.Hostinského 1717/24 R.Sobota	Lekáreň Jazmín Železničná 23 R.Sobota	2005/4334- PPL 12.12.2005	355/2006 Z.z.	21.04.2015	2	áno
Lekáreň URTICA Družstevná 354 Veľký Blh	Lekáreň URTICA Družstevná 354 Veľký Blh	2005/3483- PPL 7.11.2005	355/2006 Z.z.	7.8.2013	1	áno
MIRAKL, a.s. Moldavská cesta 8/A Košice	Lekáreň Dr.MAX v OD Kaufland Nám. Š.M.Daxnera R.Sobota	A/2012/01526 05.09.2012	355/2006 Z.z.	8.10.2013	1	áno
SALVATOR lekáreň s.r.o. Povstania 13, R.Sobota	Lekáreň SALVÁTOR Povstania 13, R.Sobota	2007/004640 10.12.2007	355/2006 Z.z.	2 zamestnanci neurčito	0	áno
Lekáreň MÉDIA Mgr. Katarína Kalinová B. Bartóka 1 R.Sobota	Lekáreň MÉDIA B. Bartóka 1 R.Sobota	2005/2733/2- PPL 14.11.2005	355/2006 Z.z.	4.9.2013	1	áno
Lekáreň	Lekáreň	2005/2103/3-	355/2006	4.9.2013	1	áno

AESCULAP Mgr. Petr Niklíček Mieru 246, Jesenské	AESCULAP Mieru 246, Jesenské	PPL 24.11.2005	Z.z.			
Lekáreň VERAPHARM PharmDr. Viera Sihelská Hlavná 2, Hnúšť'a	Lekáreň VERAPHARM Hlavná 2 Hnúšť'a	2005/3484- PPL 7.11.2005	355/2006 Z.z.	10.6.2013	1	áno
MIRAKL, a.s. Moldavská cesta 8/A Košice	Lekáreň Dr.MAX Fábryho 3, R.Sobota	A/2012/01529 05.09.2012	355/2006 Z.z.	8.10.2013	1	áno
PhMr. Zuzana Krahulíková V. Clementisa 195 Hnúšť'a	Lekáreň KLENOVEC Nám. Salvu 61, Klenovec	2006/1178 31.3.2006	355/2006 Z.z.	11.6.2013	1	áno
MIRAKL, a.s. Moldavská cesta 8/A Košice	Lekáreň Dr.MAX Hlavná 372 Hnúšť'a	A/2012/01527 05.09.2012	355/2006 Z.z.	8.9.2013	1	áno
Mgr. Jana Stachá Rožňavská 5/17 R.Sobota	Lekáreň ISIS Rimavská Seč	2006/325- PPL 9.1.2006	355/2006 Z.z.	18.9.2013	0	áno
Mg. Zlata Sucháčová Cukrovarská 22 Rimavská Sobota	Lekáreň U Leva Hl. námestie 4 Rimavská Sobota	2006/326- PPL 9.1.2006	355/2006 Z.z.	neurčito	2	áno
PharmDr. Jana Strinková Š. Maliaka 591/3 Revúca	Lekáreň TISOVEC Daxnerova 792 Tisovec	2007/003823 25.10.2007	355/2006 Z.z.	20.8.2014	1	áno
Lekáreň RIMAVA s.r.o. Dobšinského 192/30 R.Sobota	Lekáreň RIMAVA s.r.o. Dobšinského 192/30 R.Sobota	2007/001051 8.3.2007	355/2006 Z.z.	17.12.2013	3	áno
PharmDr. Viera Albertová Jesenské 415	Lekáreň POLIANKA Mieru 663 Jesenské	2008/001748 16.5.2008	355/2006 Z.z.	22.5.2013	1	áno
PHARMINVEST spol. s r.o. Odbojárov 340/29	Lekáreň KAMILKA Hostinského 1883	2008/002924 15.8.2008	355/2006 Z.z.	neurčito	1	áno

Topoľčany	R.Sobota					
Mgr. Štefan Szepessy Hajnáčka 48	Lekár MYRTUS Hajnáčka 462	2009/003679 5.10.2009	355/2006 Z.z.	5.8.2013	1	áno
PharmDr. Jozef Baliga Gorkého 7 R.Sobota	Lekár ARNICA Ožďany	2009/004105 2.11.2009	355/2006 Z.z.	29.7.2013	1	áno
MAGMED, s.r.o. J.Jesenského 652 Jesenské	Lekár MARFARM Hostice	2008/003883 4.12.2008	355/2006 Z.z.	2.2.2014	1	áno
Mgr. Zuzana Kalinová Dostojevského 5 R.Sobota	Lekár ZÁPAD V.Clementisa 4754 R.Sobota	2009/001420 1.4.2009	355/2006 Z.z.	4.9.2013	1	áno
Mgr. Michaela Vaľková, Mlynská 804/13, Tornaľa	Lekár Lenártovce, Lenártovce	2010/002711 23.07.2010	355/2006 Z.z.	22.4.2015	1	áno
MIRAKL, a.s. Moldavská cesta 8/A Košice	Lekár Dr. MAX v hypermarkete TESCO Cukrovarská 4983 Rimavská Sobota	A/2012/01528 05.09.2012	355/2006 Z.z.	29.10.2013	1	áno

LEKÁRNE – okres Revúca

Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet exponovaných zamest.	ŠZD k 31.12.2012
		T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
MIRAKL, a.s. Moldavská cesta 8/A Košice	Dr. MAX M.R. Štefánika Revúca	A/2012/008 71 15.05.2012	355/2006 Z.z.	9.3.2015	1	áno
PHARMACY-JL spol. s r.o. Čapajevova 23 Prešov	Lekár JELŠAVA Tomašíkova 481 Jelšava	2006/196- PPL	355/2006 Z.z.	26.11.2014	0	áno

Mgr. Zoltán Antal Pri Majeri 31 Tornaľa	Lekárneň AZAELA Škultétyho 1 Tornaľa	2010/00030 5 5.2.2010	355/2006 Z.z.	13.6.2013	1	áno
Lekárneň INTAL PharmDr. Janka Nemcová Tomášikova 6, Revúca	Lekárneň INTAL Tomášikova 6 Revúca	2006/263/2- PPL 27.3.2006	355/2006 Z.z.	2.11.2014 2 zamestnan ci	2	áno
LIANELA, s.r.o. Muránska 1335/12 Revúca	Lekárneň LIANELA Muránska 1335/12 Revúca	2009/00127 1 3.8.2009	355/2006 Z.z.	26.6.2013	5	áno
MIRAKL, a.s. Moldavská cesta 8/A Košice	Lekárneň Dr. Max Sládkovičova 1 Tornaľa	A/2012/017 85 17.10.2012	355/2006 Z.z.	27.8.2013	1	áno
Ochrana zdravia s.r.o. Sládkovičova 1 Tornaľa	Lekárneň Poštová 11 Tornaľa	2008/00127 1 26.3.2008	355/2006 Z.z.	13.6.2013	2	áno
CANNABIS, s.r.o. M.R.Štefánika 1250, Revúca	Lekárneň Cannabis M.R.Štefánika 1250, Revúca	2010/00128 5 13.4.2010	355/2006 Z.z.	18.3.2015	2	áno

Pracoviská s využitím toxických látok v technologickom procese ako chladiace médium:

- Technické služby mesta Rimavská Sobota
- Gemermilk rs, s.r.o., Rimavská Sobota
- Tauris, a.s., Rimavská Sobota

Pracoviská s využitím toxických látok alebo veľmi toxických látok a prípravkov pri DDD činnosti:

- MVDr. Tomáš Éli, Jesenské
- Miroslav Ľalík - RATUS, Rimavská Sobota

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

a) aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika (osobitne rizikové práce) v jednotlivých organizáciách, okresoch - viesť databázu organizácií, pracovných procesov, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom, látkam poškodzujúcim reprodukciu a narúšajúcim endokrinný systém
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

b) vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

c) výkon ŠZD v evidovaných prevádzkach, nariadovanie opatrení na minimalizáciu rizík

- d) evidovanie výkonu objektivizácie zamestnávateľmi
- e) výkon ŠZD nad búracími prácami u stavieb, kde sa nachádza materiál obsahujúci azbest
- f) vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z.
- g) vyhľadávanie pracovných procesov (búracie a stavebné činnosti) súvisiace s expozíciou zamestnancov azbestu
- h) používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov a dosahovanie zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom

Odpočet plnenia:

Ad a)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 51 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Jedná sa o nasledovné druhy karcinogénov:

- chemický karcinogén formaldehyd
- práca s cytostatikami
- práca s tvrdým drevom
- šesťmocný chróm používaný pri výrobe prostriedkov individuálnej ochrany
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, v dieslových exhalátoch a naftě
- chemický karcinogén azbest
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární
- v rámci laboratórnych chemikálií dvojchróman draselný, síran kobaltnantý, oxid chrómový, bromičnan draselný – titrisol, fenolftaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, chlorid kobaltnantý, chróman draselný, kadmium, silikagel modrý, tetrachlórmetán, tioacetamid, thimerosal, kyselina chrómsírová, chloroform

V porovnaní s rokom 2011 došlo k zmene počtu prevádzok, pokles o 8. Do evidencie pribudla 1 výroba palivového dreva (Tomáš Ráčko Tornaľa), 1 lekáreň v okrese Rimavská Sobota (New-Second, s.r.o. Košice), ktorá však v priebehu roka zmenila názov prevádzkovateľa (MIRAKL, a.s. Košice). Dve lekárne v okrese Revúca a 3 lekárne v okrese Rimavská Sobota zmenili prevádzkovateľa (MIRAKL, a.s. Košice). Z evidencie bola vyradená 1 lekáreň v okrese Rimavská Sobota (lekáreň Salvátor Rimavská Sobota), pretože vyradila používanie karcinogénnych a mutagénnych látok z reagenčného aparátu.

V porovnaní so stavom k 31.12.2011 došlo v dvoch prípadoch k zrušeniu evidovanej prevádzky – jedná sa o Nemocnicu s poliklinikou, n.o. Revúca evidovanú pre fixáciu a zalievanie biologického materiálu formaldehydom. Vzhľadom k tomu, že riediť formaldehyd bude dodávateľská organizácia BB BIOCYT diagnostické centrum, s.r.o. Martin, zamestnanci nemocnice budú prichádzať do kontaktu s látkou v koncentrácií, ktorá nezodpovedá klasifikácií karcinogén, bola spoločnosť vyradená z evidencie. Ďalšie zdravotnícke zariadenie bolo vyradené z evidencie z dôvodu zrušenia centrálnej sterilizácie, ktorá používala formaldehyd. Jednalo sa o neziskovú organizáciu Gemerclinic, n.o. Hnúšť'a. Zo zoznamu boli vyradení 3 prevádzkovatelia vykonávajúci odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb, ktorí v minulom roku vykonali búracie práce spojené s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb (jedná sa o spoločnosti SD Gelnica, s.r.o. Gelnica, Ronar s.r.o. Košice, RENOSTAV – Lórinč Alexander, Gemerská Ves).

Odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb spoločnosťou OSBD Rimavská Sobota bolo vykonané v 14 prípadoch, kedy sa jednalo o výkon prác súvisiacich s odstraňovaním azbestocementových kanalizačných potrubí v bytových domoch.

Zároveň došlo k poklesu aj počtu drevovýrob. Svoju činnosť ukončili 4 drevovýroby evidované v roku 2011 (Fagus-sil, spol. s r.o. Rimavská Sobota, Ing. Petróczy – Expet Tisovec, Mišanko – MIMI Nandráž /vylúčil prácu s tvrdým drevom/, FENIX Group, spol. s r.o. Revúca).

Na pracoviskách evidujeme celkom 355 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje pokles v porovnaní s minulým rokom celkom o 91 zamestnancov. Rozdiel zamestnancov súvisí so vznikom nových prevádzok, zrušením niektorých prevádzok a zmenou zamestnancov v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2011.

V okrese Rimavská Sobota spolu evidujeme 34 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V okrese došlo k zmenám v počte prevádzok oproti roku 2011 – pokles o 6 (zrušenie - 1 zdravotníckeho zariadenia, 3 firiem manipulujúci s azbestom, 2 drevovýrobám, 1 lekárne a vznik 1 lekárne).

V okrese Revúca evidujeme 17 prevádzok čo s porovnaním s minulým rokom je pokles o 3 (zrušenie 2 drevovýrob, 1 zdravotníckeho zariadenia). V spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava na pracovisku olejové hospodárstvo bola zrušená profesia robotník pri výrobe tepla. Zamestnanci boli presunutí na úsek energoúdržby. Pracovisko naďalej ostáva v evidencii, pretože v prípade prečerpávania ťažkého vykurovacieho oleja túto činnosť budú zabezpečovať bývalí zamestnanci olejového hospodárstva – zmenila sa expozícia na nepravidelnú.

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská (karcinogénny faktor uvedený v tabuľke) vyhlásené v organizáciách a spoločnostiach:

- Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- AVIMED, s.r.o. Rim. Sobota
- Hacı Alexander, Tornaľa
- Gemstav, spol. s r.o. Revúca

Ad b)

Štátny zdravotný dozor v laboratóriách bol zameraný na kontrolu látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že evidujeme 4 prevádzky (Mikrolab, s.r.o. Rimavská Sobota, Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa, Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Revúca, Vindevie, s.r.o. Rimavská Sobota) ktoré používajú látky poškodzujúce reprodukciu pri rôznych laboratórnych analýzach. Jednalo sa o látky n-hexán, kadmium, dusičnan olovnatý, fenoftaleín. Zároveň aj 28 lekárnach boli zistené uvedené látky v reagenčnom aparáte, ktoré sa používali na vstupnú analýzu, t. č. sú len preskladňované (oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok).

Ad c)

Databáza organizácií vykonávajúcich práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a výkon štátneho zdravotného dozoru je uvedená v nasledovnej tabuľke:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z.	Počet exponovaných celkom / ženy	Výkon ŠZD k 30.12.2012
OKRES RIMAVSKÁ SOBOTA				

Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota					
operačné sály	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	chirurgia 17	7	nie
			gynekológia 15	7	nie
			Očné, ORL 9	8	áno
5	4				
odd. centrálnej sterilizácie					
odd. radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	20	17	
odd. klinickej biochémie	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	11	11	áno
odd.klinickej mikrobiológie	dvojjchróman draselný	2.	13	11	áno
AVIMED, s.r.o. R. Sobota	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	4	3	áno
SLZ Chémia, a.s. Hnúšťa					
prev. PROINDO výroba prostriedkov individuálnej ochrany, filtrov	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
	v zlúčeninách CrO ₃				
laboratórium	dvojjchróman draselný	2.	2	2	áno
	síran kobaltnatý				
	oxid chrómový				
výroba sorbentu	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
OSBD R. Sobota					
výmena kanaliz. potrubí - 14 objektov	azbest	1.	7	0	áno
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, spracovanie a likvidácia odpadu	azbest	1.	11	0	áno
	PAU (ropné produkty)	2.			
	dvojjchróman draselný	2.			
	bromičnan draselný				
formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC				
Mikrolab s.r.o. R.Sobota					
laboratórium	Bromičnan draselný – titrisol	2.	2	2	áno
	dvojjchróman draselný				
	fenolftaleín				
	hydrazínium sulfát-síran hydrazínia				
	chlorid kobaltnatý				

	chróman draselný				
	kadmium				
	silikagel modrý				
	n-hexán				
	tioacetamid				
	thimerosal				
	formaldehyd				
Interstil Slovakia, k.s. Levice, prev. Tisovec, výroba drevených garníží	prach z tvrdého dreva (buk)	1.	0	0	áno
Machyniak Hrachovo, drevozvýroba		1.	1	0	nie
Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa, drevozvýroba		1.	16	3	nie
LESOPEST, s.r.o. Hnúšťa, ťažba dreva		1.	11	0	áno
BB-Tools, s.r.o., R.Sobota, stolárska dielňa	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	3	0	áno
Prega, spol. s.r.o. Klenovec, drevozvýroba		1.	6	0	áno
CON-TRAND, s.r.o. R. Sobota, výroba palivového dreva		1.	4	0	áno
Vindevie, s.r.o., R. Sobota, výrobná vlna					
laboratórium	dvochróman draselný	2.	1	1	áno
	fenolftaleín				
OKRES REVÚCA					
SMZ, a.s. Jelšava,					
olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	2.	0	0	áno
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	2.	138	0	
Matrix, Jelšava, výroba výbušnín	nafta	2.	4	0	nie
ORALEX-Oravcová, Revúca, drevozvýroba		1.	2	1	áno
GEMSTAV, spol. s r.o., Revúca, výroba laminátových podláh	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	4	2	áno
Hacsi Alexander, Tornaľa		1.	1	0	áno

Drevoxholding s.r.o. Revúca, drevozvýroba		1.	4	0	áno
Tomáš Ráčko, Tornaľa, výroba palivového dreva		1.	2	0	áno
Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa					
laboratórium	fenolftaleín	2.	1	1	áno
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, spol. s.r.o., Revúca výroba podlahových krytín					
Chemická úpravňa vody centrálnej kotelne a laboratórium plynovej kotelne	dvojjchróman draselný	2.	3	2	áno
	fenolftaleín				
	chloroform	skupina 2 B podľa IARC			

* kat. 1 - dokázaný karcinogén pre ľudí

kat. 2. - pravdepodobný karcinogén

proces s r.ch.k - proces s rizikom chemickej karcinogenity

** N - objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

DON Denné olejové nádrže

Organizácia		Chemický karcinogén	Počet exponovaných celkom	Výkon ŠZD k 30.12.2012
Lekárne v počte 28	okres R. Sobota 20	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte	38	34

Z celkového počtu 51 evidovaných prevádzok v okrese Rimavská Sobota bol ŠZD vykonaný v 31 prevádzkach a v okrese Revúca v 16 prevádzkach, čo predstavuje cca 92% skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok.

Ad d)

Spoločnosť OSBD Rimavská Sobota zabezpečila v mesiaci december 2012 vykonanie objektivizáciu azbestu v bytovom dome pri výmene kanalizačných potrubí, ale výsledky objektivizácie zatiaľ neboli predložené regionálnemu úradu verejného zdravotníctva.

Ad e)

V jednom prípade bol vykonaný štátny zdravotný dozor pri odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest v prevádzke OSBD Rimavská Sobota pri výmene kanalizačných potrubí v bytovom dome.

Ad f)

V roku 2012 bolo vydaných 7 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb pre spoločnosť OSBD Rimavská Sobota. Spoločnosť vykonáva opakovane

výmenu kanalizačných potrubí v bytových domoch. Je v evidencii prevádzok vykonávajúcich búracie práce od roku 2009.

Ad g)

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme nezistili procesy – búracie a stavebné procesy v súvislosti s expozíciou azbestu.

Dňa 05.06.2012 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v spoločnosti Detox, spol. s r.o. Banská Bystrica, prevádzka Rimavská Sobota z dôvodu vzniku požiaru veľkokapacitného kontajnera používaného na uskladnenie odpadov dopravených do spoločnosti. Jednalo sa o balený stabilizovaný materiál s obsahom azbestu vzniknutý pri búracích prácach, prázdne obaly z agrochemikálií, absorbenty s obsahom ropných látok (oleje a farby) a organické a anorganické chemické látky obsiahnuté v lisovaných tabletách univerzálneho pracieho prostriedku. V súvislosti s použitím hasiacich prostriedkov došlo k samovznieteniu obsahu kontajnera, následne bol požiar uhasený a situácia bola stabilizovaná (použili sa voda, hasiace peny, piesok). Kontajner bol uložený na otvorenej skládke medzi halou triedenia a areálom strednej odbornej školy. Zamestnanci KCHLCO vykonali monitoring SO₂ a SO₃ v ovzduší detekčnými trubičkami a meranie pH vody. Vyšetrením neboli detekované v ovzduší uvedené látky. K ohrozeniu zdravia verejnosti nedošlo, nebolo potrebné nariadiť ďalšie opatrenia na ochranu verejného zdravia alebo zamestnancov.

Ad h)

Kontrolné listy informovanosti boli rozdane v jednej prevádzke – OSBD Rimavská Sobota. Boli rozdane 3 dotazníky pre zamestnancov manipulujúcimi s azbestom. Zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom sa dosahuje prostredníctvom konzultácií resp. poradenstva v rámci výkonu ŠZD v jednotlivých subjektoch, alebo na oddelení PPLaT RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- a) podľa požiadaviek z terénu vykonať hodnotenie psychickej pracovnej záťaže za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže
- b) hodnotenie podkladových materiálov (dotazníkové batérie) k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže
- c) v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR
- d) kópie rozhodnutí o určení rizikových prác zasielať na ÚVZ SR.

Odpočet plnenia:

V jednom prípade bol prevádzkovateľom (Odborný liečebný ústav psychiatrický, n.o. Predná Hora) predložený posudok o riziku s hodnotením psychickej pracovnej záťaže odborných zdravotníckych pracovníkov a iných zdravotníckych pracovníkov kvalifikovaných na výkon práce v zdravotníctve. Posúdením rizík nebola zistená u žiadnej z pracovných činností zvýšená psychická záťaž.

Rovnako neevidujeme rizikovú prácu s uvedeným faktorom.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- a) výber podnikov pre kampaň z troch odvetví, oznámenie podnikov na RÚVZ v Banskej Bystrici

- b) účasť na školení
- c) oboznámenie podnikov o kampani
- d) realizácia spoločných previerok s inšpektorátom práce v termíne od 1.4. do 30.9.2012 + správy z previerok

Odpočet plnenia:

Školenia v súvislosti s realizáciou kampane sa zúčastnil 1 zamestnanec RÚVZ. Vybrali sme 2 podniky, u ktorých sa bude realizovať kampaň a nahlásili sme ich na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Tretí podnik - prepravná spoločnosť bola navrhnutá Inšpektorátom práce v Banskej Bystrici.

Regionálny úrad so sídlom v Rimavskej Sobote vykonal v rámci kampane previerku v 3 zariadeniach: Tauris, a.s. Rimavská Sobota, Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota a Agrison s.r.o. Rimavská Sobota (Hotel Zlatý býk). V spoločnosti Tauris, a.s. Rimavská Sobota bolo vyzbieraných 20 dotazníkov, vo Všeobecnej nemocnici Rimavská Sobota 54 dotazníkov a v spoločnosti Agrison s.r.o. Rimavská Sobota (Hotel Zlatý býk) 20 dotazníkov. Previerok sa zúčastnil zamestnanec Inšpektorátu práce v Banskej Bystrici. Spolupráca bola dobrá.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- a) prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania - uplatňovanie NV SR č. 542/2007 Z.z. so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení
- b) evidovanie priznaných chorôb z povolania v položke 29
- c) evidovanie rizikových prác - faktor DNJZ
- d) sledovanie vývoju zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- e) evidovanie profesií, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
- f) kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Odpočet plnenia:

Ad a)

Ku 31.12.2012 bolo prešetrených 23 suspektných chorôb z povolania s položkou 29, z toho v okrese Revúca bolo prešetrených 20 a v okrese Rimavská Sobota 3 suspektné ochorenia. Jednalo sa o nasledovné profesie:

Okres Revúca:

v závode SMZ, a.s. Jelšava: lamač pri ťažbe nerudných surovín, lamač pri ťažbe nerudných surovín prevažne ručný

murár ohňovzdorného muriva (šamotár) 2x

v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník: lamač PPS 2x, opravárka tunelových vozov, triedička suroviny, lokomotívár /výhybkár, lisiar, strojník energetických zariadení – manipulačný robotník-vodné hospodárstvo

v Revúckej medicínsko-humanitnej, n.o., Nemocnica s poliklinikou Revúca: údržbár a pomocný pracovník, pomocný pracovník v kuchyni (zamestnávateľom NsP Revúca, n.o. so sídlom v Revúcej - predchodca Revúckej medicínsko-humanitnej, n.o.)

v prevádzke Jaroslav Bocko - BOJAMA, Šivetice: predavačka

v prevádzke REKOS, s.r.o. Revúca so sídlom v Revúcej: obsluha latexovacej a potlačovej linky
v prevádzke PM s.r.o. Hrabiny, so sídlom v Tisovci: ošetrovatel'ka zvierat
vo Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. v Košiciach, závod Rožňava, pracovisko
ČOV Sirk: strojník vodohospodárskych zariadení
v Slovenskom vodohospodárskom podniku, š.p. Odštepny závod Banská Bystrica, Správa
povodia Slanej Rimavská Sobota: vodohospodársky robotník
Maroš Balážik – BAMAR, Revúca: inštalatér
v prevádzke SKLOTEX, s.r.o. Revúca so sídlom v Revúcej: tkáčka/snovačka
Okres Rimavská Sobota:
v spoločnosti BOTEX s.r.o., Klenovec: zvržkár obuvi
Lesy SR, š.p. Banská Bystrica, Odštepny závod Rimavská Sobota: pilčik
TAURIS, a.s. Rimavská Sobota: udenár/udič
Pri prešetrovaní suspektných ochorení z JNDZ sa postupuje v súlade s Vyhláškou MZ SR č.
542/2007 Z.z.. Využívajú sa videozáznamy pracovných činností.

Ad b)

Evidencia prešetrovaných profesií a priznaných chorôb z povolania v položke 29 sa vedie v zošite
na oddelení PPLaT.

V roku 2012 evidujeme 5 hlásených chorôb z povolania s položkou 29 a to v 3 prípadoch
prešetrovaných v minulých rokoch, z toho 4 v okrese Revúca a 1 v okrese Rimavská Sobota. Jedná
sa o nasledovné profesie:

Okres Revúca:

Slovenský vodohospodársky podnik OZ Banská Bystrica, Správa povodia Slanej Rimavská
Sobota – akumulačná nádrž Miková: hrázdny/hatiar

Eurest, s.r.o. Bratislava - pracovisko v Lubeníku: kuchárka

Revúcka medicínsko-humanitná, n.o., Nemocnica s poliklinikou Revúca: pomocný pracovník
v kuchyni (zamestnávateľom NsP Revúca, n.o. so sídlom v Revúcej - predchodca Revúckej
medicínsko-humanitnej, n.o.)

SLOVMAG, a.s. Lubeník: opravárka tunelových vozov

Okres Rimavská Sobota:

Genes, a.s., Hnúšť'a: lamač/ strelmajster

Ad c)

V roku 2012 sme evidovali 1 firmu s rizikovými prácami – faktor DNJZ. Jedná sa o
SLOVMAG, a.s., Lubeník. Ku koncu mesiaca október 2012 rozhodnutie, ktorým boli spoločnosti
určené rizikové práce stratilo platnosť a opakovane zatiaľ neboli rizikové práce vyhlásené. Riziko
DNJZ bolo určené pre profesie, u ktorých sa opakovane vyskytujú choroby z povolania
spôsobené DNJZ: lisiar, lisiar – údržbár, robotník vo výrobe bázických stavív, triedič tehál, lisiar
– ručný formár, triedička suroviny, brusič tehál, lamač, pomocný lamač a obsluha vrtných súprav
– t. j. práce sú spojené s fyzickou a polohovou záťažou, ktorá sa preukázateľne podieľa na zmene
zdravotného stavu (najmä poškodenie podporno-pohybovej sústavy a periférnych nervov v
dôsledku dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia), sú splnené podmienky pre
zaradenie prác do kategórie 3 pre faktor fyzická záťaž. Okrem toho v profesiách lisiar, lisiar-
údržbár, robotník vo výrobe bázických stavív a brusič a triedič tehál sa jedná o činnosti spojené
s premiestňovaním bremien, vo vynútenej pracovnej polohe a tempe určenom strojom. V prípade
profesií lisiar – ručný formár, lamač a pomocný lamač je práca spojená s pôsobením nadmerných
vibrácií prenášaných na horné končatiny obsluhy z pneumatických vrtacích kladív a preto
uvedené profesie spĺňajú kritériá určené pre kategóriu 4 fyzickej záťaže podľa charakteru prác.

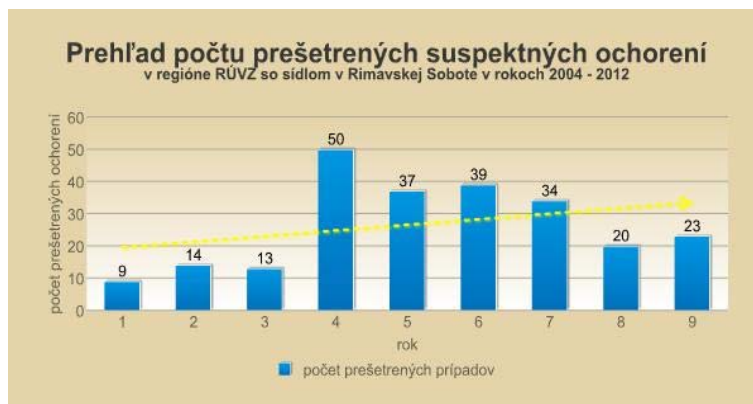
Ad d)

Porovnanie počtu prešetrených položiek s rokom 2011:

K 31.12.2011 bol počet prešetrených prípadov 20. V roku 2012 bolo prešetrených 23 suspektných chorôb z povolania s položkou 29.

Prehľad počtu prešetrených prípadov za obdobie posledných 9 rokov uvádza nasledovná tabuľka:

Prehľad počtu prešetrených suspektných ochorení v regióne RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v rokoch 2004 - 2012									
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet prešetrených prípadov	9	14	13	50	37	39	34	20	23



Porovnanie počtu priznaných profesionálnych ochorení za posledných 16 rokov uvádza nasledovná tabuľka:

Porovnanie počtu priznaných profesionálnych ochorení za posledných 16 rokov v regióne RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v rokoch 1996 - 2012																		
Rok		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet priznaných chorôb z povolania	RA	0	9	1	16	9	11	7	9	5	3	10	7	15	11	9	6	4
	RS	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	1	1



Ad e)

Najčastejšie priznávané sú profesionálne ochorenia u zamestnancov v podzemí a v nadväzujúcich povrchových pracoviskách závodov zameraných na ťažbu a spracovanie nerudných surovín - magnezitu. V ostatných profesiách sú profesionálne ochorenia skôr sporadicky priznávané.

Ad f)

Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ sa zasielajú na vedomie ÚVZ SR.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

a) kontaktovať zamestnávateľov a pracovné zdravotné služby v súvislosti s realizáciou intervenčných programov zameraných na znižovanie rizík z práce a pracovného prostredia, získať zamestnávateľov k realizácii intervenčných programov

b) poskytovať poradenstvo zamestnávateľom a podieľať sa na informovaní zamestnancov o rizikách z práce a spôsobe ochrany pred nimi

Odpočet plnenia:

Ad a)

Nakoľko táto úloha bola uložená až v poslednom Q. roku 2012, nepodarilo sa nám získať zamestnávateľa k spolupráci na realizácii intervenčných programov.

Ad b)

Zamestnanci oddelenia poskytovali poradenstvo pre zamestnávateľov a podieľali sa na informovaní zamestnancov:

Dňa 12.12.2012 bola vykonané skupinové poradenstvo - prednáška pre zástupcov zamestnancov spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava v počte 43 v rámci vzdelávania zástupcov zamestnancov.

Pre zamestnancov činných v chemickej ochrane rastlín v počte 48 + 27 bolo vykonané skupinové poradenstvo – 2 prednášky v dňoch 17.2.2012 a 19.3.2012.

Pre zamestnancov SLOVMAG, a.s. Lubeník bola vykonaná prednáška na tému Zdravotné riziká pri práci – informovanie zamestnancov v počte 48, dňa 20.4.2012.

V dňoch 3. a 4. 5. 2012 bolo poskytnuté skupinové poradenstvo – 2 prednášky v rámci odborného seminára Banské a súvisiace predpisy v praxi pre zamestnancov pracujúcich v oblasti bezpečnosti práce na banských prevádzkach

Individuálne poradenstvo: 404.

Zamestnanci RÚVZ – poradne zdravia realizovali vyšetrenia krvi zamestnancov. Zamestnanci oddelenia PPL a T sprostredkovali vyšetrenia v SMZ, a.s. v Jelšave.

Tieto aktivity sú vyhodnotené v rámci úloh uložených poradni zdravia nasledovne: V priebehu roka 2012 bolo vyšetrených 146 zamestnancov Úradu práce v Rimavskej Sobote, Úradu práce v Bátke, Úradu práce v Gemerskom Jablonci, Herman s.r.o. v Revúcej, SMZ a.s. v Jelšave a Versaco s.r.o v Rimavskej Sobote. Vyšetrenie zamestnancov bolo realizované v nasledovnom rozsahu:

- antropometrické parametre (výška, váha, obvod pásu a bokov, percento tuku v tele)
- krvný tlak
- biochemické vyšetrenie kapilárnej krvi - celkový cholesterol, triacylglyceroly, HDL-cholesterol, LDL-cholesterol a glykémia.

Po sumarizácii výsledkov a zistených údajov ohľadom osobnej a rodinnej anamnézy sme zamestnancom poskytli individuálne poradenstvo zamerané na úpravu životosprávy a tým zníženie kardiovaskulárneho rizika, resp. v odôvodnených prípadoch sme odporučili návštevu u praktického lekára pre uskutočnenie ďalších doplňujúcich vyšetrení.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

2.3.2 Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizáciu plnenia úlohy podľa pokynov ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Odpočet plnenia:

Úloha sa v roku 2012 neplnila, nakoľko sme neobdržali usmernenie k ďalšiemu postupu.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

80 **ľahko pracujúcich** respondentov oboch pohlaví v rovnakom počte v 2 kategóriách (mladší muži a ženy od 19 -34 rokov a starší muži a staršie ženy od 35 do 54 rokov), ktorý vyplnia 1 - dňový jedálny lístok, dotazník o spotrebe potravín, dotazník o životospráve, klinicko-somatický dotazník a v Poradni zdravia budú vyšetrení na biochemické ukazovatele (cholesterol HDL a LDL, triglyceridy, glukóza) a bude im stanovený BMI a WHR.

Odpočet plnenia:

Celkovo bolo oslovených 80 respondentov dospelaj populácie v dvoch vekových kategóriách oboch pohlaví a bolo spracovaných 80 dotazníkov (1 dňový jedálny lístok, dotazník o spotrebe potravín, dotazník o pohybovej aktivite, klinicko – somatometrický dotazník a dotazník biochemických ukazovateľov z vyšetrenej kapilárnej krvi, odobratej v Poradni zdravia).

1. Hodnotenie 1-dňového jedálneho lístka (spracované v programe ALIMENTA)

Pri hodnotení 1-dňového jedálneho lístka bolo zistené, že takmer polovica respondentov (s výnimkou mladších žien - to bola až takmer štvrtina) nenaplnilo príjem energie, a podobne to bolo aj pri vode, vitamíne C, soli, cholesterole, vláknine (s výnimkou starších mužov). Naopak k prekročeniu energie a cholesterolu došlo len v 3 prípadoch u mladších žien a od 5 do 7 u ostatných respondentov. V 11 prípadoch bol prekročený príjem bielkovín u mladších žien. Po jednom prípade došlo k prekročeniu denného príjmu sacharidov (u starších mužov v 2 prípadoch). Bielkoviny boli prekročené u prevažnej časti respondentov všetkých vekových kategórií u oboch pohlaví.

Pitný režim sa väčšinou nedodržiaval, najmä u mladších žien, kde polovica respondentiek nenaplnila denný príjem vody. Tiež nebol naplnený denný príjem vitamínu C u viac ako polovice respondentov. NaCl bolo prekročené takmer u polovice respondentov - u starších žien, u mladších mužov a až u 17 respondentov v kategórii starších mužov. Obdobne to bolo v ukazovateli denného príjmu tukov zo stravy. V ukazovateli denného príjmu vláknina bola situácia najlepšia u starších mužov, jej denný príjem naplnilo a prekročilo spolu 13 respondentov, v ostatných kategóriách viac ako polovica respondentov bola pod limitom odporúčaného denného príjmu.

2. Hodnotenie spotreby potravín

Pri zhodnotení spotreby sa vyplňal dotazník o spotrebe jednotlivých potravinových komodít – frekvencia konzumovania (pravidelne a veľmi často, menej často a nekonzumujem). Takmer všetci respondenti konzumovali bežnú stravu, iba u mladších mužov uviedli 4 respondenti, že konzumujú inú ako bežnú stravu. Ženy stále uprednostňujú mäso z hydiny. Plnotučné mlieko nekonzumuje viac ako polovica zo starších žien, mladších a aj starších mužov. Skoro polovica všetkých respondentov nekonzumuje nízkoúčinné mlieko vôbec. Až polovica mladších žien kyslomliečne výrobky konzumuje menej často a polovica mužov oboch pohlaví ich nekonzumuje takmer vôbec. Konzumácia strukovín je uspokojivá, takmer všetci ich konzumujú pravidelne a veľmi často, alebo menej často. Káva presso je obľúbená u všetkých vekových kategórií, najmenej u starších mužov. Bylinkový čaj je výrazne obľúbený u starších žien. Z alkoholických nápojov – vína udáva menej častú konzumáciu polovica respondentov u oboch pohlaví, všetkých vekových kategórií. Destiláty konzumujú viac muži ako ženy. Ani jeden z respondentov nepovažuje frekvenciu konzumácie alkoholických nápojov za častú. Sója a špenát patria

k najmenej obľúbených potravinám, až takmer polovica respondentov (u mužov to bola takmer dve tretiny), že ich nekonsumuje vôbec.

3. Hodnotenie dotazníka o pohybovej aktivite

Pri zhodnotení pohybovej aktivity boli respondenti požiadaní o uvedenie času, koľko venujú športovej aktivite za týždeň a či a ako zmenili životosprávu v poslednom období. Najviac respondentov odpovedalo, že pohybovej aktivite sa venuje 2-3 hodiny týždenne, mladší muži aj ženy uviedli 4 - 5 hodín. Viac ako 6 hodín sa športovej aktivite venujú 5 starší muži.

V každej kategórii sa športovej aktivite nevenuje vôbec 1-3 respondenti, u mladších mužov až 5, ako dôvod uviedli po 2 respondenti z každej kategórie nedostatok času, 1 to nepovažuje za potrebné a 1 nemôže zo zdravotných dôvodov.

Najviac respondentov hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú až dobrú, len málo ju hodnotí ako málo uspokojivú, kritickejšie sú staršie ženy, naopak mladší muži ju až v 12 prípadoch hodnotia ako dobrú. V poslednom období však svoju životosprávu zmenil len zanedbateľný počet respondentov, najlepšie sú na tom ženy v oboch vekových kategóriách (takmer polovica). Ako zmenu uvádzajú zdravšiu stravu a viac pohybovej aktivity. U staršej vekovej kategórie viac ako polovica respondentov životosprávu nemenila.

Iba po 1 respondentovi u oboch pohlaví v mladšej vekovej kategórii uvádza, že nie sú vystavení v práci stresu, takmer polovica respondentov u mladších žien a u mužov uvádza vystavenie stresovým faktorom „niekedy“ a ako časté vystavenie uvádza najviac kategória staršie ženy (14), nasledujú starší muži (9) a v mladšej kategórii je to vyrovnané (po 9 respondentov).

4. Zhodnotenie somatometrického dotazníka a biochemických ukazovateľov

Hodnota BMI <24 bola u 16 mladších žien, nasledovali staršie ženy a mladší muži (6 respondentov) a najmenej túto hodnotu dosahovali starší muži – iba 2. Najviac respondentov s $25 \leq \text{BMI} \leq 30$ bolo u starších mužov (12).

Najviac respondentov sa pohybovalo v optimálnom rozmedzí BMI.

Hodnota WHR >85 bola prekročená u polovice starších mužov a ani u jednej z mladších žien.

Krvný tlak systolický malo v norme 19 mladších žien, 15 starších žien a po 15 mužov oboch vekových kategórií. Prekročenú hranicu $140 \leq \text{TK}_{\text{syst}} \leq 160$ mala len 1 z mladších žien, 5 mladších mužov, 4 staršie ženy a 4 starší muži. Hodnotu ≥ 160 mali prekročené po 1 respondentovi starší muži a staršie ženy.

Krvný tlak diastolický $\leq 90 \leq \text{TK}_{\text{diast}} \leq 95$ mali prekročené 2 mladšie ženy, 3 staršie ženy, 7 mladších mužov a 4 starší muži. Hodnotu diast $90 \leq$ malo 18 mladších žien, 13 starších žien a po 11 mužov oboch vekových kategórií. TK diast ≥ 95 mali prekročené 4 staršie ženy, 2 mladší muži a 5 starších mužov.

Hodnotu HDL $\geq 1,6$ mala stanovenú polovica žien, u mužov to bola jedna štvrtina.

Hodnotu triglyceridov < 2 mala prevažná časť mladších respondentov. V starších kategóriách u oboch pohlaví sa hodnota u tretiny respondentov pohybovali $2,0 \leq \text{TG} \leq 3,0$. K prekročeniu hodnoty TG \geq nedošlo ani u jedného z vyšetovaných respondentov.

Hodnotu glykémie mali prekročené 1 staršia žena, 1 mladší muž a 2 starší muži.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek kuchynskej soli, vrátane morskej soli a monitorovanie príjmu jódu z potravín (zisťovanie druhu používanej soli u výrobcov) v počte 24 vzoriek (2 vzorky mesačne).

Odpočet plnenia:

Celkovo bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli (2 vzorky mesačne). Správa bola zaslaná v tabuľkovej forme do 31.12.2012 na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie. Hodnota KJ (KJ a KJO₃ ako KJ) < 15 mg/kg bola zistená u 1 vzorky, hodnota $\geq 15 \leq 35$ mg/kg bola stanovená u 22 vzoriek u 1 bola stanovená > 35 mg/kg.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V mesiaci máj odber 2 vzoriek plastových dojčenských fliaš a výkon kontroly.

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky detskej PP (polypropylénovej) fľaše na kĺmenie, ktoré boli zaslané na analýzu na RÚVZ so sídlom v Poprade (polypropylénová fľaša pre deti a NUK fľaša pre deti). Podľa výsledku laboratórneho rozboru vyšetřované vzorky boli v súlade s platnou legislatívou.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V mesiaci máj odber 1 vzorky potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch (müsli, cereálie, sušienky, kaše, čaj, káva atď. a výkon kontroly v distribučnej sieti alebo priamo u výrobcov.

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka potraviny balená priamo v kartónovom obale „Popradský čaj zelený“ z Hypermarketu TESCO v Rimavskej Sobote, ktorá bola zaslaná na analýzu na RÚVZ so sídlom v Poprade. Podľa vyjadrenia pracovníkov RÚVZ so sídlom v Poprade odobraté vzorky zozbierané v roku 2012 budú analyzované začiatkom roka 2013 a výsledky nebudú posielané jednotlivým RÚVZ ale budú publikované v záverečnej správe.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTKOK V POTRAVINÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- Monitoring spotreby prídavných látok (*Allura červená (E 129)*, *Aspartam (E 950)*, *Mentofurán*, *Kumarín* - vybrané vekové skupiny dospeljej populácie 10 dotazníkov (2 vekové kategórie Ž + M; 19r. – 34r., 35 r.- 54r.; ľahká/stredná práca)

- Odber 1-2 vzoriek potravín s obsahom škoricice pre deti do 3 rokov na laboratórne vyšetřenie (osobitne len na kumarín)

Odpočet plnenia:

Celkovo bolo spracovaných 20 dotazníkov o spotrebe vybraných prídavných látok v dvoch vekových kategóriách oboch pohlaví, ktoré boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy boli oslovení respondenti v dvoch vekových kategóriách oboch pohlaví (10 mužov a 10 žien), ktorí vyplňali 24 hodinový jedálny lístok (1deň

pracovný a 1 deň víkendový) a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. V dotazníku o spotrebe boli vopred vytypované potraviny s predpokladaným výskytom sledovaných prídavných látok (cukrovinky obsahujúce mentol, cukríky osviežujúce dych, žuvačky, ďalej potraviny obsahujúce škoricu – pečivo, cereálie, konzervovaná zelenina a ovocie, potraviny a nápoje so zníženou energetickou hodnotou, dezerty a pod).

Takmer všetci respondenti uvádzali, že vytypované potraviny nekonzumujú vôbec, alebo občas t.j. menej ako 1x mesačne. Výnimku tvorili iba cukríky osviežujúce dych a žuvačka, kde frekvenciu konzumácie udávali respondenti ako menej častú t.j. 1x do týždňa.

V kategórii mladšie ženy a mladší muži bol teda odhad priemerného príjmu potraviny s predpokladaným výskytom mentofuránu stanovený rovnako na hodnotu na 0,56 g u starších žien a mužov nebol žiadny.

Okrem toho bol zabezpečený odber vzoriek na analýzu:

1. „Sunarka mliečna kaša so škoricou“ na stanovenie obsahu kumarínu. Podľa zaslaných laboratórnych výsledkov bola stanovená hodnota kumarínu v rámci monitoringu 1,44 mg/kg.
2. ZEUS ovocno-zeleninový nápoj multivitamín na stanovenie obsahu aspartámu. Podľa zaslaných laboratórnych výsledkov bola stanovená hodnota aspartámu v rámci monitoringu 16,6 mg/l.
3. Likér s ovocnou príchuťou Puskchin na stanovenie obsahu Allury červenej. Podľa zaslaných laboratórnych výsledkov bola stanovená hodnota Allury červenej v rámci monitoringu 53,5 mg/kg.
4. Mentofurán sa neanalyzoval z dôvodu nezavedenej metodiky analýzy.

Spracované dotazníky a výsledky laboratórnych rozborov boli zaslané na ÚVZ SR.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V mesiaci máj odber 2 vzoriek plastových dojčenských fliaš a výkon kontroly (viď úloha 3.4).

Odpočet plnenia:

Vid' plnenie úlohy 3.4. Bezpečnosť výrobkov pre deti.

3.8 SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KOŠ OBYVATEĽOV V SR

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Do konca roku 2012 prebehne príprava PC programu a dotazníkov na zber údajov.

Odpočet plnenia:

Úloha sa v roku 2012 na úrovni RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote neplnila.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- údaje z vykonaných antropometrických meraní v roku 2011 nahrat' do pripravenej mustry od gestora projektu,
- vykonať kontrolu lokálnej databázy a v termíne do 30.3.2012 ju zaslať gestorovi projektu,
- vykonať lokálnu analýzu údajov v termíne do 31.12.2012

Odpočet plnenia:

Realizácia projektu - meraní detí - sa vykonala v stanovenom termíne od 26.9.2011 do 4.11.2011 v súlade s metodickým postupom gestora. Antropometrické merania doplnené o dotazníkové údaje a údaje žiakov vybraného súboru boli vykonané u 513 detí vo veku 6- 18 rokov, z toho 321 detí bolo z vybraných ZŠ regiónu a to ZŠ Centrum Hnúšťa, ZŠ P. Hostinského Rimavská Sobota, ZŠ Hodejov, ZŠ Klenovec a 192 žiakov bolo zo stredných škôl a to Gymnázium I. Kraska Rimavská Sobota, SOŠ Hnúšťa, OA Rimavská Sobota.

Zo zozbieraných a nameraných údajov sa vytvorila databáza do gestorom pripravenej mustry s dvojitou kontrolou zadávaných údajov. Po vykonanej kontrole dát sa databáza zaslala gestorovi projektu dňa 14.3.2012 aj s vyplnenými zbernými hárkami.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKO (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pri realizácii postupovať podľa požiadaviek a metodického usmernenia gestora projektu priebežne do 31.12.2012

Odpočet plnenia:

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebol do projektu gestorom vybraný a projekt sa nerealizoval.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- od 19.3 2012 do 30.6.2012 vykonať dotazníkový prieskum a merania TK v 2 vybraných ZŠ okresu (1 mestská a 1 vidiecka) celkom od 240 detí 11-14 ročných,
- v kalendárnom týždni od 16.4. do 27.4.2012 realizovať zber údajov z 24 hod. stravovacej anamnézy a 24 hod. pohybového režimu súboru detí,
- v 17. Kalendárnom týždni odobrať vzorky obedov počas celého týždňa z obidvoch vybraných škôl na energetickú a nutričnú hodnotu, obsah kuchynskej soli a dusičnanov, po dohode s HL v Banskej Bystrici tieto podľa určených požiadaviek skladovania a transportu odoslať na vyšetrenie,
- získané dáta použiť na vytvorenie databázy v termíne do 30.9.2012
- po doručení databáz z jednotlivých RUVZ v SR vykonať kontrolu dát do 31.12.2012 a začať s analýzou dát

Odpočet plnenia:

Plnenie projektu sa zabezpečuje pod našim gestorstvom. Pre všetky RUVZ v SR bol vypracovaný metodický postup na plnenie projektu pre rok 2012, pripravili sa dotazníky na sledovanie stravovacích zvyklostí, na hodnotenie energetického príjmu a výdaja u detí, frekvenčný konzumačný dotazník a dotazník obľúbenosti potravinových komodít. Zabezpečila sa možnosť voľného používania spracovaných edukačných materiálov pre zdravotno – výchovné aktivity pre deti, pedagógov a rodičov v rámci predškolských a školských zariadení – materiál je možné stiahnuť z webovej stránky RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote (www.ruvzrs.sk, oddelenie HDM v časti Monitoring). Na tejto stránke je pre všetkých riešiteľov projektu prístupný aj spracovaný materiál o stravovacích zvyklostiach detí predškolského a mladšieho školského veku z doteraz realizovaných etáp projektu. Zhodnotené zmeny stravovacích zvyklostí u vybraného súboru detí SR so zvyšujúcim sa vekom boli prezentované aj na rôznych odborných celoslovenských podujatiach.

V rámci monitoringu bolo vyšetrených 11 998 detí z 36 regiónov SR a to v roku 2009 - 4007 detí predškolského veku (1981 dievčat a 2026 chlapcov), v roku 2010 - 3 936 detí mladšieho školského veku (1921 chlapcov a 2015 dievčat) a v roku 2012 – 4055 detí staršieho školského veku (2003 chlapcov a 2052 dievčat). Od každého dieťaťa boli získavané údaje prostredníctvom dotazníkov, ktoré vyplňali rodičia detí a pedagogickí zamestnanci materských a základných škôl o rodinnom prostredí a výskyte vybraných ochorení v rodine, o stravovacích návykoch, v 16. a 17. kalendárnom týždni príslušného roku sa sledoval 24 hodinový jedálniček dieťaťa so spracovaním v Alimente 4.3.e. a hodnotil sa 24 hodinový pohybový režim, ďalej boli odobraté týždňové vzorky stráv na laboratórnu analýzu a hodnotili sa vybrané antropometrické údaje (hmotnosť, výška, obvod pása, obvod bokov) a merania krvného tlaku, ktoré vykonali zamestnanci RUVZ v súlade s metodikou pre poradenské centrá.

Zo získaných výsledkov jednotlivých etáp projektu je možné zhrnúť nasledovné kľúčové zistenia sformulované do pozitív ale aj negatív nasledovne:

Priaznivým zistením bolo vo všetkých troch sledovaných vekových kategóriách detí SR

- rozloženie jednotlivých dávok jedál počas dňa do 5 až 6 dávok, aj keď s výrazne rozdielnou proporciou detí pri jednotlivých dávkach,
- udržanie vysokej proporcie detí udávajúcich pravidelnú konzumáciu obeda, aj keď so stúpajúcim vekom je zistený významný pokles udávaného pravidelného sa stravovania v školskej jedálni (ŠJ) - v súbore 2-6 ročných bola udávaná pravidelná konzumácia obeda u 97,64% detí, z toho v ŠJ 94,61%, u detí 7- 10 ročných to bolo 97,63% , z toho pravidelnú konzumáciu v ŠJ udávalo 73,69% detí a v súbore 11-14 ročných percento detí pravidelne konzumujúcich obed bolo 93,06%, z toho v ŠJ 51,88%,
- vyhovujúci celkový energetický príjem stravy hodnotený pomocou 24 hodinovej stravovacej anamnézy z dotazníka ale aj z výsledkov laboratórnej analýzy odobratých vzoriek stráv – priemerné odchýlky od OVD sa vo všetkých vekových skupinách pohybovali od -5% plnenia v súbore 2 až 6 ročných, cez -9,8% u 7až 10 ročných až po -2,3% plnenia u chlapcov a - 8,7% plnenia u dievčat súboru 11-14 ročných hodnotenia inventórnou metódou a nepresahujúca povolená tolerancia 10% plnenia OVD bola potvrdená aj laboratórnou analýzou,
- udržanie proporcie detí udávajúcich konzumáciu večere - 2 až 6 ročné 84%, 7až 10 ročné 81%, 11 až 14 ročné -84% a tiež druhej večere, aj keď v nízkej proporcii u 2 až 6 ročné 12%, 7 až 10 ročných 10% a 11 až 14 ročných 10%,
- významný nárast počtu detí aktívne športujúcich - 2 až 6 ročné 16,44%, 7 až 10 ročné 50%, 11 až 14 ročné -58,3%,

Medzi menej priaznivé zistenie môžeme zaradiť

- mierne klesajúci udávaný podiel detí pravidelne konzumujúcich ovocie - 2 až 6 ročné udávalo 60%, 7 až 10 ročných 55%, 11 až 14 ročných -54%.

Nepriaznivým zistením je však

- nízka prevalencia detí udávajúca pravidelnú konzumáciu ovocia – len 56% detí sledovaných súborov, ale predovšetkým to, že priemerná dávka konzumovaného ovocia nedosahuje odporúčané hodnoty, pohybuje sa od 114g do 140g za deň, v závislosti od ročného obdobia,

- nízka prevalencia detí udávajúca pravidelnú konzumáciu zeleniny – u 2 až 6 ročných 50%, 7 až 10 ročných 31%, 11 až 14 ročných 39%), tiež v dávkach nezodpovedajúcich odporúčaniam,

- príjem bielkovín vysoko prekračoval odporúčané dávky bielkovín, už aj s ich povoleným navýšením až o 40 % - v súbore detí 2-6 ročných bolo percento plnenia OVD 155,8 % a v súbore detí 7-10 ročných až 175,0% a v súbore 11-14 ročných chlapcov na 164,5% a dievčat na 143,1%, čo sa odrazilo aj na výraznej disbalancii ostatných výživových nutrientov,

- zistený obsah soli vo vzorke stráv u detí 2 -6 ročných dosahoval celoslovenský priemer 5,4 g NaCl, čo je 3-aj násobné prekročenie odporúčanej dávky. V strave detí 7-10 ročných boli zistenia ešte závažnejšie. Celoslovenský priemer obsahu soli v strave obeda bol 6,2 g, čo 1,2-krát prevyšuje až celodenný odporúčaný príjem soli,

- príjem soli sa zvyšuje u detí, ktoré udávajú, že jedlo si pravidelne dosávajú, toto percento s vekom detí signifikantne stúpa,

- z antropometrických údajov sa zistilo, že pri hodnotení obezity pomocou percentilov BMI má problémovú hmotnosť takmer 10 % detí sledovaných súborov v jednotlivých rokoch:

	2 – 6 r.	7 – 10 r.	11-14r.
nadváha	7,01 %	6,99%	7,0%
obezita	2,92%	2,92%	2,91%

pri porovnaní údajov s národnými štandardami BMI pre deti 6 – 14 ročné je však prevalencia obezity u detí sledovaných súborov významne vyššia a to u detí 7 – 10 ročných 13,97% a 11 až 14 ročných až 18,2%,

- analýza meraných krvných tlakov u detí ukázala, že vysoká proporcia detí predškolského a mladšieho školského veku vykazuje prehypertenziu a hypertenziu s naznačenou tendenciou zvyšujúceho sa podielu s narastajúcim vekom detí a signifikantný vzťah medzi hodnotami TK a indexom BMI,

- s vekom sa signifikantne zvyšuje podiel detí pracujúcich/hrajúcich sa s PC a predlžuje sa aj denný čas strávený pri PC,

- hodnotený obsah dusičnanov v strave detí pripravenej v zariadeniach pre deti a mládež ukázal, že obsah kontaminantu neprekračuje toxikologicky prijateľnú úroveň pri posudzovaní obsahu dusičnanov v potrave na báze obilia a detskej výživy pre dojčatá a malé deti. Analýzou zistené priemerné hodnoty dusičnanov boli 10 násobne nižšie. Pri hodnotení obsahu dusičnanov v analyzovaných vzorkách stravy vo vzťahu k prijateľnému dennému príjmu na kg hmotnosti dieťaťa, čo je hodnota 42,5mg, sa v Žilinskom kraji príjem dusičnanov u detí 7-10 ročných vo vzorke obeda pohybuje len mierne pod úrovňou ADI a to na úrovni cca 41 mg.

Analýza údajov z monitoringu stravovacích zvyklostí poskytuje dobrý prehľad o stravovacích zvyklostiach detí a o ich zmenách s pribúdajúcim vekom. Odhaľuje pozitíva aj negatíva v režime stravovania ale aj pohybových aktivít a doplnkových zistení o stave zdravia a rodinnom prostredí a je dobrým východiskom pre formulovanie cielených intervenčných odporúčaní pre detskú populáciu SR

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Postup podľa požiadaviek gestora, od roku 2011 požiadavky neboli uplatňované

Odpočet plnenia:

Gestorom projektu neboli predložené požiadavky na konkrétnu realizáciu projektu pre hodnotený rok. Odborní zamestnanci nášho oddelenia sa zúčastnili na odbornom vzdelávacom podujatí k tomuto projektu, kde boli prezentované výsledky projektu z rokov 2009,2010 a 2011. Za náš RUVZ bolo v projekte vyšetrených celkom 204 detí a zistené priemerné hodnoty celkového cholesterolu boli $4,11 \pm 0,69$ mmol/l, čo je zo zapojených 23 RUVZ šiesta najnižšia hodnota, BMI $19,25 \pm 3,72$, hodnota systolického TK 109 ± 10 a diastolického TK 69 ± 7 .

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKO DO POTRAVÍN U DETÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- v termíne od 15.3 do 30.6.2012 realizovať zber údajov prostredníctvom doručených dotazníkov od vybraného súboru 20 detí vo veku 5 rokov z vybraného jedného predškolského zariadenia,
- zo zozbieraných údajov vytvoriť lokálnu databázu v termíne do 1.10.2012,
- vykonať kontrolu databázy a opravenú zaslať gestorovi projektu v termíne do 15.10.2012

Odpočet plnenia:

V súlade s metodickým postupom vypracovaným gestorom projektu sa v určenom termíne vykonal zber údajov prostredníctvom dotazníkov o životospráve zameranej na sledovanie frekvencie konzumácie vybraných druhov potravín, ktorá umožní hodnotenie rizík príjmu prídavných látok a aróm. Zberu sa zúčastnilo 20 detí vo veku 5 rokov z MŠ Sídlisko Rimava a MŠ Daxnerova v Rimavskej Sobote.

Získané údaje boli nahraté do pripravenej masky a po vykonanej kontrole zaslané na ÚVZ SR dňa 25.4.2012. Analýzu na lokálnej úrovni pre nízky počet respondentov nie je možné vykonať.

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU PRÁCE A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- v mesiaci apríl – máj vykonať zber údajov z určenej 1 vidieckej ZŠ u žiakov 4. ročníka v rozsahu požadovaných dotazníkov,
- získané údaje zadať do masky vytvorenej v programe excel do 15.9.2012,
- vykonať kontrolu správnosti zadaných údajov a skontrolovanú lokálnu databázu zaslať gestorovi projektu v termíne do 28.9.2012,
- vykonať analýzu údajov a ich porovnanie z prvej etapy projektu realizovanej v roku 1999.

Odpočet plnenia:

Metodickým postupom gestora projektu bolo určené vykonať zber údajov prostredníctvom dotazníka od 20 žiakov 4.ročníka vidieckej ZŠ, pričom dotazníky boli vytvorené tak, aby bolo možné porovnať vybrané ukazovatele s údajmi získanými z takéhoto prieskumu v roku 1999. Dotazníky boli vyplňané žiakmi ZŠ Klenovec v počte 11 a ZŠ Rimavská Baňa – 9. Údaje

z dotazníkov sa zadávali do vytvorenej masky a po kontrole boli v termíne zaslané gestorovi. Analýzu na lokálnej úrovni pre nízky počet respondentov nie je možné vykonať.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 ZHODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO RIZIKA Z PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V BALENÝCH VODÁCH DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

5.2 RADIAČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

5.3 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

5.4 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE C(2000) 1299)(2000/473/EURATOM A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spoluprácu pri zabezpečovaní včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- informovanosť zdravotníckej verejnosti vykonávajúcej vakcináciu o aktuálnom očkovačom kalendári a prípadných zmenách v očkovaní
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2012
- analýzu ochorení preventabilných očkovaním za rok 2012
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti
- poradenskú činnosť v oblasti imunizácie aj prostredníctvom „vakcinačnej poradne“

Odpočet plnenia:

V roku 2012 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo podľa očkovacieho kalendára na rok 2012 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2012. Očkovač kalendár bol vypracovaný ÚVZ SR v zmysle § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a § 5 až § 6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení, v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z.z.. V súlade s novelizáciou predmetnej vyhlášky bolo od 1.1.2012 zrušené povinné pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila v mesiaci september 2012 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 10.7.2012 pod značkou OE/5262/2012, RZ-13429/2012 za obdobie od 1.9.2011 do 31.8.2012.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (17 obvodov) a Revúca (12 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95% (okrem už zrušeného základného očkovania novorodencov proti tuberkulóze, ročník narodenia 2011 s percentom zaočkovaných 85,16% - pre nedostupnosť vakcíny v okrese Revúca v druhej polovici roku 2011). Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 95,97 - 100% a v okrese Revúca v rozpätí od 98,80 - 100%. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo najviac detí zaočkovaných proti sezónnej chrípke (v okrese Rimavská Sobota - 1152, v okrese Revúca - 236) a vírusovej hepatitíde typu A (v okrese Rimavská Sobota - 278, v okrese Revúca - 50). V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 85,81% zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb a 84,21% bolo vakcinovaných v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V roku 2012 sme zaznamenali: 2 laboratórne potvrdené ochorenia na pertussis s dg. A 37.0 (dospelý, v detstve riadne očkovaný muž z okresu Rimavská Sobota a 2 mesačné nezačkované dieťa z lokality s nízkym hygienickým štandardom v okrese Revúca) a 11 prípadov nosičstva VH B pod č. dg. Z 22.5 (7 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 4 prípady v okrese Revúca). V sledovanom ročnom období bolo hlásených aj 7 ochorení na TBC u osôb žijúcich v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom (2 ochorenia z okresu Rimavská Sobota, z toho jedno skončilo úmrtím dospelého muža a 5 ochorení z okresu Revúca).

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa

Na základe listu ÚVZ SR pod značkou OE/391/2012, RZ 9053/2012 zo dňa 9.5.2012 sa uskutočnili aktivity Európskeho imunizačného týždňa za Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote. V dňoch 21.4. – 27.4.2012 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o efektívnosti očkovania uverejnený pre laickú verejnosť v 2 regionálnych slovenských týždenníkoch v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.
2. Článok o efektívnosti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a 4 regionálnych informačných serveroch.
3. Poskytnutie informácií o rôznych druhoch očkovania formou letákov pre laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov a rómske komunity: očkovanie proti chrípke, pneumokokom, vírusovej hepatitíde typu A, B a ľudskému papilomavírusu, očkovanie pred cestou do zahraničia, povinné očkovanie v SR.
4. Prednáška pre zdravotníckych pracovníkov s aktuálnou tematikou zameranou na význam očkovania.
5. Nástenka s témami: očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania (ordinačné hodiny - každý štvrtok od 7,30 do 10,00 hod.)

V rámci vakcinačnej poradne sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu prenosných ochorení hlásených zo spádovej oblasti za rok 2011, formou výročnej správy s porovnaním výskytu prenosných ochorení v roku 2010 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- kvalitnú surveillancu prenosných ochorení v roku 2012 v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca
- hlásenie vybraných prenosných ochorení v roku 2012 cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie
- informovanosť zameranú na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení

Odpočet plnenia:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli v roku 2012 monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. Celkovo bolo hlásených 387 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 279 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom prísťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v sledovanom ročnom období neboli hlásené.

Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrovaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:
 1. prípadov infekčných ochorení, hlásených individuálne lekármi zo spádovej oblasti
 2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne všeobecnými lekármi pre deti, dorast a dospelých z okresov Rimavská Sobota a Revúca
 3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
 4. systému rýchleho varovania
- informovanosť laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne epidemiologické situácie len prostredníctvom uvedeného nového informačného programu. Samostatne on-line hlásiacich jednotlivých lekárov a laboratórne pracoviská v okrese Rimavská Sobota a Revúca zatiaľ nemáme.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2011, formou výročnej správy s porovnaním výskytu v roku 2010 a za posledných 5 rokov
- účasť na pilotnej incidenčnej štúdii HELICS SSI v roku 2011 zameranej na sledovanie nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii na chirurgickom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- účasť na bodovej prevalenčnej štúdii nemocničných nákaz v SR v roku 2012 podľa štandardných protokolov, realizáciou tréningových stretnutí a výkonom štúdie na všetkých oddeleniach s akútnymi lôžkami Všeobecnej nemocnice v Rimavskej Sobote
- vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz

Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka retrospektívne vyhodnotili zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení za obdobie január, február a marec roku 2011 so zameraním sa na sledovanie vzniku nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii. Za uvedené trojmesačné obdobie bolo na chirurgickom oddelení Všeobecnej Nemocnice v Rimavskej Sobote vykonaných 30 takýchto operačných zákrokov, avšak nozokomiálne nákazy po cholecystektómii neboli zistené. Údaje boli spracované prostredníctvom programu HELICS SSI. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bude pokračovať v uvedenom programe aj v nasledujúcom roku 2013.

V roku 2012 boli v SR celoplošne realizované plánované tréningové stretnutia odborných zamestnancov oddelení epidemiológie jednotlivých regionálnych úradov verejného zdravotníctva v rámci prípravy na bodovú prevalenčnú štúdiu nemocničných nákaz a spotrebu antibiotík v európskych nemocniciach, ktorej sa zúčastnili aj 2 lekárske z nášho RÚVZ. Do programu boli zaradené všetky oddelenia Všeobecnej nemocnice v Rimavskej Sobote (okrem ODCH a JAS), kde sa podľa predloženého manuálu a štandardného dotazníka vyhodnotili údaje zo zdravotnej dokumentácie. Za obdobie od 4.-15.6. 2012 bolo v uvedenom zdravotníckom zariadení celkovo skontrolovaných 178 hospitalizovaných pacientov so zameraním sa na sledovanie vzniku nozokomiálnych nákaz a spotrebu antibiotík. Pri bodovej prevalenčnej štúdii vykonanej odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie sme nozokomiálne nákazy vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote v sledovanom období nezistili. Údaje boli spracované prostredníctvom programu HELICS PPS.

V rámci výkonu kontroly štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach okresov Rimavská Sobota a Revúca odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie sú zdravotnícki pracovníci priebežne „individuálne“ vzdelávaní v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz. Odborné informácie s uvedenou problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývajte si ruky – zachrániš život“), ktorá je na Slovensku vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa 4 roky uverejňovaním článkov na regionálne webové stránky a ďalšími podpornými aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

Jednotlivých programov a projektov zameraných na surveillance chronických ochorení sa oddelenie epidemiológie nášho RÚVZ v Rimavskej Sobote zúčastňuje len okrajovo, predovšetkým činnosťou v poradni zdravia, kde sa zameriavame na hepatálnu poradňu. V roku 2012 navštívilo hepatálnu poradňu 48 klientov.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Všeobecnú pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Odpočet plnenia:

Všeobecná pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa zabezpečuje podľa priebežne aktualizovaných Havarijných plánov, Pandemického plánu, vrátane regionálnej protiepidemickej komisie, vypracovaných pre okresy Rimavská Sobota a Revúca.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 31.12.2012 boli zaznamenané 2 mimoriadne situácie:

V súvislosti s dg. A 32.7 Listériová septikémia bolo hlásené úmrtie u polymorbidného dôchodcu z okresu Rimavská Sobota.

V súvislosti s dg. A 39.0 Meningokoková meningitída sme zaznamenali rodinný výskyt 2 klinických ochorení u detí – súrodencov, žijúcich v lokalite s veľmi nízkym hygienickým štandardom. Všetkým priamym kontaktom bol nariadený lekársky dohľad a preventívna antibiotická profylaxia. Ochorenia skončili vyzdravením pacientov.

V roku 2012 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného obdobia roku 2012. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota v mesiacoch február a marec, v okrese Revúca v mesiacoch marec a apríl (hlavne u detí školského a predškolského veku). Keďže úroveň chorobnosti nedosahovala epidemický charakter, protiepidemická komisia nezasadala.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Odber vzoriek odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd v meste Rimavská Sobota podľa harmonogramu odberov, spracovaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ich odvoz.

Odpočet plnenia:

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (15.2., 27.3., 29.5., 24.7., 2.10., 27.11.). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Pod číselnou diagnózou G 61.0 Guillainov-Barrého syndróm bol v prvej polovici roku 2012 hlásený jeden prípad z Detského oddelenia v Brezne u 3 ročného riadne očkovaného dieťaťa. NRC pre poliomyelitídu potvrdilo negatívny výsledok virologického vyšetrenia stolice.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- a) vlastnú realizáciu projektu v spádovej oblasti prostredníctvom odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- b) vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov zapojených do projektu
- c) spracovanie výsledkov a zaslanie záverečnej správy na RÚVZ so sídlom v Košiciach

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl sa v dňoch 28.11.2012 a 30.11.2012 uskutočnili 3 podujatia pre žiakov siedmeho, ôsmeho a deviatego ročníka ZŠ v okrese Rimavská Sobota. Akcií sa zúčastnilo spolu 340 žiakov zo 16 tried troch základných škôl. Projekt prebiehal podľa manuálu formou 4 panelov zapožičaných z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Inštruktáž pri jednotlivých stanovištiach zabezpečovali 4 odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote (2 z oddelenia epidemiológie a 2 z oddelenia podpory zdravia). Úroveň vedomostí sa dotazníkovou metódou nevyhodnocoval.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- poradenskú činnosť v spádovej oblasti pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie
- vzdelávanie osôb a predovšetkým rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít

Odpočet plnenia:

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami - každý štvrtok od 7,30 do 10,00 hod.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (50x) aj laickej verejnosti (20x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia.

V roku 2012 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 3 v okrese Rimavská Sobota a 2 v okrese Revúca. Zákonným zástupcom boli poštou doručené pozvánky na ústny pohovor do Poradne očkovania. Prípady odmietnutia sa budú riešiť v nasledujúcom roku 2013.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 2 vzoriek v množstve 3l (resp. 1 balenie). Miesto odberu: lekárne, administratívne budovy, prevádzky spoločného stravovania, nemocnice.

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy boli z pracoviska a športového zariadenia odobraté 2 vzorky veľkoobjemovo balených vôd balených v tzv. watercooleroch, obidve vyšetované vzorky vyhoveli v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám platnej legislatívy.

7.4 RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V mesiaci september odber 2x100g vzoriek potravín: potraviny rastlinného alebo živočíšneho pôvodu obsahujúce tuk ako sú orechy, mäso, syry a pod.; potraviny rastlinného pôvodu: bylinné koreniny (z dovozu). Miesto odberu: obchodná sieť, zariadenia spoločného stravovania

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka sušeného cesnaku, podľa zaslaných výsledkov vyšetovaná vzorka nebola radiačne ošetrovaná.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V mesiaci jún odber 1 vzorky na báze mlieka. 1 vzorka pozostáva najmenej z 3 vzoriek (na prípravu zmesnej laboratórnej vzorky o hmotnosti najmenej 0,5 kg). Miesto odberu: výroba, veľkosklady, distribučná sieť, lekárne, DM drogérie.

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka detskej výživy „NUTRILON - mliečna kaša pre deti od 4. mesiaca – ryžová“ v lekární Dr. MAX na námestí Š.M.Daxnera v Rimavskej Sobote a bola zaslaná na analýzu na ÚVZ SR v Bratislave. Výsledok je v súlade s platnou legislatívou.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V mesiaci september odber 1 vzorky potravín - rôzne druhy potravín označených ako vhodných pri diéte pre celiatikov (múka, cestoviny, pekárske výrobky). Miesto odberu: špecializované predajne, lekárne, výrobca.

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia úlohy bola odobratá vzorka bezpečkových piškót, podľa zaslaných výsledkov u vyšetrovanej vzorky bola stanovená hodnota gluténu v súlade s platnou legislatívou.

7.8 IDENTIFIKÁCIA A TYPIZÁCIA PATOGÉNNYCH MIKROORGANIZMOV METÓDAMI MOLEKULÁRNEJ BIOLÓGIE

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

7.10 STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

7.11 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

7.12 STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINANTOV V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

7.13 STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

7.14 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

7.15 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

7.16 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY

7.17 MONITORING BAKTÉRIÍ Z ČEĽADE VIBRIONACEAE VO VODNOM PROSTREDÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko podľa sa na plnení úloh odberom vzoriek

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 ANTIBAKTERIÁLNA REZISTENCIA KLINICKÝCH IZOLÁTOV SALMONEL

8.2 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

8.3 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA HNAČKOVÝCH OCHORENÍ

8.4 EPIDEMIOLOGIA MEŇAVKOVÝCH INFEKCIÍ NA SLOVENSKU

8.5 TYPIZÁCIA ROTAVÍRUSOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zabezpečovať realizáciu aktivít zameraných na splnenie vedľajších cieľov NPPZ a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizovanom NPPZ, najmä:

- organizovať aktivity zamerané na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov regiónu,
- edukáciu a motiváciu obyvateľstva regiónu zamerať najmä na problematiku správnej výživy a optimalizovanie pohybovej aktivity,
- podporovať zdravý životný štýl na pracoviskách, sledovať zabezpečenie PZS u zamestnávateľov regiónu a zabezpečiť odborné poradenstvo orgánov verejného zdravotníctva pre zamestnávateľa v súvislosti so zabezpečením PZS
- realizovať zdravotno – výchovné aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS.

Odpočet plnenia:

Aktivity realizované na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov regiónu, na motiváciu obyvateľstva regiónu ohľadom optimalizovania pohybovej aktivity a na podporu zdravého životného štýlu na pracoviskách sú podrobne popísané v časti 9.5.. Sledovanie zabezpečenia PZS u zamestnávateľov regiónu a odborné poradenstvo v súvislosti so zabezpečením PZS sa realizuje pri výkone štátneho zdravotného dozoru odbornými zamestnancami RÚVZ.

Jeden zamestnanec RUVZ je menovaný do pracovnej skupiny pre aktualizáciu NPPZ a v prvom polroku sa zúčastnil 2 pracovných stretnutí.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pokračovať v realizácii projektu v súlade s požiadavkami a usmernením gestora.

Odpočet plnenia:

V sledovanom období sme realizovali zdravotno-výchovné aktivity pre členov Klubov dôchodcov v Rimavskej Sobote a Tisovci a pre obyvateľov Domovov dôchodcov a sociálnych služieb v Rimavskej Sobote, Hajnáčke a Revúcej. Dané aktivity sú podrobne popísané v časti 9.5..

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Začiatkom roka 2012 bolo zriadené materské centrum „MC Gombíkovo“ v Revúcej (MC). Aktivity v rámci projektu realizovať podľa požiadaviek MC.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pri plnení úlohy postupovať podľa usmernení gestora. Projekt naďalej realizovať v troch vybraných materských školách v okrese Rimavská Sobota (MŠ ul. Hatvániho Rimavská Sobota, MŠ Jesenské a MŠ Ožďany) pod metodickým vedením pracovníkov oddelenia podpory zdravia.

Odpočet plnenia:

Projekt sa naďalej realizuje v troch vybraných materských školách v okrese Rimavská Sobota (MŠ ul. Hatvániho Rimavská Sobota, MŠ Jesenské a MŠ Ožďany) pod metodickým vedením pracovníkov oddelenia PZ.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Začiatkom roka 2012 sa zabezpečí pokračovanie v skriningovom vyšetrení do vymedzeného počtu respondentov, vkladanie údajov do elektronických databázových súborov a zaslanie týchto súborov gestorovi projektu. Z vytvorenej lokálnej databázy sa zabezpečí spracovanie a porovnanie údajov o zdraví vybraného súboru.

Odpočet plnenia:

V januári 2012 sme v súlade s metodikou EHES v Poradni zdravia pokračovali vo vyšetrení pozvaných respondentov, celkovo sme ich vyšetrili 16. Získali sme dotazníky pomocou riadeného rozhovoru od všetkých respondentov, odobrali sme vzorky biologického materiálu a zabezpečili sme jeho uskladnenie. Zmerali sme krvný tlak, percento telesného tuku a vybrané antropometrické ukazovatele – výšku, hmotnosť, obvod pása u všetkých respondentov. Biochemické parametre obdržané z referenčného laboratória a nami zistené antropometrické ukazovatele spolu s odporúčaniami ohľadom úpravy životného štýlu sme písomne zaslali respondentom. Následne sme zabezpečili duplicitné nahrávanie údajov do elektronických databázových súborov a zaslanie týchto súborov gestorovi projektu. V októbri na celostavnom seminári pre zamestnancov RÚVZ boli prezentované vybrané výsledky z prieskumu EHES. Počet výkonov 332.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

K jednotlivým významným dňom vyhláseným SZO sa zabezpečia zdravotno-výchovné aktivity na regionálnej úrovni v spolupráci s regionálnymi médiami. Oddelenie PZaPC zabezpečí evidenciu a koordináciu aktivít medzi jednotlivými oddeleniami a zabezpečí vypracovanie hodnotiacich správ podľa požiadaviek gestora.

Odpočet plnenia:

Na spropagovanie posolstva vybraných významných dní sme na internetových portáloch a na portáli RÚVZ uverejnili zdravotno-výchovné články s aktuálnou tematikou ohľadom týchto významných dní: „Svetový deň vody“, „Týždeň uvedomenia si mozgu“, „Svetový deň

tuberkulózy“ – s aktuálnym heslom „Skoncuje s tuberkulózou dnes – Spoločne za svet bez tuberkulózy“, „Svetový deň zdravia“ a „Svetový deň - Pohybom ku zdraviu“.

Týždeň uvedomenia si mozgu – v dňoch od 12. do 18. marca sa konali dve aktivity formou prednášok. Jedna prednáška bola realizovaná v priestoroch RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, na ktorej sa zúčastnilo 13 členov Klubu dôchodcov z Rimavskej Soboty. Druhá prednáška bola realizovaná v Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb v Rimavskej Sobote kde bolo zúčastnených 25 ľudí. Prednášky boli zamerané na ľudský mozog, jeho činnosť, mozgové ochorenia a spôsoby ich prevencie. Súčasťou prednášky boli cvičenia na tréning krátkodobej a dlhodobej pamäti a tréning pamäti prostredníctvom CD od nadácie „Memory“ a rozdávanie propagačného materiálu. Jedna prednáška bola odprednášaná aj v maďarskom jazyku a celá akcia bola spropagovaná okrem internetových printových médií aj v priestoroch RÚVZ formou nástienky. Počet výkonov – 8.

Svetový deň zdravia – v priestoroch RÚVZ sme uskutočnili prednášku pre 11 členov Klubu dôchodcov so zameraním na dôležitosť pohybovej aktivity. Súčasťou zdravotno-výchovnej aktivity bolo aj spoločné cvičenie zamerané na uvoľnenie chrbtového svalstva a rozdávanie materiálu s inštrukciou na jednotlivé cvičenia. Počet výkonov – 6.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu – uskutočnili sme výjazd Poradne zdravia na Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Gemerskom Jablonci, na ktorom bolo vyšetrených 11 zamestnancov vykonávajúcich sedavé zamestnanie. V závere sme uskutočnili skupinové cvičenie s ukázkami cvikov na uvoľnenie chrbtového svalstva. Počet výkonov – 92.

Svetový deň bez tabaku – zabezpečili sme realizáciu kampane „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Na Hlavnom námestí v Rimavskej Sobote sme spolu s aktivistami Červeného kríža ponúkali širokej verejnosti možnosť zahasenia tabakových výrobkov výmenou za jablko, spolu bolo rozdáných 196 jabĺk. 22 záujemcom sme vyšetrili CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzerom a informovali ich aj prostredníctvom letákov o rizikách fajčenia. 23 záujemcov vyplnilo anketový lístok a tým sa prihlásilo do losovania o hodnotné ceny. Vyplnené anketové lístky boli zaslané poštou gestorovi kampane. Počet výkonov – 245.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – 2. júla sme realizovali zdravotno-výchovnú kampaň „Deň zodpovednosti“ vo verejne prístupných priestoroch hypermarketu Hypernova v Rimavskej Sobote. Akcii sa zúčastnilo 26 záujemcov, ktorým po vyplnení dotazníka bolo stanovené množstvo gama-glutamyltransferázy v krvi a zmeraný krvný tlak. Taktiež prebehlo informovanie širokej verejnosti o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných rizikách užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi a rozdávanie letáku „Každý deň môžete mať Deň zodpovednosti“. Počet výkonov – 78.

Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. septembra v zasadačej miestnosti RÚVZ sme realizovali prednášku pre žiakov Obchodnej akadémie v Rimavskej Sobote na tému „Pamäť a jej poruchy“. V priestoroch RÚVZ a v hypermarkete Tesco v Revúcej sme umiestnili informačný panel ohľadom Alzheimerovej choroby, kde záujemcovia mali možnosť zobrať si aj zdravotno-výchovný materiál. V regionálnych internetových médiách a na webovej stránke RÚVZ sme zverejnili článok s aktuálnou tematikou. Počet výkonov – 6.

Deň srdca – 28. septembra v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca sme zriadili meracie miesto s poskytovaním poradenských, edukačných a konzultačných služieb v hypermarkete Hypernova v Rimavskej Sobote. U 19 záujemcov sme vyšetrili celkový cholesterol, zmerali sme krvný tlak, pulz, výšku, váhu, obvod pásu a zistili sme anamnestické údaje. Na základe zistených výsledkov klientom bolo poskytnuté poradenstvo ohľadom optimalizácie životného štýlu resp.

bola im odporučená návšteva u obvodného lekára. Akcia bola spropagovaná aj v regionálnych internetových médiách a na webovej stránke RÚVZ. Počet výkonov – 136.

Medzinárodný deň starších a mesiac úcty k starším - v Poradni zdravia pri RÚVZ 1. októbra prebiehal „Deň otvorených dverí“. V priestoroch RÚVZ v mesiaci október bola uskutočnená výstava najkrajších kresieb žiakov vybraných základných umeleckých škôl z okresov Rimavská Sobota (ZUŠ Hnúšťa, ZUŠ Jesenské a ZUŠ Rimavská Sobota) a Revúca (ZUŠ Revúca a Súkromná ZUŠ Revúca) na tému „Môj starý rodič a ja“. V priebehu mesiaca október boli uskutočnené dva výjazdy poradne zdravia: do Domova dôchodcov a sociálnych služieb v Hajnáčke a do Domova dôchodcov a sociálnych služieb Cilka v Revúcej. Spolu bolo komplexne vyšetrených 46 seniorov (výška, váha, obvod pásu a bokov, percento tuku v tele, krvný tlak, biochemické vyšetrenie kapilárnej krvi - celkový cholesterol, triacylglyceroly, HDL-cholesterol, LDL-cholesterol a glykémia). Po sumarizácii výsledkov a zistených údajov ohľadom osobnej a rodinnej anamnézy seniorom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo. Výjazdy boli spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti. Pre členov Klubu dôchodcov v Tisovci bola realizovaná prednáška na tému „Pamät“ spojená s praktickými cvičeniami pre tréning pamäti a s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti. Prostredníctvom regionálnych internetových médií a webového portálu RÚVZ bola verejnosť informovaná o „Medzinárodnom dni starších ľudí“ a o plánovaných aktivitách v priebehu mesiaca október. Počet výkonov – 153.

Medzinárodný deň bez fajčenia – v termíne od 22.11.2012 do 7.12.2012 sme zabezpečili aktivity spojené s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym“ na 5 stredných školách v okrese Rimavská Sobota pre 488 žiakov. Počet výkonov – 5.

Svetový deň AIDS – v dňoch 28.11 a 30.11.2012 v spolupráci s oddelením epidemiológie sme realizovali interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“. Projekt prebiehal podľa manuálu formou 4 panelov zapožičaných z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Inštruktáž pri jednotlivých stanovištiach zabezpečovali 4 odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote (2 z oddelenia epidemiológie a 2 z oddelenia podpory zdravia). Akcií sa zúčastnilo spolu 340 žiakov zo 16 tried siedmeho až deviatego ročníka z troch základných škôl v Rimavskej Sobote. Okrem uvedeného projektu sa uskutočnili aj 2 prednášky na tému: „HIV/AIDS“ pre študentov strednej Spojenej školy v Rimavskej Sobote a pre študentov Súkromnej strednej odbornej školy v Revúcej.. Prezentácie zabezpečil odborný zamestnanec z oddelenia epidemiológie. Počet výkonov – 115.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V projekte sa bude pokračovať v súlade s metodickým usmernením gestora.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval. Odborní zamestnanci nášho RUVZ sa zúčastňovali pracovných stretnutí realizovaných gestorom projektu – celkom 5.

9.7 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Propagáciu súťaže v spádovom území RÚVZ prostredníctvom regionálnych médií (zverejnenie prihlášky a podmienok súťaže) a cestou poradne zdravia, pri realizácii sa bude postupovať podľa usmernení gestora.

Odpočet plnenia:

V januári sa dvaja zamestnanci OPZ zúčastnili školiaceho seminára v prevencii fajčenia pre regionálne úrady verejného zdravotníctva, kde boli informovaní aj o plánovaných aktivitách ohľadom súťaže „Prestaň a vyhraj“.

Začiatkom apríla Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote vyhlásil regionálne kolo súťaže "Prestaň a vyhraj" so zameraním na základné a stredné školy v okresoch Rimavská Sobota a Revúca s heslom "Deti motivujú fajčiarov prestať fajčiť". Všetkým základným a stredným školám bol odoslaný informačný list ohľadom regionálnej súťaže. Do súťaže sa zaregistrovalo 6 škôl a cez detských podporovateľov prihlásilo 27 fajčiarov, ktorí chceli prestať fajčiť prostredníctvom súťaže. Súťaž bola spropagovaná aj cestou regionálnych printových médií, plagáty súťaže boli umiestnené na strategické miesta v meste Rimavská Sobota, v priestoroch RÚVZ bola umiestnená názorná propagácia formou nástenky. Motiváciou k prihlasovaniu do súťaže bola i možnosť získať zaujímavé a hodnotné ceny. Dňa 31. mája a 1. júna 2012 prebehlo odovzdávanie cien pre výhercov regionálnej súťaže Prestaň a Vyhraj. Ceny získali:

- Cenu pre školu s najvyšším podielom zapojených účastníkov (rodičov, pedagogických a ostatných zamestnancov školy) - multifunkčné zariadenie HP Photosmart od sponzora súťaže DATex s.r.o. Rimavská Sobota získalo Gymnázium v Tornali.
- Cenu pre žiaka zapojenej základnej resp. strednej školy, ktorý motivoval najvyšší počet fajčiarov k prihláseniu sa do súťaže - bezkontaktný teplomer ThermoFocus od sponzora súťaže Lekáreň U Leva - Mgr. Zlata Sucháčová získal Tamás Szivák, žiak Gymnázia v Tornali.
- Cenu pre vylosovaného súťažiaciho, ktorý splnil podmienky súťaže - darčekový balíček od sponzora súťaže Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a.s. pobočka Rimavská Sobota získal Róbert Varga z Rimavskej Soboty.

Počet výkonov 246.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Individuálne poradenstvo pre klientov poradne zdravia s nadváhou a obezitou. Sledovanie dynamiky výskytu nadváhy a obezity u klientov poradne zdravia pomocou Testu zdravého srdca. Zamerať sa na rozvoj spolupráce praktických lekárov s poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia v pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote.

Odpočet plnenia:

V poradni zdravia sme poskytli individuálne poradenstvo pre 107 klientov s nadváhou a 98 klientov s obezitou. Získané údaje od klientov boli nahraté do Testu zdravého srdca, prevalencia nadváhy a obezity u klientov sa sleduje priebežne. Počet výkonov: 205.

9.9 CINDI PROGRAM SR

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovanie skupinových intervenčných aktivít a súťaží v spolupráci s regionálnymi médiami zameraných na prevenciu chronických (tzv. civilizačných) ochorení. Zabezpečenie individuálnych intervenčných aktivít cestou Poradne zdravia (vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrovanie, identifikácia individuálneho rizika a poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta).

Odpočet plnenia:

Realizované skupinové intervenčné aktivity, kampane a súťaže sú popísané v častiach 9.4., 9.5., 9.7.. V sledovanom období sme uskutočnili 12 výjazdov Poradne zdravia, kde sme vyšetrili a podľa stanoveného individuálneho kardiovaskulárneho rizika poskytli poradenstvo pre 195 klientov. Za sledované obdobie sme realizovali (vrátane klientov vyšetrených v rámci projektu EHES) spolu 347 vyšetrení spojené s poradenstvom face to face. Celkovo výkonov v rámci činnosti Poradne zdravia bolo 1041.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ A MIMOŠKOLSKOM PROSTREDÍ (HBSC ŠTÚDIA)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Projekt sa bude realizovať v súlade s metodickým usmernením gestora, v priebehu roka sa budú realizovať zdravotno-výchovné aktivity na vybraných základných a stredných školách regiónu so zameraním na tematické oblasti uvedené v cieľoch projektu.

Odpočet plnenia:

Na začiatku roka sme zabezpečili distribúciu zdravotno-osvetových materiálov vytvorených v rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008-2015 na základné a špeciálne základné školy (spolu 63) a stredné školy (17) v okrese Rimavská Sobota a Revúca. Konkrétne sa jednalo o plagát pre žiakov s názvom „Hľadáme to, čo nás spája, nie to, čo nás rozdeľuje“ (prevencia agresie, diskriminácie, xenofóbie a rasizmu u žiakov), brožúru pre pedagogických zamestnancov „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospievajúcich“ určenú na osvetovú, výchovnú a vzdelávaciu prácu so žiakmi a metodickú príručku v podobe CD s názvom „Intervencie pracovníkov pomáhajúcich profesií pri riešení problémov a porúch detí v správani“. Za sledované obdobie odborným zamestnancom oddelenia epidemiológie boli odprednášané dve prednášky na tému HIV/AIDS pre študentov strednej Spojenej školy v Rimavskej Sobote a pre študentov Súkromnej strednej odbornej školy v Revúcej. Ďalej bola uskutočnená jedna prednáška pre žiakov ZŠ s VJM v Rimavskej Sobote ohľadom zdravej výživy a jedna prednáška pre žiakov Obchodnej akadémie v Rimavskej Sobote na tému „Pamäť a jej poruchy“. Na 5 stredných školách v okrese Rimavská Sobota boli zabezpečené aktivity spojené s premietaním DVD filmu „Kým stúpa dym“. V decembri bol realizovaný projekt „Hrou proti AIDS“ ktorého sa zúčastnili žiaci z troch základných škôl okresu Rimavská Sobota. Podrobný popis uvedených aktivít je uvedený v časti 9.5..

9.11 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV)

Regionálny prioritný cieľ I:

- monitoring kvality pitnej vody a ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou, nad dodržiavaním povinností právnických aj fyzických osôb vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Prehľad je spracovaný v kapitole 1.7.

- sledovanie účinnosti ochranných opatrení stanovených na ochranu zdrojov pitnej vody slúžiacich na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Zamestnanci oddelenia HŽPaZ priebežne kontrolovali účinnosť ochranných opatrení na ochranu zdrojov vody na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Úloha nadväzuje na kapitolu 1.7.

- aby zdroje pitnej vody v obciach, slúžiace na hromadné zásobovanie (studne, pramene a pod.) boli náležite označené a kontrolované

Úloha bola plnená priebežne. Zdroje pitnej vody – studne s nevyhovujúcou kvalitou vody sú označené nápisom „ Nepitná voda “. Problémom aj naďalej ostáva vandalizmus prejavujúci sa v odstraňovaní informačných tabuliek a zatieraní nápisov na kamenive.

V roku 2012 boli v rámci ŠZD vykonané 4 kontroly voľne prístupných studní a prameňov. V troch prípadoch boli prevádzkovateľom zápisnične uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, z toho v jednom prípade sa jednalo o označenie nápisom „Nepitná voda“ a v dvoch prípadoch o vykonanie dezinfekcie vody a predloženie dokladu o vyhovujúcej kvalite pitnej vody. Následnou kontrolou bola zistená realizácia uložených opatrení.

- sledovanie dopadov na zdravie u detskej populácie z poklesu spotreby pitnej vody u obyvateľov okresu sledovaním chorobnosti na infekčné ochorenia (dopad zvyšovania ceny pitnej vody).

Chorobnosť na infekčné, resp. iné ochorenia u detskej populácie, ktoré by bolo možné dať do súvisu s nedostatkom pitnej vody, nebola zistená.

- spoluprácu pri zdravotnej výchove detí a mládeže so zameraním sa na zvyšovanie informovanosti o potrebe konzumácie zdravotne bezchybnej pitnej vody.

Oddeleniu hygieny detí a mládeže boli ihneď po prijatí z laboratórií RÚVZ so sídlom v Košiciach, ktoré zabezpečujú laboratórne činnosti pre RÚVZ so sídlom v Rožňave, odovzdávané výsledky analýz vzoriek pitných vôd odobratých zo školských a predškolských zariadení podľa schváleného harmonogramu a poskytované konzultácie k problematike pitnej vody priebežne podľa požiadaviek.

- sledovanie a iniciovanie aktivít na zvyšovanie podielu obyvateľov okresu zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov.

V rámci výkonu ŠZD boli orgány samosprávy a vedúci pracovníci jednotlivých organizácií výrobného aj nevýrobného charakteru priebežne informovaní o pozitívnom vplyve vodárensky upravenej pitnej vody na zdravie obyvateľov na rozdiel od konzumácie pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov – studní neznámej kvality. Rovnaké informácie boli poskytované v rámci individuálnych konzultácií a pri účasti na rôznych komisionálnych jednaniach. V rámci Svetového dňa vody boli s tematikou pitnej vody a jej významu pre zdravie spracované 2 odborné články uverejnené v Denníku Gemerský Korzár, v Infotexte mestskej káblovej TV a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rožňave..

- monitorovanie ťažkých kovov a dusíkatých látok v podzemných vodách so zameraním na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia.

Monitorovanie ťažkých kovov je realizované v rámci výkonu *preverovacieho* monitoringu. Nadlimitná hodnota nebola zistená ani v jednom prípade zo **16-ich** odobratých a analyzovaných vzoriek. Dusíkaté látky sú sledované v rámci *kontrolného a preverovacieho* monitoringu pitných vôd a v rámci *ŠZD*. U vzoriek odobratých z verejných vodovodov nebolo zistené prekročenie NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z. stanovených limitných hodnôt dusitanov a dusičnanov. Nadlimitná hodnota dusičnanov bola zistená v **1** vzorke pitnej vody z **80-ich** vzoriek odobratých z individuálnych vodovodov. RÚVZ so sídlom v Rožňave nebolo hlásené ani jedno ochorenie, ktoré by bolo možné dať do súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody dodávanej prostredníctvom verejných vodovodov.

Regionálny prioritný cieľ II:

- propagovanie významu pohybovej aktivity pre zdravie detí, mládeže a dospelého obyvateľstva.

Význam pohybovej aktivity pre dospelé obyvateľstvo bol pracovníkmi oddelenia HŽPaZ propagovaný v rámci výkonu *ŠZD* v jednotlivých obciach a v spolupráci s Poradenským centrom ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ.

- minimalizovanie negatívnych vplyvov súvisiacich s výstavbou dopravnej infraštruktúry na životné prostredie a zdravie obyvateľov.

V hodnotenom období bola daná problematika riešená iba v rámci posudzovania predložených návrhov územnoplánovacej dokumentácie a návrhov zmien a doplnkov schválených ÚPN (posúdených bolo 7 návrhov).

Regionálny prioritný cieľ III:

- zvyšovanie uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov.

Informácie o vplyve prostredia v budovách na zdravie boli poskytované pri výkone *ŠZD* v jednotlivých prevádzkach, v zariadeniach slúžiacich na hromadné podujatia, zariadeniach osobných služieb, ako aj pri individuálnych konzultáciách s projektantmi alebo samotnými prevádzkovateľmi.

- v rámci *ŠZD* dôsledné požadovanie eliminácie alebo redukcie na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka.

V ubytovacích zariadeniach bolo vykonaných celkovo **72** kontrol a **12** ohliadok. V **12-ich** prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. V štyroch zariadeniach boli nedostatky odstránené, v ôsmich prípadoch termíny plynú.

- v rámci *ŠZD* „tvorbu zdravých budov“, ktoré redukujú príležitosť vzniku ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami.

V roku 2012 bolo v rámci *ŠZD* vykonaných celkovo **296** kontrol, z toho **72** v ubytovacích zariadeniach, **67** v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, **51** kontrol verejných vodovodov, **6** v telovýchovných zariadeniach, **21** v prevádzkach kúpalísk, **15** v zariadeniach občianskej vybavenosti, **6** v zariadení sociálnych služieb, **20** v pohrebných službách a v domoch smútku a **38** mimoriadnych kontrol pre odd. HVaPBP (kauza „metanol“). V **28-ich** prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, z čoho v **10-ich** prípadoch opatrenia boli realizované, v ďalších ešte neuplynuli termíny realizácie.

- v rámci posudzovania nových investičných projektov venovať prioritnú pozornosť možnosti negatívneho dopadu na zdravie obyvateľstva s dôrazom na faktory podmieňujúce znečistenie vonkajšieho i vnútorného ovzdušia.

Úloha bola plnená priebežne pri posudzovaní predložených návrhov na umiestnenie stavieb v rámci územného konania - **4**, návrhov na kolaudáciu stavieb – **8**, návrhov na zmenu v užívaní stavieb, príp. ich častí - **6**, ako aj pri vydávaní stanovísk k predloženým návrhom projektov nových stavieb resp. rekonštrukcie jestvujúcich stavieb v rámci stavebného konania - **23** podaní.

- v rámci prípravy územných plánov dotknutých oblastí dôsledne zabezpečovať ochranu a udržiavanie plôch s klimatickými podmienkami vhodnými na liečenie.

Ani v jednom návrhu územnoplánovacej dokumentácie, predloženej v hodnotenom období, neboli vyčlenené plochy s klimatickými podmienkami vhodnými na liečenie.

- sledovanie problematiky fajčenia v súlade s platnou legislatívou (zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov)

Vykonaných bolo celkovo **183** kontrol, ani v jednom prípade nebolo zistené porušenie ustanovení zákona č. 377/2004 Z.z.. O výsledkoch ŠZD bola mesačne podávaná správa.

Regionálny prioritný cieľ IV:

- zameranie sa na zdravotno – výchovné činnosti aj na šírenie informácií o škodlivých účinkoch hluku a UV žiarenia, najmä so zameraním sa na mladú generáciu.

Problematike nežiadúcich účinkov UV žiarenia na ľudských organizmus je venovaný článok „Zdravotné riziká z používania solárií“. Na škodlivé účinky hluku na organizmus človeka poukazuje článok „Hluk v životnom prostredí“, oba uverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rožňave.

- poskytovanie odborného poradenstva fyzickým osobám - podnikateľom, právnickým osobám a samosprávam pri riešení problematik súvisiacich s hlukom vo vonkajšom prostredí

Odborné poradenstvo pri riešení problematiky hluku vo vonkajšom prostredí bolo zamestnancami oddelenia HŽPaZ poskytované priebežne pri osobných a telefonických konzultáciách a v rámci posudkovej činnosti. Z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva pred možnými negatívnymi účinkami hluku bolo posúdených **5** návrhov (**4** x ÚPD obce a **1** x územné konanie stavby kotolne na biomasu).

Problematika hluku vo vonkajšom prostredí bola riešená v stanoviskách k projektovej dokumentácii pre stavebné konanie **2**-och stavieb - Modernizácia energetických technológií – tepelné čerpadlo pre budovu DSS Jasanima v Rožňave a Prestavba skleníka na chránené dielne a chránené bývanie Jasanima – DSS v Rožňave.

V rámci spolupráce s odd. PPLaT sa odd. HŽPaZ podieľalo na posudzovaní návrhu na zmenu v užívaní stavby zo skladu CO na Halu výroby brikiet v lokalite Čučma-Huta a návrhu na umiestnenie Splynovacej stanice v k.ú. obce Krásnohorská Dlhá Lúka. a v spolupráci s odd. HVaPBP na posudzovaní zámeru a návrhu na umiestnenie stavby OC ARDIS v Rožňave.

1.7. Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

V rámci plnenia plánu úloh na rok 2012 zamestnanci odd. HŽPaZ získavali podklady k vývoju situácie v zásobovaní obyvateľov pitnou vodou od prevádzkovateľov verejných vodovodov, zabezpečovali monitorovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa, usmerňovali výkon ŠZD nad pitnou vodou v okrese a nariaďovali opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

V uplynulom roku bolo odobratých celkove **289** vzoriek pitných vôd, z toho z verejných vodovodov **201** vzoriek, z individuálnych vodovodov **80** vzoriek, z prameňov hromadného zásobovania **3** vzorky, zo studní hromadného zásobovania **4** vzorky a **1** vzorka zo studne individuálneho zásobovania.

Zo **108-ich** vyšetrených vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov v rámci ŠZD bolo zistené prekročenie NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z. stanovených

limitných hodnôt u **33-och** vzoriek a z toho: v **14-ich** vzorkách v chemických ukazovateľoch, v **16-ich** vzorkách v mikrobiologických ukazovateľoch, v **1** vzorke v biologických ukazovateľoch, v **1** vzorke v biologických a chemických ukazovateľoch súčasne a v **1** vzorke v chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľoch súčasne.

V rámci *kontrolného a preverovacieho monitoringu* pitnej vody bolo odobratých **93** vzoriek pitnej vody v 28-ich obciach podľa schváleného harmonogramu, z čoho v rámci *preverovacieho* monitoringu bolo odobratých **16** vzoriek pitných vôd. V **34-och** vzorkách, t.j. **36,56 %** z celkového počtu odobratých vzoriek v rámci monitoringu, bol zistený nesúlad s limitnými hodnotami uvedenými v NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z., z čoho v **16-ich** vzorkách to bolo v chemických ukazovateľoch, v **16-ich** vzorkách v mikrobiologických ukazovateľoch, v **1** vzorke v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch súčasne a v **1** vzorke v chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľoch súčasne.

Na základe zistených nevyhovujúcej kvality pitnej vody bolo z verejného vodovodu opakovane odobratých **48** kontrolných vzoriek, z čoho **6** vzoriek (opakovaný odber + súvzťažná vzorka) v troch obciach nebolo v súlade s limitmi ustanovenými NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z. v mikrobiologických ukazovateľoch. Prevádzkovatelia verejných vodovodov vo všetkých troch obciach vykonali bezodkladne nápravné opatrenia a následne predložili doklady o vyhovujúcej kvalite pitnej vody.

Z celkového počtu **62** obcí okresu je len v **51** obciach - **82,2 %** zabezpečená možnosť zásobovania obyvateľstva pitnou vodou z verejného vodovodu. Všetky verejné vodovody sú dezinfikované prípravkami na báze chlóru (plynný chlór, chlornan sodný). Prevádzkovateľom verejného vodovodu mesta Dobšiná bol podaný návrh na zmenu spôsobu dezinfekcie pitnej vody, t.č. vykonávanej plynným chlór, na dezinfekciu vykonávanú technológiou firmy ProMinent Slovensko, s.r.o., Bratislava – ProMinent Chlorinsitu III[®] - Membrane Cell na princípe elektrolytického rozkladu nasýteného roztoku chloridu sodného za vzniku chlórnanu sodného. Správne konanie vo veci posúdenia predmetného návrhu bolo tunajším orgánom verejného zdravotníctva prerušené a následne zastavené z dôvodu, že účastník konania neodstránil nedostatky svojho podania.

U verejných vodovodov prevádzkovaných VVS, a.s., Košice, Závod Rožňava, bolo realizovaných **40** cielených kontrol a u verejných vodovodov prevádzkovaných obcami bolo realizovaných **11** kontrol. Zistené menšie nedostatky prevádzkového charakteru boli prejednané s prevádzkovateľmi a boli prijaté opatrenia na ich odstránenie. Následnou kontrolou v 4 zariadeniach bola zistená realizácia opatrení, v 39 zariadeniach plynú termíny.

Za nesplnenie povinnosti ustanovenej v § 3 ods. 1 písm. a) NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010 Z.z. bola prevádzkovateľovi verejného vodovodu v obci Krásnohorské Podhradie podľa § 57 ods. 1 písm. a) zákona č. 355/2007 Z.z. uložená pokuta vo výške 165 €, ktorá bola prevádzkovateľom uhradená.

V roku 2012 nebol hlásený na území okresu vznik infekčných ani iných hromadných, vodou sa šíriacich ochorení.

Aktívna bola spolupráca s oddelením HDaM v oblasti zvyšovania informovanosti o potrebe konzumácie zdravotne bezpečnej pitnej vody v skupine detí a mládeže.

Verejnosti sú poskytované informácie o výsledkoch systematického sledovania kvality pitnej vody na území okresu na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rožňave.

V rámci posudkovej činnosti v problematike zásobovania pitnou vodou z verejných vodovodov odborní zamestnanci odd. HŽPaZ vydali **8** záväzných stanovísk - **1** k územnému konaniu, **6** k návrhom na kolaudáciu vodných stavieb a **1** k návrhu na využívanie vodného zdroja na zásobovanie pitnou vodou. Vydané bolo aj **1** stanovisko k upovedomeniu OÚŽP Rožňava vo veci odvolania k zmene rozhodnutia o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja Rožňavského skupinového vodovodu „Súl'ovský potok“ a **1** stanovisko k žiadosti

o zúženie vykonávaného rozsahu a početnosti kontroly kvality pitnej vody z areálového vodovodu NsP sv. Barbory a.s. v Rožňave.

Vydané boli **4** súhlasné rozhodnutia – **3** k návrhom na vodárenskú úpravu pitnej vody vo verejnom vodovode a návrhom na schválenie prevádzkového poriadku pre činnosti súvisiace s expozíciou s chemickým faktorom pri práci pre prevádzku verejného vodovodu a **1** k návrhu na uvedenie priestorov ÚV Podsuľová, k.ú. Gemerská Poloma, do skúšobnej prevádzky, návrhu na vodárenskú úpravu pitnej vody vrátane použitia chemických látok na úpravu pitnej vody a návrhu na schválenie prevádzkového poriadku pre činnosti súvisiace s expozíciou s chemickým faktorom pri práci pre prevádzku predmetnej ÚV. Vypracované boli **3** prípisy pre RÚVZ so sídlom v Košiciach a **1** správa pre ÚVZ SR.

V rámci spolupráce s odd. PPLaT sa odd. HŽPaZ podieľalo na posudzovaní **1** návrhu na kolaudáciu vodných stavieb a **1** návrhu na schválenie prevádzkového poriadku pre činnosti súvisiace s expozíciou chemickým faktorom pri práci pre prevádzku verejného vodovodu.

1.8. Posilnenie implementovania HIA (HEALTH IMPACT ASSESMENT) v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Odborní pracovníci odd. HŽPaZ v súlade s platnou legislatívou zabezpečovali priebežné posudzovanie požiadavky hodnotenia dopadov na verejné zdravie „pre-screeningom“ a to k zámerom navrhovateľov predloženým MŽP SR v rámci enviromentálneho posudzovania podľa zákona č. 24/2006 Z.z. a pri predkladaní návrhov fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb podľa § 13 ods. 3 a ods. 4 zákona č. 355/2007 Z.z..

V roku 2012 bolo v rámci posudkovej činnosti vydaných **58** záväzných stanovísk (**2** k územnoplánovacím podkladom, **6** k územným plánom (z toho **1** nesúhlasné), **14** k návrhom na územné konanie, **28** k návrhom na kolaudáciu stavby, **7** k zmene užívania stavby a **1** k využívaniu vodných zdrojov na zásobovanie pitnou vodou), **9** stanovísk k predloženým strategickým dokumentom a **1** k integrovanému povoleniu.

V rámci spolupráce s odd. PPLaT sa pracovníci spolupodieľali na vydaní stanoviska k vypúšťaniu banských vôd z Mária bane a k vypúšťaniu odpadových vôd po ich prečistení výrobnou prevádzkou Badinotti Slovakia, s.r.o. v Brzotíne, na posudzovaní návrhu na územné konanie nových závodov Celltex a Ekoplastika v priemyselnej zóne v Rožňave, návrhu na umiestnenie Impregnačnej haly, sušiarne a medziskladu a Haly konfekcie v Brzotíne a pri zmene v užívaní stavby zo skladu CO na Halu výroby brikiet v lokalite Čučma-Huta, návrhu na územné konanie stavby Rozšírenie palivovej základne pre výpal vápna, Vápenka Slavec - Carmeuse Slovakia s.r.o. a k návrhu na umiestnenie Splynovacej stanice v k.ú. obce Krásnohorská Dlhá Lúka.

V spolupráci s odd. HVaPBP sa pracovníci podieľali na posudzovaní zámeru a návrhu na umiestnenie stavby OC ARDIS v Rožňave.

Všetci pracovníci odd. HŽPaZ sa zúčastnili vzdelávacieho modulu Hodnotenie dopadov na zdravie.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

V priebehu roku 2012 boli založené evidenčné databázy prác súvisiacich s expozíciou chem. karcinogénom, mutagénom, látkam poškodzujúcim reprodukciu, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. Priebežne boli doplňované v databáze kontrolovaných subjektov údaje o počtoch zamestnancov a o aktuálnych PZS u zamestnávateľov. V rámci ŠZD boli podľa možnosti prizývaní zástupcovia odborových organizácií a zástupcovia zamestnancov. Spolupráca s PZS bola realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a v metodickom usmerňovaní pri hodnotení zdravotných rizík pri práci.

V spolupráci s IP Košice bol realizovaný v rámci kampane SLIC projekt „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“. Vyhodnotenie aktivít v rámci Kampane Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci EU OSHA „Zdravé pracoviská – spolupráca pri prevencii rizík“ a Európskeho týždňa BOZP boli zaslané na ÚVZ SR.

V rámci metodického vedenia zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci boli zamestnávatelia upozorňovaní na možné zdravotné riziká pri práci. V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom **121** kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na výsledky hodnotenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných **149** ohliadok pracovných priestorov a **643** konzultácií.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Priebežne bola aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. Bolo realizovaných **10** aktualizácií programu. Ved. odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu nového dizajnu a prostredia pre automatizovaný systém triedenia rizík. Práca skupiny v roku 2012 bola zameraná na úpravu číselníkov a doplnenie štatistiky chorôb z povolania. Databáza chorôb z povolania, priznaných v roku 2012, bola doplnená v mesiaci december. Export databázy bol zaslaný na ÚVZ SR 2.1.2013.

V okrese Rožňava k 31.12.2012 evidujeme:

Tab.č.2.1.1.1

ROK	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2012	1123	93	1081	93	42	0

Tab. č. 2.1.1.2 - Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese podľa prevažujúcej činnosti v jednotlivých odvetviach

ODVETVIA EKONOMICKEJ ČINNOSTI	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Celkom 2010	Ženy 2010	Celko m 2011	Ženy 2011	Celko m 2012	Ženy 2012
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	41	0	6	0	12	0
B Ťažba a dobývanie	19	0	27	0	27	0
C Priemyselná výroba	856	28	842	41	922	57
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	143	3	143	3	104	3

F	Stavebníctvo	13	0	17	0	17	0
N	Administratívne a podporné služby	-	-	3	0	8	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	59	56	57	54	33	33
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	3	0	-	-	-	-
Spolu		1134	87	1095	98	1123	93

Tab. č. 2.1.1.3 - Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2012 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru / 1.stupeň /.

ODVETVIA EKONOMICKEJ ČINNOSTI		POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
		spolu		3.kat		4.kat.	
		celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	12	0	9	0	3	0
B	Ťažba a dobývanie	27	0	23	0	4	0
C	Priemyselná výroba	922	57	906	57	16	0
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	104	3	85	3	19	0
F	Stavebníctvo	17	0	17	0	0	0
N	Administratívne a podporné služby	8	0	8	0	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	33	33	33	33	0	0
Spolu		1123	93	1081	93	42	0

Tab.č.2.1.1.5 - Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2012 podľa kategórie rizikového faktoru (1. stupeň triedenia)

FAKTOR	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Biologické faktory	16	16	16	16	0	0
Hluk	975	50	934	50	41	0
Chemické látky a zmesi	430	31	429	31	1	0
Vibrácie	30	0	24	0	6	0
Záťaž teplom a chladom	34	0	34	0	0	0

Ako z tabuliek vyplýva, vzhľadom na celkový vývoj rizikových prác v okrese Rožňava konštatujeme ustálený trend súvisiaci s vývojom ekonomickej situácie v okrese Rožňava.

Je realizovaný vypracovaný model postupu pri posudzovaní zdravotných rizík v praxi s cieľom venovať pozornosť hodnoteniu pracovnej expozície vo vzťahu k zdraviu ako jednému z významných faktorov podmieňujúcich zdravotný stav a metodicky usmerňovať manažment rizika. V rámci modelu je samostatne prejednávaný každý návrh zamestnávateľa v záujme objasnenia stratégie posudzovania rizík a následnej kategorizácie prác, kontroly podkladov pre kategorizáciu prác, ako aj usmernenia zamestnávateľov v oblasti preventívnej starostlivosti o zdravie zamestnancov.

- **Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: 50**
- Počet kontrol (ŠZD) zameraných na kontroly posudkov rizika a prevádzkových poriadkov: **103**
- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti: **190**
Predmetom štátneho zdravotného dozoru sú naďalej ciele kontroly dokumentácie v oblasti hodnotenia zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednávanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.
V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2012 realizovaných:
- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach: **15**
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach: **2**
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: **1**
- Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: **43**

Z uvedeného počtu boli schválené PP podľa faktorov:

- Chemické faktory: **27**
- Hluk: **11**
- Biologické faktory: **4**
- Vibrácie: **1**
- Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: **0**

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP (špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci). Poradňu ŠPCOPZP navštívilo **86** klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, tvorbe zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

V rámci metodického usmerňovania zamestnávateľov bola venovaná pozornosť najmä problematike rekondičných pobytov pre pracovníkov, zdravotnej spôsobilosti pracovníkov na výkon práce aj v spojitosti s vykonávaním prác, ktoré nie sú zaradené do 3. a 4 rizikovej kategórie a uplatňovaniu chemickej legislatívy v praxi.

Spolupráca s pracovnými zdravotnými službami je realizovaná najmä:

- Pri prešetrovaní podozrenia na chorobu z povolania
- Pri vyhodnocovaní zdravotného rizika pri práci
- Pri riešení podporných projektov v rámci projektu Zdravé pracoviská

V roku 2012 bol realizovaný prieskum informovanosti zamestnancov v problematike pracovného prostredia a pracovných podmienok - vid'. tab. č. 2.1.1.10, výsledky ktorého preukázali dobrú úroveň informovanosti zamestnancov v problematike ochrany zdravia pri práci. Výsledky prieskumu boli vyhodnotené a prejednané so zamestnávateľmi.

Tab.č.2.1.1.10

Organizácia	Počet vyplnených dotazníkov	Kontrolné listy
Eustream Jablonov n/T	24	Hluk
Drevorez Dobšiná	9	Hluk
Wagon Trade Dobšiná	11	Hluk
Regit steel Rožňava	23	Chemický faktor

Boli realizované 2 pracovné stretnutia so zodpovednými zamestnancami ÚPSVaR v Rožňave vo veci zabezpečenia spolupráce pri zriaďovaní pracovísk pre osoby so zdravotným postihnutím.

- Počet vydaných stanovísk ku zriadeniu chráneného pracoviska: **2**
- Počet vydaných rozhodnutí pre pracoviská, v rámci ktorých sa zriadilo aj chránené pracovisko: **15**
- Počet vydaných stanovísk k preobsadeniu pracovného miesta na chránenom pracovisku: **5**

V rámci spolupráce s Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie evidujeme:

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania: **27**
- Počet hlásených chorôb z povolania / z toho ohrození chorobou z povolania: **14/1**

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Kontrolná činnosť bola zameraná na aktualizáciu činnosti jednotlivých poľnohospodárskych subjektov a plnenie povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia vo vzťahu k práci. V roku 2012 bola venovaná v rámci ŠZD pozornosť subjektom vykonávajúcim činnosť v rastlinnej výrobe v náväznosti na chemickú ochranu rastlín ako aj na plnenie oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti. Pre neplnenie tejto povinnosti boli uložené sankcie v **2** prípadoch. K problematike skladovania a aplikácie chemických prípravkov na ochranu rastlín predložilo podklady **18** subjektov. Pozornosť bola v rámci ŠZD venovaná skladovaniu a manipulácii s veľmi jedovatými / toxickými / látkami a zmesami, ako aj problematike manipulácie s nebezpečným odpadom.

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami: **3**
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: **26**
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: **44**
- Počet kontrol realizácie DDD činnosti v konkrétnom zariadení: **3**
- Počet odborných konzultácií pre problematiku ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: **244**
- Počet havarijných situácií pri práci s jedovatými a veľmi jedovatými látkami: **0**
- Počet zasadnutí komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s JL a VJL za účasti zástupcu RÚVZ v Rožňave: **1**
- Počet realizátorov DDD činnosti: **13**.
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: **9**

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť.

V rámci kontrolnej činnosti bola venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko ako aj látok poškodzujúcich reprodukciu. Bola vytvorená databáza subjektov, kde sú na pracoviskách

používané chemické karcinogény. V druhom polroku bola databáza rozširovaná aj o subjekty s mutagénnym a reprodukčným rizikom. V NsP sv. Barbory Rožňava bola venovaná pozornosť prácam s dezinfekčnými prostriedkami, anestetikami a cytostatikami. V spolupráci s RÚVZ KE bolo realizované vyšetrenie CAPL v skupine exponovaných na centrálnych operačných sálach. Metodicky bola usmerňovaná analýza karcinogénneho a mutagénneho rizika pri práci v spoločnosti GtO Slovakia s.r.o. Brzotín.

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: **1**
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: **1**
- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: **5**

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi (CH.K.):

- Počet organizácií v ktorých sa zaobchádza s CH.K.: **34**
- Počet kontrol v rámci ŠZD (užív. povolenie): **21**

Prehľad chemických karcinogénov zaradených do:

1. skupiny :

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká / zaradené /- aplikácia pri liečbe, zlúčeniny chrómu /VI / - galvanická úprava kovov, reagentie, radón – podzemné pracoviská, oxid kremičitý - podzemné pracoviská, zlievárenské piesky, drevný prach /tvrdé drevo- buk, dub / - spracovanie dreva

2 . skupiny

výfukové plyny dieselových motorov – podzemné pracoviská, prípravky na ochranu rastlín - zložky jednotlivých zmesí, prípravky na povrchovú ochranu kovov, výroba vápna

V rámci klasifikácie chemických látok a zmesí sú niektoré klasifikované ako látky s mutagénnym a reprodukčným rizikom.

Zaobchádzanie s chem. látkami a zmesami s mutagénnym a reprodukčným rizikom:

- Počet organizácií: **27**

Počet exponovaných pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce (s karcinogénmi a mutagénmi):

Tab.č.2.1.3.1

organizácia	chem. karcinogén prac. proc. s rizikom chem. karcinogenity	Klasifikácia podľa NV SR č.356/2006 Z.z.	počet exp. celk./ženy
NsP sv.Barbory Rožňava	cytostatiká	1	6/6
GtO Slovakia s.r.o. Brzotín	zlúčeniny chrómu /VI/	1	32/8
VSK Mining s.r.o. Košice	oxid kremíka	1	12/0

Tab.č.2.1.3.2 - Množstvo podaných cytostatík na chemoterapiu (2011, 2012):

Aplikovaná látka	ROK	
	2011	2012
Platidiam	322 amp.	308 amp.
Docetaxel	73 amp.	105 amp.
5Fluorouracil	1445 amp.	1200 amp.
Ca-Leukovorin	762 amp.	750 amp.

Bleocin	8 amp.	-
Vectibix	11 amp.	2 amp.
Vepesid	102 amp.	61 amp.
Carboplatina	32 amp.	64 amp.
Vinblastin	14 amp.	-
Dacarbazin	52 amp.	182 amp.
Gemzar	301 amp.	260 amp.
Navelbin	81 amp.	114 amp.
Adriplastina	164 amp.	134 amp.
Farmorubicín	32 amp.	29 amp.
Endoxan	289 amp.	251 amp.
Campto	146 amp.	16 amp.
Paclitaxel	125 amp.	255 amp.
Epirubicín	9 amp.	-
Oxaliplatina	65 amp.	93 amp.
Alimta	-	26 amp.
Irinotecan	-	266 amp.
Doxorubicin	-	12 amp.

Na oddelení klinickej onkológie začali s využívaním bioliečby. V roku 2012 aplikovali **213** amp. (Erbitux – **61**, Avasti – **124**, Herceptin – **28**).

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Práca bola zameraná najmä na kontrolu hodnotenia rizík psychickej záťaž pri práci v rámci plnenia projektu SLIC 2012 – Kampaň o psychosociálnych rizikách. Bolo zistené, že zariadenia sociálnych služieb kontrolované v rámci uvedeného projektu majú vypracované posudky o riziku psychickej záťaž pri práci. Bolo vyplnených **64** kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

Projekt bol realizovaný dotazníkovým šetrením – riadeným pohovorom v **4** zariadeniach cieľovej skupiny zdravotníctvo a sociálna starostlivosť a služby – hotely a reštaurácie. Bolo vyplnených celkom **88** dotazníkových batérií a boli vypracované **4** správy z preverky, ktoré boli zaslané na ÚVZ SR. Správa o skúsenostiach zo spolupráce s Inšpektormi práce pri plnení projektu bola zaslaná na RÚVZ v Košiciach v septembri 2012.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: šička, zoraďovač stroja, pilčík, prevádzkový zámočník, kuchárka,

baník, stavebný robotník. Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice. Riešila sa problematika fyzickej záťaže a dvíhania bremien v SCA Gemerská Hôrka v súvislosti s balením hotových výrobkov a manipuláciou so surovinami. Boli vypracované pripomienky k návrhu NRC pre fyziológiu práce k zmenám prípustných hodnôt fyzickej záťaže. Pripomienky boli prezentované na pracovnom stretnutí pracovnej skupiny menovanej HH SR pre vypracovanie legislatívy v oblasti hodnotenia fyzickej záťaže.

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: **14**
- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: **6**
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: **3**
- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach: **9**

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Projekt naväzuje na plnenie projektu „Zdravé pracoviská“ realizovaného v prvom polroku 2012 s cieľom analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií a na ich základe určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

V roku 2012 začiatkom polroku bol prejednaný aktuálny harmonogram práce v SCA Products Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Boli vyhodnotené výsledky vyšetrenia v rámci prvej časti projektu „Životný štýl“ a tieto boli poskytnuté zamestnávateľovi. Bola vytvorená databáza výsledkov dotazníkových šetrení ako aj výsledkov vyšetrenia behaviorálnych ukazovateľov v prostredí EPIINFO. Bola realizovaná analýza výsledkov a v štádiu ukončenia je spracovanie súhrnnej správy pre 1. časť projektu „Životný štýl“. Pri plnení 2. časti projektu „Pracovné prostredie a pracovné podmienky“ v rámci problematiky fyzickej záťaže pri práci bola hodnotená záťaž pri manipulácii so surovinami. Boli realizované modelové snímky zmien tepovej frekvencie meracím zariadením srdcovej frekvencie POLAR v profesii operátor a mechanik operátor. Snímané boli všetky spôsoby dvíhania a inej manipulácie s kotúčmi suroviny. Boli vyhodnotené ukazovatele pracovnej záťaže a porovnané s limitnými údajmi podľa platnej legislatívy. Na základe odporúčaných opatrení zamestnávateľ vymenil všetky prenosné plošiny podľa daných požiadaviek.

V rámci firemného projektu Health and Lifestyle PCE bola navrhnutá intervenčná aktivita – Projekt „Spoločne za zdravím“. Bolo vytvorených 5 súťažiacich skupín, v ktorých ľudia prijali konkrétne ciele pre ozdravenie životného štýlu. Boli vykonané vstupné a kontrolné vyšetrenia zamerané na cieľové ukazovatele. Pripravila sa metodika hodnotenia dosiahnutých výsledkov a spôsob usmerňovania celého procesu. Vzhľadom na krátke časové obdobie realizácie projektu boli výraznejšie úspechy dosiahnuté v oblasti zvýšenia pohybovej aktivity súťažiacich a obmedzenia až úplného zanechania fajčenia v jednom prípade. V rámci aktívnej propagácie projektu bola spracovaná prezentácia pre propagáciu projektu Zdravé pracoviská. Na základe záujmu bola prednáška prezentovaná v spoločnosti SHP a.s. Slavošovce. Správa o plnení úlohy bola zaslaná na ÚVZSR dňa 4.1.2013.

2.4 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

V priebehu roka 2012. bola vykonaná kontrola opatrení v spoločnosti Carmeuse Slovakia – Vápenka Gombasek v súvislosti so zabezpečením revidovanej KBÚ chemickej látky POLSIL MH 20, ktorej je kontrolovaný subjekt následným užívateľom. Revidovaná karta bezpečnostných údajov prípravku POLSIL MH 20 bola predložená. Cielene boli kontrolované

karty bezpečnostných údajov v 8 poľnohospodárskych zariadeniach, v galvanizovni GtO Brzotín a Galvanokov Rožňava.

V rámci odborných seminárov RÚVZ RV bola prezentovaná prednáška: „Nový pohľad na kontrolu podmienok uvedenia chemických látok a zmesí na trh“.

Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Pripravené boli podklady pre vypracovanie plánu odberu vôd na rok 2012. Priebežne sú vyhodnocované výsledky kontrolného monitoringu vykonávaného v rámci ŠZD.

Tab.č.1 Analýza výsledkov vyšetrenia vzoriek pitnej vody:

Zdroj zásobovania	Pitné vody			
	počet vzor.	chem.záv.	mikrob.z.	ch.+m. záv.
Individuálny vodovod	33	7	10	2

Zásobovanie z individuálnych zdrojov pitnej vody je kontrolované v rámci výkonu ŠZD, kedy sú predkladané výsledky monitorovania kvality vody realizovaného prevádzkovateľmi. Bolo vykonaných 20 kontrol v rámci ŠZD zameraných na zabezpečovanie zásobovania pracovísk zdravotne bezpečnou pitnou vodou z individuálnych vodných zdrojov. Výrazný podiel na pomerne nepriaznivom vývoji kvality vody malo dlhodobé suché obdobie s nedostatkom zrážok. Na základe výsledkov kontrolných vyšetrení sa vykonali opatrenia pri zabezpečení pitnej vody v PD Vlachovo, PD Silická Planina Silica, OMV Slovensko ČS Čoltovo, Sineko Agro Bretka a PD Gemerská Poloma.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Bolo vyšetrených 80 mužov a žien so zameraním na ľahkú prácu:

- a) ženy-veková kategória 19-34 r. v počte 20 c) muži - veková kategória 19 - 34 r. v počte 20
b) ženy-veková kategória 35-54 r. v počte 20 d) muži - veková kategória 35 - 59 r. v počte 20
Každý klient obdržal:

1.1. návod na vyplnenie 1-dňového jedálneho lístka, ktorý bol počítačovo spracovaný v programe Alimenta.

Výstup poskytol údaj o: energetickom príjme, príjme základných živín - tukov, sacharidov, bielkovín, vitamínov, minerálií, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl a tekutín, všetko v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami.

V roku 2012 sme pokračovali v monitoringu obsahu kyseliny listovej v strave formou programu Alimenta.

I. časť - Dotazník o životospráve (A.spotreba potravín a pokrmov - stravovacie zvyklosti
B.pohybová aktivita a životospráva)

Výstup poskytol informácie o: stravovacích zvyklostiach, spotrebe pokrmov, pohybovej aktivite a vplyve stresu na organizmus.

II. časť - Klinicko - somatometrický dotazník

Výstup poskytol informácie o: hmotnosti, výške, BMI, WHR, TKs a TKd.

III. časť - Biochemické vyšetrenie

Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu na prístroji Reflotron: celkový cholesterol, triacylglyceroly, HDL cholesterol, LDL cholesterol a glukóza.

Výsledky:

Dotazník o životospráve

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** 95 % žien uviedlo, že používajú bežnú stravu, 45 % uviedlo, že sa stravuje 3 krát denne, 70 % menej často konzumuje bravčové mäso, 85 % menej často konzumuje hydinu, 60 % nekonzumuje živočíšne tuky, 45 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko takmer 37 %, 60 % konzumuje menej často kyslo mliečne výrobky, 60 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 85 % konzumuje menej často strukoviny, zeleninu pravidelne a veľmi často konzumuje 50 % a menej často 45 %, ovocie pravidelne a veľmi často konzumuje 45 % a menej často 50 %, 75 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 70 % konzumuje pravidelne a veľmi často nesladené nealkoholické nápoje, 60 % nekonzumuje sóju, 60 % menej často konzumuje špenát, 80 % menej často konzumuje morské ryby,

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** 95 % žien uviedlo, že používajú bežnú stravu, 40 % uviedlo, že sa stravuje 3 krát denne, 80 % menej často konzumuje bravčové mäso, 80 % menej často konzumuje hydinu, 70 % nekonzumuje živočíšne tuky, 40 % menej často konzumuje mlieko, 27 % uviedlo, že vôbec nekonzumuje mlieko, kyslo mliečne výrobky konzumuje menej často 55 %, 55 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 85 % konzumuje menej často strukoviny, pravidelne konzumuje 70 % zeleninu a 80 % ovocie, 50 % vôbec nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 65 % konzumuje pravidelne a veľmi

často nesladené nealkoholické nápoje, 60 % nekonzumuje sóju, 45 % nekonzumuje špenát, 65 % menej často morské ryby,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** 90 % mužov uviedlo, že používajú bežnú stravu, 65 % uviedlo, že sa stravuje 4 krát denne, 65 % menej často konzumuje bravčové mäso, 65 % menej často konzumuje hydinu, 50 % nekonzumuje konzumuje živočíšne tuky, takmer 42 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko skoro 39 %, 60 % konzumuje menej často kyslo mliečne výrobky, rovnako 40 % konzumuje menej často alebo nekonzumuje nízko tučné jogurty, 80 % konzumuje menej často strukoviny, zeleninu pravidelne a veľmi často konzumuje 60 % a menej často 40 %, ovocie rovnako pravidelne a veľmi často alebo menej často konzumuje 50 %, 45 % pravidelne a veľmi často konzumuje nealkoholické nápoje sladené, 85 % konzumuje pravidelne a veľmi často nesladené nealkoholické nápoje, 90 % nekonzumuje sóju, 70 % nekonzumuje špenát, 80 % menej často konzumuje morské ryby,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** 95 % mužov uviedlo, že používajú bežnú stravu, 40 % uviedlo, že sa stravuje 4 krát denne, 70 % menej často konzumuje bravčové mäso, 60 % menej často konzumuje hydinu, 65 % menej často konzumuje živočíšne tuky, skoro 62 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko 25 %, 45 % konzumuje menej často kyslo mliečne výrobky, 65 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 80 % konzumuje menej často strukoviny, zeleninu pravidelne a veľmi často konzumuje 55 % a menej často 40 %, ovocie pravidelne a veľmi často konzumuje 40 % a menej často 55 %, 45 % pravidelne a veľmi často konzumuje nealkoholické nápoje sladené, 60 % konzumuje pravidelne nesladené nealkoholické nápoje, 70 % nekonzumuje sóju, 70 % nekonzumuje špenát, 60 % menej často konzumuje morské ryby.

Ako z výsledkov vyplynulo, vo všetkých vekových kategóriách neustále pretrvávajú nižšia spotreba mlieka, kyslo mliečnych výrobkov a nízko tučných jogurtov, v priemere len čiastočne ubudlo len tých klientov, ktorí nekonzumujú uvedené potraviny. Rovnako nepriaznivá situácia pretrvávajú aj u sóje a špenátu, takmer 70 % klientov nekonzumuje sóju a takmer 55 % nekonzumuje špenát. Priaznivejšie môžeme hodnotiť spotrebu zeleniny a ovocia, vo všetkých vekových kategóriách takmer 59 % pravidelne a veľmi často a takmer 37 % menej často konzumuje zeleninu, skoro 54 % pravidelne a veľmi často a skoro 43 % menej často konzumuje ovocie. Pomerne priaznivá situácia je v konzumácii bravčového mäsa, hydiny, živočíšnych tukov, strukovín, nealkoholických nápojov nesladených a morských rýb, pravidelne a veľmi často konzumuje zeleninu a ovocie viac ako 61 % žien a viac ako 51 % mužov. Skoro 83 % klientov uvádza, že konzumuje menej často strukoviny, skoro 49 % klientov nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, avšak 45 % mužov pravidelne a veľmi často konzumuje uvedené nápoje.

Dotazník o pohybovej aktivite

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** dotazníkom o pohybovej aktivite a životospráve bolo zistené, že 25 % žien nemá žiadnu pohybovú aktivitu a len 30 % žien sa venuje 2 - 3 hodiny do týždňa pohybu, 20 % žien sa venuje 1 hodinu a 15 % žien 4 - 5 hodín do týždňa, rovnako 35 % žien uvádza, že ich životospráva je dobrá alebo uspokojivá, 65 % uvádza, že nezmenili životosprávu, 45 % uvádza, že sú vystavené vo zvýšenej miere stresovým faktorom a 55 % niekedy,

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** 20 % žien nemá žiadnu pohybovú aktivitu alebo sa pohybuje 2 - 3 hodiny alebo 4 - 5 hodín, 30 % žien sa pohybuje 1 hodinu, v priemer 70 % hodnotí svoju životosprávu ako dobrú alebo uspokojivú, 70 % žien nezmenilo svoju životosprávu, až 60 % uvádza, že sú vystavené vo zvýšenej miere stresovým faktorom,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** ani jeden klient neuviedol, že je bez pohybu, rovnako 25 % mužov sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa a 4 - 5 hodín,

30 % dokonca 6 a viac hodín do týždňa, až 85 % uviedlo, že ich životospráva je dobrá alebo uspokojivá, 75 % nezmenilo svoju životosprávu, až 85 % uvádza, že sú vo zvýšenej miere a niekedy vystavení stresovým faktorom,

- **Ďahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** len 2 klienti nemajú žiaden pohyb, rovnako 25 % sa pohybuje 1 hodinu do týždňa a 2 – 3 hodiny do týždňa, 30 % sa venuje pohybovej aktivite 4 - 5 hodín a viac hodín do týždňa, až 85 % mužov hodnotí svoju životosprávu ako dobrú alebo uspokojivú, 80 % mužov v poslednom období nezmenilo svoju životosprávu, 60 % uviedlo, že sú niekedy vo zvýšenej miere vystavení stresovým faktorom.

Záver

Nepriaznivá situácia bola zistená v pohybovej aktivite mladších aj starších žien, len 30 % mladších žien a 20 % starších žien sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa. Lepšia situácia je u mužov, v priemere sa viac ako 1 hodinu pohybuje 80 % mladších mužov a 65 % starších mužov. V priemere takmer 78 % všetkých klientov uvádza, že ich životospráva je dobrá alebo uspokojivá, takmer 73 % nezmenilo svoju životosprávu. 48 % klientov, okrem starších mužov uvádza, že sú vystavení vo zvýšenej miere stresovým faktorom, 60 % starších mužov je niekedy vo zvýšenej miere vystavených stresu.

Spotreba výživových faktorov

- **Ďahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených žien bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 6 žien t.j. 30 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 55 %, tukov 55 % a NaCl 50 %, nenaplnenie odporúčanej dávky bolo zistené u sacharidov 65 %, vitamínu C 40 %, vody 35 %, vlákniny 55 %,

- **Ďahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených žien bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 8 žien t. j. 40 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 70 %, tukov 55 %, NaCl 75 %, nenaplnenie u sacharidov 65 %, vitamínu C 55 %, vody 40 %, vlákniny 55 %,

- **Ďahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených mužov bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 5 mužov t.j. 25 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 60 %, tukov 66 %, NaCl 55 %, nenaplnenie u sacharidov 85 %, vitamínu C 55 %, vody 40 % a vlákniny 65 %, NaCl 70 %, nenaplnenie odporúčanej výživovej dávky bolo u sacharidov 80 %, vitamínu C 35 %,

- **Ďahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených mužov bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 5 mužov t. j. 25 %, prekročenie odporúčanej výživovej dávky bolo zistené u bielkovín 65 %, tukov 60 %, vody 35 %, vlákniny 40 %.

Záver

Nedostatky boli zistené vo všetkých vekových kategóriách v nenaplnení odporúčanej dávky sacharidov takmer 74 %, t.j. u mladších a starších žien necelých 65 % a u mladších a starších mužov 83 %, vitamínu C takmer 47 %, t.j. u mladších a starších žien necelých 48 % a u mladších a starších mužov necelých 45 %, vody skoro 38 %, t.j. u mladších a starších žien rovnako aj u mladších a starších mužov 75 %, vlákniny v priemere 54 %, t.j. u mladších aj starších žien 55 %, u mladších mužov a starších mužov v priemere skoro 53 %. V každej vekovej kategórii bolo zistené prekročenie príjmu bielkovín, t.j. u žien aj mužov rovnako 63 %, tukov u žien 55 % a mužov 63 %, NaCl u žien aj mužov rovnako 63 %. Nie veľmi priaznivá situácia je v príjme vody, v priemere len 45 % malo naplnený príjem. Priaznivá situácia trvá v príjme cholesterolu, prekročenie príjmu cholesterolu bolo zistené u 25 %

všetkých klientov. Najväčšie príjmy boli zistené u bielkovín, tukov a NaCl, a to 70 % bielkovín u starších žien, 60 % tukov u mladších mužov a 75 % NaCl u starších žien.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** u 7 žien bola zistená nadváha t.j. 35 % a u 5 žien obezita, t.j. 25 % z celkového počtu, 40 % malo zvýšené hodnoty WHR,
- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** u 6 žien bola zistená nadváha, t.j. 30 % a u 4 žien obezita, t.j. 20 % z celkového počtu, 55 % malo zvýšené hodnoty WHR,
- **Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** u 4 mužov bola zistená nadváha, t.j. 20 % a u 3 mužov obezita, t.j. 15 % z celkového počtu, 35 % malo zvýšené hodnoty WHR, 40 % malo zvýšené hodnoty HDL cholesterolu,
- **Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** u 8 mužov bola zistená nadváha, t.j. 40 % a u 5 mužov obezita, t.j. 25 % z celkového počtu, 80 % malo zvýšené hodnoty WHR, 30% malo zvýšené hodnoty C cholesterolu.

Záver

Ako rizikový faktor bola zistená nadváha u 35 % mladších žien a u 40 % starších mužov, obezita u 25 % mladších žien a u 25 % starších mužov. Zvýšené hodnoty WHR boli zistené vo všetkých vekových kategóriách, najviac u starších mužov 80 %. Zvýšené hodnoty HDL cholesterolu malo 40 % starších mužov, 30 % starších mužov malo zvýšené hodnoty C cholesterolu.

3.1 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Odber vzoriek kuchynskej soli, vrátane morskej soli, vykonávali pracovníci oddelenia priebežne v mesiacoch január – december 2012. Z distribučnej siete okresu Rožňava bolo celkovo odobratých a jednak senzorycky a jednak na množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného laboratórne vyšetrených 24 vzoriek z dovozu. Všetky vzorky boli v súlade s požiadavkami stanovenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

V rámci kontroly príjmu jódu z iných druhov potravín a monitoringu množstva jódu v organizme riešil pilotný projekt RÚVZ so sídlom v Košiciach, kde bolo zaslaných 20 vzoriek moču od respondentov z regiónu Rožňava.

Porovnanie údajov z monitoringu s trendom vývoja ochorení z nedostatku jódu u obyvateľov SR bude prebiehať v III. Etape projektu.

3.2 Bezpečnosť PET fliaš

RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

3.3 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2012 v súlade s metodickým pokynom k odberom vzoriek sme odobrali dve vzorky obalu potraviny Marina Keks, výrobca 2Lumu s.r.o. Piešťany a zaslali na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade. O výsledku nemáme informácie.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V rámci plnenia projektu boli odobraté dve vzorky potravín:

- 1./ cukrová vata – kvalitatívne zistenie farbiva Alura červená (E 129)

2./ multivitamínový nektár – kvalitatívne aj kvantitatívne zistenie umelého sladidla Aspartam. Ďalej boli vyplnené a na UVZ SR odoslané dotazníky od 20-ich respondentov z regiónu Rožňava – Ž + M vo vek. kategórii 19 – 34 r. a 35 – 54 r., ľahká/stedná práca.

3.7 Monitoring bifenu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami
RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

3.8 Spotrebný potravinový kôš obyvateľov SR
RÚVZ so sídlom v Rožňave I. etapu úlohy neplnilo.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

V dňoch 26.9.2011 - 4.11.2011 bol pracovníkmi oddelenia HDaM realizovaný prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR. Gestorom projektu boli na realizáciu celoslovenského prieskumu vybrané 4 školy v okrese Rožňava – ZŠ Rožňava, ZŠ Gemerská Poloma, ZŠ Plešivec, ZŠ Dobšiná – 320 žiakov vo veku 7-14 a 192 študentov vo veku 15-18 rokov z Gymnázia a dvoch stredných odborných škôl v Rožňave.

Merania boli vykonané podľa jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku v roku 2011.

Vzorka detí bola vybraná systematickým výberom z vopred zaslaných zoznamov žiakov vybraných škôl. V rámci merania boli zisťované a zaznamenávané ďalšie údaje súvisiace s vykonávanou metodikou. Zisťovali a zaznamenávali sme: dátum merania, dátum narodenia, vek, ktorý sa vypočítaval podľa priloženej tabuľky presne k dátumu merania a telesnú hmotnosť, ktorú sme zisťovali na osobnej váhe. Chlapci sa vážili bosí a vyzlečení do spodnej bielizne, dievčatá taktiež bosé a vyzlečené do spodnej bielizne a ľahkého trička, s presnosťou na 0,1 kg. Telesnú výšku sme merali pri kolmej stene, na ktorej bolo upevnené meradlo tak, aby nulová hodnota súhlasila s úrovňou dlážky. Meraný bol bosý, stál s chodidlami vedľa seba, päty, lýtka, sedacia časť a lopatky sa dotýkali steny. Pomocou pravouhlého trojuholníka sme odčítali príslušnú výšku na meradle s presnosťou na desatinu cm. Obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov a obvod ľavého ramena sme merali dodaným krajčírskym centimetrom s presnosťou na 0,1 cm.

Typ žiaka sme hodnotili podľa vlastného úsudku. Toto hodnotenie bude slúžiť pri posudzovaní extrémnych jedincov a prípadných chýb v zápise. Údaje o návšteve predškolských zariadení sme zaznamenávali podľa dĺžky trvania tejto starostlivosti. Okrem týchto údajov sme zaznamenávali údaje o nástupe prvej menštruácie u dievčat a veku nástupu mutácie u chlapcov. Od respondentov sme získavali údaje o rodičoch, ktorí uvádzali v dotazníkoch výšku, váhu, dosiahnuté vzdelanie a zamestnanie. Takto vyplnené dotazníky si vybratí žiaci priniesli na vopred dohodnuté miesto merania. Zozbierané údaje boli zadané do príslušnej masky a boli odoslané v elektronickej aj papierovej podobe na ÚVZ SR v stanovenom termíne.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V roku 2012 nezačala realizácia projektu. Gestor projektu neposlal inštrukcie k ďalšej realizácii projektu na rok 2012.

4.3. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Základom pre vytvorenie databázy je dotazníkové šetrenie, údaje sú čerpané z vyplnených dotazníkov rodičov, detí a pedagógov. Časť údajov je získaná laboratórnym rozborom stravy a stanovením nutričtov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využil softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3E.

V roku 2012 prebiehala IV. etapa projektu. Dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí bol vykonaný vo vekovej skupine 11 - 14 rokov u 120 detí na 2 základných školách: ZŠ Zakarpatská 12 Rožňava a ZŠ s MŠ Nižná Slaná. Odobratých a vyšetrených bolo 10 vzoriek stravy. Získané údaje boli spracované v softwarovom programe Alimenta verzia 4.3E a následne zadané do pripravenej masky aj

s ďalšími údajmi, ktoré boli v termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote na ďalšie spracovanie podľa pokynov gestora projektu.

4.4. Zdravé deti v zdravých rodinách

V r. 2011 bol ukončený zber údajov pre projekt Zdravé deti v zdravých rodinách podľa pokynov gestora. Údaje boli následne zadané pracovníkmi oddelenia do pripravenej masky a odoslané na spracovanie gestorovi projektu. Spracovaných bolo 193 formulárov.

4.5. Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách u detí

V rámci realizácie projektu boli oslovené predškolské zariadenia so žiadosťou o spoluprácu. Dotazníkové šetrenie prebiehalo u 20 detí v MŠ na ul. Pionierov a na ul. E. Rótha. Dotazníky a jedálne lístky vyplňali rodičia 5 ročných detí. Zozbierané údaje boli zadané do pripravených masiek a v termíne odoslané gestorom projektu.

4.6. Sledovanie režimu dňa a odpočinku u žiakov základných škôl v SR

Režim u žiakov ZŠ sa sledoval vo forme časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa so zameraním na časové hodnoty výchovno-vyučovacích, záujmových činností a aktívnych a pasívnych oddychových prvkov v priebehu dňa. Záznam "Denný režim" bol v rámci okresu Rožňava určený pre 20 žiakov 5. triedy základnej školy na ul. Pionierov v Rožňave. Zozbierané údaje boli zadané do príslušnej masky a v termíne odoslané gestorom projektu.

Na porade RH, ktorá sa konala 17. mája 2012, bola stanovená úloha č. 6:

6. V súvislosti s opakujúcim sa nebezpečným výskytom toxokarózy u detí s cieľom možnosti uplatnenia opatrení na ochranu zdravia vykonať kontrolu pieskovísk s odberom vzoriek cielene na laboratórne vyšetrenie na prítomnosť parazitov (T. canis a T. cati).

Úloha bola koordinovaná RÚVZ v sídle kraja. Pracovníčky oddelenia odobrali dve vzorky piesku z MŠ Rudná a MŠ Betliar v mesiaci jún a kontrolné vzorky na tých istých pieskoviskách v mesiaci september. Výsledky z laboratórneho vyšetrenia boli so sprievodnou správou v termíne zaslané gestorovi úlohy. V obidvoch prípadoch bol výsledok negatívny.

Spolupráca s inými oddeleniami na realizácii projektov podľa požiadaviek

Oddelenie PZ:

9.11. Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012-2014

V súvislosti s jednotlivými národnými a akčnými plánmi sa v rámci ŠZD vykonáva kontrola zákazu fajčenia v školských zariadeniach. Počet vykonaných kontrol k 31. decembru 2012 - 133. Ohľadom plnenia zákona o ochrane nefajčiarov, neboli na úseku odd. HDaM uložené žiadne sankčné opatrenia.

Oddelenie epidemiológie:

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Pracovníčky odd. HDaM sa zúčastnili tohto projektu na 3 stredných (SZŠ, SOŠ Hviezdoslavova, Gymnázium) a 2 ZŠ (ZŠ Z. Fábryho, ZŠ Zlatá). Na jednotlivých školách boli vytvorené jedna (SOŠ Hviezdoslavova a ZŠ Zlatá) resp. dve skupiny žiakov (Gymnázium, SZŠ a ZŠ Z. Fábryho) po cca 50 žiakov ďalej rozdelených do piatich skupín, ktoré sa postupne striedali pri jednotlivých stanovištiach. Pracovníčky oddelenia mali pridelené stanovištia ohľadom antikoncepcie a ohľadom lásky, sexuality a ochrany pred HIV vo forme rôznych otázok k postojom žiakov a študentov v týchto oblastiach .

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu oddelenia epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO.

Na očkujúce pracoviská

- bol zaslaný očkovací kalendár pravidelného povinného očkovania detí a dospelých na rok 2012 vypracovaný ÚVZ SR

- bolo zaslané záväzné stanovisko Úradu na ochranu osobných údajov vo veci poskytovania osobných údajov osôb, ktoré sa nepodrobili očkovaniu vyplývajúceho z príslušných právnych predpisov

- zaslaná informácia o možnosti priameho objednávanía a dodania vakcín od distribútora, ako aj zoznam vakcín

- emailom bolo zaslané v súvislosti s prvou triedou urgentnosti rozhodnutie ŠUKLu o stiahnutí Infanrix Hexa č. š. A21CB191B, ktoré sme obdržali prostredníctvom ÚVZ SR.

V sledovanom období, na žiadosť pediatra bolo vydané kladné vyjadrenie k posunu povinného očkovania u jedného dojčaťa z dôvodu zrušenia kontraindikácie. Pre nedostatky v zaočkovanosti detí, zistené u lekára odchádzajúceho do dôchodku, boli posuny v doočkovaní riešené s novou praktickou lekárkou a so zdravotnými poisťovňami.

Oznámenie o odmietnutí povinného očkovania sme obdržali od troch pediatrov - u dieťaťa r. nar. 2010 (základné očk. DTaP-VHB-HIB-IPV a PCV, MMR), r. nar. 1999 (preočkovanie DTaP-IPV) a roč. nar. 2001 (preočkovanie MMR).

Priebežne boli kontrolované výkazy (80) mesačných výkonov o očkovaní na pracoviskách praktických lekárov pre deti a dorast, ktoré posielajú po skončení kalend. mesiaca na disketách z počítačovej evidencie očkovacích výkonov resp. v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania resp. dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené.

Zabezpečili sme realizáciu siedmeho ročníka Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v termíne 21. – 27.4.2012. Cieľom bolo zvýšiť informovanosť verejnosti o infekčných ochoreniach preventabilných očkovaním, o význame očkovania. Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, mestské a obecné úrady, riaditelia MŠ, ZŠ a stredných škôl. Laickú verejnosť sme informovali o EIW na webovej stránke RÚVZ RV a Mesta Rožňava, Infotextom v regionálnej TV, distribúciou letákov do čakární praktických lekárov a článkom v Gemerskom denníku. Vyhodnotenie aktivít bolo v termíne zaslané ÚVZ SR.

Administratívnu kontrolu pravidelného povinného očkovania k 31.8.2012 sme vykonali v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OE/5262/2012 na všetkých očkujúcich pracoviskách. V rámci povinného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek, celookresné výsledky u všetkých druhov očkovania, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, boli priaznivé, udržali sa nad hranicou 95 % zaočkovanosti (96,8 % - 100 %), okrem očkovania novorodencov r. nar. 2011 proti TBC, ktoré dosiahlo len 79 %. Toto percento bolo ovplyvnené nedostatkom očkovacej látky v mesiacoch apríl až jún, ale aj nezaočkovaním v pôrodnici (pre viacdávkové balenie vakcíny a nízku pôrodnú hmotnosť). Matky, hlavne z rómskych rodín, na výzvy na doočkovanie novorodenca nereagovali.

Zaočkovanosť v jednotlivých obvodoch bola dobrá až na vyššie spomenutý obvod pri odchode lekára do dôchodku.

Výsledky kontrol boli na mieste prejednané s príslušnými očkujúcimi lekármi, nedostatky závažného charakteru neboli zistené. Vyhodnotenie za okres bolo v termíne predložené RÚVZ so sídlom v Košiciach a aktuálne výsledky kontroly očkovania na jednotlivých

pracoviskách v okrese boli prezentované na odbornom seminári sestier a pôrodných asistentiek.

SLS - SEVS v spolupráci s odborom epidemiológie v Rožňave a SKSaPA v Rožňave v rámci projektu „Vzdelávanie sestier v očkovaní“ zorganizovala odborný seminár. Seminára sa zúčastnilo 74 osôb, odznelo 5 prednášok na tému problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a pre dospelých. Všetky odprednášal epidemiológ.

V roku 2012 sme priebežne podali 24 osobných ústnych a telefonických konzultácií v súvislosti s plnením Imunizačného programu.

Na webovej stránke RÚVZ RV je uverejnený očkovací kalendár, situácia vo výskyte osýpok v Európe, Národný imunizačný program, Sprievodca očkovaním a informácia o stiahnutí Infanrix Hexa.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

V roku 2012 pokračoval monitoring výskytu infekčných ochorení a realizácia potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému.

Vcelku epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení možno hodnotiť ako priaznivú. V tomto roku prostredníctvom programu bolo spracovaných 906 hlásení, čo je oproti rovnakému obdobiu minulého roka vzostup o 195 prípadov.

U hnačkových ochorení sme v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka zaznamenali pokles ochorení - bakteriálneho pôvodu o 22, vírusového pôvodu o 31 a ostatných hnačiek o 26 prípadov.

Zaznamenali sme 5 rodinných epidémií. V jednej bolo exponovaných 5 osôb, ochoreli všetci po konzumácii pravdepodobne tepelne nedostatočne upraveného kuracieho mäsa. V druhej epidémii z 8 exponovaných ochorelo 7. Ako pravdepodobný faktor sa uplatnili vajcia tepelne nedostatočne spracované (vyprázaný karfiol). V zostávajúcich 3 epidémiách došlo v rodinách k 2 ochoreniam. V 2 epidémiách etiologický agens bola Salmonela enteritidis, kde pravdepodobným faktorom bola konzumácia tepelne nedostatočne upravených vajec (krémové zákusky), v poslednej epidémii etiologický agens bol adenovírus, faktor zostal neobjasnený.

Zo skupiny VH bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu VHA u dospelaj ženy. Prameň nákazy zostal neobjasnený. V ohnisku nákazy boli zabezpečené protiepidemické opatrenia. Regionálna hygienička vydala 6 rozhodnutí (lekársky dohľad a očkovanie). Zaočkovaných Havrixom bolo 10 osôb.

V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali v porovnaní s r. 2011 viac ako 2-násobný vzostup ochorení na varicellu. Epidemické výskyty boli hlásené z niektorých kolektívnych zariadení MŠ - 9x , ZŠ - 10x, kde spolu ochorelo 279 detí (59,9 % z celkového počtu hlásených ochorení).

Výskyt akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení sa priebežne sledoval a monitoroval, zodpovedal sezónnemu výskytu. SARI nehlásené.

Hlásené bolo 1 ochorenie na divý kašeľ vyvolaný Bordetellou pertussis u 21 roč. ženy, ktorá bola očkovaná podľa očkovacieho kalendára a posledné preočkovanie mala v r. 1997. Ochorenie bolo potvrdené serologicky - anti Bordetella pertussis IgM, IgA, IgG pozit.. V rámci diferenciálnej diagnostiky pre dlhotrvajúci záchvatovitý kašeľ s podozrením na pertussis bolo vykonané laboratórne vyšetrenie u 31 roč. muža. Serologické vyšetrenie ochorenie vylúčilo.

V sledovanom období bolo v rámci diferenciálnej diagnostiky vykonané serologické vyšetrenie za účelom vylúčenia event. potvrdenia osýpok u 36 roč. ženy hospitalizovanej s dg. R 50.9 (horúčka neznámej etiológie). Výsledky vyšetrenia vylúčili ochorenie na osýpky.

U ostatných ochorení bola situácia priaznivá.

Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na vírusovú hepatitídu typ B, ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu rovnako ako v minulom roku. Bolo vykonaných 13 epidemiologických vyšetrení v súvislosti s poranením zdravotníckych pracovníkov použitými injekčnými ihlami. Všetci poranení boli v rámci povinného očkovania očkovaní proti VHB, lekársky dohľad bol zabezpečený.

Vo výskyte neuroinfekcií v porovnaní s minulým rokom bol zaznamenaný pokles z 8 na 5 prípadov.

Zaznamenali sme 5 meningitíd, z toho 1 pravdepodobnú pneumokokovú u dospelého muža, potvrdenú na základe klinického priebehu a dôkazu antigénu – latex aglutinácia voľných bakter. antigénov Streptococcus pneumoniae pozit., 1 streptokokovú u 1 ročného dieťaťa potvrdenú klinicky a kultiváciou Streptococcus alfa - haemolyticus z hemokultúry, 1 listeriú u dospelého muža z minoritnej skup. obyv., z likvoru kultivovaná Listeria monocytogenes, pravdepodobný faktor prenosu – kontakt s výlučkami hlodavcov a 2 nešpecifikované vírusové u 13 roč. chlapca a dospelého muža potvrdené na základe klinického obrazu a biochemických vyšetrení.

V skupine zoonóz bol zaznamenaný vzostup ochorení na lymeskú boreliózu z 1 na 4 prípady. Všetci v epidemiologickej anamnéze udali akvizíciu kliešť'a.

Zvýšený výskyt (o 9 prípadov) bol hlásený pri poranení neznámym event. divým zvierateľom. Spolu ohrozených besnotou bolo 30 osôb. U všetkých bola realizovaná profylaxia Verorabom.

V skupine ochorení prenášaných pohlavným stykom bol zaznamenaný vzostup o 5 prípadov, najviac bolo hlásených trichomonádových infekcií (8).

U ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené 2 suspektné ochorenia na pertussis a 1 na osýpky. Komentár vid' vzdušné nákazy.

Realizácia surveillance infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kal. mesiaca bola prekladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých. Pre verejnosť bola k dispozícii na našej web stránke.

V ohniskách nákaz sme realizovali 287 epidemiologických vyšetrení v rámci ktorých bolo vyšetrených 487 osôb. Regionálna hygienička vydala 13 rozhodnutí - zvýšený zdravotný dozor bol nariadený 7 osobám, lekársky dohľad 11 osobám. V ohniskách bolo nariadených resp. vykonaných ďalších 317 opatrení (dezinfekcia, sprísnenie hygienicko – epidemiologického režimu, vyhľadanie podozrivých z nákazy, zdravotná výchova).

Priebežne zo SZ Laboratories a.s. Košic, pracovisko Rožňava, NsP sv. Barbory a.s. boli hlásené pozitívne laboratórne nálezy vrátane rezistencie na ATB. Z hlásení sledujeme vysokú zamorenosť rezistentnými kmeňmi u pacientov prichádzajúcich do zdravotníckych zariadení.

V sledovanom období došlo k importovaniu Salmonelly Corvallis z Bulharska. Tento sérotyp sa v našom okrese nevyskytoval.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sme zabezpečili prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú zavesené informácie : „Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Vírusová hepatitída typu A“, „Prevencia ARO a CHPO“, „Leto a črevné ochorenia“, „Meningokokové infekcie“, „Výskyt osýpok v Európe“, „Salmonelóza“, „Konzumácia, skladovanie a príprava potravín v letných mesiacoch“, „AIDS – syndróm získanej imunitnej nedostatočnosti“, ako aj prostredníctvom regionálnych novín kde bol o.i. uverejnený článok „Salmonelóza je letnou chorobou“.

V súvislosti so zabezpečením epidemiologickej bdlosti zaslali sme terénnym lekárom informáciu o zvýšenom výskyte osýpok na Ukrajine, informáciu o výskyte nového typu koronavírusu, ktorý bol zavlečený do Európy (možnosť šírenia SARS).

Spoluprácu s lekármi prvého kontaktu, infektológom, kožnými lekármi, ftizeológom a laboratórnymi pracovníkmi v okrese hodnotíme pozitívne i keď niektoré nedostatky pretrvávajú (nevyužívanie online hlásení prostredníctvom internetu). Hlásenie pozitívnych výsledkov z laboratórií mimo okres je len ojedinelé.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Práca v aplikácii EPIS je súčasťou našej každodennej práce na odd., s ktorou zabezpečujeme systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach v okrese. Dokumentovali sme všetky druhy protiepidemických opatrení vykonaných v ohnisku nákazy.

V roku 2012 bolo do systému zadaných 906 ochorení. Pre kvalitné analýzy a výstupy sme sa do individuálnych prípadov opakovane vracali, dopĺňali potrebné údaje, čo je časovo a personálne veľmi náročné.

Do centrálnej databázy sme hlásili individuálne prípady prenosných ochorení, hromadné hlásenia chrípky a akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti uvádzame v systéme rýchleho varovania (SRV). V SRV boli urobené 4 záznamy - pnemokoková meningitída, akútna VHA a rodinné epidémie salmonelóz (nad 3 prípady).

Podľa požiadaviek gestora programu RÚVZ Banská Bystrica sme vyhľadali a zadávali relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy Európskej únie.

Laickú a odbornú verejnosť sme na webovej stránke RÚVZ pravidelne informovali o mesačných výskytoch infekčných ochorení a týždňových výskytoch chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení. Na tejto stránke je uverejnená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa občania môžu informovať o infekčných chorobách.

Možnosti hlásenia on-line terénni lekári nevyužívajú, až na hlásenie ARO a CHPO 1 pediatrom, napriek opakovaným výzvam .

6.4 Nozokomiálne nákazy

Do realizácie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS okres Rožňava nie je zapojený.

V prvom polroku sme vykonali bodovú prevalenčnú štúdiu NN a spotreby ATB (PPS) v NsP sv. Barbory Rožňava od 22.5.2012 do 30.5.2012. Sledovanie pacientov bolo podľa vypracovaného protokolu Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb. Realizovaná bola pracovníčkami odd. epidemiológie vyškolenými na výcvikovom kurze vykonanom zástupkyňou národnej koordinátorky. Sledovanie sa vykonávalo v spolupráci s vedúcimi sestrami vybraných oddelení určenými vedením nemocnice. V štúdiu bolo zahrnutých 145 pacientov. U šiestich zistená NN, incidencia 4,14 %. ATB podávané 36 pacientom, z toho preventívne 23, z dôvodu liečby komunitnej infekcie (príjmovej diagnózy) 10 pacientom a liečby NN 3 pacientom. Údaje boli odoslané v termíne gestorovi štúdie.

Zo zdravotníckych zariadení v okrese Rožňava bolo hlásených a prešetrených 20 nozokomiálnych nákaz, čo je o 10 menej ako v roku 2011. Najviac bolo hlásených črevných infekcií.

Epidemiológ sa zúčastnil 2 zasadnutí komisie pre sledovanie a analýzu nemocničných nákaz v PL S. Bluma Plešivec, kde boli prebraté výsledky kontroly hyg. – epid. režimu

V zdravotníckych zariadeniach bolo vykonaných 112 kontrol, z toho na lôžkových odd. 19, spoločných vyšetrovacích zložkách 13 a v ambulantných zariadeniach 80.

Pri objektívnej kontrole bolo odobratých 989 vzoriek, z toho 502 zo sterilných predmetov - pozitivita zistená u 3,4%, čo je v porovnaní s minulým rokom pokles o 0,5%. Z prostredia a predmetov po dezinfekcii bolo odobratých 487 vzoriek – pozitivita zistená u 3,4 %, čo je pokles o 0,7 % oproti minulému roku.

Zo 73 používaných sterilizačných prístrojov (40 HS, 33 AUT) bolo biologickou slúškou preverených 70, t.j. 95,9%. Opakovane (v zmysle vyhlášky) boli testované sterilizačné prístroje na odd. centrálnej sterilizácie, centrálnych operačných sálach a oddeleniach, kde sterilizátor je starší ako 10 rokov. Všetky biologicko-funkčné skúšky sterilizačných prístrojov boli vykonané akreditovanými pracoviskami. Sterilizačné prístroje vyhovovali.

V rámci edukácie sme sa zapojili do Kampane - Hygiena a dezinfekcia rúk . Do kampane sme zapojili lôžkové zdravotnícke zariadenia (15 oddelení), 7 odborných ambulancií a 22 ambulancií lekárov prvého kontaktu. Vyhodnotenie kampane bolo zaslané gestorovi programu v zmysle prípisu ÚVZ SR – HH SR.

6.5 Surveillance chronických ochorení - úlohu plní odd. zdravotnej výchovy

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Bol aktualizovaný spojovací poriadok plánu pre mimoriadne udalosti.

Pracovníci na oddelení preštudovali „Metodický pokyn, ktorým sa ustanovuje systém vzájomnej komunikácie pri riešení následkov udalosti s hromadným postihnutím osôb v rezorte zdravotníctva“ vydaným MZ SR odbor krízového manažmentu.

Pracovníčka odd. sa zúčastnila v Košiciach školenia v súvislosti s vyššie uvedeným pokynom.

Na základe úlohy vyplývajúcej zo zasadnutia Pandemickej komisie vlády SR boli na ÚVZ SR predložené v termíne požiadavky na množstvo a sortiment osobných ochranných pracovných pomôcok pre potreby RÚVZ v Rožňave.

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia ARO vrátane chrípky. Údaje sme vkladali a spracovávali v týždňových intervaloch. SARI – neg. správa bola podávaná súčasne s hlásením ARO.

Vírusy chrípky neboli potvrdené.

V prvom polroku bolo hlásených 13 lokálnych epidémií (MŠ, ZŠ, SŠ).

V sezóne 2012/2013 neboli hlásené lokálne epidémie.

Epidemiologická situácia vo výskyte ARO zodpovedala sezónnemu výskytu.

Pred začiatkom chrípkovej sezóny 2012/2013 na webovej stránke RÚVZ Rožňava boli uverejnené články „Špecifická ochrana pred chrípkou“, „Začína chrípková sezóna 2012/2013“. V regionálnom denníku Korzár bol uverejnený článok „Očkovanie proti chrípke“.

Informovanosť verejnosti o prevencii vzniku a šírenia chrípky sme zabezpečili aj formou distribúcie plagátu (pripraveného ÚVZ SR v súčinnosti s WHO) „Ako predísť chrípke“. Plagát bol rozposlaný primátorom miest a starostom obcí, riaditeľom zdravotníckych zariadení, sociálnych zariadení, školských zariadení a praktickým lekárom so žiadosťou o sprostredkovanie informácie občanom, pacientom, klientom, žiakom, rodičom, zamestnancom.

V súvislosti so zabezpečovaním resp. uskladňovaním OOPP v hodnotenom roku sme spolupracovali 7x s odborom mobilizačných rezerv a pohotovostných zásob – SŠHR SR Bratislava. V zmysle záverov Uznesenia Pandemickej komisie vlády SR č. 15 sme odovzdali zo zásob mobilizačných rezerv preexpirované Tamiflu 75 mg á 10 cps, v množstve 13 ks a na MZ SR odbor krízového manažmentu sme zaslali návrh na vyčlenenie pandemického materiálu – zásob mobilizačných rezerv skladovaných na RÚVZ Rožňava, materiál je po dobe použiteľnosti.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR.

Vykonávala sa surveillance akútnych chabých obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Bolo odobratých 6 vzoriek. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená.

Pri kontrole očkovania k 31.8.2012 dosiahlo základné očkovanie proti poliomyelitíde v roč. nar. 2010 - 98 % , preočkovanie v roč. nar. 2005 – 100 % a roč. nar. 1998 – 99,4 %.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Organizátor projektu „Hrou proti AIDS“ - epidemiológ RÚVZ so sídlom v Rožňave požiadala o zapožičanie výukových setov RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Zodpovední zástupcovia vybraných škôl boli ňou osobne informovaní o projekte, jeho cieľoch a samotnej realizácii v škole. Všetky oslovené školy prejavili záujme o spoluprácu. Projekt sa uskutočnil v októbri na 7 školách.

Pre nedostatok moderátorov z odd. epidemiológie do projektu ako v predchádzajúcich rokoch boli zapojení aj zamestnanci z odd. hygieny detí a dorastu, odd. hygieny životného prostredia a zdravia a odd. preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie. Projekt bol realizovaný na 3 ZŠ (z toho jedna s vyučovacím jazykom maďarským) a 4 SŠ (z toho jedna s vyučovacím jazykom maďarským). Do projektu bolo zapojených 179 žiakov ZŠ a 246 žiakov SŠ. Spolu bolo vykonaných 8 akcií, v ktorých sme edukovali 425 účastníkov.

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS bol do regionálnych novín zaslaný článok „1. december – Svetový deň boja proti AIDS“. Rovnaký článok bol uverejnený aj na web stránke nášho úradu a miest Rožňava a Dobšiná. „Svetový deň AIDS 2012 - 10 základných faktov o HIV/AIDS“ bol uverejnený na nástenke RÚVZ a tiež bol zaslaný emailom praktickým lekárom, gynekológom, kožiarom, NsP sv. Barbory Rožňava, a.s., PL S. Bluma Plešivec, primátorom miest a starostom obcí v okrese. Z príležitosti vyššie uvedeného Svetového dňa v spolupráci s mládežníckym Slovenským červeným krížom bol v meste Rožňava zorganizovaný sviečkový pochod.

Laickú verejnosť sme o AIDS informovali aj článkom „AIDS – syndróm získanej imunitnej nedostatočnosti“ uverejneným na webovej stránke RÚVZ v mesiaci september 2012. Za hodnotený rok sme nemali hlásenú pozitívitu HIV infekcie.

Poradňu AIDS navštívil 1 klient, ktorý sa zaujímal o klinické prejavy infekcie a možnosti zistenia infekcie.

6.9 Poradenstvo v očkovaní

Poradenstvo v očkovaní bolo poskytnuté 31 osobám, z toho 8x laikom (6x cesta do zahraničia, 1x očkovanie proti Tbc, 1x všeobecné informácia) a 23x zdravotníckym pracovníkom.

Činnosť poradne o očkovaní bola zahájená 1.8.2012. Služby poskytuje každú stredu v párnom týždni od 13.00 hod. do 15.00 hod.. Zatiaľ poradňu v určenom čase navštívili 2 osoby (pred cestou do zahraničia), ostatné poradenstvo bolo poskytnuté mimo stanovený čas. Informácia pre verejnosť o poradni bola zverejnená na našej webovej stránke v mesiaci júlí 2012.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

6.5 Surveillance chronických ochorení

V roku 2012 boli v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení realizované zdravotno-výchovné aktivity, pri ktorých sa využívali všetky formy a prostriedky zdravotno-výchovného pôsobenia.

V rámci programu CINDI sa naďalej realizovali úlohy a prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci sa zabezpečila spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe. V roku 2012 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovaným PCOPZ 591 klientom (všeobecné 365, špecializované 226).

Prostredníctvom výjazdov všeobecného PCOPZ sa zabezpečilo individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a v komunitách žijúcich na vidieku. V hodnotenom období bolo uskutočnených 18 výjazdov do 13 zariadení s počtom vyšetrených klientov 254.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou oddelenia podpory zdravia. Absolvovalo ho 79 klientov.

55 klientom vyšetreným v rámci projektu EHES boli zaslané výsledky meraní a vyšetrení aj s konkrétnymi odporúčaniami na udržanie zdravia resp. zlepšenie zdravotného stavu.

V rámci spoluúčasti na realizácii projektu „Obezita“ sa vo všeobecnom PCOPZ z 365 vyšetrených klientov vykonali individuálne ciele intervencie a aktivity pre 236 (65% osôb s nadhmotnosťou a obezitou).

Oddelenie podpory zdravia sa v spolupráci s oddelením PPLaT podieľalo na realizácii celozávodného projektu Health and Lifestyle PCE spoločnosti SCA Gemerská Hôrka, ktorý bol zameraný na zníženie rizikových faktorov životného štýlu a formou súťaže sa snažilo dosiahnuť stanovené ciele 17 pracovníkov rozdelených do 5 skupín.

9.1 Národný program podpory zdravia

Aktualizovaný Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znížovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie podpory zdravia sa podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znížovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení, nádorových ochorení, cukrovky a duševných ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – informácia v káblovej televízii, distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia podpory zdravia, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ.

U klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia. Jednalo sa o 365 obyvateľov okresu. V roku 2012 bolo uskutočnených 18 výjazdov do 13 zariadení s počtom vyšetrených klientov 254.

Brzotín	– klub dôchodcov	– 1 výjazd	– 14 seniorov
Nižná Slaná	– ZŠ	– 1 výjazd	– 15 pedag. pracovníkov
Hrhov	– Klub dôchodcov	– 1 výjazd	– 15 seniorov
Rožňava	– ZŠ Zlatá ul.	– 2 výjazdy	– 22 pedag. pracovníkov
Drnava	– ZŠ	– 1 výjazd	– 12 pedag. pracovníkov

Rožňava	– SOŠ, Hviezdoslavova	– 3 výjazdy – 11 študentov	– 26 pedag. pracovníkov
Gemerská Hôrka	– SCA	– 2 výjazdy	– 33 pracovníkov
Hrhov	– Klub dôchodcov	– 1 výjazd	– 11 obyvateľov obce
Rožňava	– Mestský úrad	– 2 výjazdy	– 23 pracovníkov
Rožňava	– kúpalisko	– 1 výjazd	– 13 návštevníci kúpaliska
Rožňava	– cukráreň Piroška	– 1 výjazd	– 41 účastníkov kampane MOST
Rožňava	- komunitné centrum	– 1 výjazd	– 6 seniorov
Rožňavské Bystré	– kultúrny dom	– 1 výjazd	– 12 seniorov
13 zariadení		18 výjazdov	254 klientov

A) Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia (besedy, prednášky, letáky, nástenky, články v novinách, atď.). V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa v spolupráci s oddelením hygieny výživy a PBP realizoval projekt „**Sledovanie výživového stavu obyvateľstva**“. U 100 klientov sa monitorovali okrem antropometrických a biochemických parametrov aj hodnoty krvného tlaku a obsah tuku v tele. Respondenti vyplňovali dotazník o stravovacích návykoch a jednoduchý jedálny lístok. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

B) Fyzická inaktivita:

Na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle bol oddelením podpory zdravia uskutočnené aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre cieľové skupiny obyvateľstva, ako aj letáky vlastnej edície a tiež letáky dodané z ÚVZ SR, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod. Naďalej sa vykonávalo individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu. V hodnotenom období sa poradenstvo poskytlo 365 klientom.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v spolupráci s mestom Rožňava, so strediskom Domka v Rožňave, so Strednou zdravotníckou školou v Rožňave, s Územným spolkom Slovenského červeného kríža v Rožňave, s OR PZ v Rožňave, s DPO SR v Rožňave, s Centrom voľného času v Rožňave, s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. Košice, závod Rožňava a v Rožňave a s Hypermarketom Tesco v Rožňave 24. 05. 2012 pri príležitosti Svetového dňa pohybu ku zdraviu usporiadali na Námestí baníkov v Rožňave súťažné športové podujatie s názvom „Čo sa hýbe, to je živé II“. Akcia bola prioritne zameraná na žiakov 5. a 6. ročníkov základných škôl v okrese Rožňava ale aj na mládež a dospelú populáciu. Podujatia sa zúčastnilo 267 žiakov zo 16 tried z 10 základných škôl. Žiaci súťažili na 14 stanovištiach (basketbalový kôš, futbalová bránka, hokejbalová bránka, fúrik, prenášanie, šprint, drepy, kliky, bicykle a kolobežky, granáty, hasičská štafeta, vedomostná súťaž, KPR, ošetrenie zranenia), ktoré animátorsky zabezpečovali organizátori a študenti zo všetkých stredných škôl v Rožňave. Jednotlivé triedy súťažili o ceny, ktoré mali priamu súvislosť so zvýšením pohybovej aktivity. Sprievodné podujatia zabezpečovali animátori zo ZÓNY M v Rožňave. Pitný režim zabezpečovala Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Košice, závod Rožňava a občerstvenie pre animátorov Hypermarket Tesco v Rožňave.

V deň konania podujatia bolo kvôli prípravám, bezpečnosti a zvýšeniu pohybovej aktivity obyvateľstva pre dopravu uzavreté celé Námestie baníkov.

C) Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, články, informácie, letáky, nástenky, kampaň).

U 59 klientov – fajčiarov bol vykonaný dotazníkový prieskum zameraný na zistenie závislosti na nikotíne.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez tabaku v spolupráci so 6 študentmi zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave sa v priestoroch Polikliniky NsP sv. Barbory v Rožňave a.s. a v uliciach Rožňavy uskutočnila zdravotno-výchovná kampaň Vymeň cigaretu za jablko, pri ktorej bolo oslovených 73 fajčiarov a v súvislosti s Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sa na letnom kúpalisku v Rožňave uskutočnila celonárodná kampaň Deň zodpovednosti, počas ktorej bolo vyšetrených a edukovaných 43 prevažne mladých klientov a dotazník vyplnilo 68 respondentov.

V rámci Európskeho týždňa boja proti drogám sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili na projektovom dni s názvom Žijeme zdravo na ZŠ Ul. pionierov v Rožňave, kde realizovali aktivity pre 5. a 6. ročník v oblasti prevencie užívania drog.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia boli zrealizované aktivity pre mladé ženy a pre dospelujúcu mládež v závode SCA HP SLOVAKIA s.r.o. Gemerská Hôrka a na dvoch stredných školách s využitím edukačných materiálov zaslaných z ÚVZ SR.

V priebehu mesiaca december sa pracovníci oddelenia podpory zdravia aktívne zapojili do preventívneho projektu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pod názvom Tvoja správna voľba. Do projektu sa zapojilo 8 základných škôl (16 tried, 301 žiakov 3. a 4. ročníkov).

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku alebo “mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“.

V roku 2012 sa uskutočnili 4 výjazdy všeobecného PCOPZ, na ktorých bolo vyšetrených 54 seniorov. V Klube dôchodcov v Brzotíne bolo vyšetrených 14 seniorov a v Klube seniorov v Hrhove bolo vyšetrených 15 seniorov, v Komunitnom centre pre Rómov 12 seniorov a pri príležitosti Mesiaca úcty k starším v obci Rožňavské Bystré 13 seniorov. U seniorov sa realizujú aj kurzy samomerania krvného tlaku (25 seniorov).

V zariadení pre seniorov v Čučme sme realizovali dve zdravotno-výchovné aktivity na tému Alzheimerova choroba a Diabetes mellitus.

Prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál zameraný na zdravý životný štýl, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu do jednotlivých základných organizácií v okrese.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

Na výchovu a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu sa využíva najmä zdravotno-výchovný materiál – letáky vlastnej réžie, ktoré sa distribuujú na oddelenie gynekologicko-pôrodnice, do gynekologických resp. prenatálnych poradní, do čakárni APL pre deti a dorast, do materských škôl, do súkromných jasli a do predajne Detský svet v Rožňave.

9.3.2 Stomatohygiena

V rámci tejto úlohy sa v septembri 2012 začal realizovať regionálny Projekt Zajko, do ktorého sa zapojilo 22 materských škôl z okresu Rožňava. Hlavnou cieľovou skupinou tohto projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3- až 5-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Ďalšími cieľovými skupinami, ku ktorým smerujú opatrenia na prevenciu ústnych ochorení, sú rodičia a učitelia materských škôl. Projekt Zajko sa realizuje v 6 etapách. V III. etape bol u rodičov vykonaný monitoring vedomostí o stomatohygieni formou dotazníka. V priebehu IV. a V. etapy boli podľa harmonogramu vykonávané edukačné aktivity priamo v materských školách. Projekt Zajko pokračuje aj v roku 2013.

9.4 EHES

Realizácia úlohy sa aj v roku 2012 zabezpečovala podľa metodického usmernenia gestora a odborného garanta – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. V roku 2012 bolo vyšetrených 30 respondentov. Spolu bolo v rámci projektu EHES vyšetrených 55 respondentov, ktorých údaje boli vložené do programu Epi Data a následne boli súbory zaslané na RÚVZ v Banskej Bystrici. Všetkým respondentom boli zaslané listy s výsledkami meraní a vyšetrení a aj s odporúčaniami podľa zistených údajov.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané svetovou zdravotníckou organizáciou

Realizácia úlohy sa zabezpečuje podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít. K 31.12. 2012 boli realizované aktivity pre príležitosti 11 významných dní a pri iných príležitostiach. Pri realizácii úlohy sa uplatňovali všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a násteniek umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava. Zároveň sa pracovníci oddelenia aktívne zapojili do celonárodných kampaní: MOST 2012, Vymeň cigaretu za jablko, Deň zodpovednosti 2012 a Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunit

Projekt v roku 2012 bol realizovaný len na úrovni pracovného stretnutia zástupcov RÚVZ s pracovníkmi ÚVZ SR a iných dotknutých organizácií, ktoré sa konalo na RÚVZ v Starej Ľubovni.

9.7 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov prestať a vyhraj

Úloha bola realizovaná podľa usmernenia gestora s uplatnením všetkých dostupných metód a foriem zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava - článok v regionálnych novinách, informácia v infotexte káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese. Prihlášky do súťaže a aj zdravotno-výchovný materiál boli distribuované na miesta s najvyššou návštevnosťou obyvateľstva (zdravotnícke zariadenia, mestské a obecné úrady, obvodný úrad, nákupné strediská, základné a stredné školy a pod.) Na RÚVZ v Rožňave bolo doručených 8 prihlášok do súťaže, ktoré boli odoslané na ÚVZ SR. Klientom, ktorí mali záujem prestať fajčiť, bolo poskytnuté individuálne poradenstvo, zdravotno-výchovný materiál a možnosť opakovaných konzultácií v poradenskom centre na odvykanie od fajčenia.

9.8 Národný program prevencie obezity

Aj v roku 2012 boli zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti životného štýlu a zdravej výživy.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity boli zamerané aj na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia podpory zdravia, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ bola sledovaná prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 365 obyvateľov okresu, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály zo zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s nadhmotnosťou a s obezitou bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

Pracovníci oddelenia PPLaT sa aktívne podieľali na plnení úlohy, ako je rozpísané vo vyhodnotení PaP 2012 v kapitole č. 2.

9.9 CINDI program SR

V rámci CINDI programu SR boli aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov. Naďalej sa realizovali individuálne a skupinové intervencie vo všeobecnom a špecializovaných PCOPZ.

V roku 2012 navštívilo všeobecné PCOPZ 365 klientov, z toho 118 (33%) mužov a 247 (67 %) žien. Vo všeobecnom PCOPZ sa monitorujú prioritné rizikové faktory životného štýlu klienta a poskytuje sa cielečné poradenstvo podľa zhodnotenia zdravotného stavu.

Vykonala sa intervencia na optimalizáciu rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva prostredníctvom výjazdov pracovníkov PCOPZ na vybrané pracoviská, do miest a obcí v okrese Rožňava. Doteraz bolo v roku 2012 uskutočnených 18 výjazdov do 13 zariadení s počtom vyšetrených klientov 254.

Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl a do 6 stredných škôl a prostredníctvom zdravotno-výchovného materiálu.

Realizované boli aj kurzy samomerania krvného tlaku u 79 klientov, ktoré viedli odborné pracovníčky oddelenia podpory zdravia.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Realizácia úlohy prebiehala s využívaním interaktívnych zdravotno-výchovných metód na základných a stredných školách v okrese v oblasti týchto cieľov:

2. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
3. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení
4. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
8. Aktívne využívanie voľného času
9. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
10. Prevencia závislostí

Zároveň do jednotlivých školských zariadení boli priebežne na tieto témy distribuované články a zdravotno-výchovné materiály.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre ŽPaZ obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Vyhodnotenie

Úlohy sa plnia podľa požiadaviek gestora.

1.3 Národný informačný systém ŽPaZ (ENHIS)

Vyhodnotenie

Úlohy sa plnia podľa požiadaviek gestora.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Vyhodnotenie

Boli spracované prehľady spôsobov úpravy vody vo verejnej vodovodnej sieti okresov Senica a Skalica, kde prevláda úprava vody chlórdioxidom.

V menších obciach s prevahou úpravy na báze chlóru (chlórnan sodný) (Mokrý Háj, Podbranč, Chropov) sa jedná o obce s počtom zásobovaných cca do 5 500 obyvateľov.

Bez dezinfekcie v regióne verejné vodovody nie sú.

- celkovo za rok 2012 bolo odobratých 132 vzoriek vôd z verejných vodovodov. Z okresu Senica bolo odobratých 78 vzoriek vôd, z okresu Skalica 54 vzoriek vôd.

1.8 Aktualizácia Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie

Vyhodnotenie

Úloha sa plnila priebežne započatím letnej turistickej sezóny 15.06.2012, kedy bola vypracovaná správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na letnú turistickú sezónu spolu s programom monitorovania rekreačných vôd prírodných kúpalísk a umelých kúpalísk na letnú turistickú sezónu 2012,

- aktualizácia stavu kúpalísk počas letnej turistickej sezóny sa vykonávala pravidelne v týždenných intervaloch (pred víkendom), vždy vo štvrtok do 17, 00 hodiny,

- letná turistická sezóna na prírodných a umelých kúpaliskách v okresoch Senica a Skalica bola ukončená v mesiaci september a bola vypracovaná správa o vyhodnotení letnej turistickej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách v okresoch Senica a Skalica za rok 2012,

- v rámci ŠZD na všetkých kúpaliskách boli preverené: kvalita vody na kúpanie, pripravenosť súvisiacich objektov, odborná spôsobilosť, zdravotná spôsobilosť zamestnancov a prevádzkové poriadky.

- v letnej turistickej sezóne 2012 boli z umelých kúpalísk okresu Senica odobraté 3 vzorky vody z bazénu a v okrese Skalica 8 vzoriek vôd z bazénu.

Na prírodných kúpaliskách okresu Senica bolo odobratých 20 vzoriek vôd.

1.9 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti RÚVZ Senica

Vyhodnotenie

V oblasti hodnotenia dopadov na verejné zdravie zamestnanci RÚVZ Senica v rámci vzdelávania využívajú všetok dostupný priestor na posilnenie odbornosti.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Vyhodnotenie

V rámci plnenia stanovenej úlohy bolo do 31.12.2012 vydaných 18 rozhodnutí o rizikových prácach, v 7 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, novo vyhlásené rizikové práce boli v 10 organizáciách. V jednej organizácii boli určené rizikové práce zrušené. V rámci výkonu ŠZD bolo v priebehu roka 2012 vykonaných 19 previerok zameraných na rizikové práce ukončených záznamom.

V súčasnej dobe evidujeme v okresoch v pôsobnosti RÚVZ Senica 2 968 zamestnancov v riziku, z toho 542 žien. Prevládajúcim faktorom je hluk s počtom exponovaných zamestnancov 2 793, z toho 430 žien. V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 8 dotazníkov H o informovanosti zamestnancov.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a jeho legislatívnych úprav NV SR č. 300/2007 Z.z. a NV SR č. 471/2011 Z.z.

V období do 31.12.2012 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 14 previerok ukončených záznamom, schválených bolo 5 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou chemickým faktorom. V 3 prípadoch boli prejednané zistené nedostatky a uložené pokyny na ich odstránenie. V roku 2012 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím toxických látok.

Problémom ostáva naďalej hodnotenie rizík toxických a veľmi toxických látok a zmesí.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Vyhodnotenie

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z, ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica evidujeme jednu organizáciu, kde sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami v NsP Skalica a to v profesii lekár (2/1) a zdravotná sestra (4/4).

Evidujeme jednu organizáciu Euroframe, a.s. Skalica, ktorá má oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V roku 2012 boli vydané 4 rozhodnutia na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu pre firmy: Peter Dobrovodský Trnava, Euroframe, a.s. Skalica, KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. Žilina a A.A. Service, spol. s r.o. Bratislava.

Ďalej v okresoch Senica a Skalica evidujeme menšie firmy, ktoré prevažne spracovávajú tvrdé drevo.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Vyhodnotenie

V okrese Skalica naďalej evidujeme iba jednu organizáciu, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže – Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých Holíč.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie rizík pri práci

Vyhodnotenie

V rámci Kampane SLIC sme pri spoločných previerkach s inšpektormi práce navštívili 3 vybrané organizácie v stanovených rezortoch. Zamestnávateľom a zamestnancom boli rozdane dotazníky na zisťovanie psychosociálnych rizík. Spolu boli vyplnené 3 dotazníky zamestnávateľov a bolo vyzbieraných 48 vyplnených dotazníkov psychosociálnych rizík zamestnancov - zdravotníctvo a sociálne služby (26), služby, hotely a reštaurácie (8), tovarová preprava (14).

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Vyhodnotenie

V okresoch Senica a Skalica evidujeme jednu organizáciu, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu DNJZ a to Baňa Čáry a.s. v profesii baník – mechanizované razenie a baník na stenovom porube.

V priebehu roku 2012 sme prešetrovali 12 podozrení na chorobu z povolania položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania. V roku 2012 boli priznané 4 choroby z povolania v položke č.29.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Vyhodnotenie

V roku 2012 sme prešetrovali jedno podozrenie na chorobu z povolania.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Vyhodnotenie

V priebehu roka 2012 sme vykonávali kontrolu práce so zobrazovacími jednotkami v rámci výkonu ŠZD. V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 7 dotazníkov Z o informovanosti zamestnancov.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Nepodielame sa.

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Nepodielame sa.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Vyhodnotenie

Tejto problematike sa venujeme priebežne v rámci ŠZD. Praktická realizácia REACH-ENFORCE 2 prebieha spôsobom kontroly kariet bezpečnostných údajov u následných užívateľov, ktorí majú svoje prevádzky v pôsobnosti nášho RÚVZ.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Vyhodnotenie

Úloha bola riešená priebežne. V roku 2012 bolo do projektu zapojených všetkých 80 respondentov v požadovaných vekových kategóriách. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná dňa 29.11.2012 do RÚVZ so sídlom v Trnave.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Vyhodnotenie

Program bol plnený podľa rozpracovaného plánu a to odberom 2 vzoriek soli mesačne. V roku 2012 bol zrealizovaný odber 24 vzoriek kuchynskej soli na zisťovanie obsahu KJ/KJO3 a ferokyanidu draselného, pôvod solí bol najmä z krajín EÚ. Na základe výsledkov laboratórnych analýz odobraté vzorky vyhovovali v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám PK SR. Obsah KI bol v rozmedzí 15 – 35 mg/kg, hodnoty ferokyanidu boli pod 20 mg/kg. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a odoslané dňa 19.12.2012 na RÚVZ so sídlom v Trnave.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Úloha nebola v roku 2012 realizovaná v rámci RÚVZ Senica.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Vyhodnotenie

Úloha bola realizovaná v rámci odberu 1 vzorky plastového výrobku určeného pre deti – plastovej misky dňa 26.09.2012, ktorá bola odoslaná do NRC v Poprade. Výsledok nebol k dnešnému dňu doručený do RÚVZ Senica.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Vyhodnotenie

Úloha bola realizovaná v rámci odberu 1 vzorky potraviny balenej v papierovom obale (Marína keks) dňa 28.09.2012, ktorá bola odoslaná do NRC v Poprade. Výsledok nebol k dnešnému dňu doručený do RÚVZ Senica.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Vyhodnotenie

Úloha bola riešená priebežne, počas roka 2012 sa realizoval zber údajov, ktoré boli spracúvané a vkladané do tabuliek. V rámci monitoringu boli sledované 2 prídavné látky: E 129 allura červená AC, E 950 aspartam; a 2 arómy: mentofurán a kumarín. Monitoringu sa zúčastnilo 20 respondentov (5 žien a 5 mužov/každá veková kategória) a boli odobraté 4 vzorky potravín s predpokladaným obsahom sledovaných látok (1 - allura červená AC,

1 - aspartam, 2 - kumarín).Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Vyhodnotenie

Úloha bola realizovaná v rámci odberu 1 vzorky plastového výrobku určeného pre deti – plastovej misky dňa 26.09.2012, ktorá bola odoslaná do NRC v Poprade. Výsledok nebol k dnešnému dňu doručený do RÚVZ Senica.

3.8 Spotrebný potravinový kôš obyvateľov v SR

Vyhodnotenie

Úloha je zabezpečovaná v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, realizuje sa vyhodnotením 24-hodinového spotrebného koša v programe ALIMENTA. Vyšetreným klientom je poskytnuté individuálne poradenstvo zamerané na zdravý spôsob života so zreteľom na pozitívnu zmenu v stravovacích návykoch a ovplyvnenie konzumácie v prospech zdraviu prospešných potravín.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Vyhodnotenie

Projekt sa plní priebežne. Do projektu sú zapojení žiaci II. stupňa základných škôl.

Bol vykonaný dotazníkový prieskum, antropometrické vyšetrenia detí a odbery vzoriek stravy vo vybraných školách (120 žiakov – 60 zo ZŠ Senica, 60 zo ZŠ Radošovce).

Údaje boli zaslané gestorovi projektu.

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách

Vyhodnotenie

Projekt sa plní priebežne. Bol vykonaný dotazníkový prieskum, do ktorého bolo zapojených 20 detí vo veku 5 rokov navštevujúcich materské školy v Senici a Skalici.

Údaje boli zaslané gestorovi projektu.

4.6 Sledovanie režimu práce a odpočinku detí a mládeže na základných školách v SR.

Vyhodnotenie

Projekt splnený. Bolo rozdanych 35 dotazníkov žiakom 4. ročníkov Základnej školy, Sadová 620, Senica. Prieskum bol zrealizovaný podľa požiadaviek gestora. Zozbierané údaje boli zaslané gestorovi projektu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Vyhodnotenie

Očkovajúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania na základe zaslaného Očkovacieho kalendára na rok 2012.

Ambulanciám VLD a VLDD boli zaslané formuláre pri odmietnutí povinného očkovania. Priebežne boli vykonávané telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.

K 31.8.2012 bola vykonaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR kontrola očkovania s nasledovnými výsledkami:

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Senica okresná zaočkovanosť pohybovala od 90,96 % (základné očkovanie novorodencov proti TBC- ročník narodenia 2011) do 100%. (základné očkovanie proti DTP, HiB, VHB a IPV)

Najnižšia zaočkovanosť na úrovni obvodov bola 84,38%. Nízke percento zaočkovaných bolo z dôvodu zrušenia očkovania (proti TBC).

V okrese Skalica sa v rámci pravidelného povinného očkovania sa okresná zaočkovanosť pohybovala od 91,40 % (základné očkovanie novorodencov proti TBC- ročník narodenia 2011) do 99,80%. (základné očkovanie proti DTP, HiB, VHB a IPV)

Najnižšia zaočkovanosť na úrovni obvodov bola 75,93%. Nízke percento zaočkovaných bolo z dôvodu zrušenia očkovania (proti TBC).

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3. 2003.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Vyhodnotenie

Úloha sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi. Zlepšilo sa hlásenie infekčných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení.

V zdravotníckych zariadeniach okresov Senica a Skalica bolo vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 128 kontrol.

V okrese Senica a Skalica bola vykonaná kontrola funkčnej schopnosti 657 sterilizačných prístrojov a bolo odobratých 310 vzoriek na kontrolu dezinfekcie a sterility.

Na oddelení bolo celkovo vydaných 165 rozhodnutí vrátane uvedenia do prevádzky priestorov zdravotníckych zariadení a schválenia prevádzkového poriadku v okresoch Senica a Skalica a 104 odborných usmernení na vykonávanie celoplošnej jarnej a jesennej deratizácie v mestách a obciach okresov Senica a Skalica.

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení vykonávame najmä prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke nášho úradu a v lokálnych médiách.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa 2012 European Immunization Week- EIW 2012 v regionálnej tlači a na webových stránkach miest Senica, Skalica a Holíč, ako aj na stránkach RUVZ Senica boli prezentované články o význame imunity a očkovania a nových očkovacích

látkach. V oblasti prenosných ochorení a problematiky očkovania bolo poskytnutých 445 konzultácií.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Vyhodnotenie

Údaje o prenosných ochoreniach sú vkladané do informačného systému EPIS priebežne počas celého roka. V sledovanom období bolo za okresy Senica a Skalica vložených do systému 1097 údajov a 604 epidemiologických šetrení, plne sa využíval systém rýchleho varovania Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Vyhodnotenie

RÚVZ Senica sa zapojilo do projektu Helics EU v roku 2012. Boli spracované údaje zo sledovaných zdravotných dokumentácií pacientov hospitalizovaných na oddelení OAIM Fakultnej nemocnice s poliklinikou Skalica a.s. Skalica formou 30 dotazníkov, z ktorých boli zaevidované 2 nozokomiálne nákazy.

V roku 2012 bolo z ústavných zariadení na RÚVZ Senica hlásených 68 prípadov NN.

V mesiaci máj bola realizovaná prevalenčná štúdia Bodového prevalenčného sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz a spotreby antimikrobiálnych látok na oddeleniach ústavného zdravotníckeho zariadenia FNsP Skalica, v ktorej bolo spracovaných 149 dotazníkov na 9 oddeleniach a zaevidovaných 6 NN.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Vyhodnotenie

Nepodielame sa.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Vyhodnotenie

K sledovanému termínu nebola zaznamenaná žiadna mimoriadna epidemiologická situácia.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vyhodnotenie

V spádovom území RÚVZ Senica sa v roku 2012 odoberali vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR paralelne z dvoch odberových miest čističiek odpadových vôd v Skalici (7 vzoriek) a v Senici (7 vzoriek). Z celkového počtu 14 vyšetrených vzoriek odpadových vôd v 6

vzorkách boli potvrdené enterovírusy: v júli Cocksackie skup. B5 (ČOV Senica), Cocksackie skup. B2 (ČOV Skalica), v auguste Cocksackie skup.B (ČOV Skalica a Senica), v mesiaci október Cocksacie skup.B1 (ČOV Senica) a v novembri Cocksacie skup.B (ČOV Senica). V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Vyhodnotenie

V roku 2012 pracovníci RÚVZ Senica po viacročnej spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom Senica pokračovali v realizácii interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“.

Materiály na jednotlivé stanovišťa projektu boli po dohode zapožičané z RÚVZ Trnava – oddelenie podpory zdravia. Realizácia projektu sa uskutočnila v mesiaci november a interaktívneho projektu sa v tomto období zúčastnilo 235 žiakov 8. a 9 tried ZŠ mesta Senica. Úvodom každého stretnutia so žiakmi bol predstavený projekt, štruktúra a jeho význam s dôrazom na netradičnosť realizácie formou hry a očakávanie ich aktívnej účasti.

Na záver aktivít boli v spolupráci so Slovenským Červeným krížom – územným spolkom Senica symbolicky zapálené sviečky ako spomienka na obeť AIDS.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

Vyhodnotenie

V roku 2012 bola zriadená poradňa očkovania, ktorá poskytovala informácie 1x do mesiaca o povinnom, odporúčanom očkovaní, ochoreniach preventabilných očkovaním, kontraindikáciách a nežiadúcich účinkoch očkovania, taktiež informácie pred cestou do zahraničia. Poradne využívali viac zdravotníckych pracovníci. Väčšinou sa jednalo o otázky ohľadom kontraindikácií očkovania a doočkovania detí jednotlivými očkovacími látkami pri prekročení doporučenej schémy očkovania. Záujem zo strany laickej verejnosti bol minimálny. Informáciu žiadal len jeden rodič a týkala sa nežiadúcich účinkov očkovania.

Dňa 13.11.2012 boli v rámci projektu Vzdelávania sestier - Hodnota očkovania prezentované pracovníkmi oddelenia epidemiológie 4 prednášky na tému:

- Princíp očkovania
- Správna aplikácia vakcín
- Nežiadúce účinky a kontraindikácie očkovania
- Skladovanie a manipulácia s očkovacími látkami. Seminára sa zúčastnilo 23 sestier prvého kontaktu (5 sestier VLDD, 8 sestier VLD a 10 z odborných ambulancií).

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. V rámci NPPZ sa realizujú všetky nižšie uvedené aktivity.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. Bol poskytnutý edukačný materiál SČK, Zväzu invalidov, Klubu dôchodcov v Senici (Typy pre lepšiu pamäť, Obezita, Stres, Žijeme zdravo, Pyramída zdravej výživy, Alzheimerova choroba, Vysoký tlak). Boli zrealizované ukážky tréningu pamäti pre seniorov v Klube dôchodcov Senica a v Sobotišti, DSS pre dospelých v Senici.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1. Materské centrá -

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. Bol poskytnutý edukačný materiál – Pyramída zdravej výživy, Bezpečné hračky, Domáce násilie, Stres, Týranie detí, Obezita, Zodpovedný cyklista, Bezpečný bicykel, Pripútaj sa a dodržuj povolenú rýchlosť!, Žijeme zdravo, DVD Lakomý syseľ a iný.

Vyhodnotenie

9.3.2. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Plní sa priebežne. V predškolských zariadeniach v Senici a Skalici boli zrealizované 3 interaktívne besedy, pri ktorých bolo využité DVD „Prečo zvieratka bolia zúbky“. Edukovaných bolo 60 detí.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Vyhodnotenie

Spĺnený. Projekt bol zrealizovaný podľa metodického pokynu gestora. Vyšetrených bolo 55 ľudí. Údaje v elektronickej forme boli zaslané gestorovi projektu. Zúčastnili sme sa školenia riešiteľov, na ktorom boli odprezentované predbežné výsledky.

9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Vyhodnotenie

Svetový deň vody - poskytnuté telefonické informácie o možnosti bezplatného vyšetrenia vody a boli poskytnuté materiály s uvedenou tematikou.

Svetový deň zdravia - boli v spolupráci s TESCO-m a firmou SWEEDWOD zrealizované prednášky na tému „Zdravý životný štýl“ a vyšetrenia pracovníkov (anamnéza, antropometria,

TK, GLY, CHOL, TG) spojené s poskytnutím edukačných materiálov. V priestoroch RÚVZ so sídlom v Senici bola urobená nástenka a dané k dispozícii pre záujemcov edukačné materiály.

Svetový deň Alzheimerovej choroby - kampaň „Týždeň uvedomovania si mozgu“:

- a) prednáška pre verejnosť : “Pre lepšiu pamäť“, Klub dôchodcov v Senici,
- b) prezentácia pre študentov na tému: „Ako funguje mozog“,
- c) aktivita pre deti a školákov : interaktívna beseda na tému „Ako funguje mozog“ spojená s riešením hádanok, pexesový turnaj,
- d) ukážka tréningu pamäti pre seniorov – Klub dôchodcov v Senici, Domov sociálnych služieb pre dospelých v Senici.

Ďalej bola urobená nástenka a boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály (RÚVZ Senica, kluby dôchodcov).

Svetový deň pohybom ku zdraviu – školy a školské zariadenia boli vyzvané na sprístupnenie svojich športových areálov pre verejnosť, s Mestom Senica a Materským centrom pri CVČ v Senici sme sa podieľali na organizácii podujatia Míľa pre mamu, ktorej sa zúčastnilo 165 ľudí.

Svetový deň hypertenzie - bola zverejnená ponuka merania TK a edukácie, ktorú využilo 10 občanov Senice. Ďalej bola urobená nástenka a boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály.

Svetový deň bez tabaku – zrealizovaná kampaň „Vymeň cigaretu za jablko“ podľa požiadaviek gestora (oslovovanie ľudí na námestí v Senici, dotazníkový prieskum, vyšetovanie CO Smokerlyzerom, poradenstvo). Zúčastnených bolo 26 ľudí.

Svetový deň srdca - bola urobená nástenka a boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonného obchodu s nimi – zrealizovaná kampaň „Deň zodpovednosti“ zameraná na zvýšenie povedomia o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Kampaň sa uskutočnila v priestoroch Centra podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Senici. Vyšetrených a edukovaných bolo 19 ľudí. Aktívne sme sa podieľali na realizácii 16. ročníka odborného seminára „Chráňme sa pred drogovým nebezpečenstvom“, ktorého obsah bol zameraný na priblíženia aktuálneho vývoja drogovej scény na Slovensku a jej riziká.

Medzinárodný deň starších ľudí - v rámci akcie „Deň otvorených dverí“ Poradňu zdravia navštívilo 5 klientov, ktorí boli vyšetrení (meranie TK, antropometrické vyšetrenie, určenie BMI, % telesného tuku) a bolo im poskytnuté odborné poradenstvo. Informáciu o Dni otvorených dverí sme uverejnili na webovej stránke RÚVZ Senica. Ďalej sme sa organizačne spolupodieľali na nižšie uvedených aktivitách, ktoré prebiehali v Senici. Pri príležitosti Európskeho roku aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami sa od 17.9.- 21.9.2012 konal 2.ročník Senického týždňa dobrovoľníctva. Do 10 aktivít v 7 lokalitách sa celkovo zapojilo okolo 130 dobrovoľníkov hlavne z radov stredoškolačkov. Dobrovoľníci sa vybrali za klientmi zariadenia sociálnych služieb, kde pripravenými aktivitami cibрили pozornosť a motoriku klientov. V stredu dobrovoľníci vymasírovali ruky klientom domova dôchodcov a potom sa väčšina z nich stretla na futbalovom zápase generácií. Vo štvrtok sa na námestí v Senici tancovala Zumba, kde sa k tancu pridali náhodní okoloidúci, ale aj klienti DD a zariadení sociálnych služieb. Dňa 18.10.2012 sa konal Benefičný koncert sociálnych zariadení v Dome kultúry Senica. Distribuovali sme materiál edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti do zariadení sociálnych služieb v okrese Senica a Skalica. 24.10.2012 sa v spoločenskej sále Domu kultúry v rámci Mesiaca úcty k starším konalo kultúrne podujatie.

Svetový deň osteoporózy - v mesiaci október 2012 sa do 25.10.2012 v rámci prevencie Osteoporózy robilo bezplatné vyšetrenie kostného tkaniva v ambulancii na Poliklinike v Senici a v priestoroch RÚVZ Senica bola urobená nástenka a boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály.

Svetový deň diabetu – podujatie „Dia deň“ v Holíči - beseda pre širokú verejnosť. Medzinárodný deň bez fajčenia – v spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom v Senici sme zrealizovali 10 interaktívnych prednášok pre stredoškolákov, ktorých sa zúčastnilo 287 študentov. Na prednáškach bolo využitý film „Kým stúpa dym...“ a študenti mali možnosť dať si vyšetriť hladinu CO Smokerlyzerom.

Svetový deň boja proti AIDS – zrealizovaný projekt „Hrou proti AIDS“, ktorého sa zúčastnilo 235 žiakov základných škôl.

9.7 Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“

Vyhodnotenie

Informácie o súťaži boli uverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Senici. Bola zabezpečená distribúcia letákov a účastnícky listov všetkým zainteresovaným subjektom (mestá, obce, podniky, stredné školy, atď.).

9.8 Národný program prevencie obezity

Vyhodnotenie

Projekt sa realizuje priebežne prostredníctvom CPZ. Klientom sú poskytované informácie o zdravom životnom štýle. V podnikoch (TESCO, SWEEDWOD, Kovoreal Holíč) boli zrealizované vyšetrenia a prednášky o výžive, pohybovej aktivite, obezite a jej komplikáciách. Na základných školách v Senici, Sekulách, Mestskom úrade v Skalici zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy a dôležitosti pitného režimu, správneho výberu nápojov a zvýšenia pohybovej aktivity. Na Mestskom úrade v Skalici bola uskutočnená prednáška pre zamestnancov školských jedální, ktorej sa zúčastnilo 58 ľudí na tému „Aktuálne problémy v školskom stravovaní z pohľadu verejného zdravotníctva“.

9.9 CINDI program SR

Vyhodnotenie

Projekt sa plní priebežne. V CPZ v základnej poradni bolo vyšetrených 86 klientov, v špecializovaných poradniach 48 klientov. Počas výjazdových aktivít, ktoré boli realizované v spolupráci so firmou Dajanex, s.r.o. bolo vyšetrených 30 klientov v podniku SWEEDWOD, v Kovoreali Holíč 12 klientov, TESO Senica 14 klientov, INA Skalica 30 a v Grafobale Skalica 30 klientov. Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

Vyhodnotenie

Projekt sa plní priebežne. Boli zrealizované prednášky a besedy o ochrane zdravia v ZŠ Senica (30 žiakov), o zdravej výžive v ZŠ Senica, ZŠ Sekule, Spojenej škole v Senici (136 žiakov). V spolupráci s Policajným zborom SR v Senici sme zrealizovali projekt „Na prázdniny bezpečne“ zameraný na prevenciu drogových závislostí (alkohol, fajčenie, ostatné nelegálne drogy). Cieľom projektu je hravou formou a inovatívnymi metódami informovať deti o negatívnych sociálnych, zdravotných a trestnoprávných následkoch užívania alkoholu, tabaku a marihuany. Do projektu sa zapojilo 404 žiakov 3. a 4. ročníkov základných škôl a 5. a 6. roč. Spojenej školy v Senici.

V spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a iných protispoločenských činností pri Mestskom úrade Senica, ktorej sme členom, sme uskutočnili projekt „Na prázdniny bezpečne“, určeného pre žiakov 1. ročníkov základných škôl. Cieľom projektu bola podpora zdravia, prevencia úrazov počas prázdnin, informovanie účastníkov o rizikových situáciách a následkoch protispoločenského a kriminálneho správania, realizácia voľnočasových aktivít a zníženie kriminality detí a mládeže na území mesta Senica a priľahlých lokalitách. Edukovaných bolo 200 detí.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR. Riešiteľskými pracoviskami sú RÚVZ v SR.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi riešil problematiku vplyvu environmentálnych determinantov zdravia v priebehu celého roka 2012 hlavne v posudkovej činnosti, ale aj pri riešení podnetov.

Požiadavky, ktoré eliminujú vplyv zdraviu škodlivých faktorov na zdravie ľudí, sú definované pri posudzovaní všetkých projektov, zámerov, štúdií na všetkých oddeleniach RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, hlavne však na oddelení HŽP.

Požiadavky na ochranu zdravia ľudí sú definované hlavne pri územnoplánovacej dokumentácii a v zámeroch predkladaných na RÚVZ v procese EIA:

riešiť aktivity v danej lokalite, aby fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré používajú alebo prevádzkujú zdroje hluku, infrazvuku alebo vibrácií zabezpečili, aby expozícia obyvateľov bola čo najnižšia a neprekročila prípustné hodnoty pre deň, večer a noc
riešiť dopravu obce, aby dopravným hlukom bol znehodnotený minimálny rozsah obytného územia a robiť všetky opatrenia na znižovanie dopravného hluku (znižovanie rýchlosti, plynulosť dopravy, stavebné spomaľujúce prvky, stavebné úpravy križovatiek, výsadba zelene a pod.)

riešiť dopravu v blízkosti školských zariadení s ohľadom na pohyb detí a tým zvýšené riziko dopravných nehôd (bezpečný prístup automobilov k školám, parkoviská pred školami a v areáli, bezpečnostné zóny pred školskými zariadeniami, bezpečnosť na prechodoch cez komunikácie)

vyčleniť lokality na umiestnenie výroby a drobného podnikania, podrobne špecifikovať podnikateľské aktivity, ktoré je možné umiestniť v obytnej zóne (drevoz výroba, doprava, chov dobytka, chovateľské stanice hydiny a psov, reštauračné zariadenia a pod.)

stanoviť regulatívy pre chov domácich hospodárskych zvierat najmä z hľadiska podnikateľských aktivít samostatne hospodáriacich roľníkov hlavne v obytných zónach

Územia okresov Spišská Nová Ves a Gelnica sa nachádzajú podľa dostupných informácií v strednom a vysokom radónovom riziku. RÚVZ žiada preto v každom vyjadrení v rámci územného konania zabezpečiť objektivizáciu radónového rizika stavebných pozemkov pri výstavbe nebytových budov určených na pobyt osôb dlhší ako 1000 hodín počas kalendárneho roka a pri výstavbe bytových budov v zmysle ust. Vyhlášky č. 528/2007 Z.z. ktorou sa stanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarenia z prírodného žiarenia.

Úloha je plnená aj sledovaním kvality pitnej vody v prameňoch Národného parku Slovenský raj. V roku 2012 bolo odobratých 30 vzoriek vôd z 20 prameňov nachádzajúcich sa v blízkosti najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj.

Výsledky kvality vody boli oznámené Správe Národného parku Slovenský raj, obecným úradom a hlavným prevádzkovateľom ubytovacích a stravovacích zariadení s požiadavkou na zabezpečenie oznámenia pre návštevníkov na informačných tabuliach.

V mesiaci február 2012 bola v územnom obvode Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) vyhlásená mimoriadna situácia z dôvodu prerušenia dodávky pitnej vody

z verejného vodovodu pre obyvateľov viacerých miest a obcí obvodu Spišská Nová Ves, ktorá vznikla dlhodobým poklesom vonkajšej teploty pod – 20 až – 27°C. Postihnutých bolo cca 13 000 obyvateľov (mestá Gelnica a Krompachy, obce Rudňany, Mlynky, Margecany, Jaklovce, Švedlár, Markušovce). Pracovníci RÚVZ sa zúčastňovali zasadnutí Krízového štábu ObÚ Spišská Nová Ves a od vyhlásenia mimoriadnej situácie spolupracovali s jednotlivými členmi Krízového štábu (hlavne PVPS a.s.) a starostami obcí a miest. Riešilo sa náhradné zásobovanie obyvateľov pitnou vodou, robili sa mimoriadne odbery vzoriek na zisťovanie ich kvality. Mimoriadna situácia bola odvolaná 22.2.2012 a počas nej neboli hlásené žiadne ochorenia z vody.

Pracovníci oddelenia HŽP odoberajú v priebehu roka v rámci monitoringu a ŠZD vzorky vôd aj v zariadeniach s individuálnym zásobovaním pitnou vodou. Na základe zistenia nevyhovujúcej kvality vody boli vykonané opatrenia, ktoré v niektorých prípadoch viedli k okamžitému prerušeniu zásobovania pitnou vodou – obec Vítkovce (ZŠ, MŠ, obecný úrad, obchod potravín), obec Bystrany (2 materské školy). K zlepšeniu kvality vody došlo po vykonaní potrebných opatrení v okolí vodného zdroja a hlavne namontovaní nových dávkovačov na nepretržitú dezinfekciu pitnej vody.

Zamestnanci RÚVZ vykonávajú pravidelne kontrolu dodržiavania zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov. V roku 2012 bolo vykonaných celkom 548 kontrol. Pri kontrolách nebolo zistené žiadne porušenie zákona č. 377/2004 Z.z.. Počet vykonaných kontrol dodržiavania zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov bol mesačne hlásený na Úrad verejného zdravotníctva SR so sídlom v Bratislave.

1.2 ERA – ENVHEALTH: Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni – ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, koordinátorom medzinárodného projektu je AFSSET (Francúzsko). Riešiteľskými pracoviskami je 16 participantov z 10 krajín Európskej únie.

V priebehu roka 2012 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.3 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, koordinátorom medzinárodného projektu je WHO. Riešiteľským pracoviskom je ÚVZ.

V priebehu roka 2012 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 Projekt COPHES (Consortium to perform human biomonitoring on a European scale)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, koordinátorom medzinárodného projektu je BiPRO (Nemecko). Riešiteľským pracoviskom je 34 participantov z 26 krajín EÚ a mimo nej.

V priebehu roka 2012 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.5 Projekt DEMOCOPHES (Demonstration study of the COPHES)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, koordinátorom medzinárodného projektu je FPS (Belgicko). Riešiteľským pracoviskom je 16 krajín EÚ.

V priebehu roka 2012 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.6 Znečistenie vnútorného ovzdušia v školách a jeho vplyv na zdravie detí v Európe (SINPHONIE)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR. Hlavným cieľom projektu SINPHONIE je komplexný výskum zameraný na zlepšovanie kvality vnútorného ovzdušia školských zariadení s účasťou 38 partnerských inštitúcií z 25 európskych krajín.

V priebehu roka 2012 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

ÚVZ SR vydal pokyny pre plnenie úlohy 1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch listom č. OHŽP – 4611/2011 zo dňa 27.06.2011. Úloha bola zaradená medzi programy a projekty vzhľadom na narastajúci trend dezinfekcie pitnej vody chemickými látkami, v zahraničí sa v posledných rokoch začína presadzovať zdravotné zabezpečenie bez prítomnosti chemických látok.

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi na základe pokynov zaslal na ÚVZ SR v Bratislave informáciu o prehľade verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru, v ktorej uvádza, že v svojej spádovej oblasti nemá v súčasnosti verejné vodovody bez dezinfekcie na báze chlóru. V minulosti Spišský skupinový vodovod s počtom zásobovaných obyvateľov cca 55 000 bol zásobovaný pitnou vodou zo zdrojov Spišská Teplička (podzemný zdroj) bez dezinfekcie na báze chlóru. Bolo to v období cca do roku 2000. V ďalších rokoch sa začali objavovať ojedinele zvýšené hodnoty mikrobiologických ukazovateľov, a tak sa začalo postupne s dezinfekciou plynným chlórrom a neskôr chlórnanom sodným. Z dôvodu udržania potrebnej kvality vody z hľadiska zdravotnej bezpečnosti obyvateľov sa s pravidelnou dezinfekciou na báze chlóru začalo v roku 2005. Od roku 2008 je v skúšobnej prevádzke dezinfekcia chlórdioxidom, ale z dôvodu pretrvávajúcich problémov pri tomto spôsobe dezinfekcie sa aj naďalej používa chlórnan sodný. Podľa informácií prevádzkovateľa PVPS a.s. Poprad, je vodný zdroj Liptovská Teplička kvalitný, ale ak by sa predpokladala možnosť úpravy pitnej vody bez chlórovania, museli by sa urobiť viaceré preventívne opatrenia. Jedným z nich je napr. možnosť kontinuálneho sledovania kvality vody.

1.8 Posilnenie implementovania HIA (Health impact assesment) v posudkovej činnosti

ÚVZ SR a RÚVZ SR

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi v priebehu roka 2012 riešil problematiku HIA v rámci celej svojej činnosti. Požiadavky, ktoré eliminujú vplyv zdraviu škodlivých faktorov na zdravie ľudí, sú definované pri posudzovaní všetkých projektov na všetkých oddeleniach RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Požiadavky sú zadávané hlavne pri územnoplánovacej dokumentácii a v zámeroch predkladaných na RÚVZ v procese EIA.

1.9 TACTICS (Tools to Adress Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Gestorom a riešiteľom úlohy je ÚVZ SR. Hlavným cieľom projektu je poskytnúť informácie, praktické nástroje a zdroje na podporu prijatia, implementácie a monitorovania príkladov dobrej praxe v oblasti prevencie úrazov detí a mládeže v Európe. Projekt je zameraný na detskú úrazovosť a prevenciu. Partnerom projektu je 34 krajín.

V priebehu roka 2012 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

Úlohy vyplývajúce z problematiky územného obvodu

Sledovanie kvality vody v prameňoch na území Národného parku Slovenský raj

V roku 2012 bolo odobratých 30 vzoriek vôd z 20 prameňov nachádzajúcich sa v blízkosti najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to Podlesok – vrt oproti reštaurácii Koliba, Podlesok – prameň pri parkovisku, Čingov - Sokolský prameň, Košiarny briežok - Grófska studňa, Košiarny briežok - Skromná studnička, Rybníky – prameň pod lanovkou, Novoveská Huta - Kráľov prameň, prameň Klauzy, prameň Suchá Belá, prameň Kysel', Kláštorisko - Prameň sv. Bruna, Kláštorisko - Cesta medzi Kláštoriskom a Podleskom, prameň Stratenská pila, Geravy - prameň Zejmarská roklina, Glacká cesta – prameň Maisgripin, prameň Breznovica (Prielom Hornádu), prameň Bikšova lúka, Čierna dolina – prameň Sokol, prameň pri potoku Lesnica (pod tiesninou), Letanovský mlyn – studňa pri ceste. Z uvedeného počtu bolo 18 vzoriek nevyhovujúcich.

Výsledky kvality vody boli oznámené Správe Národného parku Slovenský raj, obecným úradom a hlavným prevádzkovateľom ubytovacích a stravovacích zariadení s požiadavkou na zabezpečenie oznámenia pre návštevníkov na informačných tabuliach.

Odborne spolupracovať s obecnými úradmi pri riešení problematiky v zásobovaní rómskych osád pitnou vodou

Pri štátnom zdravotnom dozore sú nedostatky zisťované v udržiavaní a funkčnosti verejných studní. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rómskych osadách často neefektívne. Negatívne je potrebné hodnotiť opakované zničenie uzatvárania na studni a zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2012 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 2 293 pracovníkov v riziku práce, z toho je 322 žien. Oproti roku 2011 sa počet exponovaných pracovníkov zvýšil o 54, pričom počet exponovaných žien sa znížil o 68 pracovníčok.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe 1 813 (z toho je 288 žien), čo je z celkového počtu 79 % pracovníkov. V stavebníctve je exponovaných 191 pracovníkov (z toho 0 žien), čo je 8,3 %, v ťažbe a dobývaní je 110 pracovníkov (z toho je 10 žien) čo je 4,8 % a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove je evidovaných 52 pracovníkov (toho je 1 žena), čo je 2,3 %. V ostatných odvetviach je spolu exponovaných 127 pracovníkov (z toho 23 žien), čo je 5,6 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov.

Výraznejší nárast v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rezorte priemyselnej výroby o 127, pričom počet exponovaných žien v priemyselnej výrobe sa znížil o 16 pracovníčok. V ťažbe a dobývaní sa počet pracovníkov znížil o 17 pracovníkov a v stavebníctve bol zaznamenaný pokles počtu pracovníkov o 9.

Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému hluku 2 227 pracovníkov, z toho je 294 žien, vibráciám 280 pracovníkov (z toho 2 ženy) a chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 309 pracovníkov (z toho 17 žien). Ostatným faktorom je spolu exponovaných 46 pracovníkov (z toho 20 žien).

Zvýšený nárast počtu exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rizikovom faktore hluk, kde došlo k celkovému zvýšeniu o 65 pracovníkov (pričom počet exponovaných žien sa znížil o 71 pracovníčok). Mierny nárast počtu pracovníkov bol zaznamenaný v rizikovom faktore vibrácií, o 10 pracovníkov. V rizikovom faktore chemických látok a zmesí vrátane prachu, bol zaznamenaný pokles počtu exponovaných pracovníkov o 58 pracovníkov, súčasne sa zvýšil počet exponovaných žien oproti predchádzajúcemu roku o 3.

Najvyšší počet exponovaných pracovníkov je evidovaný v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves, kde z celkového počtu 2 544 zamestnancov je exponovaných nadmernému hluku 1 007 pracovníkov, z toho 156 žien. Oproti minulému roku došlo k zníženiu počtu exponovaných pracovníkov o 65 (pričom počet exponovaných žien sa zvýšil o 27 pracovníčok).

Ďalšie spoločnosti, v ktorých evidujeme vysoký počet exponovaných pracovníkov sú:

- SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 348/188 exponovaných 46/8 pracovníkov nadmerným hlukom, prachom a chemickým látkam,
- MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 297/150 evidovaných 85/45 pracovníkov v riziku hluku a prachu,
- Triplus, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 227/176 evidovaných 7/3 pracovníkov v riziku hluku a prachu,
- Kovohuty, a.s. Krompachy, kde je z celkového počtu zamestnancov 201/17 exponovaných 114/0 pracovníkov v riziku hluku, prachu a chemických látok (olovo),
- CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 174/93 zamestnancov exponovaných 73/46 pracovníkov v riziku hluku,

- URANPRES, spol. s r.o. Spišská Nová Ves má 93/0 pracovníkov exponovaných riziku hluku, prachu a vibrácií z celkového počtu zamestnancov 128/12,
 - SABAR, s.r.o. Markušovce má z celkového počtu zamestnancov 107/18 exponovaných 69/10 pracovníkov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
 - Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 105/18 evidovaných 36/4 pracovníkov v riziku hluku, vibrácií, prachu a infračerveného žiarenia,
 - STI, spol. s r.o., Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 92/5 evidovaných 68 mužov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
 - TREVA s.r.o., Prakovce má z celkového počtu zamestnancov 91/11 evidovaných 64 mužov v riziku hluku, prachu a chemických faktorov,
 - ANDRITZ s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 81/10 evidovaných 7 mužov v riziku hluku,
 - KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. Zvolen, prevádzka Kameňolom Olcnava, má z celkového počtu zamestnancov 63/11 evidovaných 9 pracovníkov v riziku hluku a prachu.
- V ostatných prevádzkach je počet exponovaných pracovníkov nižší.

V roku 2012 boli prehodnotenú rizikové práce v 29 firmách. Nové rozhodnutia boli vypracované pre 17 firiem, z toho 2 SZČO (v drevovýrobe a pri poskytovaní služieb v ťažbe dreva).

Zrušené resp. prehodnotenú rizikové práce a preradené do 2. kategórie práce boli buď na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia alebo ukončením činnosti s výskytom rizikových faktorov v 9 firmách, z toho u 1 SZČO.

V posledných rokoch zaznamenávame výraznejšie zmeny v rizikových faktoroch najmä v zákazkových stolárstvach, v ktorých pracuje sám SZČO a používajú sa drevotriekové dosky. Na výrobu nábytku sa nakupuje základný materiál priamo na mieru a v dielňach dochádza iba k dopracovaniu dosák, k lepeniu líst a montáži kovania. Znížila sa expozícia pracovníkov rizikovým faktorom.

Preventívna lekárska starostlivosť je poskytovaná pracovnou zdravotnou službou. Najväčšie zastúpenie majú pracovné zdravotné služby ProCare a.s. Bratislava a MEDISON s.r.o. Košice. ProCare a.s. Bratislava má v Spišskej Novej Vsi zriadenú vysunutú pracovisko – ambulancia pracovného lekára a zástupca vykonávajúci dohľad nad pracovným prostredím. Zároveň preventívnu lekársku starostlivosť poskytujú lekári v meste Krompachy a Gelnica pod dohľadom pracovného lekára v Spišskej Novej Vsi. Zatiaľ stále pretrvávajú problémy poskytovania služieb PZS u SZČO a malých spoločností, s ktorými zatiaľ neuzatvárajú zmluvy. Súčasne nie je doriešená ani problematika SZČO, ktorí pracujú na dohodu v priemyselných podnikoch a v stavebníctve (zvárači, stolári, železiari ap.).

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves podľa podkladov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru poskytuje služby asi 10 PZS (okrem ProCare a.s. Bratislava a MEDISON s.r.o. Košice napr. Medfin PZT a.s. Bratislava, Salusé spol. s r.o. Piešťany, Salus – EC s.r.o. Zvolen, NOVAPHARM s.r.o. Bratislava, B-SOFT s.r.o. Bratislava a iné).

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v programovom vybavení ASTR.

Prevádzkovatelia predložili na posúdenie prevádzkové poriadky pre jednotlivé rizikové faktory. Počet predložených a posúdených prevádzkových poriadkov zameraných na rizikové faktory 57 (hluk, chemické faktory, vibrácie, biologické faktory, AZC materiál a pod).

V roku 2012 bola v spoločnosti BWE spol. s r.o., Tatranská 126, Smižany, IČO 36 571 083, vykonaná spoločná previerka pracovníkov RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a Inšpektorátu práce v Košiciach. Pracovná činnosť spoločnosti je zameraná na jednoduché spracovanie reziva – porez guľatiny, výroba stavebného reziva a hranolov, bez povrchovej

úpravy. Spracováva sa mäkké drevo. Práca sa vykonáva na uhlovej kmeňovej pile KP 100 s dvoma reznými kotúčmi. Pracovníci pri obsluhu píly sú zaradení do 3. kategórie rizika hluku. Počet pracovníkov – 2 stáli zamestnanci a 1 pracovník na dohodu. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na dodržiavanie povinností zamestnávateľa ohľadom zdravotných rizík. Výkon inšpekcie práce v kontrolovanom subjekte bol zameraný na kontrolu dodržiavania právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP a na kontrolu pracovnoprávnych vzťahov. Zo záverov spoločnej previerky vyplynulo vykonať do 30 dní od prevzatia protokolu odstránenie zistených nedostatkov, a to zabezpečenie rovnosti podlahy vo výrobnjej hale a zabezpečenie označenia komunikácie pre chodcov vo výrobnjej hale. Nedostatky boli v uvedenom termíne odstránené.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V roku 2012 sme uplatňovali legislatívne úpravy, t.j. nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. V sledovanom období bolo vykonaných 10 previerok na pracoviskách s používaním veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a 55 previerok na pracoviskách s výskytom chemických látok.

Cielene sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Konzultácie boli poskytnuté bezpečnostným technikom vo firmách, zamestnancom reklamných služieb, pracovníkom predajní záhradkárskych potrieb, pracovníkom v laboratóriách a pod. v celkovom počte 68. Zároveň boli poskytnuté informácie o vypracovaní prevádzkových poriadkov. V roku 2012 bolo predložených a schválených spolu 62 prevádzkových poriadkov vypracovaných pre prácu s chemickými faktormi (z toho 34 prevádzkových poriadkov vypracovaných pre prácu s chemickými faktormi bolo schválených samostatným rozhodnutím a 28 prevádzkových poriadkov bolo schválených spolu s rozhodnutím uvedenia priestorov do prevádzky, alebo pri vyhlásení prác do kategórií, resp. boli schválené s rozhodnutím k nakladaniu s nebezpečným odpadom).

V rezorte poľnohospodárstvo sa zisťuje len ojedinele aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako toxické látky a prípravky. Veľmi toxické látky a prípravky sa nepoužívajú resp. ich používanie je prakticky nulové. Aplikácia je zabezpečená prostredníctvom aplikačných stredísk, pozemným spôsobom.

Veľmi jedovaté látky a prípravky sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov (galvanizovňa) a v obmedzenej miere pri vykonávaní chemickej ochrany rastlín. V roku 2012 bolo spoločnosti SEZ Krompachy a.s. Krompachy vydané rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami. V predajniach záhradkárskych potrieb bol zistený predaj chemických prípravkov na ochranu rastlín klasifikovaných ako veľmi toxické látky a prípravky v obmedzenom rozsahu. Predajcovia pesticídov v záhradkárskych predajniach a v dodávateľia chemických prípravkov na ochranu rastlín (L.O.S. Agro spoločnosť s ručeným obmedzeným Spišská Nová Ves, NOVILLA s.r.o. Spišská Nová Ves a Záhradkárske služby Čonka majú predpísanú odbornú spôsobilosť).

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves bolo v roku 2012 bolo hlásených 56 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov (v priestoroch ZŠ Mnišek nad Hnilcom, v Dome služieb Gelnica, v obchodných reťazcoch Kaufland, Hypernova, LIDL a TESCO, v spoločnosti MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves (v mlyne a cestovinárni), v spoločnostiach Panasonic Krompachy, EMBRACO Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, Podtatranská vodárenská spoločnosť, Východoslovenská energetika a.s., v priestoroch ČSOB Spišská Nová Ves, v

priestoroch ČS PHM OMW a SHELL, veľkosklady spoločnosti Pivovar Topvar Spišská Nová Ves a iné).

Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach je vytvorená komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. Spracovávanie bukových a dubových materiálov sa vykonáva v spoločnosti Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT Spišské Tomášovce, prevádzka v Spišskej Novej Vsi, ktorá je zameraná na výrobu a pokladanie intarzovaných parkiet. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli zamestnanci pri opracovaní rôznych druhov dreva, vrátane tvrdého dreva, zaradení do 2. kategórie práce, počet pracovníkov je 7. Prevádzkový poriadok zameraný na pracovnú činnosť s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (tvrdé drevo) bol schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves.

Spoločnosť TOMIFA spol. s r.o. Iliášovce spracováva asi v 5 % bukové a dubové drevo, počet pracovníkov 20.

V spoločnosti MIKONA s.r.o. Púchov, prevádzka MIKONA Východ Spišská Nová Ves sú používané chemické látky s výskytom karcinogénnych látok v pneuservise. Pracovníci sú zaradení do 2. kategórie práce.

Spoločnosť EURO 3B s.r.o. Spišská Nová Ves aplikuje kremičitý piesok striekaním vo vonkajšom prostredí pri úpravách drevených stavieb. Pracovnú činnosť vykonávajú 2 pracovníci SZČO.

Pôvodné pracovisko v spoločnosti Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. Spišská Nová Ves, oddelenie POCO prevádzkuje bez zmeny. V roku 2012 bolo aplikovaných 1085 ampuliek cytostatík. Počet pracovníkov sa nezmenil 3 ženy (lekárka a 2 zdravotné sestry, všetky fajčiarky).

V priebehu roku 2012 došlo k prehodnoteniu zdravotných rizík a schváleniu prevádzkového poriadku pre prácu s karcinogénnymi faktormi pre pracovníkov Hematologicko – transfúzneho oddelenia, najmä z dôvodu aplikácie cytostatík onkologickým pacientom. Zamestnanci, ktorí vykonávajú prípravu a podávanie cytostatík boli zaradení do 3. kategórie rizika karcinogénnych faktorov. Počet aplikovaných ampuliek cytostatík za rok 2012 bol 192 ampuliek, počet pracovníkov na HTO – 5 žien (2 lekárky a 3 sestry, všetko nefajčiarky).

V spoločnosti KOVOHUTY, a.s., Bratislava, pracovisko Krompachy dochádza pri pracovnom procese tavenia (v závislosti od vsádzky) aj k produkcii chemických látok klasifikovaných ako karcinogénne faktory 1. kategórie (nikel a jeho zlúčeniny). Pracovníci na jednotlivých pracoviskách (Stredisko – šachtová pec, Stredisko – Konvertory, Stredisko – Peletizácia a Stredisko – Anódová pec) v príslušných profesiách (tavič, pomocník taviča, kychtár – vsádzkovač, obsluhy filtračnej stanice Zn filtrov, žeriavnik na Hute, obsluha linky Peletizácie) boli posúdením pracovnej zdravotnej služby z titulu expozície karcinogénnym faktorom zaradení do 2. kategórie práce. V roku 2012 bol schválený prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi, v ktorom sú zapracované aj pracovné činnosti s karcinogénnymi faktormi.

V spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves sa pri povrchových úpravách komponentov mangánfosfatáciou používajú chemické látky klasifikované ako karcinogénne a mutagénne látky. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2. kategórie práce.

V spoločnosti PASS-SK s.r.o. Spišská Nová Ves bolo používanie dichlórmetánu, ktorý sa využíval pri pracovnej činnosti ručnej montáži dielcov pre automobilový priemysel, z pracovného procesu úplne vylúčené (od marca 2012). Chemická látka bola nahradená izopropylalkoholom. Pracovníci v profesiách montážny robotník a kontrolór v montážnej hale boli preradení do 2. kategórie práce, čo predstavuje únosnú mieru zdravotného rizika.

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu, pri odstraňovaní stavieb a výmene odpadových kanalizačných potrubí v bytových domoch. V roku 2012 bolo vypracovaných 15 nových rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb, z toho pre odstraňovanie a výmenu strešnej krytiny bolo schválených 6 plánov práce a pre odstraňovanie a výmenu kanalizačného potrubia bolo schválených 9 plánov práce. Výmenu azbestocementových kanalizačných potrubí v bytových domoch a odstraňovanie AZC materiálu zo stavieb (napr. AZC krytina a pod.) vykonávajú oprávnené organizácie (RONAR s.r.o. Košice, Jozef Hanák – A JE TO Spišská Nová Ves, ČOPA s.r.o. Drienov, PROSERVIS s.r.o. Strážske, Regena ES s.r.o. Strážske, Marián Chmelár – KROVMONT Dolný Kubín, FEROMETAL s.r.o. Batizovce, Ján Kožík Dravce, Správa domov Gelnica, Bytové družstvo Spišská Nová Ves) na základe rozhodnutia vydaného RÚVZ Spišská Nová Ves. Každá akcia je samostatne hlásená RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácia s azbestocementovým materiálom a predpokladaným množstvom odpadu, v roku 2012 bolo nahlásených 24 akcií.

Nadálej ostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní AZC materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie AZC krytín (eternit) je cenovo pre súkromné osoby neúnosné.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V roku 2012 bolo vykonané prehodnotenie psychickej pracovnej záťaže zamestnancov pracujúcich na psychiatrickej ambulancii (počet zamestnancov 6, z toho 4 ženy) v spoločnosti PRO VITAE n.o., Všeobecná nemocnica Gelnica. Na základe posúdenia rizika, charakteru pracovných činností a pracovného prostredia s ohľadom na skutočnosť, že na predmetnom pracovisku dlhodobo neevoluujú zmeny zdravotného stavu v súvislosti s výkonom práce a kvalifikovaným odhadom, boli pracovné činnosti zamestnancov v profesiách sestry psychiatrickej ambulancie a lekár psychiatrickej ambulancie preradení do 2. kategórie práce s faktorom psychická pracovná záťaž.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci
RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom špecifickej úlohy projektu

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2012 sme evidovali celkovo 52 žiadostí z KPL a KT Košice o prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania. Spolu bolo prešetrených 42 podozrení na choroby z povolania, z toho bolo 27 prešetrení s dg. DJNZ resp. DJNZ v kombinácii s vibráciami alebo v kombinácii s vibráciami a poškodeným sluchom, prípadne aj s alergénmi:

- DJNZ 9
- DJNZ + vibrácie 16
- DJNZ + vibrácie + poškodenie sluchu 1
- DJNZ + vibrácie + poškodenie sluchu + alergény 1

V roku 2012 bol počet prešetrovaných podozrení na choroby v povolania z preťaženia rovnaký, ako v roku 2011.

Prešetrenia DJNZ boli vykonané v profesiách operátor výroby (3 prípady), elektromontér – elektrikár, robotník na lisoch, robotník v autoumývarni, robotníčka pri balení mäsa, pri ktorých neboli kritéria jednostrannosti a nadmernosti preukázané. V dvoch prípadoch v profesii montážny robotník a v profesii rezačka textilu boli kritéria DJNZ preukázané ako hraničné.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s vibráciami bolo prešetrovaných spolu 16 prípadov v profesiách vodič traktora + obsluha jednomužnej motorovej píly, vodič nákladných automobilov + pilčík + zámočník + stavebný robotník, baník, 4 prípady v profesii pilčík, murár, pomocný stavebný robotník, manipulačný robotník, formovač, robotník v poľnohospodárstve a iné. Z uvedených prípadov boli kritériá DNJZ a expozícia vibráciám splnené v profesiách pilčík, traktorista a pilčík, baník, formovač a pomocný stavebný robotník.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s expozíciou vibráciám a s poškodením sluchu bolo prešetrené v jednom prípade, a to u pracovníka v profesii pilčík. Z výsledkov šetrenia vyplynulo, že pracovník bol pri pracovnej činnosti ako SZČO pri obsluhu jednomužnej motorovej píly exponovaný nadmerným hlukom, nadmernými vibráciám a jednostrannému a nadmernému zaťaženiu po dobu 3 roky a 9,5 mesiaca (cca 4 až 7 hodín denne).

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s expozíciou vibráciám, s poškodením sluchu a expozíciou alergénom bolo prešetrené v jednom prípade, a to u pracovníka v profesii ošetrovateľ hovädzieho dobytku + ošetrovateľ oviec a bača + pomocný robotník v stavebnej skupine. Kritériá DNJZ boli splnené, expozícia alergénom bola preukázaná, expozícia nadmerným vibráciám a hluku nebola preukázaná.

Pri prešetrovaní podozrení na choroby z povolania bola použitá metodika hodnotenia zaťaženia podľa vyhl. č. 542/2007 Z.z.. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení. Snažíme sa o zdokonaľovanie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania, skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Prešetrované podozrenia na chorobu z povolania s diagnózou ochorenia z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia sú zasielané aj na ÚVZ SR.

Pri šetreniach podozrení na choroby z povolania sa vyskytujú značné problémy pri zisťovaní objektívnej pracovnej anamnézy. Nie je možné zistiť umiestnenie podkladov dokumentácie o pracovnej činnosti zamestnanca najmä v prípadoch, že firma už neexistuje, bola ukončená činnosť likvidátorov resp. správcov konkurznej podstaty. Údaje poskytované priamo pracovníkmi sú značne skreslené (keď nemá pracovné dohody) a nie je možné ich seriózne hodnotiť. Rovnako nie je možné hodnotiť pracovnú činnosť vykonávanú mimo pôsobnosť RÚVZ resp. v zahraničí a činnosť vykonávanú ako SZČO.

Počet hlásených chorôb z povolania v roku 2012 bol 17 (v roku 2011 bolo hlásených 16 prípadov), z toho jeden prípad bol s diagnózou dlhodobého jednostranného a nadmerného zaťaženia (v roku 2011 boli 2 takéto prípady).

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Zmena tejto časti programov a projektov nám bola zaslaná v septembri 2012 a bola zapracovaná do plánu plnenia programov a projektov. Riešenie tejto problematiky je náplňou bežnej činnosti oddelenia preventívneho pracovného lekárstva. Pracovníčky oddelenia preventívneho pracovného lekárstva priebežne počas celého roka a v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonávajú poradenskú činnosť a konzultácie so zamestnávateľmi aj so zamestnancami zameranú na skvalitňovanie pracovného prostredia v oblasti podpory zdravia pri práci. Osobitne sa poskytuje poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Pri riešení tejto časti projektov je potrebná úzka a účinná spolupráca s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najmä s oddelením podpory zdravia.

V nasledujúcom období plánujeme kontaktovať zamestnávateľov a pracovné zdravotné služby v súvislosti s realizáciou intervenčných programov zameraných na znižovanie rizík z práce a pracovného prostredia, získať zamestnávateľov k realizácii intervenčných programov. Naďalej budeme poskytovať poradenstvo zamestnávateľom a podieľať sa na informovaní zamestnancov o rizikách z práce a spôsobe ochrany pred nimi.

2.3. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu.

2.4. ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Pri presadzovaní právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok a praktické presadzovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) sme sa zapojili do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“.

V rámci pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves boli ešte v minulom roku vykonané previerky zamerané na kontrolu plnenia povinností následných užívateľov. V roku 2012 sme neboli usmernení o ďalšom postupe pri realizácii plnenia úlohy (zo strany ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici), po obdržaní ďalších inštrukcií k tejto problematike, budeme ju následne riešiť.

Úlohy vyplývajúce z problematiky okresu:

Pri výkone ŠZD sú aktívne vyhľadávané fyzické osoby pracujúce ako SZČO. Pri plnení úlohy sa spolupracuje s PZS – Pro Care a.s. Bratislava, ambulancia Spišská Nová Ves a s praktickým lekárom NZZ v obci Nálepko, PZS Medison s.r.o. Košice a PaLS Prešov. Zástupcovia sa zúčastňujú prešetrenia podozrení na choroby z povolania.

Začínajúci podnikatelia sú na RÚVZ Spišská Nová Ves informovaní o zdravotno - hygienických požiadavkách a platných legislatívnych úpravách.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Etapy riešenia

- I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2012)
- III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2013)

V roku 2012 je úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ v Spišskej Novej Vsi. Sledovanie sa v roku 2012 uskutočnilo u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre ľahkú prácu v celkovom počte klientov 80 za rok.

Získané údaje boli oddelením Hygieny výživy spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad (ako aj Krajskému pracovisku RÚVZ Košice) na ďalšie spracovanie. Správa a výstupy úlohy boli realizované v stanovenom termíne.

Úloha bola v roku 2012 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃.

- počet vzoriek: 2 vzorky mesačne
- časové obdobie: január - december 2012

II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január – december 2012

III. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom.

V roku 2012 bol vykonaný odber a vyšetrenie 26 vzoriek kuchynskej soli (2 vzorky viac oproti plánu). Vzorky soli boli testované na obsah KJ, KJO₃. Obsah KJO₃ sa v testovaných vzorkách pohyboval od 15,2 do 33,9 mg/kg, s priemernou hodnotou 27,7 mg/kg. Tabuľkové spracovanie získaných údajov vrátane zdrojových dát bolo zaslané gestorskému pracovisku.

Úlohy II. etapy boli realizované podľa pokynov gestorského pracoviska. V roku 2012 bolo na monitorovanie jódu v ľudskom organizme obdrtých 25 vzoriek biologického materiálu. Vzorky boli spolu so sprievodnou dokumentáciou zaslané v stanovenom termíne gestorskému pracovisku (RÚVZ Košice).

Úloha bola v roku 2012 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Anotácia: Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia), najmä s ohľadom na možné uvoľňovanie zdravotne rizikových faktorov.

Etapy riešenia

- I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

V roku 2012 bol vykonaný odber vzoriek (vody balené v transparentných a farebných PET fľašiach) podľa prijatého plánu. Testovanie vzoriek naďalej prebieha.

Úloha bola v roku 2012 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Podľa prijatého harmonogramu bol vykonaný odber vzorky zo skupiny sklenené dojčenské fľaše. Zároveň bola vykonaná kontrola zameraná na označovanie a dokumentárnu časť (dostupnosť vyhlásenia o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR).

Výsledky testovania vzorky sklenenej dojčenskej fľaše boli hodnotené ako vyhovujúce.

Úloha bola v roku 2012 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Anotácia Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2012 nebol určený na plnenie tejto úlohy (úlohu v roku 2012 plnia RÚVZ Košice, Michalovce, Rožňava a Trebišov).

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Anotácia: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2012 - október 2012: odborne - metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2012 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Podľa harmonogramu bol v období od 15. 2. – 30. 11. 2012 vykonaný monitoring spotreby prídavných látok vo vybraných vekových skupinách dospeléj populácie (20 respondentov, 2 vekové kategórie žien a mužov; ľahká/stredne ťažká práca).

Vybrané prídavné látky: Allura červená (E 129), Aspartam (E 950), Mentofurán, Kumarín.

Odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie: Vykonaný bol odber 3 vzoriek potravín s obsahom uvedených prídavných látok na analýzu ich prítomnosti a množstva.

Odber vzorky na obsah Mentofuránu nebol vykonaný z dôvodov nezavedenia vyšetrovacej metódy na stanovenie obsahu Mentofuránu.

Údaje o výsledkoch monitoringu a výsledkoch analýz vzoriek boli spracované v príslušných tabuľkách a boli zaslané ÚVZ SR v stanovenom termíne do 16.11.2012.

Úloha bola v roku 2012 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Anotácia: Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre výrobky určené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2012 nebol určený na plnenie tejto úlohy (úlohu v roku 2012 plnia RÚVZ Košice a RÚVZ Trebišov).

3.8 SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KOŠ OBYVATEĽOV V SR

Etapy riešenia

I. etapa - príprava PC programu a dotazníkov na zber údajov (do 31.12.2012)

II. etapa - distribúcia materiálov a zber údajov, vkladanie údajov do PC, analýza a vyhodnotenie zozbieraných údajov, prezentácia výsledkov (do 31.12.2014)

III. etapa - využívanie výsledkov pre intervenciu a ovplyvnenie spotreby potravín

IV. etapa - opakovanie v päťročných intervaloch

V roku 2012 prebiehala 1. etapa t.j. príprava PC programu a dotazníkov na zber údajov.

V roku 2013 a 2014 by mala nasledovať 2. etapa plnenia úlohy.

V ROKU 2012 SA ODD. HV A PBU PODIEĽA NA PLNENÍ ÚLOH, ALEBO PLNÍ NASLEDOVNÉ ÚLOHY

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Anotácia: Kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach.

Etapy riešenia

1. monitoring mikrobiologickej kvality balených vôd vo verejných budovách, v nemocniciach a v lekárňach - 2012 a ďalšie roky
2. monitoring chemických ukazovateľov (kadmium, olovo, arzén, ortuť) v balených vodách vo verejných budovách, v nemocniciach a v lekárňach - 2012 a ďalšie roky
3. vyhodnotenie – január 2013

V roku 2012 bol vykonaný odber vzoriek vôd - veľkoobjemovo balené vody (objem 18,9l) určené na dávkovanie prostredníctvom dávkovačov vody tzv. watercoolerov vo verejne prístupných priestoroch zariadení spoločného stravovania.

Súčasne bola vykonaná kontrola dodržiavania sanitačného poriadku prevádzky zariadenia a odber sterov zo zariadenia (dávkovač vody).

Výsledky testovania vzoriek vôd a sterov boli hodnotené ako vyhovujúce.

Úloha bola v roku 2012 splnená podľa prijatého harmonogramu.

7.4 RADIACNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Anotácia: Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radiačne ošetrovanými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín.

Etapy riešenia

1. zber vzoriek radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku z obchodnej siete: apríl-september 2012, analýza vzoriek apríl-december 2012
2. zber vzoriek radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu bez obsahu tuku: september 2012, analýza vzoriek september-december 2012
3. vyhodnotenie výsledkov monitoringu: december 2012

Podľa prijatého plánu bola v roku 2012 odobratá a testovaná 1 vzorka potravín rastlinného pôvodu bez obsahu tuku (bylinné koreniny).

Potraviny ošetrované ionizujúcim žiarením musia byť označené a musia spĺňať požiadavky na označovanie podľa výnosu MP SR a MZ SR č. 3757/2003-100, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca potraviny a potravinové prísady ošetrované ionizujúcim žiarením. Potravina, ktorej vzorka bola testovaná, nebola na obale označená ako ošetrovaná ionizujúcim žiarením. Výsledok testovania vzorky: Dôkaz ožiarovania – negatívny.

Úloha bola v roku 2012 splnená podľa prijatého harmonogramu.

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Anotácia: Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v detskej a dojčenskej výžive a potravinový

dozor nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny a cereálií.

Etapy riešenia

- etapa: Zber a analýzy 40 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ na obsah α -HCH, β -HCH, γ -HCH, dieldrinu, HCB, endrinu; heptachlóru, aldrinu, DDT,DDD,DDE, metoxychlóru, α - β -endosulfánu, disulfotonu (jeho metabolitov), fensulfothionu, omethoatu, dimethoatu, terbufosu (jeho metabolitov), cadusafosu, demeton-S-methylu, demeton-S-methyl sulfonu, oxydemeton-methylu, ethoprophosu, fipronilu, nitrofeny, propylenthiourei, fentinu, haloxyfopu, január – december 2012

- etapa: Akreditácia metód na stanovenie nových druhov pesticídov: január-september 2012

- etapa: Zavedenie ďalších nových metód LC/MS/MS, GC/MS/MS a GC na stanovenie a ďalších druhov pesticídov v detskej výžive vyžadovaných monitoringom EÚ podľa Nariadenia Komisie č. 915/2010 z 12.10.2010: január – december 2012

- etapa: Zmeranie obsahu 267 druhov pesticídov (z toho 35 na dobrovoľnej báze) v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie.

Podľa prijatého plánu bola v roku 2012 odobratá a testovaná 1 vzorka potraviny pre dojčatá a malé deti na báze ovocia a zeleniny.

Vyhodnotenie: Ku dňu vypracovania tejto správy nám výsledky testovania vzorky nie sú známe.

Úloha bola v roku 2012 splnená podľa prijatého harmonogramu.

7.7 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Anotácia: Kontrola zdravotnej bezpečnosti potravín určených pre bezlepkovú diétu pre pacientov s intoleranciou na glutén.

Etapy riešenia

- zber vzoriek v obchodnej sieti – január – december 2012

- analýzy vzoriek pre bezlepkovú diétu z obchodnej siete, - február – december 2012

- vyhodnotenie – január 2013

Podľa prijatého plánu bola v roku 2012 odobratá a testovaná 1 vzorka a to bezgluténových cestovín. Zistená hodnota obsahu gluténu bola 7,55 mg/kg, výsledok vyšetrenia vzorky bol hodnotený ako vyhovujúci.

Úloha bola v roku 2012 splnená podľa prijatého harmonogramu.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľom prieskumu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Úloha: Merania určených telesných parametrov respondentov vo veku od 7 – 18 rokov veku, záznamy do záznamových hárkov, zber dát prostredníctvom dotazníkov, počítačové spracovanie získaných dát.

Plnenie: Merania boli realizované v školách podľa výberu v roku 2011 tak, aby boli naplnené požadované počty respondentov v jednotlivých vekových skupinách podľa pohlavia – spolu 512 respondentov.

Počítačové spracovanie - získané údaje z hárkov boli spracovávané a zadávané do pripravených tabuliek (masky) v programe Excel, aj v mesiacoch január, február 2012 a vyplnené hárky a údaje vložené do tabuliek (masky) v programe Excel boli gestorovi úlohy zaslané v termíne do 31.03.2012 na ÚVZ SR Bratislava, Odbor hygieny detí a mládeže.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKO (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie:

V roku 2012 neboli gestorom zaslané pokyny k realizácii prieskumu.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom tohto projektu bolo zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Plnenie:

V roku 2012 prebehla IV. Etapa riešenia projektu - dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 11 - 14 ročných, spojená s odberom a vyšetrením vzoriek stravy a vykonaním antropometrických meraní. V termíne od 19.03.2012 bol vykonaný výber zariadení na základe predošlej konzultácie so zriaďovateľmi/ prevádzkovateľmi školských zariadení. Vedenie škôl bolo následne informované o ďalšom priebehu realizácie projektu. V rámci vidieckej školy bol projekt realizovaný na Základnej škole, Komenského 3 v Smižanoch s celkovým počtom vybraných respondentov 60, Mestská škola – Základná škola, Lipová 13 v Spišskej Novej Vsi, s celkovým počtom vybraných respondentov 60. V rámci jednotlivých etáp projektu bol

v 16. kalendárnom týždni realizovaný dotazníkový prieskum „24. hodinová stravovacia anamnéza“ a „24. hodinový pohybový režim“. Odber vzoriek obedov, vrátane nápojov, zo školských stravovacích zariadení – celkom 10 vzoriek, bol vykonaný v 17. kalendárnom týždni. Zber údajov formou dotazníkov – „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“, dotazník „Výživové preferencie“ a „Frekvenčný dotazník“ bol realizovaný v období od 19.03. do 30.06. 2012.

Údaje boli zadávané do masiek v programe Excel, spracovávané v programe Alimenta 3.3 (24 hodinová stravovacia anamnéza) a následné výstupy zadávané do masiek. Spracované databázy boli zaslané v termíne do 30.09.2012 gestorovi úlohy – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti.

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Cieľ

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni

Odd. HDM RÚVZ v Sp. Novej Vsi projekt neplní.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKO DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Plnenie:

Vykonaný bol výber predškolského zariadenia s kontaktovaním vedenia o možnosti realizácie daného projektu. Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou u detí vo veku 5 rokov – dotazník o prehľade potravín skonzumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o životospráve - v rámci vybraného zariadenia bolo vyšetrených 20 detí. Dotazníky vyplňali rodičia. V termíne od 15.03. do 30. 06. 2012 bola vykonaná distribúcia a samotný zber údajov z jednotlivých zariadení. Údaje z vyplnených dotazníkov boli elektronicky spracované a odoslané na ÚVZ SR v stanovenom termíne do 15.10.2012.

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU DŇA A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU

Cieľ

Na základe údajov, získaných od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na Slovensku porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v roku 1999.

Plnenie:

V 20. kalendárnom týždni bolo na základe požiadaviek gestora vybrané školské zariadenie /vidiecka základná škola, počet žiakov 20, ročník 7./ a kontaktované vedenie zariadenia – Základná škola, Povýšenia sv. Kríža, Smreková 38, Smižany, s oboznámením priebehu a obsahu realizovaného projektu. Žiaci siedmeho ročníka /buď sami alebo v spolupráci s rodičmi/ vyplňali 2 dotazníky – dotazník „Denný režim“ a dotazník „Zdravotný stav“. Samotný zber údajov bol realizovaný v 22. kalendárnom týždni.

Údaje z vyplnených dotazníkov boli vkladané do pripravených masiek a odoslané na ÚVZ SR v určenom termíne.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci metodického usmerňovania v Národnom imunizačnom programe, oddelenie epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi

- informovalo lekárov prvého kontaktu o výskyte osýpok na Ukrajine a upozornili sme ich, vzhľadom na možnosť importu tohto závažného prenosného ochorenia aj na Slovensko, aby venovali zvýšenú pozornosť efektívnej surveillance,
- informovali sme lekárov prvého kontaktu o prebiehajúcom EIW v roku 2012, o jeho zameraní a cieľoch, ktoré by mohli v rámci svojej preventívnej činnosti využiť na propagáciu očkovania medzi svojimi pacientmi a na zlepšenie ich informovanosti o možnostiach očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli vykonávané nasledovné aktivity:

- najväčší dôraz sme kládli na propagáciu povinného pravidelného očkovania u laickej verejnosti,
- v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves bol pripravený informačný panel a nástenka o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o prioritách WHO regiónu v oblasti imunizácie a dôvody dôležitosti povinného pravidelného očkovania detí,
 - na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni,
 - praktickým lekárom pre deti a dorast a primárom detských oddelení bol poskytnutý informačný materiál o povinnom pravidelnom očkovaní detí a dospelých v Slovenskej republike a o prioritách WHO regiónu v oblasti imunizácie,
 - Materskému centru „Dietka“ so sídlom v Spišskej Novej Vsi bol poskytnutý informačný materiál o povinnom pravidelnom očkovaní detí v Slovenskej republike a o prioritách WHO regiónu v oblasti imunizácie.

Na RÚVZ sme zriadili poradňu očkovania, kde poskytujeme konzultačnú činnosť v oblasti povinného a odporúčaného očkovania detí, očkovanie detí s kontraindikáciami, ale aj očkovanie pred cestou do zahraničia a očkovanie u osôb, ktorí profesionálne vystavení zvýšenému výskytu vybraných nákaz.

Informovali sme praktických lekárov pre deti a dorast o rozhodnutí Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv o stiahnutí očkovacej látky INFANRIX HEXA s číslom šarže A21CB191B, v mesiaci november sme uskutočnili seminár na RÚVZ Spišská Nová Ves pre pediatrov, so zameraním na rotavírusové a meningokokové infekcie a možnosti ich prevencie očkovaním, informovali sme aj o aktuálnej právnej úprave povinného očkovania v Slovenskej republike.

V mesiacoch október a november 2012 sme v rámci projektu „Hodnota očkovania“ zorganizovali v spolupráci s Regionálnymi komorami SaPA 2 semináre v NsP Spišská Nová Ves, a.s. a Nemocnica Krompachy s.r.o. pre zdravotné sestry. Boli odprednášané prezentácie týkajúce sa očkovania, skladovania a správnej aplikácie očkovacích látok, princípy vakcinácie, nežiaduce účinky a kontraindikácie očkovania.

Informovali sme poskytovateľov zdravotnej starostlivosti o očkovaní a úhrade očkovania proti chrípke v chrípkovej sezóne 2012 – 2013 a zároveň im bol poskytnutý informačný materiál „Ako predísť chrípke“ vypracovaný Úradom verejného zdravotníctva a Svetovou zdravotníckou organizáciou

V dňoch 7.6. – 8.6. 2012 sme sa zúčastnili Školy vakcinológie II v Ráztočne a 27.11. 2012 tréningu psychologických zručností pri komunikácii s rodičmi, ktorí odmietajú podrobiť sa povinnému očkovaníu so svojimi deťmi.

V roku 2012 bolo vedených 21 priestupkových konaní. V týchto konaniach boli uložené sankcie v celkovej výške 1.671 €. V piatich prípadoch bolo podané odvolanie, ktoré bolo

odvolacím orgánom Úradom verejného zdravotníctva SR so sídlom v Bratislave zamietnuté a rozhodnutia RÚVZ boli potvrdené.

V jednom prípade bola vec odložená z dôvodu zániku zodpovednosti za priestupok (uplynutie dvoch rokov od spáchania priestupku).

U desiatich detí, ktorých rodičia odmietajú povinné očkovanie priestupkové konanie bude začaté v roku 2013.

Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:

- 8 podozrení na pertussis, epidemiologickým šetrením v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a na základe opakovanej a rozšírenej diagnostiky bolo 1 ochorenie potvrdené ako pertussis a 1 ochorenie ako parapertussis
- 1 podozrenie na rubeolu, epidemiologickým šetrením v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a NRC a na základe opakovanej a rozšírenej diagnostiky bolo ochorenie nepotvrdené
- 13 ochorení na TBC
- 3 ochorenia na akútnu vírusovú hepatitídu B
- 3 podozrenia na akútnu hepatitídu A, z toho 1 ochorenie bolo laboratórne potvrdené

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V roku 2012 evidujeme narodenie 42 detí HBsAg pozitívnym matkám.

Administratívna kontrola očkovania prebehla na regionálnej úrovni v mesiaci september a október 2012, boli spracované výsledky kontroly do osobitnej správy za okresy Spišská Nová Ves a Gelnica, ktoré boli postúpené na krajské spracovanie. **V okrese Gelnica a Spišská Nová Ves bola dosiahnutá celková zaočkovanosť v rámci povinného očkovania vyššia ako 95%.**

Okres Gelnica 7 pediatrických obvodov:

V okrese Gelnica bola dosiahnutá zaočkovanosť viac ako 90% v rámci základného očkovania vo všetkých kontrolovaných pediatrických obvodoch.

Okres Spišská Nová Ves 25 pediatrických obvodov:

V okrese Spišská Nová Ves nebola dosiahnutá zaočkovanosť základného očkovania vyššia ako 90% v šiestich pediatrických obvodoch.

Nedostatky vo výkone očkovania - dôvody nízkeho % zaočkovanosti:

- prevaha rómskych detí v obvode
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí
- chyba malých čísel, malý počet detí v pediatrickom obvode

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasti opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillance prenosných ochorení.

Písomne sú lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica.

- telefonicky boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia, vrátane chrípky v každom kalendárnom týždni

- prostredníctvom metodickej návštevy boli usmernení všetci odborní lekári dermatológie o zmene hlásení pohlavných ochorení za účelom zefektívnenia surveillance týchto ochorení

- písomne boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia, vrátane chrípky v každom kalendárnom týždni

- písomne boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, chirurgické, interné, detské, neurologické, OAIM oddelenie v Nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves, a.s., chirurgické, interné, detské, OAIM oddelenie v Nemocnici Krompachy, s.r.o. a oddelenie dlhodobochorých Všeobecnej nemocnici Gelnica, s.r.o. o aktuálnej situácii vo výskyte chrípky a o povinnosti hlásiť závažne akútne respiračné ochorenia Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi

V roku 2012 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 1239 prenosných chorôb, z nich v okrese Spišská Nová Ves 926 chorôb a v okrese Gelnica 313 chorôb, spracovaných bolo 262 ohnísk. Aktívne bolo vyhládaných 1131 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 101 osobám, antibiotická profylaxia bola nariadená 76 osobám a aktívna imunizácia bola nariadená 32 osobám.

V roku 2012 sme nezaznamenali laboratórne potvrdené prípady ochorenia na novú chrípku A H1N1 a ani prípad SARI ochorenia.

Tabuľka: Rozdelenie podľa jednotlivých skupín diagnóz:

ochorenia		Okres: SNV	Okres: GL	spolu
Črevné a parazitárne ochorenia	Salmonelózy	68	16	84
	Dyzentérie	33	6	39
	Ostatné	130	38	168
	Črevné parazity	7	1	8
Hepatitídy	Vírusová hepatitída A	1	0	1
	Vírusová hepatitída B	13	0	13
	Vírusová hepatitída C	1	1	2
	Nosiči HBsAg	37	1	38
Respiračné nákazy	Varicella	244	154	398
	Herpes zoster	121	13	134
	Tuberkulóza	11	2	13
	Pertussis	0	1	1

	Parapertussis	0	1	1
	Ostatné	33	2	35
Neuroinfekcie	Meningokokové meningitída	1	1	2
	Waterhouseov - Fridrischsenov sy	0	1	1
	Ostatné neuroinfekcie	8	1	9
	Kliešťová meningitída	1	0	1
	Herpetickovírusová encefalitída	1	0	1
Nezatriedené ochorenia	Septikémie	5	0	5
	Toxoplazmóza	0	1	1
	Lymeská choroba	2	1	3
	Malária	1	0	1
	Ohrozenie besnotou	31	39	70
	Erysipelas	11	4	15
	Svrab	102	26	128
	Ostatné chorenia	40	0	40
STD	Syfilis	4	2	6
	Gonokokové infekcie	3	0	3
	Iné sexuálne prenášané chlamýdiové choroby	2	0	2
	Trichomonóza	2	0	2
novel flu	SARI	0	0	0
	Chrípka A H1N1	0	0	0
spolu		913	312	1225

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Realizácia úloh vyplývajúca zo zavedenia nového programu EPIS bezprostredne nadväzuje na úlohu 6.2. Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie nového informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov, v roku 2012 bolo do informačného systému zadaných:

- 1239 hlásených prenosných ochorení
- 22 epidémii (z toho 20 rodinných epidémii)
- 9 hlásenie do SRV

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení,

V programe Excel máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého

vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V roku 2012 pribudlo 38 nových nosičov HBsAg, 37 v okrese Spišská Nová Ves a 1 v okrese Gelnica.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných 152 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. Odobratých bolo spolu 828 sterov z prostredia – z ktorých v 13,4% bola zistená bakteriálna kontaminácia. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prejednané osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia.

Na kontrolu sterility predmetov bolo odobratých 284 vzoriek sterilného materiálu z ktorých nebola zistená bakteriálna kontaminácia. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná zo 24 vzoriek odobratých dezinfekčných prostriedkov, pričom v 3 prípadoch sa zistila neúčinnosť dezinfekčného roztoku. Kontrola sterilizačnej techniky bola vykonaná v 152 prípadoch, z toho bolo otestovaných 92 horúcovzdušných sterilizátorov, kde 2 prístroje vykazovali neúčinnosť prebiehajúcej sterilizácie a 60 parných, kde 1 prístroj vykazoval neúčinnosť prebiehajúcej sterilizácie.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz bolo hlásených 59 nozokomiálnych nákaz, z toho 5 na Chirurgickom oddelení, 3 na Internom oddelení a 2 na Neurologickom oddelení, 7 na Oddelenie patologických novorodencov, 1 na Detskom oddelení v NsP Spišská Nová Ves, v Nemocnici Krompachy s.r.o. hlásené 5 na Detskom oddelení, 6 na gynekologickom – pôrodnickom oddelení, 16 na Internom oddelení a 11 na Chirurgickom oddelení, Nemocnica Pro Vitae n.o. Gelnica hlásila 3 nozokomiálne nákazy na oddelení dlhodobo chorých.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI

Uvedenú úlohu sme začali plniť zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi do tohto projektu, konkrétne chirurgické oddelenie. Surveillance je zameraný na chirurgické rany po cholecystektómiách. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu.

V sledovanom období január – september 2012 na Chirurgickom oddelení NsP Spišská Nová Ves a.s. bolo realizovaných 33 cholecystektómií, pričom nebola zistená žiadna infekcia v mieste chirurgického výkonu.

Rozdelenie podľa typu operácii a pohlavia

typ operácie	celkový počet		muži		ženy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	31	93,94	8	25,81	23	74,19
klasicky	2	6,06	0	0,00	2	100,00
spolu	33	100,00	8	24,24	25	75,76

Rozdelenie operácii podľa vekovej skupiny

vek	20 - 24		25 - 34		35 - 44		45 - 54		55 - 65		65<		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Ž	1	4,0	4	16,0	6	24,0	2	8,0	10	40,0	2	8,0	25	100
M	0	0,0	1	12,5	1	12,5	4	50,0	2	25,0	0	0,0	8	100
S	1	3,03	5	15,15	7	21,21	6	18,18	12	36,36	2	6,06	33	100

* M – muži

Ž – ženy

S – spolu

Rozdelenie operácii podľa pohlavia a ASA skóre

vek	ASA 1		ASA 2		ASA 3		ASA 4		ASA 5		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Ž	13	52,0	8	32,0	3	12,0	1	4,0	0	0,0	25	100
M	2	25,0	6	75,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	100
S	15	45,45	14	42,42	3	9,09	1	3,03	0	0,0	33	100

Rozdelenie podľa ATB profylaxie

ATB	pred OP		pred a v deň OP		pred a po OP		počas a po OP		po OP	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
spolu	1	14,29	0	0,0	4	57,14	0	0,0	2	28,57

Surveillance nozokomiálnych nákaz prostredníctvom bodovej prevalenčnej štúdie PPS

Surveillance nozokomiálnych nákaz prostredníctvom PPS sme realizovali so zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi, a.s. V sledovanom období od 15.5. – 25.5.2012 bolo hospitalizovaných 155 pacientov na sledovaných oddeleniach. Z toho bolo hospitalizovaných 86 žien, čo predstavuje 55,48% z celkových hospitalizácií a 69 mužov, čo je 44,52% z celkových hospitalizácií. Antibiotiká boli podávané 69 pacientom, čo predstavuje 44,52% z celkových hospitalizácií. V sledovanom období sme zaznamenali 1 infekciu močového traktu, mikrobiologicky nepotvrdenú u 72 ročnej ženy, ktorá bola hospitalizovaná na neurologickom oddelení.

Rozdelenie hospitalizovaných pacientov podľa pohlavia a veku

vek	2 >		2-9		10-19		20-34		35-54		55-64		65<		spolu	
	ab s.	%	ab s.	%	ab s.	%	ab s.	%	ab s.	%	ab s.	%	ab s.	%	ab s.	%
M	13	18,84	2	2,90	4	5,78	4	5,78	8	11,59	11	15,94	27	39,13	69	100
Ž	19	22,02	1	1,16	2	2,32	21	24,42	8	9,30	17	19,77	18	20,93	86	100
S	32	20,64	3	1,93	6	3,87	25	16,13	16	10,32	28	18,06	45	29,03	155	100

* M – muži Ž – ženy S – spolu

Rozdelenie užívania ATB podľa indikácie

ATB	CI		SP3		MP		HI		spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1 druh ATB	33	68,75	12	25,00	2	4,17	1	2,08	48	100
viac druhov ATB	14	66,67	7	33,33	0	0,00	0	0,00	21	100
spolu	47	68,12	19	27,54	2	2,89	1	1,45	69	100

* CI – infekcia získaná v komunite

SP3 – chirurgická profylaxia >1 deň

MP – nechirurgická profylaxia

HI – infekcia získaná v nemocnici s akútnou starostlivosťou

Rozdelenie podľa pohlavia a rizikových faktorov

RF	CHI		MINI CHI		CVK		PVK		PMK		UPV	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
M	6	8,69	3	4,35	1	1,45	45	65,22	13	18,84	2	2,89
Ž	9	10,46	13	15,1 2	2	2,33	45	52,33	11	12,79	0	0,00
S	15	9,68	16	10,3 2	3	1,94	90	58,06	24	15,48	2	1,29

* CHI – operácia

MINI CHI – miniinvazívny zákrok

CVK – centrálny venózný katéter

PVK – periférny venozný katéter

PMK – peramentný močový katéter

UPV – umelá pľúcna ventilácia

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Na plnení úlohy sa podieľa oddelenie podpory zdravia a úsek poradne zdravia, úloha je vyhodnotená v rámci plnenia úloh 9.8 a 9.9.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE VRÁTANE BIOTERORIZMU

V roku 2012 neboli žiadne mimoriadne epidemiologické situácie.

6.7 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z Mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie podpory zdravia. Na odd. epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov.

V roku 2012 nebolo hlásené ani jedno ochorenie ani podozrenie na ochorenie HIV/AIDS.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

V roku 2012 bola na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi zriadená poradňa očkovania, v rámci ktorej poskytujeme lekárom a aj širokej laickej verejnosti informácie a konzultácie týkajúce sa problematiky povinného pravidelného očkovania detí a dospelých, odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia, o očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovaní detí s kontraindikáciami a poradenstvo vo všetkých ďalších problémoch spojených s očkovaním. Informácie sú poskytované hlavne telefonicky.

9 **PODPORA ZDRAVIA**

Úloha č. 3.1 (HYGIENA VÝŽIVY) SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úlohu sme realizovali prostredníctvom základnej a terénnej Poradne zdravia ako aj Poradne zdravej výživy v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania. Vhodným klientom do tejto úlohy podľa anotácie vyšetrujeme biochemické a antropometrické ukazovatele, meriame krvný tlak a obsah tuku a zároveň im poskytujeme odborné poradenstvo a konzultácie k rizikovým faktorom životného štýlu. Súčasťou konzultácií v Poradni zdravej výživy je u týchto klientov aj vyplňanie dotazníkov obsahovo zameraných na sledovanie výživového stavu a konzumácie jedál a nápojov vrátane dvojdnového jedálneho lístka, pričom jeden deň je pracovný a druhý mimopracovný.

Za rok 2012 sme podľa metodiky z celkového počtu 80 plánovaných osôb zaradených do prieskumu zmonitorovali všetkých klientov u oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách od 19 –34 rokov a 35 – 54 rokov. Všetky dotazníky boli odovzdané na oddelenie Hygieny výživy a predmetov bežného užívania na ďalšie spracovanie.

Niektorí klienti na základe našich zistení a odporúčaní navštívili Poradňu zdravia pri RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi aj opakovane. Časť z nich absolvovala aj záťažové ergometrické a spirometrické testy v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, kde sme im odporúčali vhodnú pohybovú aktivitu.

Úloha č. 3.6 (HYGIENA VÝŽIVY) MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH – ZBER DÁT

Úloha bola realizovaná taktiež prostredníctvom základnej a terénnej Poradne zdravia ako aj Poradne zdravej výživy v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania.

Za sledované obdobie bolo zmonitorovaných celkovo 20 klientov, z toho po 5 klientoch z každej kategórie (podľa veku a pohlavia), ktorí boli zaradení do úlohy „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“ vyplnilo ďalší dotazník zameraný na spotrebu vybraných prídavných látok v potravinách. Všetky dotazníky boli taktiež odovzdané na oddelenie Hygieny výživy a predmetov bežného užívania na ďalšie spracovanie.

Úloha č. 4.2 (HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE) ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Plnenie úlohy v spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže sa prostredníctvom celoslovenského prieskumu zneužívania návykových látok na základných a stredných školách (ESPAD) v roku 2012 nerealizovalo.

Na stredných školách pôsobia i naďalej rovesnícke skupiny peer - aktivisti, ktorí boli pripravení na túto prácu počas odborných výcvikov v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ v spolupráci s oddelením Podpory zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi a Peer klubom pri Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi. Peer aktivisti sa zameriavajú na besedách v školách a v Centre voľného času aj na oblasť užívania návykových látok u stredoškolákov. Sami realizovali na vybraných

4 stredných školách v Spišskej Novej Vsi dotazníkový prieskum, výsledky ktorého budú k dispozícii v roku 2013. Formuláciu otázok a škálovanie odpovedí v rámci tohto prieskumu konzultovali s odbornými pracovníkmi nášho oddelenia.

Úloha č. 6.5 (EPIDEMIOLOGIA) SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Úloha je plnená v rámci úlohy odboru Podpory zdravia č.9.9 CINDI program SR.

Úloha č. 6.8 (EPIDEMIOLOGIA) PREVENCIA HIV/AIDS

Túto úlohu sme realizovali v druhom polroku 2012 v spolupráci s oddelením Epidemiológie a staršími skúsenými peer- aktivistami, ktorí sú organizovaní v Centre voľného času Spišská Nová Ves v rámci peer klubu a ich činnosť je zameraná na primárnu prevenciu v rámci problematiky HIV/AIDS. Pri plnení úlohy sme aktívne využili panely v rámci projektu „Hrou proti AIDS“, ktoré sú potrebné k realizácii týchto aktivít pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl. Názorné panely sme získali ešte v roku 2011 z RÚVZ Košice a podľa harmonogramu v mesiaci november 2012 sme v spolupráci s mestskými školami zrealizovali intervenčné aktivity pre 296 študentov z 1. ročníkov 5 stredných škôl so zastúpením z gymnázií a stredných odborných škôl a 69 žiakov z 9. ročníka základnej školy, čo predstavuje spolu 365 mladých ľudí.

V prestávke medzi panelmi v rámci projektu „Hrou proti AIDS“ sme pre všetkých študentov stredných škôl zrealizovali spoločne s peer aktivistami aj prezentácie k pripravovanému 10. ročníku workshopu „Mladí ľudia a život“, ktorý sa už tradične koná pri príležitosti Svetového dňa boja proti HIV/AIDS.

Besedy a diskusné fóra v oblasti prevencie infekcie HIV a ochorenia AIDS realizujeme aj bez používania panelov v rámci rovesníckych, tzv. peer aktivít určených pre žiakov základných a študentov stredných škôl, v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“.

Za rok 2012 sme zrealizovali v spolupráci s Peer klubom pri CVC Spišská Nová Ves 4 odborné výcviky pre novú skupinu peer aktivistov. Peer aktivisti zrealizovali na školách 48 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“. Besedy boli určené žiakom 9. ročníkov základných škôl a študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 30 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

Úloha č. 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha bola realizovaná v roku 2012 formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, semináre, konzultácie, dotazníky, ankety, kurzy, panely, články, interwiev) pre cieľové skupiny detí, mládeže, dospelaj populácie a seniorov.

Jej plnenie sa obsahovo prekrýva s plnením viacerých ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Podpory zdravia (úlohy 9.2, 9.3, 9.5, 9.7, 9.8, 9.9 a 9.10), kde sú uvedené jednotlivé aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, podporu nefajčenia a prevenciu závislostí, výchovu

k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, podporu duševného zdravia a zvládanie stresu.

Úloha č. 9.2

ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT AJ V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Téma : „Seniori v rodine a v spoločnosti“

Pre cieľovú skupinu seniorov sme pokračovali v aktivitách z predchádzajúceho roka 2011, ktoré boli zamerané na prednáškovú činnosť ako aj kurzy cvičenia zamerané na prevenciu osteoporózy.

V roku 2012 sme zrealizovali prednášky a besedy na témy: Zdravá výživa a stravovanie v seniorskom veku, Pitný režim, Stomatohygiena, Kvasinkové infekcie a Myslenie a vzťahy v seniorskom veku.

Aktivity boli určené pre seniorov a členov Jednoty dôchodcov v Spišskej Novej Vsi, členov Klubu dôchodcov Smižany, Klubu dôchodcov Lipa a Zväzu zdravotne postihnutých.

V rámci týchto aktivít spolupracujeme s vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody.

Pre cieľovú skupinu seniorov sme sa zapojili aj aktivitami v rámci „Týždňa mozgu“, počas ktorých sme seniorom vysvetľovali činnosť a zloženie mozgu a ako si tréningom zachovať dobrú pamäť aj vo vyššom veku.

Počas mesiacov február – apríl a september – október 2012 sa na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi realizovalo 5 kurzov cvičenia pre záujemkyne – seniorky zamerané na prevenciu osteoporózy, správne dýchanie a držanie tela. Niektoré z nich využili aj služby Poradne zdravia.

Úloha č. 9.3

PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1

MATERSKÉ CENTRÁ

Naše aktivity pre matky navštevujúce „Klub matiek“ pri Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi boli v roku 2012 zamerané na zdravý životný štýl matiek a detí s dôrazom na racionálnu stravu, pitný režim, stomatohygieny, pohybovú aktivitu a prvú pomoc pri úrazoch detí. Matkám sme vykonali meranie antropometrických ukazovateľov, meranie krvného tlaku, obsahu tuku ako aj základných biochemických parametrov. Zároveň sme im poskytli poradenstvo k zdravému životnému štýlu.

Taktiež spolupracujeme s odborníčkou na predpôrodnú prípravu budúcich matiek, pre ktoré podľa požiadaviek realizujeme prednášky a besedy na témy „Zdravá výživa a kvasinkové infekcie“, „Pálenie záhy počas tehotenstva“, „Pohyb a zdravie“ a „Fajčenie a prevencia“.

9.3.2

ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

V rámci realizácie tejto úlohy sa pokračovalo v zdravotno – výchovných aktivitách na 4 materských školách (MŠ Stolárska, MŠ Slovenská, MŠ súkromná evanjelická a katolícka) a 1 základnej škole (ZŠ Smižany) celkom v 23 triedach. Aktivity sa realizovali formou besied,

premietania video filmov pre deti s problematikou hygieny ústnej dutiny a správneho čistenia zubkov ako aj prostredníctvom prezentácií obsahovo zameraných na zdravú výživu a zdravý životný štýl.

Na uvedených školách sme efektívne využívali pre deti model zubkov, na ktorom sme názorne oddemonštrovali celý postup správneho čistenia zubkov.

S pedagogickými pracovníčkami boli vykonané opakované konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiiek a pást u detí predškolského veku ako aj zdravej výživy a pitného režimu.

Školám sme poskytli aj zdravotno-výchovný osvetový materiál k predmetnej problematike.

Úloha č. 9.4

EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Úloha sa plnila v prvom polroku 2012 podľa cieľa a jednotlivých etáp projektu. V roku 2011 sme sa zúčastnili pracovného seminára pre pracovníkov RÚVZ v SR, ktorý bol zameraný na metodiku celej štúdie na národnej úrovni. V mesiacoch december 2011 až február 2012 sme zrealizovali náhodným výberom skrining na reprezentatívnej vzorke vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných v počte 55 respondentov, ktorý pozostával z antropometrického a biochemického vyšetrenia základných ukazovateľov lipidového a glycidového metabolizmu ako aj merania krvného tlaku a vyplňania dotazníkov so zameraním na životosprávu. Krvné vzorky boli získané venóznym odberom a analyzované v biochemickom laboratóriu v Banskej Bystrici. Počas mesiaca marec 2012 sme získané údaje od respondentov a krvné hodnoty zakladali do programu EPI INFO, ktoré sme odoslali gestorovi úlohy - RÚVZ Banská Bystrica, ktorý vyhodnocoval celú národnú štúdiu. Pracovníci RÚVZ Banská Bystrica prezentovali výsledky EHES štúdie v správe o plnení Národného programu prevencie srdca a ciev ako aj v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

Úloha č. 9.5

POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

Tieto aktivity boli zamerané na zdravotno – výchovné akcie pre obyvateľstvo s prioritným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody** sme vyhotovili na RÚVZ pre širokú verejnosť panel o význame pitného režimu a dôležitosti vody pre zdravie.

Pri príležitosti **Svetového dňa zdravia** sme pre zamestnancov ZŠ Nejedlého Spišská Nová Ves zrealizovali terénny výjazd Poradne zdravia, v rámci ktorého sme vykonali 21 pedagógom a pracovníkom školy antropometrické merania, merania krvného tlaku a obsahu tuku ako aj štandardné biochemické merania na celkový a ochranný cholesterol, glykémiiu a triglyceridy. Zároveň sme týmto klientom poskytli aj individuálne konzultácie a poradenstvo k zmene životného štýlu. Klientom sme poskytli aj osvetový materiál k rôznym zdravotným témam – pohyb, výživa, cholesterol a krvný tlak.

V priestoroch RÚVZ bol zhotovený panel „Svetový deň zdravia“ a taktiež putovný informačný panel k činnosti Poradne zdravia.

V súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme oslovili v meste firmy a inštitúcie kde pracujú ľudia v produktívnom veku a ponúkli sme im kompletné vyšetrenia Poradne zdravia vrátane odborných konzultácií. Oslovené firmy a inštitúcie – Embraco, Okresné riaditeľstvo policajného zboru, Centrum voľného času a TV Reduta uvítali túto ponuku a svojim zamestnancom v celkovom počte 62 umožnili návštevu terénnej Poradne zdravia počas pracovného času.

Informácie o Svetovom dni zdravia boli zverejnené pre širokú verejnosť aj v regionálnych periodikách.

K Svetovému dňu nefajčenia sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves, Gymnáziom na Javorovej ulici a zdravotnou poisťovňou UNION zrealizovali pre študentov stredných škôl seminár k problematike fajčenia a odvykania a pre širokú verejnosť akciu „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za jablká ponúknuté študentmi z Gymnázia. Celkom bolo oslovených viac než 80 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. K akcii boli poskytnuté interviu pre Spišský Korzár, TV Redutu, Slovenskú televíziu – regionálne vysielanie a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. V rámci tohto dňa sme realizovali pre oslovených záujemcov aj merania oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer, merania dychových parametrov prístrojom Spirometer a pre fajčiarov sme poskytovali odborné poradenstvo k odvykaniu od fajčenia.

K Svetovému dňu pohybu sme zorganizovali v spolupráci s peer klubom pri Centre voľného času pre študentov stredných škôl 5. ročník florbalového turnaja o putovný pohár primátora mesta. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v pohybovej poradni.

V spolupráci s CVC a Mestským úradom sme sa zúčastnili na športových akciách „Deň pohybu v meste“ a „Večerný beh mestom“, kde sme poskytovali odborné konzultácie organizátorom a účastníkom akcií k optimalizácii pohybovej aktivity.

K Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog sme zrealizovali s peer aktivistami na 3 stredných školách v rovesníckom prostredí v rámci nášho regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ 12 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód.

Pre žiakov základných škôl sme vykonali 24 besied a prednášok na tému „Prevencia drogových závislostí – fajčenie, alkohol a drogy“. K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli 2 semináre pre žiakov 8. ročníkov základnej školy v Smižanoch na tému „Vyber si zdravý štýl a nie drogy“ s aktívnym zapojením žiakov pri riešení modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

Na RÚVZ je k dispozícii pre verejnosť panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Na panely je aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

V súvislosti s **Medzinárodným dňom starších ľudí** a mesiacom seniorov zrealizovali pracovníci odd. podpory zdravia viacero aktivít.

20 seniorom sme poskytli v Poradni zdravia meranie cholesterolu, tlaku krvi, antropometrických ukazovateľov (stanovenie BMI a WHR indexov), meranie percenta

telesného tuku a základných spirometrických ukazovateľov ako aj odborné poradenstvo k pozitívnemu ovplyvneniu preventabilných rizikových faktorov životného štýlu Tieto aktivity sme spropagovali prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, informáciou v regionálnej tlači a poskytnutím interviu pre mestskú TV Redutu TV Markízu.

Pre účastníkov meraní ako aj ďalších seniorov sme v priestoroch RÚVZ realizovali formou prezentácií a besied diskusné bloky k témam: Zdravý životný štýl, Zdravé starnutie, Zdravá výživa a pitný režim, Pohybová aktivita, Osteoporóza ako aj Alzheimerova choroba a pamäť. V telocvični RÚVZ sme seniorom demonštrovali vhodné cviky so zameraním na prevenciu osteoporózy, posilňovanie svalov panvového dna, správne dýchanie a držanie tela.

K témam „Medzinárodný deň starších ľudí“ a mesiac starších ľudí (október) sme na RÚVZ pre širokú verejnosť zhotovili panel.

Pre seniorov organizovaných v Klube a Jednote dôchodcov Smižany, v Dome dôchodcov v Spišskej Novej Vsi a v Jednote dôchodcov Krompachy sme v mesiaci október vykonali celkom 13 besied, 6 prednášok a 14 konzultácií na témy súvisiace s problematikou telesného a duševného zdravia seniorov (Zdravá výživa a pitný režim, Pohybová aktivita, Osteoporóza, Alzheimerova choroba a pamäť, Vzťahy medzi seniormi).

Na všetkých aktivitách určených pre seniorov sme poskytli účastníkom zdravotno-výchovný materiál z vlastnej a centrálnej edície. (kardiovaskulárne ochorenia, diabetes, osteoporóza, zdravá výživa, pohybová aktivita, duševné zdravie, pamäť, Alzheimerova choroba, fajčenie, alkohol, očkovanie).

Na vedeckej konferencii „Dni zdravotnej výchovy MUDr. I. Stodolu“, ktoré sa konali v dňoch 16.-17. októbra 2012 v Starom Smokovci, sme vystúpili aktívne s príspevkom "Zmeny v postoji k svojmu okoliu v seniorskom veku“.

Počas Svetového dňa výživy sme pre zamestnancov a pedagógov Hotelovej akadémie v Spišskej Novej Vsi ako aj účastníkov seminára o zdravej výžive spojenej s prehliadkou zdravých jedál a pokrmov, kde boli aj študenti stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi, vykonali prednášku formou prezentácie a besedu na témy „Stravovanie dnes a v minulosti“ a „Vianočné jedlá“. Zároveň sme pre 19 pedagógov zrealizovali odbery kapilárnej krvi a merania antropometrických ukazovateľov vrátane tlaku krvi a obsahu tuku a poskytli odborné poradenstvo k zdravému životnému štýlu a prevencii srdcovo-cievnych chorôb.

V kontexte **Medzinárodného dňa bez fajčenia** sa pracovníci odd. podpory zdravia v spolupráci s Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Spišskej Novej Vsi aktívne podieľali na preventívnom projekte „Tvoja správna voľba“, v rámci ktorého zrealizovali celkom 8 besied a 8 prednášok pre žiakov 4. a 5. ročníkov základných škôl v Spišskej Novej Vsi na tému „Fajčenie a zdravie“.

Pre žiakov 8. ročníkov základných škôl v Spišskej Novej Vsi boli zrealizované 2 prednášky a 2 diskusné fóra s využitím DVD titulu „Kým stúpa dym“ týkajúce sa problematiky nikotínovej závislosti a fajčenia s dôrazom na jeho negatívny vplyv na zdravie dospelujúcej mládeže.

Preventívne aktivity boli spropagované na účastníckych základných školách v Spišskej Novej Vsi. O Medzinárodnom dni bez fajčenia sme informovali aj širokú verejnosť prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a článkom v regionálnej tlači. K predmetnej téme sme na RÚVZ zhotovili panel.

Na všetkých aktivitách určených pre deti a dospelujúcu mládež sme poskytli účastníkom zdravotno-výchovný materiál z vlastnej a centrálnej edície súvisiaci s témou fajčenie a jeho škodlivosťou na zdravie.

Svetový deň AIDS 2012 bol v pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves zabezpečený formou sviečkového pochodu v uliciach mesta Spišská Nová Ves pre študentov stredných škôl a širokú verejnosť v spolupráci s CVČ ADAM Spišská Nová Ves a ÚS SČK Sp. Nová Ves.

V spolupráci s peer aktivistami organizovanými v peer klube pri CVČ ADAM Spišská Nová Ves sme zorganizovali v priestoroch CVČ ADAM 10. ročník dvojdnového regionálneho workshopu (29. – 30. novembra 2012) „Mladí ľudia a život“, ktorý bol určený pre študentov 1. ročníkov stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi. Na workshope boli diskutované viaceré témy so zameraním na život mladých ľudí (fajčenie, alkohol, drogy, láska, sexualita, duševné zdravie, prvá pomoc, gynekológia, urológia a antikoncepcia). Jednou z tém workshopu bola aj téma „HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia a ich prevencia“.

Pri príležitosti Svetového dňa AIDS boli realizované diskusné bloky v rámci projektu „Hrou proti AIDS“ s využitím panelov pre Strednú odbornú školu ekonomickú Spišská Nová Ves v spolupráci s peer aktivistami.

Na RÚVZ Sp. Nová Ves bol k Svetovému dňu AIDS vyhotovený pre širokú verejnosť panel s problematikou infekcie HIV a ochorenia AIDS a informácie o tomto dni a pripravovaných aktivitách boli poskytnuté aj regionálnym printovým médiám a mestskej TV Redute.

Úloha č. 9.6

PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH RÓMSKYCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 - 2015

Úloha sa plní v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizuje náš RÚVZ, od marca 2007 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

V roku 2012 nebol program ďalej realizovaný hlavne z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z MZ na tento program.

Jeho pokračovanie, ako aj reskrining antropometrických a biochemických hodnôt vrátane merania krvného tlaku a monitorovania životného štýlu prostredníctvom dotazníka u 200 klientov zo znevýhodnených komunit, bude závisieť od rozhodnutia MZ SR a ÚVZ SR Bratislava.

Úloha č. 9.7

PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „PRESTAŇ A VYHRAJ 2012“

Tento párný kalendárny rok bola realizovaná úloha „Quit and win“ .

Súťaž bola realizovaná počas mesiaca máj 2012 na regionálnej ako aj celoštátnej úrovni. Podmienky prihlásenia sa do súťaže ako aj samotná prihláška boli spropagované prostredníctvom regionálnych médií a webovej stránky RÚVZ. Počet súťažiacich fajčiarov, ktorí sa zapojili do národnej súťaže prostredníctvom oddelenia Podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi bol z nášho regiónu 14. Všetci absolvovali vyšetrenia a konzultácie v nadstavbovej Poradni na odvykanie od fajčenia, kde vyplnili vstupný dotazník pre fajčiara ako aj samotnú prihlášku do súťaže. Odborní pracovníci poskytli odvykajúcim fajčiarom odborné poradenstvo a podporili ich v motivácii prestať fajčiť. Viacerí z nich navštívili poradňu opakovane v rámci prevencie relapsu a recidívy. Nikto z účastníkov súťaže z nášho regiónu nebol vylosovaný ako víherca jednej z cien na celoslovenskej alebo medzinárodnej úrovni.

Úloha č. 9.8

NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Realizácia Národného programu prevencie obezity spočívala v rôznych zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu a pohybovú aktivitu. V rámci činnosti Poradne zdravia, Poradne zdravej výživy a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity (úloha č. 9.9 CINDI program SR) boli tieto aktivity zamerané pre jednotlivých klientov, ktorým boli zrealizované rôzne merania a vyšetrenia a poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, pitný režim a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká s ňou spojené.

Činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sme opakovane propagovali prostredníctvom regionálnych médií. Nadviazali sme spoluprácu s odbornými lekármi z odboru interná medicína a funkčná diagnostika, s ktorými sme konzultovali pri výskyte rizikových biochemických a antropometrických hodnôt možnosť ďalších vyšetrení mimo Poradne zdravia a nasadenie farmakologickej liečby.

V rámci HBSC štúdie, súčasťou ktorej boli okrem rozsiahleho dotazníka aj antropometrické merania, merania krvného tlaku a skladby tela ako aj jednoduchý záťažový Ruffierov test telesnej zdatnosti pre 408 respondentov – žiakov 9. ročníkov základných škôl, sme v prvom polroku 2012 začali realizovať štatistické analýzy získaných údajov a výstupy z prieskumu. Prvé výsledky štúdie boli prezentované na VŠ seminári v Košiciach a vedeckej konferencii Dni zdravotnej výchovy I.Stodolu v Novom Smokovci v príspevkoch s názvami „Je harmonická rodina zárukou zdravého životného štýlu?“ a „Sebahodnotenie a rizikové správanie školákov“.

Pre všetkých respondentov sme zrealizovali po skupinkách prednášky a besedy so zameraním na zdravú výživu, vhodný pitný režim a pravidelnú, dostatočne intenzívnu a časovo odporúčanú pohybovú aktivitu v prevencii nadváhy a obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických chorôb.

V rámci zdravotno-výchovných aktivít boli zrealizované v roku 2012 pre 5 skupín seniorov prednášky a diskusie o význame pohybu a zdravej výživy v prevencii nadváhy a obezity.

V nadväznosti na pilotnú štúdiu „Vybrané ukazovatele zdravia a testovanie telesnej zdatnosti športujúcej a nešportujúcej mládeže stredných škôl“, v rámci ktorej sme uskutočnili v roku 2009 zber dát o životospráve u 85 študentov formou dotazníka ako aj merania antropometrických ukazovateľov, krvného tlaku, zloženia tela a vyšetovanie biochemických ukazovateľov z kapilárnej krvi, sme rozšírili databázu respondentov – študentov stredných škôl o ďalších športovcov a nešportovcov. Chlapcom a dievčatám sme realizovali aj testovanie telesnej zdatnosti formou záťažového ergometrického vyšetrenia a vyšetrenie spirometrických parametrov. Pri individuálnych konzultáciách bol kladený dôraz na racionálnu výživu, pravidelný pitný režim vrátane vhodnosti nápojov ako aj pohybovú aktivitu podľa FIT skóre v súvislosti s udrжанím si správnej hmotnosti, zdatnosti a výkonnosti. Výsledky štúdie boli prezentované na viacerých odborných podujatiach - seminári pre VŠ pracovníkov v Košiciach, na stretnutí pracovnej skupiny „Prevencia aterosklerózy v detskom a dospelom veku“ v Banskej Bystrici a na vedeckej konferencii odboru Hygieny detí a mládeže v Dunajskej Strede.

Vo firme Embraco sme pre zamestnancov uskutočnili už tretí rok „Deň zdravia“, počas ktorého sme viedli odborný seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a prevencia“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy ako preventabilných faktorov civilizačných chorôb. V prezentáciách boli názorne demonštrované

aj možné ochorenia vrátane nadváhy, obezity, hypertenzie, hypercholesterolémie a diabetu, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávou – pohybovou inaktivitou, kalorickou a nevhodne zloženou stravou s nedostatkom vitamínov, minerálov a vlákniny ako aj fajčením a nadmernou konzumáciou alkoholu. Počas „Dňa zdravia“ sme záujemcom vykonali aj skriningové merania celkového a ochranného cholesterolu, krvného tlaku, obsahu tuku v tele a základných antropometrických ukazovateľov vrátane výpočtu BMI a WHR indexov. Všetkým sme poskytli odborné konzultácie a poradenstvo.

Úloha č. 9.9 CINDI program SR

Túto úlohu plníme v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia a poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI a WHR indexov), meranie krvného tlaku a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia krvných parametrov prístrojmi Reflotron a Accutrend. Podľa indikácii realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a HbCO v krvi), váhomerom a tukomerom OMRON (obsahu celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny, percento aktívnej hmoty, obsah vody v organizme, bazálny metabolizmus), ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa telesnej zdatnosti a aeróbnej kapacity).

Údaje v základnej poradni spracovávame v Teste zdravého srdca. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cieвне ochorenia, metabolické a onkologické ochorenia, nadváhu, obezitu a nefarmakologické ovplyvnenie krvného tlaku.

Za obdobie od 1.1. – 31.12.2012 navštívilo základnú poradňu zdravia celkom 350 klientov, z toho 228 žien a 122 mužov. Prvé vyšetrenie absolvovalo 279 klientov, z toho 191 žien a 88 mužov a kontrolne vyšetrených bolo 71 klientov, z toho 43 žien a 28 mužov.

Merania a konzultácie sme vykonávali podľa dohody aj v rámci spolupráce s rôznymi firmami, inštitúciami a školami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Svetového dňa srdca, kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť.

V rámci týchto výjazdov sme vyšetrili spolu 231 záujemcov, z toho 21 pedagógov zo ZŠ Nejedlého ul. Spišská Nová Ves, 7 pracovníkov TV Reduta a 11 zamestnancov CVC v Spišskej Novej Vsi, 36 respondentov počas „Dňa nezávislosti“, 17 pracovníkov MPC Cessi Spišská Nová Ves, 44 počas kampane MOST a Dňa srdca, 20 seniorov pri príležitosti Medzinárodného dňa starších ľudí, 13 študentov z Fakulty verejného zdravotníctva, 19 pedagógov Hotelovej akadémie počas Svetového dňa výživy, 22 zamestnancov Mestského

úradu v Spišskej Novej Vsi, 21 klientov poisťovne Wustenrot a 11 pracovníčiek Tatrabanky. Skrining sme vykonali aj u pracovníkov firmy Embraco.

Vyšetrenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity na základe odporúčaní zo základnej poradne zdravia absolvovalo 65 záujemcov, z toho 41 žien a 24 mužov. 48 klientov bolo vyšetrených a otestovaných prvý krát a 17 absolvovalo kontrolné vyšetrenie. Všetkým klientom boli vykonané antropometrické merania, merania krvného tlaku a zloženia tela ako aj spirometrický a ergometrický záťažový test. Výsledky boli vyhodnotené a počítačovo spracované v programoch Exel, Ergokoncept a Winspiro. Testovaným boli poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity v súvislosti so zdravou výživou a pitným režimom.

Poradňu zdravej výživy navštívilo celkom 117 klientov, z toho 69 žien a 48 mužov. 106 z nich bolo v Poradni prvý krát, 11 klientov využilo tieto služby opakovane.

V rámci plnenia úlohy č.3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie sme s 80 klientmi, ktorí absolvovali vyšetrenia v Poradni zdravia, vyplnili formou riadeného rozhovoru výživové dotazníky. K dotazníkom sme priradili do tabuliek hodnoty biochemických a antropometrických meraní, hodnoty krvného tlaku a obsahu tuku u vyšetovaných osôb a odoslali na ďalšie spracovanie na oddelenie Hygieny výživy a predmetov bežného užívania.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v sledovanom roku individuálne konzultácie 74 záujemcom, ktorým sme vykonali vstupné vyšetrenia Smokerlyzerom a niektorým aj Spirometrom. Všetkým sme odporúčali najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti ako aj metódy prevencie relapsu a recidívy fajčenia. 46 fajčiarov sme oslovili prvý krát, 28 klientov využilo poradenstvo a merania opakovane. Mnohí z nich boli zaradení do súťaže „Prestaň a vyhraj“. Niektorých fajčiarov sme vyšetrovali a poskytovali im odborné poradenstvo aj počas Svetového dňa bez fajčenia.

Úloha č. 9.10

ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ (HBSC štúdia)

Pre žiakov materských, základných a stredných škôl bolo v roku 2012 v súlade s projektom „Školy podporujúce zdravie“ ako aj témami súvisiacimi so zdravím detí a mládeže v školskom prostredí vykonaných viac ako 40 besied a prednášok. Témy boli zamerané na zdravú výživu a pitný režim, stomatohygienu, prevenciu nikotinizmu, alkoholizmu a drogových závislostí, prevenciu nadváhy a obezity, pohybovú aktivitu, duševné zdravie, zvládanie stresu ako aj partnerstvo a rodičovstvo.

Pre žiakov 5. ročníkov základných škôl sme v roku 2010 začali realizovať intervenčné aktivity pod názvom „PoZdraVy – pohyb, zdravie a výživa“ formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, obezity, srdcovo-cievnych chorôb a metabolických chorôb, fajčenia, alkoholu a závislostí. Počas sledovaného obdobia sme tieto aktivity zrealizovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves a ako v ZUŠ Smižany pre 6 základných škôl. V týchto aktivitách budeme pokračovať aj v ďalšom roku pre žiakov mestských základných škôl a Smižian, nakoľko sa nám tieto intervenčné aktivity veľmi osvedčili. Deti sa vzhľadom na rôznorodosť tém a špecifický prístup všetkých 4 lektorov na stanovištiach dozvedia veľa potrebných informácií k zdravému životnému štýlu a prevencii neinfekčných chorôb. Zvlášť pre deti sú zaujímavé rôzne zážitkové hry

a modelové situácie, počas ktorých preberajú sami aktívnu rolu a rozhodujú o správnosti alebo nesprávnosti postojov a konania v oblasti prevencie.

Zdraviu detí a mládeže v školskom prostredí sme sa venovali aj v rámci mimoriadnej úlohy – HBSC štúdie, ktorú sme začali realizovať už v roku 2011. V štúdiu sme zmonitorovali s použitím štandardizovaného anonymného dotazníka zdravie v súvislosti so správaním u 408 žiakov z 9. ročníkov mestských základných škôl. Všetci absolvovali aj antropometrické merania, meranie krvného tlaku a obsahu tuku a Ruffierov test telesnej zdatnosti v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Pre týchto žiakov boli vykonané v rámci návštevy RÚVZ prednášky, besedy a konzultácie s dôrazom na pohybovú aktivitu, zdravú výživu, prevenciu fajčenia a alkoholizmu, duševné zdravie, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, vzťahy v rodinnom a školskom prostredí ako aj aktívne využívanie voľného času. V roku 2012 sme spracovali získané dáta zo štúdie, ktoré budú využité v rámci intervenčných aktivít pre deti a mládež ako aj prezentované na rôznych odborných podujatiach.

Úloha č. 9.11

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Úloha bola plnená na centrálnej úrovni. Gestorom a riešiteľom úlohy je ÚVZ SR Bratislava a jednotlivé ministerstvá.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

1 ODD. HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE SR IV – (NEHAP IV)

Za hodnotené obdobie boli realizované aktivity na zlepšenie zdravotných ukazovateľov obyvateľstva a na predchádzanie ochoreniam súvisiacich s pitnou vodou a vodou na kúpanie. Mimoriadna pozornosť bola venovaná výkonu ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľstva okresu Stará Ľubovňa pitnou vodou. Kvalita vody pre hromadné zásobovanie obyvateľstva z verejných vodovodov bola monitorovaná podľa stanoveného rozsahu a frekvencií laboratórnych rozborov v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zák. č. 355/2007 Z. z.) a NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení NV SR č. 496/2010 Z. z..

Údaje o kvalite pitnej vody sa priebežne zadávali do Informačného systému o pitnej vode.

V súvislosti s pitnou vodou u individuálneho zásobovania boli realizované aktivity pri príležitosti Svetového dňa vody (odborné poradenstvo v oblasti otázok zdravotnej bezpečnosti pitnej vody z individuálnych zdrojov pitnej vody, úprava pitnej vody, ochrana vodných zdrojov, zdravotné riziká z pitnej vody, význam vody pre zdravie človeka a pod.). Akcia sa stretla s veľkým ohlasom verejnosti, ktorá prejavila záujem o problematiku pitnej vody.

V rámci ŠZD bola veľká pozornosť venovaná aj vode na kúpanie v bazénoch s celoročnou prevádzkou, pripravenosti a samotnej prevádzke letného Termálneho kúpaliska Izabela vo Vyšných Ružbachoch v LTS 2012. Kvalita vody na kúpanie sa pravidelne kontrolovala na RÚVZ na základe požiadaviek prevádzkovateľov bazénov. Aktuálne údaje o kvalite vody na kúpanie sú evidované v IS o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie. Informácie o stave kúpalísk a kvalite vody na kúpanie pre verejnosť sú prístupné aj na webovej stránke RÚVZ.

V súvislosti s pitnou vodou a vodou na kúpanie neboli za hodnotené obdobie zaznamenané žiadne hromadné ochorenia.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Hlavným cieľom úlohy bolo spracovať prehľad používaných spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov dezinfekcie (ďalej len VPD), získať prehľad o počte verejných vodovodoch bez dezinfekcie vody vrátane počtu zásobovaných obyvateľov a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody na základe výsledkov monitoringu RÚVZ a prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody.

Úprava pitnej vody dezinfekčnými prostriedkami na báze chlóru (chlórnan sodný, plynný chlór, kombinácia chlórnan sodný a plynný chlór) bola v hodnotenom období zabezpečená vo všetkých verejných vodovodoch v okrese Stará Ľubovňa. Na dezinfekciu pitných vôd sú používané chlórrovacie dávkovacie čerpadlá Advance, DK-11 a typu ProMinent.

Na základe pokynov ÚVZ SR Bratislava zn. OHŽP-4611/2011 zo dňa 27.6.2011 je k dispozícii prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie pitnej vody na báze chlóru a prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov s dezinfekciou na báze chlóru.

Ako zo spracovaných tabuľkových prehľadov vyplýva, za obdobie posledných 12 rokov (2000 – 2012) a pred hodnoteným obdobím sa v okrese Stará Ľubovňa nenachádzal verejný vodovod bez dezinfekcie pitnej vody prostriedkami na báze chlóru.

Na základe výsledkov prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody (PVPS, a. s. Poprad) za obdobie posledných 5 rokov vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov (skupinový vodovod Stará Ľubovňa, zdroj vody je povrchový vodárenský tok Jakubianka) neboli zaznamenané problémy so vznikom VPD.

RÚVZ v rámci monitoringu kvality pitnej vody nesledoval VPD (laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade nevyšetrujú VPD pitnej vody).

Vynechanie dezinfekcie pitnej vody prostriedkami na báze chlóru bolo v súčinnosti s prevádzkovateľom vodovodov PVPS, a. s. Poprad prehodnotené v 2. polroku 2012. Na základe výsledkov prevádzkovej kontroly kvality vody za obdobie rokov 2007 – 2012 prevádzkovateľ vytypoval 2 verejné vodovody, v ktorých by bolo možné dezinfekciu pitnej vody vynechať (Lesnica, Veľký Lipník).

Návrh na vynechanie dezinfekcie pitnej vody nebol predložený na posúdenie orgánu verejného zdravotníctva podľa § 13 ods. 4 písm. e) zák. č. 355/2007 Z. z..

Prehľad kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Stará Ľubovňa za rok 2012 bude súčasťou výročnej správy odd. HŽPaZ.

Výsledky kvality pitnej vody sa priebežne zadávali do IS o pitnej vode podľa pokynov ÚVZ SR.

Z hľadiska ochrany verejného zdravia dezinfekciu nebude možné vynechať u skupinového vodovodu Stará Ľubovňa, ktorého zdrojom vody je vodárenský povrchový tok Jakubianka (úpravňa vody Jakubany) a skupinového vodovodu Lomnička - Podolíneec, ktorého vodným zdrojom je vodárenský povrchový tok Lomnický potok (úpravňa vody Lomnička).

V roku 2012 sa vyskytli problémy v súvislosti so zabezpečením účinnej dezinfekcie pitnej vody (vodovod Kyjov, Podolíneec, Jakubany). Z dôvodu zistenia nadlimitných hodnôt voľného chlóru v distribučnej sieti bol podľa § 55 ods. 2 písm. d/ zák. č. 355/2007 Z. z. uplatnený zákaz používania pitnej vody.

V roku 2012 neboli zaznamenané žiadne infekčné ochorenia prenosné vodou z verejných vodovodov.

1.8 POSILNENIE IMPLEMENTÁCIE HIA V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je zapojený účasťou v pracovnej skupine ÚVZ SR Bratislava pre hodnotenie dopadov na verejné zdravie (ďalej len HIA).

Na základe požiadania bol v mesiaci marec 2012 zaslaný na ÚVZ SR prehľad o aktivitách HIA.

V mesiaci apríl 2012 bol realizovaný odborný seminár pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni k problematike HIA s praktickou inštruktážou.

Za hodnotené obdobie RÚVZ pri posudkovej činnosti nepožadoval predloženie hodnotenia dopadov na verejné zdravie. V jednom prípade bolo vykonané vyplnenie pre-skríningového nástroja pre hodnotenie dopadov na zdravie (Zmena a doplnok č. 15 ÚPN – SÚ Stará Ľubovňa – IBV Vabec), v ktorom bolo zhodnotené, že HIA nie je potrebné uskutočniť.

Problematika HIA bola aj predmetom celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení HŽP a zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR (Oščadnica, 23. - 24. máj 2012).

RÚVZ sídlom v Starej Ľubovni bol v roku 2012 zapojený účasťou na odborných seminároch poriadaných pre zamestnancov verejného zdravotníctva (3 zamestnanci odd. HŽPaZ) v rámci vzdelávacieho modulu č. 1 projektu „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Realizácia tejto úlohy má za cieľ zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

Oddelenie PPL v roku 2012 dozorovalo 579 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 443 kontrol v rámci ŠZD. Na odstránenie zistených nedostatkov boli vydané 2 záväzné pokyny. K návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky vrátane návrhov na zmenu v ich prevádzkovaní bolo vydaných 156 záväzných posudkov. Pri posudzovaní nových prevádzok sme v 20 prípadoch prerušili konanie z dôvodu nekompletnej žiadosti, nepripravenosti pracovných priestorov na prevádzkovanie, ako i pre chýbajúce prevádzkové poriadky. V 5 prípadoch bolo konanie zastavené. Na začatie územného konania, resp. kolaudačného konania sme spracovali 12 záväzných stanovísk. Zároveň sme sa zúčastnili na územných, stavebných a kolaudačných konaniach v 24 prípadoch. Pri posudzovaní projektových dokumentácii sme úzko spolupracovali i s ostatnými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V priebehu roka bolo odobratých 50 vzoriek pitných vôd z vlastných vodných zdrojov na laboratórny rozbor, z ktorých 40 bolo odobratých v rámci ŠZD.

V jednom prípade (Peter Fiľak - AUTODOPRAVA – Zemné práce na Mýtnej ul. v Starej Ľubovni) sme uložili sankciu vo výške 350,- €, ktorá bola uhradená.

Vzhľadom k tomu, že nebola zabezpečená zdravotná bezpečnosť a limity ukazovateľov kvality pitnej vody bola uložená fi LINTEL, s.r.o., prevádzka Podolínece, náhrada nákladov vo výške 26,82 €.

Posudzovali sme 57 chránených pracovísk u fyzických a právnických osôb.

V jednom prípade sme prešetrovali podozrenie na chorobu z povolania u pacientky, ktorá pracovala v baliarni cestovín.

V dôsledku nedostatku vody vo vodovodnom systéme a pôsobenia extrémnych mrazov v mesiaci február 2012 sme riešili náhradné zásobovanie pitnou vodou pre firmy, ktoré prevádzkujú na základe nájomnej zmluvy v areáli firmy NOVATES a. s. v Starej Ľubovni.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zamestnanci oddelenia v sledovanom období v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali 10 kontrol v 9 podnikoch, ktoré boli zamerané na rizikové práce.

V 21 /v r. 2011 – 24/ podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa evidujeme 336 /v r. 2011 – 347/ osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom. Evidencia rizikových prác bola realizovaná pomocou nového programu ASTR_2011. K zmene počtu exponovaných pracovníkov došlo v dôsledku ukončenia činnosti vo fi PILEX s.r.o. – Píla Podolínece, po prehodnotení rizika boli rizikové práce vo fi Ján Chlpán – Píla Podolínece, v Lesnom družstve „Křížová skala“ Veľký Lipník – Píla Veľký Lipník a v PVOD Údol preradené do kategórie 2. Po vykonaní objektivizácie a na základe hodnotenia rizík v novootvorenej hale Kovovýroby fi KL – CONSTRUCT s.r.o., Plavnica Táborisko a v nových priestoroch fi Leitech s.r.o., Zváračská hala Stará Ľubovňa boli určené nové profesie ako rizikové. Fi LINTEL s.r.o. – píla Podolínece prerušila svoju činnosť v letných mesiacoch 2012 a nepracuje dodnes.

Výkon ŠZD bol zameraný na dodržiavanie zásad bezpečnej práce, zmeny vo výrobnom procese v súvislosti s pracovným prostredím, pridelovanie a používanie osobných ochranných prostriedkov a zabezpečovanie preventívnych lekárskeho prehliadok.

Rizikové práce s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie v zdravotníckych zariadeniach od roku 2005 neevidujeme.

Spoločná previerka orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce v roku 2012 zameraná na pracovné prostredie a hodnotenie zdravotných rizík pri práci bola realizovaná vo fi POLYFORM s.r.o., Podolíneec dňa 25. 7. 2012. Pri previerke neboli zistené závažné hygienické nedostatky. Záznamy z previerky boli zaslané na ÚVZ SR v požadovanom termíne.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Kontroly vykonané v rámci štátneho zdravotného dozoru boli zamerané na skladovanie, evidenciu a manipuláciu s chemickými látkami na ochranu rastlín, ako i s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

Veľmi toxické látky a zmesi sa pri vykonávaní postrekových prác, ani pri iných výrobných procesoch nepoužívajú. Taktiež sa neskladujú ani nepredávajú v špecializovaných predajniach (záhradkárске potreby, kvetinárstva). Používajú sa v prevažnej miere nebezpečné chemické látky a jedovaté látky. Celkovo bolo vykonaných 9 kontrol v poľnohospodárskych podnikoch. Toxické látky a zmesi sa skladujú a používajú len v jednom podniku (EUROKOV v.d. Orlov). Pri kontrole bolo zistené dodržiavanie platnej legislatívy pri skladovaní, manipulácii, vo vedení evidencie a v likvidácii odpadu. Zodpovedný pracovník má osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

Priamo na poli neboli vykonané kontroly, nakoľko ošetrovanie porastu sa vykonávalo prevažne v popoludňajších hodinách, resp. počas víkendov.

V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 52 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

V priebehu sledovaného obdobia neboli hlásené priemyslové otravy, ani podozrenia na choroby z povolania v súvislosti s prácou s jedmi. Neboli hlásené žiadne havarijné situácie. Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami bola overovaná 17 kontrolnými listami informovanosti zamestnancov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Od roku 2006 sú vyhlásené rizikové profesie lekár a zdravotná sestra na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. Oproti posudzovanému stavu nenastali podstatné zmeny. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracuje tu jeden lekár a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP – ochranný odev, obuv, rúšku a jednorazové rukavice.

Buková a dubová drevná hmota sa používa v minimálnom rozsahu pri výrobe nábytku v stolárskych dielňach, hlavne ako spojovacie časti.

V sledovanom období požiadala fi Ronar s.r.o., Kmeťova 24, 040 01 Košice o schválenie odstraňovania azbestu a materiálov obsahujúcich azbest v objekte Elektrickej stanice Stará Ľubovňa na Popradskej ul. č. 36 v Starej Ľubovni.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Úloha sa realizuje priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Doposiaľ nebola prehodnocovaná psychická pracovná záťaž. Žiadne práce v okrese Stará Ľubovňa nie sú zaradené do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej záťaže.

Špecifickú úlohu: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nerealizovalo.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

Pracovníci v sledovanom období neprešetrovali žiadne podozrenie na profesionálne ochorenie z DNJZ.

Vedúci oddelenia sa zúčastňoval RKD v Košiciach zvolávanej v mesačnej frekvencii.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Napomáhanie zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov bolo realizované usmerňovaním intervenčných programov, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spoluprácou s PZS. Ťažiskom práce bolo odborné a metodické usmerňovanie poskytované podnikom v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V mesiaci júl boli uverejnené v regionálnych novinách dva články oboznamujúce zamestnancov o právach pri extrémnych horúčavách s názvom „Práva zamestnancov v lete“ a „Keď je klimatizácia nutnosťou“.

Pri konzultáciách (471) sme sa okrem iného zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a na spracovanie prevádzkových poriadkov.

V Poradni na ochranu a podporu zdravia pri práci pre 38 klientov bolo realizované poradenstvo v oblasti problematiky práce s chemickými a toxickými látkami, chorôb z povolania, nárokov na OOPP, správnych pracovných návykov, telovýchovných aktivít v rámci pracovnej zmeny, zlepšenia podmienok práce na pracovisku a ochrany pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou.

Zároveň boli distribuované materiály (letáky) vlastnej edície pri príležitosti svetových dní a kampani do podnikateľských subjektov v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci kampane Zdravé pracoviská s názvom Spolupráca pri prevencii rizík, ktorú vyhlásila Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) a pri príležitosti Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol realizovaný dňa 26.10.2012 Deň otvorených dverí na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni, kde odborní zamestnanci oddelenia PPL poskytovali odbornej a laickej verejnosti konzultácie.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Európsky týždeň Bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol propagovaný aj nástenkami vo vstupných priestoroch RÚVZ.

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTKOK

Cieľom projektu je presadzovanie právnych predpisov SR a EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok, ktoré je priebežne kontrolované pri výkone ŠZD v organizáciách okresu Stará Ľubovňa.

V rámci posudzovacej činnosti bolo posúdených 36 (v r. 2011 – 21) prevádzkových poriadkov, ktoré boli v súlade s platnými právnymi predpismi SR a EÚ týkajúcich sa chemických látok.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha sa plní počas roka priebežne, prostredníctvom monitoringu a intervencie je vplyv na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelých populácie so zameraním na ľahkú prácu. Vyplňujú sa pripravené dotazníky pre vybrané ciele skupiny. Bolo takto vyšetrených 80 respondentov – podľa veku a pohlavia /muži, ženy, veková kategória/.

V súvislosti s realizáciou tohto projektu sme v roku 2012 oslovili 80 klientov, u ktorých sme zabezpečili vyplnenie Klinicko – somatometrického dotazníka s jednodňovým jedálnym lístkom, poskytli vyšetrenia klientovi v Poradni zdravia a zabezpečili vyplnenie záznamového listu pre biochemické vyšetrenie a prostredníctvom zdravotno-výchovných intervencií sme vplývali na zlepšenie stravovacích návykov u týchto vybraných skupín populácie so zameraním sa na ľahkú prácu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha je realizovaná v pravidelných intervaloch, každý mesiac sa odoberajú 2 vzorky kuchynskej soli a zabezpečuje sa monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. Monitoring obsahu jódu pretrváva od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Spolu bolo odobratých 24 vzoriek.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Odber vzoriek pre RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nebol plánovaný.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Odber vzoriek pre RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nebol plánovaný.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Odber vzoriek pre RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nebol plánovaný.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTKOV V POTRAVINÁCH

Vyplňujú sa pripravené dotazníky pre vybrané ciele skupiny. Bolo takto vyšetrených 20 respondentov – podľa veku a pohlavia /muži, ženy, veková kategória/. Zistené skutočnosti sú vkladané do pripraveného programu. Záverečná správa bola zaslaná v termíne 13.11.2012.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Boli odobrané 2 vzorky plastové kelímky.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Na plnení tejto úlohy sa oddelenie HDaM pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni podieľalo v období od 26.9.2011 do 4.11.2011.

Prieskum sa realizoval v 4 ZŠ (ZŠ Hniezdne, ZŠ Podolíneč, ZŠ Jakubany, ZŠ Komenského, Stará Ľubovňa) a v 3 SŠ (Gymnázium T. Vansovej, Stará Ľubovňa, Obchodná akadémia, Stará Ľubovňa a SOŠ Jarmočná 108, Stará Ľubovňa). V rámci prieskumu sa sledovali vybrané antropometrické ukazovatele detí a mládeže (telesná výška, telesná hmotnosť, obvod hlavy, obvod hrudníka, obvod bokov, obvod ľavého ramena) vo veku od 7 do 18 rokov. V každej zo ZŠ bolo vyšetrených 80 žiakov vo veku od 7 do 14 rokov, z toho 40 chlapcov a 40 dievčat. V každej zo SŠ sa vyšetřilo 64 žiakov vo veku od 15 do 18 rokov, z toho 32 chlapcov a 32 dievčat. Získané údaje a antropometrické ukazovatele sa zaznamenali do záznamových hárkov. Údaje z týchto záznamových hárkov vložené do masky v programe Excel boli v termíne do 31.3.2012 elektronicky odoslané na ÚVZ SR.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V roku 2012 neboli predložené požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V súvislosti s realizáciou projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ v okrese Stará Ľubovňa sme oslovili a zaradili do realizácie projektu jednu vidiecku – ZŠ Ľubotín a jednu mestskú základnú školu – ZŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni. Kvôli nedostatočnej veľkosti súboru vidieckej základnej školy sme pristúpili k zaradeniu do realizácie projektu aj vidieckej Základnej školy v Plavči. Vo vybraných ZŠ sme v období od marca do júna 2012 formou osobných a telefonických konzultácií dohodli spoluprácu, podmienky zberu dát formou dotazníkového prieskumu, informovaný súhlas rodičov, odber vzoriek obedov a nápojov v originálnom balení alebo stanovenom množstve v 17. kalendárnom týždni a realizáciu antropometrických meraní a tlaku krvi u detí. Celkovo sme poskytli 10 osobných a 1 telefonickú konzultáciu počas realizácie projektu. V 17. kalendárnom týždni sme zabezpečili odber celkovo 10 vzoriek stravy (obed) z vybranej mestskej a vidieckej materskej školy. Do vzorky sa brali aj podávané nápoje v priebehu dňa. Tieto vzorky sme distribuovali do laboratórií pri RÚVZ so sídlom v Poprade, kde bol zabezpečený laboratórny rozbor podľa vopred dohodnutých požiadaviek.

Samotný zber údajov formou dotazníka prebiehal v období od 16.3. do 30.6. 2012, kde boli vyplnené a zozbierané dotazníky a boli uskutočnené merania antropometrie a tlaku krvi u 60 žiakov (30 chlapcov, 30 dievčat) v ZŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni, v ZŠ Ľubotín u 43 žiakov (19 chlapcov, 24 dievčat) a v ZŠ Plaveč u 17 žiakov (11 chlapcov, 6 dievčat). Zber údajov formou dotazníkov „24 – Hodinový jedálniček dieťaťa“ a „Všetky činnosti dieťaťa za 24 hodín“ bol vykonaný v 16. kalendárnom týždni (16.04.2012 - 27.04.2012).

Vypĺňanie dotazníkov bolo zabezpečené v súčinnosti so zákonným zástupcom dieťaťa – rodičom, ktorý zároveň podpísal a odovzdal informovaný súhlas zákonného zástupcu dieťaťa - rodiča. V mesiacoch júl – september 2012 boli získané údaje od 120 žiakov vložené do jednotlivých mustier (ID a RA; výsledky meraní; stravovacie zvyklosti; pohybový režim;

frekvenčný dotazník; výživové preferencie; 24 recal; 24 výdaj; Alimenta) a tieto vyplnené mustry boli v termíne do 30.9.2012 zaslané na RÚVZ v Rimavskej Sobote.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Projekt bol zrealizovaný dotazníkovou metódou u detí vo veku 5 rokov cestou predškolského zariadenia. V rámci projektu sme do prieskumu zaradili mestskú Materskú školu na Ul. Tatranskej v Starej Lubovni, kde bolo vybratých 20 detí vo veku 5 rokov. Vzhľadom na nízky vek respondentov dotazníky vyplnili rodičia. Zber údajov sa uskutočnil v termíne od 15.3. do 30.6.2012. Pre riešenie projektu boli vypracované nasledovné dotazníky - dotazník o prehľade potravín, skonzumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o frekvencii spotreby potravín. Údaje z dotazníkov boli vložené do pripravených masiek v programe Excel a zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 15.10. 2012.

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU PRÁCE A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU

Projekt sa realizoval v ZŠ na Ul. Levočskej v Starej Lubovni dotazníkovou metódou. Do prieskumu bolo zaradených 20 detí II. ročníka základnej školy. Pre sledovanie režimu práce a odpočinku boli vypracované dva dotazníky – „Denný režim“ pre sledovanie režimu u žiakov vo forme časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa so zameraním na časové hodnoty výchovno - vyučovacích, záujmových činností a aktívnych a pasívnych oddychových prvkov v priebehu dňa a „Zdravotný stav“ pre sledovanie zdravotného stavu detí základných škôl. Zber dát sme uskutočnili v mesiaci apríl 2012. Údaje zo zozbieraných dotazníkov boli vložené do pripravených masiek v programe Excel a zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 5.10. 2012.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení. Národný imunizačný program sa realizuje v súlade s cieľmi programu Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO) „Zdravie pre všetkých v 21. storočí“, v súlade s odporúčaniami Európskej komisie a v súlade s praxou členských štátov EÚ.

Na zabezpečenie plynulosti realizácie povinného očkovania bol očkovací kalendár vypracovaný ÚVZ SR pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých pre rok 2012 zaslaný všetkým praktickým lekárom v odbore všeobecné lekárstvo zabezpečujúcim imunizáciu detí, dorastu i dospelaj populácie. Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni. Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná.

Kontrola očkovania bola v zmysle usmernenia ÚVZ SR vykonaná k 31.8.2012 v 27 zdravotníckych zariadeniach na území okresu (15 APL pre deti a dorast, 6 APL pre dospelých, 3 gynekologické ambulancie, DSS Legnava, novorodenecký úsek detského oddelenia a Nefrodialyzačné centrum v Starej Ľubovni). Celková zaočkovanosť pri povinnom očkovaní dosiahla úroveň 98,25 % (pokles oproti predchádzajúcej sezóne o 0,25 %).

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené. Bola hlásená 1 nežiadúca reakcia po očkovaní (celková reakcia po podaní Infanrix hexa + Synflorix u 3-mesačného dieťaťa, 1. dávka). Záverečná správa bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja.

PZS sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, v prípade potreby je na základe vzájomnej konzultácie očkujúceho lekára a epidemiológa vypracovaný individuálny plán očkovania. V rámci priebežného vzdelávania a doškolenia zdravotníckeho personálu v oblasti očkovania boli v mesiacoch september – október 2012 realizované 2 vzdelávacie aktivity, samostatne pre zdravotné sestry a pre lekárov.

V termíne 21. – 27. 4. 2012 sa uskutočnil Európsky imunizačný týždeň (EIW). Aktivity boli zamerané najmä na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

- prednášky realizované oddelením epidemiológie v počte 6 (zamerané na stredoškolskú mládež ako budúcich rodičov) pod názvom: „Efektivita očkovania a vývoj prenosných ochorení v SR a okrese Stará Ľubovňa“,
- spracované boli 2 letáky a informačný materiál o EIW a význame očkovania pre laickú verejnosť a pre zdravotníckych pracovníkov,
- zhotovené boli 2 nástenky, umiestnené v priestoroch RÚVZ,
- na odd. epidemiológie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo poskytované poradenstvo v oblasti očkovania, v rámci EIW bolo poskytnutých 8 telefonických konzultácií v súvislosti s očkovaním,
- na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni boli uverejnené 3 informácie (Európsky imunizačný týždeň 2012 – materiál ÚVZ SR a 2 letáky – vlastná edícia),
- v rámci iných aktivít bola 3 krát zabezpečená distribúcia informačného materiálu (vlastná edícia) – celkom 188 subjektom a 1 krát zabezpečená fotodokumentácia z prednášok na SŠ v Starej Ľubovni.

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

Ďalšie informácie o plnení NIP sú prezentované prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, resp. regionálnych médií.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Monitorovanie, hlásenie, evidencia a analýza prenosných ochorení boli vykonávané priebežne počas celého roka. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomnou formou, v prípade hromadných ochorení aj telefonicky.

Prenosné ochorenia boli hlásené v súlade so štandardnými definíciami prenosných ochorení podliehajúcich ohlasovacej povinnosti v odôvodnených prípadoch doplnených laboratórnymi výsledkami. Zber, evidencia, sumarizácia a analýza hlásených prenosných ochorení, ako aj kontrola kvality údajov sa vykonávala prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Vďaka údajom v informačnom systéme, zvlášť v systéme rýchleho varovania existuje možnosť získania dôležitých údajov o aktuálnej epidemiologickej situácii v tom – ktorom regióne.

V sledovanom období bola na území okresu Stará Ľubovňa zaznamenaná nepriaznivá situácia ochorení na pertussis, keď absolútny výskyt viac ako 33 násobne presiahol 5 ročný priemer ostatných rokov. Z ochorení preventabilných očkovaním sme zaznamenali 1 ochorenie na rubeolu u neočkovaného 7 mesačného dieťaťa, ktoré bolo ďalej hlásené do európskeho informačného systému TESSY.

Priebežne 1 x týždenne sa vykonáva zber údajov o výskyte akútnych respiračných ochorení, chrípke podobných ochorení a ich komplikácií.

V priebehu sledovaného obdobia sme z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenali :

- pertussis - 74 ochorení, z toho 53 prípadov u kompletne základne očkovaných osôb a 1 prípad u čiastočne očkovaného dieťaťa,
- rubeola – 1 ochorenie u neočkovaného 7 mesačného dieťaťa.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení (výskyt, prevencia, grafy, mapy a iné) je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť),
- webová stránka RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (týždenná aktualizácia akútnych respiračných ochorení, mesačná analýza prenosných ochorení),
- zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu prenosných ochorení (81 prednášok, 5 informácií v printových médiách, 5 letákov – vlastná edícia, 3 názorné propagácie, 6 telefonických konzultácií na linke prevencie AIDS, 72 informácií na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni).

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín. Vykonávalo sa priebežné monitorovanie výskytu infekčných ochorení a získané údaje s príslušnými epidemiologickými údajmi a laboratórnym vyšetrením boli zadávané a následne analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS.

V závere roka 4 lekári prvého kontaktu prejavili záujem o registráciu a využívanie on-line hlásenia prenosných ochorení do epidemiologického informačného systému (EPIS), prostredníctvom ktorého sa vykonáva evidencia a pravidelná analýza hlásených prenosných ochorení.

V hodnotenom období bolo okrem vyššie uvedených údajov spracovaných a do informačného systému vložených:

- 967 prípadov prenosných ochorení,
- 265 spracovaných ohnisk,
- 57 kontaktov s prenosným ochorením chránených očkovaním,
- 85 vydaných rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 472 iných opatrení v ohniskách nákazy (180 ohľadom postupu dezinfekcie, 1 informácia o laboratórnem

vyšetrení, 272 v súvislosti so zdravotnou výchovou, 1 ohľadom zákazu epid. závažnej činnosti).

V priebehu roka 2012 bol okrem sporadických prípadov zaznamenaný aj epidemický výskyt :

- vírusového zápalu pečene typu A v obci Lomnička (4 prípady),
- hnačkových ochorení pravdepodobne infekčného pôvodu (rotavírusové, salmonelové a iné epidémie infekčného pôvodu) - 10 epidemií, kde ochorelo od 2 do 11 osôb (celkom 53 chorých),
- respiračných ochorení na území okresu Stará Ľubovňa – varicella 369 prípadov, pertussis 74 prípadov.

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (takmer denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

Odborná a laická verejnosť je informovaná o možnostiach získania základných údajov o výskyte prenosných ochorení prostredníctvom informačného systému EPIS. Tieto údaje sa v priebehu roka 2012 využívali na vypracovanie napr. absolventských prác, SVOČ, ako aj podkladov pre atestačné práce odborníkov v oblasti zdravotníctva.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania údajov, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber údajov sa vykonáva priebežne, analýza NN - 1 krát mesačne). V roku 2012 sa konalo 1 riadne zasadnutie komisie pre sledovanie NN, kde boli analyzované príčiny vzniku NN, výsledky z kontrol ŠZD, zásady dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. V mesiaci november 2012 bolo riaditeľom Ľubovnianskej nemocnice, n. o. Stará Ľubovňa zvolané mimoriadne zasadnutie vybraných členov komisie pre sledovanie NN so zameraním na riešenie aktuálnej situácie vo výskyte MRSA na vybraných lôžkových oddeleniach Ľubovnianskej nemocnice, n. o. Stará Ľubovňa.

V rámci okresu bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 21 NN. Zapojili sme sa do projektu Bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz (PPS) v nemocniciach Slovenskej republiky podľa protokolu ECDC, ktorej cieľom bolo zistiť reálny výskyt (prevalenciu) nozokomiálnych nákaz a spotrebu antibiotík v nemocniciach s akútnou starostlivosťou v EÚ, určiť charakteristiku pacientov, invázných postupov, typ a závažnosť (lokalizáciu, mikroorganizmy, markery rezistencie na antibiotiká) infekcie, druhy predpisovaných antibiotík (zloženie, indikácie), analyzovať a porovnať výskyt nozokomiálnych nákaz na lokálnej, regionálnej, národnej úrovni a na úrovni EÚ so spätnou väzbou nemocniciam. V rámci ŠZD bolo celkom odobratých a laboratórne vyšetrených 662 sterov z prostredia, 612 sterov zo sterilného materiálu, otestovaných 80 sterilizačných prístrojov, z toho opakované kontroly boli vykonané 28 x a 9 vzoriek bolo odobratých z ovzdušia v prostredí operačných sál.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

V priebehu roka boli realizované zdravotno-výchovné aktivity pri príležitosti svetových dní pod gestorstvom oddelenia podpory zdravia, PCZ. V spolupráci s oddelením podpory zdravia, PCZ boli v rámci tejto úlohy realizované rôzne zdravotno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu chronických chorôb, znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života najmä populácie seniorov.

V priebehu roka 2012 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia na ZŠ v Podsadku. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením

BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetrili na ZŠ v Podsadku 12 klientov. Siedmi klienti ZŠ v Podsadku boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Dňa 10.5.2012 sme sa zúčastnili na Medzinárodnej vedeckej konferencii „Ošetrovatelstvo a zdravie“, ktorá sa konala v Trenčíne. V dňoch 28.-29.11.2012 sme sa zúčastnili IV. odbornej konferencie „Surveillance chronických chorôb“, ktorá sa konala na Starých Horách.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Na území okresu bola situácia monitorovaná a priebežne, v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období:

- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie do EPIS 52 krát, správa na webovej stránke 52 krát),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielané zdravotníckym zariadeniam, ÚSS a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení (výzva na dôslednú realizáciu epidemiologickej a virologickej surveillance chrípky - hlásenie akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení, výzva na očkovanie proti sezónnej chrípke zaslaná všetkým praktickým lekárom na území okresu a pod.),
- v priebehu roka sme zaznamenali 1 hlásenie SARI u 2 ročného dieťaťa, ktoré bolo hospitalizované na detskom oddelení Ľubovnianskej nemocnice, n. o. Stará Ľubovňa s vykonaným odberom biologického materiálu - pokus o izoláciu vírusov chrípky na bunkových kultúrach negatívny. Následne bolo dieťa preložené na KDaD Košice.

V čase mimoriadnej situácie na území mesta Stará Ľubovňa, v obciach Chmeľnica a Plavnica vyhlásenej v mesiaci február 2012 v dôsledku silných mrazov a z dôvodu nedostatku vody vo vodovodnom systéme bola monitorovaná epidemiologická situácia s dôrazom na výskyt ochorení súvisiacich s nedostatkom vody. V rámci zabezpečenia rýchlej informovanosti obyvateľstva postihnutého územia bol v spolupráci s oddelením HŽPaZ vypracovaný informačný materiál (vlastná edícia) zameraný na preventívne opatrenia v súvislosti so vzniknutou mimoriadnou udalosťou. Prenosné ochorenia v súvislosti s mimoriadnou situáciou neboli na postihnutom území zaznamenané.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR. V rámci úlohy bol zabezpečený odber vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach a ich virologické vyšetrenie na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (laboratórnym vyšetrením bol v 1 vzorke izolovaný Cocksackievirus B5 – odber z 12.9.2012, ostatné vzorky – negatívne). Naďalej sa priebežne monitoruje výskyt akútnych chabých obŕn (ACHO), v sledovanom období nebola hlásená žiadna ACHO.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu AIDS v zariadeniach pre deti a mládež na území okresu. Prednáškovou činnosťou za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa boja proti AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. - 9. ročníky ZŠ a stredné školy na území okresu. V priebehu roku 2012 bolo realizovaných 16 prednášok (9 v SŠ, 7 v ZŠ).

Linka pomoci AIDS na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bola zriadená v roku 1995. V období roka 2012 bolo evidovaných 6 telefonátov. Otázky boli zamerané prevažne na podmienky vyšetrenia pred cestou do zahraničia (kto zabezpečuje odber, ako rýchlo je k dispozícii výsledok vyšetrenia, kde sa vykonáva vyšetrenie, poplatky).

Iné aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS:

- vlastná edícia – 1 leták k Svetovému dňu AIDS,
- distribúcia letáku 112 subjektom (MŠ, ZŠ, SŠ, lekárne, APL, mestá a obce na území okresu),
- umiestnenie letáku na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- umiestnenie informácie o ochorení na web stránke,
- 2 názorné propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- fotodokumentácia zo zdravotno-výchovných podujatí.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

K 1. 12. 2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach:

- povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých,
- očkovanie pred cestou do zahraničia,
- odporúčané očkovania,
- očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz,
- očkovanie detí s kontraindikáciami,
- iná problematika spojená s očkovaním.

V priebehu roka 2012 bolo poskytnutých celkom 109 konzultácií (z toho 85 telefonických, 21 osobných a 3 písomne). Konzultácie boli poskytované odborníkom v oblasti zdravotníctva aj laickej verejnosti.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre aktualizáciu NPPZ pri ÚVZ SR v Bratislave. V tejto súvislosti sme sa dňa 12.6.2012 zúčastnili Pracovného stretnutia k aktualizácii NPPZ na RÚVZ so sídlom v Žiline.

9.2 ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

V roku 2012 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti so Svetovým dňom zdravia a Svetovým dňom pohybom k zdraviu sme spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali 7 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni a Domovu seniorov v Starej Ľubovni. V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR v Bratislave. V tejto súvislosti sme sa dňa 11.1.2012 zúčastnili Pracovného zasadnutia pre podporu zdravia seniorov na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

V auguste 2012 sme v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska, pobočkou v Kamienke uskutočnili akciu pod názvom VI. Športové hry členov JDS, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie percenta telesného tuku s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie TK sme poskytli 61 klientom, meranie antropometrie využilo 61 klientov. V rámci realizácie projektu bola poskytnutá 1 osobná konzultácia.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 MATERSKÉ CENTRÁ

V roku 2012 sme pre Materské centrum BABY CLUB MONALI v Starej Ľubovni v súvislosti s významnými dňami vyhlásenými SZO spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali materskému centru pre potreby edukácie svojich klientov. V roku 2012 sme takto iniciovali Svetový deň rakoviny, Svetový deň chorých, Svetový deň obličiek, Týždeň mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň TBC, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, kampaň Hygiena a dezinfekcia rúk, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog, Svetový deň ústneho zdravia a Svetový deň srdca. V súvislosti s mimoriadnou situáciou na území mesta Stará Ľubovňa sme materskému centru zaslali vlastnú edíciu pod názvom Preventívne opatrenia v súvislosti s mimoriadnou udalosťou vyhlásenou dňa 1.2.2012 na území mesta Stará Ľubovňa.

9.3.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sme v roku 2012 dohodli ďalšiu spoluprácu s MŠ v Ľubotíne a MŠ na Ul. Vsetínska v Starej Ľubovni. Pre deti MŠ na ul. Vsetínskej v Starej Ľubovni sme uskutočnili besedu na tému „Stomatohygiena“ s názornou ukážkou správneho čistenia zubkov, premietnutím DVD po názvom „Prečo zvieratka bolia zúbky“ a deťom sme poskytli zv materiál zameraný na problematiku správneho čistenia zubkov. V rámci realizácie projektu sme poskytli 2 telefonické konzultácie.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v roku 2012 podieľalo zaslaním 179 pozývacích listov (prvé, druhé a tretie pozvanie).

V roku 2012 sme vyšetřili 44 klientov, ktorí v rámci výskumnej a prieskumnej činnosti vyplnili dotazník k projektu EHES, boli im uskutočnené merania antropometrie (výška, hmotnosť, obvod pása, percento telesného tuku), odobratá venózna krv, podpísaný klientom „Súhlas dotknutej osoby“ a vyplnený formulár „Záznamy o meraniach“.

Pre STV 1 sme poskytli rozhovor o realizácii projektu v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa uverejnený na STV 1 pod názvom „Projekt odhalí zdravie Slovákov“. V súvislosti s realizáciou projektu v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa bola zároveň spracovaná fotodokumentácia z realizácie aktivít v rámci projektu.

Po ukončení vyšetření pozvaných klientov a doručenia biochemických výsledkov z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sme získané údaje vložili do mustry, ktorú sme dňa 22.3.2012 spolu so sprievodným listom č. 2012/000781/OPZ/63 zaslali Ing. Námešnej na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Pre RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici boli zaslané požadované údaje ohľadom ukončenia vyšetření klientov, odpočtu vyšetřených klientov, ohľadom kódov klientov, ktorým sa odobrala venózna krv a zoznam respondentov s kódmi.

V súvislosti s realizáciou projektu sme uskutočnili 2 telefonické konzultácie ohľadom zabezpečenia výsledkov jednotlivých klientov a zabezpečili sme distribúciu výsledkov.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA – AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

V roku 2012 sme pri príležitosti **Svetového dňa rakoviny - /4.2.2012/** vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 37), 21 APL pre dospelých, 15 DA pre deti a dorast, 44 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa a 10 lekárniam v meste Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň rakoviny, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom chorých - /11.2.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 10 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 44 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici a Domovu seniorov v Starej Ľubovni. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch čakárne Poradne zdravia.

V súvislosti so **Svetovým dňom obličiek - /8.3.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 10 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 37 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa a 44 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Týždňa mozgu - /12.-18.3.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 10 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 37 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 7 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a 44 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pre žiakov ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili 2 prednášky a pre žiakov ZŠ v Kamienke 2 prednášky s problematikou fungovania mozgu a potrebe jeho tréningu. V tejto súvislosti boli edukovaným žiakom distribuované zv materiály s uvedenou problematikou a v rámci vedomostného kvízu sme u 77 žiakov uskutočnili výskumno-prieskumnú činnosť (77 dotazníkov). Pre Domov seniorov sme uskutočnili 13 klientom meranie tlaku krvi, antropometrie, poskytli zdravotno-výchovný materiál a poradenstvo.

O realizovaných aktivitách sme spracovali fotodokumentáciu a v rámci dohodnutia aktivít sme uskutočnili 1 osobnú konzultáciu.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2012/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň vody“, ktorý sme následne distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (37 subjektov), 10 lekárniam, 44 obciam a mestám, 32 organizáciám v okrese Stará Ľubovňa a Ľubovnianskej nemocnici, n. o.. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni boli zabezpečené 2 prednášky na tému „Voda a hygiena“, spojené s distribúciou zv materiálu k danej problematike a poskytli sme 1 telefonickú konzultáciu ohľadom dohodnutia aktivít.

V rámci **Svetového dňa TBC - /24.3.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň TBC“. Táto vlastná edícia bola distribuovaná aj na všetky MŠ, ZŠ a SŠ (37 subjektov), 10 lekárniam, 21 APL pre dospelých a 44 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň TBC bol propagovaný formou nástenky v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa zdravia - /7.4.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“, ktorú sme následne distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ (37 subjektov), 10 lekárniam, 21 APL pre dospelých a 44 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. O plánovaných a ponúkaných aktivitách v súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme širokú verejnosť informovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Svetový deň zdravia bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Zároveň sme uskutočnili pre žiakov ZŠ Levočská v Starej Ľubovni prednášku pod názvom „Anorexia, bulímia“ spojenú s distribúciou zv materiálu.

V rámci stanovišťa zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili meranie tlaku krvi, meranie CO monitorom. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a poskytnutie poradenstva. Tieto poskytované služby na Stanovišti zdravia využilo 18 klientov.

Európsky imunizačný týždeň (EIW) - /21.-27.4.2012/ V súvislosti s EIW spracovali a zabezpečili pracovníci OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície do 11 lekární, 21 ambulancií praktického lekára, 15 ambulancií praktického lekára pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov, 43 mestám a obciam a 37 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 129 zariadení). EIW bol propagovaný formou nástenky, ale aj webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci - /28.4.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“, ktorú sme distribuovali všetkým SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 13 organizáciám a podnikom v okrese Stará Ľubovňa a Ľubovnianskej nemocnici, n.o.. Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci bol propagovaný aj formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali 37 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých a 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, spoločnosti BUS Karpaty a Železnici SR v Starej Ľubovni. Opäť bol svetový deň propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do 37 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, ambulanciám praktických lekárov pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa (celkom 21 zariadení), 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa a do 11 lekární v meste Stará Ľubovňa.

V súvislosti so Svetovým dňom bez tabaku uskutočnil RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dňa 31.5.2012 v spolupráci s Obvodným úradom v Starej Ľubovni aktivitu pod názvom „Prestaň fajčiť, daj si jablko“, ktorá bola podporovaná zdravotnou poisťovňou UNION. V tejto súvislosti sme v rámci propagácie aktivít zabezpečili vlastnú edíciu s oznamom o plánovaných aktivitách, ktorý sme distribuovali na pobočku ÚPSVaR, pobočku Slovenskej pošty, spoločnosť BUS KARPATY, Obvodný úrad, Ľubovniansku nemocnicu, n. o. Stará Ľubovňa, obchodný dom Billa, Športovo relaxačné centrum a na Okresnú knižnicu v Starej Ľubovni. Uvedený oznam bol uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V súvislosti s dohodnutím aktivít boli realizované 2 telefonické a 1 osobná konzultácia so zástupcami Obvodného úradu v Starej Ľubovni.

Na stanovišti zdravia na OÚ v Starej Ľubovni sme v dopoludňajších hodinách poskytovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania.

Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili na OÚ v Starej Ľubovni 18 klientov. Dvanásť klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. V popoludňajších hodinách mali klienti možnosť absolvovať meranie CO monitorom (38 klientov), meranie tlaku krvi (38 klientov). Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Fajčiarom (11 klientov) bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia a ponúklo sa im jablko výmenou za cigaretu. Okrem jablka mali možnosť vyšetření klienti získať aj letáky a nálepky zdravotnej poisťovne UNION a vypísať anketový lístok ohľadom fajčenia a takto získať možnosť byť zaradený do zlosovania o hodnotné ceny. O realizovaní jednotlivých aktivít bola spracovaná fotodokumentácia a vyhodnotenie aktivít, ktoré bolo uverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre Ľubovnianske noviny sme poskytli článok pod názvom „Prestali fajčiť aj vyhrali“.

V súvislosti so **Svetovým dňom darcov krvi - /14.6.2012/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň darcov krvi“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých a 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný na webovej stránke a nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami - /26.6.2012/** sme spracovali leták pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých a 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Zároveň sme uskutočnili 2 besedy pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ na ZŠ Ul. Levočská v Starej Ľubovni, ktoré boli spojené s premietnutím videofilmu, distribúciou zv materiálu a merania CO monitorom u 18 žiakov. V rámci tohto medzinárodného dňa sme sa zúčastnili 13.6.2012 školenia k Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami v Bratislave.

Pri príležitosti **Dňa zodpovednosti - /2.7.2012/ ako súčasť zdravotno-výchovnej kampane v rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi** sme na stanovišti zdravia pred Mestským úradom v Starej Ľubovni zabezpečili pre klientov meranie tlaku krvi, meranie hladiny GGT v krvi, zber údajov formou dotazníka, ako aj distribúciu zv materiálu a propagačného materiálu (nálepky, kľúčenký) zamerané na propagáciu kampane „Deň zodpovednosti“. Celkovo využilo tieto aktivity 60 klientov a o realizovaných aktivitách bola spracovaná fotodokumentácia. „Deň zodpovednosti“ bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V súvislosti s prípravou aktivít bola poskytnutá 1 telefonická a 1 osobná konzultácia.

V rámci **Svetového dňa prvej pomoci - /8.9.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku prvej pomoci, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekární, ambulanciám praktických lekárov a ambulanciám lekárov pre deti a dorast v okrese Stará Ľubovňa (celkom 127 subjektov). Svetový deň prvej pomoci bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom prevencie samovrážd - /10.9.2012/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň samovrážd“, ktorý sme zaslali 11 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa ústneho zdravia - /12.9.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku ústneho zdravia, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekární, zubným ambulanciám, ambulanciám praktických lekárov, ambulanciám lekárov pre deti a dorast, zubným ambulanciám, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa (celkom 145 subjektov). Svetový deň ústneho zdravia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby - /21.9.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, ktorý sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 37), 11 lekárniam, 42 obciam a 2 mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 praktickým lekárom pre dospelých, Domovu pre seniorov v Starej Ľubovni, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku a 11 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa.

Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre 32 žiakov na ZŠ Ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili dve prednášky pod názvom „Alzheimerová choroba“ a meranie hladiny CO v krvi a v pľúcach CO monitorom pre 26 žiakov. V Domove seniorov v Starej Ľubovni sme uskutočnili pre seniorov prednášku pod názvom „Alzheimerová choroba“, meranie tlaku krvi (23 klientov) a meranie hladiny CO v krvi a v pľúcach CO monitorom pre 15 klientov. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia letákov od Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti. Z uskutočnených aktivít bola spracovaná aj fotodokumentácia.

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca - /29.9.2012/** zamestnanci OPZ, PCZ vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ (www.vzsl.sk) a distribuovaná na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (37 subjektov), 11 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých a 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu pre seniorov v Starej Ľubovni, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku a 11 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa. Zároveň bola distribuovaná širokej

verejnosti na stanovišti zdravia 28.9.2012. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so „**Svetovým dňom srdca**“ sme v rámci kampane MOST uskutočnili 28.9.2012 aktivity výjazdovou poradňou zdravia na pešej zóne pred Mestským úradom v Starej Ľubovni, kde sme klientom poskytli biochemické vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi a meranie hladiny oxidu uhoľnatého v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor. Klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na kompletne vyšetrenie do základnej, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Uvedené vyšetrenia na stanovišti zdravia bolo poskytnuté 71 klientom. Z realizácie uvedených aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

O propagácii činnosti pracovníkov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na stanovišti zdravia sme spracovali vlastnú edíciu „Oznam o Dni srdca“, ktorý sme uverejnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci spolupráce s MÚ v Starej Ľubovni sme poskytli 1 telefonickú a 1 osobnú konzultáciu.

V rámci **Medzinárodného dňa starších - /1.10.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Medzinárodný deň starších“, ktorý sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 37), 11 lekárniam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 praktickým lekárom pre dospelých, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku a 11 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ Jakubany sme uskutočnili besedu pod názvom „Zdravý životný štýl“, premietli sme videofilm pod názvom „Starostlivosť o vlastné zdravie“ a poskytli zv materiál. Pre študentov Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“, distribuovali sme zv materiál s problematikou Medzinárodného dňa starších. V Domove seniorov v Starej Ľubovni sme v rámci 3 výjazdov poradne zdravia vyšetřili celkovo 37 seniorov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál.

Pre seniorov základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v Jarabine sme zabezpečili pre seniorov meranie tlaku krvi (8 klientov) a distribúciu zdravotno-výchovných letákov. Z uskutočnených aktivít bola spracovaná aj fotodokumentácia.

Pri príležitosti „Medzinárodného dňa starších“ sme uskutočnili Deň otvorených dverí v Poradni zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme pri príležitosti Dňa otvorených dverí vyšetřili 5 klientov.

V rámci **Svetového dňa duševného zdravia – /10.10.2012/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (37 subjektov), 11 lekárniam, 20 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Na ZŠ v Šarišskom Jastrabí sme pre žiakov uskutočnili prednášku „Duševné zdravie“ súčasťou ktorej bol aj distribuovaný zv materiál s problematikou uvedeného svetového dňa a pre 7 žiakov sme poskytli meranie hladiny CO v krvi a v pľúcach pomocou prístroja CO monitor.

Svetový deň diabetu - /14.11.2012/ pri tejto príležitosti sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali do 11 lekární v meste Stará Ľubovňa, 20 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa a na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky na RÚVZ. Na ZŠ Ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili dve prednášky na tému „Zdravá výživa“ a žiakom sme zároveň distribuovali materiál na uvedenú problematiku.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa bez fajčenia - /19.11.2012/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 37), 11 lekárniam a 20 praktickým lekárom pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Medzinárodný deň bez fajčenia bol prezentovaný aj formou názornej propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti s Medzinárodným dňom bez fajčenia sme pre 36 žiakov ZŠ Haligovce uskutočnili celkovo prednášku na tému „Fajčenie“, 15 žiakom sme poskytli meranie CO monitorom a zabezpečili sme odborné poradenstvo s distribúciou zv materiálu zameraného na prevenciu fajčenia. Pre 44 žiakov ZŠ Mníšek nad Popradom sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“ a pre 33 žiakov ZŠ Šarišské Jastrabie sme poskytli prednášku pod názvom „Vstupné drogy“. Na Strednej odbornej škole technickej v Starej Ľubovni sme uskutočnili besedu pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“, premietli sme DVD pod názvom „Deti a drogy“ a poskytli sme meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor 33 študentom. Pre 23 žiakov ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni, pre 123 žiakov troch tried ZŠ na Ul. Komenského v Starej Ľubovni, pre 37 žiakov dvoch tried ZŠ v Plavči sme uskutočnili besedu pod názvom „Fajčenie“ (celkom 5 besied), premietli videofilm pod názvom „Kým stúpa dym“ a zabezpečili distribúciu zdravotno-výchovných materiálov s uvedenou problematikou.

Pre 19 žiakov ZŠ v Plavči sme poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor. O uskutočnených edukačných aktivitách sme spracovali fotodokumentáciu a odpočet edukačných aktivít z príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia, ktorý sme zaslali na ÚVZ SR v Bratislave.

Pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /19.-23.11.2012/** sme uskutočnili besedu pod názvom „Alkohol a jeho účinky“ pre žiakov ZŠ v Haligovciach a pre žiakov ZŠ Orlov (celkom 2 besedy) spojenú s premietnutím DVD „Je alkohol na zdravie?“. Zároveň sme pre 21 žiakov ZŠ v Orlove poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor, poradenstvo a distribúciu zv materiálu ohľadom prevencie fajčenia. Pre žiakov ZŠ Mníšek nad Popradom sme uskutočnili prednášku „Alkohol a jeho účinky“. Edukačné aktivity boli spojené s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov.

V rámci **Svetového dňa AIDS – /1.12.2012/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň AIDS“, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do 11 lekární, 20 ambulanciám praktických lekárov, 43 mestám a obciam v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň AIDS bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou

článku pod názvom „1.december – Svetový deň AIDS“, ktorý bol uverejnený v Ľubovnianskych novinách.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bol do realizácie 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit zapojený od 1. marca 2009. V roku 2012 sa program nezačal realizovať a zamestnancami OPZ, PCZ bolo uskutočnených celkom 6 telefonických konzultácií s hlavnou koordinátorkou PPZZRK na Slovensku a KPZV-K na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni ohľadom realizácie programu v roku 2012 a 1 osobná konzultácia ohľadom záujmu o pracovné pozície KPZV-A.

Dňa 26.10. 2012 realizoval Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni pracovné stretnutie k realizácii PPZZRK na Slovensku v priestoroch Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni.

9.7 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

V súvislosti s realizáciou kampane „Prestaň a vyhraj“ v okrese Stará Ľubovňa bola Oddelením podpory zdravia, PCZ vypracovaná vlastná edícia – informácia o medzinárodnej súťaži „Quit and Win 2012 – Prestaň a vyhraj 2012“ a leták o celoslovenskej a regionálnej kampani, ktoré sme spolu s pokynmi a prihláškou k tejto súťaži zaslali 11 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, 21 praktickým lekárom pre dospelých, 44 organizáciám a podnikom, 43 obciam a mestám, Ľubovnianskej nemocnici a 37 ZŠ, MŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa.

Súťaž bola propagovaná aj prostredníctvom oznamu o kampani „Prestaň a vyhraj 2012“ a informácie, letáku, pokynov a prihlášky o celonárodnej a regionálnej súťaži „Quit and Win 2012 – Prestaň a vyhraj 2012“ na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Záujemcom, ktorí mali záujem o zapojenie sa do súťaže sme poskytli osobné a telefonické konzultácie. Súťaž sme propagovali aj prostredníctvom nástenky v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Súbežne s realizáciou kampane poskytovala Poradňa na odvykanie od fajčenia pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni telefonické aj osobné poradenstvo priamo v poradni.

V rámci zahájenia regionálnej kampane „Quit and Win 2012 – Prestaň a vyhraj 2012“ v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa sme uskutočnili 1 telefonickú a 1 osobnú konzultáciu s zástupcom primátora mesta Stará Ľubovňa, ktorý potvrdil prevzatie záštity primátora nad regionálnou kampaňou a tiež odovzdal regionálnej hygieničke ceny, ktorými podporili regionálnu kampaň.

V súvislosti so zabezpečením sponzorov kampane sme uskutočnili ďalšie 4 telefonické a 4 osobné konzultácie.

Na ÚVZ SR v Bratislave sme zaslali 4 vyplnené prihlášky do súťaže „Prestaň a vyhraj 2012“, ktoré boli doručené osobne na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Informácie o realizácii jednotlivých aktivít v rámci kampane „Prestaň a vyhraj 2012“ boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti s vyžrebovaním výhercov regionálnej kampane „Prestaň a vyhraj 2012“ sme zabezpečili kontakt výhercov a uskutočnili sme celkovo 9 telefonických konzultácií.

V rámci vyhodnotenia regionálnej kampane a odovzdania cien boli uskutočnené 2 osobné konzultácie, merania CO monitorom a nikotínové testy u výhercov 1. a 2. miesta. Po ukončení regionálnej kampane boli sponzormi a regionálnou hygieničkou RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni odovzdané obom výhercom ceny a diplom. Z odovzdania cien bola spracovaná fotodokumentácia. Vyhodnotenie regionálnej súťaže „Prestaň a vyhraj 2012“ bolo prezentované aj formou článku v Ľubovnianskych novinách.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni počas roka 2012 podieľal realizáciou individuálneho poradenstva formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia na ZŠ v Jakubanoch. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili na ZŠ v Jakubanoch 15 klientov. Na ZŠ v Jakubanoch boli 8 vyšetření klienti odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR. V tejto súvislosti sme sa v dňoch 2.-3.5.2012 zúčastňili na RÚVZ so sídlom v Trenčíne pracovného stretnutia členov pracovnej skupiny pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR.

9.9 CINDI PROGRAM SR

V roku 2012 sme poskytli služby celkom 311 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v roku 2012 spolu 174 klientov, ktorých vyšetřujeme podľa štandardných postupov vyšetřenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV využilo roku 2012 celkom 80 klientov, ktorým sa poskytlo individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí, najčastejšie analýzou jednodňového jedálneho lístka, spracovaného v počítačovom programe Alimenta a ktorý je východiskom pre intervenciu. Individuálne poradenstvo v POF využilo roku 2012 spolu 7 klientov.

V oblasti ochrany zdravia pri práci sme roku 2012 poskytli služby v rámci POPZP 44 klientom. V roku 2012 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetřením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 6 konzultácií. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia bolo poskytnutých 6 konzultácií.

V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO a iných zvláštnych aktivít sme v roku 2012 klientom poskytovali vyšetřenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie TK, vyšetřenie tukomerom, CO monitorom, anamnézu, poradenstvo. Celkom sme uskutočnili 10 aktivít, pri ktorých bolo vyšetřených 135 klientov. Meranie TK v tomto roku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 9 aktivitách 304 klientom. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 3 aktivitách 145 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 31 aktivitách 553 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V roku 2012 sme takto odporúčali 79 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ A MIMOŠKOLSKOM PROSTREDÍ (HBSC ŠTÚDIA)

V roku 2012 neboli predložené požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

2./ DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI

PROJEKT: „ŠKOLSKÝ MLIEČNY PROGRAM“

V našom okrese sa realizuje školský mliečny program, ktorého výkon a organizácia boli usmernené metodickým usmernením č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a Metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie.

V školskom roku 2012/2013 sa do programu zapojilo 16 školských jedální pri ZŠ s MŠ, 3 školské jedálne pri ZŠ a 2 školské jedálne pri MŠ. Mliečne výrobky v rámci školského mliečneho programu boli podávané 2 578 žiakom základných škôl a 1 010 deťom materských škôl. Dodávateľom mliečnych výrobkov do zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež v okrese Stará Ľubovňa je Mliekareň Kežmarok. V rámci školského mliečneho programu bol zo strany dodávateľa v ponuke nasledovný sortiment: tekuté mlieko s predĺženou trvanlivosťou, ochutené mlieko v objeme 0,25 l, biele a ovocné jogurty, zakysané a acidofilné mlieko.

Na realizácii uvedeného programu sa podieľame ako riešiteľ.

PROJEKT: „CIELENÉ PRIESKUMY ZAMERANÉ NA PROBLEMATIKU SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA DETÍ A MLÁDEŽE V NADVÄZNOSTI NA SÚČASNÉ EKONOMICKÉ PODMIENKY“

Hlavným cieľom tejto úlohy bolo získať podklady pre zhodnotenie kvality podávaných jedál a pestrosti zostavovaných jedálnych lístkov vo vybraných zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.

V rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2012 pokračovali v tomto prieskume na vidieckych školách - v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Orlove a v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Chmeľnici. V tejto súvislosti sme zabezpečili odber vzoriek stravy náhodným spôsobom od žiaka a súčasne aj navážku podľa rozpisu na laboratórne vyšetrenie energetických a nutričných hodnôt. Počas roka 2012 sme odobrali celkovo 12 vzoriek stravy (v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Orlove 3 navážky, 3 náhodné vzorky od stravníka a v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ Chmeľnica 3 navážky, 3 náhodné vzorky od stravníka).

Záverečné vyhodnotenie výsledkov laboratórnych rozborov stravy zašleme riaditeľom vybraných škôl.

PROJEKT: „SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ“

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období január – december 2012 vykonali celkovo 518 kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 465/2005 Z. z. V rámci uvedených kontrol nebola uložená žiadna bloková pokuta.

Uvedené kontroly boli zapracované do Hlásení o počte vykonaných kontrol za Január 2012, Február 2012, Marec 2012, Apríl 2012, Máj 2012, Jún 2012, Júl 2012, August 2012, September 2012, Október 2012, November 2012 za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a boli zaslané na ÚVZ SR v Bratislave dňa 31.1.2012, 29.2.2012, 30.3.2012, 30.4.2012, 31.5.2012, 29.6.2012, 31.7.2012, 31.8.2012, 28.9.2012, 31.10.2012, 30.11.2012.

PROJEKT: „ADAMKO, HRAVO - ZDRAVO“

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec.

Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. V roku 2012 sme pre deti MŠ v Kamienke uskutočnili besedu pod názvom „Stomatohygiena“, premietli sme DVD pod názvom „Prečo zvieratka bolia zúbky“ a zabezpečili sme distribúciu zdravotno-výchovného materiálu. Projekt realizujúcim materským školám sme poskytli 3 telefonické konzultácie ohľadom ponuky aktivít.

PROJEKT: „OVOCIE A ZELENINA DO ŠKÔL“

V súvislosti s realizáciou programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme dňa 22.11.2012 listom č. 2012/002836/OPZ/189 zaslali na RÚVZ so sídlom v Prešove požadovanú správu ohľadom stručného prehľadu aktivít realizovaných v súvislosti s projektom „Ovocie a zelenina do škôl“ v školskom roku 2011/2012 odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s vyčíslením finančných nákladov na realizáciu.

PROJEKT: „ZDRAVÉ MESTÁ“

Odborní zamestnanci OPZ, PCZ v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave Stanovišťa zdravia pri príležitosti Dňa zdržanlivosti. Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2012 Svetový deň rakoviny, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, kampaň Prestaň a vyhraj 2012, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň samovrážd, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň diabetu, Medzinárodný deň bez fajčenia, Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zv aktivít.

V súvislosti s mimoriadnou situáciou na území mesta Stará Ľubovňa sme Mestu Stará Ľubovňa zaslali vlastnú edíciu pod názvom Preventívne opatrenia v súvislosti s mimoriadnou udalosťou vyhlásenou dňa 1.2.2012 na území mesta Stará Ľubovňa.

V rámci spolupráce s mestom Stará Ľubovňa sme v rámci kampane Prestaň a vyhraj 2012 poskytli 1 telefonickú a 1 osobnú konzultáciu s zástupcom primátora mesta Stará Ľubovňa, ktorý potvrdil prevzatie záštity primátora nad regionálnou kampaňou a tiež odovzdal regionálnej hygieničke ceny, ktorými podporili regionálnu kampaň.

Kancelárii zdravého mesta Stará Ľubovňa sme zaslali aj zdravotno-výchovný leták pod názvom „Ako predísť chrípke“ a „Trápi Vás pamäť?“.

V roku 2012 sme zároveň spracovali Plán podujatí RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni pre spracovanie Kalendára kultúrnych, spoločenských a športových podujatí mesta Stará Ľubovňa na rok 2013 a vyhodnotili sme Plán podujatí RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na rok 2012.

PROJEKT: „ZDRAVÉ PRACOVISKÁ“

Od roku 2007 Oddelenie podpory zdravia zahájilo realizáciu regionálneho projektu „Zdravé pracovisko“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V priebehu roka 2011 sme zaradili v rámci regiónu do realizácie aj PL-PROFY v Orlove. V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2012 sme vypracovali a zaslali vlastné edície pre pracovníkov oboch firiem v súvislosti so Svetovým dňom rakoviny, Svetovým dňom obličiek, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom TBC, Svetovým dňom zdravia, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetovým dňom prvej pomoci, Svetovým dňom samovrážd, Svetovým dňom

ústneho zdravia, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Medzinárodným dňom starších, Svetovým dňom duševného zdravia, Svetovým dňom diabetu, Medzinárodným dňom bez fajčenia, Svetovým dňom AIDS. V súvislosti s mimoriadnou situáciou na území mesta Stará Ľubovňa sme firme MKEM v Starej Ľubovni zaslali vlastnú edíciu pod názvom Preventívne opatrenia v súvislosti s mimoriadnou udalosťou vyhlásenou dňa 1.2.2012 na území mesta Stará Ľubovňa a Preventívne opatrenia v súvislosti s výskytom mrazov a ich pôsobenia na zdravie, v druhej polovici roka 2012 sme distribuovali zdravým pracoviskám aj zdravotno-výchovné materiály „Trápi Vás pamäť?“ a „Ako predísť chrípke“.

PROJEKT : „ROZHOVORY POD LAMPOU“

Ľubovnianskou knižnicou v Starej Ľubovni sme boli oslovení pre opakovanú spoluprácu na realizácii aktivít v súvislosti s uvedeným projektom. Samotná realizácia projektu bola realizovaná formou dohody spolupráce na ďalšej realizácii projektu.

PROJEKT: „UMÝVAJ SI RUKY, ZACHRÁNIŠ ŽIVOT“

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období roka 2012 podieľalo spracovaním vlastnej edície ohľadom kampane: „Save Lives: Clean Your Hands“ s následnou distribúciou informácie o tejto kampani 11 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 2 RZP v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov a Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni. Vlastnú edíciu sme zároveň prezentovali aj formou webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Tento 4. ročník kampane bol propagovaný aj nástenkou na RÚVZ.

PROJEKT: „ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE“

Do projektu Školy podporujúce zdravie (ŠPZ) je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneč, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2011 nedošlo k zmene počtu ŠPZ.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti duševného zdravia, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, stomatohygiény, osobnej hygiény, poruchy príjmu potravín a anorexie, chrbtice školáka pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, poskytujeme telefonické a osobné konzultácie, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor a podľa záujmu realizujeme aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V roku 2012 sme v týchto školách uskutočnili 7 prednášok, 5 besied, premietli sme 5 videofilmov v rámci edukačných aktivít, poskytli 19 telefonických a 2 osobné konzultácie. Poskytli sme meranie CO monitorom pri 2 aktivitách 13 žiakom.

V rámci projektu ŠPZ sme uskutočnili vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia, kde sme 15 klientom MŠ Ul. Tatranská v Starej Ľubovni a 12 klientom MŠ Ul. Vsetínska v Starej Ľubovni poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické

merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. Ak sa u klienta zistila nezdravá skladba stravy, poskytli sme mu miniintervenciu o základných princípoch stravovania. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára (celkom 8 klienti). Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia, PCZ a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít.

Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zväčša pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v roku 2012 Svetový deň rakoviny, Svetový deň obličiek, Týždeň mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň TBC, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň pohybom pre zdravie, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, kampaň Prestaň a vyhraj 2012, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň srdca, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň diabetu, Medzinárodný deň bez fajčenia, Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zväčša aktivít.

V súvislosti s mimoriadnou situáciou na území mesta Stará Ľubovňa sme ŠPZ v meste Stará Ľubovňa zaslali vlastnú edíciu pod názvom Preventívne opatrenia v súvislosti s mimoriadnou udalosťou vyhlásenou dňa 1.2.2012 na území mesta Stará Ľubovňa.

V súvislosti s realizáciou kampane „Prestaň a vyhraj 2012“ sme zaslali týmto školám informáciu o kampani a prihlášky do súťaže „Prestaň a vyhraj 2012“.

Počas roka 2012 sme zabezpečili distribúciu brožúry „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých“, plagátu „Hľadáme to, čo nás spája, nie to, čo nás rozdeľuje“, metodické príručky v podobe CD, letákov „Trápi Vás pamäť?“ a „Ako predísť chrípke“ na jednotlivé ŠPZ v okrese Stará Ľubovňa.

PROJEKT: „PREČO SOM NA SVETE RÁD/A“

V súvislosti s realizáciou tohto projektu, ktorého autorom je LOS v Starej Ľubovni a RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni participuje ako spoluriešiteľ, sme v októbri - novembri 2012 uskutočnili sprievodné aktivity v rámci putovnej výstavy „Prečo som na svete rád/a“. Uskutočnili sme 14 besied na tému „Prevencia drogovej závislosti“ pre žiakov ZŠ na Ul. Komenského, ZŠ na Ul. Levočská, ZŠ na Ul. Štúrova, ZŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni, študentom Gymnázia a Strednej odbornej školy technickej v Starej Ľubovni. V rámci týchto besied bolo odpremietané DVD s názvom „Deti a drogy“, odmeraná hladina CO monitorom u 291 žiakov a študentov s následnou distribúciou zväčša materiálu s uvedenou problematikou a prípadne poskytnuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia. V súvislosti s realizáciou projektu boli poskytnuté 2 osobné konzultácie s koordinátorkou projektu Ľubovnianskeho osvetového strediska v Starej Ľubovni.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Popis výsledkov

- *monitorujeme kvalitu vody vo verejných vodovodoch v okrese Svidník a Stropkov,*
V roku 2012 bolo v rámci monitoringu odobratých 145 vzoriek vôd z verejných vodovodov v okrese Svidník a Stropkov so zameraním na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia. 12 vzoriek /8,28 %/ nesplnilo limity ukazovateľov kvality pitnej vody, z toho mikrobiologické ukazovatele neboli splnené v 6,21 % a chemicko – fyzikálne v 2,07 %. Ani v jednej vzorke neboli prekročené ťažké kovy a dusíkaté látky. V roku 2012 nedošlo k zhoršeniu zdravia obyvateľov v okresoch Svidník a Stropkov v dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody, nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení, ani dusičnanová alimentárna methemoglobinémia.

- *monitorujeme prírodné kúpaliská v rekreačnej oblasti Veľká Domaša – lokalita Valkov a Tišava.*

Počas kúpacej sezóny bolo odobratých po 8 vzoriek z každého prírodného kúpaliska. Odber vykonával RÚVZ so sídlom vo Svidníku na základe objednávok prevádzkovateľov prírodných kúpalísk. V obidvoch PK boli v jednej vzorke prekročené riasy. V opakovanom odbere boli riasy v norme. V mesiaci august sme uskutočnili odber makrofytov z obidvoch prírodných kúpalísk. Výskyt vodného kvetu v RO Veľká Domaša nebol zistený. K hromadnému výskytu ochorenia návštevníkov v súvislosti s pobytom alebo kúpaním v areáloch kúpalísk nedošlo.

- *sledujeme kvalitu bazénovej vody*

V meste Svidník a Stropkov sú v prevádzkach počas LTS len kúpaliská s netermálnou vodou. Letné kúpalisko v Stropkove tvorí plavecký bazén a detský bazén do 3 rokov. Na Letnom kúpalisku vo Svidníku bolo v prevádzke všetkých 5 bazénov – oddychový bazén s umelými vlnami, dojazdový bazén pre tobogán, detský bazén do 3 rokov, relaxačný a plavecký bazén, ktorý je rozdelený na 3 časti – plaveckú, neplaveckú a neplaveckú s tobogánom. Prevádzkovatelia si na RÚVZ so sídlom vo Svidníku formou objednávok zabezpečili sledovanie kvality vody. Vzorky vody boli odoberané aj v rámci ŠZD. Bazénové vody splnili požiadavky na kvalitu vody na kúpanie.

- *sledujeme kvalitu vody z prameňov, ktoré obyvatelia hromadne využívajú na pitné účely*

V okrese Svidník v roku 2012 bolo odobratých 12 vzoriek. Vzorky vody sa odoberali z prameňov Dubová, Vyšný Orlík, odpočívadlo - smer Mestisko, Svidník – záhradkárská oblasť, Šarišský Štiavnik, Svidník - Čierna hora, Bukovce, Gribov, Staškovce.

V 4 vzorkách boli prekročené mikrobiologické ukazovatele /Kolíformné baktérie, Kultivovateľné mikroorganizmy, enterokoky, E.coli/, v 3 vzorkách chemicko – fyzikálne ukazovatele železo, mangán, zákal/. Starostovia obcí a primátori miest v k.ú. ktorých sa pramene nachádzajú boli o výsledkoch informovaní.

- *sledujeme kvalitu vody z hygienicky významných individuálnych studní*

Aj naďalej je cca 23 % obyvateľov v každom okrese zásobovaných vodou z vlastných studní, ktorých kvalita vody nie je vôbec sledovaná. Hygienicky významnými individuálnymi vodovodmi sú zásobované zariadenia pre deti a mládež /MŠ, ZŠ, školské výchovno-vzdelávacie zariadenia, školské účelové zariadenia/ a zariadenia spoločného stravovania, výrobná zmrzlina, celá RO Veľká Domaša je zásobovaná z individuálnych studní.

- *Zvyšuje sa úroveň informovanosti obyvateľstva o význame pitnej vody a vody na kúpanie /v rámci Svetového dňa vody články v regionálnej tlači, letáky a prednášky o pitnej vode, informácie na webovej stránke/*

- *pôsobenie UV žiarenia*

pri výkone ŠZD v soláriách sa od prevádzkovateľov požadovalo predloženie dokladov, dokumentácie o UV zariadeniach a dokumentáciu o osadených trubiciach (UV žiaričoch), prevádzkovatelia boli upozornení na platnosť STN EN 60335-2-27, ktorú je potrebné dodržiavať, na webovej stránke úradu sa poskytli informovanie o možných rizikách z nadmernej expozície v soláriách

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Cieľ

Urobiť prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. Vytipovať verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodoch.

Popis výsledkov

Pri plnení tejto úlohy sa postupuje podľa pokynov ÚVZ SR.

Na RÚVZ prebehli rokovania s vodárenskou spoločnosťou o možnostiach prevádzkovania vodovodov bez dezinfekcie, o vytipovaní vodovodov (na základe výsledkov kvality vody prevádzkovateľa a monitoringu RÚVZ) spĺňajúcich predpoklady prevádzkovania bez dezinfekcie.

1.8 Posilnenie implementovania HIA (Health Impact Assessment) v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ SR.

Cieľ

Posilnenie odbornosti zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie. Zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov hodnotenia dopadov na zdravie pri rozhodovaní na národnej a regionálnej úrovni vydaním vyhlášky MZ SR, ktorá upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Popis výsledkov

Hodnotenie dopadov na zdravie je v Slovenskej republike zákonnou požiadavkou, ktorá vyplýva z novely zákona č. 355/2007 Z.z.. Orgánom verejného zdravotníctva v tejto súvislosti vyplýva povinnosť vykonať:

- pre-skríning, ktorým sa stanoví, či je alebo nie je potrebné uskutočniť pre daný návrh HIA
- posúdenie vykonaného HIA.

V rámci projektu „*Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR* sa zamestnanci zúčastnili na prednáškach vzdelávacieho modulu Hodnotenie dopadov na zdravie. V roku 2012 bolo posúdené 1 HIA, vyplnené 2 pre-skriningové nástroje, na základe ktorých bolo zistené, že nie je potrebné požadovať HIA.

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V dozorovaných okresoch Svidník a Stropkov evidujeme k 31.12.2012 v programe ASTR 169 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, a to v 9 organizáciach okresu Svidník a 6 organizáciach okresu Stropkov. Evidencia v programe sa pravidelne aktualizuje - na základe návrhu zamestnávateľov a predložených výsledkov meraní sa vyhlasovali nové rizikové práce, kde boli zamestnanci zaradení do kategórie rizika v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm.m) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 5 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, v okrese Svidník a Stropkov, a to:

- 1/ Metal Container, a.s., Svidník, rizikový faktor-hluk, kategória 3;
- 2/ Jozef Ligenza, 086 44 Kuková 51, rizikový faktor-hluk, kategória 3;
- 3/ Fulimex Plus, spol. s r.o., 091 01 Breznica 207, rizikový faktor-hluk, kategória 3 a 4;
- 4/ Alpha medical a.s., Červenej armády 25, 036 01 Martin - pracovisko Laboratórium TBC, Hviezdoslavova 37/46, 091 01 Stropkov, rizikový faktor-biologický faktor, kategória 3;
- 5/ TESLA Stropkov, a.s., rizikový faktor-hluk, kategória 3 a 4.

Súčasne bolo prehodnotené vydané rozhodnutie o určení rizikových prác, a to v 1 organizácii, kde došlo k zrušeniu rizikových prác a vyradeniu z evidencie:

- 1/ HAMEX s.r.o. Gíraltovece, rizikový faktor-hluk, kategória 3 - bol predložený protokol o meraní hluku v pracovnom prostredí a hodnotenie zdravotných rizík, ktoré vypracovala pracovná zdravotná služba BALSAM, s.r.o., 086 11 Komárov 95.

K 31.12.2012 vydalo RÚVZ so sídlom vo Svidníku 3 rozhodnutia na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, nakoľko činnosti vykonávané v prevádzkach si vyžadujú objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia.

V priebehu roku 2012 sme obdržali 2 žiadosti o sprístupnenie informácií o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O tieto služby nás požiadali: ING TATRY SYMPATIA Bardejov, Mgr. Sidor, Košice.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sa kontrolovalo aj vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, objektivizácia faktorov pracovného prostredia a vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku. Na všetkých pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, sa zamestnanci podrobujú lekárske preventívnym prehliadkam v intervale určeným zákonom, sú vykonané objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, kde sú súčasne vypracované a schválené prevádzkové poriadky a posudky o rizikách pre jednotlivé faktory (hluk, pevný aerosól zo zvarovania, pevný aerosól s prevážne dráždivým účinkom).

V roku 2012 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v r. 2012
podľa faktorov a kategórie rizikového faktoru (1. a 2. stupeň)**

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kat		4. kat.		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
tuberkulóza	6	6	0	0	6	6
infekcie prenosné zo zvierat na ľudí						
inde nezaradené						
Biologické faktory spolu:	6	6	0	0	6	6
ultrazvuk						
infrazvuk						
premenný	151	10	7	0	158	10
impulzový						
ustálený						
Hluk spolu:	151	10	7	0	158	10
pevné aerosóly	28	0	0	0	28	0
chem. karcinogén/mutagén	3	3	0	0	3	3
alergén						
dermatotropný	2	0	0	0	2	0
látky poškodzujúce reprodukciu	3	3	0	0	3	3
výbušné						
oxidujúce						
horľavé						
veľmi horľavé						
mimoriadne horľavé						
jedovaté - toxické						
veľmi jedovaté - veľmi toxické						

žieravé						
škodlivé	5	3	0	0	5	3
dráždivé	3	3	0	0	3	3
nebezpečné pre životné prostredie						
Chemické látky a zmesi spolu:	33	3	0	0	33	3
prenášané na ruky	7	0	0	0	7	0
prenášané na celé telo						
miestne						
Vibrácie spolu:	7	0	0	0	7	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v r. 2012
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktoru
(1.stupeň)**

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
C	priemyselná výroba	146	10	7	0	153	10
D	dodávka elektr., plynu, pary, stud. vzduchu	7	0	0	0	7	0
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	9	9	0	0	9	9
s p o l u		162	19	7	0	169	19

K 31.12.2012 je v riziku evidovaných v okrese Svidník a Stropkov 169 zamestnancov, z toho 19 žien. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa výstupov v porovnaní s predchádzajúcim rokom je na rovnakej úrovni. V roku 2011 bolo exponovaných 168 osôb, z toho 15 žien, čo je takmer nezmenený stav s rokom 2012.

Najzávažnejším škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je nadmerný hluk, ktorým je exponovaných 158 zamestnancov. Ďalšie škodlivé faktory práce a pracovného prostredia sú chemické látky a zmesi, vibrácie a biologické faktory. Z chemických látok a zmesí sú zamestnanci najviac v expozícii zvaračské pevné aerosóly – dym zo zvarovania, neobalené elektródy v počte spolu 28 osôb (PSS SVIDNÍK, a.s., KOVO SIPOX Stropkov a.s. a RIKOSTAV CONTAINER, s.r.o. Giraltovce), nasledujú cytostatiká (Nemocnica arm. gen. L. Svobodu Svidník, n.o.) a xylén.

Pri sledovaní exponovaných zamestnancov podľa prevažujúcej činnosti podniku bolo najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priemyselnej výrobe (153 zamestnancov, z toho 10 žien), zároveň evidujeme aj najvyšší podiel rizikovej práce žien v danom ekonomickom odvetví (10 žien).

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí

K 31.12.2012 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva vykonali 46 previerok v okrese Svidník a Stropkov v rámci štátneho zdravotného dozoru, kde sa zamerali na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č.300/2007 Z. z..

Kontroloval sa najmä predaj, používanie, evidencia a skladovanie toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí, predloženie posudku o riziku a prevádzkového poriadku na schválenie orgánom verejného zdravotníctva, preukázanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

Najčastejšie zisťovanými nedostatkami pri výkone ŠZD boli nevypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku, kde sa uvedené nedostatky riešili určením termínov na ich odstránenie.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku schválilo 32 prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom, kde až v 20 prípadoch účastníci konania súčasne s uvedením priestorov do prevádzky predkladali a žiadali aj o súhlas k schváleniu prevádzkového poriadku. Vo väčšine prípadov bol prevádzkový poriadok pred schválením konzultovaný a upravený. Kontrolované posudky rizika boli vypracované v akceptovateľnej forme.

Údaje o počte vydaných osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými chemickými látkami a zmesami, na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie pre dozorované okresy je vedený v centrálnom registri odborne spôsobilých osôb na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V poľnohospodárskych objektoch-v rastlinnej výrobe sa sledovalo používanie prípravkov na ochranu rastlín, ich skladové priestory, príp. vykonávanie postrekových prác a osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými chemickými látkami a zmesami. Organizácie naďalej uprednostňujú nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, t.j. nevytvárajú si skladové zásoby, príp. sa zabezpečuje chemická ochrana rastlín dodávateľským spôsobom. Väčšina poľnohospodárskych fariem v oblasti rastlinnej výroby prešla na ekologické poľnohospodárstvo, t.z. nepoužívajú žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín, žiadne postrekové práce.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bolo k 31.12.2012 doručených 9 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali firma CSS – Slovakia, a.s. Veľký Šariš (deratizácia a dezinfekcia v obchodných reťazcoch v meste Svidník a Stropkov), Ing. Mikuláš Doboš, Košice (deratizácia ubytovacieho zariadenia v meste Stropkov), Avalanche Extra Eu s.r.o, Prešov (celoplošná deratizácia mesta Svidník interiérov a exteriérov), Kuttner, Lučenec (deratizácia výkupne druhotných surovín).

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky požiadal v mesiaci marec 2012 o poskytnutie informácii týkajúcich sa farbív klasifikovaných ako CMR látky potenciálne používaných v kozmetike, v textilnom priemysle a na tetovanie. V dozorovaných okresoch bol vykonaný štátny zdravotný dozor, kde nebolo zistené používanie týchto farbív.

K 31.12.2012 neboli zamestnancami odd. PPL riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Mieru poznania zdravotných rizík zamestnancov z expozície chemickým faktorom sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Celkovo bolo rozdaných 56 dotazníkov.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v okrese Svidník zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu, n.o. Svidník, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie. Ide o 3 osoby, ktoré pacientom podávajú cytostatiká v ampulkách intravenozne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek za rok 2012 bol 1137, čo je oproti roku 2011

pokles o 59 ampuliek. Zároveň boli podávané cytostatiká aj formou tabliet, a to v počte 7949 ks, čo oproti roku 2011 predstavuje pokles o 3021 ks. Medzi používané cytostatiká patria: tablety – Xeloda, Megesin, Sutent, Tarceva, Nexavar, Syrea, Alkeran, Leukeran; ampulky – Erbitux, Avastin, Vincristin, Gemzar, CA-folinát, 5-fluorouracil, Endoxan, Campto, Taxotere, Bleocin, Cisplatina, Oxaliplatina, Vectibix, Gemcitabin, Zoladex, Levfact.

V roku 2012 sme štátny zdravotný dozor zamerali aj na kontrolu dodoržievania povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Previerky boli vykonané v drevospracujúcich prevádzkach – stolárskych dielňach, pílach, kde vzhľadom na pretrvávajúcu nelichotivú ekonomickú situáciu niektoré drevoprevádzky prerušili a neobnovili svoju podnikateľskú činnosť. V súčasnosti evidujeme 6 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci exponovaní predovšetkým tvrdým drevom, vo všetkých bola vykonaná objektivizácia prachu v pracovnom prostredí – limity v norme.

Databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia/kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. zákona č. 67/2010 Z. z.	Počet exponovaných h		Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok**
			celkom	/ ženy	
Nemocnica arm. generála L.Svobodu, n.o. Svidník – onkologická ambulancia	cytostatiká	proces s r.ch.k.	3	3	1137 – amp. 7949 ks – tabl.

V roku 2012 sme sa zamerali aj na manipuláciu s azbestovými materiálmi - na dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia ustanovených Nariadením vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. K 31.12.2012 firma RONAR, s.r.o. Košice podala návrhy na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb - odstraňovanie odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách - z bytového domu na Ul. Mládeže, Ul. Kutuzovovej a Ul. Sovietskych hrdinov vo Svidníku. Táto firma vykonáva sanáciu osobami s odbornou spôsobilosťou, zabezpečuje minimálnu kontamináciu sanovaných priestorov určených na bývanie azbestovými vláknami a pri búracích prácach používa schválené technické zariadenia a bezpečné pracovné postupy.

O odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb - demontáž strešnej krytiny z dedinského domu nás požiadala firma FEROMETAL, s.r.o. Batizovce.

Pri výkone ŠZD boli zistené aj porušenia povinností ustanovených § 41 zákona č. 355/2007 Z. z., a to odstraňovanie azbestových materiálov bez splnenia povinnosti vyplývajúcej z uvedeného zákona - nepredloženie návrhu na odstraňovanie azbestu pred začiatkom výkonu práce. Za neoprávnené odstraňovanie azbestových materiálov bola uložená sankcia vo výške 1824 Eur.

Poskytovali sme konzultácie a usmerňovali zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, azbestu. Overovali sme u zamestnávateľov dodržiavanie ustanovení platnej legislatívy, u zamestnancov formou kontrolných listov mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom. Z dotazníkov vieme, že o vplyve práce a pracovných podmienok na zdravie sa dozvedeli predovšetkým z časopisov, z kníh, od zamestnávateľa, účasťou na školeniach. Zároveň zamestnávateľ poskytuje osobné ochranné pracovné prostriedky ako aj školenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

K 31.12.2012 psychickú pracovnú záťaž ako rizikový faktor neevidujeme na žiadnom pracovisku v dozorovaných okresoch Svidník a Stropkov.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci
Do riešenia tejto úlohy sme neboli zapojení.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednoranného zaťaženia

K 31.12.2012 boli NsP Prešov, oddelenie pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie LF UPJŠ a UN LP Košice hlásené 3 podozrenia na chorobu z povolania z položky 29 „Zoznamu“

Prešetrenia z položky č.29 sa vykonávajú od roku 2000. Počet prešetrených prípadov má kolísavú tendenciu, nárast evidujeme v roku 2008, kde boli prešetrované 4 prípady z uvedenej položky, v posledných troch rokoch sme prešetrovali po jednom prípade. Rok 2012 peukázal opäť nárast v počte prešetrení, a to 3.

Pri prešetrovaní podozrenia na CHZP najväčším problémom je získať potrebné podklady z firiem, v ktorej prešetrovaný pracoval a ktorá už ukončila svoju činnosť. Údaje sa získavajú len od prešetrovanej osoby a tým nie je možné overiť ich pravdivosť, ako aj práca v zahraničí. Kópie z prešetrení sa zasielajú na Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava.

V dozorovaných okresoch k 31.12.2012 nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29 v rokoch 2000-2012

Rok	Organizácia	Profesia
2012	SZČO	fyzioterapeutka
	HALPO Svidník	kováč
	I.C.A. s.r.o. Svidník	krajčírka
2011	I.C.A. s.r.o. Svidník	krajčírka
2010	Nemocnica arm. gen. L. Svobodu Svidník, n.o.	masér
2009	Lisovňa plastov Veľkrop	robotníčka
2008	MOTYKA Stropkov	robotníčka
	MIJA Oľšavka	murár

	AGROSTAV Stropkov Detský domov Svidník	údržbár, vodič kuchárka
2007	TESLA a.s. Stropkov	robotníčka
2006	KOVO SIPOX a.s. Stropkov TESLA a.s. Stropkov	zámočník robotníčka
2005	KOVO SIPOX a.s. Stropkov Potravínárske strojárne Svidník, a.s. Svidník	robotník klampiar
2004	ALFASTAV, Stropkov LIGE Kuková	zámočník robotník
2003	-	-
2002	Lesy SR, š.p., OZ Bardejov, LS Giraltovce	piliar
2001	LS Stropkov GIRA Giraltovce LS Giraltovce	lesný robotník klampiar piliar
2000	TESLA a.s. Stropkov	robotník

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) začala svoju novú dvojročnú kampaň Zdravé pracoviská s názvom Spolupráca pri prevencii rizík. Nová kampaň pre roky 2012 – 2013 poukazuje na význam vedenia na riadiacej úrovni a účasti zamestnancov pri zlepšovaní bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku.

V roku 2012 sa Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci uskutočnil v 43. kalendárnom týždni (t.j. v dňoch 22. – 26.10.2012).

RÚVZ so sídlom vo Svidníku:

- dňa 23.10.2012 uskutočnil Deň otvorených dverí, kde sa zamestnávatelia mohli informovať resp. riešiť otázky k obmedzovaniu pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívneho dopadu na zdravie zamestnancov - zdravotné riziká súvisiace s expozíciou hluku, chemických faktorov pri práci, povinnosť zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby a ich spôsob, záujemcovia využívali aj telefonické konzultácie;
- na internetovej stránke RÚVZ Svidník a v regionálnej tlači bol uverejnený článok o realizácii kampane;
- v rámci kampane bol uskutočnený odborný seminár PPL pre zamestnancov v Prešovskom a Košickom kraji.

2.4. ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľ

Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Od roku 2011 sme sa zapojili do plnenia tejto úlohy. V rámci štátneho zdravotného dozoru sa vykonalo vyplnenie špeciálneho dotazníka v súvislosti s dodržiavaním ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov, a to v TESLA a.s. Stropkov, ktorá je následným užívateľom. Vyplnený dotazník bol zaslaný v elektronickej forme na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V priebehu roka 2012 sme v rámci ŠZD sledovali dostupnosť kariet bezpečnostných údajov v podnikoch následných užívateľov chemických látok.

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

V roku 2012 bude úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ vo Svidníku. Sledovanie sa uskutoční u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre ľahkú prácu v celkovom počte klientov 80, z toho ženy v dvoch vekových kategóriách (20 + 20 klientov) a muži v dvoch stanovených vekových kategóriách (20 + 20 klientov). Získané údaje budú odd. HV spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie. Pre sledovanie výživových faktorov bude použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bude použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii.

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

Celkovo bolo vyšetrených 80 klientov. Výber cieľovej skupiny bol dobrovoľný, pracujúci boli zamestnancami OR HaZZ Svidník a zamestnanci Strednej odbornej školy vo Svidníku, zamestnanci policajného zboru Svidník. Sumárne výsledky boli zaslané na gestorské pracovisko RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie.

Z hodnotenia antropometrických ukazovateľov vyplýva, že ľahko pracujúce ženy vo vekovej kategórii 19 - 34 rokov a 35 – 54 rokov sú v porovnaní s rovnakou vekovou kategóriou mužov na tom lepšie v hodnotení BMI a WHR . Normálnu telesnú hmotnosť má 50% mladších žien a 40% starších žien a iba 15% mužov v obidvoch skupinách, WHR 65% žien a 55% mužov v obidvoch skupinách.

Vyšší výskyt zvýšených hodnôt biochemických rizikových faktorov sledujeme u mužov v obidvoch vekových skupinách ako u žien. Avšak ľahko pracujúci starší muži majú podstatne lepšie hodnoty všetkých biochemických ukazovateľov ako mladší muži.

Hodnoty systolického tlaku <140 a diastolického tlaku krvi <90 sú uspokojivé u mužov aj u žien.

V porovnaní s minulým rokom sú výsledky jednotlivých biochemických parametrov podstatne horšie u mužov ako u žien v obidvoch vekových kategóriách. Napriek tomu mladší ľahko pracujúci muži aj ženy majú lepšie hodnoty ako starší pracujúci. U mužov starší majú prekvapene lepšie biochemické ukazovatele ako mladší.

V porovnaní s minulým rokom sú výsledky jednotlivých biochemických parametrov podstatne horšie u žien v obidvoch vekových kategóriách. U mužov zaznamenávame zlepšenie.

Pri hodnotení dotazníkov o spotrebe potravín: prevláda bežná strava, len jeden muž – mladšia skupina a 2 ženy – staršia skupina označili, že majú inú ako bežnú stravu. V počte jedál prevláda u obidvoch skupín žien a u skupine starších mužov 3x denne a u skupine mladších mužov 4x denne. Spotrebe potravín z dotazníkov vyplýva, že naďalej pretrváva nízka spotreba nízkotučných a kyslomliečnych výrobkov, frekvencia konzumácie výživových doplnkov s jódom, konzumácia morských rýb- resp. výrobky z rýb. Z dotazníkov o pohybovej aktivite a životospráve sa zistilo, že prevažná časť respondentov vykázala, že

pohybu sa venuje málo len 2-3 hodiny týždenné a pri hodnotení životosprávy uviedli, že je uspokojuvávajúca. Pri hodnotení výživových faktorov sa zistilo, nedostatočný príjem vit. C, vlákniny u všetkých skupinách, zvýšený príjem NaCl u všetkých skupinách.

Nadálej pretrvávajú zaužívané nesprávne stravovacie návyky. Dlhodobá energetická nadmernosť vo výžive a jej nevyváženosť v zastúpení živín a ochranných faktorov čo má za následok súčasné ceny potravín.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V roku 2012 RÚVZ Svidník vykonaná odber 24 vzoriek kuchynskej soli, z toho 12 vzoriek z dovozu a 12 vzoriek domáceho pôvodu.

II Etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme sa bude realizovať podľa pokynov gestorského pracoviska.

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

V roku 2012 bolo celkovo odobratých 22 vzoriek kuchynskej soli, z toho tuzemskej produkcie v počte 16 a z dovozu v počte 6. Podľa laboratórných výsledkov všetky odobraté vzorky soli vo vyšetrovaných ukazovateľoch boli **vyhovujúce**. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ Prešov. Pri stanovení sa použila spektrofotometrická metóda a odmerná analýza.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Cieľ

Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady /ES/ č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetyléneteraftalátu / acetadehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kys. Ftalovej atď/ a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

RÚVZ Svidník má na rok 2012 naplánovaný odber vzoriek podľa harmonogramu a to odobrať 1 vzorku / pozostáva 3 kartóny/.

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

Úloha splnená bola odobratá jedná vzorka /balená pitná voda/ ktorá pozostávala z 3 kartónov. Vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenia na RÚVZ Poprad. Vyšetrená vzorka bola vyhovujúca.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

RÚVZ Svidník má na rok 2012 naplánovaný odber vzoriek podľa harmonogramu a to odobrať 1 vzorku nylonové kuchynské pomôcky / naberáčky, varešky a pod/.

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

Úloha splnená bola odobratá jedna vzorka /nylonová kuchynská pomôcka - naberáčka/. Vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenia na RÚVZ Poprad. Vzorka bola vyhovujúca.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľ

kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

RÚVZ Svidník má na rok 2012 naplánované odbery vzoriek podľa harmonogramu a to odobrať 2 vzorky /potraviny balené v papierových obaloch/.

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

Úloha splnená boli odobraté dve vzorky /potraviny balené v papierových a kartónových materiáloch/. Vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenia na RÚVZ Poprad. Vzorky boli vyhovujúce.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

RÚVZ Svidník má na rok 2012 naplánované odbery vzoriek podľa harmonogramu a to odobrať 2 vzorky / na stanovenie Allura červená/E129/ a Aspartam/E950/. 1 vzorka na stanovenie Mentofurán a Kumarín .

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

Úloha splnená, boli odobraté dve vzorky potravín na stanovenie Allura červená /E129/ a Aspartam /E950/. Monitoring u vybraných populačných skupín splnený – doteraz odovzdané dotazníky v celkovom počte 20.

3.7 Monitoring Bisfenolu a v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľ

1. kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie /EÚ/ č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie /EÚ/ č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.
2. monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

V roku 2012 odd. HV a PBU Svidník nemá podľa prijatého harmonogramu naplánovaný žiadny odber vzoriek, len v prípade mimoriadnej udalosti.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ:

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor : ÚVZ SR, Ústav hygieny LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Pri výbere respondentov a meraní určených telesných parametrov u žiakov základných škôl sa postupovalo v zmysle zaslaného metodického pokynu a jeho príloh z ÚVZ v SR. Prieskum sa realizoval na Základnej škole, 8. mája 640/39, Svidník, Základnej škole v Okružlom, Základnej škole v Krajnej Poľane a Základnej škole, Mlynská 697/7, Stropkov a meranie bolo vykonané v dňoch od 26.9.2011 do 4.11.2011. Zo základných škôl sa prieskumu zúčastnili len deti vo vekových skupinách od 7 do 14 rokov. Výber 5 chlapcov a 5 dievčat z každej vekovej skupiny bol náhodný a vykonal sa pomocou tzv. systematického výberu. Celkove sa prieskumu zúčastnilo 320 respondentov. Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná. Každý respondent dostal základný dotazník pre rodičov, ktorí ho vyplnili a doniesli ho do školy. Získané údaje boli vložené do masky v programe excel v termíne do 31.3.2012. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia škôl požiadaní o spoluprácu listom Ministerstva školstva SR – generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva.

Prieskum je súčasťou Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 a má mimoriadny význam pre monitorovanie rastu a vývinových trendov detskej a dorastovej populácie priebežne počas 60 rokov. Okrem iného aj dlhodobé sledovanie vybraných antropometrických ukazovateľov detí a mládeže poslúži na zmapovanie trendov výskytu nadhmotnosti a obezity detskej a dorastovej populácie.

Termín ukončenia: Rok 2020

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ:

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor : Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, OKPS, VÚD PaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie), ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : Riešiteľským pracoviskom sú vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ:

Cieľom je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí v SR.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Projekt bol navrhnutý ako prierezová štúdia a v tomto roku sa realizovala IV. etapa tohto projektu u vekovej skupine 11 – 14 ročných detí, kde pri náhodnom výbere sa vybrali dve školy – jedna mestská a jedna vidiecka.

Prieskum sa realizoval na Základnej škole, ul. Konštantínova v Stropkove a Základnej škole v Havaji /9 detí/ a Cernine /21 detí/. V každej škole sa vybralo 30 chlapcov a 30 dievčat príslušnej vekovej kategórie, celkovo sa prieskumu zúčastnilo 120 detí. Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná a bol potrebný vopred vyžiadaný súhlas zákonného zástupcu dieťaťa. Prvý dotazníkový prieskum „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“ a „Frekvenčný dotazník“, merania vybraných antropometrických ukazovateľov a TK u detí bol vykonaný v dňoch od 10.4.2012 do 30.4.2012, druhý dotazníkový prieskum - 24 hod. stravovacia anamnéza a 24. hod. pohybový režim sa vykonal v 17. kal. týždni a odber vzoriek obedov /celotýždennej podávanej stravy a podávaných nápojov/ zo zapojených škôl do projektu sa vykonal v 17. kal. týždni. Odobralo sa spolu 10 vzoriek stráv a nápojov a rozsah požadovaných vyšetrení bol vykonaný v Laboratóriách RÚVZ so sídlom v Prešove. Údaje dotazníkov boli spracované a vložené do pripravených počítačových databáz na jednotlivých RÚVZ, ktoré sa do 30.9.2012 zaslali gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia škôl požiadaní o spoluprácu listom Ministerstva školstva SR – generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva.

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Cieľ:

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

ÚVZ SR

Riešiteľským pracoviskom sú vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľ:

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom /ADI/.

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Projekt sa realizoval u detí vo veku 5 rokov cestou predškolského zariadenia. Do plnenia projektu boli vybrané 5-ročné deti z Materskej školy na ul. gen. Svobodu vo Svidníku. Vzhľadom na nízky vek detí, dotazníky vyplňali rodičia. Pri riešení projektu boli vypracované nasledovné dotazníky:

Dotazník o prehľade potravín, skonzumovaných v priebehu 24 hodín, spolu s návodom na vyplnenie dotazníka.

Dotazník o frekvencii spotreby potravín na zapísanie frekvencie konzumácie množstva potravín v gramoch. Do okienka v dotazníku treba zadať kód vybranej odpovede.

Spolu bolo vyplnených 20 dotazníkov o životospráve a stravovacích zvyklostiach so zameraním na frekvenciu konzumovania vybraných potravín a 20 dotazníkov pre spotrebu prídavných látok, do ktorých sa zapisoval jedálny lístok dieťaťa počas jedného dňa. Zber údajov sa uskutočnil v termíne od 15.3.do 25.3.2012. Zozbierané údaje dotazníkov sa vkladali postupne, jednotlivo za každé dieťa do masky v Exceli a zaslali sa na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 15. 10.2012. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia materských škôl požiadaní o spoluprácu prípisom MŠVV a Š SR, povoľujúci vstup pracovníkov RÚVZ do zariadení.

Termín ukončenia: Rok 2013

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU PRÁCE A ODPOČINKU DETÍ A MLÁDEŽE NA ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH V SR

Cieľ:

Projekt je zameraný na zhodnotenie denného režimu a zdravotného stavu žiakov základných škôl na vybraných mestských a vidieckych základných školách v SR. Je sústredený najmä na záťaž vyplývajúcu z pedagogického procesu a zamerania sa na sledovanie jednotlivých činností denného režimu. Dotazníky zahrňujúce túto problematiku boli vytvorené tak, aby bolo možné porovnať vybrané ukazovatele s údajmi z roku 1999 a porovnať trendy v sledovaných oblastiach.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, RÚVZ v SR.

Prieskum sa realizoval na Základnej škole, ul. Komenského vo Svidníku a celkovo sa prieskumu zúčastnilo 20 detí z tretieho ročníka základnej školy. Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná, formou dotazníkov, ktoré vyplnili rodičia. Denný režim u žiakov sa sledoval formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa so zameraním na časové hodnoty výchovno - vyučovacích, záujmových

činnosti a aktívnych a pasívnych oddychových prvkov v priebehu dňa. Pre sledovanie zdravotného stavu detí základných škôl bol tiež vypracovaný dotazník. Zber údajov sa uskutočnil v termíne od 15.3.2012 do 25.3.2012 a získané údaje boli vložené do pripravených počítačových databáz. V priebehu júla získané údaje boli zadávané do masky, vyplnené dotazníky do programu excel a koncom septembra zaslané na ÚVZ SR na štatistické spracovanie.

Termín ukončenia: Rok 2012

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Popis výsledkov:

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR. Obdržali aktuálny očkovač kalendár, informácie o očkovaní očkovačou látkou Pediacel.

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

Počas celého roka sa monitoruje výskyt ochorení preventabilných očkovaním. V hodnotenom období sa v okrese Stropkov vyskytli 2 ochorenia na TBC u dospelých osôb, 14 ochorení na rotavírusovú enteritídu u neočkovaných detí a 2 novozistené nosičstvá HBsAg. V okrese Svidník sme zaznamenali 25 ochorení na rotavírusovú enteritídu u neočkovaných detí, 1 ochorenie na meningokokovú meningitídu, 1 ochorenie na meningokokovú sepsu u neočkovaných osôb a 6 nosičstiev HBsAg.

Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali ani jedno ochorenie.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity:

V okresoch Svidník a Stropkov boli v rámci predmetnej kampane vykonané tieto aktivity: verejnosť bola informovaná o Európskom imunizačnom týždni /ďalej EIW/ prostredníctvom mestskej televízie vo Svidníku a Stropkove, v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum boli uverejnené články o EIW - zdôraznení významu očkovania i EIW a o osýpkach. Televízii Markíza bol poskytnutý rozhovor o problematike osýpok na Ukrajine.

Praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli informovaní o prebiehajúcom EIW. Pre pracovníkov RÚVZ bola realizovaná prednáška o zmenách v očkovaní. Na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW a osýpkach.

Materským škôlkam sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, možnostiach očkovania detí a očkovač kalendár, ktoré boli umiestnené na nástenkách jednotlivých oddelení škôlok v okresoch Svidník a Stropkov.

Na nástenkách RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

V rámci poradne očkovania bola poskytovaná poradenská konzultačná činnosť v problematike očkovania (zmeny očkovač kalendára, možnosti očkovania do zahraničia, očkovanie proti VHA a VHB...). Informácie boli poskytované telefonicky.

Propagácia očkovania a výchova obyvateľstva prebiehala formou uverejňovania článkov v miestnej tlači a na web stránkach nášho úradu, kde sú aktualizované novinky v oblasti vakcinácie.

Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2012 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov, záverečná správa bola odoslaná na RÚVZ Prešov.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Popis výsledkov:

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

K 31.12.2012 bolo spracovaných 149 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 940 ochorení. Do systému rýchleho varovania bolo vložených 8 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov.

V tomto roku sa zlepšila spolupráca s laboratóriom na okresnej úrovni. Nedošlo k zlepšeniu hlásenia pohlavne prenosných ochorení odbornými lekármi.

V priebehu roku 2012 bolo zabezpečené hlásenie SARI z lôžkových oddelení, zaznamenali sme 3 prípady, nebol potvrdený vírus chrípky. Boli odobraté 4 TN a TH od sentinelových lekárov, v jednom prípade bol potvrdený vírus chrípky typu B/Brisbane/60/2008.

V regionálnych týždenníkoch bolo uverejnených 13 článkov – chrípka, európsky imunizačný týždeň, aktuálny stav vo výskyte ARO, osýpky, antrax. Do celoslovenských médií boli poskytnuté informácie – denníky – 3x, do rozhlasu a televízie 7x. Aktuálne informácie boli uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Svidník.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Popis výsledkov:

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Do systému rýchleho varovania bolo vložených 8 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov. Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 52 kalendárnych týždňov

Manažment epidémií:

Analyzovaný bol 1 epidemický výskyt, ktorý bol hlásený do systému EPIS.

Epidémia gastroenteritíd na detskom oddelení vo Svidníku Nemocnice arm. gen. L. Svobodu Svidník, n.o.

Začiatok ochorení bol od 3.3.-7.3.2012. Z celkového počtu 17 pracovníkov oddelenia ochorelo 6 zamestnancov detského oddelenia. Klinické príznaky: opakované zvracanie, hnačky, nauzea a mierne zvýšené teploty u dvoch pracovníkov. Ťažkosti ustúpili po jednom dni. V čase výskytu ťažkosti boli na oddelení hospitalizované deti s rovnakými klinickými príznakmi. U dvoch detí boli potvrdené rotavírusy a u jedného norovírusy. Pravdepodobným faktorom prenosu mohli byť choré deti. Výsledky kultivácie a virológie u chorých boli negatívne. Ďalší prípad ochorenia nebol zaznamenaný.

V priebehu roku 2012 sme zaznamenali ešte v okrese Svidník 8 rodinných výskytov. V 6 prípadoch sa jednalo o salmonelózu, 1 x to bola rotavírusová enteritída a 1 x agens nebol zistený. Spolu ochorelo 22 osôb. V okrese Stropkov boli hlásené 4 rodinné výskyty, kde ochorelo 12 osôb. V troch prípadoch sa jednalo o salmonelózu a 1 x o norovírusovú enteritídu.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 940 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 92 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u salmonelóz 40. V ohniskách bolo prijatých 165 opatrení. Najviac opatrení bolo u salmonelóz – 60. Celkovo bolo chránených 237 osôb, najviac u salmonelóz – 132.

V okrese Stropkov bolo 57 ohnisk. Nariadených bolo 116 protiepidemických opatrení. Najviac opatrení bolo u salmonelóz – 51. Chránených bolo 160 osôb, najviac u salmonelóz - 110.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetovanie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Popis výsledkov:

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami.

Analýza NN sa vykonáva v mesačných intervaloch v rámci analýzy prenosných ochorení. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

Z Nemocnice Svidník, n. o. bolo hlásených 10 NN. Nemocnica v Stropkove hlásila 1 nozokomiálnu nákazu.

V mesiaci máj bola na lôžkových oddeleniach nemocnice arm. gen. L. Svobodu Svidník, n.o. vykonaná prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz. Štúdia bola realizovaná na akútnych lôžkových oddeleniach nemocnice. Spolupráca pri realizácii štúdie pracovníkmi oddelenia epidemiológie RÚVZ Svidník s pracovníkmi lôžkových oddelení bola veľmi dobrá. Všetky chorobopisy boli pripravené k nahliadnutiu vo vybraných dňoch. V uvedených dňoch bolo spracovaných 61 chorobopisov pacientov, ktorí zodpovedali zadaným kritériám v štúdiu. Zistená bola 1 nozokomiálna nákaza na internom oddelení.

V roku 2012 na uvedenie priestorov do prevádzky bolo vykonaných 14 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 228 previerok, pri ktorých bolo odobratých 500 sterov z prostredia, 5 dezinfekčných roztokov. Otestovaných bolo 9 HS sterilizátorov a 11 autoklávov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník n.o. na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 44 vzoriek sterilného materiálu na oddelení centrálnej sterilizácie, 7 HS - 1x mesačne na operačných a zákrokových sálach, 5 HS – 2x ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii.

V rámci dňa rúk si zdravotnícki pracovníci interného, gynekologicko-pôrodnického a detského oddelenia pomocou UV lampy mohli preveriť ako vykonávajú dezinfekciu rúk. Na jednotlivé oddelenia Nemocnice bol poskytnutý materiál o dôležitosti dezinfekcie rúk ako základnom prostriedku ochrany pacientov pred vznikom nozokomiálnych nákaz. UV lampa bola používaná aj v priebehu roka na internom oddelení, novorodeneckom a chirurgickom oddelení na preverenie výkonu dezinfekcie.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Popis výsledkov:

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bol v roku 2009 spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia. V roku 2012 bol aktualizovaný zoznam kontaktov v rámci havarijného plánu.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku od sentinelových lekárov, aj z lôžkových zdravotníckych zariadení /SARI/. Spolu bolo odobratých 7 vzoriek materiálu,

z toho v 1 prípade bol potvrdený vírus chrípky typu B/Brisbane/60/2008. SARI bolo hlásené v 3 prípadoch.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Popis výsledkov:

V priebehu roku 2012 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice. Bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v priebehu roku 2012. V jednej vzorke bol izolovaný Echovírus 11, ostatné vzorky boli negatívne. Nebolo hlásené ani jedno podozrenie na ACHO.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Popis výsledkov:

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku funguje linka pomoci AIDS pre laickú verejnosť na tel. čísle 054/7880031, ktorú využili 9 klienti. Otázky boli zamerané na prevenciu, diagnostiku a terapiu HIV/AIDS. Poradenstvo bolo poskytované telefonicky alebo osobne.

V roku 2012 sa do projektu „Hrou proti AIDS“ zapojilo oddelenie epidemiológie v spolupráci s oddelením podpory zdravia, hygieny detí a mládeže a hygieny životného prostredia. Realizovaný bol na 2 stredných školách v meste Stropkov a Giraltovce a na 1 základnej škole u žiakov deviatego ročníka v meste Svidník. Do projektu bolo zapojených spolu 227 študentov. Projekt bol prijatý s nadšením u študentov aj u pedagógov.

Oddelenie podpory zdravia realizovalo 12 besied o AIDS a pohlavných chorobách pre žiakov základných škôl.

Na webovej stránke RÚVZ vo Svidníku bola uverejnená informácia o Svetovom dni boja proti AIDS a základné informácie o výskyte AIDS vo svete a na Slovensku. Do regionálnych novín Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum bol poskytnutý materiál o Svetovom dni boja proti AIDS a informácie o ochorení a preventívnych opatreniach. Informačný materiál je umiestnený aj na nástenke RÚVZ vo Svidníku.

Pracovníci RÚVZ vo Svidníku sa podieľali spolu s mládežou Červeného kríža na organizácii centrálnej kampane „Sviečkový pochod“, ktorý sa uskutočnil 30.11.2012 v poobedňajších hodinách v meste Svidník.

6.9 PORADENSTVO V OČKOVANÍ

Popis výsledkov:

Na RÚVZ bola v mesiaci október 2011 zriadená poradňa očkovania. V roku 2012 poradňu využilo 54 klientov. Boli poskytované informácie telefonicky vo väčšine prípadoch zdravotníckym pracovníkom a ľuďom cestujúcim do zahraničia. Boli to informácie o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek, o povinnom a odporúčanom očkovaní, o hradení očkovacích látok, o očkovaní neprispôsobivých rómskych detí. V niektorých prípadoch išlo o neprispôsobivé rómske deti, kde rodičia sa nedostavili na očkovanie s deťmi z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

V okrese Stropkov sme zaznamenali 2 odmietania očkovania zo strany rodičov, ktoré boli nahlásené ošetrojúcimi lekármi v mesiaci december.

V mesiaci október sa konal v rámci projektu Vzdelávanie sestier seminár: Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a pre dospelých

pre zdravotné sestry okresov Svidník a Stropkov. Na seminári odzneli 4 prednášky o dôležitosti očkovania. Spolu sa zúčastnilo 95 zdravotných sestier, dotazník vyplnilo a vrátilo 75 osôb. Bol vložený do webového rozhrania. Pre všetkých bola téma zaujímavá, pre niektorých to boli už známe informácie hlavne o aplikácii a skladovaní očkovacích látok. Prejavili záujem aj o možnosti očkovania do zahraničia. V otázkach odzneli dotazy na možnosti očkovania proti tbc, prečo je preočkovanie proti DT u dospelých až v 30. roku života, keď od posledného očkovania uplynie viac ako 15 rokov.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/ - plnenie úloh zabezpečovalo odd. HV

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

Cieľ

- overenie kvality balenej vody vo watercooleroch vo verejných priestoroch, v nemocniciach a lekárňach

Anotácia

Kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach.

Druhy vôd

Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé, ohrievané aj chladené vo watercooleroch.

Etapy riešenia

1. monitoring mikrobiologickej kvality balených vôd vo verejných budovách, v nemocniciach a v lekárňach – 2012 a ďalšie roky
2. monitoring chemických ukazovateľov / kadmium, Olovo, arzén, ortuť/ v balených vodách vo verejných budovách, v nemocniciach a v lekárňach – 2012 a ďalšie roky
3. vyhodnotenie – január 2013

RÚVZ Svidník má na rok 2012 naplánované odbery vzoriek podľa harmonogramu a to odobrať 3 vzorky / 1 vzorka 1,5 l balenie a 2 vzorky originál watercoolery /

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

Úloha splnená, bola odobratá jedna vzorka /balená pitná voda 1,5 l a 2 originál watercooler/. Podľa laboratórnych výsledkov odobraté vzorky sú vyhovujúce.

č. 7.4 Radične ošetrované potraviny

Cieľ

- monitoring radične ošetrovaných potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
- monitoring radične ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radične ošetrovaných potravín dovážaných z tretích krajín
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radične ošetrovaných potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarovania potravín

Anotácia

Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radične ošetrovanými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín.

Druhy potravín

Rôzne druhy nebalených orechov, hydínové mäso z dovozu z 3.krajín, morské živočíchy, syry z dovozu, koreniny a byliny, kakaový prášok, sušená zelenina, rôzne druhy čajov

Etapy riešenia

Etapy riešenia

1. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku z obchodnej siete: apríl - september 2012
2. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu bez obsahu tuku; september - december 2012
3. vyhodnotenie výsledkov monitoringu: december 2012

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

V roku 2012 odd. HV a PBU Svidník nemá podľa prijatého harmonogramu naplánovaný žiadny odber vzoriek, len v prípade mimoriadnej udalosti.

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu reziduí pesticídov na rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny a cereálií.

Etapy riešenia

1. etapa: Zber a analýzy 40 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ na obsah α -HCH, β -HCH, γ -HCH, dieldrinu, HCB, endrinu; heptachlóru, aldrinu, DDT,DDD,DDE, metoxychlóru, α - β -endosulfánu, disulfotonu / jeho metabolitov/, fensulfothionu, omethoatu, dimethoatu, terbufosu/ jeho metabolitov/, cadufosu, demeto-S-methylu, demethon-S-methyl sulfonu, oxydemethon-methylu, ethoprophosu, fipronilu, nitrofeny, propylenthiourei, fentinu, haloxyfopu, január – september 2011
2. etapa: Akreditácia metód na stanovenie nových druhov pesticídov: január – september 2012
3. etapa: Zavedenie ďalších nových metód LC/MS/MS, GC/MS/MS a GC na stanovenie a ďalších druhov pesticídov v detskej výžive vyžadovaných monitoringom EÚ podľa Nariadenia Komisie č. 915/2010 z 12.10.2010: január – december 2012
4. etapa: Zmeranie obsahu 267 druhov pesticídov / z toho 35 na dobrovoľnej báze/ v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie.

V roku 2012 odd. HV a PBU Svidník má podľa prijatého harmonogramu naplánovaný odber 1 vzorky, /na báze mlieka /.

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

Úloha splnená, bola odobratá jedna vzorka /potravina pre dojčenskú a detskú výživu na mliečnom základe /. Vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenia na ÚVZ Bratislava. Vzorka bola vyhovujúca.

7.7 Glutén v diétnych potravinách

Cieľ

- kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,
- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ vo Svidníku

Anotácia

Kontrola zdravotnej bezpečnosti potravín určených pre bezlepkovú diétu pre pacientov s intoleranciou na glutén.

Druhy potravín

Rôzne druhy potravín na báze cereálií a pseudocereálií určených pre bezlepkovú diétu.

Etapy riešenia

- zber vzoriek v obchodnej sieti – január – december 2012
- analýzy vzoriek pre bezlepkovú diétu z obchodnej siete, - február – december 2012
- vyhodnotenie – január 2013

Výstupy

- Protokoly o skúškach
- Podklady k hodnotiacej správe

Plnenie stanovenej úlohy k 31.12.2012:

V roku 2012 odd. HV a PBU Svidník nemá podľa prijatého harmonogramu naplánovaný žiadny odber vzoriek, len v prípade mimoriadnej udalosti.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie / so zameraním na ľahkú prácu/.

Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

- Túto úlohu plníme v spolupráci s pracovníkmi oddelenia výživy, pričom klientom zapojeným do tohto projektu vyšetrujeme rizikové faktory srdcovo-cievnych chorôb (celk. chol., HDL chol., Tg, glu., antropometrické vyš. a TK).

6.5 Surveillance chronických ochorení

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Vyhodnotenie projektov je v rámci CINDI programu 9.9.

9.1 Národný program podpory zdravia

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

V oblasti podpory zdravia a výchovy ku zdraviu sme zrealizovali v okrese Svidník a Stropkov 214 zdravotno-výchovných aktivít, z toho 38 bolo zameraných na zvyšovanie pohybovej aktivity, 44 na ozdravovanie výživy, 54 na podporu nefajčenia a abstinencie, 12 na prevenciu drogových závislostí, 21 aktivít bolo zameraných na znižovanie krvného tlaku nemedikamentózne, 20 na výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS, 6 na duševné zdravie, 15 na stomatohygienu a 4 aktivity na osobnú hygienu.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na osobnú hygienu, stomatohygienu, výživu, na správne držanie tela, pohybovú aktivitu, na podporu nefajčenia a bezpečnosť na cestách. Súčasťou týchto aktivít bolo aj premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratká bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“ a „Becepáčik“.

Pre starších žiakov základných škôl sme pripravili prednášky a besedy zamerané na zdravý životný štýl, výživu, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, bezpečnosť na cestách a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS . Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, čím sa zisťuje obsah CO

v pľúcach a COHb v krvi fajčiara, pričom sme využívali premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“, „Becep – dopravné nehody a prvá pomoc“ a „Kým stúpa dym“. Pre obyvateľov v produktívnom a v poproduktívnom veku sme zabezpečili vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci výjazdových vyšetrení Poradne zdravia, meranie krvného tlaku, % telesného tuku, vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, prednášky a besedy zamerané na duševné zdravie v rámci Týždňa mozgu, Alzheimerovej choroby a životného štýlu.

Pri práci sme využívali edičný materiál, ktorý sme obdržali od ÚVZ SR a edičný materiál z vlastnej produkcie.

Informácie o pripravovaných aktivitách, ich výsledky, články so zdravotno-výchovným zameraním a informácie o činnosti Poradne zdravia sme publikovali v regionálnej tlači Dukla, Spektrum, Podduklianske noviny, na infokanáloch mesta Svidník a Stropkov, aj na web stránkach mesta Svidník a Stropkov.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť vzájomne prospešnú aktivitu seniorov pre zdravie. Aktivovať záujem starších ľudí o vlastné zdravie.

Tento projekt priebežne realizujeme.

Pri príležitosti Týždňa mozgu sme pre seniorov v Domove dôchodcov a Domove sociálnych služieb vo Svidníku zrealizovali besedu zameranú na vplyv výživy a životného štýlu na funkciu mozgu. Na požiadanie starostov obcí Okružle, Mestisko, Mlynárovce, Cernina a Tisinec sme v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku uskutočnili pre seniorov vyšetrenie RF SCCH a meranie krvného tlaku. Pre cvičenky – seniorky z nášho pohybového centra sme pripravili z pracovných zošitov z Centra MEMORY, n.o. rozmanité úlohy na precvičovanie pamäte a pre členov Združenia kresťanských seniorov grécko-katolíckej farnosti vo Svidníku besedu na tému Alzheimerova choroba.

V roku 2012 sme v rámci poradne zdravia vyšetrili 127 klientov starších ako 65 rokov.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.2. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Cieľ

Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku za účelom zlepšenia orálneho zdravia a vytvorenie správnych návykov starostlivosti o chrup.

Neuspokojivý stav chrupu našich detí a obyvateľov SR je nevyhnutným krokom k posunu prevencie zameranej na predchádzanie zubných ochorení na prioritné miesto vo verejnom zdravotníctve.

Vštepovanie základných zdravotných návykov v skorých rokoch vytvorí podklad, na ktorom sa bude budovať zdravie a plnohodnotný životný štýl v dospelosti. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazivosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

Tento projekt realizujeme od roku 2006 v MŠ v okresoch Svidník a Stropkov. Vzhľadom na dobrú odozvu v ňom pokračujeme aj naďalej. Raz v mesiaci navštevujeme MŠ, kde im podávame základné informácie o stomatohygieni, správnej výžive, opakovane nacvičujeme správnu techniku čistenia zubov.

V roku 2012 sme odprednášali 10 prednášok o správnom umývaní zúbkov s názornými a praktickými ukážkami, pričom sme využívali DVD nosiče, omalovánky a model trvalého chrupu. Edukačné materiály v podobe letákov boli dané aj rodičom týchto detí. V tomto roku sme prednášky realizovali v MŠ Tisinec, N. Olšave, V. Olšave, gen. Svobodu, 8. mája a Ľ. Štúra vo Svidníku.

9.4 EHES – European Health Examination Survey – Zisťovanie zdravia Európanov **Cieľ:**

Získať kvalitné a porovnateľné údaje o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Projekt monitoruje výskyt rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a biochemickej analýzy vzoriek krvi.

Celkovo sme vyšetrili 55 oslovených respondentov, dotazníky sme vkladali do PC programu Epi data a odoslali na spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

9.5 Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme v rámci výjazdovej poradne v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku poskytli obyvateľom mesta a okresu vyšetrenie prístrojom Reflotron. Zisťovali sme rizikové faktory SCCH - celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol, merali krvný tlak, % podkožného tuku prístrojom Omron, množstvo CO v pľúcach fajčiara pomocou prístroja Smokerlyzer a poskytovali odborné poradenstvo v oblasti výživy a pohybovej aktivity.

Pre piatok z III. ZŠ v Stropkove sme zorganizovali prednášku a besedu zameranú na zdravý životný štýl.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie sme v rámci výjazdovej poradne vyšetrovali hasičov z OR HaZZ vo Svidníku. Zisťovali sme rizikové faktory SCCH a poskytovali odborné poradenstvo v oblasti životného štýlu. Pre žiakov ZŠ N. Mirošov sme pripravili besedu s využitím DVD.

V rámci Svetového dňa bez tabaku sa realizovala zdravotno-výchovná kampaň „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Širokej verejnosti sme ponúkali možnosť zahasenia tabakových výrobkov výmenou za jablko spojenú s vyšetrením oxidu uhoľnatého vo vydýchnutom vzduchu a s poskytnutím informácií prostredníctvom letákov, odborného poradenstva o rizikách fajčenia a možnostiach jeho zanechania. Taktiež sme vyšetrovali RF SCCH prístrojom Reflotron v nákupnom centre MAKOS.

V rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi prebehla zdravotno-výchovná kampaň „Deň zodpovednosti“. Prístrojom Reflotron sme záujemcom stanovili množstvo GGT v krvi, merali krvný tlak, poskytovali informácie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi.

Problematike drog mládeže sme sa venovali aj žiakom v ZŠ Š. Štiavnik.

V rámci Svetového dňa srdca sme sa zapojili do projektu MOST. Počas celého dňa sme v nákupnom centre Makos zamestnancom ako aj návštevníkom vyšetrovali celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol a merali krvný tlak.

Celkový počet vyšetrených občanov bol 38. Záujem malo oveľa viac obyvateľov. Nakoľko sme vyšetrovali všetky 4 rizikové parametre nedalo sa z časového dôvodu vyhovieť všetkým. Záujemcom sme odporučili návštevu Poradne zdravia pri RÚVZ vo Svidníku. Akcia sa stretla s veľkým ohlasom.

V mesiaci november sme pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia a Európskeho týždňa boja proti drogám zrealizovali besedy pre ZŠ Cernina, Havaj, Bukovce,

Krajná Poľana spojené s meraním množstva CO v pľúcach fajčiara pomocou prístroja Smokerlyzer. Na našom RÚVZ vo Svidníku v poradni zdravia sme zorganizovali pre fajčiarov poradenstvo a vyšetrenie Smokerlyzerom v rámci Dňa otvorených dverí.

V rámci Svetového dňa boja proti AIDS sme uskutočnili 8 aktivít s názvom Hrou proti AIDS pre žiakov 9. ročníka I. ZŠ vo Svidníku, študentov Gymnázia v Stropkove a v Gíraltovciach, 12 besied pre žiakov ZŠ Š. Štiavnik, ZŠ Bukovce, ZŠ Cernina a v I. ZŠ v Stropkove.

9.7 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Súťaž Prestaň a vyhraj je určená pre fajčiarov s cieľom pokúsiť sa prestať fajčiť v čase od 1. mája do 31. mája 2012 a urobiť tak niečo pre zdravie vlastné i svojej rodiny.

Informáciu o podmienkach súťaže sme zverejnili v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, v mestskej televízii vo Svidníku a v Stropkove, v Poradenskom centre pri RÚVZ vo Svidníku, v lekárňach, v ambulanciách praktických a odborných lekárov, na školách, na poštách, v podnikoch v našom regióne, na mestských a obecných úradoch. Informáciu o uvedenej súťaži sme poskytovali aj na všetkých prednáškach a besedách realizovaných na tému zdravý životný štýl, fajčenie, alkohol a drogy a pod. Aby sme zvýšili motiváciu fajčiarov zapojiť sa do súťaže a prestať fajčiť, na zdravotno-výchovných podujatiach sme poskytovali vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer. Nakoľko vyplnené prihlášky klienti zasielali na ÚVZ do Bratislavy, nemáme informáciu o počte zúčastnených klientov.

9.8 Národný program prevencie obezity

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukcie nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo, ako aj vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat. Klienti majú možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré realizujeme v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V roku 2012 sa týchto kurzov zúčastnilo 18 žien. V rámci prevencie obezity sme zrealizovali 82 prednášok o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj % podkožného tuku prístrojom Omron.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie sme v rámci výjazdovej poradne vyšetrovali hasičov z OR HaZZ vo Svidníku. Zisťovali sme rizikové faktory SCCH a poskytovali odborné poradenstvo v oblasti životného štýlu. Pre žiakov ZŠ N. Mirošov sme pripravili besedu s využitím DVD.

9.9 CINDI program SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom, a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni, poradni optimalizácie pohybovej aktivity /POPA/ a redukcie nadváhy a poradni na odvykanie od fajčenia /POF/ sa oproti minulému roku nezmenili.

Všeobecné poradenstvo v základnej poradni sa poskytuje v dňoch utorok a štvrtok od 8.00 do 12.00 hod., POF podľa dohodnutého termínu s klientom, POPA každý pracovný deň.

V roku 2012 sme v poradni zdravia vyšetřili 651 klientov. V rámci 16 výjazdov sme vyšetřili 344 klientov, z toho 49 účastnikov výstavy kompenzačných pomôcok ÚPSVaR

v Stropkove, 12 zamestnancov MŠ gen. Svobodu vo Svidníku, 20 zamestnancov SOŠ vo Svidníku, v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom v rámci Svetového dňa zdravia 27 obyvateľov mesta Svidník a 17 obyvateľov obce Okružle, 11 hasičov OR HaZZ vo Svidníku, v rámci kampane „Prestaň fajčiť, daj si jablko“ 39 ľudí, 40 občanov pri príležitosti Dni mesta, 38 osôb v rámci kampane MOST, 17 obyvateľov obce Rovné, 25 seniorov obce Mlynárovce, 20 seniorov obce Cernina, 19 seniorov obce Tisinec, 37 zamestnancov OR PZ vo Svidníku a 18 zamestnancov ZŠ Cernina.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola realizovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, na Infokanále mesta Svidník a Stropkov, na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Svidníku a internetovej stránke mesta Svidník a Stropkov.

9.10 Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

V materských, základných a stredných školách realizujeme zdravotno-výchovné aktivity v priebehu celého školského roka. Ide o prednášky, besedy, premietanie videofilmov, DVD, organizovanie súťaží, distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a pod.

Podieľali sme sa aj na organizácii súťaže „ Poskytovanie prvej pomoci“ pre žiakov základných a stredných škôl. Išlo o Hliadky mladých zdravotníkov a družstvá prvej pomoci.

Domáce programy a projekty :

Názov projektu: Telesná zdatnosť žiakov stredných škôl v okrese Svidník a Stropkov.

Cieľ: Zmeniť postoj študentov k vlastnému zdraviu a zvýšiť ich záujem o pohybovú aktivitu.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Svidník

Zodpovedný riešiteľ: Pracovníci OPZ RÚVZ Svidník

Stručný opis projektu: Tento projekt je zameraný na študentov stredných škôl. Hlavným organizátorom sú pracovníci OPZ RÚVZ vo Svidníku, ktorí organizačne zabezpečujú priebeh tejto aktivity. V mesiaci september obdržia všetky SŠ informácie o športovej súťaži telesnej zdatnosti. V propozíciách budú uvedené podmienky a termíny realizácie, súťažné disciplíny, ako aj spôsob hodnotenia. Po realizácii školských kôl by v novembri nasledovala súťaž medzi školami. Víťazné družstvo obdrží putovný pohár tejto súťaže. Počas celého podujatia by pracovníci OPZ merali záujemcom /fajčiarom/ množstvo CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja Smokerlyzer a % podkožného tuku prístrojom Omron.

Výsledky: V roku 2012 sa uskutočnil 16. ročník tejto súťaže v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou milosrdného Samaritána vo Svidníku. Zúčastnili sa na nej trojčlenné družstvá študentov stredných škôl nášho regiónu. Svoje schopnosti si medzi sebou zmerali školy zo Svidníka – Gymnázium duklianskych hrdinov, Spojená škola, Stredná odborná škola technická, Stredná priemyselná škola odevná a Stredná odborná škola arm. gen. L. Svobodu a študenti hosťujúcej školy Strednej zdravotníckej školy mil. Samaritána a Gymnázia bl. Matky Terezy vo Svidníku. Víťazom sa stalo družstvo Spojenej školy vo Svidníku, ktoré obhájilo aj minuloročné prvenstvo.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topolčanoch**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I – aktivity Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody vykonávame monitorovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Topoľčany. V roku 2012 bolo odobratých a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre bolo vyšetrených spolu 75 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov (51 vzoriek kontrolný monitoring, 21 vzoriek preverovací monitoring, 3 vzorky štátny zdravotný dozor). Z uvedeného počtu vzoriek bolo nevyhovujúcich 6 vzoriek vody.
- na regionálnej úrovni sme uverejňovali informácie na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch o zásobovaní obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou z verejných vodovodov, o spôsobe zásobovania obyvateľov okresu pitnou vodou. Pri príležitosti Svetového dňa vody bol v regionálnej tlači uverejnený článok o základných požiadavkách na pitnú vodu, o význame pitnej vody pre človeka.
- údaje z monitoringu pitnej vody sú spracovávané v Informačnom systéme o pitnej vode, údaje boli počas roka priebežne aktualizované.
- v rámci snahy o redukciu ochorení a úmrtnosti detí spôsobenej gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody sme na úseku HŽP a Z venovali zvýšenú pozornosť tzv. dojčenským vodám – v obciach kde nie je k dispozícii verejný vodovod bolo bezplatne zabezpečované vyšetrenie vôd na dusíkaté látky, v laboratóriu RÚVZ Nitra bolo vyšetrených bolo 23 vzoriek tzv. dojčenskej vody. Pri vodárenských zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou je obsah dusičnanov pod limitnými hodnotami pre dojčatá. V rámci aktivít k Svetovému dňu vody sme poskytovali občanom z okresu Topoľčany orientačné vyšetrenie prinesených vzoriek vody z domových studní pomocou testovacích indikátorových prúžkov (Nitro-test) v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 57 vzoriek vody, poskytnutých bolo 123 konzultácií. Z uvedeného počtu vzoriek bolo nevyhovujúcich 63 % vzoriek (dusičnany). V rámci Topoľčianskeho dňa zdravia 19.9.2012 sme tak isto vykonávali orientačné vyšetrenie prinesených vzoriek vody z domových studní pomocou testovacích indikátorových prúžkov (Nitro-test) v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 24 vzoriek vody, poskytnutých bolo 60 konzultácií. Z uvedeného počtu vzoriek bolo nevyhovujúcich 42 % vzoriek (dusičnany).
- v roku 2012 sme zabezpečovali sledovanie kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách (Krytá plaváreň Topoľčany, Wellness Hotela Chateau Apony v Oponiciach – celoročná prevádzka; Letné kúpalisko Topoľčany – sezónna prevádzka) aj vo Vodnej nádrži Duchonka. Kvalitu vody na kúpanie sme sledovali podľa Pokynov na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2012 a v rozsahu podľa vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská a podľa nariadenia vlády SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská a od 15.10.2012 podľa novej vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z.z. pre kúpaliská. Z umelých kúpalísk bolo odobratých spolu 75 vzoriek vody. Z vodnej nádrže Duchonka bolo odobratých 9 vzoriek vody z troch odberových miest (malá pláž, veľká pláž,

hrádzny múr). Vyšetrené vzorky vody u VN Duchonka nevyhovovali požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie podľa nariadenia vlády SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská pre prekročenie medzných hodnôt v ukazovateľoch: farba, fenoly a priehľadnosť a v mesiaci august aj pre prekročenie medznej hodnoty črevných enterokokov a cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet. Vodná nádrž nie je určená na kúpanie, v blízkosti nádrže boli počas celej LTS osadené informačné tabule o zákaze kúpania a nevhodnosti vody na kúpanie, preto opatrenie o zákaze používania vody na kúpanie podľa § 12 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení nebolo vydané.

- na regionálnej úrovni sme uverejňovali informácie na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch o kvalite vody na kúpanie počas letnej turistickej sezóny (VN Duchonka, sezónne kúpaliská, kúpaliská s celoročnou prevádzkou).

- údaje o sledovaní kvality vody na kúpanie sú zhromažďované a vyhodnocované v Informačnom systéme o kúpaliskách, údaje boli počas letnej sezóny týždenne aktualizované. Informačný systém slúži aj na poskytovanie informácií pre verejnosť.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa III - v rámci aktivít na podporu nefajčenia sme kontrolovali dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2012 do 31.12.2012 zamestnanci odd. HŽP a Z vykonali 95 kontrol dodržiavania zákazu fajčenia (v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v úradných budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach sociálnych služieb). V rámci RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch bolo v roku 2012 vykonaných spolu 651 kontrol podľa zákona č. 377//2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, a to odd. HV (v zariadeniach spoločného stravovania), odd. HDM (v školských a predškolských zariadeniach) a HŽP a Z). Nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Cieľom úlohy je spracovanie prehľadu spôsobov úpravy vody vo verejných vodovodoch a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania pitnej vody. Ďalej je potrebné získať údaje o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotenie kvality vody a vytipovanie verejných vodovodov, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovanie kvality vody v nedezinfikovaných vodovodoch.

- na základe záverov z plnenia úlohy č. 1.7. v roku 2011, prednesených na celoslovenskej porade odboru HŽP a Z v máji 2012, boli vytipované vodovody, ktorých prevádzka bude možná bez zabezpečovania dezinfekcie chlórom. Ani jeden z vytipovaných vodovodov sa nenachádza v okrese Topoľčany.

- problematika možností hromadného zásobovania pitnou vodou bez zabezpečovania dezinfekcie chlórými prípravkami a problematika vedľajších produktov dezinfekcie pitnej vody bola predmetom seminára RÚVZ v júni 2012, ktorý pripravilo odd. HŽP a Z.

1.8 Posilnenie implementácie HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je posilnenie odbornosti zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie. Zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov

hodnotenia dopadov na zdravie pri rozhodovaní na národnej a regionálnej úrovni vydaním vyhlášky MZ SR, ktorá upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

- v roku 2012 bol vykonaný preskríning v šiestich prípadoch pri posudzovaní strategických dokumentov (Plán odpadového hospodárstva Nitrianskeho kraja na roky 2011 – 2015, Stratégia cestovného ruchu v okrese Topoľčany, Koncepcia rozvoja mesta Topoľčany v tepelnej energetike – aktualizácia č. 1, Územný plán obce Tovarníky, Bitúnok pre príležitostnú porážku Tvrdomestice, Výkup druhotných surovín a zber odpadu Solčany) – bez požiadavky spracovania HIA.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. Bolo vydaných 23 rozhodnutí, z toho bolo 7 na zrušenie rizikových prác, jedno konanie bolo prerušené.

V súčasnosti vedenie evidenciu rizikových prác v 65 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1491 z toho 452 žien. V III. kategórii rizika je exponovaných 1390 pracovníkov z toho 439 žien a v IV. kategórii 101 pracovníkov z toho 13 žien. Pri výkone ŠZD bolo použitých 85 dotazníkov informovanosti zamestnancov.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami, bolo posúdených a schválených 27 prevádzkových poriadkov. Úrad dostal 15 oznámení o začatí DDD činnosti.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva. Boli vydané dve rozhodnutia pre činnosti spojené s výrobou, resp. spracovaním tvrdého dreva pre stolárstvo Ján Grác Práznovce a Anton Lukačovič, združenie LUKY, Tovarníky.

Riešili sme odstraňovanie azbestu zo striech prevádzkových budov v areáli PPD Prašice, striech záhradných chatiek v obciach Jacovce a Tovarníky a rekonštrukciu vnútorných rozvodov bytového domu na Bernolákovej ulici v Topoľčanoch.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V roku 2012 bola v rámci kampane SLIC posúdenie psychosociálnych rizík na pracoviskách táto problematika riešená v rámci troch organizácií okresu Topoľčany (TOPEC, a.s. Topoľčany, hotel Chateu Aponny Oponice, DSS „Môj domov“ Topoľčany). Celkovo bolo zozbieraných 138 dotazníkov.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2012 bolo šetrené podozrenia na chorobu z povolania v súvisi s DNJZ v spoločnosti R. J. Transport s.r.o. Topoľčany u vodiča MKD.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

V roku 2012 bola úloha realizovaná pri výkone štátneho zdravotného dozoru v spoločnostiach a organizáciách. Poskytovali sme odborné poradenstvo zamestnávateľom SZČO a PZS. Celkovo pracovníci oddelenia PPLaT v roku 2012 poskytli 650 konzultácií.

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTKO

Úloha sa v roku 2012 realizovala pri výkone ŠZD v jednotlivých organizáciách a spoločnostiach okresu Topoľčany.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V plnení projektu sme pokračovali aj v roku 2012 v súlade s prijatými postupmi zaslanými gestormi projektu (ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici). Na riešenie sme spolupracovali s oddelením podpory zdravia. Cieľové skupiny boli pre rok 2012 ľahko pracujúci muži a ženy v dvoch vekových kategóriách (obe kategórie predstavovali produktívny vek). Spolu bolo v roku 2012 do projektu zapojených všetkých 80 probandov, teda 20 probandov z každého pohlavia a z každej vekovej kategórie. Spracovali sme vyplnené dotazníky o životospráve a stravovacích návykoch, jedálne lístky, výsledky biochemických vyšetrení a antropometrických, ktoré sme následne zosumarizovali do predpísaných tabuliek. Jedálne lístky sme analyzovali v počítačovom programe ALIMENTA. Biochemické analýzy boli uskutočnené na prístroji Reflotron. Sumárna správa bola zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Uvedenú úlohu sme plnili podľa harmonogramu, ktorý, ako vyplynulo z plánu úradných kontrol na rok 2012, je upravený na odber 2 vzoriek kuchynskej soli mesačne z vytypovaných odberových miest. Spolu bolo k 31.12.2012 odobratých a laboratórne vyšetrených 24 vzoriek soli. Ako vyplynulo z laboratórnych analýz vzoriek kuchynskej soli, v jednom prípade bola zistená hodnota jodidu draselného nižšia ako 15 mg/kg a v dvoch prípadoch bola zistená hodnota vyššia ako 35 mg/kg. Nakoľko vo všetkých prípadoch nešlo o tuzemskú soľ a ustanovenia Potravinového kódexu SR sa takúto soľ nevzťahujú, neboli tieto vzorky vyhodnotené ako nevyhovujúce, ale bolo uvedené, že bola zistená podlimitná resp. nadlimitná hodnota v danom vyšetřovanom ukazovateli. V rámci úlohy sme sledovali aj množstvo ferokyanidu draselného vo vzorkách kuchynskej soli. Ani v jednej z vyšetřovaných vzoriek neboli zistené hodnoty vyššie ako 20 mg/kg.

Úloha je v ďalších etapách čiastočne prepojená i s projektom 3.1. a to najmä pokiaľ ide o konzumáciu potravín, ktoré ovplyvňujú využívanie jódu organizmom, keď sledujeme v rámci projektu 3.1. aj konzumáciu strumigénov.

Úplná správa za rok 2012 s tabuľkovými sumármi bola zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Na tejto úlohe sme v roku 2012 neparticipovali, nakoľko sme neboli zahrnutí v rozpise na zabezpečenie odberu vzoriek pre laboratórnu analýzu, ktorú zabezpečuje Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, Národné referenčné centrum pre predmety bežného používania a obalové materiály.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľom tejto úlohy bola kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbor, taniere atď.) určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia a kontrola označovania dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V súlade s harmonogramom sa naše pracovisko v roku 2012 nepodieľalo na odbere vzoriek.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom tejto úlohy je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Nakoľko uvedená úloha prebieha v niekoľkých etapách, naše pracovisko zabezpečovalo v rámci prvej etapy odber dvoch vzoriek potravín, ktoré boli balené v papierových a kartónových obaloch. Išlo o nasledovné výrobky – Maces – nekvasený chlieb, Marína keks. Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, Národné referenčné centrum pre predmety bežného používania a obalové materiály. Analýzy sa uskutočnia v roku 2012.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTKO V POTRAVINÁCH

Cieľom je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci tejto úlohy bola v roku 2012 realizovaná metodická príprava pre zber údajov o spotrebe dvoch vybraných aditívnych látok (Alura červená AC, Aspartam) a dvoch aróm (Mentofurán a Kumarín), príprava dotazníkov a podkladov k jedálnym lístkom na spracovanie a inštruktáže pre ich saturovanie údajmi o spotrebe. Do úlohy boli zapojení ľahko pracujúci muži a ženy v dvoch vekových kategóriách (obe kategórie predstavovali produktívny vek). Spolu bolo v roku 2012 do projektu zapojených všetkých 20 probandov, teda 5 probandov z každého pohlavia a z každej vekovej kategórie. Výsledky boli spracované do tabuľkových sumárov a následne zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR. V rámci úlohy boli odobraté aj 3 vzorky potravín na dôkaz a stanovenie vybraných prídavných látok (Allura červená AC, Aspartám, Kumarín). Metodika na Mentofurán ešte nebola zavedená. K 31.12.2012 sme disponovali dvomi výsledkami (analýza Kumarínu, analýza Aspartámu). Ani pri jednej analýze neboli sledované prídavné látky detegované.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného legislatívou, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových

fľašiach na dojčenskú výživu a monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Na tejto úlohe sme v roku 2012 neparticipovali, nakoľko sme neboli zahrnutí v rozpise na zabezpečenie odberu vzoriek pre laboratórnu analýzu, ktorú zabezpečuje Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, Národné referenčné centrum pre predmety bežného používania a obalové materiály.

3.8 SPOTREBNÝ KOŠ OBYVATEĽOV V SR

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vychádzajúcej zo získaných informácií ovplyvňovať myslenie ľudí pri kúpe potravín a pokrmov s cieľom zvýšiť spotrebu zdravých potravín a znížiť spotrebu potravín negatívne ovplyvňujúcich zdravie človeka. Táto úloha priamo nadväzuje na vládou prijatý Program ozdravenia výživy obyvateľov SR, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008. Prvá etapa, ktorá trvala do konca roka 2012, bola viazaná na prípravu PC programu a dotazníkov na zber údajov.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM VÝVINE.

Cieľom VII. Celoštátneho prieskumu telesného vývoja detí a mládeže SR bolo získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja a porovnať s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. V roku 2011 sa uskutočnili merania vo vekových skupinách od 7 do 18 rokov. Do prieskumu boli zapojení žiaci štyroch základných škôl, / ZŠ s MŠ Solčany, ZŠ s MŠ Veľké Ripňany, ZŠ s MŠ Ludanice a ZŠ ul. Gogoľova 2143/7, Topoľčany / o vekovej kategórii 7. – 14. rokov, o počte 5 chlapcov a 5 dievčat z každej vekovej kategórie. Celkovo do prieskumu bolo zapojených 320 žiakov základných škôl okresu Topoľčany. Prieskum na stredných školách sa uskutočnil na troch stredných školách / Gymnázium 17. novembra 1180, Topoľčany, SOŠ T. Vansovej 2, Topoľčany, SZŠ sv. Vincenta de Paul 17.novembra 1056, Topoľčany /, o vekovej kategórii 15. – 18. rokov, o počte 8 chlapcov a 8 dievčat z každej vekovej kategórie. Celkovo do prieskumu bolo zapojených 193 študentov stredných škôl okresu Topoľčany. Po uskutočnení antropometrických meraní a zberu potrebných údajov na oddelení HDM pokračovalo v roku 2012 plnenie projektu administratívnym spracovaním. Jednotlivé formuláre k prieskumu a elektronické spracovanie získaných údajov boli elektronickou poštou zaslané v stanovenom termíne do 31.marca 2012 gestorovi projektu - ÚVZ SR v Bratislave, na odbor HDM.

V druhom štvrtroku 2012 prebiehala IV. etapa plnenia **4.3 projektu** : „ **Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál** “. Dotazníkový prieskum bol realizovaný v mestskej ZŠ sv. Ladislava, ul. Lipova 10 Topoľčany a vo vidieckej ZŠ s MŠ Krušovce, ul. Cyrila a Metoda 446. Do projektu bolo zapojených z každej školy 30 chlapcov a 30 dievčat, o vekovej kategórii 11 – 14 rokov. Súčasťou dotazníkov boli antropometrické merania hmotnosti žiaka, výšky žiaka, meranie obvodu pása, merania obvodu bokov a merania krvného tlaku, ktoré na každej škole vykonali pracovníčky oddelenia HDM. Ďalšou súčasťou projektu bol odber stráv / obedov /, ktorý sa uskutočnil v 17. kalendárnom týždni na každej škole / mestskej i vidieckej /. Jednalo sa o celotýždennú stravu spolu 10 vzoriek. Do vzorky sa brali aj podávané nápoje v priebehu dňa. V HL boli vykonané vyšetrenia na energetickú hodnotu, B, T, C, NaCl, dusičňany. Žiaci jednotlivé dotazníky vyplňali s použitím spracovaných pomôcok a po vysvetlení spôsobu vyplňania pracovníčkami odd. HDM. Údaje z dotazníkov vkladali pracovníčky oddelenia HDM do zaslaných masiek od gestora projektu a databázy boli zaslané gestorovi projektu v termíne do 30.09.2012 na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti.

Cieľom **4.5 projektu**: „ **Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách** “ je monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. Projekt v okrese Topoľčany bol realizovaný v MŠ, ul. Gagarinova 2636/15 Topoľčany dotazníkovou metódou u detí o vekovej kategórii 5 rokov dieťaťa. Do projektu bolo zapojených 20 detí uvedenej MŠ. Dotazníky vyplňali rodičia detí. Zozbierané dotazníky sa vkladali do pripravených masiek v programe excell a boli v stanovenom termíne do 15.10.2012 zaslané elektronickou poštou gestorovi projektu – ÚVZ SR v Bratislave, na odbor HDM.

4.6 projekt : „ **Sledovanie režimu práce a odpočinku detí a mládeže na základných školách** “ bol zameraný na zhodnotenie denného režimu a zdravotného stavu žiakov základných škôl vo

vybraných mestských a vidieckych základných školách SR. Do projektu pre RÚVZ so sídlom v Topolčanoch bola vybraná vidiecka základná škola, žiaci siedmeho ročníka, o počte 20 žiakov. Projekt bol realizovaný na vidieckej Základnej škole s materskou školou Prašice, ul. 1. mája 144 dotazníkovou formou. Zber získaných údajov bol zadaný do zaslanej masky v programe excell a bol v stanovenom v termíne do 5.10.2012 zaslaný gestorovi projektu – ÚVZ SR, odbor HDM v Bratislave.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára, ktorý bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších zmien a doplnkov.

Dňom 1. januára 2012 nadobudla účinnosť vyhláška MZ SR č. 544/2011 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 585/2008 Z. z. V súlade s predmetnou vyhláškou sa zrušilo povinné pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze.

Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Všetky dávky základného očkovania sa majú vykonať rovnakou očkovacou látkou.

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa zabezpečuje priebežne písomnou formou z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu.

V okrese Topoľčany boli v rámci Európskeho imunizačného týždňa od 21.4. 2012 do 27.4. 2012 realizované tieto aktivity:

1. na vývesnej tabuli v centre mesta Topoľčany a v budove RÚVZ boli propagačné materiály a článok s názvom Európsky imunizačný týždeň (EIT) 21.4.2012 do 27.4.2012 - Spoločné riešenia spoločných hrozieb“.
2. na internetovej stránke RÚVZ Topoľčany bol uverejnený materiál k tejto tematike s názvom „Téma EIW 2012: "Spoločné riešenia spoločných hrozieb".
3. v týždenníku Topoľčianske noviny číslo 16 bol uverejnený článok pod názvom „Týždeň venovaný imunitě“
4. formou dialógov sme apelovali na lekárov a náhodných návštevníkov v ambulanciách
5. osobné a telefonické konzultácie - osobné a telefonické informácie ohľadom kontraindikácií, očkovania proti KE, pneumokokom, hemofilovým nákazám, HPV a očkovania do zahraničia

Kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topoľčany bola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách v okrese k 31.8.2012. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 95%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie k 31.12.2012 v okrese vykonané nebolo.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života.

Vyhodnotenie: úloha je priebežne plnená.

K 31.12.2012 sme zaznamenali jednu epidémiu hnačkových ochorení – etiologické agens *Shigella sonnei*. Ochorelo 9 detí, ktoré žili vo veľmi zlých a nevyhovujúcich hygienických podmienkach v priestoroch starého cukrovaru na ulici Pod Kalváriou na okraji mesta Topoľčany (v týchto priestoroch žije veľká skupina neprispôsobivých obyvateľov).

Ostatné hnačkové ochorenia sa vyskytovali sporadicky alebo v malých rodinných výskytoch: 19x po 2 prípady, 2x po 3 prípady a 1x 5 prípadov v jednej rodine.

Úmrtie na infekčné ochorenie hlásené nebolo.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané epidemiologické šetrenie v 412 ohniskách. V priebehu sledovaného obdobia nebolo potrebné vykonať žiadne opatrenie formou rozhodnutia. Opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska.

Počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do sieti EÚ.

Vyhodnotenie: úloha bola priebežne plnená. Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávali sme správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v nitrianskom kraji, vedeniu NsP n.o. Topoľčany a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňovali všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS. V tomto roku sa postupne zapájajú do hlásenia v programe EPIS aj laboratória klinickej mikrobiológie. V našom okrese touto formou hlási výsledky laboratórných vyšetrení zatiaľ jedno (neštátne) laboratórium.

K 31.12.2012 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS spolu 951 ochorení a 23264 akútnych respiračných ochorení, z toho 1340 chrípke podobných ochorení. Spolu bolo hlásených 243 komplikácií, čo je 1,08% z celkovo hlásených ARO a CHPO.

Z celkového počtu vykazovaných ochorení bolo 105 salmonelových enteritíd, 1 mimočrevná lokalizovaná salmonelová infekcia, 1 vylučovanie salmonel, 14 dyzentérií, 138 iných hnačkových ochorení, 81 rotavírusových hnačkových ochorení, 37 adenovírusových hnačkových ochorení, 11 lymfských borelióz, 385 ochorení na varicellu, 45 herpes zoster, 3 herpes simplex, 2 piate choroby, 18 iných špecifikovaných vírusových infekcií charakterizovaných léziami, 7 erysipelov, 1 šarlach, 20 mononukleóz, 2 svraby, 2 chronické VHB, 5 chronických VHC, 8 ohrození besnotou, 2 nešpecifikované vírusové meningitídy, 1 ochorenie na poruchu tvárového nervu, 1 ochorenie Guillainov-Barrého syndróm, 1 kliešťová encefalitída, 2 nosičstvá inej bližšie určenej bakteriálnej infekcie, 9 pohlavných ochorení a 54 nozokomiálnych infekcií.

Do programu EPIS sa vkladajú podľa potreby ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSy.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Vyhodnotenie: v okrese Topoľčany je jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie – NsP n.o. Topoľčany, s počtom lôžok 287, z ktorého v roku 2012 bolo hlásených 54 nozokomiálnych ochorení. Ide o aktívny a pasívny zber údajov (z hlásenia z jednotlivých oddelení a z oddelenia klinickej mikrobiológie a pri výkone ŠZD). Biologický materiál od všetkých pacientov hospitalizovaných v NsP n.o. Topoľčany vyšetruje oddelenie klinickej mikrobiológie tunajšej nemocnice. Najviac infekcií hlásilo OAIM+CJIS, toto oddelenie hlásilo i infekcie, ktoré vznikali na iných oddeleniach.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 195 neštátnych zdravotníckych zariadení. Nemocnica v Topoľčanoch nie je zapojená do programu EÚ HELICS. RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch spolupracovalo na programe PROHIBIT, ktorého sa zúčastnila aj nemocnica v Topoľčanoch. RÚVZ Topoľčany – oddelenie epidemiológie a NsP n.o. Topoľčany sa zapojili do bodovej prevalenčnej štúdie nemocničných nákaz. Jedna pracovníčka sa zúčastnila výcviku osôb zbierajúcich údaje vo forme 1-dňového tréningu na RÚVZ so sídlom v Trenčíne. V mesiaci jún 2012 sa vykonal zber údajov na oddeleniach v nemocnici podľa protokolu ECDC a v mesiaci august boli tieto údaje spracované a odoslané na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení a kontrolu prevádzkových poriadkov a vykonal sa na týchto oddeleniach: ortopedické, gynekologicko-pôrodnické, OAIM+CJIS, centrálna sterilizácia, jednodňová chirurgia, pediatrické a 2x centrálné operačné sály. Spolu bolo odobratých 228 vzoriek zo sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu a dezinfekčných roztokov.

K 31.12.2012 bolo vykonaných 97 kontrol funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov.

Všetky vzorky boli vyšetřované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch vykonáva oddelenie podpory zdravia.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami a zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh.

Vyhodnotenie: k 31.12.2012 sme nemali hlásenú žiadnu mimoriadnu udalosť.

Informácie o mimoriadnych udalostiach zasielame v pravidelných týždenných hláseniach na RÚVZ so sídlom v Nitre.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli k 31.12.2012 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 22.02.2012, 18.04.2012, 06.06.2012, 25.7.2012, 19.9.2012 a 24.10.2012. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – 3x s negatívnym výsledkom a 3x Coxsackievírus sk. B.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účast'ou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojev a chovania sa mladých ľudí.

Vyhodnotenie: v našom okrese sme v roku 2012 ochorenie na AIDS hlásené nemali; vyšetrených bolo spolu 7213 osôb v 2 laboratóriách (darcovia krvi, gravidné ženy, pacienti s pohlavnými chorobami, užívatelia drog a iné), certifikát v tomto období nebol vydaný.

V okrese evidujeme 2 prípady bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z2, ktoré boli hlásené a vykazované ešte v roku 2010. V tomto roku sme infekcie HIV hlásené nemali. V roku 2012 sme v EPIS-e vykazovali 2 ochorenia na gonokokové infekcie, 1 na syfilis a 6 chlamýdiových infekcií dolných častí močovopohlavnej sústavy. Pohlavné ochorenia vyšetrujú a liečia, vrátane sexuálnych kontaktov, gynekológovia, resp. urológovia. K epidemiologickému šetreniu by sme pristúpili v prípade, že by sa jednalo o viac prípadov v epidemiologickej súvislosti, taký prípad v roku 2012 nebol hlásený.

Odprednášané 4 prednášky k tejto téme a to: 2 prednášky na základnej škole pre žiakov 9 ročníkov, 1 na strednej zdravotníckej škole k téme AIDS a ostatné pohlavné choroby a 1 pre širokú verejnosť v mestskej galérii v spolupráci s pobočkou Červeného kríža v Topoľčanoch pri príležitosti Svetového dňa AIDS. V centre mesta Topoľčany bola k tejto téme výveska a v budove RÚVZ boli edukačné materiály na jednom paneli.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Vyhodnotenie: poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, o očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiadúcich reakciách.

Zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení za účelom zníženia odmietaní očkovania.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

Jedná sa o integrovaný program, vyplývajúci zo štátnej politiky zdravia a dokumentu WHO „Zdravie 21 storočia – zdravie pre všetkých“. Program je zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Tento program je pravidelne aktualizovaný podľa analýzy výsledkov sledovania zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia populácie. RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch sa spolupodieľal pri riešení týchto projektov: Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo; EHES; Národný program prevencie obezity; CINDI program; Súťaž na odvykanie od fajčenia „QUIT and WIN“; kampaň pri príležitosti Svetového dňa zdravia, kampaň pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby, kampaň MOST pri príležitosti dňa srdca, celoslovenská kampaň „Deň zodpovednosti“ a napokon to bola kampaň k Svetovému dňu bez tabaku pod názvom „Vymeň cigaretu za jablko“. Pri realizácii jednotlivých programov využívame metódy špecifickej intervencie, prednáškovú a publikačnú činnosť a poradenstvo.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65 + A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

- ❖ február - prednáška na tému „Nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku“ so seniormi v DSS na ulici Československej armády v Topoľčanoch. Na tomto stretnutí sme záujemcom merali krvný tlak. Besedy a meraní TK sa zúčastnilo 32 dôchodcov.
- ❖ marec – v rámci „Týždňa uvedomenia si mozgu“ sme na miestnej pobočke Červeného kríža prednášali na tému o mozgu a pracovali sme so seniormi s pracovnými listami. Prednášky a ostatných aktivít sa zúčastnilo 26 dôchodcov.
- ❖ apríl – klub dôchodcov „Nádej“ – prednáška na tému o zdravej výžive. Zároveň sme seniorom merali krvný tlak a telesný tuk. Aktivity sa zúčastnilo 22 seniorov.
- ❖ september – sme pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby v klube dôchodcov „Nádej“ realizovali prednášku spojenú s besedou pre 26 seniorov. V rámci besedy sa seniori zapojili aj aktívne, keď vypracovávali 4 pracovné listy zamerané na pamäť. Zároveň sa rozdávali zdravotno-výchovné materiály.
- ❖ október – prednáška „Zdravý životný štýl“ pre 38 členov klubu dôchodcov „Nádej“. Pri tejto príležitosti sme seniorom merali TK.

9.4 EHES – European Health Examination Survey

Pri realizácii projektu EHES sme za okres Topoľčany zosumarizovali údaje od 59 osôb. Údaje pozostávali z vyplnenia dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi. Dotazník obsahoval základné údaje ako je vek, pohlavie, sociálno-ekonomický stav respondentov, správanie v súvislosti so zdravím a otázky o zdravotnom stave. Výsledky fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek sme poslali každému účastníkovi projektu a respondentom s patologickými hodnotami sme odporučili intervenčné opatrenia a navrhli opätovné návštevy a spoluprácu s OPZ pri riešení ich zdravotného stavu.

9.5 POPOPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU.

22. marec – SVETOVÝ DEŇ VODY

Panel a informácie na výveske v meste k aktuálnej téme – zásobovanie okresu Topoľčany pitnou vodou.

7. apríl - SVETOVÝ DEŇ ZDRAVIA

Pri tejto príležitosti sme dňa 13.04. 2012 v spolupráci s Mestom Topoľčany a mimovládnu organizáciou „Liga proti rakovine“, pobočka Topoľčany v mestskej galérii na námestí M. R. Štefánika v Topoľčanoch pripravili pre obyvateľov mesta Deň zdravia. Na tomto podujatí sme záujemcom merali TK, telesný tuk, antropometrické vyšetrenia, poskytovali poradenstvo a distribúciu zdravotno – výchovných (ZV) materiálov. Pri tejto príležitosti sme zároveň informovali širokú verejnosť o pripravovanej celoslovenskej kampani pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“. Na tejto akcii sme zároveň vyšetřili 108 osôb, a 57. fajčiarom sme smokerlyzerom merali obsah CO vo výdychovom vzduchu. Zároveň sme uverejnili článok „Zdravie a starnutie“ na internetovej stránke RÚVZ a pripravili informačný panel v priestoroch RÚVZ.

10. máj – SVETOVÝ DEŇ – POHYBOM KU ZDRAVIU – panel v mestskej výveske.

31. máj – SVETOVÝ DEŇ BEZ TABAKU

V mestskej výveske, na paneloch v RÚVZ, a na internete sme informovali obyvateľov o tomto významnom dni. Zároveň sa na túto tému uskutočnila celoslovenská kampaň v spolupráci s poisťovňou UNION pod názvom „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Na tejto akcii sme záujemcom smokerlyzerom stanovovali koncentráciu CO vo výdychovom vzduchu, a zároveň sme zdôrazňovali zdravotné riziká fajčenia. Do kampane sa zapojilo 25 obyvateľov.

26.jún – MEDZINÁRODNÝ DEŇ PROTI ZNEUŽÍVANIU DROG A OBCHODOVANIU S DROGAMI. Pri tejto príležitosti sme dňa 2. júla v mestskej Galérii na nám. M. R. Štefánika v Topoľčanoch realizovali zdravotno-výchovnú kampaň „Deň zodpovednosti“. Na tomto podujatí sme prístrojom Reflotron z kvapky krvi stanovovali GGT, merali krvný tlak a vyplňali krátky dotazník. Zároveň sme verejnosť informovali o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných dôsledkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. O tejto celoslovenskej kampani sme verejnosť informovali článkom v miestnom periodiku „My“ a tiež formou informácie o kampani odvysielaného mestským rozhlasom v deň kampane.

21. september – SVETOVÝ DEŇ ALZHEIMEROVEJ CHOROBY. Pri tejto príležitosti sme uskutočnili prednášku pre seniorov a pripravili informačný panel v priestoroch RÚVZ a mestskej výveske.

28. september – pri príležitosti celonárodnej kampane „MOST 2012 – deň srdca na Slovensku“ sme v mestskej galérii v Topoľčanoch uskutočnili deň zameraný na prevenciu srdcovocievnych ochorení. Pri tejto príležitosti sme 24 občanom mesta merali cholesterol, glykémiiu, triglyceridy, TK, pulz, BMI, telesný tuk a následne im poskytovali poradenstvo spojenú s distribúciou ZV materiálov.

1. október – **MEDZINÁRODNÝ DEŇ SENIOROV**. Pri tejto príležitosti sme v priestoroch nášho úradu zrealizovali „**Deň otvorených dverí**“. Túto možnosť využilo 8 osôb, ktorým sme za štandardných podmienok poskytli komplexné vyšetrenie s poradenstvom a distribúciou ZV materiálov.

16. október – **SVETOVÝ DEŇ VÝŽIVY**. Pri tejto príležitosti sme pripravili informačný panel v priestoroch nášho úradu a v mestskej výveske.
Zároveň sme uskutočnili prednášku na tému zdravý životný štýl pre 18 členov Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami.

22. november – **MEDZINÁRODNÝ DEŇ BEZ FAJČENIA**. Pri tejto príležitosti sme pripravili informačný panel v priestoroch nášho úradu a v mestskej výveske.
Zároveň sme uskutočnili 8 prednášok pre 199 študentov SZŠ v Topolčanoch na tému Zdravotné dôsledky fajčenia a 2 prednášky pre 54 žiakov špeciálnej ZŠ v Topolčanoch na tému fajčenie spojenú s videoprojekciou.

1. december **SVETOVÝ DEŇ BOJA PROTI AIDS**. Pri tejto príležitosti, v rámci sviečkového pochodu, organizovanom SČK, sme v mestskej galérii v Topolčanoch uskutočnili prednášku, ktorej sa zúčastnilo 54 mladých ľudí a súčasne sme poskytli rozhovor pre regionálnu televíziu CENTRAL.

V regionálnom týždenníku a na internetovej stránke RÚVZ sme zverejnili nasledovné články:

Dni vyhlásené WHO na rok 2012

Týždeň mozgu

31. máj – Svetový deň bez tabaku

7. apríl – Svetový deň zdravia – Zdravie a starnutie

„Prestaň a vyhraj“

Metabolický syndróm

Raňajky – správny štart do nového dňa

„Deň zodpovednosti“

„Deň zdravia“

28. september - Deň srdca

Prevenencia a očkovanie proti chrípke

Prednášková činnosť:

Nefarm. znižovanie TK..... 32 dôchodcov	DD Čsl. armády TO1 prednáška.....
Fajčenie..... prednášky..... 100 študentov	SOŠ Tovarnicka TO..... 3
Týždeň uvedomenia si mozgu... prednáška..... 16 amestnancov	RÚVZ TO..... 1
Týždeň uvedomenia si mozgu... 23 redškolákov	MŠ Škultétyho TO.....1 prednáška.....
Týždeň uvedomenia si mozgu... prednášky..... 140 študentov	Gymnázium TO..... 4

Týždeň uvedomenia si mozgu... prednáška..... 26 seniorov	ČK TO..... 1
Alkohol..... prednášky..... 140 študentov	Gymnázium TO..... 4
Drogy..... prednášky..... 140 študentov	Gymnázium TO..... 4
Fajčenie..... prednášky..... 140 študentov	Gymnázium TO..... 4
Zdravá výživa..... prednášky..... 140 študentov	Gymnázium TO..... 4
Zdravá výživa..... prednáška..... 22 seniorov	KD Nádej..... 1
Alkohol..... prednášky..... 70 študentov	SOŠ Továrnická TO..... 2
Drogy..... prednášky..... 70 študentov	SOŠ Továrnická TO..... 2
Fajčenie..... 120 žiakov	ZŠ Kovarce.....5 prednášok.....
Zdravá výživa prednáška..... 62 ved. šk. jed.	Obvodný úrad TO..... 1
Alzheimerova choroba prednáška..... 26 seniorov	KD „Nádej“ 1
Alzheimerova choroba prednáška..... 12 členov	Liga proti rakovine..... 1
Zdravý životný štýl 1prednáška..... 38 seniorov	KD „Nádej“ Liga proti rakovine
Nefarm. Liečba SCO..... 1prednáška..... 21 členov	Liga proti rakovine
Zdravý životný štýl..... prednáška..... 18členov ZPCCH	MsÚ TO..... 1
Fajčenie..... prednášok..... 199 študentov	SZŠ TO..... 8
Fajčenie + zdravý živ. štýl..... prednášky..... 54 žiakov	špeciálna ZŠ TO..... 2
HIV/AIDS..... prednáška..... 54 študentov	Galéria mesta TO..... 1
HIV/AIDS..... prednášky..... 54 žiakov	ZŠ sv. Ladislava..... 2
Zdravá výživa..... prednáška..... 25 študentov	Gymnázium TO..... 1

9.7 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2012

Táto medzinárodná súťaž pre fajčiarov prebieha na Slovensku od roku 1996 každý druhý rok a je zameraná na podporu nefajčenia. Súťaž má motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu

a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. Za okres Topoľčany sa do súťaže prihlásili 4 osoby.

9.8 Národný program prevencie obezity

Zámerom tohto programu je vytvoriť spoločenský prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje ich epidemický výskyt v spoločnosti. Program sme realizovali formou individuálnych intervencií a za celé obdobie roka 2012 tieto služby pravidelne využívali 12 klienti. Každému klientovi sme na našom prvom a poslednom sedení robili biochemické vyšetrenie krvi: cholesterol, glykémia, TAG, HDL a LDL cholesterol. Pri každom ďalšom sedení sme klientom robili antropometrické merania, percentuálne stanovenie ich telesného tuku, váhu, analyzovali ich jedálny lístok a pohybová aktivita. Takto sme sa s každým klientom stretávali 1-krát za týždeň.

9.9. CINDI program SR

Na oddelení Podpory zdravia realizujeme programy zamerané na ochranu a podporu zdravia. Pri riešení týchto programov sa zameriavame hlavne na zdravý spôsob života, ktorý významne ovplyvňuje rozvoj rizikových faktorov chronických ochorení a ich biologických indikátorov. Za celé obdobie roka 2012 sme v poradni zdravia vyšetřili 358 klientov, ktorým sme porobili biochemické vyšetřenia Reflotronom, meranie TK a antropometrické merania. 274 klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetření stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolné vyšetřenie v Poradni zdravia.

V teréne sme za štandardných podmienok vyšetřili 125 klientov a za neštandardných podmienok sme vyšetřili 250 klientov. V tomto prípade sme záujemcom merali cholesterol, pečňové testy, krvný tlak, telesný tuk a poskytli im zdravotno-výchovné poradenstvo.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie Slovenskej republiky IV. (NEHAP IV.)

V rámci plnenia Akčného plánu pre prostredie a zdravie Slovenskej republiky IV. je implementovaný akčný plán pre prostredie a zdravie detí (CEHAPE) a jeho 4 regionálne ciele. V rámci týchto cieľov sú plnené aktivity zamerané okrem iných na zavedenie monitoringu kvality vôd na kúpanie v prírodných a rekreačných vodách (umelé kúpaliská). Od roku 2008 je do činnosti RÚVZ zavedený funkčný softvérový Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie. Údaje o kúpaliskách sú priebežne doplňované do informačného systému (aktualizácia nových informácií prebieha počas letnej turistickej sezóny každý štvrtok do 17.00 hod).

1.3 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Oddelenie HŽP pravidelne zverejňuje aktuálne informácie o prebiehajúcich aktivitách. Prioritnými oblasťami sú aktivity počas letnej turistickej sezóny, informácie k svetovému dňu vody, a pod.

1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

Právnym predpisom pre hodnotenie kvality pitnej vody bolo NV SR č. 496/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 354/2006 Z. z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, ktoré rešpektuje odporúčania SZO z r. 2004 a je harmonizované so Smernicou 98/83/ES o kvalite vody určenej pre ľudskú spotrebu z roku 1998.

Úloha sa plní priebežne podľa harmonogramu odberov vzoriek pitnej vody, u kompletných rozborov podľa harmonogramu laboratórií RÚVZ Košice. V roku 2012 bolo v rámci monitoringu odobratých 49 vzoriek pitnej vody na analýzu podľa minimálneho rozsahu a 8 vzoriek pitnej vody na úplný rozbor (Trebišov – sieť, sídlisko SEVER, Brehov - Obecný úrad, Byšta – Obecný úrad, Kravany - Obecný úrad, Slivník – Obecný úrad, Kráľovský Chlmec – COOP Jednota, ÚV Borša- upravená voda, Sečovce –sieť, potraviny Milk Agro). Podľa výsledkov vyšetrení kvality vody vo vodovodoch spravovaných VVS a.s. vyhovovala požiadavkám Nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z. Všetky odobraté a vyšetrené vzorky pitnej vody sú archivované v Informačnom systéme o pitnej vode. Podľa pokynov ÚVZ SR v Bratislave boli spracované údaje a informácie o verejných vodovodoch a prehľad spôsobu dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Trebišov. V spádovom území RÚVZ Trebišov sú všetky vodovody dezinfikované prípravkami na báze chlóru a nemáme v evidencii žiadny vodovod bez zdravotného zabezpečenia. Súbežne prebieha sledovanie výskytu infekčných ochorení.

1.8 Posilnenie implementácie HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

ÚVZ SR k problematike HIA v roku 2012 neorganizoval školenia, ani semináre. Hodnotenie dopadov na zdravie je riešené pri povoľovaní stavieb v rozsahu zákonných požiadaviek na úseku hodnotenia dopadov na zdravie.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

V roku 2012 sme v rámci ŠZD vykonali celkom **50 previerok** u zamestnávateľov so zameraním, či majú vytvorenú pracovnú zdravotnú službu v zmysle § 21, zák. č. 124/2006 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

Na pracoviskách, kde nie sú vyhlásené rizikové práce sme vykonali **31 previerok** a na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami **19 previerok**.

Pomocou **61 kontrolných listov** informovanosti zamestnancov sme overovali poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Zabezpečenie PZS si zamestnávatelia nášho okresu plnia dobre, ako aj vykonávanie a pravidelnú frekvenciu lekárskeho preventívneho prehliadok u zamestnancov vo vzťahu k práci.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ v Trebišove získava údaje o zdravotných rizikách, vydáva rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizikových prác a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch nášho okresu.

V roku 2012 boli priebežne vykonávané kontroly plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o určení rizikových prác.

V roku 2012 boli na základe návrhu zamestnávateľov vydané **4 rozhodnutia** vo veci zaradenia prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík. Vo firmách (Eustream a.s., líniová časť Sečovce, SAB Slovakia s.r.o. Veľaty, IS- lom s.r.o. Brehov, Pekáreň Zemplínske Hradište) boli vyhlásené rizikové práce 3. a 4. kategórie (hluk, chemické faktory, vibrácie) a vydané nové rozhodnutia po prehodnotení miery rizika na základe výsledkov meraní, s celkovým počtom zamestnancov 55 zamestnancov, z toho 18 žien.

V okrese Trebišov sme v roku 2012 **zrušili 6 rizikových pracovísk**. V PALMA Group a.s., prevádzka Sečovce bolo zrušené rozhodnutie o určení rizikových prác z dôvodu zániku firmy s celkovým počtom 21 zamestnancov z toho 0 žien v riziku hluku. V 5 firmách (SPP-distribúcia a.s., prevádzka Trebišov, ABG s.r.o. Trebišov, Agroreál a.s. Streda nad Bodrogom, Agrotisa s.r.o. Kráľovský Chlmec, PD Svätušie) sme na základe posúdenia pracovných podmienok PZS a predloženého posudku o riziku preradili pracovníkov z 3. kategórie do 2. kategórie v riziku hluku a chemických látok, s celkovým počtom 39 zamestnancov z toho 0 žien.

V roku 2012 evidujeme v okrese Trebišov **celkom 421 pracovníkov** vykonávajúcich rizikové práce (**z toho 123 žien**), čo je oproti roku 2011 pokles celkového počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 47, z toho u žien pokles o 2.

V roku 2012 sme nevyhlasovali žiadne rizikové práce s faktorom psychická pracovná záťaž. Povinnosť vypracovať informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracovisku si zamestnávatelia plnia štandardne.

Súhrnné údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2012 za okres boli zadávané do programu ASTR a výstupné zostavy sme zaslali e-mailom a v tabuľkovej forme na ÚVZ SR odbor PPL v Bratislave.

Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2012 uložené sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V roku 2012 pracovníci oddelenia PPL vykonali **28 previerok v prevádzkach** okresu, v ktorých sa manipuluje s jedovatými a veľmi jedovatými chemickými látkami a prípravkami. V poľnohospodárskych podnikoch sme vykonali 7 previerok (používanie agrochemikálií na ochranu rastlín), **17 previerok v predajniach**, v ktorých sortimente sa nachádzajú aj agrochemikálie patriace medzi jedovaté látky a prípravky a **4 previerky vo firmách**, ktoré pri svojej činnosti používajú chemické látky a prípravky.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Trebišov vydal **10 rozhodnutí** na manipuláciu a skladovanie jedovatých látok a prípravkov a **schválil 10 prevádzkových poriadkov** na manipuláciu s týmito látkami a to:

- 6 rozhodnutí na predajne, kde sa predávajú chemické prípravky na ochranu rastlín, 4 rozhodnutia pre spoločnosti, ktoré používajú chemické látky a prípravky.

Do 3 náhodne vybraných podnikov (2 poľnohospodárske podniky a 1 predajňa záhradkárstva) v našom okrese sme rozdali 7 dotazníkov informovanosti zamestnancov, ktorí sú exponovaní jedovatým a veľmi jedovatým látkam a prípravkom.

Z vyplnených dotazníkov informovanosti zamestnancov vyplýva, že väčšia časť pracovníkov je dostatočne informovaná o vplyve nebezpečných chemických látok a prípravkov na zdravie pracovníkov, s ktorými prichádzajú do styku pri práci. Tieto informácie získavajú od zamestnávateľa na pravidelných školeniach.

Pracovníci, ktorí vykonávajú postrekové práce (chemická ochrana rastlín) v poľnohospodárstve sú dostatočne vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami (rúška, masky, rukavice, odev, obuv), terénne postrekovacie mechanizmy sú zabezpečené proti priamemu prenikaniu chemických postrekových látok do kabín týchto strojov, používané množstvá látok sú minimálne, práce sú sezónne, denná expozícia predstavuje cca najviac 1 až 2 hodiny. Ďalej používanie týchto látok v poľnohospodárstve sa vykonáva prevažne dodávateľským spôsobom, niektoré poľnohospodárske firmy sa zameriavajú na ekologické hospodárstvo a nepoužívajú tieto prípravky, alebo nahrádzajú takéto látky za nejedovaté.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V okrese Trebišov v roku 2012 evidujeme **2 rizikové pracoviská**, na ktorých sa pracuje **s chemickými karcinogénmi**, s celkovým počtom exponovaných **27 pracovníkov, z toho 24 žien**. Jedná sa o onkologické oddelenie NsP a.s. Trebišov s celkovým počtom exponovaných 25 pracovníkov, z toho 22 žien a onkologickú ambulanciu NsP Trebišov s celkovým počtom exponovaných 2 pracovníkov. Na oboch pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej i v injekčnej forme. V roku 2012 bolo na týchto pracoviskách vykonaných **2 568 liečebných kúr cytostatikami**. Z toho na oddelení bolo podaných **1 972** a ambulantne **596** cytostatík. Na týchto pracoviskách sme vykonali kontrolu pracovných podmienok a kontrolu vykonávania lekárskeho prehliadok u pracovníkov tohto pracoviska. Všetci pracovníci onkologického oddelenia sa zúčastňujú preventívnych lekárskeho prehliadok priebežne u lekára v NsP a.s. Trebišov. Taktiež sa pracovníci zúčastnili začiatkom roka 2012 školenia, ktoré vykonal technik OBP a vrchná sestra. Vrchná sestra vedie register exponovaných pracovníkov na oddelení, ktorí sú v riziku chemických karcinogénov a taktiež evidenciu podávania cytostatík.

Opatrenia na ochranu zdravia, zníženie a minimalizáciu expozície pracovníkov oddelenia pri práci s karcinogénmi spočíva v príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, dôslednom používaní osobných ochranných pracovných pomôcok, ich pravidelnom čistení,

dodržiavani vypracovaného prevádzkového poriadku a zúčastňovaní sa pracovníkov na pravidelnom školení.

V roku 2012 boli v našom okrese hlásené a vykonané **4 odborné sanácie budov** s obsahom azbestových materiálov spoločnosťou, ktorá má ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. V troch prípadoch sa odstraňovanie týkalo azbestocementových odpadových potrubí v jadrách bytových domov a v 1 prípade išlo o sanáciu strešnej krytiny polyfunkčnej budovy. Vydali sme 2 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, pretože firma si splnila povinnosti v zmysle NV SR č. 253/2006 Z. z.

Firmy si plnia dôsledne plnia oznamovaciu povinnosť pri začatí prác s azbestom.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

RÚVZ so sídlom v Trebišove v súčasnosti neeviduje rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2012 bolo prešetrených **6 podozrení** na chorobu z povolania z DNJZ.

Podozrenie na chorobu z povolania sme prešetrovali u týchto profesií a zamestnávateľov:

Montáž a servis ústredného kúrenia – živnostník, kuchár – ZŠ Trebišov, skladník – ZVOS a.s. Trebišov, operátor strojov – Blika s.r.o. Trebišov, masér v zdravotníctve – NsP a.s. Trebišov a robotník pri údržbe ciest – Slovenská správa ciest Trebišov.

Z prešetrovaných ochorení v dvoch prípadoch nebolo možné jednoznačne rozhodnúť, či je priama súvislosť medzi ochorením pacienta a vykonávanou prácou.

Z kliniky pracovného lekárstva v Košiciach nám boli v roku 2012 hlásené 2 choroby z povolania z DNJZ v profesii: kuchár v ZŠ Trebišov a operátor strojov vo firme Blika s.r.o. Trebišov, s odporúčaním pre zamestnávateľa preradiť pracovníkov na iné pracovisko trvale, mimo rizika DNJZ.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V záujme prevencie a zníženia výskytu ochorení podporno-pohybovej sústavy sme v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolovali povinnosti zamestnávateľov ustanovených v § 38, zákona. Č. 355/2007 Z. z. a Vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z.z. Pozornosť sme venovali hlavne pracoviskám hypermarketov, kde výkon pracovnej činnosti súvisí so záťažou opornej sústavy – chrbtice krčnej a bedrovej ako aj záťažou horných končatín. Previerky boli vykonané v COOP Jednota Kráľovský Chlmec, Billa s.r.o. Trebišov a Agroprodukt s,r,o, Nový Ruskov, ktoré boli zamerané na predchádzanie fyzickej záťaž a zabezpečenie opatrení – technických, organizačných, úprava pracovísk a iné opatrenia na pracoviskách.

Formou 15 dotazníkov boli zisťované informácie o spokojnosti zamestnancov na pracovisku, o rizikách v pracovnom prostredí a o zdravotných ťažkostiach týkajúcich sa podporno-pohybovej sústavy.

V roku 2012 sme neprešetrovali žiadne podozrenie na ochorenie chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca, ani nám neboli hlásené a priznané profesionálne ochorenia chrbtice.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Na realizácii tohto projektu participuje oddelenie PPL s oddelením podpory zdravia.

V druhom polroku 2012 v súvislosti s týmto projektom bolo zabezpečené a realizované vyšetrenie zdravotného stavu pracovníkov v 3 prevádzkach v okrese Trebišov. Jednalo sa

o vyšetrenie biologických faktorov a rizikových faktorov životného štýlu. V rámci vyšetrenia bolo poskytnuté aj individuálne poradenstvo na základe zisteného rizikového skóre vyšetrených zamestnancov. Po sumarizácii zistených výsledkov bolo navrhnuté prijatie skupinových opatrení na zlepšenie zdravotného stavu vyšetrených osôb na pracovisku. Zároveň bolo zamestnávateľom poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci na danom pracovisku.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Úloha je plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Cieľová skupina pre tento projekt je so zameraním na ľahkú prácu v zmysle OVD SR pre ženy a mužov v dvoch vekových kategóriách. Spolu je sledovaných 80 respondentov v dvoch vekových kategóriách 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre uvedené kategórie je 20.

Za celý rok bolo v programe ALIMENTA spracovaných a vyhodnotených 80 jednodenných jedálnych lístkov od 80 respondentov. Respondentmi boli učitelia a zamestnanci úradov. Z uvedeného počtu bolo 40 žien (20 v kategórii 19 až 35 r., 20 v kategórii 36 až 54 r.) a 40 mužov (20 v kategórii 19 až 35 r., 20 v kategórii 36 až 54 r.). U všetkých respondentov bolo vykonané somatometrické vyšetrenie, spracované a vyhodnotené stravovacie zvyklosti a pohybová aktivita. Získané údaje sú spracované v priložených tabuľkách.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci plnenia úlohy bolo spolu odobratých **25 vzoriek kuchynskej soli**. Vyšetrené vzorky soli boli vyrobené v EÚ. Z baliarne soli Balima, ktorá sa nachádza v našom regióne bolo odobratých päť vzoriek soli. Ostatné vzorky boli odobraté prevažne v zariadeniach spoločného stravovania.

Jedna vzorka soli Redusalt – Soľ s redukovaným obsahom sodíka 50 %, výrobca Generica s.r.o., Piešťany, bola vyšetrená na obsah feroxyanidu draselného. Požadovaný ukazovateľ sa nedal stanoviť z dôvodu prítomnosti rušivých vplyvov (nežiadúci zákal). Táto vzorka nie je zadaná do tabuľky.

Pri riešení pilotného projektu, „*Stanovenie jódu v moči*“, dvadsaťpäť respondentov, zamestnancov tunajšieho úradu, odovzdalo biologický materiál, ktorý bol zaslaný na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Spolu s biologickým materiálom boli odovzdané aj vyplnené dotazníky.

V priložených tabuľkách sú spracované údaje z odberov a vyšetrení vzoriek.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

– na plnení tejto úlohy sa odd. hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Pri kontrole dodržiavania bezpečnosti plastových výrobkov určených pre deti, bola v supermarkete Tesco Trebišov odobratá vzorka plastovej dojčenskej fľaše „ZIFCO – dojčenská fľaša + cumel' na fľašu s antikorovým ventilom“, krajina pôvodu EÚ na stanovenie obsahu bisfenolu A, zaslaná bola na vyšetrenie do NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade. Testovaná vzorka PP dojčenská fľaša v uvedenom parametri spĺňa požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Zároveň pri odbere vzorky bola vykonaná kontrola označovania a dokumentácie, bez nedostatkov.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoinicíatorov, ktoré môžu migrovať

z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov. Na overenie dodržiavania bezpečnosti uvedených materiálov bola v maloobchodnej predajni odobratá vzorka výrobku VITANA – krupicová kaša bez varenia, krajina pôvodu ČR a zaslaná na vyšetrenie do NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade.

V tomto roku bola vykonaná fáza zberu vzoriek, ktoré budú analyzované v roku 2013.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

S cieľom zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok (E 129 - allura červená a E 950 - Aspartám) v potravinách u dospeljej populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) je vykonávaný monitoring u 20 respondentov s ľahkou resp. strednou prácou v dvoch vekových kategóriách 19 – 35 ročných a 36 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre každú uvedenú kategóriu je 5.

Pri realizácii úlohy bolo v roku 2012 spracovaných 20 dvojdňových jedálnych lístkov (jeden deň pracovný a jeden deň pracovného pokoja) a 20 týždenných dotazníkov frekvencie spotreby potravín. Z uvedeného počtu bolo spolu 10 žien z toho 5 v kategórii 19 – 35 ročných, 5 v kategórii 36 – 54 ročných a 10 mužov z toho 5 v kategórii 19 - 35 ročných, 5 v kategórii 36 – 54 ročných. Dotazníky od respondentov sú spracované v tabuľkách.

Na základe získaných údajov z jedálnych lístkov respondentov boli odobraté dve vzorky potravín „Rellenitos fresa – penová cukrovinka s jahodovou príchuťou a Ice mentos žuvačky bez cukru s mäťovou príchuťou so sladidlami“ a zaslané na vyšetrenie do laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach. Výsledky vyšetrených vzoriek sú spracované v priloženej tabuľke.

Aspartam

Tabuľka č.2 a)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
Ice Mentos žuvačky bez cukru – žuvačka s mäťovou príchuťou so sladidlami	žuvačky bez prídavku cukru	37,5 g	984 mg/kg	15,0 mg/kg	5,0 mg/kg	HPLC

Allura červená AC

Tabuľka č.2 b)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
Rellenitos Fresa – Penová cukrovinka	cukrovinky	na obale označené 1600 g, odobraté množstvo 105 g,	< 6,6 mg/kg	6,6 mg/kg	2,2 mg/kg	HPLC

s jahodovo u príchut'ou		(13 kusov)				
-------------------------------	--	------------	--	--	--	--

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a premetoch určených na styk s potravinami
- na plnení tejto úlohy sa nepodieľame

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Oddelenie hygieny detí a mládeže realizovalo v roku 2011 - 2012 projekt „*Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine*“ Projekt sa plnil podľa požiadaviek gestora.

Cieľová skupina - deti a mládež vo vekových skupinách od 7 do 18 rokov.

Do VII. celoštátneho prieskumu telesného vývoja detí a mládeže v SR sa zapojilo **512 respondentov** a to: **320 žiakov vybraných štyroch základných škôl** (ZŠ ul. Gorkého Trebišov, ZŠ Parchovany, ZŠ Leles, ZŠ ul. Školská 3, Čierna nad Tisou) a **192 žiakov troch stredných odborných škôl** (CSOŠ sv. Jozafáta Trebišov, SOŠ Kráľovský Chlmec, Gymnázium Trebišov). Výber škôl bol určený tak, aby boli naplnené požadované počty respondentov jednotlivých vekových skupín podľa pohlavia. Počet respondentov bol dodržaný.

Údaje od respondentov pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže získali meraním a časť formou dotazníkov, ktoré u mladších žiakov vyplňali rodičia. Prevažná väčšina žiakov z vybraných škôl pochádzala zo sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva, preto zber údajov od rodičov bol sťažený. Aby sa mohla naplniť databáza údajov, dotazníky u týchto respondentov sa vyplňali pomocou učiteľov a rómskych aktivistov. Zmerali sa základné antropometrické ukazovatele: výška, hmotnosť, obvod hlavy, hrudníka, bokov a ramena. Dotazníkovou metódou sa zisťovalo sociálne pozadie.

V roku 2011 boli vykonané antropometrické merania a zber dát, uvedené v dotazníkoch.

V roku 2012 zozbierané údaje boli vložené do masiek v programe Excel a zaslané gestorovi – ÚVZ SR na ďalšie spracovanie v určenom termíne do 31.3.2012.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V súvislosti s týmto projektom v roku 2012 zabezpečilo oddelenie podpory zdravia realizáciu skupinových intervencií (*18 aktivít u 333 žiakov a študentov*) a realizáciu hromadných kampaní.

V roku 2012 sa realizovali kampane pri príležitosti:

- *Svetového dňa bez tabaku – 31.05.2012*. Jednalo sa o kampaň „*Prestaň fajčiť, daj si jablko*“ počas ktorej bolo vyšetrených spolu s poskytnutím poradenstva edukovaných 38 záujemcov na meracom stanovišti v OC Kaufland Trebišov. Informačná kampaň prebehla za využitia internetových stránok: RÚVZ Trebišov, Mesta Trebišov a Kr. Chlmec; prostredníctvom obecných úradov v okrese, Stredných škôl v okrese a OC Kaufland.

- *Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi* sa na Slovensku OPZ realizovalo 2.7.2012 zdravotno-výchovná kampaň *Deň zodpovednosti*. V rámci kampane sme vyšetřili a edukovali 48 záujemcov na meracom stanovišti v OC Tesco Trebišov. Informačná kampaň prebehla za využitia internetových stránok: RÚVZ Trebišov, Mesta Trebišov a Kr. Chlmec; prostredníctvom obecných úradov v okrese, Stredných škôl v okrese a OC Kaufland.

- *Medzinárodný deň bez fajčenia 22.11.2012*. OPZ realizovalo Deň otvorených dverí v Poradni zdravia na RÚVZ Trebišov. Propagácia tohto dňa ako aj informácia o možnosti vyšetřenia bola zverejnená prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Trebišov, mesta Trebišov. Pri príležitosti tohto dňa boli realizované edukačné zdravotno-výchovné intervencie

na základných stredných školách – spolu 12 intervencií, na ktorých sa zúčastnilo 310 žiakov a študentov.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Oddelenie hygieny detí a mládeže v spolupráci s oddelením podpory zdravia realizuje IV. etapu projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotene expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“. Úloha sa plnila podľa požiadaviek ÚVZ SR.

Cieľová skupina - deti a mládež vo 11 - 14 rokov. Počet respondentov 120 - žiaci II. stupňa základnej školy z vidieka (ZŠ Michalany) a žiaci II. stupňa základnej školy mestskej (ZŠ Komenského Trebišov).

Bol realizovaný dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít a vytvorená priebežná tvorba databázy u 120 detí základných škôl v meste aj na vidieku.

Bolo odobraných a laboratórne vyšetrených 10 vzoriek stravy (obedov).

Údaje od respondentov pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže získali meraním a časť formou dotazníkov. Zmerali sa základné antropometrické ukazovatele: výška, hmotnosť, obvod hlavy, hrudníka, bokov a ramena a TK. Dotazníkovou metódou sa zisťovali stravovacie zvyklosti, pohybovú aktivitu a sociálne pozadie. Merania TK u žiakov vykonali pracovníci podpory zdravia.

Každá odpoveď bola kódovaná číselným symbolom ID. Časť údajov bola získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách, ktoré boli spracované v softwarovom produkte ALIMENTA verzia 4.3. E. Údaje z dotazníkov boli spracované v MS Excel a EPI INFO a zaslané na sumarizáciu na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKOK DO POTRAVIN U DETÍ.

V roku 2012 bola realizovaná I. etapa projektu „*Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách*“, zameraný na prieskum spotreby vybraných aditívnych látok u detí predškolského veku. Úloha sa plnila podľa požiadaviek ÚVZ SR.

Cieľová skupina - deti vo veku 5 rokov. Počet respondentov – 20.

Zber údajov u detí sa uskutočnil v mesiaci apríl 2012, dotazníkovou metódou. Vzhľadom na nízky vek respondentov dotazníky vyplňali rodičia detí. Pre riešenie projektu boli vypracované nasledovné dotazníky: dotazník o prehľade potravín skonsumovaných v priebehu 24 hodín a dotazník o frekvencii spotreby potravín.

Údaje z dotazníkov boli vložené do databázy údajov v programe Excel a boli zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU PRÁCE A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL NA SLOVEMSKU.

V roku 2012 bol realizovaný projekt „Sledovanie režimu práce a odpočinku detí a mládeže v školách všetkých stupňov“ formou dotazníkového prieskumu, ktorý bol zameraný najmä na záťaž vyplývajúcu z pedagogického procesu a na sledovanie jednotlivých činností v rámci denného režimu. Režim žiakov základnej školy sa sledoval vo forme časových snímok

pracovných a voľných dní jedného týždňa so zameraním na časové hodnoty výchovno - vyučovacích, záujmových činností a aktívnych a pasívnych oddychových prvkov v priebehu dňa. Pre riešenie projektu boli vypracované nasledovné dotazníky: denný režim žiakov základných škôl a sledovanie zdravotného stavu žiakov. Úloha sa plnila podľa požiadaviek ÚVZ SR.

Cieľová skupina – žiaci základných škôl všetkých stupňov. Počet respondentov – 20 (jedna trieda 8. ročníka). Zber dát od respondentov sa uskutočnil v mesiaci apríl 2012.

Údaje z vyplnených dotazníkov boli zadané do masiek v programe Excel a zaslané na ÚVZ SR na štatistické spracovanie.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

1. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2012

1. Zabezpečené bolo *metodické usmerňovanie* príslušných NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Trebišov - aktualizácia očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých v roku 2012, informácia o výskyte osýpok na Ukrajine, informácia o konaní Európskeho imunizačného týždňa, informácia o povinnosti hlásiť odmietania očkovania a o povinnosti očkovať kontakty HBsAg pozitívnych osôb.

2. V rámci *Európskeho imunizačného týždňa (EIT)* boli vykonané aktivity na propagáciu očkovania:

- Článok na webovej stránke RÚVZ Trebišov – „*Efektívnosť očkovania*“, „*Informácia o konaní EIT*“ – „*Epidémie osýpok v Európe*“, „*Zvýšený výskyt osýpok na Ukrajine*“
- Usmernenie pre lekárov prvého kontaktu o Európskom imunizačnom týždni, s letákmi - Pneumónie, Osýpky, Pertussis, Vírusová hepatitída typu A.
- Besedy o význame očkovania - s všeobecnými lekármi pre deti a dorast v Trebišove, pre učiteľky v materských školách, v rómskej komunite v meste Trebišov, v obci Boľany.
- Informačný panel o EIT – RÚVZ Trebišov.

3. V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:

- poskytnutých bolo 15 konzultácií o očkovaní do zahraničia,
- poskytnutých bolo 120 konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov
- poskytnutých bolo 28 konzultácií pre obyvateľstvo okresu Trebišov.

2. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

1. Táto úloha je vykonávaná priebežne. Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2012.

2. V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené tieto ochorenia:

- 62 rotavírusových enteritíd,
- 7 chronických vírusových hepatítid typu B, 48 novoevidovaných nosičov HBsAg. Ani v jednom prípade ochorenia nebolo zabezpečené očkovanie proti VHB,
- 3 invazívne ochorenia vyvolané *Streptococcom pneumoniae*,
- 1 meningokoková meningitída,
- 10 ochorení na pertussi..
- 3 ochorenia – SARI.

3. Zabezpečené bolo hlásenie SARI z lôžkových NZZ: spravované boli 3 podozrenie na SARI, kde sa pandemický vírus chrípky typu A(H1N1) nepotvrdil.

3. Manažment očkovania

Zabezpečený bol pravidelný zber údajov o zaočkovaných deťoch zo všetkých detských ambulancií v okrese.

4. Kontrola očkovania v SR

V priebehu roka 2012 bolo vykonaných 106 kontrol očkovania.

- V súvislosti so zvýšeným výskytom osýpok na Ukrajine bola vykonaná mimoriadna kontrola očkovania proti osýpkam v pohraničnej oblasti. U detí, ktoré neboli očkované proti osýpkam, bolo nariadené doočkovanie proti osýpkam, doočkovaných bolo 128 detí.

5. Odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti)

V spolupráci s mestským úradom v Trebišove a obecným úradom v Boľanoch boli vykonané 2 besedy s rómskymi asistentmi.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

1. Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. Invazívne kmene H. influenzae typu B neboli vykultivované. Vykultivované boli 3 invazívne kmene *Streptococcus pneumoniae*, ktoré vyvolali septikémie. Zachytených bolo 38 neinvazívnych kmeňov z hrdla a nosa *N. meningitidis*.

2. Pravidelne je vykonávaná analýza polyrezistentných kmeňov. Zo 47 kmeňov, ktoré boli vykultivované z hemokultúr, bolo potvrdených 17 multirezistentných kmeňov. Pri ostatných nozokomiálnych nákazach (mimo septikémií) boli potvrdené 4 multirezistentné kmene.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

1. Úloha je plnená priebežne. Zlepšenie nastalo pri hlásení prenosných ochorení z laboratórií v Košiciach a z kožných ambulancií.

2. Od začiatku roka 2012 boli prihlásení ďalší 2 lekári, ktorí majú záujem využívať systém EPIS. V priebehu roka 2012 hlási chrípku a prenosné ochorenia 12 lekárov.

3. Pravidelne bolo zabezpečené hlásenie SARI z lôžkových zdravotníckych zariadení – hlásené boli 3 ochorenia.

3. Spolupráca na zabránení šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí s RVPS

Mesačne je zasielaná analýza o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre RVPS. Hlásené bolo 1 úmrtie na listeriózu.

4. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

1. Priebežne sa vykonáva epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení: V systéme EPIS bolo vykázaných **1 071 ochorení**, spracovaných bolo **521 ohnisk**.

2. Spracovaná bola mesačná analýza prenosných ochorení v okrese Trebišov - je zabezpečená spätná informovanosť RÚVZ v Košiciach, v Banskej Bystrici, lekárov prvého kontaktu,

mikrobiológov, infektológov, RVPS a obyvateľstva, písomne aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.

3. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **33 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.

4. Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr* s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V priebehu roka bolo vyšetrených **47 septikémií**, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

5. Analýza *chrípkovej situácie* v okrese Trebišov:

- 12 x mesačná bola vykonaná analýza situácie v okrese Trebišov. Uverejnená je na webovej stránke RÚVZ Trebišov, 52 x týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov.

6. Spolupracovalo sa na odberoch materiálu na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese. V roku 2012 boli 3 *odbery na virologické vyšetrenie*. Nebol zachytený kmeň pandemickej chrípky typu A (H1N1).

5. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

Kontrola očkovania v UT v Sečovciach bola vykonaná, nebolo prijaté žiadne dieťa.

6. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

1. Na webovej stránke RÚVZ Trebišov je zabezpečená informovanosť obyvateľstva o prenosných ochoreniach v okrese Trebišov a počte ochorení na chrípku v okrese.

2. Uverejnené boli články v regionálnom týždenníku Slovo Zemplína: Osýpky v Európe, Upozornenie pre cestovateľov na Ukrajinu na majstrovstvá Európy vo futbale o zvýšenom výskyte osýpok na Ukrajine. Články v printových médiách – „Európsky imunizačný týždeň a význam očkovania“ – mestské noviny – mesto Trebišov, Kráľovský Chlmec.

3. Zabezpečené boli 3 prednášky pre školské zariadenia v okrese Trebišov – problematika očkovania v okrese Trebišov.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

1. Skvalitniť hlásenie zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti

Od začiatku roka 2012 boli prihlásení ďalší 2 lekári, ktorí majú záujem využívať systém EPIS. V priebehu roka 2012 hlási chrípku a prenosné ochorenia 12 lekárov.

2. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

Do systému EPIS sa vkladajú údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

1. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **33 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.

2. *Chrípka* - **52 x týždenne** spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení.

3. Manažment epidémií

Analyzovaných bolo *21 epidémií*, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

- Epidémia VHA – jar v obci Boľany – exponovaných bolo 500 osôb, hlásených 5 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 7.4.2012
- Epidémia VHA – jeseň v obci Boľany – exponovaných bolo 500 osôb, hlásených 11 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 21.10.2012
- Rodinná epidémia VHA v obci Biel' – exponovaných bolo 12 osôb, hlásené 3 ochorenia, posledné ochorenie hlásené dňa 13.12.2012
- Pokračovanie epidémie syfilisu v okrese Trebišov od roku 2010 - hlásených 153 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 20.12.2012
- Rodinné epidémie salmonelóz – spolu bolo 11 epidémií, exponovaných bolo 74 osôb, hlásených 32 ochorení
- Rodinné epidémie rotavírusových enteritíd – spolu bolo 5 epidémií, exponovaných bolo 43 osôb, hlásených 15 ochorení
- Rodinná epidémia šigelózy – exponované boli 3 osoby, hlásené 2 ochorenia

4. Manažment kontaktov a ohnisk

1. Do systému EPIS bolo spolu *hlásených 1 071 ochorení*:

- Potvrdené prípady: 427
- Pravdepodobné prípady: 19
- Možné prípady: 576
- Nosiči: 49
- Importované ochorenia: 6
- Profesionálne ochorenia: neboli hlásené
- Úmrtie na infekčné ochorenia: 8

2. Spracovaných bolo **521 ohnisk prenosných ochorení**, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo **vydaných 1204 opatrení pre ohniská**.

3. Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **829 kontaktov** a vykonaných bolo **847 návštev v ohnisku**.

4. Analýza jednotlivých ohnisk:

- Pri **vírusových hepatitídach typu A** bolo vyšetrovaných **572 kontaktov**, vydaných bolo **500 rozhodnutí, kde bol nariadení lekársky dohľad a očkovanie**.
- Vykonaných bolo **78 návštev ohnisk HBsAg nosičov**, 112 kontaktov bolo odoslaných na vyšetrenie k obvodným lekárom.
- Pri alimentárnych nákazách bolo najviac vyšetrovaných **55 kontaktov pri salmonelózach**.

5. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Údaje sú zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne opravované aj údaje za predchádzajúce roky.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS

Na úlohe sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

RÚVZ v Trebišove, oddelenie epidemiológie zorganizovalo pre zdravotné sestry NsP Trebišov a.s. 3 prednášky: máj 2012 – Dezinfekcia rúk v zdravotníckej praxi.

3. Surveillance nozokomiálnych nákaz

1. Za rok 2012 bolo vykonaných *39 previerok* v lôžkových zdravotníckych zariadeniach, *74 previerok* v ambulantných zariadeniach, *odobratých* bolo *666 sterov z prostredia*, *31 vzoriek sterilného materiálu*, *6 vzoriek dezinfekčných roztokov*.

3. Otestovaných bolo spolu *146 sterilizátorov* a *60 autoklávov* centrálnych sterilizácií a v ambulantných NZZ.

4. Hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz:

NsP Trebišov, a.s. - 54 NN, Dialýza Logman: 1 NN

5. V máji 2012 prebehla v NsP Trebišov a.s. prevalenčná štúdia na vyhľadávanie nozokomiálnych nákaz – aktívne boli vyhladané 3 nozokomiálne nákazy, spracovaných bolo 212 chorobopisov.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)

V roku 2012 bol aktualizovaný plán pre mimoriadne udalosti, aj spojovací poriadok.

Bol prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ, ktorí v prípade výskytu ľudskej chrípky budú zasahovať v ohniskách nákaz.

V súvislosti so zvýšeným výskytom osýpok na Ukrajine bola vykonaná mimoriadna kontrola očkovania proti osýpkam v pohraničnej oblasti. U detí, ktoré neboli očkované proti osýpkam bolo nariadené doočkovanie proti osýpkam. Doočkovaných bolo 128 detí.

2. Pandemická pripravenosť

52 x týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov.

Pokračuje sa v hlásení SARI z lôžkových zdravotníckych zariadeniach – hlásené 3 podozrenia na ochorenie, u ktorého bol vykonaný odber biologického materiálu (nepotvrdený pandemický vírus A(H1N1).

Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku aj od sentinelových lekárov. Spolu boli odobraté 2 vzorky materiálu.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roka bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce a 6 vzoriek v Trebišove. Všetky odobraté vzorky sú s negatívnymi výsledkami.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

1. Činnosť liniek pomoci AIDS

Pre laickú verejnosť bola k dispozícii linka pomoci AIDS (056/6660198), ktorú využili 4 klienti a 5 klienti využil e-mailovú konzultáciu tv.tintova@uvzsr.sk. Klienti na linke pomoci AIDS položili cca 12 otázok, ktoré boli zamerané na spôsoby šírenia, možnosti ochrany vrátane prezervatívom, možnosti laboratórnych vyšetrení a o frekvencii testovania protilátok proti AIDS v prípade nechráneného pohlavného styku (najčastejšia otázka).

2. Edukačné programy zamerané na mládež „Hrou proti AIDS“, rovesnícke programy a iné edukačné aktivity

Projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“ bol v roku 2012 realizovaný na 2 základných školách (obec Michalany, mesto Trebišov), 3 stredných školách (mesto Trebišov – obchodná akadémia, 8 – ročné gymnázium, Kráľovský Chlmec – gymnázium). Spolu bolo uskutočnených 10 cyklov prednášok pre 150 žiakov základných škôl a 150 žiakov strednej školy.

3. Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS bolo uskutočnených 12 prednášok o AIDS pre 150 žiakov 3 základných škôl v okrese Trebišov a 300 študentov 3 stredných škôl.

O konaní Svetového dňa boja proti AIDS bola uverejnená informačná kampaň na webovej stránke RÚVZ v Trebišove. Informačné letáky boli aj na nástenke v RÚVZ v Trebišove.

V spolupráci v MsČK v Trebišove bol realizovaný Sviečkový pochod mestom Trebišov, ktorý sa konal 3. decembra. Pochodu sa zúčastnilo 250 študentov stredných a základných škôl.

3.12.2012 – pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS sme poskytovali poradenstvo. Služby ale nikto nevyužil.

4. Školská preventívna kampaň „Červené stužky“

V spolupráci v MsČK bol realizovaný Sviečkový pochod mestom Trebišov, ktorý sa konal 3. decembra. Pochodu sa zúčastnilo 250 študentov stredných a základných škôl.

5. Testovanie, poradenstvo, sledovanie

Od 2 osôb správajúcich sa rizikovo sme vykonali odber krvi na vyšetrenie anti HIV protilátok. Výsledky vyšetrení boli negatívne. Týmto osobám boli poskytnuté zároveň aj poradenské služby. Certifikát nebol vydaný.

6. Sledovanie pohlavných ochorení

V priebehu roka 2012 boli opätovne upozornení všetci gynekológovia v okrese Trebišov o povinnosti hlásiť pohlavné ochorenia.

V roku 2012 bolo hlásených **43 prípadov syfilisu** (do systému EPIS). Chorobnosť populácie mužského pohlavia: 23 ochorení, 50,6 /100 000 obyv., Chorobnosť populácie ženského pohlavia: 20 ochorení, 37,1/100 000 obyv.

Najvyššia chorobnosť bola tak ako aj minulé roky vo vekovej skupine 20-24 ročných a 15-19 ročných. Vekové rozloženie prípadov: 5-9 roční: 2, 10-14 r.: 1, 15-19 roční: 11, 20-24 r.: 13, 25-34 r.: 9, 35-44 roční: 4, 45-54 r.:2, 55-64 r.:1.

Rozdelenie ochorení podľa miesta vzniku nákazy: spolu 43 - Trebišov: 35 (Trebišov – rómska osada: 30), Vojčice: 2, Sečovce: 3, Nižný Žipov: 2, Detský domov Slovenské Nové Mesto: 1. **Vyšetrených bolo spolu 780 kontaktov.**

Hlásených bolo **7 ochorení na gonokokovú nákazu** (do systému EPIS). Ochorenia boli u mužov vo vekovej skupine 15-19 r.: 3 ochorenia, 20-24 r.: 2 ochorenia, 25-34 r.: 1 ochorenie, 45-54 r.: 1 ochorenie.

Hlásená bola **1 chlamýdiová nákaza** prenášaná pohlavným stykom u ženy vo vekovej skupine 45-54 r.

Hlásená bola **1 urogenitálna trichomonidáza** prenášaná pohlavným stykom u ženy vo vekovej skupine 20-24 r.

Hlásená bola 1 nákaza – **anogenitálne bradavice** u muža vo vekovej skupine 20-24 r.

6.9 PORADENSTVO V OČKOVANÍ

1. Vedenie vakcinačnej poradne

Priebežne bola poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:

Poskytnutých bolo 15 konzultácií o očkovaní do zahraničia, 120 konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov a 28 konzultácií pre obyvateľstvo okresu Trebišov.

2. Riešenie odmietaní očkovania

V hodnotenom období roku 2012 RÚVZ so sídlom v Trebišove neriešil ani jedno odmietanie očkovania. Pri administratívnej kontrole očkovania boli zistené 3 odmietania očkovania.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Oddelenie podpory zdravia (OPZ) sa vo svojej činnosti, v súlade s aktualizovaným NPPZ, prioritne zameriava a spolupôsobí pri:

- pozitívnom ovplyvňovaní determinantov zdravia,
- znižovaní výskytu rizikových faktorov u obyvateľstva,
- zvyšovaní zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti v záujme podpory a ochrany zdravia.

Aktivity oddelenia (vzhľadom na zameranie jeho činnosti) sú dominantne orientované na výkon preventívnych aktivít. Tie sú zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení, ale aj vybraných infekčných ochorení. Intervenčné aktivity sa v súlade s NPPZ zameriavajú hlavne na pozitívne ovplyvňovanie výživy a stravovacích zvyklostí, zvyšovanie fyzickej aktivity, neužívanie a znižovanie užívania tabaku, alkoholu a tvrdých drog a na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov okresu Trebišov.

1. **Oblasť ovplyvňovania determinantov zdravia** bola na OPZ v priebehu roka 2012 napĺňaná spracovávaním „Analýzy stavu verejného zdravia obyvateľov mesta Sečovce a okresu Trebišov“ (analýza zdravotného stavu obyvateľov a zdravie ovplyvňujúcich faktorov životného a pracovného prostredia). Analýza je vypracovávaná za účelom jej predloženia vedeniu mesta Sečovce a mestskému zastupiteľstvu, čo vytvára priestor pre reálne na dôkazoch založené a plánovité pozitívne ovplyvňovanie determinantov zdravia na území mesta Sečovce a následne aj okresu Trebišov.

2. **Oblasť znižovania výskytu rizikových faktorov u obyvateľstva** bola na OPZ v priebehu roka 2012 napĺňaná prostredníctvom *Poradne zdravia*, kde sa vykonávali nasledovné aktivity (zamerané na podporu zdravia a prevenciu výskytu rizikových faktorov životného štýlu a biologických rizikových faktorov):

- **Vyšetrenia** - *skriningové (55 vyšetrení), preventívne (226 vyšetrení) a kondičné (40 vyšetrení)*;
- **Individuálne poradenstvo a inštruktáž** pre zmenu životného štýlu, optimalizáciu skladby jedálneho lístka, pohybovej aktivity a zanechanie fajčenia v počte 1049;
- **Celoslovenské a regionálne kampane** – Svetový deň zdravia (7.4.2012), Kampanň Prestaň a vyhráš 2012, Svetový deň pohybom ku zdraviu (10.5.2012), Svetový deň bez tabaku (31.5.2012), *Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu (2.7.2012 - Deň zodpovednosti.)*, Svetový deň Alzheimerovej choroby (21.9.2012), Svetový deň Srdca (28.9.2012), Medzinárodný deň starších (1.10.2012 - Deň otvorených dverí pre seniorov)

▪ **Výskumné a prieskumné projekty**

- *Národné*: EHES - European Health Examination Survey – Zisťovanie zdravia Európanov

- *Regionálne*: Epidemiológia výskytu metabolického syndrómu v okrese Trebišov v rokoch 2006 – 2011

- *Analýza stavu verejného zdravia v meste Sečovce*

V rámci činnosti Oddelenia podpora zdravia sa ďalej v oblasti menovanej priority NPPZ v roku 2012 realizovali:

- **Skupinové edukačné aktivity** v počte 245 intervencií (s počtom účastníkov 5047 osôb)
- **Hromadné edukačné aktivity** v počte 9 aktivít, ktoré sa realizovali prostredníctvom internetových stránok RÚVZ TV - www.ruvz.tv.sk, mesta Trebišov www.trebisov.sk, mesta Kráľovský Chlmec a emailovým zasielaním informačných letákov na školy a školské

zariadenia a obce v okrese TV ako ak osobnou distribúciou edukačných materiálov do škôl, lekární, na obce a.i..

▪ **Regionálne programy** - Peer program a Program systematickej podpory zdravia na školách

3. V prioritnej oblasti NPPZ - Zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti OPZ v roku 2012 sústredilo svoje aktivity na nasledovné:

▪ **Intervenčné aktivity** boli sústredené na všetky vekové skupiny obyvateľstva so zameraním na populáciu predproduktívneho veku, produktívneho a poproduktívneho veku.

V tento oblasti sme vytvárali partnerstvá s nasledovnými partnermi:

- školy a školské zariadenia - MŠ, ZŠ, SŠ
- miestna samospráva - mesto Trebišov, mesto Sečovce
- Slovenský červený kríž – Územný spolok Trebišov
- Zdravotná poisťovňa Union
- Obchodné centrá – Kaufland, Tesco
- Slovenský spolok výrobcov piva a sladu.

▪ **Výskumné aktivity** – súviseli s rozvíjaním spolupráce s mestom Sečovce.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

OPZ realizovalo v súlade s predmetným programom edukačné *zdravotno-výchovné skupinové intervencie* zamerané na populáciu predproduktívneho veku (v počte 51 aktivít), produktívneho veku (v počte 7 aktivít) a poproduktívneho veku (2 aktivity).

Tri z realizovaných *hromadných edukačných* aktivít boli zamerané špecificky na problematiku zdravého starnutia a na problematiku zdravia a so zdravím súvisiacich faktorov v starobe.

Zároveň sa realizovala *informačná kampaň* zameraná na školy a obce v okrese Trebišov s cieľom informovať o Európskou úniou vyhlásenom Roku aktívneho starnutia a s ním súvisiacich aktivitách.

Predmetný projekt bol ďalej napĺňaný činnosťou *Poradne zdravia*.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Oddelenie podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu nerealizuje vzhľadom na neexistenciu materského centra v regióne.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Oddelenie podpory zdravia napĺňalo v roku 2012 predmetný program prostredníctvom vlastného edukačného projektu, ktorý pozostáva zo série štyroch na seba nadväzujúcich edukačných aktivít zameraných na dentálne zdravie, prevenciu ochorení chrupu a ďasien, správnu hygienu vrátane nácviku správnej hygieny. Edukácia bola vykonávaná v predškolských a školských zariadeniach pre deti a mládež v okrese. V prvom polroku roku 2012 bolo vykonaných **26 interaktívnych zážitkových besied**.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

OPZ prostredníctvom Poradne zdravia realizovalo predmetný projekt v zmysle stanoveného časového rozvrhu v priebehu 1. polroka 2012. V tomto období sa vykonala väčšina vyšetrení, interaktívne poradenstvo, kompletná sumarizácia a verifikácia získaných údajov, ich dvojnásobné vkladanie do elektronickej databázy ako aj konečné spracovanie výsledkov, spracovanie a zaslanie písomnej informácie a individuálneho písomného odporúčania pre jednotlivých respondentov.

Spolu bolo v zmysle stanovenej metodiky projektu komplexne vyšetrených a dotazovaných 55 osôb, u ďalších 12 osôb sa vykonalo čiastkové vyšetrenie, dotazník a poradenstvo.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

OPZ v priebehu roku 2012 realizovalo intervenčné hromadné, skupinové a individuálne aktivity edukačného a poradenského charakteru pri príležitosti:

1. Svetový deň zdravia (7.4.2011)

- V týždni pred a po svetovom dni boli realizované skupinové intervenčné aktivity zamerané na propagáciu tohtoročnej témy sv. dňa „*Starnutie a zdravie – Active ageing, good health adds life to years*“ a zdravého spôsobu života. Realizované boli 2 intervencie u populácie produktívneho veku a 10 intervencií u populácie predproduktívneho veku.

- V súvislosti so svetovým dňom bola realizovaná informačná kampaň, prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Trebišov a mesta Trebišov a zaslaním informácie do prevádzok pre deti a mládež ako aj na obecné úrady okresu.

2. Svetový deň pohybu ku zdraviu (10.5.2011)

Pri príležitosti tohto dňa sa uskutočnila séria edukačných aktivít u adolescentnej mládeže na Cirkevnom Gymnáziu Trebišov zameraných na motiváciu k voľno-časovým pohybovým aktivitám a k účasti na organizovaných kondičných cvičeniach uskutočňovaných v školskom prostredí danej školy. Súčasťou intervencií bolo aj vykonanie série antropometrických vyšetrení a kondičných testov u 46 študentov.

3. Svetový deň bez tabaku (31.5.2012)

V rámci tohto sv. dňa OPZ realizovalo kampaň „Prestaň fajčiť, daj si jablko“ s počtom 38 vyšetrených a edukovaných respondentov.

4. Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu (2.7.2012 - Deň zodpovednosti.)

V rámci tohto dna sa vykonávali screeningové vyšetrenia zamerané najmä na zistenie hladiny pečeňových enzýmov a triglyceridov v krvi, meranie tlaku krvi a odporné poradenstvo. vyšetrených a edukovaných bolo 48 záujemcov na meracom stanovišti v OC Tesco Trebišov.

5. Svetový deň Alzheimerovej choroby (21.9.2012)

V rámci tohto svetového dňa bolo uskutočnených 5 skupinových intervencií (edukovaných bolo 68 študentov v odbore sociálno-výchovný pracovník a 10 sociálnych pracovníčok v domove opatrovateľských služieb v Trebišove.)

6. Svetový deň Srdca (28.9.2012)

V rámci kampane MOST 2012 boli zabezpečované informačno-edukačné aktivity a činnosť jedného meracieho stanoviska. Zabezpečené bolo meranie tlaku krvi (152 meraní), meranie pulzu (152 meraní), stanovenie BMI (122 stanovení), stanovenia hladiny cholesterolu (122 meraní), meranie hladiny triglyceridov (5 meraní), HDL cholesterolu (5 meraní) a glukózy

nalačno (5 meraní). Poradenstvo bolo poskytnuté 152 záujemcom. Inštruktáž k správne mu meraniu tlaku krvi: 23. Spolu bolo vykonaných – 738 výkonov.

7. Medzinárodný deň starších 1.10.2012 - Deň otvorených dverí pre seniorov

Pri príležitosti Medzinárodného dňa starších ľudí bol realizovaný Deň otvorených dverí v Poradni zdravia na RÚVZ Trebišov. Propagácia tohto dňa ako aj informácia o možnosti vyšetrenia bola zverejnená prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Trebišov, mesta Trebišov a prostredníctvom územného spolku SČK Trebišov, ktorý zastrešuje Klub dôchodcov v meste Trebišov.

Záujemcom bolo poskytnuté:

- biochemické vyšetrenie krvi na celkový cholesterol a glukózu,
- meranie tlaku krvi,
- meranie antropometrických parametrov,
- stanovenie BMI, WHR a posúdenie prítomnosti abdominálnej obezity,
- anamnestický pohovor,
- odborné poradenstvo v súvislosti so zisteným zdravotným stavom so zameraním na preventívne opatrenia a úpravu životosprávy.

Vyšetrených bolo 13 záujemcov.

8. Medzinárodný deň bez fajčenia 22.11.2012

Pri príležitosti Medzinárodného dňa bol realizovaný Deň otvorených dverí v Poradni zdravia na RÚVZ Trebišov. Propagácia tohto dňa ako aj informácia o možnosti vyšetrenia bola zverejnená prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Trebišov, mesta Trebišov.

Pri príležitosti tohto dňa boli realizované edukačné zdravotno-výchovné intervencie na základných stredných školách – spolu 12 intervencií, na ktorých sa zúčastnilo 310 žiakov a študentov.

V súvislosti so svetovými dňami boli realizované informačné kampane, prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Trebišov a mesta Trebišov a zaslaním informácie na školské zariadenia pre deti a mládež ako aj obce v okrese Trebišov.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Oddelenie Podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu nerealizuje.

9.7 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „PRESTAŇ A VYHRAJ“ 2012

OPZ realizovalo v mesiacoch marec – máj 2012 regionálnu kampaň „Prestaň a vyhraj“. V rámci kampane bola nadviazaná spolupráca s klinickými pracoviskami (ambulancie lekárov) a lekárňami, školami a školskými zariadeniami, orgánmi miestnej samosprávy, štátnymi organizáciami a organizáciami tretieho sektora za účelom informovania a motivácie širokej verejnosti k zapojeniu sa do menovanej kampane. Informácie o súťaži boli umiestnené na internetových stránkach RÚVZ Trebišov, mesto Trebišov, Kráľovský Chlmec a na obecných internetových stránkach.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Tento program bol OPZ v roku 2012 realizovaný:

- cestou skupinových intervenčných a zdravotno-výchovných aktivít. Vykonaných bolo 62 besied v cieľovej skupine deti a mládež so zameraním na prevenciu obezity, 61 besied

venovaných otázkam *zdravej výživy a 61 intervencií* zameraných na *zvýšenie pohybovej aktivity*.

- Realizovalo sa *306 individuálnych intervencií* – poradenstvo so zameraním na optimalizáciu výživy a pohybovej aktivity v kontexte prevencie obezity u dospelých a detí školského veku prostredníctvom Poradne zdravia. Počas týchto aktivít sa uskutočnilo testovanie telesnej zdatnosti, určovanie stavu telesnej hmotnosti, rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií sa poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti.

- OPZ ďalej uskutočnilo *analýzu výskytu metabolického syndrómu* (t.j. analýzu výskytu závažného stupňa obezity a s ňou kumulovaných rizikových faktorov) u populácie okresu Trebišov za obdobie rokov 2006 – 2011. Výskum sa uskutočnil za účel objektivizácie výskytu tohto závažného zdravotného stavu u populácie okresu.

9.9 CINDI PROGRAM SR

RÚVZ so sídlom v Trebišove od roku 1992 realizuje *Program CINDI – Slovensko*. V rokoch 1998 a 2003 bol uskutočnený aj v okrese Trebišov skrining zdravotného stavu obyvateľstva okres Trebišov (a následne analyzovaný) podľa intencií tohto medzinárodného projektu.

Mimo tieto roky plynulo prebieha v rámci *Poradenského centra ochrany a podpory zdravia* práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa štandardnej metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v počítačovom programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov, a tým zníženiu chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia, ktoré sú zakotvené v programe CINDI .

V *základnej poradni* bolo v roku 2012 bolo komplexne vyšetrených *281 klientov*, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov.

V *nadstavbových poradniach* bolo vyšetrených a poradenstvo bolo poskytnuté nasledovne: *Poradňa zdravej výživy* - počet návštev 140, *Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity* – počet návštev 67, *Poradňa odvykania od fajčenia* – počet návštev 25.

Okrem činnosti Poradne zdravia bol program CINDI OPZ v roku 2012 napĺňaný aj realizáciou kampaní pri príležitosti *svetových dní a iných kampaní* (v počte – 8 kampane), realizáciou *skupinových intervencií* (v počte – 145 intervencií).

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Oddelenie podpory zdravia sa podieľa na realizácii tohto programu prostredníctvom realizácie skupinových intervencií na školách. V roku 2012 bolo spolu realizovaných *170 interaktívnych skupinových intervencií (edukovaných spolu 4203 detí a adolescentov)* s využitím zážitkových metód a tréningu.

Jednalo sa o edukačné aktivity zamerané na:

- Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
- Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
- Podpora a ochrana zdravia, prevencia ochorení
- Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
- Prevencia závislostí

9.11 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

OPZ v roku 2012 vykonávalo edukačné a poradenské aktivity:

- v období marec – máj 2012 kampaň „*Prestaň a vyhraj*“
- svetový deň bez tabaku – kampaň „*Prestaň fajčiť, daj si jablko*“ (31.5.2012)
- intervenčné skupinové aktivity spojené s meraním CO2 smokerlyzerom
- medzinárodný deň bez fajčenia (22.11.2012)
- poradňu na pomoc pri odvykaní od fajčenia

V priebehu roku 2012 bolo v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Trebišove vykonaných spolu 415 kontrol fajčenia, sankcie neboli uložené.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Sledovanie obsah dusičnanov vo verejných vodovodoch a v individuálnych vodných zdrojoch v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Trenčíne a prevencia dojčenskej methemoglobínémie

Odpočet

Na základe zozbieraných údajov o kvalite pitnej vody RÚVZ so sídlom v Trenčíne informuje verejnosť o kvalite pitnej používanej na prípravu stravy pre dojčatá z hľadiska prevencie methemoglobínémie ako i redukcie ochorení a úmrtnosti detí v dôsledku konzumácie nevyhovujúcej kvality pitnej vody. RÚVZ so sídlom v Trenčíne aktualizuje na svojej webovej stránke zoznam verejných vodovodov podľa obsahu dusičnanov (do/nad 10 mg/l) na základe dlhodobých výsledkov monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Taktiež zabezpečuje v spolupráci s detskými lekármi odbery pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov za účelom informovanosti matiek o kvalite pitnej vody za účelom znižovania rizika výskytu dojčenskej methemoglobínémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá. V období 1.1.2012 – 31.12.2012 bolo vyšetrených 25 vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov, z čoho 14 vzoriek obsahom dusičnanov nevyhovovalo na prípravu stravy pre dojčatá.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Zber údajov o úprave pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Odpočet

Na základe zozbieraných údajov od prevádzkovateľov verejných vodovodov nad 5000 obyvateľov o používaných spôsoboch dezinfekcie pitnej vody a používaných chemických látkach na báze chlóru v rámci Trenčianskeho kraja boli pre ÚVZ SR zosumarizované a zaslané požadované údaje o verejných vodovodoch ako aj údaje o kvalite pitnej vody vo verejných vodovodoch vo vybraných ukazovateľoch. Následne podľa požiadaviek ÚVZ SR by mali byť vytipované v rámci SR verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov.

1.8 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

Odpočet

HIA v praxi je uplatňovaná pri návrhu významných projektov na regionálnej úrovni. Screeningový nástroj je využívaný pri strategických dokumentoch územných plánov obcí. V roku 2012 boli posúdené 3 dokumenty, pričom bolo konštatované, že nie je potrebné vypracovať hodnotenie dopadov na zdravie.

2 PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO A TOXIKOLÓGIA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík /rizikové práce/

Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ so sídlom v Trenčíne vo svojom dozorovanom území eviduje podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov v priemyselnej oblasti. Druhou najexponovanejšou činnosťou v týchto okresoch je poľnohospodárstvo, ďalej poľovníctvo a lesné hospodárstvo. Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov evidujeme v riziku hluku, na druhom mieste je riziko chemických škodlivín - prach.

Do 31.12.2012 sme vykonali 964 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom so zameraním na zisťovanie stavu pracovného prostredia, vyhlasovali sme rizikové práce, prešetrovali sme pracovné podmienky vo vzťahu k hláseným podozreniam na choroby z povolania, kde sme zároveň zvolávali jednania v zmysle usmernenia MZ SR k ochoreniam z DNJZ. Vydali sme 535 rozhodnutí a 122 záväzných stanovísk.

Do 31.12.2012 boli vyhlásené rizikové práce v 58 organizáciách. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD sme uložili celkovo 24 pokynov.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku

- chemických faktorov v 17 firmách
- hluku v 6 organizáciách
- mikroklimatických faktorov v 1 organizácii
- práce so ZJ v 9 firmách
- psychickej záťaže v 3 firmách
- práca s bremenami v 1 firme
- vibrácií v 1 firme

Na koordinačnej porade dňa 31.10.2012 v rámci zabezpečenia účasti odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v Trenčíne na spoločných kontrolách vybraných podnikov so SIŽP Bratislava, v zmysle zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií bol prerokovaný plán kontrol na rok 2013. RÚVZ so sídlom v Trenčíne vykoná v spoločnosti FLAGA spol. s r.o., Bánovce na Bebravou koordinačnú kontrolu v termíne február 2013.

Špecifické zameranie spoločných previerok na rok 2012 nebolo určené. Bola vykonaná jedna previerka v spoločnosti Myjavská pekáreň s.r.o., Myjava v spolupráci s Inšpektorátom práce Trenčín, ktorá bola zameraná na kontrolu zdravotných rizík a dodržiavania povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci. Informácia o výsledkoch spoločných previerok orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce bola zaslaná na ÚVZ SR Bratislava.

2.1.2. Znižovanie miery zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V 34 organizáciách bol vykonaný ŠZD zameraný na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Bolo vydaných 17 rozhodnutí k skladovaniu a manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Vydali sme 26 rozhodnutí k schváleniu Prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 17 firmách.

V roku 2012 sme zvolili tri zasadnutia komisie a boli preskúšaní 4 žiadatelia. Na základe dĺžky praxe sme vydali bez vyskúšania pred komisiou 17 osvedčení.

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bolo zaslaných 53 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Vydali sme 26 rozhodnutí (15 rozhodnutí pre práce v exteriéroch a 11 rozhodnutí pre práce v interiéroch) na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pre nasledovné oprávnené organizácie:

- 1 x Plastic People, s.r.o., Bratislava
- 2 x V.I.Trade s.r.o., Nitra
- 1 x VK - mont s.r.o., Trenčín
- 1 x Dušan Miezga – MOVAK, Vrbové
- 1 x KOVOMAT SLOVAKIA s.r.o., Žilina
- 4 x Marián Chmelár-Krovmont, Dolný Kubín
- 2 x Emtrade NR s.r.o., Nitra
- 3 x DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava
- 3 x FEROMETAL s.r.o., Batizovce
- 1 x Dušan Jančo, Trenčín
- 4 x M-GAS s.r.o., Trenčín
- 1 x CELLAR, spol. s r.o., Prievidza
- 1 x ADEST a.s., Rybany
- 1 x Peter Dobrovodský, Trnava

Všetky tieto subjekty vlastnia oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. n) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov.

V roku 2012 sme obdržali 15 oznámení o začatí resp. o ukončení prác s materiálmi obsahujúcimi azbest.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V našom regióne sme v roku 2012 nezaznamenali podnety zo strany zamestnancov na zvýšenú psychickú záťaž pri práci a neboli nám doručené návrhy na vyhlásenie rizikových prác v kategórii psychickej záťaž pri práci, ani neboli predložené protokoly z výsledkov hodnotení tohto druhu záťaž.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme uplatňovali Vyhlášku MZ SR č. 542/2007 o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Kontrola zameraná na sledovanie psychickej pracovnej záťaž bola vykonaná vo viacerých podnikoch. Súčasťou kontroly bolo dotazníkové zisťovanie informovanosti zamestnancov, ktoré sa uskutočnilo v spoločnosti Elster spol.s.r.o. Stará Turá, Senzus spol.s.r.o. Stará Turá, Demifood spol.s.r.o. Nové Mesto nad Váhom. Z profesií sme sa zamerali najmä na výrobných robotníkov, THP pracovníkov, skladníkov. Doteraz bolo vrátených a vyplnených 151 dotazníkov.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

V rámci Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci realizoval

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne v spolupráci s Inšpektorátom práce Trenčín spoločné previerky v 4 organizáciách:

I. odvetvie Zdravotníctvo a sociálne služby:

Sociálne služby mesta Trenčín, m. r. o., Piaristická 42, Trenčín

- celkovo bolo vyplnených 25 dotazníkov pre zamestnancov a 1 dotazník pre zamestnávateľa

II. odvetvie Služby – hotely a reštaurácie:

Hotel Štefánik Myjava, Nám. M. R. Štefánika 37, 907 01 Myjava

- celkovo bolo vyplnených 19 dotazníkov pre zamestnancov a 1 dotazník pre zamestnávateľa

Kúpele Trenčianske Teplice a. s., T. G. Masaryka 21, 914 51 Trenčianske Teplice

- celkovo bolo vyplnených 43 dotazníkov pre zamestnancov a 1 dotazník pre zamestnávateľa

III. odvetvie Tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov):

Partners s.r.o., Častkovce 418

- celkovo bolo vyplnených 9 dotazníkov pre zamestnancov a 1 dotazník pre zamestnávateľa

Na záver každej previerky sa zamestnávateľovi odovzdali rámcové všeobecné opatrenia, ktoré možno využiť na elimináciu psychosociálnej záťaže. Po ukončení realizácie všetkých spoločných previerok RÚVZ a IP boli správy z previerok spolu s vyplnenými dotazníkmi zaslané na ÚVZ SR.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne (okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Myjava) bolo v roku 2012 prešetrených 5 podozrení na chorobu z povolania z DNJZ. Jednalo sa o tieto ochorenia: ochorenie kostí, šliach, a nervov končatín z DNJZ – Impingement sy pravého ramena (1), Syndrom canalis carpi (2 prípady). Jeden prípad lesného robotníka – pilčíka v podniku Lesy SR, š.p. Banská Bystrica, RSLT Bánovce nad Bebravou sme opakovane prešetrovali pre dg.: DNJZ a vasoneuróza HK z vibrácií. Zo šetrenia vyplynulo, že neboli vytvorné podmienky pre vznik ochorenia ani u jednej diagnózy. V 2 prípadoch (šička, stavebný robotník) boli vytvorené podmienky pre vznik ochorenia.

Z dôvodu podozrenia na chorobu z povolania bolo v každom prípade zvolané jednanie s príslušnými štatutárnymi zástupcami organizácií, boli prejednané pracovné podmienky a návrhy na elimináciu alebo zníženie výskytu týchto ochorení.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Zdravé pracoviská

V rámci projektu „Zdravé pracoviská“, sme v spolupráci so zamestnancami oddelenia ochrany a podpory zdravia v roku 2012 vykonali vyšetrenia zamestnancov a hodnotenia pracovného prostredia v štyroch organizáciách: **Johnson Controls Trenčín, s.r.o. Trenčín, Leoni Autokabel Slovakia spol. s r.o. Trenčín, Leoni Slovakia spol. s r.o. Ilava,**

KERAMOPROJEKT TRENČÍN a. s., Trenčín. Spoločnosti sa zaoberajú výrobou zväzkov káblov do osobných automobilov, vývojom autosedačiek a špeciálnou kovovýrobou a projektovou činnosťou.

Vyšetrenia v rámci projektu „Prevencia srdcovo-cievnych ochorení“ sme vykonali u 174 zamestnancov, z toho 105 žien. Išlo o výrobných zamestnancov, administratívnych a skladových zamestnancov.

Pre zamestnancov bolo priamo na mieste organizácie zabezpečené:

- meranie antropometrických parametrov – hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, BMI, WHR, meranie % tuku v tele a biochemických parametrov - hladina celkového cholesterolu
- meranie tlaku krvi
- priamo na mieste vyhodnotenie a individuálne poradenstvo.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP)

Cieľom úlohy je objasniť etiologickú súvislosť medzi chronickou pankreatitídou a rakovinou pankreasu, zhodnotiť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu a prostredia, osobnej a rodinnej anamnézy, a zisťovať možné súvislosti medzi pracovnou expozíciou chemickým faktorom a rakovinou pankreasu. Údaje sú zisťované dotazníkom a na analýzu sa odoberajú vzorky biologického materiálu v spolupráci s IARC. Naďalej sa podieľame na tejto štúdii, v roku 2012 sme mali hlásené 2 prípady a v dvoch prípadoch boli vykonané kontroly.

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

V roku 2012 boli pri výkone štátného zdravotného dozoru v prevádzkach zamestnávateľa informovaní o novej chemickej legislatíve - zákon č. 67/2010 Z.z. chemický zákon, nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Úloha bola plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. V roku 2012 sa sledovanie vybraných ukazovateľov výživového stavu zameralo na ľahko pracujúcich obyvateľov. V poradni zdravia a na pracoviskách boli vykonané klinicko - somatické merania /váha, výška, BMI, TK syst., TK diast., WHR/ a biochemické vyšetrenia Reflotronom na ukazovatele lipoproteinového metabolizmu /CHOL, HDL, LDL, GLU, TGL/ u všetkých klientov. Výsledky boli spracované v doporučených programoch a boli odoslané gestorovi úlohy. Celkovo bolo vyšetrených 79 respondentov.

Stav výživy u vybraných respondentov bol vyhodnocovaný na základe vyplneného dotazníka 1- dňovej konzumácie celodennej stravy, z ktorého bola v programe ALIMENTA 3.0 vyhodnotená priemerná nutričná hodnota stravy respondentov.

Socio - ekonomické sledovanie stravovacích návykov, pohybovej aktivity a životosprávy bolo vykonané u sledovanej skupiny predpísanou dotazníkovou metódou.

Cieľom monitoringu a intervencie je na základe analýzy výsledkov vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u sledovanej populácie.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci monitoringu bolo odobratých za sledované obdobie 23 vzoriek (vo všetkých vzorkách bola rešpektovaná požiadavka jodidácie spĺňali stanovený limit KJ/KJO₃ ako KJ a rešpektovania stanovenej koncentrácie). Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ v Trenčíne

3.3 Bezpečnosť PET fliaš – RÚVZ Trenčín nie je zahrnutý do úlohy

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

V obchodnej sieti regiónu boli odobraté 4 vzorky -dojčenská fľaša NUBY, plastové výrobky pre deti, plastové poháre, plastový tanier plastové výrobky pre deti. Vzorky v sledovaných ukazovateľoch vzorky vyhovovali stanoveným požiadavkám (analýzu vykonal RÚVZ Poprad). V rámci kontroly sprievodnej dokumentácie neboli zistené nedostatky.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

V rámci plnenia úlohy boli odobraté 2 vzorky – kryštálový cukor a celozrnný suchar. V sledovaných ukazovateľoch vzorky vyhovovali stanoveným požiadavkám (analýzu vykonal RÚVZ Poprad).

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Úloha bola plnená súbežne s plnením úlohy č.3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie. V rámci monitoringu sa sledovala spotreba vybraných 2 prídavné látky: allura červená (E 129) a aspartam (E 950) u respondentov na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytipovaných potravín. Z dotazníkov 20 respondentov bolo vypočítané celkové skonzumované množstvo potraviny s prídavnými látkami za 24 hodín. Prijaté množstvo farbiva a náhradného sladidla u vybraných potravín bolo spracované na ÚVZ SR. Laboratórne rozbery vykonal laboratórium ÚVZ SR Bratislava.

Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Prídavným látkam sme sa venovali aj mimo tohto projektu, odobrali sme 68 vzoriek na zistenie prítomnosti farbív (zmrzlina, cukrárenské výrobky, cukrovinky, ostatné potraviny na výživové účely), ani v jednej vzorke neboli zistené zvýšené hodnoty farbív.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Vzorka plastovej dojčenskej fľaše NUBY 120ml, vyšetrená v laboratóriu Poprad, vyhovovala obsahom bisfenolu A.

3.8 Spotrebný kôš obyvateľov v SR - úloha je v štádiu príprav

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov budú získané poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a budú získané štandardné referenčné hodnoty. Projekt bol realizovaný v roku 2011.

Úloha bola v roku 2012 v kompetencii ÚVZ SR.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

V roku 2012 sa úloha nerealizovala.

Ďalšie aktivity:

K termínu odpočtu oddelenie hygieny detí a mládeže v zariadeniach pre deti a mládež vykonalo 164 kontrol na preverenie uplatňovania ustanovení zákona NR SR č.377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Všetky preverené zariadenia pre deti a mládež dodržiavajú ustanovenia zákona č.377/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov .

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Projekt je prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví.

Pracovníčkami oddelenia Hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trenčíne boli náhodne vybrané školské zariadenia – mestské ZŠ Kubranská ul., Trenčín, ZŠ Veľkomoravská, Trenčín a vidiecke ZŠ Trenčianska Turná. Do monitoringu bolo zaradených 60 chlapcov a 60 dievčat z vekovej skupiny 11 - 14 ročných. Návratnosť dotazníkov bola 78,3 %.

Zber údajov bol realizovaný nasledovne:

- Dotazníkový prieskum „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“, „24 hodinová stravovacia anamnéza“, „24 hod. pohybový režim“ a „Frekvenčný dotazník“ bol zrealizovaný v jednotnom čase a to od 16.04. do 20.04.2012. Vyplňanie vo vekovej skupine detí školského veku bolo zabezpečené zákonným zástupcom dieťaťa.
- Odber vzoriek stravy (obed) sa zrealizoval v 17. kalendárnom týždni v ZŠ Kubranská ul., Trenčín a ZŠ Trenčianska Turná. Odobratá bola celotýždňová strava - spolu 10 vzoriek obeda spolu s nápojom na stanovenie energetickej hodnoty, B,T,C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov.

Údaje z dotazníkov boli vložené do databázy a boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v termíne do 30.9.2012. Sumárna analýza sa vykoná na RÚVZ Rimavská Sobota a Banská Bystrica.

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Etapy riešenia projektu sú zamerané na rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov v regióne RÚVZ Trenčín, sledovanie rastového vývoja detí od narodenia a životného štýlu ich rodičov, metodiku poradenstva pre deti a mládež, publikáciu výsledkov v odbornej literatúre za región Trenčín, vypracovanie návrhu záznamovej knižky pre pediatra, ktorá bude obsahovať referenčné percentilové grafy pre BMI, výšku, váhu dieťaťa a údaje o životnom štýle rodičov a detí

V roku 2012 prebiehalo štatistické spracovávanie údajov na gestorskom pracovisku RÚVZ Banská Bystrica.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľom projektu je získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbív) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Oddelenie hygieny detí a mládeže podľa požiadaviek gestora úlohy vykonalo v mesiacoch marec – jún 2012 zber dát u detí predškolského veku. Anonymného prieskumu sa zúčastnilo 20 respondentov vo veku 5 rokov z predškolského zariadenia v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Údaje z dotazníkov boli vložené do databázy a zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 15.10.2012.

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU PRÁCE A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe údajov získaných od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na Slovensku porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku v roku 1999.

Oddelenie hygieny detí a mládeže podľa požiadaviek gestora úlohy vykonalo v mesiacoch apríl – máj 2012 zber dát u žiakov 8. ročníka vidieckeho školského zariadenia v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Anonymného prieskumu sa zúčastnilo 20 respondentov.

Údaje z dotazníkov boli vložené do databázy a zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 05.10.2012.

Oddelenie hygieny detí a mládeže súčasne participuje na napĺňaní nasledovných programov a projektov:

- 1.1. Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie Slovenskej republiky IV (National Action Plan for Environment and Health – NEHAP IV)
- 7.12. Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk
- 9.5. Populačná stratégia – Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO
- 9.8. Národný program prevencie obezity
- 9.10. Zdravie detí a mládeže v školskom prostredí

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

RÚVZ so sídlom v Trenčíne poskytoval usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietnutí povinného očkovania, boli zasielané výzvy na zintenzívnenie očkovania proti chrípke. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu.

Pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 99,1%, PCV 99,0%, MMR 97,9% (ročník 2010) a 98,7% (ročník 2009), pri preočkovaní DTaP-IPV v 6. roku života 99,2%, dTaP-IPV v 13. roku života 99,5%, MMR v 11. roku života 99,0%.

V roku 2012 bolo nahlásených 68 odmietnutí povinného očkovania, 42 bolo prejednaných formou osobného pohovoru.

Ďalej bola vykonaná príprava a realizácia projektu na vzdelávanie sestier v spolupráci s KsaPA v problematike očkovania s cieľom zvýšiť vedomosti sestier a tým ovplyvniť postoje matiek k očkovaniu. Bol pripravený systém vzdelávania pre celú SR a vypracované vzorové prednášky.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Surveillance infekčných ochorení je vykonávaná sústavne. V období od 01.01.2012 do 31.12.2012 bolo z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenaných:

Choroba	Abs. počet	Očkovaní	Neočkovaní	Nezistené
TBC	8	0	2	6
VHB	2	0	2	-
VHA	0	0	0	-
Pertussis	17	9	7	1
ACHO (POLIO očk.)	3	1	2	-
Invaz. pneumok. inf.	0	0	0	-
Kliešťová encefalitída	21	0	21	-

Z ostatných ochorení preventabilných očkovaním sme zaevidovali 714 prípadov ovčích kiahní v lokálnych epidémiách u neočkovaných detí

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení je vykonávaná najmä prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke úradu a v lokálnych médiách.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

V roku 2012 bolo do programu EPIS zadaných 6366 prenosných ochorení. Program EPIS sa využíva aj pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením krajskej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy. Na pracovisku sa vykonáva kontrola kvality zadávania hlásení nemocničných nákaz za celú SR.

6.4 Nozokomiálne nákazy Prevalenčné bodové sledovanie

V roku 2012 bolo realizované prvé bodové prevalenčné sledovanie. Cieľom bolo určiť prevalenciu nozokomiálnych nákaz a spotreby ATB. Do sledovania bolo v SR zapojených 40 nemocníc a 8397 pacientov. Prevalencia nozokomiálnych nákaz bola v SR 3,5%, v EÚ 6,0%. V SR mali najvyššiu prevalenciu infekcie močového traktu (1,0%), v EÚ infekcie v mieste chirurgického zákroku (1,3%), pneumónie (1,2%) a infekcie močového traktu (1,2%). Najvyššia prevalencia nozokomiálnych nákaz, ako aj prevalencia používania ATB bola v SR a v EÚ na JIS. Najčastejšie izolovanými mikroorganizmami boli Enterobacteriaceae. Výsledky bodového prevalenčného sledovania boli odprezentované na celoslovenskej porade epidemiológov.

Sledovanie nozokomiálnych nákaz na JIS:

Bola vypracovaná analýza údajov zapojených JIS na Slovensku za obdobie rokov 2005-2011 s následným porovnaním výsledkov s údajmi z celej databázy zapojených krajín.

V roku 2012 boli zbierané údaje za rok 2011 na 9 JIS. Za roky 2005-2011 bolo do sledovaného súboru zapojených 1538 pacientov, u ktorých bolo zaznamenaných 359 nozokomiálnych nákaz. Kumulatívna incidencia (KI) pneumónií v našom súbore je 11,7 % (v súbore všetkých zapojených krajín 7,4 %), KI infekcií krvného riečiska je 5,0 % (v súbore všetkých zapojených krajín 4,0 %). V našom sledovanom súbore ako etiologický agens dominuje gramnegatívna bakteriálna flóra.

Sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku (SSI)

V roku 2012 boli sledované SSI za rok 2011. Údaje boli zbierané na 9 pracoviskách. Spolu bolo zapojených 738 pacientov, 651 absolvovalo cholecystektómiu a 87 bypass. SSI boli zaznamenané v 18 prípadoch. KI SSI pri cholecystektómiách bola 1,5 %, pri bypassoch 9,2 %.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Realizácia kampaní a projektov je rozpracovaná v kapitole 9.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V spádovom území RÚVZ Trenčín boli odoberané vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčíne a odpadovej vody z DD pre maloletých bez sprievodu Horné Orechové. V odobratých vzorkách v 9 a 10/2012 z ČOV Trenčín boli identifikované Coxsackievirus sk. B, ostatné vzorky odobraté na prítomnosť enterálnych vírusov boli negatívne. Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR vrátane epidemiologického vyšetrovania ACHO.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii

telefonická linka a mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. V roku 2012 bolo vyšetrených 51 osôb. Oddelením podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trenčíne je zabezpečovaný projekt „Hrou proti AIDS“. Boli vykonané prednášky na 6 základných školách a 1 špeciálnej základnej škole - 12 aktivít pre celkovo 363 žiakov. Problematika HIV/AIDS je súčasťou výchovných prednášok pre deti a adolescentov v rámci témy Sexuálna výchova a pohlavne prenosné ochorenia (27 prednášok pre 719 žiakov na 12 ZŠ, 2 SŠ).

6.9 Poradne očkovania

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

Lokálny projekt: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2012 sa naďalej vykonávala lokálna surveillance rotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou Fakultnej nemocnice Trenčín. Pokračovalo sa v typizácii kmeňov izolovaných zo stolice. V roku 2012 bolo typizovaných 102 vzoriek s prevahou sérotypu G1P8.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

V rámci riešenia tohto projektu bolo z prírodných kúpalísk odobratých a vyšetrených 29 vzoriek, z toho 17 vzoriek zo Zelenej vody. Na sledovaných kúpacích lokalitách bola v roku 2012 zistená prítomnosť vodného kvetu v 1 vzorke zo Zelenej vody. Dominantnými druhmi boli: *Microcystis aeruginosa* (50%), *Microcystis novacekii* (40%), *Microcystis aeruginosa*, f. *sphaerodictyoides* (5%), *Microcystis flos-aquae* (5%) a *Microcystis natans* (1%). Vo vzorke povrchovej vody odobratej v mieste výskytu vodného kvetu bola zistená celková suma 0,102 µg/l mikrocystínov, tvorená mikrocystínom LR. Ani jedna vzorka nevykazovala akútnu ekotoxickú ani na jednom z testovacích organizmov.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V súvislosti so zisťovaním výskytu legionel a améb vo vodovodných siet'ach v zdravotníckych zariadeniach nebola v roku 2012 vyšetrená žiadna vzorka vody.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

Overenie kvality balenej vody a vody vo watercooleroch vo verejných priestoroch a v zdravotníckych zariadeniach.

Za sledované obdobie bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy vyšetrených chemicky 38 vzoriek, mikrobiologicky 53 a biologicky 48 vzoriek minerálnych a pramenitých balených vôd.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

V súlade so sledovaním účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnaním mikrobiologickej kvality pred a po pasterizácii bolo na OMaB ŽP vyšetrených 10 vzoriek materského mlieka, z toho 4 pred a 6 po pasterizácii. V 1 vzorke nepasterizovaného mlieka bol izolovaný *Staphylococcus aureus* v množstve $1,2 \cdot 10^5$ KTJ/ml, a bola dokázaná produkcia SET typ TSST. V 3 vzorkách mlieka po pasterizácii boli izolované kmene *Staphylococcus aureus* v množstvách: $1 \cdot 10^2$ KTJ/ml, $1,2 \cdot 10^2$ KTJ/ml a 10 KTJ/ml. U kmeňov bola dokázaná tvorba SET typ A, SET typ D a SET typ TSST.

7.13 STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉHO DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

Tabakový dym je najčastejším karcinogénnym kontaminantom vnútorného prostredia budov. Je dokázané, že aj pasívne fajčenie zvyšuje riziko vzniku kardiovaskulárnych, nádorových ochorení a chorôb dýchacích ciest.

Koncentrácia kotinínu ako ukazovateľa aktuálnej expozície tabakovému dymu bola v priebehu roka 2012 stanovená v 5 vzorkách moču, z toho u dvoch bola dokázaná prítomnosť kotinínu. (koncentrácia kotinínu v 2 vzorkách bola zvýšená nad limitnú hodnotu)

7.14 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Najčastejším biologickým expozičným testom využívaným pri profesionálnej expozícii toluénu je dodnes kyselina hippurová v moči.

V priebehu roka 2012 bolo vyšetrených 12 vzoriek moču na stanovenie koncentrácie kyseliny hippurovej. Ani v jednej vzorke nebola zvýšená koncentrácia kyseliny hippurovej.

Podiel L RÚVZ na úlohách iných odborov a oddelení

Podiel L RÚVZ na úlohách iných odborov a oddelení

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.4 Nozokomiálne nákazy

Na predchádzanie nozokomiálnym nákazám vyšetrujeme vzorky prostredia, vzorky materiálu na kontrolu sterility, bioindikátory na kontrolu správnej funkcie sterilizačných prístrojov a stanovujeme účinnosť dezinfekčných prostriedkov na bakteriálne kmene.

Stery z nemocničného prostredia a kontrola sterility v roku 2012 boli vyšetrené v 1758 vzorkách, 47x bol izolovaný *Pseudomonas aeruginosa*, 18x *Staphylococcus aureus*, 72x *Clostridium perfringens*, 1x *Klebsiella oxytoca*, 21x *Escherichia coli*. V roku 2012 sme vyšetřili účinnosť 29 dezinfekčných roztokov na kmeňoch *Staphylococcus aureus*, *Pseudomonas aeruginosa* a *Enterococcus faecalis* izolovaných z nemocničného prostredia.

Správna funkcia sterilizačných prístrojov bola v roku 2012 overená u horúcovzdušných sterilizátorov bioindikátorom *Bacillus atrophaeus* (1081 vzoriek, z nich 11 pozitívnych) a u parných sterilizátorov bioindikátorom *Geobacillus stearothermophilus* (716 vzoriek, z toho 19 pozitívnych).

Spolupráca s Odborom preventívneho pracovného lekářtva a toxikológie

Objektívizáciou pracovných podmienok v pracovnom prostredí sú merania hluku, nebezpečných chemických škodlivín a taktiež biologických faktorov - biologické expozičné testy .

V priebehu roku 2012 bolo v súvislosti s objektívizáciou pracovných podmienok v pracovnom prostredí vyšetřených 263 vzoriek - chemické škodliviny a pevný aerosól (najvyšší prípustný expozičný limit prekročovalo 8 vzoriek chemických škodlivín a 47 vzoriek pevného aerosólu) a 25 vzoriek na biologické expozičné testy. (biologická medzná hodnota bola prekročená u 4 vzoriek – kyselina mandľová a fenylglyoxálová)

Spolupráca s Odborom hygieny výživy a bezpečnosti potravín

V rámci úlohy **3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli** vykonávame laboratórne vyšetřenia kuchynskej soli, vrátane morskej soli, zamerané na obsah KI a KIO₃, a tiež na obsah protihrudkujúcej zložky - feroxyanidu draselného.

V období roku 2012v súvislosti s riešením tejto úlohy bol v jedlej soli vyšetřený obsah KI a KIO₃ v 80 vzorkách, obsah feroxyanidu draselného v 77vzorkách.

ŠPECIALIZÁCIA ODBORNÝCH ČINNOSTÍ

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

Okruhom špecializovanej činnosti v oblasti Objektívizácie faktorov prostredia je pre Laboratóriá RÚVZ Trenčín:

- **diagnostika baktérií rodu *Campylobacter***. V priebehu roka 2012 bola požiadavka na vyšetřenie tohto ukazovateľa v 58 vzorkách potravín – v jednej vzorke surového mäsa bola zistená prítomnosť *Campylobacter coli*.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V roku 2012 z príležitosti Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami boli aktivity NPPZ zamerané na seniorskú populáciu z hľadiska vyšetovania v PZ ako aj v aktivitách mimo RÚVZ – ako napr. výstava Zdravý životný štýl či výstava SENIOR EXPO, MOST 2012.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Podľa plánu vzdelávanie pracovníkov RÚVZ v SR lektorka vzdelávania MUDr. Dobiášová vykonala v roku 2012 - 9 vzdelávaní v RÚVZ v SR podľa plánu z ÚVZ SR.

Dňa 7.2.2012 sme sa na úrade vlády aktívne zúčastnili konferencie venovanej Európskemu roku aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami. V rámci októbra Mesiaca úcty k starším aktivity pracovníkov PZ začali už pred októbrom 2012. Organizačne sa zabezpečovala konferencia „Za krajšiu jeseň života“, ktorú sme organizovali v spolupráci s ÚVZ SR, JDS na Slovensku, Centrom MEMORY. Konferencii predchádzalo niekoľko spoločných stretnutí najmä s KO JDS Trenčín a e-mailova komunikácia s ostatnými organizátormi konferencie.

Konferencia sa uskutočnila 19.10.2012 na výstavisku EXPO CENTER v Trenčíne ako sprievodný program **1. výstavy SENIOR EXPO**. I túto výstavu sme organizačne zabezpečovali s výstaviskom ako reakciu na Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami. V rámci nej sme v stánku realizovali vyšetrenia RF návštevníkov výstavy s intervenciou u nich, propagovali a vysvetľovali výhody a potrebnosť očkovania proti chrípke a pneumokokom atď. Už tradične pri týchto aktivitách s nami spolupracuje FZ Trenčianskej univerzity.

V rámci výstavy sme spolupracovali s výstaviskom na zabezpečení podujatia „**Stretnutie s osobnosťami**“ ako taktiež sprievodného programu výstavy. So seniormi i mladšou generáciou sa stretol p. Strholec, p.Hričovský, p. Sedláček významné osobnosti Slovenska zastupujúce staršiu generáciu, za mladšiu generáciu Danka Barteková naša olympionička.

O uvedených aktivitách ako aj o význame aktívneho starnutia populácie sme v TV Trenčín zabezpečili hodinovú reláciu **FORUM TV** dňa 25.9.2012 a 19.10.2012 v rámci uvedenej konferencie, ďalej na Akadémii tretieho veku dňa 12.9. a 10.10.2012.

Dňa 1.10.2012 sme otvorili dvere v poradni zdravia pre verejnosť najmä tú staršiu. Mnohí seniori však využili spropagovanú aktivitu „Svetový deň srdca“, ktorý sme organizovali 28.9.2012 v neďalekej lekární Dr. MAX. a vyšetrenia s intervenciou absolvovali v lekární.

Dňa 5.10.2012 sme sa aktívne zúčastnili na **40. Celoslovenskej konferencii Sekcie sociálnych sestier a sociálnych pracovníkov** s témou Starnutie populácie – výzva pre spoločnosť.

Celoústavný seminár vzdelávania našich pracovníkov organizovaný s pridelovaním kreditov SACCME sme uskutočnili 22.10.2012 na RÚVZ Trenčín s nasledovnými témami

1. Starnutie populácie – výzva pre spoločnosť
2. Očkovanie staršej populácie
3. Projekt „SHARE – pilier Európskeho výskumu v oblasti starnutia populácie.

Organizačne sme zabezpečili i **seminár SLS a SLK Trenčín** pod názvom Roka aktívneho starnutia populácie a solidarity medzi generáciami. Konal sa dňa 31.10.2012 na pôde FN Trenčín.

MUDr. Dobiášová bola členkou komisie European Year 2012 Awards pre hodnotenie prác v rámci súťaže k Roku aktívneho starnutia a dňa 8.11.2012 sa zúčastnila konferencia „Aktívne starnutie a medzigeneračná solidarita“ konanej na Inchebe v Bratislave.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

RÚVZ Trenčín je zapojený do riešenia projektu 9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena. Projekt realizujeme v MŠ podľa požiadaviek jednotlivých zariadení vo forme používania makety zubov ako aj použitím videoprezentácie. Uskutočnil sa v jednej materskej škole a 6 základných školách, počet - 373 edukovaných.

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Realizovali sme **projekt EHES** – zisťovanie zdravia európskej populácie – vyšetrenie a intervencia a dotazníkové vyšetrenie respondentov v počte 57 – výsledky za náš región sme prezentovali i na medzinárodnej konferencii „Ošetrovatelstvo a zdravie VI“, konanej v Trenčíne ako aj na celoústavnom seminári a na vzdelávacej aktivite SLS Spolku lekárov FN Trenčín.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

Nástenná propagácia svetových dní vo vestibule RÚVZ :

4. február- Svetový deň rakoviny – vznik, príznaky, prevencia

Marec: Týždeň uvedomenia si mozgu – Bezpečnosť v domácnosti u seniorov

Ako komunikovať s človekom chorým na Alzheimerovu chorobu

Apríl: Kľúčové žily, riziká, prevencia, liečba

Recept na dlhovekosť – výživa, BMI

Projekt: Prestaň a vyhraj! Zapojuje sa súťaže o nefajčenie v mesiaci máji

Distribúcia plagátov o súťaži do NsP v jednotlivých okresoch kraja

10.mája – Svetový deň – Pohybom ku zdraviu

Máj - Projekt EHES - Zisťovanie zdravia Európanov- výsledky za RÚVZ Trenčín (poster)

Mesiac júl - nástenná propagácia - Zdravie v lete

September – nástenná propagácia : Predchádzajme ochoreniam srdca a ciev

- 21.9.2012 – Svetový deň Alzheimerovej choroby, zdravotno - výchovný

materiál v areáli Fakultnej nemocnice Trenčín, Poliklinika - K Dolnej stanici – neurologická ambulancia, Trenčín, Vestibul RÚVZ Trenčín

Október - 10.október Svetový deň duševného zdravia

1.október - Európsky deň depresie

Tabuľkové a grafické spracovanie demografických údajov za SR, Trenčiansky kraj, okresy Nové mesto nad Váhom, Myjava, Trenčín, Bánovce nad Bebravou .

Uverejnenie článkov na internete:

Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012

Prestaň a vyhraj 2012

31.5.2012 Svetový deň bez tabaku

30.6.2012 Deň zdravia v kúpeľoch Trenčianske Teplice

2.7.2012 Deň zodpovednosti – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodu s nimi

Vyhodnotenie EHES

21.9.2012 – Svetový deň Alzheimerovej choroby

28.9.2012 – Svetový deň srdca , prevencia, merania a štatistické vyhodnotenie

10.10.2012 – Svetový deň duševného zdravia, Depresia

V rámci *Medzinárodného dňa bez fajčenia sme* uskutočnili 13 prednášok na 2 ZŠ, 1 SZŠ, FZ ošetrovateľstvo a fyzioterapia pre 395 žiakov resp. študentov a premietli sme DVD „Kým stúpa dym“.

9.7 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Kampaň „Quit and win“ - zameraná predovšetkým na seniorskú populáciu - bola spropagovaná, v rámci Svetového dňa bez tabaku. Pripomenuli sme si ju kampaňou „**Vymeň cigaretu za jablko**“ v spolupráci s poisťovňou UNION v priestoroch areálu FN Trenčín.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

V podmienkach RÚVZ Trenčín vykonávame najmä prednáškovú činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti nášho regiónu.

V mesiacoch máj, jún a október 2012 v rámci **projektov "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoringu spotreby prídavných látok v potravinách "** pracovníci OPZ v spolupráci s OHV vyšetřili 79 respondentov. Z toho bolo 40 žien a 39 mužov.

Uskutočnili sa preventívne vyšetrenia u vybraných pracovníkov. Boli merané antropometrické ukazovatele, tlak krvi, % telesného tuku a hladiny celkového cholesterolu, HDL a LDL-cholesterolu, triglyceridov a glykémie v krvi.

Problematike ozdravenia výživy sa venovali počas týchto konkrétnych aktivít:

23. a 25.5.2012 - Obvodný úrad Nové Mesto n/V. - 30 vyšetrených

30.5.2012 - Obvodný úrad Myjava – 19 vyšetrených

20.6.2012 – Keramoprojekt Trenčín – 16 vyšetrených

23.10.2012 Colný úrad v Trenčíne – 14 vyšetrených

9.9 CINDI PROGRAM SR

V poradni zdravia vykonávame klientom vyšetrenia v rámci eliminácie rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení s následne vykonávame intervenciu, pozývame na kontrolné vyšetrenia a v prípade potreby odosielame klientov k praktickým lekárom na ďalšie doriešenie zdravotného stavu vyšetrených klientov.

V rámci tohto projektu vykonávame aj aktivity poradne na výstave „Zdravý životný štýl“ konanej na výstavisku EXPO CENTER v Trenčíne v roku 2012 už po 14. krát, na prvej výstave SENIOR EXPO a po 4. krát v „Dňoch zdravia“ v Trenčianskych Tepliciach a po treťi krát vo firme EMERSON Nové Mesto n/V.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ A MIMOŠKOLSKOM PROSTREDÍ (HBSC ŠTÚDIA)

V podmienkach RÚVZ Trenčín vykonávame najmä prednáškovú činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti nášho regiónu vo všetkých 10 cieľoch uvedeného projektu.

Fajčenie a drogy – na 24 ZŠ, jednej špeciálnej ZŠ a 2 stredných školách, 1432 edukovaných

Sexuálna výchova – na 12 ZŠ, jednej strednej škole, 719 edukovaných

Hrou proti AIDS – na 6 ZŠ, jednej špeciálnej ZŠ a školskom internáte, 363 edukovaných

Úrazy a prvá pomoc – na 3 MŠ, 11 ZŠ a jednej strednej škole, 889 edukovaných

Zdravý životný štýl – na 3 ZŠ, 182 edukovaných

Zdravá výživa – na 7 ZŠ a jednej MŠ, 449 edukovaných

Prevenca ochorení dýchacích ciest - na 6 ZŠ, 337 edukovaných

Prevenca zubného kazu – na 6 ZŠ a jednej MŠ, 373 edukovaných

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciiu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5.ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom aktualizácie súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

V tejto oblasti sa nevykonávali žiadne aktivity.

1.2 ERA-ENVHEALTH: KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI – ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Anotácia

Odhaduje sa, že okolo 20% ochorení v rozvinutých krajinách môže byť pripisovaných environmentálnym faktorom a závažnosť tohto problému je vnímaná u väčšiny Európanov. Hodnotenie zdravotných dopadov je založené hlavne na nedostatočnom množstve údajov a limitujúcich informáciách vo vzťahu medzi expozíciou zo životného prostredia a zdravím. Preto je potrebné posilniť výskum v tejto oblasti a rozvíjať metódy a nástroje, ktoré budú zlepšovať porovnateľnosť údajov. Členské štáty rozvíjajú zručnosti a expertízu použitím odlišných mechanizmov na financovanie výskumu v oblasti životného prostredia a zdravia. Vedecké hranice vytvorené kompetenciami rôznych dotujúcich organizácií sú často prekážkou pri vzájomnej spolupráci. I keď ciele sú smerom k relevancii a účinnosti, výsledky zostávajú roztrieštené a neaktuálne pre podporu tvorby politických nástrojov. A preto výsledky zo štúdií ERA-ENVHEALTH budú viesť k návrhu koherentného zoznamu predložených prioritných oblastí, k implementácii spoločných aktivít a spoločných medzinárodných výziev (calls). ERA-ENVHEALTH prostredníctvom 16 participantov z 10 krajín prispeje k vybudovaniu medzinárodnej trvalo udržateľnej siete založenej na spolupráci prostredníctvom rôznych organizácií v oblasti výskumu environmentálneho a verejného zdravia.

Neparticipujeme na riešení projektu.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Anotácia

Informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorít na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Piata ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví v Parme 2010 odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému v jednotlivých krajinách s jednotnou koordináciou, s cieľom rozvíjať tento systém aj naďalej, a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín. Pokračovanie projektu, ktorý prebiehal v rokoch 2004 - 2007 bude zamerané na prehodnotenie indikátorov 4RPG CEHAPE v zmysle záverov 5. ministerskej konferencie a testovanie návrhov nových indikátorov z hľadiska dostupnosti a ich sledovania na národnej a regionálnej úrovni.

V tejto oblasti sa nevykonávali žiadne aktivity.

1.4 PROJEKT COPHES (CONSRTIUM TO PERFORM HUMAN BIOMONITORING ON A EUROPEAN SCALE)

Anotácia

Biologické monitorovanie má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie si môžeme rozdeliť na dve základné monitorovania, a to monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora alebo jeho metabolitu v biologickom materiáli (krv, moč, vlasy, nechty, sliny a pod.), alebo biologické monitorovanie účinku, teda sledovanie reverzibilných biochemických zmien spôsobených expozíciou (napr. zmena enzýmovej aktivity). Výhody biologického monitorovania si môžeme zhrnúť do dvoch základných bodov:

A) sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie,

B) pri expozícii niektorým chemickým faktorom možno použiť k jej posúdeniu i niekoľko ukazovateľov (biomarkerov) expozície.

Ako nevýhody si môžeme uviesť, že na vylučovanie chemických faktorov a ich metabolitov má vplyv:

- zdravotný stav osôb,
- vek,
- pohlavie,
- stravovanie,
- lieky,
- životný štýl.

Taktiež je potrebný súhlas vyšetrovanej osoby na odber biologického materiálu, čo sa zvyčajne nezaobíde bez problémov.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. Je nevyhnutné určiť citlivý ukazovateľ expozície a vybrať dostatočné

citlivé analytické metódy na stanovenie chemického faktora alebo jeho metabolitu. V neposlednom rade je dôležité správne uchovávanie vzoriek biologického materiálu a správne prevedenie analýzy dostatočne citlivou metódou.

Európsky akčný plán pre životné prostredie a zdravie na roky 2004 – 2010 sa odvoláva v jeho akcii č. 3 na potrebu rozvoja harmonizovaného prístupu k ľudskému biomonitoringu (HBM) v Európe. Aby sa táto požiadavka naplnila, Európska komisia spolufinancuje v súčasnosti 2 projekty:

1. Projekt COPHES (Consortium to perform Human Biomonitoring on a European Scale), do ktorého je zapojených 35 partnerov z 27 európskych krajín, pracuje na spoločnom harmonizovanom procese. Výsledkom by mal byť trvaloudržateľný jednotný rámec pre zavedenie ľudského biomonitoringu v Európe (2009 – 2012).
2. Projekt je teoretickou základňou a podporou pre projekt DEMOCOPHES, ktorého cieľom je praktické overenie teoretickej bázy vyplývajúcej z COPHESU, t.j. štúdia uskutočniteľnosti.

Neparticipujeme na riešení projektu.

1.5 PROJEKT DEMOCOPHES (DEMONSTRATION STUDY OF THE COPHES)

Anotácia

Prvým cieľom projektu DEMOCOPHES je preukázať uskutočniteľnosť harmonizovaného prístupu ľudského biomonitoringu v EÚ realizáciou pilotnej štúdie v 16 krajinách EÚ (Belgicko, Cyprus, Nemecko, Dánsko, Poľsko, Rumunsko, Slovinsko, Španielsko, Maďarsko, Švédsko, Spojené kráľovstvo, Portugalsko, Česko, Slovensko, Luxembursko a Írsko). Ďalších 5 krajín sú ad-hoc členmi projektu (Rakúsko, Francúzsko, Švajčiarsko, Nórsko a Chorvátsko). Druhým cieľom je otestovať harmonizované protokoly cez určenie hladín kadmia, ortuti, ftalátov a kotinínu u európskej populácie použitím ľudských biomarkerov a údajov z dotazníkov. Tretím cieľom je dobre cielené vzdelávanie a program na budovanie kapacít bude dostupný pre všetky zúčastnené krajiny.

Keďže Slovensko v súčasnej dobe nemá zavedený Národný program ľudského biomonitoringu zameraný na všeobecnú populáciu, snahou projektov COPHES a DEMOCOPHES je vypracovať a otestovať jednotný rámec pre hodnotenie expozície populácie voči chemickým polutantom pochádzajúcich zo životného prostredia, a to pomocou kľúčových modelových látok. Tento rámec môže byť v budúcnosti použitý na určenie expozície populácie voči iným látkam, čím sa posilní schopnosť vykonávať medzinárodné porovnávania po celej Európe. Zámerom je integrovať údaje z ľudského biomonitoringu s údajmi zbieranými v rámci iných zdravotných prieskumov a štúdií. Výsledky z týchto projektov a následné použitie tohto jednotného rámca podporí tvorbu politiky založenej na dôkazoch v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia.

Respondentami v projekte sú deti vo veku 6 až 11 rokov a ich biologické alebo nevlastné matky do 45 rokov. Minimálny počet vzoriek predstavuje 120 párov matiek s deťmi, získaných z Bratislavy (mesto) a zo Slovenskej Ľupče a Brusna (vidiek). Matka a dieťa musia žiť spolu v domácnosti a zároveň viac ako 5 rokov v predmetnej lokalite. Iba jedno dieťa na matku sa môže predmetnej štúdie zúčastniť. V Bratislave sme vybrali tri základné školy (Lamač, Dlhé Diely a ZŠ Drieňová). Vyšetrovanými biomarkermi sú ortuť (vo vlasoch), kadmium, kotinín a ftaláty (v moči). Etapy riešenia sú v rozsahu dátumov: 1.9. 2010 – 1.9. 2012. Samotná terénna práca spočívala v odbere vzoriek a potom sa uskutoční analýza výsledkov z dotazníkov a odberov vzoriek. Terénna práca bola ukončená 31.1. 2012. Výstupom z riešenia projektu bude publikovanie výsledkov (odborné príspevky, konferencie, atď.) Celkovým záverom projektu

bude správa o výsledkoch ľudského biomonitoringu v členských krajinách EU, zhodnotenie úspešnosti a zistených poznatkov porovnaním mesto – vidiek. Následne bude z výsledkov projektu spracovaná národná správa. Informácie budú dostupné na internetovej stránke ÚZV SR.
Neparticipujeme na riešení projektu.

1.6 ZNEČISTENIE VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V ŠKOLÁCH A JEHO VPLYV NA ZDRAVIE DETÍ V EURÓPE (SINPHONIE)

Anotácia

Projekt SINPHONIE je príkladom medzinárodnej spolupráce európskych krajín pri implementácii revidovaného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí v Európe (CEHAPE) v nadväznosti na regionálny prioritný cieľ č. 3 (RPG III) zameraný na prevenciu akútnych a chronických respiračných ochorení prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného a vonkajšieho ovzdušia znečisteného dopravou, priemyslom ako aj vnútornými zdrojmi. Zámerom uvedeného projektu je rozšíriť súčasné spektrum poznatkov realizáciou komplexného výskumu v oblasti expozície znečisťujúcim látkam vo vnútornom prostredí škôl s osobitným zameraním na detskú populáciu a prispieť tak k vývoju nových politík a postupov zameraných na redukciu tohto znečistenia. V rámci projektu bude spoločnou metodikou vykonané meranie a hodnotenie vybraných chemických, fyzikálnych a biologických faktorov prostredia škôl so súčasným zberom údajov o zdravotnom stave detí prostredníctvom dotazníkov aj klinických štúdií. Snahou tohto projektu je aj zhodnotenie vplyvu externých faktorov ovplyvňujúcich kvalitu ovzdušia v školách (doprava, klimatické zmeny).

V tejto oblasti sa nevykonávali žiadne aktivity.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Anotácia

Sledovanie pitnej vody patrí k prioritám odboru hygieny životného prostredia, pretože kvalita pitnej vody môže mať významný vplyv na zdravie obyvateľstva, a to z hľadiska krátkodobého ale aj dlhodobého pôsobenia. Požiadavky na kvalitu vody určenú na ľudskú spotrebu stanovuje zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z. z. Uvedené predpisy umožňujú prevádzkovateľovi verejného vodu pitnú vodu nedezinfikovať, pokiaľ pitná voda vo vodárenskom zdroji dlhodobo splňa limity jej kvality a zároveň nehrozí jej kontaminácia v zdroji a v rozvodnej sieti.

Úprava pitnej vody chlórmi a jeho zlúčeninami patrí k najrozšírenejším spôsobom jej hygienického zabezpečenia. V zahraničí je trendom distribuovať vodu bez chlóru. Dôvodom sú obavy zo vzniku vedľajších produktov dezinfekcie a ich toxických prípadne karcinogénnych účinkov a snaha zachovať senzorické vlastnosti vody, prijateľné pre spotrebiteľa. Skúsenosti prevádzky vodovodných systémov bez chlórovania v zahraničí i z Českej republiky potvrdzujú, že za určitých podmienok je možná distribúcia pitnej vody aj bez použitia chemickej dezinfekcie príp. bez zachovania jeho reziduá v sieti.

Platná európska legislatíva (*Smernica č. 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu*) upravuje v problematike dezinfikovania pitnej vody len požiadavku na zisťovanie prítomnosti

celkovej sumy špecifikovaných trihalometánov. Výsledkom revízie smernice je však návrh na sledovanie ďalších vedľajších produktov, ktoré súvisia s používaním dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru (napr. kyseliny halogénocitovej, atď).

Ešte v roku 2011 bol na ÚVZ SR zaslaný zoznam verejných vodovodov v spádovom území RÚVZ Trnava. Všetky vodovody sú dezinfikované prípravkami na báze chlóru a nemáme v evidencii žiadny vodovod bez zdravotného zabezpečenia.

1.8 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

Anotácia

Hodnotenie dopadov na zdravie je v SR zákonnou požiadavkou na základe novely zákona č. 355/2007 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2011. Uplatnenie zákonných požiadaviek na úseku hodnotenia dopadov na zdravie si vyžaduje nové prístupy v práci zamestnancov verejného zdravotníctva, posilnenie ich vedomostí a zručností pri uplatňovaní kompetencií vyžadovania a posudzovania hodnotenia dopadov na zdravie. Problematika hodnotenia dopadov na zdravie bude náplňou odborných seminárov poriadaných pre zamestnancov verejného zdravotníctva. Pre posilnenie procesov hodnotenia dopadov na zdravie uplatňovaním princípu opatrnosti bude vypracovaná vyhláška MZ SR, ktorou sa upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie. Aktivity verejného zdravotníctva v problematike HIA a spracovanie vyhlášky MZ SR sú zaradené aj do programového vyhlásenia vlády SR rezortu zdravotníctva v opatrení 5.1 e), Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva.

Hodnotenie dopadov na zdravie je riešené pri povoľovaní stavieb v rozsahu zákonných požiadaviek na úseku hodnotenia dopadov na zdravie.

1.9 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Anotácia

Projekt zameraný na detskú úrazovosť a jej prevenciu. Partnermi projektu je 34 krajín (za SR: ÚVZ SR). Koordinátorom je The Royal Society for the Prevention of Accidents (UK). Výstupom budú Národné správy o bezpečnosti detí, ktorú budú súčasťou projektu TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Children's Safety) financovaného z EÚ, pod vedením Európskej Aliancie pre bezpečnosť detí (European Child Safety Alliance), v spolupráci s Európskou komisiou, RoSPA, Nordic School of Public Health, Dublin City University, Swansea University, European Public Health Alliance and Association, Schools for Health in Europe, European Transport Safety Council, UNICEF, World Health Organization (WHO) a národnými partnerskými organizáciami v každej z participujúcich krajín. Národné správy budú poskytovať prehľad o existujúcich alebo rozpracovaných politikách jednotlivých participujúcich krajín zameraných na riešenie problematiky vysokej úmrtnosti detí v dôsledku neúmyselných úrazov v participujúcich krajinách. Národné správy majú tiež poskytnúť dobré príklady prevencie úrazom detí, ktoré môžu byť aplikované v iných krajinách na národnej alebo lokálnej úrovni. Akčné plány pre bezpečnosť detí majú uľahčiť plánovanie prevencie na európskej úrovni a podporu úsilia na lokálnej úrovni, vrátane novej oblasti týkajúcej sa nerovností a detských úrazov.

Neparticipujeme na riešení projektu.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. **Dopracovať a uplatňovať** nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Údaje o nových pracoviskách s vyhlásenými RP, počtoch zamestnancov, rizikových faktoroch atď. zadávame do programu ASTR a vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec).

V rámci ŠZD sledujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika, výsledky a intervaly preventívnych lekárskeho prehliadok a pod. Upozorňujeme zamestnávateľov hlavne na potrebu prehodnotenia pracovných činností zaradených do 4. ktg rizika, resp. na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce 4. ktg.

V termíne od 01.01.2012 – 31.12.2012 sme vykonali 74 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 18 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 9 bolo zrušených, prehodnotených bolo 27.

V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok u zamestnancov zaradených na rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a

zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2012 sme vykonali celkovo 170 previerok zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení NV SR č. 300/2007 Z. z. v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. Previerky boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 93, v poľnohospodárskych organizáciách - 7, v predajniach - 28, v laboratóriách - 3, v múzeu - 2, lekárne - 9 a na nakladanie s NO - 28. Pri previerkach sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a prípravkov, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie toxických látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov, podmienky predaja, používanie OOPP, spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi.

Bolo vydaných 13 povolení na používanie veľmi toxických látok a zmesí, 32 povolení na nakladanie s nebezpečnými odpadmi, z toho 12 povolení v rámci uvedenia priestorov do prevádzky.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami boli vydané po preskúšaní pre 33 žiadateľov, bez skúšok pre 39 žiadateľov.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým faktorom (NV SR č. 355/2006 Z. z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	170
Kontrolné listy	8

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narušajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej

karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať tieto postupy posúdené príslušným orgánom verejného zdravotníctva. Bolo vydaných 40 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 27 rozhodnutí na manipuláciu s azbestom pri búraní stavieb a výmene AZC rúr v bytových domoch. V rámci ŠZD a na základe žiadostí bolo v roku 2012 vykonaných 26 previerok pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD kontrolujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom vrátane azbestu (NV SR č. 356/2006 Z. z. , v znení NV SR č. 301/2007 Z. z. a NV SR č. 253/2006 Z. z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	26
Kontrolné listy	6

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V roku 2012 sme posudzovali hodnotenie psychickej pracovnej záťaže /PPZ/ u zamestnancov SE, a.s., závod Atómové elektrárne Jaslovské Bohunice. Hodnotenie PPZ vypracovala pracovná zdravotná služba. Z hľadiska psychickej pracovnej záťaže uvedené hodnotenie splňalo formálne aj obsahové náležitosti hodnotenia psychickej pracovnej záťaže a kategorizácie prác z hľadiska psychickej pracovnej záťaže podľa Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou

záťažou a senzorickou záťažou pri práci a podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Rizikové práce z hľadiska psychickej pracovnej záťaže RÚVZ so sídlom v Trnave eviduje na dvoch základných školách u pedagogických pracovníkov – riaditeľ, zástupca riaditeľa a učiteľ I. stupňa ZŠ a na pracovisku Spoločná dozorňa v závode Atómové elektrárne Jaslovské Bohunice u operátorov spoločnej dozorne.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s psychickou záťažou (NV SR č. 542/2007 Z. z.)	P o č e t
<i>Celkový počet previerok</i>	<i>2</i>
<i>Kontrolné listy</i>	<i>12</i>

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

Anotácia

Kampaň má jednotný medzinárodný metodologický protokol, hodnotiace nástroje a výstupy - na základe spoločných previerok regionálnych úradov verejného zdravotníctva a inšpektorátov práce poukázať na psychosociálne riziká pri práci, upozorniť zamestnávateľov na potrebu pravidelne vykonávať preventívne opatrenia na elimináciu psychosociálnych záťaží na pracovisku.

Realizácia kampane bude prebiehať v malých a stredných podnikoch v troch odvetviach:

- zdravotníctvo a sociálne služby,
- služby – hotely a reštaurácie,
- tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov).

V každom kraji sa vykonajú 4 previerky v každom z 3 odvetví, čo predstavuje 12 previerok za kraj (96 previerok za SR).

V roku 2012 boli vykonané spoločné previerky v rámci kampane SLIC spolu v 3 organizáciách: Alzheimercentrum Piešťany, n.o., Hotel Esplanade, Slovenské liečebné kúpele, a.s., Piešťany, Veľkopek, a.s. Piešťany. Previerky boli vykonávané v spolupráci s IP Trnava.

Dotazníky boli ku všetkým previerkam zabezpečené v dostatočnom množstve prostredníctvom IP Trnava, zber vyplnených dotazníkov zabezpečil RÚVZ. Fotokópie vyplnených dotazníkov z kampane boli doručené zo všetkých kontrolovaných organizácií na IP Trnava. Sprievodná správa z vykonaných kontrol s vyplnenými dotazníkmi bola odoslaná v stanovenom termíne na ÚVZ SR Bratislava.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou

záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

V roku 2012 sme prešetrovali 7 podozrení na vznik choroby z povolania z DNJZ. V spoločnosti na výrobu elektromotorov boli prešetrované dve podozrenia na chorobu z povolania. V oboch prípadoch išlo o Impingement syndrom u montážnych robotníčok elektromotorov, pričom súvis s pracovnými podmienkami predpokladáme v jednom prípade. V spoločnosti na výrobu LCD zariadení a modulov boli taktiež prešetrované dve podozrenia na chorobu z povolania. Išlo o operátorky výroby s diagnózami Sy canali carpi a Impingement syndrom. V oboch prípadoch nepredpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania.

V ďalšom prípade išlo o radiálnu epikondylitídu humeru bilaterálne u operátorky pri ručnom ohýbaní brzdových potrubí pre automobilový priemysel, ktorá bola priznaná ako choroba z povolania. V šiestom prípade sme prešetrovali podozrenie u stavebného robotníka – lešenára s podozrením na Dg. Sy canalis carpi bilat., pričom predpokladáme súvislosť s pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania.

V poslednom prípade išlo o operátora vo výrobe nábytku s podozrením na Impingement syndrom, kde nepredpokladáme súvislosť s jeho pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania.

V súvislosti s opakovaným výskytom chorôb z povolania v spoločnosti, ktorá sa zaoberá výrobou elektromotorov, RÚVZ Trnava požadoval vykonať objektivizáciu lokálnej fyzickej záťaže na pracovisku montáže elektromotorov. Na základe predložených výsledkov bolo predmetné pracovisko zaradené do 3. kategórie rizika s rizikovým faktorom fyzická záťaž.

Kópie záznamov z prešetrení podozrení na chorobu z povolania boli zaslané spoločne za rok 2012 na ÚVZ SR Bratislava.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR .

Zamestnávateľov sme upozorňovali pri výkone ŠZD na vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia, životného prostredia a pod. Verejnosť bola informovaná prostredníctvom webovej stránky RÚVZ Trnava a v rámci Dní zdravia mesta Trnava. Poskytli sme 795 konzultácií a poradenstva najmä malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám.

Do médií sme poskytli informáciu, týkajúcu sa predaja prípravkov s obsahom koncentrovanej kyseliny sírovej v bežných predajniach.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.3.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad – kontrola zameraná na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt ochorení a nádorov pankreasu. Práca bude zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu. Spojí sa úsilie zdravotníckych pracovníkov viacerých odborov preventívnej aj klinickej medicíny a ďalších vedeckých pracovníkov v objasňovaní kauzálnych súvislostí nádorových ochorení. Poznatky sa budú priebežne uplatňovať v podpore zdravia obyvateľstva.

Úloha je konkrétnym riešením aktivity 3.2 Programového vyhlásenia vlády „Rozšírenie podpory zdravia do iných oblastí života obyvateľstva SR“.

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, neboli realizované žiadne úlohy.

2.3.2 Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola nadväzuje na štúdiu realizovanú uvedenými riešiteľskými pracoviskami v rokoch 1998 – 2003. Štúdia je zameraná na preskúmanie najvýznamnejších ukazovateľov podmienujúcich prežívanie a prognózu pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému v krajinách Strednej a Východnej Európy. Práca bude zameraná na preskúmanie faktorov životného štýlu, zdravotných zvyklostí, terapeutických postupov, zamestnania, stravovacích zvyklostí a ich výsledného vplyvu na prežívanie pacientov s definovanými onkologickými ochoreniami.

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, neboli realizované žiadne úlohy.

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Anotácia

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí. Je potrebné zapojiť sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“. Prvý projekt na presadzovanie nariadenia sa zameriaval na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v zmesiach, výrobkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s klasifikáciou, označovaním a balením látok a zmesí a ustanovení

týkajúcich sa kariat bezpečnostných údajov. V rámci tohto projektu sa vyplní špeciálny dotazník odbornými pracovníkmi RÚVZ v konkrétnych podnikoch uvádzajúcich na trh chemické látky. Poznatky všetkých zúčastnených orgánov kontroly činných podľa zákona č. 67/2010 Z. z. budú podkladom pre ďalší postup na usmernenie zavádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok.

Pri výkone ŠZD sa zameriavame aj na kontrolu nad chemickou legislatívou - kontrola kariat bezpečnostných údajov.

Vykonalí sme ŠZD zameraný na kontrolu CMR látok potenciálne používaných ako farbivá v textilnom priemysle, kozmetike a na tetovanie. ŠZD sme vykonali v troch priemyselných organizáciách zaoberajúcich sa výrobou pančuchového tovaru a v spolupráci s odborom HŽP v troch tetovacích štúdiách.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR 17. decembra 2008.

Aktualizácia Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na r. 2010 a 2014 na úseku verejného zdravotníctva. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Projekt - Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva bol realizovaný priebežne počas roka v spolupráci z oddelením podpory zdravia tunajšieho úradu. Vo vybraných potravinárskych zariadeniach bolo vyšetrených 80 klientov v štyroch určených vekových skupinách podľa pohlavia a druhu pracovnej záťaže. Z dôvodu pracovného zaťaženia a realizácie mimoriadnych úloh projekt pokračoval hlavne v druhom polroku 2012. Celkovo bolo vyšetrených 80 klientov, ktorí vykonávajú ľahkú prácu, resp. ľahko pracujúci, najmä v potravinárstve. Dobrovoľní účastníci, rozdelení do štyroch skupín, podľa veku a pohlavia zodpovedali dotazník zameraný na výživové zvyklosti a pohybovú aktivitu. Pred realizáciou projektu bol každý respondent podrobne informovaný o správnom spôsobe vyplňovania dotazníkov. Každá osoba vyplnila 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktorý bol pracovníkmi RÚVZ spracovaný v programe ALIMENTA, tým bola vyhodnotená biologická a energetická výživová hodnota skonzumovanej stravy. Každému boli zmerané somatotropické ukazovatele ako výška, hmotnosť, vypočítaný bol BMI index a WHR index. Z kvapky kapilárnej krvi boli vyšetrené u všetkých klientov ukazovatele tukového metabolizmu (cholesterol, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol) ako aj hodnota glukózy a vypočítaný AI index. Na základe výsledkov vyšetrenia, ale aj pri záujme zo strany respondentov boli poskytnuté rady o zásadách správnej a racionálnej výživy a významu zvýšenej pohybovej aktivity v každom veku. Spracované údaje boli skompletizované za RÚVZ Trnava samostatne, za trnavský kraj kompletne a zaslané gestorovi úlohy RÚVZ Poprad v stanovenom termíne.

V rámci úlohy boli počas Dní zdravia v Trnave v júni 2012 záujemcovia usmerňovaní o racionálnej výžive, o zmene stravovacích návykov a životného štýlu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010 – 2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

V roku 2012 na zistenie obsahu KI, KIO₃ a ferokyanidu bolo odobraných 24 vzoriek kuchynskej jedlej soli, pôvod soli bol najmä z krajín EÚ. Prepočítaný obsah KI bol v rozmedzí 15 -35 mg/kg, okrem 1 vzorky, v ktorej bol obsah KI po 15 mg/kg. Obsah ferokyanidu draselného ako protihrudkujúcej látky bol vo všetkých vzorkách pod najvyššiu medznú hodnotu.

Vzorky jedlej jódovanej soli zodpovedali obsahom prepočítaného KI, jednu vzorku nehodnotíme ako nevyhovujúcu, pretože pôvod soli nie je v SR. Obsahom ferokyanidu draselného zodpovedali vzorky kuchynskej soli v sledovanom parametri požiadavkám PK SR..

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

- vyšetrovaním vzoriek kuchynskej soli na obsah jodidu a jodičnanu draselného. Za rok 2012 bolo vyšetrených 96 vzoriek.

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Anotácia

Výroba PET fliaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia), najmä s ohľadom na možné uvoľňovanie zdravotne rizikových faktorov.

Podľa rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek PET fliaš v rámci trnavského kraja neboli plánované.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja sa realizovali v septembri 2012. Podľa rozpisu boli odobrané vzorky materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami a zaslané na vyšetrenie do NRC RÚVZ Poprad. Odobraný bol výrobok - PP detská fľaša. Vyšetrená vzorka detskej fľaše vyhovovala požiadavkám Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbzenofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja sa realizovali v septembri 2012. Na vyšetrenie bola odobratá 1 vzorka potraviny Vitana – ryžová kaša bez varenia zaslaná na vyšetrenie do NRC RÚVZ Poprad.

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Vychádzajúc z úloh EÚ - zistiť úroveň spotreby vybraných 2 prídavných látok (E 129 allura červená AC, E 950 aspartam) a dvoch aróm (mentofurán a kumarín) v potravinách u dospelaj populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) bol vykonávaný monitoring u 20 respondentov s ľahkou prácou v dvoch vekových kategóriách 19 – 35 ročných a 36 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre uvedené kategórie je 20. Počas riešenia úlohy bolo spracovaných 20 dvojdňových jedálnych lístkov (jeden deň pracovný a jeden deň pracovného pokoja) a 20 týždenných dotazníkov frekvencie spotreby potravín.

Zároveň boli odobraté 3 vzorky na laboratórnu analýzu – kvalitatívne a kvantitatívne stanovenie vybraných prídavných látok – allura červená, tartrazín a aróm – kumarín a aspartám. Získané údaje boli tabuľkovo spracované a zaslané na ÚVZ SR v stanovenom termíne – november 2012.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

- bola pripravená nová skúšobná metóda na kvantitatívne stanovenie vybraných syntetických farbív v potravinách.

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Anotácia

Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre výrobky určené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch dostupných na našom trhu.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly sa na úlohe nepodielame.

3.8 SPOTREBNÝ POTRAVINOVÝ KOŠ OBYVATEĽOV V SR

Anotácia

Správny výber potravín môže významnou mierou prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych ochorení, onkologických ochorení a iných ochorení ovplyvniteľných aj konzumovanou stravou, je žiaduce poznať presne spotrebu potravín na Slovensku. Táto úloha priamo naväzuje na vládou SR prijatý v roku 1999 **Program озdravenia výživy obyvateľov SR**, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008 a ktorého ciele sú plne v súlade s celoeurópskymi princípmi zapracovanými v dokumente „Zdravie 21. storočia“.

Projekt je v štádiu príprav a bude sa plniť podľa usmernenia ÚVZ SR.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 6 do 18 rokov veku.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) prezentovať formou tabuliek a grafov.

Štatisticky spracovať ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov a vyhodnotiť súvislosti.

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2001 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre vekové skupiny 6 – 18 ročných, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

Projekt sme zrealizovali v roku 2011. V roku 2012 boli získané údaje nahadzované do vopred pripravených mustier v programe Excel a dňa 29.03.2012 boli zaslané na odd. HDM ÚVZ SR na ďalšie štatistické spracovanie.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

V roku 2012 sme sa na riešení danej úlohy nepodieľali.

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Anotácia

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné poznať východiskovú úroveň, či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Dotazníky boli distribuované na 2 základné školy (1 vidiecka ZŠ, 1 mestská ZŠ) podľa rozpisu a vybraných vekových kategórií. V príslušnej vekovej skupine bolo vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat v obidvoch ZŠ. Po vyplnení boli dotazníky zozbierané, návratnosť bola 100%. V 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber stravy (obed) vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení – celotýždňová strava spolu 10 vzoriek. V rámci projektu sme merali aj vybrané antropometrické ukazovatele (hmotnosť, výšku, obvod pásu, obvod bokov) a TK u detí zapojených do projektu. Získané údaje z dotazníkov boli spracovávané a vkladané do vopred pripravených databáz, ktoré boli 27.09.2012 zaslané elektronicky (e – mailom) aj poštou na CD nosiči na RUVZ v Rimavskej Sobotě na ďalšie spracovanie.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

- vyšetrením 40 vzoriek stravy na obsah cukrov, tukov, bielkovín, energetickú hodnotu, prítomnosť syntetických farbív a dusičnanov. Vzorky hotovej stravy boli odoberané pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji.

4.4 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Anotácia

Na základe zachovaných údajov z projektu Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, ktorý bol realizovaný v roku 2001 – 2003 v rámci projektu CINDI- Zdravé deti v zdravých rodinách na celoslovenskej úrovni a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty pre hodnotu celkového cholesterolu, BMI a TK pre deti vo veku 11 a 17 rokov, bude prehĺbená spolupráca s pediatrickými ambulanciami a údaje z preventívnych prehliadok u týchto vekových kategórií budú priebežne zaznamenávané a sledované ich trendy.

Výsledky budú po spracovaní poskytnuté WHO, Regional Office for Europe pre účely medzinárodných porovnaní a pre aktualizáciu intervenčných opatrení v oblasti životného štýlu detí a mládeže v rámci poradenstva vykonávaného na RÚVZ.

Realizácia projektu bola ukončená v roku 2011. V roku 2012 prebieha len štatistické spracovávanie získaných údajov na RÚVZ v Banskej Bystrici.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKO DO POTRAVIN U DETÍ

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Projekt bol zrealizovaný dotazníkovou metódou u detí vo veku 5 rokov cestou predškolského zariadenia. Do projektu bolo zapojených 20 detí. Údaje získané dotazníkmi boli nahadzované do pripravených masiek v programe Excel a 12.10.2012 boli zaslané na ÚVZ SR na ďalšie štatistické spracovanie.

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU PRÁCE A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum sa bude realizovať formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa u všetkých ročníkov na školách. Celkovo sa posúdi viacero druhov rôznych činností a režimových prvkov. Výsledkom bude súhrnný prehľad o celkovej časovej záťaži žiakov 1. až 9. ročníkov základných škôl na Slovensku. Súčasťou prieskumu bude aj zhodnotenie zdravotného stavu žiakov a jeho porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Projekt bol zrealizovaný dotazníkovou metódou. V Trnave bolo do projektu vybraných 20 žiakov 2. ročníka mestskej základnej školy. Dotazníky vyplňali rodičia žiakov. Získané údaje boli nahadzované do pripravenej masky v programe Excel a boli zaslané na ÚVZ SR na ďalšie štatistické spracovanie.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Nakoľko RÚVZ Trnava nemá odbor ani oddelenie ochrany zdravia pred žiarením, na plnení úloh sme sa nepodieľali.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2012, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2011 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

- *Očkujúci lekári boli písomne elektronickou formou informovaní o zmenách v Očkovacom kalendári na rok 2012 - nový OK od 1.1.2012.*
- *Na RÚVZ sme vykonávali pohovory s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojho dieťaťa, v roku 2012 bolo zaevidovaných 70 odmietnutí očkovania zákonnými zástupcami detí. V súvislosti s odmietaním očkovania bolo prerokovaných 23 priestupkových konaní, z toho boli formou rozhodnutí uložené pokuty vo výške 4117 € a v blokovom konaní 180 €.*
- *Priebežne boli vykonávané telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospelaj populácie vrátane konzultácií pred cestou do zahraničia.*
- *V rámci Iniciatívy SEVS Hodnoty očkovania – piliera Vzdelávanie sestier bol v spolupráci s krajskou a regionálnou prezidentkou SKS a PA zorganizovaný jesenný seminár pod názvom „Hodnota očkovania pre zdravie populácie“ ktorý sa uskutočnil v Trnavskom kraji 21.11.2012 a 27.11.2012.*
- *Cestou kancelárie Zdravé mesto Trnava – Noviniek z radnice bola v mesačných intervaloch laická verejnosť informovaná o možnostiach prevencie vybraných ochorení, ktoré sú preventabilné očkovaním, v rámci Európskeho imunizačného týždňa boli publikované články o význame očkovania v regionálnych periodikách.*
- *V roku 2012 boli hlásené 2 podozrenia na parotitídu u 5 ročného dieťaťa a 9 ročného dieťaťa z okresu Piešťany, sérologickým vyšetrením diagnóza nebola potvrdená.*
- *V termíne od 4.6.2012 prebieha na ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých kontrola povinného očkovania dospelaj populácie proti tetanu a diftérii v ročníku narodenia 1981. K 31.12.2012 bolo skontrolovaných 40 ambulancií všeobecných lekárov pre dospelých.*

Vyhodnotenie výsledkov kontroly povinného očkovania v spádových okresoch RÚVZ Trnava k 31.8.2012:

Okres Trnava

*V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Trnava **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **90,31%** (základné očkovanie novorodencov proti TBC- ročník narodenia 2011) cez **98,36%** (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde) **do 99,67%**.*

Na jednotlivých **pediatrických obvodoch** sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od **66,7%** (základné očkovanie novorodencov proti TBC – ročník narodenia 2011) **do 100%**.

Na 12 obvodoch bola zaočkovanosť proti TBC nižšia ako 90%. pre dočasné kontraindikácie a nedostatok vakcíny. Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3.2003.

Mimoriadne očkovanie sa v kontrolovanom období nevykonalo.

Okres Piešťany

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Piešťany **okresná zaočkovanosť** pohybovala od **86,03%** (základné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze) **do 99,83%** (preočkovanie proti dT-IPV – ročník narodenia 1998).

Na jednotlivých **pediatrických obvodoch** sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od **71,42%** (základné očkovanie proti tuberkulóze ročník narodenia 2011) **do 100%**. Na 13 obvodoch nebola dosiahnutá 90 %-ná zaočkovanosť proti TBC z dôvodu dočasných KI a nedostatku vakcíny.

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3.2003.

Mimoriadne očkovanie sa v kontrolovanom období nevykonalo.

Okres Hlohovec

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Hlohovec **okresná zaočkovanosť** pohybovala od 91,1% (očkovanie novorodencov proti tuberkulóze v ročníku narodenia 2011) **do 99,8 %**.

Na jednotlivých **pediatrických obvodoch** sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od **73,2%** (základné očkovanie proti tuberkulóze v ročníku narodenia 2011) **do 100%**. 90%-ná zaočkovanosť proti TBC nebola dosiahnutá na 2 obvodoch z dôvodu nahromadenia dočasných KI a nedostatku vakcíny.

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24. 3.2003.

Vzhľadom na ohrozenie verejného zdravia z dôvodu epidemického výskytu VHA v miestnej časti Hlohovca – v Šulekove v období od 24.8.2011 do 13.12.2011 bolo cestou RÚVZ v Trnave nariadené vykonanie mimoriadneho očkovania proti VHA u 442 detí od 1 do 15 rokov veku s trvalým bydliskom v Šulekove. Pri kontrole očkovania bolo zistené, že z celkového počtu 442 osôb bolo zaočkovaných 378, t.j. 85,52%. Nezaočkovaných bolo 26 osôb – 10 x z dôvodu odmietnutia očkovania, 13 x trvalé bydlisko mimo Šulekova, 2 osoby vzhľadom na vek, 1 x pobyt v zahraničí a 38 x údaj o očkovaní nebol k dispozícii, pretože sa nezistil lekár, ktorý mal dieťa v zdravotnej starostlivosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2011 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom príst'ahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologickeho dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

*V zmysle Príloh č. 5 a č.6 k zákonu č. 355/2007 Z. z. sme vykonali previerky plnenia povinnosti hlásenia prenosných ochorení v 40 NZZ. Na Odbore epidemiológie bolo k 31.12.2012 prostredníctvom systému EPIS zaevidovaných **2834 prípadov prenosných ochorení** nahlásených z ambulantných zdravotníckych zariadení lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. Epidemiologicky bolo za rok 2012 vyšetrených **365 ohnísk prenosných ochorení a 12 epidémií**, z toho **1 x epidémia SARI** (Zariadenie pre seniorov Križovany n Dudváhom), **2 x scabies** (Reedukačné centrum Hlohovec, Alzheimercentrum Piešťany), **2 x gastroenteritída rotavírusovej etiológie** (MŠ Okružná 27 Trnava, MŠ 8. mája 4 Piešťany), **1 x gastroenteritída norovírusovej etiológie** (SLK Piešťany–november 2012), **5 x nešpecifikovaná vírusová gastroenteritída** (MŠ Spartakovská Trnava, MŠ 8. mája 2 Piešťany, MŠ Narcisova Trnava, PCA Slovakia Trnava, Interné odd. NAW Piešťany) a **1 x gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu** (SLK Piešťany - august 2012) s celkovým počtom 190 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 79 rozhodnutí - z toho 68 x lekársky dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami, resp. choré osoby s nutnosťou dispenzarizácie, 3 x karanténa a 8 x rozhodnutie z dôvodu nariadenia protiepidemických opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení v príslušnom zariadení.*

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologickeho informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným

programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

- *V rámci vykonávania ŠZD na ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on – line cez program EPIS. Z celkového počtu 21 prihlásených lekárov pravidelne hlási cca 13 lekárov.*
- *V programe EPIS bolo v roku 2012 zaevidovaných celkom 2834 prípadov prenosných ochorení, 12 epidémií a 52 týždenných krajských hlásení do SRV.*
- *Do TESSY boli v týždenných intervaloch cestou ÚVZ SR hlásené jednotlivé prípady SARI. V roku 2012 bolo hlásených 9 prípadov SARI, z toho v okrese Trnava -6, v okrese Piešťany -2 a v okrese Hlohovec -1. 6 prípadov bolo zaevidovaných v rámci epidemického výskytu u klientov Zariadenia pre seniorov v Križovanoch nad Dudváhom. Na základe virologického vyšetrenia nasopharyngeálnych výterov bol vírus chrípky potvrdený 5 x, z toho 2 x bol laboratórne potvrdený vírus chrípky A/Perth/16/2009(H3N2)-like, 1 x vírus chrípky A(H1N1) pdm 09, 2 x vírus chrípky A bez bližšej špecifikácie.*
- *Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.*
- *Z výstupov programu EPIS a telefonických hlásení sme vykonali analýzu plnenia si hlásnej povinnosti akútnych respiračných ochorení všeobecnými lekármi vyplývajúcej zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z., vyhodnotenie chrípkovej sezóny spolu s analýzou plnenia si hlásnej povinnosti bolo zaslané elektronickou formou všetkým všeobecným lekárom.*

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologickeho režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrojúcim lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

1. V roku 2012 v mesiaci máj sme zrealizovali bodovú prevalenčnú štúdiu v rámci projektu PPS-EÚ na lôžkových oddeleniach FN Trnava, do ktorej bolo zapojených 334 aktuálne hospitalizovaných akútnych pacientov a u ktorých bolo potvrdených 27 prípadov NN (7,3%).

2. Na OE sa od r. 2007 realizuje projekt HELICS – EU, ktorý je zameraný na aktívnu surveillance nozokomiálnych nákaz na odd. KAIM. V roku 2012 MUDr. Kollárová a Mgr. Andelková spracovali 41 dotazníkov z dekurzov pacientov hospitalizovaných na KAIM vo FN Trnava.

3. V roku 2012 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení spádových okresov Trnava, Piešťany a Hlohovec na RÚVZ hlásených spolu 358 prípadov NN (z toho bolo 27 prípadov NN zistených aktívne v rámci projektu PPS – EÚ)

4. Epidemiológ je pravidelne v štvrtročných intervaloch prizývaný na zasadnutie komisie RALAP vo FN Trnava, v rámci ktorej sa riešia aktuálne problémy zistené pri výkone ŠZD na jednotlivých oddeleniach FN.

Do činnosti Pracovnej skupiny (PS) pre tvorbu štandardných postupov pre výkon ŠZD v zdravotníckych zariadeniach je za RÚVZ Trnava zapojená MUDr. Ondicová (ako koordinátorka PS) a PhDr. Marková ako členka PS (t. č. na MD).

MUDr. M. Ondicová z RÚVZ Trnava a MUDr. E. Striežová z RÚVZ Žiar n.Hronom sú hlavnými koordinátorkami **Pracovnej skupiny HO MZ SR pre epidemiológiu pre tvorbu štandardných postupov na vykonávanie ŠZD v zdravotníckych zariadeniach**. PS pripravila do legislatívneho postupu **Odborné usmernenie „Vykonávanie kontroly sterility vysterilizovaných zdravotníckych pomôcok v zdravotníckych zariadeniach“**, ktoré bolo úspešne schválené GP MZ SR dňa 3.12.2012 pre uverejnenie vo Vestníku MZ SR.

5. V mesiaci máj bola v rámci Krajského seminára pre stomatológov odprezentovaná problematika HER a vodných systémov v ambulanciách zubného lekárstva.

6. V rámci ŠZD bolo v roku 2012 na oddelení NN vykonaných 136 previerok zdravotníckych zariadení, v rámci ktorých bolo odobratých 500 vzoriek z prostredia a z vysterilizovaného materiálu. Za nedostatky zistené pri vykonávaní ŠZD boli udelené 4 blokové pokuty vo výške 240 € a v správnom konaní pokuta vo výške 800 €.

7. Vydaných bolo 115 rozhodnutí (priestory do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 5 záväzných stanovísk. Otestovaných bolo 211 sterilizátorov formou platenej služby.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

- mikrobiologickým vyšetrovaním vzoriek sterov z prostredia zdravotníckych zariadení a sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach. Za rok 2012 bolo vyšetrených 1560 vzoriek.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitný dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu

detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Na tejto úlohe sa podieľa Oddelenie podpory zdravia v rámci úlohy 9.4 – EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov).

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

- *V roku 2012 sme pokračovali v plnení úloh vyplývajúcich z úloh WHO v postpandemickom období. Naďalej sa monitoroval výskyt SARI, ktorý bol cestou SRV a ÚVZ SR hlásený do TESSY. V okresoch Trnava, Piešťany, Hlohovec bolo hlásených 9 prípadov ochorení na SARI, z toho z okresu Trnava 6 prípadov v rámci epidemického výskytu, z okresu Piešťany – 2 prípady a z okresu Hlohovec – 1 prípad.*
- *Úzko sme spolupracovali s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.*
- *Na stránkach ECDC sme pravidelne sledovali epidemiologickú situáciu vo výskyte morbíl v Európe a informovali sme o možnosti importovania týchto ochorení na územie SR infektológov, VLD a VLDD a spádové mikrobiologické laboratória.*
- *V roku 2012 sme vyšetrovali 12 epidémií, z toho 1 x epidémia SARI, 2 x epidémia ochorení na scabies, 8 x epidémia vírusových GE a 1 x epidémia GE pravdepodobne infekčného pôvodu s celkovým počtom 190 prípadov ochorení.*
- *V roku 2012 boli riešené 4 mimoriadne situácie v súvislosti s nálezom bieleho prášku:*
 1. *Mimoriadna situácia bola nahlásená cez linku 112 a riešená ihneď dňa 17.4.2012. Išlo o nález pevne uzatvoreného igelitového vrečka s obsahom cca 2 g bieleho prášku, ktoré bolo voľne pohodené na chodbe SPŠ. S práškom nikto nemanipuloval, nebola zistená expozícia osôb ani kontaminácia prostredia. Vzorku zaistila jednotka HaZZ, ktorá vykonala dekontamináciu stola pracovne 0,5% Pedoxom PAA, na ktorom bola vzorka vložená do papierovej obálky dočasne umiestnená. Neznámy prášok transportovala špeciálna jednotka na vyšetrovanie na ÚVZ SR. Dňa 23.4.2012 bol na RÚVZ so sídlom v Trnave doručený z ÚVZ SR - Odboru lekárskej mikrobiológie definitívny výsledok kultivačného vyšetrovania s negatívnym*

výsledkom na *B. anthracis* vzorky neznámeho bieleho prášku zo SPŠ stavebnej na Lomonosovovej ul. v Trnave.

2. Dňa 3.5.2012 o 17.30 bol cestou č. 112 nahlásený výjazd zložky HaZZ kvôli nálezu neznámeho prášku na zastávke autobusu na stanici v Trnave. V čase oznámenia situácie bola už na ceste špeciálna jednotka, ktorá zabezpečuje transport podozrivých vzoriek na vyšetrenia do laboratória MŽP v Bratislave. Priama expozícia osôb čakajúcich na zastávke nebola potvrdená - HaZZ zaistil telefonické kontakty na tieto osoby. O 22.00 bol nahlásený negatívny výsledok predbežného vyšetrenia neznámeho prášku vzhľadom na *B. anthracis*.

3. Dňa 05.06.2012 o 8.00 hod cez IZS nahlásená mimoriadna udalosť - susp. ohrozenie biolog. faktorom - nález bieleho prášku v priečinkoch na vydávanie kolkových známok a peňažnom priečinku v automate na kolky na OBÚ v Trnave. Prášok zistila pracovníčka SBS pred príchodom zamestnancov do práce pred 7.00. hod. Záseh bol vykonaný cestou HaZZ, PZ, RZP. HaZZ zaistili suspektný prášok a cestou špeciálnej jednotky bol prevezený na vyšetrenie do laboratória MŽP ÚVZ SR v Bratislave. Miesto nálezu prášku - automat a okolie bolo dekontaminované Padoxom PAA. Do výsledkov vyšetrenia susp. prášku bol automat vyradený z prevádzky a zakázaná bola akákoľvek manipulácia s ním. Exponovaná pracovníčka SBS bola poučená.

4. V spolupráci so zložkami IZS sme boli 10.9.2012 cestou č. 112 privolaní k riešeniu MES - nálezu podozrivého bieleho prášku, ktorým bola posypaná karoséria osobného vozidla Audi A6 zaparkovaného na Štúrovej ulici 4 v Trnave. Nález nahlásil v ranných hodinách o 7.00 na č. 112 majiteľ vozidla. V kontakte s podozrivým práškom nebol okrem majiteľa a príslušníkov HaZZ nikto. Súčasťou protiepidemických opatrení na mieste bolo nariadenie povrchovej dezinfekcie vozidla a jeho bezprostredného okolia 5% Inciduirom. Dekontamináciu ako aj odber vzorky na laboratórnu analýzu za dodržania bezpečnosti vykonali príslušníci HaZZ. Podľa výsledkov predbežných vyšetrení ÚVZ SR zo dňa 10.9.2012 sa prítomnosť *Bacillus anthracis* nedokázala.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia RÚVZ Trnava sa podieľa na plnení tejto úlohy nasledovne:

- epidemiologickým vyšetrením dispenzarizovaných nosičov toxigených kmeňov *Staphylococcus aureus* u zdravotníckeho personálu a u potravinárov. V roku 2012 sme v rámci plnenia uvedenej úlohy vyšetřili 67 vzoriek.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliiovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste výustenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

- *Vzorky odpadových vôd boli v roku 2012 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava Nariadením HH SR č.j.OLM/596/1216/2012 z 19.1.2012. Vzorky odpadových vôd odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (7 odberov) a ČOV Piešťany (7 odberov). Z celkového počtu 14 vyšetrených vzoriek vôd v 3 vzorkách z ČOV Zeleneč bol v auguste potvrdený Coxsackie vírus sk. B, v októbri Coxsackie vírus B5, v novembri Echovírus 11 a v 2 vzorkách z ČOV Piešťany bol v marci potvrdený Coxsackie vírus sk. B, v auguste Echovírus 11.*
- *V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO ústavných zdravotníckych zariadení - na detských, infekčných a neurologických oddeleniach. Dňa 4.6. 2012 bol z detskej kliniky FN Trnava nahlásený 1 prípad ACHO u 8 ročného žiaka z Trnavy. Virologickým vyšetrením biologického materiálu v NRC sa enterovírusová etiológia ochorenia nepotvrdila.*

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

V rámci prevencie pracuje na OPZ poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený o správaní, ktoré znižuje riziko infekcie HIV. Počet návštev v roku 2012 bol 83 (45 mužov a 38 žien), ktorým bola poskytnutá základná informácia o infekcii HIV a jej predchádzaní, o spôsobe vyšetrenia na anti - HIV protilátky (poradenstvo poskytnuté telefonickou linkou pomoci AIDS bolo 62 klientom) . Základné informácie o vyšetreniach HIV/AIDS a činnosti linky boli poskytnuté 41 klientom. Celkovo poradňu prevencie HIV/AIDS kontaktovalo 124 klientov.

Aktuálne zistené nové poznatky na poradni sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií. Poradňu navštevovali resp. telefonické informácie boli podávané prevažne mladým ľuďom, najviac zastúpená je veková kategória od 20 – 34 rokov. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači, na teletexte mestskej televízie, webových stránkach RÚVZ.

V roku 2012 bolo vykonaných 8 prednášok s besedami na tému AIDS a 5 prednášok na tému plánované partnerstvo a rodičovstvo. Na prednáškach spojenými s besedami zvyšujeme

informovanosť a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

6.9 PORADNE OČKOVANIA

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

○ *MUDr. M. Ondicová a MUDr. D. Kollárová sú aktívne zapojené do jedného zo štyroch pilierov **Iniciatívy SEVS - Hodnota očkovania**. Na základe doterajších skúseností spracovali súhrnný elaborát najčastejších otázok rodičov odmietajúcich očkovanie (FAQ), ktorý je určený ako pomôcka pre epidemiológov pracujúcich vo vakcinologických poradniach pri priestupkových konaniach s rodičmi odmietajúcimi povinné očkovanie ako i pre pediatrov prvého kontaktu.*

○ *Na odbore epidemiológie RÚVZ v Trnave bola v roku 2011 zriadená vakcinologická poradňa. O tejto skutočnosti boli informovaní všeobecní lekári pre deti a dorast v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec. Údaje o poradni očkovania sú pre verejnosť dostupné na internetovej stránke RÚVZ v Trnave.*

○ *Pred zahájením priestupkového konania sú rodičia, ktorí odmietnu očkovanie písomnou formou informovaní o možných následkoch týkajúcich sa ohrozenia zdravia dieťaťa ako aj verejného zdravia v prípade nezabezpečenia povinného očkovania u svojho dieťaťa, v rámci poučenia je uvedená informácia ohľadom vakcinologickej poradne, ktorú v prípade záujmu môžu navštíviť.*

Možnosť osobnej konzultácie ohľadom očkovania vo vakcinologickej poradni v roku 2012 využili 4 rodičia. Počas prejednávania priestupkových konaní je všetkým rodičom vysvetlený význam plnenia Imunizačného programu v SR a zodpovedné otázky ohľadom očkovania.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

V rámci Odboru objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sme sa podieľali na nasledovných úlohách:

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Anotácia

Identifikácia a kvantifikácia cyanobaktériových vodných kvetov a ich toxínov, makrofytov a iného znečistenia vo vodárenských nádržiach a na rekreačných vodných plochách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou pri kúpaní.

Na plnení úlohy sme sa podieľali biologickým vyšetrovaním vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. Za obdobie roka 2012 bolo vyšetrených 43 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

Anotácia

Kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd a vôd vo watercooleroch určených pre používanie vo verejných priestoroch a v zdravotníckych zariadeniach.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrovaním vzoriek balených vôd v mikrobiologických a chemických ukazovateľoch. Za obdobie roka 2012 bolo vyšetrených 39 vzoriek.

7.14 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Anotácia

Toluén patrí do skupiny aromatických uhľovodíkov a jeho priemyselné použitie je veľmi rozšírené. Používa ako medziprodukt na syntézu mnohých chemikálií, pri výrobe plastov, papiera, v textilnom a elektrotechnickom priemysle.

Najčastejším biologickým expozičným testom využívaným pri profesionálnej expozícii toluénu je dodnes kyselina hippurová v moči. Nakoľko sa nachádza aj v moči neexponovaných osôb (konzervačné látky v potrave, niektoré lieky, fajčenie), výsledky môžu byť skreslené (falošne pozitívne). Preto aj zahraničné legislatívy (USA, Nemecko) upúšťajú od jej používania a udávajú len limity pre toluén v krvi a o-krezol v moči.

Úloha je zameraná na zistenie korelácie medzi vylučovaním kyseliny hippurovej a o-krezolu v moči pri rôznej koncentrácii toluénu v pracovnom prostredí a na podporenie používania stanovenia o-krezolu ako výhradného biologického expozičného testu pri profesionálnej expozícii toluénu. Medzilaboratórny porovnávacia testami sa overí správnosť výsledkov získaných pri analytickom stanovení o-krezolu v moči.

Na stanovenie biomarkerov expozície toluénu sa využívajú metódy HPLC.

V rámci plnenia tejto úlohy v 2. polroku 2011 bola zavedená skúšobná metóda stanovenia o – krezolu v moči pri rôznej koncentrácii toluénu v pracovnom prostredí. V roku 2012 sme sa

zúčastnili medzilaboratórneho porovnania v uvedenej oblasti. Medzilaboratórne porovnanie organizovalo NRC pre expozície xenobiotík pri ÚVZ SR v Bratislave.

Na ostatných úlohách v rámci objektivizácie faktorov prostredia sa nepodielame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom, nepodielali sme sa na plnení žiadnej úlohy.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. V roku 2011 ako úloha Aktualizácia Národného programu podpory zdravia bola vypracovaná na základe Plánu práce vlády Slovenskej republiky na rok 2011. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Ambíciou aktualizovaného programu je pozitívne prispievať k presadzovaniu a uplatňovaniu zásad zdravého spôsobu života, k presadzovaniu a monitoringu preventívnych opatrení smerujúcich k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení obyvateľstva, ako aj k spoluvytváraniu priaznivého životného a pracovného prostredia.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny na realizáciu aktualizácie národného programu podpory zdravia - v I. polroku 2012 sa zúčastňovala zasadnutia pracovnej skupiny a pripomienkovania NPPZ.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie. Počet starých ľudí sa v priebehu prvej polovice 21. storočia zdvojnásobí. Prírastok počtu starších ľudí bude najväčší v najvyšších vekových skupinách. Ide o tzv. fenomén „dvojitého(vnútorého) starnutie populácie“.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a aktivít upozorniť na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky začal realizovať projekt s názvom „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“. Hlavným cieľom projektu je vytvoriť komplexný systém celoživotného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

Oddelenie podpory zdravia podporilo myšlienku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti na vyhlásenej akcii „Týždeň mozgu“, ktorý sme realizovali v termíne od 12.3. – 15.3.2012.

Aktivity v rámci tohto týždňa sme vykonávali v OZC MAX Trnava a v troch denných centrách seniorov. Úvodom odznela prednáška k uvedenej problematike a precvičenie pamäti u seniorov

pomocou pracovných listov, ktoré nám poskytlo centrum Memory a Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Dňa 26.5.2012 sme sa zúčastnili I. Trnavských športových dní seniorov, ktoré sa konalo v areáli TJ Slávia v Trnave. Zabezpečili sme informácie o činnosti oddelenia podpory zdravia, o správnom životnom štýle, pohybovej aktivite a duševnom zdraví. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál pre verejnosť v celkovom počte 8 titulov - 360 ks.

Pri príležitosti medzinárodného dňa úcty k starším sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili 4. ročníka Veľtrhu pre seniorov, ktorý organizovalo Mesto Trnava v spolupráci so Strediskom sociálnej starostlivosti v Trnave. Bol venovaný Mesiacu úcty k starším. Na podujatí sme prezentovali činnosť oddelenia podpory zdravia, účastníkom sme merali hodnoty krvného tlaku, % množstva telesného tuku, poskytli individuálne poradenstvom k otázkam zdravého životného štýlu. Bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Anotácia

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek je možné pozitívne ovplyvniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

V roku 2012 sme poskytli pre materské centrá vhodný zdravotno – výchovný materiál. (Bezpečné hračky, alergie, astmy, dentálna hygiena-DVD, starostlivosť o dieťa s ekzémom, dýchacia gymnastika detí).

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Materské školy umožňujú súbežne pôsobiť na skupinu detí, čím sa zdravotno-edukačné pôsobenie umocňuje. Jeho obsahom má byť nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou, ku ktorej smerujú opatrenia na prevenciu ústnych ochorení sú rodičia detí a učiteľky materských škôl. Ide o kontaktné a z hľadiska dieťaťa kľúčové osoby, ktoré formujú jeho postoje k zdraviu vo všeobecnosti, vytvárajú pre dieťa výživové podmienky relevantné k ústnemu zdraviu, podmienky pre tvorbu návykov starostlivosti o chrup atď. Cieľom intervenčno-preventívnych aktivít pre rodičov a učiteľky MŠ je zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia (s dôrazom na prevenciu zubného kazu, nepodceňovanie stavu dočasného chrupu) a skvalitnenie ich informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Pilotný projekt, ktorý sa rieši na RÚVZ so sídlom v Košiciach (a nachádza sa vo finálnej etape vyhodnocovania výsledkov), zahŕňa okrem vyššie uvedeného aj dotazníkový prieskum (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu ústneho zdravia detí predškolského veku

(zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na projekte). Cieľom dotazníkového prieskumu, ktorého respondentmi sú rodičia detí a učiteľky MŠ, je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup, ako aj informácie o skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu zdravotno-edukačného pôsobenia. Cieľom klinickej časti projektu je zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť preventívnych opatrení (t. j. intervenčno-edukačného pôsobenia).

Intervenčné aktivity v tejto oblasti sme uskutočňovali na materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygiény. Naučené zručnosti sme u detí fixovali pomocou vizuálneho obrazu – vo forme omaľovánky. Pre rodičov a učiteľov sme zabezpečili edukačné materiály vo forme letákov. Tento projekt sme realizovali tiež v súčinnosti s projektom „Adamko – hravo, zdravo“, „Lakomý sysel“, „Pozor na zubokazy“, „Kde bolo, tam bolo“...

9.4 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Anotácia

EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi.

Dotazník obsahuje základné údaje ako je vek, pohlavie, sociálno-ekonomický stav respondentov, správanie v súvislosti so zdravím a otázky o zdravotnom stave. Čiastočne budú použité otázky z dotazníka EHIS (European Health Interview Survey) a pre zachovanie kontinuity a porovnateľnosti aj z dotazníka používaného v štúdiách v rámci CINDI programu (otázky o stravovaní a fyzickej aktivite).

Fyzikálne vyšetrenie zahŕňa vyšetrenie výšky, váhy, obvodu pása a meranie krvného tlaku.

Vzorka krvi sa vyšetruje na celkový, HDL cholesterol, triacylglycerol a glukózu.

Každá krajina môže obohatiť tieto vyšetrenia podľa potreby o test fyzickej zdatnosti, vyšetrenie chrupu, denzitu kostí, mentálne zdravie, ďalšie vyšetrenia vzorky krvi a rozšíriť aj otázky v dotazníku.

Z dôvodu zabezpečenia kvality a porovnateľnosti údajov sa kladie veľký dôraz na štandardizáciu meraní, dobrú prípravu personálu a spoluprácu s referenčnými centrami (Helsinki, Rím, Oslo).

Oddelenie podpory zdravia sa zúčastnilo na požiadanie koordinátorky projektu EHES MUDr. Márie Audičovej z RÚVZ Banská Bystrica pripravovanej národnej štúdie projektu EHES (Zisťovanie zdravia Európanov), ktorá prebiehala na celom Slovensku a bol koordinovaný z referenčného centra, založeného v Helsinkách pri National Institute for Health and Welfare. Projekt vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od socioekonomických podmienok a veku.

Projekt bol vypracovaný pre dospelú populáciu. Boli vypracované zoznamy respondentov náhodným výberom podľa vekových kategórií. Pre okres Trnava bolo vybraných 55 respondentov. Prítomní respondenti vyplnili predpísané dotazníky, bol im zmeraný TK 3x za sebou, antropometrické vyšetrenia (výška, váha, objem pása) a následne im bola odobraná krv na biochemické vyšetrenie cholesterolu, glukózy, triglyceridov a HDL cholesterolu).

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Anotácia

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovísk zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Predpokladom plnenia úlohy je okrem aktivít pracovníkov RÚVZ (prednášky a besedy, semináre, nástenky a panely, zážitkové podujatia, vlastná edičná činnosť, informácie prostredníctvom internetu, články a prezentácia v elektronických médiách) aj úzka spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi a médiami, ktoré môžu adekvátnou medializáciou daných zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. Dôležitou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilmy. Vhodné je pri organizovaní podujatí, prezentovaní aktuálnych tém a pri šírení informácií spolupracovať aj s mimorezortnými partnermi – so školami, orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy, sociálnymi ústavmi, komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami a s významnými zamestnávateľmi v regióne.

Túto úlohu sme plnili formou skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo, využívajúc všetky formy zdravotno-výchovného pôsobenia v úzkej spolupráci s médiami.

24. marec 2012- Svetový deň TBC

Distribúciou zdravotno-výchovného materiálu v spolupráci s NZZ - odbornou pľúcnou ambulanciou sme zabezpečili propagáciu tohto dňa pre širokú verejnosť.

7. apríl 2012- Svetový deň zdravia

Zabezpečili sme Deň otvorených dverí (7.4.2011) pri príležitosti svetového dňa zdravia. Verejnosť využila poradenské služby v poradenskom centre podpory zdravia. Akcia bola spropagovaná na webových stránkach RÚVZ.

13. apríl 2012- Deň narcisov

Oddelenie podpory zdravia v spolupráci s Ligou proti rakovine a Trnavským osvetovým strediskom sa zapojil do celoslovenskej akcie „ Deň narcisov “. Akcia bola zabezpečená v centre mesta Trnava – pešia zóna, Hypermarket Tesco, Kaufland, Billa a MAX. Zabezpečili sme poskytovanie informácií o činnosti oddelenia podpory zdravia, o správnom životnom štýle a poskytli sme vhodný zdravotno-výchovný materiál pre verejnosť.

10. máj 2012 - Svetový deň pohybu

Zabezpečili sme poradenstvo o telesnej aktivite, prednášky s besedami, panelové výstavy, letáky, propagácia cestou regionálnej tlače. Verejnosť mala možnosť využiť poradiu podpory pohybovej aktivity.

31. máj 2012 - Svetový deň bez tabaku

Dňa 23. mája 2012 sa konal v priestoroch PSA Peugeot Citroën Trnava „Deň bez tabaku“. Oddelenie podpory zdravia- poradňa odvykania od fajčenia pripravila pre zamestnancov aktivity zamerané na odvykanie od fajčenia. Vykonali sme merania prítomnosti oxidu uhoľnatého v dychu prostredníctvom prístroja Micro CO. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

Deň 31. máj 2012 je vyhlásený ako „Svetový deň bez tabaku“. Oddelenie podpory zdravia sa v spolupráci s ÚVZ SR Bratislava a poisťovňou UNION zúčastnilo akcie „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Akcia prebiehala pred radnicou MÚ Trnava a zúčastnilo sa jej 44 klientov, z toho 18 mužov a 26 žien. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

26. jún 2012 Medzinárodný deň boja proti drogám a obchodovaniu s nimi.

V rámci tohto dňa resp. týždňa sme sa zamerali na prevenciu drogových závislostí formou prezentácií výstav, workshopov a prednášok s besedami na školách.

2. júla 2012 Deň zodpovednosti

V súvislosti s realizáciou aktivít k Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi pripravil ÚVZ SR Bratislava zdravotno - výchovnú kampaň pod názvom „Deň zodpovednosti“. Kampaň prebehla na 36 regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR. RÚVZ so sídlom v Trnave oddelenie podpory zdravia uskutočnilo Deň zodpovednosti v OC MAX Trnava.

Výšetreniu množstva gama glutamyltransferázy v kapilárnej krvi predchádzalo vyplnenie dotazníka a meranie TK. Cieľom kampane bolo zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Klientom bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

28. september 2012- Deň srdca v rámci projektu MOST 2012

Deň srdca bol venovaný celonárodnej edukácii občanov o závažnosti hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktoroch. Išlo o činnosti, ktoré boli v súlade s našou spoločnou snahou pozitívne ovplyvniť rizikové faktory zdravia a tým preventívne pôsobiť proti možnému vzniku týchto ochorení.

RÚVZ zabezpečoval v poradni zdravia vyšetrenie cholesterolu, stanovenie BMI, WHR, individuálne poradenstvo KVCH. V spolupráci s MÚ Trnava, kanceláriou Zdravé mesto a strednou zdravotníckou školou sa na vysunutom stanovišti Radnice MÚ Trnava uskutočnili merania cholesterolu, TK, pulzu, percentuálneho množstva telesného tuku, BMI, WHR spojené s poradenstvom k prevencii KVCH. Bolo poskytnuté následné individuálne poradenstvo a poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

1. október 2012- Medzinárodný deň starších osôb

Pri príležitosti tohto dňa sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili 4. ročníka Veľtrhu seniorov, ktorý organizovalo Mesto Trnava v spolupráci so Strediskom sociálnej starostlivosti v Trnave. Bol venovaný Mesiacu úcty k starším. Na podujatí sme prezentovali činnosť oddelenia podpory zdravia, účastníkom sme merali hodnoty krvného tlaku, % množstva telesného tuku, poskytli individuálne poradenstvom k otázkam zdravého životného štýlu. Bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

14. november 2012 – Svetový deň cukrovky

Poradňa zdravia počas celého roka zabezpečovala vyšetrenie hladiny cukru v krvi s individuálnym poradenstvom a poskytovaním vhodným zdravotno-výchovným materiálom.

16. november 2012 - Medzinárodný deň bez fajčenia

RÚVZ so sídlom v Trnave, poradňa odvykania od fajčenia pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia pripravila pre občanov aktivity zamerané na odvykanie od fajčenia:

- individuálne poradenstvo zamerané na odvykanie od fajčenia, škodlivosti fajčenia
- stanovili sme stupeň závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka klientom
- v priestoroch OPZ sme poskytli možnosť prehliadky panelovej výstavy o škodlivosti fajčenia
- poskytovali sme telefonické poradenstvo
- uvedenú akciu sme spropagovali na www. stránkach RÚVZ
- pre žiakov ZŠ a SŠ boli uskutočnené prednášky v oblasti prevencie odvykania od fajčenia

21.-25. november 2012- Týždeň prevencie sociálno-patologických javov v Trnave

Stretnutie s odborníkmi z oblastí drogovej prevencie, diskusné kluby na prevenciu proti agresivite, šikanovaniu a násiliu.

V spolupráci s kanceláriou Zdravé mesto, Trnavským osvetovým strediskom a Centrom voľného času - Kalokagatia sme zabezpečili prednášky pre žiakov základných a stredných škôl v Trnave a koordinátorov prevencie patologických javov na školách.

Zároveň sme rozšírili činnosť v poradni prevencie drogových závislostí a poradenstva na podporu psychického zdravia, zabezpečená bola tiež informovať verejnosti na webových stránkach RÚVZ Trnava.

1. december 2012 - Svetový deň AIDS

Zabezpečili sme prednáškové aktivity na základných a stredných školách v Trnave, spropagovali sme činnosť poradne prevencie HIV/AIDS distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Anotácia

I. etapa tohto programu realizovaná v rokoch (2007 - 2008) bola o. i. zameraná na monitoring zdravotného stavu rómskej populácie, v II. etape ide o aktívnu intervenciu založenú na spolupráci medzi príslušnými RÚVZ, školami, obecnými úradmi (napr. pri využívaní komunitných centier), lekármi I. kontaktu a KPZV, ktorých bude na začiatku projektu celkove 30, neskôr sa bude ich počet rozširovať resp. priebežne meniť v závislosti od efektívnosti uskutočnených opatrení. Na základe zmapovania situácie uskutočnenej v predchádzajúcej fáze projektu, orientovať sa v snahe o zlepšenie stavu na tie atribúty zdravotného stavu Rómov, ktoré sa javia ako najnaliehavejšie. Pokračovať v systematickej elementárnej zdravotnej výchove formou primeranou vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny

Cieľovou skupinou budú obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v rámci okresov, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ zapojených do Programu. Počet segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít sa bude rozširovať resp. meniť v závislosti od počtu KPZV a počtu RÚVZ zapojených do Programu, ktoré sa budú meniť v závislosti od efektívnosti získaných výsledkov, ako aj od počtu obyvateľov v rómskych osídleniach v rámci okresov.

V tejto oblasti sme pôsobili formou zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pre rómsku komunitu sme zabezpečovali prednášky na špeciálnych školách v našom regióne, kde je zvýšené zastúpenie detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí z rómskej komunity. Deťom bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál, formou ktorého sme sa snažili vplývať aj na ich rodiny.

Na základe projektu podporeného Vládou SR, smerovaného znevýhodneným skupinám obyvateľov, s názvom Porovnanie potrieb a skutočných nástrojov štátu na riešenie podpory dodržiavania práv a povinností občana žijúceho v segregovaných osadách a komunitách v regióne Trnavského samosprávneho kraja sme sa zúčastnili úvodného semináru k predmetnej problematike.

9.7 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Anotácia

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ organizuje už od roku 1994 Národný úrad verejného zdravotníctva vo Fínsku v spolupráci so Svetovou zdravotníckou organizáciou. Súťaž na Slovensku prebieha od roku 1996.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Oddelenie podpory zdravia sa zapojilo do propagácie a organizovania súťaže „Quit and win“. Pri spropagovaní súťaže sme oslovili 69 obecných a mestských úradov v regióne, SČK oblastný spolok Trnava, VÚC Trnava so žiadosťou o uverejnenie plagátu a prihlášok do súťaže na ich webových stránkach. Plagát sme distribuovali do FN sP Trnava, Poliklinika Družba Trnava, Trojobvod Trnava, Mestský úrad Trnava, SČK oblastný spolok Trnava, VÚC Trnava, lekárne Trnava, VŠZP Trnava, univerzity na území mesta, firmy a organizácie v počte 19 ks. Okrem propagácie súťaže na našich webových stránkach sme poskytli rozšírenie poradenskej činnosti v poradni pre odvykanie od fajčenia a poskytovania telefonického poradenstva pre ľudí so záujmom prestať fajčiť.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Anotácia

Úspešné dosiahnutie cieľov programu si vyžaduje celospoločenskú aktivitu, teda spoluprácu a zodpovednosť všetkých zainteresovaných sektorov, rezortov a zložiek spoločnosti, vrátane súkromného sektora, tretieho sektora, či samospráv.

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komunit v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

Plnenie harmonogramu trvalých projektov:

- Zdravé mestá

– Školy podporujúce zdravie

– Zdravé pracoviská

a v nasledovných poradniach :

- základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)

- poradenstvo o telesnej aktivite

- poradenstvo o oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.

Zdravé mestá

„Dni zdravia Hlohovec“

Dňa 31.3.2012 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili akcie Dni zdravia mesta Hlohovec. Počas tohto dňa sme zabezpečili vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie % množstva telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody a závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce/TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia.

„Dni zdravia Trnava“

RÚVZ – oddelenie podpory zdravia je na uvedenej akcii jeden z hlavných účastníkov a spoluorganizátorov Mestského úradu v Trnave.

Klienti vyplnili Test zdravé srdce, ktorého súčasťou je dotazník pozostávajúci z rodinnej, osobnej anamnézy, zhodnotenia stravovacích zvyklostí, úrovne pohybovej aktivity. Spektrum je doplnené zhodnotením aktuálnych biochemických a antropometrických vyšetrení.

Klientom následne poskytol lekár pohovor formou komplexného individuálneho poradenstva a odporučil optimálne a primerané zmeny v spôsobe životného štýlu zamerané na zlepšenie zdravia prirodzeným nefarmakologickým spôsobom.

Po zhodnotení dotazníka životnej pohody bol pohovor zameraný na zvýšenie kvality života, zlepšenie životného štýlu, podporu psychického zdravia a zvládania stresových situácií.

Bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite , ktorému predchádzalo meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300 a meranie % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscerálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500. Vyšetrenia CO vo vydychovanom vzduchu pre fajčiarov s následným poradenstvom v oblasti odvykania od fajčenia.

Zdravotno-výchovnú činnosť v zmysle prevencie ochorení, ochrany a podpory zdravia sme uskutočňovali aj formou distribuovaní zdravotno-výchovného materiálu (letáky, brožúrky).

OÚ Madunice „Deň zdravia“

Oddelenie podpory zdravia v spolupráci s MS SČK v Maduniciach zabezpečil pre obyvateľov obce Deň zdravia. Vykonali sme meranie cholesterolu a glukózy v krvi, meranie TK a % množstva telesného tuku s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Školy podporujúce zdravie:

Tento projekt sme realizovali formou Dňa zdravia na Spojenej základnej škole v Trnave formou prednáškových aktivít, ktoré boli súčasťou nimi poriadaných Dní zdravia. Súčasťou tohto

podujatia bola prezentácia zdravého stravovania a cieľom bolo naučiť deti zásadám správneho životného štýlu.

Zdravé pracoviská

PSA Peugeot Citroën Trnava „Deň bez tabaku“.

Dňa 23.5.2012 sa konal v priestoroch PSA Peugeot Citroën Trnava „Deň bez tabaku“. Oddelenie podpory zdravia- poradňa odvykania od fajčenia pripravila pre zamestnancov aktivity zamerané na odvykanie od fajčenia. Vykonali sme merania prítomnosti oxidu uhoľnatého v dychu prostredníctvom prístroja Micro CO. Vyšetřili sme 39 klientov, z toho 20 mužov a 19 žien. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

„Safety week“ Zentiva

Dňa 6.6.2012 sme sa v priestoroch Zentiva a.s. Hlohovec výjazdom poradne zdravia zúčastnili akcie pod názvom „Safety week“. U 30 zamestnancov sme vyšetřili hladinu cholesterolu a cukru v krvi, merali hodnoty krvného tlaku, percentuálne množstvo telesného tuku a vyšetřenie CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov. Poskytli sme individuálne poradenstvo k výsledkom vyšetření. Následne im bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál. Vyšetřili sme 30 záujemcov.

OÚ Trnava „ Deň zdravia“

Dňa 12.9.2012 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie „Deň zdravia“ , na Obvodnom úrade v Trnave. Počas tohto dňa sme zabezpečili vyšetřenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie % množstva telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody a závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce/TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia.

SLK Piešťany „Balneologický deň“

Dňa 3.10. 2012 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie „Deň zdravia“ v Slovenských liečebných kúpeľoch Piešťany – Balneologický deň. Počas tohto dňa sme zabezpečili vyšetřenie cholesterolu v krvi, meranie % množstva telesného tuku, závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykania od fajčenia. Poskytli sme vhodný zdravotno-výchovný materiál k daným problematikám.

PSA Peugeot Citroën Trnava „ Deň srdca“

V dňoch 9.10.2012 , 10.10.2012 a 22.10.2012 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie „Deň srdca“ v priestoroch PSA Peugeot Citroën a.s. Trnava . Počas tohto dňa sme zabezpečili vyšetřenie cholesterolu v krvi, meranie % množstva telesného tuku, závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykania od fajčenia. Poskytli sme vhodný zdravotno-výchovný materiál k daným problematikám.

ENEL SE Jaslovské Bohunice „Deň zdravia“

Oddelenie podpory zdravia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou Trnava zabezpečil pre zamestnancov ENEL J. Bohunice akciu pod názvom „Deň zdravia“. Vykonali sme meranie cholesterolu v krvi, meranie TK, % množstva telesného tuku, závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykania od fajčenia. s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)
- Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:
- vo výžive a spotrebe alkoholu
- vo fyzickej aktivite
- zvládanie stresu
- vo fajčiarskych návykoch
- nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávajúci riziká odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre, prípadne návštevu lekára.

Počet návštev klientov v poradni zdravia v roku 2012 bol 814 klientov, čo činilo 858 návštev, 8 077 výkonov, mimo TZS bolo vyšetrených 37 klientov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané racionálnou výživou a pyramídou zdravej výživy na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 814 klientom.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení výchovy obyvateľstva k zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity z odboru verejného zdravotníctva. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času v Trnave a Hlohovci, Mestskému kultúrnemu stredisku Piešťany a Hlohovec, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov. V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnosť informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

V rámci rozširovania a zefektívňovania pohybových aktivít sme realizovali projekt na rozšírenie činnosti v rámci poradne optimalizácie pohybovej aktivity.

Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do poradne. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradenstvo bolo poskytnuté 381 klientom. Zo základnej poradne bolo doporučených 266. Súčasťou činnosti o pohybovej aktivite sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za rok 2012 navštívili za týmto účelom poradňu klienti 84 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON bolo vykonané 377 klientom, výsledky boli písomne a graficky spracované. Celkovo klienti navštívili pohybovú poradňu 452 krát.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti centra podpory zdravia zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou ostatného poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ A MIMOŠKOLSKOM PROSTREDÍ (HBSC ŠTÚDIA)

Anotácia

V rámci venovania osobitnej pozornosti zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch sa akcent projektu posúva k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie u detí a mládeže. Týmto smerom je potom dôležité pôsobiť v príprave a ďalšom vzdelávaní učiteľov. Práca učiteľov sa následne orientuje najmä na vytvorenie aktívnej osobnosti vo vzťahu k zdraviu – aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Zber dát v rámci HBSC štúdie sa v roku 2012 na našom RÚVZ nerealizoval.

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 (NPDD). Vytvorený zdravotno-osvetový materiál vo forme plagátu na prevenciu patologických javov na školách a rozvoj súdržnosti a spolupráce a tolerancie sme distribuovali na jednotlivé základné školy v našom regióne.

Dni zdravia na základných školách

V rámci tohto projektu sme sa v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami zúčastnili „Dni zdravia“ v jednotlivých školách regiónu, ktoré boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity, aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia.

Priebežne vykonávame prednáškové aktivity na všetkých typoch škôl. Počet prednášok na školách za rok 2012 bol 76 prednášok .

Zorganizovali sme v spolupráci s TOS a MU v Trnave Kanceláriou zdravé mesto školiaci seminár pre koordinátorov prevencie na školách s tematikou prevencia sociálno - patologických javov.

9.11 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

V oblasti prevencie fajčenia sa oddelenie podpory zdravia zameriava na zdravotno-výchovné akcie a poradenstvo pre obyvateľov odporúčané v tejto oblasti WHO a Národným programom kontroly tabaku a Akčným plánom na kontrolu tabaku. Vykonávame poradenstvo v poradni prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia s cieľom diagnostiky fajčenia (Fagerstromov dotazník, analýzy vydechovaného vzduchu prístrojom MICRO CO).

Úlohou je zmeniť chovanie fajčiara, navrhnúť adekvátnu metódu zanechania fajčenia. V roku 2012 navštívilo poradňu celkom 235 klientov. Ďalšie úlohy vyplývajúce z tohto bodu sú náplňou iných oddelení a odborov RÚVZ.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV)

Odpočet plnenia úlohy

Aj keď je úloha zameraná na identifikáciu a prioritizáciu nových hrozieb zo životného prostredia v okrese Veľký Krtíš boli v priebehu roku 2012 doriešené staré hrozby, týkajúce sa vysokého obsahu dusičnanov v pitnej vode. Dusičnany boli v našom okrese najčastejšie nedodržaným ukazovateľom s najvyššou medznou hodnotou v pitnej vode, čo sa týka individuálnych studní. Znáмым a preukázaným zdravotným rizikom je v tejto súvislosti vznik (kojeneckej) methemoglobínémie. V roku 2012 nebol zaznamenaný výskyt kojeneckej alimentárnej methemoglobínémie. Veľkým prínosom pri plnení tejto úlohy bola výstavba vodovodu na zásobovanie Poiplia pitnou vodou. Výstavba bola ukončená v roku 2011. V priebehu roku 2012 bol daný do prevádzky vodovod na zásobovanie 36 obcí pitnou vodou, ktoré nemali predtým verejný vodovod a v 15 obciach došlo k vylepšeniu vodovodnej infraštruktúry, ich napojenie na nové vodné zdroje. Napriek vybudovaným vodovodným prípojkám sa občania jednotlivých obcí Poiplia nenapájajú na vodovod a naďalej používajú individuálne studne. Obyvatelia týchto obcí nenapojili svoj existujúci vodovodný systém na nové prípojky, či už v dôsledku zlej sociálnej situácie rodín, ktoré nemajú dostatok finančných prostriedkov na napojenie vodovodného systému na nové prípojky, na zaplatenie pitnej vody alebo nízkej vzdelanostnej úrovne niektorých občanov a nevedomenia si zdravotných rizík. Používanie existujúcich studní /pitné vody s vysokým obsahom dusičnanov/ predpokladá stále aj výskyt kojeneckej alimentárnej methemoglobínémie, prípadne. Žiadne ochorenie súvisiace s pitnou vodou a rekreačnou vodou sme v okrese nezaznamenali.

1.7.Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Odpočet plnenia úlohy

RÚVZ vo V.Krtíši monitoruje kvalitu pitnej vody na spotrebisku na všetkých verejných vodovodoch v okrese. Voda vo všetkých verejných vodovodoch v našom okrese je dezinfikovaná prípravkami na báze chlóru. Vodovod bez dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru nemáme. Na dezinfekciu sa v našom okrese používa chlórdioxid (v 3 vodojemoch) a chlórnan sodný (vo všetkých ostatných vodojemoch). Na ÚVZ SR boli odoslané v rámci riešenia tejto úlohy v priebehu roku 2011 všetky potrebné informácie. Nepredpokladáme, že niektorý vodovod v našom okrese by bolo možné prevádzkovať bez dezinfekcie vody.

1.10 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Odpočet plnenia úlohy

V priebehu roka 2012 sa obidvaja súčasný pracovníci oddelenia HŽP zúčastnili vzdelávania akcií zameraného na hodnotenie dopadov na zdravie. Vzdelávanie bolo organizované ÚVZ SR v rámci projektu Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zmeny, ktoré nastali zaznamenávame v programe ASTR. Rizikové práce boli k 31.12.2012 v okrese Veľký Krtíš vyhlásené v spoločnostiach:

1. Baňa Dolina, a.s. Veľký Krtíš 3.kategória – pre 22 zamestnancov s expozíciou rizikovým faktorom prach, hluk a vibrácie, 4.kategória – pre 21 zamestnancov s expozíciou rizikovým faktorom prach a vibrácie).
2. eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce 3. kategória – 95 zamestnancov s expozíciou rizikovým faktorom hluk, 55 zamestnancov s expozíciou rizikovým faktorom záťaž teplom, 4.kategória – pre 16 zamestnancov s expozíciou rizikovým faktorom hluk
3. PRP, s.r.o., Veľký Krtíš – 3. kategória - 15 zamestnancov s expozíciou rizikovému faktoru hluk a 4 . kategória - 38 zamestnancov s expozíciou rizikovému faktoru hluk. Pracovné činnosti zaradené do kategórie 4 boli určené na časovo vymedzené obdobie.
4. eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce 3. kategória - 94 zamestnancov s expozíciou rizikovým faktorom hluk, 53 zamestnancov s expozíciou rizikovým faktorom záťaž teplom, 4.kategória – pre 22 zamestnancov s expozíciou rizikovým faktorom hluk. Pracovné činnosti zaradené do kategórie 4 boli určené na časovo vymedzené obdobie.

V spoločnosti Baňa Dolina a.s. Veľký Krtíš pretrváva útlmový program. Počet zamestnancov z uvedeného dôvodu sa mení minimálne, prispôsobuje sa aktuálnej ťažbe.

V roku 2012 došlo k výraznejším zmenám v prevádzke spoločnosti eustream, a.s. v dôsledku organizačných zmien za účelom realizácie preventívnych ochranných opatrení na zníženie expozície zamestnancov hlukom pri práci. Prevádzka je zameraná na prečerpávanie zemného plynu prostredníctvom strojno-technologického turbosústrojenstva umiestneného v halách. Zdrojom hluku je práve chod týchto zariadení. Pracovníci vykonávajú ich obsluhu a kontrolu. Posúdenie rizika expozície hluku bolo vykonané pre všetky profesie, ktoré sú v priebehu pracovnej zmeny vystavené pôsobeniu zdrojov hluku z prevádzky jednotlivých zariadení kompresorovej stanice. Realizáciou organizačných zmien v spoločnosti sa znížil počet zamestnancov pracoviska Líniovej časti Veľké Zlievce prítomných pri odtlakovaní plynových zariadení na počet nevyhnutne potrebný pre zabezpečenie tejto činnosti a zmenou pracovnej náplne sa obmedzila pracovná činnosť zamestnancov v profesiách, kde zamestnanci boli exponovaní rizikovému faktoru hluk. Zamestnanci v súčasnosti nevykonávajú dozornú činnosť pri odtlakovaní plynových zariadení. Cieľom tohto opatrenia bolo zníženie expozície hluku a následné zníženie zdravotného rizika u predmetných profesií. Následkom vykonaných zmien došlo i k zmene kategórie rizika u uvedených profesií a to zo 4. kategórie rizikovej práce pre faktor hluk do kategórie 2. Pracovné činnosti zaradené do kategórie 4 v riziku hluku sa určili na časovo vymedzené obdobie.

Celkový počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce mierne klesol oproti predchádzajúcim rokom. Do novej verzie programu ASTR sme zadávali len aktuálne údaje. Pokles je v oblasti poľnohospodárstva, ale aj priemyslu v dôsledku zavádzania racionalizačných opatrení ako aj automatizáciou výroby a tým menšou potrebou ľudskej práce.

V roku r.2012 sme zaznamenali podstatné zníženie počtu exponovaných pracovníkov pri ťažbe a dobývaní na Bani Dolina a.s. Veľký Krtíš, kde v 3.kategórii s rizikovým faktorom prach je exponovaných 44 zamestnancov, v 3. kategórii s rizikovým faktorom hluk je exponovaných 54 zamestnancov a vibráciám v tej istej kategórii je exponovaných 13 zamestnancov. V kategórii 4 je rizikovému faktoru prach exponovaných 21 zamestnancov a v kategórii 4 je vibráciám exponovaných 21 zamestnancov. Pokles oproti r.2011 je o 180 zamestnancov.

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa až na malé výnimky nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovaním nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom aj pracovné zdravotné služby, ktoré sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok. ŠZD sme vykonali v 5 prevádzkach priemyselného parku v Malom Krtíši. Celkovo môžeme zhodnotiť klesajúci trend počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. K 31.12.2012 počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce bol 594 z toho 17 žien.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky boli vykonané v rámci štátneho zdravotného dozoru a boli zamerané na sledovanie ochrany zdravia zamestnancov v prevádzkach, kde dochádza k akejkoľvek manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Jedná sa najmä o poľnohospodárske a priemyselné spoločnosti a predajne poľnohospodárskych potrieb, ktoré okrem iného tovaru zabezpečujú aj predaj látok, ktoré sú klasifikované ako toxické a veľmi toxické chemické látky a prípravky. Zamestnávateľia majú vypracovaný a schválený prevádzkový poriadok spolu s posudkom o riziku v zmysle NV SR č.471/2011 Z.z., ktorým sa dopĺňa NV SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci. V poľnohospodárskych podnikoch dochádza k prehodnoteniu rizikových prác, pretože väčšina z nich je vybavená najmodernejšou technikou čo sa týka aj ochrany rastlín a škodcov. Ochrana je vykonávaná vysokovýkonnými postrekovačmi s riadeným počítačovým ovládaním, čím sa podstatne znížila prípadne vylúčila manipulácia a celková expozícia toxickým látkam. Zamestnanci majú odbornú spôsobilosť a sú preškolení.

Celkovo bolo vykonaných 15 kontrol. Na zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík pri používaní veľmi toxických a toxických látok sa snažíme vplývať formou konzultácií a poradenstvom aj v legislatívnej oblasti.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky sme vykonávali na základe existujúcej databázy, v ktorej vedieme evidenciu organizácií s existenciou zdravotného rizika z karcinogénnych a mutagénnych faktorov. Jedná sa predovšetkým o drevospracujúce prevádzky, ktoré majú vypracovaný prevádzkový poriadok a posudok o riziku. S tvrdým drevom pracujú predovšetkým drobní prevádzkovatelia v obciach okresu, aj to len sporadicky, preto nie sú vyhlásení v riziku.

Pracovníci sú informovaní o karcinogénnych vlastnostiach prachu z tvrdého dreva a o dôležitosti používania OOPP na ochranu dýchacích ciest. Zamestnancom aj zamestnávateľom poskytujeme poradenské služby a konzultácie. Celkovo bolo vykonaných 6 kontrol.

V okrese Veľký Krtíš evidujeme jedno pracovisko s dvoma pracovníčkami, ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám na onkologickej ambulancii (Oncomedical s.r.o. vo Veľkom Krtíši). Cytostatiká sa podávajú ambulantne infúznou formou.

Práce na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest boli vykonávané v 3 prípadoch. Jednalo sa o odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách (práce vykonávalo Stavebné bytové družstvo Lučenec a fyzická osoba Štefan Tóth, Nenince) a odstraňovanie azbestu zo strechy rodinného domu v obci Dolné Plachtince (práce vykonávala spoločnosť PRO-HAKO s.r.o. Veľký Krtíš). Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonali firmy, ktoré vlastnia oprávnenie na odstraňovanie azbestovocementových materiálov. Výkon práce bol pod odborným dohľadom a boli zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie azbestovocementového materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ vo Veľkom Krtíši sa do úlohy nezapojil z dôvodu, že na území okresu nie sú zaradené pracoviská do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC – posúdenie psychosociálnych rizík pri práci

RÚVZ Veľký Krtíš, odd. PPL, sa zapojil do realizácie kampane Európskej kampane SLIC v rámci spoločných previerok vybraných RÚVZ a inšpektorátov práce v SR. Cieľom kampane bolo pomocou posúdenia psychosociálnych záťaž pri práci poukázať na psychosociálne riziká pri práci a upozorniť zamestnávateľov, zamestnancov a odborníkov na nevyhnutnosť venovať pravidelnú pozornosť posudzovaniu a eliminácii faktorov spôsobujúcich psychosociálne zaťaženie pri práci. Realizácia kampane prebehla v prevádzke TERMAL DS s.r.o., Dolná Strehová, IČO: 359 736 25, ktorá poskytuje hotelové a reštauračné služby. Celkovo sme v spoločnosti uskutočnili 3 previerky, v rámci ktorých sme upozornili zamestnávateľa aj zamestnancov na dôležitosť posudzovania psychosociálnych rizík pri práci, čím sa prispeje k zdravým pracovným podmienkam, spokojnosti zamestnancov a k efektívnemu pracovnému výkonu. Dotazníkový prieskum bol vykonaný u 49 zamestnancov (z toho 17 mužov a 32 žien) a u povereného zástupcu zamestnávateľa. Správa z previerky o Európskej kampani SLIC – posúdenia psychosociálnych rizík pri práci za okres Veľký Krtíš bola zaslaná podľa pokynov spoločne s dotazníkmi na RÚVZ banská Bystrica dňa 23.08.2012.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Odpočet plnenia úlohy:

V roku r. 2012 sme šetrili na oddelení PPL RÚVZ Veľký Krtíš 20 prípadov podozrenia na profesionálne poškodenie zdravia z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. V 17 prípadoch sa jednalo o profesiu baník. Po niekoľkých rokoch sa došlo znovu k veľkému nárastu šetrení u zamestnávateľa Baňa Dolina a.s., Veľký Krtíš. Ďalšie podozrenia na chorobu z dlhodobého jednostranného a nadmerného zaťaženia sme šetrili u profesii pomocná kuchárka v MŠ, robotník-údržbár v Obecnom podniku Nenince a u robotníka vo vinohrade na Agrodružstve Príbelce. Vo všetkých prípadoch išlo o ochorenia horných končatín. Šetrenie pracovných podmienok sa vykonávalo priamo na pracovisku za prítomnosti zamestnávateľa, zamestnanca a odborných pracovníkov OPPL - RÚVZ Veľký Krtíš.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Odpočet plnenia úlohy:

Výkon štátneho zdravotného dozoru je zameraný na kontrolu pracovných podmienok a pracovného prostredia. Úroveň ochrany zdravia a vykonávané opatrenia vedenie firiem vždy realizuje až po konzultácii s odbornými pracovníkmi RÚVZ. Konzultačná činnosť prispieva k zvýšeniu kvality pracovného prostredia aj v malých prevádzkach. V spolupráci so zamestnávateľom je vykonaná objektivizácia pracovného prostredia a sú určené preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Väčšinou sa jedná o zavedenie modernejších a kvalitnejších technologických zariadení, o zníženie exponovaných pracovníkov na pracoviskách s rizikovými faktormi ako aj o skrátenie času expozície. Pracovníci pri nástupe do práce a následne 1x ročne sú preškolení o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o účinnosti používania OOPP na ochranu zdravia. Stav ochrany zdravia zamestnancov a úroveň starostlivosti o pracovné podmienky zvyčajne zodpovedá ekonomickej situácii podniku. Zamestnávatelia v ekonomicky stabilných a prosperujúcich podnikoch venujú dostatočnú pozornosť problematike ochrany zdravia pri práci, zatiaľ čo pre zamestnávateľov v menej prosperujúcich podnikoch je prvoradá predovšetkým ekonomická stránka výroby.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Úloha sa nerealizovala, neboli k dispozícii dotazníky pre posúdenie a vyhodnotenie úlohy a nové usmernenie.

3 Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

V roku 2012, tak ako každoročne, sme sa zapojili do plnenia úloh, ktoré sú súčasťou uvedeného projektu, vychádzajúceho z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“ a to cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva, so zreteľom poskytnúť podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky obyvateľstva SR.

Pri plnení projektu bolo oslovených opäť **80 respondentov**, v dvoch vekových kategóriách muži a v dvoch vekových kategóriách ženy, z ohľadom na ich pracovné zaťaženie / ľahká práca/ a to v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR.

Projekt bol realizovaný v rôznych firmách a organizáciách v okrese / Veľký Krtíš, Modrý Kameň, Hrušov, Pôtor / a respondenti mali v prevažnej miere profesie, ktoré zodpovedali predpísanému výberu cieľovej skupiny projektu a to robotníci potravinárskych výrobní, ktorí spolupracovali na projekte vo väčších skupinách. Jednalo sa konkrétne o výrobnú cukrárenských výrobkov ADANO plus, Veľký Krtíš, fy. IKE v obci Pôtor, kde boli realizované práce na projekte vo viacerých etapách. Záujem o spoluprácu na uvedenom projekte prejavila i Základná škola v Hrušove, kde boli práce na projekte s respondentmi realizované v prvom polroku 2012.

Každý klient, ktorý sa zapojil do projektu dostal tlačivo na vyplnenie jednodňového jedálneho lístka.

Vyplnené jedálne lístky boli spracované v programe ALIMENTA – nadstavbovej verzii. Výstupy po spracovaní údajov z jedálneho lístka nám poskytli údaje o energetickom príjme, príjme základných živín - Tukov, Sacharidov, Bielkovín, vitamínov / vitamín C/, hrubej vlákniny, minerálií, cholesterolu zo stravy, kyseliny listovej, NaCl a tekutín v porovnaní s OVD / **tab. výživové faktory**/.

Pri realizácii tohto projektu sme opäť úzko spolupracovali s poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Pracovníci poradne prístrojom Reflotron odobrali každému klientovi – respondentovi kapilárnu krv na stanovenie parametrov lipoproteinového metabolizmu / Cchol., TGL, HDL, LDL, Glu./ . Následne bol vyplnený dotazník a záznamový list na spracovanie somatometrických / hmotnosť, výška, BMI, WHR, TK – systolický, TK – diastolický/ a biochemických údajov, ktorý bol spracovaný v programe Microsoft Excel a poskytol nám výsledný sumár nameraných hodnôt a vyšetrení jednotlivých vekových kategórií a pohlaví /**tab. somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie**/.

Ďalej boli spracované dotazníky životosprávy / spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a pohybová aktivita a životospráva/ / **tab. spotreby a pohybovej aktivity a životosprávy** /.

Projektom sme sa zapojili do cieleného sledovania výživy vybraných skupín obyvateľstva so snahou získať a hodnotiť informácie o vývoji výživy konkrétnych populačných skupín v našom regióne s možnosťou následne informovať obyvateľstvo, v spolupráci s poradňou zdravia, o zásadách správnej výživy, propagovať ciele a smery Programu ozdravenia výživy, zdôrazňovať vzťah výživy k civilizačným ochoreniam a poskytovať zdravotno-výchovné materiály.

Záverom z uvedeného prieskumu vyplynulo nasledovné:

Sledovanie vybraných výživových faktorov:

- prekosenie **príjmu energie** zo stravy (**hodnota nad 110 %**) bolo zistené u mladších žien v 1 prípade / 5 %/ a u starších žien v 2 prípadoch / 10%/, u mladších mužov bolo prekosenie príjmu najvyššie a to v 4 prípadoch /20 %/ a starších mužov nebola **hodnota nad 110 %** zaznamenaná
- vo väčšej miere vo všetkých vekových kategóriách u žien i u mužov boli zistené **nižšie energetické hodnoty** príjmu potravy v sledovaný deň (**hodnota pod 90%**) a to u mladších žien 18 - 90%, u starších žien 14 - 70%, u mladších mužov tiež 14 - 70 % a u starších mužov 13 - 65%
 - uvedené môže byť spôsobené i neobjektívnosťou pri posudzovaní stravovania jedinca jednodňovým jedálnym lístkom
- **príjem bielkovín** – najviac prípadov v každej skupine bola zistená (**hodnota nad 110 %**) 45% u mladších žien, 65% u mladších mužov , 75% u starších žien a u starších mužov tiež 55%
- **príjem tukov** - u mladších žien boli vypočítané skôr nižšie hodnoty (**hodnota pod 90%**) a to u mladších žien až v 11 prípadoch, čo predstavuje 55 %, u starších žien a u mužov v oboch vekových kategóriách boli hodnoty vyššie (**hodnota nad 110 %**), u starších žien v 12 prípadoch / 60%/ a muži / u mladších 45%, u starších 55% /
- najvyššie prekosenie **príjmu sacharidov** zo stravy (**hodnota nad 110 %**) bolo zistené len v 2 prípadoch u všetkých kategórií / u mladších mužov / , čo predstavuje z celkového počtu všetkých 80 respondentov – 2,5%
 - príjem sacharidov je celkovo skôr nízky (**hodnota pod 90%**) u mladších v 18 prípadoch čo predstavuje 90% a starších žien v 19 prípadoch, čo je v prepočte až 95%, u mladších mužov v 17 prípadoch – 85% a u starších mužov bola hodnota pod 90% plnenia zhodná ako u starších žien 95%, takže v 19 prípadoch
- najvyšší **príjem vitamínu C** zo sledovaných skupín bol zaznamenaný u mladších žien a mladších mužov zhodne 50% (**hodnota nad 110 %**) počtu oslovených klientov v danej vekovej kategórii, (**hodnota pod 90%**) bola zaznamenaná až v 13 prípadoch u starších žien / 65%/ u mladších žien v 8 prípadoch /40%/, u mladších mužov 50 % a u starších mužov 55% **príjem vitamínu C** bol prevažne nedostatočný u všetkých respondentov a to (**hodnota pod 90%**) v priemere 52,5 %
- bol zaznamenaný v priemere vyšší **príjem vody** a to u všetkých vekových kategórií žien i mužov (**hodnotu nad 110 %**) bola nameraná až u 46 klientov projektu spolu, čo predstavuje 57,5 % celkového počtu 80 respondentov
- **príjem hrubej vlákniny** v strave je opäť, ako po minulé roky nedostatočný, avšak o niečo vyšší ako v minulom roku a priemer všetkých vekových kategórií u oboch pohlaví je v prepočte 63,75% (**hodnota pod 90%**) podľa odporúčaných denných dávok jednotlivých skupín / najvyššie hodnoty boli zastúpené v kategórii mladších mužov/
- **príjem soli** bol prekročený, **nad 110 %** u všetkých kategórií, hlavne však u starších mužov / spolu v priemere všetci respondenti - 60 %, čo predstavuje 48 prípadov
- **cholesterol** v prijatej strave je opäť nízky, najviac prípadov zo všetkých kategórií boli hodnoty v (**hodnote pod 90%**) u 75 % mladších žien, u 70 % starších žien, u 60 % mladších mužov, u 65 % starších mužov.
- **kyselina listová** - hodnoty sa pohybovali u všetkých skupín od 0,03 do 1,56 mg.

Sledovanie - Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie:

BMI

- z uvedeného prieskumu vyplýva, že nadváhou 2. stupňa (**BMI \geq 29**) trpí 30 % mladších žien a až 40 % starších žien, 10% mladších mužov a až 20 % starších mužov
- v hodnotách ženy **-(BMI 24 \leq BMI $>$ 29)** a muži **-(BMI 25 \leq BMI $>$ 30)** bolo zaznamenaných 35 % mladších žien, 35% starších žien, 55% mladších mužov a 60 % starších mužov
- v hodnotách (**BMI $<$ 24**) je najviac mladších žien a to 7 prípadov – 35%, v 5 prípadov starších žien, čo predstavuje 25%, a u mladších mužov BMI najnižší v 7 prípadoch čo je 35% a u starších mužov je to 20

WHR

- u žien bolo WHR \leq 0,85 v priemere 42,5% a WHR \geq 0,85 v priemere u žien 57,5%,
- u mužov bolo WHR \leq 0,9 v priemere 45% a WHR \geq 0,9 v priemere u mužov 55%,

TK

- vysoký systolický tlak s hodnotou nad 160 bol zistený prevažne u starších žien, konkrétne u 5 a 1 staršieho muža, nameraná bola i u 1 mladej ženy, čo celkovo predstavuje /8,75%/ celkového počtu respondentov projektu
- vysoký diastolický tlak s hodnotou nad 95 bol zistený tiež prevažne u starších respondentov
 - v 6 prípadoch u starších žien, u 3 mladých žien, u 1 mladého muža a 4 starších mužov,
 - čo je v priemere **17,50 % z celkového počtu respondentov**

Celkový cholesterol

hodnoty celkového cholesterolu bolo zistené nasledovné:

- C Chol. $<$ 5 malo najväčšie zastúpenie respondentov a to v rozmedzí 50 – 90% /67,5%/
- 5, \leq C Chol. $<$ 6 – v 21 prípadoch celkovo – 26,25%
- C Chol. \geq 6 boli namerané v 5 prípadoch u starších žien, čo predstavuje len 6,25% z celkového počtu

Glykémia

- Prekročenie hodnôt glukózy nad 6,1 boli zistené celkovo v 2 prípadoch u starších žien a v 1 prípade u mladšieho muža, čo celkovo predstavuje v 3,75%
Zistené hodnoty HDL, TG, LDL sú tiež súčasťou sumárnej tabuľky k dotazníku.

Sledovanie pohybovej aktivity a životosprávy

Životospráva

- najviac respondentov všetkých skupín hodnotilo svoju životosprávu ako uspokojivú - občas problémy v životospráve / 45 respondentov/ až 56,25 %
- 1 staršia žena, 2 mladšie ženy, 3 mladší muži a 1 starší muž hodnotili svoju životosprávu ako zlú – nepravidelné a nesprávne stravovanie, nízka pohybová aktivita, veľa stresov a pod. / 8,7%/
- na otázku „ Zmenili ste svoju životosprávu v poslednom období ?“ odpovedalo ÁNO celkovo 19 respondentov a to až 10 mladších žien, 4 staršie ženy, 1 mladší muž a 4 starší muži, čo predstavuje celkovo 23, 75% všetkých adeptov

Stresu / odpoveď „áno“ /

- je vystavených až 35 % mladších žien, 25 % starších žien, 50 % mladších mužov a 20 % starších mužov

zo zisteného vyplýva, že oproti minulému roku došlo k zmene, stresový faktor sa u pohlaví vyrovnáva, no viac je tento rok mužov vystavených stresu v porovnaní so ženami a celkovo odpovedalo **áno** 32,5 % oslovených.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci tejto úlohy sa monitoruje obsahu jódu v jedlej soli s cieľom sledovania zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V roku 2012 sme sa podieľali na plnení uvedenej úlohy, v rámci ktorej bolo odobratých v okrese Veľký Krtíš 24 vzoriek jedlej soli na chemické analýzy. Vzorky soli sú odoberané v prevádzkach zariadení spoločného stravovania s prípravou pokrmov.

Všetky odobraté vzorky boli vyšetrené na jodid draselný (KJ), jodičnan draselný (KJO₃) a ferokyanid draselný .

Vo všetkých vyšetrovaných vzorkách bol stanovený obsah jodidu draselného v rozpätí od 15-35 mg /kg, čo je v súlade s požiadavkou Potravinového kódexu SR a označením obsahu jódu na obale. Všetky vyšetrené vzorky vyhoveli v sledovaných ukazovateľoch. Pri odbere vzoriek boli skontrolované aj sprievodné doklady / dodacie listy/od tovaru.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl.3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetyléntetraftalátu a senzorké hodnotenie modelových potravinových simulátorov, prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov.

Na základe plánu úradnej kontroly na rok 2012 sme v rámci tejto úlohy odobrali 2 vzorky plastových výrobkov určených pre deti (detská plastová tácka, plastový pohár so slamkou). Sledovanými rizikovými ukazovateľmi v týchto výrobkoch boli: formaldehyd, melamín, primárne aromatické amíny, bisfenol A. Zároveň bola kontrola zameraná na označovanie, ktoré bolo v súlade s požiadavkami PK SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Výsledky laboratórnych rozborov vyhoveli požiadavkám legislatívy.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov.

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarskych farieb cez primárny obalový materiál do potravinárskych výrobkov.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

V rámci monitoringu vybraných prídavných látok v potravinách bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok – E 129 Allura červená AC a E 950 Aspartam na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Respondentom dvoch vekových kategórií / 19-35 rokov a 36-54 rokov , muži a ženy / vykonávajúcich ľahkú alebo stredne ťažkú prácu boli rozdane 24 hodinové dotazníky spotreby potravín/ pokrmov/nápojov na dva dni / jeden deň pracovný + jeden deň sobota alebo nedeľa /a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín.

Bolo oslovených 20 respondentov (zamestnanci potravinárskych firiem a klienti poradne zdravia /. Odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie bol uskutočnený v 2. polroku 2012. V rámci odberu vzoriek boli odobraté 2 vzorky - Dizzy cherry 1:10 ovocný sirup s čerešňovou príchuťou na Aspartam a balená Cukrová vata s príchuťami na Alluru červenú AC. Odobraté vzorky obsahovali v zložení na etikete výrobku predmetné prídavné látky, čo analýzy potvrdili a zistené hodnoty prídavných látok boli zaznamenané do príslušnej tabuľky. Vyplnené tabuľky a sumárny dotazník výsledkov respondentov sú súčasťou správy z monitoringu spotreby prídavných látok zaslanej 16.11.2012 na ÚVZ SR v Bratislave.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A (obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach určených na dojčenskú výživu a monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

3.8 Spotrebný potravinový kôš obyvateľov v SR

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

4 Odbor hygieny detí a mládeže

V kalendárnom roku 2012 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

Úloha č. 4.1. – Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Realizácia projektu bola vykonaná podľa usmernenia ÚVZ SR v II. polroku 2011 v termíne od 26.09.2011 do 04.11.2011 na štyroch základných a troch stredných školách v okrese Veľký Krtíš. Meraní sa podrobilo 512 žiakov z vybraných škôl vo veku od 7 – 18 rokov. Do uvedeného projektu boli vybrané nasledovné základné školy: Základná škola s materskou školou, Modrý Kameň, Základná škola, ul. Poľná, Veľký Krtíš, Základná škola B. Balassiho s vjm, Vinica, Základná škola s materskou školou, Želovce. Realizácia projektu na stredných školách bola zabezpečená na Gymnáziu A. H. Škultétyho vo Veľkom Krtíši, v Spojenej škole v Modrom Kameni a v Strednej odbornej škole vo Veľkom Krtíši.

Z vybraných škôl bol vyžiadaný menný zoznam všetkých žiakov s dátumom narodenia, z ktorých bol vypočítaný vek žiakov v desatinnej sústave, ktoré prevzala WHO z Medzinárodného biologického programu. Následný výber chlapcov a dievčat bol uskutočnený systematickým výberom podľa usmernenia zaslaného z ÚVZ SR Bratislava. Po dohode so štatutárnym zástupcom školy u vybraných respondentov boli vykonané antropometrické merania (meranie telesnej hmotnosti, telesnej výšky, obvodu hlavy, obvodu hrudníka, obvodu bokov a obvodu ľavého ramena). Typ žiaka bol hodnotený podľa vlastného úsudku riešiteľov projektu. Ďalej boli zisťované údaje a životnom štýle detí (stravovanie, telesná výchova, predškolské zariadenie) a o rodinnej anamnéze (rodina, vzdelanie, zamestnanie, výška a hmotnosť otca a matky) a ďalšie informácie o respondentovi (národnosť, bydlisko, menštruácia u dievčat a mutácia u chlapcov). Údaje boli zapisované do pripravených hárkov zaslaných z ÚVZ SR Bratislava, ktoré boli následne zaslané na Odbor HDM ÚVZ SR v Bratislave.

Zadávanie údajov do masky v programe Excel bolo vykonané v termíne do 31.3.2012 a zaslané na ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže.

Úloha č. 4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Celoslovenský prieskum o tabaku, alkohole a drogách ESPAD 2011 u žiakov 9. ročníkov základných a študentov 1.- 4. ročníkov stredných škôl bol realizovaný v kalendárnom roku 2011 u študentov Gymnázia A. H. Škultétyho, ul. Školská 21, 990 01 Veľký Krtíš. Anonymným dotazníkovým prieskumom bol uskutočnený zber údajov od študentov uvedenej školy. Počet vyplnených dotazníkov v rámci projektu ESPAD 2011 bol 43 ks. Dotazníky

získané od respondentov boli zaslané v zalepených obáľkach na ďalšie štatistické spracovanie na ÚVZ SR. K zaslaným dotazníkom bola priložená aj správa o plnení projektu.

Úloha č. 4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V roku 2012 sa realizovala IV. etapa projektu vo vekovej kategórii 11 – 14 ročných detí. Podľa usmernenia gestora projektu bol projekt realizovaný na jednej mestskej (ZŠ, ul. J. A. Komenského 4, 990 01 Veľký Krtíš) a jednej vidieckej základnej škole (ZŠ s MŠ, Na Parlagu 1, 991 25 Čebovce) dotazníkovým prieskumom v 16. a 17. kalendárnom týždni (16.4. – 27.4.2012), pričom boli vyplnené dotazníky o stravovacích návykoch dieťaťa, 24 – hodinovej stravovacej anamnéze a 24 hod. pohybovom režime, frekvenčný dotazník a dotazník o výživových preferenciách dieťaťa. Z každej školy bolo z príslušnej vekovej skupiny vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, čiže za RÚVZ Veľký Krtíš bolo vyšetrených 120 detí. Odber vzoriek stráv (obedov) sa uskutočnil v 17. kalendárnom týždni vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení, spolu 10 vzoriek stráv na stanovenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, uhlíohydrátov a vybraných chemických ukazovateľov v strave. U vybraných respondentov boli vykonané merania vybraných antropometrických ukazovateľov (hmotnosť, výška, obvod pása a obvod bokov) a tlak krvi. Z 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy bol pomocou programu Alimenta verzia 4.3. vypočítaný energetický príjem a zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive. Z informácií získaných o fyzickej aktivite detí za 24 hod. bol vypočítaný energetický výdaj. Získané hodnoty boli spätne zapísané do mustry.

Získané údaje v dotazníkoch boli zapísané do pripravenej mustry a následne boli zaslané v stanovenom termíne gestorovi projektu, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote na ďalšie spracovanie. O výsledkoch laboratórneho rozboru stravy bola vyhotovená písomná správa pre zariadenia školského stravovania, kde bol realizovaný odber stravy.

Úloha č. 4.4 Zdravé deti v zdravých rodinách.

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

Dňa 20.6.2012 sa na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici uskutočnila porada riešiteľov projektu „Zdravé deti v zdravých rodinách / Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku“, kde boli odprezentované výsledky a zistenia z projektu, na ktorej sa zúčastnila aj vedúca oddelenia HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši.

Úloha č. 4.5 - Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí.

Cieľom projektu je získanie prehľadu o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Do vybranej mestskej materskej školy (MŠ, ul. Poľná 2, 990 01 Veľký Krtíš) boli odovzdané dotazníky o prehľade potravín, skonzumovaných v priebehu 24 hodín (príloha č.1_dotazník k 24 hod. spotrebe) a dotazníky o frekvencii spotreby potravín (príloha č.2_dotazník k životospráve – frekvencia konzumovania) pre rodičov detí vo veku 5 rokov. V rámci predškolského zariadenia bolo vyplnených 23 dotazníkov. Údaje z dotazníkov sa vložili do pripravených masiek v programe Excel a boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR v stanovenom termíne.

Úloha č. 4.6 Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl na Slovensku.

Cieľom projektu je na základe údajov, získaných od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na Slovensku porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v roku 1999.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Pre Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Veľkom Krtíši bol určený na sledovanie 5. ročník mestskej základnej školy (ZŠ, nám. A.H. Škultétyho 9, 990 01 Veľký Krtíš). Pre žiakov resp. rodičov žiakov boli poskytnuté dotazníky (príloha č. 1 – sledovanie režimu práce a odpočinku a príloha č. 2 – zdravotný stav) na vyplnenie v počte 25 dotazníkov. Z uvedeného počtu bolo vrátených 23 dotazníkov. Údaje z vyplnených dotazníkov zadali pracovníčky oddelenia HDM do masky, pripravenej v programe Excel. Vyplnená maska bola zaslaná na ďalšie štatistické spracovanie na ÚVZ SR v určenom termíne.

6 Odbor epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia úloh národného imunizačného programu pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali fyzickú kontrolu zaočkovanosti vo všetkých neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dorast, ktoré sa nachádzajú na území okresu Veľký Krtíš.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa, ktorý vyhlasuje európska úradovňa Svetovej zdravotníckej organizácie zameranej na posilnenie významu očkovania a zvýšenia zaočkovanosti boli pre laickú verejnosť vyhotovené letáky o imunizácii populácie s aktuálnym očkovacím kalendárom na rok 2012. O aktuálnych očkovacích látkach na trhu prostredníctvom letákov boli informovaní všetci lekári pre dospelých, deti a dorast v okrese. Informácie ohľadom imunizácie sú uverejnené aj na webovej stránke RÚVZ Veľký Krtíš a na uverejnenom telefónnom čísle sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Odborní pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávali šetrenia výskytu infekčných ochorení v ohniskách nákazy. Za uvedené obdobie bolo vykonaných celkom 131 terénnych šetrení v ohniskách nákazy, z toho 102 v ohniskách salmonelóz, 5 v ohniskách šigelóz, 1 v ohnisku Kampylobakteriálnej enteritídy, 3 Rotavírusovej enteritídy, 5 v ohniskách kontaktu, alebo ohrozenia besnotou, 1 v ohnisku chronickej hepatitídy typu B a v 4 kontaktoch s chronickou hepatitídou B.

V ohnisku vírusovej hepatitídy typu A bolo šetrené 1 ochorenie a 6 kontaktov. Ďalej boli vykonané v teréne 3x protiepidemiologické opatrenia u nahlásených nozokomiálnych nákaz.

V rámci sledovania HER v zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých 272 sterov mikrobiálnej čistoty. Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

S informačným systémom sa pracuje denne a to, zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2012 oddeleniu epidemiológie boli nahlásené tri nozokomiálne nákazy z oddelenia OAIM a chirurgického oddelenia. Na predchádzanie NN sa v nemocničných oddeleniach vykonávajú pravidelné kontroly hygienicko-epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej starostlivosti, manažmentu NN a spätnej väzby k ošetrojúcim lekárom. Zapojili sme sa do projektu bodovej prevalenčnej štúdie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach. Každoročne sa zapájame do kampane hygieny a dezinfekcie rúk, ktorá je súčasťou WHO.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracujú s ostatnými oddeleniami RÚVZ pri riešení a realizácii úloh podpory zdravia verejnosti, zároveň plnili programy a projekty hlavného hygienika SR a ECDC.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

V priebehu roka sa v okrese Veľký Krtíš nevyskytli mimoriadne epidemiologické situácie, len lokálne epidémie respiračných ochorení, ktorým sa zabránilo prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu.

6.7 Envirimentálny surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

V rámci programu prevencie HIV/AIDS v okrese Veľký Krtíš v roku 2012 sme v spolupráci s poradňou zdravia sa zúčastnili na týchto aktivitách:

- vyhotovenie nástenky zameranej k svetovému dňu proti AIDS
- prednášky v stredných odborných školách v spolupráci s poradňou zdravia –
- prevencia pohlavných chorôb v SOŠ Modrý Kameň a v Obchodnej akadémii
- distribúcia propagačného materiálu a premietanie krátkych filmov na školách
- prieskum o úrovni vedomostí o AIDS formou dotazníkov

9 Podpora zdravia

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Jeho ambíciou je pozitívne prispievať k presadzovaniu a monitoringu preventívnych opatrení smerujúcich k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení obyvateľstva, ako aj k vytváraniu priaznivého životného a pracovného prostredia.

Na našom oddelení naďalej pokračujeme v realizácii aktivít zameraných na splnenie vedľajších cieľov a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v oblasti chronických neinfekčných ochorení. Svoju činnosť zameriavame na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov a podporu zmeny postoja jednotlivcov k vlastnému zdraviu. Edukáciu v oblasti zdravého životného štýlu smerujeme hlavne na mladú generáciu. V rámci našej prednáškovej činnosti v oblasti podpory zdravia sú hlavnými piliermi výživa a stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita, tabak, alkohol a drogy a správna životospráva.

V spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union sme na verejnom priestranstve informovali o dôležitosti preventívnych prehliadok a rozdávali propagačné materiály.

V poradenskom centre kontinuálne zisťujeme rizikové faktory chronických neinfekčných ochorení a intervenujeme v závislosti od výsledkov vyšetrení, či už poučením o ozdravení životného štýlu, alebo odoslaním ošetrovateľovi na ďalšiu diagnostiku a liečbu.

V oblasti tabaku, alkoholu a drog vykonávame aktivity zamerané na oboznámenie s ich škodlivosťou. Máme zriadenú poradňu na odvykanie od fajčenia, v ktorej môžu fajčiari získať informácie o možnosti prestať fajčiť. V tomto roku v mesiaci máji prebiehala súťaž „Quit and Win“, do ktorej sme sa už tradične zapojili.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Tento projekt plníme s členmi klubu dôchodcov a s klientmi domova dôchodcov v našom meste. V rámci Týždňa mozgu sme obyvateľom DDaDSS odovzdali materiály týkajúce sa tejto problematiky – Alzheimerova choroba 1-7, Európska charta pacientov postihnutých demenciou a tých, ktorí sa o nich starajú, Pomoc opatrovateľom – príručka.

Seniorom z KD sme odprednášali tému činnosti mozgu a Alzheimerovej choroby a názorne sme im demonštrovali tréning mozgu. Všetci prítomní si otestovali svoju pamäť a výsledky sme vyhodnotili individuálne. Pre inšpiráciu sme im nechali pexeso a materiály na precvičovanie pamäti.

Téma „Seniori v rodine a v spoločnosti“ sa prelínala s Európskym rokom aktívneho strnutia a solidarity medzi generáciami. V klube dôchodcov sme prednášali o vhodnom stravovaní a dôležitosti pohybu u seniorov. Pripravili sme edukačný materiál „Osobitosti stravovania seniorov“, ktorý sme počas tohto mesiaca distribuovali do klubu dôchodcov, domova dôchodcov a seniorom v poradni zdravia spolu s materiálmi z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1. MATERSKÉ CENTRÁ

V našom regióne nemáme zriadené ani jedno materské centrum, preto sa edukáciu matiek snažíme realizovať prostredníctvom iných aktivít, napr. distribúciou vhodných zdravotno-výchovných materiálov na gynekologické a detské ambulancie a v materských školách.

9.3.2. „ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA“

V rámci dosiahnutia cieľa tohto projektu – zlepšiť orálne zdravie detskej populácie a vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia v dospelosti - sme v materskej škole pripravili pre deti prednášku o starostlivosti o zúbky, spojenú s názornou ukážkou a besedou. Premietli sme im rozprávky s tematikou stomatohygiény. Deťom sme rozdali zdravotno-výchovné materiály, prostredníctvom ktorých sme edukovali aj ich rodičov a tiež učiteľky MŠ.

Inštruktáž s besedou o správnej starostlivosti o zúbky sme vykonali aj na prvom stupni špeciálnej základnej školy. Aj tu sme využili DVD s príslušnou tematikou.

9.4 „EHES“ – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Druhú fázu tejto štúdie, ktorá vznikla so zámerom získania porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospelaj populácie v Európe, sme začali realizovať už koncom minulého roka. Keďže z prvého zoznamu náhodne vybraných obyvateľov sme nenaplnili potrebný počet, začiatkom roka sme oslovili druhú skupinu vybraných občanov a začiatkom marca sme projekt ukončili. Podarilo sa nám vyšetriť 55 občanov, všetky údaje sme odoslali národným koordinátorom do Banskej Bystrice. Údaje, ktoré boli získané v tomto projekte, budú slúžiť ako podklad pre tvorbu zdravotnej politiky a preventívnych aktivít.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Cieľom tejto stratégie je zvýšiť informovanosť obyvateľov o aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem o problematiku zdravia a podnietiť obyvateľov k aktívnej starostlivosti o svoje zdravie. Na jeho naplnenie využívame významné dni vyhlásené a podporované svetovou zdravotníckou organizáciou.

22. marec - Svetový deň vody – sme si pripomenuli nástenkou v priestoroch RÚVZ. V spolupráci s odd. HŽP sme pripravili prednášku o význame vody pre druhý stupeň základných škôl.

24. marec - Svetový deň tuberkulózy - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

7. apríl - Svetový deň zdravia – sme spropagovali v priestoroch RÚVZ a pre občanov mesta prostredníctvom mestského rozhlasu a týždenníka Pokrok, na stránke RÚVZ a mesta Veľký Krtíš. Už tradične pri tejto príležitosti vyšetrujeme Reflotronom

v hontiansko-novohradskej knižnici a rozdáваме zdravotno-výchovné materiály.

10. máj - Svetový deň pohybom ku zdraviu - nástenka v priestoroch RÚVZ

Pri tejto príležitosti sme iniciovali športový deň zamestnancov, počas ktorého sme vystúpili na Sitno. V spolupráci s oddelením PPL sme prezentovali prakticky a metodicky konkrétne cviky, ktoré sa dajú robiť v kancelárii ako prevencia ochorení chrbtice. Konferencie „Zdravý životný štýl“ v Trenčíne sme sa pre chorobu nemohli zúčastniť.

31. máj - Svetový deň bez tabaku - v tento deň sme realizovali kampaň „Vymeň cigaretu za jablko“ ako výjazdovú akciu v uliciach mesta. Oslovovali sme občanov - fajčiarov, ponúkali možnosť vyšetrenia CO vo vydychovanom vzduchu a agitovali, aby sa pokúsili prestať fajčiť. Záujem nebol veľmi veľký, ale aspoň niekoľkí boli ochotní vzdať sa cigarety, dali sa vyšetriť Smokerlyzerom, a dostali jablko. Zastavili sa aj nefajčiari. Všetkým záujemcom, fajčiarom i nefajčiarom sme odmerali TK, hladinu cholesterolu v krvi a poskytli poradenstvo podľa záujmu. Akciu sme spropagovali v mestskom rozhlase, na stredných školách, na webstránke úradu a v priestoroch budovy RÚVZ. Následne sme uverejnili článok v regionálnom týždenníku, kde sme opätovne ponúkli poradenstvo a pomoc pri odvykaní od fajčenia.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi - zúčastnili sme sa školenia k pripravovaným aktivitám počas tohto dňa v Bratislave. Dňa 2. júla 2012 sme pred budovou RÚVZ zrealizovali „Deň zodpovednosti“. Počas neho sme okoloidúcich informovali o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. 60-tim záujemcom, ktorí vyplnili dotazník, sme odmerali TK a zistili hladinu GGT z kapilárnej krvi a rozdali letáky „Každý deň môžete mať Deň zodpovednosti.“ K tomuto dňu sme pripravili informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby - pri tejto príležitosti sme dôchodcom v klube dôchodcov odprednášali najnovšie poznatky o Alzheimerovej chorobe a premietli DVD s praktickými radami ako sa o takto postihnutého človeka starať.

28. september - Svetový deň srdca - tento deň už tradične prebieha v rámci kampane MOST, ktorá je venovaná celonárodnej edukácii občanov o závažnosti hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktorov. Počas tohtoročného „Dňa D“ sme na verejnom priestranstve pred budovou RÚVZ zriadili meracie miesto, kde sme merali TK, pulz, BMI, cholesterol, antropometrické merania, zisťovali anamnestické údaje, závažné vo vzťahu ku kardiovaskulárnym ochoreniam a na základe zistených skutočností poskytovali odborné poradenstvo. Akcie sa tento rok zúčastnilo 28 občanov.

1. október – Medzinárodný deň starších. Keďže rok 2012 bol vyhlásený za „Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami“, svoje aktivity v tejto oblasti sme intenzívnejšie vykonávali počas celého mesiaca. 1. októbra sme pripravili deň otvorených dverí v poradni zdravia, kde sme pozvali hlavne seniorov a urobili sme im kompletne vyšetrenie biochemických parametrov, odmerali tlak krvi a poskytli odborné poradenstvo. O našich aktivitách v priebehu mesiaca sme informovali verejnosť prostredníctvom mestského rozhlasu a regionálneho týždenníka a webovej stránky nášho úradu. Prednáška v klube dôchodcov o stravovaní a dôležitosti pohybu u seniorov bola obohatená o krátky kultúrny program, ktorý si na náš podnet pripravili deti z materskej školy. Poprosili sme, aby členky klubu dôchodcov prečítali deťom v materskej škole rozprávku pred spaním, s čím ochotne súhlasili hlavne tie, ktoré viac rokov učili v základnej škole.

Oslovili sme vedenie špeciálnej základnej školy a s ich podporou zrealizovali výtvarnú súťaž žiakov na tému „Môj starý rodič a ja“.

12. – 18. november – Európsky týždeň boja proti drogám – počas tohto týždňa, do ktorého spadá aj **Medzinárodný deň bez fajčenia**, sme pre žiakov druhého stupňa základnej školy a pracovníkov bane Dolina zrealizovali prednášky o škodlivých následkoch fajčenia na ľudský organizmus spojené s premietaním DVD o tejto problematike.

1. december – Svetový deň AIDS – tento deň a dôležitosť tohto problému sme zdôraznili študentom stredných škôl. Pred začiatkom prednášky sme dotazníkom zistili ich vedomosti o tomto ochorení. Po prednáške bola beseda a premietli sme im DVD o utrpení ľudí postihnutých týmto ochorením.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009-2015.

Náš RÚVZ nie je riešiteľským pracoviskom tohto projektu.

9.7 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV “PRESTAŇ A VYHRAJ 2012“

Do tejto súťaže, ktorej cieľom je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky, sa pravidelne zapájame. Kampaň sme spropagovali v regionálnych novinách, na webstránke úradu, mesta a v mestskom rozhlase. Informačné plagáty sme distribuovali do organizácií v meste a okrese. Pri príležitosti zahájenia kampane sme realizovali Deň otvorených dverí v PZ, počas ktorého sme poskytovali informácie o kampani a merali CO vo vydychovanom vzduchu. Pripravili sme aj aktuálnu nástenku o škodlivých účinkoch fajčenia na ľudské zdravie.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

V súlade s cieľom NPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme naďalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt.

Úlohy plníme v súčinnosti s inými oddeleniami. V spolupráci s oddelením hygieny výživy sme v rámci projektu Výživový stav obyvateľstva vyšetrili 80 klientov, ktorým bolo tiež poskytnuté odborné poradenstvo.

V nadväznosti na preventívne programy sa naďalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. Súčasťou vyšetrení v poradni zdravia je poskytovanie odborného poradenstva zamerané na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity.

Prednášky o správnej životospráve, zamerané na prevenciu obezity, sme vykonali v materskej škole vo Veľkom Krtíši, v základnej škole v Čebovciach, Modrom Kameni a Veľkom Krtíši, v špeciálnej základnej škole a v klube dôchodcov. V rámci týchto prednášok sme deťom a žiakom premietli DVD s príslušnou tematikou a besedovali sme s nimi o otázkach dôležitosť pohybovej aktivity, hlavne v období dospievania.

Tento program sme podporili aj výstupom na Sitno, ktorého sa zúčastnili všetci zamestnanci úradu.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Pri plnení dlhodobého cieľa programu - znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, sme sa zamerali na osoby s rizikovým životným štýlom, a to najmä fajčiarov, nezdravo sa stravujúce osoby, osoby s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu. V rámci populačnej stratégie sa zdravotno-výchovnou činnosťou snažíme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a zvýšením pohybovej aktivity. S týmto zameraním sme vykonávali zdravotno-výchovné intervencie, prednášky a súťaže pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva.

Individuálnu stratégiu využívame v poradni zdravia, kde bolo v tomto roku vyšetrených 336 klientov, z toho 122 mužov a 214 žien. Každému z nich bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na zlepšenie životného štýlu. Klientov vyšetrujeme nielen v priestoroch poradne zdravia, ale aj na výjazdových akciách v regióne – školy, zamestnanci podnikateľských subjektov regiónu.

Okrem základnej poradne pracujeme s klientmi aj v nadstavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy.

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Tento projekt spadá do Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015. z jeho siedmych hlavných priorít sme priority Výživa a fyzická aktivita, Prevencia závislostí a Dorastový vek naplnili prednáškovou činnosťou v základných a materských školách v meste a okrese.

Prioritu Úrazy a násilie sme v tomto polroku naplnili distribúciou brožúr a plagátov s tematikou zabránenia násiliu páchanému na deťoch a dospelých do základných a stredných škôl.

9.11 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

Z úloh pre rezort zdravotníctva SR sme sa zapojili do preventívnej kampane k **Svetovému dňu bez tabaku** pod názvom „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Na verejnom priestranstve sme merali oxid uhoľnatý vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov, krvný tlak a hladinu cholesterolu v krvi. Rozdávali sme informačné letáky a snažili sa presvedčiť fajčiarov, aby v záujme vlastného zdravia a zdravia svojich blízkych zanechali fajčenie. Každému, kto bol ochotný vzdať sa cigarety, sme dali pekné a chutné jablko, plné vitamínov.

Zapojili sme sa do organizácie súťaže „**Prestaň a vyhraj**“. Do tejto súťaže sa pravidelne zapájame. Kampaň sme spropagovali v regionálnych novinách, na webstránke úradu, mesta a v mestskom rozhlase. Informačné plagáty sme distribuovali do organizácií v meste a okrese. Pri príležitosti zahájenia kampane sme realizovali Deň otvorených dverí v PZ, počas ktorého sme poskytovali informácie o kampani a merali CO vo vydychovanom vzduchu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha 1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV (NEHAP IV)

Sledovanie a hodnotenie kvality vody na kúpanie na prírodných a umelých rekreačných lokalitách sa vykonávalo v súlade s požiadavkami platných predpisov zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Nariadenia vlády SR č. 87/2008 Z.z. o a požiadavkách na prírodné kúpaliská a vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

Odborní pracovníci RÚVZ pravidelne sledovali a kontrolovali počas LTS 2012 **kvalitu vody na kúpanie** (1x za 14 dní) na prírodných kúpaliskách VN Veľká Domaša - **celkovo bolo odobratých 35 vzoriek vôd na kúpanie**. Počas LTS 2012 sa odoberali aj vzorky vody na kúpanie z bazénov letného kúpaliska mesta Vranov nad Topľou – **celkovo bolo odobratých 8 vzoriek bazénových vôd**. Údaje o kvalite vody na kúpanie boli pravidelne aktualizované v IS aj na internetovej stránke RÚVZ. **Počas celej LTS 2012 neboli prekročené medzné hodnoty ukazovateľov kvality vody na kúpanie a nebola zistená ani prítomnosť vodného kvetu na hladine VN Veľká Domaša.**

Kvalita vody v sieti verejných vodovodov (v spotrebisku) sa sledovala v súlade s požiadavkami NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení NV SR č. 496/2010 Z.z..

Epidemiologická situácia v okrese nebola negatívne ovplyvnená kvalitou pitnej vody z verejných vodovodov. **Kvalitu vody hodnotíme aj v roku 2012 ako stabilne dobrú.**

Kvalita vody v zdrojoch individuálneho zásobovania je sledovaná na požiadanie vlastníkov zdrojov, najmä v období dažďov (pri záplavách), prípadne iných podozreniach na kontamináciu pitnej vody v zdroji.

Odborní pracovníci RÚVZ taktiež poskytovali priebežne počas celého roka aj v rámci **Svetového dňa vody** v roku 2012 odborné poradenstvo v otázkach ochrany a úpravy pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov, zdravotného zabezpečenia a zdravotnej bezpečnosti a zdravotných rizík pitnej vody z týchto zdrojov **(14 konzultácií) a článok k Svetovému dňu vody uverejnený v 3 regionálnych týždenníkoch**. Počas letných mesiacov boli skontrolované aj **ochranné pásma všetkých vodárenských zdrojov** (nachádzajúce sa na území okresu Vranov nad Topľou) slúžiacich na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou – vydané boli aj opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

Úloha 1.7 Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch

V okrese Vranov nad Topľou je pitná voda zabezpečená z podzemných zdrojov pitnej vody a VVS STARINA (povrchový odber).

Vo všetkých verejných vodovodoch v okrese Vranov nad Topľou je úprava pitnej vody zabezpečovaná dezinfekčnými prostriedkami na báze chlóru (chlórnan sodný a plyný chlór).

Z dlhoročného sledovania kvality vody zo zdrojov podzemnej vody je zrejmé, že **voda z týchto zdrojov je zdravotne bezpečná a dlhodobo vykazuje stálu kvalitu (a to aj v prípade, že pri odbere vzorky nie je zistené ani minimálne množstvo voľného chlóru – obecné vodovody Pavlovce, Vlača, Cabov).**

Vytipované boli 2 skupinové vodovody (Petrovce - Hanušovce nad Topľou a Hermanovce nad Topľou - Bystré) v ktorých sa sleduje vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov. V roku 2012 nebolo zistené (na základe výsledkov predložených laboratórnych analýz pitnej vody prevádzkovateľmi resp. na základe laboratórnych analýz vykonaných RÚVZ v rámci monitoringu uvedených verejných vodovodov) prekročenie medzných hodnôt vedľajších produktov chlorácie vody.

Pri posudzovaní kvality vody z verejných vodovodov napojených na VVS STARINA, hodnotíme kvalitu pitnej vody ako stabilne dobrú.

Úloha 1.8 Posilnenie implementovania HIA v posudkovej činnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

V rámci posilnenia odbornosti zamestnancov v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie sa odborní pracovníci oddelenia HŽPaPPL zúčastnili v roku 2012 školiacich akcií Modulu č. 01 v rámci projektu „Tvorba a realizácia vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR.“

Pri posudkovej činnosti (za hodnotené obdobie) na základe vyplnených pre-skríningových nástrojov nepožadoval RÚVZ vo Vranove nad Topľou predloženie hodnotenia dopadov na verejné zdravie.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

2.1. Zabezpečiť znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce (hluk, vibrácie, nebezpečné chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory, azbest, biologické faktory, dlhodobé nadmerné a jednostranné zaťaženie, psychická pracovná záťaž), najmä zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce.

V okrese Vranov nad Topľou bolo k 31.12.2012 evidovaných 22 organizácií s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku. Škodlivým faktorom je takto pri práci exponovaných 744 osôb, 567 pracovníkov v 3. kategórii rizika a 177 v 4. kategórii. Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov je hluk (551 zamestnancov) a chemické látky a zmesi (501 zamestnancov), kde najvyšší podiel zohrávajú pevné aerosóly (373 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: chemické karcinogény a mutagény 128 zamestnancov, dráždivé látky 101 zamestnancov, dermatotropné látky 78 zamestnancov, jedovaté látky 76 zamestnancov, žieraviny 74 zamestnancov; ďalším faktorom sú vibrácie, ktorým je exponovaných 84 zamestnancov, 46 zamestnancov je vystavených rizikovému faktoru psychickej záťaže, 2 pracovníci optickému žiareniu a 3 biologickému faktoru. Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zvaračských pracoviskách, pri výrobe energií či pri výrobe cementu.

V roku 2012 boli z rizika hluku vyradené práce šičiek (kategória 3; 6 žien) v textilnej výrobe **AMIDO-EXQUISIT s.r.o., Vranov nad Topľou**. Expozícia hluku bola znížená zakúpením nových šijacích strojov. Vyradené boli aj práce vo „Výrobni kovových konštrukcií – Jozef Sidon“ Poloviny 1502 vo Vranove nad Topľou, kde došlo k výraznému zníženiu objemu výroby, zamestnávateľ vykonal novú objektivizáciu hluku, prehodnotil riziko a podal návrh na vyradenie prác z kategórie rizika 3 do 2. kategórie.

Do rizika boli zaradené práce zámočníkov a zvaračov v novovzniknutej prevádzke kovovýroby **UNIMONT s.r.o., Vranov nad Topľou**. Hluku (kategória 3) je v spoločnosti exponovaných 67 pracovníkov: 21 zvaračov – SZČO, 37 zámočníkov - SZČO a 9 zámočníkov - zamestnancov, pričom 21 zvaračov SZČO je zároveň exponovaných aj **pevnému aerosólu zo zvarania** (kategória 4).

V spoločnosti **Bukocel, a.s. Hencovce** bolo do prevádzky uvedené nové pracovisko – nový kotol dreveného odpadu (NKDO). Počas skúšobnej prevádzky spoločnosť vykonal objektívizáciu škodlivých faktorov v pracovnom ovzduší prevádzky, vypracovala hodnotenie rizika a predložila RÚVZ Vranov n/T návrh na zaradenie prác do rizika. Práce v profesiách **vedúci prevádzky Regenerácia a SE a technický zástupca prevádzky SE** (2 pracovníci) boli zaradené do 3. kategórie rizika z titulu **hluku**.

Na základe vykonania novej objektivizácie v závode na spracovanie zeolitu **Zeocem, a.s. Bystré** a v spoločnosti **BUKÓZA ENERGO, a.s. Hencovce** boli v roku 2012 prehodnotené riziká a podané nové návrhy na zaradenie prác do kategórie 3 aj 4 rizika ohrozenia zdravia pre expozíciu škodlivým faktorom pri práci - hluku, vibráciám a pevnému aerosólu.

V podniku **LESY SR OZLT Banská Bystrica** došlo k organizačným zmenám, pri ktorých boli zamestnanci Regionálneho strediska lesnej techniky Margecany organizačne začlenení do kmeňového stavu zamestnancov RSLT Vranov nad Topľou, pričom pracovné činnosti zamestnancov zostali bez zmeny. Zamestnávateľ vypracoval nové posúdenie podmienok práce a práce v profesiách pílič (32 zamestnancov), vodič T815 (39) a obsluha grédra a UDS (2) zaradil do 3. kategórie rizika z titulu hluku a vibrácií.

Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do rizika sa oproti roku 2011 významne nezmenil, za posledné roky má však klesajúci charakter.

V rámci výkonu ŠZD boli vykonané kontroly vybraných pracovísk, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku, zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší a preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci. Objektivizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávateľia pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky, napr. Bukocel, Zeocem ap. minimálne 1 krát za 3 roky. Preventívne lekárske prehliadky vo všetkých prevádzkach s vyhlásenými rizikovými prácami zabezpečujú lekári PZS.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V priebehu roka 2012 nebolo vydané žiadne rozhodnutie na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami.

Bolo posúdených 8 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi. Jednalo sa prevažne o malé prevádzky (autoservisy s 1 – 2 zamestnancami), maloobchodné predajne, ale aj prevádzku protektorovania pneumatík a v textilnej výrobe pri čistení odevov.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V okrese Vranov nad Topľou v roku 2012 pracovalo na rizikových pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 128 zamestnancov, z toho 11 žien (69 v 3. kategórii, 59 v 4. kategórii rizika). Oproti roku 2011 sa počet takto pracujúcich nepatrne znížil (rok 2011 136 zamestnancov).

Pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú pri práci vystavení zamestnanci Vranovskej nemocnice, n. o., Vranov nad Topľou, Bukocelu a.s., Hencovce a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva a plastov. V okrese evidujeme 4 prevádzky, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel ale aj pre zdravotníctvo. Vo všetkých prevádzkach bola vykonaná objektivizácia škodlivých faktorov, prípustné limity však prekročené neboli.

Vo Vranovskej nemocnici je na 2 pracoviskách, v onkocentre a na onkohematologickej ambulancii vykonávaná **práca s cytostatikami**.

V spoločnosti Bukocelu a.s., Hencovce sú karcinogénom exponovaní zamestnanci na pracoviskách varňa, regeneračný kotol. Na monitorovanie mutagenity pracovného prostredia zamestnancov Bukocelu a.s., ktorí sú exponovaní **drevnému prachu, formaldehydu, sadziam**, hydroxidu sodnému a nehasenému vápnu, pracovníci RÚVZ so sídlom v Košiciach odobrali v decembri 2010 vzorky periférnej krvi na testy mutagenity pracovného prostredia. Testovanie spočíva v určení percenta výskytu chromozómových aberácií v periférnych lymfocytoch. Testy boli vykonané v Košiciach v mesiacoch január až apríl 2011. Cytogenetickou analýzou vzoriek bolo zistené priemerné percento buniek 1,59 %.

Priemerné % AB.B. pracovníkov celulózky neprekročilo hraničnú hodnotu 2%, ktorá sa pri skupinovom hodnotení interpretuje ako hodnota, zhodná so spontánnou úrovňou frekvencií aberantných buniek u bežnej populácie. Riziko mutagenity u zamestnancov celulózky sa teda rovná riziku bežnej, profesionálne neexponovanej populácie. Výsledok dokazuje, že na sledovanom pracovisku v čase odberov vzoriek a minimálne 3 mesiace pred tým nebolo v pracovnom prostredí zvýšené riziko mutagenity.

Zamestnávateľ Bukocel a.s. zabezpečil v mesiaci október 2012 vykonanie objektivizácie prašnosti v pracovnom ovzduší prevádzky Regenerácia rotačná pec vápna podľa ktorých výsledky v profesii celulózar prekračujú NPEL.

Pevným aerosólom z tvrdého dreva (dub, buk – karcinogén kategórie 1) je v spoločnosti Geenform s.r.o. Hlinné, ktorá sa zaoberá výrobou častí a súčastí sedacieho nábytku z lisovanej a tvarovanej dyhy, exponovaných 36 pracovníkov. V mesiaci december 2012 bola v prevádzke vykonaná objektivizácia prašnosti. Limitné hodnoty v žiadnej profesii neboli prekročené.

V roku 2012 boli do skúšobnej prevádzky do 31.12.2012 uvedené pracovné priestory spoločnosti SLAVIA GRATINGS s.r.o. Hanušovce nad Topľou, ktorá vyrába kompozitné rošty zo živicových zmesí. V prevádzke pracuje 20 pracovníkov. Zamestnávateľ vykonal objektivizáciu škodlivých faktorov, ktorá preukázala prekročenú hodnotu **styrénu** v pracovnom ovzduší.

Na odstraňovanie **azbestu** a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb na území okresu Vranov nad Topľou boli podané 3 návrhy na vydanie rozhodnutia. Všetky 3 spoločnosti predložili platné osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s azbestovými materiálmi, doklady o preskúšaní a doklady o preventívnych lekárskech prehliadkach zamestnancov. Predložené boli 2 protokoly z merania koncentrácie azbestových vlákien vo vzduchu po ukončení sanačných prác.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V roku 2012 nebola posudzovaná psychická záťaž na žiadnom pracovisku. Zamestnanci Základnej školy Kukučínova vo Vranove nad Topľou sú z titulu psychickej pracovnej záťaže zaradení do 3. kategórie rizika.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2012 bolo prešetrovaných 11 podozrení na chorobu z povolania: u piatich šičiek/retiazkovačiek, jednej cukrárky, jednej predavačky a jednej zubnej laborantky sa jednalo o ochorenia horných končatín z DNJZ, u jedného pilčíka a jedného stavebného robotníka o poškodenie HK z vibrácií. Iba v jednom prípade, u pilčíka zamestnaného v Lesoch SR, š.p. sa

jednalo o pracovnú profesiu zaradenú do rizika z titulu vibrácií. Šičky, u ktorých sa prešetrovalo podozrenie na chorobu z povolania boli zamestnané v textilných prevádzkach. Práce na uvedených pracoviskách sú zaradené do 2. kategórie rizika, avšak sú často vykonávané v neprirodzenej polohe a vnúteným tempom. Z uvedeného počtu bola priznaná 1 choroba z povolania, 4 podozrenia stále prešetrujeme.

V roku 2012 boli šetrené 2 choroby z povolania u šičky a retiazkovačky zistené v roku 2011, ktoré boli opätovne vrátené na došetrenie. Obe boli priznané ako choroby z povolania.

Podozrenie na ochorenie chrbtice z profesionálnych príčin nebolo prešetrované.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Do prevádzky bolo v roku 2012 uvedených 32 pracovísk (kancelárske a administratívne priestory, banky, poisťovne, reklamné agentúry), na ktorých sa používajú pri práci zobrazovacie jednotky a kde je predpoklad, že zamestnanci s nimi pracujú viac ako 4 hodiny denne. Osobné počítače sa však používajú aj vo vzorkových predajniach, autoservisoch, pneuservisoch a i. Pri ohliadkach bol kladený dôraz na správne osvetlenie pracovnej plochy pri práci s PC a na to, aby pracovný stôl a pracovné kreslo zodpovedalo ergonomickým požiadavkám.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Do riešenia úlohy: „Zdravé pracoviská“ sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou zapojil už v roku 2008. Ako „zdravé pracovisko“ bola vytypovaná kovovýroba KOVO Hudák spol. s r.o., Čaklov. Spoločnosť vyrába zárubne, lešenie pre stavebný priemysel, brzdovalce pre automobilový priemysel, náhradné diely pre malotraktory, spojovací materiál pre podlahové rošty a bočnice.

Spoločnosť zamestnáva 44 pracovníkov, z toho 15 v profesii zámočník, 9 v profesii zámočník zvärač, 4 v profesii kovoobrábač a 2 lakovník. Zámočníci a kovoobrábači sú počas práce exponovaní hluku. Zámočníci zvärači sú exponovaní pevnému aerosólu zo zvarovania, pevnému aerosólu z brúsenia, hluku a pri práci s ručnou flexibrúskou aj vibráciám, prenášaným na ruky. Lakovníci sú pri namáčaní zárubní do vane so základnou farbou exponovaní organickým rozpúšťadlám (toluén, xylény).

Na zníženie rizika poškodenia zdravia zamestnancov pri práci spoločnosť priebežne vykonáva technické opatrenia (pravidelná údržba a výmena strojov za nové). Hodnotenie rizika poškodenia zdravia na základe vykonanej objektivizácie škodlivých faktorov vypracovala PZS.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

V priebehu roka 2012 nebol na území okresu evidovaný žiaden subjekt, ktorý by produkoval alebo dovážal toxické látky a zmesi ani veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t a ktorý by mal povinnosť predregistrovať alebo registrovať tieto látky podľa nariadenia REACH. Počas výkonu ŠZD je kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinnosti zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup k uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti.

ÚSEK HYGIENY VÝŽIVY

Číslo úlohy: **3.1**

Názov úlohy: **Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie.**

Cieľ úlohy: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Vzhľadom na nepriaznivú situáciu v spôsobe stravovania našej populácie sme pokračovali v plnení projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“. Projektom sa získava informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny regiónu, s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity. Projekt má charakter monitorujúci a výskumný. Naším cieľom v tomto programe je informovať respondentov o zásadách správnej výživy, zdôrazniť vzťah k civilizačným chorobám.

Vyšetrených bolo 80 respondentov rozdelených na ľahko pracujúce ženy a muži, kde sa veková kategória pohybovala od 19 - 34 rokov a 35 - 60 rokov.

Každý klient obdržal a vyplnil 1-dňový jedálny lístok a dotazník o životospráve a pohybovej aktivite.

V poradni zdravia sa zhodnotilo kardiovaskulárne riziko po vyplnení záznamového listu pre biochemické vyšetrenie. V klinicko-somatickom dotazníku sa vyhodnotila – váha, výška, BMI, WHR a krvný tlak.

Súmar výsledkov bol spracovaný v programe Alimenta.

Číslo úlohy : **3.2**

Názov úlohy: **Monitoring jodidácie kuchynskej soli .**

Cieľ úlohy: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V roku 2012 oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou odobralo 24 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete na laboratórny rozbor. Boli to vzorky zahraničnej produkcie. Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli zabezpečí nepretržitý prísun jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaný obsah v organizme. Pri monitoringu bol v jednej vzorke prekročený obsah jodičnanu draselného.

Číslo úlohy : **3.3**

Názov úlohy: **Bezpečnosť PET fliaš**

Cieľ úlohy: Kontrola bezpečnosti PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti -migrácia určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetaléneraftalátu(acetaldehyd, monoetylénglykol,dietylénglykol, Sb, estery kys. ftalovej atď.) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2012 danú úlohu neplnil.

Číslo úlohy : **3.4**

Názov úlohy: **BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI**

Cieľ úlohy:

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2012 danú úlohu neplnil.

Číslo úlohy: **3.5**

Názov úlohy: **BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTONOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV**

Cieľ úlohy: Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

V roku 2012 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonal monitoring bezpečnosti obalových materiálov v prevádzkach, ktoré používajú obaly na balenie potravín. V rámci našej územnej pôsobnosti bolo v zariadeniach spoločného stravovania vykonaných 6 kontrol, pri ktorých bol zmapovaný používaný obalový materiál a bola k nemu vyžiadaná potrebná dokumentácia.

Číslo úlohy: 3.6

Názov úlohy: **MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH**

Cieľ úlohy: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeléj populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom(ADI).

Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách. Monitoring spotreby prídavných látok a aróm v roku 2012 bol zameraný na spotrebu prídavných látok -Allura červená, Aspartam, a aróm - mentofurán a kumarín. Spotreba bola sledovaná u vybraných vekových skupín dospeléj populácie (2 vekové kategórie Ž+M, 19r. – 34r., 35 r.-54r., ľahká a stredná práca). Štúdia sa vykonala formou dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov, pričom jeden deň tvoril jedálny lístok z pracovného týždňa a druhý deň z víkendu. Výsledky prieskumu boli zadávané do databázy a zaslané k ďalšiemu spracovaniu na ÚVZ SR v Bratislave.

Číslo úlohy: 3.7

Názov úlohy: **MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI**

Cieľ úlohy:

1. Kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č.321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.
2. Monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

V roku 2012 v rámci výkonu úradnej kontroly nad materiálmi a predmetmi na styk s potravinami boli odobraté 2 vzorky plastových dojčenských fliaš na laboratórne vyšetrenie.

Vzorky boli odobraté z distribučnej siete na stanovenie bisfenolu A. Vzorky boli vyšetované v akreditovanom špecializovanom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledok laboratórneho rozboru vyhovoval. Kontrola bola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť, ktorá bola v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Oddelenie HDaM

Číslo úlohy: 4.1

Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

Plnenie úlohy:

S realizáciou tohto projektu sa začalo v mesiaci september 2011.

R. 2012 zahŕňal spracovanie dotazníkov získaných od žiakov a rodičov a zadávanie získaných údajov a informácií do databázy. Vyplnená databáza bola zaslaná na ÚVZ SR vo februári r. 2012.

Do realizácie projektu bolo zapojených 512 detí (z toho 256 dievčat a 256 chlapcov), vo veku od 7 do 18 rokov života, zo 4 ZŠ okresu (ZŠ Vranov n/T Lúčna 1055, ZŠ Čaklov, ZŠ Hanušovce n/T, ZŠ Bystré) a 4 stredných škôl okresu (Gymnázium Vranov n/T, Dr. C. Daxnera 88, OA Vranov n/T, Dr. C. Daxnera 88, Stredná odborná škola A. Dubčeka Vranov n/T, Stredná odborná škola drevárska Ul. Lúčna 1055 Vranov n/T).

Počet respondentov: 512

Číslo úlohy: 4.2

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

V posudzovanom období sa projekt nerealizoval.

Číslo úlohy: 4.3

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybratých rizík spojených s konzumáciou jedál.

Plnenie úlohy:

Projekt bol navrhnutý ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín, v pomernom zastúpení pohlaví.

R. 2012 zahŕňal realizáciu projektu III. vekovej skupiny: 11-14 ročné deti ZŠ (mestská ZŠ Ul. Bernoláková Vranov n/T, a vidiecka ZŠ Sačurov).

Formy realizácie:

- **forma dotazníková:** (vyplňovanie dotazníkov a zisťovanie antropometrických údajov detí pracovníkmi oddelenia HVDM)
- **forma samotného odberu stravy zo školských stravovní:** (odber 10 vzoriek obedov pripravovaných v školských stravovniach uvedených ZŠ na laboratórne vyšetrenie vo vybraných chemických ukazovateľoch).
- **forma zadávania údajov do databázy**

V mesiaci september bola realizácia projektu III. vekovej skupiny ukončená. Zadané údaje boli zaslané RÚVZ Rimavská Sobota na ich ďalšie spracovanie.

Počet respondentov: 120 žiakov

Číslo úlohy: 4.4

Zdravé deti v zdravých rodinách

RÚVZ Vranov n/T nebol zaradený do riešenia tohto projektu.

Číslo úlohy: 4.5

Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Plnenie úlohy:

Cieľom projektu bolo získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí predškolského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. Prostredníctvom dotazníkovej metódy sa získali informácie o životospráve detí vybranej vekovej skupiny.

V júni r. 2012 sa vykonal zber požadovaných údajov u detí predškolského veku v Materskej škole Vranov n/T, Sídl. 1. mája. Do projektu bolo zaradených 20 5-ročných detí. Zadávanie získaných údajov do databázy bolo zrealizované v júli r. 2012 a zaslané k ďalšiemu spracovaniu na ÚVZ SR v Bratislave.

Počet respondentov: 20 detí

Číslo úlohy: 4.6

Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl na Slovensku

Plnenie úlohy:

Cieľom úlohy bolo porovnanie zmien, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v roku 1999.

Prieskum sa realizoval formou časových snímok pracovných a voľných dní jedného týždňa so zameraním na časové hodnoty výchovno-vyučovacích, záujmových činností a aktívnych a pasívnych oddychových prvkov v priebehu dňa.

Do projektu boli zahrnutí žiaci 4. ročníka mestskej školy – ZŠ Vranov n/T, Sídl. JUH.

Zber dát sa uskutočnil v mesiaci máj 2012, zadávanie dát do masky v programe excel bolo vykonané v mesiaci júl a zaslané na ÚVZSR Bratislava k ďalšiemu spracovaniu.

Počet respondentov: 20 žiakov

Programy a projekty (okrem vyhlásených ÚVZ SR)

Činnosť oddelenia HVDM bola v tejto oblasti zameraná na dosiahnutie riadeného procesu ozdravenia výživy, ktorý má umožniť účinné predchádzanie výskytu viacerých civilizačných ochorení a niektorých nádorových ochorení.

V sledovanom období r. 2011 a r. 2012 išlo o tieto úlohy:

1. Podporovať zabezpečovanie zodpovedajúcej výživy a správneho zloženia výživy detí a mládeže s cieľom zlepšenia súčasného štandardu v zmysle zásad racionálnej výživy.

T: priebežne

Z: oddelenie hygieny detí a mládeže

Úloha bola zameraná na výkon štátneho zdravotného dozoru so zameraním na kontrolu skladby obedov (ZŠ), resp. skladby celodenného stravovania (MŠ). V okrese Vranov n/T sa v sledovanom období realizovali tieto projekty:

1. „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybratých rizík spojených s konzumáciou jedál“.

Cieľom projektu bolo zhodnotenie stravovacích zvyklostí u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu.

Projekt bol navrhnutý ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín, v pomernom zastúpení pohlaví na obdobie r. 2009 až 2014.

r. 2011: sa nerealizoval

r. 2012: III. veková skupina (10 - 14 ročné deti), do projektu zaradených 120 detí

Realizácia:

- forma dotazníková: (vyplňovanie dotazníkov a zisťovanie antropometrických údajov detí pracovníkmi oddelenia HVDM)
- forma samotného odberu stráv zo školských stravovní na laboratórne vyšetrenie vo vybraných chemických ukazovateľoch (odber 10 vzoriek obedov v roku)
- forma zadávania údajov do databázy a vyhodnotenia

2. Podpora rozvoja školského stravovania tak, aby vyhovovalo zásadám zdravej výživy.

T: priebežne, vyhodnotenie za kalendárny rok k 31.01. nasledujúceho roka

Z: oddelenie hygieny detí a mládeže

Činnosť zameraná na:

- osvojovanie si správnych hygienických návykov detí pri stravovaní
- kontrola zostavovania jedálnych lístkov
- kontrolné odbery vzoriek hotových pokrmov

Rok 2011:

- vykonaných 61 previerok školských stravovní v ŠZD
- 27 auditov školských stravovní
- odobratých 39 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologické vyšetrenie (z toho 3 vzorky neboli v súlade s PK SR)

Rok 2012:

- vykonaných 109 previerok školských stravovní v ŠZD
- 10 previerok úradnej kontroly potravín
- 22 následných auditov školských stravovní
- posúdené jedálne lístky zo 4 školských stravovní za časové obdobie 1 mesiaca so stanovením koeficientu pestrosti (koeficient vyhovoval)
- odobratých 44 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologické vyšetrenie (z toho 3 vzorky neboli v súlade s PK SR).

V rámci tejto úlohy boli kontrolované aj školské bufety so zameraním na kontrolu dodržiavania stanoveného sortimentu v školských bufetoch. Sortiment predaja bol dodržaný.

3. Podporovať konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci školského stravovania.

T: priebežne, vyhodnotenie za kalendárny rok k 31.01. nasledujúceho roka

Z: oddelenie hygieny detí a mládeže

Vo viacerých školských zariadeniach okresu Vranov nad Topľou sa realizuje tzv. „Školský mliečny program“.

Zapojenosť:

r. 2011: 69 školských zariadení s počtom detí 4372

r. 2012: nemáme ešte hlásenia

Formy: - predaj mlieka a mliečnych výrobkov pracovníkmi ŠS
- predaj mliečnych nápojov formou automatov (fi: RAJO)

4. Podpora pitného režimu s preferovaním zdravotne vyhovujúcich nápojov.

T: priebežne, vyhodnotenie za kalendárny rok k 31.01. nasledujúceho roka

Z: oddelenie hygieny detí a mládeže

Povinnosť zabezpečovania pitného režimu deťom počas celého dňa v školskom zariadení je zapracovaná v prevádzkovom poriadku školského zariadenia, ktorý schválil RÚVZ Vranov n/T. Žiakom v základných školách sa podáva nápoj denne pri obedoch, počas dňa je zabezpečená pitná voda vo výpustoch vodovodov.

Deťom materských škôl je pitný režim zabezpečovaný podávaním nápojov počas celého dňa. Prípravu nápojov zabezpečujú pracovníci školských stravovní.

Pri výkone ŠZD v školských zariadeniach sa kontroluje zabezpečenie pitného režimu detí počas celého dňa a zároveň sa odporúča na pitie:

- **obyčajná pitná voda**
- **nesladené sódové vody (ktoré neobsahujú kofeín a chinín)**
- **ovocné šťavy a mušty (obsahujú ľahko stráviteľné ovocné cukry, vitamíny a minerálne látky)**

- **vhodné sú tiež rôzne zeleninové šťavy, ktoré je potrebné meniť**

neodporúča sa na pitie:

- **citrusové šťavy (lebo môžu byť alergizujúce)**

- **minerálne vody poskytovať len výnimočne, pričom ich treba vždy striedať**

Zdôrazňuje sa fakt, že nie je správne brániť deťom piť vodu počas dňa a že nedostatok vody znižuje celkovú výkonnosť organizmu, podieľa sa na zníženej sústredení detí a v neskoršom veku môže spôsobovať aj problémy v škole. Dáva sa dôraz na vytváranie možnosti pre zabezpečenie dostatku vody či tekutín v každej škole.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Úlohy neplníme

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Dosiahnutie cieľov – vysokú zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Časové obdobie: priebežne

Etapy riešenia

1. Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2012 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrola očkovania zo strany RÚVZ sa vykonáva formou kontroly zasielaných výpisov o vykonaných očkovacích úkonoch očkujúcimi lekármi – písomná forma, resp. elektronická forme.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2012

- Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Časové obdobie: priebežne

3. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie:

Ochorenia preventabilné očkovaním:

Zaznamenali sme **epidemický výskyt** ochorení u detí na **Divý kašeľ –Pertussis**.

- V obci Žalobín - ochorelo **25 detí** riadne proti pertussis očkované resp. preočkovaných v závislosti od veku. Ochorenia boli potvrdené len na základe klinických príznakov. Vyšetrenia z výterov z nosohltanu boli negatívne na pertussis, iba v jednom prípade na B. parapertussis bolo pozitívne.

- **1 ochorenie** u 11 ročného dieťaťa z obce Čaklov, riadne očkovaného. Klinické príznaky cca mesiac dráždivý kašeľ, zelené hlieny, zo začiatku niekoľko dní horúčky, bolesti hrdla, nadmerné nočné potenie, posledné dni zvracanie pri kašli, krvavé hlieny. Na pľúcnej ambulancii zrealizované RTG a odber krv, odporučená hospitalizácia na DO Vranovská nemocnica n.o. Laboratórne výsledky v sére B. pertussis elisa IgA pozit

Parotitída bez komplikácií

1 ochorenie 12 ročného dieťaťa z obce Sačurov, s klinickým obrazom zdurenie ušnej uzliny na pravej strane, bez teplôt. Potvrdené na základe klinických príznakov a serologického vyšetrenia – **1. vzorka parotitis IgM pozit. 2. vzorka parotitis IgM hraničná hodnota**

4. Manažment očkovania:

Úlohy

- zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. E-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

Kontrola očkovania v SR:

- vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZSR k stanovenému termínu
- vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september – október 2012

Vyhodnotenie kontroly

V mesiacoch september – október bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2012, osobnou návštevou vo všetkých pediatrických ambulanciách. Celookresné výsledky sa pohybovali od 96,8% po 100,0%.

Príčinou nižšej zaočkovanosti detí v niektorých pediatrických obvodoch, je vysoký podiel rómskych detí na celkovej detskej populácii. No aj napriek tomu, vďaka obetavému a zodpovednému prístupu pediatrov, sú výsledky očkovania veľmi dobré. Nižšie sú uvedené celkové výsledky zistené pri kontrole v jednotlivých pediatrických zdravotníckych zariadeniach. Nižšia, ako 95%-ná zaočkovanosť bola zistená v 4 pediatrických obvodoch.

- **r. nar. 2010 – 99,01% (DTP,Hib,VHB,POLIO)**
- r. nar. 2005 – 99,2% (DTP+POLIO)**
- r. nar. 1998 – 98,5% (DT- IPV – 44,7) a (dTaP-IPV – 52,4)**
- **r. nar. 2011 – 95,5% (TBC - novorodenci)**
- **r. nar. 2010 – 96,8 (MMR)**
- r. nar. 2009 – 98,3% (MMR)**
- r. nar. 2000 – 98,7% (MMR)**
- **r.nar. 2012 – 100,0% (VHB., + 50 %HBIG - deti HBsAg pozit matiek)**
- **r.nar. 2011 – 100,0% (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)**

- dialýza – pacienti v príprave na zaradenie do programu – 100,0% (VHB)
- dialýza – pacienti zaradení do programu – 100,0% (VHB)
- vybrané skupiny osôb vystavené riziku VHB – zaočkovaných 84, z toho kompletne zaočkovaných 50%
- odporúčané očkovania alebo očkovaní na žiadosť rodičov – deti do 15 rokov veku – zaočkovaných 766 detí

Očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým infekciám (IPI) u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb

(IPI) – 23,9% , proti chrípke 60,6% ,
príčinou nižšej zaočkovanosti je odmietnutie očkovaní, najmä osôb zo starších vekových skupín.

V pediatrických obvodoch, v ktorých nebola 95 % zaočkovanosť (chyba malých čísel; v 5 obvodoch neočkované 3 – 5 detí) bolo nariadené ich doočkovanie do konca roka 2011

Nižšia, ako 90% - ná zaočkovanosť bola zistená v dvoch pediatrických obvodoch a to:

- pediatrická ambulancia MUDr. Pančiová - MMR r. nar. 2010 – 83,3,0%; - nezaočkované sú rómske deti,
- pediatrická ambulancia MUDr. Rusičová - TBC r. nar. 2011 – 77,5% -neočkované deti, ktoré sa narodili v decembri , očkovacia látka už nebola dostupná na pôr. oddelení , po prepustení na predvolanie na očkovanie už neprišli.

V evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovaní neboli zistené nedostatky

Očkovanie detí HBsAg pozitívnych matiek - všetky deti podliehajúce očkovaníu boli zaočkované a bol im podaný aj HBIG.

Mimoriadne očkovanie sa v tomto roku neuskutočnilo.

Detské azylové zariadenie v okrese Vranov nad Topľou nie je zriadené.

Kontraindikácie očkovaní

Očkovanie bolo kontraindikované v 18 prípadoch. U 5 detí bola kontraindikácia trvalá a v 13 prípadoch dočasná. Deti s dočasnými kontraindikáciami budú zaočkované v najbližšom možnom termíne.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
 2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
 3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov n.T. laboratórium je ALPHA Medical Stropkov a HPL s.r.o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené telefonicky ihneď po diagnostikovaní etiologického agens a následne aj písomne. HPL s.r.o. Prešov, pozitívne výsledky zaznamenáva v programe Epis.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi;
- propagovaním vyžívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené okamžite telefonicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení E-mailovou poštou využívajú len lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, n.o. Väčšina ambulancií praktických lekárov pre dospelých aj pre deti a dorast nepracujú s počítačmi a preto hlásenie do EPIS nevykonávajú.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillancie nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, n.o. pri priebežnom vzdelávaní a doškoloňovaní zdravotníckeho personálu,
- zabezpečiť veľmi úzkú spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám,, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Plní sa priebežne; „staronové“ ochorenia v uplynulom polroku 2012 sme nemali hlásené.

4. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské noviny a „Vranovské novinky“, „Vranovské Spektrum“, „Región“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod.)

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Vyhodnotenie :

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov :	1036	
 Z toho počet uzavretých		1036
 Nepotvrdené	119	
 Počet spracovaných ohnisk	518	
 Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne		21
 Opatrenia prijaté rozhodnutím		16
 Pokynom na mieste	572	

Úlohy sa plnia každodenne vkladáním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevenciu NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN

4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Etapy riešenia

1. Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Pilotné zavedenie HELICS vo vybraných nemocniciach v SR na báze dobrovoľnosti a anonymity sa uskutočnilo v priebehu rokov 2005-2006. Program sa začal realizovať na oddeleniach anestéziológie a resuscitácie a jednotkách intenzívnej starostlivosti. Na základe výsledkov analýzy budú prijaté príslušné opatrenia a postupy. V roku 2009 sa počíta so zapojením ďalších nemocníc.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

Plnenie: Vranovská nemocnica, n.o. sa zapojila do programu HELICS od roku **2012**.. V mesiaci máj sa vykonala bodová prevalenčná štúdia.

Cieľom bodovej prevalenčnej štúdie bolo

- zistiť reálny výskyt NN a spotrebu ATB v nemocniciach s akútnou starostlivosťou v EÚ
- určiť charakteristiku pacientov, inváznych postupov, typ a závažnosť a druhy predpisovaných antibiotík
- určiť celkovú záťaž (prevalenciu) nozokomiálnych nákaz a používania antimikrobiálnych látok v nemocniciach.
- opísať pacientov, invázne postupy, nákazy (lokalizáciu, mikroorganizmy, markery rezistencie na antibiotiká) a predpisované antibiotiká (zloženie, indikácie).
- Poskytnúť výsledky tým, ktorí ich potrebujú poznať na lokálnej, regionálnej, národnej úrovni a na úrovni EÚ kvôli:
 - zvýšeniu povedomia,
 - výcviku a posilneniu štruktúr surveillance a kvôli zručnostiam,
 - identifikácii spoločných problémov EÚ a nastaveniu adekvátnych priorít,
 - vyhodnoteniu účinku stratégií a programov pre budúcnosť na miestnej, národnej a regionálnej úrovni.
- poskytnúť nemocniciam jednoduchý nástroj na identifikáciu cieľov pre zvýšenie kvality a efektívnych intervencií

Bodová prevalenčná štúdia, v máji **2012** vo Vranovskej nemocnici n.o., bola vykonaná na **7** oddeleniach s **236** akútnymi lôžkami. V čase sledovania bolo hospitalizovaných 177 pacientov, z nich z ktorých bolo zistených 7 NN).

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Úlohy pre RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2012

- porovnať výskyt NN v roku 2012 s výskytom v roku 2011 za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov v spolupráci s OKM
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz zaktivizovaním činnosti komisie pre evidenciu a analýzu NN
 - zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach zabezpečením kontroly dekontaminačných postupov a verifikáciou mikrobiologickej kontroly prostredia, sterility, dezinfekcie podľa harmonogramu odd. epidemiológie RÚVZ.
 - štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk

Časové obdobie: priebežne
Zodpovední: za úlohy 1.,2. ÚVZ SR

VYHODNOTENIE ZA ROK 2012

KONTROLA STERILITY

STERILNÉ PREDMETY	320
STEROV Z PROSTREDIA	200
DEZINFEKČNÝCH ROZTOKOV	16
KONTROLA HS	43
KONTROLA AUT.	42
ČISTENÉ VODY	4

POČET HLÁSENÝCH NOZOKOMIÁLNYCH NÁKAZ ZA ROK 2011 A 2012

2011	2012		
OAIM	4	7	
CHIRURGICKÉ	0	5	
DOLIEČOVACIE	3	3	
NOVORODENECKÉ	6	10	
GYN.POROD,	3	0	
NEUROLOGICKÉ	7	9	
DETSKÉ	7	4	
INTERNÉ	1	3	
SPOLU	31	42	

Prehľad hlásených NN podľa oddelení za 6 ročné obdobie:

Oddelenie	2012	2011	2010	2009	2008	2007
OAIM	7	4	0	0	1	7
Chirurgické	5	0	1	2	4	3
Doliečovacie	3	3	1	4	12	7
Novorodenecké	10	6	12	0	4	17
Gyn.-pôr.	0	3	0	1	3	5
Neurologické	9	7	8	4	0	21
Detské	4	7	12	23	6	2
Interné odd.	3	1	9	0	21	0
SPOLU	42	31	43	34	51	62

Kontrola sterility sterilných predmetov, sterov z prostredia, účinnosti dezinfekčných roztokov bude analyzovaná vo výročnej správe v tabuľkách, podľa osnovy zaslanej ÚVZ SR pre rok 2012.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Vyhodnotenie: t.r. sa ešte úloha neplnila

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR.

Realizačné výstupy

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie

- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie

V roku 2012 v okrese Vranov nad Topľou nevznikla mimoriadna situácia

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vyhodnotenie:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 7.3.2012, 16.5.2012, 11.7.2012, 5.09.2012, 06.11.2012). Vyšetrenie na Poliovírusy, resp. iné Enterovírusy boli pozitívne 1 x , vo vzorke z dátumu odberu 5.09.2012, ostatné vzorky boli negatívne.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ košického kraja

Plnenie v RÚVZ Vranov nad Topľou:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa podieľa na plnení týchto aktivít:

6.1. Preventívne aktivity

- Aktivita č. 3

Činnosť liniek pomoci AIDS – linka pomoci je zriadená na RÚVZ už viac ako 10 rokov. Je využívaná veľmi sporadicky. K dnešnému času sa na linku pomoci obrátili 5 klienti – študenti (po prednáškach na stredných školách).

- Aktivita č.6

Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS – bolo uskutočnených **10 prednášok pre žiakov základných a stredných škôl a 1 článok v regionálnej tlači – 1.december „Svetový deň boja proti AIDS“**

6.2. Testovanie, poradenstvo, sledovanie

- Aktivita č.2

Zber epidemiologických údajov, štúdie v skupinách ľudí s rizikovým správaním sa, vyšetovanie anti-HIV protilátok rizikovo správajúcich sa osôb, vyšetovanie kontaktov ľudí s HIV, vydávanie medzinárodného certifikátu o výsledku vyšetrenia anti-HIV občanom Slovenskej republiky pred cestou do štátov vyžadujúcich toto vyšetrenie.

V okrese Vranov nad Topľou nie je oficiálny register rizikovo sa správajúcich osôb. Medzinárodný certifikát pre občanov SR pred cestou do krajín vyžadujúcich vyšetrenie na HIV, vydáva RÚVZ so sídlom v Košiciach – laboratórium vyšetrujúce anti-HIV.

- Aktivita č.3

Sledovanie pohlavných ochorení – pri plnení tejto úlohy spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 3) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V tomto roku boli hlásené 2 ochorenia na syfilis a 3 gonokokové ochorenia. V prípade výskytu protiepidemickej opatrenia u kontaktov chorých vykonávajú lekári dermatovenerologických ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa lekári obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

Oddelenia EpaPZ - Poradňa zdravia

V programoch a projektoch sme sa zamerali na vybrané determinanty zdravia, ako sú: zdravý životný štýl, zdravá výživa, podpora nefajčenia, pohybová aktivita, zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

9.1 „Národný program podpory zdravia“

Vzhľadom na to, že NPPZ je program integrovaný, jeho hlavný cieľ – zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva v SR – plníme v nadväznosti na iné programy (CINDI, Ozdravenie výživy, Vyzvi srdce k pohybu a ďalšie). Prioritne sa zameriavame na ovplyvňovanie determinantov zdravia a znižovanie rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia článkami, besedami, prednáškami a individuálnym poradenstvom.

Systém I. etapy projektu – vzdelávanie vrstovníckym pôsobením sa neujal pre nedostatok lektorov z vlastných radov, preto sme pokračovali vo vzdelávaní seniorov formou besied v kluboch a iných združeniach. Intervenovali sme hlavne v oblasti výživy, s dôrazom na niektoré ochorenia: hypertenzia, diabetes mellitus, osteoporóza a pod.

Demografický trend v Európe, ale aj na Slovensku poukazuje na stále rastúci podiel seniorov, t. z., že populácia starne. Vzhľadom na tento fakt, SZO vyhlásila rok 2012 za „**Európsky rok aktívneho starnutia a medzigeneračnej solidarity**“.

Z prihliadnutím na túto skutočnosť, sme aktivity pre starších občanov organizovali celoročne, ale zvlášť v mesiaci októbri, ktorý bol tohto roku už po 22. krát označený za **Mesiac starších ľudí**.

Aktivity :

Marec 2012: článok v regionálnej tlači a na web. stránke s názvom „Všetci raz zostarneme“

prednáška na tému „Osteoporóza – tichý zlodej kostí“, Klub dôchodcov vo Vranove nad Topľou

apríl 2012: prednáška na tému „Aktívny v každom veku“ - Klub dôchodcov Žalobín
meranie TK (75) - Okresný snem JDS v priestoroch ZŠ Lúčna Vranov n. T.

názorná propagácia vo forme nástenky s materiálmi o podpore aktívneho starnutia v budove RÚVZ

máj 2012: prednáška spojená s besedou na tému „Životný štýl seniorov“ - Domov dôchodcov vo Vranove nad Topľou,

jún 2012: ľahkoatletické preteky pre seniorov - Klub dôchodcov Sečovská Polianka,

prednáška s besedou na tému „Osteoporóza“ - Domov dôchodcov vo Vranove n. T.

Spríevodné aktivity zamerané na podporu zdravia seniorov v októbri - v mesiaci starších ľudí:

Október – mesiac úcty k starším

Aktivity :

- článok v regionálnej tlači a na web. stránke RÚVZ : "Aktívni ľudia žijú dlhšie"
- oznam v novinách a na web. stránke - propagácia Dňa otvorených dverí
- 1.október - Deň otvorených dverí v PZ pri RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou : štandardné vyšetrenia seniorov - počet 9 klientov
- návšteva v Dome Penzión vo Vranove nad Topľou, meranie TK a individuálne aktuálne poradenstvo, prednáška o TK, spojená s besedou

- J-DS Vranov nad Topľou - meranie TK, individuálne poradenstvo, prednáška : Diabetes mellitus 2. typ
- SED (Slovenská evanjelická diakónia) - Domov sociálnych služieb s denným pobytom, Vranov nad Topľou: meranie cholesterolu, glukózy, TK a individuálne poradenstvo, prednáška : Rizikové faktory srdcovocievnych ochorení
- Jednota dôchodcov Nižný Hrabovec - meranie TK, prednáška : Alzheimerova choroba
- Distribúcia edičného materiálu z centra Memory, rôzneho druhu: Pre zdravý krvný tlak, Je čas postarať sa o svoje zdravie, Depresia a ďalšie, distribuované do všetkých klubov dôchodcov

9.4 „EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY“ (Zisťovanie zdravia Európanov)

Program EHES bol aktivitou EÚ. Na Slovensku bol zakomponovaný do Národného programu prevencie srdca a ciev. Bol riadený a koordinovaný Odborom epidemiológie RÚVZ Banská Bystrica a sumarizoval údaje o zdraví a zdravotných rizikách našej populácie formou dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a odberu krvi na analýzu celkového cholesterolu, HDL chol., triglyceridov a glukózy. S metodikou štúdie sme sa oboznámili na pracovnom seminári 3.11.2011 v Banskej Bystrici. Skríning sme začali v náhodne vybratej vekovej kategórii 18-64 ročných respondentov už v decembri 2011. Súbor malo tvoriť 70 respondentov, z ktorých sa po dvoch pozývacích listoch dostavilo iba 31 respondentov. Ďalších respondentov do naplnenia súboru (následná verzia 55 respondentov) sme doplnili náhradou z okruhu známych. Pri vyšetrení respondentov sme dodržiavali prísne štandardné postupy podľa Národného manuálu EHES. Údaje zo štúdie EHES sme vkladali do elektronického dotazníka v programe Epi dáta a odoslali na RÚVZ Banská Bystrica. Výsledky vyšetrení respondentov regiónu Vranov nad Topľou boli vyhodnotené v druhom polroku 2012 a odoslané vyšetreným respondentom. Získané informácie sa použijú na plánovanie štátnej zdravotnej politiky.

9.5 „Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO“

V rámci tejto úlohy sme sa snažili zlepšiť informovanosť obyvateľstva o aktuálnych problémoch ohrozujúcich naše zdravie. Aktivity sme organizovali bez časového obmedzenia, ale s intenzívnejšou kumuláciou v termínoch odporúčaných SZO.

K významným dňom sme písali články do miestnych novín, vkladali informácie do násteniek, organizovali poradenské aktivity, besedy, dni otvorených dverí a podobne.

Svetový deň zdravia 2012 : niesol sa v znamení hesla „Európsky rok aktívneho starnutia a medzigeneračnej solidarity“.

Aktivity :

- článok v regionálnych novinách a na web. stránke pod názvom „Všetci raz zostarneme“ s oznamom o dňoch otvorených dverí
- Dni otvorených dverí PZ od 10.04. do 13.04.2012
- nástenky s uvedenou témou v budove RÚVZ
- prednáška na tému „Aktívny v každom veku“ - Klub dôchodcov Žalobín

- meranie TK (74) - Okresný snem J DS v priestoroch ZŠ Lúčna Vranov n. T.

Svetový deň bez tabaku : niesol sa v znamení hesla : „**Stop zásahom tabakového priemyslu**“. Heslo vystihuje prioritu pre zlepšenie životných podmienok pre nefajčiarov, vytvorenie zdravších podmienok pre deti a mládež ohrozených fajčením a v konečnom dôsledku zníženie počtu fajčiarov v SR. Vzhľadom na to, sme sa zamerali na tieto aktivity:

- článok s názvom „*Vždy je čas prestať*“ uverejnený v regionálnej tlači a na web. stránke RÚVZ
- nástenka k Svetovému dňu bez tabaku v budove RÚVZ
- besedy v ZŠ I. stupňa v ZŠ Čičava, ZŠ Bernolákova vo Vranove nad Topľou

Súťaž „Prestaň a vyhraj 2012“

propagácia :

- článkom o pravidlách súťaže
- distribúciou edičných materiálov o škodlivosti fajčenia a pravidlách súťaže, na najviac frekventovaných miestach v meste a obciach (lekárne, obchodné centrá, poliklinika, ambulancie lekárov, SAD a pod.)

Projekt „**Prestaň fajčiť, daj si jablko**“ sa v našom meste realizoval už v rokoch 2007 až 2009, ako regionálny, pravidelne k Medzinárodnému dňu bez fajčenia v novembri.

V tomto roku mal u nás svoje pokračovanie ako súčasť celonárodnej kampane k Svetovému dňu bez tabaku 2012. Do aktivity sme zapojili aj študentky 2. ročníka Gymnázia vo Vranove nad Topľou. Akcia sa konala pred hypermarketom Tesco 31.05.2012 od 9.00hod. Svetový deň bez tabaku sme širokej verejnosti pripomenuli propagačným panelom, distribúciou letákov s protifajčiarskou tematikou a osobným oslovením, pri ktorom sme vymieňali jablká za cigarety. Zároveň sme podávali základné informácie o negatívach užívania tabakových výrobkov. Oslovených bolo cca 350 okoloidúcich, vyzbierali sme 63 cigariet a 104 nedofajčených cigariet. S niektorými fajčiarimi sme priebežne vyplnili anketové lístky (50) o prieskume motivácie a bariér pri skončení s fajčením.

Aktivitou sme chceli podporiť veľkú protifajčiarsku kampaň, zmeniť smer životného štýlu osloveného fajčiara a chrániť nefajčiarov. Sponzorom aktivity bola zdravotná poisťovňa UNION.

Regionálny projekt - výtvarná súťaž „Mládež bez tabaku“ v základných školách I. a II. stupňa.

V súvislosti s intenciami výchovy k zdraviu a propagáciou zdravého životného štýlu sme k Svetovému dňu bez tabaku zorganizovali výtvarnú súťaž „Mládež bez tabaku“, v spolupráci so Školskými úradmi vo Vranove nad Topľou, v Dlhom Klčove a v Hanušovciach nad Topľou. Do súťaže sa zapojilo 7 základných škôl okresu (ZŠ Bernolákova, ZŠ Lúčna vo Vranove nad Topľou, ZŠ Hanušovce nad Topľou, ZŠ Sečovská Polianka, ZŠ Matiaška a ZŠ Benkovce). Zo 49 výtvarných prác I. a II. kategórie, 6 najlepších sme ocenili aj vecnými cenami. Práce boli počas letných prázdnin vystavené v Centre voľného času vo Vranove nad Topľou. Aktivita bola zmedializovaná v regionálnej tlači a web. stránke RÚVZ.

Svetový deň „Pohybom k zdraviu“ – 10.máj

Propagáciu tohto dňa sme realizovali v súvislosti s plnením Národného programu prevencie obezity rôznymi aktivitami:

- článok s názvom „**Pohybom k zdraviu**“, uverejnený vo Vranovských novinách a na web. stránke RÚVZ
- vyzvali sme všetky školské zariadenia, ktoré prevádzkujú športoviská, aby v tento deň boli otvorené pre verejnosť. Žiaci a učitelia všetkých škôl okresu si vybrali rôzne formy pohybu a telesnej aktivity
- športové aktivity žiakov a učiteľov v ZŠ Banské boli spojené s meraním TK, BMI, podkožného a viscerálneho tuku, bazálneho metabolizmu na špeciálnych váhach a krátkym poradenstvom pre personál školy
- ľahkoatletické preteky seniorov 16.6. v Seč. Polianke

Svetový deň mlieka – 15.máj

Článok s rovnomeným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web. stránke RÚVZ

„Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“

- **Článok** s názvom „**Alkohol, metla ľudstva**“, uverejnený v regionálnej tlači a na web. stránke RÚVZ

Deň zodpovednosti

Kampaň sme realizovali 02.07.2012 pred obchodným centrom Tesco od 9.00 hod. Cieľom bolo zvýšiť povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov.

Priebeh kampane:

- informovanie širokej verejnosti o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi
- vyplnenie anketových dotazníkov o konzumácii, druhu a množstve alkoholických nápojov (80)
- stanovenie množstva gama glutamyltransferázy v krvi (GGT) prístrojom reflotron (60) a individuálne poradenstvo
- meranie krvného tlaku (75) a individuálne poradenstvo
- rozdávanie letákov, „Každý deň môžete mať deň zodpovednosti“.

Kampaň sponzorovalo Slovenské združenie výrobcov piva a sladu. S aktivitou nám pomohli študentky VZ, ktoré absolvovali prax v RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou.

Kampaň "**MOST 2012**" sme spropagovali už začiatkom septembra článkom v regionálnej tlači na web. stránke „**Je čas postarať sa o svoje srdce**“ a vlastným edičným materiálom, ktorý nám poslúžil ako oznam o "meracom mieste".

Vo Vranove nad Topľou v rámci kampane boli zriadené 2 meracie miesta:

27.09.2012 - pracovisko Poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou

28.09.2012 - Hypermarket TESCO

Na uvedených miestach sme merali **cholesterol, TK**. Vyšetreným sme poskytli krátke poradenstvo o rizikách KVOCH, edičný materiál a kartičku zdravého života. Na týchto miestach sme spolu vyšetřili **74 klientov**.

Okrem uvedených miest sme poskytli aj samostatné merania TK:

Materské centrum Slniečko vo Vranove nad Topľou, Gymnázium vo Vranove nad Topľou a Domov sociálnych služieb s denným pobytom vo Vranove nad Topľou (spolu 208).

Tohto roku sme v kampani MOST participujúcich partnerov nemali.

Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september

- prezentácia prednášky spojená s besedou v Klube dôchodcov vo Vranove nad Topľou a v Nižnom Hrabovci
- distribúcia letákov každého druhu do jednotlivých Klubov dôchodcov v regióne Vranov nad Topľou.

Svetový deň seniorov – október je už tradične považovaný za „Mesiac starších ľudí“ . Tohto roku si zaslúžil väčšiu pozornosť aj preto, že SZO vyhlásila rok 2012 za : Európsky rok aktívneho starnutia a medzigeneračnej solidarity.

Aktivity :

- článok v regionálnej tlači a na web. stránke RÚVZ : "Aktívni ľudia žijú dlhšie"
- oznam v novinách a na web. stránke - propagácia Dňa otvorených dverí
- 1.október - **Deň otvorených dverí v PZ** : štandardné vyšetrenia seniorov (9 klientov)
- návšteva v Dome Penzión vo Vranove nad Topľou - prednáška o TK spojená s meraním TK a individuálne poradenstvo
- Denné centrum seniorov Vranov nad Topľou, meranie TK, individuálne poradenstvo, prednáška : Diabetes mellitus 2. typ
- SED Vranov nad Topľou : meranie cholesterolu, glukózy, TK a individuálne poradenstvo, prednáška : Rizikové faktory srdcovocievnych ochorení
- Jednota dôchodcov Nižný Hrabovec, meranie TK, prednáška : Alzheimerova choroba
- distribúcia edičného materiálu z centra Memory rôzneho druhu, Pre zdravý krvný tlak, Je čas postarať sa o svoje zdravie, Depresia a ďalšie, do všetkých klubov dôchodcov regiónu.

Svetový deň osteoporózy - 3 prednášky k danej téme v kluboch seniorov.

Svetový deň diabetu

Aktivity:

- deň otvorených dverí v PZ
- článok v regionálnej tlači a web. stránke s názvom „Svetový deň cukrovky“
- Hypermarket TESCO Vranov nad Topľou – vyšetrenie glykémie a TK + individuálne poradenstvo 70 klientom
- Denné centrum seniorov vo Vranove nad Topľou, prednáška na tému diabetes mellitus typ II. + meranie TK a individuálne poradenstvo.

Svetový deň boja proti AIDS

Aktivity:

- článok s rovnomenným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web. stránke
- názorná propagácia – nástenka v priestoroch budovy RÚVZ

9.6 „Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015“

V roku 2012 sa v tomto programe nepracovalo. V auguste na žiadosť ÚVZ SR bolo vypracované stanovisko k hodnoteniu spomínaného programu: prínosy, nedostatky, problémy pri realizácii a návrh odporúčaní do budúcnosti.

9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“ – celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie.

V programe sa pracuje len v nepárnom roku.

9.8 „Národný program prevencie obezity“

Tento program sme uplatňovali v rámci práce PZ už dávno pred jeho schválením (január 2008). Klasickú obezitologickú poradňu s potravinovou váhou a nutričným programom nemáme, ale nosným pilierom našej práce sú stále informácie o správnej výžive a optimálnej pohybovej aktivite, pri všetkých skupinových aktivitách a individuálnom poradenstve, zvlášť s dôrazom u klientov v rizikovom pásme dyslipidémie, nadváhy, hyperglykémie a samozrejme u obeznych. Zamerali sme sa aj na spoluprácu s praktickými lekármi, oslovením informačným listom o činnosti Poradenského centra.

Aktivity sme realizovali v dvoch základných oblastiach: výživa a fyzická aktivita.

Výživa:

- prednáška o zdravej výžive a meranie TK žiakom Gymnázia vo Vranove nad Topľou (54)
- články v regionálnej tlači a na web. stránke uverejnené pod názvom Svetový deň mlieka, Päťkrát denne pre zdravie, Je čas postarať sa o svoje zdravie, Pohybom k zdraviu
- beseda o správnej výžive so žiakmi 7.- 9. ročníkov ZŠ Juh vo Vranove nad Topľou a so žiakmi Spojenej školy na ul. Budovateľskej vo Vranove nad Topľou
- beseda o životnom štýle so seniormi v Domove dôchodcov vo Vranove nad Topľou
- prednáška na tému Diabetes mellitus 2. typu a životospráva, pre členov JDS vo Vranove nad Topľou
- monitoring výskytu nadváhy a obezity klientov vyšetrených v PZ a individuálne poradenstvo

Fyzická aktivita :

Kampaň „Pohybom k zdraviu“ – zapojené všetky ZŠ a stredné školy v okrese Vranov nad Topľou (podrobne - Svetový deň pohybu k zdraviu).

9.9 „CINDI program SR“

V programe CINDI sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovocievnych, ale aj niektorých metabolických ochorení. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej populácii bez vekového obmedzenia a regionálnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty RF kritické, klienta odosielame do starostlivosti praktického lekára pre dospelých, alebo priamo do metabolickej poradne.

Klienti s hraničnými hodnotami sa podrobia poradenstvu, ktorým nefarmakologicky intervenujeme do životného štýlu. Kladný výsledok sa odrazí najskôr po 3 mesiacoch, kedy klienta objedávame na 1. kontrolné vyšetrenie.

K 31.12.2012 PZ mala nasledovnú návštevnosť:

Počet vyšetrení v PZ :	361 (123 M, 238 Ž)
Počet štandardných vyšetrení:	336 (112 M, 224 Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát:	100 (44 M, 56 Ž)
Počet klientov vyšetrených opakovane:	236 (68 M, 168 Ž)
Počet výjazdových aktivít:	7

Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách: 323

Samostatné meranie TK : 268

Celková návštevnosť v sledovanom období PZ + terén : 624

V súbore prvovýšetrených dosiahli prvenstvo v návštevnosti ženy zo skupiny 55-64 ročných a muži zo skupiny 25-34 ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy pred mužmi.

Z analýz prvovýšetrených klientov vyplýva, že najviac rizikových faktorov sa vyskytlo v skupine 55-64 ročných žien a 25-34 ročných mužov.

Ku klinickým odborníkom sme odoslali **3 klientov** pre kritické hodnoty **cholesterolu**, **11** pre kritické hodnoty **glykémie**. U **14** nových klientov sme zistili **hypertenziu**.

Nadstavbové poradne

Najväčší záujem z nadstavbových poradní javili klienti o **poradňu zdravej výživy**. Navštívili ju temer všetci klienti s hraničnými a kritickými hodnotami cholesterolu, glykémie, BMI a TK (133 klientov).

9 Kontrola tabaku

10.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov

„Prestaň a vyhraj 2012“

Propagácia súťaže „Prestaň a vyhraj“ :

- článkom o pravidlách súťaže
- distribúciou edičných materiálov o škodlivosti fajčenia a pravidlách súťaže na najviac frekventovaných miestach v meste a obciach (lekárne, obchodné centrá, poliklinika, ambulancie lekárov, SAD a pod.)

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Zvolene**

1.1. VYPRACOVANIE AKTUALIZOVANÉHO AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV)

Do tejto úlohy nie je RÚVZ so sídlom vo Zvolene zapojený.

1.7. ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Po obdržaní pokynov od ÚVZ SR pre plnenie tejto úlohy spracoval RÚVZ so sídlom vo Zvolene v stanovených termínoch v rámci spádového územia RÚVZ Zvolen Tabuľku č. 1 Prehľad verejných vodovodov bez dezinfekcie na báze chlóru a Tabuľku č. 2 Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze chlóru). Tabuľka č. 3 Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze chlóru) bola zatiaľ len pripomienkovaná. Definitívna podoba Tab. č. 3 nebola zatiaľ na RÚVZ so sídlom vo Zvolene doručená na spracovanie.

1.8. AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

RÚVZ so sídlom vo Zvolene pravidelne vkladá do Informačného systému o kvalite vody na kúpanie aktuálne informácie o kúpaliskách s celoročnou a sezónnou prevádzkou a kvalite vody na kúpanie (registrácia nových kúpalísk, registrácia vzoriek predkladaných prevádzkovateľom a vzoriek odobratých v rámci výkonu ŠZD a pod.). V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene je celkovo 24 bazénov so sezónnou prevádzkou, z toho 19 netermálnych a 5 termálnych a 32 bazénov s celoročnou prevádzkou, z toho 11 termálnych a 21 netermálnych. Pred LTS bola vložená správa o pripravenosti LTS 2012, jej priebeh sa týždenne aktualizoval. Po ukončení LTS bola do IS vložená správa o vyhodnotení LTS 2012. V zmysle prijatia novej legislatívy v oblasti vôd na kúpanie, ktorá nadobudla účinnosť 15.10.2012 boli v IS aktualizované ukazovatele kvality vody pre prírodné a umelé kúpaliská a ich medzné hodnoty. Kontrolu kvality vody na kúpanie zabezpečuje prevádzkovateľ a v pravidelných intervaloch predkladá výsledky kontroly kvality vody na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene v zmysle súčasnej platnej legislatívy. Kontrola kvality vody na kúpanie sa vykonáva aj v rámci ŠZD odberom vzoriek vody na kúpanie a následnou analýzou v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. V r. 2012 bolo pracovníčkami odd. HŽPaZ odobratých z bazénov 47 vzoriek, zákaz používania vody na kúpanie z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody na kúpanie bol vydaný vo 8 bazénoch s celoročnou prevádzkou a v 2 bazénoch so sezónnou prevádzkou. Po preukázaní vyhovujúcej kvality vody na kúpanie bol zákaz používania vody na kúpanie zrušený.

1.10. POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR.

Pracovníci RÚVZ so sídlom vo Zvolene sa zúčastnili odborného semináru ohľadom HIA. Predkladané návrhy sa posudzujú v zmysle platnej legislatívy a pri preukázaní možných negatívnych vplyvov na verejné zdravie sa vyžaduje vykonanie HIA.

Programy a projekty oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie na rok 2012 a ďalšie roky.

Vyhodnotenie plnenia k 31.12.2012 (oddelenie PPLaT)

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese

Zvolen: 632 z toho 146 žien

Detva: 584 z toho 70 žien

Krupina: 242 z toho 25 žien

Celkom: 1458 z toho 241 žien

- Počet nových rizikových prác v okrese:

Zvolen: 66

Detva: 33

Krupina: 7

Celkom: 106

- Počet zrušených rizikových prác v okrese:

Zvolen: 30

Detva: 0

Krupina: 17

Celkom: 47

V spádovom území Zvolen k 31.12.2012 bola vyhlásená riziková práca z titulu hluku a pevných aerosólov 4. kat. v spoločnosti PK Doprastav, a.s., Žilina – prevádzka Lom Stožok, z titulu vibrácií 4. kat. v spoločnosti Lesy SR, š.p., Banská Bystrica, odštepny závod Kriváň – pracoviská expedičný sklad Kriváň a Vígl'áš, z titulu hluku 3. kat. a z titulu vibrácií 4. kat. v spoločnosti MRAMOR spol. s r.o., Krupina, z titulu pevných aerosólov 4. kat. v spoločnosti WAY INDUSTRIES, a.s., Krupina, z titulu hluku a záťaže chladom 3. kat. v spoločnosti SENOBLE Central Europe, s.r.o., Zvolen, z titulu hluku, železa a jeho zliatiny, zvaračských pevných aerosólov 3. kat. v spoločnosti WUSAM, a.s., Zvolen a v spoločnosti Farma HYZA, a.s., Topoľčany- prevádzka Dobrá Niva, rizikový faktor perie, 4. kat..

V spádovom území Zvolen bola v roku 2012 zrušená riziková práca z titulu hluku a prachu 3. kat. v spoločnosti STOKAT – M spol. s r.o., Zvolen, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti SPP – distribúcia, a.s., Bratislava – lokálne centrum Zvolen, z titulu hluku 3. kat. a prachu 4. kat. v spoločnosti OP TIM, spol. s r.o., Krupina a z titulu hluku 3., 4. kat. a prachu 3. kat. v spoločnosti POLNONÁKUP SLATINA, a.s., Breziny 131, okres Zvolen.

V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané v spoločnostiach Continental Automotive Systems Slovakia, s.r.o., Zvolen, Drevospol spol. s r.o., Skliarovo, OP-TIM spol. s r.o., Krupina, SPP – distribúcia, a.s., Bratislava – lokálne centrum Zvolen, MRAMOR spol. s r.o., Krupina, WAY INDUSTRIES Krupina, a.s., Krupina, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, PPS Group a.s., Detva, Lesy SR š.p., Odštepny závod Kriváň, STOKAT – M spol. s r.o., Zvolen, Niva Expo, spol. s r.o., Dobrá Niva, SIMAG Slovakia, s.r.o., Detva, EUROVIA-Kameňolomy, s.r.o., Košice – prevádzka lom Hanišberg, lom Vígl'áš, lom Sekier,

KSR-Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen – lom Tepličky, Metro Cash & Carry Slovakia s.r.o., Ivanka pri Dunaji – obchodné stredisko Zvolen, ŠTÁTNY VETERINÁRNY ÚSTAV ZVOLEN, š.p., Zvolen, KOLIBA, a.s., Hriňová.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vykonané previerky zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými látkami a zmesami:

Päť previerok bolo vykonaných v spoločnostiach: Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen (jedna pri uvedení Galvanickej linky č. 1 do prevádzky a jedna spoločná previerka s inými orgánmi dozoru podľa zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií), v skúšobnom laboratóriu spoločnosti ANALPO, s.r.o., Zvolen, kde sa používajú toxické a veľmi toxické látky pri chemických analýzach, vo výrobnom družstve KNK, závod NAKO, Hriňová a u samostatne zárobkovo činnnej osoby p. Martina Cerovského, Hriňová.

Štyri previerky boli vykonané v maloobchodných predajniach: Simon Seeds, s.r.o., Bratislava – prevádzka Zvolen, Kvetinárstvo Dudince – Pavel Gombík, Jaroslav Poduška, Hriňová, KVETY.sk s.r.o., Kriváň(záhradné centrum).

Jedna previerka bola vykonaná v záhradníctve Záhradníctvo Dudince, časť Merovce – Pavel Gombík.

V dozorovaných prevádzkach vedúci zamestnanci majú odbornú spôsobilosť pre prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Na družstvách sa používajú prípravky na ochranu rastlín podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín.“ Likvidácia obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa zabezpečuje oprávnenými spoločnosťami na túto činnosť.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

Schválené boli 2 prevádzkové poriadky v spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen – pre galvanickú linku č. 1 a pre laboratórium.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V spádovom území Zvolen neevidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov a práce s rôznymi druhmi tvrdého dreva.

- práce s rôznymi druhmi tvrdého dreva – v sledovanom období bol vykonaný štátny zdravotný dozor v spoločnosti: STOKAT – M, s.r.o. Zvolen a u živnostníkov: Stolárstvo Martin Kalamár, Hriňová, Ing. Miroslav Kalamár, Hriňová – Slanec, BDM s.r.o., Sielnica, Peter Krnáč – PKM, Hriňová, LIGNUM MS, s.r.o., Detva, TRIUM schody – interiéry, s.r.o., Budča, Ing. Ján Lupták – LUNIT, Zvolen.

- vývojový trend je porovnateľný s predchádzajúcim rokom, došlo k stabilizácii počtu zamestnancov.

- v sledovanom období práca s azbestom sa prehodnocovala v spoločnostiach KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina – odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny, v spoločnosti MONTA ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen – odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov, u živnostníka Vladimíra Chamulu, Detva - odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov, u živnostníka Mariána Chmelára – KROVOMONT, Dolný Kubín - odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov. Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva (vykonať meranie na stanovenie

koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbestocementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

2.1.4. Znižovanie psychickej záťaže

V rámci kampane SLIC 2012 bola spoločná previerka s IP Banská Bystrica vykonaná v dňoch 22.6.2012 a 29.6.2012 zameraná na posudzovanie psychosociálnych rizík u zamestnancov spoločnosti G.L.Hotely, a.s., Zvolen. Bolo vyplnených 17 dotazníkov zamestnancami v profesiách kuchárka, upratovačka, pracovník práčovne, manažér, chyžná a 1 dotazník vyplnený zamestnávateľom.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2012 bolo hlásených 5 podozrení z profesionálnej choroby – DNJZ, položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania u pracovníkov v profesii strojník cestných mechanizmov v spoločnosti VŠLP TU, Zvolen, v profesii šička zvrškov obuvi v spoločnostiach DUPAN s.r.o., Detva a DUPAN TWIN s.r.o., Kriváň, u 2 živnostníkov v profesii pilčík a v profesii lesný robotník, v profesii robotníčka v spoločnosti ISOLAR, s.r.o., Lieskovec. V jednom prípade bola priznaná choroba z povolania, ostatné prípady sú v štádiu šetrenia.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

V spádovom území Zvolen sa realizuje projekt Zdravé pracovisko v spoločnosti MRAMOR spol. s r.o., Krupina. V tejto spoločnosti dohľad nad pracovným prostredím, pracovnými podmienkami a spôsobom vykonávania práce z hľadiska vplyvu faktorov práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov, ako aj hodnotenie zdravotných rizík je zabezpečené zmluvne prostredníctvom PZS – ANIMA, s.r.o., Zvolen.

Z vykonaného štátneho zdravotného dozoru vyplýva, že zamestnávateľ vykonal technické a organizačné opatrenia na rizikových pracoviskách. V prvom polroku 2012 došlo k zmenám na rizikových pracoviskách spoločnosti tým, že pracoviská ktoré boli v roku 2011 vyhlásené z titulu vibrácií, 4. kat. boli preradené do kat. 3, rozhodnutím č. spisu: 2012/898-637 zo dňa 28.6.2012.

Spoločnosť predložila prevádzkový poriadok pre prácu s expozíciou vibráciám na pracoviskách spoločnosti MRAMOR spol. s r.o., Krupina, ktorý bol schválený regionálnym hygienikom č. 2012/802-556 zo dňa 18.6.2012. Na pracoviskách spoločnosti sú zabezpečené minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky.

Preventívne prehliadky vo vzťahu k práci vykonáva v neštátnom zdravotníckom zariadení MUDr. Vlasta Virecová v Krupine. Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu na základe výsledkov vyšetrení všeobecnej lekárky vykonáva MUDr. Hana Buceková – lekár v špecializačnom odbore klinické pracovné lekárstvo a toxikológia.

V roku 2012 neboli plánované opakované vyšetrenia zamestnancov spoločnosti pracovnou skupinou podpory zdravia.

Intervenčné aktivity na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, práce a pracovného prostredia sa realizujú prostredníctvom aktivít poradní zdravia. Poskytuje sa poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám, čím sa zvyšuje informovanosť o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V roku 2012 sa projekt na zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok nerealizoval.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV.

ČÚ. 3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Projekt vychádza z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“. Cieľ projektu je cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva vytvoriť trvalé signálne centrá v SR, ktoré budú získavať a hodnotiť informácie o celkovom vývoji a zmenách spôsobu stavu výživy sledovaných populačných skupín a tým súčasne poskytovať podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky u obyvateľov SR. Týmto projektom sa získa informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny obyvateľstva s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity.

Úloha je rozdelená do troch častí: Výber cieľovej skupiny – dve vekové kategórie mužov a žien so zameraním sa na ľahkú prácu v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR čiastka 7 – 8/1997, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997. RÚVZ so sídlom vo Zvolene doposiaľ vyšetril v kategórií:

ľahká práca – ženy – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20

ľahká práca – ženy – veková kategória 35 – 54 r., v počte 20

ľahká práca – muži – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20

ľahká práca – muži – veková kategória 35 – 59 r., v počte 20

Každý klient obdržal návod na vyplnenie 1 – dňového jedálneho lístka, ktorý je po vyplnení spracovaný v programe Alimenta. Ďalej sa vyplňa dotazník o životospráve – A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a B. Pohybová aktivita a životospráva.

Druhú časť tvorí Klinicko – somatometrický dotazník, ktorý poskytne informáciu o : hmotnosti, výške, BMI, WHR, TK. Tretiu časť tvorí záznamový list pre biochemické vyšetrenie. Táto časť úlohy je plnená prostredníctvom poradní zdravia. Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteinového metabolizmu (Cchol., TGL, HDL, LDL, Glu). Vyšetrenie sa vykonáva na prístroji Reflotron. Analýza výsledkov, tabuľky sú spracovávané v programe Microsoft Excel. Výber klientov, ako aj následné vyšetrenia boli vykonané u personálu Microstep, Hriňová, Hriňovské strojárne, Hriňová.

Úloha bola zaslaná na spracovanie do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

ČÚ. 3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V priebehu roka 2012 v zmysle plnenia úlohy „Systém kontroly obsahu jódu v jedlej soli“ boli mesačne odoberané dve vzorky jedlej soli. Spolu bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli, úloha bola zaslaná na spracovanie do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

ČÚ. 3.3 Bezpečnosť PET fliaš

Do tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie je zapojené.

ČÚ.3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami – cielené sledovanie regulovaných látok – ultrafialové filtre vo výrobkoch pre deti na ochranu pred slnečným žiarením.

Podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2012 bola na mesiac júl pre RÚVZ vo Zvolene určené sledovanie regulovaných látok – ultrafialové filtre vo výrobkoch pre deti na ochranu pred slnečným žiarením.

Na základe vyššie uvedeného boli v prevádzke Kaufland, Hronská 2, Zvolen odobraté štyri nasledovné vzorky kozmetických výrobkov:

- 1.) ASTRID, Sunbaby Dětské mléko na opalování OF 25 Středná ochrana – dětské mléko na opalování, 200 ml.
- 2.) ASTRID, Mléko na opalování s beta Karoténem OF 30 Vysoká ochrana – mléko na opalování, 200 ml.
- 3.) ASTRID, Sunbaby Dětské mléko na opalování OF 50 Vysoká ochrana – dětské mléko na opalování, 200 ml.
- 4.) NIVEA, SUN Kids Pflgendes Sun – Spray OF 20 Mittel – dětský farebný sprej na opalování, 200 ml.

Na základe protokolov o vykonaných mikrobiologických skúškach č. P12-007095 až P12-007098 z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava hlavné mesto, Ružinovská ul.č.8, Bratislava vyplýva, že tieto štyri vzorky kozmetických výrobkov **vyhovujú** v sledovaných ukazovateľoch:

P.č.	Ukazovateľ: Vzorky č.1.,2.,3.,4.	Výsledok	Jednotka	U	Princíp
	Metóda			k=2	merania
1.	A Candida albicans MŽP/17	nezistená prítomnosť	/1g		Kultivačne 7.2.3-
2.	A Staphylococcus aureus 7.2.3-MŽP/17	nezistený prítomnosť	/1g		Kultivačne
3.	A Pseudomonas aeruginosa MŽP/17	nezistená prítomnosť	/1g		Kultivačne 7.2.3-
4.	A Aeróbne mezofilné baktérie-dôkaz MŽP/17	nezistené prítomnosť	/1g		Kultivačne 7.2.3-
5.	A Aeróbne mezofilné baktérie - počet 7.2.3-MŽP/17	0	KTJ/g	20%	Kultivačne
6.	N Escherichia coli STNEISO 21150	nezistená		/1g	Kultivačne

Údaje z protokolov o vykonaných chemických skúškach č.P12-007552 až P12-007555 z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava hlavné mesto, Ružinovská ul.č.8, Bratislava

sú uvedené v tabuľke – príloha č.8d, pričom všetky štyri vzorky **vyhovujú** platnej legislatíve: Vo vzorke č.1 boli stanovené nasledovné UV filtre:

- butylmetoxydibenzoyl metan v množstve 1,2700 hm. %, čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/8 - 5 hm.%,
- oktokrylén 4,5301 hm.% v prepočte hmotnostného percenta na kyselinu 2-kyano-3,3-difenylakrylovú 3,1366 % čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/10 - 10 hm.% v prepočte na kyselinu,
- dietylhexylbutamidotriazon - kyselina benzoová 3,0778 hm. %, čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/17 - 10 hm.%

Vo vzorke č.2 boli stanovené nasledovné UV filtre:

- butylmetoxydibenzoyl metan v množstve 2,6725 hm. %, čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/8 - 5 hm.%,
- oktokrylén 9,7057 hm. % v prepočte hmotnostného percenta na kyselinu 2-kyano-3,3-difenylakrylovú 6,7202 hm. % čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/10 - 10 hm.% v prepočte na kyselinu,

Vo vzorke č.3 boli stanovené nasledovné UV filtre:

- butylmetoxydibenzoyl metan v množstve 0,1860 hm. %, čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/8 - 5 hm.%,
- oktokrylén 8,1141 hm. % v prepočte hmotnostného percenta na kyselinu 2-kyano-3,3-difenylakrylovú 5,608 hm. % čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/10 - 10 hm.% v prepočte na kyselinu,
- dietylhexylbutamidotriazon - kyselina benzoová 3,0645 hm.%, čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/17 - 10 hm.%
- homosalát 5,8440 hm.% čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/3 - 10 hm.%

Vo vzorke č.4 boli stanovené nasledovné UV filtre:

- butylmetoxydibenzoyl metan v množstve 2,0830 hm. %, čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/8 - 5 hm.%,
- oktokrylén 3,9813 hm. % v prepočte hmotnostného percenta na kyselinu 2-kyano-3,3-difenylakrylovú 2,7566 hm. % čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/10 - 10 hm.% v prepočte na kyselinu,
- oktylsalicylát 3,9340 hm. %, čo vyhovuje NV SR 658/2005 – položka 7/20 - 5 hm.%,

ČÚ. 3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov.

V rámci riešenia tejto úlohy sme odobrali 1 vzorku čaju baleného v kartónovom obale. Vzorka bola zaslaná na vyšetrenie do laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade do NRC pre obalové materiály.

ČÚ. 3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách.

Úloha bola plnená v zmysle usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, ako aj prijatého Viacročného plánu pre úradnú kontrolu a štátny zdravotný dozor v roku 2012 vykonávaného orgánmi verejného zdravotníctva, ktoré popisuje metodiku monitoringu spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách v termíne od 15.2.2012 – 30.11.2012. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 4 prídavných látok: E 129 Allura červená AC, E 950 Aspartám a dvoch aróm Mentofuránu a Kumarínu na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín s nasledovnými požiadavkami: respondenti - veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci - 5 žien a 5 mužov / každá veková kategória / každé RÚVZ podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR, teda spolu 20 respondentov. Plnenie úlohy spočívalo vo vyplnení 24 hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov a to za jeden pracovný deň a za jeden víkendový deň. Ďalej každý respondent vyplňal týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Súčasťou úlohy bol odber vzoriek potravín s obsahom aspoň jednej z prídavných látok a aróm. Odobraté boli štyri vzorky potravín a to čerešne - kandizované sušené a slnečnica v čokoláde lúpaná na vyšetrenie na E 129 Alluru červenú AC, a dve vzorky na vyšetrenie na E 950 Aspartám a to puding kakaový light v prášku a šumivé tabletky -

horčík a vitamín B 6. Po zavedení metodík boli odobraté ďalšie dve vzorky na vyšetrenie aróm a to Cereálne štvorčeky so škorickou – Bona Vita Cinnamon Magic na vyšetrenie obsahu Kumarínu a cukríky Sfinx Mentolky na vyšetrenie obsahu Mentofuránu. Laboratórne protokoly s výsledkom sme zatiaľ neobdržali z UVZ SR Bratislava.

RÚVZ so sídlom vo Zvolene po vyplnení potrebných dotazníkov zaslalo sumár výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky a sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby v Excel formáte. Splnená úloha bola v stanovenom termíne odoslaná na celoslovenské spracovanie do ÚVZ SR v Bratislave.

ČÚ. 3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom vo Zvolene nepodieľa.

Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.3 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V 1. polroku 2012 bola zrealizovaná II. etapa predmetného projektu, zameraná na dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 11-14 ročných detí. Do projektu sme zapojili 60 žiakov z mestskej základnej školy ZŠ ul. Jilemnického č.1813/1, Zvolen a 60 detí z vidieckej základnej školy ZŠ Adely Ostrolúckej, ul.Školská č. 341, Budča.

Zber údajov sme vykonali 16. KT a 17. KT prostredníctvom dotazníkov: Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, Stravovací frekvenčný dotazník, 24 hodinový jedálny lístok dieťaťa, Výživové preferencie, 24 hodinová fyzická aktivita. V 17. KT sme vykonali odber stravy – obedov v ZŠ ul. Jilemnického č.1813/1, Zvolen a v ZŠ Adely Ostrolúckej, ul. Školská č. 41, Budča, spolu 10 vzoriek na laboratórne vyšetrenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov. Priemerná vzorka celodennej stravy v Základnej škole Jilemnického vo Zvolene vyhovovala v $\pm 20\%$ tolerancii v ukazovateľoch energetickej hodnoty $+15,2\%$, obsahom tukov $-12,1\%$, uhlohydrátov $+14,6\%$ a nevyhovovala v $\pm 20\%$ tolerancii obsahom bielkovín $+125,4\%$. Priemerná hodnota NaCl dosahovala 7870mg, dusičnanov 93 mg, olova 0,006 mg, ortuti 0,0003mg, kadmia ND. Priemerná vzorka celodennej stravy v Základnej škole v obci Budča vyhovovala v $\pm 20\%$ tolerancii v ukazovateli energetickej hodnoty stravy $-1,1\%$, tuky $-19,5\%$, uhlohydráty $-5,6\%$ a nevyhovovala v $\pm 20\%$ tolerancii obsahom bielkovín $+95,2\%$. Priemerná hodnota NaCl dosahovala hodnotu 5558 mg, dusičnanov 7,5 mg, olova 0,004 mg, ortuti 0,0006 mg, kadmia ND.

Databáza údajov bola vytvorená v programe Excell a na analýzu údajov sme využili Alimentu verziu 4.3.E – údaje z dotazníka 24 hodinového jedálnička detí. Zistené údaje z dotazníkov sme zadali do databázy v programe MS Excel, EPI INFO. Výstupy z programu Alimenta s príslušným ID sme zadali do mustry. Z celkového počtu 120 detí na spracovanie údajov sa nám vrátilo 102 kompletne vyplnených sád dotazníkov a to konkrétne zo ZŠ ul. Jilemnického č.1813/1, Zvolen 53 sád dotazníkov / 88,33 % návratnosť /, zo ZŠ Adely Ostrolúckej, ul.Školská č. 341, Budča 49 sád dotazníkov / 81,66% návratnosť dotazníkov /. Zadané spracované údaje boli zaslané gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě na vyhodnotenie.

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách u detí

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom.

Projekt bol zrealizovaný v mestských predškolských zariadeniach dotazníkovou metódou a to v Materskej škole ul. Malinovského č. 874, Krupina a v Materskej škole ul. Voljanského č.491/3, Zvolen u 20 detí vo veku 5 rokov. Zber údajov bol vykonaný v mesiaci apríl (MŠ ul.Voljanského Zvolen, od 8 detí) a máj 2012 (MŠ ul.Malinovského Krupina, od 12 detí). Vzhľadom na nízky vek respondentov dotazníky vyplňali rodičia. Dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných v priebehu 24 hodín - dotazník pre spotrebu prídavných látok a Dotazník o životospráve. Zozbierané dotazníky zamerané na zhodnotenie príjmu vybraných aditívnych látok vložené do pripravených masiek v programe excel budú zaslané na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie na ÚVZ SR.

4.6 Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl v SR

Projekt "Sledovanie režimu práce a odpočinku detí a mládeže v školách všetkých stupňov" je zameraný na zhodnotenie denného režimu a zdravotného stavu žiakov základných škôl na vybraných mestských a vidieckych základných školách v SR.

Na základe prípisu ÚVZ SR zo dňa 21.2.2012 sme vykonali dňa 13.4.2012 prieskum „Sledovanie režimu práce a odpočinku u žiakov základných škôl na Slovensku“ v škole vidieckeho typu v Základnej škole T.Vansovej Zvolenská Slatina, ul.T.Vansovej č.353/3, Zvolenská Slatina. Do projektu bola zapojená jedna trieda - 20 žiakov 6. ročníka . Žiaci vyplňali dotazníky v škole podľa pokynov a za prítomnosti pracovníčok oddelenia hygieny detí a mládeže.

Údaje od 20 žiakov z dotazníkov Denný režim a Zdravotný stav školákov zadané do masky v programe excel podľa metodického postupu na zabezpečenie plnenia projektu sme zaslali elektronickou poštou na štatistické spracovanie na ÚVZ SR.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

1. Zabezpečenie prioritných úloh NIP SR na rok 2012

Zabezpečili sme distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určitý vek (platnosť od 1.1.2012) v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. Pri návštevách detských ambulancií v rámci opatrení vykonávaných v teréne a ŠZD sledujeme dodržiavanie očkovacej schémy (termínov) očkovania u lekárov prvého kontaktu. Usmerňujeme vykonávanie očkovania pri dočasných a trvalých kontraindikáciách. Lekári prvého kontaktu nás denne žiadajú o konzultáciu súvisiacu s imunizáciou. V RÚVZ máme zriadenú ambulanciu pre očkovanie. Ambulantné hodiny sú vždy v stredu. Túto ambulanciu už využilo viacero občanov aj v rámci očkovania do zahraničia.

2. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním.

Priebežne sme sa podieľali na vzdelávaní zdravotníckeho personálu o očkovaní v jednotlivých detských ambulanciách. Pripravujeme sa na zahájenie vzdelávania stredného zdravotníckeho personálu o očkovaní v regióne Zvolen. Prostredníctvom médií – články v regionálnych novinách (Zvolenské noviny, MY Žurnál, Detviensky Aperitív, Hont,) www stránky: Mestských úradov Zvolen, Detva, Krupina, základných škôl, stredných škôl a vysokých škôl sme uverejnili článok „ Očkovanie chráni život a zdravie“. Týmto sme oboznámili širšiu odbornú a laickú verejnosť o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti.

3. Manažment očkovania

Vyhláška 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení sa stala základom pre odborné usmerňovanie v imunizácii populácie. Sledujeme evidenciu o očkovaní, dodržiavanie chladového reťazca a hospodárenie s vakcínami, t. j. dodržiavanie doporučených časových odstupov medzi jednotlivými dávkami vakcín.

4. Kontrola očkovania v regióne Zvolen.

Organizačne sme sa pripravovali ku kontrole očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dorast.

Vykonalí sme kontrolu zaočkovanosti v okrese Zvolen podľa vypracovaného odborného usmernenia na kontrolu očkovania:

DA Poliklinika /5x/ DA Sekier /2x/, DA Zvolen Západ /3x/, DA Budča, DA Sliač, DA Zvolenská Slatina, DA Dobrá Niva, DA Pliešovce, DA Očová.

Výsledky niektorých druhov očkovania:

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde, pneumokokovým infekciám ročník narodenia 2010 – počet zaočkovaných detí tromi dávkami 96, 43%.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, a poliomyelitíde ročník nar. 2005 - 98,43%.

Preočkovanie v školskom veku ročníku narodenia 1998 – 98,80%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2010 – 94,17 %, ročník narodenia 2009 – 98,18%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník nar. 2000 – 97,57%.

Celková zaočkovanosť v okrese Zvolen v rámci povinného pravidelného očkovania je 98,23%.

Vykonalí sme kontrolu zaočkovanosti v okrese Detva: DA Detva 4x, DA Hriňová /2x/.

Výsledky niektorých druhov očkovania:

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde, pneumokokovým infekciám ročník narodenia 2010 – počet zaočkovaných detí tromi dávkami 99,18%.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde ročník nar. 2005 – 98,81%.

Preočkovanie v školskom veku ročník nar. 1998 – 99,70%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník nar. 2010 – 97,95%., ročník nar. 2009 – 98,81%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník nar. 2000 – 99,20%.

Celková zaočkovanosť v okrese Detva v rámci povinného pravidelného očkovania je 96,99%.

Vykonalí sme kontrolu zaočkovanosti v okrese Krupina:

Výsledky niektorých druhov očkovania:

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde, pneumokokovým infekciám ročník narodenia 2010 – počet zaočkovaných detí 100%.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde ročník nar. 2005 – 99,06%.

Preočkovanie v školskom veku ročník nar. 1998 – 99,49%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník nar. 2010 – 99,06%., ročník nar. 2009 – 99,47%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník nar. 2000 – 98,74%.

Celková zaočkovanosť v okrese Krupina v rámci povinného pravidelného očkovania je 98,76%.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

1. Zlepšiť laboratórnu spoluprácu

Zlepšením laboratórnej spolupráce v našom regióne a v regióne Banská Bystrica došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach. V roku 2012 sme mali spoločné stretnutie s pracovníkmi nemocnice Zvolen a.s. v rámci komisie NN. Tu sa prijímajú dôležité preventívne opatrenia. Nemocnica Zvolen získala v roku 2011 zlatú medailu od sekcie NN za účinnú prevenciu NN. Nemocnica Zvolen má ústavného hygienika, čo umožňuje operatívnejšie prijímať rozhodnutia v hygienicko – epidemiologickom režime tohto zdravotníckeho zariadenia. .

2. Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení

Opakovane písomne i ústne informujeme lekárov prvého kontaktu a ďalších odborných lekárov o povinnosti hlásiť výskyt infekčných ochorení. O možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

3. Analyzovať riziká a hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení.

Pre možnosť vzniku horeuvedených infekčných ochorení vrátane laboratórnej diagnostiky máme spracovaný havarijný plán so Zoznamom členov koordinačnej komisie RÚVZ Zvolen a Zoznam členov monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen. Máme veľmi dobrú spoluprácu s pracovníkmi odd. mikrobiológie nemocnice Zvolen a.s, mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, taktiež s lekármi prvého kontaktu a s lekármi infekčného odd. z Banskej Bystrice a infekčnej ambulancie Zvolen.

4. Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii prostredníctvom mesačníkov, ďalej osobným a telefonickým kontaktom, ďalej prostredníctvom otvoreného Portálu EPIS o prenosných ochoreniach a o ich výskyte v SR.

Verejnosť informujeme prostredníctvom médií (MY Žurnál, Zvolensko - Podpolianske noviny), internetových stránok obecných úradov, školských zariadení.

V roku 2012 došlo k poklesu vírusovej hepatitídy typu A v regióne Zvolen v porovnaní s rokom 2011.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia.

Propagujeme možnosť využívania on – line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dospelých a dospelých v mesačných hláseniach o epidemiologickej situácii v regióne Zvolen.

Kontrola kvality údajov v EPISe.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPISU údaje o prípadoch, sledujú systém rýchleho varovania. Kontrolujú uložené údaje.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí.

U vybraných nákaz sme aktívne sledovali zoznamy položiek povinne hlásených do sietí. Tieto sme implementovali do položiek programu EPIS. Zadávame všetky prípady podozrenia z nákazy chrípkou typu A (H1,N1) vrátane laboratórnej diagnostiky, cestovateľskej anamnézy, začiatku klinických príznakov, kontaktu s chorými ap.

Manažment epidémií.

V roku 2012 sme neevidovali epidémiu.

Manažment kontaktov a ohnísk.

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Tieto údaje nám slúžia pre posúdenie množstva práce v ohnisku nákazy.

Hodnotenie rok 2012

Spracované a vložené prípady do systému – potvrdené + pravdepodobné	Hodnotenie rok 2012			433
	Zvolen	Detva	Krupina	
Počet spracovaných ohnísk	124	39	32	195
Počet chránených kontaktov očkovaním	13	13	0	26
Počet chránených kontaktov inak	397	107	136	640
Opatrenia prijaté rozhodnutím	40	22	0	35
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	439	115	136	690
Zoznam epidémií	0	0	0	0
Počet lekárov hlásiacich cez internet EPIS	0	2	0	2

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY , úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Realizácia surveillancie vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS.

V nemocnici Zvolen a.s. bola v mesiaci jún 2012 vykonaná bodová prevalenčná štúdia podľa štandardného protokolu vypracovaného v ECDC.

Pracovníčka odd. epidemiológie RÚVZ Zvolen sa zúčastnila vzdelávania v RÚVZ Martin k horeuvedenej štúdii.

2. Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci ŠZD v regióne Zvolen aplikujeme nové poznatky z oblasti prevencie NN všetkým kategóriám zdravotníckych pracovníkov.

6.5 SURVEILANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

1. Spoluúčasť na projekte „Obezita“.

V rámci vyšetrení klientov v poradni zdravia a pri aktivitách zameraných na odvykanie od fajčenia (prevencii fajčenia) sa vykonávajú intervenčné aktivity u klientov so zistenou nadváhou alebo obezitou. Poskytne sa im odborné poradenstvo k rizikovým faktorom. Zdravotná výchova je zameraná na správne stravovacie návyky a pohyb. Zmenu zdravotného štýlu. V poradni na odvykanie od fajčenia dostane každý klient inštrukcie a leták.

2. Spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe

Pracovník odd. epidemiológie vedie poradňu na odvykanie od fajčenia. S odd. podpory zdravia je tesná spolupráca v získavaní nových klientov – fajčiarov, taktiež v zdravotne – výchovnej činnosti. Klienti – fajčiari sa získavajú na dňoch zdravia, ktoré sa uskutočnili v meste Zvolen.

Poradňa na odvykanie od fajčenia pri RÚVZ Zvolen je vždy v stredu. Počet klientov v roku 2012 – žiaden. Ku dňu zdravia bolo vyšetrených v meste Zvolen 10 klientov. Z nich bolo závislých 3.

Ku dňu 31.5.2012 – Svetovému dňu bez tabaku sme realizovali súťaž „Daj si jablko – Vymeň jablko za cigaretu“. Získali sme 61 cigariet od fajčiarov výmenou za jablko. Kampaň sme absolvovali na Strednej zdravotníckej škole vo Zvolene a v meste Zvolen.

K „Medzinárodnému dňu bez fajčenia“ bolo uskutočnených 9 prednášok vrátane vyšetrenia množstva kyslíčnika uhoľnatého prístrojom smokerlyzérrom v nasledovných školách:

III.ZŠ Zvolen, IX ZŠ Zvolen, VI ZŠ Zvolen, SZŠ Zvolen, Cirkevná ZŠ Zvolen, Hotelová škola Zvolen, Špeciálna ZŠ Zvolen, ZŠ Pliešovce, Dopravná priemyslovka Zvolen. Fajčiarom bola odovzdaná kontaktná adresa na poradňu na odvykanie od fajčenia v RÚVZ Zvolen.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických

prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky. Sentineloví lekári odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky (6 lekárov). RÚVZ Zvolen zabezpečuje transport odobratého materiálu od sentinelových lekárov až do virologického lab. RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

2. Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémiu, ohrozenie biologickými zbraňami).

Havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nálezov obsahuje varovanie na epidémiu, reakciu na epidémiu alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

6.7 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vykonávame odbory odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do Virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody vykonávame v termínoch určených v harmonograme odberov pre RÚVZ Zvolen.

Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Uplatňovanie a presadzovanie zdravého spôsobu života, preventívne opatrenia smerujúce k zníženiu výskytu ochorení obyvateľstva a spoluvytváranie priaznivého životného a pracovného prostredia sme zabezpečovali formou programov a projektov zameraných na prevenciu v regióne Zvolen, Detva, Krupina.

1) Preventívne opatrenia zamerané na znížovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

A) Výživa a stravovacie zvyklosti :

V spolupráci s pedagógmi 7. ZŠ na Alexyho ulici vo Zvolene sme sa zamerali na formovanie stravovacích návykov u detí školského veku a ozdravovanie ich výživy. Formou interaktívnych prednášok pre šesť tried 4. – 5. ročníka sme umožnili deťom prejavovať vlastnú iniciatívu, aby dobrými osobnými vzormi mohli motivovať svojich spolužiakov, rodičov, kamarátov k zdravému spôsobu života. Porovnávali pozitíva a negatíva, výhody a nevýhody zdravej výživy, pohybovej aktivity a inaktivity v ich živote a v odpozorovanom prostredí. Naším cieľom bolo nasmerovanie detí pre spoločné rodinné posedenia s výberom vhodnej stravy a motivovanie rodinných príslušníkov k spoločným pohybovým aktivitám. Prednášok sa zúčastnilo 110 detí v sprievode svojich vyučujúcich. Rozdané zdravotno – výchovné materiály sme dali do pozornosti aj pre rodičov a vychovávateľov. Na hodinách výtvarnej výchovy mali deti možnosť prejavovať svoje názory, podnety na vylepšenie zdravia formou kreslených nápadov a tvorby aktuálnych ručných prác pod vedením skúsených pedagógov.

V priestoroch RÚVZ Zvolen sme vytvorili informatívne pútače zamerané na boj proti obezite. Poradňa zdravia participuje na plnení projektu „ Monitorovanie stravovacích návykov u detí školského veku “ a „ Sledovanie výživového stavu vybranej populácie obyvateľov SR“.

V spolupráci s Klubom dôchodcov (KD) v Krupine boli zrealizované praktické aktivity seniorov - zbieranie a výmena receptov „ Našich starých materií “. Dva vlastné, vybrané recepty súťažne predvádzali počas akcie „ Tradičná chuť Hontu“ v obci Senohrad. Z 25 prihlásených súťažných družstiev „Fučka s tvarohom“ získala 1. cenu. Seniori z KD Krupina v jesenných mesiacoch usporiadali pre svojich členov prípravu jedál zo zemiakov – „ Zemiakové hody“.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity :

Zvýšenie pohybovej aktivity :

Pri príležitosti „ Svetového dňa pohybom ku zdraviu „, sme oslovili a vyzvali k vlastným aktivitám materské, základné, stredné a vysoké školy a iné organizácie v našom regióne.

Mestský úrad v Sliachi usporiadal „ Beh sliackym chotárom“, ktorého sa zúčastnilo vyše 200 záujemcov. Informácie o aktivite boli uverejnené aj v regionálnej tlači. V rámci odborného seminára pre 30 pracovníkov RÚVZ Zvolen sme okrem informácií o rizikách fyzickej inaktivity vyzvali prítomných, aby vlastným pozitívnym príkladom motivovali k pohybu aj verejnoscť.

Zúčastnení dostali aj návod na konkrétne cviky k prevencii ochorení pohybového aparátu. 10.5.2012 bol pri tejto príležitosti na RÚVZ vo Zvolene odstavený výtah. Zároveň bez

časovej obmedzenosti prebieha od roku 2009 dobrovoľná „Kampaň schody ako výzva“. Každý zamestnanec má možnosť nepoužívať výtah, chodiť pešo na 3. poschodie. Pri vstupe do budovy sme umiestnili pútač vyzývajúci verejnosť, stránky, aby aspoň počas tohto dňa zvýšili svoju pohybovú aktivitu.

Zviditeľnenie „ Svetového dňa pohybom ku zdraviu“ sme zabezpečili aj priestoroch súkromnej materskej školy „Domček“ na ul. M.M. Hodžu vo Zvolene, kde sa pravidelne schádzajú záujemcovia o cvičenie jogy.

V spolupráci so Slovenským zväzom telesne postihnutých, Okresným centrom na ul. Bernolákovej vo Zvolene sme sa zúčastnili jubilejného XV. Ročníka športového dňa, kde sme telesne postihnutým občanom vyšetřovali základné biochemické parametre krvi - celkový cholesterol a cukor, merali sme im krvný tlak a zároveň sme poskytovali ciele odborné poradenstvo. Športový deň sa konal aj pri príležitosti „Medzinárodného dňa osôb so zdravotným postihnutím“ .

Pracovníci RÚVZ Zvolen sa zúčastnili turisticko-kultúrnej akcie v Budapešti.

Pripravili sme panel k problematike pohybovej aktivity v priestoroch RÚVZ Zvolen. V jesenných mesiacoch sa zamestnanci RÚVZ Zvolen zapojili počas športového dňa výstupu na „Paradajsk“ v Banskej Štiavnici. Zájemci z radov verejnosti využívajú možnosť cvičiť pohybovo-dychové cvičenia na 3. ZŠ vo Zvolene a v priestoroch súkromnej materskej školy „Domček“ na ul. M.M. Hodžu vo Zvolene. Motivovanie jednotlivých cieľových skupín obyvateľstva nášho regiónu k zvýšeniu pohybovej aktivity realizujeme pravidelne počas návštev klientov v poradni zdravia i počas konania hromadných zdravotno-výchovných podujatí ako sú „Deň zdravia“, „ Deň srdca“, „ Deň otvorených dverí“ a iné.

C) Tabak, alkohol, drogy

Prevenia drogových závislostí :

Poradňa zdravia participovala na Športovom dni Technickej univerzity vo Zvolene. Zúčastneným záujemcom sme urobili 55 vyšetření spirometrom a 20 vyšetření smokerlyzerom.

Participujeme na plnení plánu „Stratégia prevencie a riešenia závislostí v meste Zvolen na obdobie 5 rokov“. Zúčastňujeme sa na stretnutiach pracovnej skupiny, ktorej gestorom je viceprimátor mesta Zvolen. Odbornú časť zastrešujú pracovníci odboru rozvoja mesta, mestskej polície, odboru školstva, sociálnych vecí a zdravia, pedagogicko-psychologickej poradne a osvetového strediska. Je zriadená webová stránka Zvolen-stop-drogy s potrebnými informáciami pre verejnosť. Boli sme prizvaní na otváranie Mestského centra pre prevenciu v priestoroch Starej radnice na Námestí SNP vo Zvolene.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5) sme pripravili aktuálny panel s výzvou pre zamestnancov RÚVZ Zvolen zdržať sa počas tohto dňa fajčenia, alebo ho aspoň obmedziť.

Poradňa zdravia sa zapojila do zdravotno-výchovnej akcie „Vymeň cigaretu za jablko“. Oslovili sme aj zamestnancov RÚVZ Zvolen, nie všetci boli ochotní vzdať sa cigarety.

V Stredisku Evanjelickej Diakonie v Hontianskych Moravciach sme 18.5. 2012 vyšetřili vybrané biochemické parametre krvi (celkový cholesterol, glukózu) 21 klientom. Personál, ktorý tvoria prevažne ženy – fajčiarky, sme informovali o rizikách fajčenia a možnostiach odvykania. Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5.) si po našej vzájomnej dohode pripravili vlastný

„ Proti fajčiarsky deň“. Riaditeľka, pani Brunauerová a zdravotná sestra pani Hámorská vyzbierali z vlastných radov 18 cigariet. V ten deň si fajčiarky nekúpili cigarety, ale jablká. Spoločne si posedeli a zamysleli sa nad otroctvom závislosti od cigariet. Z danej akcie nám poslali aj fotodokumentáciu.

23.5. – 24.5. 2012 sme s mobilnou poradňou zdravia vyšetrili vybrané biochemické parametre krvi (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy, glukózu) 24 zamestnancov strojárskoho podniku MICRO step s.r.o. Hriňová, medzi ktorými bolo veľa fajčiarov. Okrem odborného poradenstva sme záujemcom poskytli brožúrky „ Ako prestať fajčiť“ a informovali sme ich o Svetovom dni bez tabaku.

31.5.2012 sme vymieňali jablká za cigarety medzi študentmi SZŠ Zvolen a zároveň 7 záujemcov – prevažne dievčat si dalo zmerať obsah CO vo výdychu. Počas dňa akcia prebiehala aj ul. Kozačeka pred budovou SZŠ a na pešej zóne, Nám. SNP Zvolen. Vypomáhali nám - okoloidúcich oslovovali 2 x 2 hliadky z radov študentov SZŠ Zvolen. Vybierali sme 61 cigariet, rozdali množstvo propagačného materiálu a 2 záujemcovia sú už objednaní do našej poradne na odvykanie od fajčenia. MUDr. Peter Reinhardt a Mgr. Iveta Gondášová poskytli rozhovor do regionálnej tlače MY – Zvolensko podpolianske noviny. Z celej akcie máme i fotodokumentáciu. Pri príprave veľkého propagačného letáka k danému dňu nám ochotne pomohla vychovávateľka (fajčiarka) zo Základnej školy v Slatinských Lazoch, kde sme 30.5. 2012 vyšetrili 14 zamestnancov na vybrané biochemické parametre krvi. Podľa potreby sme poskytli odborné poradenstvo so zameraním na zdravý životný štýl. Po telefonickej dohovore s Mgr. Kadličekovou sme zvyšné jablká poskytli zdravotne handicapovaným deťom v Domove sociálnych služieb Symbia Zvolen, so súhlasom vedúcej zariadenia PaedDr. Jany Izraelovej.

1.6. sme do zdravotnej poisťovne UNION Bratislava zaslali 36 vyplnených anketových lístkov z danej akcie na ďalšie spracovanie.

Počas prednášok na SZŠ sme študentom poskytli aj informácie o kampani „EX – SMOKERS“.

V rámci projektu „Deň zodpovednosti“ sme v júli 2012 zrealizovali zdravotno-výchovnú kampaň k „Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ na MsÚ vo Zvolene. Cieľom akcie bolo zvýšiť celoslovenské povedomie o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Realizácia kampane prebiehala v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu počas ktorej sme vyšetrili 33 záujemcov o stanovenie množstva Gamaglutamyltransferázy z kapilárnej krvi na prístroji Reflotron. V rámci akcie sme zabezpečovali aj distribúciu aktuálnych zdravotno-výchovných materiálov a zber údajov dotazníkovou metódou v počte 32.

V rámci akcie „ Medzinárodný deň bez fajčenia“ sme zrealizovali 10 prednášok a 148 vyšetrení smokerlyzerom v radoch žiakov a študentov ZŠ a SOU a SŠ v regióne.

Podpora nefajčenia a abstinencie :

Mgr. Iveta Gondášová bola členkou poroty v kvíze pre stredoškolskú mládež, ktorý usporiadala Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene pre stredoškolskú mládež z regiónu Zvolen pod názvom „ Drogy v hudbe“.

Poradňa zdravia bola zapojená do realizácie celoslovenskej súťaže „ Prestaň a vyhraj“. Súťaž sme propagovali v regionálnych tlačových a elektronických médiách. Distribuovali sme aktuálne letáky do jednotlivých inštitúcií v regióne (napr. Robotnícky dom Zvolen, Kúpele Dudince, Mestský úrad Krupina, základné, stredné a vysoké školy v regióne) i s podmienkami zapojenia sa do súťaže. Oslovili sme aj zamestnancov – fajčiarov z Oblastného riaditeľstva ŽSR Zvolen v rámci „ Dní pre Vaše zdravie“, ktorý organizovala VŠZP pobočka Zvolen. Počas dvoch dní sme poskytli vyšetrenie spirometrom 57 záujemcom i s poradenstvom.

V súvislosti s „Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi (26.6.) sa Mgr. Iveta Gondášová zúčastnila školenia, ktoré organizoval UVZ SR

v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu v júni 2012 v Bratislave. Spolupodielali sme sa na „Dni otvorených dverí“ firmy Brother Krupina, kde sme vyšetrili 10 záujemcov smokerlyzerom a 36 spirometrom. Zároveň sme účastníkom merali tlak krvi a poskytovali odborné, cieleňé poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl a podporu nefajčenia.

Na Technickej univerzite vo Zvolene sme počas „Dňa pre Vaše zdravie“ vyšetrili spirometrom 36 záujemcov. Počas akcie „MOST- Deň srdca“ na MsÚ vo Zvolene v septembri 2012 vyšetrenie smokerlyzerom absolvovalo 9 záujemcov z radov fajčiarov.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky

Pracovné prostredie

V spolupráci s oddelením preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie sme navštívili s mobilnou poradňou zdravia zamestnancov strojárkej firmy Microstep s.r.o. Hriňová. Počas dvoch Dní zdravia sme na prístroji Reflotron vyšetrili 24 záujemcov s prevažne robotníckou profesiou. Z kapilárnej krvi sme zisťovali hodnoty základných biochemických ukazovateľov a to celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukózu. Všetkým sme robili aj antropometrické vyšetrenia, výšku, váhu, obvod pás, boky, merali sme krvný tlak, zisťovali fajčiarske a stravovacie návyky. Vzhľadom na zvýšený počet fajčiarov sme každého individuálne motivovali k zanechaniu fajčenia s odporúčením na našu nadstavbovú poradňu pre odvykanie od fajčenia. Zároveň sme všetkým poskytli informácie o Kampani „ Vymeň cigaretu za jablko“ . Záujemcom sme rozdali brožúrky Ligy proti rakovine „ Ako prestať fajčiť “ . Po akcii sme spolu s vedením firmy a pracovníčkou PPL a toxikológie prešli výrobnými halami podniku s cieľom napomáhať zdravému pracovnému prostrediu a eliminácii zdravotných rizík v pracovnom prostredí zamestnancov.

V novembri 2012 sme v strojárkej firme Hriňovské strojárne a.s. Hriňová vyšetrili 12 zamestnancov na prístroji Reflotrón.

Životné prostredie

Vo februári 2012 sme s mobilnou poradňou zdravia vyšetrili na prístroji Reflotrón 12 zamestnancov Lesov Slovenskej republiky, š.p. stredisko Lesníckeho a drevárskeho múzea vo

Zvolene. V Ústrednom kontrolnom a skúšobnom ústave poľnohospodárskom sme vo februári

vyšetrili 16 zamestnancov, najmä laborantov na prístroji Reflotrón. Vyšetrenia boli spojené s odborným poradenstvom o zdravých životných a pracovných podmienkach zamerané i na

kvalitu vnútorného prostredia (laboratória).

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

V súčinnosti s cieľmi Svetovej zdravotníckej organizácie sme zabezpečovali edukáciu klientov v základnej poradni zdravia i počas výjazdov do terénu zameranú na zvyšovanie zdravotného uvedomenia a pochopenie vplyvu zdravej životosprávy na kvalitu života a znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Priebežne distribuueme zdravotno-výchovné materiály najmä do materských a základných

škôl – správne umývanie rúk. Na vývesných paneloch sú sprístupnené informácie

o očkovačom kalendári na rok 2012, ako aj názorná ukážka správnej techniky hygieny a dezinfekcie rúk.

MUDr. Peter Reinhardt v rámci výučby na SZŠ vo Zvolene formoval 120 študentov v prevencii šírenia sexuálne prenosných ochorení a HIV/AIDS. Zdravotnú výchovu zameranú na prevenciu šírenia infekčných ochorení odprednášal i na Slovenskom červenom

križi, pobočka Zvolen pre 100 účastníkov opatrovateľského kurzu.

Udržiavaniu a sledovaniu priaznivej epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení sa venujeme podľa potreby v spolupráci s oddelením Epidemiológie RÚVZ Zvolen.

V 1. polroku 2012 bola v našom regióne priaznivá epidemiologická situácia vo výskyte infekčných ochorení.

V priebehu roka sme sa zúčastnili na 3 prednáškach – Infekčné ochorenia v rámci Európskeho vzdelávania pracovníkov RÚVZ, v Banskej Bystrici.

5.10.2012 sme zabezpečili pre obyvateľov Hriňovej prednášku na tému „Chrípka, prechladnutie, očkovanie“.

9.2 Žit' zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Téma: „Seniori v rodine a spoločnosti“

Na problematiku starnutia, podporu harmonického spolunažívania všetkých generácií a aktívny prístup k životu v každom veku upozornila Mgr. Iveta Gondášová v rámci prednášky na odbornom seminári RÚVZ Zvolen pre 30 zamestnancov úradu.

S prednáškou „Mozgové ochorenia a možnosti ich prevencie“ aktívne vystúpila v Klube dôchodcov v Lieskovci pri Zvolene. Do besedy sa zapojilo 27 poslucháčov, ktorý mali záujem aj o vyšetrenie celkového cholesterolu a cukru z kapilárnej krvi a následné odborné poradenstvo.

V rámci „Týždňa mozgu od 12-18. marca“ sme spolupracovali s 9. ZŠ, Námestie mládeže 587/17 Zvolen, kde sme informovali pedagógov o „Európskom roku aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami“. Zároveň si 15 vyučujúcich vypočulo prednášku „Mozgové ochorenia a možnosti ich prevencie“. Žiaci 9.ZŠ boli cez svojich pedagógov aktívne zapojení do posolstva solidarity medzi generáciami formou výtvarných a ručných prác na vybraných vyučovacích hodinách. Na hodinách biológie pre 7. ročník ZŠ vyučujúci priebežne informovali žiakov o stavbe a funkciách mozgu. Zapojili sa štyri triedy, spolu 92 žiakov. Vyučujúci na hodinách Špeciálnej prípravy pre dievčatá 9. ročníka ZŠ smerovali svoje informácie na správnu skladbu stravy, zostavu zdravého jedálneho lístka, starostlivosť o seniorov a problematiku prevencie demencie. Zapojili sa tri triedy, spolu 59 žiakov. Vyučujúci na hodinách Etickej výchovy pre 1. – 9. ročník ZŠ sprostredkovali žiakom informácie zamerané na vytváranie zdravých vzťahov k seniorom, aktívny a pasívny oddych a vzájomné obohacovanie generácií. V priestoroch 9. ZŠ bola k dispozícii informačná nástenka k „Týždňu mozgu“. Aktuálne informácie o aktivitách k „Týždňu mozgu“ boli zverejnené na gremiálnej porade riaditeľky 9.ZŠ Zvolen i na webovej stránke školy.

Zabezpečili sme rozdávanie informačno – propagačných materiálov v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou, Mlynarovičova 21, Bratislava. S mobilnou poradňou zdravia sme 13.3.2012 na prístroji Reflotrón vyšetřili vybrané biochemické ukazovatele kapilárnej krvi (celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy), zmerali sme tlak krvi, obvod pásu, bokov 14 zamestnancom 9.ZŠ Zvolen.

12.3.2012 sme v priestoroch RÚVZ Zvolen pripravili informačný panel k „Týždňu mozgu“ a rozdávanie propagačných materiálov.

13.3.2012 sme v priestoroch súkromnej MŠ na ul. M. Hodžu vo Zvolene sprostredkovali distribúciu informačných materiálov k „ Týždňu mozgu “ 15-tim ženám v produktívnom a poproduktívnom veku cvičiacim jogu. Celkovo sa do akcií „ Týždňa mozgu“ zapojilo približne 415 ľudí.

Dotazník k vyhodnoteniu aktivít v rámci „ Týždňa mozgu“ spolu s fotodokumentáciou sme zaslali na Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť, Mlynarovičova 21, Bratislava po skončení akcie.

V Klube dôchodcov v Krupine sme počas Svetového dňa Alzheimerovej choroby 21.9.2012 zrealizovali výchovno vzdelávaciu aktivitu – Prednášku na danú tému spojenú s meraním krvného tlaku a poradenstvom pre 21 seniorov. Prednáška bola zameraná na informácie o fungovaní mozgu a potrebe tréningu pamäti. Každý zúčastnený dostal edukačný materiál k danej téme (letáky). Vyčlenili sme priestor pre praktické aktivity seniorov - zbieranie a výmenu receptov „ Našich starých materí “. Dva vlastné, vybrané recepty súťažne predvádzali nasledujúci deň 22.9.2012 počas akcie „ Tradičná chuť Hontu“ v obci Senohrad. Z 25 prihlásených súťažných jedál „Fučka s tvarohom“ získala 1. cenu.

1.10.2012 bol na RÚVZ Zvolen „ Deň otvorených dverí“, venovaný seniorom v kontexte mesiaca úcty k starším. Poskytli sme ciele odborné poradenstvo o prevencii KVO manželského páru, ktorý práve nastúpil do dôchodku. Invalidnej dôchodkyni sme poskytli individuálne poradenstvo- pomoc pri starostlivosti o imobilného partnera.

V priestoroch RÚVZ Zvolen sme vyhotovili informačný panel na tému október mesiac „Úcty k starším“.

4.10. 2012 sme s mobilnou PZ navštívili Domov dôchodcov na Štúrovej ulici v Detve, kde sme 12 zamestnancom vyšetrili z kvapky krvi celkový Cholesterol , Glukózu, BMI a WHR. Pre 42 seniorov sme pripravili prednášku na tému „Alzheimerova choroba“.

Pre 15 zamestnancov Domova dôchodcov sme pripravili prednášku „Prevencia KVO“ .

9.10. 2012 sme v rámci spolupráce s 9.ZŠ Zvolen oslovili kompetentných , aby zamerali výtvarnú tvorbu detí počas októbra na tému „Úcta k starším“.

ZUŠ Sliač sa aktívne zapojila v rámci výtvarných prác detí do prezentácie danej problematiky.

18.10. 2012 pre obyvateľov Domova dôchodcov Detve sme pripravili zážitkové podujatie spojené s prednáškou a besedou na tému “Umenie starnúť“. Seniori využili možnosť vzájomného obohatenia sa o osobné životné skúsenosti a odporúčania ako sa dožiť kvalitného a spokojného života - aktívnej staroby. Spomedzi 45 obyvateľov Domova dôchodcov sa dožil kmeťovského veku 96 rokov pán Chamula, ktorý osobne prezentoval svoj životný štýl od mladosti až po dožitých 96 rokov. Dopoludnie nám spríjemnili obyvatelia DD ukážkou ručných prác, fotografií z minuloročných aktivít a po besede nás pozvali na krátku „návštevu“ ich súkromia spojenú s prehliadkou vlastnoručne vypestovanej skalky a jazierka s rybkami. Urobili nám doprovod i do miestnej kaplnky, kde majú možnosť upevňovať svoju vieru a duševné zdravie.

22.10. 2012 sme seniorom ponúkli možnosť cvičiť na 3.ZŠ Zvolen, informácie sme zverejnili aj na webových stránkach RÚVZ Zvolen.

23.10.2012 v priestoroch MsÚ Krupina sme sa stretli s členmi KD Krupina, pre ktorých sme pripravili prednášku na tému „Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami“. Všetkým zúčastneným 21 sme rozдали zdravotno-výchovný materiál zameraný na predchádzanie Alzheimerovej choroby a zároveň sme im zmerali hodnoty krvného tlaku. Stretnutie bolo obohatené o možnosť sebareflexie seniorov a odovzďávaním och životnej múdrosti do našich radov. Odmenili sme sa potleskom a záverečnou speváckou angažovanosťou prítomných.

Seniori nás pozvali na „Zemiakové hody“, ktoré boli v KD Krupina 15.11.2012 v rámci ukončenia mesiaca úcty k starším. Celá dopoludňajšia akcia sa niesla v duchu vzájomného

porozumenia a pohody. Mestská káblová televízia Krupina odvysielala záznamy z podujatia a poskytnutými rozhovormi pre širokú verejnosť.

Participovali sme na zabezpečovaní aktivít venovaných starším aj v spolupráci so SČK pobočka Zvolen.

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach.

9.3.1 Materské centrá

V regióne Zvolen pracuje jedno materské centrum. Ani po opakovanom oslovení zo strany RÚVZ neprejavilo záujem o vzájomnú spoluprácu. Materské centrá sa orientujú na vlastné aktivity.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Oddelenie hygieny detí a mládeže pri RÚVZ Zvolen v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v materských školách upozorňuje pedagógov na dôležitosť prevencie zubného kazu u detí spojenú so zdravou životosprávou a dentálnou hygienou. Podľa potreby sme poskytovali deťom zdravotno-výchovné materiály zamerané na význam ústneho zdravia. Prednášku na danú tému sme zabezpečili v MŠ na Tehelnej ulici vo Zvolene.

9.4 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Na základe pilotnej štúdie, ktorú realizovalo RÚVZ Banská Bystrica v roku 2010, otestovaní metód skríningu, zručnosti personálu a validity použitých meracích a vyšetrovacích metód a následne zorganizovaného pracovného seminára pre pracovníkov RÚVZ v SR sa naša poradňa zdravia zapojila do daného projektu a na prelome rokov 2011 a 2012 sme ukončili plánované biochemické a antropometrické vyšetrenia oslovených 55 respondentov z regiónu Zvolen v zmysle metodického usmernenia. Zamrazené krvné séra sme odovzdali na laboratórne spracovanie na RÚVZ Banská Bystrica. V národnej štúdii bol skríning zameraný na vekovú kategóriu 18 – 64 ročných obyvateľov regiónu. Zber údajov a vyhodnotenie uskutočnilo RÚVZ Banská Bystrica na jar 2012. Výsledky sú prezentované v správe o plnení Národného programu prevencie srdca a ciev a v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

9.5 Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Zlepšenie informovanosti obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie sme zabezpečovali organizovaním a participovaním na jednotlivých prednáškach, besedách, seminároch uvedených vyššie. Nástenky, panely, zážitkové podujatia sme pripravovali v spolupráci so školami a najmä Mestským úradom vo Zvolene a v Sliachi, Technickou univerzitou vo Zvolene, najmä počas Dní zdravia a ich vlastných športových podujatí. Výjazdové poradenstvo sme spájali s prezentovaním aktuálnych tém vyhlásených Svetovou zdravotníckou organizáciou. Šírenie odborných informácií a spoluprácu sme vyvinuli so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou pobočka Zvolen pri organizovaní „Dní pre Vaše zdravie“ pre 57 zamestnancov Oblastného riaditeľstva Železníc Slovenskej republiky na ul. M.R. Štefánika vo Zvolene. V spolupráci so Slovenským červeným krížom, pobočka

Zvolen sme sa podieľali na 2 súťažiach mladých zdravotníkov v mesiaci máj 2012. Zdravotnú výchovu širime i počas zasadnutí Zdravotno-sociálnej komisie a Dorastovej komisie pri SČK pobočka Zvolen. V rámci výučby žiakov na SZŠ vo Zvolene a Opatrovateľského kurzu na SČK Zvolen MUDr. Peter Reinhardt edukoval zúčastnených 220 poslucháčov o predchádzaní šírenia infekčných ochorení. Spolupracujeme aj s médiami, ktoré nás oslovili počas Dňa zdravia mesta Zvolen 3. – 4. 4. 2012 (TV Hronka a redaktori MY Zvolensko-podpolianske noviny) na MsÚ vo Zvolene, kde bolo vyšetrených 57 záujemcov. V apríli bol odvysielaný živý vstup MUDr. Margaréty Launerovej a Mgr. Ivety Gondášovej o prevencii a rizikách srdcovo-cievnych ochorení obyvateľov. Akcia „ Vymeň cigaretu za jablko“ 31.5. 2012 bola spropagovaná aj formou obsiahleho článku v regionálnej tlači - MY Zvolensko podpolianske noviny, 4.6.2012. Počas Športového dňa telesne a zdravotne postihnutých v júni 2012 sme vyšetřili 26 klientov a zároveň formou športových a kultúrnych aktivít si zúčastnený utužili vlastné zdravie.

Pripravili sme oznamy do masmédií - Rádio Regina Banská Bystrica, Káblová televízia Krupina, ECHO, MY Zvolensko, Detvianske noviny, webové stránky RÚVZ Zvolen a MsÚ Zvolen o aktivitách ako „ Deň srdca“, „ Deň otvorených dverí“, „ Európsky rok starnutia 2012“, určené širokej verejnosti.

12.-18.3.2012 Medzinárodný týždeň uvedomovania si mozgu

Zabezpečili sme prednášku na aktuálnu tému pre 15 pedagógov 9. ZŠ Zvolen, Nám. mládeže 587/17 dňa 13.3.2012.

Zážitkový deň spojený s prednáškou sme pripravili pre členov Klubu dôchodcov č. 3 v Detve na ul. M.R. Štefánika. Vysvetlili sme prítomným (26) možnosti tréningu mozgu spojenú s vyšetrením vybraných biochemických parametrov krvi a meraním pľúcnej kapacity na spirometri. V spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou sme distribuovali propagačný materiál. Participujeme aj na plnení projektu „ Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“ v regióne Zvolen, Detva, Krupina. Klub dôchodcov v Lieskovci pri Zvolene nás oslovil a 21.2. 2012 sme pre seniorov pripravili prednášku „ Mozgové ochorenia a možnosti ich prevencie“. Besedovalo 27 poslucháčov k dispozícii máme i fotodokumentáciu.

22. marec Svetový deň vody

Aktuálnu tematiku sme spracovali na vývesnom paneli v priestoroch RÚVZ Zvolen.

7. 4. Svetový deň zdravia

V spolupráci s mestom Zvolen sme 3. – 4.4.2012 pripravili na MsÚ vo Zvolene Dni zdravia. Vyšetřili a edukovali sme 57 záujemcov. Akciu spropagovali aj regionálne médiá TV HRONKA a MY Zvolensko podpolianske noviny, ktorým sme poskytli rozhovory.

10.5. Svetový deň - Pohybom ku zdraviu

V súvislosti s plnením „ Národného programu prevencie obezity“ a Svetového dňa „ Pohybom ku zdraviu“ sme vyzvali jednotlivé školy a inštitúcie v regióne, aby v tento deň otvorili športoviská pre verejnosť a zabezpečili si v spolupráci s poradňou zdravia vlastné pohybo-športové aktivity. Na výzvu zareagoval Mestský úrad v Sliač, ktorý zorganizoval „ Beh Sliačskym chotárom“, ktorého sa zúčastnilo vyše 200 bežcov.

3.5.2012 Mgr. Iveta Gondášová v rámci odborného seminára pre 30 zamestnancov RÚVZ Zvolen upozornila prítomných na riziká fyzickej inaktivity, každý dostal praktický návod

cvikov na spevnenie pohybovo-podporného aparátu. 10.5.2012 vedenie RÚVZ Zvolen odstavilo výťah. Časovo neobmedzene od roku 2008 máme vyhlásenú Kampaň „Schody ako výzva“ určenú zamestnancom RÚVZ Zvolen s cieľom motivovať seba i verejnosť k zvýšenej fyzickej aktivite. Pozitívne príklady využíva len niekoľko nadšencov z radov zamestnancov a chodí pešo na 3. poschodie.

Časť zamestnancov využíva priestory súkromnej MŠ Domček na ul. M. Hodžu vo Zvolene na realizáciu individuálnych cvičení. Jedenkrát v týždni pod vedením odborníka. Dvakrát v týždni sa cvičí kalanetika na 3. ZŠ vo Zvolene. Informácie o pohybových aktivitách sú uverejnené na webových stránkach RÚVZ Zvolen.

19.5. Svetový deň hepatitídy

Priebežne distribuujeme letáky a zdravotno-výchovného materiály do materských a základných škôl – správne umývanie rúk. Na vývesných paneloch sú sprístupnené informácie o očkovanom kalendári na rok 2012 ako aj názorná ukážka techniky hygieny a dezinfekcie rúk.

22.5. Prvý Európsky deň obezity

Na tému „Zdravá výživa“ sme edukovali 6 tried štvrtého a piateho ročníka 7. ZŠ na Alexyho ulici vo Zvolene. Žiaci sa aktívne zapájali do besedy.

31.5. Svetový deň bez tabaku

OPZ pripravilo pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku aktuálnu nástenku s výzvou pre zamestnancov RÚVZ Zvolen zdržať sa počas tohto dňa fajčenia, alebo ho aspoň obmedziť. Zapojili sme sa do celoslovenskej Kampane „Vymeň cigaretu za jablko“ Zdravotno – výchovná kampaň sa niesla pod heslom „Stop zásahom tabakového priemyslu“. Oslovovali sme verejnosť o neférových a nebezpečných taktikách tabakového priemyslu s cieľom zasahovať do štátnych politík. Vybierali 61 cigariet, 19 záujemcov využilo možnosť dať si vyšetriť obsah CO vo výdychu. Robili sme prieskum motivácie a bariér v skončení s fajčením. Do zdravotnej poisťovne Union, ktorá na kampani participovala sme zaslali 36 vyplnených anketových lístkov, ktoré boli zaradené do zberovania o hodnotné ceny. K vlastným proti fajčiarskym aktivitám sme vyzvali aj zamestnancov Strediska Evanjelickej Diakonie v Hontianskych Moravciach, kde vybierali od fajčiarov 18 cigariet. Zdravotno – výchovné materiály „Ako prestať fajčiť“ sme distribuovali pre zamestnancov firmy Micro step s.r.o. Hriňová. Základná škola v Slatinských Lazoch pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sa spolupodieľala na vytvorení plagátu s aktuálnou tematikou. Do akcie sa zapojila aj Stredná zdravotnícka škola vo Zvolene, 2 x 2 hliadky študentov oslovovali verejnosť v meste Zvolen s cieľom vymeniť cigaretu za jablko. V rámci protidrogových aktivít sme sa zúčastnili Kvízu pre stredné školy s protidrogovou tematikou v Krajskej knižnici Ľ. Štúra vo Zvolene.

26.6. Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog

Aktuálnu tematiku sme propagovali formou edukačného panelu v priestoroch RÚVZ Zvolen. Počas „Dní pre Vaše zdravie“ sme v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou vo Zvolene vyšetřili na spirometri 57 záujemcov z radov zamestnancov Oblastného riaditeľstva ŽSR vo Zvolene. Poradňa zdravia participovala na organizovaní celoslovenskej súťaže „Prestaň a vyhraj“. Súťaž sme propagovali v regionálnych tlačových a elektronických médiách. Distribuovali sme aktuálne letáky do jednotlivých inštitúcií v regióne (napr.

Robotnícky dom Zvolen, Kúpele Dudince, Mestský úrad Krupina, základné, stredné a vysoké školy v regióne) i s podmienkami zapojenia sa do súťaže.

29.9. Svetový deň srdca

Počas akcie, ktorá prebiehala v priestoroch MsÚ Zvolen sme vyšetrili 57 záujemcov zo Zvolena, Krupiny, Kriváňa, Očovej a Lieskovca. Z toho bolo 41 žien a 16 mužov. Najmladšia účastníčka mala 31 rokov a ako najstaršieho sme zaznamenali 95 ročného muža. O vyšetrenie prejavili záujem najmä klienti so stredoškolským vzdelaním. Vyšetrovali sme celkový cholesterol, TK, pulz v niektorých prípadoch glykémii, obsah CO vo výdychu. Všetkým sme zisťovali telesnú hmotnosť, výšku, obvod pásu, BMI. Zabezpečené bolo i odborné poradenstvo s edukačným materiálom. Pre potreby uvedených aktivít boli zhotovené názorné panely venované problematike rizík a prevencii KVO. Akciu sme medializovali v regionálnej tlači a v Rádiu Regina Banská Bystrica.

1.10. Medzinárodný deň starších – Október, mesiac úcty k starším

1.10.2012 bol na RÚVZ Zvolen „Deň otvorených dverí“, venovaný seniorom v kontexte mesiaca úcty k starším. Poskytli sme ciele odborné poradenstvo o prevencii KVO manželského páru, ktorý práve nastúpil do dôchodku. Invalidnej dôchodkyni sme poskytli individuálne poradenstvo- pomoc pri starostlivosti o imobilného partnera.

V priestoroch RÚVZ Zvolen sme vyhotovili informačný panel na tému október mesiac „Úcty k starším“.

4.10. 2012 sme s mobilnou PZ navštívili Domov dôchodcov na Štúrovej ulici v Detve, kde sme 12 zamestnancom vyšetrili z kvapky krvi celkový Cholesterol, Glukózu, BMI a WHR. Pre 42 seniorov sme pripravili prednášku na tému „Alzheimerova choroba“.

Pre 15 zamestnancov Domova dôchodcov sme pripravili prednášku „Prevencia KVO“.

9.10. 2012 sme v rámci spolupráce s 9.ZŠ Zvolen oslovili kompetentných, aby zamerali výtvarnú tvorbu detí počas októbra na tému „Úcta k starším“.

ZUŠ Sliac sa aktívne zapojila v rámci výtvarných prác detí do prezentácie danej problematiky.

18.10. 2012 pre obyvateľov Domova dôchodcov Detve sme pripravili zážitkové podujatie spojené s prednáškou a besedou na tému „Umenie starnúť“. Seniori využili možnosť vzájomného obohatenia sa o osobné životné skúsenosti a odporúčania ako sa dožiť kvalitného a spokojného života - aktívnej staroby. Spomedzi 45 obyvateľov Domova dôchodcov sa dožil kmeťovského veku 96 rokov pán Chamula, ktorý osobne prezentoval svoj životný štýl od mladosti až po dožitých 96 rokov. Dopoludnie nám spríjemnili obyvatelia DD ukážkou ručných prác, fotografií z minuloročných aktivít a po besede nás pozvali na krátku „návštevu“ ich súkromia spojenú s prehliadkou vlastnoručne vypestovanej skalky a jazierka s rybkami. Urobili nám doprovod i do miestnej kaplnky, kde majú možnosť upevňovať svoju vieru a duševné zdravie.

22.10. 2012 sme seniorom ponúkli možnosť cvičiť na 3.ZŠ Zvolen, informácie sme zverejnili aj na webových stránkach RÚVZ Zvolen.

23.10.2012 v priestoroch MsÚ Krupina sme sa stretli s členmi KD Krupina, pre ktorých sme pripravili prednášku na tému „Európsky rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami“. Všetkým zúčastneným 21 sme rozdali zdravotno-výchovný materiál zameraný na predchádzanie Alzheimerovej choroby a zároveň sme im zmerali hodnoty krvného tlaku. Stretnutie bolo obohatené o možnosť sebareflexie seniorov a odovzdávaním och životnej múdrosti do našich radov. Odmenili sme sa potleskom a záverečnou speváckou angažovanosťou prítomných.

Seniori nás pozvali na „Zemiakové hody“, ktoré boli v KD Krupina 15.11.2012 v rámci ukončenia mesiaca úcty k starším. Celá dopoludňajšia akcia sa niesla v duchu vzájomného porozumenia a pohody. Mestská káblová televízia Krupina odvysielala záznamy z podujatia a poskytnutými rozhovormi pre širokú verejnosť.

Participovali sme na zabezpečovaní aktivít venovaných starším aj v spolupráci so SČK pobočka Zvolen.

10. 10. Svetový deň duševného zdravia

Zabezpečili sme zdravotno-výchovný panel zameraný na prevenciu duševných porúch v priestoroch RÚVZ Zvolen a v spolupráci s Ligou za duševné zdravie i distribúciu edukačných materiálov pre verejnosť.

16. október Svetový deň potravín

V rámci spolupráce si jednotlivé školy realizujú samostatné edukačno – formatívne , zážitkové aktivity venované zdravému stravovaniu a prevencii chronických neinfekčných ochorení súvisiacich s výživou. MŠ na Hrnčiarskej ulici vo Zvolene nás prizvala na akciu spojenú s prípravou a ochutnávkou zdravých pomazánok.

Tretí novembrový štvrtok - Medzinárodný deň bez fajčenia

Zabezpečili sme spolu 10 prednášok zameraných na prevenciu fajčenia a zdravotné riziká súvisiace s fajčením pre 531 žiakov a študentov základných škôl, učilíšť a stredných škôl v regióne. Spolupracovali sme s pedagógmi na 3. ZŠ Zvolen, 9. ZŠ Zvolen, 6. ZŠ Zvolen, Cirkevná ZŠ Zvolen, Špeciálna ZŠ Zvolen, ZŠ Pliešovce, Strená zdravotnícka škola Zvolen, Hotelová škola Zvolen, Technická akadémia Zvolen.

V novembri sme sa zúčastnili na Detskej dúhovej konferencii v priestoroch 9. ZŠ vo Zvolene, ktorá bola venovaná drogovej prevencii. V spolupráci s Podpolianskym osvetovým strediskom, SCVČ Heuréka, ZŠ, Námestie mládeže a Mestom Zvolen, ktorá bola spojením tradičného kvízového podujatia realizovaného počas Týždňa boja proti drogám s názvom Dúhové dni a Detskej konferencie, ktorá sa už realizovala v predchádzajúcich rokoch. Cieľom Detskej dúhovej konferencie bolo upriamiť pozornosť žiakov 2. stupňa základných škôl na súčasné problémy mladých ľudí a orientovať ich na zmysluplné a zdravé aktivity. Prvá časť podujatia bola zameraná na prezentáciu príspevkov žiakov základných a stredných škôl zapojených do peer – programu na témy „Akí sme a čo nás baví“ a „Pokušenia súčasnosti“. Druhá časť bola realizovaná ako vedomostný kvíz z oblasti prevencie drogových závislostí a prevencie kriminality. Súčasťou podujatia bol kultúrny program, prezentácia kníh na dané témy, výstavka výtvarných a literárnych prác, meranie CO vo výdychu prístrojom Smokerlyzer, aktivity so simulátorom opitosti. Všetky zúčastnené školy sa mohli zapojiť do prezentácie príspevkov a účasti v kvíze (dvojčlenné súťažné družstvo žiakov 7. ročníka) a tiež do literárnej a výtvarnej súťaže, ktorá bola súčasťou podujatia. Témy prác boli rovnaké: „Akí sme a čo nás baví“, a „Pokušenia súčasnosti“.

1. december Svetový deň AIDS

Vytvorili sme edukačný panel s danou tematikou v priestoroch RÚVZ Zvolen. V spolupráci so sociálnymi pracovníkmi mesta Zvolen sme zabezpečili dve prednášky na Špeciálnej základnej škole vo Zvolene. Išlo o prednášky so zameraním na osobnú hygienu, starostlivosť o rodinu a iné riziká. Druhá prednáška bola na tému zdravý životný štýl. Prednáška bola určená pre žiakov prvého a druhého stupňa, kde im bol premietnutý poučný film, po ktorom

boli pre nich pripravené rôzne aktivity týkajúce sa témy. Cieľom tejto prednášky bolo naučiť deti ako predchádzať, alebo liečiť takzvané civilizačné choroby a ako je dôležité zdravo žiť.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených komunití na Slovensku na roky 2009 - 2015

RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol do riešenia tejto úlohy zaradený.

9.7 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „ Prestaň a vyhraj 2012 „

Úsek podpory zdravia – RÚVZ Zvolen sa zúčastnil na príprave a realizácii medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „ Prestaň a vyhraj 2012 „. Zabezpečovali sme medializáciu a oslovovanie fajčiarskej verejnosti najmä elektronickou formou, distribúciou letákov na verejné miesta a informovaním záujemcov o pravidlách súťaže a možnosti zapojenia sa do nej. Súťaž bola rozdelená na jednotlivé etapy. Do konca apríla 2012 prebiehalo prihlasovanie sa súťažiacich pomocou prihlášok. Samotná súťaž prebiehala v mesiaci máj 2012. UVZ SR v júni zosumarizovalo prihlášky a boli vyžrebovaní výhercovia.

Cieľom súťaže bolo motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne snažia prestať užívať tabakové výrobky. Rok po súťaži sa bude konať prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

9.8 Národný program prevencie obezity

Snahu zabrániť vzniku nadhmotnosti a obezity u detí sme vyvíjali formou prednášok pre šesť ročníkov 4. – 5. ročníka 7. ZŠ na Alexyho ulici vo Zvolene na tému „ Zdravá výživa“.

Záujem o individuálne poradenstvo pri úprave telesnej hmotnosti prejavili 2 klientky základnej poradne zdravia. Jedna klientka sa zúčastnila 4 opakovaných sedení v poradni zdravia s úbytkom 4,5 kg telesnej hmotnosti od apríla do júna 2012. V súkromnej MŠ Domček na ul. M. Hodžu vo Zvolene raz týždenne prebieha cvičenie jogy pre verejnosť. 10 – 15 žien i z radov zamestnancov RÚVZ Zvolen v produktívnom a poproduktívnom veku pod vedením cvičiteľky využíva možnosť cvičiť. Na 3. ZŠ Zvolen sme zabezpečili pre verejnosť možnosť cvičiť kalanetiku dvakrát týždenne. V rámci časovo neobmedzenej Kampane „ Schody ako výzva“ , ktorá prebieha na RÚVZ Zvolen od roku 2008, môžu záujemcovia o pohyb nepoužívať výťah a chodiť pešo na 3. poschodie. Počas Svetového dňa „ Pohybom ku zdraviu“ 10.5.2012 vedenie RÚVZ Zvolen výťah odstavilo úplne, všetci v ten deň chodili pešo na 3. poschodie. 3.5. 2012 v rámci odborného seminára pre 30 zamestnancov RÚVZ Zvolen sme pripravili informácie s konkrétnymi cvikmi zameranými na predchádzanie ochoreniam pohybovo-podporného aparátu. V mesiaci jún 2012 sa zamestnanci RÚVZ Zvolen zúčastnili športovo-kultúrneho podujatia v Budapešti.

V spolupráci s MsÚ v Sliači sme informovali verejnosť o Svetovom dni pohybu ku zdraviu. V máji 2012 zorganizovali „Beh Sliačskym chotárom“ , ktorého sa zúčastnilo vyše 200 bežcov. 10. máj, ako Svetový deň pohybu ku zdraviu sme dali najmä elektronickou formou do povedomia materských, základných, stredných a vysokých škôl v regióne s cieľom vyvinúť vlastné pohybové aktivity.

Participujeme na projekte „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie „.

Projekt vychádza z „ Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“. Cieľom projektu je cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva vytvoriť trvalé signálne centrá

v SR, ktoré budú získavať a hodnotiť informácie o celkovom vývoji a zmenách spôsobu stavu výživy sledovaných populačných skupín a tým súčasne poskytovať podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky u obyvateľov SR. Týmto projektom sa získa informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny obyvateľstva s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity.

Úloha je rozdelená do troch častí: Výber cieľovej skupiny – dve vekové kategórie mužov a žien so zameraním sa na ľahkú prácu v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR čiastka 7 – 8/1997, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3.marca 1997. RÚVZ so sídlom vo Zvolene doposiaľ vyšetril v kategórií:

ľahká práca – ženy – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20

ľahká práca – ženy – veková kategória 35 – 54 r., v počte 20

ľahká práca – muži – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20

ľahká práca – muži – veková kategória 35 – 59 r., v počte 20

Každý klient obdržal návod na vyplnenie 1 – dňového jedálneho lístka, ktorý je po vyplnení spracovaný v programe Alimenta. Ďalej sa vyplňa dotazník o životospráve – A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a B. Pohybová aktivita a životospráva.

Druhú časť tvorí Klinicko – somatometrický dotazník, ktorý poskytne informáciu o : hmotnosti, výške, BMI, WHR, TK. Tretiu časť tvorí záznamový list pre biochemické vyšetrenie. Táto časť úlohy je plnená prostredníctvom poradní zdravia. Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteinového metabolizmu (Cchol.,TGL,HDL,LDL,Glu). Vyšetrenie sa vykonáva na prístroji Reflotron. Analýza výsledkov, tabuľky sú spracovávané v programe Microsoft Excel. Výber klientov, ako aj následné vyšetrenia boli vykonané u personálu Microstep, Hriňová, Hriňovské strojárne, Hriňová. Úloha bola zaslaná na spracovanie do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Zamestnanci RÚVZ Zvolen koncom roka absolvovali spoločný výstup na vrch Paradajs v Štiavnických vrchoch .

9.9 CINDI program SR

Od 1.1.-31.12. 2012 sme v základnej poradni zdravia vyšetrili spolu 442 klientov. Prvovýšetrených bolo spolu 238 z toho 99 mužov a 139 žien. Opakovane vyšetrených bolo 218 klientov z toho 47 mužov a 171 žien.

Zrealizovali sme 450 vyšetrení celkového cholesterolu 145 u mužov a 305 u žien, 227 vyšetrení triglyceridov 95 u mužov a 132 u žien, 405 vyšetrení glukózy 138 u mužov a 267 u žien, 180 vyšetrení HDL 86 u mužov a 94 u žien, 45 iných biochemických parametrov. Vykonali sme 528 meraní krvného tlaku, pulzu, 81 meraní % telesného tuku, 442 antropometrických meraní (výška, obvod pásu, bokov), 160 meraní CO smokerlyzerom, 74 meraní spirometrie. Spolu sme zrealizovali 2967 anamnestických, antropometrických a vyšetrení spirometrom a smokerlyzerom a 1306 biochemických vyšetrení.

Podieľali sme sa na realizácii 7 projektov ÚVZ SR schválených pre príslušný rok so 4356 výkonmi, riešili sme 6 lokálnych a iných aktivít viazaných na cieľové skupiny, ktoré neboli súčasťou Programov a projektov vyhlásených HH SR a s počtom výkonov 1592. Vytvorili sme 15 panelov a letákov s rôznou tematikou. Počas roka sme spolupracovali s 18 rôznymi subjektmi v regióne Zvolen, Detva, Krupina.

Uskutočnili sme 35 výjazdov do terénu, kde sme spolu zrealizovali 736 vyšetrení – biochemických, Tk, pulz, antropometrických, spirometrických, smokerlyzerom a iné. Absolvovali sme 30 školení – Európsky projekt vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR. Pre masmédiá sme poskytli 16 príspevkov. Zrealizovali sme 17 intervenčných aktivít na zvýšenie pohybovej aktivity, 13 na ozdravenie výživy, 18 na prevenciu drogových závislostí, 8 na

podporu nefajčenia, 4 na výchovu k partnerstvu a rodičovstvu, 1 stomatohygiena. Individuálne poradenstvo sme poskytli 442 klientom evidovaným v Teste zdravé srdce.

Výjazdy do terénu :

55 zamestnancov Technickej univerzity vo Zvolene spirometrom a 20 zamestnancov smokerlyzénom

12 zamestnancov Lesov SR š.p., stredisko Lesnícke a drevárske múzeum, Zvolen

27 seniorov KD Lieskovec

16 pracovníkov Ústredného a kontrolného ústavu poľnohospodárskeho vo Zvolene

35 zamestnancov 9. ZŠ Zvolen – 2 výjazdy

26 seniorov KD č.3 v Detve

57 občanov Zvolena počas Dní zdravia Mesta Zvolen

57 zamestnancov Oblastného riaditeľstva ŽSR Zvolen, spirometrom – 2 výjazdy

21 seniorov a zamestnancov Strediska Evanjelickej Diakonie Hontianske Moravce

24 zamestnancov firmy Microstep s.r.o. Hriňová – 2 výjazdy

14 zamestnancov ZŠ Slatinské Lazy

19 záujemcov z radov verejnosti počas akcie „Vymeň cigaretu za jablko „, vo Zvolene, smokerlyzerom

14 pracovníkov Obecného úradu Dobrá Niva

26 ZŤP – Slovenský zväz telesne postihnutých, okresné centrum Zvolen

16 zamestnancov Školského internátu vo Zvolene

57 občanov počas akcie MOST – Deň srdca, MsÚ Zvolen

14 zamestnancov Domova dôchodcov, Štúrova 33, Detva

26 seniorov Klubu dôchodcov v Krupine

9 záujemcov z Jednoty dôchodcov, Kráľovce – Krnišov

12 zamestnancov Hriňovských strojární a.s. Hriňová

36 zamestnancov firmy Brother Krupina, spirometrom

36 zamestnancov TU Zvolen, Deň pre Vaše zdravie, spirometrom

160 vyšetrení smokerlyzerom počas 10 prednášok – realizácia edukačných aktivít k „Medzinárodnému dňu bez fčenia“.

V rámci regionálnej úrovne sme spolupracovali a budovali partnerstvá so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, pobočka Zvolen, Union zdravotnou poisťovňou, Slovenským červeným krížom, pobočka Zvolen, so základnými, strednými a vysokými školami, Slovenským zväzom telesne postihnutých, pobočka Zvolen, mestskými a obecnými úradmi v regióne Zvolen, Detva, Krupina, Ligou za duševné zdravie, Komunitnými pracovníkmi mesta Zvolen, Pedagogicko-psychologickými pracovníkmi v regióne v snahe zapojiť všetkých do interpersonálnej spolupráce

(zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a iné). Zrealizovali sme spolu 20 prednášok v rámci skupinových intervenčných aktivít na 9. ZŠ Zvolen. 7. ZŠ Zvolen, Klube dôchodcov č.3 v Detve, v KD Lieskovec. Spoločne s vybranými organizáciami – Domov Evanjelickej Diakonie v Hontianskych Moravciach sme zorganizovali “Proti fajčiarsky deň“ medzi vlastnými zamestnancami. Do aktivít hromadného charakteru sa zapojila aj ZŠ Slatinské Lazy – prípravou letáka „ Vymeň cigaretu za jablko“. Stredná zdravotnícka škola vo Zvolene poskytla vlastné priestory a aktívne sa zapojila do akcie „ Vymeň cigaretu za jablko“. V spolupráci so VŠZP pobočka Zvolen sme sa zúčastnili na zdravotno-výchovnom podujatí „ Deň pre Vaše zdravie „ medzi pracovníkmi Oblastného riaditeľstva ŽSR vo Zvolene. Tradične sa zapájame do súťaží „Mladých zdravotníkov“, ktoré usporadúva SČK, pobočka Zvolen. Spolupracujeme s Protidrogovou komisiou pri MsÚ vo Zvolene. Aj toho roku sme sa zúčastnili športovo-kultúrneho podujatia, ktoré usporiadal Slovenský zväz telesne postihnutých, pobočka Zvolen. V rámci protidrogových aktivít sme sa zúčastnili Kvízu pre stredné školy s protidrogovou tematikou v Krajskej knižnici Ľ. Štúra vo Zvolene. Oslovujú

nás a žiadajú o spoluprácu aj jednotlivé kluby dôchodcov v regióne Zvolen, Detva, Krupina. V tomto roku prejavili záujem o úpravu telesnej hmotnosti 2 klientky základnej poradne zdravia z toho 1 klienta sa zúčastnila opakovane 4 sedení s úbytkom 4,5 kg telesnej hmotnosti od apríla do júna 2012. Dohodnuté máme ďalšie spoločné stretnutia za účelom udržania telesnej hmotnosti a cieleného poradenstva.

Zvyšovanie informovanosti a edukáciou obyvateľstva so zameraním na preventívne opatrenia zamedzujúce konzumáciu alkoholu, fajčenie a užívanie drog, najmä medzi mládežou realizuje i MUDr. Peter Reinhardt v rámci výučby študentov na SZŠ vo Zvolene a Kurzov pre opatrovateľky, ktorý organizuje SČK pobočka Zvolen. Interpersonálnu spoluprácu vytvárame i v rámci výjazdových akcií poradne zdravia do vyššie menovaných obcí, pracovísk, škôl, organizácií. Spolupracuje s regionálnymi médiami TV Hronka, MY Zvolensko podpolianske noviny, Slovenský rozhlas, rádio Regina Banská Bystrica. Realizujeme aj individuálnu stratégiu zameranú na individuálne riziko a poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu. Záujem prejavili klientky o úpravu telesnej hmotnosti a predchádzanie DM 2 .

V novembri 2012 zrealizovali sociálni pracovníci v spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva dve prednášky na Špeciálnej základnej škole vo Zvolene. Išlo o prednášky so zameraním na osobnú hygienu, starostlivosť o rodinu a riziká fajčenia. Druhá prednáška bola na tému zdravý životný štýl. Prednáška bola určená pre žiakov prvého a druhého stupňa, kde im bol premietnutý poučný film, po ktorom boli pre nich pripravené rôzne aktivity týkajúce sa témy. Cieľom tejto prednášky bolo naučiť deti ako predchádzať, alebo liečiť takzvané civilizačné choroby a ako je dôležité zdravo žiť.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľská pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu, v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciiu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu, že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti, ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom aktualizácie súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV).

Etapy riešenia

- predkladať na rokovanie vlády národnú správu o stave implementácie NEHAP IV. v Slovenskej republike,
- plniť úlohy v pôsobnosti svojich rezortov, ktoré sú uložené v prílohe NEHAP IV. podľa termínov NEHAP IV.

Termín ukončenia

31.12.2016

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP IV. Participuje na plnení regionálneho prioritného cieľa I a to vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú, výkonom ŠZD na verejných studniach a vykonávaním monitoringu kvality vôd na kúpanie. V individuálnych vodných zdrojoch, pokiaľ sa v rodine žiadateľa o laboratórny rozbor nachádzajú malé deti, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode. Ďalej je to participácia v rámci svojich

možností na plnení regionálneho prioritného cieľa III: Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším. Ochrana zdravia obyvateľstva cestou eliminácie alebo redukcie na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorba zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami, zvyšovanie uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov – vykonávanie dozoru nad dodržiavaním podmienok (tepelná – vlhkosťná mikroklíma, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) v bytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD, spolupráca s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Regionálny prioritný cieľ IV: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok – odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska na územné konanie stavby, prerokováva konanie rôznych hromadných akcií aj v súvislosti s ochranou obyvateľstva pred hlukom.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR a RÚVZ SR

Cieľ

Cieľom tohto projektu je zaviesť trvalo udržateľný informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni s uplatnením medzinárodných metodík spracovania pre možnosť porovnateľnosti údajov v medzinárodnom kontexte s reflektovaním aktuálnych problémov a výziev.

Anotácia

Informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorit na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Piata ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví v Parme 2010 odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému v jednotlivých krajinách s jednotnou koordináciou, s cieľom rozvíjať tento systém aj naďalej, a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín. Pokračovanie projektu, ktorý prebiehal v rokoch 2004 – 2007, bude zamerané na prehodnotenie indikátorov 4RPG CEHAPE v zmysle záverov 5. ministerskej konferencie a testovanie návrhov nových indikátorov z hľadiska dostupnosti a ich sledovania na národnej a regionálnej úrovni.

Etapy riešenia

V jednotlivých etapách projektu bude prebiehať overenie dostupnosti nových indikátorov 4RPG pod koordináciou WHO. Súbor predbežne vytipovaných indikátorov v rámci jednotlivých

regionálnych prioritných cieľov CEHAPE sa po štúdiu uskutočniteľnosti môže pozmeniť v súlade s dostupnosťou údajov v jednotlivých krajinách. V roku 2016 bude nový zoznam indikátorov prezentovaný na 6. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví.

Výstupy

Súbor indikátorov, ktorý bude slúžiť ako podklad pre kvalifikované rozhodovanie v oblasti životného prostredia a zdravia.

Termín ukončenia

31.12.2016

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

Pilotne bol spracovaný na úrovni krajov indikátor Kvalita vôd na kúpanie. RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008, 2009, 2010 a 2011. Do IS Pitná voda boli doplnené 4 malé zásobovacie oblasti s verejným vodovodom v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom. Vo vkladaní údajov do informačných systémov o výsledkoch kvality pitnej vody a kvality vody na kúpanie pokračujeme. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na letnú turistickú sezónu a vyhodnotení priebehu LTS na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu letnej turistickej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a vode na kúpanie za každý rok. K spolupráci k ďalším indikátorom životného prostredia sme zatiaľ neboli oslovení.

1.7 ÚPRAVA PITNEJ VODY VO VEREJNÝCH VODOVODOCH

Prehľad používaných spôsobov úprav vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom:

Okres: Žiar nad Hronom

Vodovod	Obec	Úprava vody
Bartošova Lehôtka - TSV	Bartošova Lehôtka	Vodný zdroj mimo spádového územia
Bzenica – Bukovina	Bzenica	Dezinfekcia chlórňanom sodným a UV lampa
Dolná Ves	Dolná Ves	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Ihráč - horný	Ihráč	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Ihráč - dolný		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Janova Lehota	Janova Lehota	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Jastrabá	Jastrabá	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Kosorín	Kosorín	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Horná Ves	Horná Ves	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Kremnica I.tlakové pásmo	Kremnica	Vodný zdroj mimo spádového územia
Kremnica II.tlakové pásmo	Kremnica	Dezinfekcia plynný chlór, filtrácia cez pieskový filter
Kremnica III.tlakové pásmo		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Kremnické Bane	Kremnické Bane	Vodný zdroj mimo spádového územia

Kopernica	Kopernica	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Lovčica Trubín	Lovčica Trubín	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Lehôtka pod Brehmi	Lehôtka pod Brehmi	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Lutila	Lutila	Dezinfekcia chlórňanom sodným, filtrácia cez pieskový filter
Hliník nad Hronom	Hliník nad Hronom	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Ladomerská Vieska - sídlisko	Ladomerská Vieska	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Nevolné	Nevolné	Dezinfekcia chlórňanom sodným
PSV		
- Hronská Dúbrava - dolná	Hronská Dúbrava	Vodný zdroj mimo spádového územia
- Ladomerská Vieska	Ladomerská Vieska	Vodný zdroj mimo spádového územia
- Stará Kremnička	Stará Kremnička	Vodný zdroj mimo spádového územia
- Trnavá Hora - Jalná	Trnavá Hora	Vodný zdroj mimo spádového územia
- Žiar nad Hronom	Žiar nad Hronom	Vodný zdroj mimo spádového územia
Prochot	Prochot	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Slaská	Slaská	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Sklené Teplice	Sklené Teplice	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Sklené Teplice- Láne		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Trnavá Hora – dolná časť	Trnavá Hora	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Trnavá Hora- horná časť		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Trnavá Hora - Kľačany		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Vyhne – horný	Vyhne	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Vyhne - dolný		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Dolná Trnávka	Dolná Trnávka	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Horná Ždaňa	Horná Ždaňa	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Krahule	Krahule	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Kunešov	Kunešov	Dezinfekcia chlórňanom sodným + doplňujúci vodný zdroj mimo spádového územia
Pitelová – Materská škola	Pitelová	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Pitelová – Čierne zeme		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Prestavky	Prestavky	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Prestavky – časť Horná Trnávka		Piesková filtrácia na úpravu Fe a Mg, Dezinfekcia chlórňanom sodným
Kremnica Skalka	Kremnica	Dezinfekcia chlórňanom sodným

Okres: Žarnovica

Vodovod	Obec	Úprava vody
Brehy	Brehy	Dezinfekcia UV lampou
Hodruša Hámre, časť Banská Hodruša	Hodruša Hámre	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Hronský Beňadik + Psiare	Hronský Beňadik	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Kľakovský vodovod	Kľak	Dezinfekcia chlórňanom sodným
	Ostrý Grúň	Dezinfekcia chlórňanom sodným

Malá Lehota – Jazvinský vršok	Malá Lehota	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Malá Lehota – Debnárov štál		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Nová Baňa – Hrádza	Nová Baňa	Dezinfekcia plynným chlórom
Nová Baňa – Čierny Lúh		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Nová Baňa – Záhrb		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Nová Baňa – Stará Huta		Dezinfekcia chlórňanom sodným, filtrácia cez pieskový filter
Nová Baňa – Bukovina		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Orovnica – horná	Orovnica	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Orovnica – dolná		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Píla	Píla	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Tekovská Breznica	Tekovská Breznica	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Veľká Lehota – studňa pri ihrisku	Veľká Lehota	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Veľká Lehota - celoobecný		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Veľká Lehota - Vígľašský		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Hodruša Hámre - Kopanice	Hodruša Hámre	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Žarnovica – Lukavica	Žarnovica	Dezinfekcia SAVO-m nekontinuálna
Žarnovica – Revišské Podzámčie		Dezinfekcia SAVO-m nekontinuálna
ŽSV - Žarnovica		
- Hodruša Hámre – Dolné Hámre	Hodruša Hámre	Dezinfekcia plynným chlórom
- Horné Hámre	Horné Hámre	Dezinfekcia plynným chlórom
- Hrabičov	Hrabičov	Dezinfekcia plynným chlórom
- Župkov	Župkov	Dezinfekcia plynným chlórom

Okres: Banská Štiavnica

Vodovod	Obec	Úprava vody
Bad'an	Bad'an	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Banský Studenec	Banský Studenec	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Dekýš	Dekýš	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Dekýš – Nikolaj		Dezinfekcia chlórňanom sodným
Ilija	Ilija	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Močiar	Močiar	Dezinfekcia chlórňanom sodným
PSV		
- Kozelník	Kozelník	Vodný zdroj mimo spádového územia
- Banská Belá	Banská Belá	Vodný zdroj mimo spádového územia
- Banská Štiavnica PSV		Vodný zdroj mimo spádového územia
Banská Štiavnica – UV Banský Studenec	Banská Štiavnica	Dezinfekcia plynným chlórom Piesková filtrácia na úpravu Mg
Svätý Anton	Svätý Anton	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Podhorie	Podhorie	Dezinfekcia chlórňanom sodným
Prenčov	Prenčov	Dezinfekcia chlórňanom sodným

Vysoká	Vysoká	Dezinfekcia chlórňnanom sodným
Štiavnické Bane	Štiavnické Bane	Dezinfekcia chlórňnanom sodným, filtrácia cez pieskový a uhlíkový filter

Návrh na monitorovanie vybraných verejných vodovodov vzhľadom na používaný spôsob úpravy: bolo by potrebné určiť presnejšie kritériá, podľa čoho vybrať verejné vodovody, v ktorých by sme monitorovali aj iné vedľajšie produkty dezinfekcie vody chlóróm (napr. kyselinu halogénoctovú a pod.). V rámci preverovacieho monitoringu kvality vody odoberáme vzorky vôd zo všetkých hore spomínaných verejných vodovodov aj na skupinu ukazovateľov celkovej sumy špecifikovaných trihalometánov, v roku 2012 bolo odobraných spolu 40 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov, kvalita vody v tomto ukazovateli bola vyhovujúca. V roku 2012 neboli na RÚVZ hlásené žiadne infekčné ochorenia súvisiace s požívaním pitnej vody z verejných vodovodov.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľ

Urobiť prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. Vytipovať verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodov.

Anotácia

Sledovanie pitnej vody patrí k prioritám odboru hygieny životného prostredia, pretože kvalita pitnej vody môže mať významný vplyv na zdravie obyvateľstva, a to z hľadiska krátkodobého ale aj dlhodobého pôsobenia. Požiadavky na kvalitu vody určenú na ľudskú spotrebu stanovuje zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoj verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z. z. Uvedené predpisy umožňujú prevádzkovateľovi verejného vodu pitnú vodu nedezinfikovať, pokiaľ pitná voda vo vodárenskom zdroji dlhodobo spĺňa limity jej kvality a zároveň nehrozí jej kontaminácia v zdroji a v rozvodnej sieti. Úprava pitnej vody chlóróm a jeho zlúčeninami patrí k najrozšírenejším spôsobom jej hygienického zabezpečenia. V zahraničí je trendom distribuovať vodu bez chlóru. Dôvodom sú obavy zo vzniku vedľajších produktov dezinfekcie a ich toxických prípadne karcinogénnych účinkov a snaha zachovať senzorické vlastnosti vody, prijateľné pre spotrebiteľa. Skúsenosti prevádzky vodovodných systémov bez chlórovania v zahraničí i z Českej republiky potvrdzujú, že za určitých podmienok je možná distribúcia pitnej vody aj bez použitia chemickej dezinfekcie príp. bez zachovania jeho reziduí v sieti. Platná európska legislatíva (Smernica č. 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu) upravuje v problematike dezinfikovania pitnej vody len požiadavku na zisťovanie prítomnosti celkovej sumy špecifikovaných trihalometánov. Výsledkom revízie smernice je však návrh na sledovanie

d'alších vedľajších produktov, ktoré súvisia s používaním dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru (napr. kyseliny halogénoctovej atď).

Etapy riešenia

2011 - Zber informácií o verejných vodovodoch bez dezinfekcie a spôsoboch úpravy vo verejných vodovodoch s dezinfekciou

2012 - Vyhodnotenie kvality vody a spôsobov úpravy vody *Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2012 a na ďalšie roky*

Výstupy

Výsledky z monitoringu úprav pitnej vody :

- *Prehľad používaných spôsobov úprav vody vo verejných vodovodoch SR*

- *Návrh na monitorovanie vybraných verejných vodovodov vzhľadom na používaný spôsob úpravy*

Termín ukončenia

31.12.2012

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

Dňa 26.07.2011 zaslal RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici pokyny k riešeniu uvedenej úlohy. Oddelenie HŽPZ pracovalo na uvedenej úlohe počas r. 2011 podľa zaslaných pokynov. Bol spracovaný prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov. Bola vyplnená tabuľka č. 2 s názvom verejného vodovodu, počtom zásobovaných obyvateľov, typom zdroja pitnej vody, používanou chemickou látkou na báze chlóru, inými používanými spôsobmi dezinfekcie, popisom problémov s vedľajšími produktmi dezinfekcie a popisom kvality vody vo verejnom vodovode. V spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sú tri verejné vodovody, ktoré zásobujú viac ako 5 000 obyvateľov. Sú to Pohronský skupinový vodovod, Žarnovický skupinový vodovod a Turčekovský skupinový vodovod. Stabilná kvalita vody za roky 2005 až 2009 bola podľa protokolov o kvalite vody zaznamenaná len z Pohronského skupinového vodovodu. Tabuľka s údajmi bola zaslaná e-mailom na ÚVZ SR v Bratislave a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Po spracovaní výsledkov kvality pitnej vody za rok 2012 z hore uvedených verejných vodovodov je možné konštatovať, že kvalita vody v mikrobiologických ukazovateľoch zo Žarnovického skupinového vodovodu nevyhovovala požiadavkám platnej legislatívy v jednom prípade, spotrebisko potraviny COOP Jednota Župkov. Zo Žarnovického skupinového vodovodu je zásobovaných 5 obcí, spolu 10 146 obyvateľov. Kvalita vody v mikrobiologických ukazovateľoch z Pohronského skupinového vodovodu a Turčekovského vodovodu vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy. Z Pohronského skupinového vodovodu je zásobovaných 5 obcí, spolu 21 525 obyvateľov. Z Turčekovského vodovodu je zásobovaných 6 obcí, spolu 5 094 obyvateľov. Vodný zdroj pre Pohronský skupinový vodovod a Turčekovský vodovod sa nachádzajú mimo spádového územia RÚVZ Žiar nad Hronom. Voda vo všetkých troch verejných vodovodoch je zdravotne zabezpečovaná chlórovaním.

1.8 AKTUALIZÁCIA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU O KÚPALISKÁCH A KVALITE VODY NA KÚPANIE

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Riešiteľská firma pre upgrade IS

Cieľ

Úpravou a doplnením funkčnosti *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* prispôbiť systém novým legislatívnym požiadavkám, aktuálnej situácii a požiadavkám v oblasti informovania, zefektívniť a zlepšiť prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie na všetkých úrovniach. V súvislosti s reportingovými povinnosťami Slovenska voči EK zabezpečiť plnenie požiadaviek európskej smernice č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie a automatickým spracovaním dát predísť chybovosti poskytovaných údajov.

Anotácia

V roku 2008 bol na všetkých úradoch verejného zdravotníctva uvedený do prevádzky *Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie*, ktorý zefektívnil prácu orgánov verejného zdravotníctva v oblasti vôd na kúpanie. Systém zaviedol jednotný postup nielen pri vkladaní a sumarizácii údajov o vode na kúpanie a kúpaliskách, ale aj pri spracovaní údajov, vyhodnotení dát, aktualizácií stavov kúpalísk počas kúpacej sezóny a vypracúvaní hodnotiacich správ. Systém prispel k výraznému urýchleniu poskytovaniu informácií verejnosti a médiám a bol prvým krokom k systematizácii zberu, spracovania, zdieľania a zverejňovania informácií o kvalite vody na kúpanie v SR. Štvorročná prevádzka *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* však preukázala aj určité nedostatky, vzniknuté nielen nedostatočným definovaním požiadaviek na IS v čase jeho vývoja, ale aj novovzniknutými požiadavkami, ktoré sa v tejto oblasti neustále objavujú a ktoré si vyžadujú úpravu a doplnenie niektorých funkčností systému napr. v dôsledku prijatia novej legislatívy v oblasti vody na kúpanie v roku 2012, vzniku nového typu kúpalísk (tzv. prírodných biotopov) a pod. Okrem toho nebola v čase vývoja systému v platnosti európska smernica č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie, ktorá prináša nový pohľad na hodnotenie kvality vody na kúpanie, jej klasifikáciu a zverejnenie profilov vôd na kúpanie a preto nie je v systéme ani zahrnutá možnosť spracovania a poskytovania údajov o vode na kúpanie EK podľa jej požiadaviek. Spracovanie údajov pre *Správu o kvalite vody na kúpanie v SR*, ktorú SR od vstupu do Európskej únie každoročne vypracúva a poskytuje Európskej komisii, sa tak vykonáva stále manuálne. V posledných rokoch sú zaznamenávané tiež rastúce nároky verejnosti a médií na poskytovanie informácií o stave kúpalísk najmä v letnom období, ktoré sú späté s celkovým trendom v spoločnosti v oblasti informovania. Mimoriadny význam informovaniu verejnosti a jej účasti vo všetkých oblastiach verejného života prikladá aj Európska únia, čo plne dokazuje aj spomínaná nová európska legislatíva v oblasti vôd na kúpanie. Aktualizácia IS by mala preto viesť aj k úpravám podľa aktuálnych požiadaviek verejnosti a sprístupniť príp. zatraktívniť aj ďalšie dostupné informácie podľa jej požiadaviek.

Etapy riešenia

2012 – analýza požiadaviek, návrh modelu, vývoj upgradu, testovanie funkčnosti, školenie užívateľov a uvedenie do prevádzky

Termín ukončenia

31.12.2012

Výstupy a vyhodnotenie plnenia úlohy

V oblasti vôd na kúpanie sú pomocou Informačného systému Vody na kúpanie RÚVZ Žiar nad Hronom každoročne spracované a zverejnené nasledovné výstupy:

- Pred začiatkom kúpacej sezóny nahlásime ÚVZ SR zoznam vôd vhodných na kúpanie podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES,

- Správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS v spádovej oblasti RÚVZ Žiar nad Hronom - pred začiatkom LTS v požadovanom termíne,
- Aktualizácia stavu kúpalísk počas LTS - v týždňových intervaloch vždy pred víkendom,
- Vyhodnotenie priebehu LTS v spádovej oblasti RÚVZ Žiar nad Hronom po ukončení LTS – hodnotiaci správa,
- Výročná správa RÚVZ Žiar nad Hronom z monitoringu, príp. výkonu ŠZD nad vodou na kúpanie – za uplynulý rok,
- Aktuálny stav kúpalísk, ich vody na kúpanie a prevádzky – priebežne počas celého roku
- Profily vôd vhodných na kúpanie – na webovej stránke RÚVZ Žiar nad Hronom boli profily zverejnené v apríli r. 2011, profily bude potrebné počas ďalších sezón priebežne aktualizovať. V roku 2012 nebolo potrebné aktualizovať vypracované profily vôd vhodných na kúpanie.

1.9 POSILNENIE IMPLEMENTOVANIA HIA (HEALTH IMPACT ASSESSMENT) V POSUDKOVEJ ČINNOSTI ÚVZ SR A RÚVZ V SR

Gestor

ÚVZ SR, pracovná skupina ÚVZ SR – hodnotenie dopadov na zdravie

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Cieľ

Posilnenie odbornosti zamestnancov verejného zdravotníctva v oblasti hodnotenia dopadov na zdravie. Zlepšenie riadenia a odborného usmerňovania procesov hodnotenia dopadov na zdravie pri rozhodovaní na národnej a regionálnej úrovni vydaním vyhlášky MZ SR, ktorá upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Anotácia

Hodnotenie dopadov na zdravie je v SR zákonnou požiadavkou na základe novely zákona č. 355/2007 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2011. Uplatnenie zákonných požiadaviek na úseku hodnotenia dopadov na zdravie si vyžaduje nové prístupy v práci zamestnancov verejného zdravotníctva, posilnenie ich vedomostí a zručností pri uplatňovaní kompetencií vyžadovania a posudzovania hodnotenia dopadov na zdravie. Problematika hodnotenia dopadov na zdravie bude náplňou odborných seminárov usporiadaných pre zamestnancov verejného zdravotníctva. Pre posilnenie procesov hodnotenia dopadov na zdravie uplatňovaním princípu opatrnosti bude vypracovaná vyhláška MZ SR, ktorou sa upraví postup pri hodnotení dopadov na zdravie.

Etapy riešenia

- priebežné vzdelávanie pracovníkov RÚVZ v SR podľa projektu na vzdelávanie financovaného z EÚ,
- spracovanie a schválenie vyhlášky MZ SR podľa plánu legislatívnych úloh vlády SR – podľa plánu legislatívnych úloh MZ SR.

Výstupy

Využívanie možností pre spoluprácu s WHO a zapájanie sa do programov resp. projektov zaoberajúcich sa problematikou HIA.

Vyhláška MZ SR publikovaná v Zbierke zákonov SR.

Termín ukončenia

Trvale

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

Pracovníci odd. HŽPZ sa už v predchádzajúcich rokoch zúčastnili odborných seminárov o uplatňovaní HIA v praxi. Pri posudzovaní navrhovaných činností v rámci EIA (rekreačné a ubytovacie zariadenia, vodné a veterné elektrárne, zberne odpadov, protipovodňové opatrenia, rôzne strategické dokumenty a pod.) sme uplatňovali princíp HIA – preskríningový nástroj, kedy sme vyhodnotili, či je potrebné alebo nie je potrebné vykonať hodnotenie dopadov na zdravie. V roku 2012 pracovníci odd. HŽPZ uplatňovali princíp HIA – preskríningový nástroj v štyroch prípadoch, kedy vyhodnotili, že nie je potrebné pri predložených dokumentoch vykonať HIA. Seminára o uplatňovaní HIA v praxi pre pracovníkov RÚVZ v roku 2012 neboli organizované.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) v Žiari nad Hronom vedie register rizikových prác spádového územia troch okresov Žiaru nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice. Rizikové práce v tomto v spádovom území k 31.12.2012 vykonávalo 2632 zamestnancov. Aj v tomto roku sme sa zameriavali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) na pracoviská, kde zamestnanci vykonávali rizikové práce. Sledovali sme pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu opatrení na ochranu zdravia zamestnancov zo strany zamestnávateľov. Zamestnávateľom sa nariadili vykonať účinné ochranné a preventívne opatrenia na odstránenie rizika alebo na jeho zníženie na čo najnižšiu možnú mieru vrátane zabezpečenia posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu a na výkon cielených lekárskech preventívnych prehliadok zamestnancov lekármi pracovnej zdravotnej služby.

Podľa štandardných výstupov z programu ASTR sme evidovali 2632 osôb v riziku, z toho 526 žien. V tretej kategórii rizikových prác 2481 osôb z toho 522 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 151 osôb z toho 4 ženy. Vydali sme spolu 25 rozhodnutí o určení alebo o zrušení rizikových prác pre 3 a 4. kategóriu. V 3 prípadoch boli vyhlásené rizikové práce u nových právnických subjektov, v 4 prípadoch boli rizikové práce zrušené, pričom dve spoločnosti oznámili ukončenie svojej činnosti (Apretix, s.r.o., Hodruša-Hámre, Mária Pedersen, a.s., prevádzka v Žarnovici) a v 20 prípadoch boli rizikové práce opakovane posudzované z dôvodu prehodnotenia miery rizika v právnych subjektoch. Na základe aktuálnych výsledkov meraní a zhodnotení expozície miery rizík zamestnávateľa znižujú zaťaženie a požiadali o preradenie zo 4. do 3. kategórie napr. Fagor Ederlan Slovensko, a.s., Nemark Slovakia, s.r.o. a pod.

Pre tri spoločnosti boli vyhlásené *rizikové práce prvý krát* a to pre Karpatskú lesnícku spoločnosť, a.s., Tekovská Breznica rizikový faktor hluk pre pracovníka obsluhy štiepacieho zariadenia. V spoločnosti K-systém, spol. s.r.o. v Žiari nad Hronom prevádzka v obci Kosoríne bol vyhlásený rizikový faktor hluk pre profesiu lakovača a rizikový faktor hluk bol vyhlásený aj pre spoločnosť EMFI Slovakia, s.r.o., Žiar nad Hronom pre profesiu pracovník vo výrobe (plnenie mastiprenu) pri obsluhu kartušovacej linky.

V spoločnosti Technické služby, m.p., Banská Štiavnica bola zrušená kategória 3. rizika expozície zamestnancov hlukom a vibráciami pri obsluhu (používaní) ojazdených motorových vozidiel ich vyradením z evidencie. Spoločnosť nakúpila nové a modernejšie vozidlá. Druhou spoločnosťou kde boli zrušené vyhlásené rizikové práce bola spoločnosť ZIN, s.r.o. Hronský Beňadik, kde bolo riziko znížené vyradením a zmenou technológie. Následne boli doručené protokoly z pracovného prostredia, ktoré potvrdili účinnosť uvedených zmien. Spoločnosť Marius Pedersen, a.s., ktorá vykonávala drvenie odpadu plastových túb v spoločnosti TUBEX, s.r.o. v Žarnovici ukončila svoju činnosť, vyhlásená riziková práca bola zrušená. Odpad (drvenie) plastových túb sa v spoločnosti nevykonáva, tuby si odoberá externá spoločnosť na ďalšie spracovanie.

Podobne ako v minulých rokoch, aj v roku 2012 dominoval hluk ako najčastejšie sa vyskytujúci škodlivý faktor pracovného prostredia. Nadmerným hlukom bolo exponovaných 2514 zamestnancov. Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia boli chemické látky a zmesi, ktorými bolo exponovaných 295 zamestnancov a fyzická záťaž 197 exponovaných zamestnancov.

V 78 subjektoch zamestnávateľov u ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce sme vykonali 97 kontrol. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie opatrení na

ochranu zdravia zamestnancov. Z dlhodobého sledovania (podľa výstupov z programu ASTR 2011) **počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce má klesajúci trend.**

2.1.2. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI TOXICKÝCH a TOXICKÝCH LÁTOK A ZMESÍ

V roku 2012 bolo vykonaných 92 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. V okrese Banská Štiavnica sme skontrolovali 7 prevádzok, v Žarnovici 17 prevádzok, 3 lekárne a 2 záhradkárske potreby, v Žiari nad Hronom 5 lekární, 3 predajne farby –laky, 3 záhradkárske potreby a 52 prevádzok. Prevažovali výrobné spoločnosti a menšie prevádzky.

Pre našu spádovú oblasť bolo v roku 2012 vydaných RÚVZ v Banskej Bystrici 7 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami s neobmedzenou platnosťou. Zoznam osôb, ktoré získali odbornú spôsobilosť v priebehu roka 2012 nám poskytol RÚVZ Banská Bystrica.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 9 respondentov, pričom sme zistili, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

V rámci posudkovej činnosti bolo vydané 1 rozhodnutie na manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a 2 rozhodnutia pre spoločnosť zaoberajúcu sa nakladaním s nebezpečnými odpadmi.

Zamestnávateľom bolo poskytnutých 73 konzultácií týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku v súvislosti s prácou s chemickými látkami a toxickými látkami. Schválili sme 14 prevádzkových poriadkov na prácu s nebezpečnými chemickými faktormi, kde sa vyskytovali aj veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Môžeme konštatovať, že sme zaznamenali pokles v používaní veľmi toxických a toxických látok a zmesí, ako v predaji, tak aj v zdravotníctve, poľnohospodárstve ale aj v priemyselnej výrobe.

V roku 2012 sme v rámci aktivít SIŽP vykonali dve spoločné previerky podľa zákona č.261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií v spoločnosti CMK, s r.o., Žarnovica a spoločnosti Zväz pre skladovanie zásob, a.s. prevádzka Terminál Hronský Beňadik. Pri previerkach neboli zistené porušenia zákona č.261/2002 Z.z. v oblasti nakladania s nebezpečnými látkami.

V roku 2012 bolo podaných 8 oznámení o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Nebola hlásená a neriešili sme žiadnu mimoriadnu situáciu, ani haváriu v príslušných okresoch Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica v súvislosti s používaním veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

2.1.3. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKČIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

V rámci ŠZD bolo vykonávaných 52 kontrol so zameraním na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Kontroly boli vykonávané vo výrobných prevádzkach spoločnosti VUM, a.s., Žiar nad Hronom, chemických laboratóriách výrobných závodov (napr. Mincovňa Kremnica, š.p., THERMO/SOLAR Žiar, s.r.o., Emfi Slovakia, s.r.o....), drogériách, farby lakoch, ale aj v

predajniach záhradkárskeho potrieb. Zamerali sme sa na podmienky manipulácie a skladovania týchto látok, na hodnotenie zdravotných rizík pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, na označenie vymedzeného kontrolovaného pásma (knihy vstupov a výstupov spoločnosť VUM, a.s., CMK, s.r.o...), dodržiavanie zákazu fajčenia v priestoroch a vedenie záznamov o exponovaných zamestnancoch (povinnosť zamestnávateľov uchovávať záznamy o expozícii 40 rokov). Z kontrol vyplynulo, že zamestnávateľia, majú informácie a uplatňujú novú legislatívu týkajúcu sa chemických látok ako aj REACH, zamestnanci absolvujú lekárske preventívne prehliadky, zúčastňujú sa školení, majú k dispozícii vhodné OOPP. V spoločnosti VUM, a.s., ktorá vyrába uhlíkaté materiály bola vykonaná objektivizácia pracovného prostredia a odber biologického materiálu (moču). Z dvoch odobratých vzoriek ovzdušia 1 vzorka prekročovala technickú smernú hodnotu (TSH) benzo(a)pyrénu, ako indikátora PAU (TSH – 0,002 mg/m³). Z 12 odobratých vzoriek biologického materiálu (moča) 10 vzoriek prekročovalo biologickú medznú hodnotu 1-OHP = 1,95 μmol/mol kreatinínu. Aj keď uvedené hodnoty prekročovali biologickú medznú hodnotu 1-OHP u profesie laborantiek sme zaznamenali 3,8 x nižšie hodnoty, ako u ostatných pracovníkov. Pozitívne môžeme hodnotiť najmä zistené výsledky ovzdušia v laboratóriu, ktoré oproti minulým rokom klesli až 5x, (meraním bola zistená hodnota 0,006 mg/m³ PAU) čo je výrazné zníženie pod TSH – 0,002 mg/m³ benzo(a)pyrénu ako indikátora PAU. Spoločnosť VUM, a.s. realizovala zmeny v technológii (ovládanie miešačiek,...), prevádzkové laboratórium bolo riadne vyčistené, vymaľované, boli upravené prevádzkové postupy v laboratóriu (zníženie expozície), boli zrekonštruované šatne. Laborantky dôsledne dodržiavali osobnú hygienu ako aj správne používali OOPP (najmä respirátory, pravidelne si dávali prať montérky a pod.). Zamestnávateľovi boli uložené opatrenia na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov, ktoré sa spoločnosť VUM, a.s., zaviazala riešiť komplexne technicky, technologicky ale aj organizačne ako “Harmonogram opatrení a riešení zabezpečujúcich ciele zníženie expozície zamestnancov PAU v pracovnom prostredí“. Na zabezpečenie ochrany a zdravia zamestnancov bolo aktualizované Rozhodnutie v zmysle § 13 ods. 4 písm.j) na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku a súčasne bolo vyhlásené aj kontrolované pásmo. K 31.12.2012 pre spoločnosť VUM, a.s. podľa výstupov z programu ASTR evidujeme celkom 15 zamestnancov z toho 5 žien (profesia laborant), ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (PAU).

V spoločnosti Mincovňa Kremnica, š.p. bola pre pracovisko chrómovania vyhlásená riziková práca chemičky s rizikovým faktorom prach /aerosól ako CrO₃/. Pri procese chrómovania sa používa prípravok ANKOR 1127 SR MAINTENANCE SALT, ktorý je klasifikovaný ako karcinogén kat.2 a mutagén kat.2. Posúdenie rizika z expozície karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a hodnotenie rizík vypracovala PZS Salus – EC, s.r.o., Zvolen. Výsledky osobného odberu celkového chrómu v pracovnom prostredí (ovzduší) boli pod detekčnou hranicou metodiky ako aj časovo vážený priemer (ND mg.m⁻³ celkového chrómu), čím nebola prekročená ani TSH pre Cr⁶⁺. Z BET- stanovenie chrómu v krvi a moči sa preukázala zvýšená hodnota Cr⁶⁺ len vo vzorke moču, čo poukazuje na zvýšenú expozíciu, z čoho vyplýva zvýšená miera zdravotného rizika pre zamestnanca (chemičku). Uvedená pracovná činnosť chemičky sa bude opakovanne posudzovať v roku 2013 a bude aktualizovaný aj prevádzkový poriadok pre uvedené činnosti.

V sledovanom období sme vydali 16 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 2 rozhodnutia boli vydané pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Bolo vyplnených 15 kontrolných listov Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“. Kontrolovali sme najmä označenie kontrolovaného pásma,

hygienické slučky, zákaz fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 14 kontrol, ktoré sme podrobne zaznamenali v záznamoch ŠZD a z kontrol sme si robili a uchováваме identifikačnú fotodokumentáciu.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov poskytnutých 22 konzultácií týkajúcich sa vypracovania posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov, ochranných preventívnych opatrení na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s chemickými karcinogénnymi a mutagénnymi látkami. Pre fyzické osoby sme poskytovali informácie o zdravotných účinkoch pri expozícii azbestu a k neoprávnenému odstraňovaniu azbestových materiálov.

2.1.4. ZNIŽOVANIE PSYCHYCKEJ PRACOVNEJ ZÁŤAŽE

Sledovanie a hodnotenie psychickej pracovnej záťaž na pracovisku u zamestnávateľov legislatívne upravuje vyhláška MZ SR č.542/2007 Z.z. o podrobnostiach, o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. V našom spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom nemáme vyhlásenú ani nie je vydané rozhodnutie o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č.448/2001 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V roku 2012 sme neevidovali ani jeden návrh zamestnávateľov na určenie, alebo posúdenie psychickej pracovnej záťaž zamestnancov na pracovisku. Boli predložené posudky v ktorých uvedené pracovné činnosti boli zaradené podľa PZS do 2. kategórie, no vzhľadom na platnú legislatívu a z dôvodu, že nás o posúdenie nepožiadali zamestnávateľ sme sa k uvedenému nevyjadrovali.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLIC- posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.

Do kampane podľa spoločného metodologického protokolu sme sa zapojili účasťou v dvoch zariadeniach v odvetví zdravotníctvo a sociálne služby spolu so zástupcom inšpektorátu práce. Na spoločných previerkach vyplňali zamestnanci aj zamestnávatelia dotazníky, u zamestnávateľa bola výstupom správa z previerky a dôraz sme kládli najmä na realizované a navrhované opatrenia.

Previerky v odvetví zdravotníctvo a sociálne služby sme realizovali v *Psychiatrickej nemocnici prof.Matulaya v Kremnici a v Domove dôchodcov a DSS Žiar nad Hronom*. Na ÚVZ SR sme odoslali 67 vyplnených dotazníkov od zamestnancov, z toho 21 dotazníkov z Domova dôchodcov a DSS Žiar nad Hronom a 46 dotazníkov z Psychiatrickej nemocnici prof.Matulaya v Kremnici.

Zo správy z previerky pre Domov dôchodcov a DSS Žiar nad Hronom vyplynulo, že zamestnávateľ mal vypracované hodnotenie psychosociálnych rizík (smernicu), ktorú vypracoval bezpečnostný technik. Zamestnávateľ prijal preventívne a zmierňovacie opatrenia (výstupy z hodnotenia zo smernice). V závere zápisnice boli zamestnávateľovi určené *opatrenia* na dopracovanie smernice hodnotenie psychosociálnych rizík a to: *posúdenia práce v noci a práce na zmeny, iných rizík, stresu ale aj posúdenie pracovnej výkonnosti*. Zo správy z previerky pre Psychiatrickú nemocnicu prof.Matulaya v Kremnici vyplynulo, že zamestnávateľ mal vypracované hodnotenie psychosociálnych rizík – „Posúdenie rizík-psychická záťaž“ a *neboli* mu uložené žiadne opatrenia.

V oboch posudzovaných spoločnostiach išlo o zdravotnícke zariadenia a ako zamestnanci, tak aj zamestnávatelia poukazovali na množstvo administratívnych úloh, ako aj na veľké nároky na dokumentovanie práce. V oboch spoločnostiach boli prípadné konflikty ústretovo riešené vedením spoločnosti. V časti vysoké emociálne požiadavky pri práci s pacientmi a ich príbuznými boli v prevahe kladné odpovede, ktoré majú svoju výpovednú hodnotu, že ide

o chorých ľudí, alebo presnejšie o ťažko a dlhodobo chorých pacientov, ktorí vyžadujú naozaj vysoko emociálny prístup. V zariadeniach nebola núdza ani o násilie, vyhrážky a traumatické incidenty medzi zamestnancom a pacientom. Zdokumentovaných bolo 7 incidentov. V zariadení Domova dôchodcov a DSS Žiar nad Hronom boli tieto situácie riešené pohovorom, písomným upozornením a posledným riešením bolo ukončenie pobytu v zariadení. V Psychiatrickej nemocnici prof. Matulaya v Kremnici vzhľadom na ich činnosť a zaradenie (liečbu) pacientov sa násilné incidenty riešili dohovorom, ale aj represívne.

2.1.5. ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIA

V roku 2012 sme v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom prešetrovali 2 prípady podozrení na chorobu z povolania vedených v položke 29 zoznamu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Z toho v okrese Banská Štiavnica bolo prešetrené 1 podozrenie na chorobu z povolania, v okrese Žarnovica 0 podozrení na chorobu z povolania a v okrese Žiar nad Hronom bolo prešetrené 1 podozrenie na chorobu z povolania v tejto položke. Pre porovnanie v roku 2011 bolo prešetrených celkom 7 podozrení na chorobu z povolania z DNJZ a 1 choroba z povolania bola uznaná. V porovnaní s rokom 2011 sme zaznamenali pokles počtu prešetrovaných podozrení na choroby z povolania z DNJZ. V roku 2012 bola uznaná len jedna choroba z povolania v okrese Banská Štiavnica u zamestnávateľa Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica, pracovisko Banská Štiavnica u profesie odborný zamestnanec pre regionálne environmentálne poradenské a informačné stredisko REPIS. U tohto zamestnávateľa príslušný orgán verejného zdravotníctva neevidoval a nevyhlasoval prácu v profesii odborný zamestnanec agentúry ako prácu rizikovú s rizikovým faktorom fyzická záťaž. Prešetrenie tohto podozrenia na chorobu z povolania bolo vykonané ešte v roku 2011. V okrese Banská Štiavnica bolo v roku 2012 prešetrené 1 podozrenie na chorobu z povolania z DNJZ a to u zamestnávateľa BONTAP a.s. Banská Štiavnica u profesie šička a strihačka úpletu. Avšak uvedená spoločnosť v čase prešetrovania podozrenia na chorobu z povolania už neexistovala a nemala ani svojho právneho nástupcu. Prácu, ktorú menovaná vykonávala príslušný orgán na ochranu zdravia ľudí neevidoval a nevyhlasoval ako prácu rizikovú s rizikovým faktorom fyzická záťaž. V okrese Žiar nad Hronom bolo prešetrené 1 podozrenie na chorobu z povolania z DNJZ v spoločnosti LIDL Slovenská republika, v.o.s., Ružinovská 1/E, 821 02 Bratislava, Filiálka Žiar nad Hronom u profesie predavač - pokladník. Uvedená spoločnosť má zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu spoločnosťou TEAM PREVENT, s.r.o., Bratislava, ktorá zabezpečuje hodnotenie a posudzovanie rizík, vykonáva kategorizáciu prác a vykonáva lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci pre jednotlivé profesie. Na základe podkladových materiálov – Posudku o riziku pri ručnej manipulácii s bremenami vypracovaného pracovnou zdravotnou službou bol vypracovaný Návrh na zaradenie jednotlivých pracovných činností do kategórií rizikových prác z hľadiska faktora fyzická záťaž podľa Vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Podľa tohto posúdenia a hodnotenia rizika bola práca v profesii predavač – pokladník zaradená do 2 kategórie. Obidve prešetrenia podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ v roku 2012 sa vykonávali u jednotlivých zamestnávateľov a uvádzaných profesií po prvý krát. V roku 2012 boli zamestnávateľom poskytnuté 4 konzultácie týkajúce sa uplatňovania legislatívy na úseku verejného zdravotníctva – Vyhl. č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Aj v roku 2012 sa RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa podieľal na kampani “Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“ nielen intenzívnou informačnou kampaňou, ale aj intervenčnými aktivitami zameranými na prevenciu a znižovanie zdravotných rizík pri práci. Okrem aktuálnych informácií ohľadne kampane bola na našej internetovej stránke aj upútavka na deň otvorených dverí (dňa 24.10.2012) s možnosťou konzultácie k otázkam týkajúcim sa ochrany zdravia pri práci, hodnotenia rizík, kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík aj na modeloch konkrétnych pracovísk, či vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvu škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov.

Do regionálnych periodík (Mestské noviny Žiar nad Hronom, MY-Noviny Žiarskej kotliny, MsÚ Banská Štiavnica, Žarnovický hlásnik, Novobanské Noviny, Kremnické noviny, Haló Vyhne, Lutiské noviny, noviny Baďan) v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti bol poskytnutý informačný článok.

Spoločnostiam: **Slovalco, a.s., Knauf Insulation, s.r.o., Nová Baňa, Fagor Ederlan Slovensko, a.s. Žiar nad Hronom, Domov sociálnych služieb Ladomerská Vieska a Falco SK, s.r.o., Banská Štiavnica** boli poskytnuté konzultácie týkajúce sa ich podniku v súvislosti s témou “Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“ v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti.

Skriningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením boli poskytnuté priamo v spoločnostiach: Slovalco, a.s. (25 zamestnancom), Domov sociálnych služieb Ladomerská Vieska (23 zamestnancom), Knauf Insulation, s.r.o., Nová Baňa (29 zamestnancom), Falco SK, s.r.o., Banská Štiavnica (20 zamestnancom) a Fagor Ederlan Slovensko, a.s. Žiar nad Hronom (28 zamestnancov). Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

V rámci projektu sa realizovali analýzy rizík práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí (najmä hluk, pevné aerosóly, chemické faktory, mikroklimatické podmienky, fyzická záťaž ale aj BET). Pozornosť bola zameraná aj na hodnotenie úrovne účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie, vypracovanie prevádzkových poriadkov, zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami ako aj lekárske preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci PZS. Dôraz sa kládol aj na monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom, alebo vzájomne pôsobiacich viacerých faktorov práce a životného štýlu. *Ako príklad môžeme uviesť spoločnosť Fagor Ederlan Slovensko, a.s., ktorá posúdením rizík, úpravou technológie, logistikou vo výrobe dosiahla zníženie hluku u 18 zamestnancov zo 4. kategórie do 3. kategórie, čo je 100% pokles, spoločnosť už nemá vyhlásenú 4. kategóriu.*

Sledovali sme zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu, prístupy a hodnotenia zamestnancov sme hodnotili aj výstupom z dotazníkov informovanosti napr. *spoločnosť VUM, a.s. je od 1.01.2012 nefajčiarskou spoločnosťou*, pričom až po šiestich mesiacoch od účinnosti zákazu fajčiť v priestoroch VUM, a.s. mohla spoločnosť konštatovať, že zákaz fajčiť na prevádzke je dodržiavaný. Vydaný príkaz naďalej kontroluje majster, ved. výroby ale aj ABT na všetkých pracovných zmenách, porušenie sa zaznamená a rieši sa to s celou pracovnou zmenou, pokiaľ nebol zistený jednotlivec, ktorý zákaz porušil.

V súvislosti s výkonom ŠZD, ale aj s ochranou zdravia pri práci permanentne venujeme zvýšenú pozornosť aj PZS, zamestnávateľov informujeme a upozorňujeme na aktuálne legislatívne úpravy v tejto oblasti.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHRENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Projekt RÚVZ v Žiari nad Hronom neriešil

2.4 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Projekt sa v roku 2012 nerealizoval, nakoľko v roku 2011 boli ukončené kontroly podľa metodiky programu „REACH-EN-FORCE 2“. V septembri 2012 sme boli oboznámení s vyhodnotením projektu a s ďalšou fázou výkazníctva, ktorá sa bude realizovať v priebehu roku 2013.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR 17. decembra 2008.

Aktualizácia Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na rok 2010 až 2014 na úseku verejného zdravotníctva. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

- I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2012)
- III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2013).

Vyhodnotenie:

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch, odbery krvi, merania na prístroji Reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu, klinicko – somatický dotazník, 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve, bol stanovený BMI, odmeraný TK syst., TK diast., WHR, váha, výška a pod. Údaje z jedálnych lístkov sú spracovávané v programe ALIMENTA. Výsledkom spracovania jedálnych lístkov je výpočet energetickej a biologickej výživovej hodnoty vybraných skonzumovaných jedál a porovnanie so stanovenými odporúčanými dennými výživovými dávkami zvoleného stravníka. Namerané hodnoty z odobratej krvi na prístroji Reflotron sa vyhodnocujú podľa kritérií pre hodnotenie výsledkov skríningu CINDI.

Úloha bola vykonávaná priebežne, bolo odovzdaných 80 dotazníkov vybraných vekových kategórií, z toho 40 od žien a 40 od mužov. Počítačovo boli spracované v 2. polroku 2012. Projekt bol ukončený do 20.12.2012.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe Alimenta. Zo vzorky sledovaných nameraných hodnôt vyplýva, že energetickej hodnota stravy u 88,75 % respondentov nespĺňa odporúčané výživové dávky pre jednotlivé vekové skupiny, z toho u 86,25 % respondentov sa jednalo o nízky príjem energie a u 2,5 % respondentov o vysoký príjem energie. Ďalej bol zistený nízky príjem sacharidov v sledovaných skupinách mužov a žien oboch vekových kategórií a to u 97,5 % respondentov. Príjem celkových bielkovín u 23,75 % respondentov naplnil odporúčané výživové dávky a u 43,75 % respondentov bol príjem bielkovín prekročený. V sledovaných skupinách mužov a žien v oboch vekových kategóriách sa prejavuje deficit príjmu vitamínu C, kde 66,25 % respondentov nespĺňa príjem vitamínu C stanovený odporúčanými výživovými dávkami. U 27,5 % respondentov bol zistený vysoký príjem tukov a u 56,25 % respondentov vysoký príjem soli v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami

pre jednotlivé vekové skupiny. Obsah hrubej vlákniny v strave bol naplnený u 13,75 % všetkých respondentov. Získané údaje tvoria podklad pre ďalšie štatistické spracovanie v rámci ÚVZ SR.

Realizačné výstupy

- pokračovanie v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospelaj populácie,
- pokračovanie v monitorovaní regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy,
- sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách,
- vývoj výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2012 a ďalšie roky

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2010 – 2014 a bude vyhodnotená v rámci aktualizovaného programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Etapy riešenia

- I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO_3
 - počet vzoriek: 2 vzorky
 - časové obdobie: január - december 2012
- II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme
 - časové obdobie: január – december 2012
- III. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom.

Vyhodnotenie:

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli, z toho bolo 22 vzoriek pochádzajúcich z krajín Európskej únie, 1 vzorka bola dovezená z Bieloruska a 1 vzorka z Chorvátska.

Všetky vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie, za účelom stanovenia obsahu jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného.

Podľa požiadaviek Potravinového kódexu SR obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli je stanovený na 15 – 35 mg/kg, množstvo ferokyanidu draselného je stanovené na 20 mg/kg.

Limit pre obsah ferokyanidu draselného, jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli v európskej legislatíve nie je stanovený.

V jednej vzorke kuchynskej soli vyrobenej v Európskej únii bol zistený obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného vyjadreného ako jodid draselný v množstve 42,20 mg/kg. Laboratórne zistený obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného vyjadreného ako jodid draselný je v súlade s označením uvedeným na obale výrobku.

Údaje o odobratých vzorkách boli spracované v tabuľkách.

Prehľad o obsahu KI (KI a KIO₃) vo vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)					
		< 15		> = 15 ~ < = 35		> 35	
		počet	%	počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	6	0	0,00	6	100,00	0	0,00
Žarnovica	10	0	0,00	9	100,00	1	0,00
Banská Štiavnica	8	0	0,00	8	100,00	0	0,00
SPOLU	24	0	0,00	23	100,00	1	0,00

Hodnotenie obsahu FeCN₆ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)			
		< 20		> 20	
		počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	6	6	100,00	0	0,00
Žarnovica	10	10	100,00	0	0,00
Banská Štiavnica	8	8	100,00	0	0,00
SPOLU	24	24	100,00	0	0,00

Realizačné výstupy

Údaje z monitoringu porovnať s trendom vývoja ochorení z nedostatku jódu u obyvateľov v SR (správa ako súčasť výročnej správy).

Pokračovanie v úlohe

Rok 2012 a ďalšie roky

3.3 BEZPEČNOSŤ PET FLIAŠ

Cieľ

Kontrola bezpečnosti PET fľaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 so zameraním na sledovanie rizikových ukazovateľov bezpečnosti – migráciu určitých monomérov, štartovacích látok a produktov degradácie polyetylénterafalátu (acetaldehyd, monoetylénglykol, dietylénglykol, Sb, estery kyseliny ftalovej atď.) a senzorické hodnotenie modelových potravinových simulátorov, prípadne balených vôd v závislosti od rôznych podmienok skladovania.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia

Výroba PET fľaš je ustanovená nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a balených vôd počas celej doby spotreby za rôznych extrémnych podmienok skladovania (vplyv vysokých a nízkych teplôt skladovania a vplyv priameho slnečného žiarenia), najmä s ohľadom na možné uvoľňovanie zdravotne rizikových faktorov.

Etapy riešenia

1. etapa: január 2010 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek
2. etapa: 30. marec 2014 – záverečná správa

Vyhodnotenie:

Podľa vypracovaného harmonogramu sa RÚVZ Žiar nad Hronom nezúčastňuje realizácie tohto projektu.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov a prípadné prijatie opatrení na ochranu zdravia obyvateľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia.

2. Kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (plastové a sklenené dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, taniere, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Vyhodnotenie

Podľa vypracovaného harmonogramu sa RÚVZ Žiar nad Hronom nezúčastňuje realizácie tohto projektu.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov a prípadné prijatie opatrení na ochranu zdravia obyvateľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Vyhodnotenie:

Podľa vypracovaného harmonogramu sa RÚVZ Žiar nad Hronom nezúčastňuje realizácie tohto projektu.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov a prípadné prijatie opatrení na ochranu zdravia obyvateľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2012

Záverečná správa

30. marec 2014

3.6 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - október 2012: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2012 - vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Vyhodnotenie:

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch - 48 hodinový jedálny lístok (jeden víkendový deň, jeden deň počas pracovného týždňa), dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 48 hodinový jedálny lístok a dotazník o životospráve. Z jedálnych lístkov bola zisťovaná spotreba vybraných prídavných látok, syntetických farbív: allura červená, aspartam a aróm: mentofurán, kumarín.

V 1. polroku 2012 bolo odovzdaných 15 dotazníkov od žien a 8 dotazníkov od mužov. Zber ostatných dotazníkov a vyhodnotenie úlohy bolo uskutočnené v druhom polroku 2012. V 2.

polroku 2012 bolo odovzdaných zvyšných 5 dotazníkov od žien a 12 dotazníkov od mužov. Respondenti boli vo vekovej kategórii 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci. Projekt bol ukončený 23.11.2012 a zaslaný ÚVZ SR.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe excel do tabuliek. Sumár výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky bol spracovaný v tabuľkách 1a), b), c) a d). Ďalej bol spracovaný sumár výsledkov respondentov týždenného dotazníka frekvencie spotreby potravín. Na základe údajov získaných z 24 hodinového dotazníka respondentov sme mali vytypovať 1 - 2 vzorky pre každú prídavnú látku. Z výsledkov získaných z 24 hodinového dotazníka respondentov sme zistili, že prídavná látka allura červená bola zistená len v jednej potravine a to v alkoholickom nápoji Puschkin Black Berries vodka s objemom 0,7 l. Uvedená prídavná látka bola výrobcom deklarovaná na etikete v zložení výrobku. Prídavná látka aspartám bola obsiahnutá v žuvačkách bez cukru s mäťovou príchuťou s náhradnými sladidlami – Orbit spearmint s hmotnosťou 64 g. Uvedené vzorky boli odobraté a zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória v RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Laboratórnym vyšetrením bolo zistené, že v alkoholickom nápoji Puschkin Black Berries vodka sa prídavná látka allura červená nenachádzala. V žuvačkách bez cukru s mäťovou príchuťou s náhradnými sladidlami – Orbit spearmint bolo zistené množstvo prídavnej látky aspartám 5500 mg/kg. Prídavná látka kumarín bola obsiahnutá v potravine – Nestlé Cini Minis – chrumkavé cereálne štvorčeky so škoricou s hmotnosťou 225 g. Uvedená vzorka potraviny bola odobratá a zaslaná na laboratórne vyšetrenie do laboratória v ÚVZ SR so sídlom v Bratislave. Laboratórnym vyšetrením bolo zistené množstvo kumarínu 0,42 mg/kg. Všetky tri vzorky boli vyhovujúce, nedošlo k prekročeniu povolených limitov prídavných látok. Na základe e-mailu z ÚVZ SR so sídlom v Bratislave sa prídavná látka mentofurán zatiaľ nebude vyšetrovať. Z toho dôvodu nebola odobratá žiadne potravina obsahujúca uvedenú prídavnú látku.

Výstupy

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a prípadné prijatie opatrení na ochranu zdravia obyvateľov.

Pokračovanie v úlohe:

Rok 2012 a ďalšie roky

3.7 MONITORING BISFENOLU A V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ

1. Kontrola dodržiavania špecifického migračného limitu bisfenolu A stanoveného vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 10/2011, pokiaľ ide o obmedzenie používania bisfenolu A v plastových fľašiach na dojčenskú výživu.

2. Monitorovanie bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia

Aj keď je bisfenol A schválený ako monomér na výrobu polykarbonátu, jeho špecifický migračný limit bol na základe toxikologických štúdií podstatne znížený (z 3 mg/kg potravín na 0,6 mg/kg potravín) a zároveň bolo jeho používanie obmedzené pre výrobky určené pre deti do 1 roka života. V roku 2011 sa objavili informácie o úplnom zákaze používania bisfenolu A na výrobu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Cieľom projektu je kontrola

dodržiavania špecifického migračného limitu a zároveň monitoring výskytu bisfenolu A v materiáloch a výrobkoch distribuovaných na našom trhu.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2012 - december 2013 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2014 - záverečná správa

Vyhodnotenie:

Podľa vypracovaného harmonogramu sa RÚVZ Žiar nad Hronom nezúčastňuje realizácie tohto projektu.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov a prípadné prijatie opatrení na ochranu zdravia obyvateľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2013

Záverečná správa

30. marec 2014

4.1. PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor

ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RUVZ v SR, pediatri

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 0 do 18 rokov veku.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) prezentovať formou tabuliek a grafov.

Štatisticky spracovať ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov a vyhodnotiť súvislosti.

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2001 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre každú vekovú skupinu, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

1. spracovanie jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku v roku 2011
2. vlastné merania antropometrických ukazovateľov a zber údajov
3. kontrola údajov, štatistické spracovanie získaných údajov, výpočet indexov
4. vyhodnotenie výsledkov za SR a porovnanie s výsledkami z roku 2001
5. získanie štandardných referenčných hodnôt
6. vývinové trendy pre chlapcov a dievčatá, vrátane sekulárnych trendov za posledných 50 rokov,
7. súčasný stav výskytu nadhmotnosti a obezity u mladej slovenskej populácie,
8. sledovanie výskytu nadhmotnosti a obezity u detí a mládeže v súvislosti s vybranými sociálnymi ukazovateľmi (vzdelanie matky, spôsob stravovania dieťaťa),
9. porovnanie výsledkov hodnotenia nadhmotnosti a obezity vyhodnotených podľa kritérií IOTF a podľa slovenských štandard spracovaných na základe výsledkov celoslovenského antropometrického prieskumu z roku 2011,
10. publikáciu výsledkov v odbornej literatúre s cieľom oboznámiť európsku odbornú verejnosť so skutočnosťou, že Slovensko má dlhoročnú tradíciu vo

vykonávaní prieskumov telesného rastu a vývinu detí a mládeže a ako jedna z mála európskych krajín má národné rastové štandardy.

Realizačné výstupy

- v priebehu mesiacov október a november 2011, sme premerali, odvážili a získavali údaje o sociálnom pozadí u celkom 512, 7-18 ročných detí, ktoré boli získané náhodným výberom pomocou tzv. systematického výberu, v spolu 7 školách / v 4 základných a v 3 stredných školách / a získali sme podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v r. 2011.

Všetky získané údaje, zo záznamových hárkov od všetkých 512 detí, bolo potrebné mimoriadne pozorne vkladať do masky v exceli a zabezpečiť dvojité kontrolu ich správnosti, aby nedošlo k prípadnému znehodnoteniu výsledkov tohto spoločensky významného prieskumu.

Spracované údaje od 512 detí a vložené do masky v programe excel boli zaslané elektronicky. Vyplnené záznamové hárky boli osobne doručené ÚVZ SR v termíne.

Termín : **31.3.2012.**

Termín ukončenia

rok 2020

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK TABAK, ALKOHOL, DROGY, U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU.

Cieľ :

Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti a porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín.

Anotácia :

Prieskum je zameraný o. i. na fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog.

Gestor :

Generálny sekretariát Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog Úradu vlády SR, ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže

Riešiteľské pracoviská :

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Etapy riešenia :

Podľa požiadaviek gestora zber dát v rámci realizácie celoslovenského prieskumu ESPAD.

Termín ukončenia: podľa požiadaviek gestora.

4.3. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ :

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor:

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR,

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením. V IV. etape projektu – rok 2012 bola monitorovaná veková skupina žiakov druhého stupňa základnej školy, spolu 120 žiakov z jednej mestskej a jednej vidieckej základnej školy.

Základom pre vytvorenie databázy je dotazníková metóda. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS excel a EPI INFO.

Etapy riešenia:

I. polrok 2012

- Do projektu boli zapojené dve základné školy /1 mestská a 1 vidiecka/.
- Realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí, 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít žiakov prvého stupňa ZŠ vybraných škôl.
- Dotazníky (5 dotazníkov pre každého žiaka) boli prostredníctvom triednych učiteľov odovzdané rodičom vybranej skupiny 120 detí.
- V 17. kalendárnom týždni bol vykonaný celotýždňový odber vzoriek obedov v dvoch vybraných školských jedálňach.(mestská – ZŠ Ul. Dr. Jánskeho č. 2 Žiar nad Hronom, vidiecka – ZŠ Hliník nad Hronom). Odoberané vzorky stráv (10 vzoriek obedov) boli uchovávané pri teplote do 5 °C v chladničke a v dvoch určených dňoch boli doručené do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica.
- V mesiaci máj 2012 boli vykonané antropometrické merania u 120 do projektu zapojených žiakov. Merala sa výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov.

Merania krvného tlaku zabezpečovala pracovníčka oddelenia podpory zdravia RÚVZ Žiar nad Hronom.

V termíne do 30.9.2012 majú byť do programu Excel vložené údaje od každého zo 120 sledovaných žiakov.

Výpočet energetickej a nutričnej hodnoty celodennej stravy u 120 sledovaných žiakov druhého stupňa ZŠ bude vykonaný v programe ALIMENTA, získané výsledky budú vložené do programu excel.

Termín ukončenia IV. etapy projektu bol stanovený na 30.9.2012

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTKO DO POTRAVY DETÍ.

Cieľ

Získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Gestor

UVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok u detí prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia

I. etapa:

- január 2012 – jún 2012: vo vybranej materskej škole v Žiari nad Hronom bol vykonaný v mesiaci máj 2012 dotazníkový monitoring. Údaje od celkom 21 detí u detí predškolského veku boli analýza a vložené do masky a zaslané na ÚVZ SR.

II. etapa:

- január 2013 – jún 2013: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov u detí školského veku a analýza údajov,
- december 2013- vyhodnotenie monitoringu – záverečná správa.

Realizačné výstupy

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín.

Termín ukončenia

Rok 2013

4.6 SLEDOVANIE REŽIMU PRÁCE A ODPOČINKU U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU

Cieľ

Na základe údajov, získaných od žiakov všetkých ročníkov vybraných základných škôl na slovensku porovnať zmeny , ktoré nastali od realizácieposledného prieskumu režimu práce odpočinku žiakov v roku 1999.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Prieskum sa bude realizovať formou časových snímok pracovných dní jedného týždňa u všetkých ročníkov na školách. Celkovo sa posúdi viacero druhov rôznych záťaží žiakov 1. až 9. ročníkov základných škôl na Slovensku. Súčasťou prieskumu bude aj zhodnotenie zdravotného stavu žiakov a jeho porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Etapy riešenia

- január až marec 2012 príprava metodiky k realizácii prieskumu
- apríl až jún- 2012 - zber dát od respondentov- vo vybranej základnej školy v meste Žiar nad Hronom sme v mesiaci máj vykonali dotazníkový prieskum, v určenej 7. triede, u celkom 20 žiakov.
- júl až október 2012- zadávanie dát do počítača a zaslanie na ÚVZ SR
- október až december 2012 – štatistické spracovanie dát na ÚVZ SR

Realizačné výstupy

Spracovanie záverečnej správy, ktorej obsahom bude zhodnotenie režimových prvkov a zdravotného stavu žiakov a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Termín ukončenia

Rok 2012

3 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov a monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti).

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2012, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2012 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

VYHODNOTENIE

V roku 2012 nebolo zaznamenané ochorenie preventabilné očkovaním.

V apríli 2012 boli všeobecní lekári pre deti a dorast a gynekológovia ambulantnej a lôžkovej zložky spádových okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom informovaní prostredníctvom mailovej pošty a osobnými návštevami o príprave a obsahu aktivít „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) a boli vyzvaní k spolupráci pri vykonávaní aktivít kampane. Prostredníctvom pripravených letákov boli rodičia detí informovaní, prečo je očkovanie prioritou vo WHO regióne so zameraním na prebiehajúci EIT v roku 2012.

Článok pod názvom „Európsky imunizačný týždeň“ bol odoslaný 8 regionálnym printovým médiám a zverejnený bol vo všetkých v spádových okresoch Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Informačná vývesná tabuľa pod názvom „Európsky imunizačný týždeň 2012“ informovala o všetkých aktivitách tejto kampane.

Na webovej stránke RÚVZ v Žiari nad Hronom boli zverejnené informácie o EIT aj s pripravenými materiálmi.

Počas roka boli vykonané kontroly v 27 ambulanciách lekárov prvého kontaktu zamerané na zásoby očkovacej látky, ich skladovanie a evidenciu očkovania. Skladovanie očkovacích látok vo všetkých ambulanciách lekárov vykonávajúcich očkovanie je zabezpečené chladničkami vyhradenými len na tento účel. Kontrola teploty v chladničkách s písomnou evidenciou sa vykonáva denne. Dokumentácia očkovaných je vedená na dobrej úrovni. Zoznamy zaočkovaných detí sú v písomnej forme mesačne zasielané na RÚVZ v Žiari nad Hronom. Vo výkone očkovania ani v skladovaní vakcín kontrolovaných ambulancií neboli zistené nedostatky.

Všeobecní lekári boli včas informovaní o platnom očkovacom kalendári na rok 2012. Administratívna kontrola očkovania k 31.8.2012 zo zdravotnej dokumentácie očkovaných podliehajúcich kontrole, vykonaná pracovníkmi oddelenia epidemiológie, sa uskutočnila vo všetkých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dospelých.

V januári 2012 SEVS a SLS usporiadali III. Vakcinologický kongres na Štrbskom Plese, na ktorom vedúca oddelenia bola zostavovateľom bloku „Sociálne faktory a infekčné choroby“. V rámci tohto bloku mala aj aktívnu účasť s prezentáciou „Meningokoková meningitída v komunite bezdomovcov“.

Etapy riešenia a realizačné výstupy

- informovanosť lekárov prvého kontaktu ako aj ostatných zdravotníckych pracovníkov o platnom očkovacom kalendári a o zmenách v očkovaní podľa usmernení ÚVZ SR a o dosiahnutej zaočkovanosti v spádových okresoch RÚVZ a v celej SR – priebežne sa plní
- priebežná kontrola uskladnenie a zásob očkovacích látok vo vybraných ambulanciách praktických lekárov, všetkých ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dospelých a vybraných ambulancií všeobecných lekárov pre dospelých
- administratívna kontrola očkovania zo zdravotnej dokumentácie očkovaných podliehajúcich kontrole v ambulanciách praktických lekárov podľa usmernenia ÚVZ SR k 31.08.2012
- spracovanie výsledkov kontroly a vyhodnotenie zaočkovanosti v spádových okresoch a vypracovanie správy z kontroly očkovania
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti prostredníctvom regionálnej televízie
- informovanie zdravotných sestier o výsledku zaočkovanosti kontrolovaných ročníkov v rámci seminára pre stredných zdravotníckych pracovníkov

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2011 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom príst'ahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

VYHODNOTENIE

Analýza epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení v roku 2012 a porovnanie s výskytom v roku 2011.

V roku 2012 bolo vykázaných celkovo 862 prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz (138 NN), v roku 2011 to bolo 1068 ochorení (z nich 106 NN). Pokles bol zaznamenaný v počte hlásených ochorení na varicellu a ochorení skupiny alimentárnych nákaz.

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 76 ochorení na salmonelovú enteritídu, 6 vylučovaní salmonel bez klinických príznakov a 2x iná špecifikovaná salmonelóza. V roku 2011 bola situácia vo výskyte ochorení na enteritídu (117) o tretinu vyššia. Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 9 prípadoch, vo všetkých sa jednalo o rodinný výskyt.

Na bacilárnu dyzentériu nebolo zaznamenané ani jedno ochorenie, roku 2011 to bolo 25 ochorení.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi *E. coli* boli zaznamenané v 46 prípadoch (roku 2011 46 ochorení), kampilobaktériová infekcia v 101 prípadoch, čo je pokles o 1/4 oproti roku 2011 (130 prípadov). Enteritída *Y. enterocolitica* sa vyskytla u 7 chorých, obdobne ako v roku 2011, enterokolitída spôsobená *Clostridium difficile* v štyroch prípadoch, iné špecifikované bakteriálne infekcie v 2 prípadoch. Gastroenteritída pravdepodobne bakteriálneho pôvodu sa vyskytla v len 5 prípadoch, minulý rok v 28 prípadoch.

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 59 chorých, z nich 7 x NN (v roku 2011 u 83 chorých, z nich 4 NN). Z 59 ochorení boli 4 ochorenia pri 2 rodinných výskytoch. V 17 prípadoch boli zaznamenané ochorenia na gastroenteritídu spôsobenú adenovírusom, v roku 2011 to bolo 6 ochorení.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** bol zaznamenaný výskyt 1 ochorenia na hepatitídu typu A, minulý rok 3 ochorenia.

Akútna hepatitída typu B bola zaznamenaná v 2 prípadoch (minulý rok bez výskytu), chronická VHB bola zaznamenaná u dvoch chorých (minulý rok 5x), nosičstvo HBsAg bolo hlásené v 4 prípadoch a chronická hepatitída typu C v 7 prípadoch (minulý rok v 8 prípadoch). Priamym kontaktom VHB a nosiča HBsAg bolo zahájené očkovanie proti VHB.

Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na morbilli, rubeolu, pertussis, parapertussis alebo nešpecifický divý kašeľ.

V jednom prípade bol vykazovaný zápal pľúc vyvolaný *Streptococcus pneumoniae* a 1 x akútny zápal nosohltana.

Na pľúcnu tuberkulózu boli hlásené tri ochorenia, v roku 2011 štyri.

Na varicellu bolo hlásených 280 ochorení (rok 2011 - 378 ochorení), na herpes zoster 8 ochorení.

Zo streptokokových nákaz boli zaznamenané 3 ochorenia na erysipelas.

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky. V roku 2012 boli dve ochorenia vykazované ako SARI (1 x identifikovaná chrípka typu B).

V skupine **neuroinfekcií** bolo zaznamenané jedno ochorenie na herpetickovírusovú meningitídu, 1 x pneumokokový a 1 x streptokokový zápal mozgových blán, dve meningitídy vyvolané inými nešpecifikovanými príčinami a 1 nešpecifikovaná bakteriálna meningitída.

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bolo zaznamenaných 8 ochorení na Lymesku borreliózu, minulý rok 13, artritída pri LB bola zaznamenaná v 7 prípadoch, 1 x polyneuropatia pri LB a 1 x tularémia. 4 osoby boli v kontakte alebo v ohrození besným alebo neznámym zvieratám. U všetkých epidemiologicky vyšetrených ochorení boli vykonané protiepidemické opatrenia.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu. V 44 prípadoch bol zaznamenaný svrab, v roku 2011 – 23 ochorení a tri prípady pedikulózy.

V skupine **pohlavných ochorení** bolo vykazované jedno ochorenie na nešpecifikovaný syfilis, jedno na chlamýdióvu infekciu a 7 gonokokových infekcií.

V skupine **iných infekcií** – nezaradených bolo vykazovaných 5 ochorení na infekčnú mononukleózu, 1x kandidóza iných miest, 1 x askarióza a 2 x enterobióza.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli zväčša hospitalizovaní na infekčnom oddelení, postexpozícia vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii v Banskej Bystrici.

V roku 2012 boli pri výkone epidemiologicky závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 7 karanténnych opatrení - zvýšený zdravotný dozor pri črevných nákazách. Lekársky dohľad bol nariadený 9 kontaktom HBsAg pozitívnych osôb a 5 kontaktom pri ochorení na VHB. Päť kontaktov bolo imunizovaných.

Linku pomoci AIDS využili 39 klienti (33 krát telefonicky, 6 x e-mailom). Týkala sa spôsobu vyšetrenia a jeho validity, ciest prenosu a odberu krvi na vyšetrenie. Z 39 klientov do konca roku 31 navštívilo poradňu HIV/AIDS aj osobne z rôznych regiónov SR. Týmto klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo s odberom krvi. Laboratórne spracovanie bolo vykonané v biochemickom laboratóriu Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom. V jednom prípade bol laboratórnym vyšetrením zistený reaktívny výsledok, pozitivita bola potvrdená NRC v Bratislave. V roku 2012 bolo v spádovom regióne vykazované nosičstvo HIV v 1 prípade, ochorenie na AIDS nebolo zaznamenané.

V roku 2012 boli vydané 2 certifikáty o výsledku vyšetrenia anti – HIV občanom SR pred cestou do štátov vyžadujúcich toto vyšetrenie

Etapy riešenia:

- aktívna a úzka spolupráca s oddeleniami klinickej mikrobiológie a klinickej biochémie je priebežná, v spolupráci s týmito oddeleniami bolo vykonané aktívne vyhľadávanie infekčných ochorení

- úzka spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu
- denné využívanie SRV na okamžité hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie a informovanosti, za náš RÚVZ 3 hlásenia, z nich 2 x SARI a 1x pneumokoková meningitída
- informovanie zdravotníckej aj laickej verejnosti v oblasti infekčných ochorení, zvyšovanie edukácie obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií

Realizačné výstupy

- články v regionálnej tlači o aktuálnej situácii ako aj pri epidemickom výskyte prenosných ochorení
- vykonanie analýzy prenosných ochorení za rok 2012
- porovnanie výskytu v roku 2012 s rokom 2011
- monitorovanie a kontrola prenosných ochorení
- monitorovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s OKM – priebežne sa vykonáva, OKM hlási vykultivované polyrezistentné kmene
- zabezpečenie včasnosti hlásenia prenosných ochorení
- cestou informovanosti populácie o prenosných ochoreniach zlepšiť ich prevenciu – priebežne sa vykonáva osobne a prostredníctvom médií

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ. Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje – centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

VÝHODNOTENIE

Za rok 2012 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 862 prípadov, z nich 496 bolo potvrdených, 349 možných, pravdepodobných 5 a 12 nosiči
- 364 spracovaných ohnisk
- 15 epidémií
- 3 hlásenia do SRV

Vykonané opatrenia :

➤ **v ohniskách:**

- dezinfekcia 364 x
- zdravotná výchova 395 x

➤ **u kontaktov:**

- lekársky dohľad 14 x
- zvýšený zdravotný dozor 7 x
- profylaxia očkovaním 5 x
- profylaxia ATB 29 x

Hlásenie prenosných ochorení on-line všeobecnými alebo odbornými lekármi nebolo ani v roku 2012 zaznamenané aj napriek propagácii tejto formy hlásenia.

Bolo zaznamenané rozšírenie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie ako aj rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS) sú v súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko – epidemiologického režimu (HER) a bariérovej ošetrovateľskej techniky (BOT), manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt

NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocidy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

VYHODNOTENIE

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol roku 2012 vykonaný v lôžkovej časti Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom na internom, JIS interného oddelenia, na gynekologicko – pôrodníckom, chirurgickom vrátane JIS a chirurgických operačných sál, neurologickom, OAIM, NZZ dialýza. Vo Všeobecnej nemocnici Žiar nad Hronom, pracovisko Banská Štiavnica bol vykonaný na oddelení pre dlhodobo chorých opakovane pre výskyt nozokomiálnych nákaz, OAIM, operačnom trakte a jednodňovej chirurgii. V lôžkových zariadeniach bola vykonaná aj kontrola uložených opatrení v roku 2011.

Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 377 sterov z prostredia vrátane sterov z rúk zdravotníckeho personálu na kontrolu dezinfekcie a 81 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility. Pri kontrolách sa sledovali postupy BOT, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčných prostriedkov (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP, výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu. Pri kontrolách bol kladený dôraz na dekontamináciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientmi.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s vedeniami nemocnice

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 153 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (103 STE a 50 AUT). Celkovo bolo vykonaných 355 kontrol v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

V spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (lôžkové oddelenia aj nešťátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky a to v 22 prípadoch. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. V troch prípadoch boli vydané záväzné stanoviská, jedno rozhodnutie pre oftalmologickú ambulanciu - chránené pracovisko a jedno prerušenie konania pre gynekologickú ambulanciu v Kremnici.

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz, sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia.

Hlásna služba nemocničných nákaz bola na vyššej úrovni ako v prvom polroku 2011. Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom pokračovala v hlásení NN aj elektronickou formou prostredníctvom nimi vytvoreného programu. Aj napriek tomu nezodpovedala skutočnému stavu. Pri týchto nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

V roku 2012 bolo hlásených zo spádových nemocníc 138 nozokomiálnych nákaz (minulý rok 106) a to, 9 črevných, 9 x septikémie, 10 x infekčná mononukleóza, 20 x infekcia HDC, 33 x infekcia DDC, 37 x infekcia močového mechúra, 14 x infekcia chirurgickej rany, 4 x svrab, 1 x impetigo a 1 x tromboflektída.

Aj v roku 2012 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“. V rámci tejto kampane bol vykonaný mikrobiálny monitoring rúk vybraných zdravotníckych pracovníkov s praktickou ukážkou správnej hygienickej očisty rúk.

Dve pracovníčky oddelenia sa zúčastnili pracovného stretnutia v RÚVZ v Martine k Bodovej prevalenčnej štúdiu nemocničných nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC. Koncom mája a začiatkom júna po oslovení a písomnom súhlase manažmentu nemocnice bola štúdia zrealizovaná na všetkých oddeleniach Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom podľa protokolu. Následne bolo do programu vložených 150 formulárov s požadovanými údajmi. Zo 150 hospitalizovaných boli zistené nozokomiálne nákazy v 10 prípadoch, čo je 1,5%.

V roku 2012 sa pokračovalo v plnení programu HELICS na surveillance NN, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii. Údaje zo spracovaných dotazníkov z chorobopisov pacientov operovaných v mesiacoch apríl - júl pre cholelithiázu boli vložené do programu HELICS. Podľa usmernenia budú importované na gestorské pracovisko RÚVZ v Trenčíne k ďalšiemu spracovaniu. V decembri 2012 sa dve pracovníčky zúčastnili školenia v RÚVZ Trenčín k rozšíreniu surveillance NN v programe HELICS, a to incidenčné sledovanie infekcie v mieste chirurgického výkonu – infekcia po cisárskom reze.

V roku 2012 vyčlenená pracovná skupina pre „Štandardné postupy v zdravotníckych zariadeniach z hľadiska ochrany zdravia“ vypracovala konečnú verziu „Výkonu štandardného postupu pre kontrolu sterility vysterilizovaného materiálu“, ktorá po ukončenom vnútro rezortnom pripomienkovaní bude zverejnená formou odborného usmernenia.

Etapy riešenia

- spolupráca s lekármi zodpovednými za hlásenie NN
- spolupráca s oddelením klinickej mikrobiológie, hlásenie polyrezistentných kmeňov a nebezpečných nozokomiálnych kmeňov
- spolupráca s manažérom ošetrovateľskej kvality a zdravotníckymi pracovníkmi pri kontrolách štandardných postupov HER oddelení a BOT
- realizácia Bodovej prevalenčnej štúdiu nemocničných nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC
- mikrobiálny monitoring bol vykonávaný podľa harmonogramu v spolupráci s RÚVZ v Banskej Bystrici
- zapojenie chirurgického oddelenia Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom do programu HELICS na surveillance NN, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii aj v roku 2012
- zdravotnícki pracovníci boli vedení v problematike NN pri kontrolách jednotlivých oddelení, ale aj na prevádzkových zasadnutiach
- ŠZD v lôžkových a ambulantných zariadeniach v spádových ZZ bol vykonávaný podľa harmonogramu
- priebežné monitorovanie a aktívne vyhľadávanie závažných nozokomiálnych nákaz

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2012
- analýza NN (infekcie chirurgických rán po cholecystektómii) v programe HELICS
- analýza Bodovej prevalenčnej štúdiu nemocničných nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC
- monitorovanie a kontrola NN
- zlepšenie hlásnej služby
- kontrola štandardných postupov pri ošetrovaní pacientov a HER

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb;
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie;
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia;
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitný dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Etapy riešenia

- Plnenie programu CINDI – spolupráca s pracoviskom WHO pre program CINDI v Litve (Kaunas Univerzita - Lekárska fakulta).
- Skvalitňovanie podmienok pre odbornú prácu v poradniach zdravia.
- Vzdelávanie odborníkov pre prácu na preventívnych programoch.

Realizácia projektov v rámci programu CINDI a EHES

V jednotlivých projektoch sa dôraz kladie na skupinové poradenstvo na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku. Realizácia individuálneho a skupinového poradenstva formou výjazdov pracovníkov Poradní zdravia.

Časové obdobie: priebežne

Spoluúčasť na projekte „Obezita“

Pracovníci poradenských centier budú vykonávať intervenčné aktivity určené cieľovej populácii, na rôznych úrovniach (všeobecná populácia, osoby v riziku, osoby s nadhmotnosťou a obezitou).

Časové obdobie: priebežne

Spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe

- príprava vlastného programu a konkrétnych aktivít,
- vykonávanie intervencií,
- ukončenie projektu vzdelávania zdravotného personálu v komunikácii o rizikách KVCH v marginalizovaných komunitách.

Časové obdobie: priebežne v roku 2012

Realizačné výstupy:

- zlepšiť identifikácie hlavných zdravotných ťažkostí našej populácie,
- pomôcť pri určovaní nerovností v oblasti zdravia,
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti chronických ochorení.

Realizácia projektu EHES na národnej úrovni – v úzkej spolupráci s odborními a oddeleniami výchovy ku zdraviu všetkých RÚVZ v SR.

I. Vyhodnotenie I. fázy Národnej EHES štúdie, Spracovanie záverečnej správy, vypracovanie podrobných analýz zdravotného stavu.

II. Návrh a modifikácia súčasných intervencií.

III. Publikovanie výsledkov pre odbornú i laickú verejnosť.

IV. Aktívna účasť na medzinárodnej konferencii EHES v Bruseli 2012 marec.

V. Príprava II. fázy národnej štúdie na r. 2013-2014.

Termín

r. 2012 - 2014

Gestor RÚVZ Banská Bystrica

Spolupracujú

Všetky RÚVZ v SR a Národný program prevencie srdcovo cievnych chorôb doc. MUDr. Gabriel Kamenský, CSc.

Surveillance chronických chorôb, realizácia projektov v rámci programu CINDI a EHES a spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V **základnej Poradni zdravia** bolo v roku 2012 vykonaných 403 vyšetrení z toho 109 mužov a 294 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 220 prípadoch (65 mužov, 155 žien), počet kontrolných vyšetrení 183 (44 mužov, 139 žien) z počtu 175 opakovane vyšetrených klientov (42 mužov a 133 žien).

Spolu bolo vyšetrených **395 klientov** – 107 mužov a 288 žien.

Spolu vrátane plneného projektu **EHES** bolo v PZ vyšetrených **458** klientov (63 odberov venóznej krvi podľa metodiky projektu).

V roku 2012 bolo realizovaných 12 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia do podnikov, škôl, klubov dôchodcov a organizácií. Z horeuvedeného počtu bolo spolu vyšetrených 309 klientov z radov študentov a dospelých čo bolo 78,23% z celkového počtu vyšetrení v PZ.

Pri výjazdových aktivitách boli vyšetrení za dodržania podmienok a práce v PZ študenti Gymnázia v Žiari nad Hronom, spolu 35 klientov.

Ďalej boli vyšetrení zamestnanci podnikov: Knauf Nová Baňa (1 výjazd – 29 klientov), Slovalco Žiar nad Hronom - 25 klientov, Falco Banská Štiavnica 20 klientov, Fagor Žiar nad Hronom 28 klientov, RÚVZ Žiar nad Hronom 31 klientov, VŠZP a Sociálna poisťovňa Žiar nad Hronom – 24 klientov. Z ďalších organizácií - občania z obce Horná Ves – 22 klientov, zamestnanci ÚSS Hrabiny – 30 klientov, DSS Prochot -16 klientov (8 zamestnancov a 8 obyvateľov), DDaDSS Nová Baňa – 27 klientov (6 zamestnancov a 21 obyvateľov) a 18 zamestnancov a 4 obyvateľov DSS Ladomerská Vieska .

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev, riziko KVCH bolo vyhodnotené u 374 vyšetrení (210 u prvýkrát vyšetrených -62 M, 148 Ž a u 164 kontrolných vyšetrení - 35 M, 129 Ž).

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 401 celkový cholesterol, 387 cukor, 394 triglyceridy, 396 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 1578 biochemických vyšetrení), 316 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 396 antropometrických meraní, 395 meraní TK. V organizáciách, v ktorých si dokúpili nadštandardné diagnostické prúžky bolo biochemické vyšetrenie doplnené o 60 vyšetrení GPT, 33 vyšetrení Creatininu, 50 vyšetrení UA, GGT – 4 vyšetrenia.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 24 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

Realizácia projektu EHES na regionálnej úrovni - v rámci projektu EHES bolo vyšetrených 63 respondentov. Biochemické parametre boli vyšetrené na oddelení klinickej biochémie z venóznej krvi. V rámci medzinárodného projektu bolo vykonaných 63 antropometrických meraní, 63 meraní TK a vyplnených 63 dotazníkov.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizovali, okrem uvedených výjazdových aktivít spojených s biochemickým, antropometrickým vyšetrením a ostatných vyšetrení v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“, odborné poradenstvo a po obdržaní výsledkov z údajov dotazníka aj individuálne poradenstvo a intervenciu na základe zistených hodnôt.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2012 navštívilo 59 cvičeníek a 20 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka nepravidelne alebo krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v roku 2012 navštívili 16 klientov. Spolu bolo evidovaných 162 návštev.

POFA – o individuálne poradenstvo prejavili záujem 2 klienti, počet návštev 3.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 49 klientov, počet meraní krvného tlaku 93.

Poradňu zdravej výživy a znižovanie nadváhy nevyužil žiadny klient.

Poradňu HIV/AIDS – linku pomoci HIV/AIDS využilo 39 klientov, z toho 33 telefonicky a 6 formou mailového kontaktu. Z toho na anonymný odber krvi a individuálne poradenstvo sa dostavilo 31 záujemcov.

Realizácia kampane „Prestaň a vyhraj“

Kampaň bola realizovaná v 1. polroku 2012. Pracovníci oddelenia podpory zdravia zabezpečili propagáciu a distribúciu účastníckych listov pre širokú verejnosť. Prihlásili sa 3 záujemcovia z okresu Banská Štiavnica. Nenašli sa sponzori pre regionálne kolo a preto nebolo realizované.

Spoluúčasť na projekte „Obezita“ :

Pracovníci poradenských centier budú vykonávať intervenčné aktivity určené cieľovej populácii, na rôznych úrovniach (všeobecná populácia, osoby v riziku, osoby s nadhmotnosťou a obezitou).

Časové obdobie: priebežne

Jedným z hlavných cieľov preventívnych intervencií základnej poradne zdravia je aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu vyšetrení, v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 210 prípadoch čo je 52,76%. A to u 143 vyšetrení u žien (48,81%) a u 67 vyšetrení mužov (63,81%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 2 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nadstavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporučení klienti od praktických lekárov.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

VYHODNOTENIE

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

V roku 2012 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok. Denne sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Zdravotnícka aj laická verejnosť bola informovaná o obsahu očkovacej látky proti sezónnej chrípke, ktorá obsahovala aj kmeň proti pandemickej chrípke a to prostredníctvom regionálnej televízie a regionálnych printových médií a webovej stránky.

V roku 2012 boli vykazované 2 ochorenia na SARI (z nich 1 x potvrdená sezónna chrípka typ B).

Etapy riešenia

- v prípade mimoriadnej situácie zvolenie zasadnutia RPK
- priebežná spolupráca s krízovým štábom CO, v prípade potreby iniciovanie zvolania Pandemickej komisie
- aktualizácia Havarijných plánov, kontaktov a Pandemického plánu
- kontinuálne monitorovanie a hlásenie akútnych respiračných ochorení so zameraním na chrípku a chrípke podobné ochorenia
- v chrípkovej sezóne zabezpečiť informovanosť zdravotníckej aj laickej verejnosti o epidemiologických opatreniach a samotnej chorobnosti

Realizačné výstupy

- aktualizované Havarijné plány a Pandemický plán
- aktívna spolupráca s krízovým štábom CO
- aktívna spolupráca so zdravotníkymi pracovníkmi lôžkových aj ambulatných zložiek
- informovanosť všeobecných lekárov k očkovaniu proti sezónnej chrípke a laickej verejnosti prostredníctvom médií a besied
- v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie okamžité hlásenie v systéme rýchleho varovania

6.7 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV V SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetrením

odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Enviromentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrowaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ SR. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

VYHODNOTENIE

V roku 2012, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici, Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetrení boli negatívne.

V roku 2012 nebolo zaznamenané ani 1 ochorenie na akútne chabú obrnu (ACHO).

Etapy riešenia

- odbery odpadovej vody podľa časového harmonogramu
- monitorovanie výskytu ochorení ACHO, prípadne ich aktívne vyhľadávanie

Realizačné výstupy

Plnenie úlohy je zamerané na udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou

čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Vyhodnotenie

V roku 2012 sa uskutočnili 2 cykly pre 43 žiakov 9. ročníka ZŠ a 3 cykly pre 67 žiakov stredných škôl, ktoré boli vykonané začiatkom decembra ku Svetovému dňu boja proti AIDS.

Cykly na týchto školách sa pre záujem zo strany vedenia školy uskutočňujú opakovane.

6.9 PORADENSTVO V OČKOVANÍ

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je nízka, t.j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a RÚVZ v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Vyhodnotenie

V I. polroku 2012 bola založená Poradňa očkovania určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiacich s technikou aplikácie vakcín, zložení vakcín, nežiadúcich účinkoch a platnou legislatívou v tejto oblasti. V roku 2012 využili túto poradňu 3 klienti v oblasti povinného pravidelného očkovania v detskom veku osobne, 4 klienti sa informovali o povinnom pravidelnom očkovaní elektronickou poštou a 45 klientov sa zaujímalo o očkovanie pred cestou do zahraničia.

Pri administratívnej kontrole očkovania k 31.8.2012 bolo v regionálnom obvode zistených 12 odmietnutí očkovania (1x celkové, 7x MMR základné očkovania, 3x MMR preočkovanie a 1x preočkovanie DT a P – IPV). Z 12 odmietnutí sa počet znížil na 10, dve deti boli zaočkované proti MMR – základné očkovanie. Do konca roka 2012 bolo písomne PLPDD nahlásených 5 odmietnutí povinného očkovania, ktoré bolo pracovníčkou oddelenia epidemiológie preskúmané aj zo zdravotnej dokumentácie. Zákonní zástupcovia týchto detí budú pozvaní na pohovor do Poradne očkovania začiatkom roka 2013.

Pre značný nárast antivakcinačných aktivít boli pracovnou skupinou pod gestorstvom RÚVZ v Trenčíne vypracované prednášky v oblasti očkovania určené pre cieľovú skupinu stredné zdravotné sestry. Seminár sa uskutočnil v novembri a zúčastnilo sa ho 109 zdravotných sestier a

11 členov SK MTT. Z hodnotenia obsahu prednášok boli označené ako výborné, obohacujúce alebo priniesli len niektoré nové informácie. Forma prednášok bola hodnotená kladne. Diskusia bola zameraná hlavne na postoj rodičov k odmietaniu očkovania a zrušenému povinnému očkovaniu novorodencov proti tuberkulóze.

V júni 2012 sa vedúca oddelenia zúčastnila odborného seminára „Škola vakcinológie II.“ usporiadaného SEVS. Vedúca oddelenia bola spoluorganizátorom a zároveň mala aktívnu účasť s názvom prezentácie „Algoritmus správneho konania pri odmietaní očkovania“.

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR (Žiar nad Hronom)

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. V roku 2011 ako úloha Aktualizácia Národného programu podpory zdravia bola vypracovaná na základe Plánu práce vlády Slovenskej republiky na rok 2011. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Ambíciou aktualizovaného programu je pozitívne prispievať k presadzovaniu a uplatňovaniu zásad zdravého spôsobu života, k presadzovaniu a monitoringu preventívnych opatrení smerujúcich k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení obyvateľstva, ako aj k spoluvytváraniu priaznivého životného a pracovného prostredia.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Naďalej pokračovať v realizácii aktivít zameraných na splnenie vedľajších cieľov a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ.

2. Hodnotenie aktualizovaného NPPZ a správa o jeho plnení budú predkladané vláde Slovenskej republiky každých 5 rokov, najbližšie v roku 2016. Priebežné plnenie a hodnotenie programu bude hodnotiť Ústredná koordinačná rada na ochranu a podporu zdravia, ktorá bude zriadená ako poradný orgán ministra zdravotníctva Slovenskej republiky za účelom koordinácie aktivít Národného programu podpory zdravia.

Rok 2012

V roku 2012 pracovníčky oddelenia plnili úlohy NPPZ v súlade s jeho aktualizáciou. Ich činnosť bola zameraná na plnenie preventívnych opatrení predovšetkým v oblasti zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení v týchto prioritných oblastiach:

A) Výživa a stravovacie zvyklosti,

B) Fyzická inaktivita,

C) Tabak, alkohol, drogy

A) Prioritnými oblasťami, ktorým venujeme zvýšenú pozornosť je výživa a stravovacie zvyklosti. Okrem odborného poradenstva v poradenskom centre podpory zdravia sa venujeme predmetnej téme aj na školách, občianskych združeniach alebo hromadných akciách pre verejnosť. 47 interaktívnych prednášok a 46 besied bolo venovaných problematike zdravej výživy pre 648 poslucháčov, z toho 489 mladistvých. Plníme v spolupráci s gestormi projekty ako napr. Sledovanie výživového stavu vybranej dospeléj populácie SR, EHES, Ovocie a zelenina do škôl a pod.

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia sa každoročne okrem prednášok a besied s rôznorodými tematickými okruhmi aktívne podieľajú na aktivitách ako napr. Adaptačný týždeň v ZŠ Nová Baňa, Deň mlieka – 9 prednášok pre deti a mládež – 177 účastníkov (1 prednáška pre 10 dospelých účastníkov), Svetový deň výživy – SOŠOaS v Žiari nad Hronom - aktivity spojené s ochutnávkou zdravých jedál pripravených študentmi, Týždeň zdravej výživy na ZŠ a MŠ a i.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v rámci aktivít na školách zameraných na zásady správnej výživy, správneho životného štýlu zdôrazňujú význam dodržiavania zásad pitného režimu. Súčasťou aktivít na školách je aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu (napr. Nie ste smädní? Životabudiče, Prečo je pitný režim dôležitý a i.)

Aktuálne, vedecky podložené informácie o nových trendoch v zdravej výžive formou letákov, plagátov, puzzle sú neodmysliteľnou súčasťou zefektívňovania intervencií OPZ, ktoré pripravuje vlastné zdravotno-výchovné materiály a distribuuje ich do škôl, na akciách pre verejnosť v rámci svetových dní a pod. Sú to napríklad vlastné zdravotno-výchovné materiály oddelenia podpory zdravia - Mám mlieko každý deň, Liečivá moc kapusty, Praktické rady seniorom, Osteoporóza, Káva, Strukoviny, Prečo je dôležité piť mlieko?, Stravou proti rakovine, Vlákna v našom stravovaní, Stopové prvky a minerálne látky, Omal'ovanky pre deti, alebo materiály ÚVZ SR- Prečo je pitný režim dôležitý, Solíte radi?, Stravuje sa vaša rodina správne?, Pyramída správnej výživy a i.

B) O optimalizáciu pohybovej aktivity sa snažíme formou odborného poradenstva v poradenských centrách podpory zdravia či už v základnej poradni alebo nadstavbových poradniach. Na našom úrade boli vytvorené podmienky pre pohybovú aktivitu individuálnou formou (16 cvičencov) a pre skupinovú formu sme zabezpečili poskytnutie priestorov školskej telocvične pre 59 cvičeníek. Otázka zvyšovania pohybovej aktivity je neodlučiteľnou súčasťou všetkých oblastí zameraných na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení. Pre 39 poslucháčov bola interaktívnou formou odprednášaná téma „Pohybová výchova“

C) Tabak, alkohol a drogy sú v súčasnej dobe najpálčivejšie problémy našej mládeže a preto je tejto téme venovaných mnoho našich aktivít. Interaktívnymi formami práce s mládežou sme sa venovali problematike prevencie drogových závislostí 176 aktivitami formou interaktívnych prednášok a besied pre 1733 účastníkov (1596 mladých poslucháčov). Podpora nefajčenia a abstinencie bola predmetom 80 aktivít pre 810 účastníkov, prevencia zneužívania drog 46 aktivít pre 412 účastníkov a drogová prevencia 50 aktivít pre 511 účastníkov. Zapojili sme sa aktívne do kampaní – „Vymeň cigaretu za jablko“, „Deň zodpovednosti“ a i..

Plnili sme úlohy vyplývajúce z kampane „Prestaň a vyhraj“. Z regiónu RÚVZ po ukončení prípravnej a propagačnej aktivity pracovníkov OPZ sa do súťaže prihlásili 3 účastníci z okresu Banská Štiavnica. Sponzor na uskutočnenie regionálneho kola sa nenašiel a preto nebolo realizované.

Spolupracujeme s Okresným policajným zborom, Centrom voľného času pri plnení projektu „Tvoja správna voľba“. Tento projekt sa plní v okrese Žiar nad Hronom v rámci programu Európskej komisie „Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti“, Okresné riaditeľstvo Policajného Zboru v Žiari nad Hronom realizovalo tento projekt už druhý krát v priestoroch Centra voľného času v termíne od 5.11 2012 do 9.11 2012.

Cieľmi projektu bola snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu.

Projekt bol určený pre deti vo veku 9 a 10 rokov, s využitím inovatívnych prístupov práce s deťmi formou interaktívnej tvorivej dielne.

Naše Oddelenie podpory zdravia pri RÚVZ v Žiari nad Hronom aktívne pomáhalo pri plnení tohto projektu, ktorý mal u detí veľmi pozitívny ohlas.

(ostatné vid' nižšie v časti úlohy vyplývajúce z *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2009 – 2012*)

Aktívne plníme úlohy vyplývajúce z *Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev (NPPOSC)* s cieľom zníženia incidencie a prevalencie najzávažnejších srdcovocievnych rizikových faktorov, ako aj na redukcii morbiditu a mortality ischemickej choroby srdca, chronického srdcového zlyhávania a náhlej kardiálnej smrti formou činnosti poradenského centra podpory zdravia (plnenie programu CINDI) a zdravotno-výchovnými akciami formou hromadných aktivít pre verejnosť ako aj interaktívnymi formami práce s mládežou.

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia sa zapájajú do mnohých aktivít organizovaných ÚVZ SR, SKS, Nadáciou srdca a regionálnymi organizáciami ako napríklad:

- Zapojili sa do Kampane „MOST“ – „Deň srdca“. V čase od 10,00 – 16,00 hod. boli pre širokú verejnosť na stanovišti pred HM Tesco ZH po predchádzajúcej medializácii v mestskom rozhlase, na webovej stránke RÚVZ, prostredníctvom doručených letákov na nástenných tabuliach mesta a i., ponúknuté merania cholesterolu prístrojom Accutrend, meranie TK (prístroje zapožičané Slovenskou nadáciou srdca), meranie celkového telesného tuku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

Záujem obyvateľov mesta, okolia ako aj z iných okresov o meranie cholesterolu bol vyšší ako bol počet poskytnutých diagnostických prúžkov Nadáciou srdca (spolu by to bolo 81 záujemcov). Počas akcie bolo vyšetrených 50 klientov kompletne aj s vyšetrením cholesterolu. Ďalším 31 záujemcom bol už meraný len TK (spolu 81 meraní), 24 celkový telesný tuk prístrojom OMRON (spolu 74 meraní), prístrojom Smokerlyzer boli vyšetrení 2 záujemcovia.

- Plnili úlohy vyplývajúce z metodiky kampane „Deň zodpovednosti“ konanej v priestoroch HM Tesco dňa 2.7. 2012 a súčasne poskytli individuálne odborné poradenstvo 65 obyvateľom mesta a okolia (51 žien a 14 mužov) aj v oblasti prevencie KVCH. V rámci metodiky kampane bolo vyplnenie anonymného dotazníka a vyšetrenie GGT. Dotazník vyplnilo 65 osôb a GGT si nechalo vyšetriť 54 klientov. Z tohto počtu záujem o meranie TK prejavilo 57 osôb.

- V rámci Kampane „Vymeň cigaretu za jablko“ prejavilo záujem o poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a o meranie CO a COHb 9 mladých vo veku od 12 – 16 rokov a 23 dospelých.

- V mesiaci máj 2012 počas 2 dní sa pracovníci OPZ prezentovali svojimi aktivitami na dvojdňovej akcii organizovanej mestom Žiar nad Hronom - „Deň žiarskych škôl“ a „III. ročník Žiarskeho mestského polmaratónu“ – bolo poskytnuté individuálne odborné poradenstvo 111 záujemcom spojené s meraním TK, u 83 s meraním celkového telesného tuku prístrojom OMRON, u 9 s meraním CO a COHb prístrojom Smokerlyzer a u 83 s antropometrickými meraniami.

- Pracovníčky oddelenia sa zúčastnili „Prezentačného dňa DSS“ Banskobystrického kraja, konaného v areáli DSS Ladomerská Vieska. Vykonaných bolo 80 meraní TK, 26 meraní prístrojom Smokerlyzer, 44 meraní prístrojom Lunglife, 70 antropometrických meraní.

Počas týchto aktivít okrem meraní TK, celkového telesného tuku pre širokú verejnosť bola neodmysliteľnou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít oddelenia podpory zdravia aj príprava a výroba zdravotno-výchovného materiálu – záložky, letáky, plagáty, články, puzzle.

Pracovníci Poradenského centra podpory zdravia poskytli odborné individuálne poradenstvo 620 klientom, z toho 458 v základnej poradni zdravia (ambulantná a výjazdová forma zPZ, projekt EHES), 162 klientov v nadstavbových poradniach. (viď Vyhodnotenie 9.4 a 9.9.)

Plníme *Národný program prevencie obezity*, ktorého vyhodnotenie je v úlohe číslo 9.8.

Podieľame sa na plnení *Národného programu prevencie HIV/AIDS* – formou výchovy k partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu a prevencie pohlavných ochorení inf. HIV/AIDS, ktorá bola realizovaná prostredníctvom 49 interaktívnych prednášok a 49 besied pre 832 účastníkov.

Plníme úlohy vyplývajúce z *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2009 – 2012*.

Aktívne spolupracujeme s Mestom Žiar nad Hronom v rámci „Kalendára aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“ na ktorom sa podieľajú viaceré subjekty.

V spolupráci s komunitnými a terénnymi sociálnymi pracovníkmi mesta Žiar nad Hronom pracovníčky Oddelenia podpory zdravia vykonávali cyklus preventívnych aktivít formou interaktívnych prednášok a besied v Špeciálnej základnej škole v Žiari nad Hronom. V priebehu školského roku bolo pre 46 žiakov I. stupňa a 56 žiakov II. stupňa odprednášaných 6 rôznorodých tém (základy hygieny, fajčiarsky návyk, alkoholová závislosť, drogová závislosť, antikoncepcia a správne stravovanie). Súčasťou bolo premietnutie 2 filmov DVD (Antikoncepcia, Fit familia). Pre I. stupeň bola volená forma interaktívnych hier s rozdielnou náročnosťou podľa jednotlivých tried.

Okresné riaditeľstvo Policajného Zboru v Žiari nad Hronom realizovalo v termíne od 5.11. do 9.11.2012 v priestoroch Centra voľného času v Žiari nad Hronom preventívny projekt Európskej komisie „Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti“ formou interaktívnej výstavy pod názvom „Tvoja správna voľba“.

Pracovníčky OPZ aktívne pomáhali v rámci projektu „Policajt môj kamarát“.

V rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia bolo pracovníkmi OPZ v okrese Žiar nad Hronom vykonaných 9 interaktívnych prednášok pre deti a 1 prednáška pre dospelých. 2 krát bolo premietnuté DVD „Kým stúpa dym...“. V meste Žiar nad Hronom sa zúčastnilo prednášok a besied spolu 138 účastníkov.

V rámci Týždňa boja proti drogám pracovníčky OPZ zabezpečili 9 interaktívnych prednášok pre 133 detských účastníkov a 1 prednášku pre 5 dospelých v meste Žiar nad Hronom..

Neodmysliteľnou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít OPZ je celoročné vykonávanie aktivít v prevencii drog a iných závislostí na všetkých stupňoch škôl formou prednášok, besied a poskytovania DVD, CD a kníh, ktoré sme taktiež zakúpili vďaka finančnej podpory Mesta Žiar nad Hronom. Bez jeho finančnej podpory by nebolo možné zakúpiť napr. Maketu ľudského tela, ktorá podstatne zvyšuje efektivitu našej práce s deťmi v oblasti prevencie.

Okrem toho OPZ pripravuje a vyrába zdravotno-výchovný materiál – záložky, letáky, plagáty, články, puzzle, ktorý sa využíva hlavne pri práci s deťmi predškolského a školského veku a stredoškôľakov. Mesto nám aj v tejto oblasti vyšlo v ústrety.

9.2 ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“

Cieľ

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Trenčín

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR (Žiar nad Hronom), Jednota dôchodcov Slovenska, vybrané ZŠ a SŠ v SR

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie. Počet starých ľudí sa v priebehu prvej polovice 21. storočia zdvojnásobí. Prírastok počtu starších ľudí bude najväčší v najvyšších vekových skupinách. Ide o tzv. fenomén „dvojitého(vnútorého) starnutie populácie“.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a aktivít upozorniť na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky začal realizovať projekt s názvom „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“. Hlavným cieľom projektu je vytvoriť komplexný systém celoživotného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

Etapy riešenia

Prostredníctvom Operačného programu Vzdelávanie, v rámci modulu č. 11 Postupy v oblasti podpory zdravia sa budú pracovníci všetkých RÚVZ v SR vzdelávať o problematike v podpore zdravia vrátane súčasných odborných poznatkov a aktuálnych vývojových trendoch v danej oblasti. Následne budú ako lektori motivovať obyvateľstvo a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia.

Realizačné výstupy

Aktivity majú motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia.

Rok 2012

V roku 2012 sa pokračovalo v kurze so seniormi v DSS JESIENKA pre 11 účastníkov.

Na požiadanie DSS Jesienka v obci Prochot pokračovala séria zdravotno-výchovných prednášok pre spštenie života a pobytu klientov v tomto zariadení. Pre zamestnancov a klientov bol realizovaný výjazd základnej poradne zdravia – vyšetrených bolo 16 klientov (8 obyvateľov zariadenia a 8 zamestnancov).

Zdravie seniorov je, takisto ako u ostatných vekových skupín, prioritou v prevencii kardiovaskulárnych ochorení nielen pri činnosti poradenského centra podpory zdravia, ale aj činnosti oddelenia podpory zdravia. Pracovníci oddelenia podpory zdravia úzko spolupracujú s Jednotami dôchodcov v regióne napr. „Cítim sa skvelo“ – JD ZH so zameraním zlepšenia zdravotného stavu, s Klubom dôchodcov v Hornej Vsi – vyšetrenie 22 klientov, vyšetrenie 21 zamestnancov a klientov DDaDSS v Novej Bani, v DSS Ladomerská Vieska, kde boli vyšetrení 4 klienti a 18 zamestnancov. Zvýšenú pozornosť sme venovali problematike zdravia seniorov aj vzhľadom aj k aktuálnosti pozornosti na túto vekovú skupinu v roku 2012.

V rámci „Týždňa mozgu“ boli pre 156 seniorov a 71 školákov smerované prednášky a aktivity:

„Týždeň mozgu, prevencia Alzheimerovej choroby“ v obci Horná Ves, v Klube dôchodcov (23 účastníkov).

„Životný štýl a prevencia Alzheimerovej choroby“, Klub dôchodcov v Žiari nad Hronom (47 účastníkov).

„Týždeň mozgu a prevencia Alzheimerovej choroby“, DSS Prochot (okres Žiar nad Hronom), (13 účastníkov).

„Týždeň mozgu a prevencia Alzheimerovej choroby“, Klub dôchodcov v Žarnovici, (50 účastníkov).

„Týždeň mozgu a prevencia Alzheimerovej choroby, Domov dôchodcov v Novej Bani (23 účastníkov).

- beseda spojená s premietnutím DVD Bol raz jeden život (časť venovaná mozgu), v II.ZŠ v ŠKD - Úlik (16 školákov) a v I.ZŠ Žiar nad Hronom (19 školákov). Beseda bola spojená s prácou s pracovnými listami pre deti.

- Týždeň mozgu – beseda spojená s prácou s pracovnými listami pre deti, v Špeciálnej základnej škole v Kremnici (36 žiakov).

Prezentácia aktivít v médiách: články zaslané do 9 regionálnych novín, informácia bola prezentovaná v regionálnej televízii (ATV), na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, distribúcia letákov, informačné panely na regionálnom úrade verejného zdravotníctva a v priestoroch Akadémie vzdelávania v Žiari nad Hronom.

V základnej poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo a vyšetrenie biochemických a meranie antropometrických ukazovateľov, krvného tlaku 106 klientom nad 55 rokov (26,84% klientely PZ), a to 81 ženám a 25 mužom. Aj seniorom sa pravidelne poskytuje možnosť odborného poradenstva pre optimalizáciu pohybovej aktivity individuálnou a skupinovú formou. Skupinovú a individuálnu formu POPA využilo 52 klientov nad 55 rokov (64,20%), z toho 10 klientov individuálnu formu POPA. 13 klientom starším ako 55 rokov bolo poskytnuté poradenstvo v nefarmakologickom ovplyvňovaní krvného tlaku (26,53%).

V súvislosti s „Medzinárodným dňom starších ľudí“ a v kontexte „Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012“ pracovníčky oddelenia podpory zdravia RÚVZ v Žiari nad Hronom zrealizovali odporúčané sprievodné aktivity podľa návrhu ÚVZ SR vyplývajúceho z úloh schválených na 2. zasadnutí pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov zo dňa 27. júna 2012 na pôde ÚVZ SR v Bratislave.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Žiari nad Hronom sa zapojil nasledujúcimi aktivitami:

- 01.10.2012 pracovníčky OPZ zrealizovali výchovno- zdravotnú aktivitu v JD Žiar nad Hronom kde sa stretli so seniori a okrem besedy ako si čo najdlhšie udržať zdravie a tým kvalitu života, bolo distribuovaných 280 zdravotno-výchovných materiálov tematicky zameraných na prevenciu najčastejších rizík vyplývajúcich zo seniorského veku. Po 20 ks letákov pripravených Ligou pre duševné zdravie a to: Desatoro o tom ako byť duševne zdravý, Alzheimerova demencia, Telesné a duševné zdravie, Poruchy príjmu potravín, Úzkostné a fóbické poruchy, Depresia, Schizofrénia a Samovražda a po 20 ks vlastného materiálu: Depresia v starobe, Choroby kože seniorov, Úprava nadváhy starších osôb a Zanechanie fajčenia u seniorov.

Zároveň bol dohodnutý plán našej spolupráce pri pohybových aktivitách v rámci cvičení v JD. Z našej strany bola navrhnutá spolupráca formou merania tukomerom a merania BMI pri organizovaní aktivít zameraných na zdravý životný štýl.

- 02.10.2012 bola vedúca oddelenia PZ pozvaná na konferenciu „Životný štýl seniora 21. storočia“, ktorú organizovali seniori pod záštitou MsÚ Kremnica. Konferencie sa zúčastnila aj riaditeľka kancelárie SZO pre SR MUDr. Sedláková D. Formou prednášky boli seniori informovaní o situácii zdravotného stavu obyvateľov Kremnice a okolia, ktorí v priebehu 5-tich rokov navštívili základnú poradňu zdravia. Zároveň si svoje výsledky mohli porovnať s výsledkami zdravotného stavu celého súboru klientov vyšetrených v PZ za sledované obdobie. Súčasťou prednášky bola aj problematika správnej výživy a stravovacích návykov. Každému účastníkovi bola poskytnutá predmetná prednáška formou letáku pod názvom – Analýza výsledkov vyšetrení tukového metabolizmu. Okrem uvedeného bolo distribuovaných 6 druhov zdravotno-výchovných materiálov poskytnutých ÚVZ SR, Alzheimerovou spoločnosťou a vlastným zdravotno - výchovným materiálom. Počet materiálu bol z každého druhu pripravený pre 50 pozvaných účastníkov konferencie. Distribuovaných bolo po 50 ks zdravotno-výchovného materiálu poskytnutého Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a to: Európska charta, Ako lepšie rozumieť človeku s demenciou, Blúdenie - problém ľudí s Alzheimerovou chorobou, Ako komunikovať s človekom chorým na Alzheimerovu chorobu, Pomáhame ľuďom s poruchami pamäti, Trápi Vás pamäť? (spolu 300 ks) a 10 ks brožúr Pomoc opatrovateľom. Po 50 ks materiálu pripraveného Ligou za duševné zdravie a to : Desatoro o tom ako byť duševne zdravý, Alzheimerova demencia, Telesné a duševné zdravie, Poruchy príjmu potravín, Úzkostné a fóbické poruchy, Depresia, Schizofrénia a Samovražda (spolu 400 ks). Priebeh konferencie je zverejnený na webovej stránke <http://www.kremnica.sk/2012/10/08/treti-vek-je-zrelostou-staroba-prichadza-az-po-osemdesiatke/>.

- 03.10.2012 bola v spolupráci so VŠZP realizovaná aktivita pod názvom „Prezentačný deň DSS“ Banskobystrického kraja v DSS Ladomerská Vieska. Počet meraní je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

		vek	TK	Smokerlyzer	Lunglife	Hmotnosť	Výška	spolu
Mládež	chlapci	6-19	3	3	7	10	10	290
	dievčatá							
produktívny vek	muži	20-65	24	10	9	19	19	
	ženy		31	11	18	29	29	
poproduktívny vek	muži	65+	7	1	2	3	3	
	ženy		15	1	8	9	9	
Spolu			80	26	44	70	70	

- Ďalšie aktivity boli vykonané pre DSS Nová Baňa a DSS Prochot. V DSS Nová Baňa bola odprezentovaná prednáška pod názvom Alzheimerova choroba, podkladom ktorej bola prezentácia Svetový deň Alzheimerovej choroby - 21. 9., poskytnutou Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou. Distribuovaného zdravotno-výchovného materiálu bolo po 23 ks: poskytnutého Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a to: Európska charta, Ako lepšie rozumieť človeku s demenciou, Blúdenie - problém ľudí s Alzheimerovou chorobou, Ako komunikovať s človekom chorým na Alzheimerovu chorobou, Pomáhame ľuďom s poruchami pamäti, Trápi Vás pamäť? (spolu 138 ks) a 1 ks brožúr Pomoc opatrovateľom. Po 23 ks materiálu pripraveného Ligou za duševné zdravie a to : Desatoro o tom ako byť duševne zdravý, Alzheimerova demencia, Telesné a duševné zdravie, Poruchy príjmu potravín, Úzkostné a fóbické poruchy, Depresia, Schizofrénia a Samovražda (spolu 184 ks) V DSS sa touto istou formou realizovala prednáška pre 16 účastníkov, ktorým bol distribuovaný ten istý zdravotno-výchovný materiál a to: v počte 97 ks pripraveného Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a 128 ks pripraveného Ligou za duševné zdravie.

9.3 PODPORA ZDRAVIA V PREDŠKOLSKÝCH A MIMOŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

9.3.1 Materské centrá

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR (na základe organizačných možností, napr. existencia materského centra v príslušnom územnom obvode regionálneho úradu a záujmu o naše aktivity)

Anotácia

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek je možné pozitívne ovplyvniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Realizácia úlohy a výstupy

Úrad verejného zdravotníctva SR určí každoročne nosnú tému edukačných aktivít, ktorej sa bude treba prednostne venovať, ďalšie okruhy tém si určí regionálny úrad zapojený do úlohy podľa vlastného uváženia.

1. Prednášky o zdravom životnom štýle detí aj dospelých v už existujúcich materských centrách. S vedením každého centra bude podľa individuálnych možností dohodnutý rozsah a obsah interaktívnych prednášok doplnených informačnými materiálmi a následnou diskusiou.

2. Kurzy pre budúce mamičky v období niekoľkých týždňov predchádzajúcich pôrodu, ktoré by im umožnili získať vopred adekvátne informácie o starostlivosti o dieťa a jeho zdravie.

Pre ďalšie roky aktuálne zaradiť do ponuky prednášok pre materské centrá aj tému: Ochrana detí a mládeže pred násilím s osobitným dôrazom na problematiku komerčného sexuálneho zneužívania detí a mládeže.

Rok 2012

Materské centrá ani v roku 2012 neprejavili záujem o spoluprácu.

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, je v realizácii širokej a systematickej prevencii zubných ochorení. Keďže sa preukázal vplyv kazivosti dočasných zubov na stálu dentitu, intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou. Uvedený vek je optimálny aj z vývinovo-psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

Pre pilotnú časť RÚVZ Košice v spolupráci s Klinikou stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a Univerzitnou nemocnicou L. Pasteura Košice, RÚVZ v SR – podľa kapacitných možností

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Materské školy umožňujú súbežne pôsobiť na skupinu detí, čím sa zdravotno-edukačné pôsobenie umocňuje. Jeho obsahom má byť nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou, ku ktorej smerujú opatrenia na prevenciu ústnych ochorení sú rodičia detí a učiteľky materských škôl. Ide o kontaktné a z hľadiska dieťaťa kľúčové osoby, ktoré formujú jeho postoje k zdraviu vo všeobecnosti, vytvárajú pre dieťa výživové podmienky relevantné k ústnemu zdraviu, podmienky pre tvorbu návykov starostlivosti o chrup atď. Cieľom intervenčno-preventívnych aktivít pre rodičov a učiteľky MŠ je zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia (s dôrazom na prevenciu zubného kazu, nepodceňovanie stavu dočasného chrupu) a skvalitnenie ich informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Pilotný projekt, ktorý sa rieši na RÚVZ so sídlom v Košiciach (a nachádza sa vo finálnej etape vyhodnocovania výsledkov), zahŕňa okrem vyššie uvedeného aj dotazníkový prieskum (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu ústneho zdravia detí predškolského veku (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na projekte). Cieľom dotazníkového prieskumu, ktorého respondentmi sú rodičia detí a učiteľky MŠ, je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup, ako aj informácie o skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu zdravotno-edukačného pôsobenia. Cieľom klinickej časti projektu je zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť preventívnych opatrení (t. j. intervenčno-edukačného pôsobenia).

Etapy riešenia

-*Intervenčné, zdravotno-edukačné pôsobenie u detí v materských školách*, spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov, upevňovania návykov celodenného udržiavania ústnej hygieny, rozvíjania kladných postojov k prehliadke a ošetrovaniu zubov. Pri formovaní zručností, návykov, postojov detí sa odporúča využívať metódy: zážitkové učenie, interaktívne hry, rôzne zdravotno-výchovné materiály (*RÚVZ v SR od roku 2005 priebežne*).

-*Intervenčné, zdravotno-edukačné pôsobenie na rodičov a učiteľky MŠ*, prostredníctvom besied, odporúčaní, usmernení, informačných letákov (*RÚVZ v SR od roku 2005 priebežne*).

-Pilotný projekt okrem edukačného pôsobenia pozostáva z dotazníkového prieskumu a monitoringu súčasného stavu chrupu u detí v materských školách. Obe prieskumno-výskumné aktivity boli súbežne realizované v rokoch 2008 a 2010. V roku 2012 sa ukončí ich štatistické vyhodnotenie. O výsledkoch a záveroch projektu bude prostredníctvom publikačných výstupov oboznámená odborná i laická verejnosť vrátane participujúcich subjektov.

Realizačné výstupy:

- Rôzne edukačné materiály v podobe článkov, letákov pre rodičov a učiteľky MŠ.
- Metodické pokyny, odporúčania, školenia pre profesionálov z predškolských zariadení.
- Využitie masovokomunikačných prostriedkov na informovanie verejnosti o význame ústneho zdravia a realizácii projektu na prevenciu ústnych ochorení u detí predškolského veku.

V rámci pilotného projektu, spracovanie záverečnej správy obsahujúcej výsledky, ktoré sa týkajú zmapovania situácie v názoroch, postojoch, návykoch z oblasti stomatohygieny u rodičov, detí a učiteľov, ako aj zhodnotenia súčasného stavu chrupu detí predškolského veku

Rok 2012

V roku 2012 sme sa problematike stomatohygieny venovali formou 4 interaktívnych prednášok a besied s názornými ukážkami na ZŠ Nová Baňa 49 žiakom 5. ročníka.

9.4. EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR (Žiar nad Hronom) (len II. fáza projektu)

Stručný opis projektu

EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi.

Dotazník obsahuje základné údaje ako je vek, pohlavie, sociálno-ekonomický stav respondentov, správanie v súvislosti so zdravím a otázky o zdravotnom stave. Čiastočne budú použité otázky z dotazníka EHIS (European Health Interview Survey) a pre zachovanie kontinuity a porovnateľnosti aj z dotazníka používaného v štúdiách v rámci CINDI programu (otázky o stravovaní a fyzickej aktivite).

Fyzikálne vyšetrenie zahŕňa vyšetrenie výšky, váhy, obvodu pásu a meranie krvného tlaku.

Vzorka krvi sa vyšetruje na celkový, HDL cholesterol, triacylglycerol a glukózu.

Každá krajina môže obohatiť tieto vyšetrenia podľa potreby o test fyzickej zdatnosti, vyšetrenie chrupu, denzitu kostí, mentálne zdravie, ďalšie vyšetrenia vzorky krvi a rozšíriť aj otázky v dotazníku.

Z dôvodu zabezpečenia kvality a porovnateľnosti údajov sa kladie veľký dôraz na štandardizáciu meraní, dobrú prípravu personálu a spoluprácu s referenčnými centrami (Helsinki, Rím, Oslo).

Priebeh projektu

I. fáza

V našej krajine sa v rámci pilotnej štúdie vyšetří 250 respondentov. Cieľom pilotnej štúdie je otestovať metódy skríningu, zručnosť personálu a validitu použitých meracích a vyšetrovacích metód.

Termín pilotnej štúdie

Pilotnú štúdiu realizuje RÚVZ Banská Bystrica v novembri a decembri roku 2010, štatistické spracovanie a analýzy boli realizované v roku 2011.

Výsledky pilotnej štúdie budú zosumarizované zo všetkých zúčastnených krajín a výsledkom budú záväzné odporúčania pre vykonanie národnej štúdie.

II. fáza

Podľa výsledkov I. fázy štúdie bude v roku 2011 zorganizovaný pracovný seminár pre pracovníkov RÚVZ v SR, s cieľom oboznámenia s metodikou štúdie a prípravou na realizáciu II. fázy. V rámci nej bolo plánované vyšetříť 4000 respondentov z celého územia SR podľa náhodného výberu rovnakou metodikou aká bola použitá v pilotnej štúdii.

Pri národnej štúdii, ktorá nasledovala po pilotnej štúdii, sa v každej krajine malo vyšetříť 4000 ľudí. Skrínig prebieha vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných. Jedná sa o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Krajiny môžu zahrnúť do výberu aj starších, alebo mladších ľudí.

Realizačné výstupy

Realizovanie projektu prebieha (rok 2011 a 2012) vo všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR (poradenských centrách ochrany a podpory zdravia), skrínigové vyšetrenia sa realizovali na prelome rokov 2011 a 2012, v počte, ktorý vymedzili finančné možnosti. Zber údajov a vyhodnotenie sa uskutoční na jar 2012 a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

Rok 2012

RÚVZ ZH sa do plnenia zapojil podľa metodiky projektu v II. fáze. V mesiaci november pracovníci OPZ – 2 riešiteľky projektu po preškolení a podľa stanovenej metodiky plnili úlohy projektu. V mesiaci december z počtu 70 respondentov vybraných gestorom projektu náhodným výberom pre okres Žiar nad Hronom sa podarilo vyšetříť **34 respondentov** (48,57%) podľa štandardných podmienok. Krv bola centrifugovaná na oddelení klinickej mikrobiológie Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom.

Na informovanie verejnosti o projekte boli v prípravnej fáze oslovené médiá:

všetky regionálne noviny, obecné noviny, mestská televízia ATV, mestský rozhlas Žiar nad Hronom, obecné rozhlasy. Pozvánky boli rozposlané podľa stanovenej metodiky projektu. V prípadoch kedy nebolo možné zistiť kontakt iným spôsobom boli vykonané aj osobné návštevy v rodinách.

V projekte sa pokračovalo aj v januári roku 2012. Vyšetrených bolo spolu **28 respondentov** podľa stanovenej metodiky z počtu 42 vybraných respondentov novým náhodným výberom. Z tohto počtu boli 2 respondenti z náhodného výberu z roku 2011 z dôvodu, že sa v nemohli vtedy zúčastniť. Biochemický materiál ako aj dokumentácia bola zaslaná gestorovi.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Cieľ

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR (Žiar nad Hronom)

Anotácia úlohy

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovísk zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Predpokladom plnenia úlohy je okrem aktivít pracovníkov RÚVZ (prednášky a besedy, semináre, nástenky a panely, zážitkové podujatia, vlastná edičná činnosť, informácie prostredníctvom internetu, články a prezentácia v elektronických médiách) aj úzka spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi a médiami, ktoré môžu adekvátnou medializáciou daných zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. Dôležitou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilmy. Vhodné je pri organizovaní podujatí, prezentovaní aktuálnych tém a pri šírení informácií spolupracovať aj s mimorezortnými partnermi – so školami, orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy, sociálnymi ústavmi, komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami a s významnými zamestnávateľmi v regióne.

Etapy riešenia

Táto úloha je pre svoju aktuálnosť plnená bez časového obmedzenia s priebežným vyhodnotením jej prínosu 1x do roka v súlade s odporúčanými termínmi.

Gestor zabezpečí uverejnenie informácie o významných dňoch vyhlásených Svetovou zdravotníckou organizáciou na svojej web stránke (www.uvzsr.sk), riešiteľské pracoviská zabezpečia príslušné aktivity k jednotlivým významným dňom a termínom a vypracujú hodnotiace správy o ich realizácii.

Za účelom zefektívnenia plnenia tejto úlohy je potrebné zamerať sa v budúcnosti na prehĺbenie spolupráce s regionálnymi médiami.

Realizačný výstup

Všetky uvedené aktivity majú motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravia - mobilizovať ľudí k zvýšenej zodpovednosti za vlastné zdravie.

Rok 2012

Informácie o zdraví, jeho podpore, rozvoji a udržaní sú priebežne poskytované na prednáškach, pri besedách, konzultáciách, prostredníctvom tlačeného zdravotno-výchovného materiálu rôznych foriem, článkami v regionálnej tlači v 3 okresoch spádového regiónu RÚVZ ZH, regionálnej ATV a prostredníctvom webovej stránky RÚVZ. V oblasti podpory zdravia sú informácie rozdelené do 26 okruhov, ktoré obsahujú články, aktuálne informácie, ponuky služieb súvisiacich so zlepšovaním verejného zdravia a dokumentov. Pri príležitosti svetových dní sú tieto aktivity zintenzívnené aj o realizáciu aktivít spojených s aktuálnou témou a prípadne s realizáciou práce v teréne. V 9 regionálnych novinách sú zverejňované články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu a www.ruvzzh.sk.

Svetový deň zdravia 2012 - dvojdnová akcia pod názvom *Deň žiarskych škôl* a *Deň zdravia a III. ročník žiarskeho polmaratónu* - pracovníčky oddelenia podpory zdravia v rámci spolupráce s CVČ v Žiari nad Hronom a Mestom v Žiari nad Hronom zabezpečili individuálne odborné poradenstvo v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení a zdravého životného štýlu pre obyvateľov mesta všetkých vekových kategórií počas dvojdnovej akcie:

Deň žiarskych škôl boli na námestí 4 pracovníčky OPZ. Venovali sa žiakom žiarskych škôl a formou hry a hravým súťažením sa im snažili ukázať, čo je pre nich v oblasti životného štýlu prínosom a čo im naopak môže uškodiť. Učiteľom a dospelým záujemcom boli urobené merania prístrojmi:

- a) *OMRON (meranie celkového telesného tuku) ,*
- b) *tlakomer – meranie krvného tlaku,*
- c) *Smokerlyzer, dychový monitor pre fajčiarov.*

Sumár meraní: 25.5.2012

25.5.2012 - Žiarske školy

		vek	TK	Tukomer	Smokerlyzer	Hmotnosť	Výška	spolu
mládež	chlapci	8-19	18	6	3	6	6	127
	dievčatá		12					
produktívny vek	muži	20-65	2	3		3	3	
	ženy		9	10	2	10	10	
poproduktívny vek	muži	65+						
	ženy		6	6		6	6	
spolu			47	25	5	25	25	

Deň zdravia a III. ročník žiarskeho polmaratónu zabezpečovali zo strany RÚVZ 2 pracovníčky OPZ na námestí Matice Slovenskej .

Sumár meraní: 26.5.2012

26.5.2012 Deň detí, zdravia a polmaratónu

		vek	TK	Tukomer	Smokerlyzer	Hmotnosť	Výška	spolu
mládež	chlapci	6-19	2					242
	dievčatá		8	1		1	1	
produktívny vek	muži	20-65	16	18	2	18	18	
	ženy		32	35	2	35	35	
poproduktívny vek	muži	65+	2	2		2	2	
	ženy		4	2		2	2	
spolu			64	58	4	58	58	

Pri poskytovaní individuálneho odborného poradenstva, okrem vyšetrení hore uvedenými prístrojmi, boli záujemcovia informovaní o činnosti poradní zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom. Klientom bolo umožnené objednať sa na vyšetrenie v základnej PZ, čo aj niektorí využili.

Na vznik srdcovo-cievnych ochorení, ako napríklad vysoký krvný tlak, ateroskleróza, mozgová príhoda, infarkt, vplývajú rizikové faktory (krvné lipidy, cukor, nízky „ochranný“ HDL-cholesterol a „zlý“ LDL- cholesterol), obezita, zlé stravovacie návyky, nízka pohybová aktivita, stres, aktívne a pasívne fajčenie, drogy, alkohol a pod. Na tieto rizikové faktory bolo orientované poradenstvo a aj distribuovaný zdravotno-výchovný materiál. Záujemcom bola ponúknutá možnosť návštevy nadstavbovej poradne na odvykanie od fajčenia a iných závislostí, ktorá je v prevádzke pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom. Klienti, u ktorých bola konštatovaná nižšia fyzická aktivita boli informovaní o možnosti návštevy skupinovej alebo individuálnej formy poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom.

Vytlačený a distribuovaný zdravotno-výchovný materiál:

Druh materiálu	Názov z.v. materiálu	ks
Didaktická pomôcka	Poškodenie orgánov-alkohol, fajčenie	1
letáky	Poznáte a sledujete si váš krvný tlak?	20
	Život ohrozujúce stavy	30
	Cvičenie s fit-loptou	20
	Jablko – malá lekárň	10
	Stres náš každodenný	20
	Stopové prvky a minerály	20
	Prečítaj si pred letom	20
Bludiská	Bludisko zajac – správna výživa	55
	Pohybom ku zdraviu	60
	Šmolkovia a sladkosti	40
omaľovánky	Ovocie, zelenina	40
	Číselná hádanka - ovocie	50
	Pohyb	30
záložky	Hovoril som, mlieko!	40
	„M“ ako mlieko!	30

Admin. materiál	Kartičky klientom	100
spolu		606

Súťažiacim z radov školákov boli rozdane materiály vydané RÚVZ – odd. podpory zdravia. Dospelým zdravotno-výchovný materiál rôzneho zamerania, podľa záujmu. MsÚ poskytol financie na zakúpenie náustkov do prístroja Smokerlyzer a malých odmien pre súťažiacie deti.

V kontexte **Svetového dňa srdca**, ktorý bol stanovený na 29.09.2012, organizovaný Slovenskou nadáciou srdca a Slovenskou kardiologickou spoločnosťou pod záštitou ministra zdravotníctva, pracovníci OPZ zabezpečili dňa 28.10.2012 nasledovné aktivity:

1) Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej RÚVZ) v Žiari nad Hronom realizoval aktivity v rámci Kampane „MOST“ – „Deň srdca“ pre verejnosť pred HM Tesco Žiar nad Hronom v čase od 10,00 – 16,00 hod.

Kampani predchádzala prípravná fáza formou medializácie v mestskom rozhlase, na webovej stránke RÚVZ, prostredníctvom doručených letákov na informačných tabuliach mesta, v lekárňach a pod.

2) Záujem o meranie krvného tlaku prejavilo 81 obyvateľov nielen z mesta a regiónu RÚVZ v Žiari nad Hronom, ale aj obyvatelia miest a obcí z iných okresov (napr. Poprad, Bratislava, Kežmarok), ktorí navštívili v ten deň HM TESCO v Žiari nad Hronom.

3) 81 meraní pulzu

4) BMI bol meraný 50 klientom

5) Vzhľadom k dodanému počtu diagnostických prúžkov v počte 50, bolo meraných len 50 cholesterolov, hoci záujem malo 81 obyvateľov.

6) Poradenstvo bolo poskytnuté 81 klientom, ktorým bol ponúknutý zdravotno-výchovný materiál pripravený Slovenskou nadáciou srdca, ÚVZ SR, ako aj vlastné zdravotno-výchovné materiály. V prípade výskytu rizikových hladín, prípadne hodnôt sledovaných rizikových parametrov bola záujemcom odporučená návšteva v Poradni zdravia pri RÚVZ ZH, o ktorú prejavili záujem, prípadne návštevu u svojich praktických lekárov.

7) Prístrojom OMRON bol 24 klientom meraný celkový telesný tuk, prístrojom Smokerlyzer bol meraný obsah CO v krvi a dychu 2 záujemcom – fajčiarom.

Po ukončení Kampane bola 03.10.2012 zaslaná Slovenskej nadácii srdca samostatná záverečná správa s vyplnenými formulármi meraní a fotodokumentáciou.

Pracovníci OPZ zabezpečili zdravotno-výchovnú kampaň „**Deň zodpovednosti**“, konanú v priestoroch HM Tesco dňa 2.7.2012.

Zdravotno-výchovnej kampane sa zúčastnilo spolu 65 obyvateľov mesta a okolia (51 žien a 14 mužov). Dotazník vyplnilo 65 osôb, z tohto počtu záujem o meranie TK prejavilo 57 osôb (43 žien, 14 mužov) a GGT si nechalo vyšetriť 54 klientov (41 žien, 13 mužov). Vyplnené anonymné dotazníky a prílohy s výsledkami meraní GGT a TK boli zaslané gestorovi.

V rámci Medzinárodného **Dňa bez fajčenia** bolo pracovníkmi OPZ v okrese Žiar nad Hronom vykonaných 9 interaktívnych prednášok pre deti a 1 prednáška pre dospelých. 2 krát bolo premietnuté DVD „Kým stúpa dym...“. V meste Žiar nad Hronom sa zúčastnilo prednášok a besied spolu 138 účastníkov.

V rámci **Týždňa boja proti drogám** pracovníčky OPZ zabezpečili 9 interaktívnych prednášok pre 133 detských účastníkov a 1 prednášku pre 5 dospelých v meste Žiar nad Hronom..

V rámci „**Týždňa mozgu**“ boli pre 156 seniorov a 71 školákov smerované interaktívne prednášky a aktivity spojené s praktickými nácvikmi pamäti:

„Týždeň mozgu, prevencia Alzheimerovej choroby“ v obci Horná Ves, v Klube dôchodcov (23 účastníkov). „Životný štýl a prevencia Alzheimerovej choroby“, Klub dôchodcov v Žiari nad Hronom (47 účastníkov). „Týždeň mozgu a prevencia Alzheimerovej choroby“, DSS Prochot (okres Žiar nad Hronom), (13 účastníkov), „Týždeň mozgu a prevencia Alzheimerovej choroby“, Klub dôchodcov v Žarnovici, (50 účastníkov), „Týždeň mozgu a prevencia Alzheimerovej choroby, Domov dôchodcov v Novej Bani (23 účastníkov).

Pre deti boli realizované besedy spojené s premietnutím DVD pre deti Bol raz jeden život (časť venovaná mozgu), v II.ZŠ v ŠKD - Úlik (16 školákov) a v I.ZŠ Žiar nad Hronom (19 školákov) a s prácou s pracovnými listami. V Špeciálnej základnej škole v Kremnici (36 žiakov) bola beseda spojená s prácou s pracovnými listami pre deti

Prezentácia aktivít v médiách: články zaslané do 9 regionálnych novín, informácia bola prezentovaná v regionálnej televízii (ATV), na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, distribúcia letákov, informačné panely na regionálnom úrade verejného zdravotníctva a v priestoroch Akadémie vzdelávania v Žiari nad Hronom.

V súvislosti s „**Medzinárodným dňom starších ľudí**“ a v kontexte „Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012“ pracovníčky oddelenia podpory zdravia RÚVZ v Žiari nad Hronom zrealizovali nasledovné aktivity:

- výchovno- zdravotnú aktivitu v JD Žiar nad Hronom kde sa stretli so seniormi a okrem besedy ako si čo najdlhšie udržať zdravie a tým kvalitu života, bolo distribuovaných 280 zdravotno-výchovných materiálov tematicky zameraných na prevenciu najčastejších rizík vyplývajúcich zo seniorského veku. Po 20 ks letákov pripravených Ligou pre duševné zdravie a to: Desatoro o tom ako byť duševne zdravý, Alzheimerova demencia, Telesné a duševné zdravie, Poruchy príjmu potravín, Úzkostné a fóbické poruchy, Depresia, Schizofrénia a Samovražda a po 20 ks vlastného materiálu: Depresia v starobe, Choroby kože seniorov, Úprava nadváhy starších osôb a Zanechanie fajčenia u seniorov.

Zároveň bol dohodnutý plán našej spolupráce pri pohybových aktivitách v rámci cvičení v JD. Z našej strany bola navrhnutá spolupráca formou merania tukomerom a merania BMI pri organizovaní aktivít zameraných na zdravý životný štýl.

- Aktívna účasť na konferencii „Životný štýl seniora 21. storočia“, ktorú organizovali seniori pod záštitou MsÚ Kremnica. Konferencie sa zúčastnila aj riaditeľka kancelárie SZO pre SR MUDr. Sedláková D. Formou prednášky boli seniori informovaní o situácii zdravotného stavu obyvateľov Kremnice a okolia, ktorí v priebehu 5-tich rokov navštívili základnú poradňu zdravia. Zároveň si svoje výsledky mohli porovnať s výsledkami zdravotného stavu celého súboru klientov vyšetrených v PZ za sledované obdobie. Súčasťou prednášky bola aj problematika správnej výživy a stravovacích návykov. Každému účastníkovi bola poskytnutá predmetná prednáška formou letáku pod názvom – Analýza výsledkov vyšetrení tukového metabolizmu. Okrem uvedeného bolo distribuovaných 6 druhov zdravotno-výchovných materiálov poskytnutých ÚVZ SR, Alzheimerovou spoločnosťou a vlastným zdravotno - výchovným materiálom. Počet materiálu bol z každého druhu pripravený pre 50 pozvaných účastníkov konferencie. Distribuovaných bolo po 50 ks zdravotno-výchovného materiálu poskytnutého Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a to: Európska charta, Ako lepšie rozumieť človeku s demenciou, Blúdenie - problém ľudí s Alzheimerovou chorobou, Ako komunikovať s človekom chorým na Alzheimerovu chorobou, Pomáhame ľuďom s poruchami pamäti, Trápi Vás pamäť? (spolu 300 ks) a 10 ks brožúr Pomoc opatrovateľom. Po 50 ks materiálu pripraveného Ligou za duševné zdravie a to : Desatoro o tom ako byť duševne zdravý, Alzheimerova demencia, Telesné a duševné zdravie, Poruchy príjmu potravín, Úzkostné a fóbické poruchy, Depresia, Schizofrénia a Samovražda (spolu 400 ks). Priebeh konferencie je zverejnený na webovej stránke <http://www.kremnica.sk/2012/10/08/treti-vek-je-zrelostou-staroba-prichadza-az-po-osemdesiatke/>.

- v spolupráci so VŠZP sa pracovníčky OPZ zúčastnili „Prezentačného dňa DSS“ Banskobystrického kraja v DSS Ladomerská Vieska. Počet meraní je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

		vek	TK	Smokerlyzer	Lunglife	Hmotnosť	Výška	spolu
mládež	chlapci	6-19	3	3	7	10	10	290
	dievčatá							
produktívny vek	muži	20-65	24	10	9	19	19	
	ženy		31	11	18	29	29	
poproduktívny vek	muži	65+	7	1	2	3	3	
	ženy		15	1	8	9	9	
spolu			80	26	44	70	70	

- Ďalšie aktivity boli vykonané pre DSS Nová Baňa a DSS Prochot. V DSS Nová Baňa bola odprezentovaná prednáška pod názvom Alzheimerova choroba, podkladom ktorej bola prezentácia Svetový deň Alzheimerovej choroby - 21. 9., poskytnutou Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou. Distribuovaného zdravotno-výchovného materiálu bolo po 23 ks: poskytnutého Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a to: Európska charta, Ako lepšie rozumieť človeku s demenciou, Blúdenie - problém ľudí s Alzheimerovou chorobou, Ako komunikovať s človekom chorým na Alzheimerovu chorobou, Pomáhame ľuďom s poruchami pamäti, Trápi Vás pamäť? (spolu 138 ks) a 1 ks brožúr Pomoc opatrovateľom. Po 23 ks materiálu pripraveného Ligou za duševné zdravie a to : Desatoro o tom ako byť duševne zdravý, Alzheimerova demencia, Telesné a duševné zdravie, Poruchy príjmu potravín, Úzkostné a fóbické poruchy, Depresia, Schizofrénia a Samovražda (spolu 184 ks) V DSS sa touto istou formou realizovala prednáška pre 16 účastníkov, ktorým bol distribuovaný ten istý zdravotno-výchovný materiál a to: v počte 97 ks pripraveného Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a 128 ks pripraveného Ligou za duševné zdravie.

„**Deň mlieka**“ – realizovaných 9 interaktívnych prednášok pre 177 mladých účastníkov a 1 prednáška pre 10 dospelých.

„**Svetový deň výživy**“ aktivity sa realizovali na základných a stredných školách. Na SOŠOaS v Žiari nad Hronom boli interaktívne prednášky spojené s ochutnávkou zdravých jedál pripravených študentmi. Prednášok interaktívnou formou a besied bolo pri príležitosti svetového dňa výživy vykonaných spolu 19 pre 286 poslucháčov.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v rámci aktivít na školách zameraných na zásady správnej výživy, správneho životného štýlu zdôrazňujú význam dodržiavania zásad pitného režimu. Súčasťou aktivít na školách je aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu (napr. Nie ste smädní? Životabudiče, Prečo je pitný režim dôležitý a i.)

Aktuálne, vedecky podložené informácie o nových trendoch v zdravej výžive formou letákov, plagátov, puzzle sú neodmysliteľnou súčasťou zefektívňovania intervencií OPZ, ktoré pripravuje vlastné zdravotno-výchovné materiály a distribuuje ich do škôl, na akciách pre verejnosť v rámci svetových dní a pod. Sú to napríklad vlastné zdravotno-výchovné materiály oddelenia podpory zdravia - Mám mlieko každý deň, Liečivá moc kapusty, Praktické rady seniorom, Osteoporóza, Káva, Strukoviny, Prečo je dôležité piť mlieko?, Stravou proti rakovine, Vlákna v našom stravovaní, Stopové prvky a minerálne látky, Omaľovanky pre deti, alebo materiály ÚVZ SR- Prečo je pitný režim dôležitý, Solíte radi?, Stravuje sa vaša rodina správne?, Pyramída správnej výživy a i.

Pri príležitosti „**Svetového dňa HIV/AIDS**“ bolo realizovaných 17 interaktívnych prednášok pre 267 účastníkov a 1 pre 4 dospelých.

V roku 2012 bolo realizovaných 252 prednášok pre 4 447 mladých a dospelých poslucháčov.

rok 2012		počet prednášok	počet hodín	počet účastníkov	počet besied
deti a mládež	BS	5	6	108	7
	ZC	88	88	1369	44
	ZH	127	136	2492	103
	Spolu región	220	230	3969	154
dospelí	BS	0	0	0	0
	ZC	8	8	136	0
	ZH	24	29	342	6
	Spolu región	32	37	478	6

Využívanie zdravotno-výchovných edičných materiálov

rok 2012	Počet	Deti a mládež	Iné cieľové skupiny
Distribúcia - počet adresátov	177	0	177
Vlastná edícia - počet titulov	88	6	82

V rámci skupinových a individuálnych poradenských aktivít pracovníčky oddelenia realizovali 493 meraní prístrojom Smokerlyzer, 424 prístrojom Spirometer, 997 meraní krvného tlaku a 380 meraní celkového tuku prístrojom OMRON a 209 antropometrických meraní.

Prevádzkovanie systému zdravotných informácií

Prostredníctvom webovej stránky boli zverejňované aktuálne informácie k vyhláseným svetovým dňom (Svetový deň zdravia, Quin and win, Európsky imunizačný týždeň, Medzinárodný deň starších ľudí, Týždeň mozgu a i.).

Deň zdravia - prostredníctvom webovej stránky boli zverejnené informácie, články s predmetnou tematikou. Ďalej boli na webovej stránke uverejnené aktuality k svetovým dňom, články, zoznam videofilmov so zdravotno-výchovnou tematikou, základné témy prednášok oddelenia podpory zdravia, spolupráca s ÚS SČK v Žiari nad Hronom, prílohou sú aj fotografické snímky z priebehu akcií (napr. Minikvíz, spolupráca s SČK, s MsÚ Žiar nad Hronom, s CVC - Žiarsky deň detí, „III. ročník Žiarskeho mestského polmaratónu“, aktivity k Svetovému dňu zdravia, Vymeň cigaretu za jablko a i.).

Do 9 regionálnych novín sú distribuované články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu a www.ruvzzh.sk.

Bolo pripravených 89 vlastných edícií s aktuálnymi tematickými okruhmi, zapožičaných bolo 51 titulov (evidovaných 102 premietnutí).

Podpora hlavných stratégií Spoločenstva týkajúcich sa návykových látok

Deti a mládež sú prioritnými skupinami, ktorým sú určené aktivity oddelenia podpory zdravia. Našou dominujúcou snahou je poskytnúť im informácie, na základe ktorých by zdravie a zdravý spôsob života mali mať prioritné postavenie v ich hodnotovom rebríčku.

Pri zdravotno-výchovnom pôsobení na mládež poskytujeme informácie o rizikových faktoroch a ich väzbe na zdravie, najmä o návykových látkach a nesprávnom stravovaní.

Ukončili sme posledné kolo Minikvízu – „Prevencia sa nás týka“ pre žiakov 5. ročníkov ZŠ, ktorého cieľom bolo súťažnou formou overiť znalosti žiakov získané z cyklu prednášok.

Počas jeho niekoľkoročného priebehu jeho cieľom bolo hravou formou zoznámiť žiakov piateho ročníka všetkých žiarskych základných škôl s rôznymi oblasťami prevencie a v záverečnom teste si overiť ich získané vedomosti kvízovou formou. Každá žiarska škola vyslala do záverečného kola súťaže dve trojčlenné družstvá.

Spolupracujeme s Okresným policajným zborom, Centrom voľného času pri plnení projektu „Tvoja správna voľba“. Tento projekt sa plní v okrese Žiar nad Hronom v rámci programu Európskej komisie „Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti“, Okresné riaditeľstvo Policajného Zboru v Žiari nad Hronom realizovalo tento projekt už druhý krát v priestoroch Centra voľného času v termíne od 5.11.2012 do 9.11.2012.

Cieľmi projektu bola snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu.

Projekt bol určený pre deti vo veku 9 a 10 rokov, s využitím inovatívnych prístupov práce s deťmi formou interaktívnej tvorivej dielne.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 88 prednášok (1733 účastníkov) zameraných: na problematiku alkoholu – 23 prednášok (412 účastníkov), 25 prednášok na prevenciu drog (511 účastníkov) a 40 prednášok zameraných na problematiku fajčenia (810 účastníkov). V rámci skupinových a individuálnych poradenských aktivít pracovníčky oddelenia realizovali 493 meraní prístrojom Smokerlyzer a 424 prístrojom Spirometer.

Integračné prístupy k životnému štýlu a sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu

V oblasti výživy a telesnej aktivity

Prioritnými oblasťami, ktorým venujeme zvýšenú pozornosť je výživa a stravovacie zvyklosti. Okrem odborného poradenstva v poradenskom centre podpory zdravia sa venujeme predmetnej téme aj na školách, občianskych združeniach alebo hromadných akciách pre verejnosť. 47 interaktívnych prednášok a 46 besied bolo venovaných problematike zdravej výživy pre 648 poslucháčov, z toho 489 mladých. Problematike zdravého životného štýlu bolo venovaných 11 interaktívnych prednášok pre 239 poslucháčov. Pohybovej aktivite okrem nadstavbovej poradne POPA pre individuálnu a skupinovú formu boli na školách realizované 4 prednášky „Pohybová výchova“ pre 39 poslucháčov. Plníme v spolupráci gestormi projekty ako napr. Sledovanie výživového stavu vybranej dospeljej populácie SR, EHES, Ovocie a zelenina do škôl a pod.

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia sa každoročne okrem prednášok a besied s rôznorodými tematickými okruhmi aktívne podieľajú na aktivitách ako napr. Adaptačný týždeň v ZŠ Nová Baňa, Deň mlieka – 9 prednášok pre deti a mládež – 177 účastníkov (1 prednáška pre 10 dospelých účastníkov), Svetový deň výživy – SOŠOaS v Žiari nad Hronom - aktivity spojené s ochutnávkou zdravých jedál pripravených študentmi, Týždeň zdravej výživy na ZŠ a MŠ a i.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v rámci aktivít na školách zameraných na zásady správnej výživy, správneho životného štýlu zdôrazňujú význam dodržiavania zásad pitného režimu. Súčasťou aktivít na školách je aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu (napr. Nie ste smädní? Životabudiče, Prečo je pitný režim dôležitý a i.)

Aktuálne, vedecky podložené informácie o nových trendoch v zdravej výžive formou letákov, plagátov, puzzle sú neodmysliteľnou súčasťou zefektívňovania intervencií OPZ, ktoré pripravuje vlastné zdravotno-výchovné materiály a distribuuje ich do škôl, na akciách pre verejnosť v rámci svetových dní a pod. Sú to napríklad vlastné zdravotno-výchovné materiály oddelenia podpory zdravia - Mám mlieko každý deň, Liečivá moc kapusty, Praktické rady seniorom, Osteoporóza, Káva, Strukoviny, Prečo je dôležité piť mlieko?, Stravou proti rakovine, Vlákna v našom stravovaní, Stopové prvky a minerálne látky, Omal'ovanky pre deti, alebo materiály ÚVZ SR- Prečo je pitný režim dôležitý, Solíte radi?, Stravuje sa vaša rodina správne?, Pyramída správnej výživy a i.

V priebehu roku 2012 pracovníčky OPZ v rámci skupinových a individuálnych poradenských aktivít vykonali 209 antropometrických meraní, 209 meraní hmotnosti a 380 meraní celkového tuku prístrojom OMRON.

V oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia

		Región RÚVZ	Počet účastníkov
Rodičovstvo a partnerstvo - sexuálna výchova	prednáška	30	482
	beseda	30	
	spolu	60	482

Činnosti súvisiace s HIV/AIDS

		Región RÚVZ	Počet účastníkov
Rodičovstvo a partnerstvo - pohlavné choroby, HIV/AIDS	prednáška	24	364
	beseda	23	
	spolu	47	364

Prednášok a besied s problematikou rodičovstva a partnerstva - sexuálnej výchovy sa zúčastnilo 482 poslucháčov. Prednášok a besied - Rodičovstvo a partnerstvo - pohlavné choroby, HIV/AIDS sa zúčastnilo 364 poslucháčov.

V oblasti duševného zdravia

Na úrade nemáme vytvorené podmienky na poskytovanie poradenstva, vykonáva sa len vo všeobecnej rovine pre klientov základnej Poradne zdravia.

Prevenia chorôb a prevencia zranení

Prevenii chorôb súvisiacich so spôsobom života a prevencii zranení venujeme pozornosť pri besedách a prednáškach, pri príprave zdravotno-výchovného materiálu (bezpečnosť na cestách, pri hrách, pri práci) pre deti, mládež i dospelých.

Aktivity v oblasti prvej pomoci realizujeme buď formou kurzov pre deti na školách so slávnostným ocenením formou potvrdenia o absolvovaní, ktoré sme pripravili na oddelení – 7 prednášok – praktických ukážok – 228 detí alebo maskovanie a znalosti detí ako poskytovať PP sú súčasťou hromadných akcií ako to bolo aj počas Dňa žiarskych detí a Dňa zdravia a III. Ročníka žiarskeho polmaratónu. Spolu za rok bolo realizovaných 14 prednášok s praktickým nácvikom pre 399 účastníkov (2x pre 21 dospelých)

Aktívne sa podieľame na preverovaní vedomostí a zručností v prevencii úrazov a v poskytovaní prvej pomoci pri kontrolách vodičov dopravných prostriedkov v spolupráci s dopravnou políciou a SČK.

Spolupráca s ostatnými subjektami:

Aktívne sme spolupracovali s Mestom Žiar nad Hronom, CVČ pri realizácii „Dňa žiarskych škôl“ a „Dňa zdravia a III. ročníka žiarskeho polmaratónu“. Spoločne plníme aktivity vyplývajúce z „Kalendára aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“ na ktorom sa podieľajú viaceré subjekty.

V spolupráci s komunitnými a terénnymi sociálnymi pracovníkmi mesta Žiar nad Hronom pracovníčky OPZ vykonávali cyklus preventívnych aktivít formou interaktívnych prednášok a besied v Špeciálnej základnej škole v Žiari nad Hronom. V priebehu školského roku bolo pre 46 žiakov I. stupňa a 56 žiakov II. stupňa odprednášaných 6 rôznorodých tém (základy hygieny, fajčiarsky návyk, alkoholová závislosť, drogová závislosť, antikoncepcia a správne stravovanie). Súčasťou bolo premietnutie 2 filmov DVD (Antikoncepcia, Fit familia). Pre I. stupeň bola volená forma interaktívnych hier s rozdielnou náročnosťou podľa jednotlivých tried.

S CVČ sme realizovali Minikvíz „Prevenia sa nás týka“

Spolupracovali sme s Políciou Žiar nad Hronom pri realizácii projektu „Policajt môj kamarát“.

Spolu s ÚS ČK sme sa zúčastnili celoslovenskej súťaže záchranárov v Lešti, súťaži žiakov v poskytovaní PP v Žiari nad Hronom, Žarnovici na základných školách HMZ a v súťaži DPP na stredných školách v ZH.

Spolupracujeme s OZ SPOSA ZH – spoločnosťou na pomoc deťom s autizmom.

Spolupracujeme so VŠZP pobočka ZH - zúčastnili sme sa Športového dňa firmy Neuman v Hodruši – Hámroch. Spolu bolo vykonaných 41 meraní Spirometrom, 39 prístrojom Smokerlyzer. Výjazdovou formou práce podľa metodiky zPZ bolo vyšetrených 24 zamestnancov VŠZP a Sociálnej poisťovne v Žiari nad Hronom. „Prezentačného dňa DSS“ Banskobystrického kraja v DSS Ladomerská Vieska, kde bolo vykonaných 80 meraní TK, 26 meraní prístrojom Smokerlyzer, 44 meraní prístrojom Lunglife, 70 antropometrických meraní.

Spolupracovali sme s poisťovňou Union pri realizácii kampane „Vymeň cigaretu za jablko“, Odborné poradenstvo v prevencii fajčenia bolo poskytnuté 32 záujemcom, ktorým boli zamerané hodnoty CO a COHb. Súčasťou boli aj zdravotno-výchovné materiály poskytnuté poisťovňou, vlastné materiály a materiály ÚVZ SR.

Spolupracovali sme s Alzheimerovou spoločnosťou a Nadáciou Memory pri aktivitách v rámci „Týždňa mozgu“. Počas „Týždňa mozgu“ boli realizované prednášky (zdravý životný štýl, prevencia Alzheimerovej choroby, tréning pamäte prostredníctvom poskytnutých materiálov Alzh. spoločnosťou) pre seniorov v Klube dôchodcov Horná Ves – 23 účastníkov, v Klube dôchodcov v Žiari nad Hronom pre 47 seniorov, DSS Prochot pre 13 účastníkov, Domov dôchodcov v Novej Bani pre 50 seniorov a Domov dôchodcov – 23 účastníkov. Vid'. vyhodnotenie úlohy 9.2

Spolupracovali sme s ID, Klubmi dôchodcov a DSS pri realizácii aktivít v rámci „Týždňa mozgu“ a aktivít v rámci „Medzinárodného dňa starších ľudí“ a v kontexte „Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012“.

V prevencii KVCH ďalej spolupracujeme

So Slovenskou nadáciou srdca (SNS) a Slovenskou kardiologickou spoločnosťou pri realizácii kampane MOST – „Deň srdca“. Záujem o meranie krvného tlaku prejavilo 81 obyvateľov nielen z mesta a regiónu RÚVZ v Žiari nad Hronom, ale aj obyvatelia miest a obcí z iných okresov (napr. Poprad, Bratislava, Kežmarok), ktorí navštívili v ten deň HM TESCO v Žiari nad Hronom. Vykonali sme 81 meraní pulzu, 50 meraní BMI. Vzhľadom k dodanému počtu diagnostických prúžkov (SNS) v počte 50 bolo meraných len 50 hladín cholesterolu. Poradenstvo bolo poskytnuté 81 klientom, ktorým bol ponúknutý zdravotno-výchovný materiál pripravený Slovenskou nadáciou srdca, ÚVZ SR ako aj vlastné zdravotno-výchovné materiály. V prípade výskytu rizikových hladín, prípadne hodnôt sledovaných rizikových parametrov bola záujemcom odporučená návšteva v Poradni zdravia pri RÚVZ ZH, o ktorú prejavili záujem, prípadne návštevu u svojich praktických lekárov. Prístrojom OMRON bol 24 klientom meraný celkový telesný tuk, prístrojom Smokerlyzer bol meraný obsah CO v krvi a dychu 2 záujemcom – fajčiarom.

S oddelením PPL pri RÚVZ ZH – výjazdová aktivita zPZ v rámci Dňa zdravia a bezpečnosti pri práci v podniku Slovalco ZH – vyšetrených 25 zamestnancov a Knauf - Nová Baňa 29 zamestnancov, Falco Banská Štiavnica – 20 zamestnancov, Fagor Žiar nad Hronom – 28 zamestnancov. Na podnikovom školení firmy VUM Žiar nad Hronom, konaného vo Vyhniach sme sa formou 2 prednášok venovali oblasti prevencie fajčenia, zdravej výživy a osobnej hygieny na rizikovitom pracovisku. Vykonali sme 15 meraní TK, 31 meraní celkového telesného tuku prístrojom OMRON, 23 meraní prístrojom Lunglife, 20 meraní CO a COHb prístrojom Smokerlyzer a 31 antropometrických meraní.

Zabezpečujeme :

Výjazdové aktivity Poradne zdravia:

Obec Horná Ves – 22 klientov
Slovalco Žiar nad Hronom – 25 zamestnancov
Knauf Nová Baňa – 29 zamestnancov (zakúpili si nadštandardné prúžky – UA, GPT a Creatinin)
ÚS Hrabiny – 30 zamestnancov počas 2 výjazdov
DSS Prochot – 16 klientov
DDaDSS Nová baňa – 27 klientov
Gymnázium v Žiari nad Hronom – 2 výjazdy – 35 študentov
DSS Ladomerská Vieska – 22 zamestnancov a klientov.
VŠZP a Sociálna poisťovňa ZH – 24 klientov
Falco –BŠ – 20 klientov
Fagor ZH – 28 klientov
RÚVZ ZH – 31 klientov

Spolu: 309 klientov (biochemické merania, meranie TK, OMRON, antropometria, Smokerlyzer, spirometria a i.)

9.7 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2012

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR (Žiar nad Hronom), sponzori

Anotácia

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ organizuje už od roku 1994 Národný úrad verejného zdravotníctva vo Fínsku v spolupráci so Svetovou zdravotníckou organizáciou. Súťaž na Slovensku prebieha od roku 1996.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Etapy

Január – marec 2012 – oslovenie sponzorov na partnerskú spoluprácu a poskytnutie finančných prostriedkov potrebných na realizáciu súťaže; oslovenie médií na mediálnu spoluprácu za účelom zverejnenia prihlášky a podmienok súťaže; príprava prihlášky a pravidiel súťaže, spolupráca s jednotlivými RÚVZ; príprava tlačovej konferencie k súťaži.

Apríl 2012 – prihlasovanie sa súťažiacich do súťaže pomocou prihlášok.

Máj 2012 – priebeh samotnej súťaže.

Jún 2012 – zosumarizovanie prihlášok a vyžrebovanie výhercov súťaže a overenie dodržania podmienok súťaže u vyžrebovaných (meranie oxidu uhoľnatého a kotinínu v moči).

Júl 2012 – slávnostné odovzdávanie cien výhercom súťaže.

September 2012 – poďakovanie sponzorom za spoluprácu.

Október – december 2012 – vyhodnotenie súťaže.

Výstupy

Hodnotenie efektívnosti súťaže Prestaň a vyhraj po roku na základe výsledkov dotazníkového prieskumu Úradu verejného zdravotníctva SR.

Ukončenie

31.12.2012 31. 12. 2012

Rok 2012

Z regiónu RÚVZ po ukončení prípravnej a propagačnej aktivity pracovníkov OPZ sa do súťaže prihlásili 3 účastníci z okresu Banská Štiavnica. Sponzor na uskutočnenie regionálneho kola sa nenašiel a preto nebolo realizované.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Ciele programu: zabrániť vzniku nadhmotnosti a obezity u detí, zastaviť nárast počtu občanov trpiacich nadhmotnosťou a obezitou, znížiť počet občanov trpiacich nadhmotnosťou a obezitou.

Gestor

UVZ SR

Riešiteľské pracoviská

UVZ SR, RÚVZ v SR (Žiar nad Hronom)

Anotácia

Úspešné dosiahnutie cieľov programu si vyžaduje celospoločenskú aktivitu, teda spoluprácu a zodpovednosť všetkých zainteresovaných sektorov, rezortov a zložiek spoločnosti, vrátane súkromného sektora, tretieho sektora, či samospráv.

Etapy riešenia

Súčasťou spolupráce jednotlivých subjektov je tiež zameranie sa na plnenie aktivít Národného programu prevencie obezity formou individuálnych a skupinových intervencií, ako aj realizácia celonárodných programov, zameraných na oblasť ozdravenia výživy a pohybovej aktivity. Zároveň formou poradenstva sledovať u obyvateľov SR aj prevalenciu obezity, ktorá patrí medzi najzávažnejšie rizikové faktory neinfekčných ochorení, čím sa naplňa sekundárny cieľ NPPO, a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Pokračovať v realizácii úloh NPPO; zamerať sa predovšetkým na rozvoj spolupráce praktických lekárov s poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia v sieti regionálnych úradov verejného zdravotníctva.

Informačným listom o poradenských centrách ochrany a podpory zdravia oslovovať jednotlivých lekárov samosprávnych krajov v SR a požiadať ich o spoluprácu.

Realizačné výstupy

Naplňanie jednotlivých čiastkových cieľov programu môže viesť nielen k zníženiu výskytu nadhmotnosti a obezity, ale tiež k zlepšeniu celkového zdravotného stavu obyvateľstva s poklesom výskytu najčastejších chronických neinfekčných ochorení (najmä srdcovocievnych, nádorových a metabolických ochorení).

ROK 2012

Podľa bodu 1f) Pokračovanie v realizácii úloh Národného programu prevencie obezity PVV na rr. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva sa plnili úlohy v oblasti zefektívňovania spolupráce medzi poradenským centrom podpory zdravia a praktickými lekármi pre dospelých a praktickými lekármi pre deti a dorast. Nadviazaná je spolupráca s 9 regionálnymi novinami regiónu a ATV.

K prioritným cieľom preventívnych intervencií základnej poradne zdravia patrí aj individuálne a skupinové odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy.

Individuálne poradenstvo je realizované v Poradenskom centre podpory zdravia. Z celkového počtu vyšetrení v zPZ v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 395 boli jeho

zvýšené hodnoty zaznamenané v 210 prípadoch čo je 52,76%. A to u 143 vyšetrení žien (48,81%) a u 67 vyšetrení mužov (63,81%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 2 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nadstavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporučení klienti od praktických lekárov.

Prioritnými oblasťami, ktorým venujeme zvýšenú pozornosť je výživa a stravovacie zvyklosti. Okrem odborného poradenstva v poradenskom centre podpory zdravia sa venujeme predmetnej téme aj na školách, občianskych združeniach alebo hromadných akciách pre verejnosť. 47 interaktívnych prednášok a 46 besied bolo venovaných problematike zdravej výživy pre 648 poslucháčov, z toho 489 mladým. Problematike zdravého životného štýlu bolo venovaných 11 interaktívnych prednášok pre 239 poslucháčov. Pohybovej aktivite okrem nadstavbovej poradne POPA pre individuálnu a skupinovú formu boli na školách realizované 4 prednášky „Pohybová výchova“ pre 39 poslucháčov. Plníme v spolupráci s gestormi projekty ako napr. Sledovanie výživového stavu vybranej dospeléj populácie SR, EHES, Ovocie a zelenina do škôl a pod.

Súčasťou poradenského centra podpory zdravia pri RÚVZ ZH je POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2012 navštívilo 59 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v roku 2012 navštívilo 16 klientov. Spolu bolo evidovaných 162 návštev.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 458 klientov (63 v rámci projektu EHES). Z celkového počtu 395 klientov zPZ, z tohto počtu 1175 vyšetrených klientov opakovane. V základnej poradni zdravia sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory.

V roku 2012 sme spolu s CVČ navrhli a pripravili návrh harmonogramu pilotného projektu pre 5.-6. ročníky ZŠ „**To kilo dáme dole**“. Predpokladané zahájenie projektu v I. polroku 2013.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

všetky RÚVZ v SR (Žiar nad Hronom)

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Intervencia v rámci programu CINDI:

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu). Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratívne, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nastavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

Rok 2012

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V **základnej Poradni zdravia** bolo v roku 2012 vykonaných 403 vyšetrení z toho 109 mužov a 294 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 220 prípadoch (65 mužov, 155 žien), počet kontrolných vyšetrení 183 (44 mužov, 139 žien) z počtu 175 opakovane vyšetrených klientov (42 mužov a 133 žien).

Spolu bolo vyšetrených **395 klientov** – 107 mužov a 288 žien.

Spolu vrátane plneného projektu **EHES** bolo v PZ vyšetrených **458 klientov** (63 odberov venóznej krvi podľa metodiky projektu).

V roku 2012 bolo realizovaných 12 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia do podnikov, škôl, klubov dôchodcov a organizácií. Z horeuvedeného počtu bolo spolu vyšetrených 309 klientov z radov študentov a dospelých čo bolo 78,23% z celkového počtu vyšetrení v PZ.

Pri výjazdových aktivitách boli vyšetrení za dodržania podmienok a práce v PZ študenti Gymnázia v Žiari nad Hronom, spolu 35 klientov.

Ďalej boli vyšetrení zamestnanci podnikov: Knauf Nová Baňa (1 výjazd – 29 klientov), Slovalco Žiar nad Hronom - 25 klientov, Falco Banská Štiavnica 20 klientov, Fagor Žiar nad

Hronom 28 klientov, RÚVZ Žiar nad Hronom 31 klientov, VŠZP a Sociálna poisťovňa Žiar nad Hronom – 24 klientov. Z ďalších organizácií - občania z obce Horná Ves – 22 klientov, zamestnanci ÚSS Hrabiny – 30 klientov, DSS Prochot -16 klientov (8 zamestnancov a 8 obyvateľov), DDaDSS Nová Baňa – 27 klientov (6 zamestnancov a 21 obyvateľov) a 18 zamestnancov a 4 obyvateľov DSS Ladomerská Vieska .

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev, riziko KVCH bolo vyhodnotené u 374 vyšetrení (210 u prvýkrát vyšetrených -62 M, 148 Ž a u 164 kontrolných vyšetrení - 35 M, 129 Ž).

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 401 celkový cholesterol, 387 cukor, 394 triglyceridy, 396 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 1578 biochemických vyšetrení), 316 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 396 antropometrických meraní, 395 meraní TK. V organizáciách, v ktorých si dokúpili nadštandardné diagnostické prúžky bolo biochemické vyšetrenie doplnené o 60 vyšetrení GPT, 33 vyšetrení Creatininu, 50 vyšetrení UA, GGT – 4 vyšetrenia.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 24 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

Realizácia projektu EHES na regionálnej úrovni - v rámci projektu EHES bolo vyšetrených 63 respondentov. Biochemické parametre boli vyšetrené na oddelení klinickej biochémie z venóznej krvi. V rámci medzinárodného projektu bolo vykonaných 63 antropometrických meraní, 63 meraní TK a vyplnených 63 dotazníkov.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizovali, okrem uvedených výjazdových aktivít spojených s biochemickým, antropometrickým vyšetrením a ostatných vyšetrení v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospelaj populácie SR“, odborné poradenstvo a po obdržaní výsledkov z údajov dotazníka aj individuálne poradenstvo a intervenciu na základe zistených hodnôt.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2012 navštívilo 59 cvičeníek a 20 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka nepravidelne alebo krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v roku 2012 navštívili 16 klientov. Spolu bolo evidovaných 162 návštev.

POFA – o individuálne ani skupinové poradenstvo prejavili záujem 2 klienti, počet návštev 3.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 49 klientov, počet meraní krvného tlaku 93.

Poradňu zdravej výživy a znižovanie nadváhy nevyužil žiadny klient.

Poradňu HIV/AIDS – linku pomoci HIV/AIDS využilo 39 klientov, z toho 33 telefonicky a 6 formou mailového kontaktu. Z toho na anonymný odber krvi a individuálne poradenstvo sa dostavilo 31 záujemcov.

Aktivity OPZ pre verejnosť:

Svetový deň zdravia 2012 v Žiari nad Hronom

Pracovníčky oddelenia podpory zdravia v rámci spolupráce s CVČ v Žiari nad Hronom a Mestom v Žiari nad Hronom zabezpečili individuálne odborné poradenstvo v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení a zdravého životného štýlu pre obyvateľov mesta všetkých vekových kategórií počas dvojdnovej akcie (Deň žiarskych škôl, Deň zdravia a III. ročník žiarskeho polmaratónu):

Deň žiarskych škôl boli na námestí 4 pracovníčky OPZ. Venovali sa žiakom žiarskych škôl a formou hry a hravým súťažením sa im snažili ukázať, čo je pre nich v oblasti životného štýlu prínosom a čo im naopak môže uškodiť. Učiteľom a dospelým záujemcom boli urobené merania prístrojmi:

- d) *OMRON (meranie celkového telesného tuku) ,*
- e) *tlakomer – meranie krvného tlaku,*
- f) *Smokerlyzer, dychový monitor pre fajčiarov.*

Vykonalí spolu 127 meraní z toho 47 TK, 25 celkového telesného tuku, 5 meraní prístrojom Smokerlyzer, 25 antropometrických meraní (výška, hmotnosť)

Vykonalí sme spolu 127 meraní z toho 47 TK, 25 celkového telesného tuku, 5 meraní prístrojom Smokerlyzer, 25 antropometrických meraní (výška, hmotnosť). Jednou zo súčastí práce so žiakmi bola tvorba potravinovej pyramídy skladanie zdravých a nezdravých potravín do pyramídy, poznáš svoje telo a pod.

Deň zdravia a III. ročník žiarskeho polmaratónu zabezpečovali zo strany RÚVZ 2 pracovníčky OPZ na námestí Matice Slovenskej .

Vykonalí sme spolu 242 meraní z toho 64 TK, 58 celkového telesného tuku , 4 merania prístrojom Smokerlyzer, 58 antropometrických meraní (výška, hmotnosť)

Pri poskytovaní individuálneho odborného poradenstva, okrem vyšetrení hore uvedenými prístrojmi, boli záujemcovia informovaní o činnosti poradní zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom. Klientom bolo umožnené objednať sa na vyšetrenie v základnej PZ, čo aj niektorí využili.

Súťažiacim z radov školákov boli rozdane materiály vydané RÚVZ – odd. podpory zdravia. Dospelým zdravotno-výchovný materiál rôzneho zamerania v počte 606 ks, podľa záujmu. MsÚ poskytol financie na zakúpenie náustkov do prístroja Smokerlyzer a malých odmiern pre súťažiacie deti.

Počas „**Týždňa mozgu**“ boli realizované prednášky (zdravý životný štýl, prevencia Alzheimerovej choroby, tréning pamäte prostredníctvom poskytnutých materiálov Alzh. spoločnosťou) pre seniorov v Klube dôchodcov Horná Ves – 23 účastníkov, v Klube dôchodcov v Žiari nad Hronom pre 47 seniorov, DSS Prochot pre 13 účastníkov, Klub dôchodcov v Novej Bani pre 50 seniorov a Domov dôchodcov – 23 účastníkov.

Pracovníčka OPZ sa zúčastnila Športového dňa firmy Neuman v Hodruši – Hámroch v spolupráci s VŠZP pobočka ZH.. Spolu bolo vykonaných 41 meraní Spirometrom, 39 prístrojom Smokerlyzer.

V kontexte **Svetového dňa srdca – MOST** bolo odborné poradenstvo v oblasti prevencie KVCH a onkologických ochorení poskytnuté 81 obyvateľom nielen z mesta a regiónu RÚVZ v Žiari nad Hronom, ale aj obyvateľom miest a obcí z iných okresov (napr. Poprad, Bratislava, Kežmarok), ktorí navštívili v predmetný deň HM TESCO v Žiari nad Hronom. Vykonaných bolo 81 meraní pulzu, 50 meraní BMI , 50 biochemických vyšetrení hladín cholesterolu prístrojom Accutrend. Okrem poradenstva bol ponúknutý zdravotno-výchovný materiál pripravený Slovenskou nadáciou srdca, ÚVZ SR ako aj vlastné zdravotno-výchovné materiály. V prípade výskytu rizikových hladín, prípadne hodnôt sledovaných rizikových parametrov bola záujemcom odporučená návšteva v Poradni zdravia pri RÚVZ ZH, o ktorú prejavili záujem, prípadne návštevu u svojich praktických lekárov. Prístrojom OMRON bol 24 klientom meraný celkový telesný tuk, prístrojom Smokerlyzer bol meraný obsah CO v krvi a dychu 2 záujemcom – fajčiarom.

Pracovníci OPZ zabezpečili zdravotno-výchovnú kampaň „**Deň zodpovednosti**“, konanú v priestoroch HM Tesco dňa 2.7.2012 .

Zdravotno-výchovnej kampane sa zúčastnilo spolu 65 obyvateľov mesta a okolia (51 žien a 14 mužov). Dotazník vyplnilo 65 osôb, z tohto počtu záujem o meranie TK prejavilo 57 osôb (43 žien, 14 mužov) a GGT si nechalo vyšetriť 54 klientov (41 žien, 13 mužov).

Vyplnené anonymné dotazníky a prílohy s výsledkami meraní GGT a TK boli zaslané gestorovi.

V rámci Medzinárodného **Dňa bez fajčenia** bolo pracovníkmi OPZ v okrese Žiar nad Hronom vykonaných 9 interaktívnych prednášok pre deti a 1 prednáška pre dospelých. 2 krát bolo premietnuté DVD „Kým stúpa dym...“. V meste Žiar nad Hronom sa zúčastnilo prednášok a besied spolu 138 účastníkov.

V rámci **Týždňa boja proti drogám** pracovníčky OPZ zabezpečili 9 interaktívnych prednášok pre 133 detských účastníkov a 1 prednášku pre 5 dospelých v meste Žiar nad Hronom..

V rámci „**Týždňa mozgu**“ boli pre 156 seniorov a 71 školákov smerované interaktívne prednášky a aktivity spojené s praktickými nácvikmi pamäti:

„Týždeň mozgu, prevencia Alzheimerovej choroby“ v obci Horná Ves, v Klube dôchodcov (23 účastníkov). „Životný štýl a prevencia Alzheimerovej choroby“, Klub dôchodcov v Žiari nad Hronom (47 účastníkov). „Týždeň mozgu a prevencia Alzheimerovej choroby“, DSS Prochot (okres Žiar nad Hronom), (13 účastníkov), „Týždeň mozgu a prevencia Alzheimerovej choroby“, Klub dôchodcov v Žarnovici, (50 účastníkov), „Týždeň mozgu a prevencia Alzheimerovej choroby, Domov dôchodcov v Novej Bani (23 účastníkov).

Pre deti boli realizované besedy spojené s premietnutím DVD pre deti Bol raz jeden život (časť venovaná mozgu), v II.ZŠ v ŠKD - Úlik (16 školákov) a v I.ZŠ Žiar nad Hronom (19 školákov) a s prácou s pracovnými listami. V Špeciálnej základnej škole v Kremnici (36 žiakov) bola beseda spojená s prácou s pracovnými listami pre deti

Prezentácia aktivít v médiách: články zaslané do 9 regionálnych novín, informácia bola prezentovaná v regionálnej televízii (ATV), na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, distribúcia letákov, informačné panely na regionálnom úrade verejného zdravotníctva a v priestoroch Akadémie vzdelávania v Žiari nad Hronom.

V súvislosti s „**Medzinárodným dňom starších ľudí**“ a v kontexte „Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012“ pracovníčky oddelenia podpory zdravia RÚVZ v Žiari nad Hronom zrealizovali nasledovné aktivity:

- výchovno- zdravotnú aktivitu v JD Žiar nad Hronom kde sa stretli so seniormi a okrem besedy ako si čo najdlhšie udržať zdravie a tým kvalitu života, bolo distribuovaných 280 zdravotno-výchovných materiálov tematicky zameraných na prevenciu najčastejších rizík vyplývajúcich zo seniorského veku. Po 20 ks letákov pripravených Ligou pre duševné zdravie a to: Desatoro o tom ako byť duševne zdravý, Alzheimerova demencia, Telesné a duševné zdravie, Poruchy príjmu potravín, Úzkostné a fóbické poruchy, Depresia, Schizofrénia a Samovražda a po 20 ks vlastného materiálu: depresia v starobe, Choroby kože seniorov, Úprava nadváhy starších osôb a Zanechanie fajčenia u seniorov.

Zároveň bol dohodnutý plán našej spolupráce pri pohybových aktivitách v rámci cvičení v JD. Z našej strany bola navrhnutá spolupráca formou merania tukomerom a merania BMI pri organizovaní aktivít zameraných na zdravý životný štýl.

- Aktívna účasť na konferencii „Životný štýl seniora 21. storočia“, ktorú organizovali seniori pod záštitou MsÚ Kremnica. Konferencie sa zúčastnila aj riaditeľka kancelárie SZO pre SR MUDr. Sedláková D. Formou prednášky boli seniori informovaní o situácii zdravotného stavu obyvateľov Kremnice a okolia, ktorí v priebehu 5-tich rokov navštívili základnú poradňu zdravia. Zároveň si svoje výsledky mohli porovnať s výsledkami zdravotného stavu celého súboru klientov vyšetrených v PZ za sledované obdobie. Súčasťou prednášky bola aj problematika správnej výživy a stravovacích návykov. Každému účastníkovi bola poskytnutá predmetná prednáška formou letáku pod názvom – Analýza výsledkov vyšetrení tukového metabolizmu. Okrem uvedeného bolo distribuovaných 6 druhov zdravotno-výchovných materiálov poskytnutých ÚVZ SR, Alzheimerovou spoločnosťou a vlastným zdravotno - výchovným materiálom. Počet materiálu bol z každého druhu pripravený pre 50 pozvaných účastníkov konferencie. Distribuovaných bolo po 50 ks zdravotno-výchovného materiálu poskytnutého Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou

a to: Európska charta, Ako lepšie rozumieť človeku s demenciou, Blúdenie - problém ľudí s Alzheimerovou chorobou, Ako komunikovať s človekom chorým na Alzheimerovu chorobou, Pomáhame ľuďom s poruchami pamäti, Trápi Vás pamäť? (spolu 300 ks) a 10 ks brožúr Pomoc opatrovateľom. Po 50 ks materiálu pripraveného Ligou za duševné zdravie a to : Desatoro o tom ako byť duševne zdravý, Alzheimerova demencia, Telesné a duševné zdravie, Poruchy príjmu potravín, Úzkostné a fóbické poruchy, Depresia, Schizofrénia a Samovražda (spolu 400 ks).

- v spolupráci so VŠZP sa pracovníčky OPZ zúčastnili „Prezentačného dňa DSS“ Banskobystrického kraja v DSS Ladomerská Vieska. Vykonali 80 meraní TK, 26 meraní prístrojom Smokerlyzer, 44 meraní prístrojom Lunglife, 70 antropometrických meraní.

- Ďalšie aktivity boli vykonané pre DSS Nová Baňa a DSS Prochot. V DSS Nová Baňa bola odprezentovaná prednáška pod názvom Alzheimerova choroba, podkladom ktorej bola prezentácia Svetový deň Alzheimerovej choroby - 21. 9., poskytnutou Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou. Distribuovaného zdravotno-výchovného materiálu bolo po 23 ks a to: poskytnutého Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a to: Európska charta, Ako lepšie rozumieť človeku s demenciou, Blúdenie - problém ľudí s Alzheimerovou chorobou, Ako komunikovať s človekom chorým na Alzheimerovu chorobou, Pomáhame ľuďom s poruchami pamäti, Trápi Vás pamäť? (spolu 138 ks) a 1 ks brožúr Pomoc opatrovateľom. Po 23 ks materiálu pripraveného Ligou za duševné zdravie a to : Desatoro o tom ako byť duševne zdravý, Alzheimerova demencia, Telesné a duševné zdravie, Poruchy príjmu potravín, Úzkostné a fóbické poruchy, Depresia, Schizofrénia a Samovražda (spolu 184 ks) V DSS sa touto istou formou realizovala prednáška pre 16 účastníkov, ktorým bol distribuovaný ten istý zdravotno-výchovný materiál a to: v počte 97 ks pripraveného Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou a 128 ks pripraveného Ligou za duševné zdravie.

„**Deň mlieka**“ – realizovaných bolo 9 interaktívnych prednášok pre 177 mladých účastníkov a 1 prednáška pre 10 dospelých.

„**Svetový deň výživy**“ aktivity sa realizovali na základných a stredných školách. Na SOŠOaS v Žiari nad Hronom boli interaktívne prednášky spojené s ochutnávkou zdravých jedál pripravených študentmi. Prednášok interaktívnou formou a besied bolo pri príležitosti svetového dňa výživy vykonaných spolu 19 pre 286 poslucháčov.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v rámci aktivít na školách zameraných na zásady správnej výživy, správneho životného štýlu zdôrazňujú význam dodržiavania zásad pitného režimu. Súčasťou aktivít na školách je aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu (napr. Nie ste smädní? Životabudiče, Prečo je pitný režim dôležitý a i.)

Aktuálne, vedecky podložené informácie o nových trendoch v zdravej výžive formou letákov, plagátov, puzzle sú neodmysliteľnou súčasťou zefektívňovania intervencií OPZ, ktoré pripravuje vlastné zdravotno-výchovné materiály a distribuuje ich do škôl, na akciách pre verejnosť v rámci svetových dní a pod. Sú to napríklad vlastné zdravotno-výchovné materiály oddelenia podpory zdravia - Mám mlieko každý deň, Liečivá moc kapusty, Praktické rady seniorom, Osteoporóza, Káva, Strukoviny, Prečo je dôležité piť mlieko?, Stravou proti rakovine, Vlákna v našom stravovaní, Stopové prvky a minerálne látky, Omaľovanky pre deti, alebo materiály ÚVZ SR- Prečo je pitný režim dôležitý, Solíte radi?, Stravuje sa vaša rodina správne?, Pyramída správnej výživy a i.

Pri príležitosti „**Svetového dňa HIV/AIDS**“ bolo realizovaných 17 interaktívnych prednášok pre 267 účastníkov a 1 pre 4 dospelých.

Prednášky a besedy:

V roku 2012 bolo realizovaných 220 prednášok a 154 besied pre deti a mládež pre 3969 mladých účastníkov a 32 prednášok pre 478 dospelých poslucháčov. Z toho 40 venovaných problematike fajčenia (810 účastníkov), 48 problematike drogových závislostí a alkoholu (923 účastníkov). V oblasti výživy a telesnej aktivity vykonali 47 prednášok pre

648 účastníkov. Aktivity boli adresované deťom a mládeži a dospelým so zameraním na poskytnutie vedecky overených poznatkov v oblasti zdravej výživy, súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 11 prednášok pre 239 účastníkov. Prednášky a praktické nácviky PP boli predmetom 14 prednášok pre 399 účastníkov.

Prednášok a besied s problematikou rodičovstva a partnerstva - sexuálnej výchovy sa zúčastnilo 482 poslucháčov. Prednášok a besied - Rodičovstvo a partnerstvo - pohlavné choroby, HIV/AIDS sa zúčastnilo 364 poslucháčov.

Deti a mládež sú prioritnými skupinami, ktorým sú určené aktivity oddelenia podpory zdravia. Našou dominujúcou snahou je poskytnúť im informácie, na základe ktorých by zdravie a zdravý spôsob života mali mať prioritné postavenie v ich hodnotovom rebríčku.

Pri zdravotno-výchovnom pôsobení na mládež poskytujeme informácie o rizikových faktoroch a ich väzbe na zdravie, najmä o návykových látkach a nesprávnom stravovaní.

Aktívne sme pokračovali v spolupráci s Centrom voľného času v Žiari nad Hronom a MsÚ Žiar nad Hronom pri organizácii ukončenia posledného kola „Minikvízu“- Prevencia sa nás týka pre žiakov 5. ročníkov ZŠ, ktorého cieľom je súťažnou formou overiť znalosti žiakov získané z cyklu prednášok. V školskom roku 2011/2012 prebiehala edukačná príprava na súťaž v II. školského polroku. Témy prednášok boli – Stomatohygiena a Prevencia alkoholizmu.

Cieľom tohto súťažno-vzdelávacieho programu je hrovou formou zoznámiť žiakov piateho ročníka všetkých žiarskych základných škôl s rôznymi oblasťami prevencie a v záverečnom teste si overiť ich získané vedomosti kvízovou formou. Každá žiarska škola vysiela do záverečného kola minikvízu dve trojčlenné družstvá.

Deti víťazných družstiev boli odmenené drobnými darčekom a zaujímavými knihami, na kúpu ktorých prispel MsÚ Žiar nad Hronom. Druhé súťažné kolo bolo realizované na záver školského roku 2011/2012.

Prostredníctvom webovej stránky boli zverejňované aktuálne informácie k vyhláseným svetovým dňom (Svetový deň zdravia, Quin and win , Európsky imunizačný týždeň, Vymeň cigaretu za jablko a i.).

Deň zdravia - prostredníctvom webovej stránky boli zverejnené informácie, články s predmetnou tematikou. Ďalej boli na webovej stránke uverejnené aktuality k svetovým dňom, články, zoznam videofilmov so zdravotno-výchovnou tematikou, základné témy prednášok oddelenia podpory zdravia, spolupráca s ÚS SČK v Žiari nad Hronom, prílohou sú aj fotografické snímky z priebehu akcií (napr. Minikvíz, spolupráca s SČK, s Mestom Žiar nad Hronom, s CVČ - Žiarsky deň detí, „III. ročník Žiarskeho mestského polmaratónu“, aktivity k Svetovému dňu zdravia, Vymeň cigaretu za jablko a i.).

Do 9 regionálnych novín sú distribuované články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu a www.ruvzzh.sk

Bolo pripravených 89 vlastných edícií s aktuálnymi tematickými okruhmi, zapožičaných videofilmov bolo 51 titulov (evidovaných 102 premietnutí).

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ A MIMOŠKOLSKOM PROSTREDÍ (HBSC ŠTÚDIA)

Cieľ

1. Vytváranie zdravého životného prostredia, jeho tvorba a ochrana;
2. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl;
3. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení;
4. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti;
5. Humanizácia a demokratizácia výchovno-vzdelávacieho procesu;

6. Environmentálna a ekologická výchova a vzdelávanie, environmentálne zdravie;
7. Zvyšovanie bezpečnosti pri práci, znižovanie rizika úrazov, prvá pomoc;
8. Aktívne využívanie voľného času;
9. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie;
10. Prevencia závislostí.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR (Žiar nad Hronom), Metodicko-pedagogické centrá v SR

Anotácia projektu

V rámci venovania osobitnej pozornosti zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch sa akcent projektu posúva k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie u detí a mládeže. Týmto smerom je potom dôležité pôsobiť v príprave a ďalšom vzdelávaní učiteľov. Práca učiteľov sa následne orientuje najmä na vytvorenie aktívnej osobnosti vo vzťahu k zdraviu – aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Etapy riešenia, realizačné výstupy

- a) Koordinácia činností s MŠ SR, rozvoj prednáškovej, vzdelávacej a zdravotno-výchovnej činnosti v nadväznosti na ciele a priority projektu.
- b) Presadenie a priebežná aplikácia viacerých princípov fungovania projektu do Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 (ďalej len „NPDD“).
- c) Pokračovanie vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách, orientovať sa na také aktivity, ktoré znamenajú aktívne zapojenie a samostatné uvažovanie mladých ľudí o svojom zdraví.

Cieľom

NPDD je zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej stratégie, ktoré ustanovujú právne predpisy upravujúce poskytovanie zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast v SR. NPDD vychádza z EU stratégie pre zdravie a rozvoj detí a dorastu (Regionálny úrad WHO pre Európu, 2005).

Strategické direktívy na zlepšenie zdravia a vývoja detí a dorastu zdôrazňujú sedem hlavných priorít:

1. Zdravie matky a novorodenca,
2. Výživa a fyzická aktivita,
3. Infekčné choroby,
4. Úrazy a násilie,
5. Životné prostredie,
6. Dorastový vek,
7. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie.

Rok 2012

Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl, podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení, podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti, vzdelávanie, environmentálne zdravie; znižovanie rizika úrazov, prvá pomoc, aktívne využívanie voľného času, podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a

rodičovstvu, sexuálne zdravie a prevencia závislostí sú prioritnými oblasťami činnosti pracovníkov OPZ pri zdravotno-výchovných aktivitách na základných a stredných školách.

Počet prednášok a besied na základných a stredných školách, domovoch mládeže v roku 2012

rok 2012		počet prednášok	počet hodín	počet účastníkov	počet besied
deti a mládež	BS	5	6	108	7
	ZC	88	88	1369	44
	ZH	127	136	2492	103
	Spolu región	220	230	3969	154

Celkový počet prednášok a besied podľa vybraných prioritných tematických okruhov vrátane pri príležitosti svetových dní na školách:

		Región RÚVZ	Počet účastníkov
Rodičovstvo a partnerstvo - sexuálna výchova	prednáška	30	482
	beseda	22	
	spolu	52	482

		Región RÚVZ	Počet účastníkov
Rodičovstvo a partnerstvo - pohlavné choroby, HIV/AIDS	prednáška	24	364
	beseda	15	
	spolu	39	364

		Región RÚVZ	Počet účastníkov
Výživa a zdravý životný štýl	prednáška	58	728
	beseda	49	
	spolu	107	728

		Región RÚVZ	Počet účastníkov
Prevencia drogových a iných závislostí(alkohol, drogy, fajčenie)	prednáška	81	1586
	beseda	62	
	spolu	143	1586

		Región RÚVZ	Počet účastníkov
Prvá pomoc a prevencia úrazov	prednáška	12	378
	praktický nácvik	12	
	spolu	24	378

		Región RÚVZ	Počet účastníkov
V rámci svetových dní (Deň mlieka, Deň výživy, Týždeň zdravej výživy, Medzinárodný deň bez tabaku, HIV/AIDS)	prednáška	57	934
	beseda	50	
	spolu	107	934

Aktívne sme spolupracovali s Mestom Žiar nad Hronom, CVČ pri realizácii „**Dňa žiarskych škôl**“, „**Dňa zdravia a III. ročníka žiarskeho polmaratónu**“. Spoločne plníme aktivity vyplývajúce z „Kalendára aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“ na ktorom sa podieľajú viaceré subjekty.

V spolupráci s komunitnými a terénnymi sociálnymi pracovníkmi mesta Žiar nad Hronom pracovníčky OPZ vykonávali cyklus preventívnych aktivít formou interaktívnych prednášok a besied v Špeciálnej základnej škole v Žiari nad Hronom. V priebehu školského roku bolo pre 46 žiakov I. stupňa a 56 žiakov II. stupňa odprednášaných 6 rôznorodých tém (základy hygieny, fajčiarsky návyk, alkoholová závislosť, drogová závislosť, antikoncepcia a správne stravovanie). Súčasťou bolo premietnutie 2 filmov DVD (Antikoncepcia, Fit familia). Pre I. stupeň bola volená forma interaktívnych hier s rozdielnou náročnosťou podľa jednotlivých tried.

S CVČ sme realizovali Minikvíz „**Prevencia sa nás týka**“

Spolupracovali sme s Políciou Žiar nad Hronom pri realizácii projektu „**Policajt môj kamarát**“.

Spolu s ÚS ČK sme sa zúčastnili celoslovenskej súťaže záchranárov v Lešti, súťaži žiakov v poskytovaní PP v Žiari nad Hronom, Žarnovici na základných školách HMZ a v súťaži DPP na stredných školách v ZH.

Spolupracujeme s OZ SPOSA ZH – spoločnosťou na pomoc deťom s autizmom.

Spolupracujeme s Okresným policajným zborom, Centrom voľného času pri plnení projektu „**Tvoja správna voľba**“. Tento projekt sa plní v okrese Žiar nad Hronom v rámci programu Európskej komisie „Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti“, Okresné riaditeľstvo Policajného Zboru v Žiari nad Hronom realizovalo tento projekt už druhý krát v priestoroch Centra voľného času v termíne od 5.11 2012 do 9.11 2012.

Cieľmi projektu bola snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu.

Projekt bol určený pre deti vo veku 9 a 10 rokov, s využitím inovatívnych prístupov práce s deťmi formou interaktívnej tvorivej dielne.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v rámci aktivít na školách zameraných na zásady správnej výživy, správneho životného štýlu zdôrazňujú význam dodržiavania zásad pitného režimu. Súčasťou aktivít na školách je aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu (napr. Nie ste smädní? Životabudiče, Prečo je pitný režim dôležitý a i.)

Aktuálne, vedecky podložené informácie o nových trendoch v zdravej výžive formou letákov, plagátov, puzzle sú neodmysliteľnou súčasťou zefektívňovania intervencií OPZ, ktoré pripravuje vlastné zdravotno-výchovné materiály a distribuuje ich do škôl, na akciách pre verejnosť v rámci svetových dní a pod. Sú to napríklad vlastné zdravotno-výchovné materiály oddelenia podpory zdravia - Mám mlieko každý deň, Liečivá moc kapusty, Praktické rady seniorom, Osteoporóza, Káva, Strukoviny, Prečo je dôležité piť mlieko?, Stravou proti rakovine, Vlákna v našom stravovaní, Stopové prvky a minerálne látky, Omaľovanky pre deti, alebo materiály ÚVZ SR- Prečo je pitný režim dôležitý, Solíte radi?, Stravuje sa vaša rodina správne?, Pyramída správnej výživy a i.

Na školách bolo distribuovaných 141 ks letákov s problematikou alkoholu (Alkohol, Alkoholizmus zabíja, Alkoholizmus) a 199 s problematikou fajčenia (Fajčenie, Fajčenie alebo zdravie, Pasívne fajčenie).

9.11 „NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014“

Gestor

ÚVZ SR

Riešitelia

ÚVZ SR, ministerstvá

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

Etapy

01.10.2011 – RPK

30.10.2011 – MPK

25.11.2001 – vláda SR

Výstupy

Multirezortný národný akčný plán

Ukončenie

November 2011 schválený vládou SR, plnenie trvá

Rok 2012

1. Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia:

OPZ sumarizuje hlásenia zo všetkých odborov RÚVZ v Žiari nad Hronom o kontrolách dodržiavania zákonov na ochranu nefajčiarov. V I. polroku 2012 bolo pri výkone štátneho zdravotného dozoru v regióne Žiar nad Hronom vykonaných **778 kontrol** dodržiavania zákona č. 87/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Ani v jednom prípade sa nezistilo nedodržiavanie zákona.

Podrobný prehľad vykonaných kontrol podľa mesiacov a jednotlivých oddelení je uvedený v tabuľke č.1.

Tabuľka č. 1: Prehľad vykonaných kontrol dodržania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z podľa mesiacov a jednotlivých oddelení RÚVZ, rok 2012

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	OPPL	
Január	0	11	31	2	16	60
Február	0	11	45	9	18	83
Marec	0	18	41	4	25	88
Apríl	0	7	25	8	20	60
Máj	0	10	41	1	17	69
Jún	5	7	35	15	24	86
Júl	0	11	41	7	12	71
August	4	4	25	1	15	49
September	1	4	16	18	20	59
Október	1	10	14	10	17	52
November	3	11	10	7	19	50
December	8	5	23	0	15	51
Spolu	22	109	347	82	218	778

2. Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania:

Pri vykonávaní kontrol dodržiavania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z. jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom neboli uložené sankcie na základe priestupkového konania.

3. Výška pokút v rámci priestupkového konania: 0 €

4. Počet uložených sankcií v rámci správneho konania

Pri vykonávaní kontrol dodržiavania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z. jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom neboli uložené sankcie v rámci správneho konania.

5. Výška pokút v rámci správneho konania: 0 €

Deti a mládež sú prioritnými skupinami, ktorým sú určené aktivity oddelenia podpory zdravia. Našou dominujúcou snahou je poskytnúť im informácie, na základe ktorých by zdravie a zdravý spôsob života mali mať prioritné postavenie v ich hodnotovom rebríčku.

Pri zdravotno-výchovnom pôsobení na mládež poskytujeme informácie o rizikových faktoroch a ich väzbe na zdravie, najmä o návykových látkach a nesprávnom stravovaní.

Aktívne sme pokračovali v spolupráci s Centrom voľného času v Žiari nad Hronom a MsÚ Žiar nad Hronom pri organizácii, príprave, realizácii ďalšieho kola súťaže – „Prevenca sa nás týka“ pre žiakov 5. ročníkov ZŠ, ktorého cieľom je súťažnou formou overiť znalosti žiakov získané z cyklu prednášok Boli zahájené ďalšie kolá Minikvízu „Prevenca sa nás týka“ 2011/2012. K tematickým okruhom patrí aj prevenca fajčenia a drog.

V oblasti prevenca fajčenia a drogových závislostí bolo poskytnutých 493 meraní prístrojom Smokerlyzer a 424 prístrojom Spirometer. Súčasťou individuálneho odborného poradenstva v Poradni zdravia je aj problematika odvykania fajčenia.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 88 prednášok (1733 účastníkov) zameraných: na problematiku alkoholu – 23 prednášok (412 účastníkov), 25 prednášok na prevenciu drog (511 účastníkov) a 40 prednášok zameraných na problematiku fajčenia (810 účastníkov).

Plnili sme úlohy vyplývajúce z metodiky kampane „**Vymeň cigaretu za jablko**“, Odborné poradenstvo v prevencii fajčenia bolo poskytnuté 32 záujemcom, ktorým boli zmerané hodnoty CO a COHb. Súčasťou boli aj zdravotno-výchovné materiály poskytnuté poisťovňou, vlastné materiály a materiály ÚVZ SR.

V rámci Medzinárodného **Dňa bez fajčenia** bolo pracovníkmi OPZ v okrese Žiar nad Hronom vykonaných 9 interaktívnych prednášok pre deti a 1 prednáška pre dospelých. 2 krát bolo premietnuté DVD „Kým stúpa dym...“. V meste Žiar nad Hronom sa zúčastnilo prednášok a besied spolu 138 účastníkov.

Spolupracujeme s Okresným policajným zborom, Centrom voľného času pri plnení projektu „**Tvoja správna voľba**“. Tento projekt sa plní v okrese Žiar nad Hronom v rámci programu Európskej komisie „Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti“, Okresné riaditeľstvo Policajného Zboru v Žiari nad Hronom realizovalo tento projekt už druhý krát v priestoroch Centra voľného času v termíne od 5.11 2012 do 9.11 2012.

Cieľmi projektu bola snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu.

Projekt bol určený pre deti vo veku 9 a 10 rokov, s využitím inovatívnych prístupov práce s deťmi formou interaktívnej tvorivej dielne.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

1 HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR IV. /NEHAP IV./

Pitná voda:

V rámci monitoringu pitnej vody sme odobrali 155 vzoriek. Ako ŠZD sme vykonali odbery a laboratórne analýzy vzoriek pitnej vody v obciach Kolárovice-Čiakov, Štiavnik a Petrovice, ktoré sú bez verejného vodovodu.

V rámci podnetu na možné ohrozenie zdroja pitnej vody v obci Brezany sme v 1. polroku vykonali odbery a analýzy 2 vzoriek pitnej vody s vyhovujúcim výsledkom.

Platené služby pre fyzické osoby a právnické osoby: 43 vzoriek.

Voda na kúpanie:

Ako platená služba bolo odobratých a vyšetrených 107 vzoriek vody na kúpanie, z toho 22 vzoriek vody na kúpanie z vonkajších kúpalísk. V rámci ŠZD v Kúpeľnom dome Aphrodite v Rajeckých Teplicích boli odobraté a vyšetrené 4 vzorky vody na kúpanie z vnútorných priestorov.

Dňa 8.8.2012 bola odobratá a vyšetrená vzorka vody na kúpanie z Vodného diela v Žiline s vyhovujúcim výsledkom.

Ochorenia z pitnej a bazénovej vody hlásené neboli.

V októbri sme v zariadení prístrojovej suchej pedikúry presávali aeroskopom 200 l vzduchu pred výkonom, počas výkonu a po výkone suchej pedikúry. Meranie bolo doplnené zisťovaním prítomnosti patogénnych mikroorganizmov sedimentačnou metódou. Ich prítomnosť nebola zistená. Kultiváciou stripov z aeroskopu bola potvrdená prítomnosť plesní v presatom vzduchu, a to počas celej doby. V najväčšom množstve po výkone suchej pedikúry, hodnoty však neboli prekročené.

V novembri sa meralo vnútorné ovzdušie v ZOC Mirage Shopping center Žilina na 3. podlažiach. Kultiváciou stripov z aeroskopu bola potvrdená prítomnosť plesní v presatom vzduchu. Výsledky kvantitatívnej analýzy neprekročili legislatívne povolené limity.

Hluk v životnom prostredí.

Z dôvodu vyťaženia laboratória PPL sa sídliskový hluk presúva do r. 2013. V životnom prostredí sme riešili jeden podnet na hluk (Sídlisko Vlčince) od novonast'ahovaného obyvateľa, ktorý si sťažoval na hluk z prevádzky Metsa Tissue, zrealizované meranie preukázalo neopodstatnenosť podnetu. V rámci sídlisk sme nemali iné podnety, ktoré by súviseli s prevádzkami na jednotlivých sídliskách v meste Žilina, preto je možné túto problematiku presunúť na rok 2013. V 1. polroku sa riešili aktuálne podnety na zdroje hudobných prevádzok - boli vykonané 3 merania (2x v obci Trnové Hodové slávnosti, 1x mesto Žilina Staromestské slávnosti). V obci Trnové bola posudzovaná hladina A zvuku prekročená v nočnej dobe, vo večernej dobe bola v súlade s platnou legislatívou. Na Staromestských slávnostiach boli prekročené posudzované hodnoty A zvuku v nočnej dobe a tak podnet bol opodstatnený. V oboch prípadoch boli zvolané jednania na prejednanie týchto skutočností so zástupcami Mesta Žilina.

V súvislosti s preletmi športových lietadiel (výcvik pilotov v rámci Žilinskej Univerzity) sme zrealizovali niekoľko meraní hluku preletov športových lietadiel v časti obytnej zóny Horný Hričov a Bytča. Tieto miesta sú najviac atakované hlukom, pretože smerom na Bytču alebo Horný Hričov lietadlá štartujú. Pri bežnom prelete lietadiel nad zemou vo výške 350 -370 m je nameraná ekvivalentná hladina A zvuku 51,5 dB, čo je v súlade s platnou legislatívou. Odborní pracovníci uskutočnili meranie v zmysle platnej legislatívy, vždy merali 5 štartov v oboch smeroch. Výpočtom bola stanovená posudzovaná hladina A zvuku pri 20 preletoch, 60 preletoch a 200 preletoch za deň.

Posudzovaná hladina A zvuku vyhovuje platnej legislatíve v dennom čase pre 20 preletov denne, pri 60 preletoch denne je posudzovaná hodnota na limitnej hranici a pri počte preletov 200 za deň posudzovaná hladina A zvuku nevyhovuje. RÚVZ Žilina vstúpi do jednania so Žilinskou Univerzitou, aby počty preletov boli v súlade so závermi zhodnotenia protokolu o meraní hluku

a hluková situácia v okolí bola v súlade s platnou legislatívou.

Úloha 1.7

Definitívna tabuľka č. 3 Prehľad dezinfekcie pitnej vody vo verejných vodovodoch , ktoré zásobujú menej ako 5000 obyvateľov (s dezinfekciou na báze Cl), ktorá mala byť na RÚVZ doručená na spracovanie po 30.9.2011, zaslaná nebola, preto predbežný termín na spracovanie a zaslanie tabuľky za obdobie 2005-2010 za kraj na ÚVZ SR – 1. polrok 2012 nebol dodržaný.

Po konzultácii s výrobcom a dodávateľom pitnej vody SEVAK a.s. Žilina pri v súčasnosti zabezpečenej vyhovujúcej kvalite pitnej vody dezinfekciou plynným chlóróm, chlorňanom sodným alebo chlódioxidom nemáme návrhy na vytipovanie verejných vodovodov pre sledovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch bez dezinfekcie.

1.8

Do Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie pravidelne zasielame požadované údaje, týždennú aktualizáciu stavu v prevádzkovaní umelých kúpalísk v okresoch Žilina a Bytča. Problémy pri používaní IS sú priebežne konzultované s ÚVZ SR. V prípade testovania funkčnosti návrhu nového modelu, školenia pre užívateľov a uvedenia do prevádzky, sa budeme aktívne zúčastňovať.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

V roku 2012 sa hodnotenie pracovné prostredie v subjektoch vykonávalo v zmysle platnej legislatívy, vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Zamestnávateľia, fyzické a právnické osoby predkladali spolu so žiadosťami o uvedenie priestorov do prevádzky i samostatne **posudky o riziku, prevádzkové poriadky, návrhy na zaradenie prác do kategórií rizikových prác** spolu s podkladmi o objektivizácii faktorov pracovného prostredia, orgánu na ochranu verejného zdravia.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa v roku 2012 viedla už v novom programe ASTR_2011. V rámci ŠZD sa prehodnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodnotené rozhodnutia. Zamestnávateľia predkladali aktuálne podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, vykonané technické a technologické opatrenia, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými RP, či zamestnávateľia majú zazmluvnené PZS a BTS.

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených v **regióne Žilina a Bytča: 136 subjektov.**

Počet exponovaných pracovníkov celkom: **4126/1541** - celkom/ženy
3. kategória: **3839/1476** - celkom/ženy
4. kategória: **287/65** - celkom/ženy

Rozhodnutia:

3 x zrušené RP rozhodnutím,

11 x nové RP - (10 x v okr. Žilina, 1 x v okr. Bytča)

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov:

V rámci ŠZD sú hodnotené zdravotné podmienky u zamestnancov pracujúcich pri výrobe, skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. V roku 2012 bolo vykonaných **6 previerok.**

Zamestnávateľia na uvedených pracoviskách predkladali posudky o riziku s protokolmi o objektivizácii pracovného prostredia. Kontrolovalo sa poskytovanie OOPP zamestnancom, absolvovanie LPP vo vzťahu k práci. Pri uvádzaní nových priestorov do prevádzky sme požadovali všetky náležitosti vyplývajúce z novej platnej legislatívy (platnej legislatívy aj v prechodnom období zákona č. 67/2010Z.z.). Spolu s posudkom o riziku boli predkladané prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými faktormi. Sledovaná bola u zamestnávateľov odborná spôsobilosť pre manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami.

Vydaných bolo celkom **24** osvedčení pre prácu s toxickými látkami a zmesami. Z praxe bolo vydaných **17** osvedčení po absolvovaní aj skúšky **7** osvedčení. Boli vykonané **3** školenia, preškolených bolo **11** uchádzačov. Nebolo vydané **žiadne** rozhodnutie na nakladanie s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Pre jednotlivé regióny boli vydané nasledovné počty osvedčení:

16 z regiónu RÚVZ so sídlom v Žiline

2 z regiónu RÚVZ so sídlom v Čadci

1 regiónu RÚVZ so sídlom v Martine

3 regiónu RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši

3 z regiónu RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do

prevádzky.

DDD činnosť v regióne Žilina a Bytča:

Počet oznámení zaslaných na RÚVZ so sídlom v Žiline za rok 2012: **27**;

Počet prevádzok, v ktorých sa DDD činnosť realizovala: **172**.

Pol'nohospodárske podniky boli v roku 2012 v regióne Žilina naďalej v útlme.

V našom regióne nebola v roku 2012 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

V rámci výkonu ŠZD sme sledovali manipuláciu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami. Zamestnávateľ musel predložiť posudok o riziku vrátane objektivizácie faktorov pracovného prostredia, prevádzkového poriadku, havarijného plánu a bezpečnostných opatrení na pracoviskách, LPP u zamestnancov, ktorí manipulujú s karcinogénmi a mutagénmi.

V roku 2012 **nebolo vydané** rozhodnutie na vyhlásenie RP s faktorom karcinogénnym a mutagénnym.

Pracoviská s rizikovými prácami s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi sú:

- FNsP (odd. Onkológia a rádioterapia, Hematológia, Genetika, Urológia),
- Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou - SlaPa Žilina,
- Domenica s.r.o. (práca s tvrdým drevom)
- Doprastav (práce pri výrobe živičných zmesí-benzo-a-pyrén)
- Cestné stavby spol. s r.o. (práce pri výrobe živičných zmesí-benzo-a-pyrény)
- KAF Facility s.r.o., Žilina – prevádzka Bytča (sadze-pyrolýzne čistenie kovových závesov)

V záujme zamestnávateľov je karcinogénne a mutagénne látky čo najviac nahrádzať menej škodlivými látkami a činnosť plne-automatizovať.

Azbest:

V roku 2012 požiadalo **12** subjektov RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest. V tomto roku boli šetrené **2 podnety** s dôvodu neprofesionálneho manipulovania s azbestom.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V roku 2012 boli vydané **2** nové rozhodnutia s faktorom psychická pracovná záťaž (FNsP Žilina - odd. urgentnej medicíny, Obvodný úrad Žilina - odd. priestupkov), **1** rozhodnutie bolo vydané na základe prehodnotenia podkladov (DSS Turie), **1** rozhodnutie rušilo RP s týmto faktorom (DSS SYNOMIA ul. Gorazdova, Žilina). K všetkých rozhodnutiam boli predložené nové posudky o riziku.

Špecifická úloha: Európska kampaň SLICK - posúdenie psycho-sociálnych rizík pri práci

Bolo realizovaných **5** oficiálnych sedení zamestnancov RÚVZ v kraji Žilina a zamestnancov IP Žilina. Dohodli sa postupy realizácie kampane, vytvorili sa dvojice zamestnancov RÚVZ a IP pre jednotlivé regióny v kraji Žilina. V dňoch 08.08.2012 o 13,00 hod a 24.09.2012 o 13,00 hod sa uskutočnili zasadnutia zástupcov Inšpektorátu práce Žilina a odborom PPL pri RÚVZ so sídlom v Žiline vo veci spoločných previerok a prehodnotenia priebehu realizácie **európskej kampane SLIC "Posúdenie psycho-sociálnych rizík pri práci" v Žilinskom kraji.**

Kampaň bola vykonaná v zmysle dohodnutých zásad na predchádzajúcich zasadnutiach a boli vyvedené a realizované určité konkrétne dôsledky. Subjekty, ktoré sa zúčastnili európskej kampane, na záver spoločnej kontroly, dostali v závere jednotlivé usmernenia. Tieto požiadavky boli následne realizované a skontrolované. Tiež, uskutočnilo sa zasadnutie zástupcov Inšpektorátu práce Žilina a odborom PPL pri RÚVZ so sídlom v Žiline vo veci **vyhodnotenia skúseností zo spoločných previerok a plnenia uložených požiadaviek v súvislosti s európskou kampaňou SLIC "Posúdenie psycho-sociálnych rizík pri práci" v Žilinskom kraji.** V septembri prebehla kontrola plnenia uložených požiadaviek (jednalo sa o vypracovanie posudkov o riziku s psycho-

sociálnymi rizikami). Požiadavky pre jednotlivé subjekty v rámci európskej kampane SLIC "Posúdenie psycho-sociálnych rizík pri práci", prebehli v zmysle dohodnutých zásad a ustanovení európskej kampane SLIC.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Prešetrovanie chorôb z povolania sa vykonáva v rámci ŠZD

Celkom bolo v roku 2012 na RÚVZ zaslaných 32 ChzP ; 25 ChzP bolo prešetrených, 6 je v šetrení.

- CHzP s faktorom DNJZ bolo prešetrených 17 chorôb,
- poškodenie sluchu faktorom hluk 2,
- poškodenie chrbtice 2,
- poškodenie horných dýchacích ciest 3,
- iné /Lumboischiadický sy., Vertebrogénne och., Arthrózy DK/ 4.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice:

V roku 2012 sme naďalej sledovali poškodzovanie chrbtice z titulu výkonu práce u zamestnancov v automobilovom priemysle, stavebníctve, montážnych halách, v stravovacích zariadeniach a v subjektoch, kde sa vykonávajú prevažne práce v neprijateľnej a podmienene prijateľnej polohe, v základnej polohe postojáčky, v pracovnej polohe posediačky, pri vnútenom pracovnom tempe a zároveň náročné práce na presnosť. Zamestnávateľia museli predkladať posudky o riziku s hodnoteniami fyzickej záťaže pri práci a boli vyvodzované dôsledky. V prípade, keď sa jednalo o práce, ktoré nebolo možné riešiť organizačne, technickými zariadeniami a optimálnymi technologickými postupmi, práce boli zaradené do rizikových prác s faktorom fyzická záťaž pri práci.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Pri výkone ŠZD sme požadovali od zamestnávateľov predložiť posudky o riziku pri práci so zobrazovacími jednotkami (zhodnotenie pracovnej činnosti, pracovného miesta, postavenie stola, stoličky, monitoru k telu zamestnanca, osvetlenie pracovného priestoru, spôsob relaxácie očí a chrbtice počas práce). Boli sledované intervaly výkonu LPP so zameraním na zrak. Zamestnávateľia boli upozorňovaní na nedostatky v prevádzkach v súvislosti so zobrazovacími jednotkami a usmerňovaní, aby zamestnanci využívali krátkodobé relaxácie horných končatín, chrbtice aj cviky so zrakom. Pri výkone ŠZD sme zistili, že subjekty, ktoré majú zazmluvnenú PZS, sú pravidelne preškoľovaní o zdravotných vplyvoch senzorickej záťaže pri práci najmä zrakovej záťaže.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V regióne Žilina máme 1 subjekt, ktorý má platné rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky pre manipuláciu s toxickými látkami a zmesami. V ďalšom subjekte sme so zamestnávateľom vyplnili dotazník REACH-EN-FORCE-2.

3 Oblasť hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeljej populácie SR“

Odpočet: V rámci usmernenia pre riešenie projektu bolo v okrese Žilina vyšetrených 80 klientov, 40 žien a 40 mužov, rozdelených do dvoch vekových kategórií.

Všetci respondenti sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Respondenti vyplnili **dotazníky o životospráve**, ktorý je delený na dve časti: **A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti** a **B. Pohybová aktivita a životospráva**. Hodnotila sa konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá sa počítačovo spracovala v programe Alimenta č.4.3e-nadstavbová verzia a porovnávala sa s odporúčanými výživovými dávkami. Výsledky sú kompletne spracované v tabuľkovej časti Výročnej správy. U klientov, ktorých vyšetrenia mali zvýšené hodnoty boli výsledky prekonzultované so zameraním na úpravu životosprávy, prípadne odporúčané vyšetrenie u odborného lekára.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Odpočet: V roku 2012 bolo odobratých a vyšetrených **24 vzoriek** kuchynskej soli, všetky vzorky vyhovovali platnej legislatíve. Cieľom úlohy je monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli na zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho.

V rámci platnej legislatívy je povinná fortifikácia kuchynskej soli jódom.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 Bezpečnosť PET fliaš

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je riešiteľom tejto úlohy.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je riešiteľom tejto úlohy.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je riešiteľom úlohy.

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Odpočet: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie, zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 2 prídavných látok : E 129 Allura červená AC a E 950 Aspartam.

Úloha prebieha v 2 etapách:

I. etapa : január – október 2012; odborne – metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýza vzoriek – v rámci zberu údajov bolo oslovených 20 respondentov (veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci – 5 žien a 5 mužov každej vekovej kategórie). Respondenti vyplňali 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov a týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Odobrali sa 2 vzorky potravín na laboratórne vyšetrenie, a to: Surimi rybie tyčinky a Hamé baranie rohy v sladkokyslom náleve.

II. etapa : spracované údaje z dotazníkov a výsledky z laboratórneho vyšetrenia boli spracované do tabuliek a odoslané v novembri 2012 na Úrad verejného zdravotníctva SR.

3.7 Monitoring bisfenolu A v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Odpočet: V roku 2012 boli odobraté a vyšetrené **2 vzorky** materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami pre deti.

- Dojčenská fľaša NUK PP s cumlíkom (240 ml) pre deti do 6 mesiacov – bisfenol A,
- PP dojčenská fľaša Zifco pre deti - bisfenol A

Vzorky boli odobraté v distribučnej sieti a laboratórne vyšetrenie bolo vykonané na riešiteľskom pracovisku – RÚVZ so sídlom v Poprade. Testované vzorky v uvedených

parametroch za podmienok testov spĺňajú požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. Januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

4 Oddelenie hygieny detí a mládeže

- Projekt č. 4.1. **Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine**

Ide o projekt, ktorého cieľom je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001. V roku 2011 prebehli vlastné merania antropometrických ukazovateľov detí a mládeže a zber údajov. Spolu bolo vyšetrených 512 detí vo veku 7 – 18 rokov podľa priloženej metodiky. Údaje boli zadané do masky v programe Excel a v termíne zaslané na ÚVZ SR (marec 2012).

- Projekt č. 4.2. **Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku**

V roku 2012 sa projekt nerealizoval.

- Projekt č. 4.3. **Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.**

Cieľom je zhodnotiť zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. V prvom polroku 2012 sa realizovala III. etapa – ide o šetrenie u 11 – 14 ročných detí. Spolu sme vyšetřili dotazníkovou metódou a vlastným meraním 120 detí. V druhom polroku sa údaje zadávali do pripravených masiek a úloha bola v termíne odoslaná na riešiteľské pracovisko.

- Projekt č. 4.4. **Zdravé deti v zdravých rodinách**

Ide o 2. etapu riešenia projektu. Do projektu sú zapojené RÚVZ v sídle Žilinského kraja a ide o spoluprácu s pediatriami a vyšetřenie detí a mládeže 11 a 17 ročných v rámci preventívnych prehliadok a získanie údajov o hodnote TCH a poznatkov o ich životnom štýle a zdraví. V roku 2012 bola úloha ukončená záverečnou správou.

- Projekt č. 4.5 **Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí**

Cieľom projektu je získať prehľad vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského a školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V prvom polroku 2012 sa šetrili deti predškolského veku prostredníctvom dotazníkovej metódy. Boli získané dotazníky od 20 detí MŠ. V druhom polroku sa údaje zadali do databázy a zaslali na ÚVZ SR.

- Projekt č. 4.6 **Sledovanie režimu dňa a odpočinku u žiakov základných škôl v SR**

Cieľom je získať údaje od žiakov všetkých ročníkov vybraných ZŠ v SR a porovnať zmeny, ktoré nastali od realizácie posledného prieskumu režimu práce a odpočinku žiakov v roku 1999. V prvom polroku sme získali dotazníkovou metódou údaje od 20 – tich žiakov šiesteho ročníka, ktoré boli v druhom polroku spracované a zaslané na ÚVZ SR.

Domáce programy a projekty RÚVZ so sídlom v Žiline

V roku 2012 rieši oddelenie HDM tieto úlohy:

Monitoring vnútorného ovzdušia sedimentačnou metódou a pomocou aeroskopu v predškolských a školských zariadeniach v okrese Žilina a Bytča (v roku 2012 bolo vyšetřených 51 vzoriek vnútorného ovzdušia v 5 – tich školských a stravovacích zariadeniach. Z tohto počtu bolo 7 nevyhovujúcich. Po rokovaní boli prijaté opatrenia v zmysle pokynov na odstránenie nedostatkov).

Analýza stravovania detí predškolského a školského veku v okrese Žilina a Bytča (v roku 2012 bolo vykonaných 117 kontrol v školských stravovacích zariadeniach. Pri kontrolách sme sa stretávali s bežnými nedostatkami, ako napr. neaktualizovaný systém správnej výrobnéj praxe,

zastaralé technologické vybavenie kuchýň a pod. Jednotlivé nedostatky sa riešili hneď na mieste opatreniami v zápisniciach).

Monitoring stavu pieskovísk v okrese Žilina a Bytča (v roku 2012 bolo odobratých 44 vzoriek piesku v predškolských zariadeniach a z občianskej vybavenosti jednotlivých sídlisk. Z tohto počtu boli nevyhovujúce 4 vzorky. Po vykonaní nápravy – výmene piesku v pieskoviskách tento po vyšetrení vyhovoval daným požiadavkám.

Ostatné projekty:

V roku 2012 sa oddelenie HDM zapojilo i do iných projektov a úloh, ktoré realizovalo v spolupráci s oddelením podpory zdravia a odborom epidemiológie

- **Interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“**
- **Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých** – ide o rozdanie zdravotno – výchovného materiálu základným a stredným školám. V okrese Žilina a Bytča bol materiál do konca marca 2012 rozdán v 100 školách (brožúry a CD).

5 Odbor epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Zabezpečovanie vyššej úrovne zaočkovanosti sa vykonáva formou telefonického konzultácie, osobným kontaktom s klientom resp. lekárom, vzdelávaním zainteresovaných, osvetová činnosť pre obyvateľov - internetová stránka úradu, články v médiách, semináre pre lekárov a výkonom štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach (v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava).

Kontrola očkovania v SR, rok 2012 : Celkový počet pediatrických obvodov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Žiline je 41, z toho okres Bytča: 6 obvodov, okres Žilina : 35 obvodov. V okrese Žilina sme zaznamenali jeden obvod so zaočkovanosťou nižšou ako 90%, (očkovanie proti TBC roč. nar.2011), ide o ambulanciu kde je len 6 evidovaných detí. Ostatné druhy očkovania boli v rozmedzí od 98,05% očkovanie proti TBC v roč.nar.2011 do 99,94% preočkovanie v 13.roku života, roč. nar. 1998. Výkon očkovania ako aj jeho dokumentácia je v súlade so Zákomom NR SR č. 355/2007 Z. z. Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikróčiť k mimoriadnemu očkovaníu. Azylové zariadenie na území regiónu nemáme.

Problémom pri zabezpečovaní dobrej zaočkovanosti je pre epidemiológa snaha rodičov o odmietanie očkovania dieťaťa. V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov,pediatrov. Spolu hlásených celkove 53 prípadov – agenda od roku 2008, v r. 2012 : 23x.

6.2 Surveillance infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Riešene formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatítid, v problematike vakcinácie, dezinfekcie, očkovania cestovateľov. Uskutočnenie : telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom a lekárom. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike AIDS : 70x (internet:24x telefonicky: 46x), problematika vírusových hepatítid a iných druhov očkovania : 46x (osobný resp. telefonický kontakt, poradňa očkovania). Nové riešenia v roku 2012: zmena systému hlásenia STD od 1.05.2012, pokračovanie v konzultačnej činnosti cez poradňu očkovania.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Vykonáva sa plnením projektu PHARE : Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO.

Týka sa všetkých diagnóz prenosných ochorení. Spolu vykonaných krajských správ (SRV) 52x týždenné hlásenia: spracovanie ARO chorobnosť / týždeň, aktuálne hlásenia pre SRV.

6.4 Nozokomiálne nákazy - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávame v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR. Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre jednotlivé kontrolované pracoviská telefonicky, následne písomným zhodnotením dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a výkonu bariérovej ošetrovateľskej techniky. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami. Počet kontrol HER/ŠZD: 35/ ZZ. Počet kontrolovaných sterilizačných prístrojov : 275 (biologická kontrola). Vykonaná bodová prevalenčná štúdia v mesiacoch máj-jún 2012: spolu riešených 380 pacientov FNŠP Žilina, 27 NN aktívne vyhládaných.

6.5 Surveillance chronických ochorení - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Pri realizácii projektu EHES účasť aj odboru epidemiológie – vid' závery poradňa zdravia.

Odbor epidemiológie vykonáva i štúdiu ESNAP - *Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) - pilotná štúdia (vid' : časť 2.3. PPL).*

Prípisom zo dňa 27.10.2011 z RÚVZ so sídlom v B.Bystrici bolo oznámené pokračovanie projektu

k 1.11.2011 na základe pridelenia finančných prostriedkov, vykonané bolo opätovné otvorenie pracovnej činnosti, obnova databázy externých spolupracovníkov(laboratórium i FNŠP Žilina). V sledovanom období roka 2012 sme zabezpečili 1 prípad a 1 kontrolu k prípadu. V roku 2012 bol tento projekt ukončený.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok. Naposledy bolo vypracované zabezpečenie pre pracovný výkon pre mimoriadnu situáciu vo výskyte novej chrípky v zmysle pokynov WHO a ÚVZ SR.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 6x odberom vody v ČOV D. Hričov: 7.2.2012, 19.03.2012, 22.5.2012, 13.8.2012, 25.9.2012- výsledky : negatívny, odber zo dňa 20.11.2012-výsledok t. č. nie je k dispozícii.

6.8 Prevencia HIV / AIDS - projekt :

Na projekte sa účastní v prvom polroku 2012 iba RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. Interaktívna forma vzdelávania a prevencie, spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV. Počet výkonov na projekte : vid' správa RÚVZ D. Kubín Zhodnotenie projektu: Projekt prináša zmenu pasívneho prístupu žiakov k téme na interaktívny štýl, prvýkrát mali respondenti možnosť zúčastniť sa besedy, kde neplnili len pasívnu úlohu ale naopak plnením rôznych úloh na piatich stanovištiach hravou formou získavali informácie a zaujímali postoj k téme AIDS. Zo strany študentov a pedagógov projekt hodnotený výborne, bez námietok.

6.9 Poradenstvo v očkovaní :

Realizačný výstup zahŕňa zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach a zníženie odmietaní očkovania. Evidujeme celkom 53 odmietnutí očkovania – od roku 2008, v roku 2012 pribudlo 23 odmietnutí. Riešené v zmysle legislatívy, blokované pokuty, resp. priestupkovým konaním.

Na úrade pracuje aj Poradňa očkovania, informovanosť zabezpečená aj formou EIW 2012.

Konzultácie (očkovanie, aktuálna epidemiologická situácia) vykonané 85 x pre lekárov a 82x pre klientov a 4x médiá.

6 Oddelenie podpory zdravia

9.1 Národný program podpory zdravia

V rámci plnenia úloh NPPZ sme nadviazali spoluprácu s regionálnymi médiami - TV Patriot, Žilinský večerník, My – žilinské noviny, s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Mestskou knižnicou Žilina, Pedagogicko- psychologickým centrom Žilina, [Krajským riaditeľstvom Policajného zboru](#) - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Union, Dôvera, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, firmami - GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare, Interpharm a.s. Elmex, Nutricia, VÚC a orgány verejnej správy, MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom Veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Odpočet:

8x prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku Žilinskej univerzity- (cca 20 poslucháčov) na témy:

- „Zdroje vody a možné zdroje ich znečistenia“
- 2x „Funkcia mozgu. Ako si lepšie pamätať a nezabúdať?“
- „Problematika prenosných chorôb, protiepidemiologické opatrenia“
- „Stravovanie v reštauráciách- jeho plusy a mínusy“
- „Zásady správneho stravovania seniorov“
- Minerálne vody a pitný režim
- „Ústna hygiena seniorov“
- prednáška na tému Stravovanie a zdravý životný štýl - Jednota dôchodcov Žilina (cca 150-200 seniorov)
- 1 x interaktívna prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku, odbor výživa a zdravie (cca 44 poslucháčov) na tému Výživa ako prevencia ochorení v starobe
- projekt Krankas seniorom – participácia na projekte Krankas seniorom (projekt na podporu netradičných foriem zdravotníckej osvetu so zameraním na prevenciu a ochranu zdravia, zlepšenie kvality života seniorov...): monitoring celkového cholesterolu, cukru, TK, antropometrické ukazovatele, odborné poradenstvo (82 účastníkov)
- „Deň zdravotnej edukácie pre občanov mesta Bytča“ prednáška na tému: Tréning pamäte, akcia spojená s edukačnou činnosťou a ukázkami Canisterapie (cca 10 poslucháčov)

9.3 Podpora zdravia v predškolských a mimoškolských zariadeniach

9.3.1 Materské centrá

- 1x besedy u rizikovej skupiny žien v okrese Žilina – v „Áno pre život n.o.“, Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby - Rajecké Teplice na tému:
- „Prevencia ochorení tráviaceho traktu u detí, prevencia zápchy, liečba hnačky“ (13 matiek)

9.3.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygienu

14x prednáška/beseda na tému orálne zdravie v základných a materských školách ZA okresu:

3x MŠ Rosina (20+19+26 predškolákov)

3x MŠ Dobrého pastiera Žilina (3x25 predškolákov)

2x MŠ Jarná Žilina (19+20 predškolákov)

2x ZŠ Rosina (1.roč.-23+27 detí)

MŠ Trnové- beseda spolu s rodičmi (20 predškolákov, 13 rodičov a starých rodičov)

3x MŠ Dobrého pastiera Žilina (75 predškolákov)

V rámci prednášok poradenské centrum zdravia poskytlo v spolupráci s firmami GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare a Interpharm a.s. Elmex všetkým deťom, u ktorých bola prednáška realizovaná pomôcky dentálnej hygieny (detskú zubnú pastu, kefkú, ústnu vodu) spolu s omalňovávkou a zdravotno-výchovnými materiálmi (plagáty, letáky, záložky). Edukačné

materiály v podobe článkov, letákov boli adresované aj rodičom a učiteľom MŠ a ZŠ. Na web stránke RÚVZ ZA je uverejnený článok s názvom „*Stomatohygiena detí*“.

**EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)
Projekt sa začal realizovať v roku 2011 a v roku 2012 sa dokončil a zahŕňal nasledovné aktivity:**

kontaktovanie respondentov a rozposlanie pozvánok (oslovených 112 respondentov),
ropätovnérealizácia samotného odberu (vyšetrených spolu 56 klientov),
písomné informovanie vyšetrených o výsledkoch,
nahadzovanie výsledkov do programu a jeho odoslanie na RÚVZ BB.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Zdravotno-výchovné aktivity sa týkali tém a termínov odporúčaných Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) a tiež tém s ďalšou preventívnou a zdravotno – výchovnou problematikou podľa kalendára WHO. Prezentačnú aktuálnych tém a informácií sme zabezpečili prostredníctvom regionálnych novín či informačných panelov v spolupráci s poisťovňami, nemocnicou, firmami ZA okresu a panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ ZA. Pre poskytnutie informácií sme taktiež využili web stránku RÚVZ ZA www.ruvzza.sk, regionálne noviny a televízie.

4. február – Svetový deň proti rakovine

- informačné panely v priestoroch RÚVZ ZA - samovyšetrenie prsníkov, melanóm kože
- web stránka RÚVZ ZA- článok týkajúce sa problematiky Samovyšetrenia prsníkov a melanómu kože.

12.- 18. marca – „Týždeň mozgu“

- informačné panely v priestoroch RÚVZ ZA, v Krajskej knižnici o realizácii týždňa mozgu spolu s krátkymi typmi pre lepšiu pamäť
- web stránka RÚVZ ZA- článok s názvom- „*Ako sa hlási Alzheimer?*“
– 2x prednáška/beseda pre:
– - 1 x *Tréning pamäti, Ako nám funguje mozog?*- cieľová skupina: produktívny vek + seniori (20 účastníkov)

- *Tréning pamäti*- cieľová skupina: študenti SZŠ Žilina (8 študentov)

- celodenná akcia „*Deň mozgu*“ v krajskej knižnici Žilina – celý deň prebiehali akcie pre širokú verejnosť všetkých vekových kategórií formou interaktívnej besedy, hudobno- tanečných hier na rozvoj mozgových hemisfér, modelovanie mozgu, riešenie hlavolamov a hádaniek a pod. Akcie sa zúčastnili deti MŠ A. Kmeť'a (22 detí), Špeciálna ZŠ Vojtašáka 6.-9. roč. (23 detí), ZŠ Bytčica 1.-4. roč. (36 detí), poobede bola otvorená prednáška pre širokú verejnosť a seniorov (30 ľudí). O tomto dni boli informované regionálne médiá.

24. marec- Svetový deň TBC

- web stránka RÚVZ ZA- článok týkajúce sa problematiky Tbc.

7. apríl – Svetový deň zdravia

- Stárnutie a zdravie.- téma *Dobré zdravie predlžuje život* - na univerzite tretieho veku, odbor Výživa a zdravie beseda na tému *Výživa ako prevencia ochorení v starobe* (44 poslucháčov)

10. máj – Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“

- organizovanie pravidelného cvičenia 1x týždenne pre ženy v produktívnom veku zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity a prevencie sedavého spôsobu života na RÚVZ Žilina (priemerne sa zúčastňuje 10-12 žien). Počas prvého polroka 2012 cvičenie bolo 18 krát.

„Deň pohybu pre deti a rodičov ZA regiónu“ v spolupráci s Občianskym združením FC Juventus ZA, do akcie nám spoločnosť Interpharm Slovakia, a.s poskytla darčeky prepredmety pre zúčastnené deti. V rámci dňa sa realizoval futbal detí s rodičmi a rôzne iné pohybové aktivity.(zúčastnených 150 detí a rodičov)

seminár pre zamestnancov RÚVZ ZA – praktické a metodické prezentovanie cvikov v rámci prevencie ochorenia chrbtice

ZA Univerzita - poslucháči Univerzity tretieho veku - praktické a metodické prezentovanie cvikov v rámci prevencie ochorenia chrbtice
akcia - „Deň zdravia“ Stredná odborná škola podnikania Žilina - praktické a metodické prezentovanie cvikov v rámci prevencie ochorenia chrbtice
web stránka RÚVZ ZA- článok k problematike pohybu

17. máj – Svetový deň hypertenzie

- informačný panel v priestoroch RÚVZ ZA- „Ako rozlíšiť infarkt myokardu a náhlu cievnu mozgovú príhodu?“
- web stránka RÚVZ ZA- informácia o Svetovom dni hypertenzie a článok „Ako si správne merať krvný tlak“

22. máj – Svetový deň obezity

- web stránka RÚVZ ZA- „Deti a obezita“
- v spolupráci so SZŠ - „deň športu a prevencie obezity“, 1x prednáška SZŠ ZA- „Zdravým životným štýlom proti obezite“, meranie % tuky, viscerálneho tuku, hm., výška, BMI, pás, boky, WHR, študenti športovali na školskom ihrisku počas dňa

31. máj – Svetový deň bez tabaku- kampaň „Prestaň fajčiť, daj si jablko“

- odpublikovaný článok v regionálnych novinách - Žilinský večerník, MY Žilinské noviny - kampaň „Prestaň fajčiť, daj si jablko“
- kampaň prebehla v uliciach mesta v spolupráci s poisťovňou Union a SZŠ Žilina. Verejnosti boli ponúkané informačné brožúrky o škodlivosti fajčenia, o možnostiach zanechania fajčenia a pod. Mali možnosť dať si odmerať hodnoty CO a CoHb smokerlyzérrom (zmeraných 33). V rámci kampane boli vymieňané jablká za cigaretu (68 jablák vymenených za cigaretu), vypísaných 32 ankiet.
- web stránka RÚVZ ZA- 4x článok: „Riziká pasívneho fajčenia“, „Onkologické ochorenia spôsobené fajčením“, „Tabak zabíja“, „Prestaň fajčiť, daj si jablko“

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

- web stránka RÚVZ ZA- článok k drogovej problematike
- zdravotno-výchovná kampaň „Deň zodpovednosti“ v spolupráci so Slovenským združením výrobcov piva a sladu v obchodnom dome Aupark Žilina. V rámci tejto aktivity sa informovala široká verejnosť o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu a o orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi, vyplňali sa krátke dotazníky o užívaní alkoholických nápojov, rozdávali sa informačné letáky, realizovalo sa meranie hladiny GGT, cholesterolu reflotronom, krvného tlaku. (45 meraní, 93 dotazníkov)

21.september – Svetový deň Alzheimerovej choroby

- interaktívna beseda pre mládež pod názvom „Ako funguje mozog“ (cca 16 detí)
- interaktívna beseda („Tréning pamäte“) pre širokú verejnosť (cca 43 poslucháčov).
Aktivity boli realizované v spolupráci s Krajskou knižnicou Žilina.

24. september - Svetový deň srdca + kampaň MOST (mesiac o srdcových témach)

- dve meracie miesta hodnotenia rizikovosti KVS ochorení „kódu srdca“.: meracie miesto – Mestský úrad Žilina (76 klientov), monitoring: celkový cholesterol, TK, pulz, BMI, WHR, odborné poradenstvo.
- na web stránke RÚVZ ZA bolo uverejnených 7 článkov k problematike KVS ochorení.
- 2x odpublikovaná správa v regionálnych novinách (MY Žilinské noviny, Žilinský večerník)
- 1x rozhovor pre Žilinskú televíziu

1. október - Medzinárodný deň starších

- „deň otvorených dverí“ – monitoring celkového cholesterolu, TK, % tuku, stanovenie BMI a WHR indexu, odborné poradenstvo (vyšetrených 16 seniorov)
- Univerzita tretieho veku, 2 prednášky na tému: *Zásady správnej výživy seniorov a Význam vlákniny vo výžive* (cca 18 poslucháčov)

- členská schôdza Základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska pri príležitosti Mesiaca úcty k starším, v rámci odborného programu sme odprednášali prednášku na tému: *Stravovanie a zdravý životný štýl seniorov* (cca 150-200 seniorov)
- participácia na projekte *Krankas seniorom* (projekt na podporu netradičných foriem zdravotníckej osvety so zameraním na prevenciu a ochranu zdravia, zlepšenie kvality života seniorov...): monitoring celkového cholesterolu, cukru, TK, antropometrické ukazovatele, odborné poradenstvo (82 účastníkov)
- Univerzita tretieho veku, prednášky na témy: *Minerálne vody a pitný režim, Alergény v potravinách a potravinové alergie* (cca 18 poslucháčov)
- „Deň zdravotnej edukácie pre občanov mesta Bytča“ prednáška na tému: *Tréning pamäte*, akcia spojená s edukačnou činnosťou a ukážkami Canisterapie (cca 10 poslucháčov)
- distribúcia zdravotno- výchovných materiálov pre seniorov ZA okresu (Jednota dôchodcov, Univerzita tretieho veku, Krajská knižnica ZA...)
- odpublikovaný článok k medzinárodnému dňu strašim (Žilinský večerník)

10. október – Svetový deň duševného zdravia

Poskytnutá informácia o problematike duševného zdravia na web stránke a vstupnom paneli RÚVZ ZA.

46. týždeň – Európsky týždeň boja proti drogám

- spolupráca s viacerými subjektmi- Krajská knižnica ZA, Žilinský samosprávny kraj, mesto ZA... participácia na protidrogovom týž.- 1.-5.10. 2012 - festival DNI NÁDEJE- XVIII. roč. celoslovenského protidrogového festivalu, prednášky na témy – *Nenechajte mozog zakáľať, Drogy a omamné látky* a iné (cca 123 žiakov)

17. november – Medzinárodný deň bez fajčenia

- interaktívne prednášky k danej problematike ZŠ Rosina pre 7. roč., 8. roč., 9 roč. (cca 56 žiakov)
- stredoškolské internáty, Rosinská cesta, Žilina – individuálny rozhovor so študentmi spojený s meraním CO vo vydychovanom vzduchu, vyplňanie Fagerstromovho dotazníka (cca 26 študentov)

1. december – Svetový deň AIDS

- 2x interaktívna beseda ZŠ Hôrky (spolu 62 žiakov + 2 pedagógovia)
- informácia o Svetovom dni AIDS cez rozhlas pre ZŠ Rosina, zapojenie školy do výtvarnej súťaže Červené stužky
- poskytnutá informácia o dni na vstupnom paneli a web stránke RÚVZ ZA (Fakty o AIDS)

9.7 „Quit and win - Prestaň a vyhraj“

V rámci kampane „Quit and win- Prestaň a vyhraj“ bola zabezpečená distribúcia materiálov o možnostiach ako sa do kampane zapojiť (50x účastnícky list), plagáty (RÚVZ, Mestský úrad ZA, ZA univerzita, NsP ZA, Mestská knižnica, školy- stredné, vysoké, stredoškolské a vysokoškolské internáty, športové a kultúrne strediská- Orchester, Zimný štadión a pod., súkromné firmy v ZA regióne), informácie na web stránke RÚVZ ZA. O realizácii súťaže, možnosti sa do súťaže prihlásiť ako aj o podmienkach súťaže mali záujemcovia možnosť dozvedieť sa prostredníctvom regionálnych novín, informačných panelov, informácii na web stránkach RÚVZ ZA.

V rámci celoslovenského losovania bol jeden výherca zo ZA regiónu, ktorému sme robili kontrolné vyšetrenie v rámci dodržania podmienok súťaže a tým aj prevzatia vylosovanej ceny.

9.8 Národný program prevencie obezity

organizovanie pravidelného cvičenia 1x týždenne pre ženy v produktívnom veku zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity a prevencie sedavého spôsobu života na RÚVZ Žilina (priemerne sa zúčastňuje 10-12 žien).

v spolupráci so SZŠ - „deň športu a prevencie obezity“, 1x prednáška SZŠ ZA- „*Zdravým životným štýlom proti obezite*“, meranie % tuky, viscerálneho tuku, hm., výška, BMI, pás, boky, WHR, študenti športovali na školskom ihrisku počas dňa

„Deň pohybu pre deti a rodičov ZA regiónu“ v spolupráci s Občianskym združením FC Juventus ZA, do akcie nám spoločnosť Interpharm Slovakia, a.s poskytla darčeky predmety pre zúčastnené

deti. V rámci dňa sa realizoval futbal detí s rodičmi a rôzne iné pohybové aktivity (zúčastnených 150 detí a rodičov).

1x prednáška Gymnázium Hlinská ZA- „Zdravý životný štýl“ (cca 30 študentov)

9.9 CINDI program SR

Spolupráca s poisťovňou Union pri realizácii „dňa zdravia“:

Kofola – kompletne vyšetrenie RF KVS och. – cholesterol, glukóza, TG, HDL cholesterol, % telesného tuku, TK, hm., výška, BMI – individuálne poradenstvo (8 účastníkov)

ZA univerzita - monitoring cholesterolu, pečeneových testov, glukózy, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (81 účastníkov – študenti a zamestnanci)

fi. G4S (SBS služba) - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (9 účastníkov)

SSE (Stredoslovenská energetika) - monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo, optika OPTICUS merala zrkovú ostrosť (83 účastníkov)

Telecom - monitoring cholesterolu, kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (50 účastníkov)

ZA Univerzita – monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI- individuálne poradenstvo (76 zamestnancov)

Žilinské dni zdravia - vyšetrených 51 klientov, vyšetované parametre- celkový cholesterol, tlak krvi, výška, hmotnosť, BMI, % telesného tuku

návštevnosť poradne zdravia: celkovo 273 ľudí

prvo-vyšetrení - 138 (47 mužov, 91 žien)

opakovane vyšetrení - 135 (41 mužov, 94 žien)

web stránka RÚVZ ZA- 5x článok: „Cholesterol“, „Čo robiť ak je zvýšený krvný cholesterol?“, „Rýchli zásah môže zachrániť život“, „Aké mám riziko KVS ochorení?“, „Pyramída výživy“, „Peľové alergie“

9.10 ZDRAVIE DETÍ A MLÁDEŽE V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ

Na základe Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008- 2015 boli ponúkané edukačné materiály zamerané na bezpečnosť cestnej premávky- **BECEP**. Edukačný materiál je zapožičaný podľa požiadaviek škôl ZA regiónu. 1x informačný panel a 1x správa na web stránke RÚVZ ZA- „Čo je BECEP?“ a možnosť ako si zapožičať edukačný materiál

-Nadnárodný preventívny projekt „**Tvoja správna voľba**“ (eliminácia trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok) - spolupráca a realizácia projektu so zástupcami odboru komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru SR, zamestnancami Krajskej knižnice Žilina. V dňoch od 1. 2.- 2. 3. 2012 sa v rámci ZA kraja zapojilo do projektu 280 žiakov zo ZŠ a 40 žiakov zo ŠZŠ vo veku 9- 10 rokov.

-Deň aktivít pod názvom „*Symbióza zdravia, kultúry a športu*“ Stredná odborná škola podnikania ZA. Spolupráca viacerých subjektov- VÚC, RÚVZ, psychologovia.... Aktivity zamerané na pohyb, meranie TK, % tuku, zdravej výživy, drogy a protidrogová problematika, fajčenie (meranie CO vo vydychovanom vzduchu – 19 študentov).

-8x prednáška/ beseda pre deti/žiacov/študentov:

ŠZŠ Hurbanova ZA- „*Prečo nefajčiť?*“ (15 žiakov)

-Stredoškolské internáty – „*Prevencia nikotínovej závislosti*“ – meranie CO vo vydychovanom vzduchu (9 študentov)

-ZA univerzita - „*Prevencia nikotínovej závislosti*“ – meranie CO vo vydychovanom vzduchu (6 študentov)

-Obchodná akadémia ZA – „*Ako sa odnaučiť fajčiť*“ – skupinová a individuálna konzultácia spojená s meraním CO vo vydychovanom vzduchu (4 študenti)

- 3x ZŠ Rosina – „*Fajčenie a iné závislosti*“ (56 žiakov)

- Výchovno - diagnostické centrum – Aktívne využívanie voľného času – deň relaxu v podobe prednášok o sebapoznávaní a komunikácii, ako sa správne učiť, cvičenie joga (cca 16 dievčat)
- Program „**Školské ovocie**“, sprievodné aktivity k programu „Ovocie a zelenina do škôl“. 2 interaktívne besedy pre deti predškolského veku, 4 interaktívne besedy a prednášky pre deti školského veku.

MIMORIADNE PROJEKTY

Psyllium chitosan - štúdia realizovaná na regionálnej úrovni v spolupráci s ASP Divina a.s. Sledovanie účinku prípravku potravinovej vlákniny Psyllium chitosan počas mesačného pravidelného užívania. Do štúdie boli zaradení 40 respondenti, ktorí počas 1 mesiaca pravidelne 2xdenne užívali 6 g prípravku. Na začiatku a na konci boli respondentom merané biochemické a antropometrické ukazovatele. Cieľom bolo zistiť vplyv prípravku na zmenu biochemických ukazovateľov (celkový cholesterol, glukóza, TG, HDL a LDL cholesterol), zmenu telesnej hmotnosti a % tuku.

7 Odbor laboratórných analýz

1.1 Vypracovanie aktualizovaného Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Peľová informačná služba

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
238	924	924

Meranie expozície hluku v životnom prostredí

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
58	146	2 584

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Meranie expozície hluku

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
227	662	12 860

Meranie tepelno-vlhkostnej mikroklímy

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
82	592	592

Meranie osvetlenia

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
40	120	120

Meranie pracovného ovzdušia

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
291	887	2 318

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
32	224	224

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
112	336	672

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
15	60	75

3.6 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Syntetické farbivá	135	388	389
Syntetické sladidlá	93	269	538
Konzervačné látky	106	212	424

4.3 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
55	385	385

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín pre deti

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Syntetické farbivá	47	50	50
Syntetické sladidlá	47	141	282
Konzervačné látky	47	94	188
Kyselina askorbová	47	47	94

7.1 Cyaobaktérie

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
13	13	13

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
29	29	29

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch

Skúšky	Počet vzoriek Minerálne a pramenité/ watercoolery	Počet ukazovateľov Minerálne a pramenité/ watercoolery	Počet analýz Minerálne a pramenité/ watercoolery
chemické	38 / 6	886 / 144	989 / 156
mikrobiologické	36 / 6	216 / 36	828 / 138

7.5 Materské mlieko

Plnenie:

Na analýzu neboli dodané žiadne vzorky.

7.9 Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrenu v moči u pracovníkov vybraných profesií

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
5	45	220

7.12 Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

Skúšky	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
chemické	30	510	570
mikrobiologické	150	600	720

7.14 Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov**Kyselina hippurová**

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
17	36	98